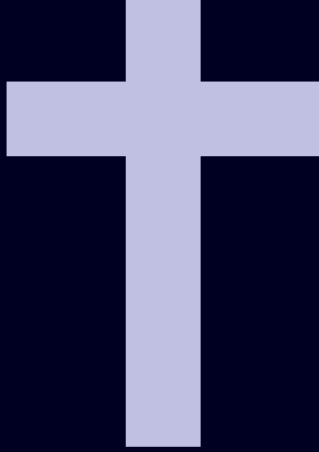

Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f

Contents

Ra Mateo	1
Ra Marcos	60
Ra Lucas	96
Ra Xuua	153
Hechos	196
Romanos	250
1 Corintios	276
2 Corintios	302
Gálatas	319
Efesios	328
Filipenses	337
Colosenses	343
1 Tesalonicenses	349
2 Tesalonicenses	354
1 ra Timoteo	357
2 ra Timoteo	364
Ra Tito	369
Ra Filemón	372
Hebreos	374
Ra Santiago	394
1 ra Bædu	400
2 ra Bædu	406
1 ra Xuua	410
2 ra Xuua	416
3 ra Xuua	417
Ra Judas	418
Apocalipsis	420

Ra Mateo **Nuna ra Mateo, ja ua yø** **hya bi 'yo't'i ngue te bi** **'yøtra Jesucristo.**

Ja ua ra lista ngue yø thuhu ya yø mboxita ra Jesucristo.

¹ Ja ua ra lista ngue yø mboxita ra Jesucristo, guehna ra mbom'meto na ngue ra David. Ra David, ra mbom'meto na ngue ra Abraham.

² Ra Abraham, ra papá na ngue ra Isaac. Ra Isaac, ra papá na ngue ra Jacob. Ra Jacob, ra papá na ngue ra Judá co 'ne'ua mi'da yø n'yohu.

³ Ra Judá, ra papá na ngue ra Fares 'nehra Zara. Nu ra mamá ya yonc'ei ya, ni hu ngue ra Tamar. Ra Fares, ra papá na ngue ra Esrom. Ra Esrom, ra papá na ngue ra Aram.

⁴ Ra Aram, ra papá na ngue ra Aminadab. Ra Aminadab, ra papá na ngue ra Naasón. Ra Naasón, ra papá na ngue ra Salmón. ⁵ Ra Salmón, ra papá na ngue ra Booz. Nu ra mamá na ra Booz ni hu ngue ra Rahab. Ra Booz, ra papá na ngue ra Obed. Nu ra mamá na ra Obed, ni hu ngue ra Rut. Ra Obed, ra papá na ngue ra Isai. ⁶ Ra Isai, ra papá na ngue ra dast'abi David. Ra David, ra papá na ngue ra Salomón. Nu ra mamá na ra Salomón, gue'a ra 'danxu mará xisu ndu ra Urias, bi nthatui ra David.

⁷ Ra Salomón, ra papá na ngue ra Roboam. Ra Roboam, ra papá na ngue ra Abías. Ra Abías, ra papá na ngue ra Asa. ⁸ Ra Asa, ra papá na ngue ra Josafat. Ra Josafat, ra papá na ngue ra Joram. Ra Joram, ra papá na ngue ra Uzías. ⁹ Ra Uzías, ra papá na ngue ra Jotam. Ra Jotam, ra papá na ngue ra Acáz. Ra Acáz, ra papá na ngue ra Ezequías. ¹⁰ Ra Ezequías, ra papá na ngue ra Manasés. Ra Manasés, ra papá na ngue

ra Amón. Ra Amón, ra papá na ngue ra Josías. ¹¹ Ra Josías, ra papá na ngue ra Jeconías co 'nehmi'da yø n'yohu. Gue'a ra pa'ngue yø judío bi ma mabent'i, bi ts'its'i i map'ua ja ra hai Babilonia.

¹² M'mefa p'uya ra Jeconías, ra papá na ngue ra Salatiel. Ra Salatiel, ra papá na ngue ra Zorobabel. ¹³ Ra Zorobabel, ra papá na ngue ra Abiud. Ra Abiud, ra papá na ngue ra Eliaquim. Ra Eliaquim, ra papá na ngue ra Azor. ¹⁴ Ra Azor, ra papá na ngue ra Sadoc. Ra Sadoc, ra papá na ngue ra Aquim. Ra Aquim, ra papá na ngue ra Eliud. ¹⁵ Ra Eliud, ra papá na ngue ra Eleazar. Ra Eleazar, ra papá na ngue ra Matán. Ra Matán, ra papá na ngue ra Jacob. ¹⁶ Ra Jacob, ra papá na ngue ra José, nuna rá damme ra Maya. Guehna ra Maya rá mamá ra Jesús. A nuna ra Jesús, ni hu ngue ra Cristo, guehna bá t'ets'i ngue di ndast'abi.

¹⁷ Janangue 'de'ma goho yø papá bi m'mai ngue bi m'mahyø basi, bá fudi ngue ra Abraham asta ra David. 'De'ma goho yø papá bi m'mai, bá fudi ngue ra David asta gue'mø mi mbentyø judío ngue bi ts'ixpu ja ra hai Babilonia. Bá fu'u yø pa'u p'uya ngue bi m'mahmi 'de'ma goho yø papá asta gue'mø mi m'mahra Cristo.

Ya bi mihra Jesucristo.

¹⁸ Nguna bá njap'ua bá mihra Jesucristo. Nuna ra Maya ya xi nhohra hya ngue di nthatui ra José. Pe hante ngue da me, ya mi ha rá basi. Pe ra Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya rá basi. ¹⁹ A nuna ra José, ya ja ngue da 'yøt'e ngue rá damme. Mi zä mi badi ngue ya ha rá basi ra Maya, bi ne ra José ngue xta 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley ngue xti nxummi rá xisu. Pe himbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yøt'e. ²⁰ Mente di n'yomfeni te ja ngue da 'yørbaya, nu'mø mi n'aha,

bī nū n'na rá anxε Oja 'mø mī n'uj. Bi 'yēmbi:

—Ague José rá mbom'meto'i ra David, oguí sū guí mme'a nī xisu rá Maya. Porque nū'a rá basī ha'a, gue'a ra Espíritu Santo bi japi bi hya rá basī. ²¹ Nūna ra Maya, dī m'ma'a n'na rá ts'ant'u 'nε gdi hutī ngue rá Jesús. Porque nūná, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yēmbi.

²² Ya bī nja gātho ya yø hya ya para ngue dī nja'a te ra hya bi bēnnbabi rá pøngahya Oja bī ma, bi 'yēna: ²³ “Nū'a n'na rá hmūte xisu da hya rá basī ngue dra ts'ant'u. Nū'mø bī m'mai, di hū ngue ra Emanuel”, bi 'yēna. A nūna ra Emanuel i nne da mā ngue ya 'daua di 'būhma Oja.

²⁴ Mī nū'a nt'aha ra José, bi 'yøt'e tengutho xi xihra anxε nūna rá m'mēnhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue dī m'mahmi. ²⁵ Pε hīmbi dādi mēnte ra pa bi hya rá basī ra Maya. Mī zā mī m'māhrá mūdi ts'ant'u ra Maya, nūna ra José i hutī ngue rá Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

¹ Nūp'u ja ra hnīnī Belén ngue ra hāi Judea, ja bī mīp'u ra Jesús. Guehya yø pa mī ndast'abi ra Herodes, gā mađi manda'a ra xequi'a. Nūp'u ja ra danīhni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø mfadi ngue di xādi te ga 'yo yø sø, bi 'yεp'u ja n'na ra hāi nī bøxyadi. ² Bi 'yānnbaya, bi 'yēmbi:

—¿Hapū 'būhra 'uene nū'a bī mīhya, nūna rá dast'abi yø judio? Porque nūp'u nī bøxyadi dá handāhe n'na ra dasø, gue'a ra hmεya'a ngue ya bī mī. Anuyá, nnā εhε ga thannehe ya —bi 'yēna.

³ Nūna ra dast'abi Herodes mī zā mī 'yøhna ra hya na, ya da zāhrá n'yomfēni ngue sū. Da guehyø mmεngu Jerusalén, gā bī nsu.

⁴ Nūna ra dast'abi bi zonhni gātho'u yø hmū yø mmācja, da guehyø xānnbate ngue ra ley. Bi 'yørpa ra nt'ānni ngue hapū ja ngue dī mīhra Cristo nūna bá εx Oja ngue dī ndast'abi. ⁵ Nūya bi t'ørpa ra nt'ānni p'uya, bi 'yēmbra Herodes:

—Nūp'u ja ra hnīnī Belén ngue ra hāi Judea ja dī mīp'u. Porque gue'a ra hya bi 'yotrā pøngahya Oja'a, bi 'yēna: ⁶ “Nūp'u ja ra hnīnī Belén ngue ra hāi Judea, man'na tate'a ngue gātho yø danīhni ja'a ra hāi'a. Porque ja da pømp'u n'na ra dast'abi nū'a dī mandagui'u ma ja'i ngue yø judio”.

⁷ A nūna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu øtra nt'ānni, εna ngue pađi te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yānni temā pa bá fadi bī nεqui ra sø. ⁸ Mī xifi hanja p'uya, nūna ra Herodes bi 'yēmbi:

—Nī māhā Belén, bá homhma ra 'uene asta gue'mø guá tīmhmu. Nū'mø guá tīmhmu p'uya, gdí 'yεhmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhma ngue 'nεqui ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yēmbi.

⁹ Nūya yø n'yohu, mī 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bī ma. Nū'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u nī bøxyadi, māhømbi hyandi ngue bí ja ra sø p'u ha nī ma. Nūp'u ja ra ngu 'būhra 'uene ja søp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a. ¹⁰ Mī zā mī hyandi hapū εxa ja ngue da zøni, janjuani di johya. ¹¹ Mī zømp'u ja ra ngu, bi yut'ambo. Bī nū ngue 'būp'u ra 'uene conna Maya rá mamá. Gā bī ndantyoħmu'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xahyø 'beni ngue bi hyahra oro op'u, conna hoga bopo māhotho ga yāni 'nε man'na ra hoga bopo nī hū ngue ra mirra, gā bi unni.

¹² M'mefa p'uya, nū'mø mī n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nū'mø bī mengui, ya hīndi map'u ha 'būhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu dī mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mí ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxε Oja bí nu ra José 'mø mi n'aha ngue bí n'yεmbi:

—Damí nanguí n'na zihmantho, guí sixra 'uεne co 'nεhrá mamá. Guí 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'mup'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes dá hyonna 'uεne ngue dá hyo —bi 'yεmbi.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pε ra José n'na zihmantho bí nanguí ngue bí zixra 'uεne conná mamá. Bí ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'mup'u asta gue'mø mí du ra Herodes. Nguna bí nja para ngue dí nja ya yø hya bí bεnnbabi rá pøngahya Oja dá ma ngue bí 'yεna: “Ga ma si ma Ts'unt'u bí 'b'u'a Egipto”, bí 'yεn'Oja.

Xangu yø 'uεne bi thop'u ja ra hnini Belén.

¹⁶ Mí bahra Herodes ngue nuya yø n'yohu bí nyauí ngue honna 'uεne ya hin'i mengbu ha 'bui, man'natho bí mbøcue p'uya. Bí mεnhyø soldado p'u ja ra hnini Belén ngue bá ho yø ts'unt'u nu'u 'b'u'a nyo jεya paní gai. Gátho mathet'i ra hnini Belén bi tho yø ts'unt'u. Porque yø n'yohu bí xifi ngue hingui tho'a nyo jεya xi mádi bí nu ra sø. ¹⁷ Ra ndødummái bí nja tengutho ra hya bí 'yotra pøngahya Jeremías, bí 'yεna: ¹⁸ “Nup'u ja ra hnini Ramá bí t'øde ngue janjuaní ngue ya dummái n'na ra xisu, 'nε zoni. Guehna ra Raquel i zoni ngue xi thopyø basi. 'Nε himbí ne xtí nhøjpabi rá mmái porque ya gä xi du yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixpu ja ra hnini Nazaret.

¹⁹ Mí du ra Herodes, nup'u Egipto mámbi 'buhra José bí n'ui 'mø mīnxui ngue n'na rá anxε Oja bí 'yεmbi:

²⁰ —A nuyá, damí sixra ts'unt'u conná mamá, i map'u ja ra häi Israel. Porque ya bí du ra Herodes nuna mí nne xta hyo ra ts'unt'u ya —bí 'yεmbi.

²¹ Nuna ra José p'uya, bí zixra ts'unt'u conná mamá, bí ma i map'u ja ra häi Israel. ²² Pε mí 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelao rá ts'unt'u ra Herodes, guehna mí ndast'abi p'u ja ra xεqui mí nne xtí ma. Porque bí ponnbabi ndu rá papá. Ra José p'uya bí zū xtí map'u ja ra xεqui ngue ra häi Judea mádi manda na. Mahømbi n'ui ra José p'uya, bí sifi ngue dí map'u ja ra häi Galilea. ²³ Mí zømp'u ja ra häi Galilea, bí m'mup'u ja ra hnini Nazaret. Nguna bí 'yøt'e para ngue dí nja ya yø hya xi manyø pøngahya Oja ngue bí 'yεna: “Nuná, di hutyo ja'i ngue ra mmεngu Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bí xihyø ja'i ngue dí nsä, dá dø'mra Jesús bá εp'u.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, nuna ra Xuua mí øtra nxixya p'u ja ra häi Judea, mí dá mí bí xihra hya yø ja'i bí mpeti p'u ja ra dapo. ² Bí 'yεmbyø ja'i:

—Damí 'bä'ni mmaihü, gui hyehmü p'u ra nts'o gni 'yohu. Porque ya dá guehyø pa jar'uya dá 'yu Oja ngue dí manda ua —bí 'yεmbi.

³ Nuna ra Xuua guehna bí manna pøngahya Isaías 'mø mí nya ngue bí 'yεna: “Dá t'øde te dá man'a n'na nc'ei dá manna hya p'u ja ra dapo ngue dá 'yεna: Damí nsähü ya, porque ya bá εp'u ra Hmu, dá 'yεmbyø ja'i”.

⁴ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ngue ra ulu. Dí ngut'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mí sa. 'Nε ra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mí si. ⁵ Xangu yø ja'i bí zøp'u 'buhra

Xuua ngue øxra hya bi mā. Bi zøp'u yø ja'i bá nexpu ja ra hnini Jerusalén, gátho'u yø hnini ja'a ra hai Judea, gátho'u yø xequi ngue ra dathe Jordán, gá bá ehýø ja'i. ⁶ Nuyá yø ja'i bi mā ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

⁷ Mí nu ra Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bap'u ni 'yehé di xixyabi. 'Bap'u yø fariseo, 'bap'u yø saduceo. Bi 'yembaya:

—Guí øthu tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'u ra sibi. Xiya, ¿hague gni pahmu ngue bá ep'u ra ndate castigo di nja? ⁸ Damí 'yøthu ra nho, n'namhma di nequi ngue ya gá hychmu p'u ra nts'o. ⁹ 'Yo sä guí ená ngue ya hinte guí jahu ngue yø mbom'meto'ahmu ra Abraham. Porque dí xi'ahmu ngue nuua ja yø do ja ua, dá zä dá 'yøt'Oja ngue dá bøcua yø mbom'meto ra Abraham. ¹⁰ Guí øthu tengutho yø za hingui zädi, guí njathu p'uya. Pe ya ja ra acha dá 'yexyø za. Gátho yø za hingui nne di nzädi, dá t'ets'i ngue dá ma nt'udj. ¹¹ A nuguí, majuaní ngue nuyá yø ja'i i mma ngue dá hyep'u ra nts'o, guehya dädi xixyabi conná dehe ya. Pe bá ep'u man'na dá 'yøtra nxixya conná sibi 'mø bi ha'ahmu ra ts'edi ra Espíritu Santo. Nuná, man'na tate nā ngue nugä. ¿Haru gue ga sacä tengü nā? ¹² Guehna dá huanhyø ja'i nā tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'naní ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue dá 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, dá t'up'u ja ra sibi hinjam'mø dá huët'i.

Rā Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuná ra Jesús bá nexpu ja ra hai Galilea, bi zøp'u ja ra dathe Jordán mī 'bahra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pe ra Xuua hingui nne xtí xixyabi ra Jesús. Bi 'yembj:

—Nugä go dí nnegä ngue gui xixyagui, 'nē go gni 'yehé ngue ga xixyā'i ya —bi 'yembj.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Damí ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te gā di manda Oja —bi 'yembj.

Janangu ra Xuua bi xixyabi ra Jesús. ¹⁶ Høntho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espíritu Santo, entho n'na ra paloma p'u i hnu, ngue bi zøp'u ja rá ya ra Jesús. ¹⁷ Bi t'øp'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuná 'bucua ya, guehna mā Ts'ant'u dädi mädi. A nuyá, janjuaní ngue ja gampähä conná guehna —bi 'yena.

4

Rā zithu bi hyonnbj ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espíritu Santo bi zixpu bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja dá sāmhya p'u ra zithu, dá hyonnbj ha di mestho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote mā pa, ra pa ra xui himbi zi ra hmε. M'mefa p'uya, ya bi zä ngue mathoguitho tu manthuhü. ³ Rā zithu p'uya bi guarbu 'bahra Jesús. Bi hyonnbj ha di 'yøtra ts'oqui, bi 'yembj:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja, damí 'yøt'e ngue yø do janu dá gohi di nthuhmε —bi 'yembj.

⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue enā: “Nu ra ja'i hinda ne dá 'yøde te mman'Oja, madague'a dá zi ra hmε ra ja'i, pe ya hinda zä di m'mai”.

⁵ Rā zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yembj:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'u'i Oja ya, damí nsäcua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue enā: “Nuná Oja, dá penhyø anxé ngue dá mä'i. Dá 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a hai, n'namhma

ngue h̄ind̄i ʌn'n̄a n̄i gua yø do” —bi 'ȳemb̄i.

⁷ M̄i d̄ah̄ra Jes̄ús, bi 'ȳembra zith̄u:

—X̄quet'a nt'ot'i r̄a h̄ya p'ʌ ja r̄a Maça Libro ngue n̄un̄a Oja, h̄injond̄a z̄änn̄bi te d̄a 'yøt'e para ngue d̄a f̄ad̄i ngue'mø majuan̄i te m̄ma ogue h̄in'n̄a.

⁸ R̄a zith̄u p'ʌya bi zixp'ʌ b̄i ja n'n̄a r̄a d̄anyun̄i. Bi japi ngue d̄a hyand̄i ḡätho yø naciön̄i ja r̄a nḡan̄i nx̄imhäi. 'N̄e d̄a hyand̄i te ḡä r̄a n̄ho ga 'b̄ai. ⁹ Bi 'ȳemb̄i:

—N̄u te ḡä guí hand̄ya, ḡä ga 'da'i ngue'mø guí nd̄antyøhm̄u guí th̄annegui —bi 'ȳemb̄i.

¹⁰ P̄e r̄a Jes̄ús bi 'ȳemb̄i:

—Dam̄i 'uegue gr̄a zith̄u. Porque nt'ot'i p'ʌ ja r̄a Maça Libro ngue h̄ont'a r̄a Hm̄u Oja ja ngue d̄a ma nth̄anne, h̄injom man'n̄a.

¹¹ N̄u'a r̄a zith̄u p'ʌya, bi zop'ʌ r̄a Jes̄ús, b̄i ma. B̄á ɛ̄hyø anx̄e p'ʌya ngue b̄i mäts'i.

Ya bi d̄a'mr̄a Jes̄ús ngue b̄i man̄na h̄ya p'ʌ Galilea.

¹² Bi 'ȳh̄ra pa ngue b̄i n'ofädi r̄a Xuua. M̄i 'yøhr̄a Jes̄ús ngue ya ofädi, b̄i ma p'ʌya i mpa p'ʌ ja r̄a häi Galilea. ¹³ B̄á sop'ʌ r̄a hn̄in̄i Nazaret, b̄i ma d̄an̄i m'm̄ap'ʌ ja r̄a hn̄in̄i Capernaum. N̄un̄a r̄a hn̄in̄i n̄a, ja jarb̄u ja r̄a nenzabi nup'ʌ d̄i ntøt'a häiui r̄a Zabolón conna häi Neftalí. ¹⁴ Nḡun̄a r̄a h̄ya b̄i nja para ngue d̄i nja'a te r̄a h̄ya bi 'yot̄ra pøngah̄ya Isaías ngue bi 'ȳena: ¹⁵ “N̄u'ʌ yø mm̄engu p'ʌ ja r̄a häi Zabolón, 'n̄e'ʌ yø mm̄engu p'ʌ ja r̄a häi Neftalí, gueh̄ya yø ja'j̄i 'b̄ap'ʌ jonna nenzabi, 'n̄e'ʌ r̄a m'm̄ap'ʌ man'n̄a nguadi r̄a d̄athe Jordán, 'n̄ep'ʌ ja r̄a häi Galilea, ja jap'ʌ n'n̄a r̄a x̄equi ngue 'b̄ah̄yø ja'j̄i h̄ingyø judío. ¹⁶ N̄u'ya yø ja'j̄i ya m̄i 'b̄a 'b̄exui, p̄e n̄uyá, ya b̄i n̄u x̄anho r̄a nyot'i ya. Gueh̄ya yø ja'j̄i ɛ̄ntho ya xi d̄u, p̄e n̄uyá, ya bi yorp̄abi r̄a nyot'i ya”, bi 'ȳena.

¹⁷ Ya bi d̄a'm̄i bi xih̄ra h̄ya yø ja'j̄i r̄a Jes̄ús, bi 'ȳemb̄i:

—Dam̄i 'b̄ä'n̄i mm̄ui ngue gui hȳeh̄m̄u p'ʌ r̄a nts'o gn̄i 'yoh̄u. Ya d̄a gueh̄yø pa ja p'ʌya d̄a 'yū Oja ngue d̄i m̄anda ua ya.

R̄a Jes̄ús bi zixi goho yø mahua, bi 'yøt'e ngue yø x̄ädi.

¹⁸ Nup'ʌ ja r̄a nenzabi Galilea, bi thop'ʌ n'n̄a pa r̄a Jes̄ús. Ja bi d̄imp'ʌ yoho yø mahua ngue d̄i n'yoh̄u. N̄u'a n'n̄a i Simu, 'n̄e x̄quet'a i B̄edu. N̄un̄a man'n̄a, r̄a Andre. N̄u'ya yonc̄ei ya, m̄i ɛ̄ntyø xit'a p'ʌ ja r̄a dehe ngue pahua. ¹⁹ M̄i n̄u r̄a Jes̄ús, bi 'ȳemb̄i:

—Ma ga mm̄ähä n'yø. Ya h̄ingyø hua guí th̄eui ya, sinoque ga x̄än'naui ha gdi th̄eui yø ja'j̄i ya —bi 'ȳemb̄i.

²⁰ 'Bexpi zop'ʌ yø xit'a ngue b̄i m̄ähä r̄a Jes̄ús. ²¹ M̄i thohm̄its'ʌ n̄inguep'ʌ p'ʌya, m̄ahømb̄i d̄imp'ʌ m̄i yonc̄ei d̄i n'yoh̄u ngue n'nat'a yø papá. R̄a Jacobo 'n̄eh̄ra Xuua, gueh̄ya yø ts'ant'ʌ r̄a Zebedeo. 'Dap'ʌ m̄i oh̄u r̄a papá p'ʌ ja r̄a barco ngue pøtyø xit'a. R̄a Jes̄ús bi xifi ngue d̄a m̄ähä. ²² N̄u'ya ts'its'i, 'bexpi m̄ähä r̄a Jes̄ús, bi zop'ʌ ja r̄a barco yø papá.

Nup'ʌ ja r̄a häi Galilea ja b̄i mamp'ʌ r̄a h̄ya r̄a Jes̄ús.

²³ R̄a Jes̄ús b̄i n'yo ndap'ʌ bi zä ḡä r̄a häi Galilea. N̄u'mø bi zømp'ʌ ja yø n̄ija d̄i mpeti yø judío, x̄änmb̄abi yø ja'j̄i r̄a h̄ya Oja. Xih̄yø ja'j̄i r̄a hoga 'da'yo h̄ya ngue ha d̄i njap'ʌ di zo r̄a 'ȳe Oja yø ja'j̄i. 'N̄e øthe yø ja'j̄i di hȳenn̄i. H̄ont'a bi zä man'ʌ h̄embyø ja'j̄i, ḡä øthe. ²⁴ Ḡätho r̄a häi Siria b̄i n'yo r̄a h̄ya te øtra Jes̄ús. Jan̄angue nup'ʌ 'b̄ah̄ra Jes̄ús bi ts'innb̄abi to ḡä x̄an'ʌ, ndana bi zä man'ʌ h̄emb̄i. N̄u'ʌ yø ja'j̄i n'youi yø ts'onth̄i bi ts'innb̄i ngue øthe. Bi ts'innb̄abi yø ja'j̄i di guxyø ts'i mø bi ḡu r̄a n'ʌ n'youi. D̄a gueh̄yø ja'j̄i t̄udyø gua bi ts'innb̄abi r̄a Jes̄ús ngue d̄a 'yøthe.

25 Nup'u ni ma ra Jesús xandøngu yø ja'i tenni. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Galilea. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Decápolis. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra hñini Jerusalén. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Judea. Bá nexi'da yø ja'i p'u man'na nguadi ra dathe Jordán.

5

Rá Jesús bi xänmba ra hya yø ja'i p'u ja n'na ra nyuni.

1 Bi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'u bí ja n'na ra nyuni, bi hyoni hapu da mi. Nu'u yø xädi p'uya bi mäspu hudí. 2 Nuna ra Jesús bi d'u mi bi xänmba ra hya yø ja'i. Bi 'yembí:

3 —Rá mmenthí di nthëui yø ja'i nuya entho hyoya, porque tinyø mmü di 'behra nho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'ye Oja bí 'bu mahets'i ya.

4 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i tu yø mmü. Porque Oja di hojpabi yø mmü ya yø ja'i ya.

5 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i hñini 'yexpu 'bahyø mmic'eíui. Porque guehya yø ja'i da gohmi ra häi ma yat'i ya.

6 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i nuya ho yø mmü ngue honi ha di 'yøtra nho, tengutho 'mø di tumanthuhu di ja ndummü ngue honi ha di nsihme. Porque da mäx Oja ngue da zä da 'yøt'e.

7 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i nuya da 'yøtra mate ngue da mäxyø mmic'eíui. Porque guehya yø ja'i ya da 'yørpá ra mate Oja ngue da mäts'i.

8 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i ngue hñi temä nts'o so yø mmü. Porque guehya yø ja'i da nu Oja ya.

9 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i nuya da japi ngue di nhojpa'u di nsü. Porque guehya yø ja'i da gohi ngue yø basi Oja ya.

10 Ra mmenthí di nthëui yø ja'i nuya da zä ra n'u da ts'üi ngue honi

ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'ye Oja bí 'bu mahets'i ya.

11 Ra mmenthí gui nthëui 'mø bi ts'üi ngue gui tenngahu. Da ts'an'ahu, da ts'an'nahü yø fehni.

12 Damí johyahu 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ahu mpähä, porque xangu ni nzäbihu bi ja mahets'i. Ya quí pahmu ngue nu'u yø pøngahya Oja xa m'mü'a m'met'o xquet'a bi ts'üi.

Bi ma ma hyequi ra hya te ja ngue da n'yo yø xädi ra Cristo.

13 Nu ra ü, i ja rá 'befi ngue nu temä japi ya hñini nts'oní. Gui njathu p'u ua ja ra ximhäi ya, ngue gui 'buhmu ua, ya xøt'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'i. Pe nu'mø bi m'mehrá ts'edi ra ü, ya hñinda zä to da japi ngue xta n'u mahøn'a. Ya hñinte di müui ra ü, da t'ei, da nep'u yø ja'i.

14 Nu'a te gni 'yohü ya, i nnudyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Gue'ahu, tengutho n'na ra nyot'i di yorbü ja ra 'bexui, i nnutho gätho yø ja'i. Gue'ahu, tengutho n'na ra hñini 'mø bi ja maxøts'e ra nyuni, i nnutho gätho yø ja'i. 15 Nu'mø bi ma ma saqui n'na ra lámpara, hñinda thørbü ja ra huada, sinoque da thøxpu ja ra nthøxanyot'i n'namhma ngue di yorpi gätho'u 'bu'ambo ra ngu. 16 Damí njathu p'uya, damí nehü ngue da nu yø ja'i'a te ra nho gui øthu. Nu'mø bi nu yø ja'i'a ra nho gui øthu p'uya, yø ja'i da 'yøspabi na ni Papáhu bí 'bu mahets'i.

Rá Jesús bi ma ngue xanho rá ley Oja.

17 A nuyá, 'yo gui emhmu ngue dá ehé ga hacá ra ley bi 'yøtra Moisés, ogue ga hacá'u yø hya bi nxänmbate yø pøngahya Oja. Nu'a, hñi'na'a. Sinoque dá ehé ngue nu'a te gäma hya mmamp'u ja ra ley, gä gue'a ga thogä'a. 18 Nugä majuaní te dí xi'ahu, mēnte ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te

gäma hya nt'ot'i p'u ja ra ley, ni xinga n'na ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da thaqui asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i. ¹⁹ Janangue nuyá, nu to bi zä ngue festho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'utho, 'nē da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da mestho ra hya, guehna ra ja'i ngue hinga εda hnu mansu p'u mahets'i na. Pē nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmana ley 'nē da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p'u mahets'i na. ²⁰ Nugä dí xi'ahü ngue nu'mø guí nne di nca'ahü p'u di manda Oja, ma datho nne ngue xtá ndønho te gdi n'yohü, ngue'a te ga 'yo yø xännbate ngue ra ley 'nē'a te ga 'yo yø fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man'u rá cu.

²¹ Ya xcá 'yøhmü yø hya bi sännbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'ēmbi: “Yo grá hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspa ra güenda ngue da ma ra castigo”, bi t'ēmbi. ²² Pē nugä dí xi'ahü ngue nu ra ja'i da nu man'u rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di mpēti yø ts'ut'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to ēmbi ngue ra ndonda rá cu, da ma ra nidu hapu di nzø.

²³ A nuyá, xi'mø guí mmap'u ja ra altar ngue guá ørpaü ra 'bøt'e Oja, 'nē ja da sop'u ni mmüi ngue hingui ho te xcá 'yørpü ni cuhü, ya hingüá øthü ra 'bøt'e. ²⁴ Sinoque bá sohnü 'bøt'ehü p'u ja ra altar, guá pengui guí nhøjpaui ni cu. Ja guá pengui guí da ni 'bøt'ehü p'uya.

²⁵ Nu'mø bi ma ma yap'i'ahü, nu'a di yap'ahü dami nhøjpaü p'u ja ra 'yu, n'namhma ngue hündi dá'ahü p'u ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndá'ahü p'u ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahü ra policia. Ra policia p'uya da zixahü fädi.

²⁶ Majuanü te dí xi'ahü, ngue nup'u ja ra fädi, ya hinda zä guá pønthohü, guá pømhü asta gue'mø guá jut'i gätho ra mēnyu da ts'an'nahü.

Hingui ho di n'yots'om'mäi ra ja'i.

²⁷ Ya xcá 'yøhmü ra hya bi sännbabi yø ja'i ngue bi t'ēmbi: “Yo grá 'yots'om'mäi”. ²⁸ Pē nugä dí xi'ahü ngue nu to hēta n'na ra xisu 'nē so rá mmüi ngue di n'yots'om'mäiui, ya satho 'mø majuanü bi n'yots'om'mäiui ra xisu hēti.

²⁹ A nuyá, nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni dä ngue ni n'yei p'u guí øthü ra ts'oqui, dami hyahni dä, guí 'yei. Man'na xanho ngue di m'mē'a n'na ni dähü, hinda gue'a ngue gä ni do'yohü da ma ra nidu. ³⁰ Nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni 'ye ngue ni n'yei p'u guí øthü ra ts'oqui, dami hyejni 'ye, guí 'yei yap'atho. Man'na xanho ngue di m'mē'a n'na ni 'yehü, hinda gue'a ngue gä ni do'yohü da ma ra nidu.

Hingui ho ngue da 'yenyø xisu yø n'yohü.

³¹ Ya xcá 'yøhmü ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ēmbi: “Nu to da ne da 'yenná xisu, i jatho da nangra sacua ngue ra nxuni”. ³² Pē nugä dí xi'ahü ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yenná ndø, nu'mø bi nthätui man'na ra n'yohü, ya ra ts'oqui øt'ui na da me. Pē go rá ts'oqui na ra n'yohü bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque høndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ei.

Yo to di exa ntestigo yø ja'i.

³³ Ya xcá 'yøhmü ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ēmbi: “Nu'mø guí exhü ntestigo Oja ngue majuanü di nja'a ra hya guí mmamhü, ya ja ts'editho ngue guí 'yøthü'a te ra hya gadi yarpa ni mmüc'ēihü ngue di nja”. ³⁴ Pē nugä dí xi'ahü ngue

'yo guí ɛxhɛ ntestigo Oja p'ɛ guí yahɛ ngue gdí hatra ts'ɛdi nɪ hyahɛ. Nu te bi ja mahɛts'i, 'yo guí ɛxhɛ ntestigo, porque ja bí 'bɛp'ɛ Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. ³⁵ 'Yo guí ɛxhɛ ntestigo ra häi, porque Oja di manda gä ra ximhäi, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 'Yo guí ɛxhɛ ntestigo ra danɪhni Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'ɛ Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. ³⁶ 'Yo guí ɛna ngue da zä da t'øc'a nɪ ya 'mø himma juani te guí mmamhmɛ. Porque nɪ yahɛ, nɪ xinga n'na nɪ xtahɛ da zä guí 'yøthɛ ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi. ³⁷ A nu'mø guí nne guí mamhmɛ n'na ra hya, njuantho dami mamhmɛ ngue'mø da zä, ogue hinda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'youi ra zithu, hingui t'ɛc'ɛi te mma, janangue ngue honi te ɛxa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

³⁸ Ya xcá 'yøhmɛ yø hya bi sännabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nu ra ja'i da hyamba rá dá rá mmic'ɛiui, xquet'a da thambabi rá dá. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mmic'ɛiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i". ³⁹ Pɛ nugä dí xi'ahɛ, ngue nu'a te ra nts'o øt'ahɛ n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahɛ. Hante gue nu'mø to bi mɛp'a nɪ hmihɛ, dami unman'na nguadi nɪ hmi ngue da mɛ'mi. ⁴⁰ A nu'mø to guí tupi, 'nɛ di yap'a'i ngue ä'i nɪ pahni, co 'nɛhni tuhu dami unni. ⁴¹ Nu'mø to da 'yɛn'i guí fäxɛ n'na kilómetro made ngue guí tɔspa rá 'bɛni, dami dobleh'a te xi'i guí fäxɛ. ⁴² Nu'mø te'o da 'yá'ahɛ n'na ra cosa, dami unni. Nu'a te'o da mip'ahɛ n'na ra cosa, dami hmiti.

Nu to 'bɛhyø nsuiui jatho ngue di madi.

⁴³ Ya xcá 'yøhmɛ yø hya bi sännabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Dami mahni amigohɛ. A nu'ɛ sɛ'ahɛ, 'yo gadi mahmɛ'ɛ", bi t'ɛmbi. ⁴⁴ Pɛ

nugä dí xi'ahɛ ngue dami mahni nsuihɛ. Dami 'yáphɛ Oja ngue di japi to san'ahɛ. Nu te'o gä nnu man'ɛ'ahɛ, dami 'yørpahɛ ra nho. Dami marpahɛ Oja te'o ya mantso 'mø guí yahɛ. Marpahɛ Oja'ɛ hingui ho te øt'ahɛ. ⁴⁵ A nu'mø guí 'yøthɛ ya yø hya dí xi'ahɛ ya, ya di nɛqui ngue yø bas'i'ahɛ'a nɪ Papáhu bí 'bɛ mahɛts'i 'mø. Porque ra hyadi bi hoc'a Oja, hinga hønbnɛ 'bɛhyø hoja'i øtra nho, sinoque 'nɛp'ɛ 'bɛhyø ts'oc'ɛi øtra nho ra hyadi. Ra 'ye p'ɛya, hinga høndyø hoja'i 'ye p'ɛ ja yø huahi, sinoque 'nɛhyø ts'oc'ɛi 'ye p'ɛ ja yø huahi. ⁴⁶ A nu'mø ngue hønt'ɛ to di ma'ahɛ gadi mahmɛ, ɛdana ra nho di nɛqui ngue guí øthɛ 'mø? Conque asta yø nguthäi njap'ɛ. ⁴⁷ Xi'mø ngue hønt'ɛ nɪ amigo gadi zɛnguahɛ, ɛdana ra nho guí øthɛ 'mø? Porque xquet'a njap'ɛ yø ja'i hingui pa Oja. ⁴⁸ Nu nɪ Papáhu bí 'bɛ mahɛts'i, ma datho ngue xandønho te øt'e. Guí njathɛ p'ɛya, dami nehɛ ngue ma datho xtänho te guí 'yøthɛ.

6

Nu ra ja'i øtra nho, 'yo dadi 'yɛts'i.

¹ Nu'a te gä ra nho ja ngue guí 'yøthɛ, 'yo guí nnehɛ ngue hønbnɛ 'bɛi xangu yø ja'i da nu ha gdi 'yøthɛ ra nho. A nu'mø ngue ra n'yɛts'i gnɪ 'yøthɛ ra nho p'ɛ ha 'bɛhyø ja'i, nu'a nɪ Papáhu bí 'bɛ mahɛts'i ya hin temä nzäbi di 'da'ahɛ. ² Janangue nuyá, nu'mø guí fäxhɛ yø ja'i nu'ɛ hyoya, 'yo guí nnehɛ ngue 'da di batyø ja'i te guí øthɛ. Porque ngu'a øt'i'da yø ja'i p'ɛ ja yø nija 'nɛp'ɛ ja yø caye, hønthonne ngue di 'yɛts'i ngue da nu yø ja'i'a ra nho øt'e. Pɛ majuanɪ te dí xi'ahɛ ngue nuyá yø ja'i njap'ɛ, nu'a gä nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a. ³ Pɛ nu'ahɛ, nu'mø guí fäxhɛ yø hyoya, nu te ja ngue guí 'yøthɛ, 'yo 'be guí xihni

amigo gadi nsixui. ⁴ Nu'mø guí øthua ra 'bäxte, nt'aguitho dami 'yøthua. Nu'a ni Papáhu bí 'bua mahets'i i nnuitho te guí øthua, go da gut'ahua'a.

Ra Jesús bi xännbabi ha di mat'Oja yø ja'i.

⁵ A nu'mø ngue guí mmat'Ojahua, 'yo guí øthua tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mmui ga 'yøt'a te øt'e. Di ho te ørbua ja yø nija ngue 'bäi ha ga mmat'Oja. I nnepe ngue da nu gätho yø ja'i te øt'e. Da guerp'ua ja yø caye i mmat'Oja p'ua ni ma. Pe nugä majuaní te dí xi'ahua ngue nu'a ga nnumanho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a. ⁶ Pe nu'ahua, nu'mø guí mmat'Ojahua, dami cat'ambo ni nguha, tøtra goxthi, dami mat'Ojahua p'uya. A nuna Oja ni Papáhu, ja 'bup'ua ha guí 'bahuua na, go nnu dra mhmat'Oja guí ørbua ja ni nguha na, 'ne go da gut'ahua na.

⁷ Nu'mø gá mat'Ojahua, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hya guí xihua Oja. Porque ngu'a øtyø ja'i hingui pa Oja, i ena ngue nu'a ya'atho gui yahni, gue'a di 'yø Oja te xi'a. ⁸ Pe 'yogui øthua tengutho øt'ua. Porque nuna Oja ni Papáhu, ya padí te gä guí homhuma hante ngue gui 'yapi te guí nneha. ⁹ Jananguue nu'mø gá mat'Ojahua, dami 'yemhuma: Ma Papá'ahue guí 'bua mahets'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mansu'i. ¹⁰ Bá ehé guí manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja ra ximhäi tengutho bí ja mahets'i. ¹¹ Dami 'dacje ra hme n'na pa ngu n'na pa. ¹² 'Ne dami punnga ma ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dadi punbahe to hingui ho te ørcähe. ¹³ Dami fäxcahe ngue hinga øt'ähe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandase, jase ni ts'edi, guí tate para zantho. Da ngut'atho.

¹⁴ Nu'mø guí 'bui ngue gui punnbabi yø ja'i hingui ho te øt'ahua, nu'a ni Papáhu bí 'bua

mahets'i xquet'a di pun'na ni ts'oquihua 'mø. ¹⁵ Pe nu'mø hingui nne guí punnbabi ni mmic'ejui te øt'ahua, nu'a ni Papáhu bí 'bua mahets'i xquet'a hindi pun'na ni ts'oquihua 'mø.

Ra Jesús bi xännbabi yø ja'i ha di 'yetyø mmui.

¹⁶ Nu'mø guí nne ngue gui 'ye'ni mmuihu, 'yo gadi hmi dummuihu tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mmui ga 'yøt'a te øt'e. A nuyá, di hmi dummuí 'mø øtyø mmui, i nne ngue da nu yø ja'i te øt'e. Pe majuaní dí xi'ahua, nu'a ga nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a. ¹⁷ Pe nu'ahua, nu'mø guí ε'ni mmuihu, 'yo gadi hmi dummuihu, sinoque dami 'yejni yahua 'ne dami nxadähu. ¹⁸ 'Yo guí nneha ngue di unna güenda yø ja'i ngue gui ε'ni mmuihu. Hinda hønt'a ni Papáhu padí ngue gui ε'ni mmuihu, go da gut'ahua na.

Dami ne ngue bí ja ni mmetihu mahets'i.

¹⁹ 'Yo guí nneha ngue xøgue nma munts'itho'a te guí peshua ua ja ra ximhäi. Porque nu'a te guí peshua ua ja ra ximhäi, da zi yø zu'ε, ya di nts'oní. Ogue da be yø be. ²⁰ A nuyá, dami nehua ngue nup'ua mahets'i, ja bí jap'ua ra nho guí nthehua, nu'a hinha di m'medi. Ya hinda zä da zi yø zu'ε, 'ne hinda zä da zønyø be ngue da be'ahua. ²¹ Nu'mø guí emhuma ngue bí ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hønneba da zo ni mmuihu p'ua 'mø.

Ra Jesús bi hysjpa ra hya n'na ra nyot'i.

²² Nu'mø bi xogui xanho ni dähua ya, ya guí hethua xanho ra nyot'i i ja. Njarbutho ni 'nyomfenihua ya, nu'mø bi xogui xanho, ya guí pahma ndana ra nho gdi 'nyohua 'mø. ²³ Pe nu'mø hingui xogui xanho ni 'nyomfenihua, ya himma juani guí pahma ndana ra nho gdi

n'yohu 'mø. Ya nsutho 'mø ngue rā ts'a'be xui p'u gni mähä, porque hinguí xohni n'yomfēnihu ngue guí pahmu ndana rā rho.

Bi hyecra hya rā Jesús ngue yoho yø hmu.

²⁴ Hinguí sã ngue yoho yø hmu rā ja'i di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di mađi, n'na'a hĩndi mađi. N'na rã hmu da 'yørpe te di manda, man'na rã hmu hĩnda 'yørpe te di manda. Guí njathu p'uya, hinguí sã ngue mbø yoho p'u di ma ni mmaihū. Di ma ni mmaihū Oja, xĩndi ma ni mmaihū rā mēnyu.

Nuna Oja fã yø ja'i ya o rá yē.

²⁵ Nuga di mma, nu'a te ja ngue gui sihu, ogue te ja ngue gui hyehu, 'yo gue'a mathoguiho gã ndu ni mmaihū'a. A nuyá, nu rá te rā ja'i, man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo rā ja'i, man'natho di muui ngue'a te da hye. ²⁶ Ya guí nnuhu yø ts'int'su 'yo maya, ngue hinguí uahj, 'nē hinguí xofu ngue te da mets'i. Pē nuna ni Papáhu bí 'bu mahets'i, go di unni te si yø ts'int'su nã. Goma gue'ahu ya, ngue hĩnda mãxahu Oja, porque man'na xammađi'ahu ngue yø ts'int'su. ²⁷ Xiya, xi rã ja'i tu rá mmui ngue hinguí hets'i, çua da zã di nte man'na doyni ngue'a gã nhets'i?

²⁸ 'Yo di tu ni mmui te gui hyehu. Ya guí nnuhu yø dõni bí ja dapo ngue hĩndi mpefi, ni xinguí mpe, pē mahotho guí nēqui. ²⁹ Dí xi'ahu nã rã hyã nã, ngue tengu rã dast'abi Salomón, mandõho drã he bi hye, pē hĩnha da zãdi tengu gånho yø dõni. ³⁰ Porque guesē Oja øt'e ngue mazihotho guí nēqui yø dõni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pē nixudi p'uya, di nzø p'u ja rã orno. Goma gue'ahu ngue hĩndi he'ahu Oja. Pē hĩngã egui ec'ei hu xanho ngue fãxahu Oja. ³¹ Janangue nuyá, 'yo mathoguiho di tu ni mmaihū ngue

sã gui 'yēmhmū: “çTe 'be'a gã sihu ya, o gue te 'be'a gã hehu ya?” gui 'yēmhmū. ³² Porque yø ja'i 'bucua ja rã ximhäi, hõnt'a te da zi 'nē'a te da hye ni ma yø mmui honi. Pē nu'ahu, nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i, ya pađi ngue guí homhmū gãtho ya yø cosa ya. ³³ Janangue nuyá, mã datho dami hyoni ha gdi sohã rá 'yē Oja. Nuyã yø hyã di manda Oja, dami ja ndummai gui 'yøthu, n'namhmã ngue di 'da'i te gãmã cosa gui homhmū. ³⁴ A nuyá, 'yo sã mã'dihi di tu ni mmaihū'a te ja ngue gui thohmū nixudi. Porque n'na ngu n'na yø pa ja te thohyø ja'i. Hõntho ngue nu'a rã n'ã guí thohmū n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohmū'a rã pa'a.

7

'Yo guí haspahu rã güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

¹ 'Yo guí haspahu rã güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhmã ngue hĩnda hyats'ahu rã güenda Oja te guí øthu. ² Porque da thats'ahu rã güenda tengutho gni haspahu rã güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøthu, xquet'a gue'a di nja'ahu'a. ³ çHanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da haspa rã güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cu ngue oxra häi rá dá, pē nu'i p'uya, rã biga di o ni dá. ⁴ Ya hĩnda zã gui 'yēmni cu: “Ague n'yø, tø gã hãhmi rã häi o ni dá”, gui 'yēmbi. A nu'i p'uya, hĩn gadi unna güenda ngue rã biga oxni dá. ⁵ Ya hĩnni 'yup'u te guí mma. 'Be dami hyahra biga o ni dá n'namhmã da zã gui hyamba rã häi o rá dá ni cu.

⁶ Nuna rã hyã guí nnu mandaxquihu, nu rã ja'i ngue mandõnts'o drã mmui hĩnda zã gui xihmã rã hyã. Porque n'na rã cosa xanduxqui, hinguí sã di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi ncue rã fo'yo, da za'ahu. Ximmangu n'na rã cosa

ngue mandø mmađitho, hinguí sã di t'unyø ts'udi, porque ra ts'udi di 'da'mi, da nɛp'u hã'i'a te guí unhnũ.

Dami 'yãphũ Oja te guí homhmũ.

⁷ Nuna Oja di 'da'i te guí homhmũ. Dami 'yãpi te guí nnehũ. Nu te guí hyoni, guí tini. Nu'mø gã jãtra goxthi ngue guí nzohmũ Oja, da xoc'ahũ. ⁸ Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jãtra goxthi, i sojpi.

⁹ Conque nu ra ja'i 'bührã basi, nu'mø bi 'yãpra thuhmẽ, hinguí sã rá mmui ra ja'i ngue ra do di unnã basi. ¹⁰ Ogue ra hua da 'yãprã basi, hingra c'eya di unni. ¹¹ A nuyã, i ja ni ts'oquihũ, pɛ guí padí guí unna cosa nu'a xanho ni basihũ. Man'natho'a ni Papãhũ bí 'bũ mahets'i ngue xandønho te di 'da'ahũ 'mø guí 'yãphũ.

¹² Tengu gni ne ngue da mãxahũ yø ja'i, da ngu'a guí 'yøthũ, dami 'yørpahũ ra 'bãxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpũ gãtho yø hyã nt'ot'i p'u ja ra ley, da gue'u yø hyã bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahyejpi ra hyã n'na ra goxthi hinguí xidi.

¹³ Mente guí 'buhmũ ua ja ra ximhäi, dami hyaxhũ ra 'yu njuantho. A nuyã, para ngue da zã guí hyaxhũ na ra 'yu na, dami cuthũ p'u ja ra goxthi hinguí xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hinguí nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi nɛ xa nxidi ra 'yu. Pɛ mandøngu dyø ja'i ni map'u. ¹⁴ Pɛ nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nthui ra 'da'yo te, hinguí xidi ra goxthi nɛ hinguí xidi ra 'yu. Pɛ ziyohotho yø ja'i ni map'u.

Nu'a ga nhorã ndät'ãra za, gue'a di fadi tema za'a.

¹⁵ Dami mfãhmũ xandønho, nuya yø fehni xãnbate da zøp'u guí 'buhmũ, da 'yena ngue mmambrã hyã Oja. 'Yo di hã'ahũ, porque maxøts'itho di nɛqui ngue yø hoga

n'yohũ, pɛ nu te ga 'yo, gã ra nts'oní ørbũ ni ma. ¹⁶ Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahmũ te'o'a. Tengutho p'u ja ra 'uini, guí pahmũ ngue hinga ja di nzap'u yø uva. Ni xingyø igo di nzap'u ja yø 'uini. ¹⁷ Porque guí pahmũ ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ã zãdi. Pɛ nu'a hingra hoga za, hinguí ho yø ndät'ã zãdi. ¹⁸ Nu ra hoga za, hinga ja zap'u ra ndät'ã hinguí ho. Nu'a hingra hoga za, hinga ja zap'u ra hoga ndät'ã. ¹⁹ Nu gãtho yø za hinguí ho yø ndät'ã zãdi da ma nt'ets'i ngue da t'udi. ²⁰ Janangue dí xi'ahũ ngue nu'a te ga 'yo ya yø fehni xãnbate, gue'a gdi pahmũ te'o'a.

Jatho guí 'yøthũ'a te rá pãhã ni Hmuhũ.

²¹ Nuyã yø ja'i da 'yengui ngue drã Hmugui, hinga gã da yurbũ ha di manda Oja. Nu'u majuaní ngue da yurbũ di manda Oja, gue'u yø ja'i da 'yørpabi rá pãhã ma Papã bí 'bũ mahets'i. ²² Nu'mø bi zønna pa da thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yengui: "Grã hmu, grã hmu. Xquet'a 'nɛcãhe dá xicãhe yø ja'i te'o'i. 'Nɛ conni thuhũ dá øthegãhe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'Nɛ conni thuhũ dá øt'ãhe xangu yø milagro", da 'yengui. ²³ Nu'mø dá thacã p'uya, ga embi: "Dami 'uemhmũ ua dí 'bucã, porque himma amigo'ahũ. Porque høndra nts'o xqui n'yohũ", ga embi.

Bi nhyejpa ra hyã yoho yø hyønnigu.

²⁴ Nu ra ja'i øde te gãma hyã dí mmangã 'nɛ da 'yøt'e te dí xifi, guehna nnã hyejpabi n'na ra n'yohũ ngue ra njammui na, ngue ra mmãndo p'u bi hyøhrã ngu. ²⁵ Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahi ngue bi nõnhna ngu. Pɛ himbi dãgui, porque ra mmãndo p'u høxrá ngu. ²⁶ Pɛ nu ra ja'i øde te gãma hyã dí mmangã, 'nɛ hinda 'yøt'e te dí

xifi, guehna nná hyeipabi n'na ra n'yohu ngue hin'ya rá n'yomfēni na. Guep'ua ja ra 'bomu dehe bi hyōhrá ngu. ²⁷ Mī n'ye p'uya, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahi ngue bi nōnhna ngu. Bi xot'i, māxōgue bi n'uēni.

²⁸ Mī juahya yō hya bi xānba yō ja'i ra Jesús, di 'yōdyō ja'i ya yō hya bi xifi. ²⁹ Porque yō xānbate ngue ra ley hinguī ya manzaqui 'mō xānbate, pē nuna ra Jesús ena nts'ut'abitho 'mō xānbate, nu te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Rā Jesús bi 'yōthe n'na ra n'yohu mī 'ya rá do'yo.

¹ Mambá ep'ua bí ja ra nyuni mambi 'būhra Jesús, xangu yō ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na ra n'yohu mī hembra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyōhmu p'ua 'būhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'mō guí nne gui 'yōrcā ra mate gui 'yōthegui, nugā dí padī ngue dā zāgui —bi 'yēmbi.

³ Rā Jesús bi dots'i conná 'ye, bi 'yēmb'ya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Dā zā'i ya —bi 'yēmbi.

Hōntho bi manna ra hya na, nuna ra dārquēhī mī 'ya rá do'yo, 'bexpi zā ha mī hēmbi. ⁴ Rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu mī'ua:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sōmp'ua 'būhra mmācja. Dā nu ngue ya bi zā'i. Dami 'yōtra 'bōt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue dā 'yōtyō ja'i 'mō bi zā ra 'ya hēmbi. Janāngue dā badī gātho yō ja'i ngue ya bi zā'i.

Rā Jesús bi 'yōthebi rá hmiqūi n'na ra capita.

⁵ Nuna ra Jesús, mī zōmp'ua ja ra hnīni Capernaum. Bi ma bá āpra mate n'na ra capita. ⁶ Bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'ant'ua di mpep'ua ja ma ngu, sá

ra ndate ngue tu gā rá do'yo —bi 'yēmbi.

⁷ Rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu āpra mate:

—Ga mmagā p'ua 'mō, ga ma øthegā —bi 'yēmbi.

⁸ Nu'a ra capita p'uya, mahōmbi 'yēmbra Jesús:

—Pē ague grá hmu, 'yo gadi n'ua. Nugā hīmma nsā'be ngue guí carbū ja ma ngu. A nuyá, hōntho dami manya ngue dā zā ra ts'ant'ua dí xi'i, ya dí padī ngue dā zā ra n'ua hēmbi. ⁹ Porque nugūi xquet'a 'būi to 'bet'o ngue di mandagūi. A nugā p'uya, xquet'a dí si mā soldado dadi manda. Nu'mō dí xi'a n'na ra soldado ngue ha dā ma, i pap'ua dí et'i. Ogue gā ēmbi: “Bi 'yēcua”, ra soldado p'uya bá ep'ua. Ogue mā hmiqūi, gā 'bēpi te dā mēfi, ra hmiqūi øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna ra Jesús mī 'yōde te xihra capita, di 'yōtho te sifi. Bi 'yēmb'yo ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu ngue hījonni judío di pōni ngue gdi tinnbā rá nt'ēc'ei tengu gā 'yēc'ēigā nā ra n'yohu nā. ¹¹ Nugā dí xi'ahu ngue xangu yō ja'i hīngyō judío dí bōmp'ua ni bōxyadi 'nēp'ua ni yūhra hyadi, ngue nup'ua di manda Ojā p'ua mahets'i, 'dap'ua di nsihmēui ra Abraham, connā Isaac, connā Jacob. ¹² A nu'ua yō ja'i mī jahma ngue xta nzo rá 'ye Ojā 'nē hīmbi ne, dā t'emp'ua thi ja ra 'bexui'ua. Ja di nzomp'ua 'nē ja di guxp'ua yō ts'i'ua.

¹³ Rā Jesús bi 'yēmbra capita mī nyau:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hya guí ēc'ei ngue dā zā gā øt'e, ya bi nja ya.

Ngū ra ora bi manna ra hya na, 'bexpi zā ra ts'ant'ua mī'ua.

Rā Jesús bi 'yōthebi rá to ra Bedu.

¹⁴ Rā Jesús bi map'ua ja rá ngu ra Bedu. Nu'a rá to ra Bedu oxp'ua ja rá t'ots'i ngue mī hēmbra pa. ¹⁵ Rā Jesús bi bēnba rá 'ye ra dārquēhī

ngue bi gats'i. 'Bexpi zä rä pa mi hēmbi. Nuna rä xisu p'uya, bi nan-gui ngue bi hojpi te dā zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquehi.

¹⁶ Mī dāhra nde p'uya, nup'u 'bāhra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pē rä Jesús høntho dā mā ngue dā zä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hēmbiyø ja'i, pē gā bi 'yøthe. ¹⁷ Mī nja nā ra hya nā, ya bi nja'a te ra hya bi manna pōngahya Isaiās ngue bi 'yēna: "Nu te gāma n'u gmi hēmphu, gā bi hyaqui hapu mī'u", bi 'yēna.

Yonc'ei bi nyai rä Jesús.

¹⁸ Mī nu rä Jesús ngue māndøngu dyø ja'i di mäts'i. Bi xihyø xādi p'uya ngue bi mähā dī ma man'na nguadi rä zabi. ¹⁹ Nu'a n'na rä xānbate ngue rä ley bi guarbu 'bāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānbate, nugā dī nne gā mme hapu gdī ma —bi 'yēmbi.

²⁰ Rä Jesús bi 'yēmp'a yāui:

—Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi hapu säya. Pē rä N'yohu bí 'yē mahēts'i, hin'yū rä ngu hapu dī n'oxi.

²¹ Pē nu'a n'na nc'ei rá xādi bi 'yēmbi:

—Ague grā hmu, dami 'dacra nt'ēdi ngue 'be dā du mā papá, gā ägui, ya gā mē p'uya —bi 'yēmbi.

²² Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma gā mmehma. Nu'u yø ja'i entho ya xā ndu ngue hingui pä Oja, gue'u dā 'yāhyø mmindui'u.

Ra Jesús bi säyabi rä ndahi conyø funthe.

²³ Nuna rä Jesús bi yarbū ja rä barco ngue bi ma, bi mähā yø xādi.

²⁴ Pē nup'u ja rä zabi, bi nanga n'na rä ndate ndahi. Nu'u yø funthe nangu, so mbo ra barco mente atho rä Jesús. ²⁵ Nu'u yø xādi p'uya, bá äp'u bí äha, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmu, dami yanje. Ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rä barco. Ya gā tuhū —bi 'yēmbi.

²⁶ Rä Jesús bi 'yēmbiyø xādi:

—¿Hanja ngue gui sūhū? ¿Ua hingui ēc'ei ngue gā fāxahū? —bi 'yēmbi.

Mī nangra Jesús, bi hejpabi rä ndahi 'nēhyø funthe. Mī hejpi, 'bexpi nsāya. ²⁷ Nu'u yø xādi p'uya, di 'yøtho te bi nja. Dī n'yēmbi n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohū nā n'yø? Astā rä ndahi 'nēhra dehe ēc'ei 'mø bi zofø —dī n'yēmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe yonc'ei mi n'youi yø ts'onthi.

²⁸ Mī zøm man'na nguadi rä zabi, ja rä häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthēui p'u rä Jesús yoho yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Pē māndønts'otho, xpí 'yēp'u ja rä cam-posanto. Astā nts'utho to dā thop'u ja ra 'yu. ²⁹ Mī nu rä Jesús, bi māhra mafi. Bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dī 'bucāhe? Porque tobe hingui sønna pa ngue gui pēnggähe rä castigo —bi 'yēmbi.

³⁰ Nup'u yap'utho, mambi 'yop'u n'na 'bui yø ts'adi, mā 'yonī p'u ngue sihmē. ³¹ Nu'u yø ts'onthi bi 'yēmbra Jesús:

—Nu'mø gui nne ngue gā hecāhe ua ya yø n'yohū 'bucua, pē dami 'daje ra nt'ēdi ngue gā cat'āhe yø mmui yø ts'adi bí 'yonu —bi 'yēmbi.

³² Rä Jesús bi unna nt'ēdi yø ts'onthi, bi 'yēmbi: —I mähā nū bí 'bēhyø ts'adi 'mø.

Janangue nu'u yø ts'onthi bi hyēp'u yø n'yohū mī n'youi, i ncarbu ja yø mmui yø ts'adi. Yø ts'adi p'uya, bi gū rä 'dihī, bi nhyorbū ja rä zabi. Gā ja bi jarbu rä dehe.

³³ Nu'u mī fāhyø ts'adi p'uya, bi nsū 'mø mī nu te bi nja. N'na 'di-hitho bi map'u bí ja rä hnini ngue

bá ma te bi nja. Bi ma tengue xi tho-
hyø ts'edi, 'nɛ bi ma tengue xi tho'ɥ
yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi.
34 Nu'ɥ yø ja'i mambí 'bɥp'ɥ ja ra
hnini, gá bi ma ngue bi zømp'ɥ
bí 'bɥhra Jesús. Mí zønyø ja'i p'ɥ
'bɥhra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9

*Rá Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi
ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø
ts'oqui yø ja'i.*

1 Rá Jesús bi yarbɥ ja rá barco
ngue da ma, di ma man'na nguadi
rá zabi ha bí ja rá hnini. 2 Mí zømp'ɥ
ja rá hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei
bá oxrá fidi ngue tudyø gua. Mí
nu rá Jesús te øtyø ja'i bá du rá
därquɛhi, i padi ngue ɛc'ei yø ja'i
ngue da zä da 'yøthe rá därquɛhi. Bi
'yembra därquɛhi p'ɥya:

—Ague ts'ant'ɥ'i, 'yo tu ni mmui,
ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi
'yembí.

3 Nuna rá hya bi manna Jesús,
mi 'yøhyø xänbäte ngue rá ley,
bi mbøcuc. Bi 'yemp'ɥ ja yø
n'yomfɛni: “Nuna rá n'yohu 'bøcua,
thenmahya Oja na co nu'a rá hya
i mma”. 4 Pɛ rá Jesús i patho
te mbɛnya yø n'yohu mbøcuc, bi
'yembí:

—Nuna rá hya gá bɛmhmɥ ya,
hinga ja rá njap'ɥ na. 5 Nugä
dá xihra n'yohu 'bøcua, dí embí:
“Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pɛ
nuyá, hñdi nɛqui xanho ngue'mø
bi mpunnbi ogue hin'na. Pɛ nu'mø
gá embí: “Damí nanguí, gui çaxni
fidi, gui mma”, gá embí, nu'mø
ngue bi n'yo p'ɥya, ya gui pahmu
xanho ngue ja ma ts'edi. 6 A nuyá,
damí pahmu ya ngue rá N'yohu bí
'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ua ja rá
ximhái ngue di punnba yø ts'oqui
yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'ɥ p'ɥya:

—Damí nanguí, çaxni fidi, ni ma
ni ngu.

7 Rá därquɛhi p'ɥya, bi nanguí, bi
ma rá ngu. 8 Mí nu yø ja'i te bi nja,
bi nsu yø ja'i. Pɛ ɛspabi Oja porque
di nɛqui ngue Oja di unna ts'edi te
ø'na rá n'yohu na.

*Rá Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e
ngue rá xädi.*

9 Mí ma rá Jesús, ni nthop'ɥ ja rá
oficina n'na rá n'yohu ni hu ngue
rá Mateo, nuna jamba rá mɛnyu
yø ja'i ja te pä. Mí nu rá Jesús, bi
'yembí:

—Ma gá mme n'yø, gá øt'e ngue
ma xädi'i —bi 'yembí.

Rá Mateo p'ɥya, bi zop'ɥ rá ofic-
ina ngue bi mɛ rá Jesús.

*Nuyä yø ja'i t'embí ja yø ts'oqui,
'dap'ɥ sihmeui rá Jesús.*

10 Man'na rá pa p'ɥya, nuna rá
Jesús bi mɛ yø xädi p'ɥ ja rá ngu rá
Mateo ngue da nsihmɛ. Xangu yø
nguthái 'bɥp'ɥ, co 'nɛ hmí'da yø ja'i
t'embí ngue ja yø ts'oqui, gá 'dap'ɥ
sihmeui rá Jesús. 11 Yø fariseo p'ɥya
mí nu te øtra Jesús, bi 'yørpabi rá
nt'änni'ɥ yø xädi, bi 'yembí:

—¿Hanja ni xänbätehɥ ngue
'dap'ɥ sihmeuh yø nguthái co 'nɛhyu
mí'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui?
—bi 'yembí.

12 Mí 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi
'yemp'ɥ di yahni:

—Nuyä yø ja'i di hyenni, guehya
ni 'yehra 'yøthe ya. Pɛ yø ja'i
xanzaqui, hinga gue'ɥ ni 'yɛ'ɥ.
13 Damí xähmu te ni bønnyø hya
nt'ot'i p'ɥ ja rá Maca Libro ngue
ɛna: “Dí nnegä ngue di nja
ni nhueçatehɥ, porque guehna
man'natho di muui na ngue yø
'bøt'e guí ørcahɥ”, ɛn'Oja. A nugä,
dá ɛhɛ ngue gue'ɥ yø ja'i ja yø
ts'oqui gá xifi da hyɛp'ɥ rá nts'o gá
'yo, hinga gue'ɥ yø ja'i ɛna ngue
ya 'yo xanho dá ɛhɛ gá nzofo —bi
'yembí.

*Bi manna Jesús hanja ngue
hinguí etyø mmui yø xädi.*

14 Nu'u yø xädi ra Xuua bi guarbũ 'bähra Jesús. Bi 'yembĩ:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguĩ etyø mmũ? Conque nugähe 'nēhyø fariseo emmeĩ dí ε'mā mmũigähe —bi 'yembĩ.

15 Ra Jesús bi 'yembya yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguĩ 'bũ ndummuĩ ngue da 'yetyø mmũ mente 'dap'u 'bũhmu ra novio. Njarbũtho ma xädigä ya, hinguĩ etyø mmũ ngue 'daua dí n'yo'be. Pe bá εp'u ra pa ngue da zigaguĩ ma nshĩ'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfađi ngue da zä da 'yetyø mmũ ya ma xädi 'mø.

16 Nuna ra 'da'yo hya dí xänbäte, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä dí 'bøtra ze'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna ze'ulu. 17 Tengutho ra 'da'yo vino hinguĩ sä da sirbũ ja ra zexfanĩ ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfanĩ 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifanĩ da sit'i n'namhma ngue gä yoho hĩndi m'medi.

N'na ra n'yohũ bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

18 Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohũ 'bet'o ngue yø judío. Bi ndantyøhmũ p'u 'bähra Jesús, bi 'yembĩ:

—Nu ma t'ixu exa ja bi du, pe nu'mø guĩ mma, guĩ japni 'ye p'u ja rá do'yo, mahøndi m'mai.

19 Ra Jesús bi nangbũ mi hudi, bi me'a sits'i. Bi mähä yø xädi.

20 Mente ni 'yo ra Jesús, nuna n'na ra xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji, bi guarbũ ja rá xũtha ra Jesús ngue bi dārpa rá nyani rá he. 21 I εn'a mbo rá mmũ: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yena. 22 Mi dädi, 'bexpi bātra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yembäya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mmũ. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'εigui ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yembĩ.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

23 Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohũ na ra Jesús, bi nu ngue 'bup'u yø me'bida. Di yänni yø ja'i 'bup'u ngue zoni. 24 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damĩ pømhmu ua. Nuna ra hmute 'bucua, hinguĩ tu na, i atho na —bi 'yembĩ.

Pe nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i thentho, porque padĩ ngue ya xi du ra hmute. 25 Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hmute. Bi bennba rá 'ye ra hmute bi gats'i. Ra hmute p'uya bi bennate, bi nangui. 26 Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

27 Mambá εp'u ja ra ngu na ra Jesús, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yembĩ:

—Ague rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be.

28 Mi yarbũ ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yembĩ:

—¿Ua guĩ εc'εiui ngue da zä ga øt'a na te guĩ xicui ya?

Yø xädä p'uya bi 'yembĩ:

—Ahá grá Hmu, dí εc'εi'be ngue da zä guĩ 'yøt'e —bi 'yembĩ.

29 Bi macyø 'ye ra Jesús ngue bi dārpa yø da yø xädä. Bi 'yembĩ:

—Ngue guĩ εc'εiui ngue da zä ga øthe'aui, da zä'aui ya.

30 Nu'u yø xädä p'uya 'bexpi nzo yø da. Pe ra Jesús di hejpi ngue hĩnte da ma, bi 'yembĩ:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guĩ mmammĩ te dá øt'aui ya —bi 'yembĩ.

31 Pe nuya mayø xädä, høntho bi nhyehmi ra Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra gone.

³² Hontho bi ma ya mayø xädä, bi zø hmi'da yø ja'i p'u ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na ra n'yohu di gonebi ra ts'onthi. ³³ Nunä ra Jesús bi japa ts'onthi ngue bi hyep'u ra ja'i n'youi. Bi zä bi nya ra gone. Pε yø ja'i bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yεmbi:

—Nunä te dá nuhu bi nja ya, mente yø pa xa thogui hinjongui pøni ngue da ngu'a da 'yøt'ua ja ra häi Israél.

³⁴ Pε yø fariseo bi 'yεnä:

—Nunä ra n'yohu 'bucua, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, porque gue'a ra zithu yø hmu yø ts'onthi i fäts'i te øt'e —bi 'yεnä.

Rá Jesús di huεcyø ja'i.

³⁵ Nunä ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä yø hnini. Nup'u ja yø hnini søni, xännbabi rá hya Oja yø ja'i di mpeti p'u ja yø njja yø judío. I xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i. Yø ja'i 'dama 'dan'yo man'u hεmbi, pε gä bi 'yøthe ra Jesús. ³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'i di mpeti p'u ha søni, εmmei di huεqui. Porque yø ja'i 'bu ndummäi, hingui padē te da 'yøt'e. Entho yø dε'yo 'mø hinjo'o to dá mädi. ³⁷ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue xangu ra 'befi i ja, pε yø mεfi zi yohotho 'bwi. ³⁸ Janangue nuyá, nunä Oja rá mmeti ra 'befi, dami 'yāphu ngue da menhyø mεfi p'u ja rá 'befi.

10

Rá Jesús bi 'yεxi 'dεma yoho yø xädi.

¹ Rá Jesús bi zo'u 'dε'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da gue'u yø ja'i hεmbi n'na ma 'dan'yo ma n'u, da 'yøthe. ² Ja ua yø thuhu ya 'dε'ma yonc'ei yø representante ra Jesús. Rá mädi rá thuhu ra Simu, nu'a i nhuta m'mεfa ngue ra Bedu. Rá Andre

nunä rá n'yohu ra Bedu. Rá Jacobo, 'nεhra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya. ³ Rá Lipe. Rá Bartolomé. Rá Toma. Rá Mateo nunä ra ngüthäi. Rá Jacobo nunä rá ts'ant'u ra Alfeo. Rá Lebeo nunä ja man'na ra thuhu ngue ra Tadeo. ⁴ Rá Simu nunä n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nεhra Judas Iscariote nunä bi dá ra Jesús.

Bi xi'u 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús ngue da ma da xännbā ra hya yø ja'i.

⁵ Nuyä 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yet'i ngue da manna hya. Rá mädi bi 'yεmbi:

—'Yo gni mähä p'u ja rá m'mahyø ja'i hingyø judío. 'Nε 'yo guí cuthu p'u ja yø hnini ja'a ra ra häi Samaria. ⁶ Sinoque i mähä p'u 'buhyø judío. Porque yø judío tengutho yø dε'yo ngue xa m'medi. ⁷ Guí xihmu yø ja'i p'u gdi mähä ngue nunä Oja bi 'bu mahεts'i, ya da guehyø pa jap'u da 'yudi ngue di manda ua ya. ⁸ Dami 'yøthehu yø ja'i di hyenni. Guí 'yøthehu ngue di bεnnate yø ánima. Guí 'yøthehu yø ja'i 'ya yø do'yo. Guí 'yøthehu yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nunä ra ts'edi ga 'da'ahu, hinte dá jup'ahu. Janangue nuyá, nu yø ja'i guí 'yøthehu, 'yo te guí jumbahu.

⁹ 'Yo guí haxhu ra menyu ngue ra oro ogue ra t'axi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo temä lega guí caxhu. O guí caxni mponihä. 'Yo guí caxhu mi'da yø thixfani ogue yø tøhø. Porque rá mεfi Oja jatho ngue di t'unni te da zi.

¹¹ Nu'mø gä sømhmü p'u ja n'na ra danihni ogue ja n'na ra t'anihni, dami hyomhmü n'na ra n'yohu nu'a hnumanho p'u ja rá hnini, dami 'yāphu ra nt'edi ngue di 'da'ahu ra ts'äya. Ja dami nsayahu p'u ja rá ngu'a, asta gue'mø guá ehmu. ¹² Nu'mø gä cuthu mbo ra ngu, guí 'yεmhmü: "Oja di japyø ja'i 'bucua". ¹³ Nu'mø da

nū manho'ahū yō ja'i 'bap'ū ja ra ngu, ya di tocabi nā ra nzengua guí xihmū 'mō. Pē nū'mō ngue hīngui nnu manho'ahū, nū'a ra nzengua guí xihmū, ya hīndi tocabi. ¹⁴ Nū'mō ngue hīmbi hnu manho'ahū p'ū ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu hīndi n'na'ahū ra ts'āya 'nē hīnda ne da 'yōhyō ja'i nā ra hya guí xihmū, nī mähā p'ūya, pōmhū p'ū ja ra hnini ogue ja ra ngu. Dami huamhmra fonthāi di n'youi nī mbonguahū. ¹⁵ Majuani di xi'ahū ngue nū'mō ra pa dani hyaspa ra güenda Oja ya yō ja'i di ja'ahū p'ū, man'na xangu ra castigo da thohya, ngue'a te ra castigo da tho'ū yō ja'i mī 'bap'ū ja ra hnini Sodoma 'nēp'ū ja ra hnini Gomorra.

Bi xihyō xādi ra Jesús ngue da zā ra n'ū da ts'ūi.

¹⁶ A nuyá, ga pēn'nahū p'ū ha 'bāhyō ts'oc'ēi, ngue nts'ūtho, tengutho yō de'yo 'mō bi zōmp'ū 'bāhyō zate. Pē dāmi 'yōt'e ngue gyō njammūihū, guí mfāhmū, tengutho guí mfāhyō c'ēya. Pē 'yo to guí sūhmū, guí 'yōthū tengutho yō paloma ngue hīngyō nequisūi.

¹⁷ Dāmi mfāhmū p'ū 'bāhyō ja'i. Porque yō ja'i da zixahū fādi. Nup'ū ja yō nija yō ja'i da mēp'ahū. ¹⁸ Di dā'ahū p'ū 'bāhyō ts'ūt'abi 'nēp'ū 'bāhyō gobierno. Di 'ū'ahū yō ja'i ngue guí ēc'ēigahū. Nū'mō ngue ya gdi 'bāhmū p'ū ha 'bāhyō ts'ūt'abi, ngu'ū yō judío, ngu'ū hīngyō judío, gā da zā da 'yōhna ra hoga 'da'yo hya guí xihmū. ¹⁹ Nū'mō bi jo'ahū, 'yo sā di tū nī mmūihū'a te ra hya ja ngue guí xihmū ra ts'ūt'abi. Nū'a ra ora guí dā nī hyāhū p'ū ja ra ts'ūt'abi, Oja di 'da'ahū ra hya ja ngue guí mmamhmū. ²⁰ Porque ra Espiritu Santo di bēn'nahū ra hya guí xihmū ra ts'ūt'abi. Hīngni n'yomfēnise guí jūcra hya guí mmamhmū.

²¹ Nū yō n'yohū ēc'ēigui, di yapse yō n'yohū hīngui ēc'ēigui ngue da

tho. Yō papá, nū'mō bi 'yēc'ēigui yō basī, di dā yō basī ngue da tho. Yō basī p'ūya, nū'mō bi 'yēc'ēigui yō papá, di dā yō papá ngue da tho. ²² Hōnnbū bi zā da zū'ahū yō ja'i ngue guí ēc'ēigahū. Pē nū ra ja'i da zēti hangū ra n'ū da thogui, guehna di nyannā te nā. ²³ Nū'mō bá ju'ahū n'na ra hnini, dāmi 'dagui gdi mähā man'na ra hnini. Pē nugā dí xi'ahū, tobe hīn gādi tāti gādi 'yomhmū ra hya p'ū ha 'bāhyō judío 'mō mī zōnna pa da hyaspa ra güenda yō ja'i ra N'yohū bi 'yē mahēts'i.

²⁴ Nū ra xādi, 'yo di ēnā ngue hīnda thogui tengutho thohrá xānnbāte. Xi mmāngu ra hmiqūi, 'yo di ēnā ngue hīnda thogui tengutho thohrá hmu. ²⁵ Nū ra xādi, di m'mūi ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá xānnbāte. Ra hmiqūi p'ūya, di m'mūi ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá hmu. Nū'mō ngue bi nū man'ūgā yō ja'i, guí huqūi ngue drā zithū, goma gue'ahū hīnda nū mman'ū'ahū yō ja'i ngue guí tēngahū.

Ra Jesús bi mā ndana ja ngue da ts'ū.

²⁶ Janāngue nūya yō ja'i sū'ahū, 'yo guí sūhū ya. Nū te gāma hya njo'mi, siempre da fāhmā. ²⁷ Nūya yō hya dí xi'asēhū, dāmi xihmū gātho yō ja'i. Nūya yō hya dí hut'ātho nī guhū, i nt'ōde ra hya gā ra hnini. ²⁸ 'Yo guí sūhū da ne da hyo'ahū. Porque nū'mō bi hyo'ahū, nū ra te ya hīnda zā te da japi. Nūna Oja, ja rá ts'ēdi ngue di juat'a nī do'yohū 'nē nī tehū p'ū ja ra nīdu, guehna dāmi sūhū nā.

²⁹ Nū'mō bi 'bā yoho yō ts'int'sū, hōnda n'na ra xāni mā t'unī. Pē hīngā n'na di m'mē'ū yō ts'int'sū mente ngue hīndi unna nt'ēdi nī Papāhū. ³⁰ Janjuani ngue fāxahū Oja. Conque astā nī xtāhū i m'mede n'na ngu n'na. ³¹ Janāngue 'yo guí sūhū yō ja'i. Porque man'na

xammadi'ahú ngue yø ts'int's'u, madague'a ngue yø mmundotho'u.

Rá Jesús bi xihyø xädi ngue hinda gømp'u ha 'búhyø mmic'ëiui.

³² Nü to gätho da mamp'u 'búhyø ja'i ngue ëc'ëigui, xquet'a ga mmangä p'u 'búhuma Papá bí 'bú mahëts'i ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. ³³ Pë nü te'o da gøngä p'u 'búhyø ja'i, da ma ngue hingui ëc'ëigui, xquet'a ga mmangä p'u ha bí 'búhuma Papá mahëts'i ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gøngui.

Nup'u ha t'ëc'ëi rá Jesús, bí ma ngue di nja ra sui.

³⁴ 'Yo guí ëmhmu ngue dá ëcä ua ja ra ximhäi ngue hin tema n'u guí sähu. Nu'á, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. ³⁵ Dá ëcä ua ngue di nja'a di nsúhyø ja'i. Rá ts'ant'u di nsúhmi ra papá. Rá hmute di nsúhmi ra mamá. Rá ts'ihue di nsúhmi rá cá. ³⁶ Nu'u yø nsúui ra ja'i da 'yëc'ëigui, gue'u 'bap'u ja rá ngu da zai.

³⁷ A nuyá, nü ra ja'i ngue ma datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. A nü ra ja'i ngue ma datho di mahrá ts'ant'u, di mahrá t'ixu ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. ³⁸ Nü ra ja'i hingui nne da denngui ngue su da tho, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. ³⁹ Nü ra ja'i da gohrá mmui ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pë nü ra ja'i hinha ga gohrá mmui madá tho, guehna ra ja'i di nyanná te na.

Oja da gutyø ja'i'a te ra nho xa yø'te.

⁴⁰ Nü ra ja'i da 'yøt'ahú masu, guehna ra ja'i tengutho 'mø go di ørcagui masu na. Nü ra ja'i da 'yørcagui masu, tengutho 'mø go di ørpabi masu'a to bá penngui. ⁴¹ Nü ra ja'i ørpa masu n'na rá pøngahya Oja porque pahra ja'i ngue gue'a rá m'menhni Oja, di t'unná nzäbi

ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unní rá pøngahya Oja. Ximmangu ra ja'i ørpa masu n'na ra hoga n'yohu, porque padi ngue xanho ga 'yo ra n'yohu, di t'unná nzäbi ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unní ra hoga n'yohu. ⁴² A nuyá, ndana bi zä ya ma xädi, nü ra ja'i da 'yørpa ra nho ngue padi ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso ra dehe di unni, hinda 'bëhrá nzäbi ra ja'i, Oja da gut'i.

11

Rá Xuua bi 'yet'i yoho yø xädi bi ma bá nyai ra Jesús.

¹ Nuyá 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue da 'yø'te, bí map'u bí ja yø hñini na ra Jesús ngue da xänba ra hya yø ja'i. ² Rá Xuua ya mi ofädi bi 'yøde te øtra Cristo. Janangue bi menhni yoho yø xädi ngue bá nyai ra Jesús. ³ Mi zømp'u ha 'bui, bi 'yëmbra Jesús:

—¿Ua gue'e na ra Cristo mi ja ngue dá ëhe di ndast'abi, ua gue ga tø'mähe man'na? —bi 'yëmbi.

⁴ Rá Jesús bi 'yëmbya yai:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua'a te ra hya gá nüi bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi di mmangä. ⁵ Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dá. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hëmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bënnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Rá mmenthi di nthëui ra ja'i hinha di gohrá mmui ngue ëc'ëigui.

⁷ Mi mengyø m'menhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi du'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yëmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuhu p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhu n'na ra n'yohu hingui nzaqui rá mmui, ntho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ⁸ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuhu 'mø? ¿Ua guá nuhu n'na ra n'yohu ngue he ra hoga ulu? Pë guí pahmu ngue yø ja'i he ra hoga

ulu, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ⁹ Pe xi'mø hinga gue'a guá nuh'u, ¿te'lo guá nuh'u 'mø? ¿Ua guá nuh'u n'na rá pøngahya Oja? Majuaní ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuh'u. Pegue tate na, ngue gátho m'ida yø pøngahya xa m'mei. ¹⁰ Nuná rá Xuua guehna rá m'menhi Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue ena: "Nugá ga et'á ma m'menhi, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui", bi 'yena. ¹¹ Majuaní dí xi'ahu, nu hangu yø ja'i 'bui, hinjongui pøni ngue di tate nuehna rá Xuua bi 'yøtra nxixya. Pe nuyá, to bi zá ma ja'i ya o rá 'ye Oja ya, guehya ma datho bi nthëui rá mmenthí ya ngue rá Xuua.

¹² Bá fu'mø yø pa bá øtra nxixya rá Xuua ya, asta quehyø pa dí 'bahu ya, janjuaní di xonyø ja'i da zo rá 'ye Oja. Nuya yø ja'i di xoni da zo rá 'ye Oja, i nne ngue xøgue rá sønitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'mahra Xuua, nu te gáma hya bi man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, gátho bi ma ngue bá ep'u ra pa di manda ua Oja. ¹⁴ A nuná rá Elías bi man'a m'met'o rá pøngahya Oja, nu'mø gui nne gui pahmu ha rá nja rá hya, nuná rá Xuua ya, quehna bi t'embí ngue rá Elías. ¹⁵ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhm na rá hya dí mmangá ya.

¹⁶ Ma ga honi te gda hyejpä yø ja'i 'bura pa ja p'aya. Gdá hyejpabi yø basi n'yemp'u ja ra tai. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yemmi, i embi: ¹⁷ "Dá pixt'áhe rá xithi ngue xqui nnehmu, pe hingá nnehmu. Dá tut'áhe yø thuhü ngue yø thundummái, pe hingá nzomhmu", bi 'yembi. ¹⁸ Guí njathu p'aya, nu'mø himbi nja'a te guí mmahmu, guí mbøcuehu. Porque bá ehra Xuua, nuná bi 'yetrá mmái, a nu'ahu p'aya, gá 'yemhmu ngue n'youi rá ts'onthi

ngue'a te øt'e. ¹⁹ A nuyá, guecá drá N'yohu dá ε mahets'i, dí si'a te dí tini, a nu'ahu p'aya gui enju ngue drá nhyøt'a zihme. Guí enju ngue dadi thegä'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'ne'u yø ngathái. Pe nuná rá hya njuantho, nu'mø di n'yomfeni xanho yø ja'i, da badi ha rá nja ra hya.

Oja da hyaspa rá güenda yø ja'i hingui nnu manho rá hya.

²⁰ Nuná rá Jesús, nu'u yø ja'i 'bap'u ja yø hnini xi 'yøt'e xangu yø milagro, bi madi bi hejpi te ga 'yo yø ja'i, porque hingui nne yø ja'i da hyep'u rá nts'o ga 'yo. Bi 'yembi:

²¹ —Hague ngu rá castigo da thohyø ja'i 'bap'u ja rá hnini Corazín. Hague ngu rá castigo da thohyø ja'i 'bap'u ja rá hnini Betsaida. Porque himbi 'yε'εigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbu ha 'bui. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bap'u ja yø nyogui hnini Tiro 'nep'u Sidón, n'na zihmantho xta hyep'u rá nts'o mani n'yo yø ja'i. Xtí n'yuxyø 'bospi 'ne xta hye yø he nu'a he yø ja'i 'mø 'bu ndummái. ²² Nugá dí xi'ahu ngue nu'mø rá pa dani thaxra güenda, man'na xangu rá castigo da thohyø ja'i festa rá hya ya, ngue'a rá castigo da thohyø ja'i mi 'bap'u ja rá hnini Tiro 'nep'u ja rá hnini Sidón. ²³ A nuya yø ja'i 'bap'u ja rá hnini Capernaum, rá nzequi ena ngue da t'εspabi ua ja rá häi, 'nep'u mahets'i da t'εspi. Pe gue di map'u ja rá nidu ya. Porque himbi hyep'u rá nts'o ga 'yo. Nu'u yø nyogui ja'i mi 'bap'u ja rá hnini Sodoma, nu'mø xta nnu yø milagro tengutho bi njap'u ja rá hnini Capernaum, xta hyep'u rá nts'o mani n'yo yø ja'i'a rá hnini'a 'ne hinxta nua hyø ja'i 'mø. ²⁴ Nugá dí xi'ahu ngue nu'mø rá pa dani thaxra güenda, man'na xangu rá castigo da tho'u yø mmengu Capernaum ngue rá castigo da thohyø ja'i mi 'bap'u ja rá hnini Sodoma.

Ra Jesús bi 'yεspa Oja.

²⁵ Man'na ra ora p'uya, ra Jesús bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dadi ja mamjadi'i, grá Hmu p'u mahεts'i, grá Hmu ua ja ra ximhai. Porque yø ja'i εna ngue yø bamhya, i εna ngue tini xanho yø mmui hanja ra hya, pε gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. ²⁶ Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sanni ngue di nja'a.

Ra Jesús bi zohyø ja'i ya xa nyägui.

²⁷ Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi däqui gátho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'unt'u Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'u di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'unt'u Oja ngue da badi te'o na rá Papá, da zä da badi. ²⁸ Nu gátho yø ja'i ya xa nyägui ngue hingui hát'i da 'yøt'e te gäma hya sanni, dami n'uni ngue ga faxaha n'namhma ngue da dini ha di nsäya ni teha. ²⁹ Dami 'yøt'e ngue ni Hmuju. Dami hyaxha na ra hya di xän'nah. A nugui, di ya mantudi, hingrá n'yεts'i nna ya. Nuna ra hya di mmangä, da hyut'a ni mmuiha na. ³⁰ Nuya yø hya dadi mandagä gui 'yøth, hinda un'aha ya. Porque nu te di xännbate, hingui henni gdi 'yøth.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

¹ Nuya yø pa ya, nuna ra Jesús co 'nεhyø xädi bi tocabi ngue bi thop'u ja yø nuatrigo 'mø ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø xädi bi zä ngue tu manthuhu, janangue bi daxtyø

trigo, bi za. ² Mi nu yø fariseo te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni xädi gue di mpefi. Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui sä ngue to di mpefi —bi 'yεmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mi zahra thuhu n'na ndi ra David, co 'nε'u mi n'youi, çua hinjam'mø gadi xähmu p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nu ra David bi yarbua ja ra ngu Oja ngue bi zi yø thuhmε xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nε'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhmε'u, hinda unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhmε t'uspabi Oja. ⁵ Çua hin gadi xähmu te mmamp'u ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bup'u ja ra njja, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di mpefi, pε hinda t'εmbi ngue ra ts'oqui øt'e ngue njap'u? ⁶ Nugä dí xi'aha ya, ngue nuua ha guí 'buhmu, 'bucua n'na nc'ei tate ngue ra njja. ⁷ Pε hingui tinni mmuiha hanja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuecateha, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e guí ørcaha”, i εna. Porque nu'mø di ja ni nhuecateha, nuya yø ja'i hin tema hya øt'e, hingui 'yεmphu ngue ja yø ts'oqui 'mø. ⁸ A nu ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yε.

⁹ Mi ma ra Jesús, i map'u ja rá njja yø judío. ¹⁰ Nup'u ja ra njja, mi 'bup'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnbabi ra Jesús ngue da ma ma yapu, janangue bi 'yørpabi ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Çua guí εmbi ngue ja ra nt'edi da t'øthe n'na ra därquehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—¿Teni 'be'a gui 'yøthə 'mø gdi sihə n'na ra dε'yo, 'nε dā zop'ə ja ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya? Uangui 'bexque'a guá jats'i n'nahmantho, madague'a ra pa ngue ra ts'äya. ¹² Xi ra ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammađi ra ja'i ngue ra dε'yo. Janangue madague'a dra pa ngue ra ts'äya, i jatho ngue da t'ørpa ra nho yø ja'i.

¹³ Ra Jesús bi 'yεmbrə n'yohə mi'ə rá 'yε:

—Damí majni 'yε ya —bi 'yεmbi.

Ra n'yohə p'əya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zä rá 'yε mi 'ə. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yε. ¹⁴ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma bá nhεcahya ngue honi ha di hyo ra Jesús.

Ya nt'ot'i te gä øtra Jesús.

¹⁵ Mi badi te mbεnnbabi yø ja'i ra Jesús, bi ma. Pε bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gä bi 'yøthe yø ja'i di hyenni. ¹⁶ Pε nuya yø ja'i øthe, di 'bepi ngue hinjonda xifi te ørpe. ¹⁷ Nuya te gä øtra Jesús, ya bi nja'a te ra hya bi manə pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yεna: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna mā mεfi ya xtá huanhni. Emmēi dadi mađi. Co nuná, i ja gampähä. Gä japi ngue di n'youi ra Espiritu Santo ya, n'namhma ngue di hatra ts'edi te dā 'yøt'e. Guehna dā xihyø ja'i hingyø judío na, ngue nuna Oja, dā hyaspa ra güenda te gā 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuná, hindra nequisai na. Hingra hmafi di nya p'ə ha di nya. Hin hapə dā t'øde ngue di dama yahni p'ə ja ra hnini. ²⁰ Da zerpabi yø ja'i hingui ha ra ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue di manda ua. ²¹ Gátho yø ja'i 'bə'a nximhäi p'əya dā 'yεc'ei ngue gue'a dā yan'a”.

Ra Jesús i εmbyø fariseo ngue ra zithu fäts'i.

²² Nuna n'na ra n'yohə mađi gonebi nε mađi xädäbi ra ts'onthi mi n'youi, bi ts'ixpə 'bahra Jesús

ngue bi 'yøthe. Mi 'yøthe p'əya, bi zä bi nya ra n'yohə nε bi zä bi nzø yø dā. ²³ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yεna:

—Pε guehna rá mbom'mεto ra David ja ngue di thojpabi rá 'bεfi na, uague hinga guehna.

²⁴ Mi 'yøhyø fariseo na te ra hya mmanyø ja'i, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohə i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a ra zithu rá hmü yø ts'onthi fäts'i ngue njap'ə.

²⁵ Pε ra Jesús, gä pađi temə hya mbεnyø ja'i, bi 'yεmbəya:

—Xip'ə ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø dā zä dā zεhyø hya. Xip'ə ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu, nu'mø di nsəhyø ja'i 'bəp'ə, di n'ueni. ²⁶ Njarbatho na ra hya dí xi'ahə ya. Xi'mø ngue di hejpəse yø mεfi ra zithu, ya rá 'bεfiε di ts'oni. ²⁷ Guí εmhma ngue ra zithu fäxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmjudiohə tenna hya guí xänbātehə, ¿ua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? A nuyá, ja di nequi p'əya ngue guí ya xädäha, hingui pađi te guí mmamhma. ²⁸ A nugui, Oja bá pεngagui ra Espiritu Santo ngue gā n'yo'be, dā māxqui gā øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nequi p'əya, ngue ya di manda ua Oja.

²⁹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na ra n'yohə xanzaqui, nu'mø to dā dut'i, ya dā zä to dā yərbə ja rá ngu ngue dā jəppi te ja mbo. Di njadä p'əya, di tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä di øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

³⁰ Nu ra ja'i hingui nne ngue mā n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi mā nsəi'be na. Nu ra ja'i hingui fäxqui ngue gā ør'be ra 'bεfi, guehna ra ja'i di ts'onngatho mā 'bεfi na. ³¹ Damí pahma ya, ngue nu'a te

gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä ngue di mpunnbi. Pɛ nu ra ja'ingue da nømman'u ra Espiritu Santo, ya hĩndi punnbabi Oja. ³² Janangue nu ra ja'i da nømman'u ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, i sä ngue di mpunnbi. Pɛ nu ra ja'i da nømman'u ra Espiritu Santo, ya hĩndi mpunnbi, ni xinga guehra pa dí 'yohu ya, ni xinga guehra pa di 'yɛp'u di mpunnbi.

Nu te ganho ra ndät'ä zu'a n'na ra za, gue'a di fa'a.

³³ Nu ra hoga za, ra hoga ndät'ä zuadi. Pɛ ra za hĩngui ho, hĩngra hoga ndät'ä zuadi. Janangue nuyá, n'na ra za, nu te rá ndät'ä zuadi, gue'a di fa'a ngue'mø ra hoga za ogue hĩn'na. ³⁴ Guí øthũ tengutho yø c'ɛya ngue n'youi ra ndate yø ne. Porque hĩngui sä guí mmamhmu n'na ra hoga hya. Nu te ra hya bí mĩhrá mmui ra ja'i, gue'a pønná ne'a. ³⁵ Nu ra hoja'i, ra hoga hya i mma, porque xanho rá mmui. Pɛ nu ra ja'i hĩngui ho rá mmui, xants'o ra hya ja mbo rá mmui, gue'a pønná ne'a. ³⁶ Nugá dí xi'ahũ ngue nu'mø ra pa danĩ hyaxra güenda Oja, nu te gäma ts'omhya pønni nehũ, gä da that'ahũ ra güenda. ³⁷ Nu'mø xanho ra hya xcá mamhmu, ya hĩn temá castigo gui thohmu. Pɛ nu'mø xants'o ra hya xcá mamhmu, gue'a ra castigo gui thohmu'a.

Yø ts'oc'ɛi äpyø milagro ra Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xänbäte ngue ra ley bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague grá xänbäte, dí nne ga nnugähe ha gdi 'yøt'a n'na ra milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yɛmbi.

³⁹ Mĩ dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu yø ja'i 'bahya, ja yø ts'oqui ngue hĩngui pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yɛc'ɛigui. Pɛ hĩn temá milagro ga øt'e ngue da nu yø

ja'i. Nu'a da nøpa hmɛya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás. ⁴⁰ Porque ra Jonás nhyu pa bá o rá mmui ra huá. Dĩ njarbũtho'a ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i ya, nhyu pa da o häi. ⁴¹ Nu'mø ra pa danĩ hyaxra güenda Oja, nuyá yø ja'i mĩ 'bũp'u ja ra hĩnĩ Nĩnive da nangui ngue di yapyá yø ja'i 'bũhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mĩ 'bũp'u ja ra hĩnĩ Nĩnive, bi 'bätyø mmui mø mĩ 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Jonás, pɛ hĩngui nne gui 'yøhmũ ra hya dí mmangä ya. ⁴² Dá gue'a n'na ra xisu mĩ ndast'abi p'u sur, nu'mø ra pa danĩ hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yapyá yø ja'i 'bũhra pa ja p'uya. Porque nuna ra xisu na, ndøyp'ũtho rá häi bí 'yɛhɛ ngue bi 'yøxra hya mĩ pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Salomón, pɛ hĩngui nne gui 'yøhmũ ra hya dí mmangä ya.

Ra ts'onthi bá pengbũ ja rá mmui ra ja'i.

⁴³ Nu ra ts'onthi 'mø bi hyɛp'u ra ja'i mĩ n'youi, bi 'yo ra ts'onthi p'u ja ra xɛqui mathoguitho xa 'yot'i, honi ha di nsäya. Pɛ nu'mø hĩmbi dĩni ha di nsäya, i ɛna: ⁴⁴ “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i ɛna. Nu'mø bá pengbũya, da dĩnnbabi rá mmui ra ja'i ngue hĩnjongui 'bũp'u, tengutho n'na ra ngu ngue mañoqui xanho, i njoqui. ⁴⁵ Da mengbũya, da si mĩ yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'o ra ts'onthi rá madi. Gä da yarbũ ja rá mmui ra ja'i ngue di m'mũp'u. M'mɛfa p'uya, man'na di m'mumman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mĩ sä m'met'o. Xquet'a nguna ra hya thohyø ja'i 'bũhya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mɛni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yaduitho yø ja'i 'mø mĩ zøhrá mamá conyø n'yohu.

'Bäp'u thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyaui. ⁴⁷ Hĩndi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembji:

—Ni mamá 'nɛ ni n'yohu 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyaui na —bi 'yembji.

⁴⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yenthó:

—Ma ga xi'ahu ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yena.

⁴⁹ Bi macyo 'ye p'aya, bi 'yuhyo xadi, bi 'yembyo ja'i di mäts'i:

—'Bäcua ya yo ja'i di nnope ngue ma mamá, di nnope ngue ma n'yohu. ⁵⁰ Porque nuya yo ja'i di ho da 'yorpabi rá pähä ma Papá bí 'bu mahets'i, guehya entho ma n'yohu, oque ma nju, oque ma mamá —bi 'yembyo ja'i.

13

Ra Jesús bi hiejpa ra hya n'na ra mohmudä.

¹ Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bömp'u ja ra ngu mi 'bui, bi ma i mmip'u ja ra nenzabi. ² Pe mandøngu dyo ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yat'a n'na ra barco ja bá mip'u. Nu gätho mi'da yo ja'i 'bu'a nenzabi. ³ Xangu yo hya bi xännbabi yo ja'i, honi te gui hiejpa yo hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hiequi, bi 'yembyo ja'i:

—N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyo hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yo hmudä. Bi map'u yo ts'int's'u ngue bi za yo hmudä. ⁵ Mi'da yo hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yo hmudä n'nahmantho bi böts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yo 'yu. Nu'mo bá pøxra hyadi, bi 'yuhyo hmudä ya xi böts'e. ⁷ Mi'da yo hmudä bi zop'u ja yo 'uini. Mi nte yo 'uini p'aya, bi ts'onyo hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yo hmudä bi zop'u ja ra hoga häi, guehya emmei bi nja ya. Nu 'da yo hmudä, n'na ciento bi böni ngue n'na hmudä.

Mi'da p'aya, hyate bi böni ngue n'na hmudä. Mi'da p'aya, 'date ma'det'a bi böni. ⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmü na ra hya di mmangä ya —bi 'yembyo ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hiejpa ra hya xihyo ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xadi, bi 'yembji:

—¿Hanja ngue gui honi te gni hiejpa yo hya gui xihyo ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yembyo xadi:

—Nuya yo hya hingui fadi ha di manda Oja yo ja'i, nuna Oja bí 'bu mahets'i i nne na ngue da dinni mmuihu hanja ya yo hya ya. Pe nu'u mi'da yo ja'i, hinda dinyo mmui ya yo hya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dinna mmui hanja ra hya ya, da mäx'Oja ngue man'na di badi. Pe nuya yo ja'i hingui ørpatho masu ya yo hya di mma, nu'a zits'u ra hya bi badi, da thanbi. ¹³ Janangue di honi te nna hiejpa yo hya di xihyo ja'i. Porque yo ja'i nnu te di øt'e, pe øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hinte bi nu. Nuya yo hya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya bi 'yøde, himbi dinyo mmui hanja na ra hya dá ma. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra hya bi 'bet'o ra pøngahya Isaiás ngue bi 'yena: "Yo ja'i da 'yøde hanja ra hya, pe hinda dinyo mmui hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yo ja'i, hinda dinyo mmui yo ja'i hanja'a te da nu. ¹⁵ Porque nuya yo ja'i ya, i njot'i yo n'yomfeni. Entho xa ngotyø gu ngue hingui nne da 'yøhra hya. Entho xa ts'antyo dä ngue hingui nne da hyet'a te ja ngue da hjeti. Porque hingui nne da dinyo mmui hanja ra hya, 'nɛ hingui nne di 'bätyø mmui ngue da 'yɛc'eiɣui, n'namhma ngue ga punnbabi yo ts'oqui", en'Oja.

¹⁶ Pe ra mmenthí gá nthehu, porque nu te gá gui nnuhu, bi dinni mmuihu hanja ra hya. Nu te ra hya gá 'yøhmü, gui pahmu ha rá nja ra hya. ¹⁷ Majuaní dí xi'ahu, ngue yo

pa xá thogui, xāngu yø pøngahya Oja xā m'mai, yø hoga n'yohu xā m'mai, bi ne xta nnu'a te guí nnuhu ya, pē himbi zā bi nu. Bi ne xta 'yø'a rá hya guí øhmū ya, pē himbi zā bi 'yøde.

Rá Jesús bi ma te ni bøn̄ya yø hya bi hyejpa rá momhmudā.

¹⁸ Nuya yø hya dadi hyejpabi rá momhmudā, dami 'yøhmū xānho hanja rá hya. ¹⁹ Nuya yø ja'i ngue høn̄tho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue rá nen'yu p'u bi zo yø hmudā ya. Bi 'yøhra hya yø ja'i ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja, pē himbi dīnyø mm̄ai yø ja'i hanja rá hya. Bi map'u rá zithu p'uya, nuna rá hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumbeni. ²⁰ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa rá hāi hīngui pidi ngue mi o rá do p'u bi zo yø hmudā. Mi zā mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ²¹ Guehya yø ja'i himbi bent'i xānho rá hya ya. Zits'atho honi ngue ha di hyep'u rá hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra rá hya ε'ei, 'bexi cohyø mm̄ai. ²² Mi'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi rá hāi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudā. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja rá hya ya. Pē nu'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mm̄ai yø ja'i. Di ja ndummai honi ha di mm̄mm̄eti. Ya hīn̄ temā ntho bi 'yørpabi nā rá hya bi 'yøde. ²³ Pē mi'da yø ja'i, gui nhyejpa rá hoga hāi p'u bi zo yø hmudā. Mi zā mi 'yøhra hya, bi dīnyø mm̄ai hanja rá hya. Bi 'yørpabi rá nho nā rá hya bi 'yøde. Pē 'bu'i'da yø ja'i ngue mathoguiho bi 'yørpabi rá nho rá hya bi 'yøde.

Bi nhyecra hya ngue bi nuans'ui rá trigo rá hmudā yø paxi.

²⁴ Rá Jesús bi hyoni te gui nhyejpabi n'na rá hya bi xihyø ja'i. Bi 'yemb̄i:

—Nua ja rá ximhāi di m̄anda Oja, ja nnøpe ngue rá huah̄i ua Oja

bi thuhra hoga hmudā. ²⁵ Pē mi n'aha gātho yø ja'i, nu'a rá nsuiui rá mm̄hui bi yarbu ja rá nuatrigo ngue rá xui. Bi duprā mīhyuui rá trigo. Bi ma p'uya. ²⁶ Mi nte yø trigo p'uya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nequi p'u ndana gue'a rá paxitho p'uya. ²⁷ Mi nu yø hmiq̄ui rá mm̄hui te ja rá huah̄i, bi ma bá xihra hmu. Bi 'yemb̄i: “Ague grā Hmu, nu'mø ma tuhmu ni huah̄i, xānho rá hmudā dá tuhmu. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi rá trigo ya'mø?” bi 'yemb̄i. ²⁸ Rá hmu p'uya bi 'yemb̄yø hmiq̄ui yaui: “Gue'a mā nsuigā'be bi du'u yø paxi guí mm̄amm̄i ya”. Yø hmiq̄ui p'uya bi 'yembra hmu: “¿Ua guí nne ga ma xat'āhe yø paxi n'youi rá trigo?” bi 'yemb̄i. ²⁹ Pē rá hmu bi 'yena: “Hīn'nā. Ogui xathu yø paxi n'youi rá trigo, porque nu'mø gā xathu yø paxi, 'nehra trigo da c'ats'i. ³⁰ Dami hyemhmaui hma 'dap'u di nte asta gue'mø bi thets'i. Gā xicā yø mefi ngue da gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nu'a rá trigo p'uya, da 'bespa ja rá njatrigo'a”.

Bi nhyejpa rá hya n'na zi hmudā rá mostasa.

³¹ Mahømbi hyoni te gui nhyejpa yø hya xihyø ja'i rá Jesús. Bi 'yemb̄i: —Ma ga xān'nahū ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja ya. N'na rá n'yohu bi dup'u ja rá huah̄i n'na zihmudā rá mostasa. ³² Majuani ngue man'na zitchu nā rá hmudā nā ngue gātho mi'da yø hmudā i ja. Pē nu'mø bi nte, man'na tate rá dat'o ngue gātho mi'da yø c'ani ja. Nup'u ja yø 'yet'o, ja ørbu yø 'bafi yø ts'int's'u.

Bi nhyejpa rá hya rá hojuni pē rá levadura ngue dí ixqui.

³³ Mahømbi hyonna Jesús te gui nhyejpa mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yemb̄i:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja bí 'bu mahets'i, gui nhyejpabi tengutho rá íxi 'mø bi japi hyu t'eni

ra hojanj n'na ra xisu, asta gue'mò di ixqui gä ra junj.

³⁴ Nguya yò hya bi manna Jesús ngue honi te gui hyejpa yò hya xihyò ja'i. Nu'mò i ya, zant'a honi te gui hyejpa yò hya xänba yò ja'i. ³⁵ Ngunä bi 'yòt'e, porque mi jatho ngue di nja ya yò hya bi manna pøngahya Oja ngue bi 'yena: "Ga honi te gdä hyejpa yò hya gä xihyò ja'i. Ga xicä yò ja'i yò hya hingui fadi hanja asta gue'mò mambä nhohra ximhäi", bi 'yena.

Bi manna Jesús te ga mbønya yò hya bi hyequi ngue yò paxi bi nuas'ui ra trigo.

³⁶ Mi juadi bi n'yehmi yò ja'i ra Jesús, bi 'yat'ambo rá ngu p'aya. Bi guatyò xädi, bi 'yembi:

—Damj xicje te ga mbønya yò hya gä hyequi ngue yò mihyui ra trigo bi thup'ua ja ra huahj.

³⁷ Ra Jesús bi 'yembyò xädi:

—Nu'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohä bi 'yë mahets'i'a.

³⁸ Nu ra huahj, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nu ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'ua yò ja'i o rá 'yë Oja. A nu'a rá mihyui ra trigo, ga mbøni ngue gue'ua yò ja'i o rá 'yë ra zithu'ua. ³⁹ A nu'a rá nsuiui ra mmehui bi duprá mihyui ra trigo p'ua ja rá huahj, gue'a ra zithu'a. A nu'mò bi thexyò trigo, ga mbøni ngue gue'mò bi gua'a nximhäi 'mò. A nu'ua yò mefi da hyexyò trigo, gue'ua yò anx'e'ua.

⁴⁰ A nu'a rá mihyui ra trigo da ma mapeti ngue da t'udi, ga mbøni ngue gue'a ra ndate di nja 'mò bi gua'a nximhäi'a. ⁴¹ Porque ra N'yohä bi 'yë mahets'i da menhyò anx'e p'ua ha 'bähyò ja'i ya o rá 'yë. Da ziqui gätho yò ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'oqui mi'da yò mmic'e'ui, da ziqui gätho'ua xants'o te ga 'yo. ⁴² Nuya yò ts'oc'e'i, da hyørbä ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua yò ja'i 'në dadi guxytø ts'i ngue ra ndate da zä. ⁴³ Pë nuya

yò ja'i xa 'yòt'e te di manda Oja, di m'map'ua ha di manda yò Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhmä ya yò hya di mmangä.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra menyü nt'ägui p'ua ja ra häi.

⁴⁴ Nuya yò ja'i honi ha di zo rá 'yë Oja bi 'bä mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ägui xandøngu ra menyü ya. Mi zä mi dini ha o ra menyü, ma hømbi go'mi, di johya ngue'a te bi dini. Da mä te gä pespüya ngue da dänna häi ha o ra menyü bi dini. Ya drä mmeti ra häi p'aya.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yò ja'i honi ha di zo rá 'yë Oja bi 'bä mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandøngu drä müui. ⁴⁶ Nu'mò bi dinna perla mandøngu drä müui, da mä te gä pets'i, da dänna perla bi dini.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yò hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bi 'bä mahets'i, nuya yò ja'i 'bucua ja ra ximhäi di manda, tengutho yò hua bi the ra xit'a 'mò bi ma yò mahua p'ua ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yò hua bi the. ⁴⁸ Nu'mò bá yuhra xit'a yò mahua, da jaca nenthe p'aya, da mi ngue da huanhni. Yò hoga hua i pets'i, pë yò hua hingui ho i ei. ⁴⁹ Di njarbætho'a te ra hya di nja 'mò bi gua'a nximhäi ya. Da ma yò anx'e ngue da sicyø ts'oc'e'i p'ua ha di 'bähyò ja'i xanho te ga 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'e'i da hyørbä ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua në ja di guxpü yò ts'i ngue ra ndate di sä.

Bi nhyecra hya ngue ra nyogui xädi cona 'da'yo xädi.

⁵¹ Bi 'yänyo ja'i ra Jesús, bi 'yembi: —¿Ua tini xanho ni mmihä ya yò hya dá mangä ya, uague hin'na? —bi 'yembi.

Yø ja'j p'uya bi 'yεna:

—Ahá, grá Hmu, tinma mmuigáhe hanja ra hya guí mmanya —bi 'yεmbi.

⁵² Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'j:

—Nu ra xännbate ngue ra ley, nu'mø dā gohi ngue mā xādi, mā'da'yo di xādi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hya dā badj. Dā gohi tengutho n'na ra n'yohu xangu te pεspru ja rá ngu, jap'u yø cosa ngue yø nyogui, ximmi jap'u yø cosa ngue mā'da'yo.

Nu'u yø mmengu'u ra Jesús hingui εc'ei te øt'e.

⁵³ Ra Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'j ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya. ⁵⁴ Mi zømp'u Nazaret ja ra hnini bá nte. Bi map'u ja ra nija ngue bi xännba ra hya yø ja'j. Nuya yø ja'j bi 'yøde hanja ra hya bi mā, gā di 'yøtho, di n'yεmbi:

—¿Hague go gā mbá'a te ra hya pahna? ¿Hague gā nzā øtyø milagro? ⁵⁵ Conque guehna rá ts'unt'u ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yohu p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nehra José, 'nehra Simu, 'nehra Judas. ⁵⁶ Yø nju p'uya, gā 'dadua ra hnini dí 'bæhm. Xina, ¿hapu go bá ha'a te ra hya xännbate na? —di n'yεmbyø ja'j.

⁵⁷ Janangue yø ja'j εmbi ngue to bi zā man'yohu na ra Jesús. Hingui ørpatho masu yø ja'j te xifi. Pε ra Jesús bi 'yεmbyø ja'j:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yεhe, gā hnu mansu. Pε nu'u yø mmengu'u yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ni xinga gue'u to 'bæp'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵⁸ Ya himbi 'yøt'e xangu yø milagro p'u ja ra hnini p'uya, porque yø mmengu'u hingui εc'eiho ya yø hya bi mā.

14

Ra Herodes εmbi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹ Nu'u yø pa'u, nup'u ja ra häi Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmanyo ja'j ngue xangu yø milagro øtra Jesús.

² Ra Herodes bi 'yεmbyø ja'j ja yø 'bæfi p'u ha 'bui:

—Nugä dí εna ngue xpi bænnate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yεna.

Ja mmangua ha bi nja ya ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyo cadena bi got'a fädi. Bi api ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mæhmi rá 'bepo Herodias nuna mará xisu'a rá n'yohu Lipe. ⁴ Nuna ra Xuua xi 'yεmbra Herodes: "Hin'yu ra nt'edi guí m'mæhmi ni 'bepo", xi 'yεmbi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pε himbi zā porque ra Herodes bi zu yø ja'j. I padj ngue gätho yø ja'j i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ⁶ Pε mi zøhrá pa bi nsännigo ra Herodes. Nuna rá t'ixu ra Herodias bi yarbæ 'buhyo ja'j xi pεtra Herodes ngue sännigo, bi mæhra hnei p'uya. Ra Herodes di ho te øtra hmute. ⁷ Ra Herodes bi 'yεmbra hmute: "Nu'mø tema cosa gui 'yäqui, nugä gā 'da'i", bi 'yεmbi. ⁸ Ra hmute p'uya bi ma bá änná mamá te 'bæ'a dā 'yädi. Mi xihra mamá te dā 'yæp'u ya, bi ma ra hmute, bi 'yεmbra Herodes: "Damí 'dacrá ya ra Xuua nuna mi 'yøtra nxixya, dá o ra mohi", bi 'yεmbi.

⁹ Mambi dutrá mmæi ra dast'abi 'mø mi 'yø'a te sifi. Pε ya xi xihra hmute ngue di unni te da 'yæpi. Yø ja'j 'bæp'u mi 'bui, gā xi 'yøde te xi mā. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi. ¹⁰ Bi 'yet'i to bá hejpa rá ya ra Xuua p'u ja ra fädi p'uya. ¹¹ Bá jät'a n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra hmute p'uya, bi dæprá mamá.

12 Mī bahyø xādi rā Xuua ngue bi dū, bī ma bá hā rā ánima ngue bi 'yāgui. M'mefa p'uya, nu'a te bī nja, bī ma bá xihra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bī nsihmε cut'a mahuaḡi mā'yohu.

13 Nunā rā Jesús mī zā mī baḡi ngue ya bī dū rā Xuua, bī 'yo rā barco i ma n'nannī hapu hīnjo'o yø ja'i. Pε yø ja'i bī baḡi hapu i ma, mandøngu dyø ja'i bī dennī nī nεtra nenthe. Nup'u ja yø hnīni thogu, ja nεxpū mī'da yø ja'i ngue tet'i. 14 Mī zøhra barco bá o rā Jesús, bī bōni. Pε ya mandøngu dyø ja'i 'bap'u. Rā Jesús bi huεcyø ja'i p'uya, bī 'yøthe yø dārquēḡi bī zispabi yø ja'i. 15 Nu'mø ya nī ma dī nde p'uya, nu'u yø xādi rā Jesús bi guarbū 'bāi, bī 'yεmbi:

—Ya bī nde, 'nε nuua dí 'bahmū rā dapo ua. Damī 'yεhyø ja'i n'namhma dā map'u bī ja yø hnīni, dā dānsε rā hmε dā zi —bī 'yεmbi.

16 Bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Hīngui ja ngue dā ma yø ja'i dā tāi te dā zi. Damī unhnū rā hmε dā zi yø ja'i —bī 'yεmbi.

17 Nu'u yø xādi p'uya bī 'yεmbi:

—Pε hōndi cut'a yø thūhmε dī haḡāhe, 'nε yoho yø huā.

18 Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Bī 'dacjū ua yø thūhmε conyø huā —bī 'yεmbi.

19 Bi 'bεpyø ja'i p'uya ngue bī mīp'u ja rā 'batha. Bi hyan'u cut'a yø thūhmε 'nε'u yoho yø huā. Bi hyanmā hεts'i p'uya, bī ja mammaḡi Oja. Bi xenyø thūhmε p'uya, bī unyø xādi ngue dī 'darpabi yø ja'i. Daḡuehyø huā bī dat'i.

20 Bī nsihmε xanho yø ja'i, gā bī nniya. Mī juate rā ts'ihmε yø ja'i p'uya, nu'u yø xādi rā Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thūhmε bī bongui. 21 Nu'u yø ja'i bī nsihmε'a rā ora'a, cut'a mahuaḡi mā'yohu bī nsihmε. Hīmma cut'i rā gūenda yø xisu 'nεhyø baḡi.

Rā Jesús nī 'yo maxøts'e rā dehe.

22 Mente εhyø ja'i rā Jesús, bī xihyø xādi ngue dī m'met'o dā 'yo rā barco dī ma man'na nguadi rā zabi. 23 Hōntho bī juadi bī 'yεhyø ja'i rā Jesús, bī map'u bī ja rā nyuni bá mat'Oja. Mī dāhra nde, bī 'buse p'u ja rā nyuni rā Jesús. 24 Pε rā barco ya bī 'yo made rā zabi. Nup'u ja rā zabi, bī nangrā ndate ndaḡi ngue dī cosrā barco. Astā pa mayā yø fanthe. 25 Mī za'i hyu xudi p'uya, nunā rā Jesús bī map'u bī 'būhyø xādi nī 'yo maxøts'e rā dehe. 26 Nu'mø nī ma dā zømp'u 'būhyø xādi, mī hyandi ngue mmap'u nī 'yo maxøts'e rā dehe. Bi zu p'uya. Nu'a gā nzu p'uya, bī 'yεna:

—Bā εcua rā ndaḡi.

27 Pε rā Jesús bī zofu 'bexque'a, bī 'yεmbi:

—Go guecā, 'yoguí sūhū —bī 'yεmbi.

28 Rā Bedu p'uya bī 'yεmbrā Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grā Hmu, damī 'yøt'e ngue dā zā gā n'yogā maxøts'e rā dehe. Gā sōngā p'u garā εḡe.

29 Rā Jesús bī 'yεmbi:

—Gue bá 'yo 'mø —bī 'yεmbi.

Rā Bedu p'uya bī gap'u ja rā barco, nī 'yo maxøts'e rā dehe ngue dā zømp'u bá εhra Jesús. 30 Pε nu'a gā 'yo rā ndaḡi, i tōnhni, bī nsu p'uya. 'Bexpi madi bī yu'a mbonthe. Xøgue rā mafi bī 'yεmbrā Jesús:

—Ague grā Hmu, damī juxcagui.

31 'Bexpi macrā 'ye rā Jesús, bī gats'i. Bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue guí yobēni? Gue zits'utho guí εc'εigui.

32 Hōntho bī yut'ambo rā barco rā Jesús, 'bexpi nsāya rā ndaḡi. 33 Nuyā mī o rā barco p'uya bī ndantøyhmū p'u 'bāhra Jesús, bī 'yεmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja.

Nup'u ja rā häi Genesaret bī 'yøthe yø dārquēḡi rā Jesús.

³⁴ Mī zōn'a nenthe ja rā häi Gene-saret. ³⁵ Mī bahyø ja'i 'bu'a ra xequi'a ngue ya 'bup'u rā Jesús, ndap'u bi zā, bi n'yonnbase rā hya yø ja'i ngue bā ēhē. Di nxifi ngue da zixyø dārquehī p'u 'buhra Jesús. ³⁶ Yø ja'i bi 'yāpra mate rā Jesús ngue squerangue rá nyanī rá he da dārpabi yø dārquehī, 'bexque'a sä ha hēmbi.

15

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hinguī nnu manho rā Jesús.

¹ Nuya yø fariseo 'nēhyø xännbate ngue rā ley ngue yø mmēngu Jerusalén bi guarbū 'bāhra Jesús ngue ørpa rā nt'änni. Bi 'yēmbi:

² —¿Hanja nī xādi ngue festho rā hya bi zogahū yø ndiua? Porque hinguī pecra ts'oqui ja yø 'yē, ngue dī nxu'yē hante dī nsihmē.

³ Mī dahra Jesús, xquet'a bi 'yørpa rā nt'änni ya yauī, bi 'yēmbi:

—Da gue'ahū, xiya yø hya dī mānda Oja, ¿hanja ngue guī festhohū, ngue nuya yø hya xcā sānsēhū, gue'a gadi ja ndūmmū guī øthū'a? ⁴ Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yēmbi: “Dāmī su nī papá, dāmī su nī mamá”. Mahømbi 'yēmbi: “Nū rā ja'i dā zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue dī njapra castigo 'nē dā tho”, bi 'yēmbi yø ja'i Oja. ⁵ Pē ya xcā xännbahū yø ja'i ngue rā ja'i dā zā dā 'yēmbra papá ogue rá mamá: “Nugá papá, nugá mamá, ya hinda zā gā 'da'i te guī siui ya. Porque nū te gā dí pēts'i, guehna Oja dādī unni”.

⁶ Nū'mø ngunā rā hya bi mānna ja'i p'uya, ya hīn gadi japhū ngue dī jammānsu rá papá ogue rá mamá rā ja'i. Ja dī nēqui p'uya ngue nuya yø hya dī mānda Oja, guī ēmhū ngue hīnte dī muui. Porque nuya yø costumbre xa nzānyø ndiua, guehya guī ēmhū ngue ja ts'ēditho guī 'yøthū ya. ⁷ Nī xirbū guī ēna ngue guī ēc'ēihū Oja.

Go guī øthū nā te rā hya bi 'yøtra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yēna: ⁸ “Nuya yø ja'i 'bucua, nū'mø bi nya, xøgue ēna majuanī ngue nnu mansugui. Pē hīmma juani ngue yø mmūi gā ndannegui. ⁹ Ya hīnte nī bøntho ngue thānnegui yø ja'i. Nū te gāma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue ēmbi dī mānda Oja”, bi 'yēn'Oja.

Nū te si rā ja'i hinga gue'a di ts'onnbā rá n'yomfēni rā ja'i'a.

¹⁰ Rā Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yēmbi:

—Dāmī 'yøhmū xanho ya yø hya gā mmāngā ya. Dāmī 'yēt'ammāihū. ¹¹ Nū rā ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si rā ja'i gā 'yøtra ts'oqui. Nū'a gā 'yøtra ts'oqui rā ja'i, gue'a rā ts'omhya pønnā ne rā ja'i'a.

¹² Yø xādi rā Jesús bi guarbū 'bāi, bi 'yēmbi:

—¿Ua guī padī ngue mbøcūe yø fariseo 'mø mī 'yøhna rā hya guī xifi? —bi 'yēmbi.

¹³ Rā Jesús ēntho 'mø mī dādī:

—Nū'a mā Papágā bí 'bū mahēts'i, nū'u yø ja'i hinguī o rá 'yē, da zijpū ha 'būhyø ja'i. ¹⁴ Dāmī hyēgui, o sä guī suhū. Nuya guehya yø xādā xännbabi rā hya mī'da yø mmīnxādāui ya. Nū'mø bi nthēui rā ots'i, nup'u dā zo rā xännbate, ja dā zop'u yø xādi.

¹⁵ Rā Bedu bi 'yēmbra Jesús:

—Dāmī xicje te gā mbønya yø hya gā hyēqui ngue te si rā ja'i.

¹⁶ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua xquet'a hinguī tīnnī mmāihū hanja ya yø hya dí mmāngā? ¹⁷ ¿Ua hinguī pahmū ngue nū te gāma cosa si rā ja'i, mbo rá mmūi rā ja'i nī ma, pē pigui te si rā ja'i? ¹⁸ Pē nū rā hya pønnā ne rā ja'i, mbo rá n'yomfēni rā ja'i nī 'yēhra hya. Nū'mø xants'o rā hya bi mānna ja'i, guehna rā ts'oqui nā. ¹⁹ Porque mbo rá n'yomfēni rā ja'i bi mīhra ts'o n'yomfēni, rā nthote,

rá n'yots'om'mäi, rá mfε, rá fεhni, rá ts'ate. Gä mbo rá n'yomfεni rá ja'i ní 'yεhra ts'omhya. ²⁰ Nuna rá hya naya, guehna rá ts'oqui øtyø ja'i na. Pε nu'mø hingui xε'ye rá ja'i 'mø bi nsihmε, hinga gue'a rá ts'oqui'a.

Nu'a n'na rá xisu ngue hinga judío bi 'yäpra mate rá Jesús ngue da mäts'i.

²¹ Mí bömp'u mí 'bähra Jesús, i map'u ja n'na rá häi ja rá hnini Tiro conna hnini Sidón. ²² Nup'u ja rá hnini bi zonna Jesús, mí 'bup'u n'na rá xisu hinga judío, mará mmengu p'u ja rá häi Canaán. Bi ma rá xisu p'ya, ní mafi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'mεto'i rá David, dami huεgagui. Nu ma t'ixu dí si, n'youi rá ts'onthi. Pε εmmei di unj, dami 'yøthets'u —bi 'yεmbi.

²³ Pε rá Jesús hingui thátho. Yø xädi p'ya bi 'yεmbrá Jesús:

—Dami 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque rá nxunanyatho ngue nuercahu.

²⁴ Rá Jesús bi 'yεmbrá xisu:

—Nugä bá pengagui Oja ngue høndyø judío ga fäts'i. Porque yø judío εntho yø de'yo ya xa n'uεni, ngue hincjongui fädi.

²⁵ Pε rá xisu bi guarbu 'bähra Jesús ngue bi ndantyoħmu, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dami fäxquits'u.

²⁶ Rá Jesús bi 'yεmbrá xisu yaui:

—Pε nu'mø ngue 'bet'o go ga fäxa'i, nε hincgrá judío, ya satho 'mø da thanbá rá hmε yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Rá xisu p'ya bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pε yø fo'yo, gue'u yø xεmhme täp'u ja rá mεxa sihmε yø hmu si'u.

²⁸ Rá Jesús bi 'yεmbrá xisu yaui:

—Ague grá xisu, guí εc'εigui xandønho ngue da zá di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu rá xisu mí n'youi rá ts'onthi p'ya, 'bexque'a bi zá.

Rá Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

²⁹ Mí thohra Jesús, i mpa man'na nguadi rá zabi Galilea. Nup'u ja rá nyuni bi zoni, bi mí. ³⁰ Xandøngu yø ja'i bi zomp'u 'bui. Bi zispa yø därkehi xa nnunts'i, yø xädä, yø gone, yø do'ye, yø dogua, xangu mi'da yø därkehi bi ts'ispabi rá Jesús ngue bi 'yøthe. ³¹ Mí nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zá bi 'yøthe yø därkehi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zá bi nya, bi zá yø do'ye, bi zá yø dogua. Bi nzø yø dá yø xädä. Mí nja'a p'ya, gátho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Rá Jesús bi 'uin'i goho mahuaħi ma'yohu.

³² Bi zonhyø xädi rá Jesús, bi 'yεmbi:

—Dädi huεcä yø ja'i 'bεcua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'ya te da zi yø ja'i. Nugä hindí nne ga et'i ngue da ma yø ngu 'nε hindí sihmε, porque da güennba ja rá 'yu.

³³ Nu'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Pε çhapu go ga hannbahu te da zi ya yø ja'i 'bεcua? Porque xandøngu. A nuua dí 'bahmu, rá dapo ua.

³⁴ Bi 'yänyø xädi rá Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hangu yø thuhmε guí hahu 'mø?

Nu'u yø xädi p'ya bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø huä.

³⁵ Bi manda rá Jesús ngue bi mihyø ja'i. ³⁶ Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'ya conyø huä. Bi ja mammađi Oja ngue ya di nsihmε yø ja'i. Bi xenyø thuhmε p'ya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. ³⁷⁻³⁸ Nu'u yø ja'i bi nsihmε, goho mahuaħi ma'yohu. A nu yø xisu 'nεhyø basi hingui çatra güenda'u. Pε gä bi nniya. Mí juate rá ts'ihmε

yø ja'j, nu'u yø xädi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui.
³⁹ M'mεfa p'uya, ra Jesús bi 'yεhyø ja'j. Bi ma p'uya, bi 'yo ra barco, bi zømp'u ja ra häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'u da 'yøt'a n'na ra milagro.

¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sámhya ra Jesús. Di 'bepi ngue da 'yøt'a n'na ra milagro nu mahεts'i, para ngue di nequi ngue rá m'menhni Oja na ra Jesús. ² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue ra nde, gui εhmε: “Xta' nho ra tiempo ya, porque ja yø zøgui”. ³ Nu'mø xudi p'uya, gui εhmε 'mø: “Nuya hndi ho ra pa ya, porque ra nduhmi ra c'ammahεts'i ngue ja ra gui”, gui εhmε. Gui εna ngue gui pahmε xanho te ga mbøn'a te bi ja maya. Pe nuya gui εna ngue hingui pahmε te ga mbønya te gäma hya gui nnuhu yø pa dí 'bεhmε ya. ⁴ Yø ja'j 'bεhya, yø ts'oc'ei ngue hingui pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yεc'εgui. Pe hin tema man'na ma milagro di nja ya, hinda hont'a te bi thohra Jonás da nøpa hmeya yø ja'j ya.

Bi zop'u yø ja'j p'uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, nuya yø hya xännbate yø fariseo 'nehhyø saduceo, hinda dennbabi yø hya.

⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, nu'u yø xädi ra Jesús xi pumbeni ra thuhmε xta hyats'i ngue da zi. ⁶ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Damj mfähmε ya, mamj sihu'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di 'yεmbi n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá neqgui xicju ya ngue hinxta ha ra thuhmε ga sihu.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yεmbi:

—Gue gui εna dí xi'ahu ngue hinxcuá ha ra thuhmε gui sihu. ¿Ua hingui 'yo ni mmaihε na ra hya dí mmangä 'mø? Masque mađi zits'u gui εc'εigahu. ⁹ ¿Ua hingui 'yo ni mmaihε ya yø hya dí mmangä? ¿Ua hingui mbεmhma'a te gui nnuhu p'u nná mahä? Xi'mø ra pa ngue høndi cat'a nthuhmε i nsihmε cat'a mahuahj ma'yohε, ¿ua hingui mbεmhma njammj canasta yø thuhmε bi bongui? ¹⁰ Xi'mø ra pa ngue høndi yoto yø thuhmε i nsihmε goho mahuahj ma'yohε, ¿ua hingui mbεmhma njammj canasta yø thuhmε bi bongui? ¹¹ ¿Hanja ngue hingui 'yo ni mmaihε ngue hinxra thuhmε dí mma ngue dí xi'i ngue gui mfähmε ngue ra íxi di unyø fariseo 'nehhyø saduceo?

¹² Ya bi dinyø mmai'u yø xädi te mmanna Jesús, ngue hinxra íxi pe ra thuhmε'a xifi ngue di mfädi. Sinoque nu'a ra hya xifi, ngue hndi xä'u yø hya xännbate yø fariseo 'nehhyø saduceo.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nup'u ja ra xequi ja ra hnini Cesarea ngue Filipos, mi zømp'u ra Jesús. Bi 'yänhyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugä drá N'yohε dá ε mahεts'i, ¿te'o εnyø ja'j ngue guecä? —bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'j εmbi ngue gue'e grá Xuua gmj øtra nxixya. Mi'da yø ja'j p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogä p'u gni bεmhma ngue guecä?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'j, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuaní ngue 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'y'embj:

—Ra mmenthí gá nthēui grá Simu, rá ts'ant'u'i Jonás. Porque hñjonni ja'i bi bēn'na'i ra hya guí mma, sinoque guesē nā mā Papá bí 'bū mahēts'i bi ja'i gá manna ra hya nā. ¹⁸ Nugā dí xi'i ya, gue'e gnī hū ngue grá Bedu, i nne da mā ngue tengutho n'na ra do ngue dūp'u fots'i, hñjonguī anī. Gue'e grá madi 'yēc'ēi ya ngue gātho mī'da yō ja'i da 'yēc'ēigui m'mēfa. Nu to gā da 'yēc'ēigui da dapra ndate i ja. ¹⁹ Dī nja nī cargo p'u ha dī manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bū mahēts'i. Nu'a ra hya guí unna nt'ēdī da 'yōtyō ja'i, gue'a dī nja'a. Nu'a ra hya hñguī unna nt'ēdī da 'yōtyō ja'i ua ja ra ximhāi, hñguī sá da 'yōtyō ja'i.

²⁰ Mī juadi bī manna ra hya nā, bi xihyō xādi p'uya ngue hñjonni ja'i da xifi ngue guehna ra Cristo nā.

Ra Jesús bī mā ngue da tho, 'nē bī mā ngue di bēnnate.

²¹ Ra Jesús bi xihyō xādi ngue ja ts'editho dī ma Jerusalén, ja danī ma mā'ūnī p'u. Dī unyō mmācja 'nēhyō xānnbate ngue ra ley, 'nēhyō n'yohū 'bet'o p'u ja ra nija. Da hyo, pē rá hyu pa p'uya di bēnnate. ²² Ra Bedu p'uya, bi zica n'nanni ra Jesús, bi 'y'embj:

—Ague grá Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a guí thogui.

²³ Mī 'bātra Jesús, bi 'y'embra Bedu:

—Damī 'uegue, rá mēfi'i ra zithu. Porque nu'j guí orcathogui. Hñga gue'a rá ts'anni Oja so nī mmāi dī nja. Sinoque gue'a te yō hyasē yō ja'i so nī mmāi dī nja.

Ra Jesús bī xihyō xādi ngue hñjam'mø da gohyō mmāi'a ga 'yēc'ēi.

²⁴ Bi 'y'embyō xādi ra Jesús:

—Nu to nne da denngui, hñguī sá ngue da zānsē te da n'yo. Hñha dī gohrá mmāi, madague'a da thop'u ja ra pont'i. ²⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i dī m'mēhrá te nā. Pē nu ra ja'i hñguī cohra mmāi'a ga 'yēc'ēigui, mada tho conná ngueque, guehna ra ja'i dī nyanná te nā. ²⁶ Porque hñte da dahra ja'i, madague'a da 'yōt'e ngue rá mmēti gā ra ximhāi 'nē dī m'mēhrá te. Nī xinda hanu ra mēnyu da gutra ja'i, hñda zā da yanná te. ²⁷ A nu'mø bá ēhē mahōn'a ra N'yohū bí 'yē mahēts'i, dí hātra ts'ēdi Oja, da n'youi yō anxē. Dī unyō nzābi n'na ngu n'na yō ja'i, da gut'i te xa 'yōt'e, xanho ogue xants'o. ²⁸ Majuanī dí xi'ahū ngue nuya 'da 'būcua ya, hñda dū, astā gue'mø da nu ngue da hya ra ts'ēdi ra N'yohū bí 'yē mahēts'i dī manda ua.

17

Bī mpā'a te guí nēqui ra Jesús.

¹ Mī tho'a n'nato mā pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu 'nēhya mī yonc'ēi dī n'yohū, ra Jacobo 'nēhra Xuua. Bī mēp'u bí ja n'na ra nyuni xanhēts'i ngue dī m'mūse. ² Ja bá nup'u yō xādi p'uya ngue bī mpā'a guí nēqui ra Jesús. Nu rá hmī, dī yoxnī tengu ra hyadi. Rá he p'uya, ra mbōse astā dī yoxnī. ³ Bī nu yō xādi p'uya ngue 'bāp'u ra Moisés connā Eliás ngue yaui ra Jesús. ⁴ Ra Bedu bi 'y'embra Jesús:

—Ague grá Hmu, ya xanho ngue dí 'būhmū ua. Xiya, zua guí nne ga hōcāhe hyu yō t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Eliás? —bī 'y'embj.

⁵ Tobe yadra Bedu 'mø mī go'mra guí p'u ha 'bui. Xōgue dī yoxnī ra guí. Bī 'yō p'uya ngue nup'u ja ra guí ja bá nyap'u Oja, bi 'y'ēnā:

—Nuna 'būcua ya, guehna mā Ts'ant'u dadī madi. Co nuna ya i ja

gampähä. Nūya yø hyä dä manna ya, dami 'yēt'ammūihū —bi 'yēmbi.

⁶ Mi 'yøhyø xädi nā rā hyä bá man'Oja maya, bi m'mēmfo häi p'uya, pē mathoguiho bi nsu.

⁷ Nup'ū ha 'boni, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yēmbi:

—Dami nangüi, 'yo guí nsuui —bi 'yēmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya hñjon gui 'bäp'ū'ū yoho yø n'yohū xi nū. Ya 'bäse p'ū rā Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ní gap'ū ja rā nguani p'uya. Rā Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nūi ya, asta gue'mø bi hñū rā N'yohū bí 'yē mahēts'i ngue di bēnnate.

Rā Jesús bi mā ngue rā Elías ya bá ehē, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya bá ep'ū rā Cristo.

¹⁰ Nūya yø xädi rā Jesús bi 'yänna n'na rā hya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja nā rā hyä mmanyø xänbäte ngue rā ley, ngue rā Elías embi ngue jatho dä 'bet'o hante ngue dä ehra Cristo?

¹¹ Mi dahra Jesús bi 'yēmbi:

—Majuani ngue rā Elías mi jatho ngue rá mäditho dä ehē dä xihyø ja'i ngue di nsä. ¹² Pē dami pahmū ya ngue nūnā t'ēmbi rā Elías, ya bá ehē. Pē himbi n'yo yø mmūi yø ja'i te'o nā. Janangue nū hangū rā n'ū bi ne dä japi, gā bi nja. Xquet'a di njarbūtho rā N'yohū bí 'yē mahēts'i ya, di anyø ja'i.

¹³ Nū'ū yø xädi p'uya bi n'yo yø mmūi'a rā hyä mmanā Jesús ngue nūnā rā Xuua rā 'yøtra nxixya, guehñā bi t'ēmbi ngue rā Elías.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi rā ts'onthi.

¹⁴ Mi zøp'ū 'būhyø ja'i rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yohū bi ndantyøhmū p'ū 'bäi, bi 'yēmbi:

¹⁵—Ague grā hmū, nū mā ts'ant'ū dí si n'youi rā n'ū ngue rā ataque, janjuani ngue di unī. Nū'mø bi

gū, høt'a sibi, ja'mø hørbu ja rā dehe. Dami huēgagui mā ts'ant'ū, gui 'yøthe ts'ū. ¹⁶ Ya xtā xihni xädi ngue xtā 'yøthe ts'ū, pē hñxā nzā xā 'yøthe.

¹⁷ Rā Jesús bi 'yēmbi gätho yø ja'i 'bup'ū:

—¿Asta njam'mø dä zønna pa gui 'yēc'ēigahū? ¿Ua guí enā ngue hangū rā pa gā set'ahū? Bá si ua rā ts'ant'ū, gā øthegä —bi 'yēmbi.

¹⁸ Nūnā rā Jesús bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'ant'ū ngue bi hyep'ū. Rā ts'ant'ū p'uya 'bexpi zā rā n'ū mi hēmbi. ¹⁹ M'mēfa p'uya, bi 'yänse n'nanni yø xädi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue hñxā nzā xtā øthegähe rā ts'ant'ū mi n'youi rā ts'onthi?

²⁰ Rā Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—Hñxā nzäthā, porque hñ gadi segura ni mmūihū ngue dä zā rā därquehi. Majuani dí xi'ahū, nū'mø ngue di ja zits'ū ni nt'ēc'ēihū, madague'a tengutho gā nnoho n'na zi hmūdā rā mostasa, ya dä zā gui 'yēmphū rā nyūni ja nū: “Dami 'uecua guí ja grā nyūni, i ma man'na nguadi”, gui 'yēmphū, rā nyūni p'uya dä 'uegue. Hñte gui hyēmphū 'mø di ja'ahū zits'ū rā nt'ēc'ēi. ²¹ A nūnā tengu rā ts'onthi mi n'youi rā ts'ant'ū, para ngue dä zā dä hyep'ū rā ja'i n'youi, mahyonitho ngue dä mat'Oja rā ja'i 'nē dä 'yetrā mmūi.

Mahømbi manna Jesús ngue dä tho, pē bi mā ngue di bēnnate.

²² Mente 'youi p'ū ja rā häi Galilea yø xädi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nū rā N'yohū bí 'yē mahēts'i, di ndäpyø ja'i ngue dä hyo. ²³ Nū'mø bi hyo p'uya, di bēnnate'a rá hyu pa.

Nūnā rā hyä bi xihyø xädi, ēmmēi bi dū yø mmūi.

Rā Jesús bi gutra mēnyū njūi p'ū ja rā nija.

²⁴ Ní n'youi yø xädi rā Jesús, bi zømp'ū ja rā hñini Capernaum.

Nu'u yø n'yohu jührä mēnyu p'u ja ra nija p'uya, bi 'yēmbra Bēdu:

—Xi ni xännbātehu n'yø, ζua hinda gutra mēnyu njui p'u ra nija? —bi 'yēmbi.

²⁵ Ra Bēdu p'uya bi 'yēmbra n'yohu jührä mēnyu:

—Ahá, da gutra mēnyu ra xännbate.

M'mēfa p'uya bi ma ra Bēdu p'u bi ja ra ngu 'bührä Jesús. Hante ngue di nya ra Bēdu, ra Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Simu, ζte guí mmanya? Xi yø dast'abi 'būca ja ra ximhäi, ζdana gue'a jumbabi ra mēnyu i jui, gue'u yø basi jumbi, ua gue gue'u yø ja'i n'nan'yo jumbi? —bi 'yēmbi.

²⁶ Mi dahrä Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Gue'u yø ja'i n'nan'yo njamba ra mēnyu —bi 'yēmbi.

Mähombi 'yēnna Jesús:

—Janangue nu'u yø basi Oja hingui ja ngue da gutra mēnyu'u.

²⁷ A nuyá, para ngue hinda zəcju yø ja'i, ni map'u ja ra zabi ya. Damí hyaxra xone t'ēgui, guá the n'na ra hua. Nu'a rá mudi ra hua guá hūqui, nup'u ja rá ne ra hua, gui tinnbabi ra mēnyu di op'u. Di z'u'a p'uya ngue gui jutra mēnyu t'äcä p'u ja ra nija, co 'nē'a ra mēnyu t'ä'i gui jut'i.

18

Ra Jesús bi xännba yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

¹ Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, ζdana hant'a ni mmui ngue ma datho da hnu mansu p'u ha di manda Oja bi 'bū mahēts'i?

² Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'ant'u mi 'bäp'u, bi 'bāmbu made ha 'bui.

³ Bi y'ēmbiyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu, nu'mø hingui pähni n'yomfēnihū, gui cohmu tengutho ra ts'ant'u 'būca ya, hīndi cū'ahu p'u di manda Oja bi 'bū mahēts'i. ⁴ A nuyá, nuna ma

datho da hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna ra ja'i da 'yøt'e ngue hīnte di mui, di mmutho tengutho ra ts'ant'u 'būca ngue hīndi 'yani.

⁵ Nu ra ja'i di ja mansu n'na ra basi tengu na 'būca ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁶ Nu'u yø basi εc'ēgui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'būca ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyεgagui p'u yø basi εc'ēgui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ēnnbū ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njani ngue da gw'mi. ⁷ Xan'utho te ja ua ja ra ximhäi, porque hīndi 'bēdi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pε hague ngu ra castigo da tho ra ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'ēlui.

⁸ Janangue nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni 'yε ogue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyεqui, 'yēi yap'utho. Man'na xanho ngue gará do'yε ogue gará dogua 'mø gá carbū ha gui m'mühmi Oja, hīnda gue'a ngue di ja yoho ni 'yε ogue di ja gá yoho ni gua 'nε ngutho gui mmap'u ja ra sibi para zantho. ⁹ Nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni da p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahnī dā, gui 'yēi yap'utho. Man'na xanho ngue da n'natho ni dā 'mø gá carbū ha gui m'mühmi Oja, hīnda gue'a ngue di ja gá yoho ni dā 'nε ngutho gui mmap'u ja ra nidu di danzø.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue n'na ra de'yo bi 'uegue.

¹⁰ Yo guí emhmū ngue hīnte di mui yø basi. Nugä dí xi'ahu ngue nup'u mahēts'i bi 'būhma Papá, nu'u yø anxε zamp'u ha 'bui, gue'u

fäxyø bäsí'u. ¹¹ Nu rá N'yohu bí 'yε mahęts'i, bi 'yεęę ngue da yanyø ja'i xa m'medi.

¹² A nuyá, xi'mø ngue di 'bai to di si n'na ciento yø dę'yo, 'nε da 'ue'a n'na ndę'yo, uąngui da zop'u'u goho 'däte ma'dę'ma guto ndę'yo p'u ja rá dapo di 'yo. Da ma da honná ndę'yo xá 'uegue. ¹³ Nu'mø bá timp'uya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na ndę'yo xí 'uegue, hinda gue'u goho 'däte ma'dę'ma guto ndę'yo hinguí 'uegue. ¹⁴ Njarbatho ni Papáhu bí 'bu mahęts'i ya, hinguí nnepe ngue di mm'mę'a n'na mbasí ya yø bäsí 'bucua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'eiui ra ja'i.

¹⁵ Nu'mø hinguí ho te øt'a ni cu, dami zofu, jęca n'nani ngue gui nyasęui. Dami xifi ngue hinguí ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a rá hya gui xifi, ya xanho. Ya gá nhojpauí ni cu. ¹⁶ Pę nu'mø himbi ne bi 'yøde te gui xifi, dami hyon'i yonc'ei ogue hyu nc'ei gui sits'i, da 'yøde hapu gui nyauí ni cu, ngue gui nne gui nhojpauí. ¹⁷ A nu'mø hinda ne da 'yøde te da xi'u gui sits'i, dami dá rá güenda p'u ja rá nija 'mø. A nu'mø hinda ne da 'yø'a te rá hya da sip'u ja rá nija p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu tengutho 'mø hingra 'yęc'ei ogue tengutho 'mø drá nguthái.

¹⁸ Dí xi'ahü ngue go gyø representantehü nguehna Oja bí 'bu mahęts'i. Nuna rá hya gui unhnü rá nt'ędi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a rá hya hinguí unhnü rá nt'ędi da 'yøtyø ja'i ua ja rá ximhäi, hinda sä da 'yøtyø ja'i.

¹⁹ I ja man'na rá hya ga xi'ahü ya. Nua ja rá ximhäi, nu'mø bi the yø hya yo nc'ei ngue 'da'igu da 'yáp'a Oja, Oja di un'a te da t'äpi. ²⁰ Porque nup'u ha di mpeti yø ja'i ęc'ęigui, madague'a hondi yonc'ei ogue hyu nc'ei di mpeti, pę nup'u ha 'bai, ja dí 'bucá p'u.

²¹ Ra Bedu p'uya bi 'yęmbra Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cu ya ga 'bu'a ngue hinguí ho te ørque, ınja mmindi ga punnbi? ¿Gue asta nyoto nnidi?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yęmbi:

—Nugá hınte dí xi'i ngue hondi nyoto nnidi ja ngue gui punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi gui punnbi, yoto yø hyate ma'det'a nnidi ja ngue gui punnbi.

Ra Jesús bi hęcra hya ngue n'na ra hmiqúi hin'yu rá mpunnbi.

²³ Janangue jatho gui punnbabi ni mmic'eiü, porque nuna Oja bí 'bu mahęts'i, mahyęjpi n'na rá dast'abi ngue ørpa rá güenda yø hmiqúi hangu tupi. ²⁴ Mi dę'mi bi 'yørpa rá güenda yø hmiqúi, bá ts'innbabi n'na nc'ei ngue yø mıyonetho rá męnyu mı tupi. ²⁵ Pę nuna rá hmiqúi bá ts'i, hin'yu rá męnyu di gutrá güenda. Ra dast'abi p'uya bi manda ngue da bá rá hmiqúi, 'nε da báp'rá xisu, 'nε da báp'yo bäsí, 'nε da báp'i hangu pets'i ngue di gutrá güenda. ²⁶ Pę rá hmiqúi p'uya bi ndantyoħmu p'u 'bährá hmu. Bi 'yáp'ra mate, bi 'yęmbi: “Ague grá hmu, dami tøgbagui ts'u męnte ga tingá ni męnyu ga jut'a'i”, bi 'yęmbi. ²⁷ Nu'a rá hmu p'uya bi huęcrá hmiqúi, bi punnbabi rá güenda mı tupi. Bi thøgue.

²⁸ Pę nuna rá hmiqúi bi ma mapunnbi rá güenda, hontho bi ma mathøgue, bi nthęui man'na nc'ei ngue mı tupi zits'u rá męnyu. Bi bennbaya bi dorpa rá 'yuga. Bi 'yęmbi: “Gui jurcagui ma męnyu gui tuqui, uague hin'na”, bi 'yęmbi. ²⁹ Nu'a rá n'yohu mı ndupate zits'u rá męnyu p'uya, bi ndantyoħmu p'u 'bá'a tupi, bi 'yáp'ra mate, bi 'yęmbi: “Dami tøgbagui ts'u męnte ga tingá ni męnyu, ga jut'a'i”, bi 'yęmbi. ³⁰ Pę nu'a rá n'yohu mı thuprá męnyu p'uya, himbi ne xta ndø'ma tupi.

Sinoque bi bent'i, bi zixa fädi asta gue'mø di japi da gutrá mēnyu tupi.

³¹ Mi nu mi'da yø hmiqúi'a te bi 'yørbuya, bi dār'mañ'u yø mmái'a te bi japrá mmic'ėjui. Bi ma'u p'uya bá xiprá hmu te bi 'yøt'e. ³² Nuna ra hmu p'uya, bi manda bá ts'ofø mahøn'a, bi 'yēmbi: “Grá ts'oc'ėj n'yø. Conque nu hangu ma mēnyu gmi tuquí, gä dá pun'na'i ngue gá 'yácrá mate. ³³ Uanguí xtá nzá xqui punnbabi ni amigo mi tu'i tengutho dá pun'na'i”, bi 'yēmbi. ³⁴ Nu'a ra hmu, janjuani ngue mbøcøe. Bi manda p'uya ngue bi ts'ixa fädi rá hmiquí asta gue'mø da gutrá mēnyu tupi. ³⁵ Di ja'aha p'u ma Papágá bí 'bñ mahęts'i ya, hĩndi pun'nahñ, ngue'mø hĩnni mmái gdi punnbabi te øt'a ni cñhñ.

19

Bi xännba yø ja'i ra Jesús ngue hĩnyu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Ra Jesús mi juadi bi manya yø hya ya, nup'u Galilea mi 'yo, bi ma man'na nguadi ra dathe Jordán, i mpa p'u ja ra häi Judea. ² Pē xandøngu yø ja'i bi dēnni. Nup'u bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i mađi hyēnni.

³ Bi guat'i da yø fariseo p'u 'bħra Jesús, porque honnbj ha di zadi ngue hĩnda gue'a ra hya da ma. Bi 'yēmbi:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohñ hønt'a bi zä ma hya di api, uague hĩn'na?

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua hĩn gadi xähmñ'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro, ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohñ 'nē bi hocra xisu? ⁵ Oja bi 'yēna: “Janangue ra n'yohñ sop'u rá papá, sop'u rá mamá ngue 'bħmñ rá xisu. Nuya yo nc'ej ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hĩnguí yo nc'ej, sinoque ēntho n'na nc'ēitho”. ⁶ Janangue nuyá, nuya

yo nc'ej bi pen'na Oja, hĩn'yu ra nt'edi ngue to di xunnbabi.

⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yēmbi:

—¿Pē hanja na ra Moisés ngue bi 'yēmbi i sä da 'yøtra sæcua ra n'yohñ ngue di nxummi rá xisu m'ø?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra sæcua ngue ra nxuni, pē ngue mandø nnaxitho yø n'yomfēni yø ja'i, janangue bi njap'u. Pē nup'u rá mađi, hĩnga ngu'a ra hya bá sännba Oja da 'yøtyø ja'i. ⁹ Pē nugä dí xi'aha, ngue yø n'yohñ di nxummi yø xisu 'nē hĩngra n'yots'om'mái di api, nu'mø hømbi nthatra n'yohñ, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohñ. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohñ bi mē.

¹⁰ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yēmbi:

—Man'na xanho ngue hĩndi nthatra ja'i m'ø —bi 'yēmbi.

¹¹ Pē ra Jesús mahømbi 'yēna:

—Nuna ra hya dí mma, hĩnguí nne da ma ngue da gätho yø ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yø ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya dí mmangä ya. ¹² I 'bħhyø n'yohñ ngue hĩnguí sä di nthati. Porque 'bħhyø n'yohñ ya i mi'a ngue hĩnda zä di m'mħrá xisu. Ximmi 'bħhyø n'yohñ ngue m'moqui. Ximmi 'bħhyø n'yohñ hĩndi nthati para ngue da zäp'u da 'yøpe xanho rá 'befi Oja bí 'bñ mahęts'i. Pē nu to ēna ngue da zä di nthati, ya da 'yøt'e tengutho ra hya dí mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'bħra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'nē da xi Oja ngue di japyø basi. Pē nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i ba zi yø basi. ¹⁴ Ra Jesús, bi 'yēmbi yø xädi:

—Damí hyēhñ yø basi da thocua dí 'bñ. Porque tengutho yø

ja'i ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbu ya yø basí ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyø 'yε p'ua ja yø ya yø basí. M'mefa p'uya, bi map'ua ja ra xequi mi 'bui.

Ra mmεmmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na ra n'yohu bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿ndana rá nho exá ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yεmbi.

¹⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí paði te guí mmanya, ngue guí εnguí xanhogá? Porque hønse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i rá 'da'yo te Oja, dami 'yøt'ua yø hya di manda Oja 'mø.

¹⁸ Ra n'yohu p'uya bi 'yεna:

—Xi'ua yø hya di manda Oja p'uya, ¿ndana gue'a ya yø hya guí mma?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bε. 'Yo to guí sännba rá fehni. ¹⁹ Dami su ni papá, dami su ni mamá. Dami mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma ma maði'i.

²⁰ Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yεna:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gá xtá øt'e asta gue'mø mará ngüεgui. Xiya, ¿ndana guehna rá hya di 'bedi ngue hĩndi øtya? —bi 'yεmbi.

²¹ Pε rá Jesús bi 'yεmbra n'yohu yaui:

—Nu'mø guí nne ngue gátho gui 'yøt'a te ni 'yup'ua gui 'yøt'e, ni ma ya, dami pä te gá gui pets'i. Dami unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá εp'ua ya, gá mmer'ua nná magá —bi 'yεmbi.

²² Pε mi 'yøhra n'yohu na rá hya bi sifi, mambi dudrá mmwi. Bi matho, porque mará ndømmεmmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hĩnte hεmbi.

²³ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nu yø mmεmmeti, guehya dí mma ngue xanhennitho ha dí n'uni da zo rá 'yε Oja bí 'bua mahets'i ya. ²⁴ Ya faði ngue rá cameyo, hĩjam'mø da zä da thop'ua ja rá xagu n'na rá 'yofani. Pε dí xi'ahu ngue man'na xandøn hennitho ngue n'na rá mmεmmeti dí n'uni da zo rá 'yε Oja.

²⁵ Nuna rá hya bi manna Jesús mi 'yøhyø xädi, man'natho bi nsu yø n'yomfēni p'uya. Di n'yεmbi:

—Rá nzequi ya hĩjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yεmbi.

²⁶ Bi hyetyø xädi rá Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hĩnda zä da zänse ha di nyanyø te. Pε Oja hĩnte hεmbi, nu te nne da 'yøt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'ua yø ja'i n'youi p'ua ni ma.

²⁷ Nuna rá Bedu bi 'yεmbra Jesús:

—Nügähe, ya xtá sohme p'ua te gá dí peshe ngue dí ten'nahe. ¿Te 'be'a ja ngue di tocagähe 'mø?

²⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'ahu ngue nu'mø rá pa daní gom'na'yo gátho yø cosa i ja, gue'a rá pa'a ngue rá N'yohu dí 'yε mahets'i da mip'ua ja rá nthuts'i, di manda te di nja. A nu'ahu p'uya ngue guí tenngahu, nup'ua ha di hø'i 'de'ma yoho yø nthuts'i, ja guí mmihmu p'ua ngue guí nts'at'abihu p'ua ha di 'bua 'de'mayo 'bui yø mbom'meto rá Israel. ²⁹ Nu to gá xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø mamá, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basí, xpá nzohyø häi ngue tenngui, pε yø ciento nniditho gá ngu'a te da diní ngue'a te gá xpá nzogui. Rá pa di 'yεp'ua p'uya, di t'unna te para zantho. ³⁰ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a rá pa'a, ts'atho da hnu mansu p'ua. Xangu yø ja'i hĩngui hnu mansu ua, pε nu'a rá pa'a, ja daní hnu mansu p'ua.

20

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yø nzäbi tathyø mæfi.

¹ Nuna Oja bí 'b_u mahets'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yoh_u bi ma mxuditho ngue da honyø mæfi da tacyø uva. ² Bi gohmi ra cohi yø mæfi ngue nu'a n'na pa ra 'befi, da gut'i co n'na ra menyu ni hu ngue ra denario. Bi menhyø mæfi p'ü bí ja rá huahí p'üya. ³ Mi zü'i guto xudi p'üya, mahombi ma tai ra mmehui. Bi dimp'ü ja ra tai mi'da yø ja'i ngue hinte pæfi. ⁴ Bi 'yembüya: "Ni me ra 'befi ma huahigä n'yø. Ga jut'au'i'a te ni 'yup'ü guí tahmi", bi 'yembü. Nu'ü bi si ra 'befi p'üya, bi ma ra 'befi. ⁵ Mi hyuxyadi p'üya, mahombi ma tai ra mmehui. Bi nthëui p'ü mi'da yø ja'i ngue hinte pæfi. Mahombi 'yëtra 'befi rá huahí. Mi zü'i hyu nde, mahombi ma tai ra mmehui. Bi nthëui mi'da yø ja'i ngue hinte pæfi. Mahombi 'yëtra 'befi rá huahí. ⁶ Mi zü'i cut'a nde, mahombi ma tai ra mmehui. Hombi nthëui mi'da yø ja'i ngue hinte pæfi. Bi 'yembüya: "¿Hanja ngue xcá ndethoh_u ua n'yø, hincá mpehm_u?" bi 'yembü. ⁷ Bi 'yë'n_u zo p'üya: "Xtá ndedähe ua ngue hinjon xä xicje ra 'befi", bi 'yembü. Ra mmehui p'üya bi 'yembü: "Ni me ra 'befi ma huahigä 'mø. Ga jut'au'i'a te ni 'yup'ü guí tahmi", bi 'yembü.

⁸ Mi dähra nde p'üya, nuna ra mmehui bi xihrá hmiqúi nuna di mandabi yø mæfi, bi 'yembü: "Damí zonhyø mæfi ya, gui jutyø nzäbi. Rá mædi gui unyø nzäbi'ü yø mæfi rá nzequitho xä nzomp'ü ja ra 'befi. A nu'ü xä mpefi gä ra pa, rá nzequitho gui unyø nzäbi'ü", bi 'yembü. ⁹ Mi njutyø nzäbi ya yø hmiqúi xi yätra 'befi cut'a nde. Bi juarpa yø pa, bi unni 'da'a n'na ra menyu ngue ra denario. ¹⁰ Mi tocabi bi t'unyø nzäbi ya yø hmiqúi xinde ra 'befi p'üya. Bi 'yëna ngue man'na xangu

yø nzäbi xti t'unni porque xi mpefi gä ra pa. Pe mi t'unyø nzäbi, hõnda n'na ra menyu ngue ra denario bi t'unni. ¹¹ Mi hyanyø nzäbi p'üya, bi zähra mmehui. ¹² Bi 'yembü: "Nüya yø n'yoh_u 'bæcua, rá nzequitho bi zomp'ü ja ra 'befi ya. Conque n'na oratho bi mpefi, ¿hanja ngue 'da'igu gá jurcahe? Nugähe p'üya xtá sägähe ra n'ü gä ra pa ngue xä mpa ra hyadi", bi 'yembü. ¹³ Nu'a ra mmehui p'üya bi 'yembrá hmiqúi nyäui: "Ague n'yø, nugä hingra nts'oc'ei dí øt'ah_u. Uangui xtá nyah_u ngue nu'a n'na pa ra 'befi, ga jut'au'i co n'na ra menyu ngue ra denario. ¹⁴ Damí hyanni nzäbi'a n'na zi pa xcä mpefi, ni ma p'üya. Nuna ma mæfi rá nzequitho xä nyätra 'befi, dí nne ga jut'i tengutho dá jut'a'i. ¹⁵ ¿Ua gadi mandagui? ¿Ua hin'yü ra nt'edi ngue ga sänse te dí nne ga ørpabi ma menyu? ¿Ua gue gadi seyabi ni mmic'ëui ngue'a ra nho dí nne ga ørpe?" bi 'yëna mmehui.

¹⁶ Janangue nuyá, nuya yø mæfi rá nzequi xä nyätra 'befi ya, guehya rá mædi di t'unyø nzäbi ya. A nuya yø mæfi rá mædi xä nyätra 'befi, guehya rá nzequitho di t'unyø nzäbi ya. Mandøngu dyø ja'i bi ts'ofø, pæ ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pæ di bënnate.

¹⁷ Ra Jesús ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, pæ bi zica n'nanni'ü 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yembü:

¹⁸ —A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nuna ra hñini na, nu ra N'yoh_u bí 'yë mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xänbäte ngue ra ley. Nuya p'üya, guehya da zänbi ngue da dü. ¹⁹ Di däpyø ja'i hingyø judío. Da denni, di äni, 'në di cuatra pont'i ngue da hyo. Pe rá hyu pa di bënnate.

Ra Jesús bi sifi ngue ra Jacobo 'nehra Xuua di nja yø cargo xtá nhets'i.

²⁰ Nuna ra Jacobo 'nehra Xuua, guehya yø ts'unt'u ra Zebedeo ya, 'dap'u 'youi rá mamá, bi guarbu 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmü na ra xisu, bi xifi ngue da 'yörpa ra mate na ra hya nne da xifi. ²¹ Ra Jesús bi 'yembj:

—¿Tema mate guí nne ga øt'a'i?
—bi 'yembj.

Ra xisu p'uya bi 'yembra Jesús:

—Dí nne ngue nup'u ha guí mmi ngue guí ndast'abi, guí unna nt'edi ya yoho ma ts'unt'u 'bucua, ngue n'na di mihni n'yei, n'na di mihni gaha.

²² Pe mi dahra Jesús, bi 'yembyø ts'unt'u:

—Ague n'yø, hingui padi te ra nsäui na ra hya guí ähmi. ¿Ua da zä gui thohmi'a ra n'u ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di ungä yø ja'i —bi 'yembj.

Bi 'yenyø ts'unt'u p'uya:

—Ahá, da zä ga sägä'be ra n'u.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'auí yø ja'i tengutho ja ngue di ungä yø ja'i. Pe nuna ra hya guí mmammj, händi tocaguí ngue go ga sänni to di mjp'u ja ma n'yei, ogue to di mjp'u ja ma gaha. Ma Papá'a ya xa nzänni to di mi n'na ngu n'na ma hyo.

²⁴ Nuna ra hya ähya yo nc'ei di n'yohu, bi mbøcuc 'mø mi bahya mi 'det'a yø xädi ra Jesús. ²⁵ Pe ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yembj:

—Ya guí pahma ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mi'da yø ts'ut'abi 'bup'u ja yø hnini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda yø ts'ut'abi ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ²⁶ Pe nu'ahu, 'yo guí nne ngue guí mandathohu yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtá nhets'i rá cargo da

mefti, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefti da mäxyø mmic'eiui na. ²⁷ A nu'ahu ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni meftih na. ²⁸ Conque ra N'yohu bi 'ye mahets'i, himbi 'yehé ngue n'narbu da mi di mandatho. Sinoque bi 'yehé ngue di mpefti da mäxyø ja'i. 'Ne hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yaní xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ Mi bømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, bi ntet'i xandøngu yø ja'i. ³⁰ Nup'u ja ra 'yu'inthogui, mi hup'u yoho yø xädä. Mi bahyø xädä ngue guehna ra Jesús ja ngue da thop'u hudi. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huëga'be —bi 'yembj.

³¹ A nu'u yø ja'i mi 'bup'u huyø xädä, di hejpi ngue händi mmafi. Pe yø xädä p'uya, ena man'na ma'be pi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huëga'be.

³² Ra Jesús bi m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'uya, bi 'yembj:

—¿Te guí nne ngue di nja'auí?

³³ Yø xädä p'uya bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø ma dä'be.

³⁴ Bi huëcyø xädä na ra Jesús. Bi dospabi yø dä, pe 'bexpi nzø yø dä. Janangue bi mahä ra Jesús.

21

Ra Jesús bi yrbu ja ra hnini Jerusalén, pe espabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'u ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbutho ra hnini Betfagé. Ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi. ² Bi 'yembj:

—Ni me nu ja ra hnini bí ja nu. Nu'mø gá cät'ui ra hnini, gui timmi

p'u da nthat'i n'na ra burru, n'youi rá basi. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³Nu'mò to di hēc'aui ngue gui xocui ra burru, gui xihmi ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴Nuna bi 'yøt'e para ngue di nja na te ra hya bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna: ⁵“Dami xihma yø ja'i 'bup'u ja ra hnini Sión, gui 'yεmphu: Nuaa gui 'bähma, ya bá εp'u ni ndast'abihma da zøcua. Pε hinga tunhni ga 'yo ni dast'abihma, bá huxa n'na ra burru ngue rá basi n'na ra mbo'øni ngue ra ndu, gui 'yεmphu”.

⁶Nuya yoho yø xädi ra Jesús bi map'u bi 'yet'i ngue bá si ra burru, bá n'youi rá basi. ⁷Mi zøp'u 'bähra Jesús, yø tuhu yø ja'i bi gaspa yø burru ngue bi nøpa nts'ut'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸Xangu yø ja'i di tans'yø tuhu ngue pøp'u ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'yu. ⁹O made p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i εna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bæcua, guehna tate naya. Guehna rá mbom'meto ra David. Oja di japi. Maguesε na Oja bí 'bæ mahets'i.

¹⁰Nuna ra Jesús mi yarbma ja ra hnini Jerusalén. Gä bá yans'yø ja'i ngue bi nu. Di 'yεmbyø ja'i:

—¿Te'o ni n'yohma na n'yø?

¹¹Mi'da yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nuna ya, guehna ra Jesús, rá pøngahya Oja na, guehna ra mængu Nazaret ja ra häi Galilea na.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'u ja ra nija.

¹²Nuna ra Jesús bi map'u ja rá nija Oja. Nu'u yø ja'i mi mpäp'u thinnija, da gue'u mađi ntäi, gä bi 'yet'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø

mεnyu yø ja'i yap'u ni 'yεhε, bi 'yennba yø mεxa. 'Nε bi 'yennba yø nthuts'i'u pä yø paloma. ¹³Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue εn'Oja: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmat'Oja na”. Pε nu'ahma, gui øthu ngue ja di mpeti ua yø bæ.

¹⁴Nup'u ja ra nija, bi guatyø xäda 'nεhyø dogua p'u 'bähra Jesús ngue bi 'yøthe. ¹⁵Pε yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley, mi nu yø milagro øtra Jesús, 'nε bi 'yøde te mmanyø basi p'u ja ra nija, ngue εnyø basi: “Nuna rá mbom'meto ra David i tate na”, εnyø basi. Janangue bi mbøcue. ¹⁶Bi 'yεmbrä Jesús:

—¿Ua hinguí øde te mmanyø basi? Dami hejpi.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahá, dí øde. Pε, ua hin gadi xähma'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, uangui ja nt'ot'i p'u te øtyø basi ya, ngue εna: “Nu yø t'ubasi, dague'u satho, gá japi ngue da 'yets'a'i”, uangui εna.

¹⁷Bi zop'u yø ja'i p'uya, i map'u ja ra hnini Betania, ja bá n'øxpu.

Ra Jesús bi øtra za ngue ra igo.

¹⁸Mi hyaxpuya, hømbá pengui, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, nuna ra Jesús bi zä ngue tu manthuhu. ¹⁹Bi hyanda n'na nza ra igo p'u ja ra nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zædi. Pε hinte mi zædi, sinoque høntho xi c'amyø xi. Ra Jesús bi 'yεmbrä za:

—Ya hinni mantho di nzähni ndät'ä ya grá za —bi 'yεmbi.

'Bexpi m'manhna za ngue da 'yot'i. ²⁰Mi nu yø xädi ra Jesús ngue ya fædi øtra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yøtra za? —bi 'yεmbi.

²¹Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ahú, a nu'mò guí ɛc'ɛihú xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihmú, 'nɛ hĩnguĩ yobɛni ní mmũihú, hĩngá hõnt'a te gá nuhú dá japá ra za dá zã guí 'yõthú, sinoque dá zã guí 'yɛmphú ra nyuni ja nu: “Damĩ 'uegue grá nyuni, i map'ú ja ra jathe”, guí 'yɛmphú. Ra nyuni p'uya dá 'uegue, di map'ú guí xihmú ngue di ma.
²² Janangue nu'mò te guí áphú Oja, damĩ 'yɛc'ɛihú ngue di 'da'ahú Oja te guí áphú. Oja p'uya, dá 'yõt'e ngue di nja'a te guí 'yáphú.

Nu'ú yõ n'yohú 'bet'o ngue yõ judío bi 'yãnná Jesús ngue to bi unna nt'ɛdi te øt'e.

²³ Mĩ zõmp'ú ja ra njja ra Jesús, bi xãnnbá ra hyá yõ ja'ĩ. Mente xãnnbãte p'uya, bi guatyõ hmú yõ mmãcã conyõ n'yohú 'bet'o ngue yõ judío, bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague n'yõ, çhanja te guí øt'e? çTo bi 'da'i rá nt'ɛdi'a te guí øt'e?

²⁴ Mĩ dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugã xquet'a ga øt'ahú n'na ra nt'ãnni ya. Pɛ gue guí xicjũ hanja'a ra hyá ga ãn'nahú, n'namhmá ngue xquet'a ga xi'ahú to bi 'dacã ra nt'ɛdi'a te dí øt'ã ua. ²⁵ Xiya, çte'o bi unna nt'ɛdi ra Xuua ngue bi xixyabi yõ ja'ĩ? çUa Oja bi unna nt'ɛdi, uague yõ ja'itho rá nt'ɛdi'a te bi 'yõt'e?

Yõ ja'ĩ p'uya, di n'yãnni te di dadĩ. Di n'yɛmbi:

—çTenĩ 'bɛ'a ga xihmú ya 'mõ? Nu'mò ga xihmú ngue Oja bi unna nt'ɛdi te bi 'yõtra Xuua, dá 'yɛnjũ p'uya: “Xina ra hyá bi manna Xuua conná ngueque, çhanja ngue hĩngá 'yɛc'ɛihú 'mõ?” dá 'yɛnjũ p'uya. ²⁶ A nu'mò ga xihmú ngue yõ ja'itho bi unna nt'ɛdi te bi 'yõtra Xuua, ya nts'udyõ ja'ĩ. Porque gãtho yõ ja'ĩ ɛc'ɛi ngue rá põngahyá Oja ná ra Xuua.

²⁷ Mĩ dahyõ ja'ĩ p'uya, bi 'yɛmbra Jesús:

—Hĩndĩ pacãhe to bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yõtra Xuua.

Mĩ dahra Jesús, bi 'yɛmbyõ ja'ĩ:

—Ya hĩngá xicjũ ná ra hyá dí ãn'nahú, ní xinga guecã ga xi'ahú to di 'dacra nt'ɛdi ná te dí øt'e.

Ra Jesús bi hyɛjpa ra hyá yoho yõ ts'unt'ú.

²⁸ Ra Jesús bi 'yɛmbyõ ja'ĩ yaui:

—çTengu p'ú gdĩ bɛmhmu ná ra hyá ga mmangã ya? N'na ra n'yohú di si yoho yõ ts'unt'ú. Dá 'yɛmbá n'na'ú yõ ts'unt'ú: “Ague ts'unt'ú, ní ma ra 'bɛfi p'ú ja ma huahĩgã”, dá 'yɛmbi. ²⁹ Nu'á ra ts'unt'ú t'etra 'bɛfi, dá 'yɛntho: “Nugã hĩngá mma”, dá 'yɛmbrá papá. Pɛ m'mɛfa p'uya di páhrá n'yomfɛni, dá ma ra 'bɛfi t'et'i. ³⁰ Nu'á man'na rá ts'unt'ú p'uya hõnda xifi ngue dá ma ra 'bɛfi. Nuna ra ts'unt'ú p'uya di n'unnĩ ngue dá ma ra 'bɛfi, dá 'yɛmbi: “Ahá papá, ga mmagã 'mõ”, dá 'yɛmbi. Pɛ hĩmma juani ngue dá ma. ³¹ Xiya, çdana guehna ya yoho yõ ts'unt'ú ngue bi 'yõt'e te di manda rá papá?

Mĩ dahyõ ja'ĩ p'uya, bi 'yɛna:

—Gue'a ra ts'unt'ú rá madi bi ts'ofõ, bi 'yõt'e te di manda rá papá —bi 'yɛmbi.

Maõmbi 'yɛnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahú, ngue yõ ngathãi 'nɛhyõ xisu ngue yõ 'yots'om'mãi, man'na m'mɛt'o dá zo rá 'yɛ Oja'ú ngue'ahú. ³² Porque ra Xuua bi 'yõtra nxixya, bá ɛhɛ bi xãn'nahú ra 'yũ njuantho, pɛ hĩngá 'yɛc'ɛihú te bi ma. Pɛ nuya yõ ngathãi 'nɛhyõ xisu ngue yõ 'yots'om'mãi, bi 'yɛc'ɛi te bi manna Xuua. Pɛ nu'ahú, madague'a guĩ nnuhú te øtyõ ja'ĩ di páhyõ n'yomfɛni ngue hɛp'ú ra nts'o ga 'yo, pɛ hĩngá ne xqui páhni n'yomfɛnihú ngue xqui 'yɛc'ɛihú te bi manna Xuua.

Ra Jesús bi hyɛjpa ra hyá n'na ra huahĩ ngue ra jomhmi.

33 **Damí** 'yøhm_u ha rá nja na ra hya ga hyecá ya. N'na ra n'yoh_u bi 'yøt'a n'na rá nuá'uva. Bi føt'e gá rá hái. Bi hoqui hap_u da de'myø uva 'mø bi nja. 'N_e bi hocra n'nøque hap_u da mihra máhui. Bi hyoni to da gonhui rá huah_i, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mm_ehui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho ra mm_ehui p'uya. 34 **Mí** zønna pa da thacyø uva p'uya, nuna ra mm_ehui bi menhyø hmiq_ui ngue da t_u yø uva di tocabi. 35 **P_e** nu'ua yø m_efi mambi 'bap'ua bí ja rá huah_i, bi bennbabi yø hmiq_ui ra mm_ehui ngue bi un_i. Bá ho 'da, bá p_endo 'da. 36 Ra mm_ehui p'uya man'na xangu yø hmiq_ui hømbi mennb_u bí ja rá huah_i. **P_e** nu'ua yø m_efi ya mambi 'bap'ua ja rá huah_i, mahømbi anyø m_efi bi zømp'ua 'bui.

37 **Rá** nzegui p'uya, nuna ra mm_ehui ya rá ts'ant'ase bi mennb_u bí 'b_uhyø m_efi conhui rá huah_i. Bi 'y_ena: “Nuyá, ma ga penhná na ma ts'ant'ua ya. Nu'mø bi nu yø m_efi p'uya, da nu mansu, porque ma ts'ant'ua na”, bi 'y_ena. 38 **P_e** nu'mø mí zømp'ua 'b_uhyø m_efi na rá ts'ant'ua ra mm_ehui, yø m_efi di n'y_em_bi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'ua ja ngue da gohmi ra huah_i naya. Ma ga hoh_u ya, n'namhma ngue ya ma mmetih_u ra huah_i”, di n'y_em_bi. 39 Bi bennbabi rá ts'ant'ua ra mm_ehui p'uya, bi gajmaxøts'e ra huah_i, ja bá hop'ua.

40 **Nuna** ra Jesús, bi 'yányø ja'i, bi 'y_em_bi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ah_u ya, çten_i 'be'a da 'yøtra mm_ehui 'mø bi zømp'ua 'b_uhyø m_efi conhui rá huah_i?

41 Bi 'yenyø ja'i 'mø mí dad_i:

—Çte 'be'a da jap'ua 'mø? Gá da hyo'ua yø m_efi ngue yø dondo, h_ind_i hu_equi. Nu'a rá huah_i p'uya, n'nan'yo m_i'da yø m_efi hønda gonhui rá huah_i. Nuya yø m_efi da gonhui rá huah_i p'uya, nu'mø bi

zønna pa da thacyø uva, di dāpra mm_ehui'a te di tocabi.

42 **Ra** Jesús mahømbi 'y_em_byø ja'i:

—Guí pah_u xanho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue _ena: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bebo p'ua brá fahra jado na. Nguna ra hya xa nzān'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, dí emhma ngue mazihotho te øt'Oja”, _ena hya.

43 **Jan**angue nuyá, mí ja ngue xqui soh_u rá 'y_e Oja, p_e ya h_in'na ya. Nu'ua yø ja'i da zo rá 'y_e Oja ya, gue'ua yø ja'i da 'yøtra nho i nne Oja da 'yøtyø ja'i. 44 Nu ra ja'i da zoxma xøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

45 **Nu'ua** yø hm_u yø mm_ecja 'n_ehyø fariseo mí 'yøhna ra hya bi hyecra Jesús, bi n'yo yø mm_ui ngue go sihna ra hya na. 46 'Bexque'a bi ne xti bentra Jesús ngue xtá ngot'i. Nja ngue bi zup_i xti mbøc_ue yø ja'i, janangue himbi bent'i. Porque gātho yø ja'i embi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi h_eypa ra hya n'na ra dants'ihm_e di nja.

1 **Ra** Jesús mahømbi hyoni te gui h_eypa yø hya xihyø ja'i. Bi 'y_em_bi:

2 —Nuna Oja bí 'b_u mah_ets'i di mbita yø ja'i ngue da zo rá 'y_e. Æntho n'na ra dast'abi di mbita yø ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthatrá ts'ant'ua. 3 Bi menhyø m_efi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra nthat_i. **P_e** nu'ua yø ja'i bá ts'i, himbi ne bá _eh_e. 4 **Mahømbi** menhmi'da yø m_efi p'uya, bi 'y_em_bi: “Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xtá mbitagā, ngue ya xtá nsā tengue da ts'i. Ya xtá ho ma ndani xi noqui. Ya xtá nsā xanho. Bá xihma ngue da _eh_e da nu ra nthat_i”, bi 'y_em_byø ja'i. 5 **P_e** yø ja'i bi ts'i himbi ne bá _eh_e. Nu'a

n'na nc'ei bi ma dra 'b'efi rá huahi. Man'na nc'ei p'uya, di sigue ngue mpátho. ⁶ Mí'da yø ja'i p'uya bi bentyø nzite xi menhna ndast'abi, bi ani, bi hyo 'da. ⁷ Ra dast'abi p'uya bi 'yemmei bi mbøcøe. Bi menhyø soldado ngue da ho'u yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hnini ya yø hyote. ⁸ Mahømbi 'yembyø m'efi p'uya: "Nugá ya xtá nsá ngue rá nthati di nja, p'e nu'u yø ja'i ya xtá zofo, hinni 'yup'u ngue xtabá thocua'u. ⁹ P'e nuya ni máhã p'u ja yø 'yu ya. To bi zã ma ja'i gui nthehu, bá xihmu ngue da eh'e da nu rá nthati", bi 'yembi. ¹⁰ Nu'u yø m'efi p'uya bi map'u bí ja yø 'yu bi sifi. Nu hangu yø ja'i bi nth'ei, gã bá si. Bá si yø ts'oc'ei, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'u ja rá ngu.

¹¹ Ra dast'abi p'uya, mi yat'ambo rá ngu ngue da nu yø ja'i xi ts'ofu. Bi nu p'uya ngue 'b'ap'u n'na nc'ei hingui he rá he tengutho yø he yø ja'i sannigo ngue rá nthati. ¹² Bi 'yembøya: "Ague n'yø, ¿hague xqui catua ya? 'N'e hingui he ni he tengu he yø ja'i nuya sannigo ngue nnu rá nthati", bi 'yembi. P'e nuna rá n'yohu hinte ga ndatho. ¹³ Ra dast'abi p'uya bi 'yembyø m'efi: "Nuna rá n'yohu 'b'acua, dami turpau yø gua 'n'ehyø 'ye. 'Yemmi p'u thi ja rá 'b'exui, ja di nzomp'u, 'n'e ja di guxp'u yø ts'i", bi 'yembi. ¹⁴ Porque xangu yø ja'i bi ts'ofu, p'e ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsuiui rá Jesús ngue da 'yembi hingui ja ts'edi di njutra m'enyu i n'ui.

¹⁵ Yø fariseo p'uya bi n'hecahya ha di japi ngue da jup'patho hái te ga ya rá Jesús para ngue da zãp'u di yapa m'm'efa. ¹⁶ Janangue bi menhyø n'yohu p'uya, bi máhã 'da yø ja'i rá Herodes ngue bá nyau rá Jesús. Bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, dí paçãhe ngue grá hoga n'yohu, porque gã pønmanho rá hya gui mma.

Majuani ngue gui xännbate'a rá hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Ni xingui su'a te mb'en'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu gui yau, p'e hingui su gui xifi ndana rá hya majuaní. ¹⁷ A nuyá, dí nne gui xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra m'enyu áhra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembi.

¹⁸ P'e rá Jesús ya patho te mb'ennbabi yø ja'i nguehna rá nt'anni ørpe, i sãmhyatho. Bi 'yembøya:

—¿Hanja ngue gui sãmhyagahu?

¹⁹ Dami 'yurcahu rá m'enyu nu'a gadi umhu 'mø bi gup'ahu rá m'enyu rá dast'abi.

Bi unna m'enyu p'uya ngue da nu. ²⁰ Mí nu rá m'enyu rá Jesús, bi 'yembi:

—¿To rá hmi ná n'youi rá m'enyu ja ua? ¿To rá thuhu ná rá thuhu n'youi rá m'enyu?

²¹ Mí dahyø ja'i yau rá Jesús, bi 'yembi:

—Guehna rá dast'abi naya —bi 'yembi.

Rá Jesús bi 'yembyø ja'i yau:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, dami unhu rá m'enyu di tocabi rá dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhu'a te di tocabi.

²² Nuna rá hya i dahra Jesús, mi 'yøhyø nsuiui, di 'yøtho, ya himbi zã ha xti japi te mb'ennbi. Bi zop'u p'uya.

Bi manna Jesús ngue di b'ennate yø ánima.

²³ Nu'a rá pa'a p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue h'indi b'ennate yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

²⁴ —Ague grá xännbate, nup'u ja rá ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u rá hya ngue ena: nu'mø bi du n'na rá n'yohu, 'n'e h'indi m'mahyø basi, nu rá xisu rá ánima da zogui, nu'a rá n'yohu rá ánima gue'a di nthatui rá 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi rá ánima. ²⁵ A

nuyá, nuua dí 'buhm̄ ya, xi'mø ga emhm̄ ngue dí 'bu'i yoto ma'yoh̄ ngue edadi ncu. Nu'a rá n'yoh̄ ma da, dí nthati. Pe da 'yehra pa da du, 'ne h̄indi m'mahyø basi. Janangue nu'a rá n'yoh̄ ra ánima m'mefa bi m'mai, go dí nthatui rá 'danxu'a. ²⁶ Pe xquet'a da du rá n'yoh̄ 'ne h̄indi m'mahyø basi. Di siguetho dí nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gá yoto ma'yoh̄. ²⁷ M̄i zadi ngue bi m'mahm̄i gá yoto ma'yoh̄ na rá xisu p'uya, xquet'a 'nehse rá xisu da du. ²⁸ A nuyá, xi'mø rá pa dan̄i bennate yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto ma'yoh̄ rá mmeti rá xisu? Porque gá bi m'mahm̄i.

²⁹ M̄i dahra Jesús, bi 'yemb̄yø ja'i yau:

—H̄inguí pad̄i ha rá nja rá hya guí mmahm̄. Porque h̄inga guep'ua gá ndinn̄i mmah̄'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja rá Maca Libro. 'Ne h̄inguí pahm̄ hangū rá ts'edi Oja i ja. ³⁰ A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxe Oja bi 'bu mahets'i, ya h̄indi nthatyø ja'i. ³¹ Nuna te ra hya nt'ot'i p'ua ja rá Maca Libro, ja dí nequí p'ua ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ua rá hya bi man'Oja ngue bi 'yena: “Guecá drá Ojagá ngue rá Abraham. Drá Ojagá ngue rá Isaac. Drá Ojagá ngue rá Jacob”, bi 'yēn'Oja. ³² Ja dí nequí p'uya ngue nup'ua 'bu Oja, h̄inguí tu yø te yø ánima.

³³ M̄i 'yøhyø ja'i na rá hya xännbate rá Jesús, yø ja'i dí 'yøtho.

Nuya yø hya di manda Oja, bi man̄a Jesús ndana rá hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

³⁴ M̄i 'yøhyø fariseo ngue rá Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nhēca hya p'uya ngue honi ha di japra hya da xihra Jesús. ³⁵ Nu'a n'na'ua yø fariseo xännbate rá ley, bi ma bá sambahyá rá Jesús, bi 'yemb̄i:

³⁶ —Aguē grá xännbate, xi'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, ¿dana

rá hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷ M̄i dahra Jesús, bi 'yemb̄i:

—Nuna rá hya guí änn̄guí, guehna rá hya ngue ena: “Dam̄i ja ndumm̄i ngue mathogutho guí mahm̄ Oja co gátho ni mmah̄. Hønt'a guí mbemhm̄'a”. ³⁸ Nuna rá hya naya, guehna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya. ³⁹ Nuna rá yoho rá hya di manda Oja p'uya, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna rá hya ngue ena: “Dam̄i mahni mm̄ic'ēiui, tengutho gn̄i ne ngue di ma mamadi'i”, enna hya. ⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya gá mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'neh̄yø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'neh̄yø mm̄ic'ēiui di madi.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue rá Cristo h̄ingra ja'itho.

⁴¹ Nup'ua 'buhra Jesús, tobe 'bärp̄atho yø fariseo. ⁴² Ra Jesús bi 'yemb̄i:

—Xi'a t'emb̄i rá Cristo, ¿ua guí pahm̄ to rá ts'ant'ua?

Yø fariseo p'uya bi 'yena:

—Nu'a rá Cristo, gue'a rá mbom'meto rá David —bi 'yemb̄i.

⁴³ M̄i dahra Jesús, bi 'yemb̄i:

—Pe ¿hanja na rá hya bi bennbabi rá Esp̄ritu Santo rá David 'mø? Porque rá David, bi ma ngue rá Hmu'a rá Cristo. Ra David bi 'yena: ⁴⁴ “Nuna Oja, nu'mø mi zø-jbagui ma Hmu, nguna rá hya bi xifi, bi 'yemb̄i: Dam̄i micua ja ma n'yēigá ya, asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gátho'ua ni nsuiui”, bi 'yemb̄i. ⁴⁵ Ja dí nequí p'uya ngue rá David, nu'mø nnønnā Cristo, ni hut̄i ngue rá Hmu. Janangue rá Cristo dí nequí ngue h̄ingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rá David.

46 Nj xinga n'na nc'ei xtā mbađi te xti dahya yø hyā bi manna Jesús. Bi mū'a ra pa'a p'uya ngue nuya yø nsuiui ra Jesús bi zū ngue nimantho xtā 'yørpabi yø nt'änni.

23

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hinda 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue ra ley 'nehhyø fariseo.

¹ Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nehhyø xädi, bi 'yēmbj:

² —Nu'ū yø xännbate ngue ra ley 'nehhyø fariseo, guehya ēmbyø ja'i ngue bi t'ūnyø 'bēfi ngue di nxännbate te gā mbønna ley bi 'yotrā Moisés. ³ Janāngue nuya yø hyā di manda ngue gui 'yøthū, dami 'yēc'ēihū. Nu'mø te di 'bēp'ahū ngue gui 'yøthū, dami 'yøthū. Pē 'yogui øthū tengutho gā 'yo ya yø xännbate ya, porque nuyā, nu'a ra hyā xännbate, hinga gue'a øt'a. ⁴ A nuna ra ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hīnjongui hāt'i da 'yøt'e. Porque ėntho ra ndate 'beni di dūtyø ja'i, pē yø ja'i hīngui hāt'i da dūts'i. Nj xinga n'na rá saha di nne di mfāxte ngue di tōxra 'beni. ⁵ Nu te gā øt'e, gā 'yøt'e ngue høntho di 'yēxpū ha 'būhyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'ū ja yø dē 'nēp'ū ja yø guyanj, xā cuatyø sūcuā ngue nt'ot'i rá hyā Oja. 'Nē di ho ngue sət'a häi yø he. ⁶ Nup'ū ha øt'a ngo yø ja'i, da guep'ū ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'ū. ⁷ 'Nē di ho ngue nup'ū ja yø tai, di respeta yø ja'i ha gui zēngua. 'Nē di ho 'mø t'ēmbj ngue yø xännbate.

⁸ Pē nu'āhū, 'yo gui nne gui 'yēxū ngue di hu'āhū yø ja'i ngue gyø xännbatehū. Porque n'natho nj xännbatehū 'būi, gue'a ēmbyø ja'i ngue ra Cristo'a. A nu'āhū, gā gadi ncūthohū. ⁹ Nūua ja ra häi, 'yo tonj ja'i gnj hutj ngue nj Papāhū. Porque nu'a nj Papāhū, hōnda n'na i 'būi, pē mahēts'i bí 'būi. ¹⁰ Yo gui

nne da 'yøt'e ngue yø hmu'āhū yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hōndra Cristo'a ra hmu. ¹¹ Nu ra ja'i di mpēfi ngue fāxra mmic'ējui, guehna tate na ngue gätho'āhū.

¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mānsu, gue'a man'na ts'utho hnu mānsu'a. Pē nu'a øt'e ngue hīngui hnu mānsu p'ū gā mbēni, gue'a man'natho hnu mānsu'a.

Ra Jesús bi mā te øtyø xännbate ngue ra ley, da guehyø fariseo.

¹³ Ague gyø xännbatehū ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ū gui thohmū, ngue hīmma juanj gyø hoja'ihū. Go gui cothū ra 'yu, hīn gadi japhū yø ja'i ngue da zo rá 'yē Oja bí 'bū mahēts'i. Nj xinga gue'āhū gui nne gui sohū rá 'yē Oja. Nu'ū yø ja'i nne ngue da zo rá 'yē Oja, hīn gadi japhū.

¹⁴ Ague gyø xännbatehū ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ū gui thohmū, ngue hīmma juanj gyø hoja'ihū. Porque gui tūnnbahū yø ngu yø 'danxū. Gui hāt'i ngue gui ēmbj gui xännbahū te pets'i. Pē para ngue gui corpahū yø dā yø ja'i, ndø ya'atho gui mmat'Ojahū. Pē nuyā, māthoguiho ra castigo gui thohmū ngue gui njahū p'ū.

¹⁵ Ague gyø xännbatehū ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ū gui thohmū, ngue hīmma juanj gyø hoja'ihū. Ndap'ū bí zā gui 'yohū ua ja ra häi, gui 'daxhū yø jathe ngue gui homhmū yø ja'i da dēnna hyā gui xännbatehū. Nu'mø ya gā 'bāthū n'na ra ja'i ngue da dēnna hyā gui xännbatehū, nuna ra ja'i gui 'bāthū, da gohi ngue ndoble ra castigo da thop'ū ja ra nidu ngue'āhū.

¹⁶ Nu to gā gui xännbatehū ra hyā 'nē hīngui pahmū tenj bōnna hyā gui mmamhmū, hague ngu ra n'ū gui thohmū. Porque nuya yø ja'i di yat'a n'na ra hyā ngue da 'yøt'e, 'nē bi 'yēxā ntestigo ra nija, gui xännbatehū yø ja'i ngue hīngui ja ts'edi di nja'a ra hyā bi manna ja'i.

Pε nū rá ja'í exá ntestigo rá oro ja mbo rá nija, guí xihmú rá ja'í ngue ja ts'editho dá 'yøt'a te rá hya bí ma. ¹⁷ Pε ngue má'bedi ní mmáihú, hinguí tímhmú tení bønna hya guí mmámhmú. ¿Ua guí emhmú ngue mits'ú tate rá oro ngue rá nija, nuna øt'e ngue xanduxqui rá oro?

¹⁸ Xquet'a nuya yø ja'í exá ntestigo rá altar ngue tema hya di yatra ja'í dá 'yøt'e, guí xännbahú rá ja'í ngue hinguí ja ts'edi dá 'yøtra ja'í'a rá hya bí ma. Pε nū'mø ngue bí 'yexá ntestigo rá ja'í'a rá 'bøt'e xa jáxpú ja rá altar, guí xihmú rá ja'í ngue ja ts'editho dá 'yøtra ja'í na rá hya bí ma. ¹⁹ Pε ngue má'bedi ní mmáihú, hinguí tímhmú tení bønna hya guí mmámhmú. ¿Ua guí emhmú ngue mits'ú tate ja rá ts'edi rá 'bøt'e ngue rá altar, ngue'a ga nduxqui rá 'bøt'e? ²⁰ Pε nū rá ja'í ngue exá ntestigo rá altar hinga høndra altar exá ntestigo, sinoque exá ntestigo'a te gá ja p'ú ja rá altar. ²¹ A nū rá ja'í ngue exá ntestigo rá nija, hinga høndra nija exá ntestigo, sinoque gue'a Oja 'báp'ú ja rá nija exá ntestigo rá ja'í. ²² Xi mmangu rá ja'í exá ntestigo mahets'i, gue'a rá nthuts'i Oja espabi ntestigo. Dá guesε Oja p'uya, porque go bí hup'ú bí ja rá nthuts'i mahets'i'a.

²³ Ague gyø xännbathéú ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ú guí thohmú, ngue himmá juani gyø hoja'ihú. Nú'a rá diezmo gadi unhnú Oja, gadi unni te gá guí tímhmú asta rá xac'andehe gadi unhnú rá diezmo Oja. Dá guehra anís, dá guehra comino gadi unhnú rá diezmo Oja. Ya xanho ngue nguná guí øthú, pε nup'ú ja rá ley, í mmamp'ú man'na rá hya ngue ja ts'editho guí 'yøthú. Porque nt'ot'i rá hya ngue mahyonitho guí n'yo manhohú, 'nε di nja ní nhuεcatehú, 'nε majuaní ngue gá dá gue'a te gdí n'yohú. Guehra rá hya ja ts'editho ngue guí 'yøthú naya, dá

guehra diezmo damí siguetho guí unhnú Oja. ²⁴ Nuya te gáma hya guí xännbathéú, 'nε hinguí pahmú te ní bøní. Go guí ørpahú masú ya yø hya zits'utho ja ts'edi, pε nuya yø hya má datho ja ts'edi ngue guí 'yøthú, hinga εguí ørpahú masú xanho ya.

²⁵ Ague gyø xännbathéú ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ú guí thohmú, ngue himmá juani gyø hoja'ihú. Porque maxøts'etho di nεqui ngue gyø hoja'ihú, pε mbo ní mmáihú, gyø bεhú ngue hønt'a te pεs'yø ja'í so ní mmái guí hyännbahú. ²⁶ Ague gyø fariseohú, hinguí tinni mmái tení bøn'a guí øthú. 'Be dá bo mbo ní mmáihú, n'námhmá ngue 'nεhmá xøts'e ní do'yohú di nεqui ngue xtanho.

²⁷ Ague gyø xännbathéú ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ú guí thohmú, ngue himmá juani gyø hoja'ihú. Porque nú'ahú, tengutho yø panteón, ngue mazihotho guí nεqui maxøts'e ngue mat'axqui, pε mbo yø panteón mandø nts'otho ngue yup'ú yø do'yo yø ánima. ²⁸ Guí njathú p'uya, maxøts'etho di nεqui ngue xanho te gní 'yohú, pε mbo ní mmáihú, madits'ú ha dadí nεqui p'ú'a tengue majuaní, høndra nts'o í ja mbo ní mmáihú.

²⁹ Ague gyø xännbathéú ngue rá ley conyø fariseo, hague ngu rá n'ú guí thohmú, ngue himmá juani gyø hoja'ihú. Nuya yø pøngahya Oja xa tho manjam'mø, go gadi hojphú yø panteón. Nuya yø ánima xa 'yøtra nho, asta xcá japhú yø døní yø do 'báp'ú ha o yø ánima.

³⁰ Guí emhmú p'uya: "Nú'mø xcábá m'máhmú yø pa bá m'máhmá mboxitahú, hinxca fáxú ngue xca hohú yø pøngahya Oja", guí emhmú.

³¹ Pε nū'mø ngue nguná rá hya guí mmámhmú, ya guí pahmú xanho ngue yø basí'ahú yø hyote nuya bí hyopyø pøngahya Oja. ³² ¿Te guí tømhmú ya? Damí 'yøthú nts'edi

tengutho xā 'yōt'a m'met'o nī mbox-itah.

³³ Guí 'būhmū tengutho yō c'ēya ngue n'youi rā ndate. ¿Ha di zā guí mpomhmū rā castigo p'ū ja rā nīdū? ³⁴ A nuyá, gā pēnhnā yō pōngahya p'ū ha guí 'būhmū, gā pēnhnā p'ū yō bāmhya, gā pēnhnā p'ū yō xāmbate. Nū 'da'ū p'ūya guí hyohū, guí cuathū rā pont'i. Mī'da p'ūya, guí ūmhmū p'ū ja yō nīja. Mī'da p'ūya guí cūhmū, nū'mō bi 'dagui ngue dī ma mī'da yō hnīni, guí mma guá homhmū. ³⁵ Janāngue nūp'ū ha guí 'būhmū, gā ja da ma mā pēn'nāhū p'ū rā castigo i ja ngue dī nja ngue yō hoja'i xā tho. Da fūp'ū bá tū rā hoja'i Abel astā guerp'ū i ntu rá ts'unt'ū rā Berequías, nūnā rā Zacarías bi hyo nī mboxitahū p'ū ha guí nhyacui rā nīja rā altar. ³⁶ Majuanī dī xī'āhū ya, ngue nūnā rā castigo ja ngue dī nja, ngūnā dā thogui gātho yō ja'i 'būhya.

Ra Jesús bi dār'mān'ū rā mmūi 'mō mī hyandra hnīni Jerusalén.

³⁷ Ague gyō mmēngūhū Jerusalén, gue'e guí hophū yō pōngahya Oja, dā gue'ū yō māmhya Oja bi 'ben'nāhū guí pūndothohū. Xāngū yō nnīdī dá ne ngue gā pēn'nāhū tengutho rā ōnī 'mō di petyō basī ngue di huit'si conyō zahua, dādi ja'āhū p'ū. Pē hīngā nehū. ³⁸ A nuyá, dā hyec'āhū p'ū Oja ya. ³⁹ Dī xī'āhū ngue ya hīnnī mantho guí nūjū astā gue'mō dā 'yēhrā pa guí 'yēmhmū: “Dī japrā m'mēnhnī Oja bá pēnhua”, guí 'yēmhmū.

24

Bi mānā Jesús ngue bá ep'ū rā pa dā xotrā nīja.

¹ Nūnā rā Jesús mī bōmma xōts'e rā nīja, ya ja ngue dā ma. Bi guatyō xādi ngue ūtī te ja rā nīja. ² Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ya guí nūhū te ja rā nīja ya. Pē gā xī'āhū'a te majuanī. Nūnā rā nīja naya, bá ep'ū rā pa dā xotyō ja'i nā. Xōgue dī nxādi, hīn harū nmi nēquī rā nīja.

Bi mānā Jesús te dī nja hante rá nzeGUI yō pa.

³ Nūp'ū nī hyandra nīja, ja nī gop'ū rā nyūnī bī ja rā mbonza ja yō olivos. Ja i mēp'ū yō xādi rā Jesús. Bī mīp'ū bi zōnī. Bi guatyō xādi p'ūya ngue yāseui, bi 'yēmbi:

—Dī nne guí xicje njam'mō dī nja ya yō hyā guí mma, ngue dā xotrā nīja yō ja'i. 'Nē dāmī xicje temā hmēya dī nja'mō guá ēhē, dā gue'mō bi gua'a nxīmhai, te 'be'a mā hmēya dī nja.

⁴ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi yō xādi:

—Dāmī mfāhmū xāndōnho, 'yo guí nne ngue to dā hyā'āhū. ⁵ Porque xāngū yō ja'i dī n'yo ngue dā 'yēmbi yō ja'i: “Go guecā drā Cristogā ya”, dā 'yēmbi. Gue'a dī hyāt'i xāngū yō ja'i'a p'ūya. ⁶ Nū'mō gā 'yōhmū ngue ya ja yō datūnhnī, ogue guí 'yōhmū ngue ya ja ngue dī nja yō tūnhnī, 'yo sā guí sūhū. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue dī nja. Pē hīngā gue'ū yō hmēya'ū ngue rá nzeGUI. ⁷ Dā nangyō naciōn ngue dā 'yōrpā rā tūnhnī mī'da yō naciōn. Dā nangyō dast'abi ngue dā 'yōrpā rā tūnhnī mī'da yō dast'abi. Dī nja yō thūhū, dī nja yō guēhī. Dī 'yan'āhāi ndap'ū bi zā. ⁸ Ja dā fūp'ū rā n'ū ja ngue dā tho'a m'mēfa yō ja'i p'ūya.

Bi xihyō xādi rā Jesús ngue dā zā rā n'ū, dā ts'ūi.

⁹ Dā ma madā'i ngue dā ma mā'ūnī'āhū, nē dā tho'āhū. Ndap'ū bi zā dā zū'āhū yō ja'i ngue guí ec'ēigahū. ¹⁰ Xāngū yō ja'i dā hyep'ū yō nt'ec'ēi. Astā di dāse yō mmi'yec'ēiui dā zūi. ¹¹ Xāngū yō fehni pōngahya dī m'mūi, dā 'yēnā ngue Oja dī bēnnabī rā hyā dā mā. Gue'a dī hyāt'i xāngū yō

ja'i'a. ¹² Nu'mø ya bi zehra nts'o, xangu yø ja'i da 'yεsp'ə'a gui mahyø mmi'yεc'εiui. ¹³ Pε nu ra ja'i hinda hyεgagui, xinda hangu ra n'ə da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyannä te na. ¹⁴ Hante ngue da zεgui te ja ngue gä di nja, da ma ma'yoni na ra hoga 'da'yo hya gä rä nguni mximhäi n'namhma ngue gätho yø ja'i da badi ha di njap'ə di nzo rä 'yε Oja.

¹⁵ Xquet'a gui nnuhə ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'ə ja ra xεqui madəxquibi, ja di ts'omp'ə yø ja'i. (A nuyä, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rä mməi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) ¹⁶ Nu'mø gä nuhə ngue ya bi nja'a p'əya, nu yø ja'i di 'bup'ə ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'ə ja yø xanthø. ¹⁷ Nu ra ja'i di tøhma xøts'e rä ngu, 'yo di εna ngue di ma mbo rä ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. ¹⁸ Nu ra ja'i di 'yo ra 'bεfi, hinda ma rä ngu ngue da ca rä tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ¹⁹ Pε huεcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. ²⁰ Dami 'yāphə Oja ngue nuyə yø hya ja ua, hinda gue'mø ra pa ngue xtə nse di nja, ni xinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya di nja. ²¹ Porque xandøn'ətho te da thohyø ja'i'a ra pa'a. Nu te di nja, hinjam'mø xə njap'ə asta gue'mø mambä fa'a nximhäi. 'Nε ya hinni mantho da hnu ngue mahøndi njap'ə. ²² Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hinjonda bongui. Pε da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'εi.

²³ Nu'ə yø pa'ə, 'yo sä gui εc'εihə ya yø ja'i da 'yεn'əhə: "Nua, ja bi 'bεcua ra Cristo", ogue da 'yεn'əhə: "Ninguehna ja bi 'buhnə", da 'yεn'əhə. ²⁴ Porque

xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: "Go guecä drä Cristogä ya", ogue da 'yεmbi: "Go guecä rä pøngahyagä Oja ya", da 'yεna. 'Nε da zä da 'yøtyø milagro. Nuyə yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuyə yø thanhni Oja ya. ²⁵ Pε nuyä, dadi 'bet'o'əhə ya yø hya ja ngue di nja m'mεfa.

²⁶ Nu'mø toni ja'i da 'yεn'əhə: "Nunə bi ja ra dapo, ja bi 'buhnə ra Cristo", da 'yεn'əhə, 'yo sä gui pähä p'ə ha da si'əhə. Ogue da 'yεn'əhə: "Nup'ə bi ja n'na ra cuarto ma'yagui, ja bi 'bup'ə", da 'yεn'əhə, 'yo sä gui εc'εihə. ²⁷ Porque nu'mø bi zønna pa da εhra N'yohə di 'yε mahεts'i, gätho yø ja'i da nu. Tengutho ra huei 'mø bi yot'i, gä handyø ja'i ndap'ə bi zä. ²⁸ Nup'ə ha di 'buhyø ja'i ni 'yup'ə da thaspa ra güenda, ja di njap'ə ra castigo.

Bi manna Jesús ngue mahonda εcua ja ra ximhäi.

²⁹ Nu'mø bi tho'ə yø ndate di nja, di m'mεxui ra hyadi 'nehra zana. Da tähyø sø bi ja mahεts'i. Nu te gä bi ja maya, gä di pädi ha thogui. ³⁰ Nunə maya, di nja ra hmεya ngue ra N'yohə di 'yε mahεts'i. Ndap'ə bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yohə di 'yε mahεts'i, da n'youi ra gui. Da nu yø ja'i ngue maguese, porque mathoguitho ja rä ts'edi. ³¹ Ngu di nya ra corneta, nu'ə yø anxε da n'youi, da menhni gä rä nguni nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuyə xa huanhni.

Bi nhyεjpabi ra hya n'na nza ra igo.

³² Dami pahmə na ra hya ga hyεcä ya, ngue gdä hyεjpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, gui pahmə p'əya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³³ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gä nuhə ngue bi nja ya yø hya di xi'əhə ya, dami pahmə ngue ya xma nguerpətho ga

ma ɛhɛ. ³⁴ Nūya yø hmɛya dí xi'ahū ya, dami pahmū ngue guehya di nja ya hante ngue da du yø ja'i 'buhyø pa ja p'uya. ³⁵ Nu te bi ja maya, 'nɛcua ja rā häi hingui zai. Pɛ nuna rā hya dí mmāngä, ja para zantho nā.

Hingui fadi temā pa da ɛp'ū rā N'yohū di 'yɛ mahɛts'i.

³⁶ I pasɛ Oja temā pa di nja ya yø hya dí xi'ahū. Ni xingyø anxe di padi, ni xinga gueque dí padi temā pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. ³⁷ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'məhra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a rā pa da ɛhra N'yohū di 'yɛ mahɛts'i ya. ³⁸ Porque nu'a rā pa'a, mi sihmɛ yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pɛ himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø rā pa mi yarbū ja rā barco rā Noé. ³⁹ Ja bi bahyø ja'i te ja ngue di nja'mø ya jap'ū rā ndate 'ye bi juadi gätho yø ja'i. Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ɛhra N'yohū di 'yɛ mahɛts'i ya. ⁴⁰ Nu'a rā pa'a, yoho yø n'yohū 'dap'ū dadī mpɛfi. N'na nc'ɛi da ts'its'i, n'na nc'ɛi da gohi. ⁴¹ Yoho yø xisu 'dap'ū di ncəni. N'na nc'ɛi da ts'its'i, n'na nc'ɛi da gohi.

⁴² Janangue dami ndø'matehū, porque hingui padi temā pa, tema ora da ɛp'ū ni Hmuhū. ⁴³ Dami pahmū nā rā hya ja ua, ngue n'na rā mmənnigu, nu'mø da badī temā ora da zøhrā bɛ p'ū ja rá ngu'a di nxui, di mfādi xanho, hīndi n'aha. Porque hīndi n'unī da sojpa rá ngu ngue da fɛ. ⁴⁴ Xquet'a dami njathū p'uya, dami ndø'matehū. Porque nu'a rā ora ngue hīnte di so ni mməihū, xi'mø gue'a rā ora da zøhrā N'yohū di 'yɛ mahɛts'i'a.

Rā Jesús bi hyɛjpa rā hya yoho yø hmiqūi, n'na rā hmiqūi ngue rā yøde, n'na rā hmiqūi ngue hingrā yøde.

⁴⁵ Ga xi'ahū te 'be'a da 'yøtrā ja'i bi dīnna mməi hanja rā hya, nu te sifi

da 'yøt'e, gue'a da 'yøt'a. Guehna tengutho n'na rā hmiqūi ngue da ma mafāti te'o 'bəp'ū ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zønna ora di nsihmɛ yø ja'i mafāti, da 'uini. ⁴⁶ Rā mmənthi di nthəui rā hmiqūi nuna da 'yøt'e te di 'bɛprā hmu. Nu'mø bi zøhrā hmu da dīni ngue dadī mpɛfi.

⁴⁷ Majuanī di xi'ahū ngue nu te gā pɛsrā hmu, gā di fātrā hmiqūi. ⁴⁸ Pɛ nuna rā hmiqūi ngue rā ts'oc'ɛi, da 'yɛmp'ū ja rá mməi ngue him'be da zøhrā hmu. ⁴⁹ Da mudi da matyø mmimhmiqūi. Da ma rā hmīnhni p'uya. ⁵⁰ Nu'a rá hmu rā hmiqūi p'uya, nu'a rā pa rā ora ngue hingui tømra hmu, da gue'a rā ora da zø'a. ⁵¹ Nu'a rá hmu p'uya, mathoguitho da mɛi, pɛts'i ngue da xeni. Di 'yɛmp'ū ni gohyø ja'i himmə juani yø hoja'i. Ja di nzomp'ū p'uya, 'nɛ ja di guxp'ū yø ts'i.

25

'Det'a yø hmute i hyɛjpa rā hya rā Jesús.

¹ Nūya yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, gui nhyɛjpabi 'det'a yø hmute bi duxyø nyot'i gā zø connā aceite. Guehya ndø'mate ngue di hyanna novia 'mø bi zøhrā ndø bá ɛp'ū. ² Nūya 'det'a yø hmute p'uya, cut'a'ū yø m'məmməi, ximmī cut'a'ū yø njamməi. ³ A nu'ū cut'a yø hmute mā'bedi yø mməi, bi duxyø nyot'i, pɛ himbi dux hman'na rā aceite da hyom'mø bi guahra aceite ga zø yø nyot'i. ⁴ A nūya yø hmute ngue yø njamməi bi duxyø nyot'i, pɛ bi dux hman'na rā aceite da hyoni. ⁵ A nu'a rā novio nthø'mi p'uya, hīnha ni 'yani. Mi nnetha yø hmute p'uya, gā bi n'aha. ⁶ Mi zo mādē rā xui p'uya, bi t'ødē ngue bá ɛnna hmafi n'na nc'ɛi, bi 'yɛnā: “Bá ɛcua rā novio ya. Gā 'yø ni ma güi c'athū”, bi 'yɛmbyø hmute. ⁷ Mi nangui gätho yø hmute, ya mi ts'atho zø yø nyot'i, bi ne xta

xirpa man'na ra aceite ngue di nzø xanho. ⁸ Nuyá cut'a yø hmute ma'bædi yø mmæi bi 'yembya yø hmute ngue yø njammæi: "Damí 'dacjets'æ ni aceiteui, porque ma nyot'igåhe ya nne da huæ't'i", bi 'yembj. ⁹ Pæ nu'æ yø hmute ngue yø njammæi, æntho 'mø mi dadi: "Hinda zä'a, porque nu'mø ga 'da'åhe ra aceite guí homhmæ, m'mæfa ya hin'yæ te di nzø ma nyot'ihe. A nuyá, man'na xanho ni mãhã p'æ bí 'bã ra aceite, bã tanna aceite guí hyomhmæ", bi 'yembj. ¹⁰ Bi ma ra thän'aceite'æ yø hmute ma'bædi yø mmæi p'æya. Pæ ra novio ya bi zøhø. A nuyá yø hmute ya xi nsä, 'da i yathu mbo ra ngu ra novio ya. Bi nøtra goxthi p'æya. ¹¹ Mi ma n'nøt'e ra goxthi p'æya, ja bi zø'æ mi cut'a yø hmute xi ma ra thän'aceite, bi 'yembæya: "Ague grã hmu, dami xogahe ra goxthi", bi 'yembj. ¹² Pæ ra novio bi 'yembj: "Majuani dí xi'ahæ ngue nugã hindí pa'ahæ", bi 'yembj. ¹³ Damí njathu p'æya, ya xqui nsähæ 'mø ra pa da æp'æ ra N'yohæ di 'yæ mahæts'i. Porque hingui pahmæ temã pa, temã ora da æhe.

Bi hyæcra hya ra Jesús ngue ra mænyu bi ma mafæti yø mæfi.

¹⁴ Nunã Oja bí 'bæ mahæts'i di manda yø ja'i ua, guí nhyejpi tengutho n'na ra n'yohæ ja ngue da ma n'na ra hæi yap'atho. Bi zonhyø mæfi ngue di dæprã mænyu, da 'yørpabi rá 'bæfi mente ra pa da ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yø mæfi bi unna mænyu hangu da zä da 'yørpabi rá 'bæfi. Nu'a n'na ra mæfi bi unni cut'a mahuañi ra mænyu. Man'na ra mæfi p'æya, bi unni yo mahuañi ra mænyu. Man'na ra mæfi p'æya, bi unna n'na mahuañi ra mænyu. Mi dæpra mænyu yø mæfi na ra hmu, bi ma yap'atho p'æya. ¹⁶ Nunã ra mæfi bi ndäpi cut'a mahuañi ra mænyu, bi 'yørpã rá 'bæfi ra mænyu bi t'unni. Mi cut'a mahuañi ra

mænyu bi dæhã. ¹⁷ Nunã ra mæfi bi ndäpi yo mahuañi ra mænyu, bi 'yørpã rá 'bæfi ra mænyu bi t'unni. Mi yo mahuañi ra mænyu bi dæhã. ¹⁸ Pæ nunã ra mæfi bi ndäpa n'na mahuañi ra mænyu, bi 'ya'mã n'na ra ots'i. Ja bi gærpa p'æ rá mænyu rá hmu.

¹⁹ Mi ma ya'atho yø pa p'æya, bi zøhrã hmu yø mæfi. Bi 'yørpabi ra güenda'a ra mænyu xi dæpi. ²⁰ Rã mædi bi zo'a rá mæfi xi dæpi cut'a mahuañi ra mænyu. Gä bi dæprã hmu'a 'det'a mahuañi ra mænyu mi hæ. Bi 'yembj: "Ague grã hmu, cut'a mahuañi ra mænyu gã dæqui, pæ jaua mi cut'a mahuañi ra mænyu dá taha", bi 'yembj. ²¹ Nu'a ra hmu p'æya bi 'yembrã mæfi: "Ya xanho grã hoga mæfi, hingã nhyetho. Gä pømmanho co nu'a zits'æ ra mænyu dá fät'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fät'a'i ya. Nuyá hangu ra pa di nja'i mpähã ya", bi 'yembj. ²² Bi zø'a ra mæfi xi ndäpi yo mahuañi ra mænyu p'æya. Bi 'yembrã hmu: "Ague grã hmu, yo mahuañi ra mænyu gã dæqui, pæ jaua mi yo mahuañi ra mænyu dá taha, ya goho mahuañi'a ya", bi 'yembj. ²³ Ra hmu p'æya bi 'yembrã mæfi: "Ya xanho grã hoga mæfi, hingã nhyetho. Gä pømmanho co nu'a zits'æ ra mænyu dá fät'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fät'a'i ya. Nuyá hangu ra pa di nja'i mpähã ya", bi 'yembj. ²⁴ Rã nzequitho bi zø'a ra mæfi xi ndäpa n'na mahuañi ra mænyu p'æya. Bi 'yembrã hmu: "Ague grã hmu, nugã dí padí ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hinxcã taha. Guí xoc'a te hinxcã pæfi. ²⁵ Janangue nugã dí su'i. Dã cät'a hæi ni mænyu. Pæ nuyá, jaua na te ni mmæti ya", bi 'yembj. ²⁶ Nu'a ra hmu p'æya bi 'yembrã mæfi: "Ua go grã ts'omæfi n'yø, gue grã ndø danhyei. Guí engui ngue dí äcã'a te hinxtã taha. Guí engui ngue dí xocã'a te hinxtã pæfi. ²⁷ Uangui xta nzã xqui dá ma mænyugã p'æ ja ra

banco. Nu'mø mā sòhø, uāngui xti ndäcrá nzäbi mā mēnyu", bi 'yēmbi. ²⁸ Nuna ra hmu p'uya bi 'yēmbiyø mēfi 'bup'u: "Nuna ra mēfi 'bucua, dami hyannbauia n'na māhuahi ra mēnyu ha. Dami unnui ra mēnyu'a ra mēfi ha 'det'a māhuahi ra mēnyu. ²⁹ Porque nu'a ra mēfi ya xāngu ra mēnyu ha, gue'a man'natho mā t'unnia. Pē nu'a ra mēfi zits'atho ha, da thannbabi'a zits'u ra mēnyu ha. ³⁰ A nuna ra mēfi hingui nne te da mēfi, dami 'yēmhmu p'u thi na. Ja di nzomp'u 'nē ja di guxp'u yø ts'i", bi 'yēmbi.

Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi da thaspa ra güenda.

³¹ Nuna ra N'yohu di 'yē māhēts'i, 'mø bá ēhē ngue di ndast'abi, da n'youi yø anxē. Nup'u da mi, ja di njap'u ra ts'at'abi. ³² Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi ja di mpeti p'u di hut'i. Di 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho ra mändē'yo 'mø sicyø chivo p'u ha 'buhyø dē'yo. ³³ Nu'u yø dē'yo di go'a n'yēi, nu'u yø chivo di go'a ngaha. ³⁴ Nu'a ra dast'abi da 'yēmbiyø ja'i di gop'u ja rá n'yēi: "Bí 'yēhmua ua dí 'bui, di jap'ahu mā Papá. Porque ngu'a bá sanni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhäi, ngue nuua ha dí manda ja gui m'mahmu ua. ³⁵ Porque nugä dá ntu manthuhu, pē gá 'daci ja ra hmē dá si. Nu'mø mā nthuthe, gá 'daci ja ra dehe dá si. Nu'mø mā n'yo n'nanni n'na ra häi, gá 'daci ja ra ts'äya. ³⁶ Nu'mø hin'yu ra ulu ga he, gá 'daci ja ra ulu dá he. Nu'mø mā hyēnni, gá ma güi zēnguagahu. Nu'mø mā o ra fädi, gá ma güa nuja", da 'yēmbi.

³⁷ Nuya yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, da 'yēmbra Hmu: "Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahē ngue gui tū manthuhu, 'nē dá 'da'ahē ra hmē gá si? ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue gui tūthe, 'nē dá 'da'ahē ra dehe gá si? ³⁸ ¿Njam'mø

dá nu'ahē ngue gá n'yo n'nanni n'na ra häi, 'nē dá 'da'ahē ra ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue hin'yu ra ulu gui hye, 'nē dá 'da'ahē ra ulu gá hye? ³⁹ ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue gá hyēnni, oque gá 'yo ra fädi, 'nē dá ma di zēngua'ahē?" ⁴⁰ Nu'a ra dast'abi da 'yēmbiyø ja'i: "Majuani dí xi'ahu, ngue nu'a te gá gá 'yørpahu ya mā cugä 'bucua, madague'a hingui nnu mansu yø ja'i, pē nu te ra 'bäxte gá 'yørpahu ya, go gá fäxcahu'a", da 'yēmbi.

⁴¹ Ra dast'abi p'uya da 'yēmbiyø ja'i ni gop'u ja rá gaha: "Dami 'uehmua ua dí 'bui, porque hingui nnu manho'ahu Oja. A nuyá, gui mmähä ra castigo ja ra sibi i ja para zantho. Guehna ra sibi bi zän'Oja ngue di ma ra zithu co 'nē'u yø anxē tēnni. ⁴² Porque nugä, nu'mø mā ntu manthuhu, hingä 'daci ja ra hmē xcá si. Nu'mø mā ntunthe, hingä 'daci ja ra dehe xcá si. ⁴³ Dá n'yo n'nanni n'na ra häi, pē hingä 'daci ja ra ts'äya. Ja'mø hin'yu ra ulu ga he, pē hingä 'daci ja ra ulu xcá he. Bi nja ra ora dá hyēnni, 'nē dá o ra fädi, pē hingä ma güi zēnguagahu". ⁴⁴ Mi da'u yø ja'i ts'o p'uya, bi 'yēmbra Hmu: "Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahē ngue gui tū manthuhu, 'nē hindä 'da'ahē ra hmē xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue gui tūthe, 'nē hindä 'da'ahē ra dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue gá n'yo n'nanni n'na ra häi, 'nē hindä 'da'ahē ra ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue hin'yu ra ulu gui hye, 'nē hindä 'da'ahē ra ulu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'ahē ngue gá hyēnni, oque gá 'yo ra fädi, 'nē hindä ma xcabi zēngua'ahē?" ⁴⁵ Ra dast'abi p'uya da 'yēmbi: "Majuani dí xi'ahu, ngue nu'mø hin tema 'bäxte gui 'yørpahu ya yø ja'i 'bucua hingui nnu mansu yø ja'i, go gueque hingui nne gui fäxcahu", da 'yēmbi. ⁴⁶ Nuya yø ja'i ya, guehya da ma ra castigo para

zantho ya. A nu'u yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yø nsuiui rā Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Rā Jesús, mi juadi bi mā gätho ya yø hya ya, bi 'yεmbyø xädi:

² —Gui pahmu ngue manyo patho di nja rā ngo ngue rā pascua ya. Da gue'mø εdi ja rā ngo da ma mā dā rā N'yohu bi 'yε mahets'i ngue da ma mā cuati rā pont'i.

³ Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue rā ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judio, gā bi mpeti p'u ja rā ngu rā Caifás, nuna rā 'bet'o mmäcja. ⁴ Ja bi nhēca hya p'u, bi zänni ha di japi ngue di benra Jesús da hyo. ⁵ Nuna rā hya bi zänni, di n'yεmbi:

—Hinga gue'mø εra ngo di mbent'i, n'namhma ngue hinda nangyø ja'i, da yāni —di n'yεmbi.

N'na rā xisu bi xispa rā aceite rā ya rā Jesús.

⁶ Nuna rā Jesús, ya 'bup'u ja rā hnini Betania ja rā ngu rā Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rā do'yo. ⁷ Nuna rā Jesús, ya sihmε p'u ja rā mεxa. Nu'a rā ora'a, bi yut'ambo n'na rā xisu ni du n'na rā m'mo aceite ngue rā alabastro. I yup'u rā aceite mazihotho gā yāni, xandøngu rá muui. Bi xispabi rā aceite rā ya rā Jesús. ⁸ Nu'u yø xädi rā Jesús mi nu te øtra xisu, bi mbøcue p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi mā ma'uniho na rā aceite na? ⁹ Xandøngu rá muui na, xta nzā xta 'bā ngue xti t'unna mεnyu yø hyoya.

¹⁰ Mi 'yøhra Jesús te mmanyø xädi, bi 'yεmbi:

—Ogui sähmu na rā xisu 'bucua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuya yø hyoya gui mmamhma, hangu rā pa gui nnuhu ya yø hyoya. Pe nugā hinga nzamhma ua. ¹² A nuna rā

aceite bi xisca mā ya na rā xisu, ya bi nja'a te mi ja ngue xti nja'mø dá n'yägui. ¹³ Majuani di xi'ahu ngue nup'u ha da hmanā hoga 'dayo hya gā rá ngūni nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na rā xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Rā Judas di cetyø hya ha di japi ngue di dā rā Jesús.

¹⁴ Nuna rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho yø xädi rā Jesús, bi ma bá nyāui yø hmu yø mmäcja. ¹⁵ Bi 'yεmbi:

—¿Hangū rā mεnyu gui nne gui 'dacju n'namhma gā dā'ahu rā Jesús? —bi 'yεmbi.

Nu'u yø mmäcja p'uya, 'dāte mā'det'a yø mεnyu ngue rā t'axi bi unni. ¹⁶ Janāngue nuna rā Judas, bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rā Jesús.

Yø xädi rā Jesús bi hoqui te da zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

¹⁷ Ya fahra ngo guehya yø pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. Bi guatyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Haru gui nne gā hocāhe rā nzibde gdā nsännigohu ngue rā pascua ya? —bi 'yεmbi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Ni mε nu bi ja rā hnini ya, gui sømmi p'u ja rá ngu n'na rā n'yohu. Gui 'yεnu: “Rā xännbate i εna: Ya bi zønna ora ya. Nua ja ni ngu ja gā sägāhe ua rā ngo ngue rā pascua, comma xädi, εn'a mma”, gui 'yεnu.

¹⁹ Nuya yø xädi mi yaui rā Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'u ja rā ngu bi zøni, ja bi hojpu rā nzibde ngue rā pascua.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue padi ndana rá xädi ja ngue di dā.

²⁰ Mi dahra nde p'uya, nuna rā Jesús, gätho'u 'de'ma yoho yø xädi, gā 'bup'u ja rā mεxa. ²¹ Mεnte sihmε p'uya, bi 'yεmbyø xädi:

—Nuyá, dí xi'ah_u ngue 'bucua n'na nc'ei ngue jugatho häi, ya xa hyoní ha di japi ngue di dāgui.

²² Nuyá yø xädi ra Jesús emmei bi du yø mmäi na ra hya bi xifi. Bi müdi bi 'yänni 'da mī'da p'uya te'o na i mma, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, çua go guecä'a guí mmanya? —bi 'yembj.

²³ Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Nuna dí com'me mā mohi ua dí sihmε ya, guehna di dāgā naya. ²⁴ Mājuani ngue ra N'yoh_u bi 'yε mahets'i, da tho'a te ra n'u ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue di nja. Pe Hague ngu ra castigo da thohna ra n'yoh_u ja ngue di dāgui. Nuna ra n'yoh_u na, man'na xanho ngue mō hin xtabā m'müi.

²⁵ Nuna ra Judas ja ngue di da p'uya, bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, çua go guecä na ra hya guí mmanya? —bi 'yembj.

Mī dahra Jesús, bi 'yemthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmanya.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nz-ibde.

²⁶ Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε ra Jesús. Mī ja mammađi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yembj:

—Damj sihmε ra thuhmε ja ua ya. Nuná, guehna mā do'yogā na.

²⁷ Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mī ja mammađi Oja, bi unyø xädi ngue da zi 'da'its'u. Bi 'yembj:

—Damj si gätho'ah_u naya. ²⁸ Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna mā jigā na. Porque guehna ra hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ah_u Oja. Porque nu'a di mfämma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui.

²⁹ A nuyá, dí xi'ah_u ngue ya hinnj mantho 'dap'u ga sihmε rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zønna pa

ngue ma'da'yo hønga sihmε p'u ha di manda mā Papá.

³⁰ Mī juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuh_u ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bi ja ra nyunij ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Gätho'ah_u ya, guí sogah_u p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja ra Maça Libro ngue εna: “Ga øt'a ngue da du ra mände'yo. Yø de'yo p'uya di n'uεni”, i εna. ³² Pe nu'mø dá bennate, ganj mpagā Galilea ja ganj tøp'ah_u p'u.

³³ Ra Bedu p'uya bi 'yembj:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'u ya mī'da mā n'yoh_u, pe nugā hinga soc'a'i —bi 'yembj.

³⁴ Ra Jesús bi 'yembrā Bedu:

—Mājuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe hindj mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui —bi 'yembj.

³⁵ Pe ra Bedu p'uya mahøn'a εna:

—A, nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'u ga tui, pe nugā hinga cøn'a'i —bi 'yembj.

Gätho'u mī'da yø xädi p'uya, 'da'igu bi mā.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³⁶ Nuna ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'u bi zøni, bi 'yembj:

—Damj mihmī ua ya, mente ga thocä mits'u ni guehna ngue ga ma mat'Oja —bi 'yembj.

³⁷ Bi thohmits'u ni nguep'u ra Jesús, bi mε ra Bedu 'nε bi mε'u yoho yø ts'ant'u ra Zebedeo. Bi müdi bi dār'man'u rá mmüi ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmüi.

³⁸ Bi 'yembyø n'youi p'uya:

—Janjuani ngue tu mā mmüigä, nup'u nnä sä, ya ja ngue 'bexca tu.

Damj cohmj ua ya, pe 'yogui ahmi. Ma ga ä ma t'ahah —bi 'yembi.

³⁹ Ra Jesús bi thohmits'ua ni nguep'ua. Bi m'memfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guj nnu manho, damj yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pe hinga nu'a go ga sannä gue'a di nja'a, sinoque nu te guj sannj, gue'a di nja'a —bi 'yena.

⁴⁰ Mj juadi bi mat'Oja p'uya, bi 'yep'ua 'bua hyu yø xädi. Pe bi diji ngue ya mj aha. Bi 'yembra Bedu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä guj 'yä ni t'ahah n'yø? ⁴¹ Damj mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hinga mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a guj 'yøthu. I nne ni mmäi ngue guj 'yøthu na ra hya di mmangä, pe emmei cuen'ni do'yohu.

⁴² Mahombi zop'ua yø xädi, bi mengba xpi 'yeh ngue bá mat'Oja. Bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, nu'mø ya hinguj nnu manho ngue guj yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pähä 'mø.

⁴³ Mambä pengbaya, mahombi dinyø xädi ngue mj aha, porque emmei ne tha. ⁴⁴ Mahombi zop'ua p'uya, bi ma'a rá hyu ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hya xi Oja. ⁴⁵ Mahombi 'yep'ua 'buhyo xädi p'uya, bi 'yembi:

—Gue mahongui ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zonna ora ngue di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohu bi 'yeh mahets'i ya. ⁴⁶ Damj nangui. Ya bá eua na di dägui, ma ga ma c'athu.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente nzohyo xädi ra Jesús, bi zohna ra Judas rá n'youi'ua 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gu yø juai, bá gu yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o

p'ua ja ra nija. ⁴⁸ Nuna ra Judas, ya xi xihyo ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yembi: “Nu'a ra n'yohu ga zenguagä ya, 'ne ga sarpa rá hmi, gue'a guj homhmu'a p'uya. Damj benthu”, xi 'yembi. ⁴⁹ Janangue mj zomp'ua 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yembi:

—Xcade grä xännbate —bi 'yembi.

Bi zarpa rá hmi p'uya. ⁵⁰ Ra Jesús bi 'yembi:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'ua di nja'a te gni 'yehya.

'Bexque'a bi bentyo ja'i ra Jesús.

⁵¹ Mj ma ma bent'i ra Jesús, bi gaxrá juai'a n'na nc'ei rá xädi. Bi zennbabi rá 'yeh ra 'bet'o mmäcja, bi hyejpabi rá gu. ⁵² Ra Jesús bi 'yembra zete:

—Damj fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conna juai, xquet'a conna juai ja ngue di du. ⁵³ ¿Ua hinguj padj ngue nu'mø ga äpä ma Papá ngue da máxqui, da pennagui tho'i 'de'ma yo'bui yø anxe ngue da máxqui? ⁵⁴ Pe nu'mø ngu'a ga øt'e, ya hinda zä di nja'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja rá Maca Libro 'mø. Porque nu te di thocä ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

⁵⁵ Ra Jesús bi 'yembyø nzite:

—¿Ua guj emhmu ngue drä begä, ngue guj cuhu yø juai, 'ne guj cuhu yø za ngue guj benngahu? Conque n'na pa ngu n'na pa nmj xännbä ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Uanguj xtä nzä ngue ja xqui benngahu p'ua. ⁵⁶ Pe nu te guj ørcahu ya, ya bi nja'a te ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro —bi 'yembi.

Gä bi zop'ua yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵⁷ Nuna ra Jesús bi ts'ixpu 'bähra Caifás, nuna ra 'bet'o mmäcja. Nup'ua ja rá ngu na ra mmäcja na, ja bi mpeti p'ua yø xännbate ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra

nija. ⁵⁸ Pɛ ra Bɛdu ni 'bɛfa ya'atho p'ɛ ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. Mi zømp'ɛ ja rá ngu rá 'bet'o mmäcja, bi yut'ambo rá dathi. 'Dap'ɛ bi mihmí yø policia. I tø'mí tengu dá thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'ɛ yø hmu yø mmäcja co 'nɛ'ɛ yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'ɛ bi mpeti ngue bi nhɛca hya, honi ha di japyø fehni, dá 'yɛmbi ngue ni 'yup'ɛ dá du rá Jesús. ⁶⁰ Pɛ hinguí tini ha di japrä hya, madague'a xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yaprä Jesús. M'mɛfa p'ɛya, mahømbi guar'mi yonc'ɛi ngue di yapri. ⁶¹ Bi 'yɛmbi:

—Nuna rá n'yohu 'bɛcua, bi 'yɛn'a n'na ndi: “Nugä dá zä ga xorpäi rá nija Oja, 'nɛ nhyu patho gdä hojman'na rá nija ma'da'yo”, bi 'yɛna.

⁶² Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'ɛya ngue bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Te guí mmanä rá hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hin temä hya gdi thadi? —bi 'yɛmbi.

⁶³ Pɛ rá Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'ɛya mahømbi 'yɛmbi:

—Nuna Oja i 'bɛi, dami 'yɛxa ntestigo, dami xicje njuani ya ngue'mø majuaní gue'e grá Cristo rá Ts'unt'ɛ'i Oja.

⁶⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ahá, go guécä tengutho rá hya guí mmanya. 'Nɛ dí xi'ahɛ, guí nnuhu rá N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i daní mmip'ɛ bí ja rá n'yɛi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nɛ dá 'yehra pa ngue høndä ɛhɛ, di 'yɛ mahɛts'i dá n'youi rá guí.

⁶⁵ Mi 'yøhra mmäcja ná rá hya bi manä Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuɛ. Bi 'yɛmbyø ja'i p'ɛya:

—Nuna rá n'yohu 'bɛcua, thenmahya Oja ná. Nuya mfadi ya ngue hin temä man'na ma testigo dí homhmɛ ya. Ya gá 'yøschɛ ya ngue thenmahya Oja. ⁶⁶ Xiya,

¿te guí mmamhmɛ ná rá hya bi manya? —bi 'yɛmbyø ja'i.

Yø ja'i p'ɛya bi 'yɛna:

—Nuna, ni 'yup'ɛ ngue dá tho ná.

⁶⁷ Yø ja'i p'ɛya bi zospäi rá hmi rá Jesús 'nɛ bi mut'i. Mi'da p'ɛya bi mɛmbä rá hmi. ⁶⁸ Yø ja'i bi 'yɛmbra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o bi mɛp'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Bi manä Bɛdu ngue hinguí padi te'o rá Jesús.

⁶⁹ Ya hup'ɛ ja rá dathi rá Bɛdu. Nuna n'na rá xisu ngue rá ganí p'ɛ ja rá ngu bi guarbɛ hu rá Bɛdu. Bi 'yɛmbi:

—'Nɛ'i ni n'youi rá Jesús nuna rá mmɛngu Galilea.

⁷⁰ Ra Bɛdu p'ɛya, nuna rá hya bi ma, gä bi 'yøhyø ja'i mi 'bɛp'ɛ ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hindí pacä temä hya guí nne guí xicya.

⁷¹ Ra Bɛdu p'ɛya i map'ɛ bí ja rá goxthi rá dathi. Mi nu man'na rá xisu p'ɛya, mahømbi 'yɛmbyø ja'i 'bɛp'ɛ:

—Nuna rá n'yohu 'bɛcua, xquet'a rá n'youi rá Jesús nuna rá mmɛngu Nazaret.

⁷² Ra Bɛdu p'ɛya asta bi 'yɛxa ntestigo Oja ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hindí pacä ná rá n'yohu guí mmanya.

⁷³ Mi tho hman'na ts'ɛquits'ɛ p'ɛya, nu'ɛ yø ja'i 'bɛp'ɛ, bi guatra Bɛdu, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ni n'youi rá Jesús, porque di nɛqui ngue ni mmɛnguh'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yɛmbi.

⁷⁴ Mi dahra Bɛdu p'ɛya, mahømbi 'yɛna:

—Dä jacä rá castigo Oja 'mø ngue himmä juani te dí xi'ahɛ. Pɛ nuna rá n'yohu guí xicjɛ, hindí pacä te'o ná.

Mi juadi bi manä rá hya ná, bi mmahra øni. ⁷⁵ Ra Bɛdu p'ɛya

bi zo rá mm̄i n̄a r̄a h̄ya xi xihra Jesús ngue xi 'ȳmbi: “Tobe h̄indi mahra òni, ya xqui c̄onga nhyundi, guí mm̄a ngue h̄ingui paquí”, xi 'ȳmbi. Ra Bedu p'uya, ast̄a r̄a zondum̄m̄i bi b̄on'athi.

27

Bi ts'ixp̄a 'buhra Pilato r̄a Jesús.

¹ M̄i n̄eçah̄i p'uya, b̄i m̄peti ḡätho ȳo hm̄u ȳo mm̄äc̄ja conȳo n'yoh̄u 'bet'o p'ja r̄a n̄ija. B̄i nh̄eçah̄ya ngue s̄änn̄i ha di japi d̄a hyo r̄a Jesús. ² Bi d̄ut̄ra Jesús ngue bi zixp̄a 'buhra Pilato mar̄á gobierno.

R̄a Judas b̄i nhyos̄e.

³ Nun̄a r̄a Judas xi d̄a r̄a Jesús, m̄i b̄adi ngue ya b̄i nh̄eçah̄ya ȳo ja'í ngue d̄a hyo r̄a Jesús, bi d̄ar'man'ua r̄a mm̄i p'uya. B̄i map'ua b̄i 'b̄ehȳo hm̄u ȳo mm̄ac̄ja co 'n̄e'ua ȳo n'yoh̄u di m̄anda p'ja r̄a n̄ija. Bi cosp̄abi'ua 'd̄ate ma'det'a ȳo m̄enyu ngue r̄a t'axi xi unn̄i. ⁴ Bi 'ȳmbi:

—Ra ts'oqui d̄a òt'ä ngue d̄a d̄a'ah̄u n̄a r̄a n'yoh̄u h̄inte ndupate ngue d̄a tho —bi 'ȳmbi.

P̄e nu'ua ȳo mm̄ac̄ja p'uya, bi 'ȳembr̄a Judas:

—Nu'a guí m̄manya, ya h̄indi m̄portaḡähe'a ya. Ya guí nn̄use p'ua te guí òt'e.

⁵ Nun̄a r̄a Judas bá enȳo m̄enyu p'ja r̄a n̄ija. B̄i ma p'uya, bi dat̄rá 'ȳaga conn̄a nth̄ahi i nz̄adi ngue bi d̄u.

⁶ Nup'ua ja r̄a n̄ija p'uya, nu'ua ȳo hm̄u ȳo mm̄ac̄ja bi hyaxra m̄enyu xi 'ȳenna Judas, di n'ȳmbi:

—Nuyá, h̄ingui s̄a ngue ḡa uansp̄ah̄u r̄a m̄enyu ngue r̄a ofrenda n̄aya, porque rá nz̄abi'a to bi d̄a r̄a ja'í ngue d̄a tho na.

⁷ B̄i nya p'uya, bi z̄änn̄i ngue nun̄a r̄a m̄enyu, d̄a d̄än'a n'na r̄a häi n̄i h̄u ngue r̄a njats'øye. B̄i ne ngue nun̄a r̄a häi d̄a d̄ai, ja d̄a 'ȳap'ua ȳo ja'í d̄a d̄u, ngue h̄ingȳo mm̄engu p'ua. ⁸ Jan̄angue nun̄a r̄a häi n̄aya, guí hut̄ȳo ja'í ngue r̄a j̄i. ⁹ Ya bi

n̄ja n̄a te r̄a h̄ya xi man̄a p̄ongah̄ya Jeremías ngue bi 'ȳena: “B̄i n̄jo'ua 'd̄ate ma'det'a ȳo m̄enyu ngue r̄a t'axi. Guehn̄a r̄a nz̄abi xi z̄änȳo judío ngue d̄a gut'í. ¹⁰ Nun̄a r̄a m̄enyu n̄a p'uya, guehn̄a i th̄änn̄a häi n̄i h̄u ngue r̄a njats'øye n̄a. Ya b̄i n̄ja tengutho r̄a h̄ya bi 'bejp̄agui Oja ngue di n̄ja”, bi 'ȳenna Jeremías.

Nun̄a r̄a Jesús ya 'b̄ap'ua 'buhra Pilato mar̄á gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixp̄a 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'ȳembr̄a Jesús:

—¿Ua gue'e rá d̄ast'abi'í ȳo judío?

M̄i dahra Jesús, bi 'ȳena:

—Ahá, go guec̄a tengutho r̄a h̄ya guí m̄manya.

¹² Nu'ua ȳo hm̄u ȳo mm̄ac̄ja p'uya co 'n̄e'ua ȳo n'yoh̄u 'bet'o p'ja r̄a n̄ija, ḡa di yap̄a Jesús. P̄e r̄a Jesús h̄inte ḡa ndatho te sifi. ¹³ Ra Pilato bi 'ȳembr̄a Jesús:

—¿Ua h̄ingui øde te ḡama h̄ya guí nyap'a'í ya?

¹⁴ P̄e ngutho r̄a Jesús h̄ingui th̄adi. Jan̄angue r̄a gobierno di 'ȳotho ngue h̄in tem̄a h̄ya ḡa ndatho.

B̄i m̄anda r̄a Pilato ngue d̄a ma maçuati r̄a pont'í r̄a Jesús.

¹⁵ Nun̄a r̄a Pilato, ja n'na rá cos-tumbre ngue di th̄o'a n'na r̄a ofadi 'm̄o ja r̄a ngo ngue r̄a pascua. P̄e ȳo ja'í'ua huanh̄ni ndana r̄a ofadi d̄a ma math̄ogue. ¹⁶ Nu'a r̄a pa'a p'uya, m̄i ofadi n'na r̄a n'yoh̄u n̄i h̄u ngue r̄a Barrabás. 'N̄e ḡätho ȳo ja'í pad̄i ngue xan̄hets'í rá ts'oqui m̄i ja na. ¹⁷ Nup'ua bi m̄peti ȳo ja'í, r̄a Pilato bi 'ȳembȳo ja'í:

—¿Ndana guí n̄nehu ngue ḡa th̄oc̄a ya, r̄a Barrabás, uague r̄a Jesús nun̄a guí hut̄ȳo ja'í ngue r̄a Cristo?

¹⁸ Nguna bi xihȳo ja'í r̄a Pilato, ngue b̄i ne xti thohra Jesús. Porque pad̄i ngue r̄a nts'eyatho øtȳo mm̄ac̄ja n̄uya xi d̄ap̄ra Pilato n̄a r̄a Jesús.

19 Ya hup'ua ja rá nhudj ra Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. Pε nu'a rá xisu ra Pilato bi mennabj ra haya, bi 'yεmbj: "Nuna ra n'yohu 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te ga 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uipi ngue da thogui", bi 'yεmbj.

20 Pε yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija εmmei di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø ra Barrabás, go da tho ra Jesús. 21 Ra gobierno mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei gui nnehu ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Da ma mathøgue ra Barrabás.

22 Ra Pilato mahømbi 'yørpa ra nt'ännj yø ja'i, bi 'yεmbj:

—Xina ra Jesús gui hutyo ja'i ngue ra Cristo, ζte gui nnehu ga japä na? —bi 'yεmbj.

Yø ja'i p'uya, gätho bi 'yεna:

—Da guatra pont'i na gui mmanya.

23 Ra Pilato p'uya bi 'yεmbyø ja'i:

—Pε ζtema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yεna:

—Da guatra pont'i na.

24 Ra Pilato p'uya bi badj ngue hinda zä ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathogitho mahyo ja'i ngue ncuε. Bi manda bá thannba ra dehe p'uya ngue yø hmi yø dä yø ja'i p'ua bi nxu'yε. Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nuna ra n'yohu 'bæcua, hinte ndupate na. Himma ts'oquigä p'ua ngue da tho na. Ya gui nnušchu p'ua te gui øthu.

25 Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nugähe co 'nehma basihe, go ma ts'oquigähe p'ua da dü na ra n'yohu na.

26 Ra Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue ra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, 'nε da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

27 Nu'ua yø soldado ra gobierno bi zixra Jesús, i map'ua ja rá dathi ra cuarte. Bi ma mapeti gätho yø soldado p'uya ngue di mäts'i. 28 Yø soldado p'uya bi møjpbj rá he ra Jesús, bi heta n'na ra tuhu ngue ra jupoi. 29 Yø soldado ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. Bi gärpa n'na ra t'o rá 'yε ngue rá n'yεi. 'Nε bi ndantyo hmu p'ua ha 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanj hnu mansu n'na ra dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yεmbj:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yεmbj.

30 Bi zots'i. Bi guaspabi ra t'o mi fo rá 'yε p'uya, di jännbabi rá ya.

31 Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpbj ra tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

32 Nup'ua ja ra 'yu, bi nthεui p'ua n'na ra n'yohu ngue ra mmεngu p'ua ja ra hnini Cirene, ni hu ngue ra Simu. Nu'ua yø soldado manj zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús. 33 Nuna ra Jesús, i zixyo ja'i p'ua ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njæyaxhmu. 34 Nup'ua bi zønna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbenibi. Mi zä te ja p'uya, himbi ne bi zi.

35 Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taħa yø soldado p'uya ngue to xtä ra taħa, gue'a da gaça n'na xequi rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi manná pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yεna: "Da ma ra taħa yø ja'i ngue to di tocabi ma he", bi 'yεna. 36 Bi mihyo soldado p'uya ngue heħto te di ja ra Jesús. 37 Nup'ua ja rá ya ra pont'i cuatra Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'api.

Nuna ra letrero, i ena: “Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna ra Jesús rá dast'abi yø judío na”, enna letrero.

³⁸ 'Nε yoho yø bε bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yεi, n'na i gohrá gaha. ³⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'u ja ra pont'i cuarta Jesús ngue thenni. ⁴⁰ I εmbi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nε guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. Dami nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i guí cuatya ngue'mø majuani rá Ts'ant'u'i Oja ya.

⁴¹ Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø xänbäte ngue ra ley, conyø fariseo, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, gá thenmahya ra Jesús. Di n'yεmbi:

⁴² —Mi mmannu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pε nuyá, hinda zá ha di japi di nyanse ya. A nu'mø majuani ngue rá dast'abi yø judío ya, da zá da cahnu ja ra pont'i ya n'namhma ngue ga εc'εihu te da ma. ⁴³ Mi mma ngue rá Ts'ant'u Oja, 'nε mi mma ngue fax Oja. A nuyá, ma ga nnuhu ya ngue'mø nne Oja ya, da máx'mø —di n'yεmbi.

⁴⁴ Nuya yø bε 'dap'u cuathu ra pont'i ra Jesús 'nεhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

⁴⁵ Mi huuxyadi p'uya, bi m'mexui gá ra ximhai asta hyunde. ⁴⁶ Nu'mø ni ma da zu'i hyunde p'uya, ra Jesús ra ndøts'edi bi 'yεna:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yεna.

I nne da manna ra hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gá hyεgaguí p'u?” ⁴⁷ Ja mi 'bärpátho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yεmbi:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elías.

⁴⁸ 'Bexque'a bi ma n'na nc'ei mi 'bäp'u, bá ha n'na xεqui ra esponja xa ntudi, bi pop'u ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpabi

rá ne ra Jesús ngue da zøts'i. ⁴⁹ Pε mi'da yø ja'i 'bäp'u bi 'yεmbi:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø da εhna ra Elías i nzofo ngue da yanya.

⁵⁰ Ra ndøts'edi bi 'yεn'a n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya. ⁵¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zap'u ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nε bi 'yan'ahäi, yø t'øhø bi hyegue. ⁵² Bi xohyø panteón mi o yø ánima. Bi bεnnate xangu yø ja'i mi εc'ei Oja. ⁵³ Nu'mø mi bεnnate, bi bømp'u ja yø panteón. Pε nu'mø mi bεnnate m'mefa ra Jesús, nuya yø ja'i xi bεnnate bi map'u ja ra maca hñini Jerusalén. Ja bi nup'u xangu yø ja'i ngue ya 'bai mahøn'a p'uya.

⁵⁴ Nu'a ra capita co 'nεhyø soldado 'bäp'u ni hyandra Jesús. Mi nu ya p'uya ngue bi 'yan'ahäi 'nε bi nu te gá bi 'yøtra Jesús mεnte bi du. εmmεi bi nsu, di n'yεmbi:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, rá ts'ant'u Oja na.

⁵⁵ Xangu yø xisu yap'utho mambi 'bäi ngue hantho te gá bi nja. Nuya yø xisu ya, bá nexa Galilea ngue bá ten'mø mani ma Jerusalén ra Jesús. 'Nε guehya yø xisu mi fäts'i ngue di unni te mi honi. ⁵⁶ Nuya yø xisu ya, n'youi p'u ra Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nεhna ra Maya rá mamá ra Jacobo 'nεhra José, co 'nεhna man'na ra xisu, rá mamá'u yoho yø ts'ant'u ra Zebedeo.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁵⁷ Ya ni ma da dähra nde p'uya, bi zø'a n'na ra n'yohu ngue ra mmεmmeti ni hu ngue ra José, ra mmengu p'u ja ra hñini Arimatea. Xquet'a 'nεhna mará xädi ra Jesús. ⁵⁸ Nuna ra José, bi ma bá nyauí ra Pilato, bá äpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi ngue da thacra Jesús. ⁵⁹ Nuna ra José, mi hyajpu ja ra pont'i ra Jesús, bi 'uennbabi rá do'yo co n'na ra sábana ma'da'yo. ⁶⁰ Ra José ya xi 'yambu ja ra t'øhø

n'na ra 'da'yo panteón ngue xta 'yo 'mø xta ndu, ja bi gärbu ra Jesús. Bi gotra goxthi co n'na ra ndø do. Bi ma p'uya. ⁶¹ A nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala co 'nehnä man'na ra Maya, hurpátho gä i ma nt'ägui ra ánima ya.

Bi máhyø soldado p'u o ra Jesús.

⁶² Ya ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi hyats'i. Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø fariseo bi ma bá nyai ra Pilato. ⁶³ Bi 'yembj:

—Ague grá ts'at'abi, nu'mø mi ya na ra fehni n'yohu bi du, mi enä ngue nu'mø bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bennate p'u da nt'ägui. ⁶⁴ Janangu nuyá, dami 'yetyø soldado ngue da fädi ha o ra ánima asta gue'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'ägui. Ya hinda zäp'u da ma yø xädi 'mø ra xui ngue da hyaxra ánima, m'mefa p'uya da hyätyø ja'i, da 'yembj ngue ya bi bennate. Ya man'natho bi thär'mants'oju p'uya ngue m'met'o.

⁶⁵ Ra Pilato bi 'yembyø mmäcja:

—'Bap'u yø soldado guí ähmu. Ni mähä, bi fäthra ra panteón, pe dami segurahu xändonho.

⁶⁶ Gä bi ma p'uya ngue bá fädi xanho ra panteón. Bi mepyabi rá njo'mi ra panteón. Bá sop'u'u yø soldado ngue yø mädi p'uya.

28

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Nu'a ra pa ngue ra ts'äya ya bi thogu. Mi hyaxa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana. Nuna ra Maya ra mmengu Magdala co 'ne'a man'na ra Maya bi ma ngue bá nu ra panteón. ² Nu'mø ya ni ma da zoni, nthambenitho bi 'yan'ahäi. Porque n'na rá anxé Oja bi 'yē mahets'i, bi zöp'u ja ra panteón. Bi duntrá do mi co'mra panteón. Ja bi hyuxpu p'uya. ³ Nuna ra anxé di yoxni tengutho ra huei 'mø di yot'i. Rá he p'uya, xändont'axi. ⁴ Yø soldado ngu i nu ra anxé, asta

ra huaqui ngue ra ts'u. Xntho ya xi du ngue ra ngüent'i.

⁵ Mi sonya yø xisu, ra anxé bi 'yembj:

—Yo gui suui. Porque dí pacä ngue guí hommi ra Jesús nuna bi cuatrá pont'i yø ja'i. ⁶ Dami nuui ua bi 'begui, ya hinjo'o ua, ya xa bennate tengutho ra hya bi xi'ahu 'mø mi 'bui. ⁷ A nuya ni me n'nahmantho ya, ni xihmi yø xädi ngue ya xa bennate ra Jesús 'ne danj döp'ahu Galilea, ja gni nuhu p'u. Guehna ja ngue ga xi'ahu naya.

⁸ Nu'u yø xisu p'uya, n'na zihmantho bi ma. Made di johya, madi i su, pe ni tihi ngue danj xipyø xädi te xi nja. ⁹ Nup'u ja ra 'yu p'uya, mi dambeni ya bi nthui ra Jesús ngue di zengua. Nu'u yø xisu p'uya bi guarbu 'bahra Jesús ngue bi dospa yø gua ha ga ndanne. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yembyø xisu:

—'Yo guí suui ya. Ni me ya bá xihmi'u mā cugä ngue jatho da ma Galilea, ja ganj nnuhu p'u.

Yø mmäcja bi gutra mēnyu yø soldado ngue da manna fehni.

¹¹ Mente ni hya ra 'yu yø xisu, nuya 'da yø soldado mi fähra panteón, bi map'u ja ra hini, bá xipyø hmu yø mmäcja te gä xi nja. ¹² Yø mmäcja p'uya, bi ma bá nyai yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, bi gohra acuerdo te 'be'a ja ngue da 'yot'e. Bi zännbuya ngue nuya yø soldado xi nup'u xi bennate ra Jesús, da gut'i xangu ra mēnyu. ¹³ Bi 'yembyø soldado:

—Nuya gui 'yemphu yø ja'i ya: "Manxui xa nzäcje ra t'aha. Mente dí ahme p'uya, xa nzøhyø xädi ra Jesús ngue xa hyats'i", gui 'yemphu yø ja'i ya. ¹⁴ Nu'mø da bahra ts'at'abi ngue guí mmammj ngue xa nzu'ahu ra t'aha, a nu'mø ngue da z'ahu, 'yo te gui mbemhmu hinte da ja, go ga hojpähe rá mmäi.

¹⁵ Yø soldado p'uya, bi hyanna mēnyu bi t'unnj, bi mā tengutho ra

hya bi sifi ngue da ma. Nuna ra
hya bi manyø soldado, gue'a ra hya
sihyø judío'a ya asta guehra pa ja
p'ya.

*Ya bi nyaii gä 'de'ma'da yø xädi
ra Jesús.*

¹⁶ Nu'u 'de'ma'da yø xädi ra Jesús
i ma Galilea. Nup'u ja ra nyuni mi
mmana Jesús ngue di ntheh, ja
bi zomp'u. ¹⁷ Ja mi nu yø xädi ra
Jesús ngue ya 'bup'u, gä bi danne.
Pe yobeni di'da ngue'mø majuan
ngue gue'a ra Jesús oque hin'na.
¹⁸ Pe ra Jesús bi guarbu ha 'bhyø
xädi, bi 'yembi:

—Nugä, bi n'najhma cargo ngue
ga manda mahets'i 'ne cua ja ra
ximhäi. ¹⁹ Janangue nuyá, di
xi'ah ya ngue gui mmähä gä rá
nguni nximhäi. Dami hyoni ha
gdí japh yø ja'i ha di gohi ngue
ma xädi. Dami xixyabah yø
ja'i da 'yec'eigui, gue'a di nequi'a
ngue n'yoi ra Papá, n'yoi rá
Ts'unt'u Oja, n'yoi ra Espiritu
Santo. ²⁰ Nuya te gäma hya xtá
xi'ah gui 'yøth, dami xänbah
yø ja'i ngue dangu'a da 'yø'e. Dami
pahma ngue di n'yoh hangu ra pa,
asta gue'mø dani njua'a nximhäi.
Da ngut'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja 'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'ü.

¹ Ja bi mæcua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo rá Ts'ant'ü Oja. ² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mæfa. Bi 'yembyø ja'i: "Nuna Oja bi 'yembrá ts'ant'ü: Nuyá, gá et'á ma m'menhni, di m'met'o p'ü gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi. ³ Di m'map'ü ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'ü yø ja'i di mpeti p'ü di m'mü, da xifi te da 'yø't'e, da 'yembi: Damí nsäha ya, porque ya bá ep'ü ra Hmu, da 'yembyø ja'i".

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'map'ü ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'në bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Damí hyehmü p'ü ra nts'o gni 'yohü. Damí nxixyahü, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquihü Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'ü 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'ü yø ja'i bá nexpü ja ra hnini Jerusalén. Gä bi zøp'ü yø ja'i 'buhyø hnini ja'a ra häi Judea. Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'ü ja ra dathe Jordán.

⁶ Nu rá he ra Xuua, gue'ü yø xingu ra cameyo ntøt'e ra ulu. Di ngat'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'üya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nehra t'afi t'asa timp'ü ja ra dapo mi si. ⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'udyø pa da ep'ü man'na ra n'yohü ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Harü gue

gá sücä tengü na? ⁸ A nugä, dá xixya'ahü connä dehe. Pe nuna ra n'yohü di xi'ahü, guehna da 'yø't'e ngue di ha'ahü ra ts'edi ra Espiritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'ü yø pa'ü p'üya, nup'ü ja ra hnini Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá nexpü ra Jesús ngue bi zøp'ü 'buhra Xuua. Ra Xuua p'üya, bi xixyabi p'ü ja ra dathe Jordán. ¹⁰ Mi nxixya p'üya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'ü ra Espiritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'ü ja rá ya ra Jesús. ¹¹ Bi t'ø p'üya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Gue'e ma Ts'ant'ü, dadi ma'i. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä connä ngue'e —bi 'yena.

Ra zithü bi hyonnbü ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² Bexque'a ra ora'a p'üya, nuna ra Espiritu Santo bi zixpü ja ra dapo ra Jesús. ¹³ Nup'ü 'buhyø zate, ja bá n'yop'ü nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'ü yø pa'ü p'üya, emmei bi hyonna zithü ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxë Oja p'üya, gue'ü bi mäxra Jesús.

Bi du'mi bi manna hya p'ü Galilea ra Jesús.

¹⁴ Mi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'ü ja ra häi Galilea. Nup'ü ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ü di zo rá 'yë Oja. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'üya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, damí hyehmü p'ü ra nts'o gni 'yohü. Damí 'yëc'ihü ra hoga 'da'yo hya.

Bi zixi goho yø mahua ra Jesús, bi 'yø't'e ngue yø xädi.

¹⁶ Nup'ü ja ra nenzabi Galilea, bi thop'ü n'na pa ra Jesús. Ja bi timp'ü yoho yø mahua ngue di n'yohü. Nu'a n'na, ni hü ngue ra Simu. Nu'a

man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuya yonc'ei ya, mi entyø xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua. ¹⁷ Mi nu ra Jesús, bi 'yembj:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø huä gui theui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yembj.

¹⁸ Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ¹⁹ Mi thohmits'u ninguerp'u p'uya, bi dimp'u mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a. ²⁰ Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nehyo hmiqúi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

²¹ Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra nija ra Jesús ngue bi xänbä ra hyä yø ja'i. ²² Mi 'yøhyø ja'i na ra hyä xänbäte ra Jesús, Gä di 'yøtho. Porque nu'mø xänbäte ra Jesús, enä nts'ut'abitho ngue ya manzaqui. Pe yø xänbäte ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

²³ Mi 'bup'u ja ra nija n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembj:

²⁴ —Ague Jesús grá mmengu Nazaret, çhanja ngue gadi nthint'ua dí 'bücähe? ¿Ua gni 'yehε gui juacje? Nugä dí padí te'o'i, go gue'e'a ra Maca ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

²⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra ts'onthi:

—Xanhēn'i grá ts'onthi. Dami hyerp'u ra n'yohu gui n'youi.

²⁶ Mi 'yøhra ts'onthi na ra hyä sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, asta ra päni bi 'yen'ahäi. Xøgue rá mafi. Bi hyerp'u ra ts'onthi mi n'youi ra n'yohu p'uya. ²⁷ Nu'u yø ja'i bi nu te bi nja, Gä di 'yøtho. Di n'yembj n'na ngu n'na:

—Hinjām'mø ha xtá øhmü n'na ra hyä tengü xänbäte na ra n'yohu

'bücua. Di nequj ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nehyo ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue da hyerp'u ra ja'i n'youi.

²⁸ N'na zihmantho bi n'yo ra hyä Gä ra häi Galilea, ngue di nxihyø ja'i te bi 'yøtra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nuna i Bedu.

²⁹ Mi bømp'u ja ra nija ra Jesús, bi mähä ra Jacobo 'nehra Xuua co 'ne'u mi'da yø xädi. I map'u ja rá ngu ra Simu 'nehra Andre. ³⁰ Nu'a rá to ra Simu oxp'u ja rá t'ots'i ngue hembra pa. Mi zønna Jesús, bi sifi ngue di hyenni. ³¹ Bi yarb'u ha 'benna därquehi ra Jesús, bi bennba rá 'ye ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zä ra pa mi hembj. Nuna ra xisu mi'u p'uya, guehna bi hojpi te da zi yø ja'i na.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därquehi.

³² Ya xi yähra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'u 'bähra Jesús. Bi zixyø därquehi co 'nehyo ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe. ³³ Bi mpeti p'u ja ra goxthi gätho yø ja'i 'bup'u ja ra hnini. ³⁴ Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i ma di hyenni. 'Ne bi 'yøthe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. Pe nu'u yø ts'onthi hinda japi di nya, porque yø ts'onthi i nne da ma te'o na ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yonna hyä p'u ja ra häi Galilea.

³⁵ Mi hyaxp'uya, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mi bømp'u ja ra hnini, bi ma dapo ngue da mat'Oja. ³⁶ M'mefa p'uya, bi ma ra Simu co 'ne'u mi'da yø xädi, ngue bi honi haru 'bui. ³⁷ Mi dimp'uya, bi 'yembj:

—Xandøngu yø ja'i søp'u ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yembj.

³⁸ Pe ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Ja ua mi'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhmü ra hoga 'da'yo hyä. Porque gue'a dá εc'a'a ngue ga mmanä hyä.

39 Bì n'yo gá rá hái Galilea rá Jesús, sòm'p'ua ja yò nija ngue mmanña hoga 'da'yo hya. 'Né øthe yò ja'ì n'youi yò ts'onthì.

Rá Jesús bi 'yøthe n'na rá n'yohu mi 'ya rá do'yo.

40 Man'na rá pa p'uya, nup'ua 'bähra Jesús, bi guat'a n'na rá n'yohu mi hembra ts'o'ya. Bì ndantyoömmu p'ua ha 'bäi, bi 'yembì:

—Nu'mø guí nne guí 'yorca rá mate guí 'yøtheguits'ua, nugä dí padì ngue dá zäguí —bi 'yembì.

41 Rá Jesús bi huεcra n'yohu mi'ua, bi dots'i conná 'yε. Bi 'yembüya:

—Ahá, dí nne gá øthe'i. Dá zä'i ya —bi 'yembì.

42 Høntho bì manña rá hya ná, nuna rá därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä rá n'ua mi hembì. 43 Hante ngue di n'yehmi'a rá n'yohu, bi zembra mazaqui, bi 'yembì:

44 —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'ì ya. 'Be ni ma ya, sòm'p'ua 'bähra mmäcja. Dá nu ngue ya bi zä'i. Damì 'yøtra 'bøt'e tengutho bì manda rá Moisés ngue dá 'yøtyø ja'ì 'mø bi zä rá 'ya hembì. Janangue dá badì gátho yò ja'ì ngue ya bi zä'i.

45 Mì ma rá n'yohu p'uya, to bi zä ni ja'ì xifi ngue ya xi 'yøthe rá Jesús. Janangue bi n'yo dapo rá Jesús, ya hinga édi 'yup'ua ja yò hñini, porque mathoguiho di mpeti yò ja'ì 'mø bi nu rá Jesús. Pε madague'a di n'yanì, ndap'ua bi zä ni 'yεhyø ja'ì, pap'ua bi 'bähra Jesús ngue bì nnu.

2

Rá Jesús bi 'yøt'e ngue dá fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'ì.

1 Man'na rá pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'ua ja rá hñini Capernaum. Mì bahyø ja'ì ngue ya 'bap'ua ja rá ngu rá Jesús. 2 N'na zihmantho bì mpeti yò ja'ì, asta hñini 'yenyø ja'ì p'ua ja rá goxthi. Nuna rá Jesús bi xännba yø ja'ì rá hya Oja. 3 Mente ya rá Jesús, bi zø hmi'da yø ja'ì. Nu'ua

goho nja'ì bá dü n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. 4 Bì ne xti catra därkehi p'ua mbo rá ngu brá 'bähra Jesús. Pε hìmbi zä xti cat'i, porque xandøngu yø ja'ì 'bap'ua. Janangue bi tets'a yannigu rá därkehi p'uya. Bi xots'a n'na xεqui rá 'bet'e ha brá 'bähra Jesús. Ja i cambu rá därkehi ni oxrá fidi. 5 Mì nu te øtyø ja'ì rá Jesús, i padì ngue εc'ei yø ja'ì ngue dá zä dá 'yøthe rá därkehi. Bi 'yembra därkehi p'uya:

—Ague ts'ant'ua'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembì.

6 Nu'ua yø xännbate ngue rá ley mi hup'ua, bì mbøcue 'mø mi 'yø'a rá hya mmanña Jesús. Bi 'yemp'ua ja yø n'yomfeni: 7 “Nuna rá n'yohu 'bucua, thenmahya Oja ná co nu'a rá hya i mma. Porque hñjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'ì, hinda hønt'a Oja zä ngue dá 'yøtra mpunnbi”, emp'ua ja yø n'yomfeni. 8 Pε rá Jesús 'be xi patho te mbemp'ua ja yø n'yomfeni ya yø xännbate ngue rá ley. Bi 'yembüya:

—¿Hanja ngue nguna guí mbemhmu? 9 Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dí embì: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pε nuyá, hñidi nεqui xanho ngue'mø bì mpunnbi ogue hñ'na. Pε nu'mø gá embì: “Damì nanguì, guí caxni fidi, guí mma”, gá embì, nu'mø ngue bì n'yo p'uya, ya guí pahmu xanho ngue ja má ts'edi. 10 A nuyá, damì pahmu ya ngue rá N'yohu bí 'yε mahets'i, ja rá ts'edi ua ja rá ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'ì.

Bi 'yembra n'yohu xan'ua p'uya:

11 —Nugä dí xi'i, damì nanguì, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Rá därkehi p'uya, bi nanguì. Bi gaxrá fidi, bì ma rá ngu. Nu'ua gátho yø ja'ì bì nu te bì nja, gä di 'yøtho. Yø ja'ì p'uya, εspabi Oja, i ena:

—Hñjam'mø xtá nuh'ua te dá nuh'ua bì nja ya.

Nuna ra Leví, bi 'yøt'e ngue rá xádi ra Jesús.

¹³ Man'na ra ora p'uya, ra Jesús mahømbi map'u ja ra nenzabi. Pε mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui, pε gä bi xänbabi ra hya. ¹⁴ Mi tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Leví. Guehna rá ts'unt'u ra Alfeo, guehna jamba ra mentyu yø ja'i ja te pä. Mi nu ra n'yohu na ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma gä mme n'yø, gä øt'e ngue ma xádi'i —bi 'yεmbi.

Nuna ra Leví bi zop'u rá oficina, bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'εmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmεui ra Jesús.

¹⁵ Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi me yø xádi p'u ja rá ngu ra Leví ngue da nsihmεui. Xangu yø ngathai 'bap'u, da gue hmi'da yø ja'i t'εmbi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'u sihmεui ra Jesús. Porque xquet'a 'nehya nne da denna hya mmanna Jesús. ¹⁶ Pε nu'u 'da yø xänbäte ngue ra ley, 'ne'da yø fariseo, mi nu te øtra Jesús ngue 'dap'u sihmεhu yø ja'i nu'u t'εmbi ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yεmbya yø xádi ra Jesús:

—Nu ni xänbätehu, hingui ho ngue 'dap'u sihmεhu yø ngathai co 'nehya mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui.

¹⁷ Mi 'yøde te sipyø xádi ra Jesús, bi 'yεmp'u di yahni p'uya:

—Nuya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yεhra 'yøthe ya. Pε yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yε'u. A nugä, dá εhe ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui gä xifi da hyep'u ra nts'o gä 'yo, hinga gue'u yø ja'i εna ngue ya 'yo xanho dá εhe gä nzofo.

Bi manna Jesús hanja ngue hingui etyø mmai yø xádi.

¹⁸ Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'u yø xádi ra Xuua 'ne'u yø fariseo mi etyø mmai. Janangue bi

ma 'da yø ja'i p'u 'bøhra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xádi ngue hingui etyø mmai? Conque yø xádi ra Xuua 'nehyo fariseo etyø mmai'u —bi 'yεmbi.

¹⁹⁻²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofø ngue da nu ra nthati, hingui etyø mmai mente 'dap'u 'bøhma ra novio. Njarbatho ma xädigä ya, hingui etyø mmai ngue 'daua di n'yo'be. Pε bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsui'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmai ya ma xádi 'mø.

²¹ Nuna ra 'da'yo hya di xänbäte, n'nan'yo na ngue ra nyogui xádi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra ze'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna ze'ulu. ²² Tengutho ra 'da'yo vino hingui sä da sirbu ja ra zexfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i.

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zanni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

²³ Man'na ra pa ngue säya yø ja'i p'uya, nuna ra Jesús co 'nehyo xádi bi tocabi bi thop'u ja yø nuatrigo. Nuya yø xádi p'uya, bi daxyø trigo bi za. ²⁴ Pε nuya yø fariseo bi 'yεmbrä Jesús:

—¿Hanja ni xádi ngue di mpæfi? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui sä ngue to di mpæfi —bi 'yεmbi.

²⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mi zøhra thuhü n'na ndi ra David, co 'ne'u mi n'youi, çua hinjam'mø gadi xähmu p'u ha nt'ot'ia te bi 'yøt'e? ²⁶ Conque nup'u ja rá ngu Oja mi 'bøhra mmäcja Abiatar, nuna maði manda yø mmimäcjai. Ja bi yørbu ra David ngue bi zi yø thuhme xi

t'aspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nɛ'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhmɛ'u, hĩndi unna nt'ɛdi ra ley ngue to bi zā da zi, hĩnda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhmɛ t'aspabi Oja. ²⁷ A nuyá, nu'a te bi 'yøtya ma xädigä, uangui Oja bá sänni bá nja ra pa ngue ra ts'äya para ngue di dinnā nho yø ja'i. Hĩngue masque bi zän'Oja ra pa ngue ra ts'äya ngue di m'mammān'u yø ja'i. ²⁸ Janangue rā N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, ja rā ts'ɛdi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue rā ts'äya'a.

3

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu xi 'yotrā 'yɛ.

¹ Man'na rā pa p'uya, mahømbi map'u ja rā nija rā Jesús. Nup'u ja rā nija, mi 'bap'u n'na rā n'yohu xi 'yotrā 'yɛ. ² Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø rā pa ngue rā ts'äya, para ngue da zäp'u di yapi, da 'yɛmbi ngue hĩngui supra ley. ³ Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbrā n'yohu xi 'yotrā 'yɛ:

—Bá nangui n'yø, gā 'bäcua mādɛ —bi 'yɛmbi.

⁴ Ya njuantho bi zohyø fariseo p'uya, bi 'yɛmbi:

—¿Te 'be'a mā hyā mmāmp'u ja rā ley ja ngue gā øthu 'mø rā pa ngue rā ts'äya? ¿Gā øthu rā nho, ogue rā n'u? ¿Da t'øthe rā ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

Nu'u ts'o p'uya, hĩnte gā ndatho. ⁵ Rā Jesús bi hyɛi gātho yø ja'i 'bap'u, pɛ di nɛquĩ ngue mbøcuc. Pɛ tu rá mmāi ngue mandø nnaxĩtho yø mmāi yø ja'i. Bi 'yɛmbrā n'yohu mi'u p'uya:

—Damĩ majni 'yɛ ya —bi 'yɛmbi.

Rā n'yohu p'uya bi macrá 'yɛ, pɛ 'bexpi zā rá 'yɛ mi'u. ⁶ Mi zā mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe rā Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtrā junta. 'Dap'u bi

mpɛtihū yø ja'i rā Herodes, bi zänni ha di japi da hyo rā Jesús.

Rā Jesús mahømbi 'yøthe xanguyø dārquɛhi.

⁷⁻⁸ Rā Jesús bi mɛ yø xädi, i map'u ja rā nenzabi Galilea. Pɛ xandøngu yø ja'i bi dɛnni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro rā Jesús. Nuyā yø ja'i ya, yø mmɛngu 'da p'u ja rā häi Galilea, yø mmɛngu 'da p'u ja rā hñini Jerusalén, yø mmɛngu 'da p'u ja rā häi Judea, yø mmɛngu 'da p'u ja rā häi Idumea, yø mmɛngu 'da p'u man'na nguadi rā dathe Jordán, xangu mi'da yø hñini ja'u yø häi ha ja rā hñini Tiro 'nɛhra hñini Sidón, gā ja bi 'yɛp'u yø ja'i. ⁹⁻¹⁰ Xangu yø dārquɛhi bi zøp'u mi 'buhra Jesús. Gā bi 'yøthe, astā di ntøtyø ja'i ngue nne da zømp'u 'bähra Jesús. Porque høntho da dārpa rá he rā Jesús, 'bexi sä ha hɛmbyø ja'i. Janangue bi xihyø xädi rā Jesús ngue di nsä n'na rā barco, ja da yərbu. Porque hĩnga mbɛnnbu ngue ni mantho di mpɛti mi'da yø ja'i. ¹¹ Xquet'a 'bap'u 'da yø ja'i ngue n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi guarbu 'bähra Jesús, rā ts'onthi di japrā ja'i ngue ndantyøhmū. 'Nɛ di japi ngue nts'ɛdi gā ya rā ja'i, i ɛnā:

—Gue'e rá Ts'ant'u i Oja —i embi.

¹² Pɛ rā Jesús janjuani ngue di hɛjpi ngue hĩnda mā te'o.

Rā Jesús bi 'yɛxi 'demā yoho yø xädi.

¹³ M'mefa p'uya, bi map'u bí ja n'na rā nyuni rā Jesús. Bi zonhni hangū bi neprā mmāi da zofu ngue bi map'u 'bui. ¹⁴ Ja bi zijpu 'dɛ'mā yonc'ɛi yø xädi, bi 'yɛts'i ngue 'dap'u di n'youi. Guehya da mɛnhni di map'u ja yø hñini ngue da xihyø ja'i rá hyā Oja. ¹⁵ Bi unna ts'ɛdi ngue da zā da 'yøthe yø dārquɛhi, 'nɛ da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁶ Ja ua yø thuhū ya 'dɛ'mā yonc'ɛi bi thanhni: rā Simu nuna i nhuta m'mefa ngue i Bɛdu, ¹⁷ rā Jacobo, 'nɛhra Xuua guehya yø ts'ant'u rā Zebedeo ya, 'nɛ guehya i hura

Jesús ngue ra Boanerges porque nuna ra hya na, i nne da ma ngue ya manzaqui, entho ra ngani 'mø ya, ¹⁸ ra Andre, ra Lipe, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nuna rá ts'ant'u ra Alfeo, ra Tadeo, 'nehna man'na ra Simu yø n'yohu yø ja'i n'youi ra partido ngue ra cananista, ¹⁹ ra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

'Nu'u yø meni ra Jesús bi ma ngue da siju ha 'buhyo ja'i.

Nuna ra Jesús, mi juadi bi 'yexyo n'yohu ja ngue da mep'u di ma, i ma rá ngu p'uya, 'dap'u ni 'yo. ²⁰ Mi zonná ngu p'uya, mahombi mpeti xandøngu yø ja'i, asta xinga mbongui ra ora da ziui ra hme yø xádi ra Jesús. ²¹ Mi 'yøhyø meni'a te øtra Jesús, bi ma p'uya ngue xtabá nzijpu ha 'buhyo ja'i. I ena:

—Hantho sáhrá nloco'a —enyø meni.

Nu'u yø xännbate ngue ra ley embi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a ga manyo ja'i te øtra Jesús, nu'u yø xännbate ngue ra ley xpi 'yë'a Jerusalén, bi 'yë'n'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu na, ra zithu n'youi na. Porque nu'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi, gue'a di hatra ts'edi'a ngue sá øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Janangue nu'mø mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Gui pahma ngue nu'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i, gue'u yø mēfi ra zithu'u. Pe hinda ne ra zithu di hejpasē yø mēfi. ²⁴ Xip'u ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyo hya. ²⁵ Xip'u ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsase yø ja'i 'bup'u, da 'yehra pa di n'uēni. ²⁶ Njarbatho na ra hya dí xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpasē yø mēfi ra zithu, ya rá 'befise di ts'onj. ²⁷ Xi n'na ra n'yohu xanzaqui, 'bu'ambo rá ngu, hinda zä to da yut'ambo rá ngu ngue da jajpi te pets'i. Nu'mø da thutra

mmēnnigu, gue'mø da zä to da yut'ambo 'mø. Di njadä p'uya, dí tut'a ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sá dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ²⁸ A nuyá, dami pahma ngue majuaní na ra hya ja ua, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä di mpunnbi. ²⁹ Pe nu ra ja'i da nømman'u ra Espiritu Santo, ya hīndi punnba Oja.

³⁰ Nguna ra nya bi manna Jesús, porque embyø ja'i ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drä meni.

³¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nuna ra Jesús bi zøhrá mamá 'nehyo n'yohu 'bäp'u thi. Bi manda bá ts'o ra Jesús ngue di nyau. ³² Xangu yø ja'i di mäspu 'buhra Jesús. Bi t'embuya:

—Ni mamá 'ne ni n'yohu 'bäcua thi, i nzo'i ngue gui nyau 'na —bi t'ëmbi.

³³ Mi dahra Jesús, bi 'yēntho:

—Ma ga xi'ahu ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yēna.

³⁴ Bi hyetyø ja'i di mäspu 'bui, bi 'yēmbuya:

—'Bäcua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohu. ³⁵ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä Oja, guehya entho ma mamá ya, ogue ma n'yohu ya, ogue ma nju.

4

Ra Jesús i hyeja ra hya n'na ra momhmudä.

¹ Man'na ndi p'uya, nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yarbū ja n'na ra barco ja bá mip'u. Bi zoquits'u ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bu'a nenzabi. ² Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hyeja yø hya xifi.

Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yembyo ja'i:

³ —Dami 'yorpahu ra guenda xandonho ya yø hya ga xi'ahu ya. N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyo hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä. ⁵ Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyo hmudä ya xi bøts'e. ⁷ Mi'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onyo hmudä ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudä. ⁸ Mi'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi. Nu'mø mi bøts'e, mazihotho gui nequi. Mi nja p'uya, 'date ma'det'a bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, n'na ciento bi bøni. ⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yohmu na ra hya di mmangä ya —bi 'yenna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyo ja'i.

¹⁰ Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'uya. Nu'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bai, da guehyo ja'i nu'u tobe 'burpu bi guat'i. Bi 'yannbuya te ga mbønya yø hya xi hyequi. ¹¹ Ra Jesús bi 'yembj:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmaih hanja ya yø hya ya. Pe nu'u mi'da yø ja'i, guehya di honi te dadi hyejpa yø hya di xifi. ¹² Nu te gä nnu ya yø ja'i ya, entho 'mø hinte bi nu. Nuya yø hya øde di mmangä, entho 'mø hin tema hya bi 'yøde. Gue'a di siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'uya, ya hinda punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹³ Ra Jesús bi 'yembyo ja'i yau:

—Xquet'a 'ne'ahu hingui pahmu te ni bønya yø hya dadi hyecä 'mø. ¿Pe Hague gdä japi da dinni mmaih te ni bønya yø hya ga hyecä mahøn'a 'mø? ¹⁴ Nuna ra momhmudä di mmangä, guehna ra ja'i pap'u 'buhyo ja'i ngue bi mmambrá hya Oja na. ¹⁵ Nuya yø ja'i ngue hontho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudä ya. Hontho juadi bi 'yøhra hya, bi map'u ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. ¹⁶ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'u bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuañi di johya ngue bi nu manho. ¹⁷ Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honi ha di hyep'u ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya ec'ej, 'bexi cohyo mmui. ¹⁸ Mi'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. ¹⁹ Pe nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyo 'befi ni ma yø mmui yø ja'i. Di ja ndummui honi ha di mmemmeti. Hinga ngut'a te gä sänni da 'yøt'e. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²⁰ Pe mi'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudä. Nu'mø mi 'yøhra hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pe 'bu i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

²¹ Mahombi 'yembyo ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hinda gombu ja ra huada. 'Ne hinda hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxpu ja ra nthoxanyot'i n'namhma di yot'i xanho mbo ra ngu. ²² Njarbatho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyo mmui hanja ra

hya. Pe da 'yεhra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya. ²³ Di nja ni gu ngue gui 'yøhma ya yø hya di mmangä.

²⁴ Mahombi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Dami 'yεt'ammuihə teni bənya yø hya di mmangä. Nu'mø gui 'yørpahə masu ya yø hya ya, da dini mmuihə xanho hanja ra hya.

²⁵ A nu ra ja'i da dini xanho ra mmui hanja ra hya, da mæx Oja ngue man'na di bahra hya. Pe nu ra ja'i hingui nne da 'yørpabi masu ra hya di mma, nu'a zits'u ra hya padi, da thanbi.

Ra Jesús bi hyeipa ra hya n'na ra hmudä 'mø bi thuhü.

²⁶ Ra Jesús bi 'yεna:

—Nuya yø ja'i di manda Oja, gui nhyeipi tengutho 'mø bi thua n'na ra hmudä. ²⁷ Nu ra ja'i bi duhra hmudä, di sigue di mpætho mente 'danyø pa brá o häi ra hmudä, sär'mø da bogui, da bəxpəya. Pe nuna ra ja'i bi duhra hmudä, hingui padi hanja ngue bá te ra hmudä. ²⁸ Porque ra häi øt'e ngue da bohra hmudä, da bøts'e, di ndaxi, da 'yot'i. ²⁹ Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hyeipa ra hya n'na mhmudä ra mostasa.

³⁰ Mahombi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Mahonga hyecä man'na ra hya ya. Ma ga xän'nahə ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja ya. ³¹ Nup'u rá mudi, tengutho n'na zihmudä ra mostasa, ngue man'na zitchə ngue gätho mi'da yø hmudä ja ua ja ra ximhäi. ³² Pe nu'mø bi ma nthuhü na ra hmudä na, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yεt'o, ja ørbə yø 'bafi yø ts'int's'u.

³³ Xangu yø hya bi hyεcra Jesús. I honnbi ndana ra hya da dini xanho p'u ja yø mmui yø ja'i, gue'a xänbabi'a. ³⁴ Nu'mø yasəui yø xädi p'uya, i xifi te ga mbənyø hya di hyequi. Pe nu'mø gue'u mi'da yø ja'i

xänbabi ra hya, guehya honi te gui hyeipa yø hya xänbabi ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø funthe.

³⁵ Mi dhəra nde'a ra pa'a, bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasə ra zabi gdä mähä man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yø xädi ra Jesús, mi juadi bi 'yεhyø ja'i, bi yərbə ja ra barco mi o ra Jesús, bi ma. Bi mähä mi'da yø barco mi jap'u. ³⁷ Nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø funthe nangui, so mbo ra barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nhyə. ³⁸ Pe ra Jesús mambj oxpə ja n'na ra nhudi jap'u ja rá xətha ra barco ngue aha. Nu'u yø xädi p'uya, bá əp'u bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbate, ya ga tuhə. Nu'a'i p'uya, gui aho —bi 'yεmbi.

³⁹ Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nεhyø funthe. Bi xifi ngue di nsäya. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, gä bi nsäya. ⁴⁰ Pe ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Hanja ngue gui suhə? ¿Ua hingui εc'ei ngue ga faxahə? —bi 'yεmbi.

⁴¹ Mi nu yø xädi ra Jesús ngue te bi 'yøt'e, bi ntinnbatho yø ts'u mi ja. Di n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yohə na n'yø? Asta ra ndahi 'nεhra dehe εc'ei 'mø bi zofo —di n'yεmbi.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohə mi n'youi yø ts'onthi.

¹ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. ²⁻³ Høntho bi bəmp'u ja ra barco ra Jesús, ya xpə əp'u n'na ra n'yohə mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra n'yohə na, mi nnøpa ngu p'u ja yø n'o yø ánima. Madague'a nthat'i conyø cadena, pe xejtho. Janangue ya hinjongui sä da zammj. ⁴ Xangu yø nnidi ngue nthat'i yø 'yε 'nεhyø

gua conyø cadena. Pε xejtho, hīngui hāt'i dā zammi. ⁵ Rā pa rā xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yø ániha, i mafi hapu ni ma. 'Nε xa nguahyø nsā'mi rá do'yo ngue di nte yø do. ⁶ Yap'utho mambá εhε, pε mi hyandra Jesús. Bi ntihi i ndantyøhmū p'u 'bāi. ⁷ Rā ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja nuna jase rá ts'edi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bui? Nguet'Oja'i, 'yo gadi ungui.

⁸ Ngunā rā hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi rā Jesús ngue dā hyep'u rā n'yohu n'youi.

⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yohu p'uya bi 'yεnā:

—Nnā hugā ngue yø mmundotho gāhe, porque xangugāhe —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue nup'u mi 'bui, hinga yap'utho dā menhni. ¹¹ Ja mi 'yorbutho n'na 'bui yø ts'udi, mā'yoni p'u bí ja rā nguani. ¹² Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Damī 'dacje rā nt'ēdi gā cat'āhe p'u ja yø mmui yø ts'udi bí 'yo nu —bi 'yεmbi.

¹³ Rā Jesús bi unna nt'ēdi yø ts'onthi ngue ja i map'u. Janangue bi hyep'u rā n'yohu mi n'youi, bi ma, i ncarbū ja yø mmui yø ts'udi p'uya. Nu'u yø ts'udi mi jua'i yo mahuañi. Bi gu rā 'dihī yø ts'udi p'uya, bi nhyørbū ja rā zabi. Gā ja bi jarbū rā dehe.

¹⁴ Nu'u mi fāhyø ts'udi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja rā hnini ngue bá ma te bi nja. Dā gue'u yø ja'i 'da'a n'nanni bí 'bui, gā bá xifi. Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá εhε dā nu. ¹⁵ Mi zønyø ja'i p'u 'buhra Jesús, 'dap'u 'buhmi'a rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Ya hīnte di ja, ya he rā ulu, ya xi dīts'i. Pε bi zu yø ja'i'a te xi nja. ¹⁶ Nuya yø ja'i xi

nuse'a te xi thohra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, 'nε'a te xi thohyø ts'udi, gā xihyø ja'i nuya ja sòhø. ¹⁷ Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue dā ma.

¹⁸ Janangue mahømbi yarbū ja rā barco rā Jesús ngue dā ma. Nu'a rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xtā mmep'u ni ma. ¹⁹ Pε hīmbi neprā Jesús, sinoque bi 'yεmbi:

—Man'na xanho ni ma ni ngu. Damī xihni mēni te dá øt'a'i. Xihni amigo. Damī xifi ha bi nja ngue bi huεc'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yεmbi.

²⁰ Bi ma rā n'yohu p'uya, bi n'yo gātho p'u ja yø hnini Decápolis, xifi gātho yø ja'i te xi 'yørpabi rā Jesús. Nu to gā bi 'yøde te xi 'yøtra Jesús, gā di 'yøtho.

Rā Jairo bi zixra Jesús ngue dā øthebi rá t'ixu.

²¹ Mi zømman'na nguadi rā zabi rā Jesús, xandøngu yø ja'i hømbi mpeti. ²² Bi zø'a n'na rā n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja rā njja p'uya, ni hu ngue rā Jairo. Bi ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús. ²³ Janjuani ngue aprā mate, bi 'yεmbi:

—Nugā nnā εhε gā xi'i ngue mā t'ixu dí si, ya pa man'u, ya ja ngue dā dū. Xi'mø gui 'yørca rā mate gā mme, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, janangue dā zā rā n'u hεmbi.

²⁴ Nuna rā Jesús bi mε na rā n'yohu bi zits'i. Xangu mi'da yø ja'i bi denni asta di ntørbū ja rā 'yu.

²⁵ Nu'u yø ja'i ni denna Jesús, n'youi p'u n'na rā xisu ngue ya n'ne'mā yonjeya mi hεmbra m'mäcji. ²⁶ Nuna rā xisu mađi hyenni, xandøngu rá mēnyu xi ani ngue honyø 'yøthe dā 'yøthe. Ya xi ani gātho'a te mi pets'i, porque nne ngue dā zā te hεmbi. Pε hīn'i zā'a ngue mađi n'yøthe. Sinoque man'na manī ma man'u. ²⁷⁻²⁸ Mi zā mi 'yøhna rā xisu ngue øtyø milagro rā Jesús, bi 'yεnna xisu p'uya: “Nu'mø gā thärpabi rá he rā

Jesús, da zägui”, bi 'yεna. Janangue bi nthinnba ha mma yø ja'i p'uya, asta gue'mø mi guatra Jesús ngue bi därpa rá he. ²⁹ Ngu'i därpa rá he p'uya, 'bexpi nsäya ra ji, bi zä ra n'ua mi hembra xisu. ³⁰ Mi bahra Jesús ngue bi zä n'na nc'ei conná ts'edi, bi m'mä p'uya ngue hetyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—¿Te'o bi darcagui ma he? —bi 'yεmbyø ja'i.

³¹ Bi 'yεm'mø mi dahyø xädi ra Jesús:

—Gui änni to bi dät'a ni he. Conque gui nnu ngue xandøngu yø ja'i di ntøt'ua nná mähä —bi 'yεmbi.

³² Pe ra Jesús bi sigue di za di hēti yø ja'i, ngue nne da bađi te'o bi dädi. ³³ Nu'a ra xisu p'uya, ya pađi te xi 'yøt'e, mmap'ua p'uya ni huaqui ngue su. Bi ndantyøhmu p'ua 'bahra Jesús. Bi xi'a njuani ngue xi därpabi rá he. ³⁴ Nunā ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gá 'yεc'ei ngue di zä'i commā ts'edigä. Ni ma ya, da hyu ni mmäi ngue bi zä'i —bi 'yεmbi.

³⁵ Nunā ra Jesús, mēnte yai ra xisu mađi hyēnni, bi zø hman'na nc'ei bá nexpu ja rá ngu ra Jairo, bi 'yεmbrā Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yonni mantho gui sixra xänbāte —bi 'yεmbi.

³⁶ Nunā ra hya bi sihra Jairo, bi 'yøhra Jesús, pe hingui ørpatho masu. Sinoque bi 'yεmbrā Jairo:

—'Yo sä gui su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yεc'eigui ngue da zä ga fäxa'i —bi 'yεmbi.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui gätho yø ja'i. Sinoque høndra Bēdu bi zits'i, co 'nehya yonc'ei di n'yohu, ra Xuua 'nehra Jacobo. ³⁸ Mi zømp'ua ja rá ngu ra Jairo p'uya, ya zonyø ja'i, tär'man'ua yø mmäi ngue ya xi du ra hmute. ³⁹ Pe ngu'i zønna Jesús, bi yät'ambo, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Te 'be'a gui øthu ua gađi yännihū? 'Yoni mantho gui

zomhmu. Nunā ra hmute hingui tu na, i atho na.

⁴⁰ Pe nuya yø ja'i yai ra Jesús, i thenthø, porque pađi ngue ya xi du ra hmute. Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'ua brā 'benna hmute. Ni n'youi rá papá ra hmute 'nehra mamá. Co 'ne'ua yø xädi ni n'youi. ⁴¹ Ra Jesús bi bennba rá 'ye ra hmute xi du, bi 'yεmbi:

—Talita cumi —bi 'yεmbi.

Nunā ra hya na p'uya, i nne da ma ngue εna: “Ague grā hmute, dí xi'i, dami nangui”. ⁴² Høntho bi manna ra hya na p'uya, 'bexpi nangra hmute, bi n'yo. Ra hmute p'uya, ya 'de'mā yonjeya mi 'bui. Nuya bi nup'ua bi bennate ra hmute, di 'yøtho. ⁴³ Pe ra Jesús emmēi di hejpa yø ja'i ngue hijnonda ma te bi 'yøt'e. Bi manda p'uya ngue di t'unna hmε da zi ra hmute.

6

Nu'ua yø mmenguhū ra Jesús hingui εc'ei te øt'e.

¹ Mambá ep'ua ja rá ngu ra Jairo ra Jesús, i map'ua ja rá häi bá nte, bi me yø xädi. ² Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, pap'ua ja ra nija ra Jesús, ngue bi xännbabi ra hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya bi ma. Pe gä di 'yødyø ja'i hanja'a ra hya øde, di n'yεmbi:

—¿Hapu go bá ha'a ra hya xänbāte na ra n'yohu ya ua? ¿Hague go ga mba'a ra hya pađi? ¿Hague ga nzä øtyø milagro?

³ Conque guehna ra yaxi rá ts'unt'ua ra Maya na. Yø n'yohu p'uya, guehna ra Jacobo, 'nehra José, 'nehra Judas, 'nehra Simu. Yø nju p'uya, gä 'dadua ra hnini dí 'buhmu.

Janangue embyø ja'i ngue to bi zä man'yohu na ra Jesús. Hingui ørpatho masu yø ja'i ra hya xifi. ⁴ Pe bi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yεhε, gä hnu mansu. Pe nu'ua yø mmenguhū yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ni xinga gue'ua to

'bɔp'u ja rá ngu rá pøngahya di nnu mansu.

⁵ Ja bi njap'u ngue himbi zä xta 'yøt'e xangu yø milagro rá Jesús. Høndi zi hangutho yø dārquēhi bi japrá 'yε ngue bi 'yøthe. ⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue hingui εc'ei yø mmεnguui.

Nu'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yet'i ngue da xänbä ra hya yø ja'i.

Mi bømp'u ja rá hnini mi 'bähra Jesús, bi ma bá n'yop'u ja yø hnini, manyarbu i ma ngue xänbä rá hya yø ja'i. ⁷ Nuya 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni, bi zofu ngue da mennbu ja yø hnini. Bi xifi ngue yø yonc'ei p'u da ma. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ⁸ Bi xi p'uya, ngue hin teni buxa da gats'i. 'Nε hin temä thuhmε da hyats'i. 'Nε hin temä mεnyu da hyats'i. Sinoque høndra tøhø da hyats'i. ⁹ Bi xifi ngue da gaxyø thixfani 'nε hinda gaxrä mponi. ¹⁰ Bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'mø gä sømhmu p'u ja n'na rá hnini, nu'mø to da zixahä rá ngu ngue di säya'ahä, ja m'mähmu p'u ja rá ngu di n'na'ahä rá ts'äya, astä gue'mø guä εhmε. ¹¹ Nup'u ja n'na rá hnini gui sømhmu, 'nε hinda n'na'ahä rá ts'äya, ogue hinjonda 'yøt'ahä masu, dami thogui, gdi mähä n'nanni rá hnini. Pε dami huamhmra fonthäi di n'youi ni mbonguahä, gue'a rá hmεya'a ngue ya da thep'u ya yø ja'i himbi 'yøt'ahä masu.

¹² Nu'u yø xädi rá Jesús bi ma bá n'yop'u ja yø hnini. I xihyø ja'i ngue da hyep'u rá nts'o gä 'yo. ¹³ Xangu yø nni di bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi gospabi rá aceite yø dārquēhi, 'bexi sä ha hεmbi.

Ra Herodes εmbi ngue nunä ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁴ Nunä rá dast'abi Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'yεmp'uya:

—Nugä di εnä ngue xpí bennate'a rá Xuua mi øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yεnä.

¹⁵ Mi'da yø ja'i p'uya bi 'yεnä:

—Nunä rá n'yohu i hma, rá nze gui guehna rá pøngahya Elías.

Pε mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεnä:

—Nugä di εnä ngue 'bui toni pøngahya Oja na.

¹⁶ Ra Herodes bi 'yεn'a p'uya:

—Pε nugä di εnä ngue gue'a rá Xuua mi øtra nxixya xpí bennate ya. Porque nunä rá Xuua, guehna dá mandagä bi thejpabi rá ya na.

Ja mmangua ya ha bi nja ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, bi manda rá Herodes ngue bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi api ngue nunä rá Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mähmi nä rá 'bεpo Herodías nunä marä xisu nä rá n'yohu Lipe. ¹⁸ Nunä rá Xuua, xi 'yεmbra Herodes: "Hin'yä rá nt'edi gui m'mähmi ni 'bεpo", xi 'yεmbi.

¹⁹ Mi 'yøhra xisu nä rá hya mmanä Xuua, bi mbøcue rá xisu, i sahra Xuua ngue'a te rá hya bi ma. I nnepe ngue da tho rá Xuua.

²⁰ Pε rá Herodes hingui nne da hyo, porque nnu mansu nä rá Xuua, 'nε parpi ngue rá hoga n'yohu. Nu'a te rá hya mi mmanä Xuua, ma di ho da 'yøde, pε mi yobεnitho ha gä 'yøde te gäma hya mmanä Xuua.

²¹ Pε nunä rá Herodías bi dini ha di japrä Xuua nunä sai. Mi zøhra pa bi nsännigo rá Herodes. Bi zonhyø mmist'abiui ngue bi 'yørpabi rá nts'ihmε. Gätho yø hmu yø soldado, gä bi zofu. Nup'u ja rá häi Galilea, gätho'u yø ja'i hnu mansu p'u ja yø hnini, gä bi zofu. ²² Nunä rá t'ixu rá Herodías, bi yarbu 'bahyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mahra hnei p'uya. Rá Herodes co gätho yø ja'i bi ho te øtra hmu te. Janangue bi 'yεmbra hmu te rá Herodes: "Nu'mø temä cosa gui

'yáqui, nugá ga 'da'i", bi 'yembí.
²³ Ra Herodes bi 'yexá ntestigo Oja
 ngue majuaní di unna hmute'a
 te gâma cosa da 'yâpi, madague'a
 di un made'a te gâ pets'i. ²⁴ Ra
 hmute p'uya, hinga 'bexpi xifi te
 'be'a nne da 'yâpi. Sinoque 'be
 bá ännâ mamá. Bi 'yembí: "Ague
 mamá, ¿teni 'be'a ga ädi?" Nu'a rá
 mamá ra hmute p'uya, bi 'yembí:
 "Damí 'yâpya ngue di 'da'i rá ya ra
 Xuua mí òtra nxixya", bi 'yembí.
²⁵ Nu'a ra hmute p'uya, bí menguí,
 í ma mbo, ngue bá embra dast'abi:
 "Nu'a rá ya ra Xuua mí òtra nxixya
 ya, damí 'daqui, di o n'na ra mohi",
 bi 'yembí.

²⁶ Mí zâ mí 'yode te 'be'a t'äpra
 dast'abi, mambi dudrá mmái. Pe ya
 xí ma ngue di unna hmute'a te da
 'yâpi. Yò ja'i 'bup'u ha mí 'búi, gâ xí
 'yode te xí ma. Bí manda p'uya ngue
 bi t'unna hmute'a te ädi. ²⁷⁻²⁸ Bi
 'yet'a n'na ra soldado da hejpa rá ya
 ra Xuua p'u ja ra fädi p'uya. Bá jät'a
 n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra
 hmute p'uya, bi dâpra mamá'a ra ya
 bi t'unni. ²⁹ Mí bahyò xädi ra Xuua
 ngue ya bi dü, bí ma bá hannba rá
 do'yo ra ánima ngue bi 'yâgui.

*Ra Jesús bi 'yot'e ngue bí nsihmε
 cut'a mahuahí ma'yohu.*

³⁰ Mambá pengyò xädi ra Jesús
 ngue bá manna hya p'u ja yò hnini,
 bi dâpra güenda te xí 'yot'e, bi dâpra
 güenda tema hya xí nxännbate.
³¹ Nu'u yò pa'u, ní ma ní 'yehyò
 ja'i p'u 'buhra Jesús. Nunâ ra Jesús
 co 'nēhyò xädi, ní xingra hmε da
 mbongui ra ora da zi. Janangue bí
 'yembyò xädi:

—A nuyá, ma ga mmähä p'u
 hinjo'o yò ja'i ya, n'namhma ga
 nsâyahu zits'u.

³² Bi yurbu ja n'na ra barco ra
 Jesús conyò xädi, í map'u hinjongui
 'búi. ³³ Xangu yò ja'i bí nu 'mò
 mí ma ra barco, pe pa'di te'o ní
 op'u ja ra barco. Bí ma yò ja'i

p'uya, ní n'yoguatho, bi denña nen-
 zabi. Nup'u ja yò hnini thohyò
 ja'i, í ter'mi'da yò ja'i, mandongurbu
 ní ma yò ja'i. M'met'o bi zonyò
 ja'i p'u ha ja ngue da zonna barco.
³⁴ Mí zòhra barco bá o ra Jesús,
 bi bõni. Pe ya mandongu dyò ja'i
 'bup'u. Bi huejpya, porque yò ja'i
 'búi tengutho yò de'yo 'mò hinjo'o
 to da mädi, njarbutho. Janangue
 ndò ya'atho ra ora bi xännbabi ra
 hya yò ja'i ra Jesús. ³⁵ Ya ní ma di
 nde p'uya, bi guatyò xädi ra Jesús, bí
 'yembí:

—Ya bí nde, 'nε nuua dí 'bahmu
 ra dapo ua. ³⁶ Damí 'yehyò ja'i,
 n'namhma da map'u bí ja yò hnini,
 da dänse ra hmε da zi.

³⁷ Bi 'yembyò xädi ra Jesús:

—Damí unhnu ra hmε da zi yò ja'i
 —bí 'yembí.

Nu'u yò xädi p'uya, bí 'yembí:

—¿Haru gue ga hah'u yo ciento
 ma pa ra nzäbi ngue ga tämphu
 ra hmε da zi yò ja'i 'bucua? —bí
 'yembí.

³⁸ Mahõmbi 'yembyò xädi ra
 Jesús:

—Damí nu hangu yò thuhmε guí
 hahu.

Nu'u yò xädi p'uya, bí nu hangu
 yò thuhmε ha. Bi 'yembuya:

—Ja ua cut'a yò thuhmε 'nε yoho
 yò hua.

³⁹ Ra Jesús bi 'yembyò xädi yauí:

—Damí xihmu yò ja'i da micua ja
 ra 'batha. Da 'yotyò zimundo p'u da
 mí.

⁴⁰ Bí mihyò ja'i p'uya ngue di
 nsihmε. Yò ciento nja'i p'u bí mí
 i'da, yò yote ma'det'a nja'i p'u bí mí
 i'da.

⁴¹ Ra Jesús bi hyan'u cut'a
 yò thuhmε 'nε'u yoho yò hua.
 Bi hyanma hets'i p'uya, bí ja
 mamma'di Oja. Bi xenyò thuhmε
 p'uya, bí unyò xädi ngue di 'darpabi
 yò ja'i. Da guehyò hua bí dat'i.

⁴² Bí nsihmε xanho yò ja'i, gâ bí
 nniya. ⁴³ Mí juate ra ts'ihmε yò
 ja'i p'uya, nu'u yò xädi ra Jesús bí

peti 'dε'mayo canasta yø thuhmε bi bongui. Xquet'a bi mes'yø hua bi bongui. ⁴⁴ Nu'u yø ja'i bi nsihmε'a ra ora'a, cut'a mahuahī ma'yohu bi nsihmε.

Ni 'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

⁴⁵ Mente ehyo ja'i ra Jesús, bi xihyo xädi ngue di m'met'o da 'yo ra barco, di ma man'na nguadi ra zabi ha bi ja ra hnini Betsaida. ⁴⁶ Mi juadi bi 'yεhyø ja'i ra Jesús, bi map'u bi ja ra nyuni ngue ba mat'Oja. ⁴⁷ Mi nxui p'uya, ya bi 'yo made ra zabi ra barco ni o yø xädi, pe ra Jesús bi 'buse p'u bi ja ra nyuni. ⁴⁸ Bi bahra Jesús ngue hangu pefi di 'yonna barco'u yø xädi, pe hingui sä da thogui, porque ra ndahī di cots'i. Mi za'i hyu xudi p'uya, bi map'u bi 'buhyo xädi ra Jesús, ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi ne ngue xta nuits'i. ⁴⁹ Pe mi hyandyø xädi ngue mmap'u ni 'yo maxøts'e ra dehe. Nu'u yø xädi ra Jesús bi 'yεna ngue ra ndahī i nnu. Bi mahra mafi p'uya ngue su. ⁵⁰ Gä bi hyandi, pe Gä bi nsu. Pe ra Jesús 'bexpi zofu, bi 'yεmbi:

—Go guecä, 'yogui sūhu —bi 'yεmbi.

⁵¹ Mi yarbu ja ra barco mi o yø xädi ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndahī. Mi nu yø xädi'a te bi 'yøt'e, man'natho bi nsu. ⁵² Madague'a xi nu yø xädi'u yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thuhmε bi zi yø ja'i, pe hingui 'yo yø mmui te'o na ra Jesús.

Nup'u ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därkehi ra Jesús.

⁵³ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mi bōni. ⁵⁴ Høntho bi bōnna barco ra Jesús, 'bexpi bahyo ja'i mi 'bap'u ngue te'o. ⁵⁵ Bi ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnabi mi'da yø ja'i ngue da εhε. Xifi ngue da tu yø därkehi da oxyø fidi, da zöp'u 'bahra Jesús. ⁵⁶ Hōnnbu bi zä sōnna Jesús, sōmp'u ja yø hnini, sōmp'u ja yø ngunhui,

hōnnbu ts'u hapu sōni, bi njøqui yø därkehi ngue 'bop'u ja yø caye, t'äpra mate ra Jesús squerangue rá nyani rá he da därkebi yø därkehi. 'Be xi sä ha hεmbi.

7

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

¹ Nuya 'da yø fariseo 'nεhyø xännbate ngue ra ley ngue yø mmengu Jerusalén bi guarbu 'bahra Jesús ngue di nyai. ² Bi mbøcue 'mø mi nu te øt'i'da yø xädi ra Jesús, ngue hingui xu'ye hante di nsihmε, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'ye. ³ Nuya yø fariseo 'nε gätho mi'da yø judío, i øtyø costumbre xa nzänyø ndiua. Zant'a xu'ye hante di nsihmε. ⁴ Nu'mø ba penga tai xquet'a xu'ye, porque εna ngue pecra ts'oqui ja yø 'ye. Xangu mi'da yø costumbre øt'e, xatyø ts'øye, xatyø mohi, punnbi da dätträ häi. 'Nεhyø t'ots'i nts'ihmε pet'e. ⁵ Mi zä mi nurpi te øtyø xädi ra Jesús ngue hingui øt'e tengutho ga 'yo, bi mbøcue p'uya, bi 'yörpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogahu yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'ye, ngue di nxu'ye hante di nsihmε.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ni xirbu gui εna ngue gui εc'eiha Oja. Go gui øthu na ra hya bi 'yøtra pōngahya Isaías ngue bi 'yεn'Oja: “Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue εna majuanī ngue nnu mansugui. Pe himma juanī ngue yø mmui ga ndannegui. ⁷ Ya hinte ni bōntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja”, nguna bi man'Oja. ⁸ Nu'ahu, gui festhohu yø hya di manda Oja ngue go gadi ja ndummui gui øthu yø costumbre bi zohyø ndiua. Porque xangu yø costumbre gui øthu, tengu yø ts'øye

'nɛhyø mohi guí x̄əth̄ə, p̄unn̄b̄i d̄a d̄ātr̄a h̄āi.

⁹ Go x̄cá 'ȳemhm̄ə n'na nguadi ya yø hya d̄i m̄anda Oja ngue go guí øth̄ə yø costumbre bi zohyø ndiua. ¹⁰ Nun̄ə r̄a Moisés bi xi-hyø ja'í te 'b̄ɛ'a ja ngue d̄a 'yøt'e, bi 'ȳemb̄i: “Dami s̄u n̄i papá, dami s̄u n̄i mamá”. Bi xi m̄an'n̄a r̄a hya p'ɛya, bi 'ȳemb̄i: “Nu r̄a ja'í d̄a zanná papá, ogue d̄a zanná mamá, i ja ngue d̄i njapr̄a castigo 'n̄ɛ d̄a tho”, bi 'ȳembyø ja'í. ¹¹ P̄ɛ ya x̄cá x̄ānn̄b̄ah̄ə yø ja'í, ngue r̄a ja'í d̄a z̄a d̄a 'ȳembr̄á papá ogue r̄a mamá: “Nugá papá, nugá mamá, ya h̄inda z̄a ga 'da'í te guí siui ya. Porque nu te ḡa dí p̄ɛts'i, gueh̄na Oja d̄adi un̄ni”. ¹² Nu'mø ngun̄ə r̄a hya b̄i m̄anna ja'í p'ɛya, ya h̄in ḡadi japh̄ə di jamm̄ansu r̄a papá ogue r̄a mamá r̄a ja'í. ¹³ X̄angu m̄i'da yø hya jap'ɛ h̄inguí øth̄ə, tengutho ya yø hya dí xi'ah̄ə ya. Nu'mø ngun̄ə guí øth̄ə p'ɛya, ya guí øth̄ə ngue h̄inte d̄i m̄uii ya yø hya d̄i m̄anda Oja p'ɛya, ngue guí ɛmhm̄ə go ja ts'editho guí 'yøth̄ə ya yø costumbre bi zohyø ndiua.

Nu te si r̄a ja'í h̄inga gue'a di ts'onnb̄a r̄a n'yomf̄ɛni r̄a ja'í'a.

¹⁴ Bi zohyø ja'í r̄a Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Dami 'yøhm̄ə x̄anho ya yø hya ḡa mm̄anḡə ya. Dami 'ȳɛt'amm̄aih̄ə. ¹⁵ Nu r̄a ja'í øtra ts'oqui, h̄inga gue'a te si r̄a ja'í ḡa 'yøtr̄a ts'oqui. Nu'a ḡa 'yøtr̄a ts'oqui r̄a ja'í, gue'a r̄a ts'omhya p̄onn̄á ne r̄a ja'í'a. ¹⁶ D̄i n̄ja n̄i gu ngue guí 'yøhm̄ə n̄ə r̄a hya dí mm̄anḡə ya —bi 'ȳemb̄i.

¹⁷ M̄i ma yø ja'í p'ɛya, bi zop'ɛ r̄a Jesús. Nun̄ə r̄a Jesús b̄i map'ɛ ja r̄a ngu s̄aya. Nuȳə yø x̄adi p'ɛya, bi 'ȳāpi ngue d̄a xifi te ḡa mbønya yø hya ja juadi b̄i m̄a. ¹⁸ R̄a Jesús bi 'ȳembyø x̄adi:

—¿Ua x̄quet'a h̄inguí t̄inni mm̄aih̄ə hanja ya yø hya dí

mm̄anḡə 'mø? ¿Ua h̄inguí pahm̄ə n̄ə r̄a hya dá manḡə ngue nu te si r̄a ja'í, h̄inga gue'a r̄a ts'oqui'a? ¹⁹ Porque nu'a te ḡa si r̄a ja'í, h̄indi nuansui r̄a n'yomf̄ɛni r̄a ja'í'a, sinoque r̄a mm̄ai r̄a ja'í n̄i ma'a te si, p̄ɛ pigui te si r̄a ja'í.

Ngue ngun̄ə r̄a hya b̄i m̄anna Jesús, d̄i n̄equi x̄anho ngue nu'a te ḡa si r̄a ja'í, bi 'yøt'e ngue ḡa x̄anho ngue d̄a ts'i. ²⁰ R̄a Jesús bi sigue bi 'ȳembyø ja'í:

—Nu r̄a ja'í ngue øtr̄a ts'oqui, mbo r̄a n'yomf̄ɛni n̄i 'ȳɛhr̄a ts'oqui. ²¹ Porque mbo r̄a n'yomf̄ɛni r̄a ja'í b̄i m̄ih̄ra ts'o n'yomf̄ɛni, tenḡu r̄a n'yots'om'm̄ai, r̄a nthote, ²² r̄a mf̄ɛ, r̄a nts'o, r̄a feh̄ni, r̄a 'yøt'its'oqui, r̄a z̄eya, r̄a zate, r̄a n'yɛts'í, r̄a m'm̄emm̄ai, d̄a gue'a so r̄a mm̄ai ngue d̄a hyann̄b̄a r̄a mm̄eti r̄a mm̄ic'ɛiui. ²³ Ḡätho ya yø nts'o ya, mbo r̄a n'yomf̄ɛni r̄a ja'í n̄i 'ȳɛh̄ɛ. Guehya di ts'onna ja'í ya.

Nu'a n'na r̄a xisu h̄ingr̄a judío bi 'ȳäpr̄a m̄ate r̄a Jesús ngue d̄a m̄ats'i.

²⁴ M̄i b̄ømp'ɛ m̄i 'b̄ahr̄a Jesús, i map'ɛ ja n'na r̄a h̄āi ja r̄a h̄n̄ini Tiro con̄a h̄n̄ini Sidón. Nup'ɛ ja r̄a ngu b̄i ns̄aya, h̄inguí n̄nepe to x̄t̄a mb̄adi ngue 'b̄əp'ɛ. P̄ɛ h̄imb̄i z̄a b̄i n'yani. ²⁵ Nu'a r̄a h̄n̄ini'a, m̄i 'b̄əp'ɛ n'na r̄a hm̄ute m̄i n'youi r̄a ts'onth̄i. M̄i 'yøhr̄á mamá r̄a hm̄ute ngue 'b̄əp'ɛ r̄a Jesús. Bi ma r̄a xisu p'ɛ 'b̄ahr̄a Jesús, b̄i ndantyøhm̄u p'ɛ 'b̄āi. ²⁶ P̄ɛ h̄ingr̄a judío n̄ə r̄a xisu, porque r̄a mm̄engu p'ɛ ja r̄a h̄āi Sirofenicia. Bi 'ȳäpr̄a m̄ate r̄a Jesús ngue d̄a 'yøthebi r̄a t'ix̄u n'youi r̄a ts'onth̄i. ²⁷ P̄ɛ r̄a Jesús bi 'ȳemb̄i:

—Nugá, gue'ɛ yø judío ja ts'edi ḡa f̄äts'i. A nuȳá, nu'mø 'bet'o go ḡa f̄äx̄a'í, ya s̄utho 'mø d̄a th̄ann̄b̄a r̄a hm̄ɛ yø b̄asi, ngue yø fo'yo di t'unn̄i —bi 'ȳemb̄i.

²⁸ R̄a xisu p'ɛya, bi 'ȳemb̄i:

—Ahá, gr̄a Hmu, gue'a guí m̄ma. P̄ɛ nu'ɛ yø fo'yo, guerp'ɛ 'bim̄ɛxa

sihmε'u. I jo yø xεmhme hehyø baši p'u sihmε.

²⁹ Rā Jesús bi 'yεmbrā xisu:

—Xanho te guí mma. Nī ma nī ngu ya, nu nī t'ixu n'youi ra ts'onthi, ya bi zā.

³⁰ Rā xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mī zōnná ngu p'uya, nu'a rá t'ixu mī n'youi ra ts'onthi ya hup'u ja rá t'ots'i, ya xi zā te mī hεmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu ngue mī gogu 'nε mī c'ane.

³¹ Mī 'danyø pa p'uya, bi bōmp'u mī 'buhra Jesús, i map'u ja rā zabi Galilea. I nthop'u ja rā hñini Sidón, i mpa p'u ja rā häi Decápolis.

³² Nup'u ja rā häi Decápolis mī zōmp'u rā Jesús, bá ts'innbabi n'na rā n'yohu ngue rā gogu 'nε rā c'ane. Bi t'ápra mate ngue bi japyø 'yε p'u ja rá ya ngue dā zā te hεmbi.

³³ Nunā rā Jesús bi zica n'nanī nā rā n'yohu, bi carpa yø saha p'u ja yø gu. Bi pohrá saha conná jini ngue bi dārpa rá jani. ³⁴ Bi hyanma hεts'i p'uya, bi 'yεn'a n'na rā jats'i. Bi 'yεmbrā dārquēhi p'uya:

—Efata —bi 'yεmbi.

Nunā rā hyā bi mā, i nne dā mā ngue εna: “Dā xohni ne, dā xohni gu”. ³⁵ Nu'a rā ora'a, nunā rā n'yohu mī gogu bi 'yøde xanho rā hyā, 'nε bi zā bi nyā xanho. ³⁶ Pε rā Jesús bi xihyø ja'i ngue hñjonda xifi te bi nūrpi bi 'yøt'e. Pε εna man'na ngue di hejpa bi yø ja'i ngue hñte dā mā, i mmanyø ja'i p'u nī ma'a te xi nūrpi xi øtra Jesús. ³⁷ Nu to gā bi 'yøde te bi nja, gā di 'yødyø ja'i, di n'yεmbi:

—Gā xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hyā yø gogu, 'nε di japi ngue ya xanho yø gone.

8

Rā Jesús bi 'uin'i goho mahua hi ma'yohu.

¹ Man'na rā pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi mpeti p'u 'buhra Jesús. Ya hñ'yua te dā zi yø ja'i, ya bi hyätyø

nzedi. Bi zonhyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

² —Dadi huεcā yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hñ'yua te dā zi yø ja'i. ³ Nu'mø ga etyø ja'i ngue dā ma yø ngu, 'nε hñgui sihmε, dā güennba ja rā 'yu. Porque yap'u yø ngu 'da yø ja'i.

⁴ Nu'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Pε çhapu go gā hannbahua te dā zi ya yø ja'i 'bucua? A nuua dí 'buhma, rā dapo ua.

⁵ Bi 'yännyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—çHangu yø thuhmε guí hahu 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua.

⁶ Bi manda rā Jesús ngue bi mihyø ja'i. Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i dā zi.

⁷ Xquet'a mī hā zihangu yø hua. Rā Jesús bi ja mammadi Oja. Bi unyø xädi p'uya, ngue di 'darpa yø ja'i dā za. ⁸⁻⁹ Nu'u yø ja'i bi nsihmε, goho mahua hi ma'yohu. Pε gā bi nniya. Mī juate rā ts'ihmε yø ja'i, nu'u yø xädi rā Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. 'Bexque'a bi n'yεhmi yø ja'i rā Jesús ngue bi ma. ¹⁰ Bi yarbua ja rā barco p'uya, co 'nεhyø xädi, i map'u ja rā häi Dalmanuta.

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne dā nup'u dā 'yøt'a n'na rā milagro.

¹¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo bi ma bá sāmhya rā Jesús. Di 'bepi dā 'yøt'a n'na rā milagro nu mahεts'i para ngue di nεqui ngue rá m'menhni Oja rā Jesús. ¹² Bi ngasra Jesús, bi 'yεmbi:

—Høndyø milagro guí nne guí nnuhu di nja. Pε nugā dí xi'ahu ngue hñ tema milagro gā øt'a guí nnuhu —bi 'yεmbi.

¹³ Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi yarbua ja n'na rā barco conyø xädi, i ma man'na nguadi rā zabi.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, hindä denna hya xänbäte yø fariseo, da guehra Herodes.

¹⁴ Nu'u yø xädi ra Jesús xi pumbeni ra thuhme xta hyats'i da zi. Hønda n'na ra thuhme mi hap'u ja ra barco. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Dami mfähmu ya, mamí sihu'a ra íxi di unyø fariseo da guehra Herodes.

¹⁶ Di n'yembi n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá nze gui xicju ya ngue hinxta ha ra thuhme ga sihu.

¹⁷ Mi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yembuya:

—Gue gui ena dí xi'ahu ngue hinxcuá ha ra thuhme gui sihu. ¿Ua hingui 'yo ni mmuihu na ra hya dí mmangä 'mø? Rá nze gui ma'bedi ni mmuihu 'mø. ¹⁸ Gui nnuhu te dí øt'ä, pe tengutho 'mø ngue hinte gdí nnuhu. Gui øhmu yø hya dí mmangä, pe tengutho 'mø hin tema hya gdí øhmu. ¿Ua hingui mbemhmu'a te gui nnuhu p'u ha nná mähä? ¹⁹ Xi'mø ra pa ma xengä'u cut'a yø thuhme ngue bi zi cut'a mahuahí ma'yohu, ¿njammí canasta yø thuhme bi bongui?

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—'De'ma yo canasta yø thuhme bi bongui.

²⁰ —Xi'mø ma xengä'u yoto nthuhme ngue bi zi goho mahuahí ma'yohu, ¿njammí canasta yø thuhme bi bongui? —bi 'yembi.

Yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Yoto canasta yø thuhme bi bongui.

²¹ Ra Jesús bi 'yembi mahøn'a p'uya:

—Pe ¿hanja ngue hingui 'yo ni mmuihu ya yø hya dí mmangä 'mø?

Nup'u ja ra hnini Betsaida, ja bi 'yøthe p'u n'na ra xädä ra Jesús.

²² Mi zømp'u ja ra hnini Betsaida ra Jesús, bá ts'innbabi n'na ra xädä.

Bi t'äpra mate da 'yøthe. ²³ Ra Jesús bi bennbabi rá 'ye ra xädä, bi zixa nenihni. Nup'u bi zøni, bi zorpa yø dä. Bi dospa maxøts'e yø dä p'uya, bi 'yembi:

—¿Ua gui hēti zits'u ya?

²⁴ Nu'a ra xädä p'uya, bi nhanni, bi 'yemp'uya:

—Dí hētyø ja'i ngue 'yo, pe entho ra 'bänza p'u nná hēti, porque di hmar'ma dä —bi 'yembi.

²⁵ Mahømbi dospa yø dä p'uya. Nu'a ra n'yohu mi xädä, bi japi ngue di za di hēti p'u hēti. Bi nzø xanho yø dä p'uya, handi yap'utho. ²⁶ Ra Jesús bi 'yembi:

—Ni ma ni ngu ya, 'yo 'be gui 'yo ua ja ra hnini ngue gui xihyø ja'i te dá øt'a'i.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo'a.

²⁷ M'mefa p'uya, bi me yø xädi ra Jesús. Nup'u ja'a ra hnini Cesarea ngue Filipos, mathet'i ja yø hnini, ja bi ma da 'yop'u ra Jesús. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bi 'yännyø xädi, bi 'yembi:

—¿Te'ogä p'u ga mbennyø ja'i ya'mø? —bi 'yembi.

²⁸ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yembi:

—'Bu i'da yø ja'i embi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, embi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, embi ngue 'bwi toni pøngahya Oja.

²⁹ Ra Jesús mahømbi 'yembyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogä p'u gni bemhmu ngue guecä?

Ra Bedu p'uya bi 'yembi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, bá exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yembi.

³⁰ Ra Jesús mahømbi 'yembi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yembi.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'ne bi ma ngue di bennate.

³¹ Ra Jesús bi xihyø xädi, bi 'yembi:

—Nu ra N'yohu bí 'ye mahets'i, da 'yemmēi da ma ma'uni. Nu'u yø

n'yohu 'bet'o p'u ja rá njja dá zui, dá guehyø hmu yø mmäcja 'nēhyø xännbate ngue rá ley, gá dá zui 'nē dá hyo. Pē rá hyu pa p'uya, di bēnnate —bi 'yēmbi.

³² Nguna rá hya bi manna Jesús, bi xifi xanho yø xädi hanja'a te dá thogui. Janangue rá Bedu bi zica n'nanni rá Jesús, bi xifi ngue dá hyoni há di mpommi rá ndate. ³³ Pē rá Jesús mi 'yøde te sifi, bi 'bärbuya ngue hērhmi'da yø xädi. Bi zähra Bedu p'uya, bi 'yēmbi:

—Damí 'uegue, rá mēfi'i rá zithu. Porque hinga gue'a rá ts'änni Oja so ni mmäi di nja, sinoque gue'a yø hyase yø ja'i i so ni mmäi di nja —bi 'yēmbi.

Rá Jesús bi xihyø xädi ngue hīnjam'mø dá gohyø mmäi'a gā 'yēc'ēi.

³⁴ Bi zonhyø xädi rá Jesús, dá gue hmi'da yø ja'i. Bi 'yēmbi:

—Nu to nne dá dēnngui, hīngui sä dá zānse te dá n'yo. Hīnha di gohrá mmäi, madague'a dá thop'u ja rá pont'i. ³⁵ Nu rá ja'i dá 'uegue ngue su dá tho, guehna rá ja'i di m'mēhrá te ná. Pē nu rá ja'i hīngui cohra mmäi'a gā 'yēc'ēigui, madague'a dá tho conná ngueque 'nē conná guehra hoga 'da'yo hya, guehna rá ja'i di nyanná te ná. ³⁶ Porque hīnte dá dahra ja'i, madague'a dá 'yøt'e ngue rá mēti gá rá xīmhai, 'nē di m'mēhrá te. ³⁷ Ni xinda hangu rá mēnyu dá gutra ja'i, hinda zá dá yanná te.

³⁸ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'its'oqui ngue hīngui ørpa masu Oja, guehya dá den'nathohu ngue gui 'ēc'ēihū mā hyagā ya. A nuyá, nu rá ja'i ngue pēsrá sä conná ngueque, ogue pēsrá sä conná guehra hya di xännbate, xquet'a dá 'yēhra pa ngue nuguí drá N'yohu dá ε mahets'i, xquet'a gā pēs'mā sä conná ngue'u to di jagbū. Guehna rá pa gā ma pengui conná ts'ēdi Oja, gā ma n'yo'be yø maça anxē Oja.

9

¹ Nuna rá Jesús mahømbi 'yēmbiyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahu ngue nuya 'da 'bäcua ya, hīnda du, asta gue'mø dá nu ngue dá hya rá ts'ēdi Oja di manda ua.

Bi mpä'a te gui nēqui rá Jesús.

² Mi tho'a n'nato mā pa, nuna rá Jesús bi zixra Bedu, rá Jacobo, rá Xuua. Bi mēp'u bí ja n'na rá nyuni xanhets'i ngue di m'mäse. Ja bá nup'u yø xädi ngue bi mpä'a gui nēqui rá Jesús. ³ Nu rá he, di yoxni, xandønt'axi bi gohi. Hīnjo'o n'na rá mení ua ja rá xīmhai dá zá dá menna ulu tengu gā nt'axi bi gohrá he rá Jesús. ⁴ Bi nu yø xädi p'uya ngue 'bäp'u rá Elías conná Moisés ngue yai rá Jesús. ⁵ Rá Bedu bi 'yēmbra Jesús:

—Aguē grá xännbate, ya xanho ngue dí 'bähmū ua. Ma gā hocähe hyu yø t'ännigu, n'na'i, n'na rá Moisés, n'na rá Elías —bi 'yēmbi.

⁶ Nguna rá hya bi xifi, porque rá Bedu co 'nē'u yø amigo, εmmēi bi nsu, asta hīngui mbēni ha gā mman'a rá hya bi mā. ⁷ 'Bexque'a rá ora'a p'uya, bi go'mra gui p'u mi 'bui. Bi 'yø p'uya ngue nup'u ja rá gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yēna:

—Nuna 'bäcua ya, guehna mā Ts'ant'u dadí madí. Nuya yø hya dá manna ya, damí 'yēt'ammäihū —bi 'yēmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya hīnjongui 'bäp'u'u yoho yø n'yohu xi nu. Ya 'bäse p'u rá Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ni gap'u ja rá nguani p'uya. Rá Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nui ya, asta gue'mø bi hnu rá N'yohu bí 'yē mahets'i ngue di bēnnate —bi 'yēmbi.

¹⁰ Nu'u yø xädi rá Jesús, nu'u yø hya bi xifi hønt'a mbēn'a, pē hīnjombi xifi te bi nu. Sinoque di nyänse'u yø xädi te 'be'a gā mbønna

ra hya bi manna Jesús ngue ena di bennate.

Bi manna Jesús ngue ra Elías ya bá ehé bi xihyò ja'i ngue di nsä, porque ya bá ep'u ra Cristo.

¹¹ Nuya yò xädi ra Jesús bi 'yännba ja ra 'yu, bi 'yëmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyò xännbate ngue ra ley, ëmbi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da ehra Cristo?

¹² Mì dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá mäditho da ehé da xihyò ja'i ngue di nsä. Pë dami bëmhmu ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue te da thohra N'yohu bí 'yë mahets'i. I mmamp'u ngue da zä ra n'u, da zühýò ja'i. ¹³ Pë dami pahmu ya ngue nuna t'ëmbi ra Elías, ya bá ehé. Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Porque nu hangu ra n'u bi ne da japyò ja'i, gä bi nja.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nu'mò ni ma da zòp'u mi 'b'u hmi'da yò xädi p'uya, bi nu ngue nuya yò xännbate ngue ra ley di mäspabi yò xädi ngue di njun'mahyau. Xangu mi'da yò ja'i xi mpeti p'u 'b'ui. ¹⁵ Pë ra Jesús, ena ha bi 'yëtho, ja mi nu yò ja'i ya bi zòhò, bi ma yò ja'i p'uya ngue di zengua. ¹⁶ Ra Jesús bi 'yëmbiyò xädi:

—¿Te 'be'a gni njun'mahyah'u ya 'b'ucua?

¹⁷ Bá tha'a n'na nc'ei p'u 'b'hyò ja'i p'uya, bi 'yëna:

—Ague grá xännbate, nuna ma ts'ant'u 'b'ucua, n'youi ra ts'onthi asta di gonebi, xtá sigä ua ngue gui 'yøthets'u. ¹⁸ Nu'mò bi gu ra ts'onthi n'youi, en'a häi 'në sohyò fugui. Di gaxtyò ts'i, asta di 'yøts'e. Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthets'u, pe hinxä nzä xa 'yøthe.

¹⁹ Ra Jesús bi 'yëmbi gätho yò ja'i 'b'up'u:

—¿Asta njam'mò da zønna pa gui 'yëc'ëigah'u? ¿Ua gui ena ngue hangu ra pa ga set'aha? Bá si ua ra ts'ant'u, gä øthegä —bi 'yëmbi.

²⁰ Bi zispabi p'uya. Nu'mò mi nu ra ts'onthi ra Jesús, bi gu ra ts'onthi ra ts'ant'u p'uya. Bi 'yën'ahäi asta di dannì. 'Në sohyò fugui. ²¹ Ra Jesús bi 'yëmbra papá ra ts'ant'u:

—¿Njammì pa nja p'uya?

Mì dahra n'yohu p'uya, bi 'yëna:

—Ya njap'u asta guerp'u bá ngüë ra ts'ant'u. ²² Nu'a ra ts'onthi n'youi, mò bi gu, xangu yò nnidi ya ja ngue da hyo. I høt'a sibi, ogue hørba ja ra dehe. Dami huëga'be, fäxcä'be 'mò ngue da zä gui 'yøthets'u.

²³ Ra Jesús bi 'yëmbi:

—¿Ua hinguì ëc'ëigui? Nu ra ja'i ngue da 'yëc'ëigui, nu te gä man'u hëmbi, hinga hëmbi gä øthe.

²⁴ Nu'a rá papá ra ts'ant'u p'uya, asta ra mafi ha i 'yëna:

—Nugä dí ëc'ëi'i. Pë dami 'yøt'e ngue man'na gä ëc'ëi'i xanho.

²⁵ Mì nu ra Jesús ngue gä ba ep'u yò ja'i da zòp'u 'bäi. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u, bi 'yëmbi:

—Ague grá ts'onthi, gädi gogubi 'në gädi gonebi ra ts'ant'u 'b'ucua. Nuya dí xi'i ngue dami hyep'u ya. 'Yoni mantho güi pengui —bi 'yëmbi.

²⁶ Nu'a ra ts'onthi p'uya, bi japra ts'ant'u ngue xøgue ra mafi, asta päni. Ra ndussutho te ørpe. Bi 'yën'ahäi 'mò mi hyep'u. Ëntho bi dü. Gätho yò ja'i p'uya, di n'yëmbi:

—Bi dü na cuò —bi 'yëna.

²⁷ Pë ra Jesús bi bennbabi rá 'yë ra ts'ant'u, mahotho i xots'i.

²⁸ Ya 'b'up'u ja ra ngu ra Jesús. Nu'u yò xädi p'uya, bi 'yëmbi:

—¿Hanja ngue hinxä nzä xtá øthegähe ra ts'ant'u mi n'youi ra ts'onthi?

²⁹ Mì dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nuna tengü na ra ts'onthi mi n'youi ra ts'unt'u, para ngue da hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho da mat'Oja ra ja'i, 'ne da 'yetrá mmui.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

³⁰ M'mefa p'uya, ra Jesús co 'nhyo xädi bi map'u ha mi 'bui, i nthop'u ja ra häi Galilea. Pe hingui nnepe xta mbahyo ja'i hapu di ma.

³¹ Porque bi xänbäse yo xädi ra Jesús. Bi 'yembi:

—Nu ra N'yohu bi 'ye mahets'i, da ma ma däpyo ja'i ngue da hyo. Nu'mo bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

³² Pe nu'u yo xädi himbi dinyo mmui na ra hya bi xifi. I su xta 'yänni te ga mbonya yo hya xi manna Jesús.

Ra Jesús bi xänbä yo xädi ndana ma datho da hnu mansu.

³³ Mi zomp'u ja ra hini Capernaum, mi yarb'u ja ra ngu säya. Ra Jesús bi 'yanyo xädi, bi 'yembi:

—¿Tema hya gadi nxihmu p'u ja ra 'yu?

³⁴ Nu'u yo xädi p'uya, hinjongui thadi. Porque xi njun'mahya p'u ja ra 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue ma datho da hnu mansu.

³⁵ Janangue nup'u bi mihra Jesús, bi peti ga 'de'ma yoho yo xädi, bi 'yembi:

—Nu'a nne di m'met'o ya ngue nu'ahu, jatho da 'yotra 'befi ngue da mäxyo amigo, pegue hindi 'yets'i ngue te da 'yot'e.

³⁶ Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'unt'u mi 'bäp'u, bi 'bämbu made ha 'bui. Bi gasp'ya bi dets'i. Bi 'yembyo xädi p'uya:

³⁷—Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengü na 'bucua ya, nguna da 'yot'e porque pahra ja'i ngue nu te ot'e, gue'a di nnu manho ngue da 'yot'a, entho go di jammansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mmansugui, hinga hongthogui di ja mmansugui,

sinoque gue'a Oja bá penngui di ja mmansu.

Ra Jesús di hejpa yo xädi nuya sahyo ja'i nnönnabi rá thuhu 'mø øthe yo ja'i.

³⁸ Ra Xuua p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xänbäte, xta nugähe n'na nc'ei ngue nnön'na ni thuhu ha ga 'yøthe yo ja'i n'youi yo ts'onthi. Pe xta hejpahe, porque hindi n'yohu p'u nná mähä.

³⁹ Pe ra Jesús bi 'yembi:

—'Yo gadi hejpahe yo ja'i nnönnä ma thuhu 'mø bi 'yøthe yo ja'i. Porque hinga hontho da nnönnä ma thuhu ra ja'i, xinda ma da zangui. ⁴⁰ Porque nuya yo ja'i hingui sacju, ma n'yohu ya. ⁴¹ Nuya yo ja'i da 'yot'ahu ra nho ngue i padi ngue gui tenhu ra Cristo, Oja da gut'i. Xquet'a ja rá nzäbi ra ja'i, madague'a n'na ra zi vasotho ra dehe di uni.

Ra Jesús di japa nts'edi yo xädi ngue da zu da 'yotra ts'oqui.

⁴² A nuyá, nu'u yo basi ec'eigui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyegagui p'u yo basi ec'eigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yotra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njuni ngue da gu'mi.

⁴³ Janangue nu'mo gui ena ngue rá ts'oqui ni 'ye p'u ga 'yotra ts'oqui, dami hyejni 'ye, gui 'yei. Man'na xanho ngue gará do 'ye 'mø gá carbü ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni 'ye 'ne ngutho gui mma ra nidu hapu ja ra sibi di danzo para zantho. ⁴⁴ Nup'u ja ra nidu 'bahyo dönxu hinha rá nzequi da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hinjam'mø da hueti. ⁴⁵ Nu'mo gui ena ngue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yotra ts'oqui, dami hyequi, gui 'yei. Man'na xanho ngue gará dogua 'mø gá carbü ha gui m'mahmi Oja,

hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni gua 'ne ngutho gui mma ra nidu hapu ja ra sibi di danzø para zantho. ⁴⁶ Nup'u ja ra nidu 'bähyø dønxa hinha rá nze GUI dá zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hijnam'mø dá huët'i. ⁴⁷ Nu'mø GUI ena ngue rá ts'oqui ni dá p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, GUI 'yēi. Man'na xanho ngue dá n'natho ni dá 'mø gá carbü ha GUI m'mühmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni dá 'ne ngutho GUI mma ra nidu. ⁴⁸ Nup'u ja ra nidu 'bähyø dønxa hinha rá nze GUI dá zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hijnam'mø dá huët'i. ⁴⁹ Porque nu to gä dá ma ra nidu, di nzø conna sibi.

⁵⁰ Tengu ra u, xanho ngue te di ma ma'ut'i. Pe nu'mø ya hingui u, ya hinte di muui. Xquet'a GUI njathu p'uya, 'yo GUI nnehu ngue hinte dadi muui'a te gni 'yohu. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahu.

10

Bi xänbä yø ja'i ra Jesús hin'yü ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Nunä ra Jesús mi 'bap'u ja ra hñini Capernaum, pe bi ma i mpa p'u ja ra häi Judea. Bi thogui i ma man'na nguadi ra dathe Jordán. Mandøngu dyø ja'i bi zømp'u 'bäi. Gä bi xänbä ra hyä yø ja'i, tengutho xi 'yørbu ja yø hñini xi thogui. ² Bi guat'i 'da yø fariseo p'u 'bähra Jesús ngue dá 'yørpä yø nt'änni, porque honnbä ha di zädi ngue hinda gue'a ra hyä dá ma. Bi 'yēmbi:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu, ua gue hin'na?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi ra ley bi 'yøtra Moisés, ¿te 'be'a mä hyä mmamp'u?

⁴ Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yēmbi:

—Nup'u ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'u ngue dá zä dá 'yøtra

säcua n'na ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nunä ra Moisés bi unna nt'edi ngue dá nangra säcua ngue ra nxuni, pe ngue mandø nna xitho yø n'yomfemi yø ja'i, janangue bi njap'u. ⁶ Pe nup'u rá müdi hinga ngu'a ra hyä bá sännbä Oja dá 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohu 'ne bi hocra xisu. ⁷ Janangue ra n'yohu sop'u rá papá, sop'u rá mamá ngue 'bühmi rá xisu. ⁸ Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque entho n'na nc'eiho. ⁹ Janangue nuyä, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'yü ra nt'edi ngue to di xunnbäi.

¹⁰ Nup'u ja ra ngu p'uya, nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänni te nne dá manya yø hyä xi ma. ¹¹ Ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nu ra n'yohu di nxummi rá xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, dá me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. ¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'ne høndi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'bähra Jesús, i nnepyø ja'i ngue dá dospä yø ya yø basi 'ne dá xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁴ Bi mbøcue 'mø mi nu te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami hyehmu yø basi dá thocua dí 'bäi. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yē Oja, xquet'a njarbü ya yø basi ya. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahu ngue n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä dá zo rá 'yē Oja.

¹⁶ I thexyø basi ra Jesús, di japrä 'yē p'u ja yø ya yø basi, i äp'a Oja ngue di japi.

Rā mm̄mm̄eti h̄imb̄i ne dā 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁷ Ya ja ngue dā ma rā Jesús, p̄e bá j̄u rā 'dih̄i n'na rā n'yoh̄u. Bi ndantyøhm̄u p'̄u 'bāi, bi 'ȳemb̄i:

—Ague grā hoga xānnbate, ζte 'b̄e'a ja ngue gā øt'e n'namh̄ma ngue Ojā di 'dacrā 'da'yo te para zantho? —bi 'ȳemb̄i.

¹⁸ M̄i dāhra Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—ζUa guí pađi te guí m̄manya, ngue guí ɛnguí xanhogā? Porque h̄onse Ojā xanho. ¹⁹ Ua h̄ingui pađi hanja'̄u yø hyā d̄i m̄anda Ojā ngue ɛnā: “Yo grā hyote. 'Yo grā 'yots'om'māi. 'Yo grā b̄ɛ. 'Yo to guí s̄annbā rā feh̄n̄i. 'Yo grā hyāte. 'Dam̄i s̄u n̄i papā, dam̄i s̄u n̄i mamā” —bi 'ȳemb̄i.

²⁰ M̄i dāhra n'yoh̄u p'̄uya, bi 'ȳenā:

—Ague grā xānnbate, n̄uya yø hyā guí xicya, ya gā xtā øt'e asta gue'mø marā nḡuegui.

²¹ Nūnā rā Jesús bi hȳetra n'yoh̄u yaui, p̄e d̄i n̄ɛqui ngue d̄i m̄adi. Bi 'ȳemb̄uya:

—Di 'b̄e h̄man'na rā hyā ja ngue gui 'yøt'e. N̄i ma ya, dam̄i pā te gā guí p̄ets'i. Dam̄i unnā m̄enyu yø hyoya. Nū'mø gā 'yøt'e te d̄i xi'i ya, ya bí ja n̄i m̄meti mah̄ets'i p'̄uya. Bá ɛ p'̄uya, gā mm̄e madague'a dā tho'i p'̄u ja rā pont'i —bi 'ȳemb̄i.

²² P̄e m̄i 'yøhra n'yoh̄u nā rā hyā bi sifi, m̄ambi dudrā mm̄ai. Bi matho, porque marā ndømm̄mm̄eti.

Bi manna Jesús ngue Ojā, h̄inte h̄emb̄i.

²³ Bi hȳetyø xādi rā Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Xandøn h̄enn̄itho ha d̄i n'unyø mm̄mm̄eti ngue dā zo rá 'ȳe Ojā.

²⁴ Nū'̄u yø xādi rā Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hyā b̄i m̄a. P̄e rā Jesús mah̄omb̄i 'ȳemb̄i:

—Ague ts'ant'̄u'ah̄u, n̄uya d̄i m̄m̄angā ngue xanh̄enn̄itho ha di zo rá 'ȳe Ojā, guehya yø ja'i xøgue mah̄ondrā m̄enyu n̄i ma yø mm̄ai

ya. ²⁵ Ya fađi ngue rā cameyo, h̄injam'mø dā zā dā thop'̄u ja rá xagu n'na rā 'yofan̄i. P̄e man'na xandøn h̄enn̄itho ngue n'na rā mm̄mm̄eti d̄i n'uni dā zo rá 'ȳe Ojā.

²⁶ Nūnā rā hyā b̄i manna Jesús, m̄i 'yøhyø xādi, man'natho b̄i nsu yø n'yomf̄en̄i p'̄uya. D̄i n'ȳemb̄i:

—Rā n̄ɛgui ya h̄injonni ja'i dā zā d̄i nyānnā te ya'mø —d̄i n'ȳemb̄i.

²⁷ Bi hȳetyø xādi rā Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Nu'a ngue yø ja'itho, h̄inda zā dā zāns̄e ha d̄i nyānyø te. P̄e Ojā h̄inte h̄emb̄i, nū te nne dā 'yøt'e, dā zā ha d̄i japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'̄u yø ja'i n'youi p'̄u n̄i ma.

²⁸ Nūnā rā B̄edu bi 'ȳembra Jesús:

—Nugāhe, ya xtā sohme p'̄u te gā d̄i p̄eshe ngue d̄i t̄en'nahe.

²⁹ M̄i dāhra Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Majuani d̄i xi'ah̄u, ngue nū to gā xpā nzohyø ngu, xpā nzohyø cū, xpā nzohyø papā, xpā nzohyø bas̄i, xpā nzohyø h̄ai ngue t̄enngui ngue mm̄anna hoga 'da'yo hyā, ³⁰ p̄e mente 'b̄ucua ja rā ximh̄ai rā ja'i, yø ciento nn̄iditho gangu'a te gā dā d̄ini ngue'a te gā xpā nzogui. Madague'a dā ts'ui, p̄e rā pa di 'ȳep'̄u, di t'unna te para zantho.

³¹ Xangu yø ja'i h̄nu m̄ansu ua, p̄e nū'a rā pa'a, ja ts'utho dan̄i h̄nu m̄ansu p'̄u. Xangu yø ja'i h̄ingui h̄nu m̄ansu ua, p̄e nū'a rā pa'a, ja dan̄i h̄nu m̄ansu p'̄u.

Mah̄omb̄i manna Jesús ngue dā tho, p̄e b̄i mā ngue d̄i b̄ennate.

³² Ya n̄i hyā rā 'yū ngue n̄i ma Jerusalén, n̄i 'bet'otho p'̄u n̄i ma yø xādi rā Jesús. Nū'̄u yø xādi ya i s̄u, di 'yøtho hanja'a te øtra Jesús ngue n̄i ma Jerusalén. P̄e rā Jesús bi zica n'nann̄i'̄u 'd̄e'mā yoho yø xādi, bi xifi xanho hanja'a te dā thogui. Bi 'ȳemb̄i:

³³ —A n̄uyá, ya nnā m̄ahā Jerusalén. Nūnā rā h̄n̄in̄i nā, nū

ra N'yohu bí 'yε mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley. Nuya p'uya, guehya da zännbi ngue da du. Di däpyø ja'i hingingo judio ngue da hyo. ³⁴ Nuya yø ja'i di ndäpi, da n'yemmahya, da zots'i, da mei. M'mefa p'uya, da hyo. Pε rá hyu pa di bennate.

Ra Jacobo cona Xuua bi 'yäpra Jesús ngue di nja yø cargo xta nhets'i.

³⁵ Ra Jacobo cona Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, bi guarbu 'bahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, dí nne ga ä'a'be n'na ra mate ya.

³⁶ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Tema mate guí nne ga øt'äui? —bi 'yεmbi.

³⁷ Bi 'yεn'u ähra mate p'uya:

—Dí nnegä'be ngue nup'u ha guí mmi ngue guí ndast'abi, n'na dí mihni n'yei, n'na dí mihni gaha.

³⁸ Pε mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø'äui, hinguí padi te rá nsäui na ra hya guí ähmi. ¿Ua da zä gui thohmí'a ra n'u i ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di ungä yø ja'i —bi 'yεmbi.

³⁹ Bi 'yεmbuya:

—Ahä, da zä ga sägä'be ra n'u.

Mí dahra Jesús, mahombi 'yεmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'äui yø ja'i tengutho ja ngue di ungä yø ja'i. ⁴⁰ Pε nuna ra hya guí mmamni, händi tocaguí ngue go ga sänni to dí mip'u ja ma n'yei, ogue to dí mip'u ja ma gaha. Nuna Oja, ya xa nzänni to dí mí n'na ngu n'na ma hyo.

⁴¹ Nuna ra hya ähya yo nc'ei mí yaui ra Jesús, bi mbøcue 'mø mí bahya mí 'det'a yø xädi, i sahra Jacobo 'nehra Xuua. ⁴² Pε ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmu ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mí da yø ts'ut'abi 'bap'u ja yø hñini, gä dí manda yø ja'i. Nu te dí manda ngue da

'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ⁴³ Pε nu'ahü, 'yo guí nne ngue guí mandathohü yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mefi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da mäxyø mmic'eiui na. ⁴⁴ A nu'ahü ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mefiü na. ⁴⁵ Conque ra N'yohu bí 'yε mahets'i, hñmbi 'yεhε ngue n'narbu da mí di mandatho. Sinoque bí 'yεhε ngue di mpefi da mäxyø ja'i. 'Nε hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yäni xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe ra Bartimeo mí xädä.

⁴⁶ Mí zømp'u ja ra hñini Jericó ra Jesús, bi thogui ni n'youi yø xädi. Pε xandøngu yø ja'i bi ntet'i. Nup'u nenihni p'uya, mí hup'u na ra Bartimeo mí xädä, rá ts'ant'u ra Timeo. Mí hup'u ja ra nen'yu ngue äpra menyu yø ja'i thop'u. ⁴⁷ Mí bahra xädä ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmøngu Nazaret. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yεmbi:

—Damí huεgagui ague Jesús rá mbom'meto'i ra David —bi 'yεmbi.

⁴⁸ Nu'u yø ja'i 'bap'u mí huhra xädä, di hejpi ngue händi mmafi. Pε ra xädä p'uya, ena man'na ma'be pi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yεmbi:

—Damí huεgagui ague rá mbom'meto'i ra David —bi 'yεmbi.

⁴⁹ Bi m'mähra Jesús ngue øde hmat'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Damí xihmi ngue da εcua.

Bi ma bá ts'ohra xädä p'uya, bi t'εmbi:

—Da hyu ni mmü ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

⁵⁰ Ra xädä p'uya, bi 'yεmp'u rá tuhu, bi nangui, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'u bi 'bahra Jesús. ⁵¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xännbate, dī nne ngue dī nzø mā dä.

⁵² Rā Jesús bi 'yembra xädä:

—Ya dä zā guī mma ya, bi zā nī dä ngue guī εc'εguī ngue jagā rā ts'edi ga øthe'i.

'Bexpī nzø yø dä rā xädä p'uya. Bi zā bī n'yo ngue bī mep'u nī ma rā Jesús.

11

Rā Jesús bi yarbū ja rā hnīnī Jerusalén, pε εspābī yø ja'ī, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya nī ma dä zømp'u ja rā hnīnī Jerusalén, ya 'yop'u ja rā nyunī ja rā mbonza ja yø olivos. Ja jarbutho rā hnīnī Betfagé 'nēhra hnīnī Betania. Nuna rā Jesús bi 'yēt'i yoho yø xādi. ² Bi 'yēmbi:

—Nī mε nū ja rā hnīnī bī ja nū. Nu'mø gá cat'ui rā hnīnī, guī tīmī p'u da nthat'ī n'na rā burru ngue mā'da'yotho, hīnjonguī sā. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to dä 'yēn'auī, hanja ngue guī xocui rā burru, guī xihmī p'uya ngue honnā Hmū. Pε damī xihmī ngue hīnda ya'atho dī ndāpi.

⁴ Bī ma'u yoho yø xādi bi 'yēt'i. Bi dīmp'u manthat'ī rā burru jonna goxthī ja rā nen'yu. Bi xojpaya. ⁵ Nu'u yø ja'ī mī 'bāp'u p'uya, bi 'yēn'a n'na nc'ei:

—¿Te 'be'a guī øt'ui? ¿Hanja ngue guī xocui rā burru?

⁶ Nu'u xocra burru p'uya, bī mā tengutho xī manna Jesús. Nu'u yø n'yohu p'uya, bi unna nt'ēdī bi zixra burru. ⁷ Mī zøp'u 'būhra Jesús, bi gaspa rā burru yø tūhū ngue bi nōpa nts'ut'i. Bi hyuxra burru rā Jesús, bī ma. ⁸ Nup'u ja rā 'yu ja ngue dä thohra Jesús, xangu yø ja'ī nī 'bet'o ngue di tans'yø tūhū pōp'u ja rā 'yu. Mī'da yø ja'ī p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pōp'u ja rā 'yu. ⁹ O māde p'u nī ma yø ja'ī rā Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yø ja'ī 'da ga matho ngue di johya, i ēna:

—Nuna Oja, di japhnā rā m'mēnhnī 'būcua, guehna tate naya. ¹⁰ Oja di japhnā rā dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mī pehra dast'abi David. Maguesε nā Oja bī 'bū māhεts'ī.

¹¹ Nuna rā Jesús mī yarbū ja rā hnīnī Jerusalén, bi zømp'u ja rā nīja. Bī nu te øtyø ja'ī 'būp'u. Mī dāhra nde, bī mengui, i ma Betania. Bī mē'u 'de mā yoho yø xādi.

Rā Jesús bi otra za ngue rā igo.

¹² Mī hyaxpaya, nuna rā Jesús bá εp'u Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'u ja rā 'yu p'uya, bi zā ngue tū manthūhū rā Jesús. ¹³ Bi hyanda n'na nza rā igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bī ma bá nu ngue'mø di zūdi. Pε hīngui zūdi, porque hīngra pa p'u ngue dī nzūdi. ¹⁴ Bī 'yø'u yø xādi te bi xihra za, ngue bi 'yēmbi:

—Ya hīnnī mantho dī nzūhni ndāt'a ya grā za —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yetyø ja'ī mī mpāp'u ja rā nīja.

¹⁵ Nuna rā Jesús, nu'mø mī zømp'u ja rā hnīnī Jerusalén, bī map'u ja rā nīja. Nu'u yø ja'ī mī mpāp'u thīnnīja, dä gue'u mādi ntāi, gā bi 'yēt'i. Nuya yø ja'ī di pōspa yø mēnyu yø ja'ī yap'u nī 'yēhε, bi 'yennba yø mεxa. 'Nε bi 'yennba yø nthuts'ī'u pā yø paloma. ¹⁶ Nu'u yø ja'ī ja te ha, ya hīndī japi dä thop'u ja rā thīnnīja. ¹⁷ Bi 'yēmbyo ja'ī p'uya:

—Nup'u ja rā Maça Libro, nt'ot'i p'u rā hya ngue Oja i ēna: “Nuna mā ngungā, nī hū ngue rā ngunga mhmat'Oja nā, 'nε ja ndanne ua gātho yø ja'ī 'bū'a nxīmhai”. Pε nu'ahū, guī øthū ngue ja dī mpeti ua yø bε.

¹⁸ Pε nu'u yø hmu yø mmācja 'nēhyø xännbate ngue rā ley mī bādī te bi 'yøtra Jesús, hīngui nnu manho. Bi hyonī ha di japi ngue dä hyo rā Jesús. Pε hīnga 'bexpī zā ha di japi, porque supī dī mbøcūe yø

ja'i. Porque nu'u yø hya xännbate ra Jesús, gä di 'yødyø ja'i. ¹⁹ Mj dähra nde p'uya, bi bømp'u ja ra hnini ra Jesús, bi me yø xädi.

Jatho da 'yεc'ei yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yäpi.

²⁰ Mj hyaxp'uya, bi thop'u 'bähra za ngue ra igo. Bi nu ra za p'uya ngue xi 'yot'i astä yø 'yü. ²¹ Ra Bødu p'uya bi zo rá mmäi'a te ra hya xi manna Jesús. Bi 'yεmb'uya:

—Ague grá xännbate, nuna ra za gá sū hmande, gue xä 'yot'i —bi 'yεmbi.

²² Mj dähra Jesús, bi 'yεna:

—Damj 'yεc'ei ngue nu'mø gui mmat'Ojahü, da mäxahü Oja. ²³ Nu'mø gui εc'ei hü xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te gui xihmü, 'nε hingui yobeni ni mmähü, da zä gui 'yεmphü ra nyuni ja nü: “Damj 'uegue grá nyuni, i map'u ja ra jathe”, gui 'yεmphü. Ra nyuni p'uya, da 'uegue, di map'u gui xihmü ngue di ma. ²⁴ Janangue dí xi'ahü, nu'mø te gui äphü Oja, damj 'yεc'ei hü ngue di 'da'ahü Oja te gui äphü. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te gui 'yähü.

²⁵ Nu'mø gui mmat'Ojahü, 'nε bi zo ni mmäi ngue hingui nnu manho te øt'a ni mmic'eiui, damj punnbi, n'namhmä ngue xquet'a di pun'na ni Papähü bí 'bū mahεts'i. ²⁶ Pε nu'mø ngue hin gadi punnbabi ni mmic'eiui, xquet'a hindj pun'na ni Papähü bí 'bū mahεts'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'edi te øt'e.

²⁷ Ra Jesús, mj zømp'u ja ra hnini Jerusalén, i 'yop'u ja ra nija. Bi guatyø hmü yø mmäcja p'uya, 'nεhyø xännbate ngue ra ley, 'nεhya yø n'yohü 'bet'o p'u ja ra nija. ²⁸ Bi 'yεmbrä Jesús:

—Ague n'yø, çhanja te gui øt'e? ÇTo bi 'da'i ra nt'edi'a te gui øt'e?

²⁹ Mj dähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugä xquet'a gä øt'ahü n'na ra nt'änni ya. Pε gue gui xicjü hanja'a

ra hya gä än'nahü, n'namhmä ngue xquet'a gä xi'ahü to bi 'dacä ra nt'edi'a te dí øt'ä ua. ³⁰ Xiya, çte'o bi unna nt'edi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ÇUa Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

³¹ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadj. Di n'yεmbi:

—ÇTeni 'be'a gä xihmü ya'mø? Nu'mø gä xihmü ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yεnjü p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua connä ngueque, çhanja ngue hingä 'yεc'ei hü 'mø?” da 'yεnjü p'uya. ³² A nu'mø gä xihmü ngue yø ja'itho bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yεmbi.

Rá nzegui p'uya, bi zänyø ja'i ngue ya hinte da xifi te'o bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua, i supj di mbøcue yø ja'i. Porque gätho yø ja'i εc'ei ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ³³ Janangue bi 'yεmb'uya:

—Hindj pacähe to bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mj dähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya hingä xicjü na ra hya dí än'nahü, ni xinga guecä gä xi'ahü to di 'dacrä nt'edi na te dí øt'e.

12

Ra Jesús i hjejpa ra hya n'na ra huahj ngue ra jomhmi.

¹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hjejpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Mj 'bū'a n'na ra n'yohü ngue bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. Bi føt'e gä rá häi. Bi hoqui hapü da dε'myø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocrä n'nøque hapü da mihra mähu. Bi hyoni to da gonhui rá huahj, n'namhmä ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmεhui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho ra mmεhui p'uya. ² Mj zønna pa da thacyø uva p'uya, nuna ra mmεhui bi mēnhä n'na rá hmiqui ngue da tü yø uva di tocabi. ³ Pε nu'u yø mefi mambi 'būp'u bí ja

rā huahī, bi bēntrā hmiqūi 'mō mī zōmp'u 'būi. Bi unī, bá erbūya. Pē hīntē bi unī. ⁴ Rā mmēhui p'uya, māhōmbi mēnhman'na rá hmiqūi p'u bí ja rā huahī. Nu'u yō mēfi ya māmbi 'būp'u, hōmbá mbōcuc. Bá pāndothobi rá hmiqūi rā mmēhui. Bá serpā rá ya. ⁵ Rā mmēhui p'uya, māhōmbi mēnhman'na rá hmiqūi. Pē ya bá tho'a bi mēnnbūya. Bi sigue bī mēnnbābī mī'da p'uya. Ngūt'atho bi ørpe, 'bū i'da bi pūt'i, 'bū i'da bi ho.

⁶ Nūnā rā mmēhui p'uya, mī si n'na rá ts'ant'u ngue ēmmēi dī māđi. Ya ēmp'uya: "Ma gā pēnhnā nā mā ts'ant'u ya. Nu'mō bī nū yō mēfi nā, dā nū mānsu, porque mā ts'ant'u nā", i ēnā. ⁷ Pē nu'mō mī zōmp'u 'būhyō mēfi nā rá ts'ant'u rā mmēhui, dī n'yēmbiyō mēfi: "Nūnā ya, guehnā rā ts'ant'u ja ngue dā gohmī rā huahī nāya. Ma gā hohū ya, n'namh mā ngue ya mā mmētihū rā huahī", dī n'yēmbi. ⁸ Bi bēnnbūya ngue bi hyo. Bī ma bá ēmma xōts'e rā huahī p'uya.

⁹ Nūnā rā Jesús, bi 'yānyō ja'ī, bi 'yēmbi:

—Xi'mō ya bī nja ya yō hya dī xi'ahū ya, ¿tenī 'be'a dā 'yōtra mmēhui? Siempre dā ma rā mmēhui p'uya, dā ho yō mēfi conhū rá huahī. N'nan'yo mī'da yō ja'ī dī fātra huahī p'uya. ¹⁰ Guí pahmū xanho rā hyā mmāmp'u ja rā Maçā Libro ngue ēnā: "Nūnā rā do hīmbi nū mānho yō hyōnnigū, guehnā rā do brá 'bebo p'u brá fū rā jado nāya. ¹¹ Ngūnā rā hyā xa nzān'Ojā ngue dī nja. A nūjū p'uya, dī ēmhmū ngue māzihotho te øt'Ojā", ēnā hya.

¹² Rā Jesús hōntho bi xihyō ja'ī ya yō hyā ya, bī ne yō ja'ī xti bēntrā Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyō ja'ī ngue go xihya yō hyā bi hyēcra Jesús. Pē hīmbi zā xti bēnt'ī, porque supī dī mbōcuc mī'da yō ja'ī. Janāngue hīntē bi japi.

I nnepyō nsūiui rā Jesús ngue dā 'yēmbi hīngūi ja ts'edi dī njutra mēnyū njūi.

¹³ Nūya 'da yō fariseo, dā gue'da yō ja'ī rā Herodes, bi 'bēnhni ngue dā jūjpatho hāi te gā ya rā Jesús, para ngue dā zāp'u dī yāpā m'mēfa. ¹⁴ Bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbāte, dī paçāhe ngue grā hoga n'yohū, porque gā pōmmanho rā hyā guí mma. 'Nē hīngūi su'a te mbēn'na'ī yō ja'ī. Madague'a ja yō cargo 'da yō n'yohū guí yāui, pē hīngūi su guí xifi ndanā rā hyā majuanī. Sinoque majuanī ngue guí xānnbāte'a rā hyā nne Oja ngue gdā n'yohū. Damī xicje ya, ¿ua xanho ngue dī njutra mēnyū āhra dāst'abi, uague hīn'na? —bi 'yēmbi.

¹⁵ Pē rā Jesús ya pađi te mbēnnbābī yō ja'ī ngue'a rā nt'ānni ørpe, bi 'yēmbūya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahū? Damī 'yurcāhū rā mēnyū —bi 'yēmbi.

¹⁶ Bi unnā mēnyū p'uya ngue dā nū. Mī nū rā mēnyū rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿To rá hmi nā n'youi rā mēnyū ja ua? ¿To rá thūhū nā rā thūhū n'youi rā mēnyū?

Mī dahyō ja'ī yāui rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehnā rā dāst'abi nāya —bi 'yēmbi.

¹⁷ Rā Jesús bi 'yēmbiyō ja'ī yāui:

—Nu'a ja ngue guí 'yōthū ya, damī unhnū rā mēnyū dī tocabi rā dāst'abi. Dā gue Ojā p'uya, damī unhnū'a te dī tocabi.

Nūnā rā hyā i dahra Jesús, dī 'yōdya yō ja'ī yāui.

Bī manā Jesús ngue dī bēnnāte yō ánima.

¹⁸ M'mēfa p'uya, bī ma 'da yō saduceo, nūya ēmbi ngue hīndī bēnnāte yō ánima. Bi 'yēmbū Jesús:

19 —Ague grá xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'ne hĩndi m'mahyø basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima, gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra ánima. 20 A nuyá, xi'mø di 'bu'i yoto ma'yohu ngue εdadi ncu ya. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra pa da du, 'ne hĩndi m'mahyø basi. 21 Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra n'yohu 'ne hĩndi m'mahyø basi. Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, hõndi nthatui ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. 22 Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gá yoto ma'yohu. Gá di nthatui ra xisu, 'ne gá bi du yø n'yohu. Pe hĩmbi m'mahyø basi. Rá nzegui p'uya, da du ra xisu. 23 A nuyá, xi'mø ra pa danĩ bennate yø ánima ya, ¿ndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gá bi m'mahmi.

24 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i yaui:

—Hĩguĩ padĩ ha rá nja ra hya guĩ mmamhma. Porque hĩnga guep'u gá ndĩnni mmahĩh'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro. 'Ne hĩnguĩ pahmu hangũ rá ts'edi Oja i ja. 25 A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxε Oja, ya hĩndi nthatyø ja'i. 26 Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nequĩ p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nyap'u bi nzø ra ndat'o, ngue bi 'yεna: “Guecã drá Ojagã ngue ra Abraham. Drá Ojagã ngue ra Isaac. Drá Ojagã ngue ra Jacob”, bi 'yεn'Oja. 27 Ja di nequĩ p'uya, ngue nup'u 'bu Oja, hĩnguĩ tu yø te yø ánima. Janangue hĩnguĩ padĩ ha rá nja'a ra hya guĩ mmamhma.

Nuya yø hya di manda Oja, bi

manã Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

28 Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley, bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yaui ra Jesús. I nnu ngue bi dadĩ xanho. Bi 'yεmbuya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'u ja rá ley, ¿ndana ra hya εxa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

29 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna εxa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue εna: “Ague gyø judiøhu, dami 'yøhmhu na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma Ojah, 'dase na. 30 Dami ja ndummui ngue mathoguiho guĩ mahmu Oja co gátho ni mmahĩh. Hõnt'a guĩ mbεmhmu'a”. 31 Nuna rá yoho ra hya di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue εna: “Dami mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, εnna hya. Guehya yoho yø hya di manda Oja ya, 'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja.

32 Mi dahra xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yεmbi:

—Xanho te guĩ mma grá xännbate. Majuanĩ te guĩ mma ngue nuna Oja ma Hmuhu 'dase na. 33 Guehya yø hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i ya, da hyahrá mmui ra ja'i ngue di ma Oja, 'ne di mahrá mmic'εiui. Nu'mø ngue ngu'a di øthhu p'uya, ya man'natho nnu manho Oja te di øthhu p'uya, ngue'u yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'u ja ra nija, da gue'u mi'da yø cosa ma t'unnĩ Oja.

34 Bi nu ra Jesús ngue padĩ te mman'a ra n'yohu yaui, bi 'yεmbuya:

—Ya mi zits'atho gadi 'bedi ngue guĩ so rá 'ye Oja —bi 'yεmbi.

Mi xifi tengü na ra hya na p'uya, ya hinni mantho tema hya hönxta 'yanyö ja'i ra Jesús.

Ra Jesús bi xihyö ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

³⁵ Nuna ra Jesús bi xännba ra hya yö ja'i p'ua ja ra nija. Bi 'yëmbi:

—Nuna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yö xännbate ngue ra ley p'uya, i mman'ua ngue dague'a n'na'ua yö mbom'meto ra David. Pe nugä ga xi'ahua hanja ya, madague'a ngue ra mbom'meto ra David, pe nuna i hma, hingra ja'itho na. ³⁶ Porque ra David, gue'a ra Espíritu Santo bi bennbabi ra hya bi 'yot'i, ngue bi 'yëna: “Nuna Oja, nu'mö mi zojbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yëmbi: Damí micua ja ma n'yeigä ya, asta gue'mö ga öt'e ngue gui manda gätho'ua ni nsiui”, bi 'yëmbi. ³⁷ Ja di nequi p'uya ngue ra David, nu'mö nnöna Cristo, ni hutí ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyö ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyö xännbate ngue ra ley.

Xandöngu yö ja'i 'bap'ua ja ra nija. Nuna ra hya xännbate ra Jesús, janjuani ngue yö mmäi ga 'yöxyö ja'i. ³⁸ Bi sigue bi xännbabi ra hya yö ja'i ra Jesús. Bi 'yëmbi:

—Damí mfähmua xanho ya, 'yo di hä'ahua yö xännbate ngue ra ley. 'Yo gui öthu tengutho ga 'yo'ua. Porque di ho ngue söt'a häi yö he. 'Në di ho ngue di respeta yö ja'i ha gui zengua p'ua ja ra tai. ³⁹ Nup'ua ja yö nija p'uya, i huantho yö nthuts'i tate xanho ngue ja hup'ua. Nup'ua öt'a ngo yö ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xanho ha da mi. ⁴⁰ I tunnba yö ngu yö 'danxu, i häti ngue ëmbi di xännbi te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yö dä yö ja'i p'uya, nu'mö mmat'Oja, ndö ya'atho

mmat'Oja. I nne da 'yëmbyö ja'i ngue yö ndöhoga n'yohua. Pe nuyá, guehya mathoguiho ra castigo da thohya ngue gätho mi'da yö ja'i.

N'na ra 'danxu bi unna mēnyu Oja.

⁴¹ Nuna ra Jesús, mi hup'ua ja ra nija ha ja ra huada utyö mēnyu yö ja'i. Hëti ha ga yatyö mēnyu yö ja'i p'ua ja ra huada. Bi nu xangu yö ja'i ngue yö mmëmeti xandöngu ra mēnyu di uní. ⁴² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra ziböhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yö zi xani p'ua ja ra njumēnyu. ⁴³ Bi zonhyö xädi ra Jesús, bi 'yëmbuya:

—Majuani dí xi'ahua ngue ra ziböhyoya na ra 'danxu bi unna mēnyu ya, pe man'natho nnu manho Oja rá mēnyu bi unna, hinda gue'ua yö mēnyu mi'da yö ja'i di uní. ⁴⁴ Porque nuya mi'da yö ja'i, yö mmëmeti ya, pe gue'a rá mēnyu xa pongui di uní. A nuna ra 'danxu, zits'ua drá mēnyu mi ha. Mi ja ngue xtá nzi rá mēnyu bi uní.

13

Bi manna Jesús ngue bá ep'ua ra pa da xotra nija.

¹ Mi bömp'ua ja ra nija ra Jesús, nuna n'na rá xädi bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, nu ra nija, gue xandönnoho yö do n'youi. 'Në mazihoto yö hmi yö do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ahá, mazihoto gui nequi ra nija. Pe nuna ra nija naya, bá ep'ua ra pa da xotyö ja'i na. Xögue di nxädi, hin hapua nmi nequi ra nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzequi yö pa.

³ Nup'ua ni hyandra nija, ja ni gop'ua ra nyuni bí ja ra mbonza ja yö olivos. Ja i mep'ua yö xädi ra Jesús. Nup'ua bi zöni, bi mi. Bi guatra Bedu p'uya, connä Jacobo, ra Xuua, ra Andre. Bi nyasëui ra Jesús, bi 'yëmbi:

4 —Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i. ¿Tema hmeya di nja'mø ya ni ma da zønna pa di nja na te guí mmanya?

5 Mí dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Damí mfähmæ xandønho, 'yo guí nne to da hyä'ahæ. 6 Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yembyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, da 'yembi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'uya. 7 Nu'mø gá 'yøhmæ ngue ya ja yø datunhni, oque gui 'yøhmæ ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä guí suhæ. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pæ hinga gue'u yø hmeya'u ngue rá nze'gui. 8 Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi. Di 'yan'ahäi ndap'u bi zä. Di nja yø thuhü. Ja da fap'u ra n'u ja ngue da tho'a m'mæfa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

9 Damí mfähmæ. Porque da 'yehra pa ngue da ts'ixahæ fädi. Da mep'ahæ yø ja'i p'u ja yø nija. Da ma ma dä'ahæ p'u 'buhyø dast'abi. Di ndä'ahæ p'u 'buhyø gobierno. Nguna da ja'ahæ yø ja'i ngue guí εc'εigahæ. Ngue nguna di nja'ahæ, nu'mø ya gdi yahæ yø ts'ut'abi, ja gui xihmæ p'u ra hoga 'da'yo hya p'uya. 10 Hante ngue da ze'a te ja ngue di nja, nuna ra hoga 'da'yo hya jatho ngue da ma ma'yoni gä rá ngani nximhäi. 11 Nu'mø bi ma ma bent'i'ahæ, 'yo sä di tu ni mmæihæ'a ra hya ja ngue gui xihmæ ra ts'ut'abi. Porque nu'a ra ora gui dä ni hyahæ p'u ja ra ts'ut'abi, gue'a ra Espiritu Santo di ben'na ra hya gui xihmæ ra ts'ut'abi. Ya hingeni n'yomfenise gui jucæ ra hya gui mmamhmæ. 12 A nu yø n'yohæ εc'εigui, di dæse'u yø n'yohæ hingui εc'εigui ngue da tho. Yø papá p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø basi, di dæse

yø basi ngue da tho. Yø basi p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dæse yø papá ngue da tho. 13 Ndap'u bi zä da zæ'ahæ yø ja'i ngue guí εc'εigahæ. Pæ nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangu ra n'u da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyanná te na.

14 Xquet'a guí nnuhæ ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja ra xequi hin'yu ra nt'edi di m'mahyø ja'i, ja da 'yørba ra nts'oní yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmæi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) Nu'mø gá nuhæ ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bap'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xantho. 15 Nu ra ja'i di tømæ xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da hæ, sinoque da 'dagui. 16 Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hinda ma rá ngu ngue da ca rá tuhü, sinoque da 'dagui n'nahmantho. 17 Pæ huecate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, oque di sædyø basi. 18 Damí 'yæphæ Oja ngue nuya yø hya ya, hinda gue'mø ra pa ngue xtæ nse di nja. 19 Porque xandøn'atho te da thohyø ja'i na ra pa na. Nu te di nja, hinjam'mø xa nnu yø ja'i ngue xa njap'u asta gue'mø mambá fæ'a nximhäi. 'Nε ya hinni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u. 20 Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hinjonda bongui. Pæ da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyät'ya yø ja'i ya εc'εi.

21 Nu'u yø pa'u, 'yo sä guí εc'εihæ ya yø ja'i da 'yεn'ahæ: “Nuua, ja bí 'bæcua ra Cristo”, oque da 'yεn'ahæ: “Ní guehna ja bí 'bæhna”, da 'yεn'ahæ. 22 Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yembyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, oque da 'yembi: “Go

gucä rá pøngahyagä Oja ya”, da 'yēna. 'Nē da zä da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya. ²³ Mamī n'uni da thā'ahū. Janangue dadi 'bet'o'ahū ya yø hyä ja ngue di nja m'mefa.

Bi manna Jesús ngue mahonda εcua ja ra ximhäi.

²⁴ Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mexui ra hyadi 'nehra zana. ²⁵ Da tähyø sø bí ja mahets'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui. ²⁶ Da thandra N'yohū di 'yē mahets'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁷ Nu'u yø anxε da n'youi, da menhni gä rá ngani nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyejpabi ra hyä n'na nza ra igo.

²⁸ Damī pahmū nā ra hyä ga hycä ya, ngue gdá hyejpabi ra hyä n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, gui pahmū p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ²⁹ Nguna ra hyä ja ngue di nja ya. Nu'mø gä nuhū ngue bi nja ya yø hyä dí xi'ahū ya, damī pahmū ngue ya xma nguerpátho ga ma εhe. ³⁰ Nuya yø hmēya dí xi'ahū ya, damī pahmū ngue guehya di nja ya, hante ngue da dü yø ja'i 'būhyø pa ja p'uya. ³¹ Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi, hingui zai. Pε nuna ra hyä dí mmangä, ja para zantho nā.

Bi hycra hyä ra Jesús ngue yø mēfi hingui padī tema pa da zøhyø hmu di manda.

³² I pase Oja tema pa di nja ya yø hyä dí xi'ahū. Ni xingyø anxε di padī, ni xinga gueque dí padī tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'unt'ugui Oja. ³³ Janangue damī ndø'matehū, mat'Ojahū hangū ra pa. Porque hingui pahmū tema pa, tema ora ga söcä ua. ³⁴ A

nuyá, tengutho n'na ra n'yohū bi ma yap'utho, pε himbi zohra hyä tema pa da pengui. Nu'u yø mēfi bi fāti te pēts'i. N'na ngu n'na yø mēfi bi zännba yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'u ja ra goxthi, bi 'bāmbū n'na ra māngoxthi, bi xifi ngue da mādi xanho ra goxthi. ³⁵ Pε nuya bi ma mafāti ra 'bēfi, hingui padī tema pa da zøhyø hmu. Da gue'ahū ya, damī mfāhmū xandønho. Porque xquet'a hingui pahmū tema ora da zøhni hmuhū, o nuhū ndetho da zøhø, ogue made ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nεcāhäi da zøhø. ³⁶ Porque hønt'a goma ora da zøhø, pε man'n'an'yo mī 'yøthū ngue hñjondī ndø'mate 'mø bi zøhø. ³⁷ Nuna ra hyä dí xi'ahū ngue gui ndø'matehū, hinga høn'athohū dí xi'ahū nā ra hyä nā, sinoque gätho yø ja'i dí xifi ngue di ndø'mate xandønho.

14

Nuya yø nsuii ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya mā nyo patho di nsännigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. A nu'u yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xännbate ngue ra ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho. ² Di n'yεmbi:

—A nuyá, hinga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthū ya, n'namhū hinda nangyø ja'i da yanī.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

³ Ya 'bap'u ja ra hñini Betania ra Jesús. Exa sñhmε p'u ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mī 'ya rá do'yo. Bi yat'ambo n'na ra xisu ni dü n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'u ra aceite mazihotho ga yñi, bi ma mahoqui cona paxi ngue ra nardo, pε xandøngu rá muui. Bi 'yøjpa rá 'yuga ra m'mo aceite p'uya,

bi xispabi rá ya ra Jesús. ⁴ Bi mbøcue 'da yø ja'i mi 'bap'ua, di n'yembj:

—¿Hanja ngue bi ma ma'uniþho na ra aceite na? ⁵ Xta nzä xta 'bä na ngue xti t'unna mentyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bä ra aceite ngue'a te ra nzäbi tãhra ja'i n'na jeya.

Hingui nnu manho yø ja'i te bi 'yøtra xisu. ⁶ Pe ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damj hyehm na ra xisu 'bucua. 'Yogui sahmu, porque xanho te ørque. ⁷ A nuya yø hyoya gui mmamhma, hangu ra pa gui nuhu ya yø hyoya. Da zä gui fãxhu te honi hont'a goma ora gui nne gui fãxhu. Pe nugä hinga nzamhma ua. ⁸ A nuna ra xisu gui mmamhma, bi 'yørcagui'a te bi zarpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dá n'yägui. ⁹ Majuanj dí xi'ahua ngue nup'ua ha da hmanna hoga 'da'yo hya gä rá ngani nximhäi, xquet'a 'n'e'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁰ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ej'ua 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyau yø hmu yø mmäcja. Bá nhca hyau yø mmäcja ha di japi di dãpra Jesús. ¹¹ Mi 'yø'a ra hya sihyø mmäcja, asta ra ndijohya. Bi xi p'uya ngue di unna mentyu. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di dãpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹² Ya fãhra ngo guehya yø pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra íxi. Nuna ra pa fãhra ngo, guehna ra pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue ra pascua. Bi yembyø xädi ra Jesús:

—¿Hapua gui nne ga hocãhe ra nzibde gdä nsännigohua ngue ra pascua ya? —bi 'yembj.

¹³ Bi 'yembya yoho yø xädi ra Jesús:

—Ní me na bí ja ra hnini ya. Gui nthui n'na ra n'yohua ni ma rá ngu, di tu n'na xoni ra dehe. Damj tennui hapua da zoni. ¹⁴ Nup'ua ja ra ngu da zømp'uya, damj 'yenui ra mmennigu: “Ra xännbate i ena: ¿Hapua ja ra cuarto ga nzibdehe ma xädi ya, ja ga sähe p'ua ra ngo ngue ra pascua?” gui 'yenui. ¹⁵ Ra mmennigu p'uya, da 'yut'au n'na ra dacuarto ya mahouqi, bí ja maya ra tøcangu. Ja damj hocui p'ua te ja ngue gdä nzibdehu p'uya.

¹⁶ Nuya yø xädi mi yau ra Jesús, bi map'ua ja ra hnini bi xifi ngue da ma. Mi zømp'ua ja ra hnini, nuna ra hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpra ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padj ndana rá xädi ja ngue di dä.

¹⁷ Mi dãhra nde p'uya, nup'ua ja ra ngu xi ma mahojpi te da zi, ja bi zømp'ua ra Jesús, ni n'youi'ua 'de'ma yoho yø xädi. ¹⁸ Mente sihme p'ua ja ra mexa p'uya, bi 'yembyø xädi:

—Nuyä, dí xi'ahua ngue nuua ja ra mexa dí sihmehu, 'bucua n'na nc'ej'ua jãgatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dãgui.

¹⁹ Nuna ra hya bi manna Jesús, emmei bi du yø mmui yø xädi. Bi mudi bi 'yänni 'da mi'da p'uya te'o na i mma, bi 'yembj:

—¿Ua go guecä'a gui mmanya? —bi 'yembj.

²⁰ Bi 'yenthø 'mø mi dãhra Jesús: —Nuna dí com'be ma mohi ua dí sihme ya, guehna di dägä naya. Guehna n'na nc'ej'ua ngue gui 'de'ma yohohua naya. ²¹ Majuanj ngue ra N'yohua bí ye mahets'i da tho'a te ra n'ua ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue di

nja. Pε Hague ngu rā castigo da thohnā rā n'yohū ja ngue di dāgui. Nunā rā n'yohū nā, man'na xanho ngue'mø hīn xtabā m'mūi.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue di nz-ibde.

²² Mente sihmε rā Jesús, bi hyajman'na rā thūhmε. Mī ja mammađi Oja p'uya, bi xenna thūhmε, bi unyø xādi dā zi. Bi 'yεmbi:

—Damī sihū rā thūhmε ja ua ya. Nunā, guehna mā do'yogā nā.

²³ Bi deçrā vaso po rá ngui rā uva p'uya. Mī ja mammađi Oja, bi unyø xādi dā zi 'da'its'ū. ²⁴ Bi 'yεmbi:

—Nunā po rā vaso ja ua ya, guehna mā jigā nā. Porque guehna rā hmεya naya ngue nu'mø dá tū, dī nja rá ts'edi rā 'da'yo cohi øt'ahū Oja. Porque nu'a dī mfamma ji, xandøngu yø ja'ī dī nhohyø ts'oqui.

²⁵ Majuanī dí xi'ahū ya, ngue ya hīnnī mantho 'dap'ū gā sihū rá ngui rā uva, astā gue'mø bi zønna pa mā'da'yo høngā sihū p'ū dī manda Oja.

²⁶ Mī juate rā nsihmε p'uya, bi dutā n'na rā thūhū ngue εspābi Oja. Bī ma p'uya, i map'ū bī ja rā nyunī ja rā mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'ū m'mεfa yø xadi.

²⁷ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Gātho'ahū ya, gui sogahū p'ū'a dī nxuī. Porque dī nja'a te mmamp'ū ja rā Macā Libro ngue εna: “Gā øt'a ngue dā dū rā mändε'yo. Yø dε'yo p'uya dī n'ueñī”, i εna. ²⁸ Pε nu'mø dá bennate, ganī mpagā Galilea, ja ganī tøp'ahū p'ū.

²⁹ Rā Bεdu p'uya, bi 'yεmbi:

—Madague'a ngue gā dā zoc'a'ī p'ū ya mī'da mā n'yohū, pε nugā hīngā soc'a'ī —bi 'yεmbi.

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbra Bεdu:

—Majuanī dí xi'ī ngue nu'a dī nxuī ya, tobe hīndī ma'a rá yohmafi rā øñī, ya xqui cønga

nhyundi, gui mma ngue hīngui paqui —bi 'yεmbi.

³¹ Pε rā Bεdu p'uya n'nat'a mma ngue bi 'yεna:

—A nu'a, hīn'na'a. Madague'a ngue 'dap'ū gā tūuī, pε nugā hīngā cøn'a'ī —bi 'yεmbi.

Gātho'ū mī'da yø xādi p'uya, 'da'igu bī mā.

Rā Jesús bi mat'Oja p'ū ja rā xεqui nī hū ngue Getsemanī.

³² Nunā rā Jesús bī mähā yø xādi, bi zømp'ū ja rā xεqui nī hū ngue Getsemanī. Nup'ū bi zønī, bi 'yεmbi:

—Damī mīhmī ua ya, mεnte gā thocā mīts'ū nī nguehnū ngue gā ma mat'Oja —bi 'yεmbi.

³³ Bi thohmīts'ū nī nguep'ū rā Jesús, bī mε rā Bεdu, rā Jacobo, rā Xuua. Bī mādi bi dār'man'ū rá mmūi rā Jesús, mathoguitho ngue bi dū rá mmūi. ³⁴ Bi 'yεmbyø n'youi p'uya:

—Janjuanī ngue tū mā mmūigā, nup'ū nna sā, ya ja ngue 'bexça tū. Damī cohmi ua ya, pε 'yogui ahmi —bi 'yεmbi.

³⁵ Rā Jesús bi thohmīts'ū nī nguep'ū. Bī m'mεmfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bī 'yāp'Oja ngue'mø dā ne, dā yanī ngue'a rā ndāte ja ngue dā thogui. ³⁶ Bi 'yεmp'uya:

—Ague mā Papá'i, nu'ī, gātho dā zā'i. Damī yangui ngue'a rā ndāte ja ngue gā thocā. Pε hīngā nu'a go gā sännā gue'a dī nja'a, sinoque nu te gui sännī, gue'a dī nja'a.

³⁷ Mī juadi bī mat'Oja p'uya, bī 'yεp'ū 'bū'ū hyū yø xādi. Pε bi dīñī ngue ya mī ahā. Bi 'yεmbra Bεdu p'uya:

—Ague Simū, ¿hanja ngue gui ahā? ¿Ua xīngā n'na ora di sā gui 'yā nī t'aha? ³⁸ Damī mat'Oja, 'yogui ahmū. Nu'mø hīngā mat'Ojahū, nthambεñitho hīndā gue'a gui 'yøthū. I nne nī mmūi ngue gui

'yøthū nā rā hyā dī mmāngä, pē
εmmēi cuen'ni do'yohū.

³⁹ Mahømbi zop'u yø xädi, bi
mengbū xpī 'yēhē ngue bá mat'Oja.
Tengutho xī man'a m'met'o, ngu'a
rā hyā xi Oja. ⁴⁰ Mambá pengbūya,
mahømbi dīnyø xädi ngue mī aha,
porque εmmēi nethā. Mī dambēni
yø xädi ya nzofo, hīngui padī te di
dadī. ⁴¹ Bi ma'a rá hyū ndī p'ūya
ngue bá mat'Oja. Mambá pengui,
bi 'yēmbýø xädi:

—Gue mahønguī ahmī n'yø. Ga
nuhmī, ya bi zønna ora dī ndäpyø
ts'oc'ēi rā N'yohū bí 'yē mahēts'i.
⁴² Damī nangüi. Ya bá εcua nā di
dāgui, ma gā ma c'athū ya.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴³ Mēnte nzohyø xädi rā Jesús, bi
zøhnā Judas rá n'youi'ū 'de'mā yoho
yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá
gū yø juai, bá gū yø za. Guehya
yø ja'i xī mēnyø hmu yø mmäcja,
co 'nēhyø xānbāte ngue rā ley, co
'nē'ū yø n'yohū 'bet'o p'ū ja rā nija.
⁴⁴ Nunā rā Judas, ya xi xihyø ja'i
temā senya dā 'yø't'e, xi 'yēmbi:
“Nū'a rā n'yohū gā zēnguagā ya,
'nē gā sarpā rá hmi, gue'a guī
homhmā'a p'ūya. Guī bēnthū,
pē gue mamī thøhmū”, xi 'yēmbi.
⁴⁵ Janāngue mī zømp'ū 'bāhrā Jesús,
bi guat'i ngue bi zēngua. Bi 'yēmbi:
—Ague grā xānbāte —bi 'yēmbi.

Bi zarpā rá hmi p'ūya. ⁴⁶ Bexpi
bentyø ja'i rā Jesús.

⁴⁷ Bi gūxrá juai n'na nc'ēi rá xädi
rā Jesús. Bi zēnbābi rá 'yēhē rā
'bet'o mmäcja, bi hyējpābi rá gū.
⁴⁸ Rā Jesús bi 'yēmbýø ja'i bi bēnt'i:

—¿Ua guī εmhmū ngue drā bēgā,
ngue guī cūhū yø juai, 'nē guī
cūhū yø za ngue guī bēnngāhū?

⁴⁹ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi
xānbā rā hyā yø ja'i p'ū ja rā nija.
Uāngui xtā nzā ja xqui bēnngāhū
p'ū. Pē nū te guī ørcāhū ya, ya bi
njā'a te rā hyā mmāmp'ū ja rā Macā
Libro —bi 'yēmbi.

⁵⁰ Gä bi zop'ū yø xädi rā Jesús
ngue bi 'dagui. ⁵¹ Nū'mø ya nī zi
yø ja'i rā Jesús, bi ntet'a n'na rā
ts'unt'ū. Hønda n'na rā sávana dī
mpāt'i. Xquet'a 'nēhna rā ts'unt'ū bi
ne xti bentyø ja'i ngue xtā nzits'i.
⁵² Pē nunā rā ts'unt'ū bi guas'yø ja'i
ngue bi 'dagui. Bi zop'ū rā sávana
mī tuhū, bi ma māngøtho.

*Nūya yø n'yohū 'bet'o ngue yø
judío bi hyaspaqi rā güenda rā Jesús.*

⁵³ Nunā rā Jesús, bi ts'ixpū 'būhra
'bet'o mmäcja. Nup'ū ja rá ngu rā
mmäcja, ja bi mpeti p'ū gātho yø
hmu yø mmäcja, co 'nē'ū yø n'yohū
'bet'o p'ū ja rā nija, conyø xānbāte
ngue rā ley, gā 'dap'ū bi mpeti. ⁵⁴ Pē
rā Bēdu nī 'bēfa ya'atho p'ū nī ma yø
ja'i nī zi rā Jesús. Mī zømp'ū ja rá
ngu rā 'bet'o mmäcja, bi yat'ambo
rā dathi. 'Dap'ū bi mīhmī yø policia
madī nharpū ja rā sibi.

⁵⁵ Nū'ū yø hmu yø mmäcja co
'nē'ū yø n'yohū 'bet'o ngue yø judío,
'dap'ū bi mpeti ngue bi nhēca hyā,
honī ha di japi ngue dā 'yēmbi nī
'yup'ū dā dū rā Jesús. Pē hīngui tīnī
ha di japra hyā. ⁵⁶ Xangu yø ja'i bi
manyø fehni ngue di yapra Jesús.
Pē hīndi ntīnyø hyā ngue dā 'da'igu
dā mamp'ū di yapate. ⁵⁷ M'mēfa
p'ūya, bi guar'mī'da yø ndøbēthani
ngue di yapī. Bi 'yēnā:

⁵⁸ —Nunā rā n'yohū 'būcua, ya
xtā øcāhe temā hyā xā mman'a
m'met'o nā, ngue mī εnā: “Gā xot'ā
nā rā nija ngue rā ja'itho bi hoqui.
Rā hyū pa p'ūya, dī jap'ū man'na rā
nija ngue hīnjonnī ja'i di hoqui”, mī
εnā.

⁵⁹ Ngūnā rā hyā bi hma, mī'da
yø ja'i p'ūya, n'nan'yo rā hyā i
mma. Ya hīndi ntīnyø hyā. ⁶⁰ Bi
m'māhrā 'bet'o mmäcja p'ūya ngue
bi 'yēmbra Jesús:

—¿Te guī mmanna rā hyā guī
nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hīn temā hyā
gdi thadi? —bi 'yēmbi.

61 Pe ra Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahombi 'yëmbi:

—¿Ua gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna maguese?

62 Mi dahra Jesús, bi 'yëna:

—Ahá, go guecä. 'Në guí nnuhü ra N'yohü bí 'yë mahëts'i dani mmip'u bí ja rá n'yëi Oja nuna jase rá ts'ëdi. 'Në da 'yëhra pa ngue hõnda ëhé, di 'yë mahëts'i da n'youi ra guí.

63 Mi 'yõhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuë. Bi 'yëmbyõ ja'i p'uya:

—Nüya mfaði ya ngue hin te man'na ma testigo dí homhü ya.

64 Ya gá 'yõschü ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te guí mmamhü na ra hya bi manya? —bi 'yëmbyõ ja'i.

Gátho yõ ja'i p'uya 'da'igu bi ma, bi 'yëna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

65 Bi mahyõ ja'i p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yõ dá conna ulu, 'në bi m'e'mi, bi 'yëmbi:

—Damí paði te'o bi mep'a'i ya —bi 'yëmbi.

Yõ soldado p'uya, xquet'a bi m'e'mi.

Bi manna Bedu ngue hingui paði te'o ra Jesús.

66 Ya 'bëp'u ja ra dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'u 'bëhra Bedu. 67 Mi nu ngue di nharpü ja ra sibi, bi za di hëti p'uya. Bi 'yëmbi:

—'Në'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmëngu Nazaret.

68 Ra Bedu p'uya, bi 'yëna:

—Nu'a ra Jesús guí mmanya, hündi pacä te'o na. Janangue hündi pacä tema hya guí nne guí xicya.

Ra Bedu p'uya, bi map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Hõntho bi zõn'a goxthi p'uya, bi mmahra õni.

69 Mahombi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nuna ra xisu bi 'yëmbyõ ja'i 'bëp'u:

—Nuna ra n'yohü 'bëcua, guehna n'na nc'ëi yõ xädi ra Jesús.

70 Ra Bedu p'uya, mahombi ma ngue hingui paði te'o ra Jesús. Mi tho hman'na ts'ëquits'u p'uya, yõ ja'i 'bëp'u hõmbi 'yëmbra Bedu:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nëqui ngue grá mmëngu Galilea, nt'ødetho'a te gni ya.

71 Mi dahra Bedu p'uya, mahombi 'yëna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mõ ngue himma juani te dí xi'ahü. Pe nuna ra n'yohü guí xicjü, hündi pacä te'o na.

72 Mi juadi bi manna ra hya na p'uya, mahombi mmahra õni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mmü na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yëmbi: “Tobe hündi ma'a rá yohmafi ra õni, ya xqui cõnga nhyündi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yëmbi. Mi zo rá mmü ra Bedu na ra hya na p'uya, asta ra zondummi.

15

Bi ts'ixpü 'bëhra Pilato ra Jesús.

1 Mi nëcähäi p'uya, bi mpeti gátho yõ hmü yõ mmäcja, conyõ n'yohü 'bet'o p'u ja ra nija, conyõ xänbäte ngue ra ley, conyõ n'yohü 'bet'o ngue yõ judío. Bi nhëcähya ngue sänni ha di japi di yapra Jesús. Bi durpaya, bi zixpü 'bëhra Pilato.

2 Ra Pilato bi 'yëmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yõ judío?

—Mi dahra Jesús, bi 'yëna:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mmanya.

3 Yõ mmäcja p'uya, xangu mi'da yõ hya guí yapí. 4 Ra Pilato mahombi 'yëmbra Jesús:

—Ya guí õse te gäma hya guí nyap'a'i ya. ¿Ua hin tema hya gdi thadi?

5 Ra Pilato di 'yõtho ngue hin tema hya ga ndatho ra Jesús.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesús.

6 Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofädi mø ja ra ngo ngue ra pascua. Pe yø ja'i huanhni ndana ra ofädi da ma mathøgue. 7 Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofädi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Barrabás. 'Dap'u ofädiui mi'da yø ja'i ngue yø hyote, xi n'øt'a tunhni. 8 Mi peti yø ja'i ngue da xihra Pilato ngue di thø'a n'na ra ofädi. 9 Ra Pilato bi 'yembyø ja'i:

—¿Ua gui nnehu ngue ga thøcä'a rá dast'abi yø judío? —bi 'yembi.

10 I pahra Pilato ngue ra nts'eya øtya yø mmäcja xi däpra Jesús. Janangue nguna bi xihyø ja'i, porque bi ne xti thøgue. 11 Pe yø hu yø mmäcja emmei di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thøhra Barrabás. 12 Mahømbi 'yembyø ja'i ra Pilato:

—Xina ra n'yohu gui emhma ngue rá dast'abi yø judío p'uya, ¿te gui nnehu ga japä na? —bi 'yembi.

13 Yø ja'i p'uya, xøgue n'na hmafitho bi 'yena:

—Da guatra pont'i na gui mmanya.

14 Ra Pilato p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Pe ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yena:

—Da guatra pont'i na.

15 Ra Pilato p'uya, bi ne di hojpa yø mmai yø ja'i mbøcue. Janangue bi thøhra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi xihyø soldado ngue da fei, 'ne da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

16 Bi zixyø soldado ra Jesús, i map'u ja ra dathi cuarte. Ja bi ma mapeti p'u gätho yø soldado. 17 Yø soldado p'uya bi hetä n'na ra ulu ngue ra japo ra Jesús. Ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. 18 I thenmahya p'uya, bi 'yembi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yembi.

19 Bi jännba rá ya co n'na ra t'o. 'Ne bi zots'i. Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús tengutho mø ngue majuaní hnu mansu n'na ra dast'abi. 20 Mi juadi bi denmahya, bi gajpabi rá tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpuya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

21 Nup'u ja ra 'yu, bi nthëui p'u n'na ra n'yohu xpi 'yehra 'befi. Rá mmengu Cirene na ra n'yohu, ni hu ngue ra Simu. Guehna rá papá ra Alejandro 'nehra Rufo. Nu'u yø soldado maní zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma maçuati ra Jesús. 22 Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'u ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na, i nne da ma ngue ra Njuyaxhmu. 23 Nup'u bi zønna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbenibi. Pe ra Jesús himbi ne bi zi. 24 Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra tahä yø soldado p'uya ngue to xtä ra tahä, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús.

25 Guto xudi'a ra ora bi ma maçuati ra pont'i ra Jesús. 26 Nup'u ja rá ya ra pont'i bi cuati, bi ma maçuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'u te bi ma ma'api. Nuna ra letrero, i ena: “Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”, enna letrero. 27 'Ne yoho yø be bi ma maçuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yei, n'na i gohrá gaha. 28 Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui”.

29 Asta huatyø ya yø ja'i thop'u ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni. I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Ne gui ena ngue nyu patho gdi hojman'na ra nija. 30 Dami nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i gui cuatya —embyø ja'i.

³¹ Nü'u yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xännbäte ngue rə ley, gä thenmaħya rə Jesús. Dı n'yembı:

—Mı mmanñu rə n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pə nuyá, hında zä ha di japi dı nyansə ya. ³² A nü'mø majuanı ngue rə Cristo rá dast'abi yø judıo ya, da zä da cahnu ja rə pont'i ya, n'namhma ga εc'εıhu te da ma.

Xquet'a 'nε'u yonc'ei 'dap'u cuathu rə pont'i thenmaħya.

Ya bi du rə Jesús.

³³ Mı hyuxyadi p'uya, bı m'mexui gä rə xımhäi asta hyu nde.

³⁴ Nü'mø nı ma da zı'i hyu nde p'uya, rə ndøts'edi bı 'yenna Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactanı? —bı 'yena.

I nne da manñu rə hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gä hyegagui p'u?” ³⁵ Ja mı 'bärpətho 'da yø ja'i, bı 'yøde te bı manñu Jesús. Yø ja'i p'uya dı n'yembı:

—Nuna rə n'yohu na, i nzohra Elías.

³⁶ Nuna n'na nc'ei mı 'bäp'u, bı ma n'na 'dihitho bá ha n'na xequi rə esponja xa ntudı, bı pop'u ja rə vino xan'ixi. Bı nøtra t'o p'uya ngue bı cuarpa rá ne rə Jesús ngue da zats'i. I embyø n'youi p'uya:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø da ep'u rə Elías i nzofu ngue da hyajhnu ja rə pont'i.

³⁷ Pə rə ndøts'edi i 'yen'a n'na rá hmafi rə Jesús. Bı du p'uya.

³⁸ Nü'a rə ora'a p'uya, nü'a rə ulu mı zup'u ja rə goxthi nıja, bı xet'i, i gai. ³⁹ Nü'a rə capita mı 'bäp'u nı hyandra Jesús, bı nü te 'be'a gä bı 'yøtra Jesús ha i du. Bı 'yen'a p'uya:

—Majuanı ngue nuna rə n'yohu na, rá ts'unt'u Oja na.

⁴⁰ Xangu yø xisu bı 'bäp'u yap'utho, hantho te gä bı nja. Nü'u yø xisu'u p'uya, n'youi p'u rə Salomé, conñu Maya nuna rə mmengu Magdala, co 'nehna man'na rə Maya rá mamá rə t'u

Jacobo 'nehra José. ⁴¹ Nuya yø xisu ya, nü'mø mambi 'yop'u ja rə häi Galilea rə Jesús, mı n'youi p'u nı ma, guehya mı fäts'i ngue di unnı te honı. 'Nε xangu mı'da yø xisu 'bäp'u ngue bı den'mø mı ma Jerusalén.

Ya bı ma nt'ägui rə Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mı 'bup'u n'na rə mmengu Arimatea nı hu ngue rə José, i 'bet'o ngue yø judıo, 'nε di respeta yø ja'i. Xquet'a mı tø'mı ngue n'nahmantho dı manda ua Oja. Pə comma ngue ya bı nde, ya da yətra pa ngue rə ts'äya, go guehna rə José bı hya rə ts'edi bı ma bá nyaui rə Pilato, bı 'yäpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo rə Jesús. ⁴⁴ Mı 'yøhra Pilato ngue ya xi du rə Jesús, di 'yøtho hanja. Bı zohna capita p'uya, bı 'yännı ngue'mø majuanı ya xi du, ogue hın'na. ⁴⁵ Rə capita bı ma ngue ya xi du. Rə Pilato p'uya, bı unna nt'edi rə José ngue da hyaxra Jesús. ⁴⁶ Nuna rə José bı dän'a n'na rə sávana ngue rə hoga ulu, ngue nü'mø bı hyajpu ja rə pont'i rə Jesús, da 'uennbabi rá do'yo. Mı jap'u n'na rə panteón ngue xi ma nt'a'mı p'u ja n'na rə 'bido, ja bı hyaxpu ngue bá ägui. Bı gotra goxthi conn'na rə ndødo. ⁴⁷ Nuna rə Maya ngue rə mmengu Magdala 'nehna man'na rə Maya rá mamá rə José, guehya bı mähä ya ngue bı nü ha bı t'ägui.

16

Ya bı benñate rə Jesús.

¹ Mı thohra pa ngue rə ts'äya, nuna rə Maya ngue rə mmengu Magdala, conñu Maya rá mamá rə Jacobo, conñu Salomé bı danyø 'yεthı ya p'uya, ngue da map'u bı o rə Jesús, da cots'i. ² Mı hyaxa rə pa ndomingo rá mudi rə pa ngue rə semana, ya pøxyadi, bı map'u bı ja rə panteón. ³ Nup'u ja rə 'yu p'uya, dı n'yembı:

—Xiya, ¿te'o gue da hyacrā do juaxra ja ra goxthi ya?

⁴ Mī zōmp'u ja ra panteón, bī nu ngue ya n'nannī 'bennā do mī juaxra goxthi, ya xi thaquī. ⁵ Mī yut'ambo, hup'u n'na ra anxε he rá t'axca he, nī mīhrá hyo ra goxthi ngue n'yei. Bi zū 'mō mī nu. ⁶ Pε ra anxε bi 'yεmbi:

—'Yo guí suui. Dí pacā ngue guí hommī ra Jesús nūnā ra mmengu Nazaret bi cuatro pont'i yō ja'i. Ya hīnjo'o ua, ya xa bennate. Damī nuui nū ha bi 'bεguī. ⁷ A nuyá, nī mε ya, nī xihmī ra Bedu co 'nε'u mī'da yō xādi ngue danī dōp'ahū p'u Galilea ra Jesús. Ja gñi nuhū p'u tengutho bi xi'ahū m'met'o.

⁸ Mī bōmma xōts'e ya yō xisu p'uya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pε hīnjonni ja'i xtā xifi te xi nu, astā huaquī ngue ra ts'u.

Ra Jesús bī nyai nā ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuditho'a ndomingo bi bennate ra Jesús. Rá māditho bī nthēui nā ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehnā xi 'yōthe m'met'o ngue mī n'youi yoto yō ts'onthi. ¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehnā bī ma bá xi hmī'da yō xādi ra Jesús, porque zonī ngue tū yō mmūi. ¹¹ Mī 'yōhya p'uya ngue ya xi bennate ra Jesús, 'nε i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pε hīnguī εc'εitho te sifi.

Ra Jesús mahombi nthēui yoho yō xādi.

¹² M'mεfa p'uya, ra Jesús mahombi nthēui p'u ja ra 'yū mī yoho yō xādi, manī map'u ja ra hnīni. Pε nu'a ra ora'a p'uya, bi 'yōtra Jesús ngue n'nan'yo p'u i nεquī. ¹³ Nuyā yonc'εi ya, bī ma bá xihyō mmixādiui. Pε mahōn'a hīnguī εc'εitho yō amigo te xifi.

Ya bī nyai gā 'de'ma'da yō xādi ra Jesús.

¹⁴ Rá nzequi p'uya, nuyā 'de'ma'da yō xādi ra Jesús 'darbu 'būi, sīhmε p'u ja n'na ra mεxa. Ja mī dānnbēni, ya 'bāp'u ra Jesús. Bi zū p'uya, ngue hīnguī εc'εi 'mō mī sifi ngue ya xi bennate. ¹⁵ Bi xihyō xādi te ja ngue da 'yōt'e, bi 'yεmbi:

—A nuyá, nī mähā rá nguñi nximhäi ya, gui xihmū ra hoga 'da'yo hya gātho yō ja'i. ¹⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'εi ra hya 'nε di nxixya, guehnā di nyannā te nā. Pε nu ra ja'i hīnda 'yεc'εi ra hya, da ma ra castigo. ¹⁷ Nu'u yō ja'i da 'yεc'εi ra hya, da zā da 'yōtyō milagro, porque hōntho da 'yāqui ngue gā fāts'i, ya da zā da 'yōthe yō ja'i n'youi yō ts'onthi. 'Nε da zā da nya yō hya hīnxā xādi. ¹⁸ Da zā di bentyō c'εya, pε hīnte da japi. Mada zi ra 'yεthi ngue ra ndate, pε hīnte da japi. Da japyō 'yε p'u ja yō ya yō dārquehī, 'nε da zā ha hεmbi.

Ya bī ma mahets'i ra Jesús.

¹⁹ Nūnā ra Jesús, mī juadi bi xihyō xādi ya yō hya di 'bēpi da 'yōt'e, bī ma mahets'i p'uya, i mmip'u ja rá n'yei Oja. ²⁰ Nu'u yō xādi p'uya, bī ma ndap'u bi zā, bi xihra hoga 'da'yo hya yō ja'i. A nu'a ra Hmu p'uya, i fāts'i ngue ōtyō milagro tengutho bi xifi. Nu'mō bī nu yō ja'i yō milagro ōtyō xādi ra Jesús, i haxa njuani yō ja'i ngue majuanī nā ra hya sifi. Da ngut'atho.

Ra Lucas

Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

*Ra Lucas bi ma hanja ngue bi
yøtra libro ja ua.*

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'nē bi cuatṛa sūcuā ya yø hya xa nja ua dī 'bahmā. ² Guehya bi cuatṛa sūcuā'a te gāma hya bi nxānbaṭe yø māmhya nūya bi nū te gā bi 'yøtra Jesús, astā gue'mø māmbā fūdi bá xānba ra hya yø ja'i. ³ Nugā xquet'a dādi ja ndūmmāi dī honī ha bi njap'ū bá fūdi, astā guehra tiempo ja p'ūya. Ague mā ndø'amigo Teófilo, nugā dī nnu manho ngue ga ũtra hya ga cuarpū ja ra sūcuā, ga pēn'na'i. ⁴ Porque dī nne guī paḍi xanho ngue majuanī na ra hya bi sän'na'i.

*N'na rá anxē Oja bi mā ngue dī
m'māhna ra Xuua nuna bi 'yøtra nx-
ixya.*

⁵ Nu'a ra tiempo mī ndast'abi p'ū ja ra hāi Judea ra Herodes, mī 'bū'a n'na ra mmācja ngue yø judío nī hū ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmīmmeḥfihū yø mmācja tenna ndū ra mmācja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, nī hū ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmācja Aarón. ⁶ Nūya yonc'ei ya, nū'a ra nho nne Oja ngue da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. Gā bi 'yøt'ū yø hya mmāmp'ū ja rá ley Oja. Hīnjonguī pōnī da 'yēmbi ngue hīnga gue'a øt'e. ⁷ Pē hīmbi m'māhyø basī, porque mará 'yabasi na ra Elisabet. 'Nē ya gā yø daç'ei.

⁸ Nuna ra mmācja Zacarías, bi to-cabi ngue bi zōnna ora dī m'met'o p'ū ja ra danija ngue da danne Oja. ⁹ Nu'ū yø mmācja, ja yø costumbre ngue jūcra suerte ndana gue'a ra mmācja da yurbū ja ra nija dā

uḥra bopo. Nu'a ra ora'a, bi to-cabi ra suerte ra Zacarías ngue da uḥra bopo. ¹⁰ Gātho 'bū'āthi yø ja'i ngue mmat'Oja, mēnte brā ombō ra Zacarías ngue brā uḥra bopo. ¹¹ Ra Zacarías bi nū ngue bi zø'a n'na rá anxē Oja, bi m'māp'ū ja rá hyo ra altar ngue n'yēi, ha zø ra bopo. ¹² Emmēi bi nsu 'mø mī nū ra anxē ra Zacarías. Hīnguī paḍi te da 'yøt'e. ¹³ Pē ra anxē bi 'yēmbi:

—Ague Zacarías, 'yo guī sū. Porque da 'yøt'a Oja ngue dī nja'a te guī āpi. A nuyá, dī m'mā'a n'na rá ts'unt'ū nī xisu Elisabet. Gdi huṭi ngue di Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'māi, dī nja'i mpāhā. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'māi. ¹⁵ Porque da nū manho Oja nī ts'unt'ū. Nuna nī ts'unt'ū hīnjam'mø da zi ra vino, 'nē hīnte man'na mā cosa da zi ngue dī n'iti. Mēnte yø pa dī m'māi, dī n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁶ Da 'yøt'e ngue xangu yø judío di 'bārpa yø mmāi da 'yēc'ei Oja nuna 'būi ngue ra Hmū. ¹⁷ Nuna ra Xuua dī m'met'o p'ū dī ma ra Hmū. Tengutho ra pōngahya Elías ngue bi ma mahāṭi ra ts'edi, xquet'a dī njarbatho nī ts'unt'ū ya, da ma mahāṭi ra ts'edi. Da japyø ja'i di 'bātyø mmāi, da 'yøt'e tengutho mī øtyø mboxita. Nu'ū yø mmejhmahya, da baḍi ngue da dennbabi yø hya yø hoja'i bá dīnna hya. Da japyø ja'i ngue dī nsāp'ū ja yø mmāi ngue da 'yēc'ei Oja.

¹⁸ Nuna ra Zacarías bi 'yørpā ra nt'ānni ra anxē, bi 'yēmbi:

—¿Hanja na ra hya guī xiqui? Porque nugā ya dá ndø, da guehma xisu p'ūya, ya ra daç'ei —bi 'yēmbi.

¹⁹ Bi 'yēnna anxē p'ūya:

—Guecā drā Gabriel. Dī 'būcā p'ū ja rá hmī rá dā Oja. Go xpā mmēngā Oja ya ngue ga xi'i na ra hoga 'da'yo hya dī xi'i. ²⁰ Pē nūya ngue hīnguī ēc'ei na ra hya dī xi'i ya, guī ngone ya, hīnda zā guī nūya, astā gue'mø

dí m'məhni ts'unt'u dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, bá ɛp'u ra pa dí nja na.

²¹ Nu'u yø ja'i 'bu'athi p'uya, i tømji ngue da pønna Zacarias. Di 'yodyø ja'i ngue ya'atho ra ora bá ombo nnija ra Zacarías. ²² Ya hinguí sã dí nya 'mø mambá pøni. Janangue bi bahyø ja'i ngue ja te bá t'uta mbonnija. Ya yø 'yetho ga 'yøtra senya p'uya, porque ya hinguí sã dí nya.

²³ Nu'mø mi dättra pa ngue øträ ndanne p'u ja ra nija ra Zacarías, bi ma rá ngu p'uya. ²⁴ M'mefa p'uya, mi hya rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'mærpa ja rá ngu, hin haru i ma mente ncät'a zana. Ya ɛn'a nbemp'uya: ²⁵ "Nguna bi jacä Oja ya, i nnepe ngue ya hinni mantho da denngaguí yø ja'i", i ɛna.

Bi manná anxe Oja ngue di m'məhra Jesús.

²⁶ Mi dät'a n'nato zana ngue ha rá basi ra Elisabet, nuna Oja hombi menhna anxe Gabriel, bi map'u ja n'na ra hñini ni hu ngue Nazaret, ja ra häi Galilea. ²⁷ Bi ma da nyaui n'na ra hmute xisu ni hu ngue ra Maya. Nuna, ya ja ngue di nthatui n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Nuna ra José, rá mbom'meto ra dast'abi David. ²⁸ Nu'a ra anxe bi zøp'u mi 'bəhra hmute, bi 'yembj:

—Nná han'na'i ra zengua ngue gá nthui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'ne man'na di jap'a'i ngue gätho mi'da yø xisu —bi 'yembj.

²⁹ Nu'mø mi nu ra Maya ngue 'bäp'u ra anxe, di 'yøtho hanja na ra hya xifi. I ɛna: "¿Tegue manzengua'a xicä na?" ³⁰ Ra anxe p'uya bi 'yembj:

—Ague Maya, 'yo guí su. Nu'i, gá nthui rá mate Oja. ³¹ A nuya gui hya ni basi ya, 'ne drä ts'unt'u'a gui øni. Nu'mø bi m'məi, gdi hutj ngue ra Jesús. ³² Hijnonda zädi tengu na. 'Ne di hu ngue rá Ts'unt'u Oja maguese. Nuna Oja mä Hmuha, da

japi ngue di ndast'abi na ni ts'unt'u tengutho mi pəhrä mboxita David.

³³ Janangue di manda para zantho yø judío, 'ne di ndast'abi hinha rá nzeGUI.

³⁴ Ra Maya p'uya bi 'yørpa ra nt'änni ra anxe, bi 'yembj:

—¿Ha di zä dí nja'a guí xiqui, conque tobe hin dadj nthatj?

³⁵ Bi 'yenna anxe p'uya:

—Ra Espiritu Santo da zøp'u gdi 'bui. Nuna Oja maguese ja rá ts'edi, da zä da 'yøt'e ngue gui hya ni basi. Janangue nuna ra ts'unt'u di m'məi, gä ra nho da n'yo, 'ne di nhutj ngue rá Ts'unt'u Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'ne'a ni mēni Elisabet di m'mə'a n'na rá ts'unt'u ya, 'ne guí padj ngue ya ra dac'ei'a ra xisu. 'Ne t'embj ngue ra 'yabasi na ra xisu na. A nuyá, ya n'nato zana ha rá basi naya. ³⁷ Nuna Oja, hinte hēmbj.

³⁸ Bi 'yenna Maya p'uya:

—Ya dí øcä na ra hya mman'Oja 'mø. Da jacä Oja na ra hya guí xiqui.

Mi manna Maya na ra hya na p'uya, bi ma ra anxe.

Bi ma ra Maya di zengua ra Elisabet.

³⁹ A nuyá, nuna ra Maya bi ma n'nahmantho p'u ja n'na ra hñini rá njap'u ja yø xanthø ja'a ra häi Judea. ⁴⁰ Mi zømp'u ja rá ngu ra Zacarias, bi yat'ambo ra Maya, bi zengua ra Elisabet. ⁴¹ Nu'mø mi 'yøhra Elisabet ngue di zenguete ra Maya, ra Elisabet bi 'yanná basi o rá mməi. Ra Espiritu Santo bi bennbabi ra hya da xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yembuya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gätho mi'da yø xisu. 'Ne xquet'a bi unná njapi ni basi. ⁴³ ¿Hague ngu ra njama mmađi ja ngue ga øt'ä, ngue bá ɛhe bi zenguaguí rá mamá ma Hmu? ⁴⁴ Hontho bi zo ma gu ngue gadi zenguaguí, nuna ma basi o ma mməi bi 'yanj ngue di johya. ⁴⁵ Ra mmēnthj gá nthui ngue gá

'yεc'εi rā hyā bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, di nja'a —bi 'yεnna Elisabet.

⁴⁶ Rā Maya bi 'yεnā:

—Nugā dī εspābi Oja. ⁴⁷ Di johya mā mmūi connā nguehna Oja mā yantegā. ⁴⁸ Porque bi 'yōrcagui mā su Oja, 'nε hinga njuanigui, nugā drā mεfitho. Nu rā pa di ma p'uya, gātho yō ja'i dā 'yεngui ngue rā mmεnthi dā nthε'be. ⁴⁹ Porque jase rā ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yōrcagui? Nunā Oja, maguesε nā. ⁵⁰ Hangu rā pa di huεcyō ja'i suprā xudi Oja. ⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yōt'e. Bi hyejpa yō hyā yō ja'i di 'yεts'i. ⁵² Bi 'yenspā ja yō nhudi yō dast'abi. Bi japi bi hyā rā ts'edi yō ja'i hinga njuani. ⁵³ Bi 'yōt'e ngue mbonguitho te dā zi yō ja'i mi tūmanthūhū. Bi 'yεtyō mmεmmeti, hīndi japi te dā hyats'i. ⁵⁴ Bi nja rā yemmūi connā ngue'u yō judío mi thanne, hīmbi pumbēni bi māts'i. ⁵⁵ Bi nja tengutho rā hyā bi sihma mboxitahu Abraham, ngue para zantho dā ma mahuequi'u yō mbom'meto.

⁵⁶ Nunā rā Maya, nhyushnā bā m'māp'u 'bāhṛā Elisabet. Bi ma rā ngu m'mēfa p'uya.

Bi mihra Xuua nunā bi 'yōtra nx-ixya.

⁵⁷ Mi zōnna pa di ōnnā ts'ant'u rā Elisabet. ⁵⁸ Bi ma di zengua'u yō besino, 'nēhyō mēni. Bi bahyō ja'i ngue xandōngu rā nho bi 'yōrpabi Oja. ⁵⁹ Ya rā hyāto mā pa xi mihra ts'ant'u, bi ma mhmēpya p'uya, bi njapra circuncisión. Yō ja'i p'uya nnepe di hu rā ts'ant'u tengutho gui hu rā papā Zacarías. ⁶⁰ Pε rā mamā rā ts'ant'u bi 'yεnā:

—Hīn'nā. Man'na xanho di hu ngue di Xuua —bi 'yεnā.

⁶¹ Bi t'εmbūya:

—¿Hanja? Conque hinga n'na ni mēni ni hu'a rā thūhū gui mmanya.

⁶² Bi t'ōrpa rā senya rā papā rā ts'ant'u p'uya, ngue t'ānni te di hu.

⁶³ Bi 'yā'a n'na rā xithe p'uya, bi cuarta thūhū di ho, bi 'yεnā: “Di hu ngue di Xuua”. Gātho yō ja'i p'uya, di 'yōtho. ⁶⁴ 'Bexque'a rā ora'a p'uya, bi zā bi nya rā Zacarías. Janjuani ngue di ja mammadi Oja p'uya. ⁶⁵ Gā di 'yōtho'u yō besino'a te bi nja. Gātho'a rā xequi mi 'būi ja rā hāi Judea, i mmanyō ja'i te bi nja. ⁶⁶ Gātho ya yō ja'i bi badi te bi nja, di n'yomfēni, 'nε di n'yānni n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Di n'yεmbyō ja'i:

—¿Te 'be'a gātho dā 'yōr'mō bi ndan'yohū nā rā ts'ant'u nā? —di n'yεmbi.

Porque εmmēi di unnā njapi Oja.

Ja ua yō hyā bi manna Zacarías.

⁶⁷ Nunā rā Zacarías rā papā rā Xuua, bi bēnnabāi rā Espiritu Santo rā hyā dā mā. Bi 'yεnā:

⁶⁸ —Ma gā εspābi nā mā Hmu Oja. Porque dā εε ua 'bahyō judío ngue di pōhō. ⁶⁹ Dā pēngahū n'na rā Yante ja rā ts'edi. Guehna n'na rā mbom'meto rā David nunā bi 'yōt'e te nne Oja. ⁷⁰ Nu'mō yō pa xā thogui ngūnā rā hyā bi bēnnabāi yō pōngahya Oja 'mō mi yat'a rā hyā bi nepe bi mā. ⁷¹ Bi mā ngue dā yanju p'u 'bāhma nsūihu. 'Nε dā yanju ngue'u to gā nnu man'ūhū. ⁷² Bi mā ngue di huεc'u mā mboxitahu xā m'mūi. 'Nε bi mā ngue nu'a rā macā hyā bi xifi, hīndi pumbēni. ⁷³ Guehna rā hyā bi yarpabi Oja nā mā mboxitahu Abraham. ⁷⁴ Bi xifi ngue dā yanju p'u 'bāhma nsūihu, n'namhma ngue ya hinga su gā thannehū Oja. ⁷⁵ 'Nε gā nsuphū, gā rā nho gdā n'yohū mēnte rā pa gā m'mahmū. ⁷⁶ A nu'i grā zits'ant'u, gdi hu ngue rā pōngahya'i nā Oja maguesε ya. Porque gui m'met'o ngue gui xojpa yō mmūi yō ja'i hante dā εhṛā Hmu. ⁷⁷ Nu'i gui japi dā bahyō ja'i ngue ya dā ma nhyani, 'nε di mpūnnabāi yō ts'oqui. ⁷⁸ Nunā Oja di macjū, 'nε di huεgahū. Tengū rā hyadi di

yor'mø mā pa, astā māyā bī nēxrá nyot'i sōcua ja rā hāi. ⁷⁹ Nū'ū yø ja'ī 'bū 'bexuī dā zā dā dīnā 'yū. Njarbātho ya, nuya yø ja'ī xānts'o ga 'yo, ya ja ngue dī nthēuī rā ndate. Dā xojpā Ojā yø mmūi. Dā japi dā bahyø ja'ī ha dī nhojpauī Ojā —bi 'yēnā Zacarías.

⁸⁰ Man'na nī zacra ts'unt'ū, bī nte 'nē man'na nī bā Ojā. Pē bā m'mūp'ū ja rā dāpo astā gue'mø mī zōnnā pa dā xihra hyā yø judío.

2

Ya bī mīhraq Jesús.

¹ Nū'ū yø pa'ū p'ūya, gātho'ū yø naciōn dī mānda rā dast'abi Augusto, bī mānda ngue dā ma nsots'i rā censo. ² Guehnā rā mādi rā censo bī ma nsots'i 'mø mī ndast'abi rā Cirenio p'ū ja rā hāi Siria. ³ Gātho yø ja'ī, ja ngue dā map'ū ja rā hnīnī xā m'mūhyø mboxita, ngue dī cuatyø thūhū. ⁴ Janāngue nūnā rā José bā nēxp'ū ja rā hnīnī Nazaret ja rā hāi Galilea, ī map'ū ja rā hnīnī Belén ja rā hāi Judea marā mmēngu rā David. Porque rā José, rā mbom'meto rā David. ⁵ Bī ma rā José dī cuatrá thūhū connā Māyā rā xisu, pē rā Māyā ya hā rā basī. ⁶ Mēnte 'būp'ū ja rā hnīnī Belén, nūnā rā Māyā bī zōnnā ora dī m'mēnī. ⁷ Bī m'mūhrā mādi ts'unt'ū. Bī 'uē rā ulū 'mø mī mī. Bī gārbū ja rā mosa yø fanī, porque hīn'yū ha dī nsāya, hīnda hōnnbū ja rā ngūmfanī ī sā.

Bi zøhyø anxe p'ū 'būhyø mändē'yo.

⁸ Mī 'būp'ū yø mändē'yo p'ū jon'a Belén, mādi haxp'ū ngue fādi gā rā xūī yø dē'yo. ⁹ Mī dāmbēnī, ya 'būp'ū n'na rā anxe Ojā. Rā nyot'i Ojā p'ūya, bī yot'i gātho p'ū 'būi. Pē ēmmēī bī nsū. ¹⁰ Rā anxe p'ūya bī 'yēmbī:

—'Yo guī sūhū. Porque nnā han'nahū rā hoga 'da'yo hyā ya, 'nē

hōnnbū bī zā dī johya yø ja'ī 'mø bī 'yøhnā rā hyā nnā hagā ya. ¹¹ A nuyā, ya bī mīhni Yantehū p'ū ja rā hnīnī mī 'būhra David. Guehnā rā Cristo bā ēx Ojā ngue dī ndast'abi nāya. ¹² Gā xi'ī te jap'ū ha guī tīmhmū. I nt'ē rā ulū nā rā ts'unt'ū, op'ū ja rā mosa yø fanī.

¹³ Mēnte yā rā anxe p'ūya, bī nēquī mī'da yø anxe bī 'yē māhēts'ī. Gā ēspabī Ojā yø anxe, ī ēnā:

¹⁴ —Maguesē nā Ojā bī 'bū māhēts'ī. 'Nēcua ja rā xīmhāi, dā hyurpā yø mmūi yø ja'ī dā nūrpā rā mātē.

¹⁵ Hōntho bī mānyø anxe nā rā hyā nā p'ūya, bī mengūī, ī ma māhēts'ī. Yø mändē'yo p'ūya, dī n'yēmbī n'na ngu n'na:

—Ma gā mmāhā Belén. Gā ma nūhū'a rā hyā bī ōrcāhū Ojā ngue bī nja ya.

¹⁶ N'nahmantho bī ma yø mändē'yo p'ūya. Bī dīmp'ū mī 'būhra Māyā 'nēhā José. Nū'a rā ts'unt'ū, op'ū ja rā mosa yø fanī. ¹⁷ Mī nūp'ū ha 'būi, bī xifi ngue ya xī mānnā anxe ngue xī mīhra 'uēne. ¹⁸ Nū'ū yø ja'ī bī 'yøhya yø hyā bī mānyø mändē'yo, dī 'yøtho hanja nā rā hyā sifi. ¹⁹ Pē rā Māyā hīnha guī pūmbēnī nā rā hyā bī sifi, hōnt'a mbēn'a. ²⁰ Nū'ū yø mändē'yo bī mengbū xpi 'yēhē, pē ēspabī Ojā, 'nē dī ja māmmādī ngue'a te rā hyā xi 'yøde, 'nē'a te gā xī nū. Gā bī nja tengūtho xi sifi.

Bi ts'ixp'ū ja rā nījā rā Jesús ngue dā ma māqdāpi Ojā.

²¹ Ja rā hyāto mā pa xī m'mūhra ts'unt'ū p'ūya, bī ma mhēmēpya, bī njapra circuncisiōn. 'Nē ī huṭī ngue rā Jesús, tengūtho rā thūhū bī mānnā anxe nūnā bī nyāui rā Māyā hante dā hyā rā basī.

²² Nūp'ū ja rā ley bī 'yotra Moisés, ī nt'ot'i p'ū njammī pa xā m'mūhra basī 'mø dā zā dā ma nījā. Janāngue nū'mø mī dātra pa, bī ts'ixra 'uēne p'ū ja rā hnīnī

Jerusalén ngue da ma mā däpi Oja. ²³ Nguna bi 'yøt'e porque nup'u ja rá ley Oja, i nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: "Nu'a rá mudi basi rá ja'i di m'mmai ngue drá ts'unt'u, da ma mā däpi Oja", i εna. ²⁴ Bi ma p'uya ngue bá øtra 'bøt'e tengutho nt'ot'i p'u ja rá ley, ngue da hyo yoho yø ts'int's'u ngue rá tórtola, ogue yoho yø paloma.

²⁵ Nu'a rá tiempo'a p'uya, mi 'bap'u Jerusalén n'na rá n'yohu ni hu ngue rá Simeón. Guehna n'na rá hoga n'yohu mi thanne Oja, 'ne mi tøm'i ngue da ma nhyani yø judío. Rá Espiritu Santo di bennabi te da 'yø'na rá Simeón. ²⁶ Ya xi 'yuti ngue hante da du, 'be da nu rá Cristo nu'a ja ngue da pen'Oja ngue di ndast'abi. ²⁷ Nuna rá Simeón bi bennabi rá Espiritu Santo ngue bi map'u ja rá nija. A nuna rá papá 'nehrá mamá na rá t'ats'unt'u Jesús, ya bi zøp'u ja rá nija, nnepe ngue da ma mā däpi Oja na rá Jesús, tengutho mmamp'u ja rá ley. ²⁸ Nuna rá Simeón bi hyanna ts'unt'u ngue bi dets'i. Bi ja mammadi Oja p'uya, bi 'yεna:

²⁹—Mā Oja'i, bi hyu mā mmaigä ya. Porque ya bi nja'a te gá yarqui ngue di nja hante ga tu. ³⁰ Ya dá nugá na ja ngue di nyante ya. ³¹ Guehna guá sanni ngue da badi gätho yø ja'i na. ³² Nuna ya guehna da xoppa yø mmui yø ja'i hingyø judío na. Conná guehna da ma maya yø judío.

³³ Nuna rá hya bi xihra zi'uene rá Simeón, rá José 'nehrá mamá rá Jesús di 'yøtho hanja'a rá hya øde. ³⁴ Nuna rá Simeón, bi 'yáp'a Oja ngue di japi. Bi t'embrá Maya rá mamá rá Jesús:

—Nuna rá zi'uene 'bucua, bá ts'annababi na ngue nu'mø bi ndan'yohu, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pε nu to da nu manho, guehna rá ja'i di nyani. ³⁵ Guehna di fadi

te mbemp'u ja yø mmui n'na ngu n'na yø ja'i na. Dí xi'i te ja ngue di nja, ngue rá dummai gui thogui, tengutho 'mø da thohra juai p'u ja ni mmui.

³⁶ Nup'u ja rá nija p'uya, mi 'bap'u n'na rá xisu ngue di bennabi Oja rá hya xihyø ja'i. Ni hu ngue rá Ana na rá xisu, rá t'ixu'a ndu rá Fanuel, rá mbom'meto rá Aser. Rá ngüetho 'mø mi nthati, pe honda nyoto jeya bi m'mahmi rá ndø. Pε ya rá bødac'ei ya. ³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya rá 'danxu ya. Hinha ni bomp'u ja rá nija. I thanne Oja rá pa rá xu, mmat'Oja hin'yu p'u rá nze'gui 'ne etrá mmui. ³⁸ Mi yatra Ana p'u 'buhra zi'uene Jesús, bi mat'Oja, di ja mammadi Oja. M'mefa p'uya, bi xihyø ja'i 'bap'u ja rá nija, ngue nu'a rá 'uene 'bap'u, gue'a rá Yante mi tøm'yø judío p'u Jerusalén.

Ra José 'nehra Maya bi mengui, i ma Nazaret.

³⁹ Mi juadi bi 'yøt'e te gä nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, bi mengbaya, i map'u ja rá hini Nazaret ja rá häi Galilea. ⁴⁰ Nu'a rá zits'unt'u, man'na ni zaqui, i te, 'ne man'na ni dinna hya, porque Oja emmei bi japi.

Bi map'u ja rá nija na rá ts'unt'u Jesús.

⁴¹ Nuna rá José 'nehra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bi nnu rá ngo ngue rá pascua. ⁴² Ya há n'ema yo njeya rá Jesús, xquet'a 'nehna 'da i ma dra ts'annigo p'u Jerusalén. ⁴³ Mi guahra ngo, bi mengui, i ma yø ngu. Pε rá Jesús bá cop'u Jerusalén, hingui pahrá papá 'nehrá mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'emb'i ngue ni n'yohu yø ja'i p'u ja rá 'yu na rá Jesús. Bi n'yo n'na pa, ja bi mudi bi hyomp'uya, änyø men'i 'nehyø mpadih. ⁴⁵ Pε himbi dini. Hombi mengbaya, i ma Jerusalén ngue bá honi.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bi dimp'u ja rá nija na rá Jesús, 'dap'u humhmu

yø xännbate ngue rá ley. Nuna rá Jesús øts'e te mman'ua yaui, 'nē ørpa rá nt'änni. ⁴⁷ Pē xquet'a t'ørpabi rá nt'änni p'uya. Pē nu'ua to gā øde te gā ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfēni bá dinī ngue'a te gā ndadi. ⁴⁸ Nuna rá José 'nēhra Maya di 'yøtho 'mømi nu ngue hup'ua rá Jesús. Rá mamá rá Jesús bi 'yēmbi:

—Ague mā basi'i, ¿hanja ngue ngu'a guí ørcá'be? Nī papá co 'nēqui hīndí padi te gā ør'be ngue dí hon'a'be —bi 'yēmbi.

⁴⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua hīnguī pahmi ha dí 'bui ngue gui hongüi? ¿Ua hīnguī pahmi ngue jatho gā m'mucua ha ja rá xādi ngue rá hya mā Papá?

⁵⁰ Pē nuya yaui, hīmbi dinyø mmui ya yø hya bi xifi. ⁵¹ Bi mengbaya, i ma Nazaret, 'da i mähá rá Jesús. Pē ec'ei te xifi. Nuna rá mamá rá Jesús, nu'a rá hya bi xifi hont'a mbēn'a. ⁵² Mēnte 'danyø pa p'uya, bi ndan'yohua rá Jesús, man'na nī dīnna hya. 'Nē nnu manho Oja'a te gā 'yo, da guehyø ja'i xquet'a nnu manho.

3

Rá Xuua bi 'yøtra nxixya, bi xihra hya'ua to gā bi mpeti p'ua ja rá dapo.

¹ Ya n'ne'ma cut'a njeya mī 'yop'ua rá ndast'abi n'na rá n'yohua nī hu ngue rá Tiberio. Nuna rá Poncio Pilato mará dast'abi p'ua ja rá häi Judea na. A nuna rá Herodes mará dast'abi p'ua ja rá häi Galilea na. Nuna rá Lipe rá n'yohua rá Herodes mará dast'abi p'ua ja rá häi Iturea na, 'nēp'ua ja rá häi Traconite mađi manda. Nuna rá Lisanas mará dast'abi p'ua ja rá häi Abilinia na. ² Nuna rá Anás 'nēhna rá Caifás, guehya yø 'bet'o mmäcja ya. Oja bi zoprá mmui na rá Xuua rá ts'unt'ua rá Zacarias mambí 'bup'ua ja rá dapo. ³ Nuna rá Xuua, bi n'yo gātho'ua yø xēqui jap'ua ja rá dāthe Jordán. Bi xihyø ja'i ngue da hyep'ua

rá nts'o gā 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'uya. ⁴ Bi 'yøtra Xuua tengutho rá hya mmamp'ua ja rá libro bi 'yøtra pøngahya Isaías, ngue ena: “Dá t'øde te da man'a n'na nc'ei da manna hya p'ua ja rá dapo ngue da 'yēna: Damī juannbaha rá 'yu rá Hmu. Damī cāhma rá 'yu da gohi xanho. ⁵ Da ma majuanni gātho yø nenhāi. Da ma manihibi gātho yø nyuni 'nēhyø nguani. Da ma majuanni'ua yø 'yu xampāni. Nu'ua yø 'yu xants'onī, da ma majuanni. ⁶ Gā da nu yø ja'i'a rá Yante da pēn'Oja”, bi 'yēna.

⁷ Nu'ua yø ja'i bi zøp'ua mī 'bähra Xuua ngue di xixyabi. Rá Xuua bi 'yēmbi:

—Guí øthua tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'ua rá sibi. Xiya, ¿hague gnī pahma ngue bá ep'ua rá ndate castigo di nja? ⁸ Damī 'yøthua rá nho, n'namhma di nēqui ngue ya gā hēhma p'ua rá nts'o. 'Yo sä guí ena ngue ya hīnte gui jahua ngue yø mbom'meto'ahua rá Abraham. Porque dí xi'ahua ngue nuua ja yø do ja ua, da zā da 'yøt'Oja ngue da bøcua yø mbom'meto rá Abraham. ⁹ Guí øthua tengutho yø za hīnguī zadi, guī njathua p'uya. Pē ya ja rá acha da 'yēxyø za. Gātho yø za hīnguī nne di nzadi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi.

¹⁰ Yø ja'i p'uya, bi 'yānna Xuua, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'be'a ja ngue gā øt'āhe p'uya?

¹¹ Bi 'yēnna Xuua p'uya:

—Nu'a cā yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hīn'ya rá pahni. Nu'a ja te da zi, ja ngue da xēpi to hīn'ya da zi.

¹² Xquet'a bi zø i'da yø ngūthāi p'uya, ngue nne da ma maxixyabi. Bi 'yørpa rá nt'änni rá Xuua p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, ¿te 'be'a ja ngue gā øt'āhe?

13 Rā Xuua bi 'yεmbi:

—'Yo di tho'a guí juhm̄a ngue'a te dī marca rā ley.

14 Xquet'a 'nε 'da yø soldado bi 'yørpā rā nt'ān̄i, bi 'yεmbi:

—Xigāhe, ¿teni 'bε'a ja ngue ga øt'āhe?

Mī dahra Xuua, bi 'yεmbi:

—'Yo to gadi pihm̄a. 'Nε 'yo te guí hannbah̄a yø ja'i. 'Yo sã gadi yaph̄a n'na rā ja'i ngue h̄inte øt'e. Ya dā h̄ont'a te n̄i nzābi guí taha guí hyam̄h̄m̄a.

15 Pε yø ja'i, h̄ingui n̄nu rā pa dā badi te'o nā rā Xuua. εnyø ja'i ngue n̄unā rā Xuua, xam̄h̄matho gueh̄nā rā Cristo bá pen'Oja ngue dī ndast'abi nā. 16 Pε rā Xuua bi 'yεmbyø ja'i:

—Nugā majuanī dadi xixya'ah̄a connā dehe. Pε bá εp'ū man'na dā 'yøtra nxixya connā sibi 'mø bi hā'ah̄a rā ts'edi rā Esp̄ritu Santo. A n̄unā, man'na tate nā ngue nugā. ¿Hap̄a gue ga s̄acā tengu nā? 17 Gueh̄nā dā huanhyø ja'i nā, tengutho 'mø māhoqui rā trigo, n'nanī nī ma yø xi. Rā trigo p'ūya, māpeti ngue dā 'bets'i. Nū'a rā xi p'ūya, dā t'up'ū ja rā sibi h̄injam'mø dā huēt'i.

18 Xangu mī'da yø hyā bī man̄nā Xuua ngue honī ha guí opan'yū yø ja'i di øtra hoga 'da'yo hyā. 19 Bi hej̄pabi rā Xuua'a te xi 'yøtra dast'abi Herodes, porque n̄unā rā 'bepo Herodías rá xisu'a rá n'yoh̄a Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rá xisu. Xquet'a xangu mī'da yø hyā xants'o xi 'yøt'e, pε gā bi hej̄pi. 20 Pε mahømbi 'yør'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fadi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

21 Nū'mø tobe him̄ manī jo-tra Xuua, bi xixyabi gātho yø ja'i. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'ūya, bi xohra c'amah̄ets'i. 22 Nū'a rā Esp̄ritu Santo, εntho n'na rā paloma p'ū i h̄nū, ngue bi zøp'ū ja rá ya rā

Jesús. 'Nε bi t'ø'a n'na rā hyā bá nya mah̄ets'i, bi 'yεnā:

—Gue'e mā Ts'unt'ū, dadi mā'i. A nuyá, janjuanī ngue ja gampāhā connā ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thuhū yø mboxita rā Jesús.

23 Nū'mø mī dū'mī bi xān̄nbabi rā hyā yø ja'i rā Jesús, ya mī hā 'dāte ma'det'a n̄jya. I t'εmbi ngue rá ts'unt'ū rā José. Pε nū'a érā xita rā Jesús, gue'a rā Elí. 24 Nūya mī'da yø mboxita rā Jesús gueh̄nā: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, 25 rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, 26 rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, 27 rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, 28 rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, 29 rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, 30 rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eli-aquim, 31 rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán, 32 rā David, rā Isaí, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, 33 rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, 34 rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, 35 rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, 36 rā Cainán, rā Arfaxad, rā Sem, rā Noé, rā Lamec, 37 rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán, 38 rā Enós, rā Set, rā Adán. Pε rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithū bi hyonn̄bi ha di 'yøtra ts'oqui rā Jesús.

1 Nūnā rā Jesús ya n'youi rā Esp̄ritu Santo, mambá εp'ū ja rā dathe Jordán. Rā Esp̄ritu Santo bi zixp̄a bí ja rā dapo. 2 Ja bá m'm̄ap'ū nyote mā pa. Pε nū'ū yø hyā dī manda Oja, εmmei bi hyonna zithū ha dī m̄estho rā hyā rā Jesús. Nū'ū yø pa'ū, h̄imbi zi rā hm̄ε rā Jesús. M'm̄efa p'ūya, bi zā ngue

mathoguihu tu manthuhu. ³ Rā zithu p'uya bi 'yɛmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue nuna ra do 'bengua, da gohi di nthuhme —bi 'yɛmbi.

⁴ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ɛna: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hme ra ja'i, pe ya hinda zä di m'mai”.

⁵ Rā zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Nu'a ra ora'a p'uya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gátho yø nación i ja ra ngani nximhai. ⁶ Rā zithu bi 'yɛmbra Jesús:

—Nugä dí ɛxa'i ngue gui ndast'abi, gui manda gátho yø nación. Nu te gä pets'i, gä ni mmeti. Porque go bi ndäcä ya. Nu te'o gä nne gä unni, gä unni. ⁷ Nu'mø gui ndantyøhmü ngue gui thannegui ya, nu te gä ja n'ya, gä ni mmeti —bi 'yɛmbi.

⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Dami 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hont'a ra Hmu Oja ja ngue da ma nthanne, hinjom man'na.

⁹ M'mefa p'uya, nup'u ja ra hnini Jerusalén, ja i zixpu ra zithu na ra Jesús. Bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra njja. Bi 'yɛmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'u'i Oja ya, dami nsäcua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: “Nuna Oja da penhyø anxe ngue da mä'i. ¹¹ Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a hai, n'namhma ngue hinda un'na ni gua yø do” —bi 'yɛmbi.

¹² Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hinjonda zänbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanj te mma øgue hin'na.

¹³ Rā zithu, ya himbi dinna forma ha xti japi ngue xta 'yøtra ts'oqui ra Jesús. Bi zop'u njammj pa p'uya, bi ma.

Bi du'mi bi manna hya p'u Galilea ra Jesús.

¹⁴ Bi mengra Jesús, i ma Galilea. Pe n'youi rá ts'edi ra Espiritu Santo. Yø ja'i p'uya, ndap'u bi zä di c'a ra Jesús. ¹⁵ Da zømp'u da zønna Jesús, pap'u ja yø njja yø judio ngue xännbabi ra hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i ra hya mmanna Jesús.

Rā Jesús ya 'bup'u ja ra hnini Nazaret.

¹⁶ Bi map'u ja ra hnini Nazaret bá nte ra Jesús. Mī zøhra pa ngue ra ts'äya, bi map'u ja ra njja, gä ngu'a xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui ngue pap'u ja yø njja. Bi m'mähra Jesús ngue da manna letra nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ¹⁷ Bi t'unna libro bi 'yotra pøngahya Isaias. Mī xosp'ya, bi nthui p'u nt'ot'i na ra hya ja ua ngue ɛna: ¹⁸ “Dí n'yogä'be ra Espiritu Santo. Porque bá t'exqui ngue gä xicä ra hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue gä hojpa yø mmai yø ja'i 'bu ndummai. Nu'u yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui, gä xifi ngue ya da ma nhyani. Gä xojpgä yø n'yomfeni yø ja'i ngue da ba Oja. Gä japi ngue ya hinnj mantho da zä ra n'u yø ja'i di unyø hmu. ¹⁹ Gä xicä yø ja'i ngue ya bi zønna pa da yan'Oja”.

²⁰ Mī juadi bi manna letra nt'ot'i p'u ja ra säcua ra Jesús, bi dä ra säcua p'uya, bi un'na ra mäxte p'u ja ra njja. Bi mī p'uya. Nu'u yø ja'i 'bup'u ja ra njja p'uya, gä di zadi hēti ra Jesús. ²¹ Mahømbi madi bi n'ya ra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu ra ora ja p'uya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, ngue ni hmi ni dä guí nnuj'u ngue di 'bucä ua ya.

²² Bi nu manho gátho yø ja'i ra Jesús. Nuna ra hoga hya xihyø ja'i,

gä di 'yødyø ja'i nā rā hyā øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'yēmbi:

—¿Ua hinga guehna rá ts'unt'u ra José nā?

²³ Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Rā nze GUI guehna ra hyā ja ua guí nne GUI xicjū, ngue ēnā: “Ague grā 'yøthe, 'be dami n'yøthe se”. Gui nne GUI 'yēnjū: “Nū'a dí øcāhe guá ørbū Capernaum, nūua ja nī hnīnī ya, xquet'a dā ngu'a GUI 'yøt'ua ya”, guí nne GUI 'yēnjū.

²⁴ Bi sigue bī nya rā Jesús, bi 'yēnā:

—Majuani dí xi'ahū, ngue hinga n'na rā pøngahya di pøni ngue dā hnu mansu p'ū ja rá hnīnī.

²⁵ Njarbatho nā rā hyā dí xi'ahū ya, tengutho rā pa bá m'mähra pøngahya Elías, bī nja rā ndate thūhū p'ū ja rā häi mī 'būi, ngue hīmbi n'ye nhyū jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judío mī 'bū 'mø ya. ²⁶ Pē hinga n'na'ū yø 'danxu ngue yø judío xta mmennbabi Oja rā Elías ngue xtabá mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá fāxa n'na rā 'danxu mī 'būp'ū ja rā hnīnī Sarepta, querpatho rā hnīnī Sidón.

²⁷ Nū'a rā tiempo bī m'mähra pøngahya Eliseo, xangu yø judío mī hēmbra n'ū ngue mī 'ya yø do'yo. Pē hīnjombi 'yøthe ya yø judío mī ū. A nūnā rā Naamán ngue rā mmēngu p'ū ja rā häi Siria, go bī ma bá øthe nā.

²⁸ Gä bī mbøcūe yø ja'i mī 'būp'ū ja rā nija 'mø mī 'yøhya yø hyā bī manna Jesús. ²⁹ Bī nangyø ja'i p'ūya, bi bēntrā Jesús ngue bi gūjpū ja rā hnīnī. Bi zixpū bí ja rā nyanguani ngue dā hørbū ja rā t'øhø. ³⁰ Pē bi guasyø ja'i rā Jesús, bi thop'ū made, bī ma.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū mī n'youi rā ts'onthī.

³¹ Nūnā rā Jesús, i map'ū ja rā hnīnī Capernaum ngue rā häi Galilea. Nū'mø rā pa ngue rā ts'äya, nhyato, nhyato pap'ū ja

rā nija ngue xännba rā hyā yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a rā hyā xännbabi, porque nu'mø xännbate rā Jesús, ēnā nts'ut'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nūp'ū ja rā nija p'ūya, mī 'būp'ū n'na rā n'yohū n'youi rā ts'onthī. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yēmbi:

³⁴ —Ague Jesús grā mmēngu Nazaret, dami hyēgahe p'ū. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'būcāhe? ¿Ua gnī 'yēhē GUI juacje? Nūgä dí padī te'o'i, gue'e rá maça Ts'unt'ū'i Oja.

³⁵ Pē rā Jesús bi 'yēmbra ts'onthī:

—Xanhēn'i grā ts'onthī. Dami hyēp'ū rā n'yohū GUI n'youi.

Rā ts'onthī p'ūya, yø hmī yø dā yø ja'i p'ū bi 'yēn'ahāi rā n'yohū. Pē hīnha bi zēt'i. Bī ma rā ts'onthī p'ūya. ³⁶ Gä di 'yødyø ja'i bī nū te bī nja. Di n'yēmbi n'na ngu n'na:

—Hīnjongui padī tema hyā'a ya. Di nēqui ngue ja rá ts'edi nā rā n'yohū, porque asta 'nēhyø ts'onthī ēc'ēi 'mø xifi ngue dā hyēp'ū rā ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'ū bi zā di c'a yø ja'i te øtra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to rā Simu nūnā i Bedu.

³⁸ I map'ū ja rá ngu rā Simu 'mø mambá pø'n'a nija rā Jesús. Mī hēmbra pa nā rá to rā Simu p'ūya. Bi t'āpra mate rā Jesús ngue bi 'yøthe nā rā xisu mađi hyēnni. ³⁹ Nūnā rā Jesús bī ndojpū 'bēnna dārquēhī. Bī hejpa rā pa, pē 'bēxpī bōnna pa. Bī nangra xisu ngue bi hojpi te dā zi yø ja'i.

Bi 'yøthe xangu yø dārquēhī rā Jesús.

⁴⁰ Mī dahra nde p'ūya, gātho yø ja'i si yø dārquēhī ngue hēmbi 'dama 'dan'yo man'ū, bi zispabi rā Jesús ngue dā 'yøthe. Bī japyø dārquēhī yø 'yē rā Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ Būp'ū xangu yø dārquēhī ngue n'youi yø ts'onthī, pē rā Jesús

bi japyø ts'onthi ngue hep'u yø ja'i n'youi. Asta mahyø ts'onthi, i ena:

—Nu'i, gue'e rá Ts'unt'u'i Oja.

Pe ra Jesús di hejpa yø ts'onthi, hīndi japi di nya. Porque nnepyø ts'onthi da fadi ngue gue'a ra Cristo.

Bi yonna hya p'uja ra häi Galilea ra Jesús.

⁴² Mi neçahäi p'uya, bi bomp'u ja ra hñini ra Jesús, bi ma dapo. Pe emmei honyø ja'i hapu 'bui. Mi zønyø ja'i p'u bi 'bui, i sammī, hīngui nnepe xtā nzop'u. ⁴³ Pe ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Jatho ngue ga mma mangä ra hoga 'da'yo hya mī'da yø hñini. Porque guehna bi 'benngä na ngue ga xihyø ja'i ha di njap'u da zo rá 'ye Oja.

⁴⁴ Janangue gä bá n'yop'u ja ra häi Galilea ra Jesús ngue bi manna hya p'uja yø nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yø hua yø mahua.

¹ Nup'u ja ra nenzabi ni hu ngue Genesaret, ja 'bäp'u n'na pa ra Jesús. Bi zøhø xangu yø ja'i p'uya, asta di ntøt'e ngue nne da 'yørpabi rá hya Oja. ² Bi nu yoho yø barco p'u ja ra nenzabi ra Jesús, ngue hīnjongui o. Ya xi bønyø mahua ngue petyø xit'a. ³ Bi yarbū ja rá barco ra Bedu ra Jesús. Bi xi p'uya ngue da zoquits'u ra nnengui, di map'u xanhē ra dehe. Bi mīp'u ja ra barco ra Jesús ngue ja bá nya p'u, ngue bi xānbā ra hya yø ja'i. ⁴ Mi juadi bi man'a ra hya nne da mamp'uya, bi 'yembrā Bedu:

—Damī 'yonna barco, di manū xanhē ra dehe. Ja gui 'yent'ui nu ra xit'a ngue gui pauī yø hua.

⁵ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grā xānbate, ya xtā mmpēhme gā ra xui, pe hīn teni hua xtā thehe. Pe ngue gui engui

ga ent'ä ra xit'a, ma ga ent'ä ra xit'a ya.

⁶ Mi 'yentra xit'a p'uya, xandøngu yø hua bá the, asta ya nne xtā xetra xit'a. ⁷ Bi 'yørpabi ra senya'u yø n'yohu bi o man'na ra barco ngue bá ehē, da mäts'i. Bá 'ε'u p'uya, pe bi yuts'i gä yoho yø barco'u yø hua, asta ya nne da thunt'a mbonthe yø barco ngue'a ganhyu. ⁸ Mi nu ra Bedu'a te bi nja, bi ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grā Hmū, damī 'uecua dí 'bucā, porque ja ma ts'oqui.

⁹ Nguna bi manna Bedu, porque bi nsu. Xquet'a 'ne'u yø n'yohu bi nsu 'mø mī nu ngue xandøngu yø hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bi nsu ra Jacobo 'nehra Xuua, yø ts'unt'u ra Zebedeo, gä mī n'youi ra Bedu. Pe ra Jesús bi 'yembrā Bedu:

—'Yo gui su ague Bedu. Nuya hīnni mantho gui thehyø hua ya, yø ja'i gui theya ngue gui 'bärpa yø mmui —bi 'yembi.

¹¹ Bi sønna nenthe'u yø barco p'uya, bi zop'u yø barco ngue bi denna Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mī 'ya rá do'yo.

¹² Ya mī 'bäp'u ja n'na ra hñini ra Jesús. Bi zøn'a n'na ra n'yohu p'u ha 'bui, ngue mī hembra ts'o'ya. Mī nu ra Jesús, asta bi m'memfo häi ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Ague grā hmū, nu'mø gui nne gui 'yøra ra mate gui 'yøtheguits'u, nugä dí padī ngue da zāgui —bi 'yembi.

¹³ Bi dosra dārquhī conná 'ye ra Jesús, bi 'yembūya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yembi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra dārquhī mī 'ya rá do'yo, 'bexpi zā ra n'u mī hēmbi. ¹⁴ Nuna ra Jesús, bi 'bepi ngue hīnjonda xifi te bi japi, bi 'yembi:

—Høntho ni ma ya, sømp'u 'bāhra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i.

Damj 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hëmbi. Janangue da badj gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

¹⁵ Pë nu'a ga 'yo ra hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadi. Xandøngu yø ja'i di mpëti p'u ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i da 'yøthebi hapu xan'u. ¹⁶ Pë mi pa dapo ra Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'u.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁷ Nup'u mi xännbate n'na pa ra Jesús, hup'u da yø fariseo, hup'u da yø xännbate ngue ra ley. Xpi 'yep'u ja yø hnini ja'a ra häi Galilea, 'nep'u ja yø hnini ja'a ra häi Judea, 'nep'u Jerusalén xpi 'yë i'da. Pë n'youi rá ts'edi Oja na ra Jesús ngue sä øthe yø därquëhi. ¹⁸ Bi zø i'da yø ja'i bá du n'na ra därquëhi ngue tudyø gua, bá oxrá fidi. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra därquëhi p'u brá 'bähra Jesús. ¹⁹ Pë himbi zä ha xti yut'i, porque hinga nzäni yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e. Ja i cambu ra därquëhi ni oxrá fidi. Bi zørbu 'bahyo ja'i brá 'bähra Jesús. ²⁰ Mi nu te øtyø ja'i na ra Jesús, i padj ngue ec'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därquëhi. Bi 'yëmbra därquëhi p'uya:

—Ague n'yø, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yëmbi.

²¹ Yø xännbate ngue ra ley p'uya, 'nëhyø fariseo, bi 'yëmp'u ja yø n'yomfëni: “¿Te go mangu na ra n'yohu na, i then'na Oja na ngue ngu'a mma? Porque hinjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hont'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, ëmp'u ja yø n'yomfëni. ²² Pë ra Jesús i patho te mbënyø ja'i mbøcue, bi 'yëmbi:

—¿Hanja ngue nguna guí mbëmhmu? ²³ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dí ëmbi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pë nuyá,

hindi nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hin'na. Pë nu'mø ga ëmbi: “Damj nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga ëmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja ma ts'edi. ²⁴ A nuyá, damj pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yë mahëts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yëmbra n'yohu xan'u p'uya:
—Nugä dí xi'i, damj nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

²⁵ 'Bexque'a p'uya, nuna mará därquëhi, yø hmi yø dä yø ja'i p'u bi nangui, bi gaxra fidi, bi ma rá ngu. Pë di ja mammadi Oja. ²⁶ Gä di 'yødyø ja'i'a te bi nja, pe gä espabi Oja yø ja'i. Asta nsu ha ga 'yënyø ja'i:

—A nuyá, dá nuhu yø cosa ngue hinjam'mø xtä nuhu ya —bi 'yëna.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue rá xädi ra Leví.

²⁷ Mi ma m'mefa ra Jesús, ni nthop'u ja rá oficina ra Leví, nuna jamba ra mënyu yø ja'i ja te pä. Mi nu ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue ma xädi'i —bi 'yëmbi.

²⁸ Bi zop'u rá oficina ra Leví ngue bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'ëmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmëui ra Jesús.

²⁹ Nup'u ja rá ngu ra Leví, bi 'yørpabi n'na ra dants'ihmë ra Jesús. Nup'u ja ra mæxa 'dap'u 'buhmu mi'da yø ngüthäi, da guehmi'da yø ja'i. ³⁰ Pë yø fariseo 'nëhyø xännbate ngue ra ley bi zamba yø xädi ra Jesús, bi 'yëmbi:

—¿Hanja ngue 'dap'u guí sihmëhu yø ngüthäi 'nëhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yëmbi.

³¹ Mi dahra Jesús, bi 'yëna:

—Nuya yø ja'i di hyënni, guehya ni 'yëhra 'yøthe ya. Pë yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yë'u. ³² A nugä, dá ghe ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga

'yo, hinga gue'ua yø ja'i ena ngue ya
'yo xanho dá ehe ga nzofo.

*Bi manna Jesús hanja ngue
hingui etyø mmái yø xádi.*

³³ Yø ja'i p'uya, bi 'yembrá Jesús:

—¿Hanja ni xádi ngue zant'a si'a
te tini? Conque yø xádi ra Xuua
'nehyø fariseo emmei etyø mmái,
'ne emmei mmat'Oja —bi 'yembí.

³⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'ua yø ja'i ts'ofó ngue da nu
ra nthati, hingui etyø mmái mente
'dap'ua 'báhmua ra novio. Njarbatho
ma xádiga ya, hingui etyø mmái
ngue 'daua dí n'yo'be. ³⁵ Pe bá ep'ua
ra pa ngue da zigagui ma nsai'be.
Nu'a ra pa'a p'uya, mfaði ngue da
zá da 'yetyø mmái ya ma xádi 'mø.

³⁶ Hømbi hyecra hya bi xihyø ja'i.
Bi xifi ngue ra 'da'yo xádi, hinga
'da'iguui ra nyogui xádi. Bi 'yembí:

—Hinda zá to da hyeca n'na
xequi ra 'da'yo ulu ngue da møtra
nyon'ulu. A nu'mø ngue da japi,
dí ts'onna 'da'yo ulu. Ra 'da'yo
xen'ulu hinda nejmanho ngue di
bøtra nyon'ulu. ³⁷ Tengutho ra
'da'yo vino hingui sá da sirbu ja
ra zexfani ngue da zedi. Porque
ra 'da'yo vino da xetra zexfani
'mø da sit'i, ja dí m'mep'ua p'uya.
³⁸ Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo
xifani da sit'i, n'namhma ngue gá
yoho hinda m'medi. ³⁹ Nu'ua si ra
nyogui vino, hijnjongui pøni ngue
dí nne ra 'da'yo vino, porque i ena:
“Xandønho dra nyogui vino”.

6

*Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da
zänni dí nja'mø ra pa ngue ra ts'äya,
gue'a dí nja'a.*

¹ N'na ra pa ngue säya yø ja'i, bi
thop'ua ja n'na ra nuatrigó ra Jesús,
ni n'youi yø xádi. Nu'ua yø xádi
p'uya, bi daxtyø trigo ngue sa. ² Nu
'da yø fariseo p'uya, bi 'yembí:

—¿Hanja ngue gadi mpehmu?
Conque mmamp'ua ja ra ley ngue

nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui
sä to dí mpefi —bi 'yembí.

³ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Xi'mø mí zähra thuhü n'na
ndi ra David, co 'ne'ua mi n'youi,
¿ua hijnjam'mø gadi xähmu p'ua ha
nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nuna ra David
bi yarbua ja rá ngu Oja ngue bi zi
yø thuhme xi t'aspabi Oja ngue da
nu. Bi zi ra David co 'ne'ua mi n'youi.
Conque nu'ua yø thuhme'ua, hinda
unna nt'edi ra ley ngue to bi zá da
zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'ua yø
thuhme t'aspabi Oja.

⁵ Mahømbi 'yembí:

—Nu ra N'yohua bí 'ye mahets'i,
ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni,
gue'a dí nja'mø ra pa ngue ra
ts'äya'a.

*Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohua xi
yotrá 'ye.*

⁶ Man'na ra pa ngue ra ts'äya
p'uya, nuna ra Jesús bi yarbua ja ra
nija ngue bi nxänbäte ra hya. Mí
'bup'ua n'na ra n'yohua xi 'yotrá 'ye
ngue rá n'yei. ⁷ Nu'ua yø xänbäte
ngue ra ley 'ne'ua yø fariseo p'uya,
tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu
'mø ngue dí n'øthe 'mø ra pa ngue
ra ts'äya, para ngue da záp'ua dí
yapi, da 'yembí ngue hingui supra
ley. ⁸ Nuna ra Jesús ya patho te
mbennbabi yø ja'i. Janangue bi
'yembrá n'yohua xi 'yotrá 'ye:

—Bá nangui n'yø, ga 'bäcua made
—bi 'yembí.

Nuna ra n'yohua p'uya, bi nangui,
bi m'mäp'ua sifi dí m'mäi. ⁹ Ra Jesús
bi 'yembýø ja'i:

—Nuya ga øt'ahua n'na ra nt'änni
ya. ¿Te 'be'a ma hya mmamp'ua ja ra
ley ja ngue ga øthu 'mø ra pa ngue
ra ts'äya? ¿Ga øthu ra nho, ogue ra
n'ua? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'ua, ogue
dí njapi da du?

¹⁰ Ra Jesús bi hyeti gátho yø ja'i
dí mäts'i. Bi 'yembrá n'yohua mi'ua
p'uya:

—Damí majni 'ye ya —bi 'yembí.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'ye, pe 'bexpi zä rá 'ye mi'ü. ¹¹ Pe bi mböcuc'ü mi'da yø ja'i. Di n'yänni n'na ngu n'na ngue te da japra Jesús.

Bi 'yexi 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús.

¹² Mi ma njammí pa p'uya, bi map'ü ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxa mh-mat'Oja Gä ra xui. ¹³ Mi hyaxpaya, bi zonhyø xädi ngue bi huanhni 'de'ma yonc'ei, i hutí ngue yø representante. ¹⁴ Ja ua yø thuhu ya yø n'yohu bi thanhni: ra Simu nu'a ja man'na ra thuhu ngue i Bedu, ra Andre rá n'yohu na ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Lipe, ra Bartolomé, ¹⁵ ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nu'a rá ts'ant'ü ra Alfeo, ra Simu nu'a n'youi n'na 'bui yø ja'i honi ha di mmandasé p'ü ja yø häi, ¹⁶ ra Judas nu'a rá n'yohu ra Jacobo, 'nehra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

Xandöngu yø ja'i bi xänba ra hya ra Jesús.

¹⁷ Ra Jesús bá ep'ü ja rá hyo ra nyuni mambi 'bui, bi zöp'ü xanjuani, bá n'youi yø xädi. Xangu yø ja'i mi 'bap'ü bi zøhø, bá nexpü ja yø hñini ja'a ra häi Judea, ra hñini Jerusalén, Gä bá ehýø ja'i 'bui Gä rá nnengui ra jathe ha ja yø hñini Tiro 'ne Sidón. Di ho yø ja'i da 'yoxra hya mmaná Jesús, 'ne nne da t'øthebi p'ü ha hëmbi. ¹⁸ Xquet'a bi t'øthe yø ja'i madi anyø ts'onthi. ¹⁹ Gátho yø ja'i, Gä nne ngue da dähra Jesús, porque ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu'ü yø ja'i thädi, Gä sä ha hëmbi.

Bi manna Jesús to di nthëui ra mmenthí.

²⁰ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ra mmenthí Gä nthëhu ngue gui hyoyahu. Porque ya gui ohu rá 'ye Oja.

²¹ Ra mmenthí Gä nthëhu 'mø gui tumanthuhu. Porque Oja da 'yøt'e ngue gui tini te gui sihu.

Ra mmenthí Gä nthëhu 'mø gui zomhu. Porque m'mefa di nja'ahu mpähä ngue gui nthëhu.

²² Ra mmenthí Gä nthëhu 'mø nnu man'ü'ahu yø ja'i ngue gui tenhu ra N'yohu bí 'ye mahets'i. Porque da 'yehra pa da zü'ahu yø ja'i, da hyön'ahu thi p'ü ha 'bui. Da nu ts'oc'ei'ahu. ²³ Damí johyahu, di nja'ahu ra ndöpähä'a ra pa'a, porque xangu ni nzäbihu bí ja mahets'i. Xquet'a bi njarbu m'met'o yø mboxita'ü yø ja'i'ü ya, bi nu man'ü byø pøngahya Oja xa m'mai.

²⁴ Pe huëcate'ü ena ngue yø mmëmeti. Ya bi tho'a ra pähä xanja mente ra pa xa m'mai.

²⁵ Huëcate'ü ena ngue hinte di 'bedi, porque di ntumanthuhu.

Huëcate'ü ja mpähä ngue thede, porque da 'yehra pa di nzoní ngue ra dummai.

²⁶ Huëcate'ahu, 'mø Gä nnu manho'ahu yø ja'i. Mi njarbutho'ü yø mboxita yø ja'i ya, mi nnu manho te mi øt'ui yø fehni pøngahya.

Nu to 'buhýø nsuiui jatho ngue di madi.

²⁷ Di xifi te'o Gä øde te dí mma, damí mahni nsuihu. Damí 'yørpahu ra nho'ü Gä nnu man'ü'ahu. ²⁸ Damí 'yäphü Oja ngue di japi to san'ahu. Damí marpahu Oja'ü sü'ahu. ²⁹ Nu'mø to bi mep'a ni hmihü, damí ün man'na nguadi ni hmi ngue da m'e'mi. Nu'mø te'o da gan'na ni tuhu, 'nehni pahni damí unni da gats'i. ³⁰ Nu'mø te'o da 'yä'ahu n'na ra cosa, damí unni. Nu te'o da ne ngue da hyan'na'i'a te ni mmeti, 'yo gui mma. ³¹ Tengutho gni ne ngue da mäxahu yø ja'i, da ngu'a gui 'yøthü, damí 'yørpahu ra 'bäxte mi'da yø ja'i.

³² A nu'mø ngue hønt'ü di ma'ahu gadi mahmu, çdana ra nho di

nɛq̄ui ngue guí øth̄u 'mø? Conque ast̄a yø ts'oc'ɛi njap'ʰu. ³³ Nu'mø hønt'ʰu tø t'ah̄u r̄a n̄ho guí ørpah̄u r̄a n̄ho, ¿ndana r̄a n̄ho di nɛq̄ui ngue guí øth̄u 'mø? Porque xquet'a 'nɛ'ʰu yø ts'oc'ɛi njap'ʰu. ³⁴ Xi'mø ja'a maçosa gadi hm̄ith̄u n'na r̄a ja'i, 'nɛ guí tøm̄i ngue xquet'a di hm̄i'ah̄u, ¿ndana r̄a n̄ho guí øth̄u 'mø? Porque xquet'a njap'ʰu yø ts'oc'ɛi ngue di hm̄i n'na r̄a cosa, pɛ xi mm̄i tøm̄i ngue d̄a ma mahm̄iti. ³⁵ Pɛ nu'ah̄u, dam̄i mahm̄u'ʰu su'ah̄u. Dam̄i yørpah̄u r̄a n̄ho. Dam̄i hm̄ih̄u n'na r̄a cosa, pɛ nu'a r̄a ja'i gadi hm̄ith̄u n'na r̄a cosa, 'yo guí tøm̄i ngue xquet'a di hm̄i'ah̄u. Nu'mø ḡa 'yøth̄u tenḡu n̄a r̄a hȳa dí xi'ah̄u ya, xangu rá njap̄i Oja di 'da'ah̄u. 'Nɛ di nɛq̄ui ngue ya yø bas̄i'ah̄u n̄a Oja maguesɛ. Porque xquet'a ørpabi r̄a n̄ho Oja'ʰu yø ts'oc'ɛi, madaque'a h̄indi ja mammadi Oja. ³⁶ Di nja ni nhuɛcateh̄u tengutho Oja ni Papah̄u i ja rá nhuɛcate'a.

'Yo guí haspah̄u r̄a güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁷ 'Yo guí haspah̄u r̄a güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue h̄inda hyats'ah̄u r̄a güenda Oja te guí øth̄u. 'Yo s̄a guí mmam̄hm̄u ngue d̄a ma r̄a castigo mi'da yø ja'i, n'namhma ngue h̄inda m̄en'n̄ah̄u r̄a castigo Oja. Dam̄i punnbabi ni mm̄ic'ɛih̄u, n'namhma ngue xquet'a di pun'n̄ah̄u Oja. ³⁸ Dam̄i faxh̄u'ʰu s̄a r̄a n'ʰu, n'namhma ngue d̄a m̄axah̄u Oja. D̄a 'yɛn'n̄ah̄u x̄anho, di d̄at̄ra t'ɛni, d̄a huat̄i ast̄a d̄a bonsp̄u guí 'yath̄u. Porque tengutho guí 'yøth̄u, xquet'a gue'a di nja'ah̄u'a.

³⁹ Bi hyɛcr̄a hȳa r̄a Jesús ngue h̄inga te bi z̄a m̄ax̄adi d̄a d̄enyø ja'i. Bi 'yɛn̄a:

—Xi n'na r̄a x̄ad̄a, ¿ua d̄a z̄a di m'met'o p'ʰu di ma rá mm̄inx̄ad̄aui? H̄inda z̄a di m'met'o, porque nu'mø bi nth̄eui n'na r̄a ots'í, 'dap'ʰu d̄a zo. ⁴⁰ Nu'a ngue r̄a x̄aditho, h̄in man'na

xangu pad̄i ngue rá x̄ännbate, pɛ d̄a z̄a d̄a bad̄i te ḡama hȳa pahr̄a x̄ännbate.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne d̄a hyasp̄a r̄a güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xih̄ni c̄u ya ngue oxra häi rá d̄a, pɛ nu'i p'ʰya, r̄a biga di o ni d̄a. ⁴² Ya h̄inda z̄a guí 'yɛm̄ni c̄u: “Ague n'yø, tø ga h̄ah̄mi r̄a häi o ni d̄a”, guí 'yɛmbi. A nu'i p'ʰya, h̄in gadi un̄na güenda ngue r̄a biga oxni d̄a. Ya h̄inni 'yup'ʰu te guí mma. 'Be dam̄i hyahra biga oxni d̄a, n'namhma d̄a z̄a guí hyambabi r̄a häi o rá d̄a ni c̄u.

Nu'a ga nhorá ndät'ä r̄a za, gue'a di fadi tema za'a.

⁴³ Nu r̄a hoga za, h̄inga ja zup'ʰu r̄a ndät'ä h̄ingui ho. Nu'a h̄ingra hoga za, h̄inga ja zup'ʰu r̄a hoga ndät'ä. ⁴⁴ N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndät'ä z̄adi, gue'a di fa'a. Tengutho p'ʰu ja r̄a 'uini, h̄inga ja zup'ʰu yø igo. Ni xingyø uva di zup'ʰu ja yø 'uini. ⁴⁵ Njarbatho n'na r̄a hoga n'yoh̄u ya, r̄a hoga hya mma, porque x̄anho rá mm̄i. Pɛ r̄a ts'oc'ɛi, xants'o te mma, porque xants'o rá mm̄i. Nu'a r̄a hya pønna ne, mbo rá mm̄i ni 'yɛhɛ, ogue x̄anho, ogue xants'o.

Bi nhyɛpa r̄a hya yoho yø hyønnigu.

⁴⁶ ¿Hanja ngue guí ɛnj̄u ngue ni hm̄uj̄u, 'nɛ h̄ingui øth̄u'a te di nneḡa ngue guí 'yøth̄u? ⁴⁷ Nu te'o ḡa t̄engui, i øde hanja r̄a hya dí mma, 'nɛ d̄a 'yøt'e te dí xifi, ḡa xi'ah̄u r̄a hya n̄na hyɛjpi. ⁴⁸ Nna hyɛjpa bi n'na r̄a n'yoh̄u ngue nne di nhønnigu. Xtanhɛ r̄a häi d̄a 'ya'mi. Nup'ʰu ja r̄a mm̄ando, ja d̄a fup'ʰu r̄a jado. Nu'mø bi tho'a n'na r̄a dathe p'ʰya, r̄a dehe nts'edi ga nnøn̄hna ngu, pɛ h̄inda 'yanna ngu, porque r̄a mm̄ando p'ʰu høts'e. ⁴⁹ Pɛ nu r̄a ja'i ngue øhra hya dí mma, 'nɛ h̄inda 'yøt'e te di

xifi, nna hyejpabi n'na rá n'yohu ngue guerp'u ja rá háitho bi hyøhrá ngu. Himbi hyøxpá ja rá mmándo. Nu'mø mi tho rá dathe, bi nønhna ngu. Bi hyømbuya, bi xädi.

7

Rá Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na rá capita.

¹ Mi juadi bi manna rá hya bi xihyø ja'i rá Jesús, bi ma, i map'u ja rá hnini Capernaum. ² Nuna rá hnini ná, mi 'bup'u n'na rá capita ngue mi si n'na rá hmiqúi emmei di maði. Nuna rá hmiqúi, maði hyenni, ya ja ngue dá du. ³ Mi zá mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi menhni 'da yø judío 'bet'o p'u ja rá nija ngue bá apra mate rá Jesús ngue dá ehé dá 'yøthebi ná rá hmiqúi rá capita. ⁴ Nu'u yø judío bi guarba 'buhra Jesús. Bi 'yápra mate, bi 'yembi:

—Nuna rá capita, ni 'yup'u gui fáxna. ⁵ Porque di mahyø judío ná, 'né bi hogahe n'na rá nija ngue bi gusehe.

⁶ Rá Jesús bi me'u yø judío sits'i. Pe nu'mø ya xmanguerp'u dá zømp'u ja rá ngu, nuna rá capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá embra Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'uni, porque himma nsága'be ngue gui carb'u ja má ngu. ⁷ Janangue nugä ni xinga gue'a xca maségä p'u ngue xcabá ä'i rá mate. A nuyá, høntho dami manya ngue dá zá má hmiqúi dí xi'i, ya dí paði ngue dá zá rá n'u hembi. ⁸ Porque nugui xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagui. Nugä p'uya, xquet'a dí si má soldado dadí manda. Nu'mø dí xi'a n'na rá soldado ngue ha dá ma, pap'u dí et'i. Ogue ga embi: “Bi 'yεcua”, rá soldado p'uya bá ep'u. Ogue má hmiqúi ga 'bepi te dá mefi, rá hmiqúi øt'e te dí xifi.

⁹ Nuna rá hya t'embi bi manna n'yohu, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yembyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'εc'ei tengü ga 'yεc'εigä ná rá n'yohu ná —bi 'yembi.

¹⁰ Mi zøp'u ja rá ngu'u yø m'menhni, nu'a rá hmiqúi bi dini ngue ya xi'ani.

Rá Jesús bi japi ngue bi bennate rá ts'unt'u n'na rá 'danxu.

¹¹ M'mefa p'uya, nup'u ja rá hnini Naín, ja i map'u rá Jesús. Ni n'youi yø xädi, xangu mi'da yø ja'i ní n'youi. ¹² Nu'mø ni ma dá zømp'u ja rá hnini, bi nu ngue mmap'u n'na rá ánima ni du yø ja'i ngue dá ägui. Hønt'a rá 'dants'unt'u mi si n'na rá 'danxu'a. Ni n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmangu p'u ja rá hnini. ¹³ Mi nu rá 'danxu rá Jesús, bi huεqui, bi 'yembi:

—Ogui zoni.

¹⁴ Nuna rá Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jäti. Bi m'mä'u ni du p'uya. Rá Jesús bi 'yembra ánima:

—Ague n'yø, dí xi'i ngue dami nangui.

¹⁵ Nu'a rá du p'uya bi nangui bi mi. 'Né bi nya. Nuna rá Jesús bi dápra mamá ná mará du. ¹⁶ Emmei bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pe εspabi Oja yø ja'i, i éna:

—Hin hap'u xa hnu n'na rá pøngahya tengü ná bi zøcua dí m'mahmu ya.

Mahøn'a emp'uya:

—Ya dá nupahu rá ts'edi Oja, ngue fáxte ua dí 'bahu ya.

¹⁷ Gä rá häi Judea bi n'yo rá hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'u bi zá bi faði te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xädi rá Xuua ngue bi ma bá nyui rá Jesús.

¹⁸ Nu'u yø xädi rá Xuua, bi xifi te 'be'a gä øtra Jesús. Rá Xuua p'uya, bi zønhi yoho yø xädi. ¹⁹ Bi 'yet'i ngue dá ørpa rá nt'änni rá Jesús ngue'mø majuaní gue'a rá Cristo ja ngue dá ehé di ndast'abi, ogue dá thøm'man'na. ²⁰ Nuya yø m'menhni

ra Xuua, mi zomp'u 'bahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra Xuua otra nxixya, xpá mmenga'be ngue ga ot'a'be ra nt'anni 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da ehē di ndast'abi, ogue ga tømähe man'na —bi 'yembj.

²¹ Nu'a ra ora bi zøn'u yø m'menhni p'uya, bi 'yøthe xangu yø därkehi ra Jesús, bi 'yøthe'u mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xädä bi nzø yø dä. ²² Ra Jesús bi 'yembya yaui:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä. Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hembj. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bennate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ²³ Ra mmenthj di nthēui ra ja'i hinha di gohrá mmēi ngue ec'eigui.

²⁴ Mi mengyø m'menhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi d'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yembj:

—¿Te'o gá ma guá nuh'u p'u bi ja ra dapo? ¿Ua guá nuh'u n'na ra n'yohu hinguí nzaqui rá mmēi, entho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuh'u 'mø? ¿Ua guá nuh'u n'na ra n'yohu ngue he ra hoga ulu? Pē guí pahma ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'b'u mmaṗähä, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'b'ui. ²⁶ Pē xi'mø hinga gue'a guá nuh'u'a, ¿te'o guá nuh'u 'mø? ¿Ua guá nuh'u n'na rá pøngahya Oja? Majuanj ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuh'u. Pēgue tate na ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'mui. ²⁷ Nuna ra Xuua, guehna rá m'menhni Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue ena: “Ga et'a ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui”, bi 'yēna. ²⁸ Dí xi'ah'u, nu hangu yø ja'i 'b'ui, hinjongui pøni ngue di tate ngue ra

Xuua. Pē nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'yē Oja ya, guehya ma datho bi nthēui ra mmenthj ya, ngue ra Xuua.

²⁹ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na. Gätho yø ja'i p'uya, co 'nēhyø nguthäi xi xixyabi ra Xuua, bi bahyø ja'i ngue xanho te mman'Oja. ³⁰ Pē yø fariseo 'nēhyø xänbate ngue ra ley, himbi ne'a ra nxixya bi 'yøtra Xuua'u, nu'a te nne Oja xta 'yørpabi himbi nu manho. ³¹ Janangue bi 'yēna Jesús:

—¿Tegue gda hyejpä ya yø ja'i ya? ¿Ter'u gui nēqui? ³² Gda hyejpabi yø basi n'yemp'u ja ra täi. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yemmi, i embj: “Dá pixt'ähe ra xithi ngue xqui nnehma, pē hinga nnehma. Dá tut'ähe yø thuhu ngue yø thundummai, pē hinga nzomhma”, bi 'yembj. ³³ Guí njathu p'uya, nu'mø himbi nja'a te guí mmahma, guí mbøcuh'u. Porque bá ehra Xuua nuna mi otra nxixya 'nē bi 'yētrá mmēi, nu'ah'u p'uya, gá 'yēmhu ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. ³⁴ A nuyá, guecä drá N'yohu dá ε mahets'i, dí si'a te dí tini, nu'ah'u p'uya guí enju ngue drá nhyøt'a zihme. Guí enju ngue dadi thegä'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'nē'u yø nguthäi. ³⁵ Pē nuna ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfeni xanho yø ja'i, da badj ha rá nja ra hya.

Nup'uja rá ngu n'na ra fariseo, ja 'bup'ura Jesús.

³⁶ Nu'a n'na nc'ei yø fariseo bi zixra Jesús ngue da nsihme p'u ja rá ngu. Mi zomp'u ja ra ngu ra Jesús, bi mip'u ja ra mexa p'uya. ³⁷ Nuna n'na ra xisu mará 'yots'om'mäi p'u ja ra hnini, mi badj ngue bi ma da nsihme p'u ja rá ngu ra fariseo na ra Jesús. Bi zomp'u ja ra ngu p'uya, ni du n'na ra m'mo'aceite, yup'u ra aceite mahotho ga yanj. ³⁸ Bi ndantyøhmü p'u 'bahra Jesús ngue bi dannebi yø gua. Mēnte zoni,

nu'ʰa yø guidä tǎgui, soxpʰa ja yø gua rā Jesús, thuquǐ conyø xtǎ. Bi gospǎbi rā aceite maḥotho gǎ yǎni. ³⁹ Nuna rā fariseo xi zixrǎ ts'ihmǎ rā Jesús, mǐ nu te øtrǎ xisu, nguna rǎ hyǎ bi bǎni, bi 'yǎnǎ: “Nu'mø ngue nmajuǎni rǎ pøngahyǎ Oja nǎ rǎ n'yohʰa nǎ, di padǐ te rǎ m'mǎi nǎ rǎ xisu cuar'mø, ngue rǎ 'yots'om'mǎi”. ⁴⁰ Rǎ Jesús bi 'yǎmbra fariseo:

—Ague Simu, jap'ʰa n'na rǎ hyǎ dǐ nne gǎ xi'i —bi 'yǎmbi.

ǎnna fariseo p'ʰaya:

—Damǐ xiqui grǎ xǎnnbate.

⁴¹ Bi 'yǎnna Jesús:

—Yoho yø n'yohʰa di tupra mǎnyu'a to di hmǐ rǎ mǎnyu. Nu'a n'na rǎ ndupate p'ʰaya, nu'a hangu pøxǎ cat'a ciento ma pa rǎ nzǎbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ǎi p'ʰaya, nu'a hangu pøxǎ yote mǎ'det'a ma pa rǎ nzǎbi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pǎ nu'ʰa mǐ ndupate, ya hǐmbi zǎ bi gutyø güenda. Nu'a bi hmǐ rǎ mǎnyu p'ʰaya, bi punnbi gǎ yoho. Damǐ xicya, ǎdana gue'a ya yø ndupate ngue tǎte di ja mammaǐ rǎ hmu?

⁴³ Bi 'yǎnna Simu p'ʰaya:

—Nup'ʰa nnǎ bǎngǎ, man'natho tǎte di ja mammaǐ'a xangu mǐ ndupate, nǎ bi punnbi.

Bi 'yǎnna Jesús:

—Nu'a gǎ manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyǎtrǎ xisu nǎ rǎ Jesús, bi 'yǎmbra Simu:

—Guǐ nnu nǎ rǎ xisu 'bǎcua ya. Dǎ cat'a ua ja nǐ ngu, pǎ hǐngǎ 'dacrǎ dehe xcǎ nxǎgua. Pǎ nuna rǎ xisu 'bǎcua, bi merca ma gua conyø guidä, 'nǎ bi duquǐ conyø xtǎ. ⁴⁵ Nu'ǐ, hǐncǎ zǎnguagui conn'na rǎ beso, pǎ nunǎ, mǎnte rǎ ora xtǎ cat'a ua ja nǐ ngu ya, hǐngui sǎya ḥannegui ma gua. ⁴⁶ Nu'ǐ, hǐncǎ coscǎ rǎ aceite ma ya. Pǎ nunǎ, maḥotho gǎ yǎnna aceite bi goscagui ma gua. ⁴⁷ Guehǎ dí xi'i naya, ngue ǎmmǎi dǐ maquǐ, ja dǐ

nǎquǐ p'ʰa ngue xangu rǎ ts'oqui, pǎ dǐ mpunnbi. Pǎ nu rǎ ja'ǐ ngue ts'ʰtho mapunnbi, ts'ʰtho dǐ nǎquǐ ngue dǐ mǎ'a n'na.

⁴⁸ Rǎ Jesús bi 'yǎmbra xisu:

—Ya dǎ pun'na'ǐ nǐ ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'ʰa mǐ'da yø ja'ǐ xi ts'ofo 'dap'ʰa 'bǎhmu p'ʰa ja rǎ mǎxa p'ʰaya, dǐ n'yǎmbi:

—ǎTe'o nǐ n'yohʰa nǎ ǎnǎ ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'ǐ?

⁵⁰ Pǎ rǎ Jesús bi 'yǎmbra xisu:

—Ya gǎ nyǎnya ngue gǎ 'yǎc'ǎigui. Dǎ hyu nǐ mmǎi ya, nǐ ma.

8

Ja ua yø thuhu yø xisu bi mǎxra Jesús.

¹ M'mefa p'ʰaya, xangu yø hnǐni bi thohnǎ rǎ Jesús ngue xihyø ja'ǐ ha dǐ njap'ʰa di zo rǎ 'yǎ Oja. Nǐ n'youi'ʰa 'dǎ'mǎ yoho yø xǎdi. ² Xquet'a n'yohʰa 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mǐ n'youi yø ts'onthǐ, dǎ gue'ʰa maǐ hyǎnnǐ. N'yohʰa p'ʰa rǎ Maya nuna ja man'na rǎ thuhu ngue rǎ Magdalena. Guehǎ xi 'yøthe m'met'o ngue mǐ n'youi yoto yø ts'onthǐ. ³ N'youi p'ʰa rǎ Juana nuna rǎ xisu rǎ Chuza, guehǎ dǐ manda gǎtho yø mǎfi p'ʰa ja rǎ palacio rǎ Herodes. 'Nǎ rǎ Susana n'youi p'ʰa. N'youi p'ʰa xangu yø xisu ngue ja te pets'i, nu'mø te honna Jesús, guehya fǎxya.

Rǎ Jesús i hyǎjpa rǎ hyǎ n'na rǎ momhmudǎ.

⁴ Xangu yø ja'ǐ bá ǎp'ʰa ja yø hnǐni ngue nne dǎ 'yøde te mmanna Jesús. Mǐ mpeti xangu yø ja'ǐ, bi hyoni te gui hyǎjpa rǎ hyǎ xihyø ja'ǐ. Bi 'yǎmbi:

⁵ —N'na rǎ n'yohʰa bi ma dǎ ponna trigo. Nup'ʰa bi thogui ngue ponyø hmudǎ, bi zop'ʰa ja rǎ 'yu 'da yø hmudǎ. Bi nghyø ja'ǐ thop'ʰa ja rǎ 'yu. Bi map'ʰa yø ts'int's'ʰa ngue bi za yø hmudǎ. ⁶ Mǐ'da yø hmudǎ bi monǐ, bi zop'ʰa hǐngui pidi rǎ hǎi

ngue o ra do. Bi 'yotra hmudä 'mø mi bøts'e, ngue hingui xa ra häi. ⁷ Mi'da yø hmudä bi zop'ua ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yø hmudä, bi zop'ua ja ra hoga häi, guehya emmei bi nja ya. Nu'a n'na mhmudä bi bøn'a n'na ciento yø hmudä.

Nu'mø mi manna ra hya na, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmua na ra hya di mmangä ya —bi 'yembi.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyspa ra hya xihyø ja'i.

⁹ Nu'ua yø xädi bi 'yänni te ga mbønya yø hya xi hyequi. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yembi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmuihu ya yø hya ya. Pe nuya mi'da yø ja'i, dá thonna hya di nhyeipi te dá sifi, n'namhma ngue nu te da nu, tengutho 'mø ngue hinte da nu. Nuya yø hya da 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya da 'yøde.

Ra Jesús bi ma te ni bønnya yø hya bi hyspa ra momhmudä.

¹¹ Ma ga xi'aha te ga mbønna ra hya dá ma. Nu ra hmudä bi 'boni, gue'a rá hya Oja'a. ¹² Nuya yø ja'i ngue hontho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyeipi ngue ra nen'yu p'ua bi zo ra hmudä ya. Hontho juadi bi 'yøhra hya, bi map'ua ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. Hingui nnepe ngue da 'yec'ei ra hya, ngue di nyanyø te yø ja'i. ¹³ Mi'da yø ja'i, gui nhyeipa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'ua bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Bi 'yec'ei njamm pa. Nu'mø bi ts'ui, 'bexi cohyø mmui. ¹⁴ Mi'da yø ja'i p'uya, gui nhyeipabi ra häi ngue ja yø 'uini p'ua bi zo yø hmudä.

Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pe nu'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mmui yø ja'i. Di ja ndummai honi ha di mmemmeti. Nu'a te yø pähäse, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ¹⁵ Pe mi'da yø ja'i, gui nhyeipi ngue ra hoga häi p'ua bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i ngue yø mmui ga 'yøhra hya ya, 'ne'et'ammui ra hya øde. Hingui hegui, guehya haxra 'yu njuantho ya.

Ra Jesús bi hyspa ra hya n'na ra nyot'i.

¹⁶ Nu'mø to di saca n'na ra nyot'i, hingui sä ngue da go'mi, ogue da hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxmaya, n'namhma ngue nu'ua cat'ambo ra ngu da hyetra nyot'i. ¹⁷ Njarbutho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mmui hanja ra hya. Pe da 'yøhra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya.

¹⁸ Janangue dami 'yec'ammuihu teni bønnya yø hya di mmangä. A nu ra ja'i da dini xanho rá mmui hanja ra hya, da mäx Oja ngue man'na di bahra hya. Pe nu ra ja'i hingui nne da 'yørpabi masu ra hya di mma, nu'a zits'ua ra hya padi, da thanbi.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá meni.

¹⁹ Nu'ua mi 'bøhra Jesús, ja bi zomp'ua rá mamá, 'nehyo n'yohu. Pe hingui sä da guat'i ngue di nyai, porque mandøngu dyø ja'i 'bøp'ua. ²⁰ Hindi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembi:

—Ni mamá 'nehi n'yohu 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyai 'na —bi 'yembi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yenthø:

—Nuya 'bäcua øspabi rá hya Oja, nu'a ra hya øde gue'a øt'a, guehya entho ma mamá ya, guehya entho ma n'yohu ya.

Rā Jesús bi sāyabi rā ndahī conyø funthe.

²² N'na rā pa rā Jesús bi yarbū ja n'na rā barco conyø xādi. Bi 'yēmbi:

—A nuyá, ma gā 'dasū rā zabi gdā māhā man'na nguadi —bi 'yēmbi.

Bj ma p'uya. ²³ Mente nī 'yop'u ja rā dehe rā barco, bj n'ahra Jesús. Ʒnā ha bi 'yētā n'na rā ndonthī bi n'yo. Nu'u yø funthe nangui, so mbo rā barco. Ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rā barco. ²⁴ Nu'u yø xādi rā Jesús, bá āp'u bi āhā, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbate, ague grā xānnbate, ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rā barco. Ya gā tuhū —bi 'yēmbi.

Mī nangrā Jesús, bi hejpbj rā ndahī 'nēhyø funthe. Ngu i hejpi, 'bexpī nsāya. M'mefa ya hīn temā di 'yanī. ²⁵ Bi 'yēmbiyø xādi p'uya:

—ƷHanja ngue hīngui Ʒc'ei ngue gā fāxāhū? —bi 'yēmbi.

Nu'u yø xādi di 'yøtho hanja'a te bj nū, 'nē bj nsū. Dī n'yēmbi n'na ngu n'na p'uya:

—ƷTe'o nī n'yohū nā n'yø? Nu'mø bi zohrā ndahī 'nēhrā dehe, i Ʒc'ei —dī n'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū n'youi yø ts'onthī.

²⁶ Mī zōnnā barco p'u ja rā hāi Gadara, man'na nguadi rā zabi ha dī nhyandui rā hāi Galilea.

²⁷ Mī bōmp'u ja rā barco rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yohū ngue rā mmēngu p'u. Ya rā ya'atho yø pa mī n'youi yø ts'onthī nā rā n'yohū. Nī xīngrā ulu di he. Nī xīngui 'bēp'u ja rā ngu, sinoque guēp'u ja rā camposanto bí 'bāi. ²⁸ Ngu i nū rā Jesús, bj ndant'yøhmū p'u ha 'bāi. Rā ndøts'edi i zofō, bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja nūnā jase rá ts'edi. ƷHanja ngue gadī nthīnt'ua dí 'bāi? Dí 'āi rā mātē ngue 'yo gādī āngui.

²⁹ Ngūnā rā hyā bj mānā n'yohū, porque ya xi xīhrā ts'onthī rā Jesús ngue dā hyēp'u rā n'yohū

n'youi. Xāngu yø nnīdī ngue Ʒmmēi di am'mø bi gū. Yø ja'ī p'uya turpa yø 'yē 'nēhyø gua conyø cadena, pē di c'ūqui. Rā ts'onthī p'uya di japra n'yohū ngue 'dagui, nī ma dāpo.

³⁰ Rā Jesús bi 'yānnī, bi 'yēmbi:

—ƷTenī hū'ī?

Rā n'yohū p'uya bi 'yēnā:

—Nnā hugā ngue yø mmūndotho gāhe —bi 'yēnā.

Bj mānā tengū nā porque xāngu yø ts'onthī mī n'youi rā n'yohū. ³¹ Nu'u yø ts'onthī p'uya, bi xīhrā Jesús ngue hīndā 'yērbū ha ja ngue dā jot'ī. ³² Ja mī 'yorbūtho n'na 'bāi yø ts'ūdi mā'yoni p'u ja rā nguanī p'uya. Yø ts'onthī p'uya, bi 'yādi ngue dā yarbū ja yø mmāi yø ts'ūdi. A nūnā rā Jesús bi unū nt'ēdī. ³³ Janāngue yø ts'onthī bi hyēp'u rā n'yohū mī n'youi, bi yarbū ja yø mmāi yø ts'ūdi. Nuyā yø ts'ūdi p'uya, bi gū rā 'dīhi, bj nhyørbū ja rā zabi. Gā ja bi jarbū rā dehe.

³⁴ Nu'u yø n'yohū mī fāhyø ts'ūdi, mī nū te bj nja. Bi gū rā 'dīhi bj ma bá māmp'u bí ja rā hnīnī. Dā gue'u yø ja'ī 'da'a n'nannī ha 'bāi, gā bá xīfi. ³⁵ Mī 'yøhyø ja'ī'a te bj nja, māndøngu dyø ja'ī bá Ʒhē dā nū. Mī zōnyø ja'ī p'u 'būhrā Jesús, 'dap'u 'būhmī'a rā n'yohū mī n'youi yø ts'onthī. Ya xi dīts'ī. Ya hīnte di ja, ya he yø ulu. Pē bi zū yø ja'ī'a te xī nja. ³⁶ Nuyā yø ja'ī xī nūse'a te xi tho rā n'yohū mī n'youi yø ts'onthī, gā xīhyø ja'ī nū'u ja søhø. ³⁷ Nūnā rā hyā bj nja, ngūya yø mmēngu Gadara, ngūya yø ja'ī ndap'u bi zā bi 'yē'a rā xēqui'a, 'da gā xītyø ja'ī rā Jesús ngue dā ma. Porque Ʒmmēi sū yø ja'ī te bi 'yøt'e. Janāngue hōmbi yarbū ja rā barco rā Jesús ngue bj mēngui. ³⁸ Nu'a rā n'yohū mī n'youi yø ts'onthī bi xīfi ngue xtā mmē rā Jesús. Pē rā Jesús hīmbi nepe, sinoque bi 'yēmbi:

³⁹ —Mānā xānho nī ma nī ngu, n'nāmhā guī xīhyø ja'ī'a te gā bi 'yøt'a'ī Oja —bi 'yēmbi.

Bi ma rā n'yohu p'uya, bi xifi gātho yø ja'i p'u ja ra hnini'a te xi 'yørpabi rā Jesús.

Rā Jairo bi zixrā Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

⁴⁰ Mi zøm man'na nguadi rā zabi rā Jesús. Mi nu yø ja'i ya mambi 'bup'u, rā ndi johya. Porque ya mi ndø'mate gātho yø ja'i. ⁴¹ Bi zø'a n'na rā n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja ra nija p'uya, ni hu ngue rā Jairo. Bi ndantyoħmu p'u 'bāhra Jesús. Bi 'yāpra mate ngue da map'u bí ja rá ngu. ⁴² Porque ya ja ngue da du n'na rá t'ixu mi si. Ya n'ne'mā yonjeya mi 'bui, pē hont'a rá 'dant'ixu mi si'a. Mi ma rā Jesús. Xangu yø ja'i bi dēnni asta di ntørbu ja rā 'yu.

⁴³ Nu'u yø ja'i ni dēnna Jesús, n'youi p'u n'na rā xisu ngue ya n'ne'mā yonjeya mi hembra m'māci. Nuna rā xisu mađi hyēnni, xandøngu rá menyu xi anj ngue mi honyø 'yøthe da 'yøthe. Pē xinga n'na'u yø 'yøthe xtā nzā da 'yøthe. ⁴⁴ Nuna rā xisu, bi m'mēfa p'u ni ma rā Jesús, bi guarbu ja rá xatha, bi dārpa rá nyanj rá he. Ngu'i dārpa rá he p'uya, 'bexpi nsāya rā ji mi hēmbi. ⁴⁵ Bi 'yēnna Jesús:

—Ƿte'o bi dārcagu mi he? —bi 'yēmyø ja'i.

Gātho yø ja'i p'uya, i mma ngue hijnjo'o. Pē rā Bedu 'nē'u mi'da yø n'yohu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbbate, guí ānni to bi dāt'a ni he. Conque guí nnu ngue di ntøtyø ja'i, 'nē tøn'na'i.

⁴⁶ Pē rā Jesús bi 'yēna:

—Hijn'na. 'Bui to bi dārca mā he. Porque dađi unna güenda ngue bi zā n'na nc'ēi comma ts'edi.

⁴⁷ Bi nu rā xisu p'uya, ngue fatho te bi 'yøt'e. Ni huaquj mmap'u. Bi ndantyoħmu p'u 'bāhra Jesús. Yø hmi yø dā yø ja'i p'u bi xi'a njuanj te nnepe ngue bi dādi. 'Nē bi xifi ngue 'bexpi zā rā ji mi hēmbi. ⁴⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zā'i ngue gā 'yēc'ēi ngue di zā'i comma ts'edigā. Dā hyu ni mmāi ya, ni ma —bi 'yēmbi.

⁴⁹ Nuna rā Jesús, mente yaui rā xisu mađi hyēnni, bi zø hman'na nc'ēi bá nēxpū ja rá ngu rā Jairo. Bi 'yēmbra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yonj mantho gui sixrā xānbbate.

⁵⁰ Pē rā Jesús, mi 'yø'a te si rā Jairo, bi 'yēmbi:

—'Yo sā guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yēc'ēigui ngue da zā gā øthegā ni t'ixu —bi 'yēmbi.

⁵¹ Mi zømp'u ja rā ngu p'uya, hijnjondi japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Høndra Bedu, rā Jacobo, rā Xuua, 'nēhrā papā 'nēhrā mamá rā hmute bi japi bi yat'ambo. ⁵² Gā zonyø ja'i, i ya dummai yø ja'i connā ngue'a bi du. Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo gui zomhmu. Nuna rā hmute hinguj tu na, i atho na.

⁵³ Pē nuya yø ja'i yaui rā Jesús i thenthø, porque pađi ngue ya xi du rā hmute. ⁵⁴ Nuna rā Jesús bi bēnba rá 'yē rā du, nts'edi bi 'yēmbi:

—Ague grā hmute, dami nangui.

⁵⁵ Nuna rā hmute p'uya, mahømbi nja rá te. Bi nangui 'bexque'a. Bi manda rā Jesús ngue di t'unna hme da zi rā hmute. ⁵⁶ Nuna rá papā 'nēhra mamá rā hmute di 'yøtho te bi nja. Pē rā Jesús bi manda ngue hijnjonda sifi te bi nja.

9

Bi 'yet'u 'dē'mā yoho yø xādi rā Jesús, ngue da xānbbabi rā hyayø ja'i.

¹ Nuna rā Jesús, mi peti gātho'u 'dē'mā yoho yø xādi ya xi huanhni. Bi unna nt'edi ngue da hyā rā ts'edi da 'yøthe gātho yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da 'yøthe yø ja'i hēmbi dama 'dan'yo man'u. ² Bi mēnhni ngue da xihra hyā yø ja'i ha di

njap'ua di zo rá 'yε Oja. 'Nε da 'yøthe yø dārquēhī p'ua dī ma. ³ Bi 'yεmbi:

—'Yo te gui hax'mø gá mähä, nī xingra tøhø, nī xingra bolsa, nī xingra thuhmε, nī xingra mεnyu. 'Yo gui cax man'na nī pahniha. ⁴ Nup'ua ja ra ngu dī n'na'aha ra ts'äya, ja gui n'oxha p'ua, asta gue'mø guá εhma. ⁵ A nup'ua hīndī n'na'aha ra ts'äya, gui pømhmu p'ua ja ra hīnī. Pε damī huamhra fonthāi dī n'youi nī mbonguahua, gue'a ra hmεya'a ngue ya da thεp'ua ya yø ja'ī hīmbi 'yøt'aha masu.

⁶ Bi ma'ua bi t'et'i, i mpa p'ua ja yø hīnī. Bi xihyø ja'ī ra hoga 'da'yo hya, 'nε bi 'yøthe yø dārquēhī p'ua nī ma.

Rā dast'abi Herodes hīngui nnu rā pa da nū rā Jesús.

⁷ Mī 'yøhra dast'abi Herodes te mmanyø ja'ī ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di 'yøtho'a te øde, porque εn'i'da yø ja'ī ngue nuna rā Jesús, guehna rā Xuua xi bεnnate p'ua bī nt'ägui. ⁸ Mī'da yø ja'ī p'ua, εmbi ngue ya 'yop'ua rā Elías. Mī'da p'ua, εmbi ngue 'bui toni nyogui pøngahya Oja xpi bεnnate. ⁹ Pε rā Herodes bi 'yεna:

—Nu'a rā Xuua dá mandagā bi t'øjpabi rá ya'a, hīnga gue'a 'yop'ua'a. ¿Pε te'o nī n'yohua na dí øcā ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hīngui nnu rā pa rā Herodes ngue da nū rā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bī nsihmε cat'a mahuaqi ma'yohua.

¹⁰ Mambá pengyø xādi rā Jesús ngue bá manna hya p'ua ja yø hīnī, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e. Nuna rā Jesús bi zixyø xādi ngue bī ma dapo, jonna hīnī Betsaida. ¹¹ Pε nū mø mī bahyø ja'ī hapu bī 'buhra Jesús, bī map'ua bī 'bui. Di sāyabi yø ja'ī sømp'ua 'bui. I xihyø ja'ī ha dī njap'ua di zo rá 'yε Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø dārquēhī.

¹² Nū'mø ya nī ma dī nde p'ua, bi guat'ua 'dε'ma yoho yø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Damī 'yεhyø ja'ī, n'namhma da hyoni ha dī n'oxi, ja da dāmp'ua rā hmε da zi. Porque nūua dí 'buhma, rā dapo ua.

¹³ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Damī unhna rā hmε da zi yø ja'ī —bi 'yεmbi.

Nū'ua yø xādi p'ua, bi 'yεmbi:

—Pε hōndi cat'a yø thuhmε dí hagāhe, 'nε yoho yø hua. Rā nzegui gā mmācāhe 'mø, gā ma tāmhme rā hmε da zi yø ja'ī.

¹⁴ Yø ja'ī p'ua, comma cat'a mahuaqi ma'yohua. Pε rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Damī xihma yø ja'ī da mī. Da 'yøtyø zimundo ngue dyø yote mā'det'a nja'ī p'ua da mī.

¹⁵ Gue'a bi 'yøt'a p'ua. Bī mī gātho yø ja'ī. ¹⁶ Rā Jesús bi hyan'ua cat'a yø thuhmε 'nε'ua yoho yø hua. Bi hyanma hets'ī p'ua, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'ua, bi unyø xādi ngue di 'darpa yø ja'ī da zi. Da guehyø hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bī nsihmε xanho yø ja'ī, gā bī nniya. M'mefa p'ua, bī ma mapeti yø thuhmε bi bongui, bi zu'i 'dε'mayo canasta bi bongui.

Bī manna Bεdu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo bá εx Oja ngue dī ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bī ma n'nannī rā Jesús ngue bá mat'Oja, n'youi yø xādi. Bi 'yāmbaya, bi 'yεmbi:

—¿Te'ogā p'ua ga mbεnyø ja'ī 'mø?

¹⁹ Mī dahyø xādi p'ua, bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'ī εmbi ngue gue'e grā Xuua gmī øtra nxixya. Mī'da yø ja'ī p'ua, εmbi ngue gue'e grā Elías. Mī'da yø ja'ī p'ua, εmbi ngue gue'e n'na'ua yø nyogui pøngahya Oja xpi bεnnate.

²⁰ Rā Jesús mahømbi 'yεmbyø xādi:

—Xi'aha p'ua, ¿te'ogā p'ua gni bεmhma ngue guecā?

Rá Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'j, gue'e grá Cristo bá exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yēmbi.

²¹ Rá Jesús mahōmbi 'yēmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogá ya —bi 'yēmbi.

Rá Jesús bi ma ngue da tho, 'nē bi ma ngue di bēnnate.

²² Bi xihyō xādi rá Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu ra N'yohu bí 'yē mahets'i, da 'yēmmēi da ma ma'ani. Nu'u yō ja'i 'bet'o p'ja ra nija da zwi, da guehyō hmu yō mmācja, 'nēhyō xānnbate ngue ra ley, gā da zwi 'nē da hyo. Pē rá hyu pa p'uya di bēnnate —bi 'yēmbi.

Rá Jesús bi xihyō xādi ngue hīnjam'mō da gohyō mmā'a gā 'yēc'ēi.

²³ M'mēfa p'uya, bi 'yēmbi gātho yō ja'i:

—Nu to nne da dēnngui, hīngui sá ngue da zānse te da n'yo. Hangu rá pa, hīnha di gohrá mmāi, mađague'a da thop'u ja ra pont'i.

²⁴ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna rá ja'i di m'mēhrá te na. Pē nu rá ja'i hīngui cohra mmāi'a gā 'yēc'ēigui, mađa tho conná ngueque, guehna rá ja'i di nyanná te na.

²⁵ Porque hīnte da dahra ja'i, mađague'a da 'yōt'e ngue rá mmeti gā rá ximhāi, 'nē di m'mēhrá te.

²⁶ A nuyá, nu rá ja'i ngue pēsra sá conná ngueque, ogue i pēsra sá conná guehra hya di xānnbate, xquet'a da 'yēhra pa ngue nugui drá N'yohu dá ε mahets'i, xquet'a gā pēs'mā sá conná ngue'u to di jagbu. Guehna rá pa gā ma pengui ngue gā ndast'abi, conná ts'edi Oja gā ma n'yo'be yō mača anxē Oja. ²⁷ Majuaní dí xi'ahu, ngue nuyá 'da 'bucua ya, hīnda du, asta gue'mō da nu ngue da hya rá ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpā'a te gui nēqui rá Jesús.

²⁸ Ya rá hyato ma pa xi manna rá hya ná p'uya, bi map'u bí ja n'na rá nyuni rá Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bēdu, rá Jacobo, rá Xuua. ²⁹ Mente mmat'Oja rá Jesús, bi mpā'a gui nēqui rá hmi. Rá he p'uya, asta di yoxni'a gā nt'axi.

³⁰ Bi hnu p'uya, ngue 'bāp'u yoho yō n'yohu yaui. Nuyá p'uya, guehna rá Moisés 'nēhra Elías. ³¹ 'Nēhya xquet'a di yoxni p'u i nēqui ya. Nup'u ha bi nyaui rá Jesús, bi c'a'a rá ndate ja ngue daní nthop'u Jerusalén. ³² Pē rá Bēdu co 'nē'u mī'da yō n'yohu, bi n'aha ngue netha. Nu'mō mī nnuhu, bi nu p'uya ngue di yoxni p'u 'bāhra Jesús, co 'nē'u mīyoho yō n'yohu 'dap'u 'bāhmi di yoxni. ³³ Nuna rá Moisés 'nēhra Elías, ya ja ngue da zop'u rá Jesús. Pē rá Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá xānnbate, ya xanho ngue dí 'bāhmā ua. Ma gā hocāhe hyu yō t'annigu, n'na'i, n'na rá Moisés, n'na rá Elías —bi 'yēmbi.

Pē rá Bēdu hīngui padí te mma.

³⁴ Mente bi manna rá hya ná, bi nja n'na rá gui ngue bi go'mi. Emmēi bi nsu 'mō mī go'mra gui. ³⁵ Bi 'yō p'uya ngue bá nya Oja p'ja ra gui, bi 'yēna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'u dadí mađi. Nuyá yō hya da manna ya, damí 'yēt'ammāihā —bi 'yēna.

³⁶ Mī juadi bá nya'a ya p'uya, bi nu ngue 'bāse p'u rá Jesús. Pē hīnjombi xi'a te bi nu.

Rá Jesús bi 'yōthe n'na nc'ēi mī n'youi rá ts'onthi.

³⁷ Mī hyaxpaya, bá ep'u ja rá nyuni mambi 'bāi. Pē xangu yō ja'i bi ma di c'at'ui rá Jesús. ³⁸ Nup'u 'bāhyō ja'i p'uya, nts'edi bá nya n'na nc'ēi, bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá xānnbate, damí nurquits'u ma ts'unt'u 'bucua, porque hōnna dí si na. ³⁹ Nu'mō bi gū rá ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'nē sohyō fēgui.

Hĩngui nne da hyegui, emmei di ɯni.
 40 Ya xtá xihni xádi ngue xta 'yøthe
 ts'ɯ, pɛ hinxá nzá xá 'yøthe.

41 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Asta njám'mø da zonna pa gui
 'yɛc'ɛigahɯ? ¿Ua guí ɛnɔ ngue
 hangu ra pa ga set'ahɯ?

Bi t'embrá papá ra dárquɛhi
 p'ɯya:

—Bá si ua ni ts'ant'ɯ ya.

42 Pɛ nu'mø ni ma da guatra
 ts'ant'ɯ p'ɯ 'báhra Jesús, asta ra
 huaquí bi 'yɛn'a hái ra ts'onthi. Ra
 Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra
 ts'ant'ɯ ngue bi hyɛp'ɯ. Mí zá'a te
 mi hɛmbra ts'ant'ɯ, bi ndáprá papá
 p'ɯya. 43 Gá di 'yødyø ja'i te bi nja. Bi
 bahyø ja'i ngue ma datho ja rá ts'edi
 Oja.

*Maħombi manna Jesús ngue da
 tho.*

Mente di 'yøtho gátho yø ja'i'a
 te bi 'yøtra Jesús, bi 'yɛmbyø xádi
 p'ɯya:

44 —Damí 'yøhmɯ xanho ná ra
 hya ga xi'ahɯ ya. Mamí pumbɛnihmɯ
 ngue ra N'yohɯ bí 'yɛ mahɛts'i di
 ndápyø ts'oc'ɛi.

45 Pɛ nu'ɯ yø xádi himbi dinyø
 mmɯ ná ra hya xifi, porque tobe
 hĩngui xojpabi Oja yø mmɯ ngue
 da bá'a xifi. I su yø xádi da 'yánni
 te ga mbøn'a ra hya mmaná Jesús.

*Ra Jesús bi xännba yø xádi ndana
 ma datho da hnu mansu.*

46 Nu'ɯ yø xádi ra Jesús di
 njun'mahya n'na ngu n'na, porque
 n'na ngu n'na nne ngue ma datho
 da hnu mansu. 47 Pɛ bi bahra Jesús
 te mbɛmp'ɯ ja yø mmɯ yø xádi. Bi
 zonhna n'na ra basi, bi 'bämba ha
 'bái. 48 Bi 'yɛmbɯya:

—Nu ra ja'i di ja mmansu ná
 ra basi 'bucua ya, nguna da 'yøt'e
 porque pahra ja'i ngue nu te øt'e,
 gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a,
 ɛntho go di ja mmansu gra ja'i.
 Nu ra ja'i di ja mansugui, ɛntho
 go di ja mmansu'a to bá penngui.
 Gátho'ahɯ ya, nu'a da t'ɛmbi ngue

hĩnte di muui ya, gue'a ma dá'a
 p'ɯya.

*Ra Jesús di hejpa yø xádi nuya
 sɯhyø ja'i nnønbabi rá thuhu 'mø
 øthe yø ja'i.*

49 Ra Xuua bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, xtá nugähe
 n'na nc'ɛi ngue nnøn'na ni thuhu
 ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø
 ts'onthi. Pɛ xtá hejpahe, porque
 hĩndi n'yohɯ p'ɯ nná mähä.

50 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—'Yo gádi hejpahe yø ja'i
 nnønnagui má thuhu, porque
 nuya hĩngui sɛcjɯ, má n'yohɯ ya.

*Ra Jesús bi hejpa bi ra Jacobo
 'nehra Xuua te i mma.*

51 Man'na, man'na ni guatra pa
 ngue da ma mahɛts'i ra Jesús. Bi
 hya ra ts'edi p'ɯya ngue di ma
 Jerusalén. 52 Bi 'bet'o 'da yø amigo
 ngue xtani 'yähra nt'ɛdi ha dani
 nsäya. Mí zømp'ɯ ja n'na ra hnini
 jap'ɯ ja ra hái Samaria, bi ne ngue
 ja xtani 'yäp'ɯ ra nt'ɛdi xtí n'oxi.
 53 Pɛ yø mmɛngu Samaria himbi
 nepe xtí n'oxi, porque paði ngue
 da tho tho di ma Jerusalén. 54 Nu'ɯ
 yø xádi ra Jesús, ra Jacobo 'nehra
 Xuua, mi nu ngue ya himbi t'unna
 ts'äya. Bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga
 ähmɯ ngue da tähyø sibi mahɛts'i
 ngue di juadi, tengutho bi 'yøtra
 pøngahya Elías?

55 Bi hyɛt'ɯ yaui ra Jesús, bi hejpi,
 bi 'yɛmbi:

—Nu'au hĩngui pahmi ngue
 hĩngui ho ná ra hya guí mmammí.
 56 Porque ra N'yohɯ bí 'yɛ mahɛts'i,
 himbi 'yɛhɛ ngue di juahyø ja'i,
 sinoque bí 'yɛhɛ ngue da yaui.

I ma man'na ra hnini p'ɯya.

Hyu nc'ɛi bi nyau ra Jesús.

57 Mente ni 'yop'ɯ ja ra 'yu p'ɯya,
 n'na ra n'yohɯ bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague grá hmu, nugá di nne ga
 mmɛ hapɯ gdi ma —bi 'yɛmbi.

58 Ra Jesús bi 'yɛmp'a yaui:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi ngue säya. Pε ra N'yohu bi 'yε mahεts'i hīn'yū rā ngu ha di n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yεmba n'na nc'εi rā Jesús:

—Ma gā mme'p'u nnā magä —bi 'yεmbi.

Pε nu'a ts'o p'uya, bi 'yεna:

—Ague grā hmu, dami 'dacra nt'εdi ngue 'be da du mā papá gā ägui. Ya da zā gā mme p'uya —bi 'yεmbi.

⁶⁰ Ra Jesús bi 'yεmp'a yayi:

—Nu'u yø ja'i εntho ya xā ndu ngue hinguī pā Oja, gue'u dā 'yāhyø mmīndūui'u. Pε nu'i, ma gā mmehma, n'namhma gui xihyø ja'i ha di njap'u di zo rā 'yε Oja.

⁶¹ Mahōmbi 'yεn man'na nc'εi p'uya:

—Ague grā hmu, nugä dī nne gā mme, pε dami 'dacra nt'εdi ngue 'be gā ma ε'u bī 'bap'u ja mā ngu.

⁶² Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a bi bentra t'abi ndani ngue dī nuafani, 'nε cohra mmāi m'mefa, gue'a ya hingrā nzāui dā mā ha di njap'u dī zo rā 'yε Oja yø ja'i'a.

10

Ra Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i da manna hya.

¹ M'mefa p'uya, nuna rā Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni dī m'met'o p'u dī ma. Yø yonc'εi p'u dā ma n'na ngu n'na, i map'u ja yø hnini ja ngue dani nthohra Jesús. ² Bi 'yεmbuya:

—Majuani dī xi'ahu ngue rā 'befi xangu i ja, pε yø mēfi zi yohotho 'bai. Janangue nuyá, dami 'yāphu nā Oja rā mmeti rā 'befi, ngue dā menhyø mēfi p'u ja rā 'befi. ³ Nuyā guī mmähā ya. Pε dami mfāhma, porque gui cāthū p'u 'bāhyø ja'i ngue yø nduc'εi, tengutho yø dε'yo 'mø 'yop'u ha 'bāhyø zate, gui njathū p'uya. ⁴ Yo temā bolsa gui caxu, 'yo temā njamēnyu gui caxu. 'Yo gui cax hmi'da nī thixfanihu.

'Yo to di ot'ahu 'mø gā nzenguahū p'u ja rā 'yu. ⁵ Nu'mø gā sōmp'u ja n'na rā ngu, gui zenguate 'mø gā cāthū mbo. Gui 'yεnā: "Oja di japra ngu ja ua ya". ⁶ Nu'mø 'bap'u yø ja'i ngue nneprā njapi Oja, nu'a rā nzengua gadi unī ngue Oja di japyø ja'i, dā gohmi rā nzengua. Pε nu'mø hinguī nne yø ja'i, ya hīn'nā 'mø. ⁷ Dami nsāya p'u ja rā ngu gui sōmhmu. Dami sihu'a te si yø ja'i 'bap'u. Porque nī 'yup'u ngue di t'unnā nzābi rā mēfi. 'Yo hōntho gui pōn'a n'na rā ngu, gnī mpa man'na rā ngu. Nu'a, hīn'nā'a. ⁸ Nu'mø bi n'na'ahu rā ts'āya p'u ja rā hnini gui sōmhmu, dami si'a te dī n'na'ahu. ⁹ Gui 'yøthelū yø dārquēhī dī 'bap'u. Gui 'yεmhmu: "Nuyá, ya guep'u gui pahmu ha gdi sohā rā 'yε Oja ya". ¹⁰ Pε nu'mø hīmbi n'na'ahu rā ts'āya p'u ja rā hnini gui sōmhmu, gui 'yεm'mø gā thohmu p'u ja yø caye: ¹¹ "Dā huambu ja rā hnini yø fonthāi bā n'yoi mā mbonguahe. Gue'a rā hmēya'a ngue ya dā thec'ahu p'u. Pε dami pahmu ngue ya mī ja ngue xtā si'ahu ha gdi sohā rā 'yε Oja", gui 'yεmphū yø ja'i. ¹² Dī xi'ahu ngue nu'mø rā pa dani thaxra güenda, man'na xan'u rā castigo dā thohya yø ja'i hīmbi unna ts'āya, ngue'a rā castigo dā tho'u yø ja'i mī 'bap'u ja rā hnini Sodoma.

Xandøngu rā castigo dā thohyø ja'i hinguī nne di 'bät'yø mmāi.

¹³ Hague ngu rā castigo dā thohyø ja'i 'bap'u ja rā hnini Corazín. Hague ngu rā castigo dā thohyø ja'i 'bap'u ja rā hnini Betsaida. Porque hīmbi 'yεc'εigui 'mø mī nu yø milagro dā ørbū 'bai. A nu'mø xtā nnu yø milagro yø ja'i mī 'bap'u ja rā nyogui hnini Tiro, 'nep'u ja rā hnini Sidón, n'nahmantho xtā hyep'u rā nts'o manī n'yo yø ja'i. Xti n'yūxyø 'bospi, 'nε xtā hye yø he yø ja'i nu'a xtī nεqui ngue 'bū ndumma. ¹⁴ Pε nu'mø rā pa dani thaxra güenda,

man'na xangu rā castigo dā thohyø ja'i festa rā hya ya, ngue'a rā castigo dā thohyø ja'i mi 'bup'u ja rā hnini Tiro 'nɛp'u ja rā hnini Sidón. ¹⁵ A nu'u yø ja'i 'bup'u ja rā hnini Capernaum, rá nɛgui ɛnā ngue dā t'ɛspabi p'u mahɛts'i, 'nɛcua ja rā hāi dā t'ɛspi. Pɛ gue dī map'u ja rā niđu.

¹⁶ Bi 'yɛmbyø xādi rā Jesús:

—Nu'u yø ja'i dā ne dā 'yøhra hya guí xihmu, tengutho 'mø go dā 'yørɔasɛ mā hyagā'u. Nu te'o hinda nu manho'ahu, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pɛngui.

Ya bá penc'u hyate ma'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá penc'u hyate ma'det'a nja'i bi 'benhni, ɛmmɛi di johya. I ɛnā:

—Ague grā Hmu, nu'mø dá nongāhe ni thuhu, asta 'nɛhyø ts'onthi n'youi yø ja'i hɛp'u.

¹⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Gue'a guí mmammī. Dá nugā rā Satanás ngue gā taphu, bi mā hāi tengutho rā huɛi 'mø ni gai. ¹⁹ Nugā dá 'da'ahu rā ts'edi ngue madague'a guí nɛshu yø c'ɛya 'nɛ guí nɛshu yø ixtehe, pɛ hĩnte dā ja'ahu. 'Nɛ guí taphu gātho rá ts'edi nā rā zithu mā nsuihu. ²⁰ Pɛ 'yo gadi johyahū ngue hontho guí nnongahū mā thuhugā, 'bexi hɛp'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i. Sinoque nu'a gdi johyahū, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhū p'u mahɛts'i.

Di johya rā Jesús.

²¹ Nu'a rā ora'a p'uya, rā Espiritu Santo bi japi ngue ɛmmɛi di johya rā Jesús. Bi 'yɛna:

—Mā Papá'i, dadi ja mammadī'i grā Hmu p'u mahɛts'i, grā Hmu ua ja rā ximhāi. Porque yø ja'i ɛnā ngue yø bamhya, i ɛnā ngue tini xanho yø mmāi hanja rā hya, pɛ gā 'yajpabi ya yø hya ya. Gā japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde

tengutho yø basi ngue yø 'yøde. Nguna gā 'yøt'e mā Papá'i, porque gue'a guá sanni ngue dī nja'a.

²² Mā Papágā bi dāqui gātho yø cosa ngue gā mada. Hĩjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'u Oja, sinoque hõnse'a rá Papá dī mpahmi. Hĩjongui pøni ngue dadi mpahmi'a rā Papá, sinoque hõnse'a rá Ts'ant'u dī mpahmi. Nu rā ja'i dā neprā Ts'ant'u Oja ngue dā badī te'o nā rā Papá, ya dā zā dā badī.

²³ Bi hyɛtyø xādi p'uya, bi 'yɛmsɛbi:

—Bi toca'ahu rā mmɛnthi ngue gā nɛɛ conni dāhu'a te guí nnuhu ya. ²⁴ Porque dī xi'ahu ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'mai, 'nɛhyø dast'abi xa m'mai, bi ne xtā nnu'a te guí nnuhu ya, pɛ hĩmbi zā bi nu. Bi ne xtā 'yø'a rā hya guí øhmū ya, pɛ hĩmbi zā bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmɛngu Samaria.

²⁵ Nu'a n'na rā xānbbate ngue rā ley p'uya, bi guat'i ngue thāmmahya rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grā xānbbate, ¿te 'be'a ja ngue gā øt'e para ngue gā tinnā te para zantho?

²⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Teni 'be'a nt'ot'i p'u ja rá ley Oja? ¿Tema hya guí tim'mø gadi xādi?

²⁷ Nu'a rā xānbbate ngue rā ley p'uya, bi 'yɛna:

—Nunā rā hya nā, guehna ɛnā: “Dami ja ndummāi ngue mathoguiho guí mahmū Oja co gātho ni mmāihu. Hangu rā pa hont'a guí mbɛmhma'a. 'Nɛ dami mahni mmic'ɛiui tengutho gni ne ngue dī ma mammadī'i”, i ɛnā hya.

²⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xanho te guí mma. Dami 'yøt'e tengutho rā hya guí mmana n'namhma ngue guí tinnā te para zantho.

29 Pɛ nuna rá xännbate ngue rá ley, i ɛna ngue ya gue'a te ɔt'e ngue hinga gátho yø ja'i 'da guí matho. Janangue bi 'yembra Jesús:

—Pɛ, ɛndana gue'a ma mmic'ɛi'be p'uya?

30 Mí dahra Jesús, bi 'yembi:

—N'na rá n'yohu bá hya rá 'yu xpi 'yɛ'a Jerusalén, ni map'u ja rá hnini Jericó. Bi nthɛui yø bɛ, bi hyännbabi'a te mi ha, asta bi mɔjpe. Bi uní, bi zop'u p'uya. Ya sá rá ndate 'mø mi zop'u. 31 Nu'a rá ora'a p'uya, bi thop'u ja rá 'yu n'na rá mmäcja. Bi nu ngue 'bemp'u rá n'yohu sá rá n'u. Bi mäqui, i gätá n'na nguadi, bi thogui. 32 Xquet'a bi thop'u n'na rá n'yohu mi ja rá 'bɛfi p'u ja rá nija. Nu'mø mi nu'a sá rá n'u, bi mäqui, bi thogui. 33 Pɛ nuna n'na rá n'yohu ngue rá mmɛngu p'u ja rá häi Samaria, bi thop'u ja rá 'yu. Mí nu ngue 'bemp'u ná xi ma ma'uni, bi huɛqui. 34 Bi guarbu benna n'yohu p'uya, bi gospabi rá aceite, 'nɛhra vino bi gospa p'u xi ts'ɛrpi. Bi durpabi rá ts'et'i. Bi 'yɛxp'u ja rá faní p'uya, bi zits'i ngue dá hyonnbi ha di nsäya. Bi mádi. 35 Mí hyaxpuya, nuna rá mmɛngu Samaria 'mø ya ja ngue dá ma, bi hya'i yoho yø mɛnyu nuya di nthɛui n'na pa rá nzäbi n'na mmɛnyu. Bi unna mmɛnnigu, bi 'yembi: “Damí färquits'u ná rá n'yohu 'bɛcua. Nu'mø hɛndi gua'i ná rá mɛnyu ja ua, man'na xangu gui uní, ga jut'a'i 'mø dá pengui te gui uní”, bi 'yembi. 36 Xiya, ɛndana gue'a ya hyu nc'ɛi di nɛqui ngue rá mmic'ɛiui ná rá n'yohu bi unyø bɛ ya?

37 Nu'a rá xännbate ngue rá ley p'uya bi 'yɛna:

—Nu'a bi huɛqui, gue'a rá mmic'ɛiui'a.

Mí dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ni ma ya, damí 'yøt'e tengutho ná rá hya guí mmanya.

Ya 'bup'u ja rá ngu rá Marta rá Jesús.

38 Bi thop'u maní ma rá Jesús, bi zømp'u ja n'na rá hnini. Nup'u ja rá hnini bi zoni, 'bup'u n'na rá xisu ni hu ngue rá Marta. Nup'u ja rá ngu ná, bi säyabi rá Jesús. 39 Nuna rá Marta, 'bu'a n'na rá juhue ni hu ngue rá Maya. Nuna rá Maya bi mip'u ni hyandra Jesús ngue øxra hya xihyø ja'i. 40 Pɛ rá Marta humbi di mpɛtho. Bi guarbu hu rá Jesús, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, ɛua xanho te ør'ma juhue ngue hɛndi zɛqui? Damí xifi ngue dá máxqui —bi 'yembi.

41 Mí dahra Jesús, bi 'yembra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hinguí padi te gui 'yøt'e. Janjuani gui ho ni mmái'a te gá ja ngue gui 'yøt'e. 42 Pɛ honda n'na rá hya ja ngue má datho di mporta. Nuna rá Maya xa huanhna hya nu'a má datho di mporta 'nɛ hɛnjonda hyännbi.

11

Bi xännbabi ha di mat'Oja yø ja'i rá Jesús.

1 Man'na rá ora p'uya, nuna rá Jesús mi mmat'Oja p'u ja n'na rá xɛqui. Mí juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na'u yø xädi bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, damí xänngahe rá mhmat'Oja, tengutho rá Xuua bi xännbi dá mat'Oja yø xädi —bi 'yembi.

2 Mí dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø guí mmat'Ojahu, gui 'yɛmhmu: “Ma Papá'ahɛ guí 'bu mahɛts'i, damí 'yøt'e ngue dá hnu mansu'i. Bá ɛhɛ guí manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja rá ximhäi tengutho bí ja mahɛts'i.

3 Damí 'dacje rá hmɛ n'na pa ngu n'na pa. 4 'Nɛ damí punnga má ts'oquihe, tengutho gáhe xquet'a dadí punnbahe to hinguí ho te

ørcahe. Dami fāxcahe ngue hinga øt'āhe rā nts'o. Dami yanje ngue rā nts'o".

⁵ Rā Jesús bi sigue bi 'yēmbi:

—Xi'mø ngue n'na rā n'yohu gadi n'amigo n'na'ahu ya. Nu'mø made rā xui p'aya, da zømp'u ja rá ngu rá amigo, da 'yēmbi: “Ague mā amigo'i, dami hmiqui hyu yø thuhmε. ⁶ Porque n'na mā amigo bi zøp'u ja ma ngu, jap'u xpi 'yεhε. Pε hin'yu te ga unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'aya, da 'yenthø møbá tha'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'nøt'e mā goxthi. Mā basi ya xa 'yoi. Ya hinda zā ga nnangui ga 'da'i'a guí adi”, da 'yēmbi. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pε hinguí nne da nangui ngue di unni te honi. Pε nugā dí xi'ahu ngue da nanghma, di unni te gā honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugā dí xi'ahu, nuna Oja di 'da'i te guí homhma. Dami 'yāpi te guí nnehu. Nu te guí honi, guí tini. Nu'mø gá jātra goxthi ngue guí nzohma Oja, da xoc'ahu. ¹⁰ Porque nu rá ja'i adi te nne, mā t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jātra goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu rá ja'i 'bührá basi, nu'mø bi 'yāpra thuhmε, hinguí sá rá mmui rá ja'i ngue rá do di unná basi. Ogue rá hua da 'yāprá basi, hinga c'εya di unni. ¹² Ogue rá do'ni da 'yāprá basi, hinga ixtehe di unni. ¹³ A nuyá, i ja ni ts'oquihu, pε guí padi guí unna cosa xanho ni basihu. Nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yāpra Espiritu Santo, da pēnnabai.

Yø ja'i embi ngue rā zithu fāts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nuna rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mādi gonebi rā ts'onthi mi n'youi. Nu'mø mi hyep'u rā ts'onthi mi n'youi rā n'yohu, bi nya p'aya. Yø ja'i p'aya di 'yøtho. ¹⁵ Pε en'i da yø ja'i:

—Nuna rā n'yohu na, øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a rā zithu rá hmu yø ts'onthi fāts'i ngue jap'u.

¹⁶ Mi'da yø ja'i p'aya, bi xifi ngue nunu mahets'i xtabá 'yøtyø hmeya hijnongui sá da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bí 'bu mahets'i di unna ts'edi. ¹⁷ Pε rā Jesús gā patho te mbenyø ja'i, bi 'yēmbi:

—Xip'u di manda n'na rā dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hijnam'mø da zā da zehyø hya. Xip'u ja n'na rā ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bup'u, da 'yεhra pa di n'uεni. ¹⁸ Njarbatho na rā hya dí xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpase yø mēfi rá zithu, ya rá 'bēfise di ts'oni. Dí mmangā na rā hya na ngue guí εnjh ngue rá zithu fāxca'mø dí øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁹ A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudióhu tenna hya guí xānnbatehu, ¿ua rā zithu fāx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? Nuyá, ja di nεqui p'aya ngue guí ya xādāhu, hinguí padi te guí mmamhma. ²⁰ Pε xi'mø ngue di 'dacra ts'edi Oja ngue gā øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi, ja di nεqui p'aya, ngue ya di manda ua Oja.

²¹ Hinga rā zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na rā n'yohu xanzaqui, cū yø juai guí mfāp'u ja rá ngu, hinte da ja'a te fādi. ²² Pε nu'mø bá ep'u man'na rā n'yohu ngue man'na xta nzaqui, da dapi, da gānnabai yø juai guí mfādi. Ya rá mmeti'a te da hyannbi. Di njadā p'aya, tate xa nzaquigui ngue rā zithu, janangue sá dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Nu rá ja'i hinguí nne ngue mā n'yo'be, guehna rá ja'i rá n'youi mā nsui'be na. Nu rá ja'i hinguí fāxqui ngue gā ør'be rá 'bēfi, guehna rá ja'i di ts'ongatho mā 'bēfi na.

Rā ts'onthi bá pengbu ja rá mmui rā ja'i.

24 Nu'mø bi hyep'u rā ts'onthi n'youi rā ja'i, nup'u ja rā xequi mathoguitho xā 'yot'i, ja bí 'yop'u rā ts'onthi, honi ha di nsäya. Pē nu'mø himbi dini ha di nsäya, di n'yomfēni p'uya, i enā: “Ga pengā p'u ja mā ngu dá pōni”, i enā. 25 Nu'mø bá pengbūya, dā dinnbabi rá mm̄ai rā ja'i ngue h̄injongui 'b̄up'u, tengutho n'na rā ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. 26 Dā mengbūya, dā si m̄i yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a rā ts'onthi rá m̄adi. Gā dā yurbū ja rá mm̄ai rā ja'i ngue di m'm̄ap'u. M'mēfa p'uya, man'na di m'm̄a man'u rā ja'i ngue'a te rā n'u m̄i s̄a m'm̄et'o.

Bi manna Jesús te'o di nthēui rā mm̄enthī.

27 Nunā rā Jesús, mēnte mmanya yø hyā ya, nup'u ha 'b̄h̄yø ja'i, bá thā'a n'na rā xisu, bi 'yēmbi:

—Rā mm̄enthī bi nthēui rā xisu bi øn'a'i, 'nē bi s̄at'a'i —bi 'yēmbi.

28 Ēm'mø m̄i dahra Jesús:

—Mā datho rā mm̄enthī bi nthēui ya yø ja'i di ho dā 'yøxra hya mman'Oja, nu'a te rā hyā øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ēi äpyø milagro rā Jesús.

29 Man'na n̄i mpetitho yø ja'i p'u 'bāhra Jesús. M̄i nya rā Jesús, bi 'yēnā:

—Nu yø ja'i 'b̄h̄ra pa ja p'uya, yø ts'oc'ēi. 'Bet'o äcyø milagro dā nu, ja dā 'yēc'ēigui. Pē h̄in temā milagro gā øt'e hme dā nu yø ja'i. Nu'a dā nōpa hmēya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pōngahya Jonás.

30 Porque tengutho rā Jonás, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nōpa hmēya yø ja'i m̄i 'b̄up'u ja rā hn̄ini Nínive'a. Njarb̄atho rā N'yohu bí 'yē mah̄ets'i ya, nu'a te dā tho'a, gue'a dā nōpa hmēya yø ja'i 'b̄h̄ra pa jap'u'a ya.

31 Nu'mø rā pa ngue dan̄i hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na rā xisu m̄i ndast'abi p'u sur, dā nangui ngue di yāpya yø ja'i 'b̄h̄ra pa ja p'uya. Porque nunā rā xisu

nā, ndø yap'utho rá häi bi 'yēhē ngue bi 'yøxra hya m̄i pahra Salomón. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Salomón, pē h̄ingui nne gui 'yøhm̄a rā hya dí mm̄angā ya. 32 Dā gue'u yø ja'i m̄i 'b̄up'u ja rā hn̄ini Nínive dā nang'mø rā pa dan̄i hyaxra güenda Oja, di yāpya yø ja'i 'b̄h̄ra pa ja p'uya. Porque nu'u yø ja'i m̄i 'b̄up'u ja rā hn̄ini Nínive, bi 'b̄ätyø mm̄ai 'mø m̄i 'yø'a rā hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Jonás, pē h̄ingui nne gui 'yøhm̄a rā hya dí mm̄angā ya.

Rā Jesús bi hyēpabi rā hya n'na rā nyot'i.

33 H̄ingui s̄a ngue to di sacra nyot'i 'nē dā 'yāqui, ogue dā go'm̄i con n'na rā huada. Sinoque dā hyøxm̄aya, n'namhm̄a ngue dā nu rā nyot'i yø ja'i dā yut'ambo.

34 Nu'mø bi xogui xanho n̄i dāhu ya, ya guí hēth̄a xanho rā nyot'i i ja. Njarb̄atho n̄i n'yomfēnih̄a

ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahm̄a ndana rā nho gd̄i n'yohu 'mø. Pē numø h̄ingui xogui xanho n̄i n'yomfēnih̄a, ya h̄imma juani guí pahm̄a ndana rā nho gd̄i n'yohu 'mø. Ya nsatho 'mø ngue rā ts'a'bexui p'u gn̄i mähä.

35 Njarb̄atho ya, dan̄i ne ngue dā xohn̄i n'yomfēnih̄a, n'namhm̄a ngue dā zā gui timhm̄a rā 'yu xanho. 36 Tengutho n'na rā ja'i 'mø hā rā nyot'i, hētra 'yu ha n̄i ma, gui njath̄a p'uya. Nu'mø tinni mm̄aih̄a ndana rā nho, ya gui hyēhm̄a p'u rā nts'o ngue gui n'yo manhohā.

Bi manna Jesús te øtyø fariseo 'nēhyø xānbate ngue rā ley.

37 Nu'mø m̄i juadi bi nya rā Jesús, nunā n'na rā fariseo bi zits'i ngue dā nsihm̄eui p'u ja rá ngu. M̄i yut'ambo rā ngu rā Jesús, bi m̄ip'u ja rā mēxa. 38 Nunā rā fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesús ngue h̄imbi nx̄a'yē 'mø m̄i nsihm̄e. 39 Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague gyø fariseohu, guí pecju máxøts'e rā vaso 'nē máxøts'e rā mohi. Pē máxøts'etho dī nēquí ngue gyø hoja'ihu. Nu mbo nī mmuihu, gyø bēhu, ngue hont'a te pēs'yø ja'i so nī mmui guí hyannbahū. ⁴⁰ Hinguí padī te guí mmamhmu. ¿Ua hinguí pahmu ngue máxøts'e mā do'yohu, Oja bi hoqui, xquet'a 'nē mbo mā mmuihu bi hoqui? ⁴¹ Pē damī fāxyø hyoya co nu'a te guí pēts'i. Ya gā dā gommāho p'uya.

⁴² Ague gyø fariseohu, hague ngu rā n'ū guí thohmu. Nu'a rā diezmo gadi unhnū Oja, gadi unni te gā guí timhmu, astā rā xac'andehe gadi unhnū rā diezmo Oja. Dā gue'ū gātho mī'da yø c'anī gadi unhnū rā diezmo Oja. Ya xānho ngue ngunā guí øthu, pē nu te rā nho ja ngue guí 'yøthu, 'nē'a gdi mahmu Oja, hinguí øthu'a.

⁴³ Ague gyø fariseohu, hague ngu rā n'ū guí thohmu. Porque guí huanthohu yø nthuts'i tate xānho p'ū ja yø nija. 'Nē guí nnehu ngue con n'na rā respeto di zengua'ahu yø ja'i p'ū ja yø 'yu.

⁴⁴ Ague gyø xānnbatehu ngue rā ley, conyø fariseo, hague ngu rā n'ū guí thohmu. Porque máxøts'etho dī nēquí ngue xānho'ahu, himma juanī ngue xānho nī mmuihu. Nu'ahu, tengutho p'ū o rā ánima hīndī nēquí, thohyø ja'i máxøts'e, pē hinguí padī te ja mbo rā hāi.

⁴⁵ Mī da'a n'na n'c'ei'ū yø xānnbate ngue rā ley p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbate, ngue guí mmanā rā hyā naya, xquet'a 'nēcāhe guí sacje ya 'mø —bi 'yēmbi.

⁴⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xquet'a 'nēhyø xānnbate ngue rā ley, hague ngu rā n'ū guí thohmu. Porque nunā rā ley guí xānnbahū yø ja'i ngue dā 'yøt'e, hīnjonguī hāt'i dā 'yøt'e. Ēntho rā ndate 'benī gadi dūthu yø ja'i. Yø ja'i p'uya, hinguí hāt'i dā dūts'i. Pē nu'ahu, nī xīngā gue'a n'na nī

saha guí nne gdi tōxhū'a rā 'benī guí hōspahū yø ja'i.

⁴⁷ Hague ngu rā n'ū guí thohmu. Porque guí hōmbahū yø panteo'ū yø pōngahya Oja xā hyo nī mbox-itahu. ⁴⁸ Ja dī nēquí p'uya ngue gadi thehū'ū nī mboxitahu bi hypyø pongahya Oja. Mahōnguī nne guí njathū p'uya, madague'a gadi hojpahū yø panteo'ū yø pōngahya ya xāndū.

⁴⁹ Janāngue ya patho Oja te dī nja. Bi 'yēna: “Gā pēnhnā mā pōngahya 'nē mī'da yø m'mēnhnī. Nu 'da'ū p'uya, dā tho. Mī'da p'uya, dā juī”. ⁵⁰ Pē nuya yø ja'i 'būhra pa ja p'uya, gā ja dā mā mapēnnbi p'ū'a rā castigo ja ngue dī nja, ngue yø pōngahya xā tho astā gue'mø māmbā fū'a nxīmhai. ⁵¹ Dā fap'ū bā tū rā Abel, astā guerp'ū i ntū rā Zacarías nunā bi thop'ū ha guí nhyacui rā nija rā altar. Guehna dí xi'ahu naya, dā hyasapābi rā güenda Oja ya yø ja'i 'būhya, ngue'a te i dū'ū.

⁵² Ague gyø xānnbatehu ngue rā ley, hague ngu rā n'ū guí thohmu. Porque go guí hahū rā nsogui ngue rā mfadi. Pē nī xīngā gue'ahu gdi pahmu, nī xīngā dī japhū dā ba'ū yø ja'i nne dā badi.

⁵³ Nunā rā Jesús, hōntho bi juadi bi manya yø hyā ya, mathoguitho bi mbøcūe yø xānnbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo. Bi guarbūya ngue bi 'yørpe xāngu yø nt'ānni. ⁵⁴ Honī ha di zādi ngue temā hyā dā manā Jesús ngue hīnda gue'a, para ngue dā zā di yapi.

12

Rā Jesús bi xānnba yø ja'i ngue hanja'ū yø ja'i máxøts'etho dī nēquí ngue xānho.

¹ Nu'a rā ora'a, yø mahuañitho yø ja'i bi mpeti, astā dī ntøtyø ja'i. Rā Jesús bi mādi bi 'yēmbiyø xādi:

—'Yo gnī 'yohū tengutho gā 'yo yø fariseo. Porque máxøts'etho dī

neq̄ui ngue x̄anho te ga 'yo, h̄imma juani ngue x̄anho. ² H̄in'ȳu n'na ra hya da b̄emp'ra ja rá mm̄ai ra ja'i ngue h̄inda fadi. Madague'a da 'ȳena da go'mi, p̄e ḡa fatho. ³ A nuyá, nu'a te ḡama hya nt'aguitho gadi nxihm̄a ngue h̄ingui nneph̄a da fadi, h̄inga nt'agui'a, i fadi xand̄onho. Nu'a ra hya gadi nhyarpatho ni guh̄a, ogue n'not'e ra ngu p'ra guí yah̄a, i nt'ode ḡatho ra hn̄ini'a te guí mm̄amhm̄a.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'u.

⁴ Ague mā amigo'ah̄a, dí xi'ah̄a ngue 'yo guí suh̄a'ra da ne da hyo'ah̄a. Porque nu'm̄o bi hyo'ah̄a, ya h̄inda z̄a te da japa te. ⁵ Nuḡa ḡa xi'ah̄a ndana ja ngue guí suh̄a. Dam̄i suh̄a Oja, ngue nu'm̄o bi hyac'a ni teh̄a, ja rá ts'edi ngue da m̄en'nah̄a ra nid̄u. Nuna ya, guehna dam̄i suh̄a naya.

⁶ Xi'm̄o bi 'b̄a cat'a ȳo ts'int's'u, uangui h̄ondi yoho ȳo xixani mā t'uni. P̄e nuna Oja, h̄inga n'na di p̄umb̄eni'ra ȳo ts'int's'u. ⁷ Janjuani ngue f̄ax̄ah̄a Oja. Conque asta ni xtah̄a m'mede n'na ngu n'na. Janangue 'yo guí suh̄a ȳo ja'i. Porque man'na x̄ammad̄i'ah̄a ngue ȳo ts'int's'u, madague'a ȳo mm̄undotho'ra.

Ra Jesús bi xihȳo x̄adi ngue h̄inda gomp'ra ha 'b̄ahȳo mm̄ic'eiui.

⁸ Dí xi'ah̄a ngue nu to ḡatho da m̄amp'ra 'b̄ahȳo ja'i ngue εc'eiui, xquet'a ga mm̄anḡa p'ra 'b̄ahȳo anxe Oja ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. ⁹ P̄e nu te'o da ḡonḡa p'ra 'b̄ahȳo ja'i, da mā ngue h̄ingui εc'eiui, xquet'a ga mm̄anḡa p'ra 'b̄ahȳo anxe Oja ngue h̄in dadi n'amigo'be ra ja'i da ḡongui.

¹⁰ Nu to bi z̄a da n̄omman'ra N'yoh̄a bí 'ȳe mah̄ets'i, i s̄a ngue di mp̄unn̄bi. P̄e nu ra ja'i da n̄omman'ra Esp̄iritu Santo, ya h̄indi mp̄unn̄bi.

¹¹ Nu'm̄o bi ts'ixah̄a p'ra ja ȳo nija, ogue da ts'ixah̄a p'ra ja ra ts'ut'abi, 'yo s̄a di tu ni mm̄aih̄a na ra hya ja ngue gdi thah̄ma. ¹² Porque nu'm̄o bi z̄onna ora guí nyah̄a, gues̄e ra Esp̄iritu Santo di b̄en'nah̄a ra hya guí mm̄amhm̄a'ra ora'a.

Nu ra ja'i ja rá m̄enyu, h̄inga gue'a rá m̄enyu ja ngue di ma rá mm̄ai.

¹³ Mambá nya n'na nc'ei p'ra 'b̄ahȳo ja'i, bi 'ȳembra Jesús:

—Ague gr̄a x̄annbate, dam̄i xihm̄a n'yoh̄aḡa ngue di 'dajma parte ngue ra erensia.

¹⁴ M̄i dahra Jesús, bi 'ȳembi:

—Ague n'ȳo, z̄te'o bi 'ȳexqui ngue ga nts'ut'abi ngue ga hec'ah̄a te guí p̄esh̄a?

¹⁵ Mah̄ombi 'ȳembi:

—Dam̄i mf̄ah̄ma, 'yo s̄a guí εhm̄a ngue gue'a ra m̄enyu mā datho di muui. Porque ra ja'i nne ngue di m'ma manho, h̄inga gue'a rá m̄enyu xtangu di p̄ets'i di m'ma manho.

¹⁶ Bi hȳepabi na ra hya ja ua p'aya, bi 'ȳembi:

—M̄i 'b̄a'ra n'na ra n'yoh̄a ngue ra mm̄emmeti. Emm̄ei bi nja ȳo huahi. ¹⁷ Nuna ra mm̄emmeti p'aya, nguna bi b̄eni, bi 'ȳena: “z̄Teni 'be'a ga ot'e? H̄in'ȳu har̄a ga p̄ets'a te jap'ra xtá p̄efi”. ¹⁸ Ya εmp'aya: “Ya dí pad̄i te ga ot'e. Nuya ga xotma t'u, man'na xtanno ho ga hoqui. Ja ga p̄esp̄a te ḡa ga xoqui, 'ne'a te ḡa dí p̄ets'i. ¹⁹ Ga εnḡa p'aya, Nuya, xangu te jap'ra gd̄a si xangu ȳo j̄eya. Di nja gamp̄ah̄a ya. Ma ga ns̄aya, ma ga si te ga t̄ini”, da 'ȳena. ²⁰ P̄e Oja p'aya, da 'ȳembi: “Ague n'ȳo, h̄ingui pad̄i te guí m̄ma. Nuya guí tu'a di nxui ya. Xi'a te xcá p̄ets'i, z̄to da goh̄mi'a?” ²¹ Njarb̄atho ra ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mets'i, h̄inte di muui p'ra ja rá h̄mi rá d̄a Oja.

Nuna Oja i f̄ahya ȳo ja'ia o rá 'ye.

22 Bi 'yēmbā m'mēfa yø xādi rā Jesús:

—Nugā dí mma, nu'a te ja ngue gui sihū, ogue te ja ngue gui hyehū, 'yo gue'a mathoguiho gā ndū nī mmāihū'a. 23 A nuyá, nu rá te rā ja'i man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo rā ja'i man'natho di muui ngue'a te da hye. 24 Ya guí nnuhū yø ca ngue hinguí uahī, 'nē hinguí xofō ngue te da mets'i. Pē Oja di unni te si yø ts'int's'ū. Goma gue'ahū ya, ngue hinda māxahū Oja, porque man'na xammadi'ahū ngue yø ts'int's'ū. 25 Xiya, xi rā ja'i tu rá mmāi ngue hinguí hēts'i, ŷua da zā di nte man'na doyanī ngue'a gā nhēts'i? 26 Nu'mø hinda zā ngue man'na guí ntehū mīts'ū, ŷhanja ngue tu nī mmāihū mī'da yø cosa 'mø?

27 Ya guí nnuhū yø dōni bí ja dapo ngue hīndī mpefi, nī xinguí mpe, pē mahotho guí nēqui. Dí xi'ahū ngue tengu rā dast'abi Salomón, mandōnho drá he bi hye, pē hīnha da zudi tengu gā nho yø dōni. 28 Porque guesē Oja øt'e ngue mazihotho guí nēqui yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pē nixudi p'uya, di nzøp'ū ja rā orno. ŷGoma gue'ahū ngue hīndī he'ahū Oja? Pē hīngá ēgui ēc'ēihū xanho ngue fāxahū Oja. 29 Nuya 'yo mathoguiho di tu nī mmāi ha gdi hyoni te gui sihū. 30 Porque yø ja'i 'bēcua ja rā xīmhāi, hōnt'a te da zi nī ma yø mmāi honī. Pē nu'ahū, 'bēhni Papáhū, 'nē ya padī ngue guí homhū gātho ya yø cosa ya. 31 Janangue dami ja ndūmmāi guí 'yøthū'a te di mānda Oja. Gue'a di 'da'i te gāma cosa guí homhū'a.

Dami ne ngue bí ja nī mmētihū mahēts'i.

32 Madague'a ziyohotho'ahū, pē 'yo guí sūhū. Nugā gā fā'ahū tengutho rā mände'yo 'mø fāhyø de'yo. Nunā Oja nī Papáhū i ja mpähā ngue guí m'māhū p'ū ha di

mānda. 33 Dami pä te gā guí pēshū, guí unhū rā mēnyū yø hyoha. Dami nehū rā buxa hīnjam'mø di nts'onī. Porque nu'mø bí ja nī mmētihū mahēts'i, hīnha rá nzegui da bōhø. Nup'ū hīnda zōnnā bē, 'nē hīnda zi rā zu'ē'a te guí pēts'i. 34 Nu'mø guí ēmhū ngue bí ja mahēts'i'a rā nho tate di muui, hōnnbū da zo nī mmāihū p'ū 'mø.

Ya xqui nsāhū 'mø bi zōhni Hmūhū.

35 Ya xqui nsāhū 'mø bi zōhni Hmūhū. Madra xui da zōhø, ya di zø nī nyot'ihū. 36 Gui 'yøthū tengutho yø hmiqūi n'na rā hmu 'mø tō'mi ngue da pengbū da nu rā nthati. Ngu di zōhø di jātra goxthi, 'bextā xojpi. 37 Rā mmēnthi di nthēui rā hmiqūi nuna dinnā hmu 'mø bi zōhø ngue di ndø'mate. Majuanī dí xi'ahū ngue nu'a rá hmu, di nsā ngue da 'yēp'ū ja rā mēxa yø hmiqūi ngue da 'uinī. 38 Madague'a made nxui da zōhø, ogue tobe hīndī hats'i da zōhø, pē rā mmēnthi bi nthēui yø hmiqūi da thīnī ngue di ndø'mate. 39 Dami pahmū nā rā hyā ja ua. Ngue n'na rā mmēnnīgu, nu'mø da badī tema ora da zōhra bē p'ū ja rá ngu, di mfādi xanho, hīndī n'ūnī da sojpa rá ngu ngue da fē. 40 Xquet'a dami njathū p'uya, dami ndø'matehū. Porque nu'a rā ora hīnte di so nī mmāihū, xi'mø gue'a rā ora da zōhra N'yohū di 'yē mahēts'i'a.

Rā Jesús bi hyējpa rā hyā yoho yø hmiqūi, n'na rā hmiqūi ngue rā 'yøde, n'na rā hmiqūi hīngrá 'yøde.

41 Rā Bedu bi 'yānnā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmu, ŷhōngtho gāhe guí xicje nā rā hyā gadi hyēcya, ua gue gātho yø ja'i guí xifi?

42 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nunā rā hyā dí mmāngā, gue'a rā hmiqūi 'bēt'o bā dinnā hyā dí xicā nā, nu'mø da 'yøt'e te di xifi.

Guehna tengutho n'na ra hmiq̄ui da ma mafāti'u to 'bup'u ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zonna ora di nsihmε yø ja'i mafāti, da 'uini. ⁴³ Ra mm̄enthi di nth̄eui ra hmiq̄ui da 'yøt'e te di 'beprá hmu. Nu'mø bi zóhrá hmu, da d̄ini ngue dadi mpefi. ⁴⁴ Majuan̄i di xi'ah̄u ngue nu te gá p̄esrá hmu, gá di fátrá hmiq̄ui. ⁴⁵ P̄e nuna ra hmiq̄ui da 'yemp'u ja rá mm̄ai ngue him'be da zóhrá hmu, da m̄adi da matyø mm̄ihmiq̄uiui conyø xisu. Da mi di nsihmε, ogue di n'iti. ⁴⁶ Nu'a rá hmu ra hmiq̄ui p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hinguí tøm̄rá hmu, gue'a ra ora da zó'a. Nu'a rá hmu p'uya, mathoguitho da meí, pets'i ngue da xen̄i. Di 'yemp'u ni gohyø ja'i hinguí εc'εi ra hya.

⁴⁷ Nuna ra hmiq̄ui bi bad̄i xanho hanja na ra hya nneprá hmu da 'yøt'e, p̄e himbi 'yørpabi'a te rá pähá rá hmu, da 'yem̄mei da ma m'mei. ⁴⁸ P̄e nu'a ra hmiq̄ui himbi bad̄i xanho'a te rá pähá rá hmu, da 'yøtyø cosa ni n'yup'u ngue di 'bei, ts'atho da ma m'mei, porque hinguí pad̄i te øt'e. Nu te'o bi bad̄i xanho ra hya, jatho ngue da 'yøt'e te sifi. Nu te'o man'na xangu ra hya mafāti, man'natho xangu ja ngue da 'yøt'e.

Bi manna Jesús ngue di nja ra sui.

⁴⁹ Nugá ra sibi dá εhε ga ucá ua ja ra ximhäi. D̄i nnegá ngue di nzø na ra sibi na. ⁵⁰ Xquet'a ja ngue ga thocá n'na ra n'u, p̄e dí xønni ngue di nja. ⁵¹ ¿Ua guí εmhmu ngue dá εcá ua ja ra ximhäi ngue hin̄i temá n'u guí säh̄u? Nu'a, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. ⁵² Porque ra pa di ma p'uya, cat'a nja'i 'dat'a ra ngu di 'bai, gá di nsui. Hyu nc'εi di nsahmi'u yo nc'εi di εc'εigui. Ogue yo nc'εi di nsahmi'u hyu nc'εi di εc'εigui. ⁵³ Nu ra papá hinda nu manho rá ts'ant'u di εc'εigui. Nu ra ts'ant'u hinda nu manho rá papá di εc'εigui. Nu ra mamá hinda nu

manho rá t'ixu di εc'εigui. Nu ra t'ixu hinda nu manho rá mamá di εc'εigui. Nu ra cá hinda nu manho rá ts'ihue di εc'εigui. Nu ra ts'ihue hinda nu manho rá cá di εc'εigui.

I ja yø hm̄eya ngue te di nja.

⁵⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø gá nuh̄u ngue bá nangyø 'bogui, guí εmhmu p'uya ngue di n'ye. 'Nε gue'a di nja'a. ⁵⁵ Nu'mø 'yo ra ndah̄i ni 'yε'a sur, guí εmhmu p'uya: “Xta mpa ya”. 'Nε gue'a di nja'a. ⁵⁶ Ena xø gá guí pahmu p'u gn̄i bεmhmu, p̄e hin'na. Nu'ah̄u guí pahmu te nne da manna tiempo 'mø guí hanth̄u yø guí bí ja maya, 'nεcua ja ra häi guí pahmu te di nja'mø 'yo ra ndah̄i. ¿Hanja ya'mø ngue hinguí pahmu te gá mbøn'a te gäma hya guí nnuh̄u yø pa dí 'buhmu ya?

Dami ja ndum̄mai guí nhojp̄qui ni nsui.

⁵⁷ ¿Hanja ngue hinguí hac̄seh̄u ra güenda ndana gue'a xanho? ⁵⁸ Nu'mø bi nyap'ah̄u, nu'a di yap'ah̄u dami nhojp̄ah̄u p'u ja ra 'yu, n'ranahma ngue h̄indi dá'ah̄u p'u ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndá'ah̄u p'u ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ah̄u ra policía. Ra policía p'uya, da zixah̄u fädi. ⁵⁹ D̄i xi'ah̄u ngue nup'u ja ra fädi, ya hinda zä guá pønthoh̄u p'u, guá pømhmu asta gue'mø guá jut'i gátho ra m̄enyu da ts'an'nah̄u.

13

Jatho ngue da th̄ep'u ra nts'o.

¹ Nu'a ra ora'a p'uya, bi guat'i 'da yø ja'i p'u 'bähra Jesús, bi xifi te xi 'yøtra Pilato ngue xi hyo 'da yø ja'i ngue yø mm̄engu Galilea. 'Nε ja xi thop'u ha thohyø zu'ε nu'u tho ngue ra 'bøt'e. ² Ra Jesús bi 'yembi:

—Nu'a te ra n'u bi thohya yø mm̄engu Galilea bi tho, ¿ua guí εmhmu ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya ngue mi'da yø

mmɛnguḥu? ³ Dí xi'ahḥu ngue hīn'nā. Nu'mø hīngui hyehmḥu p'ḥu rā nts'o gñi 'yohu, xquet'a 'ne'ahḥu 'da gdi m'mehmḥu. ⁴ Xi'ḥu 'de'mā hyato nja'i bi hyo rā torre Siloé 'mø mī dāgui, ζua guí ɛmhḥu ngue man'na mī ja yø ts'oqui ya bi du ngue gātho mī'da yø mmɛngu Jerusalén? ⁵ Nugā dí xi'ahḥu ngue hīn'nā. Nu'mø hīngui hyehmḥu p'ḥu rā nts'o gñi 'yohu, 'ne'ahḥu 'da gñi m'mehmḥu.

Rā Jesús bi hyejpa rā hya n'na rā za hīngui zadi.

⁶ Bi hyoni te gui hyejpa rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, bi 'yembī:

—N'na rā n'yohḥu bi 'yēt'a n'na nza rā igo p'ḥu ja rá hāi. Bi ma da nu p'ḥu ngue'mø zadi. Pɛ hīn tema igo bá tīnī. ⁷ Bi 'yembrá mɛfi mī fāhrā hāi p'ḥu: “Ague n'yø, ya rá hyu jeya dí ɛhɛ dí hongā yø ndāt'ā ua ja rā za ja ua. Pɛ hīnte dí tīnī. Dāmī 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja rá hāi”, bi 'yembī. ⁸ Pɛ nu'a fāhrā hāi p'ḥu bi 'yɛnā: “Ague n'yø, dāmī tø'mrā jeya ja ua ya. Ma gā cunnbagā rā hāi 'nɛ gā pojpa rā 'yai. ⁹ Xamhmatho dī nzadi ngue gā jap'ḥu. Nu'mø ya hīmbī nzadi, ya gā ɛpḥya”, bi 'yembī.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā xisu mī mo'mī.

¹⁰ Man'na rā pa ngue rā ts'āya, mī xānbbate p'ḥu ja n'na rā nija rā Jesús. ¹¹ Nup'ḥu ja rā nija, mī 'bɛp'ḥu n'na rā xisu ngue ya n'ne'mā hyato njeya madī hyenni. Nu'a rā ts'onthī mī n'youi, di japi ngue mo'mī. Hīnjam'mø di sã di juanná xatha. ¹² Nu'mø mī nu rā Jesús, bi zonnḥaya, bi 'yembī:

—Ague grā xisu, ya dā zã rā n'ḥu guí hɛmbya.

¹³ Bi japyø 'yɛ p'ḥu ja rá ya p'ḥu. Pɛ 'bɛxpī zã'a rā ora'a, bi njuanná xatha rā xisu. Nuna p'ḥu, bi ja mamḥadi Oja. ¹⁴ Pɛ nu'a dī manda p'ḥu ja rā nija p'ḥu, bi mbøcue ngue

rā ts'āya'a rā pa bi n'øthe rā Jesús. Bi 'yembiyø ja'i p'ḥu:

—N'nato mā pa ja ngue dī nja rā 'bɛfi. Gue'ḥu yø pa guá ɛhɛ dā t'øthe'ahḥu 'mø. Pɛ hīnga gue'mø rā pa ngue rā ts'āya dā t'øthe'ahḥu.

¹⁵ Mī dahra Jesús, bi 'yembiyø ja'i:

—Ya gā gue'a guí mmamp'ḥu gñi bɛmhḥu ya 'mø. Xi'mø guí si n'na nī ndani, ogue n'na nī burru, ζua hīngui xoc'mø rā pa ngue rā ts'āya ngue dā ma dā nsithe? ¹⁶ Xina rā xisu, rá mbom'meto rā Abraham, ya n'ne'mā hyato njeya di unna zithu ngue'a te hɛmbī. ζUa hīnda zã dā t'øthe 'mø rā pa ngue rā ts'āya na'mø?

¹⁷ Mī manna rā hya nā p'ḥu, mambi mɛstā yø sã'ḥu nnu man'ḥu rā Jesús. Pɛ gā di johya yø ja'i, porque hīnjonda zã dā 'yøt'e te nnurpī øtra Jesús.

Bi hyecra hya rā Jesús ngue n'na rá hmudā rā mostasa.

¹⁸ Mī nyā rā Jesús, bi 'yɛnā:

—ζHa dī njap'ḥu gdi pahmḥu ngue ha dī nxandyø ja'i dā zo rá 'yɛ Oja? ζTegue gdā hyejpa rā hya?

¹⁹ Tengutho n'na zihmudā rā mostasa, zitchḥu 'mø bi thup'ḥu ja rā huahī. Pɛ dī nte astā gue'mø dī ndat'o. Xtā nhɛts'i dā gohi, dā 'yøtyø 'bafi yø ts'int'sḥu p'ḥu ja yø 'yɛt'o.

Bi nhyejpa rā hya rā hojani i pɛ rā levadura ngue dī ixqui.

²⁰ Mahømbi 'yenna Jesús:

—Nu'a dī nxandyø ja'i dā zo rá 'yɛ Oja, guí nhyejpabi ²¹ rā íxi 'mø bi japi hyu t'ɛni rā hojani n'na rā xisu, astā gue'mø di ixqui gā rā janī.

Mahyepi rā hya n'na rā goxthi hīngui uant'i.

²² Bi sigue bi n'yo rā Jesús nī ma Jerusalén, xānbbabi rā hya yø ja'i p'ḥu ja yø hnīnī thogui. ²³ Bi 'yemba n'na nc'ɛi p'ḥu:

—Ague grā hmū, ζua ziyohotho yø ja'i dī nyani?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

²⁴—Dami ja ndummui gdi cuthu p'u ja ra goxthi hingui uant'i. Porque di xi'ahu ngue xangu to da ne da yat'i, pe hindā zā da yat'i. ²⁵ Porque nu'mø bi nangra mmennigu da nøtra goxthi, nu'u da go'athi di jātra goxthi, da 'yēmbi: "Ague grā Hmu, dami xogahe ra goxthi", da 'yēmbi. Pe da 'yēnna Hmu 'mø bi dadi: "Hin'na. Himma amigo'ahu". ²⁶ Da 'yēn'u di 'bā'athi p'uya: "Pe 'nē 'dap'u dá nsihmēhu. Nup'u ja mā hninigāhe ja gā xānngahe p'u ni hya". ²⁷ Da 'yēnna Hmu 'mø bi dadi: "Ya di xi'ahu ngue himma amigo'ahu. Dami 'uehmu ua dí 'bui, porque xants'o te xcā 'yøthu". ²⁸ Ja di nzonp'u'u di 'bā'athi p'uya, di guxtyø ts'i 'mø bi nu ra Abraham, ra Isaac, ra Jacob, co gātho mi'da yø pøngahya Oja di 'bap'u di manda Oja. Nu'u di 'bā'athi, da gop'u'u. ²⁹ Porque di bønyø ja'i p'u ni hyehra hyadi, da guerp'u ni bøxyadi, norte, 'nē sur di bønyø ja'i da mip'u ja ra mēxa ngue di nsihmē p'u di manda Oja. ³⁰ A nuyá, 'bū i'da ngue 'bēfa ua ya, gue'u dani m'met'o p'u'u. 'Bū i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u dani m'mēfa p'u'u.

Bi nzonna Jesús ngue handra hñini Jerusalén.

³¹ Nu'a ra pa'a p'uya, bi zø i'da yø fariseo, bi 'yēmbra Jesús:

—Dami pøngua ni ma, porque nne da hyo'i ra Herodes —bi 'yēmbi.

³² Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Hantho ena da hyäcā na ra Herodes. Ni mähā ya bá xihmu ngue nuya 'nē nixudi, ga øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ga øthe yø ja'i hēmbi 'dama 'dan'yo man'u. Niman'i p'uya, ga juadi te dí pēfi. ³³ Pe jatho ngue ga thogui hapu nnā ma. Nixudi 'nē niman'i ga n'yo asta gue'mø ga sōn'a Jerusalén. Nuaa himma juani ngue da thogā ua,

nup'u Jerusalén himma punnbi yø pøngahya sōmp'u, gā i tho.

³⁴ Ague gyø mmenguhu Jerusalén, gue'e gui hophu yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahu, gā gui pændothohu. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga pēn'nahu tengutho ra øni 'mø di petyø basj ngue di huit'si conyø zahua, dadi ja'ahu p'u. Pe hingā nehū. ³⁵ A nuyá, da hyec'ahu p'u Oja ya. Dí xi'ahu ngue ya hñni mantho gui nnuju, asta gue'mø da 'yēhra pa gui 'yēmhm: "Di japrā m'mēnhni Oja bá pēnhua", gui 'yēmhm.

14

Bi yøthe n'na ra därkehi ra Jesús.

¹ N'na ra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Jesús bi ma da nsihmē p'u ja rá ngu n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'uya, fātho te øtra Jesús. ² Nup'u hudi, 'bap'u n'na ra n'yohu ngue neni. ³ Nuna ra Jesús, bi 'yørpa ra nt'änni yø xāmbate ngue ra ley 'nēhyø fariseo, bi 'yēmbi:

—¿Ua da zā ngue da t'øthe n'na ra därkehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uague hñ'nā?

⁴ Nu'u nzofo himbi dadi. Bi bēnra därkehi ra Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'ēmbiyø fariseo p'uya:

—A nuyá, xi'mø gdi sihu n'na ra burru ogue n'na ra ndani, da zop'u ja n'na ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uangui guā jats'i 'bexque'a, madra ts'äya'a ra pa da zop'u ja ra ots'i.

⁶ Hñnte ga ndatho'u yø ja'i nzofo.

Ra Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu ra nthati.

⁷ Nu'u yø ja'i xi ts'ofu, hētho ra Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'u ja ra mēxa. Bi 'yēmbuya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhu ra nthati, 'yogui huanthohu yø nthuts'i tate xanho ngue ja

gui mmihm_u p'ua. Nthambenitho da zø hman'na nc'eij, nu'a tate hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xa nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yeni: "Damj unna nthuts'i na 'bucua n'yø". Ya gui pes'ni sä p'uya ngue gni mmip'ua ja ra nthuts'i hingā njuani. ¹⁰ Nu'mø bi ts'o'i, damj mip'ua ja ra nthuts'i bi ja nyani, n'namhma ngue nu'mø bi zø'a xa nzo'i, da 'yeni p'uya: "De gui mmicua ja ra nthuts'i xanho n'yø". Xquet'a 'ne'ua 'dap'ua gdi hühm_u p'ua ja ra mēxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'ua ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Rā Jesús bi 'yembra n'yoh_u xi zixp_u ja rá ngu:

—Nu'mø guí øt'a n'na ra nts'ihm_e, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'ua ni n'yoh_u, ni xinga gue'ua ni menj, ni xinga gue'ua ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'a, xquet'a da 'yehra ora da zo'i ngue gui nsihm_eui. Ya bi ma ma cots'i'a ra mate xcá 'yorb_uya. ¹³ A nuyá, nu'mø guí øtra nts'ihm_e, damj zo'ua yø hyoya di nsihm_e, damj zo'ua yø do'ye, damj zo'ua yø dogua, damj zo'ua yø xädä ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i ra mmenthj p'uya, porque hinda zä da gut'a'i te gui 'yørpe. Pe nu'mø ra pa danj bennate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcá 'yøt'e.

Bi ma mahyequi ra hya ngue n'na ra dants'ihm_e di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'eij mi hup'ua ja ra mēxa p'uya, bi 'yøde te mman_una Jesús, bi 'yembi:

—Majuani ngue ra mmenthj di tocabi'a to sihm_e p'ua ha di manda Oja mø.

¹⁶ Mi nyā rā Jesús, bi 'yena:

—N'na rā n'yoh_u, bi 'yøt'a n'na rā dants'ihm_e ngue ra nde. Bi manda p'uya ngue bá ts'ofu xangu

yø ja'i. ¹⁷ Nu'a rā nde ja ngue di nja rā nts'ihm_e p'uya, bi menhná hmiq_ui rā mmennigu ngue bá si'ua to ya xi ts'ofu. Bi 'yembi: "Ma ga mmähä ya, porque ya bi nho'a te da ts'i". ¹⁸ Nu'ua bá ts'i p'uya, ena ngue hingui pongui. Nu'a rá mædi bá ts'ofu bi 'yena: "Ja dá tän'a n'na rā häi, jatho ngue ga ma nu ya. Damj punngui, nugā hingui pongui ga mmagā p'ua". ¹⁹ Nu'a man'na p'uya bi 'yena: "Ja di tän'i cat'a nt'ei yø ndani. Nuya di nne ga sä ya. Damj punngui, nugā hingui pongui ga mmagā p'ua". ²⁰ Man'na p'uya bi 'yena: "Ja edadi nthati, janangue hinda zä ga mmapi'ua". ²¹ Nu'mø mambá pengra hmiq_ui, bi xihrá hmu te bá sifi. Bi mbøc_ue rā hmu p'uya. Bi 'yembra hmiq_ui: "Ni ma n'nahmantho p'ua ja rā tai ya, 'nep'ua ja yø caye ua ja rā hni. Bá si ua yø hyoya. Bá si ua yø do'ye, bá si ua yø dogua 'neh_yø xädä". ²² Mambá pengra hmiq_ui p'uya, bi 'yena: "Agué grā hmu, ya dá øt'e te gá 'bejpagui ya. Pe tobe mbonguitho yø nthuts'i". ²³ Bi 'yenna hmu p'uya: "Nuya ni ma mahøn'a p'ua ja yø caye 'nep'ua ja yø 'yu ya. Bi ja ts'edi ngue da ecua yø ja'i n'namhma ngue da yühma ngu. ²⁴ Porque di xi'ah_u ngue nu'ua yø n'yoh_u dá zocä m'met'o, ya hinda zä da eh_e di nsihm_eua'ua".

Ja ua rā hya ja ngue da 'yøtra ja'i mø nne da den_na Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'befa p'ua ni ma rā Jesús. Bi 'bärb_uya, bi 'yembi:

²⁶ —Nu te'o tenngui 'ne zits'utho di maqui ngue'a te gui mahrá papá, oque rá mamá, oque rá xisu, oque yø basj, oque yø n'yoh_u, oque yø nju, oque su da tho conná ngueque, nuná, guehna himma xädigä na. ²⁷ Nu rā ja'i hingui nne da denngui ngue su da tho, guehna rā ja'i himma juani ma xädigä na. ²⁸ A nu'ah_u ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na rā torre, uangui 'bet'o da

'yōtrá güenda, da nu 'mø ngue ja te di unj para ngue da hyätra 'bēfi, ogue hin'na. ²⁹ Porque nu'mø sä di dū'mj, 'nē hinda hyät'a m'mēfa, da dennj to da nu p'uya. ³⁰ Da 'yēna: "Nuna rā n'yohu 'bucua bi dū'mrā 'bēfi, pē hinguī sä da hyät'i", da 'yēna. ³¹ Xi'mø ngue n'na rā dast'abi ja ngue da 'yōrpabi rā tunhni man'na rā mmidast'abiui, uanguī da mī dī n'yomfēni, da zännj ngue'mø da zā di jūui 'det'a mahuahj yø soldado 'mø bá ep'ū 'dāte mahuahj ngue ne tunhni. ³² Pē nu'mø hinda zā p'uya, nu'mø tobe yap'atho bá ēhrā nsaiui, da mennba rā hyā rā mmjnst'abiui p'uya ngue dī nhojpauī. ³³ Guī njathu p'uya, ngue gui hyacjū rā güenda, porque rā ja'i ngue tate di ma'a te pēts'i, a nugā p'uya, zi ts'atho dī maquī, guehna rā ja'i himma xädigā nā.

Bi ma mahyequi rā hyā ngue'mø bi m'mē'a te gā n'ū rā ū.

³⁴ Conque rā ū, xanho'a. Pē nu'mø ya hinguī ū, ya hinte di muui. ³⁵ Nj xingra 'yai rā häi da zā, sinoque da t'enthō. A nuyá, dī nja nī gu ngue gui 'yōhmū nā rā hyā dī mmangā ya.

15

Bi hyecra hyā rā Jesús ngue'mø bi ue'a n'na rā de'yo.

¹ Gātho yø ngūthāi 'nē'ū mī'da yø ja'i t'ēmbj ngue ja yø ts'oqui bi guarbū 'bāhra Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a gā nnemhya yø fariseo'a 'nēhyø xānnbate ngue rā ley, bi 'yēna:

—Nuna rā n'yohu 'bucua, guehya yø ja'i ja yø ts'oqui nne dī nyāui 'nē 'dap'ū sīhmēui nā.

³ Janāngue rā Jesús bi hyecā n'na rā hyā bi xifi, bi 'yēmbj:

⁴ —Nu'āhu ya, xi'mø di 'bai to di si n'na ciento yø de'yo, da 'ue'a n'na ndē'yo p'uya, uanguī da zop'ū'ū goho 'dāte ma'dē'mā gūto ndē'yo p'ū

ja rā dapo. Da ma da honnā n'na ndē'yo xā 'uegue astā gue'mø bá tīni. ⁵ Nu'mø bá tīmp'uya, dādī johya, da huxrā xixi, da ēhē. ⁶ Nu'mø bi zop'ū'ū ja rā ngu, dī petyø amigo 'nēhyø besino, da 'yēmbj: "Bá ēhmū ya, 'da gdā johyathohū, porque ya dá tīngā mā de'yo xī m'mēdi", da 'yēna. ⁷ Njarbūtho nā dī xi'āhu ya, ngue'mø bi hyep'ū rā nts'o gā 'yo n'na rā ja'i ja rā ts'oqui. Man'na rā ndōpāhā bī ja mahēts'i, hinda gue'ū goho 'dāte ma'dē'mā gūto nja'i ēna ngue yø hoja'i, hin'yū yø ts'oqui.

Bi ma mahyequi rā hyā ngue rā mēnyū bi m'mēdi.

⁸ Xi n'na rā xisu 'mø cū 'det'a yø mēnyū, dī 'be'a n'na p'uya, uanguī di sacra nyot'i da gocrā ngu, mahotho di hyoni astā gue'mø bi dīni. ⁹ Nu'mø bi dīmp'uya, dī petyø amigo 'nē mī'da yø besino, da 'yēmbj: "Ma 'da gdā johyathohū ya, porque dá tīngā mā mēnyū dá 'bedi", da 'yēmbj. ¹⁰ Njarbūtho nā rā hyā dī xi'āhu ya, ngue bī ja rā johya p'ū bī 'būhyø anxe Oja ngue n'na rā ja'i ja rā ts'oqui, da hyep'ū rā nts'o gā 'yo.

Bi ma mahyequi rā hyā ngue n'na rā n'yohū di unthō'a te mā t'unni.

¹¹ Mj nyā rā Jesús, bi 'yēna:

—Mj si yoho yø ts'ant'ū n'na rā n'yohū. ¹² Nuna rā ts'ant'ū cohi bi 'yēmbj papā: "Aguē papā, damj 'dac'a te mā mmēti di tocaguī", bi 'yēmbj. Nuna rá papā p'uya, bi unni n'na ngu n'na yø ts'ant'ū'a te di tocabi. ¹³ Hīmma ya'atho yø pa p'uya, nuna rā ts'ant'ū cohi, bi pēti gātho'a te rá mmēti, bi hyāts'i, bī ma man'na rā häi yap'atho. Ja bi amma unitho p'ū rá mēnyū p'uya. ¹⁴ Pē nu'mø mī hyāti gā bi unná mēnyū, nup'ū ja rā häi 'būi, bī nja n'na rā thūhū. Ya hin'yū te da zi p'uya. ¹⁵ Bī map'ū 'bū'a n'na rā n'yohū ngue bi 'yānnā 'bēfi p'uya. Nuna rā n'yohū p'uya, bi

'bepi ngue dá mārpa yø ts'udi p'ua bí ja rá häi. ¹⁶ I nne dá za'u yø jæza sa yø ts'udi p'uya, pε h̄injond̄i unni. ¹⁷ Ya εmp'uya: "Nup'u ja rá ngu ma papágá, xangu yø h̄miqui d̄i mpep'u, pε mbonguitho te dá zi. Nugá p'uya, dí tugá rá thuhu ua. ¹⁸ Ma ga pengá p'u bí 'bähma papá ya. Ga εmbi: Ague papá, rá ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a rá ts'oqui dá ørpabi Oja. ¹⁹ Ya h̄inni 'yup'u gui 'yena ngue n̄i basigui ya. Gui 'yø'n̄i güenda ngue nugá tengutho'u n̄i mēfi gui si, d̄i njarbatho p'u gdi bεngui, ga εmbi". ²⁰ Bi hya rá 'yu p'uya b̄i mengui, i ma rá ngu rá papá.

Nu'mø tobe yap'utho bá ε p'uya, bi hyandrá papá, bi huεqui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, astá h̄afi 'nε d̄i unna beso. ²¹ Nuná rá ts'unt'u p'uya, bi 'yembrá papá: "Ague papá, rá ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a rá ts'oqui dá ørpabi Oja. Ya h̄inni 'yup'u gui 'yengui ngue n̄i basigui ya". ²² Nu'a rá papá p'uya, εmbyø h̄miqui: "N'nahmantho bá cahmi rá ulu tate xanho, dam̄i hetui. Dam̄i hyurpau i n'na rá mfo'yε rá 'yε. Dam̄i unnui yø 'boxthi dá d̄it'i. ²³ Bá siui n'na rá ndani xanoqui ga hohu. Ma ga n'øt'a ngohu, ga ns̄ihmēhu. ²⁴ Porque nuná má ts'unt'ugá 'bucua, tengutho 'mø xi d̄u ná, a nuyá, tengutho 'mø má'da'yo b̄i m'mui. Ya xi m'medi, pε mahøndá nuhu ya". B̄i m̄adi b̄i n'øt'ango p'uya.

²⁵ Mambí 'yo rá 'befi'a rá ts'unt'u má dap'uya. Nu'mø n̄i ma dá zøp'u ja rá ngu'a rá ts'unt'u mambí 'yo rá 'befi p'uya, bi 'yøde ngue ja yø 'bida, 'bähyo nēi. ²⁶ Bi zohna n'na'u yø h̄miqui p'uya, bi 'yänni te 'be'a má ngo i ja. ²⁷ Nu'a rá h̄miqui p'uya bi 'yεmbi: "N̄i papá'a øt'ango ngue n̄i n'yohu xa nzøhø. Xa mánda ngue xa tho n'na rá ndani ya xi noqui, porque nnu rá ts'unt'u ngue h̄inte di ja". ²⁸ B̄i mbøcue p'uya, h̄ingui

nne dá yut'ambo. Bá pønná papá p'uya, bi xifi ngue dá yut'ambo. ²⁹ Pε nu'mø mi dá p'uya, bi 'yεmbrá papá: "Ya xa mma yø jeya dí øt'a n̄i 'bēfi, nugá h̄injam'mø xtá fets'i te guí mma. Pε h̄injam'mø xcá 'daca n'na rá zichivo ngue ga nsännigo'be má amigo. ³⁰ Pε nuyá, nu'mø mi zøhna n̄i ts'unt'u bi un'na n̄i mēnyu ngue yø 'uesi, go xcá hyopra ndani naya". ³¹ Nuná rá papá p'uya, bi 'yembrá ts'unt'u: "Ague ts'unt'u, nu'i ya 'daua dí 'bähmi. Nu'a te gá dí pets'ä, gá n̄i mmeti. ³² Pε nuyá, xanhotho ngue d̄i njaju mpähä, gá øthu rá ngo. Porque nuná n̄i n'yohu, tengutho 'mø ya xi d̄u ná, má'da'yo ngue b̄i m'mui. Ya xi m'medi, pε mahøndá nuhu ya".

16

Bi h̄yecra hya rá Jesús ngue n'na rá h̄miqui d̄i mánda yø mēfi.

¹ Rá Jesús bi 'yεmbyø xadi:

—M̄i 'b'a n'na rá mmεm̄meti ngue si n'na rá h̄miqui d̄i mándabi yø mēfi. Nuná rá mmεm̄meti p'uya, bi sifi ngue di unnbatho rá mēnyu ná rá h̄miqui. ² Rá mmεm̄meti p'uya, bi 'yεmbi: "Ague n'yø, ¿hanja na rá hya dí øcä si'i? Dam̄i dáca güenda'a rá 'bēfi gui øt'e, porque ya h̄inni mantho gui mánda'guí má h̄miquigá", bi 'yεmbi. ³ A nuná rá h̄miqui d̄i mánda yø mēfi p'uya, i εnse: "¿Teni 'be'a ga øt'ä 'mø ya h̄ind̄i 'dacá rá 'bēfi má h̄mu ya'mø? Nugá ya h̄ingui sá ga mpefi. Nu'mø ga haxra limosna, dí pes'ma sä. ⁴ A nuyá, ya dí pad̄i te ga øtya para ngue ya di 'b̄ei to bi 'daca ts'äya p'u ja yø ngu 'mø bi thaga má 'bēfi", i εna. ⁵ B̄i m̄adi bi zohn̄i 'da m̄i'da'u to tuprá h̄mu p'uya. Nuná rá m̄adi bi zohn̄i, bi 'yεmbi: "¿Hangu gui tuhma hmugá?" ⁶ Rá n'yohu p'uya bi 'yεna: "Dí tupa n'na ciento barre rá aceite". Nuná rá h̄miqui p'uya bi 'yεmbi: "Ja ua rá s̄ucua n'youi n̄i güenda 'mø. Pε dam̄i mi

ya, gui 'yør'man'na, gui cuati ngue yote ma'det'a barre guí ndupate", bi 'yēmbi. ⁷ M'mēfa p'uya, bi 'yān man'na nc'ei, bi 'yēmbi: "Xi'i, ħhangu guí tuhma hmugä?" Bi 'yēn'a ts'o p'uya: "N'na ciento t'enj ra trigo". Bi 'yēmbuya: "Ja ua ra sūcuā n'youi nī güenda 'mø. Pē dami 'yør'man'na ya, ngue hōndi goho 'dāte t'enj gui cuati ngue guí ndupate", bi 'yēmbi. ⁸ Nu'a ra hmu, i εspa'a ra ts'omefi ngue padī ha di japi dā hyätyø amigo. Yø ja'i 'bu'a nximhäi janjuani gā mbađi ha di hyätyø amigo, a nu yø ja'i ngue yø 'yēc'ei ħingui njap'u.

⁹ Nugä dí xi'aha, dami usahu ra mēnyu nu'a di usa yø ts'oc'ei ua ja ra ximhäi ngue gdí hyonni amigohu. A nu'mø gā hyä'ni mēnyuh p'uya, ya di 'bui to di 'da'aha ra ts'āya p'u ha gui m'mahmu para zantho.

¹⁰ Nu'a dā bømmanho, madague'a ts'utho dā ma mafāti, man'natho dā bømmanho 'mø dā ma mafāti xangu. A nu'a ħinda bømmanho, 'nē ts'utho dā ma mafāti, mā xtāngu dā ma mafāti, pē ħinda bømmanho. ¹¹ Xi'mø ħingui pømmanhohu 'mø mafāti'ahu ra mēnyu ja ua ja ra ximhäi, ħte'o guí enā di fāt'ahu'a majuanj ngue xanho 'mø? ¹² Xi'mø ngue ħingui pømmanhohu 'mø mafāti'ahu ra mēnyu ndan'yo to rá mmeti, ħte'o guí enā di 'da'ahu'a ja ngue dā zo nī 'yēhu 'mø?

¹³ ħinga n'na ra hmiqūi dā zā ngue yoho yø hmu dī m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu dī m'mai, n'na'a dī mađi, n'na'a ħindi mađi. N'na rá hmu dā 'yørpe te dī manda, man'na rá hmu ħinda 'yørpe te dī manda. Gui njathu p'uya, ħingui sä ngue mbø yoho p'u dī ma nī mmaihhu. Dī ma nī mmaihhu Oja, xindi ma nī mmaihhu ra mēnyu.

¹⁴ Nu'u yø fariseo, ngue hōndra mēnyu nne, gā bi 'yøxtho nā ra hya

mmanna Jesús. Pē thentho'a te øde hma. ¹⁵ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—A nuyá, gui ħärpahu yø dā yø ja'i, porque xøgue enā majuanj ngue gyø hoja'ihu p'u gui nēqui. Pē nuna Oja ħinda zā gui hyäthu nā, i padī te ja mbo nī mmaihhu nā. Porque nu'a ngue yø ja'itho nnu manho te øt'e, ħinga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xänbba yø ja'i ra Jesús ngue hanja rá ley Oja.

¹⁶ Nu'u yø pa bá m'mahra Xuua, ya mī hmanna ley bi 'yotra Moisés, ya mī hman'a te ra hya bi nxänbba yø pøngahya Oja. Asta gue'u yø pa'u ya, i sihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ha di zo rá 'yē Oja. Gātho yø ja'i di ja ndummāi ngue dā zo rá 'yē Oja. ¹⁷ Pē man'na ħingui ħenni ngue dā guahra c'amahets'i 'nēhra häi, ħinda gue'a ngue dā t'ēmbi ħingui ja ts'edi'a te nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, madague'a ts'utho.

Bi xänbba yø ja'i ra Jesús ngue ħingui sä dā 'yenyø xisu.

¹⁸ Nu'u yø n'yohu dī nxummi yø xisu, nu'mø hōmbi nthatra n'yohu, dā mē man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. Nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohu bi mē.

Rā mmēmmeti connā Lázaro, gā bi du.

¹⁹ Mī 'bu'a n'na ra n'yohu ngue ra mmēmmeti. Mī he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, ħntho øt'ango ngue di yoxni p'u sihme. ²⁰ Xquet'a mī 'bu'a n'na ra hyoya nī hu ngue ra Lázaro. Xi guahyø saši nā ra Lázaro, ħup'u ja rá goxthi ra mmēmmeti. ²¹ Nuna ra hyoya nā, i nnehmā dā zi'u yø xemhme täp'u ja rá mēxa ra mmēmmeti, pē ħindi unni. Nu'mø bi thop'u yø fo'yo, tespađi yø saši. ²² Pē bi zønna pa bi du nā ra Lázaro. Yø anxe Oja p'uya, bi zixp'u 'buhra Abraham. Xquet'a bi du ra mmēmmeti p'uya, bá t'ägui.

23 Nup'u ja ra nidu sa ra n'u p'uya, bi nhanni, bi hyannbu yap'utho p'uya, ngue bi 'bup'u ra Abraham, 'dap'u 'buhmi ra Lázaro. 24 Ra mmemmeti bi 'yena: “Ague ma papá'i Abraham, dami hugagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha connā dehe. Da ehe di pogbagui ma jani. Porque dí sãgã ra n'u ua ja yø sibi”, bi 'yena. 25 Ra Abraham bi 'yembi: “Ague ts'unt'u'i, dami beni ngue gã m'mammanho mente ra pa gã m'mai. A nuna ra Lázaro bi zã ra n'u na. A nuyã, go 'bamma pãhã ua naya, go guí sã ra n'u ya. 26 I ja man'na ra hya ya. Xandõnhẽ ua hapu nnã nhyacju. Janangue nu to da ne di map'u, hinda zã da thogui. A nu'u ni gop'u, hinda zã dí 'yecuau”. 27 Bi 'yenna mmemmeti p'uya: “Pe dí ã'i ra mate ma papá'i Abraham, ngue gui penhna Lázaro p'u ja rá ngu ma papãgã. 28 Porque 'bup'u mĩcat'a ma n'yohu. Da zã da xifi te dí thocã ua, n'namhma hinda eua ha dí sãgã ra n'u 'mø bi du'u”. 29 Ra Abraham bi 'yembi: “Nuyã guí mma, da zã di xã'u yø hyã bi 'yotra Moisés, da gue'u bi 'yotyø pøngahya Oja. Da 'yørpa masu'a ra hyã hmamp'u”. 30 Enna mmemmeti p'uya: “ahã ma papá'i Abraham, gue'a guí mma. Pe nu'mø da ma n'na ra ánima da xifi te ja ua, da hyep'u ra nts'o ga 'yo'u”. 31 Ra Abraham bi 'yembi: “Nu'mø hingui t'ec'ei'a te ra hyã bi 'yotra Moisés 'ne'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, madague'a di bennate n'na ra ánima da ma da nyau, xquet'a ngutho hinda 'yec'ei ra hyã da sifi”.

17

Xandõngu ra n'u da zã to da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'eiui.

1 Ra Jesús bi 'yembyø xãdi:

—Nuyã, hĩndi 'bedi temã cosa ga 'yotra ts'oqui yø ja'i. Pe hague ngu ra castigo da thõhra ja'i da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'eiui.

2 Man'na xanho ngue da thõrbu ja ra jathe di ntharpa n'na ra jani p'u ja rá 'yuga ngue da gu'mi, hinda gue'a ngue da japi da 'yotra ts'oqui ya yø ja'i zits'utho ec'eiui. 3 Dami mfãhmũ mamĩ njahũ p'u.

Nu'mø hingui nnu manho te bi 'yøt'a'i ni cu, dami hejpi. Nu'mø bi hyep'u ra nts'o øt'e, dami punnbi. 4 Madague'a nyoto nnidi n'na pa da 'yøt'a'i'a hingui nnu manho, 'ne nyoto nnidi da 'yeni: “Dami punngui”, da 'yeni, dami punnbi.

Yø xãdi ra Jesús bi 'yãpi ngue di hatra ts'edi yø nt'ec'ei.

5 Bi 'yembyø xãdi ra Jesús:

—Ague grã Hmu, nu'mø te nt'ãpi Oja, dami 'yøt'e ngue ga ec'eihe xanho ngue di nja.

6 Ra Jesús bi 'yembi:

—Nu'mø di ja zits'u ni nt'ec'eihũ, madague'a dangu ga nnoho n'na zihmudã ra mostasa, nũnu n'na nza ra sicómoro 'bãhnũ, da zã gui 'yemphũ: “Dami 'uecua guí 'bãi, i m'map'u ja ra jathe”, gui 'yemphũ. Nuna ra za, di map'u gui xihmũ.

Nu ra hmiqũ øt'a te rá 'befi ja ngue da 'yøt'e.

7 Nu'ahũ ya, xi'mø di 'bu'a n'na nc'ei ngue di si n'na rá hmiqũ, nu'mø bi zõhra 'befi ra hmiqũ ngue xpa nuãfanĩ ogue fãnde'yo, ÷ua da 'yembrã hmiqũ: “Dami mihya gui nsihme”? 8 Uãngũ hĩn'na. Sinoque da 'yembrã hmiqũ: “Dami hogagui te ga si. Dami nsã gui 'daqui te ga si mente ga nsihmegã. Nu'mø dá juategã ra nts'ihme p'uya, ja gui nsihme”, da 'yembi. 9 ÷ua di ja mammadi rá hmiqũ ngue bi 'yøt'e te bi 'bepi? Conque hĩn'na. 10 Xquet'a guí njathũ p'uya, nu'mø gã juadi gã 'yøthũ'a rá 'befi di 'bep'ahũ Oja, gui 'yemhmũ p'uya: “Hĩn'yu te dí hnu manhogãhe, porque nu'a ra 'befi bi m'ejpahe ga øthe, hõnt'a dá øthe'a”.

Rā Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mi hembra ts'o'ya.

¹¹ Nuna rā Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'u ja rā hyodi di ntøt'ui rā häi Samaria'a rā häi Galilea. ¹² Mi zømp'u ja n'na rā hnini p'uya, mambá ep'u 'det'a nja'i yø dārquēhi mi hembra ts'o'ya. Yap'utho bá ēhyø dārquēhi 'mø mi hyandi, pē 'bexpá m'mäi. ¹³ Bi marp'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate Jesús, huēgahe, dami 'yøthegahe.

¹⁴ Mi hyandyø dārquēhi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuya dami sømhmu p'u 'būhyø mmäcja ya, gui xifi ngue ya bi zä'ahu.

Mente ni 'yo yø dārquēhi ngue ni map'u 'būhyø mmäcja p'uya, bi zä rā n'u mi hēmbi n'na ngu n'na. ¹⁵ Nū'a n'na nc'ei'u mi u p'uya, mi nu ngue ya bi zä rā n'u mi hēmbi, bi mengb'uya. Pē janjuani ngue nts'edi gui ja mammadi Oja. ¹⁶ Bi ndantyøhmū p'u 'bāhrā Jesús, asta di söt'ahäi rá hmi ha gui ja mammadi. Nuna rā n'yohu na, rā mmengu p'u ja rā häi Samaria. ¹⁷ Bi 'yēnna Jesús:

—¿Uangui 'det'a nja'i bi zä rā n'u mi hēmbi? ¿Hap'u 'b'u'u mi guto ya? ¹⁸ Hijnjo mman'na xtabá mmengu ngue di ja mammadi Oja, hinda hønna n'na nc'ei hingra judío bá pengui.

¹⁹ Rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu mará dārquēhi:

—Dami nangui, ni ma. Ya bi zä'i ngue gá 'yēc'ei'gui.

Bi manna Jesús ha di njap'u di nequi ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yø fariseo bi 'yänna Jesús ngue njam'mø dā zøcua Oja ngue di manda ua. Bi 'yēmb'uya:

—Nu'mø bi zøcua Oja ngue di manda ua, hingra cosa di nequi ngue dā hnu'a. ²¹ Porque hinda zä dā 'yēnyø ja'i: "Nūua, ja bí ja ua", ogue "Nūna, ja bí ja nū". Porque

Oja ya di manda ua gui 'būhm'a ya.

²² Bi 'yēmb'ø xädi p'uya:

—Dā 'yēhra pa gui nne gui nnuhu'a rā pa dā zøhra N'yohu di 'yē mahets'i, pē hingui nnuhu.

²³ Dā 'yēn'ahu yø ja'i'a rā pa'a: "Ma nuhu ninguēhna", ogue "Ma nuhu ninguēcua", dā 'yēn'ahu. 'Yo sä gui tēhnu hapu di ma yø ja'i ngue guá honju. ²⁴ Porque nu'mø bi zønna pa dā ēhra N'yohu di 'yē mahets'i, gätho yø ja'i dā hyandi. Tengutho 'mø bi yotra hui, to bi zä handi, di njarbu. ²⁵ Pē nuyá,

jatho ngue 'be gā sägä xangu rā n'u, ngue hinda nu manhogä yø ja'i 'bucua ja rā ximhäi. ²⁶ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'mähra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a rā pa dā ēhra N'yohu di 'yē mahets'i ya.

²⁷ Porque nu'a rā pa'a, mi sihmē yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pē himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø rā pa mi yatra Noé p'u ja rā barco. Mi nja rā ndate 'ye p'uya, bi juadi gätho yø ja'i. ²⁸ Njarbutho'a te bi nja'mø yø pa mi m'mähra Lot. Mi sihmē yø ja'i, te'o di ntäi, te'o i mpä, te'o tuhyø huahi, mi hønnigu 'da.

²⁹ Pē nu'a rā pa bi sihra Lot ngue bi bømp'u ja rā hnini Sodoma, bá høhmaya yø asufre ngue danzø, bi juadi gätho'u mi 'b'ap'u ja rā hnini. ³⁰ Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ēhra N'yohu di 'yē mahets'i ya.

³¹ Nu'a rā pa'a, nu rā ja'i di tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te dā ha, sinoque dā 'dagui. Nu rā ja'i di 'yo rā 'befi, hinda ma rá ngu ngue te dā ha, sinoque dā 'dagui n'nahmantho.

³² Dami bēhm'u'a te bi thohrá xisu rā Lot. ³³ Nu'a te'o nne di mpommi rā ndate, gue'a di m'm'e'a. Pē nu'a te'o dā 'yēnnä te connä nguēcä, gue'a di nyan'a.

³⁴ Dí xi'ahu ngue nu'a rā xui'a, yo nc'ei di oxpa ja rá t'ots'i. N'na nc'ei

da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁵Yoho yø xisu 'dap'u di nc'ni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁶Yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

³⁷Mi 'yøhyø ja'i na rā hya na, enyø ja'i p'uya:

—¿Pe haru di nja na rā hya guí mmamp'uya grá hmu?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nup'u dí 'bøhyø ja'i ni 'yup'u da thaspa rā güenda, ja di njap'u rā castigo.

18

Bi hyecra hya rā Jesús ngue n'na rā 'danxu mi n'ást'abi.

¹ Bi hyecra hya bi xihyø ja'i rā Jesús. Bi xänmba yø ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyø mmui. ² Bi 'yembuya:

—Nup'u ja n'na rā hnini, mi 'bøp'u n'na rā ts'ut'abi ngue hingui su rá mmic'eiui, ni xinga gue Oja di su. ³ Nu'a rā hnini'a p'uya, xquet'a mi 'bøp'u n'na rā 'danxu ngue njandyatho pap'u 'bøhra ts'ut'abi ngue apra ts'ut'abi rá nsuiui. ⁴ Nuna rā ts'ut'abi, bi ma njammj pa ngue hingui ørpa masu na rā 'danxu. Pe m'mefa p'uya, bi 'yena: “Nugä händi sugä Oja, ni xinga guehma mmic'ei'be dí su. ⁵ A nuyá, para ngue hinnj mantho di xunanyagä ua na rā 'dansu, ma gä ørpa rā ts'ut'abi, n'namhma ngue ya hinnj mantho da ehē di xunanyagui”.

⁶ Bi sigue bi 'yenna Jesús:

—Guehna rā hya bi manna ts'ut'abi ngue rā ts'oc'ei naya. ⁷ Xi Oja ya, ¿ua hinda 'yørpabi rā ts'ut'abi ya yø ja'i xa huanhni, j nzofo rā pa rā xui? Xi'mø bi zofø, ¿ua hinga 'be xtä mäts'i? ⁸ Dí xi'ahø ngue n'na zihmantho da mäts'i. Nu'mø bi zøhra N'yohu di 'yē mahets'i, ¿ua da dinyø ja'i di ec'ei ua ja rā ximhäi?

Yoho yø n'yohu bi ma rā mh-mat'Oja p'u ja rā nija.

⁹ Mahømbi hyej man'na rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, porque 'bøhyø ja'i ena ngue man'na xanho ngue mi da yø mmic'eiui. Bi 'yembyø ja'i p'uya:

¹⁰ —Yoho yø n'yohu bi ma bá mat'Oja p'u ja rā nija. Nu'a n'na nc'ei, rā fariseo'a. Nu'a man'na nc'ei p'uya, rā nguthäi'a. ¹¹ Nu'a rā fariseo 'bäi ha gä mmat'Oja, i ena: “Ma Oja'i, dadi ja mammadi'i ngue nugä händi øt'a tengutho ør'mi da yø ja'i ngue yø bē, yø ts'oc'ei, yø 'yots'om'mäi. Ni xinga gue'a te ø'na rā nguthäi 'bäcua dí øt'a. ¹² Nugä nyondi n'na semana dí øt'a ma mmui. Nu'a te dí taha, dí hacra diezmo dadi uni”, bi 'yena. ¹³ Pe nu'a rā nguthäi p'uya, yap'atho bá m'mäi. Ni xinga gue'a di nnøsmaya, sinoque mente pännä tija mente ena: “Ma Oja'i, dami huegagui. Nugä ja ma ts'oqui”, bi 'yena. ¹⁴ Dí xi'ahø, ngue nu'a rā nguthäi bá øhrä ngu, pe ya bi hojpabi Oja. A nuna man'na p'uya, hin'na na. Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Rā Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

¹⁵ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'bøhra Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi, 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nu'mø mi nu ya yø xädi rā Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁶ Pe nuna rā Jesús bi zonhyø basi, bi 'yembi:

—Dami hyehmu yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yē Oja, xquet'a njarbutho ya yø basi ya. ¹⁷ Majuani dí xi'ahø ngue n'na rā ja'i hingra 'yøde tengutho n'na rā basi ngue rā 'yøde, hinda zä da zo rá 'yē Oja.

Rā mmemmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

18 Nuna n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi 'yørpa ra nt'änni ra Jesús. Bi 'yembj:

—Ague grá hoga xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrā 'da'yo te para zantho? —bi 'yembj.

19 Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí padj te guí mmanya, ngue guí engui xanhogá? Porque hønse Oja xanho. 20 Ua hinguí padj hanja'u yø hya di manda Oja ngue ena: “Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bε. 'Yo to guí sännba ra fehni. Damj su ni papá, damj su ni mamá” —bi 'yembj.

21 Nu'a ra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gá xtá øt'e asta gue'mø mará ngüegui.

22 Nuna ra hya bi mamp'uya, mj 'yøhra Jesús, bi 'yembj:

—Di 'behman'na ra hya ja ngue guí 'yøt'e. Damj pä te gá guí pøts'i, guí unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yøt'aya, ya bi ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, ga mmerp'u nná magá —bi 'yembj.

23 Nuna ra n'yohu, nu'mø mj 'yøhna ra hya sifi, mambi dudrá mmäi, porque mará ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hembj.

24 Mj nu ra Jesús ngue bi du rá mmäi ra mmemmeti, bi 'yembyø xädi p'uya:

—Xandøn hēnnitho ha di n'unyo mmemmeti ngue da zo rá 'ye Oja. 25 Ya fadi ngue ra cameyo, hinjam'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pε man'na xandøn hēnnitho ngue n'na ra mmemmeti di n'unj da zo rá 'ye Oja.

26 Mj 'yøhyø xädi na ra hya bi manna Jesús, di n'yembj:

—Rá nεgui ya hinjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yembj.

27 Ra Jesús bi sigue bi 'yembj:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä te da 'yøt'e. Pε Oja, hinte hembj.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

28 Nuna ra Bedu bi 'yembj:

—Nügähe, ya xtá sohme p'u te gá di peshe ngue di ten'nahe.

29 Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani dí xi'ahu, ngue nu to gá xpá nzohyø ngu, xpá nzohrá papá 'nēhrá mamá, xpá nzohyø n'yohu, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, ngue ørpa rá 'bēfi Oja, 30 pε mēnte 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, nu'a ga ngu'a te xpá nzogui, man'natho xangu'a te da dinj. Ra pa di 'yεp'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahømbj manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bēnnate.

31 Bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nup'u, ja danj njap'u'a te gá bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohu bi 'yε mahets'i. 32 Di ndäpyø ts'oc'ej, ngue da n'yemmahya, da zai, da zots'i. 33 Di unj, m'mefa p'uya, da hyo. Pε rá hyu pa di bēnnate.

34 Nu'u yø xädi himbi dinj hanja na ra hya xifi. 'Be ximbi n'yo yø mmäi'a te ra hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhēnnitho ha di fadi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xädä.

35 Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, mj hup'u ja ra 'yu n'na ra xädä ngue apra mēnyu yø ja'i thop'u. 36 Mj 'yøde ngue thogu xangu yø ja'i, nu'a ra xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i. 37 Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmengu Nazaret. 38 Bi mahra mafi p'uya, bi 'yembj:

—Damj huεgagui ague Jesús, rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembj.

39 Nu'u yø ja'i ni 'bet'o p'uya, di hejpi ngue hīndi mmafi. Pε ra

xädä, ɛnā man'na nts'edi gā mafi, bi 'yɛmbi:

—Dami huɛgagui ague rá mbom'meto'i rá David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i rá xädä. Nu'mø ni ma dá zøp'u 'bä p'uya, bi 'yɛmbi:

⁴¹ —¿Te guí nne di nja'i?

Rá xädä p'uya, bi 'yɛnā:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø mā dá.

⁴² Rá Jesús bi 'yɛmbrā xädä:

—Di nzø ni dá 'mø. Bi zä'i ya ngue guí ɛc'ɛigui ngue jagä rá ts'edi gā øthe'i.

⁴³ Nu'a rá ora'a p'uya, 'bexpi nzø yø dá rá xädä. Bi mæp'u ni ma rá Jesús, pɛ di ja mammadi Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä ɛspabi Oja.

19

Rá Jesús bi nyqui rá Zaqueo.

¹ Mi yarbū ja rá hnini Jericó rá Jesús, ya ni 'yop'u ja rá hnini p'uya.

² Nu'a rá hnini'a, mi 'bæp'u n'na rá n'yohu ngue rá mmɛmmeti ni hu ngue rá Zaqueo, rá hmu'u to jähra mɛnyu njai.

³ Nunā rá Zaqueo p'uya, i nne dá nu rá Jesús ngue dá badí te'o. Pɛ hingui sá dá hyannbaya, porque xangu yø ja'i n'youi rá Jesús, 'nɛ hingui hets'i.

⁴ I nne ngue dá nu xanho. Bi nti p'uya, ni 'bet'o. Bi nexā n'na rá za ngue rá sicómoro 'bæp'u ja ngue daní nthohra Jesús. ⁵ Mi thop'u ja rá za tøhra Zaqueo nā rá Jesús, bi nø'smaya, bi 'yɛmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue gā nsäyagä p'u ja ni ngu ya.

⁶ Nunā rá Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bi säyabi p'u rá Jesús. ⁷ Yø ja'i p'uya, himbi nu manho te øtra Jesús, ɛmbi ngue guerp'u ja rá ngu rá ja'i ja rá ts'oqui ja säya p'u. ⁸ Rá Zaqueo p'uya, bi m'mái, bi 'yɛmbrā Jesús:

—Nuya grá Hmu, nu'a te dí pɛts'i, gā unná made yø hyoya. Nu'mø 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinni 'yup'u gā hannbi, pɛ gā cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yɛmbi.

⁹ Mi nya rá Jesús, bi 'yɛnā:

—Nu rá ora ja p'uya, ya di nyanna to 'bähra ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nɛnā rá mbom'meto rá Abraham. ¹⁰ Porque rá N'yohu bí 'yɛ mahets'i, bi 'yɛhɛ dá hyonyø ja'i xa m'mɛdi, ngue dá yāni.

Bi hyecra hya rá Jesús ngue 'det'a yø mɛnyu bi t'uni.

¹¹ Mente øxyø ja'i rá hya mmanā Jesús, bi hyecra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerp'u dá zøn'a Jerusalén. Nup'u gā mbɛnyø ja'i p'uya, ɛmbi ngue 'bexti nɛqui'a rá ora'a ngue di manda ua Oja. ¹² Bi 'yɛmbyø ja'i p'uya:

—Mi 'bæ'a n'na rá n'yohu ngue mi nnu mansu yø ja'i. Ya ja ngue dá ma n'na rá häi yap'atho, ja di t'unnbu rá cargo ngue di ndast'abi p'u ja rá häi 'bui, dá ɛhrá ngu p'uya.

¹³ Pɛ hante ngue dá ma rá n'yohu, bi zonhni 'det'a yø hmiqui. N'na ngu n'na yø hmiqui, bi dāpa n'na rá mɛnyu xandøngu rá muui. Bi 'yɛmbaya: “Nunā rá mɛnyu dá 'da'ahū ya, dami 'yørpahū rá 'bɛfi asta gue'mø dá pengä”.

¹⁴ Pɛ nuya yø mmɛnguhū rá n'yohu, mi nnu man'u p'uya. Bi menhyø m'menhni ngue dá mamp'u ha bi zønna n'yohu, bi 'yɛnā: “Hindí nnegähe nā rá n'yohu ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yɛnā. ¹⁵ Pɛ siempre bá t'ets'i ngue bi ndast'abi nā rá n'yohu. Mi zøp'u ja rá häi p'uya, bi manda bá ts'i'u yø hmiqui xi unná mɛnyu. I nne dá badí hangū xa ndaha n'na ngu n'na.

¹⁶ Nu'a rá mædi bi zøp'uya, bi 'yɛnā: “Nu ni mɛnyu gā däqui, ya jap'u 'det'a yø mɛnyu xa ndaha”. ¹⁷ Rá dast'abi p'uya, bi 'yɛnā: “Ya xanho

'mø, grá hoga mēfi. Madague'a zits'utho bi ma mafāti'i, pē gá pōngmanho. A nuyá, dí exa'i ya ngue guí manda 'det'a yø danihni ya". ¹⁸ Bi zøhman'na p'uya, bi 'yēna: "Ague grá hmu, nu'a ni mēnyu gá dāqui, ya jap'u cat'a yø mēnyu xa ndaha". ¹⁹ Bi t'embuya: "Nu'i ya, dí exa'i ngue guí manda cat'a yø hniñi". ²⁰ Mi zøhman'na p'uya, bi 'yēna: "Ague grá hmu, ja ua ni mēnyu gá dāqui. Nugā dá 'ue ra bayu dā pets'i. ²¹ Porque dí su'i ngue guí ya manzaqui, guí ä'a te hinxcá taha. Guí xoc'a te hinxcá pēfi". ²² Bi 'yēna dast'abi p'uya: "Hingrá hoga mēfi n'yø. Nu'a ra hya guí mmana, gue'a gdá hats'a'i ra güenda'a ya. Porque guí engui ngue dí ya manzaquigá. Guí engui ngue dí hangä'a te hinxtä n'uni, ogue dí äcä'a te hinxtä pēfi. ²³ ¿Hanja ngue hingá dá mā mēnyugá p'u ja ra banco, n'namhma ngue nu'mø dá søcua ja mā ngu, xti ndäcä'a te rá nzäbi mā mēnyu?" ²⁴ Bi t'emp'u 'bäp'u p'uya: "Hyannbäui ra mēnyu na, n'yø. Dami unui'a ha 'det'a yø mēnyu". ²⁵ Nu'u ts'o p'uya, bi 'yēna: "Ague grá hmu, pē ya ha 'det'a yø mēnyu na". ²⁶ Bi 'yēna dast'abi p'uya: "Nugā dí xi'ahu ngue nu'a ya ha xangu, gue'a man'na di t'un'na. Pē nu'a zits'utho ha, da thannbabi'a zits'u ha. ²⁷ A nuyá, nu'u mā nsuigä'be hingui nneque xca ndast'abigá, bá siui ua ya. Ga nnugá ha gdi hyohu".

Rā Jesús bi zøp'u ja rā hniñi Jerusalén.

²⁸ Mi juadi bi manna rā hya na, rā Jesús bi thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mi zømp'u ja rā nyuni ja rā mbonza ja yø olivos, ja jarbutho rā hniñi Betfagé 'nehra hniñi Betania. Bi 'yet'i yoho yø xädi p'uya. ³⁰ Bi 'yēmbi:

—Ni mē nu ja rā hniñi bí janu ya. Nu'mø gá cat'ui rā hniñi, gui timmi p'u dá nthat'i n'na rā burru

ma'da'yotho, hñjongui sä. Bá xocui guá siui ua. ³¹ Nu'mø to da 'yēn'au, hanja ngue guí xocui rā burru, guí xihmi p'uya ngue honna Hmu.

³² Nu'u yø xädi p'uya, bi ma. Nu'p'u bi zømp'uya, bi dñmp'u nthat'i rā burru, tengutho xi manna Jesús. ³³ Mi xojp'uya, nu'u yø mmemburru bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí xocui rā burru?

³⁴ Bi 'yēmbuya:

—Porque honna Hmu.

³⁵ Bi ts'ispabi rā burru rā Jesús. Nu'u yø xädi p'uya, bi gaspa rā burru yø tuhu yø ja'i ngue bi nøpa nts'at'i. Bi hyuxra burru rā Jesús, bi ma. ³⁶ Xangu yø ja'i di tansyø tuhu ngue pøp'u ja rā 'yu ja ngue da thohra Jesús. ³⁷ Nu'mø ya xmanguerpä dá zøn'a Jerusalén, ya 'yop'u ja rā ngai ja rā mbonza ja yø olivos. Bi mahra hmafi gätho yø xädi p'uya ngue di johya. I espabi Oja ngue yø milagro xi nurpi øtra Jesús. ³⁸ Di n'yēmbi:

—Oja di japra dast'abi bá 'benhni ngue bi søcua. Ya bi nhojpau yø ja'i na Oja bí 'bu mahets'i. Nuya maguesä na Oja bí 'bu mahets'i ya.

³⁹ Bi 'yēn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grá xännbate, dami hejpa ni xädi. 'Yo di mmanna rā hya na.

⁴⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dí xi'ahu ngue nu'mø dá ma mahējpi ya yø ja'i escagui ya, di nya yø do ja ua ngue dá 'yescagui.

⁴¹ Mi zøn'a nenihni rā Jesús, bi hyandra hniñi Jerusalén. Bi nzomp'uya, ngue pađi te dá tho'a m'mēfa yø ja'i 'bap'u ja rā hniñi. ⁴² Bi 'yēmbra mehnini p'uya:

—Nu rā pa ja p'uya, dí nnehmagá ngue gui pahma hanja na rā hya dá 'yøt'ahu rā nho. Pē njot'i ni n'yomfēnihu ya. ⁴³ Dá 'yēhra pa ngue guí m'ma mman'ahu, di mäts'a ni nsuihu, mathet'i rā hniñi

da 'yøtyø njudi. Di nexpu di nexyo soldado da 'yøt'ah_u rā tunhni, da 'yē'ah_u māde. ⁴⁴ Da t'en'ah_u hāi p'uya, ngue da tho yø ja'i 'bæcua ja rā hnini. Da ma nsædi yø ngu. Nguna di nja, porque himbj n'yo ni mmæih_u'a rā pa bi zøcua rá m'menhnj Oja ngue xi'i ha gdi nyamhmu —bi 'yēmbj.

Rā Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpāp'ua ja rā thinnija.

⁴⁵ Bi map'ua ja rā nija rā Jesús. Gā bi 'yetyø ja'i mi mpāp'ua thinnija p'uya. ⁴⁶ Bi 'yēmbjø ja'i:

—Nup'ua ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'ua rā hya ngue Oja i enā: “Nuna mā ngungā, ni hu ngue rā ngunga mhmat'Oja nā”. Pē nu'ah_u, guí øthu ngue ja di mpeti ua yø bē.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xännbate p'ua ja rā nija rā Jesús. Pē nu'ua yø hmū yø mmäcja p'uya, 'nē'ua yø xännbate ngue rā ley, 'nē'ua yø n'yoh_u di mānda p'ua ja rā hnini, gā honna forma ha di hyo rā Jesús. ⁴⁸ Pē hinguñi tñi ha di japi ngue di nja'a te mbēni, porque gā 'bætyø ja'i ngue øxra hya mmanā Jesús.

20

Rā Jesús bi t'änni to bi unna nt'ēdi'a te øt'e.

¹ N'na rā pa ya, nuna rā Jesús bi xännba rā hya yø ja'i p'ua ja rā nija, xihyø ja'i rā hoga 'da'yo hya. Bi zøhyø hmū yø mmäcja p'uya, 'nēhyø xännbate ngue rā ley, bá 'yoh_u'u di mānda p'ua ja rā nija. ² Bi 'yēmbra Jesús:

—Ague n'yø, çhanja'a te guí øt'e? To bi 'da'i rā nt'ēdi'a te guí øt'e? —bi 'yēmbj.

³ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbj:

—Nugā xquet'a gā øt'ah_u n'na rā nt'änni ya. Pē dami xicju hanja'a rā hya gā än'nah_u. ⁴ ÇTe'o bi unna nt'ēdi rā Xuua bi xixyabi yø ja'i? ÇUa Oja bi unna nt'ēdi, uague yø ja'itho rá nt'ēdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yēmbj:

—ÇTeni 'bē'a gā xihmu ya 'mø? Nu'mø gā xihma ngue Oja bi unna nt'ēdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yēnj_u p'uya: “Xina rā hya bi manā Xuua connā ngueque, çhanja ngue hingá 'yēc'ēih_u 'mø?”, da 'yēnj_u p'uya. ⁶ A nu'mø gā xihma ngue yø ja'itho bi unna nt'ēdi te bi 'yøtra Xuua, di hjojthogah_u yø ja'i ngue da mündogah_u. Porque gā εc'ēi yø ja'i ngue rá pøngahya Oja nā rā Xuua.

⁷ Mī dahyø ja'i p'uya, bi 'yēmbra Jesús:

—Hindí pacāhe to bi unna nt'ēdi'a te bi 'yøtra Xuua.

⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbjø ja'i:

—Ya hingá xicju nā rā hya di än'nah_u, ni xinga guecā gā xi'ah_u to di 'dacra nt'ēdi te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyejpa rā hya n'na rā huañi ngue rā jomhmi.

⁹ Nuna rā Jesús, bi hyoni te gui hyejpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yēmbj:

—Mī 'bē'a n'na rā n'yoh_u ngue bi 'yøt'a n'na rá nuā'uva. M'mefa p'uya, bi hyoni to da gonhui rá huañi, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmēhui'a te di tocabi. Bi ma p'uya, ya'atho yø pa i ma. ¹⁰ Mī zønna pa da thucyø uva p'uya, nuna rā mmēhui bi menhna n'na rá hmiqñi ngue da tu yø uva di tocabi. Pē nu'ua yø mēfi mambi 'bæp'ua ja rá huañi, bi unna hmiqñi, bá erbaya. Pē hñte bi unni. ¹¹ Rā mmēhui p'uya, mañombi menhman'na rá hmiqñi p'ua bí ja rá huañi. Pē xquet'a ngut'atho bá ts'ui. Bi ma mā'uni, hñte bi t'unni. ¹² Rā mmēhui p'uya, mañombi menhman'na rá hmiqñi. Yø mēfi p'uya, mañombi untho, bá øt'i.

¹³ M'mefa p'uya, enna mmēhui: “ÇTeni 'bē'a gā øt'ä 'mø? Nuna mā ts'unt'ua dadi mādi, ma gā pēnnbi. Xamhatho da nu mansu 'mø bi

nuna”, bi 'yena. 14 Pe nu'mo mi zomp'u 'bahyø mefi na ra ts'ant'u ra mmehui, di n'yembyø mefi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'u ja ngue da gohmi ra huahi naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmethu ra huahi”, di n'yembi. 15 Bi bennbabi ra ts'ant'u ra mmehui p'uya, bi gujmaxøts'e ra huahi, ja ba hop'u.

Ra Jesús bi 'yanyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Xi'mø ya ga bi nja ya yø hya di xi'ahu ya, zteni 'be'a da 'yøtra mmehui? 16 Siempre da ma ra mmehui, da ho yø mefi conhui ra huahi. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fàrà huahi p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, di n'yembi:

—'Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yembi.

17 Pe ra Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yembi:

—Te 'be'a ga mbøn'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønngu, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fahra jado na”, i ena. 18 Nu'mø da zoxra ja'i maxøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dahra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

19 Nu'u yø hmu yø mmäcja 'ne'u yø xännbate ngue ra ley, bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hyecra Jesús. Pe himbi zä xti bent'i, porque sup'i di mbøcuc mi'da yø ja'i.

I nnepyø nsuiui ra Jesús ngue da 'yembi hingui ja ts'edi di njutra menyü nju.

20 Yø fariseo p'uya, bi menhni to da juppatho häi te ga ya ra Jesús. Nuya bi 'benhni xøgue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja tema hya da dinnba ra Jesús ngue hinda gue'a da ma, para ngue da zäp'u di yapa m'mefa.

21 Janangue bi t'ørpa ra nt'änni na ra hya ja ua, bi t'embi:

—Ague grá xännbate, dí pacähe ngue ga xanho te guí mma, 'ne ga gue'a ra hya njuantho guí xännbate. 'Ne hingui su'a te mbæn'na'i yø ja'i. Sinoque majuani guí xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohu. 22 Dami xicje ya, zua xanho ngue di njutra menyü ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembi.

23 Pe ra Jesús, ya padj te mbennbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yembuya:

—zHanja ngue guí sämhyagahu?

24 Dami 'yurcahu ra menyü —bi 'yembi—. zTo rá hmi na n'youi ra menyü ja ua ya? zTo rá thuhu na ra thuhu n'youi na ra menyü? —bi 'yembi.

Mi dahya yau ra Jesús, bi 'yembi:

—Guehna ra dast'abi naya —bi 'yembi.

25 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yau:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, dami unhnu ra menyü di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhnu'a te di tocabi —bi 'yembi.

26 Ya himbi zä xta ndini ha xti gujpa häi'a ra hya ännbua. Hante gue di 'yøtho'a ra hya i dahra Jesús. Ya hinte mambi mantho.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

27 M'mefa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue hndi bennate yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

28 —Ague grá xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'ne hndi m'mahyø basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima gue'a di nthatu ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra ánima. 29 A nuyá, xi'mø di 'bu'i yoto ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra pa da du, 'ne hndi m'mahyø basi. 30 Janangue

nu'a rá n'yohu rá ánima m'mefa bi m'mui, go di nthatui rá 'danxu'a. Pɛ xquet'a da du rá n'yohu, 'nɛ hĩndi m'muhyo basi. ³¹ Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, hĩndi nthatui rá 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gä yoto ma'yohu. Gä di nthatui rá xisu, 'nɛ gä bi du yø n'yohu. Pɛ hĩmbi m'muhyo basi. ³² Rá nɛgui p'uya, bi du rá xisu. ³³ A nuyá, xi'mø rá pa danĩ bennate yø ánima ya, ɛndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti rá xisu? Porque gä bi m'muhami.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuua ja rá ximhái, di nthatui yø xisu yø n'yohu. ³⁵ Pɛ nu to di tocabi rá mmenthi ngue di ma mahɛts'i 'mø bi bennate yø ánima, ya hĩn danĩ nthati. ³⁶ Porque ya hĩnjonda du, da gohi tengutho yø anxɛ. Ya yø basi Oja, porque da 'yøt'Oja ngue ma'da'yo hĩndi m'mui. ³⁷ Nup'u ja rá hya bi 'yotra Moisés, ja di nɛqui p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u rá hya bi man'Oja 'mø mi nya p'u bi nzø rá ndut'o, ngue bi 'yɛna: “Guecá drá Ojagá ngue rá Abraham. Drá Ojagá ngue rá Isaac. Drá Ojagá ngue rá Jacob”, bi 'yɛn'Oja. ³⁸ Ja di nɛqui p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hĩngui tu yø te yø ánima. Nup'u 'bu Oja, hĩnjongui tu.

³⁹ Bi 'yɛn'i'da yø xännbate ngue rá ley p'uya:

—Majuani'a guí mma, grá xännbate —bi 'yɛmbi.

⁴⁰ Pɛ ya bi zu xti sigue xta 'yørpa mi'da yø nt'änni p'uya.

Rá Jesús bi xihyø ja'i ngue rá Cristo hĩngra ja'itho.

⁴¹ Mi nya rá Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'a rá Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue da gue'a n'na'u yø mbom'meto rá David. Nuga gä xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto rá David, pɛ nuna rá Cristo hĩngra

ja'itho na. ⁴² Porque rá David, ɛnna hya bi 'yørpa ja rá Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nguna rá hya bi xifi, bi 'yɛmbi: Dami mĩcua ja ma n'yeigä ya, ⁴³ asta gue'mø gä øt'e ngue guí manda gätho'u ni nsuiui”, bi 'yɛmbi. ⁴⁴ Ja di nɛqui p'uya, ngue rá David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutĩ ngue rá Hmu. Janangue rá Cristo di nɛqui ngue hĩngra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rá David.

Bi xihyø ja'i rá Jesús ngue di mfädi xanho, hĩnda hyätyø xännbate ngue rá ley.

⁴⁵ Gä bi 'yøhyø ja'i rá hya bi manna Jesús ngue ɛmbyø xädi:

⁴⁶ —Dami mfähmu xanho ya, 'yo di hä'ahu yø xännbate ngue rá ley. 'Yo guí øthmø tengutho gä 'yo'u. Nuya yø n'yohu ya, di ho ngue søt'a häi yø he. Di ho ngue di respeta yø ja'i ha gui zengua p'u ja rá tai. Nup'u ja yø nija p'uya, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho p'u da mi. ⁴⁷ Nɛ tunnba yø ngu yø 'danxu, i häti, ɛmbi ngue di xännbi te pets'i. Nuna rá hya gä ngorpa yø dá yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yɛmbyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pɛ nuyá, guehya mathoguitho rá castigo da thohya ngue gätho mi'da yø ja'i.

21

Rá 'danxu bi unna mɛnyu Oja.

¹ Nup'u ja rá nija, hɛtho rá Jesús ha gä yatyo mɛnyu yø mmɛmmeti p'u ja rá huada cu rá mɛnyu ngue rá ofrenda. ² Bi nu n'na rá 'danxu ngue rá zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'u ja rá njumɛnyu.

³ Bi 'yɛnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu ngue rá zibøhyoya ná rá 'danxu bi unná mɛnyu ya, pɛ man'natho nnu manho Oja'a rá mɛnyu bi unna,

hinda gue'u yø mēnyu mi'da yø ja'i di unī. ⁴ Porque nuya mi'da yø ja'i, yø mmēmme'ti ya, pē gue'a rá mēnyu xā pongu'i di unī. A nuna rá 'danxu, zits'u drá mēnyu mi ha. Mī ja ngue xta nzi rá mēnyu bi unī.

Bi manna Jesús ngue bá ep'u rā pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja rā nija. I mmanyo ja'i ngue mazihotho guī nequi rā nija. Mazihotho guī nequi yø hmī yø do n'youi. Guī nhohra nija'a temā cosa di unyø ja'i ngue nnøpa ofrenda. Rā Jesús bi 'yēmbi:

⁶ —Ya guī nnuhū te ja rā nija ya. Pē nuna rā nija naya, bá ep'u rā pa da xotyø ja'i nā. Xøgue di nxadi, hin haru nmi nequi rā nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzequi yø pa.

⁷ Bi t'ännbaya, bi t'ēmbi:

—Aguē grā xännbate, zñjam'mø di nja ya yø hya guī mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i? ¿Temā hmēya di nja'mø ya ni ma da zønna pa di nja'a te guī mmanya?

⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbyo xädi:

—Damī mfähmū xandønho, 'yo guī nne ngue to da hyä'ahū. Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yēmbyo ja'i: “Go guēcä drá Cristogä ya”, da 'yēmbi. Xquet'a da 'yēnā: “Nuya, ya da guehra ora jap'u da gua'a nximhäi ya”, da 'yēnā. Pē 'yo sä guī ec'ēihū. ⁹ Nu'mø gā 'yøhmū ngue ya ja yø datunhni, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä guī suhū. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pē hinga gue'u yø hmēya'u ngue rá nzequi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yēmbūya:

—Da nangyo nación ngue da 'yørpa rā tunhni mi'da yø nación. Da nangyo dast'abi ngue da 'yørpa rā tunhni mi'da yø dast'abi. ¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ahäi. Di nja yø thuhū, di nja yø guēhi. Di nsu yø ja'i 'mø bi nu yø hmēya dá nja maya.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue da zä rā n'u, da ts'ui.

¹² Pē hante ngue di nja ya yø hya di xi'ahū ya, da gu'ahū yø ja'i ngue di bent'ahū, di dä'ahū p'u ja yø nija, da jo'ahū. Di ndä'ahū p'u 'bøhyø dast'abi. Di ja'ahū p'u yø ja'i ngue guī ec'ēigahū. ¹³ Ngue ngu'a di nja'ahū, nu'mø ya gdi yahū yø ts'ut'abi, ja guī xihmū p'u rā hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁴ Nu'mø bi ma mā bent'i'ahū, 'yo sä di tu ni mmēihū'a rā hya ja ngue guī xihmū rā ts'ut'abi. ¹⁵ Porque ga 'da'ahū rā hya, ngue guī padi te guī mmamhmū p'u 'bū'u di sū'ahū. Hinjonda zä da dācra hya ga 'da'ahū. ¹⁶ A nuyá, astā ni papāse di dä'ahū. Ni 'yohūse di dä'ahū. Ni mēnise di dä'ahū, ni amigose di dä'ahū. Pē di m'mū'i'da da tho'ahū. ¹⁷ Da zū'ahū yø ja'i ndap'u bi zä ngue guī ec'ēigahū. ¹⁸ Pē ni xinga n'na ni xta'ahū di m'mēdi. ¹⁹ Nu'mø hingui hyegahū, gue'a di n'na'ahū rā 'da'yo te'a.

²⁰ Nu'mø gā nuhū ngue ya di mäs'yø soldado rā hnini Jerusalén, guī pahmū p'uya ngue n'na zihmantho da ma majuadi rā hnini. ²¹ Nu'u yø mmēngu p'u ja rā häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. Nu'u di 'bap'u ja rā hnini Jerusalén, da 'dagui. A nu'u di 'yo rā 'bēfi, ya hīndi map'u ja rā hnini. ²² Porque ya bi zøhra pa di nja rā castigo. Nu te gā nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, da gue'a rā ora'a ngue di nja'a. ²³ Huēcate yø xisu di hadyø basi'a rā pa'a, ogue di sadyø basi. Porque rā ndate di nja ua ja rā häi. Rā ndussutho rā castigo da thohyø ja'i. ²⁴ Da tho yø ja'i conyø juai. Mi'da p'uya, da ts'ixä fädi, di ma rā fädi ndø yap'utho n'nanni yø häi. 'Nē nu'u yø ja'i hingyø judio p'uya, da nē'ahäi yø mmēngu Jerusalén astā gue'mø da ne Oja di m'mēhyø hya.

Bi manna Jesús ngue mahønda

εcua ja ra ximhāi.

²⁵ Dī nja yø hmεya p'u ja ra hyadi, 'nεp'u ja ra zana, 'nεp'u ja yø sø. Nūa ja ra ximhāi p'uya, hinda badī te da 'yøtyø ja'i 'bap'u ja yø nación. Dī nsu yø ja'i ngue'a gui thonj yø fanthe di ja ra jathe. ²⁶ Nu'mø bi zo yø mmui yø ja'i'a te ja ngue dī nja ua ja ra ximhāi, asta da güentyø ja'i ngue ra ts'u. Nu te gā bí ja maya, gā di pādi hapu thogui. ²⁷ Da thandra N'yohu di 'yε mēhets'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue mağuese, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁸ Nu'mø ya bi mudi dī nja ya yø hya ya, dami hya ra ts'edi gui jaxni yahu, gui hyanthu mayá. Porque ya xma nguerpátho da ehni Nyatehu.

Bi nhyeppa ra hya n'na nza ra igo.

²⁹ Mahømbi hyej hman'na ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Gui nnuhu n'na ra za ra igo, oğue ndana bi zā mā za. ³⁰ Nu'mø ya bi c'ammī ngue bi 'dogui, guí pahmu p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³¹ Nguna ra hya ja ngue dī nja ya. Nu'mø gā nuhu ngue ya bi nja ya yø hya dí xi'ahu, dami pahmu ngue ya xma nguerpátho di manda Oja ua ja ra ximhāi. ³² Nuyya yø hmεya dí xi'ahu ya, dami pahmu ngue guehya dī nja ya, hante ngue da du yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. ³³ Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi, hingui zai. Pe nuna ra hya dí mmangā, ja para zantho na.

³⁴ Dami mfähmu xanho, 'yo dadī mbentui ra nts'o ni mmuihu. Manma thā'i ngue gui n'itihu, oğue høndra mēnyu gui ja ndummu ha gdi timhmu. Porque nu'mø bi zønna pa rá nεgui, ja gui thambēnihu, ya di jap'u. ³⁵ Tengutho 'mø te bi zo ra 'dihī, dī njarbátho'a te da thogui gātho yø ja'i 'bui rá nguni nximhāi. ³⁶ Gue'a ngue gdi mfähmu xandønho'a. Dami mat'Ojahu hangu ra pa, n'namhna ngue gui mpothmu ra

ndate ja ngue dī nja. Janangue da zā guí sømhmu p'u di 'buhra N'yohu di 'yε mahets'i.

³⁷ Nu'mø ra pa, i xänbäte p'u ja ra nija ra Jesús. Ra xui p'uya, pa bi op'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. ³⁸ Gātho yø ja'i, xudi xudi pap'u ja ra nija ngue øxra hya mmanna Jesús.

22

Yø nsuiui ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya mi ts'udra ngo ngue ra pas-cua, guehna ra pa ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. ² Nu'u yø hmu yø mmäcja 'nεhyø xänbäte ngue ra ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di hyo ra Jesús. Pe supi di mbøcue yø ja'i.

³ Ra zithu p'uya bi yarbū ja rá mmui ra Judas Iscariote, guehna n'na n'c'ei'u 'de'ma yoho yø xādi ra Jesús. ⁴ Nuna ra Judas, bi ma bá nyai yø hmu yø mmäcja, 'nεhyø n'yohu di manda p'u ja ra nija. Bá nheca hyai yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ⁵ Ra ndijohya ya yø mmäcja 'mø dīni ha di zādi. Bi xihna ra Judas ngue di unna mēnyu. ⁶ Bi nu manho te bi sihna ra Judas ngue di t'unna mēnyu. Bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmäcja ra Jesús, pe da gue'a ra ora ngue 'buse ra Jesús.

Yø xādi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi sännigo ngue ra pascua.

⁷ Ya fuhra ngo guehya yø pa ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Guehna ra pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue dī nzibde ngue ra pascua. ⁸ Nuna ra Jesús bi 'yεtra Bedu 'nεhra Xuua, bi 'yεmbi:

—Ni me ya, bí hocui'a te gdā nzibdehu, gā nsännigohu ngue ra pas-cua —bi 'yεmbi.

⁹ Bi 'yεn'u yø xādi p'uya:

—¿Hapū gui nne gā ma hocā'be'a te gā sihu p'uya?

¹⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá cút'ui mbo ra hnini, gui nthëui n'na ra n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xoni ra dehe. Dami tennui hapu da zoni. ¹¹ Gui 'yënuu ra mmënnigu p'uya: “Ra xännbate i ena: ¿Hapu ja ra cuarto ga nzibdehe ma xädi, ja ga sähe p'u ra ngo ngue ra pascua?” gui 'yënuu. ¹² Ra mmënnigu p'uya da 'yüt'auu n'na ra dacuarto bi ja maya ra tōcangu. Ja dami hocui p'u'a te ja ngue gdä nzibdehu p'uya.

¹³ Bi ma'u yoho yø xädi mi yauu ra Jesús. Mi zomp'u ja ra hnini, tengutho ra hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Ra Jesús bi zi ra nzibde ngue ra pascua.

¹⁴ Nu'mø mi zonna ora di nsihme p'uya, nuna ra Jesús, gätho'u 'de'ma yoho yø xädi, gä 'bap'u ja ra mexa. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yëna:

—Hante ngue da thogui, janjuani ngue sixa mpähä ma mmui ngue 'daua ga nsihmehu na ra ngo ngue ra pascua. ¹⁶ Porque di xi'ahu ngue ya hinni mantho ga nsännigohu, asta gue'mø di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'bahuu p'u ha di manda Oja p'uya.

¹⁷ Bi decra vaso p'uya ngue di ja mammađi Oja. Bi 'yëmbyø xädi p'uya:

—Dami ndarpahu naya, sihu 'da'its'u. ¹⁸ Porque di xi'ahu ngue ya hinni mantho ga sigä rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zonna pa di manda Oja ua ja ra ximhäi.

¹⁹ M'mefa p'uya, bi hyajman'na ra thuhme. Mi ja mammađi Oja p'uya, bi xenna thuhme, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yëmbi:

—Nuna ya, guehna ma do'yogä naya. Nu'mø gä sihu yø pa di map'u naya, gue'a gdi benju'a ngue dadi da ma do'yo ngue dá du connä ngue'ahu.

²⁰ Mi juadi bi nsihme p'uya, bi decra vaso, bi 'yëna:

—Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque di mfamma ji connä ngue'ahu.

²¹ Nuna ja ra mexa di sihmehu ya, 'bucua n'na nc'ei ngue jégatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dagui.

²² Nu ra N'yohu bi 'yë mahets'i ja ngue da tho. Nu te xpa ts'ännbi ngue da thogui, da thomhma'a. Pe hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu di dagui.

²³ Bi madi di n'yänni n'na ngu n'na p'uya te'o'a ja ngue di da ra Jesús.

Di ntør'mahya yø xädi ra Jesús ndana ja ngue di m'met'o.

²⁴ Bi madi bi njun'mahya yø xädi ra Jesús ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. ²⁵ Pe ra Jesús bi 'yëmbi:

—Nup'u ja yø nación, i 'buhyo dast'abi ngue di manda p'u ja yø häi. Nu'a ra ts'ut'abi di manda yø ja'i p'uya, i enyø ja'i ngue xanho te ørpabi ra ts'ut'abi. ²⁶ Pe nu'ahu, 'yo gui nne gui mandathohu yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtä nhets'i rá cargo da mefi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da mäxyø mmic'ëui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo, guehna jatho da gohi ngue ni mefithohu na. ²⁷ Porque nuyá, ¿ndana gue'a nt'ëmbi ma daya, gue'a hup'u ja ra mexa ma da, ua gue gue'a 'uüte ma da? Uangui hup'u ja ra mexa'a ma da. A nuyá, di 'bucä ua ha gui 'bahuu ya, pe hin dadi mandathogä. Sinoque dadi mpefi.

²⁸ A nuyá, gue'ahu xtä n'yohu mente yø pa xtä sägä ra n'u. ²⁹ Ma Papá bá exqui ngue ga manda gätho yø ja'i. Nugä xquet'a di exahu ya ngue ³⁰ nup'u dadi mandagä, 'dap'u ga mmihmu p'u ja ra mexa ga nsihmehu. Gui mmihmu p'u

ja yə nthuts'i ngue guj mandah'u
'de'ma yo'bai yə ja'i Israel.

*I pahra Jesús ngue da zop'u
m'mefa ra Bedu.*

³¹ Nuna ra Jesús bi 'yembra Bedu:

—Ague Bedu, nu'a ra zithu, apra
nt'edi Oja ngue da hyoni ha di japi
ngue gui hyegaha p'u. ³² Pe xquet'a
di apra mate Oja conná ngue'e ngue
hingui 'behni nt'ec'ei. Pe nu'i 'mø
bi n'yo ni mmui'a te gui øt'e, dami
hatra ts'edi ni cu.

³³ Ra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, nugá xquet'a
di 'bai madague'a 'da gdá me fädi,
ogue asta 'dap'u ga tuui—bi 'yembi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembra
Bedu:

—Ague Bedu, nugá di xi'i, nu'mø
tobe händi mahra øni, ya xqui cønga
nhyundi, gui mma ngue hingui
paqui—bi 'yembi.

*Ya bi zønna ora da ma ma'uni ra
Jesús.*

³⁵ Bi 'yanyø xädi ra Jesús, bi
'yembi:

—Xi'mø ma xi'aha ngue hñte gui
hyaxha p'u gá mähä, xingra baxa,
ni xingra njumenyu, 'ne hingui cux
mi'da ni thixfanihu, çua ja tema
cosa gá 'behma?

Bi 'yembyø xädi p'uya:

—Hin'na, hñte bi m'medi.

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—A nuyá, nu to ja rá baxa, da
gats'i. Da gaxrá njumenyu. Nu to
hin'ya rá juai, da mä rá pahni ngue
da dán'a n'na ra juai. ³⁷ Porque di
xi'aha ngue jatho ngue ga thocá'a
te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue
ena: “Da tho tengutho n'na ra
ts'oc'ei”, i ena. Porque nu'a te
nt'ot'i ngue ga thocá, jatho ngue di
njahma'a.

³⁸ Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, ja ua yoho yø
juai.

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Co nu'a 'mø—bi 'yembi.

*Rə Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi
ni hu ngue Getsemani.*

³⁹ Nup'u bi ja ra nyuni mambi o'a
m'met'o ra Jesús ja ra mbonza ja yø
olivos, ja i map'u ra Jesús, bi mähä
yø xädi. ⁴⁰ Mi zømp'u ha ja ngue da
zømp'uya, bi 'yembyø xädi:

—Dami mat'Ojaha ya. Nu'mø
hingá mat'Ojaha, nthambenitho
hinda gue'a gui 'yøthä.

⁴¹ Bi thohmits'u ni nguep'u ra
Jesús. Nup'u bi zøni, tengu ga
yap'u da zøn'a n'na ra do 'mø bi
t'ei. Bi ndantyøhmü p'uya ngue da
mat'Oja. ⁴² Bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, nu'mø gui
nnu manho, dami yangui ngue'a ra
nda te ja ngue ga thocá. Pe hinga
nu'a go ga sannä gue'a di nja'a,
sinoque nu te gui sannni, gue'a di
nja'a—bi 'yena.

⁴³ Bi nu p'uya ngue bi zø'a n'na ra
anxe bí 'ye mahets'i, di hatra ts'edi.

⁴⁴ Nu'a ga ndär'ma n'u rá mmui'a te
ja ngue da thogui, man'na ngue rá
mmui ga mmat'Oja. Nu'u yø xänthe
i ja, i 'yugui so häi, tengutho 'mø
pønna ji p'u ja n'na ra ts'et'i.

⁴⁵ Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bi
nangui, bi map'u bí 'bhyø xädi.
Nu'u yø xädi p'uya, ya mi aha, bi
dapra t'aha ngue ra dummi. ⁴⁶ Bi
'yembuya:

—çHanja ngue gui ahmi? Dami
nangui, gui mmat'Ojaha. Nu'mø
hingá mat'Ojaha, nthambenitho
hinda gue'a gui 'yøthä.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente yaui yø xädi ra Jesús, bi
zønna ra Judas ni zi xangu yø ja'i.
Guehna n'na nc'ei ya 'de'ma yoho
yø xädi ra Jesús. Bi guat'i ngue bi
zengua p'u 'bähra Jesús, bi zurpa
rá hmi p'uya. ⁴⁸ Nuna ra Jesús bi
'yembi:

—Ague Judas, con n'na ra beso
gui dá ra N'yohu bí 'ye mahets'i
ya'mø.

⁴⁹ Yø amigo ra Jesús mi nu te bi
nja, bi 'yembuya:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga japha ra juai? —bi 'yembí.

⁵⁰ Bi guxrá juai n'na nc'ei rá xádi ra Jesús. Bi zennbabi rá 'yehé ra 'bet'o mmácja, bi hiejpa rá gu ngue rá n'yei.

⁵¹ Pe ra Jesús bi 'yembí:

—Damí hyegui, 'yo gadi japha —bi 'yembí.

Nuna ra Jesús bi dárpa rá gu na bi thejpa rá gu ngue bi 'yøthe. ⁵² Nuya yø hmu yø mmácja, 'nehyo policia fáhra nija, 'nehyo n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija, gá ní 'yehra nzite. Ra Jesús bi 'yembí:

—¿Ua guí emhmu ngue drá begá, ngue guí caha yø juai 'ne guí caha yø za ngue guí benngaha?

⁵³ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xänbä ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Uanguí xtá nzä ja xqui benngaha p'ua. Pe ya guehna ra ora guí 'yohu naya, ngue nu'mø ra 'bexui i ja rá pähä ra zithu.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

⁵⁴ Ya bi bentyo ja'i ra Jesús. Bi zixpu ja rá ngu ra 'bet'o mmácja. Pe ra Bedu, ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. ⁵⁵ Nup'ua made ra dathi, bi t'u'a n'na ra sibi ngue bi mihyo ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nehra Bedu bi mi ngue di nhat'i. ⁵⁶ Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'ua ja ra ngu, mi nu ra Bedu ngue hup'ua ja ra sibi. Bi za di hēti p'uya, bi 'yembí:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús.

⁵⁷ Pe mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hin'na cuø, hindí pacä na ra n'yohu guí mmana.

⁵⁸ Mi tho man'na ts'equits'ua p'uya, hombi nu man'na nc'ei p'ua mi hūhra Bedu, bi 'yembí:

—Nu'i, xquet'a ni n'youi'ua tenna Jesús.

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Hin'na n'yø, hinga 'necä.

⁵⁹ Mi tho hman'na ora m'mefa p'uya, man'na nc'ei ngut'a bi ma, bi 'yembí:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bucua, rá n'youi ra Jesús, porque di nequi ngue ra mmengu Galilea na.

⁶⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Ague n'yø, hindí pacä tema hya guí nne gui xicya.

Nu'a ra ora'a p'uya, tobe hin maní juadi mmana Bedu'a te mma, bi mmahra øni p'uya. ⁶¹ Bi 'bätra Jesús ngue bi hyannbu bi hūhra Bedu. Ra Bedu p'uya, bi zo rá mmui na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yembí: “Tobe hindí mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yembí. ⁶² Ra Bedu p'uya, asta ra zondummui bi bøn'athi.

Ra Jesús rá n'yemahya yø ja'i.

⁶³ Nu'ua yø n'yohu fáhra Jesús, i thenni 'ne i pe'mi. ⁶⁴ Bi gorpa yø dä conna ulu, bi me'mi, bi 'yembí:

—Damí pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yembí.

⁶⁵ Xangu mi'da yø hya xifi ngue ga ndenni.

Ya bi 'bup'ua ja ra dajunta ra Jesús.

⁶⁶ Mi necahai p'uya, bi mpeti gätho yø n'yohu di manda p'ua ja ra nija, conyo hmu yø mmácja, conyo xänbäte ngue ra ley. Ra dajunta bi nja, ja bi ts'ixpu ra Jesús ngue da t'ørpa ra nt'anni, bi t'embí:

⁶⁷ —Damí xicje ya ngue'mø gue'e grá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, oge hin'na. ¿Te guí mmana ra hya naya?

Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nu'mø ga xi'aha ngue guecä, hingui 'yec'eigaha. ⁶⁸ Nu'mø xinga øt'aha n'na ra nt'anni p'uya, xquet'a hingui nne guí mmamhmu'a te ga än'nahu. 'Ne hingui nne guí thøgaha p'uya. ⁶⁹ Ya ni ma da zønna ora ya, ngue ra N'yohu bi 'yē mahets'i dani mmip'ua ja rá n'yei Oja nuna jase rá ts'edi.

⁷⁰ Gätho yø ja'i p'uya bi 'yembí:

—¿Ua guí ɛnā ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja 'mò?

Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Ahá, go guecá tengutho guí mmamhmu.

⁷¹ Di n'yembyø ja'i p'uya:

—¿Teni 'be'a man'na ma testigo ga nnehu ya'mò? Ya dá øsehu ra hya pønná ne ya.

23

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Gä bi nangyø ja'i p'uya, bi zixpu 'buhra Pilato ra Jesús. ² Bi mæhyø ja'i ngue di yapra Jesús, ɛnyø ja'i:

—Dí tinnbåhe n'na ra hya na ra n'yohu 'bucua, ngue di ts'onnbå yø mmæi yø ja'i. I ɛmbi ngue hingui ja ngue di unyø ja'i'a ra mænyu åhra dast'abi 'bu'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehna ra Cristo na, i nne da ma ngue n'na ra dast'abi.

³ Ra Pilato bi 'yænna Jesús, bi 'yembi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ahá, go guecá tengutho ra hya guí mmanya —bi 'yembi.

⁴ Ra Pilato bi 'yembyø hmu yø mmäcja, da guehmi'da yø ja'i:

—Hin tema ts'oqui di tinnbå na ra n'yohu 'bucua —bi 'yembi.

⁵ Pe yø ja'i mahømbi 'yena:

—Nuna ra hya xännbate p'u ja ra häi Judea na, di ts'onnyø ja'i na ra hya na. Bi fu'a Galilea xännbate ra hya, asta søcua ya.

Bi ts'ixpu 'buhra Herodes ra Jesús.

⁶ Mi 'yøhra Pilato na ra hya mmanyo ja'i, bi 'yännbåya ngue'mø ra mmængu p'u Galilea na ra Jesús.

⁷ Nu'mø mi xi p'uya ngue ja ra mmængu p'u, bi mænna na ra Herodes mi ndast'abi p'u Galilea. Porque ra Herodes, nu'u yø pa'u, mi 'bup'u Jerusalén. ⁸ Ra Herodes, nu'mø mi nu ra Jesús, ɛmmæi di johya. Porque ya rá ya'atho yø pa i nne da nu, ngue øde te mmanyo

ja'i t'embi øtra Jesús. Mi tøm'i ngue da nurpi tema milagro da 'yøt'e.

⁹ Xangu yø nt'änni bi 'yørpe, pe ra Jesús hinte ga ndatho. ¹⁰ Xquet'a 'bup'u yø hmu yø mmäcja 'nɛhyø xännbate ngue ra ley. Di yapri hin'yu p'u rá nzegui. ¹¹ Nuna ra Herodes co 'nɛhyø soldado xquet'a himbi nu manho ra Jesús. I thentho, bi heta n'na rá he mazihotho tengutho rá he n'na ra dast'abi. Ra Herodes mahømbi mænna Jesús, i map'u 'buhra Pilato. ¹² Madague'a maði nsæhmi m'mæt'o ra Pilato ra Herodes, pe bi n'amigo m'mefa.

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesús.

¹³ Nuna ra Pilato bi peti gätho yø hmu yø mmäcja, gätho yø ts'at'abi, gätho mi'da yø ja'i. ¹⁴ Bi 'yembi:

—Ya guá singahu ua na ra n'yohu 'bucua. Guí ɛmhma ngue di ts'onnyø ja'i. Pe ni hmi ni dahu hapu dí änni, 'nɛ guí nnuhu ngue hin tema ts'oqui di tinnbabi ngue'a te gni yapha. ¹⁵ Ni xinga guehra Herodes ngue xtabá ndinnba rá ts'oqui, porque bi costho hømbi 'yɛcua. Ja guí nnuhu p'uya ngue hin tema hya di nɛqui para ngue da t'embi ja te rángue'a ngue da tho. ¹⁶ Nugá ga manda ngue da 'bei, pe ga thøgue.

¹⁷ Ra Pilato i ja ngue da 'yøt'e te ra costumbre ja yø ja'i, nu'mø ra ngo ngue ra pascua, pa mathøgue n'na ra ofädi. ¹⁸ Gätho yø ja'i p'uya, bi mæhra mafi, i ɛna:

—Nuna ra Jesús da tho na. Go dami thøhra Barrabás.

¹⁹ Pe nuna ra Barrabás, guehna n'na nc'ei mi ofädi ngue ra 'yøt'i sui, 'nɛ ra hyote p'u ja ra hnini. ²⁰ Ra Pilato hømbi xihyø ja'i ngue da zä di thøhra Jesús. ²¹ Pe yø ja'i p'uya, man'na nts'edi ga mafi, i ɛna:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i ra Jesús.

²² Rá hyu ndi p'uya, bi 'yænna Pilato:

—¿Pe tema nts'o xa 'yø'na p'uya? Nugá hin tema ts'oqui di tinnbi

ngue da t'embj da tho. Nugā ga manda da 'bei, pε ga thøgue.

²³ Pε yø ja'i hinguī sāya ngue mafi, ādi ngue da ma maçuati rā pont'i rā Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'nε'u yø hmū yø mmäcja, bi nja'a te ādi. ²⁴ Rā Pilato p'uya bi zännj ngue dī nja'a te mmanyø ja'i. ²⁵ Bi ma mathøgue nā rā Barrabás xi manyø ja'i ngue dī nthøgue. Guehna xi jot'i ngue rā 'yøt'i sui 'nεhra hyote nā. Go bi ndā nā rā Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatro pont'i rā Jesús.

²⁶ Nu'mø mi ts'ixra Jesús ngue da tho, bi nthēui p'u ja rā 'yu n'na rā n'yohu xpi 'yεhra 'bēfi nī hū ngue rā Simū, rā mmengu Cirene. Go bi njapi bi duxra pont'i nā p'uya, nī 'bēfatho p'u nī ma rā Jesús.

²⁷ Pε xangu yø ja'i bi dēnni. I ma'a nts'onj yø xisu, tu yø mmaī ngue te da thohra Jesús. ²⁸ Pε bi hyetyø ja'i rā Jesús, bi 'yεmbj:

—Ague gyø xisu guī 'buhma ua Jerusalén, 'yo guī zohma conná ngueque. Sinoque dami nzonj ngue conná ngue'ahu 'nε conná guehni basihū. ²⁹ Porque da 'yεhyø pa guī 'yεhmū: Xanho 'bui te'o hinjo'o yø basi, ogue himbi hya yø basi, ogue himbi satate. ³⁰ Yø ja'i p'uya da 'yεmbyø t'òhø: “Bá tǎgui, guī soxçahē”. Da 'yεmbyø nyūnj: “Dami cogbahe”, da 'yεmbj. ³¹ A nuya ngue hīnte gadi εphū'a gadi umhū ya, hague ngu rā n'u da tho'a ja rá ts'oqui m'ø.

³² Xquet'a nī ts'i yoho yø ts'oc'ei ngue 'dap'u da duui rā Jesús. ³³ Mi zømp'u ja rā nyūnj guī hutyo ja'i ngue rā Njuyaxhmu, ja bi ma maçuati p'u rā pont'i rā Jesús. 'Nε'u yoho yø ts'oc'ei bi ma maçuati rā pont'i, n'na rá n'yεi, n'na rá gaha i gohi. ³⁴ Nu'mø εma cuati rā pont'i rā Jesús, bi 'yεnā:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bucua, porque nuya hinguī padj te øtya —bi 'yεnā.

Yø soldado p'uya bi ma rā taha ngue to xta rā taha, gue'a da gaca n'na xεqui rá he rā Jesús. ³⁵ Yø ja'i 'bāp'u p'uya, i hεtho. Nu'u yø judío 'bεt'o, i thenthø'u, i εnā:

—Mi mmannu rā n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pε dī nyanse ya, ngue'mø majuani ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'embj rā Cristo.

³⁶ Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. ³⁷ Bi t'εmbuya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

³⁸ Nup'u ja rá ya rā pont'i, bi t'ot'a n'na rā letrero ngue εnā: “Nuna rā n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Rā letrero p'uya, nt'ot'i connā hya ngue rā griego, rā latín, rā ebreo.

³⁹ Nuna n'na rā ts'oc'ei ya cuarbu ja rā pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yεmbj:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Nεcā'be guī nyan'be p'uya.

⁴⁰ Nu'a man'na nc'ei rā ts'oc'ei bi 'yεmbrá amigo di yahnj:

—Nu'i nī xinguī su Oja, conque ya guī tup'u ja rā pont'i ya. ⁴¹ Nugui ja te rángue'a ngue dí sāui rā n'u, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya nī 'yup'u'a te dí thohmi. Pε nuna rā n'yohu 'bucua, hin tema nts'o xa 'yø'na.

⁴² Bi 'yεn'a m'mεfa p'uya:

—Ague Jesús, nu'mø rā pa guī søhø ngue guī manda ua, guī mbenguī.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbj:

—Majuani dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'u mahεts'i ya.

Ya bi du rā Jesús.

⁴⁴ Comma huxyadi, bi mudi bi m'mexui gā rā ximhäi asta hyu nde.

⁴⁵ Rā hyadi bi m'mexui. Nu'a rā ulu mi zup'u ja rā goxthi nija bi hyehmade i gai ngue bi xεt'i. ⁴⁶ Bi 'yεn'a n'na rá hmafi rā Jesús, bi 'yεnā:

—Ague mā Papá'i, dādi fāt'a'i mā tegā ya —bi 'yēna.

Hontho bi man'a p'uya, 'bexpi du. 47 N'na ra capita ngue ra mmengu Roma bi nu te bi nja, bi 'yēspabi Oja p'uya, bi 'yēna:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bucua, hin'ya rá ts'oqui na.

48 Gā bi nu yō ja'i mi 'bāp'u te bi nja. Bi ma yō ja'i p'uya, pē p'atyō tiya ngue tu yō mmui. 49 Gātho'u yō mpadiui ra Jesús, conyō xisu bá nēxā Galilea ngue tēnni ha ni ma, yap'utho bi 'bāi, gā hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'āgui ra Jesús.

50 Mi 'bā'a n'na ra hoga n'yohu ni hu ngue ra José, mi ōt'e te gā mmamp'u ja ra ley, ra mmengu p'u ja ra hnini Arimatea ja ra hāi Judea. 'Nēhna di manda p'u ja ra njja na. 51 Xquet'a 'nēhna ni tō'mi ngue di manda ua Oja. Janangue hingui 'bāi ngue ra acuerdo'a te ra hya bi ts'ānnbu ha bi mpēti yō ja'i. 52 Nuna ra n'yohu na, bi ma bá nyāui ra Pilato, bi 'yāpra nt'ēdi ngue da hyajpu ja ra pont'i ra Jesús. 53 Mi hyajpu ja ra pont'i p'uya, bi 'uennbabi rá do'yo ra Jesús co n'na ra sávana ngue ra hoga ulu. Bi hyaxpu ja ra panteón xi ma nt'a'mi p'u bi ja n'na ra 'bido ngue bá āgui. Nuna ra panteón, hñjongui o. 54 Nde mbēhi'a ra pa'a, ya da yutra pa ngue ra ts'āya.

55 Nu'u yō xisu bá nēxā Galilea ngue bá n'youi ra Jesús, bi ma bá nu ra n'yāgui. Bi nu ha bi t'āgui. 56 Mi zōp'u ja ra ngu ya yō xisu, bi hocyō 'yēthi mazihotho ga yāni ngue da goxra ánima. Bi nsāya'a ra pa ngue ra ts'āya p'uya, porque gue'a di manda rá ley Oja'a.

24

Ya bi bēnnate ra Jesús.

1 Mi hyaxā ra pa ndomingo, zi xuditho bi ma mahōn'a yō xisu p'u bi o ra Jesús. Bi hyaxyō 'yēthi xi hoqui. Bi mähā mi'da yō xisu. 2 Mi zōmp'uya, bi dini ngue ya n'nanni

'bēnna do mi nnōpa nju'mi ra panteón. 3 Bi yat'ambo p'uya, pē ya himbi dīmp'u ra Jesús. 4 Bi nsu p'uya, hingui pādī te da 'yōt'e. Mi nu p'uya, 'bāp'u yoho yō anxē di yoxni yō he. 5 I hēmtho hāi'u yō xisu ngue ēmmēi su. Yō anxē p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí homhmu ua mant'āgui'a ya 'bāi? 6 Ya hñjo'o ua, ya xa bēnnate. Dami bēmhmū ra hya bi xi'ahū mō tobe mambi 'bata Galilea. 7 Conque bi mā ngue ra N'yohu bi 'yē mahēts'i, mi ja ngue da ma madāpi yō ja'i ja yō ts'oqui ngue di cuatrá pont'i. Rā hyu pa p'uya, di bēnnate.

8 Nu'u yō xisu p'uya, bi zo yō mmui na ra hya xi man'a m'mēt'o ra Jesús. 9 Nuya yō xisu mō mambá pengbu ja ra panteón, nu'a te bá nu, bi xi'u 'dē'mā'da nc'ēi yō xādi ra Jesús. Bi xifi gātho mi'da yō ja'i. 10 Nuya yō xisu bi hyaspabi ra hya ya yō xādi ra Jesús, guehna ra Maya Magdalena, 'nēhra Juana, 'nēhra Maya rá mamá ra Jacobo, 'nē hmi'da yō xisu p'uya. 11 Pē nuya bi thaspa ra hya p'uya, hingui ēc'ēitho te mmanya yō xisu. Sinoque ēntho: “Hantho loco ya yō xisu”, gue emma ēntho.

12 Pē ra Bedu bi bōn'athi, bi ma n'nahmantho p'u bi ja ra panteón. Mi zōmp'uya, bi hyēt'ambo. Bi nu ngue ya n'nanni 'bōnna ulu mant'ē ra Jesús. Bi mengbu ha sāya p'uya, pē di 'yōtho hanja'a te xi nja.

Bi ntimmī p'u ja ra 'yu yoho yō xādi ra Jesús ngue manī map'u ja ra hnini Emaús.

13 Nu'a ra pa'a p'uya, yoho yō xādi ra Jesús manī map'u ja ra hnini Emaús. Nuna ra hnini na, di nsocui Jerusalén como 'dē'mā'da kilómetro. 14 Mente 'yo, mente di c'a'a te xi nja. 15 Nuna ra Jesús mi zā mi zādi, ya 'dap'u ni n'yo. 16 Madague'a ngue hēti, pē ēna te corpatho yō dā ngue hinda badi

te'o na ra Jesús. ¹⁷ Ra Jesús bi 'yännbaya, bi 'yembj:

—¿Teni 'be'a ma hya gadi nxihmi mente gui 'youi ua ja ra 'yu n'yø? Nu'p'na nnä bēngä, ena gue tu ni mmäiui.

¹⁸ Nuna n'na nc'ei ni hu ngue ra Cleofas bi 'yembj:

—Gätho yø ja'i bá 'yo Jerusalén, gä pađi te bi nja mantenni pa. 'Ne go gui 'yēna ngue hinguí pahya.

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yemp'ua yaui:

—¿Tema hya n'yø?

Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yēna:

—Xigue ra Jesús nuna ra mmēngu Nazaret. Guehna n'na ra n'yohua ngue rá pōngahya Oja, di nequi ngue ja rá ts'edi ngue bi 'yøtyø milagro, 'ne ja rá ts'edi ngue ra hya bi ma. Porque bi nu manho Oja te bi 'yøt'e, da guehyø ja'i bi nu manho te bi 'yøt'e. ²⁰ Di mmangä'be ngue nu'ua yø hmu yø mmäcja, da gue'ua ma hmuhä di manda p'ua ja ra nija, bi da ra Jesús. Bi zixpua ja ra ts'ut'abi, ja bá ts'ännbu ngue da dup'ua ja ra pont'i. ²¹ Pe nugähe nmí engähe ngue nuna ra n'yohua na, guehna xta nyanyø judío na. A nuyá, ya mangunde bi nja na ra hya dí xi'a'be ya. ²² Nu'ua 'da yø xisu 'da'igu ma nt'ec'eihe, xa pijthogähe. Porque xa mma mxuditho p'ua mambí o ra ánima. ²³ Pe ya hinjonxpa ndini ngue di op'ua. Xpa mmengbaya, xa xicje ngue xi nu yø anxē. A nu'ua yø anxē p'uya, i mma ngue ya 'bahna ra Jesús. ²⁴ 'Bexque'a p'uya, nu'ua 'da ma n'yohe xa mmap'ua mambí o ra ánima, pe xa ndini tengutho ra hya xa mmanyø xisu. Pe ra Jesús ya hinxä hnu na 'na.

²⁵ Nuna ra Jesús bi 'yembj:

—¿Ua hinguí ts'ua di 'yo ni mmäih'ua te ra hya i ja? ¿Ua hinjam'mø gui øhmu para ngue gui 'yēc'ei'ua te gä ra hya bi manyø pōngahya Oja? ²⁶ ¿Ua hinguí pahmu ngue ra Cristo mi ja ngue da zä ra

n'ua hante ngue di ndast'abi ngue di manda ua?

²⁷ Ya bi du'mi bi xifi gätho'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue'a te gui c'a ra Jesús. Bi dunnbabi'a te mmamp'ua ja yø libro bi 'yotra Moisés. Bi sigue bi xi mi'da yø hya te gä nt'ot'i p'ua ja yø libro bi 'yotyø pōngahya Oja.

²⁸ Nu'mø mi zømp'ua ja ra hnini maní ma p'uya, ra Jesús bi 'yøt'e ngue ena xø nne da thogui. ²⁹ Pe nu'ua yø n'yohua p'uya, bi japi ngue di nsäya, bi 'yembj:

—Ma 'daua ga nsayahä. Gui nnu ngue ya bi nde. Ya ni ma da dahra nxui.

Bi yat'ambo ra ngu ra Jesús ngue di nsäya. ³⁰ Mi mip'ua ja ra mexa p'uya ngue di nsihmē. Bi hyacra thuhmē, bi ja mammadí Oja. Bi xemp'uya, bi un'na hup'ua ja ra mexa. ³¹ Nu'a ra ora'a p'uya, bi xohyø n'yomfeni ngue bi bađi te'o. Pe 'bexpi m'mærpatho ra Jesús. ³² Di n'yembj n'na ngu n'na p'uya:

—Pe uangui hurca ma mmäiui mente dará yaha gä ra 'yu, 'ne bi xicui tema hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro.

³³ Ya hinte mambi dø'mi. Bi mengui 'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi dini ngue ya xi mpeti'ua 'de'ma'da yø xädi ra Jesús co 'nē'ua mi'da yø n'yohua. ³⁴ A nuya xi mpeti p'uya, bi 'yembya ja bi zøhø:

—Majuani xa bennate ra Hmu n'yø. Ya xa nnu ra Bedu.

³⁵ A nuya ja bi zø p'uya, xquet'a bi ma te xi thop'ua ja ra 'yu. Bi ma ngue hinguí pađi te'o na ra Jesús mente yaui, bi bađi, ja gue'mø mi xenna thuhmē.

Ya bi zømp'ua 'buhyø xädi ra Jesús.

³⁶ Mente tobe di yahnitho'ua yo nc'ei, ngue mma te xi nu, mi dambeni p'uya, ya 'bäp'ua made ra Jesús. Bi zengua p'uya, bi 'yembj:

—Da hyu ni mmäihua ya —bi 'yembj.

37 A nu'ʰa yø xādi p'ʰaya, di fetyø mmʰi ngue su. I ɛnā ngue rā 'yø'a hɛt̪i. 38 Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue guí suhʰ? ¿Hanja ngue guí ɛmhʰa ngue himma juani dí 'bʰacā ua? 39 Dami nurcahʰa mā 'yɛ 'nɛhʰa gua. Gui nnuhʰa ngue xquecthocā. Dami thānjʰa n'namhʰa guí nnuhʰa ngue guecā. A nu'a rā 'yø, rā ndahitho'a, hin'yʰa rá do'yo'a. Pɛ nugā guí nnuhʰa ngue drá ja'i.

40 M̄i juadi bi xi'a ngu'a p'ʰaya, bi 'yutyø 'yɛ 'nɛhyø gua ha bi mɛ yø clavo. 41 Pɛ nu'ʰa yø xādi hinga ɛ'ɛc'ɛi xanho, ngue'a gui johya 'nɛ ɛnā sudyø n'yomfɛni. Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua hinguí ts'ʰa ua te gā sigā ts'ʰa? —bi 'yɛmbi.

42 Bi unna n'na xɛqui rā hua ngue nthaxi p'ʰaya, 'nɛ bi unna n'na mhmɛ rā t'afi t'asa. 43 Bi hyamp'ʰaya, yø hm̄i yø dā yø xādi p'ʰa ha bi zi. 44 Bi 'yɛmbʰaya:

—Nuna te dá thocā ya, guehna rā hyā ya xtā xi'ahʰa m'met'o nā. Ya xtā xi'ahʰa ngue m̄i jatho d̄i nja'a te nt'ot'i p'ʰa ja rā Maçā Libro. Porque rā Moisés co 'nɛ'ʰa m̄i'da yø pøngahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue gā thocā, xquet'a ngu'a mmamp'ʰa ja yø Salmo.

45 Bi xojpa yø n'yomfɛni p'ʰaya, ngue dā d̄ini te mmamp'ʰa ja rā Maçā Libro. 46 Bi 'yɛmbʰaya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rā Cristo i ja ngue dā tho. Rá hyu pa p'ʰaya, di bɛnnate p'ʰa dā nt'āgui. 47 Guehna rā hyā dā thaspabi yø ja'i 'bʰai ndap'ʰa bi zā yø nación, connā nt'ɛd̄i rā Jesús, nu to dā hyɛp'ʰa rā nts'o ga 'yo, di p̄unnbabi yø ts'oqui. Pɛ rá m̄aditho dā manna hyā p'ʰa Jerusalén. 48 Nuyá, go gui xihmʰa yø ja'i nā te gā nuhʰa dá thocā ya. 49 Nuna rā hyā bi yat'ahʰa mā Papágā, gā ma pɛnhnā naya. Pɛ 'yo-gui 'uehmʰa ua ja rā hn̄ini Jerusalén

asta gue'mø bi n'na'ahʰa rā ts'edi di 'yɛ mahɛts'i, ya gui mmähā p'ʰaya.

Bi ma mɛhɛts'i rā Jesús.

50 Bi ḡajpʰa m̄i 'bʰahyø xādi rā Jesús, i map'ʰa jonna hn̄ini Betania. Bi macyø 'yɛ p'ʰaya ngue di japi. 51 Mɛnte di japʰaya, hɛtho ha i nangui, bi ma mahɛts'i. 52 M̄i juadi bi danne'ʰa yø xādi, bi mengui, i ma Jerusalén. Janjuani ngue di johya. 53 N'na pa ngu n'na pa, i pa nija ngue bad̄i ja mammad̄i Oja.

Ra Xuua

Nana ra Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'unt'u Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

¹ Nuna rá Ts'unt'u Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'b'u'mø mi nhohra ximhäi. 'Dap'u 'b'ahmi Oja, pe 'nehnä Oja na. ² Hante ngue di nhohra ximhäi, ya rá n'youi Oja. ³ Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangu yø cosa ja ya, hin'yu n'na ra cosa ngue hinxti hoqui. ⁴ Nuna go bádi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmäi yø ja'i ngue da bádi ndana majuaní. Nuna bádi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmäi yø ja'i. ⁵ Nu ra nyot'i di yorbü ja ra 'bexui, pe hingui hätra 'bexui di 'berpabi'a gui yot'i.

⁶ Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohü ni hü ngue ra Xuua. ⁷ Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmäi yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'y'ec'ei gátho yø ja'i na. ⁸ Nuna ra Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmäi yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmäi yø ja'i. ⁹ Nuna bi zøcua ja ra ximhäi, guehna majuaní ngue xojpa yø mmäi gátho yø ja'i na.

¹⁰ Nuna rá Ts'unt'u Oja bi m'mäcua ja ra ximhäi. Madague'a ngue go bi hocra ximhäi na, pe himbi bahyø ja'i te'o na. ¹¹ Bi m'map'u ja rá häi, pe himbi nu manho yø mmenguhü. ¹² Pe nuya to gä bi nu manho, 'ne bi 'y'ec'ei ngue guehna ra Yante na, guehya bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya. ¹³ Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'b'ui tengutho

ga 'bahyø basi yø ja'i, ogue dra ja'itho xta nnepe ngue bi njar'u. Sinoque gue'e Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

¹⁴ Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mäcua di 'b'ahmü. Pe dá nuhe ngue maguesé. Maguesé porque rá 'dants'unt'u Oja. Gä majuaní te bi ma, 'ne hinha rá nze'gui di mahyø ja'i. ¹⁵ Nuna ra Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'y'embí:

—Nuna ya, guehna nmi mmangä m'mæt'o naya. Porque ya xta mangä ngue di ena: “Nuna da ep'u m'mefa, man'na tate na ngue nugä, porque hante ngue ga m'mäcä, ya mi 'bahna”.

¹⁶ Nu'a te gä badi uni, gä di tocagahu. Badi thijpatho rá mate badi uni hinha rá nze'gui. ¹⁷ Connä nguehna Moisés bi fahra ley Oja. Pe connä nguehna Jesucristo bi fahra mate Oja, 'ne bi fahna ra hya majuaní. ¹⁸ Nuna Oja hinjam'mø to di nnu na. Hønt'a rá 'dants'unt'u Oja bí 'b'ap'u bí 'b'ahra Papá, go bi ma hanja Oja na.

Ra Xuua nuna bi 'yøtra nixiya bi ma hanja na ra Jesucristo.

¹⁹ Nu'u yø judío 'bet'o p'u Jerusalén bi menhyø mmäcja bi me yø n'yohü ja yø 'befi p'u ja ra nija. Bi map'u 'b'ahra Xuua ngue bá änni te'o. ²⁰ Ra Xuua p'uya, njuantho bi ma, bi 'y'ena:

—Hinga guécä na ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi —bi 'y'ena.

²¹ Mahømbi 'yännbaya, bi 'y'embí: —¿Pe te'o'i p'uya? ¿Ua gue gue'e na ra pøngahya Elías?

Mi dahra Xuua p'uya, bi 'y'embí: —Hinga guécä.

Bi 'yänni mahøn'a p'uya, bi 'y'embí:

—Masque gue'e na ra pøngahya ja ngue da ecua 'mø —bi 'y'embí.

Bi 'y'ena mahøn'a p'uya:

—Hin'na.

²² Bi t'embaya:

—Pe ζte'o'i p'uya? Damj xicje n'namhma ga haspahe ra hya'u to xpa menngahe. Damj ma te'o'i.

²³ Mj dahra Xuua, bi 'yena:

—Go gueca na bi mmana pongahya Isaias ngue bi 'yena: “Di m'm'a' a n'na nc'ei ngue nts'edi di manna hya p'u ja ra dapo. Da 'yena: Damj nsaha ya, porque ya ni ma da ep'u ra Hmu”, bi 'yena.

²⁴ Nuya yø n'yohu bi ma ba nyai ra Xuua, guehya yø m'menhni yø fariseo ya. ²⁵ Mahombi 'yannbaya, bi 'yembi:

—ζPe hanja ngue gui otra nxixya 'mø ngue hinga gue'e na ra Cristo, ni xingra Elias, ni xingra pongahya di xi'i?

²⁶ Mj dahra Xuua, bi 'yembyø ja'i:

—Nuga di otra nxixya conna dehe. Pe nuua di 'bahu, 'yo ua n'na nc'ei ngue hingu fadi te'o. ²⁷ Nuga da 'bet'o, pe nuna di xi'ahu da ep'u m'mefa na. Man'na tate na ngue nuga. ζHapu gue ga saca tengu na?

²⁸ Ga guehya yø hya ja ua bi manna Xuua p'u ja ra hniñi Betabara, man'na nguadi ra dathe Jordán mambi otra nxixya.

Bi manna Xuua te'o na ra Jesús.

²⁹ Mj hyaxpaya, bi nu ra Xuua ngue mmap'u ra Jesús da zomp'u ha 'bai. Bi xihyo ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Nuna ra n'yohu ba eua ya, guehna da hnopa 'bot'e naya. Tengutho ra de'yo thop'u ja ra nija ngue pa m'mot'e, di njarbu na. Porque guehna ba pen'Oja na, ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i 'bui ga ra nguñi nximhai. ³⁰ Guehna da mmangä 'mø di xi'ahu naya ngue di ena: “Nuga da 'bet'o, pe ba ep'u man'na ra n'yohu tate ngue nuga. Porque hante ngue ga m'maca, ya mi 'bahu”. ³¹ Nuga xquet'a hinmi pacä te'o na t'embi ra Cristo, pe ba 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'ne ga japi gätho yø judio ngue da badi te'o na ra Cristo.

³² Mahombi 'yenna Xuua:

—Da nuga ra Espiritu Santo bi 'ye mahets'i tengutho n'na ra paloma ngue bi zop'u 'bahra Jesús ngue di n'youi. ³³ Nuga tobe hinmi pacä te'o na ra Cristo, pe nu'mø mambä 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i conna dehe, Oja bi 'yengui: “Nuna ra n'yohu gui nnurpi ngue da zohra Espiritu Santo p'u ja ra ya, guehna da japyø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espiritu Santo na”, bi 'yengui. ³⁴ Nuna da nuga ya, janangue dadi jagä majuani ngue guehna ra Ts'ant'u Oja na.

Yø mudi xädi ra Jesús.

³⁵ Mj hyaxpaya, mahon'a 'bup'u ra Xuua n'youi yoho yø xädi. ³⁶ Nu'mø mi nu ngue bi thop'u ra Jesús, ra Xuua bi 'yena:

—Nuna ba eua ya, guehna ba pen'Oja ngue da nopa 'bot'e yø ja'i na, tengutho ra de'yo thop'u ja ra nija ngue pa m'mot'e.

³⁷ Nuna ra hya bi manna Xuua, mi za mi 'yø'u yoho yø xädi, bi denna Jesús. ³⁸ Ra Jesús bi nyegui, bi nu ngue ni thenni. Bi 'yembya ni denni:

—ζTe gui hommi ya?

Nu'u ni denni bi 'yembi:

—Ague gra xännbate, ζhapu gui säya?

³⁹ Mj dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mmähä, ga ut'au.

Bi me p'uya, bi 'yuti hapu säya. Nu'a ra ora'a, ya mmap'u 'det'a xudi. Pe ja ba the'inde p'u bi zoni.

⁴⁰ Nuna n'na nc'ei bi 'yøde te mmana Xuua, bi denna Jesús, guehna ra Andre ra n'yohu ra Bedu na. ⁴¹ Nuna ra Andre 'bexpi ma ba honna n'yohu Bedu. Bi 'yembi:

—Da tingä'be ra Mesias —bi 'yembi.

Nuna ra Mesias i nne da ma ngue guehna ra Cristo ba ex Oja ngue di ndast'abi. ⁴² Nuna ra Andre p'uya, bi zixra n'yohu p'u 'bahra Jesús. Pe mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Gue'e grá Simu, rá ts'unt'u'i rá Jonás. Nuya gdi hu ngue grá Cefas, 'ne gdi Bedu ya.

Rá Jesús bi zixra Lipe cona Natanael.

⁴³ Mí hyaxpaya, bi map'u ja rá häi Galilea rá Jesús. Hante ngue dá ma, bi nthéui rá Lipe, bi 'yembí:

—Ma ga mmep'u ga mmagä ague Lipe.

⁴⁴ Nuna rá Lipe, rá mmengu p'u ja rá hnini Betsaida. Xquet'a rá mmengu p'u na rá Andre 'nehra Bedu. ⁴⁵ Nuna rá Lipe bi ma bá honna Natanael. Bi 'yembí:

—Dá tǵngä'be na rá n'yohu mmamp'u ja rá Maca Libro bi 'yotra Moisés dá gue'u mi'da yø pøngahya. Guehna rá ts'unt'u rá José, nuna rá Jesús rá mmengu Nazaret.

⁴⁶ Mí dahra Natanael, bi 'yena:

—Xip'u Nazaret, ¿ua dá zä dá pømp'u n'na nc'ei ngue xtänho?

Bi 'yenna Lipe p'uya:

—Gue mmexa guí nnu.

⁴⁷ Mí nu rá Jesús ngue mmap'u rá Natanael dá guarbu 'bui, bi 'yembaya:

—Ya guí nnuhu ya, bá ecua n'na rá judío ngue majuaní xanho te ga 'yo, 'ne hingra fehñitho.

⁴⁸ Rá Natanael bi 'yänmbaya, bi 'yembí:

—¿Hague go gñi paquí?

Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Conque nu'mø tobe himmaní zo'i rá Lipe ya, dí nnu'i 'mø guí 'bap'u 'bähra za ngue rá igo.

⁴⁹ Bi 'yenna Natanael:

—Ague grá xänbäte, gue'e rá Ts'unt'u'i Oja. Gue'e rá dast'abi'i yø judío.

⁵⁰ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Hønt'a guí 'yec'ei guí'a ya, ngue dí xi'i ngue dí nnu'i 'mø guí 'bap'u 'bähra igo ya. A nuyá, man'na xänhenni yø cosa guí nnu ya, para ngue man'na gdi padí xanho te'ogä.

⁵¹ Mahømbi 'yenna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu, guí nnuhu ngue dá xohra c'amahets'i ya. Yø anxe Oja p'uya, ni ma ni 'yep'u 'bähra N'yohu bi 'yē mahets'i.

2

Bi nja n'na rá nthati p'u ja rá hnini Caná.

¹ Rá hyu pa p'uya, bi nja n'na rá nthati p'u ja rá hnini Caná ngue rá häi Galilea. Xquet'a bi m'map'u ja rá nthati rá mamá rá Jesús.

² Xquet'a bi ma mambita rá Jesús conyø xädi, ngue bi map'u ha bi nja rá nthati. ³ Mí guahra vino p'uya, bi 'yembrá mamá rá Jesús:

—Bi guahra vino —bi 'yembí.

⁴ Rá Jesús bi 'yena:

—Ague mamá, ¿hanja ngue go guí xic'a ya? Porque tobe hingui sønna ora ngue temä hmeya ga øt'ä.

⁵ Pe rá mamá rá Jesús bi 'yembyø ja'i nu'u 'uite:

—Damí 'yøt'e te gä dá xi'ahu nu —bi 'yembí.

⁶ Mí jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po rá dehe ga nxu'ye yø ja'i. N'na ngu n'na'u p'uya häti goho 'däte ogue n'na ciento litro rá dehe. ⁷ Rá Jesús bi 'yembyø 'uite:

—Damí 'yushu rá dehe ya yø mamohi ja ua —bi 'yembí.

Bi yuspaya. ⁸ Rá Jesús bi 'yembí mahøn'a:

—A nuyá, hyaspaui zits'u rá mmennigu ya, ngue dá zä.

Bi hyaspabi p'uya. ⁹ Rá mmennigu p'uya, bi zä rá dehe ya xi gohi ngue rá vino. Pe hingui padí ha bá thä rá vino. Nu'u to bá hä rá dehe go padí hanja'u. Rá mmennigu p'uya bi zonhna novio.

¹⁰ Bi 'yembí:

—Gätho yø ja'i, rá muditho di un'a rá vino xanho. Pe nu'u to si rá vino 'mø ya bi zi xangu, ya di un'na rá vino hingra njuani p'uya. Pe nu'i, man'na gue go xcä pestho rá hoga vino ngue rá nze'gui.

11 Nūnā ya guehnā rā mēdi rā milagro bá ørbū ja rā hnīnī Canā ngue rā hāi Galilea rā Jesús. Ja bi nēquī p'ū ngue mağuse rā Jesús. Nū'ū yø xādi p'ūya, man'na bi 'yēc'ēi ngue guehnā rā Cristo nā.

12 M'mēfa p'ūya, bi map'ū ja rā hnīnī Capernaum, nī n'youi rā mamá, co 'nēhyø n'yohū, conyø xādi. Ja bá m'məp'ū njammī pa p'ūya.

Rā Jesús bi 'yet'ū mī mpā p'ū thīnnīja.

13 Ya xmanguerpətho dī nsānnigo yø judío ngue rā pascua. Rā Jesús bi ma Jerusalén. 14 Nup'ū thīnnīja p'ūya, bi dīmp'ū mī pā yø ndānī 'nēhyø dē'yo, 'nēhyø paloma. Hup'ū ja yø nthuts'i'ū dī pøspa yø mēnyu yø jā'i yap'ū nī 'yēhē. 15 Mī nū te jap'ū, bi fət'a n'na rā nthahī rā Jesús ngue bi hyøn'athī gātho'ū mī mpā p'ū thīnnīja. 'Da i mē yø dē'yo 'nēhyø ndānī. Nū'ū mādi pāhyø mēnyu p'ūya, bi c'uaspabi yø mēnyu, bi 'yennbā yø mēxa. 16 Nū'ū yø māpaloma p'ūya, bi 'yēmbi:

—Dāmī jəcui ya te ja ua. 'Yo guī nnøpā tāihū ua ja rā ngu mā Papāgā.

17 Nū'ū yø xādi p'ūya, bi zo yø mmū'a te nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro ngue ɛnā: “Mā gā 'bēcā mā te ngue dī nnu mānsugā nī ngu”.

18 Nū'ū yø hmu yø judío p'ūya, bi 'yørpā rā nt'änni, bi 'yēmbi:

—¿Tema milagro guī 'yurcahe n'namh mā gā paçāhe ngue mø majuanī Ojā dī 'da'i rā nt'ēdi'a te guī øt'e?

19 Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Dāmī hyømhū hāi rā nīja ja ua, 'nē nhyu patho gda hōcā mahøn'a.

20 Nū'ū yø hmu yø judío p'ūya, bi 'yēmbi:

—Nyote mā'dato njeya i nangra nīja ja ua, 'nē go guī 'yēnā ngue nhyu patho gdi hoqui mahøn'a.

21 Pē nū'a rā nīja bi manā rā Jesús, gue'a rā do'yo bi mā ngue

da thømmi. 22 Janāngue nū'mø mī bēnnate p'ū bi ma nt'āgui rā Jesús, bi zo yø mmūi yø xādi'a te xi xifi. Bi badi ngue majuanī nā rā hya mmānā Macā Libro p'ūya, 'nē'a te xi mānā Jesús.

Rā Jesús parpabi yø n'yomfēni yø jā'i.

23 Nūnā rā Jesús ya 'bup'ū Jerusalén gā i nja rā ngo ngue rā pascua. Xangu yø jā'i bi 'yēc'ēi ngue guehnā rā Cristo nā, porque nnu yø jā'i ngue hīnjonda zā da 'yøtyø milagro øtra Jesús. 24 Pē nūnā rā Jesús hīndī unna mmūi ya yø jā'i ya, porque gā patho te mbēnyø jā'i. 25 Hīm mā hyonī to da xifi te ja rā n'yomfēni rā jā'i, porque pāsē te ja rā n'yomfēni n'na rā jā'i.

3

Rā Nicodemo bi nyai rā Jesús.

1 Bi m'mū'a n'na rā n'yohū ngue rā fariseo nī hū ngue rā Nicodemo. Guehnā n'na rā hmu yø judío nā. 2 Bi ma n'na xui nā rā Nicodemo bá nyai rā Jesús. Bi 'yēmbi:

—Ague grā xānbate, dī paçāhe ngue bá pēn'nā'i Ojā ngue guī nxānngahe. Porque hīnjonda zā da 'yøtyø milagro guī øt'e ngue mø hīngui n'youi Ojā.

3 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuanī dī xi'i, ngue rā jā'i hīm mā 'da'yo dī m'mūi, hīnda zā da zo rā 'yē Ojā.

4 Rā Nicodemo bi 'yänni ha rānja rā hya, bi 'yēmbi:

—Pē xina rā hya guī m mā, ¿ha dī njapi? ¿Ua da zā ngue mā'da'yo hōndi m'mū'a n'na rā dajā'i? ¿Ua da zā hōnda yərbū ja rā mmūi rā mamá ngue mā'da'yo da mī?

5 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuanī dī xi'i, jatho ngue da ma māxixyabi rā jā'i conā dehe 'nēhra Espiritu Santo dī unna 'da'yo te, janāngue da zo rā 'yē Ojā rā jā'i. 6 Numø ja bi mīhra baši rā jā'itho rā papā, xquetho ngue rā jā'itho

ra baſi. Pɛ para ngue ma'da'yo di m'mahra ja'i, høndra Espíritu Santo da zä da 'yøt'a. ⁷ Yo gadi 'yøtho na ra hya di xi'i. Gätho yø ja'i ja ngue ma'da'yo di m'mai. ⁸ Guí padí ngue ndap'u bi zä 'yo ra ndahi, nup'u go nne di ma. Guí øde ngue di hi, pɛ hinguí padí ha ni 'yɛhɛ, ni xinguí padí ha ni ma. Njarbatho na ra Espíritu Santo di unna 'da'yo te ra ja'i ya, hĩndi nɛqui.

⁹ Mĩ dahra Nicodemo, bi 'yɛmbi:

—Hĩndi pacä hanja na ra hya guí mmanya.

¹⁰ Mĩ dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Go grá xännbate p'u 'bɛhyø judío, 'nɛ hinguí pahna ra hya di xi'i ya. ¹¹ Majuaní dí xi'i, dí mmangähe'a te dí pahme. Nuna te di nnuhe, guehna dadi jahe majuaní na. Pɛ hinguí ɛc'ɛihɛ te dí mmangähe. ¹² Xi'mø ngue di mmangä ya yø hya ja ngue di nja ua ja ra ximhäi, 'nɛ hinguí ɛc'ɛigahɛ, ɔgoma gue'mø gä xi'ahɛ'a te bí ja mahɛts'i gui 'yɛc'ɛigahɛ?

¹³ Hĩnjon xpä mmengbɛ mahɛts'i, hĩnda høndra N'yohɛ bí 'yɛ mahɛts'i da zä da ma te bí jap'u, porque ja rá ngump'u'a. ¹⁴ Nup'u ja ra dapo, ra Moisés bi hoca n'na ra c'ɛya ngue ra t'ɛgui, bi 'bä'ma n'na ra za bi 'yɛts'i. Di njarbatho ra N'yohɛ bí 'yɛ mahɛts'i ya, i ja ngue da ma ma'bä'mi ra pont'i di ncuat'i. ¹⁵ Ja da thop'u, n'namhɛma ngue nu te'o gätho da 'yɛc'ɛi, hĩndi m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

Nuna Oja di mahyø ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi.

¹⁶ Janjuaní ngue di ma Oja yø ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi. Janangue bá pɛnhua rá 'dants'ant'u ngue da du, n'namhɛma ngue nu to gä da 'yɛc'ɛi na, hĩndi m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Nuna Oja, hĩmbi benhná Ts'ant'u ua ja ra ximhäi ngue da mɛnhna castigo

yø ja'i. Sinoque bá pɛnhua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i.

¹⁸ Nu to gä ɛc'ɛibi rá Ts'ant'u Oja, ya hĩnda ma ra castigo. Pɛ nuya yø ja'i hinguí ɛc'ɛi, ya da ma ra castigo ngue hinguí ɛc'ɛibi rá 'dants'ant'u Oja. ¹⁹ Porque rá Ts'ant'u Oja bá ɛcua ja ra ximhäi, a nuya yø ja'i hinguí ɛc'ɛi ya, gue'a di ma maſentencia yø ja'i'a. Tengutho n'na ra nyot'i di nɛqui gätho yø cosa, njarbatho naya, bi japi bi bahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui. Pɛ hinguí nnu manho yø ja'i nuya sifi ngue ja yø ts'oqui, porque xants'o te øt'e. ²⁰ Nu to gä øtra nts'o hinguí nnepe da fadi te øt'e. Janangue hinguí nnu manho brá Ts'ant'u Oja, 'nɛ hinguí nne da guarbɛ ha ya. ²¹ Pɛ nuya yø ja'i 'yo manho, cuarbɛ ha ya rá Ts'ant'u Oja. Porque nnepe da fadi ngue gue'a rá pähä Oja ørpabi yø ja'i.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya, høn'a mma hanja ra Jesús.

²² M'mefa p'uya, bi mähä yø xädi ra Jesús, i mpa p'u ja ra häi Judea. Ja bá m'map'u njammí pa, ja bi ma maɣixyabi p'u yø ja'i. ²³ Nuna ra Xuua xquet'a mi øtra nxixya p'u ja ra häi Enón, ha di ntøt'ui ra häi Salim, porque xangu yø dehe pop'u. Ja bí ɛp'u yø ja'i ngue di xixyabi. ²⁴ Tobe hĩm maní ma fädi ra Xuua 'mø mi nja naya.

²⁵ Nu 'da yø xädi ra Xuua, bi njun'mahyaui 'da yø judío ngue ndana man'na xanho ra nxixya øt'e. ²⁶ Bi ma da xihra Xuua p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, nuna ra n'yohɛ gä man'a m'met'o, guehna gä nyauí nɛ man'na nguadi ra dathe Jordán, nuya gä ni map'u yø ja'i badi xixyabi ya.

²⁷ Bi 'yɛnna Xuua p'uya:

—Nuna Oja, ya xpä nzännbi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mi'da. ²⁸ Ya gä 'yøɛhɛ te dá mangä m'met'o, ngue hinga guecä drá

Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi. Sinoque bí ma ma'bet'ogã hante ngue da ε'a. ²⁹ Xi'mø ja ngue di nthata n'na ra n'yohu, da ma ra hmute p'u 'bahrá ndø. Nu'a rá amigo ra n'yohu p'uya, 'bãp'u ngue øde te mma, di johya ngue ya da me rá ndø rá hmute. Di njadã p'uya, dadi johya ngue dí ma yø ja'i p'u 'bahrã Jesús. ³⁰ A nunã, man'na di bahyø ja'i ngue tate na, nugã man'na gdã cocã hai.

Bi manna Xuua ngue bí yε mahets'i ra Jesús.

³¹ Nunã bí yε mahets'i, tate na ngue gãtho. A nu rá ja'i ngue rá mmengu ua ja rá ximhai, ya rá mmengu ua'a, 'ne mmanyø cosa ja ua ja rá ximhai. Pe nu'a bí yε mahets'i tate'a ngue gãtho. ³² 'Ne i mma te bi nnu'p'u mahets'i. Nu'a rá hya bi øde, gue'a mman'a. Pe hinjongui εc'ei na rá hya i mma. ³³ Pe nuya yø ja'i bi 'yεc'ei na rá hya na, guehya haxã njuani ngue majuaní te bi man'Oja connã guehna rá hya øde i hma. ³⁴ Nunã rá Jesús bá pen'Oja, rá hya Oja mmana. Hinha rá nze'gi di hatra ts'edi rá Espiritu Santo rá Jesús. ³⁵ Nunã rá Papá di mahrá Ts'ant'u, 'ne bi unnã ts'edi ngue di manda'a te gã ja ya. ³⁶ Nu rá ja'i da 'yεc'ibi rá Ts'ant'u Oja ja rá 'da'yo te para zantho. Pe nu'a hingui εc'ibi rá Ts'ant'u Oja, hĩndi nthui rá 'da'yo te rá ja'i, sinoque gue'a rá castigo da ja Oja da zãui.

4

Rá Jesús bi nthui n'na rá xisu ngue rá mmengu Samaria.

¹ Bi bahyø fariseo ngue xangu yø xãdi di petrã Jesús, 'ne man'na xangu yø ja'i di xixyabi ngue rá Xuua. ² Pe hingo di jase rá nxixya rá Jesús, sinoque gue'u yø xãdi di xixyabi yø ja'i. ³ Mi bahra Jesús ngue ya fadi te øt'e, bá ep'u Judea ngue i ma Galilea.

⁴ Mi ma p'uya, ja ngue dani nthop'u ja rá hai Samaria. ⁵ Ni ma da zømp'u ja rá hĩni Sicar ngue rá hai Samaria, ja orbu n'na rá hai ra Jacob, nunã bi unnã ts'ant'u José. ⁶ Nunã rá xequi na, jap'u n'na ra poso ngue t'embí bi hocra Jacob. Rá Jesús ya xpí yãp'u ja rá 'yu, bi mip'u ja rá poso. Ya 'dato nde'a rá ora'a. ⁷ Ya mi hup'u 'mø mi zø'a n'na rá xisu ngue rá mmengu Samaria, ni 'yεhra 'yai. Rá Jesús bi 'yεmbi:

—Daqui ts'u rá dehe gã si —bi 'yεmbi.

⁸ Ya xi map'u bí ja rá hĩni yø xãdi rá Jesús ngue da tãna hmε da zi. ⁹ Nu'u yø judío di nnu man'ui yø mmengu Samaria, janangue nu'mø mi 'yãhra dehe rá Jesús, rá xisu bi 'yεmbi:

—¿Hanja? Nu'i grã judío, 'ne guí äcra dehe guí si. A nugã p'uya drã mmengugã Samaria.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gdi padí te di un'Oja ya, oque gdi padí te'o na ä'i rá dehe da zi, nu'i p'uya guí 'yãcra dehe guí si. A nugã p'uya gã 'da'i rá dehe di unnã 'da'yo te.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yεmbi:

—Ague zi'ue, pe hĩn'yu te gdi 'yãhra dehe ngue xanhyε rá poso. ¿Ha guí hya'a rá dehe di unnã 'da'yo te guí 'daqui? ¹² Nunã mã mboxitahu rá Jacob, bi zogahe na rá poso ja ua. Ja mi tuxua rá dehe mi si'a. Bi zi yø basí co 'ne'u yø mbo'øni mi si, bi zi rá dehe. ¿Ua mã da'i ngue nu'a ya?

¹³ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nu gãtho yø ja'i da zi rá dehe ja ua, mahøndi ntuthe. ¹⁴ Pe nu rá ja'i da zi rá dehe gã ungã, hĩnjam'mø di ntuthe. Porque rá dehe dadi ungã, tengutho 'mø dí pøhra dehe mbo rá mmui rá ja'i da zi ngue di unnã 'da'yo te para zantho.

¹⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague zi'ue, dami 'dajna rá dehe guí mma, n'namhma ngue ya

hinnj mantho ga ntuthegä. 'Nε ya hinnj mantho ga ma εcä rä 'yai ua ja rä poso ja ua.

¹⁶ Mj dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ga 'yo, bá si ni damme, bá εcua p'uya.

¹⁷ Mj dahra xisu p'uya, bi 'yεna:

—Hinjjo'o ma damme.

Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a guí mmanya, majuanj'a ngue hinjo'o ni damme. ¹⁸ Porque ya rá cät'a ni damme xcä m'mähmi. A nu'a guí 'bähmi ya, hingni ndø'a. Ja di nεqui p'uya ngue majuanj guí mma.

¹⁹ Bi 'yεnna xisu 'mø mj 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'u nná bεngä, εna gue gue'e n'na rá pøngahya Oja. ²⁰ Nuya ma mboxitagähe yø mmεngu Samaria, mj thanne Oja ua ja rä nyunj ja ua. Pε nu'ahua ngue gyø judiohu, guí εmhmu ngue nup'u Jerusalén, gue'a rä xεqui ja ngue di nthanne Oja'a.

²¹ Mj dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Damj 'yεc'εigui grá xisu, porque da 'yεhra ora ngue gui thanneha rä Papá, pε himma hyonj guá εmhmu ua ja rä nyunj ja ua, ni xinga guerp'u Jerusalén di ja ngue 'be guí mmähä. ²² Nu'u yø mmεngu Samaria hingui pä Oja i thanne'u. Pε yø judío i pä Oja i thanne. Porque Oja bi zänni ngue da pøn'a n'na nc'εi rä judío ngue dra yante. ²³ Pε da 'yεhra pa, 'nε ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'u majuanj da danne rä Papá, pε gue majuanj ngue yø mmäi da danne. Guehna nnepra Papá da 'yøt'e te'o ngue da danne naya. ²⁴ Nuna Oja, händi nεqui na ngue hin'yua rá do'yo. A nu'u yø ja'i thanne Oja, pε gue majuanj ngue yø mmäi da danne.

²⁵ Mj dahra xisu p'uya, bi 'yεna:

—Nugä dí padj ngue ja ngue da εhra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø bá εhna p'uya, go da ma xanho hanja gätho na.

²⁶ Mj dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'a rä Cristo guí mmanya, go guecä'a ya.

²⁷ Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xädi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dimp'u mj yai n'na rä xisu rä Jesús. Pε hinjombi 'yänni hanja te'be'a mađi nxifi. ²⁸ Nuna rä xisu p'uya, bi zop'u rá ts'øye, bi map'u ja rá hnini. Bá xihyø mmεnguh, bi 'yεmbi:

²⁹ —Mmähä ga ma nuhu n'na rä ja'i bi xiqui te gätho xtá øt'e. Nthambεnitho ngue guehna rä Cristo na.

³⁰ Bi nεxyø ja'i p'u ja rä hnini bi zømp'u bi 'bähra Jesús. ³¹ A nu'u yø xädi rä Jesús bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, damj nsihmε ya.

³² Pε rä Jesús bi 'yεna:

—Nugä jaga n'na rä cosa ga si. Nuna rä cosa na, hingui pahmu na.

³³ A nu'u yø xädi p'uya di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Rá nεgui 'bui to ya xa 'ujni.

³⁴ Pε rä Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Entho dí sihmεgä 'mø dí ørpabi rá pähä'a bá pengui, 'nε ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui. ³⁵ Guí εmhmu ngue mangoho zana di 'bedi di nja rä nsofo. Pε nugä dí xi'ahu, damj hyanthu yø ja'i bá εcua. Hinnj mantho ga huxhu rä pa, ya da 'yεc'εigä yø ja'i. ³⁶ Nu'a xofa da hyanná nzäbi. Di njarbatho rä ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yεc'εigä ya, xquet'a da hyanná nzäbi. A nu'u yø ja'i εc'εigä di nja rä 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di d'mra hya, 'nε'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yεc'εigä, 'da gui johyatho. ³⁷ I t'en'a rä hmä: "N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui". ³⁸ Nugä dí ε'ahu ngue güi hathu rä ts'edi yø ja'i ngue da 'yεc'εigä. Pε gdi mähä p'u haru ya xa tho'a n'na rä mamhya. Nu'a rä hya bi d'mi bi man'u, go güi hathu rä ts'edi yø ja'i na rä hya bi xifi.

39 Co nuna ra hya bi manna xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue ra häi Samaria bi 'yεc'ei ra Jesús. Porque bi 'yenna xisu: "Bi xiqui te gätho xtä øt'e", bi 'yena. 40 Mi zøhya yø mmengu p'u ja ra häi Samaria, bi xihra Jesús ngue di n'oxpu ha bí 'bui. Janangue bi m'map'u nyo pa ra Jesús. 41 Xangu mi'da yø ja'i bi 'yεc'ei 'mø mi 'yø'a ra hya pønnä ne ra Jesús. 42 Ya t'embra xisu p'uya:

—A nuya dí εc'ei gähe ya, pε hinga hønt'a ra hya gä xicje nnä εc'ei gähe ya, sinoque ya dí øsche ra hya mmanya. 'Nε dí pahme njuani ngue guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na, 'nε guehna ra yante ua ja ra ximhäi na.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá ts'ant'u n'na ra n'yohu.

43 Mi tho'a nyopa p'uya, bi thop'u Samaria ra Jesús, i mpa p'u ja ra häi Galilea. 44 Porque ya xi manse ra Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hingui hnu mansu p'u ja rá xequi bi m'mui. 45 Nu'mø mi zømp'u Galilea, bi nu manho yø mmengu p'u, porque 'nehya ya xi ma ra ts'ännigo ngue ra pascua bá njap'u Jerusalén. Ya xi nurpi te xi 'yørbu ja ra ngo.

46 Bi mengra Jesús, i map'u ja ra hñini Caná ngue ra häi Galilea, nup'u bá øt'e ngue bi gohi ngue ra vino rá dehe. Nuna n'na ra n'yohu ngue ra mmengu Capernaum i ja rá 'befi xanhets'i, di mpehmi ra gobierno. I si n'na rá ts'ant'u maði hyenni. 47 Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yøde ngue ya bi zøp'u Galilea ra Jesús, xpí 'yε'a Judea. Bi ma bá nu p'uya, bá apra mate ngue da εp'u ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'ant'u, porque ya ja ngue da du. 48 Ra Jesús bi 'yena:

—Nu'mø ngue hingdi nnuhu yø milagro dí øt'ä, ya hingui 'yεc'ei gähe.

49 Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørcä ra mate mme nts'edi, 'nε da du ma ts'ant'u.

50 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ni ma ni ngu ya. Nu ni ts'ant'u guí mma, ya bi zä ya.

Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yεc'ei te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu. 51 Nu'mø ni ma da zønnä ngu ra n'yohu p'uya, bi ma yø hmiqúi di c'at'ui, bi 'yεmbi:

—Ya bi zä ni ts'ant'u —bi 'yεmbi.

52 Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yänni tema ora bi zä. Bi t'embra ya:

—Comma yoto nde mande bi bønnä pa mi n'youi.

53 Bi ben'a ra n'yohu p'uya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zä na rá ts'ant'u mi u. Gätho'u to 'bap'u ja rá ngu p'uya, gä bi 'yεc'ei ra Jesús. 54 Nguna bi 'yørmø mambá pengbu Judea ra Jesús. Ya rá yondj na ra hmeya bi 'yørbu ja ra häi Galilea p'uya.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu tudyø gua.

1 M'mefa p'uya, bi nsännigo yø judío. Janangue nuna ra Jesús bi ma Jerusalén. 2 Nup'u Jerusalén pop'u n'na ra dehe guí nuñti conna hya ngue ra ebreo "Betesda". Pop'u jonna goxthi guí nuñti ngue rá Goxthi yø Dε'yo. Ja jap'u cat'a yø 'døscuangu di thesra dehe. 3 Nup'u ja yø 'døscuangu ja 'bomp'u xangu yø därkehi. 'Bomp'u yø xädä, 'bomp'u xannunts'i, 'bomp'u tudyø gua. I tøm'i ngue di 'yanna dehe. 4 Porque njandyatho mi s'ä n'na ra anxε ngue annä dehe p'u po. Nu'a ra därkehi rá maði da yarbu ja ra dehe 'mø bi 'yani, da zä ndana bi zä man'u di hēmbi.

5 Mi 'bemp'u n'na ra n'yohu ngue ya n'näte ma'de'ma hyato njeya maði hyenni. 6 Nu'mø mi nu ra Jesús ngue 'bemp'u, bi baði ngue ya rá ya'atho yø pa maði hyenni. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí nne da zä'i n'yø? —bi 'yɛmbi.

⁷ Mí dahra dārquɛhí p'uya, bi 'yɛna:

—Ague n'yø, hínjo'o to di cəjhna ja ra dehe 'mø bi 'yaní. N'na ndí ngu n'na ndí dí ɛnaŋŋe gue ga cənhna ja ra dehe 'mø bi 'yaní, n'nan'yo'a ní 'bɛt'o.

⁸ Bi 'yɛmbrá dārquɛhí ra Jesús:

—Damí nanguí. Caxní fídi, ní ma.

⁹ Bexque'a ra ora'a p'uya, bi zä ra dārquɛhí. Bi gaxrá fídi, bí ma. Pɛ ra pa ngue ra ts'äya'a ra pa bí n'øthe ra Jesús. ¹⁰ Nuya yø hmü yø judío p'uya, bi 'yɛmbrá n'yohu m'ü:

—Hinda zä guí caxní fídi ya, porque ra ts'äya ra pa ja p'uya.

¹¹ Bi 'yɛnna n'yohu p'uya:

—Nu'a ra n'yohu bi 'yøthegui, gue'a bi xiqui ngue ga caxma fídi, ga mma.

¹² Bi t'ännbaya, t'ɛmbi:

—¿Te'o na ɛn'í guí caxní fídi, guí mma?

¹³ Pɛ nuna ra n'yohu p'uya, hinguí padí te'o na xi 'yøthe, porque xangu yø ja'í 'yop'u, 'nɛ ya xi ma ra Jesús.

¹⁴ M'mefa p'uya, nuna ra n'yohu xi 'yøthe ra Jesús bí nthɛuí p'u ja ra nija. Bi 'yɛmbaya:

—Ya bi zä'i n'yø. Pɛ 'yo nimantho guí øtrá ts'oqui, n'namhmaŋŋe hím man'na guí mma man'u.

¹⁵ Nu'mø mí 'yø'a te bi sihna ra n'yohu xi t'øthe, bí ma bá xipyø hmü yø judío ngue guehna ra Jesús xi 'yøthe. ¹⁶ Janangue bí mædi honnbabi rá gua ra Jesús, porque t'ɛmbi ngue dí mpɛtho 'mø ra pa ngue ra ts'äya. ¹⁷ Pɛ ra Jesús bi 'yɛna:

—Da guehma Papágä dí mpɛtho astá guehya, da guecä p'uya dadí mpɛfi.

¹⁸ Nuna ra hya na p'uya, guehna ga nne yø hmü yø judío ngue da hyo. Porque t'ɛmbi ngue hinga høndra pa ngue ra ts'äya hinguí supí, sinoque di ɛpi ngue i mma

ngue 'da'iguui Oja, ngue mmaŋŋe Oja rá Papá.

Bi 'yuhrá ts'edi rá Ts'unt'u Oja.

¹⁹ Mí nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Majuani dí xi'ahuŋŋe ngue rá Ts'unt'u Oja hinda zä te da jase. Tengutho nnurpí øtrá Papá, gue'a øt'a. Janangue nu'a te øtrá Papá, xquet'a gue'a øtrá Ts'unt'u'a. ²⁰ Nuna ra Papá dí mahrá Ts'unt'u 'nɛ utí te gä øt'e. A nuyá, man'na xtá nhenni mí'da da 'yudí, asta gadi 'yøthohu 'mø gá nuhu. ²¹ Nuna ra Papá, øt'e ngue di bɛnnate yø ánima. Njarbatho rá Ts'unt'u Oja ya, nu to da nepe di bɛnnate, da 'yøt'e. ²² Nuna ra Papá hínjonni ja'í di sentencia na. Nu'a rá Ts'unt'u go bi unná ts'edi ngue go da zänna sentencia'a. ²³ Porque nnepe ngue go da hnu mansu na rá Ts'unt'u, tengutho ga hnu mansu rá Papá. Nu'a hinguí nnu mansu brá Ts'unt'u Oja, ya himma juani ngue nnu mansu brá Papá bá pɛnhní.

²⁴ Majuani dí xi'ahuŋŋe, nu ra ja'í ørpabi masu ra hya dí mmangä, 'nɛ ɛc'ɛi'a to bá pɛnngui, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'í. Ya hinda ma ra castigo. Ya bí mpommi ra sentencia mí ja, ya ja ra 'da'yo te para zantho. ²⁵ Majuani dí xi'ahuŋŋe, da 'yehra ora dí nja te dí mma, 'nɛ ya da guehra ora ja p'uya. Nu yø ja'í 'buhya tengutho 'mø ya xandu, pɛ nu'mø bi 'yøhra hya mmanná Ts'unt'u Oja 'nɛ da 'yɛc'ɛi, ya dí t'unna 'da'yo te. ²⁶ I ja rá ts'edi ra Papá ngue di unna 'da'yo te yø ja'í. Njarbatho rá Ts'unt'u ya, bi unná ts'edi ngue di unna 'da'yo te yø ja'í. ²⁷ Nɛ bi unná ts'edi ngue go da zänna castigo'a, porque gue'a ra N'yohu bí 'yɛ mahets'i'a. ²⁸ Yo gadi 'yøtho na ra hya dí xi'ahuŋŋe. Porque da 'yehra ora ngue nu'u xandu, da 'yø'mø bi zo'a rá Ts'unt'u Oja. ²⁹ Da pømp'u da nt'ägui. Nu'u xa n'yo manho, dí bɛnnate ngue ma'da'yo

dí m'mái. A nu'u xa n'yo mants'o, di bennate ngue da ma ra castigo.

Bi nepe da bahyø ja'i ngue ja rá ts'edi ra Jesús.

³⁰ Nugä hinda zä ga sänse te ga øt'e. Ga øt'ä ra ts'ut'abi, pe gue ma'bejpagui. Nu te ga sännä di nja, gue'a di nja'a, pe gue da gue'a ni 'yup'u. Hinda zä ga sänse te ga øt'e. Nu'a te nnumanho ma Papá bá penngui, gue'a ga øt'a. ³¹ Nu'mø dadi jase majuaní te dí mmangä, 'yogui 'yεc'εigahü 'mø. ³² Pe 'bu hman'na di ja majuaní te'ogä. 'Nε dí pacä ngue majuaní te gä mmanña conná ngueque. ³³ Conque gá 'yethü to bá ørpa ra nt'änni ra Xuua. Nunä p'uya, nu'a te ra hya bá ma, gä majuaní. ³⁴ Pe nugä himma hyoni ngue toni ja'i di ja majuaní te dí mmangä. Nu'a ra hya bi manña Xuua conná ngueque, gue'a dadi ben'nahü'a ya, n'namhüa ngue gui 'yεc'εihü na ra hya na, 'nε guehnä gdi nyamhmü na. ³⁵ Nunä ra hya bi manña Xuua, tengutho n'na ra nyot'i ngue di petyø 'uε, ja gá mpetihü p'u bi nya'a. Gá johyahü n'na ts'üquits'u ngue te bi ma. ³⁶ Pe nugä, nuya yø hmεya dí øt'e ngue hinjonda zä da 'yøt'e, guehya di ja majuaní te dí mmangä ya. Nunä ra hya bi manña Xuua, zits'utho na. Nuya yø hmεya dí øt'ä, ma Papá di 'bejpi ngue ngu'a ga øt'e. Ja di nequi p'uya ngue majuaní bá penngagui ma Papá. ³⁷ Nunä ma Papá bá penngui, go di ja majuaní te dí mmangä na. 'Nε hinga como quiera gui ørpaü ra hya na. Porque hinjam'mø gui nnuhü na. ³⁸ Pe nunä rá hya bá penhni, hinguí nne gui 'yøhmü. Porque hinguí nne gui 'yεc'εi te dí xi'ahü, 'nε nugä rá m'menhniä ra Papá. ³⁹ Nu'ahü gadi ja ndummai gadi xähmü ra Macá Libro gui cahü, porque ja gui nne gui timhmü p'u hanja ngue ja na ra 'da'yo te para zantho i ja.

Conque nunä ra Macá Libro gadi xähmü, nu'a to mmanña hya nt'ot'i p'u, go guecä'a. ⁴⁰ 'Nε hinguí nne gui 'yεc'εigahü, n'namhüa ngue di nja'ahü ra 'da'yo te.

⁴¹ Nugä hinda honi to da 'yεsqüi. ⁴² Nugä dí padi ngue hin gadi mahmü Oja. ⁴³ Nugä, ma Papá bá penngui, pe hinguí εc'εigahü. Nu'mø toni n'yohü da εhε ngue rá hyase da ma, man'na go gui εc'εihü'a p'uya. ⁴⁴ Hague da nzä gui 'yεc'εigahü ngue'mø gadi nnu manhose n'na ngu n'na'ahü, 'nε hinguí honi ha dí nu manho'ahü Oja. ⁴⁵ 'Yo gui enä ngue go ga yap'ahü p'u ha 'buhmä Papá. Nu'a, hin'na'a. Nu'a di yap'ahü, gue'a ra Moisés gui enä ngue gui nnøxü'a ya. ⁴⁶ A nu'mø gdi εc'εihü na ra hya bi manña Moisés, xquet'a 'nεcä gui 'yεc'εigahü 'mø. Porque bi 'yotra hya p'u ja ra libro ra Moisés ngue i mma te'ogä. ⁴⁷ Pe nu'mø hinguí εc'εihü na ra hya bi 'yotra Moisés, ¿hague da nzä gui 'yεc'εi te dí xi'ahü 'mø?

6

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cat'a mahuahü ma'yohü.

¹ M'mefa p'uya, nunä ra Jesús bi 'dasra zabi Galilea, nunä ja man'na rá thuhü, ni hü ngue Tiberias. ² Xandøngu yø ja'i bi denni, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø dárquchü. ³ Bi map'u bí ja n'na ra nyuni ra Jesús, ja i mmihmi p'u yø xädi. ⁴ Ya xma nguerpütho di nsännigo yø judío ngue ra pascua. ⁵ Mi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'u ni denni, bi 'yεmbra Lipe p'uya:

—¿Нару га tähmü ra thuhmε da zi ya yø ja'i bá εcua ya?

⁶ Nguna bi xifi, porque nne da nu te da manña Lipe. A nunä ra Jesús ya padi te ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Pe ra Lipe bi 'yεna:

—Nu'mø ngue da thänna thuhmε'a te di mporta yo ciento ma pa ra nzäbi, händi zädi ngue da zi 'da'i zits'ü yø ja'i.

⁸ Nuna n'na nc'ei yø xädi ra Jesús, guehna ra Andre rá n'yohu ra Bēdu. Bi 'yεnā:

⁹ —'Bucua n'na ra ts'unt'ü ha cüt'a yø thuhmε 'nε yoho yø huā. Pε haru gue da goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bi 'yεmbi.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Damī xihmü yø ja'i ngue gä da mi.

Comma cüt'a mahuahī yø ja'i bi mip'ü ja ra 'batha. ¹¹ Nuna ra Jesús bi hyän'ü cüt'a yø thuhmε, bi ja mammadī Oja. M'mefa p'üya, bi unyø xädi ngue di darpi gätho yø ja'i da zi p'ü hudi. Xquet'a ngut'atho yø huā bi darpabi yø ja'i da za. Bi nsahua yø ja'i hont'a hangü bi ne bi za. ¹² Nu'mø mi nniya yø ja'i, bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—Damī pethü yø thuhmε bi bongui, n'namhma ngue hñte di n'antho.

¹³ Cüt'a nthuhmε bi ma nseni ngue bi zi yø ja'i. Nu'ü bi bongui, 'dε'ma yo canasta yø thuhmε bi bongui. ¹⁴ Mi nu yø ja'i ra milagro bi 'yøtra Jesús, bi 'yεnyø ja'i p'üya:

—Majuani ngue guehna rá pøngahya Oja mi ja ngue da εcua ja ra ximhäi na.

¹⁵ Bi zänyø ja'i p'üya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue di ndast'abi. Pε nu'mø mi badi te sänyø ja'i p'üya, bi zop'ü yø ja'i ra Jesús, bi ma mayá ra nyuni.

Bi n'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

¹⁶ Nu'mø mi dahra nde, nu'ü yø xädi ra Jesús bi map'ü brá ja ra zabi. ¹⁷ Pε ra Jesús hñni zorpu 'bøhyø xädi, 'nε ya bi nxui. Nu'ü yø xädi p'üya, bi yut'a n'na ra barco, bi ma ngue di 'dasra dehe da zømp'ü ja ra hñni Capernaum. ¹⁸ Bi madi bi n'yo n'na ra ndønthi p'üya, bi

nanгыø fanthe. ¹⁹ Nu'mø mi n'yo'a cüt'a o 'dato kilómetro p'ü ja ra dehe, bi nu p'üya ngue mmap'ü ra Jesús da guatra barco, ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi nsu'ü yø xädi p'üya. ²⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Go guecä. Ogui sühu —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'ü yø xädi p'üya, ra ndi johya ngue ya mmap'ü ra Jesús, da zømp'ü ja ra barco. N'na zihmantho bi zøn'a nnenguī haru manī ma p'üya.

Yø ja'i εmmēi honna Jesús.

²² Mi hyaxpüya, nüya yø ja'i xpī gop'ü man'na nguadi ra dehe ya padi ngue hōnda n'na ra barco mi jap'ü, gue'a bi 'yo yø xädi ra Jesús. Pε ra Jesús bá cohi. ²³ Ya hñmma ya'atho p'üya, bi zø hmi'da yø barco bá nεxpü ja ra hñni Tiberias, bi zop'ü ja ra xequi bi ja mammadī Oja 'mø bi 'uinyø ja'i. ²⁴ Nüya yø ja'i ya, mi nu ngue hñjo'o p'ü ra Jesús, ni xinga guehyø xädi di 'bup'ü. Bi 'yo'ü yø barco bi zø p'üya, bi ma da homp'ü Capernaum.

Nuna ra Jesús, guehna ra hmε di unna 'da'yo te na.

²⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi yø ja'i p'üya, ja ni dimp'ü ra Jesús. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, ¿ha bi nja gui søcua ya?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani di xi'ahu, gui honjü ya, porque ngue gä nsihmε 'nε gä nniyahü. Hingue masque gnī hyonjü ngue di tñni mmähü hanja ya yø hmεya di øt'e. ²⁷ 'Yo 'be go gadi ja ndummü ha gdi tñhmü'a ra hmε da thogui. Sinoque damī ja ndummü ha gdi tñhmü'a ra hmε di nja para zantho, nuna guehna di 'da'ahu ra 'da'yo te na. Nuna guehna ra hmε di 'da'ahu ra N'yohu bi 'yε mahets'ina. Porque nuna Oja ra Papá, guehna bi 'dacä ra ts'edi ngue ngu'a ga øt'e.

²⁸ Bi t'ännbaya, bi t'εmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya para ngue da numanho Oja ya yø hya nneque ga øt'ähe?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ra hya nne Oja gui 'yøthæ, gue'a ngue gui 'yεc'ei'ha'a to bá penhni.

³⁰ Bi t'embæya:

—¿Tema hmæya gui 'yøt'e ga nnugähe, n'namhma ja ga εc'ei'ähe p'uya? ¿Te 'be'a da zä gui 'yøt'e?

³¹ Conque ma mboxitahæ, bá nsihmε p'æ bi ja ra dapo, tengutho nt'ot'i p'æ ja ra Maca Libro ngue εna: “Nuna ra Moisés bi unyø ja'i ra hmε bi 'yε mahεts'i”, i εna hya.

³² Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Majuani dí xi'ahæ, nuna ra Moisés hingo bi unna hmε bi 'yε mahεts'i na, sinoque guehna ma Papägä bi un'a. 'Nε guehna majuanj ngue di 'da'ahæ ra hmε bi 'yε mahεts'i na. ³³ Porque nu'a ra hmε di un'Oja, gue'a bi 'yε mahεts'i'a, guehna di unna 'da'yo te yø ja'i 'bæcua ja ra ximhäi.

³⁴ Bi t'embæya:

—Ague grä hmu, zant'a gui 'dacje na ra hmε gui mmam'mø.

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nugä guecä'a ra hmε di unna 'da'yo te. Nu ra ja'i da denngagui, hinjam'mø di ntuma nthuhu. Nu'a da 'yεc'eigui, hinjam'mø di ntuthe.

³⁶ Pε ya dí xi'ahæ ngue hingui εc'eigahæ, madague'a gui nnuhæ te dí øt'e. ³⁷ Nu'æ yø ja'i bi dæcä ra Papä tenngä'æ. Nu'æ to tenngui, hinjonda 'yεmbi: “Yo gui tenngui”. ³⁸ Porque himbi 'benngä mahεts'i ngue da gue'a te ma pähäse ga øt'e, sinoque dá εhe ngue ga ørpabi rá pähä'a to bá penngui. ³⁹ Pε nu'a te rá pähä ma Papä bá penngui, i nne'a ngue nu'æ yø ja'i bi däqui, hinjondi m'mædi, sinoque ga øt'e ngue di bennate 'mø ra pa rá nzeGui. ⁴⁰ Nu'a te rá pähä'a to bá penngui, guehna ngue di nja ra 'da'yo te para zantho te'o gä da badj te'o'a rá Ts'ant'æ Oja 'nε da

'yεc'ei. Nugä ga øt'e ngue di bennate 'mø ra pa rá nzeGui.

⁴¹ Gue'a ga nzæhyø judío na ra hya bi manna Jesús, di æpi ngue bi 'yena: “Go guecä'a ra hmε bi 'yε mahεts'i”. ⁴² Di n'yεmbæya:

—¿Ua hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant'æ ra José na? A nujæ p'æya, dí pahmæ rá papä 'nεhra mamá na. ¿Hanja ngue εna ngue bi 'yε mahεts'i 'mø?

⁴³ Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Yo nimantho gui nemhyahæ.

⁴⁴ Nu'mø hinna ngue hra Papä bá penngui da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda denngui. Pε nu'æ tenngui, nugä ga øt'e ngue di bennate 'mø ra pa rá nzeGui.

⁴⁵ Nuna ra hya nt'ot'i p'æ ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i εna: “Nuna Oja, da 'yøt'e ngue da bæhyø ja'i hanja na”. Janangue nuyä, nu to gä øde te mmanna Papä, 'nε da 'yεt'a mmæi ra hya xännbabi, gue'æ tenngä'æ.

⁴⁶ Hingue masque to ya xpä nnu'a ra Papä. Sinoque nu'a bi 'yεp'æ 'bæ Oja, gue'a go pa'a.

⁴⁷ Majuanj dí xi'ahæ, ngue nuya yø ja'i εc'eigä ya, ya ja ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁸ Go guecä'a ra hmε di unna 'da'yo te. ⁴⁹ Conque nu ma mboxitahæ p'æ ja ra dapo, bi zi n'na ra hmε bi 'yε mahεts'i. Pε himbi m'mæi para zantho, sinoque bi du dam'mefa. ⁵⁰ Pε nuna ra hmε di mmangä, guehna bi 'yε mahεts'i na. Nu to da zi na ra hmε naya, ya hinda du. ⁵¹ Nugä guecä'a ra hmε bi 'yε mahεts'i, madague'a drä ja'igä. Nu to da zi na ra hmε na, di m'mæi para zantho. Nu'a ra hmε ga ungä p'æya, guehna ma do'yogä na. Dadi ungä ma do'yo para ngue di nja ra 'da'yo te yø ja'i 'bæcua ja ra ximhäi.

⁵² Di njun'mahyæse yø judío p'æya, di n'yεmbi:

—¿Pε ua da zä di 'dacjæ rá ngø 'mø ngue ga sahu? —di n'yεmbi.

⁵³ Mi nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahú, jatho ngue gui saphú rá ngø rá N'yohú bí 'yε mahets'i, 'nε gui siphú rá ji, n'namhú ngue dí nja'ahú rá 'da'yo te. ⁵⁴ Nu'a dá zacá má ngø 'nε dá zicá má ji, ya ja rá 'da'yo te para zantho rá ja'i. 'Nε ga øt'e ngue di bennate 'mø rá pa rá nze'gui. ⁵⁵ Porque má ngøgá, majuani ngue guehna nnøpa nts'ihmε yø ja'i na. Má jigá p'uya, gue'a gui thocra duthe yø ja'i'a. ⁵⁶ Nu rá ja'i dá zacá má ngø 'nε dá zicá má ji, guehna dí n'yogá'be ná. ⁵⁷ Nu'a má Papá i 'búi, 'nε dí 'búcá conná ngue'a. Nuná má Papá bá pεnngu'i para ngue ga japi dí m'múi te'o dá zacá má ngø. ⁵⁸ Janangue ja n'na rá hmε bí 'yε mahets'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nuná rá hmε ná, hinga ngu'a rá hmε bi zi'ú má mboxitahú 'nε siempre bi du dam'mefa.

⁵⁹ Nuná rá Jesús, nguna rá hya bi xänbá yø ja'i bí mpeti p'ú ja rá nija Capernaum.

Ra Jesús bi manyø hya ngue ra te para zantho.

⁶⁰ Nu'mø mí 'yøhyø ja'i ná rá hya bi nxänbáte rá Jesús, nu'ú yø ja'i tennbú ni ma, xangu bi 'yεná:

—Nuná rá hya mmanya, xanhennitho di fahna. ¿Hague dá mba'a n'na'a te mmanu?

⁶¹ Bi bahra Jesús ngue di njun'mahya yø ja'i co nuná rá hya bí má. Bi 'yänbaya, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí mbøcuehú nguehna rá hya naya? ⁶² ¿Tegue ngu guí mbεmhú 'mø guí nuhú rá N'yohú bí 'yε mahets'i ngue hõnda mengui dí map'ú bí 'yεhε? ⁶³ Hõnse rá Espíritu Santo di unna 'da'yo te. Nuná rá hya dí xi'ahú ya, i nne dá má ngue gui 'yεc'εigahú, hingue dí εn'ahú ngue gui saju. ⁶⁴ Pε nuya 'bú i'da ngue hingu'i εc'εigahú.

Bi manna nguna rá Jesús, ngue ya m'met'o mí padí ndana gue'a

hingu'i εc'εi, 'nε padí te'o ja ngue di dá. ⁶⁵ Bi 'yεmbuya:

—Janangue ya xtá xi'ahú m'met'o ngue nu'mø hinna ngue hra Papá dá 'yøt'e ngue dí ntetyø ja'i, ya hinjonda denngu'i.

⁶⁶ 'Bexpi müdi bi go'a nxatha xangu yø ja'i mí tenna Jesús. Bi zop'ú p'uya, ya hinga 'dap'ú n'youi. ⁶⁷ Nuná rá Jesús bi 'yánya 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Ua xquet'a guí nne gui 'yøthú tengutho øtyø ja'i ngue hεgá p'ú?

⁶⁸ Bi dahra Bεdu p'uya, bi 'yεmbi: —Ague grá Hmu, hinjon man'na dá zá ga tennähe. Nuná rá hya guí mma, rá hya ngue rá 'da'yo te para zantho ná. ⁶⁹ A nugähe p'uya, dí εc'εigähe 'nε dí pahme ngue rá Ts'unt'ú i Oja.

⁷⁰ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Nugá go dá huan'nahú 'de'ma yo nc'εi. A nuná n'na nc'εi ngue'ahú ya, rá pähá rá zithu ørpe.

⁷¹ Rá Jesús bí manna rá hya ná, pε nuná bí má, guehna rá Judas Iscariote rá ts'unt'ú rá Simú ná. Porque rá Judas guehna ja ngue di dá rá Jesús, 'nε guehna n'na nc'εi'ú 'de'ma yoho yø xädi ná.

7

Ni xinga gue'ú yø cu rá Jesús di εc'εi.

¹ M'mefa ná rá hya ná p'uya, bi n'yop'ú ja yø xequi ngue rá häi Galilea rá Jesús. Pε hingu'i nne dá n'yop'ú ja rá häi Judea porque nne dí nhote yø hmu yø judío. ² Ya xma nguερpatho dí nsännigo yø judío guehna rá ngo mahoqui yø ngumpaxi. ³ Nu'ú yø cu rá Jesús bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue n'nadua guí 'búi? Dami pøngua ni ma Judea, n'namhú ngue 'nε'ú yø ja'i εc'εi'ú p'ú, dá nu te guí øt'e. ⁴ Nu rá ja'i nne ngue dá fadi te ga 'yo, hinga nt'aguitho dá 'yøt'a te øt'e. Ya guí

øtya tengü ya, pε gue dā badī gātho yø ja'ī nā te guí øt'e.

⁵ Ngūna bi xifi porque nī xīnga gue'ū yø cū di εc'εi. ⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Tobe hīngūi sōnna ora gā mmagā p'ū guí xicui. Pε nu'āhū, hōnt'a gomā ora sā ngue guí mmähä. ⁷ Nu'āhū, hīngūi nnu mān'āhū yø ja'ī. Pε nugā nnu mān'ūgā yø ja'ī, porque dādī jagā majuanī ngue xants'o te gā 'yo yø ja'ī. ⁸ Nī mähä rā ngo ya. Nugā hīngā mma porque tobe hīngūi sōnna ora gā mmagā p'ū.

⁹ Mī juadi bi xihyø ja'ī nā rā hya nā p'ūya, bā cop'ū Galilea rā Jesús.

Rā Jesús ya 'būp'ū ha bi nsännigo yø judío.

¹⁰ Mī juadi bi ma rā ts'ännigo yø cū rā Jesús, xquet'a 'nεε rā Jesús bi ma rā ts'ännigo. Bi 'yøt'e ngue hīngūi pahyø ja'ī ngue 'yop'ū, ya mme nt'aguitho gā 'yo. ¹¹ Nūya yø hmū yø judío homp'ū ja rā ngo ngue'mø di 'yop'ū rā Jesús. Dī n'yεmbi:

—¿Harū 'bū'a rā n'yohū'a? —dī n'yεmbi.

¹² Nup'ū ha 'būhyø ja'ī, xangu to di c'a nā rā Jesús. 'Bū i'da εnā: “Rā hoga n'yohū'a n'yø”. Pε mī'da p'ūya i εnā: “¿Tegue dra hoga n'yohū nā 'mø, hante gue hätyø ja'ī”, i εnā. ¹³ Pε nūya yø ja'ī nnu māho rā Jesús, hīngūi nnepe dā fādī ngue nnu māho, porque supyø hmū yø judío.

¹⁴ Comma εmade rā ngo 'mø mī yarbū ja rā nija rā Jesús ngue bi nxännbate. ¹⁵ Nu'ū yø judío, di 'yøtho'a te rā hya mmanna Jesús, dī n'yεmbi:

—¿Harū go bā ha'a rā hya mmanna? 'Nε hīndī nnuhū ngue xta mma rā xādi.

¹⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nūnā rā hya dí xännbategā, hīmma hyasegā nā. Nu'ā bā pεnngūi, go rá hya'a. ¹⁷ Nu'mø to da

ne dā 'yørpabi rá pähä Oja, guehna dā bahna ngue'mø nī 'yεp'ū 'bū Oja nā rā hya dí xännbate, ogue mā hyase dí mma. ¹⁸ Nu rā ja'ī ngue rá hyase mma, gā 'yøt'e ngue dā nū mānhose yø ja'ī. Pε nu'ā di ja ndummūi ngue dā hnu māho'a to bá pεnhni, guehna majuanī rā hya mmanna. 'Nε hīn temā fehni dā thīnbi.

¹⁹ ¿Ua hīmma juani ngue bi 'da'āhū rā ley rā Moisés? Conque nu'a rā ley'a, hīnjongūi pōni ngue gdi εc'εihū'ū ya yø hya mman'a. ¿Hanja ngue guí nne guí hyoju, guí εnjū ngue hīndī εc'εigā te mmamp'ū ja rā ley?

²⁰ Mī dahyø ja'ī p'ūya, bi 'yεmbi:

—Rā ts'onthī guí n'youi ya. ¿Te'o guí εnā ngue nne dā hyo'i?

²¹ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hōnda n'na rā hya dá øt'a 'mø rā pa ngue rā ts'āya, 'nε gā gadi 'yøthohū. ²² Nūnā rā Moisés, bi zoc'āhū n'na rā hmεpya, nī hū ngue rā circuncisión, madague'a hīngo bi fat'a, sinoque gue'ū yø mboxita bi fati. Jananguε njap'ū guí mmεpyahū yø ts'ant'ū 'mø bi m'mūi, madague'a di tocabi rā pa ngue rā ts'āya, pε ngūtho guí mmεpyahū. ²³ A nuyá, para ngue hīngūi 'dasthohū'a te mmanna ley bi 'yotra Moisés, guí mmεpyahū n'na rā ts'ant'ū 'mø bi m'mūi, madague'a rā pa ngue rā ts'āya. ¿Hanja ngue guí sacju ngue dá øthegā n'na rā n'yohū 'mø rā pa ngue rā ts'āya 'mø? ²⁴ 'Yo hōntho guí nnuhū n'na rā cosa sā 'bexqui haxhū rā güenda. Nu'mø guí nne guí hyaxhū rā güenda, pε 'bet'o nmajuani gdi padī hanja'a te guí mmamhū.

Bi mā hapū rā mmεngu rā Jesús.

²⁵ Bī mūdi dī n'yänni 'da'ū yø mmεngu Jerusalén, dī n'yεmbi:

—¿Ua hīngā guehna nthoni ngue dā tho nā 'mø? ²⁶ Pε ya 'būhnū ya, ya yahū yø ja'ī 'nε hīnte xifi. ¿Ua di

εc'εi yø ts'at'abi ngue da guehna ra Cristo na 'mø? ²⁷ Pε dí pahm̄ hap̄ ra mm̄ngu na. A nu'mø bá ε'a ra Cristo, h̄njonda badi ha di 'yε'a.

²⁸ Nup'ua ja ra nija mi xännbate ra Jesús, mi 'yøde te mm̄nyø ja'i. Bi ts'edi bi 'yεmbi:

—Ya gui εna ngue gui pahm̄ ha dá εcä. Pε h̄imma partese ngue dá εcä. Sinoque dá εcä ngue nuna majuan̄i Oja i 'b̄ai, guehna bá penn̄gä na. Pε h̄inguí pahm̄ te'o na. ²⁹ Nugä go dí pacä te'o na, porque ja dá εcä p'ua bi 'bu'a, 'nε go bá penn̄gä'a.

³⁰ Co nuna ra hya na p'uya, bi ne xti bentyø ja'i ra Jesús ngue xta ngot'i. Pε h̄injombi bent'i porque h̄im man̄i zøhrá ora. ³¹ Xangu yø ja'i bi 'yεc'εi ra Jesús ngue guehna ra Cristo na. Di n'yεmbi:

—Nuna ra n'yoh̄u 'bucua, ya øtyø hm̄ya tengutho t'εmbi da 'yøtra Cristo 'mø bá εhε.

Yø fariseo bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³² Nuya yø fariseo bi 'yøde te mm̄nyø ja'i ngue εmbi guehna ra Cristo na ra Jesús. Yø fariseo p'uya, conyø hmu yø mmäcja bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Zits'arb̄u gui nnuju ua gui 'b̄ahm̄u. Ya h̄imma ya'atho ga mmagä p'ua bi 'bu'a to bá penn̄gui.

³⁴ Gui hyonju p'uya, pε ya h̄inha gui tin̄ju, porque h̄inda zá gui thohm̄u p'ua ha ga m'mucä.

³⁵ Di n'yänse yø judío p'uya, di n'yεmbi:

—¿Hap̄u go di ma na p'uya, ngue εna h̄inga timhm̄u ha di ma? ¿Ua dan̄i mpa man'na nguadi yø h̄ai yap'atho ngue da xännba ra hya yø judío da timp'ua? ¿Ua gue gue'ua yø mm̄nguh̄u da ma da xännbi?

³⁶ ¿Mbe te nne da manna ra hya xicju na, ngue εna: “Gui hyonju, pε ya h̄inha gui tin̄ju, porque ya h̄inda zá gui thohm̄u p'ua ha ga m'mucä”?

I pøhra dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nuna rá nεzεgui ra pa ngue ra ngo, guehna ra pa εmbyø ja'i ngue tate ra dannigo na. Nuna ra pa na p'uya, bi nangra Jesús, bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'mø te'o tuthe ya, dá εcua di nsithe. ³⁸ Nu ra ja'i εc'εigä ya, nup'ua ja rá mm̄ai ra ja'i tengutho 'mø di pøhra dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mm̄anna Maca Libro.

³⁹ Nuna ra hya na, bi ne bi ma ngue nu to da 'yεc'εi, ya di n'youi ra Espiritu Santo. Porque tobe h̄im man̄i ma mahets'i ra Jesús ngue da penn̄babi ra Espiritu Santo yø ja'i.

Hinga 'da'igu mm̄nyø ja'i.

⁴⁰ Mi t'øhna ra hya mm̄anna Jesús, bi 'yεn'i'da yø ja'i p'uya:

—Majuan̄i ngue nuna ra n'yoh̄u na, guehna rá pøngahya Oja mi ja ngue da εcua ja ra ximh̄ai na.

⁴¹ Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ya, guehna ra Cristo naya —bi 'yεna.

Pε mi'da yø ja'i di n'yεmbi:

—H̄imma juan'a. Porque ra Cristo h̄inga Galilea di 'yε'a. ⁴² I mm̄amp'ua ja ra Maca Libro ngue nuna ra Cristo, da guehna n'na rá mbom'meto ra dast'abi David. 'Nε drä mm̄engu Belén nup'ua ja ra mm̄engu ra David.

⁴³ Ya h̄inga n'nat'a mm̄nyø ja'i ngue di nxifi te'o na ra Jesús. ⁴⁴ Bi ne 'da yø ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i, pε h̄injombi bent'i.

Yø ts'at'abi h̄inguí εc'εi ra Jesús.

⁴⁵ Nu'ua yø policia bá nεxp̄u ja ra nija, bi mengui bi zømp'ua 'b̄hyø fariseo conyø hmu yø mmäcja xi menhni. Bi t'εmbuya:

—¿Hanja ngue h̄ingüá sih̄u p'uya?

⁴⁶ Mi dahyø policia, bi 'yεna:

—Pε h̄injam'mø ha di t'øde da man'a n'na ra ja'i tengu mm̄anna ra n'yoh̄u na.

47 Yø fariseo p'uya bi 'yεmbyø policía:

—Xquet'a 'ne'ahya ya bá thä'ahya ya. 48 Ya guí nnuhya ngue hñnjongui pøni ngue di εc'ei'ya ma hmuha na ra n'yohya na, ni xinga gue'ya yø fariseo di εc'ei'ya. 49 Pe nuya yø ja'i εc'ei'ya na ra n'yohya na, guehya hñngui pahra ley ya, 'ne guehya yø ja'i da ma ra castigo ya.

50 Nunä ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui bá nyaui ra Jesús, xquet'a yø n'yohya yø fariseo na. Bi 'yenna p'uya:

51 —Nup'ya ja ra ley dí cahya, mmamp'ya ja ra ley ngue hinga sä da ma masentencia n'na ra ja'i, mente tobe hñngui ja ra ts'at'abi ngue da t'ode tema hya da man'a ma yapí.

52 Bi t'embrä Nicodemo p'uya:

—¿Xquet'a 'ne'i grá mmεngu Galilea 'mø? Damí xädi te mmanna Macä Libro. Ja guí nup'ya p'uya ngue hinga n'na ra pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'na ra xisu nguera yots'om'mäi bi ts'ixpu' b'uhra Jesús.

53 Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

1 Pe ra Jesús bi map'ya bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

2 Mi hyaxpaya, ya necahäi, bá pengui, bi zøp'ya ja ra njä. Bi guat'i gätho yø ja'i p'ya ha 'bui. Bi mühra Jesús ngue bi xänbä ra hya yø ja'i. 3 A nu'ya yø xänbäte ngue ra ley conyø fariseo, bi zispabi n'na ra xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na ra n'yohya hñngra ndø. Bi ma ma'bä'mi p'ya made na ra xisu p'uya. 4 Bi t'embrä Jesús:

—Ague grá xänbäte, nunä ra xisu 'bucua, bi ma mabent'i 'mø mi thinnbabi n'na ra n'yohya ngue hñngra ndø. 5 A nup'ya ja ra ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'ya ngue da tho ya yø xisu njap'ya, ngue da

'bundo. Xi'i, ¿te guí mmanna ra hya naya?

6 Bi xihna ra hya na, porque nne da nurpi ngue'mø hinga gue'a ra hya da manna Jesús, para ngue da zä di yapí. Nunä ra Jesús bi ndoqui, ot'a häi conná saha. 7 Pe hñngui säya'ya yaui ngue änni tema hya da ma. Bi m'mä p'uya, bi 'yεmbi:

—Nüua guí 'buhm'ya, nu'mø 'bucua n'na nc'ei'ya ngue hñjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá maði da mendo ra xisu'a —bi 'yεmbi.

8 Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a häi conná saha. 9 Pe mi 'yø'a ra hya sihyø ja'i p'uya, bi dār'man'ya yø mmui yø ja'i porque paði ngue gä ja yø ts'oqui. Bi bøni 'da mi'da p'uya. Rá maði bi bøn'ya daja'i. Nu'mø mi bøn'i gätho p'uya, bi gosε p'ya ra Jesús co 'nehra xisu ma yapí bi gosεui p'ya. 10 Mi guxrá ya ra Jesús, bi nu'ya ngue hñnjongui 'bup'ya, ya mahøndra xisu 'bup'ya. Bi 'yεmbäya:

—Ague grá xisu, ¿hapu 'bu'ya maði yap'a'i ya? Ya hñnjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

11 Mi dahra xisu, bi 'yεna:

—Ya hñ'nä ya, grá hmu.

Bi 'yεmbrä xisu mahøn'a ra Jesús:

—Ni xinga guecä ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya, pe 'yoní mantho høngu øtra ts'oqui.

Da xojpa yø mmui yø ja'i ra Jesús.

12 Nunä ra Jesús, mahømbi zohyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Nugä ga øt'e ngue da xohyø mmui yø ja'i. Nu ra ja'i da denngui, guehna ra ja'i di nja ra 'da'yo te na, pe ya hñnni mantho di n'yo mant's'o ra ja'i.

13 Yø fariseo bi 'yεmbrä Jesús:

—Nu'i gädi jase majuaní ra hya guí mma. Hñnte di müui ra hya guí mma.

14 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nunä ra hya di mmangä, di müui na, madague'a dädi jase majuaní ra hya di mma. Pe nugä di paði ha dá ehε, 'ne dí paði ha

nná ma. Pe nu'ah_u hinguí pahm_u ha dá εcá, ní xinguí pahm_u ha nná magá. ¹⁵ Nu'ah_u guí haxh_u ra güenda tengutho ga hyaxra güenda yø ja'í ua ja ra ximhäi. Nugä hijnondí haspa ra güenda. ¹⁶ A nu'mø xinga haxä ra güenda, nu te ga sännä ngue dí nja, pεgue dra hya njuantho ga sänni. Porque hñdi 'dase ga haxä ra güenda. Nunä ra Papá bá pεnggagui, guehna 'da gda haxä'be ra güenda na. ¹⁷ Nup'ua ja ra ley guí cah_u, nt'ot'i p'ua ra hya ngue nu'mø yoho yø testigo 'da'igu mma, jatho ngue da t'εc'εi te mma. ¹⁸ A nuyá, guecä dädi jase majuaní ra hya dí mmangä. Nunä ra Papá bá pεnggui, 'nehna di ja majuaní ra hya dí mmangä na.

¹⁹ Bi t'εmb_uya:

—¿Haru go 'buhní Papá?

Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'ah_u hinguí pacj_u, ní xinga guehna ma Papágä guí pahm_u. Nu'mø ngue gdi pacj_u, xquet'a 'nehma Papágä gdi pahm_u mø.

²⁰ Nu'mø mi xännbä ra hya yø ja'í p'ua ja ra nija ra Jesús, guehya yø hya ja ua bi xifi. Bi m'mä p'ua ja yø njamεnyu ngue ra ofrenda. Pe hijnombi bent'í ngue xta ngot'í, porque tobe him maní zonna ora.

Hinda zä da denyø ja'í p'ua di ma ra Jesús.

²¹ Mahømbi 'yεmbyø ja'í ra Jesús:

—Ga mmagä, 'nε guí hyonj_u. Gui tuh_u, pe himma hoquitho ní ts'oquih_u. Nup'ua ha gda magá, hinda zä guí tεngah_u.

²² Yø judío p'uya, di n'yεmbi:

—¿Ua da zä di nhyose n_u, ngue hinda zä ga tεnhn_u ha di ma?

²³ Mi nya ra Jesús, mahømbi 'yεmbi:

—Nu'ah_u, gyø mmεnguh_u ua ja ra ximhäi. Pe nugä drä mmεngugä mahεts'i. Nu'ah_u gyø mmεnguh_u ua ja ra häi, pe nugä hindrä mmεngugä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue nugä dí xi'ah_u ngue

guí tuh_u 'nε himma hoquitho ní ts'oquih_u. Guehna hinguí nhohni ts'oquih_u na ngue hinguí εc'εigah_u ngue dí mma te'ogui.

²⁵ Bi t'ännbaya, bi t'εmbi:

—¿Pe te'o'i p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya xta xi'ah_u m'mεt'o te'ogä.

²⁶ Xangu mi'da yø hya da zä ga xi'ah_u, 'nε da zä ga hats'ah_u ra güenda. Pe nunä ra hya dí xicä yø ja'í ua ja ra ximhäi, guehna ra hya dí øde mman'a to bá pεnggui, pe gue majuaní ra hya mman'a.

²⁷ Pe himbi dinyø mmui yø ja'í ngue guehna rá Papá i mma. ²⁸ Janangue bi 'yεmbi:

—Nu'mø gä cuath_u ra pont'í ra N'yoh_u bí 'yε mahεts'i, guí pahm_u te'ogä p'uya. Hinda zä ga sänsε ra hya ga mma. Nunä ra hya xängagui ra Papá, guehna dí mmangä na. ²⁹ Porque dí n'yogä'be'a to bá pεnggui. Nugä hinguí hegase ma Papá, porque nu te nnu manho, que'a zant'a dí øt'a.

³⁰ Mi manna ra hya na p'uya, xangu yø ja'í bi 'yεc'εi ra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a yø basi Oja.

³¹ Ra Jesús bi 'yεmbyø judío xi 'yεc'εi:

—Nu'mø hinguí hyehm_u na ra hya dí xi'ah_u ya, majuaní ngue gue'ah_u ma xädi'ah_u mø. ³² 'Nε guí pahm_u xanho na ra hya majuaní. Nunä ra hya majuaní p'uya, guehna da yan'ah_u na.

³³ Mi dahyø ja'í, bi 'yεmbi:

—Nugähe yø mbom'mεto gähe ra Abraham. 'Nε hijnjam'mø to xta øt'e ngue ma hm_uhe. ¿Hanja'a guí mma ngue guí εna da ma nhyanigähe?

³⁴ Nunä ra Jesús bi 'yεmbyø ja'í:

—Majuaní dí xi'ah_u ngue nu to gä øtra ts'oqui, guehya ya xa mbent'ui ra ts'oqui ya. ³⁵ Nu ra ja'í ngue ra hmiquitho, 'bap'ua ja rá ngu rá hm_u, hinguí zamp'ua ja ra ngu na ra hmiq_u. Pe nu'a ngue

rá ts'unt'u rá hmu, zamp'u ja rá ngu'a. ³⁶ Janangue nuyá, nu'mø ngue da yan'ah'u rá Ts'unt'u Oja, ya majuaní gá nyamhm'u m'ø. ³⁷ Nugá dí padí ngue yø mbom'meto'ah'u rá Abraham. Pɛ guí nne guí hyoj'u, porque hinguí nnu manhoh'u rá hya dí mmangá. ³⁸ Ya dá xi'ah'u te gá dí nnugá p'u bí 'b'ahma Papá. Pɛ nu'ah'u gadi siguetho guí øth'u'a te xi'a ní papáhu.

³⁹ Mí dahyø ja'í p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nu'a má papágáhe gue'a rá Abraham.

Mahømbi 'yɛnna Jesús:

—Nu'mø ngue dyø basi'ah'u rá Abraham, dague'a te bi 'yøtra Abraham guí 'yøth'u m'ø. ⁴⁰ Pɛ nuyá guí nne guí hyoj'u. Conque dí xi'ah'u rá hya majuaní, nuná rá hya dí øcá mman'Oja, guehna dí xi'ah'u ná. Pɛ nu'a guí nne guí 'yøth'u ya, hinga ngu'a bi 'yøtra Abraham. ⁴¹ Nu'ah'u guí øth'u tengutho ø'ni papáhu.

Mahømbi 'yɛnyø ja'í p'uya:

—Nugáhe, hindyø thimbasitho gáhe. N'nat'a má papágáhe 'bui, gue'a Oja'a.

⁴² Mahømbi 'yɛnna Jesús:

—Nu'mø ngue nmajuani ngue guehna Oja ní papáhu, gadi macju m'ø. Porque nugá dá ɛcá p'u 'b'u Oja, 'nɛ ya dí 'b'ucua ya. Hínda sãnsɛ ngue dá ɛcua, sinoque Oja bá bɛnnuguí. ⁴³ ¿Hanja ngue hinguí sã guí timhm'u ná rá hya dí mmangá? Hinguí timhm'u hanja rá hya, porque hinguí nne guí 'yøhm'u ná rá hya dí xãn'nah'u. ⁴⁴ Nu'a guí nnøpa papáhu, gue'a rá zithu'a. Nu'a rá hya nnu manho ná p'uya, guehna guí nne guí 'yøth'u ná. Nuná rá zithu, guehna rá hyote ná asta guerp'u bá fudi. Hínjam'mø dí mman'a te majuaní. Nu'mø ya, gá rá fɛhni gá ya. Gá rá hyasɛ gá ya porque rá fɛhni. 'Nɛ guehna nnøpa papá'u to mmana fɛhni ná. ⁴⁵ Pɛ nugá ngue majuaní ná rá hya dí xi'ah'u, hinguí ɛc'ɛigáhu.

⁴⁶ Gátho'ah'u ya, hínjonda bøní da 'yɛnguí ngue ja má ts'oqui. Xi'mø ngue majuaní rá hya dí xi'ah'u, ¿hanja ngue hinguí ɛc'ɛigáhu m'ø? ⁴⁷ Nu'a rá basi Oja ya, gue'a di ho dá 'yøde te mman'Oja'a. Pɛ nu'ah'u ngue hingyø basi'ah'u Oja, janangue hinguí nne guí 'yøhm'u rá hya mman'Oja.

Ya mi 'bahra Cristo hante di m'mahra Abraham.

⁴⁸ Mí dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbra Jesús:

—Ní 'yup'u te dí mmangáhe ngue grá mmɛngu p'u ja rá hãi Samaria, nu'í guí n'youi rá ts'onthí.

⁴⁹ Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Hín tení ts'oqui dí n'yogá'be. Nu'a te dí øt'a, dí nnu mansugá má Papá. Pɛ nu'ah'u hinguí nnu mansuj'u. ⁵⁰ Nugá híndí honí ha dí nu mansugyø ja'í. Nuná Oja go honnguí ha dí nu mansugá yø ja'í ná. 'Nɛ haxta rá güenda Oja ya, te'o ngue hinguí sugují. ⁵¹ Nugá majuaní dí xi'ah'u ngue nu to ørpa masu rá hya dí mmangá, guehna rá ja'í hínjam'mø dá du ná.

⁵² Mí dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, dadi seguragáhe ya ngue guí n'youi rá ts'onthí. Xi rá Abraham 'nɛ gátho mí'da yø pøngahya xa m'mui, gá xa ndu. Nu'í p'uya guí ɛna: “Nu'a to dá 'yørpa masu rá hya dí mmangá, guehna rá ja'í hínjam'mø dá du ná”, guí ɛna. ⁵³ ¿Ua man'na go má da'í ngue'a má papágáhe Abraham? A nuná bi du. 'Nɛhyø pøngahya xa m'mui gá xa ndu. ¿Te'o guí ɛna ngue gue'e m'ø?

⁵⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'í:

—Nu'mø ngue go gdi honí ha dí nu mansugá yø ja'í, hín te dí muui m'ø ɛscá yø ja'í m'ø. Pɛ nu'a honí ha di hnu mansugá, guehna má Papágá ná. Nuná guí ɛna ngue ní Ojah'u. ⁵⁵ Pɛ hinguí pahmu ná p'uya. Nugá go dí pacá ná. Nu'mø gá ɛna ngue híndí pacá Oja, xquet'a dí

fehñigä 'mø tengutho'ahñu ngue gyø fehñihñu. Pe nugä majuaní dí pacä na, 'ne dí ørpa masu te xiquí. ⁵⁶ A nuñá ma mboxitahñu ra Abraham, bi johya na ngue mambá ep'u ra pa ga søcä ua. Bi badí hanja, janangue emmeí bi johya.

⁵⁷ Mí dahyø judío p'uya, bi 'yembrä Jesús:

—Tobe hinguí 'bu'a nyote ma'det'a njeya, 'ne go gui 'yena gá nu ra Abraham.

⁵⁸ Mí dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i: —Majuaní dí xi'ahñu ngue ya nmi 'bucä hante dí m'mahra Abraham.

⁵⁹ Bi gaxyø do yø ja'i p'uya, ngue da mñdo ra Jesús. Pe ra Jesús bi thop'u made ha 'buhyø ja'i, bi bømp'u ja ra njja, bi ma.

9

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohñu ngue ra xädä.

¹ Nup'u ni nthohra Jesús, bi nu n'na ra n'yohñu ngue ra xädä asta gue'mø mambä mí. ² Bi 'yánya yø xädi p'uya, bi 'yembí:

—Agué grá xännbate, ¿hanja ngue ya ra xädä 'mø mambá mihñä ra n'yohñu na? ¿Ndana gue'a ja rá ts'oqui, guehñä ra n'yohñu, ua rá papá, ua gue rá mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'u?

³ Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Hin'i nxädä na ra n'yohñu ngue connä ts'oquise, ogue rá ts'oqui rá papá ogue rá mamá. Sinoque bi nxädä para ngue connä guehñu da fadi ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe. ⁴ Mente jap'u ra tiempo ya, jatho ngue ga ørpabi rá 'befi'a to bá penngui. Porque da 'yehra pa ngue ya himmä nzä te ga pefi. ⁵ Mente dí 'bucua ja ra ximhäi, ma ga øt'e ngue da xohyø mmäi yø ja'i.

⁶ Mí juadi bi manña ra hya na, bi zo'a häi rá jini ra Jesús. Bi 'yøtra bøhäi connä jini, bi gospa maxøts'e yø dä ra xädä. ⁷ Bi 'yembüya:

—Ní ma ya, bá nxädä p'u ja ra dehe Siloé—bi 'yembí.

Nuna ra Siloé ga mbøni ngue “Bi 'benhñi”. Nuna ra xädä bi ma bá nxädä. Mambá pengui, ya zø yø dä. ⁸ A nu'u yø besino p'uya, 'ne hmi'da yø ja'i ya mí padí ngue mará xädä, gä dí n'yembí:

—¿Ua hinga guehñä ra nhyaxa limosna na?

⁹ Mí'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Guehñu.

Pe mí'da yø ja'i bi 'yena:

—Guehñu p'u gui nequi, pe gue hinga guehñu.

Pe nuse na mará xädä p'uya, bi 'yena:

—Ahá, go guecä—bi 'yena.

¹⁰ Ya bi t'ännbüya, bi t'embí:

—¿Hanja ngue ya zø ni dä ya 'mø?

¹¹ Bi 'yenna mará xädä p'uya:

—Nuna ra n'yohñu ni hu ngue ra Jesús bi 'yøtra bøhäi. Bi goscaqui ma dä. Bi 'yengui: “Ní map'u ja ra dehe Siloé, bá nxädä”, bi 'yengui. Dä magä p'uya ngue dá nxädä, pe 'bexpi nzø ma dä 'mø ma nxädä.

¹² Bi t'ännbüya, t'embí:

—¿Haru 'buhñä ra n'yohñu gui mmanya?

Bi 'yembüya:

—Hindí pacä—bi 'yembí.

Yø fariseo bi 'yørpa ra nt'änni na mará xädä.

¹³ Bi ts'ixp'u 'buhyø fariseo na mará xädä p'uya. ¹⁴ Ra pa ngue ra ts'äya 'mø mí 'yøtra bøhäi ra Jesús ngue bi xojpa yø dä ra xädä.

¹⁵ Nuya yø fariseo p'uya, xquet'a bi 'yän'na mará xädä ngue ha bi nja ngue ya zø yø dä. Bi 'yembüya:

—Bi gosca ra bøhäi maxøts'e ma dä. Dä ma da nxädä p'uya. A nuyá, ya zø ma dä ya.

¹⁶ Bi 'yeni'da yø fariseo p'uya:

—Nuna ra n'yohñu bi 'yø'na ra hya na, hingrá m'menhñi Oja na, porque hinguí supra pa ngue ra ts'äya.

Mí'da p'uya, bi 'yena:

—A nu'mò di ja rá ts'oqui na ra n'yohu na, hinda zä da 'yøtya yø milagro ør'mø.

Ya di njun'mahyase p'ua yø ja'i p'uya. ¹⁷ Mahømbi t'än'na mará xädä p'uya, bi t'embj:

—Xi'i n'yø, ¿te guí mma nguehna ra n'yohu bi xoc'a ni dä?

Nuna mará xädä p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí ena ngue rá pøngahya Oja na ra n'yohu na.

¹⁸ Pø yø hmu yø judío, hingui ec'ei ngue mará xädä na ra n'yohu yaui. Bi 'yec'ei, ja gue'mø mi zonnabj rá papá 'nehrá mamá na mará xädä.

¹⁹ Bi 'yänmbaya, bi 'yembj:

—¿Ua guehna ni ts'ant'ui na 'bucua, nuna t'embj ngue ya ra xädä 'mø mambá mi? ¿Hanja ngue ya zø yø dä ya 'mø?

²⁰ Bi 'yena rá papá 'nehrá mamá p'uya:

—Dí padj ngue guehna ma ts'ant'ui'be na. 'Ne ya ra xädä 'mø mambá mi. ²¹ Pø nuyá, hinda pa'be hanja ngue ya zø yø dä ya. Ni xindi pa'be to bi 'yøthebi yø dä. Damj 'yänseh. Ya ra dan'yohu, da xi'aseh hanja.

²² Nuna rá papá 'nehrá mamá na mará xädä, bi manna tengu na ngue supyø hmu yø judío. Porque ya xi nheca hya ngue da dujpabi rá thuh p'ua ja ra nija'a to da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a. ²³ Janague nguna bi man'ua yø daja'i p'uya, ngue bi 'yena: “Yänseh, ya ra dan'yohu, da xi'aseh hanja”.

²⁴ Nu'ua yø hmu yø judío, mahømbi zon'na ra n'yohu mará xädä. Bi 'yembj:

—Hønt'a Oja gui 'yespabi ngue bi nzø ni dä. Nugähe dí pahme ngue ja rá ts'oqui na ra Jesús.

²⁵ Bi 'yem'ø mi da p'uya:

—Nugä hinda padj ngue'mø ja rá ts'oqui ngue hin'na. Hønt'a dí padj ngue nugä nmará xädä, 'ne ya zø ma dä ya.

²⁶ Mahømbi t'änmbaya, bi t'embj:

—¿Te 'be'a bi ja'i? ¿Te bi 'yøt'e para ngue bi nzø ni dä?

²⁷ Mi da p'uya, bi 'yena:

—Ya xtá xi'ah, 'ne hingui ørcahu masu. ¿Hanja ngue mahøn'a guí nne ga xi'ah ya? ¿Uague guí nne ngue 'ne'ah dyø xädi'ah na ra n'yohu na?

²⁸ Bi za p'uya, bi 'yembj:

—Nu'i go rá xädi' na ra n'yohu na. Pø nugähe yø xädigähe ra Moisés. ²⁹ Nugähe dí pahme ngue bi nyai Oja ra Moisés. Pø nuna ra n'yohu na, hnjongui padj hapu ra mmengu na.

³⁰ Bi 'yena ra n'yohu p'uya:

—Xquet'a guehna ngue nná 'yøthogä naya, ngue hingui pahmu hapu ra mmengu na, pø bi xogagui ma dä. ³¹ Conque dí pahmu ngue nuna Oja, hingui ø'mø nzo'ua yø ja'i ja yø ts'oqui na. Pø nu'mø nzo'ua yø ja'i thanne 'ne ørpabi rá pähä, i øde. ³² Asta guehyø pa xa thogui hingui t'øde ngue da bøn'a n'na ra n'yohu da xojpa yø dä n'na ra xädä asta gue'mø mambá mi. ³³ Ngue'mø hindrá m'menhni Oja na ra n'yohu na, hinda zä te da 'yøt'e.

³⁴ Ya bi t'embaya:

—Nu'i gä ra ts'oqui gni 'bei asta gue'mø gambá mi, 'ne go gui 'yena gui xänngähe —bi t'embj.

Bi hyøn'a thi p'uya.

T'embj ngue xädä yø ja'i ngue njot'iyø nyomfeni.

³⁵ Bi bahra Jesús ngue ya bá thøn'a thi p'ua ja ra nija na mará xädä. Mi nthui p'uya, bi 'yembj:

—¿Ua guí ec'eibi rá Ts'ant'ua Oja n'yø?

³⁶ Bi 'yenna n'yohu p'uya:

—Te'o'a p'uya grá hmu, n'nammä ga ec'eigä —bi 'yembj.

³⁷ Mi dhra Jesús, bi 'yembj:

—Ya guí nnugya. Go guecä dí nyai ya —bi 'yembj.

38 Nuna ra n'yohu p'uya bi ndantyohmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yembi:

—Nuya grá hmu, dí εc'εi'i ya.

39 Mí nya ra Jesús, bi 'yena:

—Dá εcä ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'u yø xädä di nzø yø dä. A nu'u ena ngue zø yø dä p'uya, tengutho 'mø di xädä'u.

40 Nu'u 'da yø fariseo mi 'bäp'u p'uya, mi 'yøde te mmanä Jesús. Bi 'yembi:

—¿Ua gui ena ngue 'necähe dyø xädägähe?

41 Mí dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ngue gyø xädähu, händi ja ni ts'oquihä 'mø. Pe nuya ngue gui ena ngue zø ni dähü, ya gui padi ngue ja ni ts'oquihä ya.

10

Bi hyejpa yø fõt'e yø de'yo'a ra hya bi manä Jesús.

1 Majuaní dí xi'ahu, nu'a hinní yarbä ja rá goxthi fõt'e yø de'yo, sinoque ni nexman'na nguadi, guehna ra bæde'yo na. 2 Pe nu'a ni yarbä ja ra goxthi fõt'e, gue'a ra mände'yo'a. 3 Nu'mø bi zøhø, da xojpa ra mängxothi da yut'ambo. Nu'u yø de'yo p'uya, parpabi rá hya. I nzohyø de'yo conyø thuhü, da gycathi p'uya. 4 Nu'mø bá jujma xøts'e ra fõt'e gätho'u yø de'yo p'uya, ní 'bet'o p'u ni ma yø de'yo. Yø de'yo p'uya tenni porque parpabi rá hya. 5 Pe nu'a hingui parpabi rá hya, hingui ten'na. Hante 'da 'mø bi nu, porque hingui parpabi rá hya.

6 Bi hyoni te gui hyejpa ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús. Pe nu'u nzofø himbi dinyø mmäi te ni bønna hya bi xifi.

Nuna ra Jesús, guehna ra hoga mände'yo na.

7 Bi sigue bi zohyø ja'i ra Jesús, bi 'yembi:

—Majuaní dí xi'ahu, guecä tengutho n'na ra goxthi ni yatyø de'yo. 8 Gätho'u yø mädi bi m'mä'a

m'met'o hante ngue ga ma εcä, hinní yarbä ja ra goxthi, gue'u yø bæde'yo'u. Janangue himbi 'yørpa ma sü yø de'yo 'mø nzofø. 9 Gø guecä tengutho n'na ra goxthi. Nu'a ga japä dä thogui, gue'a di nyan'a. 'Nε da 'yøt'e tengutho n'na ra de'yo ngue ni yut'i, ni bømp'u ja rá fõt'e, 'nε tinj te si.

10 A nu'a ra bæ, hønträ mfε ga 'yo'a, di ummahø dyø de'yo. Pe nugä dá εhε para ngue di nja'ahu ra 'da'yo te, 'nε gui m'mamma pähähu.

11 Nugä guecä tengutho n'na ra hoga mände'yo. Nu'a ra hoga mände'yo ennä te ngue nyanyø de'yo. 12 Pe nu'a ra mädi ngue ra hmiquitho, hinga gue'a ra mädi ngue yø de'yo'a. Porque hingrá mmeti. Nu'mø bi nu ngue bá εp'u ra zate, da zop'u yø de'yo, da 'dagui. Ra zate p'uya, di bentyø de'yo, di n'uen'u händi bent'i. 13 Nuna ra n'yohu na, 'dagui porque ngue ra hmiquitho. Hinguí tu rá mmäi 'mø te da ja yø de'yo.

14-15 Nugä guecä tengutho n'na ra hoga mände'yo. Nuna ma Papägä pacä na, nugä xquet'a dí pacä na ma Papá. Njarbatho ya, dí pacä gätho'u ma de'yo. Da gue'u p'uya, xquet'a paqui. 'Nε dí engä ma te ngue di nyangä'u ma de'yo.

16 Xquet'a 'bæp'u mi'da ma de'yo ngue hingyø n'youi ya 'bæcua. Xquet'a jatho ngue ga mma si, 'nε da 'yø'mø da zofø. Ya n'na 'bæitho di nja p'uya, 'nε n'na dra mände'yo di m'mäi.

17 Nuna ma Papá di macä na, porque dí engä ma te connä nguehma de'yo. A nugä dá zä ngue mahønga m'mäi. 18 Pe nu'mø ga nnegä, hijnonda hyogui, pe dí nnesε ngue dí engä ma te. I ja grä ts'edi ngue dadi ungä ma te, 'nε ja grä ts'edi ngue mahønga m'mäi. Nuna ya, guehna ra hya bi xicä ma Papá na.

19 Nu'mø mi 'yøhyø judío na ra

hya na p'uya, ya hinga 'da'igu mma.
 20 Xangu yø judío bi 'yena:

—¿Hanja ngue guí òrpaħu masu te mman̄a? Nuna di locobi ra ts'onthi n'youi na —bi 'yena.

21 Mi da yø judío p'uya, bi 'yena:

—Pε nu'mø ngue di n'youi ra ts'onthi, hinda zā da mā tengu na ra hya na 'mø. A nu'a n'youi ra ts'onthi, hinda zā da 'yøt'e ngue di nzø yø dā yø xādā'a.

Nu'ħ yø judío himbi nu manho ra Jesús.

22 Mi ja yø se'ye'a ra ora'a. Ya di nsā yø ja'i p'ħ Jerusalén ngue di nsān̄igo p'ħ ja ra nija. 23 Nuna ra Jesús, nup'ħ ja ra ngun'yu nija ni ħu ngue ra Salomón, ja 'yop'ħ. 24 Nu'ħ yø judío bi māsra Jesús, bi 'yemb̄i:

—¿Ua guí nnepe ngue xøgue gā ra tiempo di 'yot'itho mā mmaigāhe? Nu'mø ngue gue'e grā Cristo, n'na nditho dami xicje njuani.

25 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ya dí xi'ahħ, pε hingui εc'εigahħ. Nu te gā guí nnuħħ dí øt'ā connā ngueħra ts'edi di 'dacā mā Papá, ja di nequi p'ħ na ra hya dí xi'ahħ ya. 26 Pε hingui εc'εigahħ, porque hinga gue'e mā de'yo'ahħ, tengutho ra hya ya xtā xi'ahħ m'met'ø. 27 Nu'ħ mā de'yogā, xā mbarcaħo mā hyagā'ħ. A nugā p'uya, xquet'a dí pathogā ndana gue'a ya mā de'yo. Nu'mø bi nugā mā de'yo, tenngui. 28 Nugā gā unnā ra 'da'yo te para zantho'ħ mā de'yo, 'ne ħinjam'mø di m'medi. Porque ħinjondā guasca p'ħ ja mā 'ye. 29 Nu'a mā Papá bi 'dacā'ħ. Ĥinjo mman'na tengu na, 'ne ħinjondā guaspabi p'ħ ja rá 'ye mā Papá. 30 Tengutho mā Papágā, xquet'a di njadā p'uya.

31 Yø judío p'uya, mahømbi go yø do ngue dā mūndo ra Jesús. 32 Pε mi nyā ra Jesús, bi 'yena:

—Ni ħmi ni dāħħ ħapū dí øt'ā xangu yø cosa xanħo connā ngueħra ts'edi di 'dacā mā Papá.

¿Ndana gue'a ya yø hya ya ngue gdi pāndogahħ ya?

33 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yemb̄i:

—Nu'ħ yø cosa xanħo guí øt'e, hinga gue'a gdā pāndo'ah'e'a. Sinoque gdā pāndo'ah'e ngue ħingui supra xudi Oja, co nuna ra hya guí mma. Conque nu'i grā ja'itho tengutho gāhe, 'ne sā guí ena ngue go 'da'igu'aui Oja.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—I nt'ot'i p'ħ ja ra ley guí caħħ ngue bi 'yēn'Oja: “Nu'ahħ, ħntho Oja'ahħ”, bi 'yena. 35 'Ne guí pahmħ'a te nt'ot'i p'ħ ja ra Maca Libro, ħinjondā zā dā gøn'a te mmamp'ħ. A nuna Oja, bi mā ngue nu'ħ yø ja'i di fātrā hya, tengutho Oja'ħ. 36 Xi'mø ngue bá εxcā Oja ngue bá penngā ua ja ra ximħai, ħua dā zā guí 'yemħmħ ngue ħindī supā rá xudi Oja ngue'mø di mma ngue rá ts'ant'ugui Oja? 37 A nu'mø ħindī sā gā øt'ā yø cosa tengutho ør'mā Papá, 'yo guí εc'εigahħ 'mø. 38 Pε nu'mø ngue sā dí øt'e tengutho øt'a, madague'a hingui εc'εigahħ, pε dami 'yεc'εigahħ co nu'a te dí øt'e. Ja guí pahmħ p'ħ, 'ne ja dā ðimp'ħ ni mmaihħ ngue mā Papá dí n'yo'be.

39 Co nuna ra hya bi man̄a Jesús, mahømbi ne yø ja'i xtī bent'i ngue xtā ngot'i, pε ħimbi zā, porque 'bexpi ma.

40 Mahømbi mengra Jesús ngue i ma man'na nguadi ra dathe Jordán, ha mambi øtra nxixya m'met'ø ra Xuua. Ja bá n'yor'ħ p'uya. 41 Xandøngu yø ja'i bi mā bá nu ra Jesús. Di n'yembyø ja'i:

—Majuani ngue ra Xuua ħin tema milagro bi 'yøt'e, pε nu'a te gāma hya bi man̄a Xuua connā ngueħra Jesús, gā majuani.

42 Ja bi 'yεc'εi p'ħ xangu yø ja'i ra Jesús ngue majuani gueħnā ra Cristo na.

11

Bi du ra Lázaro.

¹ Mí 'b'á n'na ra n'yohu mađi hyenni ni hu ngue ra Lázaro ra mmengu Betania, ja ra hnini mi 'b'hra Maya conná juhuε Marta. ² Nuna ra Maya, rá nju na ra Lázaro mađi hyenni. Guehna bi duxra aceite mazihoto ga yuni ngue bi gopa yø gua ra Hmu Jesús. 'Nε bi dujpi conyø xta. ³ Nuya yø nju ra Lázaro, bi mennba ra hya ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, xan'u ni amigo gadi nsixui —bi 'yεmbi.

⁴ Mí 'yøhna ra hya bi 'bennba ra Jesús, bi 'yεna:

—Pe hinga hyembra n'u na ra Lázaro ngue da hyo. Sinoque ja da bap'u yø ja'i ngue maguesε Oja. 'Nε da bahyø ja'i ngue xquet'a maguesε ra Ts'ant'u Oja.

⁵ Nuna ra Lázaro, conná Marta, conná Maya, n'na ngu n'na, emmel mađi mahra Jesús. ⁶ Madague'a bi 'yøde ngue mađi hyenni, pe bá m'mahma nyopa p'u ha mambi 'b'ái. ⁷ M'mefa p'uya, bi 'yεmbyø xádi:

—Ma ga mmähä mahøn'a Judea ya.

⁸ Nu'u yø xádi p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, conque ja xma nguehya nne da hyo'i yø hmu yø judío ngue xtabá mmundo'i, 'nε mahøngu'i nne gdi ma p'uya.

⁹ Bi hyεcra hya bi xihyø xádi ra Jesús, ngue tobe him maní zønna ora p'u da du. Bi 'yεmbi:

—¿Ua himma juani ngue 'de'ma yo ora ja ra nyot'i 'mø ma pa? A nu'a 'yo ngue ra pa, hinha di fets'e, porque ga 'yo ra nyot'i di yot'ua ja ra ximhäi. ¹⁰ Pe nu'mø to 'yo xui, di fesrá gua, porque hin'ya ra nyot'i p'u ni ma.

¹¹ M'mefa p'uya, bi 'yεnna Jesús:

—Nuna ma amigohu ra Lázaro bi aha. Pe ga ma ägä ya.

¹² Nu'u yø xádi p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue bi aha, ya hinte da ja 'mø.

¹³ Bi ne xta mmanna Jesús ngue ya xi du ra Lázaro, pe nup'u i benyø xádi, bi 'yεmbi ngue mma ngue bi aho. ¹⁴ Pe njuantho bi man'a m'mefa te nne xta mmanna Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ya bi du ra Lázaro ya. ¹⁵ Para ngue nu'ahu ya, ya xanho ngue hin dabi 'bucä p'u 'mø mi du ra Lázaro, porque nuya man'natho gui 'yεc'εigahu ya. Nuya ga ma nuhu ya.

¹⁶ Nuna ra Toma t'εmbi ngue ra cuate p'uya, bi 'yεmbyø mmixädiu:

—Ma 'da gda mmähä ya, n'namhma ngue 'dap'u daní thoju nu.

Ra Jesús da 'yøt'e ngue di nja ra mbennate, 'nε di unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zøn'a Betania ra Jesús, pe ya rá gupa xi ma nt'ägui ra Lázaro.

¹⁸ Nup'u ja ra hnini Betania, como yo kilómetro made gui nhyacui Jerusalén. ¹⁹ Xangu yø judío xi ma ngue badi zengua ra Marta conná Maya, di hojpa yø mmai ngue rá ida bi du. ²⁰ Nuna ra Marta 'mø bi badi ngue ya mmap'u ra Jesús, bi ma bí c'at'ui. Pe ra Maya bi gop'u ja rá ngu'a. ²¹ Ra Marta bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hinxta ndu ma idagä 'mø. ²² Pe nugä dí pađi ngue di 'da'i Oja te gä gui 'yäpi.

²³ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yεnna Marta p'uya:

—Ahá, dí pađi ngue nu'mø ra pa rá nzequi, mahøndi bennate yø ánima.

²⁵ Ra Jesús bi 'yεna:

—Go ga øt'ä ngue di bennate yø ánima, 'nε ga unna 'da'yo te. Nu'a da 'yεc'εigä, madague'a xta ndu, pe høndi bennate. ²⁶ A nuyá, nu'u yø ja'i 'bahya 'nε εc'εigui, ya

h̄inj̄am̄m̄ø d̄a d̄u, ya ja r̄a 'da'yo te
ȳø ja'j̄. ¿Ua guí εc'εi n̄a dí xi'i ya?

²⁷ R̄a Marta p'uya bi 'yεn̄a:

—Ahá, grá Hm̄u, dí εc'εiḡa ngue
gue'e grá Cristo, r̄a Ts'ant'ua'í Oja
nu'ua m̄i ja ngue d̄a εcua ja r̄a
x̄im̄h̄ai.

*R̄a Jesús b̄i nzomp'ua ha nt'āgui r̄a
Lázaro.*

²⁸ M̄i juadi b̄i man̄na r̄a h̄ya n̄a
p'uya, nun̄a r̄a Marta b̄i ma bá zo
rá juh̄ue Maya. Bi xifi njan̄ate, bi
'yεmb̄i:

—Bá εp'ua r̄a x̄ānb̄ate. Bá p̄en'na
r̄a h̄ya ngue b̄i nzo'í 'n̄a.

²⁹ Nu'm̄ø m̄i 'yøhr̄a Maya ngue bi
ts'of̄o, b̄i nangui, b̄i ma bá nu r̄a
Jesús. ³⁰ Nun̄a r̄a Jesús, tobe h̄in
man̄i yut'ambo r̄a h̄n̄in̄i, bí 'bār̄p̄u
ha b̄i nth̄eui r̄a Marta. ³¹ M̄i nu yø
ja'j̄ ngue b̄i nangr̄a Maya, bi b̄on̄i
n'nah̄mantho, b̄i ma. Jan̄angue
xquet'a' b̄i ntetyø ja'j̄ p'uya, εmb̄i
ngue b̄i ma dá nzomp'ua bí o r̄a
ánima. ³² Bi ma r̄a Maya p'ua mamb̄i
'b̄ahr̄a Jesús. B̄i ndant̄yøhm̄u p'ua ha
'b̄ai, bi 'yεmb̄i:

—Ague grá Hm̄u, nu'm̄ø ngue gdi
'b̄ucua, h̄inx̄t̄a nd̄u ma idaḡá 'm̄ø.

³³ Nu'm̄ø m̄i nu r̄a Jesús ngue
zon̄na Maya co 'n̄ε'ua yø judío n̄i
n'youi, bi d̄ar'man'ua r̄a mm̄ai p'uya.

³⁴ Bi 'yānb̄aya, bi 'yεmb̄i:

—¿Har̄u nt'āgui ya? —bi 'yεmb̄i.

M̄i d̄a p'uya, bi 'yεn̄a:

—Ague grá Hm̄u, bá εh̄ε guí nnu.

³⁵ Xquet'a' b̄i nzonna Jesús. ³⁶ D̄i
n'yεm̄byø judío p'uya:

—Ya guí nnuh̄u te øtya. Ja d̄i
n̄εq̄ui p'uya ngue jan̄juan̄i ngue
mađi mađi.

³⁷ Bi 'yεn̄i 'da yø judío p'uya:

—A nun̄a, ngue bi z̄a bi xojpa yø
d̄a r̄a x̄ad̄a, r̄a n̄εgui x̄t̄a n̄z̄a x̄t̄a
'yøt'e ngue h̄inx̄t̄a nd̄u r̄a Lázaro.

Ya bi b̄enn̄ate r̄a Lázaro.

³⁸ Mah̄omb̄i d̄ar'man'ua r̄a mm̄ai
r̄a Jesús. Bi guar̄b̄u ja r̄a 'bido o
r̄a ánima p'uya ngue d̄a hyaj̄pa r̄a

nd̄odo nn̄øp̄a njo'm̄i. ³⁹ Bi 'yεn̄a
Jesús:

—Dam̄i hyac̄j̄u r̄a do —bi 'yεn̄a.

Bi 'yεn̄a Marta nun̄a rá n̄ju r̄a
ánima p'uya:

—Ague grá Hm̄u, rá n̄εgui ya
ȳh̄nya, porque ya rá ḡupa nt'āgui
ya.

⁴⁰ M̄i d̄ahr̄a Jesús, bi 'yεmb̄i:

—Uangui dí xi'i ngue nu'm̄ø
gui 'yεc'εiḡui, guí pa p'uya ngue
mages̄e Oja.

⁴¹ M̄i ma nth̄aqui r̄a do p'uya. B̄i
n̄ø's'm̄aya r̄a Jesús, bi 'yεn̄a:

—Ma Papá'í, d̄adi ja mam̄m̄adi'í
ngue guí ø'm̄ø d̄i nzo'í. ⁴² Nuḡa
dí pad̄i ngue zant'a' guí ø'm̄ø d̄i
nzo'í, p̄ε dá manḡa n̄a r̄a h̄ya
n̄a n'nam̄hma ngue n̄uya yø ja'j̄
'b̄ucua, d̄a 'yεc'εi ngue go guá
p̄enn̄gagui ua.

⁴³ M̄i juadi b̄i man̄na r̄a h̄ya n̄a
p'uya, b̄i matr̄a ánima, bi 'yεmb̄i:

—Ague Lázaro, bá p̄ømp'ua guí o
—bi 'yεmb̄i.

⁴⁴ Bá nangr̄a ánima p'uya, bá εp'ua,
bá m'āt'i yø ulu yø 'yε conyø gua.
Rá hm̄i p'uya bá n'youi rá njo'm̄i.
Rá Jesús bi 'yεm̄byø ja'j̄:

—Dam̄i x̄ah̄m̄i ya, th̄øhm̄i p'uya,
d̄a ma.

*B̄i nh̄εc̄a h̄ya yø ja'j̄ p'uya, ngue di
b̄entr̄a Jesús.*

⁴⁵ N̄uya yø judío m̄i 'b̄ap'ua ja rá
ngu r̄a Maya m̄i nu te bi 'yøtr̄a Jesús,
gue'a' i 'yεc'εi'a' p'uya. ⁴⁶ P̄ε m̄i'da
yø judío, b̄i ma bá xih̄yø fariseo te
bi 'yøtr̄a Jesús. ⁴⁷ N̄uya yø fariseo
p'uya conyø hm̄u yø mm̄ác̄ja, co
'n̄ε'ua yø n'yoh̄u 'bet'o ngue yø judío,
bi 'yøtr̄a d̄ajunta. D̄i n'yεmb̄i:

—¿Te 'b̄ε'a' ja ngue ḡa øth̄u? Nun̄a
r̄a n'yoh̄u n̄a, x̄and̄øngu yø mila-
gro øt'e. ⁴⁸ Nu'm̄ø ngue ḡa h̄ehm̄u
p'ua, ḡa yø ja'j̄ d̄a 'yεc'εi te mm̄anna.
A nu'ua yø ts'ut'abi Roma p'uya, d̄a
p̄enhyø soldado ngue d̄a d̄emhr̄a
maç̄a n̄ija ja ua, n̄ε d̄a 'yøtr̄a sui ua
ja ma h̄aihu.

49 Bi da'a n'na nc'ei ni hu ngue ra Caifás, guehna ra hmu yø mmäcja'a ra jeya'a. Bi 'yemybyø ja'i:

—¿Ua hinguí pahma ha di nja te ga øthya ya? 50 ¿Ua hin gadi umhma ra güenda hanja? Man'na xanho ngue n'na nc'eitho da du conná nguehyø ja'i, hinda gue'a ngue di m'medi gátho yø ja'i 'bucua ja ma häih.

51 Pe nuna ra Caifás hingrá hyase na ra hya bi ma, sinoque Oja bi bennbi ngue ngu'a bi ma. Porque guehna ra jeya ngue bi nopa hmu yø mmäcja. Bi ma ngue ra Jesús guehna ja ngue da du conná nguehyø judío na. 52 'Ne hinga hont'u yø judío p'uya, sinoque da du conná nguehyø ja'i 'bai ndap'u bi zä. Porque nne Oja ngue ndap'u bi zä di m'mahyø ja'i ngue dyø basi Oja. 53 Gue'a ra hya bi nja'a p'uya, nu'u yø judío mi nts'ut'abi, bi mædi bi nhæca hya ngue da hyo ra Jesús.

54 Janangue ya him mambi zøp'u ha 'bæhyø judío ra Jesús, sinoque bi ma n'nanni n'na ra xequi ja ra häi Judea. Ya mme ru nendapo, ja n'na ra hnini ni hu ngue Efraín. Ja bá m'mahma p'u p'uya co 'nehyø xädi.

55 Ya xmá nguerp'atho ra pa ngue ra ngo øtyø judío, nuna embi ra pas-cua. Xangu yø ja'i bi ma Jerusalén ngue dí hocyø ts'oqui p'u ja ra njja hante di nja ra ngo. 56 I 'yo yø ja'i p'uya, ngue honna Jesús. Nu'mø bi zømp'u njja di n'yänni n'na ngu n'na, i ena:

—¿Ter'u gni bæmhmu? ¿Ua da ecua ja ra ngo ra Jesús, ua gue hin'na?

57 Nu'u yø fariseo p'uya, co 'ne'u yø hmu yø mmäcja, ya xi xihyø ja'i ya p'uya, ngue nu'mø to da badí ha bí 'bæhra Jesús, da ma. Porque bi ne di 'bentra Jesús ngue da got'i.

12

N'na ra xisu bi gøpa ra aceite ra Jesús.

1 Man'nato ma patho di nja ra ngo ngue ra pascua. Bi ma ra Jesús bá søn'a Betania rá ngu ra Lázaro. Guehna ra Lázaro bi 'yøtra Jesús ngue bi bennate. 2 Ja bá t'øpa p'u ra nts'ihmε ra Jesús, bi n'uite ra Marta. Conna Lázaro 'dap'u hühmi p'u ja ra mexa ngue sihmεui. 3 Nuna ra Maya p'uya bá ha made litro ra aceite mahotho ga yani, pe xandømmadi rá muui. Bi gøpabi yø gua ra Jesús, bi dujpi conyø xtä. Bi yu'ambo ra ngu'a ga yanna aceite. 4 Mi 'bæp'u ra Judas Iscariote rá ts'unt'u ra Simu. Guehna n'na nc'ei yø xädi ra Jesús, 'ne guehna bi da na. Nuna ra Judas bi 'yena:

5 —¿Hanja ngue himbi 'bä ra aceite, ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya? Porque xti 'bä ra aceite'a te pøxi hyu ciento ma pa ra nzäbi.

6 Pe nuna ra Judas hin'i mmanna ra hya na ngue di tu rá mmæi da mäxyø hyoya. Sinoque bi manna ra hya na ngue ra bæ. Porque go mafäti ra buxa cu ra mēnyu na. I pe ra mēnyu njäti p'u ja ra buxa. 7 Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Damí hyemhma, 'yo te guí mma. Porque nuna ra xisu guí sui, ya mi pesra aceite xtä ngosca ma do'yo 'mø dá n'yägui. 8 A nuya yø hyoya guí mma, jap'u ra pa guí fäxhu ya, porque 'daua guí 'bæhma ya yø hyoya. Pe nugä ya himma ya'atho ra pa di n'yohu ua.

Bi nhæcahya yø ja'i ngue honda hyo ra Lázaro.

9 Xangu yø judío bi badí ngue bí 'bæp'u Betania ra Jesús. Bi ma yø ja'i bá nu. Pe hinga høntho nne yø ja'i ngue da nu ra Jesús, sinoque xquet'a nne da nu ra Lázaro nuna xi japi xi bennate p'u mant'ägui.

10 Janangue bi nhæcahya yø hmu yø mmäcja ngue xtä hyo ra Lázaro conná Jesús. 11 Porque nu'a i bennate ra Lázaro, ya hep'u yø mmijjudioui yø judío p'uya ngue go ec'ei ra hya mmanna Jesús.

Bi yurbu ja ra hnini Jerusalén ra Jesús.

¹² Nup'u ja ra hnini Jerusalén, xandõngu yø ja'i bi ma da nsännigo ngue ra pascua. Ja bi bahyø ja'i 'mø mi hyats'i, ngue ya ja ngue da zøp'u ja ra hnini ra Jesús. ¹³ Yø ja'i p'uya, bi dajpa yø xi yø palma, bi ma di c'at'ui ra Jesús. Bi mæhra hmafi yø ja'i p'uya, i ena:

—Nuna rá m'menhni Oja 'bæcua, guehna tate na. Oja di japhna rá dast'abi yø judío bá 'benhni.

¹⁴ Bi din'a n'na ra burru bi hyuxra Jesús. Ya bi nja tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: ¹⁵ “Ague gyø mmenguh p'u ja ra hnini Sión, 'yogui suhu. Guí nnu ngue bá ep'u ni dast'abihu, bá hyuxa n'na ra burru”. ¹⁶ Nup'u rá mædi hingui pahyø xädi ra Jesús hanja'a te øt'e. Pe nu'mø mi ma mahets'i ra Jesús, ja bi zo yø mmæi p'uya, ngue nu'a te gäma hya xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue di nja.

¹⁷ Nuya yø ja'i n'youi ra Jesús, guehya bi nup'u bi japi bi benmate ra Lázaro, gä mmanyø ja'i te gä xi nurpi ngue øt'e. ¹⁸ Janangue bi ma yø ja'i ngue di c'at'ui ra Jesús, porque pahyø ja'i ngue nu'a ra milagro xi 'yøt'e, hinjonda zä da 'yøt'e. ¹⁹ Yø fariseo p'uya, di n'yemsebji:

—Ya guí nnuhu ya, ya hingui sä te gä øthu. Guí nnuhu ngue gä ni me yø ja'i ra Jesús.

Nuya 'da yø ja'i hingyø judío bi hyonna Jesús.

²⁰ Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja ra ngo, n'youi p'u 'da yø mmengui Grecia. ²¹ Nuya p'uya bi guarbu 'bähra Lipe nuna ra mmengui Bet-saida ngue ra häi Galilea. Bi 'yäpra mate p'uya, bi 'yembji:

—Ague n'yø, dí nne ga nyagähe ts'u ra Jesús.

²² Nuna ra Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuna ra hya bi sifi,

'da i matho gä yoho ngue bá xihra Jesús. ²³ Nuna ra Jesús bi 'yenthø 'mø mi dadi:

—Nu rá N'yohu bí 'yε mahets'i, ya ni ma da zønna pa p'u da hnu ngue maguese. ²⁴ Majuaní dí xi'ahu, ngue nugä, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da dinna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudä ra trigo, mente hinga nthuhu ra hmudä, xquetho n'na mhmudä tho i ja. Pe nu'mø ya bi thuhu, da bøxra hmudä, pe ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja. ²⁵ Nu ra ja'i honi ha di mpommi ra ndate, guehna di 'bæhrá te na. Pe nu ra ja'i enná te ua ja ra ximhäi, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho na. ²⁶ Nu ra ja'i nne da 'yørcagui ma pähä, da denngui. Nup'u ha ga m'macä, ja di m'mæp'u. Nu ra ja'i da 'yørcagui ma pähä, guehna nnu manho ma Papágä na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

²⁷ A nuyá, hĩndĩ padĩ te gä øtya. ¿Tenĩ 'be'a ja ngue ga mma? Ya hingui sä ngue ga ena: “Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui”, ga ena. Porque ya dá ecá'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagä'a.

²⁸ Bi 'yemp'uya:

—Ague ma Papá'i, da fadi ngue mague'asε'i ya.

Nu'a ra ora'a p'uya, bi t'øde ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Ya xa nja'a te di fadi ngue maguecsεgui. Pe mahønga øt'e ngue da fadi ngue maguecsεgui ya.

²⁹ Nu'u yø ja'i mi 'bäp'u, bi 'yøde ngue bá nya Oja maya, pe emthobi ngue ra ngäni'a øde. Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Rá anxε Oja i nzohnu —bi 'yena.

³⁰ Mi nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nuna ra hya bi t'øhya, himma partegä p'u ngue bi t'øhna ya,

sinoque ni parteha na. ³¹ Ya ni ma da zonna ora da thaxra güenda ua ja ra ximhai ya. Da thejpa ra hya ra zithu di manda ua ja ra ximhai. ³² Nu'mo bi ma ma'ba'mi ra pont'i da n'nø'migä, ndap'u bi zä, da denyo ja'i ma hyagä.

³³ Bi manna ra hya na, ngue di opan'yu yø ja'i tema forma di du 'mo bi tho. ³⁴ Bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Ya xtä øcähe te nt'ot'i p'ua ja ra libro ngue ra ley, ngue ra Cristo i 'bai para zantho. 'Ne nu'i guí ena ngue ra N'yoha bí 'yε mahets'i, i ja ngue da ma macuati ra pont'i. ¿Ndana gue'a'a ra n'yoha bí 'yε mahets'i guí mmam'mø?

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuyá, ya mits'u dra pa gui he u | ua'a ja ngue da xoc'a ni mmaihu ya. Nu'mø bi dini xanho ni mmaihu na ra hya di xi'ahu ya, guehna ra hya gdi n'yohu na. Pe nuna ra ja'i hinda ne da 'yøt'e te di mmangä, guehna ra ja'i hingui padi te ga 'yo na. ³⁶ Damj 'yεc'eih na ra hya da xoc'a ni mmaihu mente da zä ga xi'ahu ha di xohni mmaihu. 'Ne majuanj da xoc'a ni mmaihu na ra hya na.

Mi juadi bi manya yø hya ya p'uya, bi ma ra Jesús, hingui fadi ha i ma.

Nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue yø judio hingui εc'ei ra Jesús.

³⁷ Madague'a xangu yø milagro bi nu yø ja'i bi 'yøtra Jesús, pe hingui εc'ei te xifi. ³⁸ Pe ya ja ngue da ngu'a di nja, tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue bi 'yεna: “Ague grá Hmu, ¿ndana gue'a bi bøn*i* ngue bi 'yεc'ei na ra hya dá xicähe ya? ¿Ndana gue'a pøn*i* ngue da bad*i* ngue ya uhrá ts'edi Oja ya?” ³⁹ Ra Isaías xquet'a bi 'yot'i hanja ra hya ngue himbi 'yεc'ei ra hya yø ja'i, bi 'yεna: ⁴⁰ “Nuna Oja bi gorpabi yø nthandi yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyeti conyø dä. 'Ne bi gorpabi yø mmæi,

n'namhma ngue hinda dimp'u ja yø mmæi hanja ra hya. 'Ne hinda 'bätyø mmæi ngue da den'Oja para ngue hinda punnbi”. ⁴¹ Ra Isaías bi manna ra hya na, ngue parpi ngue maguesε ra Jesús, janangue bi ma hanja'a ra Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yø judio ja yø cargo bi 'yεc'ei ra Jesús. Nja hingui xihyø ja'i ngue εc'ei, porque su yø fariseo, i nne ngue hinda dujpa yø thuhu p'u ja ra nija. ⁴³ I εna ngue man'na xanho ngue da nu manho yø ja'i, hinda gue'a ngue Oja da 'yεmbi ngue xanho te øt'e.

Da ma ra castigo yø ja'i hingui εc'ei te manna Jesús.

⁴⁴ Nuna ra Jesús bi ts'edi bi nya, bi 'yεna:

—Nu ra ja'i εc'eigä ya, hinga hønghogui εc'eigui ra ja'i, sinoque xquet'a εc'ei'a ma Papá bá penngui. ⁴⁵ Nu ra ja'i hercä ya, tengutho 'mø go di het'a to bá penngui. ⁴⁶ Nugä guecä ga xoc'a ni mmaihu. Dá εcä ua ja ra ximhai, n'namhma ngue nu'a da 'yεc'eigä, hinda m'mæi tengutho ga 'buhyø ja'i 'yo mant's'o.

⁴⁷ A nuyá, i 'bai to øhra hya di mmangä ya, pe hingui ørpa masu. Ya himma partegä p'u da ma ra castigo ra ja'i. Porque hinda εcä ngue 'bexcä sänni da ma ra castigo yø ja'i 'bæcua ja ra ximhai, sinoque dá εhe ngue ga nyani. ⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i hingui ørca masu, 'ne hingui ørpa masu na ra hya di mmangä, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya di mmangä ya, guehna di ts'ännbabi ra castigo yø ja'i 'mø ra pa rá nze*gui* na, ngue hingui εc'ei yø ja'i te di mma. ⁴⁹ Porque himma hyase di mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya di xän'nahu na. ⁵⁰ Pe di pacä p'uya, ngue nu to da 'yεc'ei na ra hya di 'bejpagui ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra

hya xijma Papá ga mma, guehna ra
hya dí mmangá na.

13

Bi merpa yø gua yø xädi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pascua, nuna ra Jesús ya pađi ngue ya bi zønna ora da bøngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bí 'bührá Papá. Nuna ra Jesús hinha rá nzegui di ma'ü yø xädi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mmäi ra Judas Iscariote nuna rá ts'unt'ü ra Simu ngue di dá ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya pađi ngue bi 'yep'ü bí 'bu Oja, 'në mahøndi map'ü bí 'bu Oja. 'Në pađi ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gätho yø cosa i ja. ⁴ Mente sihmë p'üya, bi nangbu ja ra mæxa mi huđi, bi møhrá tuhu, bi ngut'a n'na ra toaya p'üya. ⁵ Bi xitra dehe p'ü ja n'na ra bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa ra dehe conna toaya di ngut'i.

⁶ Nu'mø ya mmar'ü da merpa yø gua ra Bëdu p'üya, ra Bëdu bi 'yëmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua 'nëcä gui percagui ma guagá?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—A nuyá, hinguí pađi te ga mbøn'a te dí øt'a ya, pë gui pa'a m'mefa te ga mbøni.

⁸ Mi dahra Bëdu p'üya, bi 'yëmbi:

—A nugä hinda zä gui perca ma gua.

Mi dahra Jesús, bi 'yëmbra Bëdu:

—Nu'mø ngue hinga pet'a ni gua, ya himma n'youi 'mø.

⁹ Bi 'yënnä Bëdu p'üya:

—Ague grá Hmu, hinga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui ma 'yë 'në gui hiqi.

¹⁰ Pë ra Jesús bi 'yëmbi:

—Nu ra ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä rá do'yo. Ya hinda høndyø gua ja ngue da 'berpabi ra ja'i. Ya gä m'meque'ahü ngue ra nts'o,

hinda hønđa n'na'ahü ngue hinga m'meque.

¹¹ Bi manna ra hya na ngue hinga gätho m'mequebi yø mmäi yø xädi ngue ra nts'o, porque pađi ndana gue'a ja ngue di dá. ¹² Mi juadi bi mejpa yø gua yø xädi p'üya, mahømbi hye rá tuhu ra Jesús. Bi mip'ü ja ra mæxa mahøn'a p'üya. Bi 'yëmbi:

—¿Ua gui pađi te dá øt'ahü ya? ¹³ Nu'ahü gui enjü ngue drá xännbategä, 'në drá hmugä. Pë gue ni 'yup'ü te gui xicju, porque go guecä drá xännbategä 'në drá hmugä. ¹⁴ A nu'mø ngue drá xännbategä 'në drá hmugä, 'në dí pet'a ni guahü, xquet'a nne ngue gui njahü p'üya. Gui mpejpa ni gua n'na ngu n'na'ahü. ¹⁵ Nugä, ya dá ut'ahü te ja ngue gui 'yøthü, n'namhma ngue tengutho dá øt'ahü ya, da ngu'a gui n'yørpe n'na ngu n'na'ahü. ¹⁶ Majuaní dí xi'ahü, ngue n'na ra mæfitho, 'yo di ena ngue hinda zä da 'yøt'e tengü øtrá hmu. Nu'a n'na ra m'menhni, 'yo di ena ngue hinda zä da 'yøt'e tengü øt'a to penhni. ¹⁷ Nu'mø ngue tinni mmäihü ya yø hya dí xi'ahü gui 'yët'a mmäihü ya, ra mmenthü gä nthëhü 'mø.

¹⁸ Nu te dí mmangä ya, hinga gätho di toca'ahü na ra mmenthü na. Porque dí pađi te'o ya xta huanhni, gue'ü di tocabi'ü. Pë jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ü ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna 'daua dí sihmëgä'be ya, guehna 'bui ngue ma nsuigä'be na”. ¹⁹ Dí xi'ahü na ra hya na hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mø bi nja p'üya, gui 'yëc'ëihü ngue go guecä. ²⁰ Majuaní dí xi'ahü ngue nu ra ja'i di unna säya'a to dí penhnä, tengutho 'mø go dađi 'dacra ts'äya ra ja'i. Nu to di 'dacä ra ts'äya p'üya, tengutho 'mø go dađi unna ts'äya'a to bá penngui.

Bì manna Jesús ngue guehna ra Judas i ja ngue di dá.

²¹ Mì juadi bì manna ra hya na p'uya, bi zà ngue tär'man'u rá mmái ra Jesús. Bì ma njuantho p'uya, bi 'yëna:

—Majuani dí xi'ahü ya, ngue 'bucua n'na nc'ei jugatho häi, ya honi ha di japi ngue di dägui.

²² Nu'u yø xädi p'uya bi mädi di nhyeti n'na ngu n'na, hingui fadi te'o sihna ra hya i hma. ²³ Nu'a n'na nc'ei 'dap'u hühmi ngue sihmëui ra Jesús, guehna rá xädi emmei di madi. ²⁴ Ra Bedu p'uya, bi 'yörpa ra senya'a 'dap'u hühmi ra Jesús ngue da 'yänni te'o na i mma. ²⁵ Nu'a bi t'örpa ra senya p'uya, man'na bi guarba hü ra Jesús ngue bi 'yänni, bi 'yëmbi:

—Ague grá Hmu, ¿te'o na guí mma? —bi 'yëmbi.

²⁶ Mì dahra Jesús, bi 'yëna:

—Ma ga pocä n'na xequi ra thühmë ya. Nuna ga unnä p'uya, guehna dí mmangä na.

Bi po'a n'na xequi ra thühmë p'uya, bi unna Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu. ²⁷ Nuna ra Judas, ngu i hyanna ra thühmë, bi yätra zithu p'u ja rá mmái. Ra Jesús bi 'yëmbaya:

—Nu'a te ja ngue gui 'yöt'e, 'yöt'e n'nahmantho.

²⁸ Pë nu'u 'dap'u hühmü p'u ja ra mëxa ngue sihmë, hijnombi n'yo yø mmái hanja na ra hya bi sihna ts'ofu. ²⁹ A nuna ra Judas ngue ma fäti ra buxa njämnyu, bi 'yëmp'u i bën'i'da, ngue nuna ra Jesús bi xifi ngue da dai temä hyoni ngue ra ngo, ogue di unni zi algo yø hyoya. ³⁰ Hontho bi zi ra thühmë bi t'unna Judas, bi böni, bi ma. Pë ya nxui p'uya.

Ma'da'yo ra hya di manda ra Jesús ngue di nja.

³¹ Mì bömma Judas, bi 'yënnä Jesús:

—A nuya ja di nequi p'uya ngue maguesë ra N'yohü bi 'yë mahëts'i.

'Në connä ngue'a te øt'e, ja di nequi p'u ngue maguesë Oja. ³² Xi'mø ngue ra N'yohü bí 'yë mahëts'i, nu te øt'e, gue'a guí nequi ngue maguesë Oja'a, nuna Oja ya, xquet'a da 'yudi ngue maguesë'a rá Ts'ant'u ya. 'Në ya mi ts'adyø pa di nja na dí xi'ahü ya. ³³ Ague ma basí'ahü, ya mi ts'adra ora dí 'bähmü ua ya. Tengutho ra hya xtá xicä yø judío, xquet'a ngut'atho ra hya dí xi'ahü ya. Gui hyonju, pë hinda zä gui tenngahü hapü gdä magä. ³⁴ Ma'da'yo høn dädi 'bep'ahü ya, ngue guí mmahmü n'na ngu n'na'ahü. Tengutho nnä ma'ahü, guí njathu p'uya ngue guí mmahmü n'na ngu n'na'ahü. ³⁵ Nu'mø ngue guí mmahmü n'na ngu n'na'ahü, di unna güenda gätho yø ja'i ngue gue'e ma xädi'ahü 'mø.

Bì manna Jesús ngue da gøn'a m'mefa ra Bedu.

³⁶ Ra Bedu bi 'yörpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ague grá Hmu, ¿hapü gue gdi ma p'uya?

Mì dahra Jesús, bi 'yëna:

—Nup'u ha gdä magä, ya hinda zä gui tenngahü. Pë da zä gui tenngahü m'mefa.

³⁷ Ra Bedu p'uya, bi 'yëmbi:

—Ague grá Hmu, ¿hanja ngue guí ënä ngue hinda zä ga ten'na'i ya? Nugä dí emma te connä ngue'e.

³⁸ Mì dahra Jesús, bi 'yëna:

—Guí ënä ngue gui ënni te connä nguecä. Pë majuaní dí xi'i ngue hante di mmahra øni, ya xqui cønga nhyu ndi.

14

Nuna ra Jesús, guehna ra 'yu na ngue di zønna ja'i p'u 'bähra Papä.

¹ Yo di tu ni mmähü. Guí hyähni mmái guí 'yëc'ëihü Oja, da guecä dami 'yëc'ëigahü. ² Nup'u ja rá ngu ma Papágä, xangu yø ts'äya bí jap'u. Nu'mø da hün'yü p'u yø ts'äya, hinte ga sänni ga xi'ahü 'mø.

Pe nuyá, gā mmagā ya ngue güi nsägā ha guí nsāyah. ³ Nu'mø dá magā p'uya ngue güi nsägā ha guí nsāyah, gā ma εcā mahøn'a p'uya gā sixah, n'namhma ngue 'dap'ü gā m'mahm. ⁴ Guí pahm p'uya hapu gda magā, 'nε guí pahm ra 'yu.

⁵ Mī dahra Toma p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, hīndī pacāhe ha gdi ma, ¿ha da nzā gā pacāhe ra 'yu gdi ma?

⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Conná nguecā da zā guí sōmhmu p'ü 'bū Oja. 'Nε conná nguecā guí pahm ndana majuanī. Go dadī ungā ra 'da'yo te. Nu to gā da 'yεc'εigui, gue'ü da zōmp'ü 'būhma Papá'ü. ⁷ Ngue hīngmī pahm papá'ogā mā m'met'o, janangue hīngmī pahm te'o na ra Papá. A nuyá, ya guí pahm ya, porque ya guí nnuh ya.

⁸ Bi 'yεmbra Lipe p'uya:

—Ague grá Hmu, 'yøt'e ngue da zā gā nnuğāhe ra Papá 'mø. Co nu'a p'uya.

⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague Lipe, ya xā mma yø pa dī n'yoh, ¿'nε tobe hīngui paqui? Nu'a to bi nugā, ya bi nu ra Papá'a. ¿Hanja'a guí xiqui ngue guí engui gā øt'ä ngue guí nnu ra Papá? ¹⁰ ¿Ua hīngui εc'εigui ngue tenguthogā ya, njarbutho mā Papá? Tengutho mā Papágā p'uya, xquet'a dī njadā p'ü. Nuna ra hya ya xtā xi'ah, hīngo dī mmansεgā na. Nu'a ra Papá dī n'yo'be, go øt'a te dī øt'ä'a. ¹¹ Damī 'yεc'εigah ngue tenguthogā ya, njarbutho mā Papá. Tengutho mā Papágā ya, xquet'a dī njadā p'ü. A nu'mø hīngui εc'εih na ra hyatho, damī 'yεc'εigah 'mø gā nuh'a te dī øt'e. ¹² Majuanī dī xi'ah, nu ra ja'i ngue rá mmui gā 'yεc'εigui, xquet'a da zā da 'yøtra ja'i tengutho dī øt'e. Man'na xangu da 'yør'mø ngue da zā, porque nugā gā mmagā p'ü bí 'būhma Papá. ¹³ Rángue

guí εc'εigah, nu'mø gā mat'Ojah, guí hya ra ts'edi guí 'yädi te guí nneh. Nugā gā 'da'ah'a te gā guí 'yāhm, n'namhma da fadi ngue maguesε na mā Papá. ¹⁴ Rángue guí εc'εigah, nu'mø guí hya ra ts'edi guí 'yädi te guí nneh, nugā gā 'da'i ndana bi zā macosa guí 'yāhm.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da penhna Espiritu Santo.

¹⁵ Nu'mø gadi macj, damī 'yøt'e te dadi 'bep'ah 'mø. ¹⁶ Gā äpa ra mate mā Papá ngue da penhni te'o da mäxah, 'nε di hoc'a nī mmuih, tengutho dī øt'ah ya. Nuna da 'benhni, guehna ra Espiritu Santo da gäp'ah ra 'yu majuanī. 'Nε guehna guí n'yoh para zantho na. ¹⁷ Nu yø ja'i hīngui εc'εi Oja, hīngui sä dī n'youi ra Espiritu Santo, porque hīngui hēti 'nε hīngui padī te'o. Pe nu'ah, ya guí pahm te'o na, porque ra Espiritu Santo ya 'bucua guí 'būhma, 'nε guí n'yoh para zantho na. ¹⁸ Nugā hīnga soc'aseh ua, gā ma pengā ngue gā n'yoh. ¹⁹ Ya mī ts'utho ya, ya hīnni mantho da nugā yø ja'i. Pe nu'ah guí nnuj mā mahøn'a. 'Nε dī nja'ah ra 'da'yo te, ngue mahøngdī 'bucā. ²⁰ Nu'a ra pa'a p'uya, guí umhm ra güenda ngue dī n'yogā'be mā Papá. Da gue'ah p'uya, dī n'yoh p'ü guí 'būhm. ²¹ Nu ra ja'i da 'yøt'e te dadi 'bēpi, guehna dī nεqui ngue majuanī dī maqui. Mā Papágā p'uya, xquet'a dī madi gātho ya yø ja'i dī maqui. Nugā p'uya xquet'a dadī madi, 'nε gā øt'e ngue da fadi ngue dī n'yo'be ra ja'i dī maqui.

²² Bi 'yεnna Judas, nuna hīngra Iscariote:

—Ague grá Hmu, ¿hanja ngue hōnjthogāhe guí 'yudi ngue dī n'yoh, 'nε hīnga gātho mī da yø ja'i da badi?

²³ Mī dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nu ra ja'i dī maqui, guehna da 'yørpabi masu te dī xifi, 'nε guehna

dí mahma Papágä na. Nugä ya, co 'nehma Papá, ya dí n'yohe ra ja'i di maqui. ²⁴ A nu ra ja'i hinda maqui, guehna hinguí orcaño masu te di xänbi. Nuna ra hya dí xi'ahü ya, himma hyasegä na, go rá hya'a ma Papá bá penngui.

²⁵ Dí xi'ahü gätho ya yø hya ya, mente tobe 'daua dí 'buhma. ²⁶ A nugä ga äpra mate ra Papá ngue da penhna Espiritu Santo, n'namhma da máxahü 'ne di hoc'a ni mmahü. Gue'a go da xän'nahü gätho'a p'ya, 'ne gä di ben'nahü ya yø hya ya xtá xi'ahü.

²⁷ Ya ga soc'ahü ya, pe di hut'a ni mmahü. Nugä ga øt'e ngue da hyu ni mmahü, hinga tengu ra hya manyø ja'i ngue embi nthummü. 'Yo sä di tu ni mmahü 'ne 'yo gui sühü. ²⁸ Ya gui øde te xtá xi'ahü ngue ga mmagä p'ü bí 'buhra Papá, 'ne honga ma ecä ngue 'dap'ü ga n'yohü. Nu'mø majuaní gadi macü, dami johyahü ngue ga mmagä. Porque nuna ra Papá, tate na ngue nugä. ²⁹ Dí xi'ahü na ra hya na hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mø bi nja, ya gui 'yec'ehü na ra hya ya xtá xi'ahü p'ya.

³⁰ Ya hinga ya'atho ga nyahü ya, porque ya bá ep'ü ra zithü nu'a di manda yø ja'i hinguí ec'eigä. Pe cohra ts'edi na, hinda zä da dajpi.

³¹ Pe ya jatho ngue ngu'a di nja, para ngue da bahyø ja'i ngue dadi macä ma Papá. 'Ne dí øt'e te di 'bejpi ga øt'e. Nanju ya, ma ga 'uehmü ua.

15

Ra Jesús bi hyejpabi ra hya bi ma ngue n'na 'bäi ra uva conyø 'yet'o.

¹ Go guecä tengutho n'na 'bäi ra uva, 'ne hijnom man'na tengugä. Ma Papágä p'ya, tengutho n'na ra mefi ngue fähra nu'a uva. ² Sajpa yø 'yet'o hinguí nne di nzadi. Pe nu'ü yø 'yet'o zadi, fädi 'ne øjpa yø 'yont'o, n'namhma ngue man'na di nzadi xanho. ³ A nu'ahü, tengutho

yø 'yet'o ngue zadi, porque gui ørpahü masu te di xän'nahü. ⁴ Yo gui hegahü p'ü, tengutho gä hinda hec'ahü p'ü. Xi n'na ra 'yet'o ya, nu hinda zä di nzahrá ndät'ä 'mø 'yose, ya himbi thep'ü ja ra da'yu. Gui njathü p'ya, hinda zä gui n'yo manhohü 'mø gui hegahü p'ü.

⁵ Nugä tengutho n'na ra da'yu. A nu'ahü p'ya, tengutho yø 'yet'o. Nu'a hinguí hegagui ya, man'na di n'yo manho, porque di n'yo 'be. A nu'mø gui hegahü p'ü, ya hinda zä te gui 'yøthü. ⁶ A nu ra ja'i hep'ü ma hyagä, di njapi tengutho ra 'yet'o hinguí zadi. I nthequi ngue ma'ot'i. Nu'mø bi 'yot'i, da ma mapeti ngue da t'udi.

⁷ Nu'mø hinguí hegahü p'ü, gui 'yet'a mmü te di xän'nahü, dami 'yädi te gui nne gui 'yähmü, gui nnu gue di n'na'ahü. ⁸ Nuna ma Papágä, da hnu mansu 'mø ngue gui n'yo manhohü na. Gue'a di nequi'a p'ya ngue majuaní ma xädi'ahü. ⁹ Tengutho gui macä ma Papá, njarbatho nnä ma'ahü ya. Nu te di nnu manhogä, gue'a gui 'yøthü'a. ¹⁰ Nu'mø gui 'yøt'e te dadi 'bep'ahü, ya ni mantho ga ma'ahü 'mø. Nugä dí øt'e te di 'bejpagui ma Papá, janangue di maqui.

¹¹ Dí xi'ahü na ra hya na, n'namhma ngue tengutho nnä johyagä, ngu'a gdi johyahü. 'Ne hangu ra pa gui johyahü. ¹² Nuna ra hya naya, dadi 'bep'ahü ngue tengutho nnä ma'ahü ya, da ngut'a gdi mmahmü n'na ngu n'na'ahü. ¹³ Nu'a ma datho ja ngue da 'yøt'a n'na ngue'mø di mahrá amigo, da 'yennä te connä guehrá amigo. ¹⁴ Nu'ahü, ya ma amigo'ahü ngue'mø gui 'yøt'e te dadi 'bep'ahü. ¹⁵ Nuyá, ya hinga en'ahü ngue gyø mefithohü ya, porque nu'a ra mefitho hinguí padi te øtrá hmu'a. Nuyá dí mma ngue ma amigo'ahü, porque ya dá ø'ahü n'yu te gäma hya xicä ma Papá. ¹⁶ Hingo gä

huanngha_h, nugā go dá huan'naha_h. A nuyá, ngue guí εc'εigah_h, dí nne ngue zant'a guí n'yo manhoh_h, n'namhma_h ngue di n'na'ah_ha te gā guí 'yāph_h ra Papá. ¹⁷ Nuna_h ra hya naya, dadi 'ber'ah_h ngue guí mma_hdi n'na ngu n'na'ah_h.

I nnu man'u yø ja'i ra Jesús co n'ε'u yø xādi sambabi.

¹⁸ Nu'mø ngue nnu man'u'ah_h yø ja'i, ya guí pahm_h ngue ya mam'met'o xa hnu man'ugui. ¹⁹ Nu'mø ngue gadi n'amigoh_h yø ja'i hingui εc'εigā, dadi ma'ah_h yø ja'i 'mø tengutho guí mahyø amigo. Pe nugā, go dá huan'naha_h p'u 'buhyø ja'i ua ja ra ximhāi. A nuyá, ya hin gadi n'amigoh_h yø ja'i ya. Janangue nnu man'u'ah_h. ²⁰ Dami benna_h hya ya xtá xi'ah_h m'met'o. Hinjo'o n'na ra mεfitho da 'yεna ngue hinda thogui tengutho thohrá hmu. Nu'mø ngue bi nu man'ugā yø ja'i, xquet'a guí njath_h p'uya, da nu man'u'ah_h yø ja'i. Nu'mø ngue hingui t'εc'εi'a te dí xānbategā, ni xinga gue'ah_h da t'εc'εi'ah_h 'mø. ²¹ Nu te gā dí xi'ah_h ya, da ja'ah_h yø ja'i, porque ngue ma xādi'ah_h. Nuna_h Oja bá penngui, hingui pahyø ja'i te'o na, janangue di ja'ah_h p'u yø ja'i.

²² Nu'mø hin xcabá εhε ga nzo-hyø ja'i, ya hīndi jase yø ja'i p'u da ma ra castigo 'mø. Pe nuyá, di jase p'u da ma ra castigo ya ngue hingui εc'εigui. ²³ A nuyá, nu'a ga nnu man'ugā yø ja'i ya, xquet'a n'ε'a ma Papágā nnu man'u ya. ²⁴ Hin tema castigo di nja 'mø ngue hin tema hmεya xcá øt'a p'u ha 'buhyø ja'i. 'Nε nu'a te gā dí øt'e, hīnjongui pōni ngue di sá da 'yøt'e. Madague'a bi nu yø ja'i te gā dí øt'e, pe co ngu'a nnu man'u gyø ja'i, co 'nε'a ma Papá i hnu man'u ya. ²⁵ Nuyā yø hya dí mmanā, di nja ya, porque jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ra ley ca yø ja'i,

i εna: “Hingui ja te rángue'a i hnu man'ugui”.

²⁶ Ga xicā ma Papá ngue da penhna Espiritu Santo da māxah_h 'nε di hoc'a ni mmuih_h. A nu'a, go di ja majuan_h te'ogā'a. ²⁷ Xquet'a 'nε'ah_h dami jah_h majuan_h te'ogā, porque dí n'yoh_h asta guerp'u bá fahra hya.

16

¹ Dí xi'ah_h ya yø hya ya, n'namhma_h hingui nyobεnih_h. ² 'Nε da ma nthuqui ni thuh_h p'u ja yø nija yø judío. Da 'yεhra ora ngue di m'm_h i'da da hyo'ah_h, da 'yεna ngue ørpa rá 'bεfi Oja. ³ Nguna_h ra hya da ja'ah_h yø ja'i, porque hīnjam'mø di nne da ba'a ma Papá, ni xinga gueque di pacyø ja'i. ⁴ Dí xi'ah_h na ra hya na, n'namhma_h ngue nu'mø bi zōnna ora di nja, da zo ni mmuih_h na ra hya ya xtá xi'ah_h.

Ja di nequi p'u'a te øtra Espiritu Santo p'uya.

Mam'met'o hīnte dí xi'ah_h na ra hya na, porque 'daua dí 'buhm_h. ⁵ A nuyá, ya ga mmagā ya, gani m'map'u bí 'buhma Papá bá penngui. A nu'ah_h ya, ya hīnjonda bōni da 'yεngui: “¿Haru gni ma ya?” ⁶ Pe nuyā ngue dá xi'ah_h na ra hya na, bi du ni mmuih_h ya. ⁷ Pe majuan_h te dí xi'ah_h, go ni nhoh_h ngue ga mmagā. Porque nu'mø hīnga mmagā, εhage di 'yε'a ra Espiritu Santo da māxah_h 'nε di hoc'a ni mmuih_h 'mø? Pe nu'mø ga mmagā, ya ga ma penhna p'uya. ⁸ Nu'mø bá ε'a p'uya, go da 'yøt'a ngue da bahyø ja'i 'bucua ja ra ximhāi ngue ja yø ts'oqui, 'nε da badi hanja na ra 'yu njuantho. 'Nε da bahyø ja'i ngue da zōnna pa da japrā castigo Oja. ⁹ Da badi ngue ra ts'oqui øtyø ja'i hīmbi 'yεc'εigui. ¹⁰ A nugā ngue njuantho dá n'yogā, ya ga mmagā p'u bí 'buhma Papá. 'Nε ya hīnni mantho guí nnuj_h ua.

Janangue da hyaxa njuani yø ja'i p'uya ndana gue'a ra 'yu njuantho ja ngue da n'yo. ¹¹ Da hyaxa njuani yø ja'i p'uya hanja na ra hya xa nzän'Oja. Porque ya da ts'ännbi ngue da ma ra castigo na ra zithu di manda ua ja ra ximhäi.

¹² Xangu mi'da yø hya jap'u di nne ga xi'ah, pe tobe hingui sonna ora p'u da zä gui timhm te ga mbøn'a te di xi'ah ya. ¹³ Nu'mø bá ehra Espiritu Santo ya, go di o'ah n'yu hanja'a te majuan'a. 'Ne ga majuan'a te da xän'nah'a, porque higrá hyase da ma, a nuna tengutho ra hya da sifi, da ngu'a da ma. Da 'yø't'e ngue gui timhm hanja'a te ja ngue di nja. ¹⁴ Nu'a go da 'yø't'e ngue da hnu mansugä'a, porque da ha'a ra hya ga xifi, 'ne da 'yø't'e ngue gui pahmu hanja ra hya. ¹⁵ Nu te gäma hya mmanna Papá, ga gue'a ra hya di mmangä'a. Janangue di xi'ah ngue ra Espiritu Santo da hanngagui ma hya, 'ne di ja'ah ngue gui pahmu hanja ra hya.

Da gohi ngue ra johya'a ra dummai ja yø xädi.

¹⁶ Ya mi ts'udra ora ngue hin hapu gui nnuju ya. M'mefa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnuju mahøn'a, porque ga mmagä mahets'i bí 'bähma Papá.

¹⁷ Nuya 'da yø xädi p'uya, di n'yänni n'na ngu n'na, di n'yembi:

—¿Te ga mbøn'a xicju na? ngue ena ya mi ts'udra ora ya, ya hin hapu ga nnuhu. Ximmi ts'udra ora ngue ga nnuhu mahøn'a p'uya, ximmi mmamp'uya ngue da ma mahets'i bí 'bährá Papá. ¹⁸ ¿Teni 'be'a ga mbøn'a mmanna? ngue embi ya mi ts'atho. Hindí pahmu tema hya mmanna.

¹⁹ Bi bahra Jesús ngue nne da 'yänyo xädi na ra hya bi ma, bi 'yembuya:

—Nugä dí xi'ah, ya hinda ya'atho hin hapu gui nnuju. M'mefa

p'uya, ya hinda ya'atho gui nnuju. ¿Ua guehna ra hya gadi n'yänhu naya? ²⁰ Majuaní dí xi'ah ngue gui nzomhm 'ne da du ni mmuihu. Nu'mø bi nu'ah yø ja'i 'b'a nximhäi p'uya, dadi johya. Pe hinte ja'a. Nu ni dummuihu da gohi ngue ra johya'a. ²¹ Conque nu'mø ja ngue di m'mährá basi n'na ra xisu, tu rá mmui porque ya bi zonna ora da zä ra n'u. Pe nu'mø ya bi m'mährá basi p'uya, ya hinni mantho mben'a ra n'u mi sä. Porque di johya ngue ya bi m'mährá basi ua ja ra ximhäi. ²² Xuet'a gui njathu p'uya. Bá ep'u ra ora da du ni mmuihu. Pe nugä ga ma pengui ga nnu'ah. Gä ra johya di nja ni mmuihu p'uya. Gue'a n'na ra johya hinjonda zä da hyaqui.

²³ Nu'a ra pa'a p'uya, ya himma hyoni te gui 'yänngahu. Nugä majuaní dí xi'ah, nu'mø gá mat'Ojah rángue gui ec'eigahu, dami hya ra ts'edi gui 'yádi te gui nnehu. Ma Papágá p'uya di 'da'i te gui 'yäpha. ²⁴ Asta guehya tobe hinte gui äpha Oja di 'da'ahu rángue gui ec'eigahu. Dami 'yähmu n'namhma di n'na'ah. Janjuani ngue ga ra johya di nja'ah p'uya.

Bi ntate ra Jesucristo ua ja ra ximhäi.

²⁵ Nuya yø hya ya xtá xi'ah, dá honi te nná hiejpabi ra hya dá ma. Pe da 'yehra ora ngue nuya yø hya dí xi'ah, ya hinga honi te gda hiejpi. Sinoque ga xi'ah njuantho ha di njap'u gdi pahmu ra Papá. ²⁶ Nu ra pa ja p'uya, ya da zä gui 'yäpha ra Papá'a te gui nnehu rángue gui ec'eigahu. Ya himma hyoni ngue 'bet'o ga äpä ra mate ma Papá conná ngue'ah. ²⁷ Porque di ma'asehu ra Papá. Di ma'ah, porque gadi macju, 'ne gá 'yec'eihu ngue dá ecä p'u bí 'bu Oja. ²⁸ Bí nexcä ma Papá mō dambá ecua ja ra ximhäi. A nuyá, ga pøngä ua ja

ra ximhäi ya, ga mma mahets'i bí 'buhma Papá.

²⁹ Mí dahyø xädi p'uya, bi 'yena:

—A nuyá, njuantho guí xicje ya. Hín tema hya gni hyeipi te guí mmanya. ³⁰ A nuyá, ja dí tñgähe p'uya ngue gá guí parpabi yø n'yomfɛni yø ja'i. Hímma hy-oni ngue 'bet'o da t'ot'a'i ra nt'änni. Guehna nná ɛc'ɛigähe naya ngue güi 'yɛp'u mahets'i bí 'bu Oja.

³¹ Ra Jesús bi 'yena:

—A nuyá, ya guí ɛc'ɛihɔ ra hya dí mmangä ya. ³² Ya mme 'bexque'a ya, ya ni ma da zonna ora ga nhyehmɔ, 'da'a n'naní gdí mahä. Ya guí sogasɛhɔ p'uya. Pɛ nugä hĩndí 'dasɛgä, porque dí n'yogä'be ma Papá. ³³ Nu'mø ngue guí unni mmũihɔ ya yø hya dí xi'ahɔ ya, guehɔ ya yø hya da hyut'a ni mmũihɔ ya. Nuuja ja ra ximhäi guí sähɔ ra n'u ua. Pɛ dami hyahɔ ra ts'edi, ya xtá tapä'a seɛua ja ra ximhäi.

17

Bi marpabi Oja yø xädi ra Jesús.

¹ Mí juadi bi manya yø hya ya p'uya, bi hyanma hets'i ra Jesús, bi 'yena:

—Ma Papá'i, ya bi zonna ora ya. Da bahyø ja'i ya ngue magues'e'a ni Ts'ant'u, n'namhma ngue xquet'a 'nɛhni Ts'ant'u da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue mague'ase'i. ² Nu'i gá unna ts'edi ni Ts'ant'u ngue nu'u to gá gá däpi, di unna 'da'yo te para zantho. 'Nɛ gá unna nt'edi ngue nu'a te da zãmi gue'a di nja'a. ³ Nu'a ra 'da'yo te para zantho, gue'a di dinná ja'i da ba'i'a, 'nɛ da baqui. 'Nɛ høn'atho'i ngue majuaní grá Oja. A nugä p'uya, guecä drá Jesucristo guá penhua.

⁴ Nugä dá øt'e ngue bi bahyø ja'i ua ja ra ximhäi ngue mague'ase'i. Dá juacä ra 'bɛfi gá 'beipi ga øt'e. ⁵ A nuyá ma Papá'i, dami 'daqui ngue nup'u ja ni hmí ni dá,

maguesɛgaui tengutho nmi jai m'met'o hante di nhohra ximhäi.

⁶ Nuyá yø ja'i gá huanhua ja ra ximhäi ngue gá däqui, dá japi bi badi te'o'i. Mí o ni 'ye yø ja'i, pɛ go gá däqui, 'nɛ bi 'yɛc'ɛi na ni hya guá penmbi. ⁷ A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go guí xiqui te gãmá hya dí mmangä. ⁸ Dá unná na ni hya gá xiqui ga xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yɛc'ɛi. 'Nɛ haxa njuani yø ja'i ya ngue majuaní dá ɛcä p'u güi 'bui, 'nɛ ɛc'ɛi ngue go guá penngagui ua.

⁹ Dí ä'i ra mate ya ngue guí fähyø ja'i. Nuna ra mate dí ä'i, hín dadi tɛrpä p'u gätho yø ja'i 'bua nximhäi. Nu'u yø ja'i gá däqui, gue'u dí xi'i guí fä'u, porque o ni 'yɛ. ¹⁰ Nu'u to gá o ma 'yɛgä, gá o ni 'yɛ'u. Nu'u to o ni 'yɛ p'uya, o ma 'yɛgä'u. 'Nɛ da hnu mansugä conná ngue'u.

¹¹ Nugä ya hinni mantho ga m'muc'ɛi ua ja ra ximhäi. Nugä ga mmagä p'u guí 'bui, ja ga m'mucä p'u. Pɛ nuyá da gocua ja ra ximhäi, guehɔa dí xi'i guí fähɔa. Ma Papá'i, xandaxqui'i. Conni ts'edi dami fädi te'o gá däqui, n'namhma ngue xøgue n'na hyatho da gohi, tenguthogüi, n'na hyatho dí jai. ¹² Mente ra pa 'daua dá m'muhme ua ja ra ximhäi ya gá däqui, conni ts'edi nmará fädi. Hijnombi m'medi, hinda hõnda n'na nc'ɛi, nuna ya bá nt'ot'i ngue di m'medi, para ngue di nja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro.

¹³ A nuyá, ga mmagä p'u guí 'buhɔa. Pɛ mente tobe dí 'butä ua ja ra ximhäi, dí mmangä ya yø hya ya, n'namhma ngue nuyá ma ja'iuí, gá ra johɔa di nja, tengutho nná johɔagä. ¹⁴ Nuna ra hya guá penmba yø ja'i ngue ga xãmbi, bi nu manho ra hya. Pɛ nuyá yø ja'i hĩmbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'u ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinni mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogä ngue hĩndä øt'a ra nts'o ga 'yo yø

ja'i. ¹⁵ Hinnä ä'i ra mate ngue guí jucua ja ra ximhäi ya yø ja'i dí xi'i. Sinoque dí ä'i ra mate ngue gui fädi ngue ra zithu hindí ts'onnbä yø nt'εc'εi. ¹⁶ Tengutho Gä hindä øt'ä ra nts'o øtyø ja'i, da guehya ma ja'iuí, xquet'a hingui øtra nts'o ga 'yo yø ja'i ya. ¹⁷ Damí 'yøt'e ngue da hyo yø mmüi connä ngue'e, da hyonna nho da n'yo connä nguehni hya. Porque nuna ni hya, guehna majuaní na. ¹⁸ Tengutho güí pennagui ua ja ra ximhäi, xquet'a di njadä p'uya, dá et'ä ya ma ja'iuí ngue da ma da manna hya p'ü ha 'bahyø ja'i. ¹⁹ Dí engä ma te connä nguehma ja'iuí, n'namhma ngue xquet'a 'nε'ü da hyo yø mmüi ngue xtá nho te da n'yo connä nguehna ra hya majuaní.

²⁰ Pε hingä hønt'ü dí ä'i ra mate guí fá'ü, sinoque 'nε'ü yø ja'i da 'yεc'εigä m'mεfa connä nguehra hya da manya ma ja'iuí, xquet'a dí xi'i ngue gui fädi. ²¹ Gätho ya dí xi'i ya, dí ä'i ngue xøgue n'na hyatho da gohi tenguthogüi, ngue n'na hyatho di jai. Gä njathü p'uya, n'na hyatho ga cohmu ya ma ja'iuí, ma Papá'i, gue'a di badi gätho yø ja'i'a ngue guá pennagui ua ja ra ximhäi. ²² Nugä dá japä ya ma ja'iuí tengutho guí jajpagui m'met'o, n'namhma ngue gue'a di gohi ngue xøgue n'na hyatho di jahü'a p'uya, tengutho'i co 'nεcä n'na hyatho di jai. ²³ Nugä dí n'yogä'be ya ma ja'iuí. Nu'i p'uya dí n'youi. Gue'a di gohi ngue xøgue n'na hyatho di jahü'a. 'Nε gue'a di ba hmí'da yø ja'i'a ngue nu'i go guá pennagui ua, 'nε gadi ma'ü ma ja'iuí, tenguthogä, gadi maqui.

²⁴ Ma Papá'i, nuya ma ja'iuí gä däqui, dí nnegä ngue 'nεhya di m'müp'ü ha ga m'mäcä ya, n'namhma ngue da nu te guí ørcagui, ngue gui øt'e ngue 'nεcä dí tategä hapü guí 'bui. Porque nu'i gadi maqui hante di nhohra

ximhäi. ²⁵ Ma Papá'i, gä ra nho guí øt'e. Nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hingui pa'i ya. Pε nugä dí pa'i. A nuya ma ja'iuí p'uya, ya padi ngue go guá pennagui ua. ²⁶ 'Nε dá xifi hanja ra hya ngue te'o'i. 'Nε tobe ni mantho dí xifi te'o'i ya, n'namhma ngue tengu'i ngue gadi maqui, da ngu'a da 'yøt'e. A nugä p'uya, dí n'yogä'be ya yø ja'i ya.

18

Bi ts'ixra Jesús ngue da jot'i.

¹ Mí juadi bi manya yø hya ya, bi ma ra Jesús, bi mε yø xädi, bi ma man'na nguadi ra 'yüthe Cedrón. Nüp'ü ja n'na ra nuaza p'uya, ja bi yarbü ra Jesús conyø xädi. ² Xquet'a 'nεhna ra Judas bi dä ra Jesús, ya mi pa'a ra xεqui'a, porque xangu yø nnidi ja madi pεrpu yø xädi ra Jesús. ³ Nuna ra Judas bi zømp'ü 'bühra Jesús. Ní n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nεhyø policia yø m'menhni yø mmäcä conyø fariseo. Ni gä yø juai, 'nε hä yø lámpara guí nyot'i. Mí da yø ja'i, ni gä yø za tøhra sibi yø nya ngue guí nyot'i. ⁴ Pε ra Jesús ya gä padi te ja ngue da thogui. Bi ma di c'at'ui ngue bi 'yänni, bi 'yεmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

⁵ Nu'ü yø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmεngu Nazaret.

Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Go guecä masque guí honju.

Ní n'youi yø ja'i na ra Judas bi dä ra Jesús. ⁶ Nu'mø mi 'yεmbyø ja'i ra Jesús: “Go guecä”, i gohyø xütha yø ja'i, bi t'unga häi. ⁷ Nuna ra Jesús mahømbi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

Nu'ü yø nzite p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmεngu Nazaret.

⁸ Mí dahra Jesús, mahømbi 'yεmbi:

—Ya dí xi'ahü ngue go guecä. Nu'mø go guí honju, pε damí thøhmu ya 'bucua, da ma.

⁹ Nguna bi ma, para ngue di nja'a te ra hya xi manna Jesús ngue xi 'yena: "Ma Papá'i, nu'u gá dáqui, hinjombi m'medi", xi 'yena. ¹⁰ Ra Bedu p'uya bi gaxrá juai mi ha, bi hyejpa rá gu ngue rá 'yeyi'a n'na nc'ei ni hu ngue rá Malco, nuna rá 'yehé ra 'bet'o mmäcja. ¹¹ Pe rá Jesús bi 'yembi:

—Ague Bedu, dami fos'ni juai. ¿Ua guí ena ngue ya hĩndi nja'a te ra n'u xpá nzänma Papá ga thogui?

Ya 'bup'u 'buhra hmu yø mmäcja ra Jesús.

¹² Ni n'youi n'na rá hmu ya yø soldado conyø policia yø m'menhni yø hmu yø judío, bi bentra Jesús, bi dut'i. ¹³ Bi zixpa ja rá ngu ra Anás. Nuna rá Anás mará ndøhya rá Caifás nuna mađi manda yø mmäcja'a rá jeya'a. ¹⁴ Nuna rá Caifás xi 'yembyø hmu yø judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'eitho da tho connangue gátho yø ja'i.

Bi manna Bedu ngue hingui pađi te'o ra Jesús.

¹⁵ Nup'u ja rá ngu na rá hmu yø mmäcja, nu'a rá dathi ja mbo, ja i ts'ixpa rá Jesús. Nuna rá Bedu co 'nehna man'na nc'ei rá xädi, bi dena Jesús. Nuna n'na nc'ei rá xädi na, mađi mpađmi rá mmäcja. Janangue bi tho'ambo 'mø mi ya'ambo rá Jesús. ¹⁶ Pe nuna rá Bedu bi gohmaxøts'e rá goxthi na. Janangue bá pøn'a rá xädi mará mpađiui rá mmäcja ngue bi nyai na rá xisu fáhra goxthi ngue da tho'ambo rá Bedu. ¹⁷ Nu'a rá xisu fáhra goxthi p'uya, bi 'yänna Bedu, bi 'yembi:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na?

Mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hĩn'na, hinga 'necä.

¹⁸ Nu'a rá ora'a mi se, janangue nu'u yø hmiqúi 'bup'u, conyø policia, xi 'yuhra sibi p'u 'bäi ngue

di nhat'i. Ra Bedu p'uya xquet'a 'ne'a 'dap'u 'bähm'u ngue di nhat'i.

Nuna rá hmu yø mmäcja bi 'yøra pa nt'änni ra Jesús.

¹⁹ Nuna rá hmu yø mmäcja bi da'mi bi 'yänna Jesús ndana gue'a yø xädi, änni te 'be'a ma hya xännbi. ²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna rá hya ya xtá mangä, yø hmi yø dá yø ja'i xtá mangä na rá hya na. Xtá nxännbategä p'u ja yø t'ünija, da guerp'u ja rá danija di mpeti gátho yø judío. Hĩn tema hya xtá mangä ngue da nt'aguitho. ²¹ ¿Hanja ngue ja guí ännui tema hya xtá mangä ya? Dami 'yänhnu yø ja'i ya, go da xi'ahu hanja rá hya xtá mangä'u. Nu'u go pa'u tema hya xtá mangä.

²² Høntho bi manna nguna ra Jesús, mi 'bäp'u n'na rá policia di mrep'u ja rá danija, bi memba rá hmi, bi 'yembi:

—¿Ua ya ngu'a gdi tha'mø guí yai rá hmu yø mmäcja ya?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ja ma n'u te dá mangä, dami ma te guí sä man'u 'mø. Pe nu'mø ngue njuantho dí yagä, ¿hanja ngue guí pegbagui ma hmi?

²⁴ Ra Anás bi dutra Jesús, bi mennbabi na rá Caifás rá hmu yø mmäcja.

Mahømbi gønna Bedu ra Jesús.

²⁵ Mente di sigue 'bäp'u ja rá sibi rá Bedu ngue di nhat'i, bi t'embuya:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na? —t'embi.

Mi dahra Bedu p'uya, hømbi ncøni, bi 'yena:

—Hĩn'na, hinga 'necä.

²⁶ Mi 'bup'u n'na rá hmiqúi na rá hmu yø mmäcja. Nuna rá hmiqúi p'uya, di mmenniui na rá n'yohu xi zenna Bedu xi hyejpa rá gu ngue rá n'yeyi. Bi 'yännbuya, bi 'yembi:

—Pe, uangui gue'e xtá nu'i p'u ja rá nuaza ngue guí n'youi rá Jesús —bi 'yembi.

27 Ra Bedu p'uya mahømbi ncøni. Nu'a ra ora'a p'uya, bi mmahra øni.

Ya 'bup'u 'buhra Pilato ra Jesus.

28 Nup'u ja ra ngu ra Caifás, bá njæcra Jesús ngue i map'u ja ra palacio 'buhra gobernador. Pe ya 'yo haxpæya. Nu'u yø judío p'uya, himbi yarbua ja ra palacio'u. I ja yø costumbre, i ena ngue nu'mø ja ngue di nsännigo, hingui sä di ntøt'ui yø ja'i hingyø judío. Nu'mø xta nyut'i, ena ngue ya hinda zä di nsihme p'u ja ra ngo ngue ra pas-cua. 29 Janangue bá pønna Pilato ngue bi nyaui yø judío. Bi 'yembj:

—¿Te 'be'a ma hya gni yaphu na ra n'yohu 'bucua?

30 Bi 'yenyø hmu yø judío p'uya:

—Nu'mø ngue hindra ts'oc'ei nu, hinxca dägähe ua 'mø.

31 Bi 'yenna Pilato p'uya:

—Uangui guí çahu ra ley p'uya, da zä guí sixhu guí 'yøschu ra ts'ut'abi.

Yø judío p'uya bi 'yena:

—Pe nugähe ngue yø judío, hin'yugähe ra nt'edi ngue sä ga hogähe n'na ra ja'i. Nu'i go nnethe guí sänni te di nja.

32 Ja bi bømp'u'a te xi man'a m'met'o ra Jesús, ngue ya xi ma ngue da thop'u ja ra pont'i.

33 Nu'mø mi yut'ambo ra palacio ra Pilato, bi manda bá ts'ohra Jesús ngue da 'yørpa ra nt'änni. Bi 'yembj:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yembj.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xi'a ra hya guí mmanya, go guí äanse, çua gue 'bui to xa xi'i ngue guecä?

35 Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yembj:

—¿Ua go ma mmijudío hu p'uya? Nu'u ni mmijudío hu 'ne'u yø hmu yø mmäcja go xa dä'i ua dí 'bucä'u. ¿Teni 'be'a gá 'yøt'e?

36 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nup'u dadi mandagä, hinga guecua ja ra ximhäi jaua p'u.

Nu'mø ngue ja gadi mandagä ua, gdi sigä to da 'yøtra sui 'mø, ngue hinxta mma madägä p'u 'buhyø judío. Pe nup'u dadi mandagä, hinga guecua p'u.

37 Ra Pilato bi 'yembj:

—¿Janangue gue'e grä dast'abi 'mø?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahä, go guecä tengutho ra hya guí mma. Gue'a dá ecä ua ja ra ximhäi'a, ngue ga m'mai para ngue ga mmangä na ra hya majuanj. Nu to gätho nne da badi hanja na ra hya majuanj, da 'yøde te di mmangä ya.

38 Ra Pilato p'uya bi 'yembj:

—¿To go da bøni ngue da badi hanja'a ra hya majuanj p'uya?

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesus.

Mi juadi bi 'yørpa ra nt'änni p'uya, bi bøn'athi ra Pilato ngue bi nyaui yø judío. Bi 'yembj:

—Hin temä ts'oqui dí tinnbä na ra n'yohu 'bucua. 39 Pe ja'ahu ra costumbre ngue pa mathøgue n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pas-cua. ¿Ua guí nnehu ngue ga thøcä na rá dast'abi yø judío?

40 Bi mahra hmafi gätho yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Nu'a, hin'na'a. Go dami thøhra Barrabás.

Pe nunä ra Barrabás, guehna n'na ra be na.

19

1 Nunä ra Pilato, bi manda ngue bi ma m'mei ra Jesús. 2 Nu'u yø soldado, ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. 'Ne bi hetä n'na ra he ngue ra 'bojæpoi. 3 Bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yembj:

—Guí tate ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'yembj.

Meñte pembra rá hmi p'uya. 4 Ra Pilato p'uya, mahømbi bøn'athi, bi 'yemybyø judío:

—Para ngue guí umhmu ra güenda ngue hin temä ts'oqui dí

tinnbā nā rā n'yohu nā, guj nnuhu
ngue gā ma jūcā ua ya —bi 'yēmbi.

⁵ Mambá pōnna Jesús, bá oxrá ya
n'na rā corona ngue y'uiñi. 'Nē he
rā 'bojpoi xi ma mañete. Rā Pilato
p'uya, bi 'yēmbiyø ja'i:

—'Bucua nā rā n'yohu ya.

⁶ Nu'u yø hmu yø mmäcja 'mø
mī nu p'uya, co 'nē'u yø policia, bi
māhra hmafi, bi 'yēnā:

—Da guatrá pont'i. Da guatrá
pont'i.

Bi 'yēnna Pilato p'uya:

—Pε dami sisēhu 'mø, bí cuathu
rā pont'i, porque nugā ya hñn tema
ts'oqui dí tinnbi.

⁷ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi
'yēmbi:

—Nugāhe dí cahe n'na rā ley.
Conforme rā ley dí cagāhe, jatho
ngue da tho, porque mma ngue rá
Ts'ant'u Oja.

⁸ Nuna rā Pilato 'mø mī 'yøhna
rā hyā nā p'uya, man'natho bi nsu.
⁹ Hømbi yut'ambo rā palacio p'uya,
bi 'yānna Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Haru grā mmēngu n'yø?

Pε rā Jesús hñnte gā ndatho. ¹⁰ Rā
Pilato p'uya, bi 'yēmbi:

—Hinguí nne gui thā 'mø di
nzo'i 'mø. ¿Ua hinguí pañi ngue
jagā rā ts'edi gā cuat'a'i rā pont'i?
'Nē xquet'a jagā rā ts'edi ngue ga
thøc'a'i.

¹¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Hñn tema ts'at'abi da zā gui
'yøt'e, ngue'mø hñn nāngue Oja xtí
'da'i nī cargo. Janāngue nu'a bi
dāgā ua guí 'bui, mā datho ja rá
ts'oqui'a.

¹² Nu'a rā ora'a p'uya, bi hyonna
forma rā Pilato ngue xtí thøhra
Jesús. Pε janjuani ue yø judío ngue
bi 'yēmbi:

—Nu'mø ngue gui thøhna rā
n'yohu nā, ya hñnni amigo rā
dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zā
da 'yēnā ngue rā dast'abi ya, ya rá
nsaiui rā dast'abi Roma.

¹³ Nu'mø mī 'yøhra Pilato nā rā
hyā nā p'uya, bi ma danī mmip'u ja
rá nhudi nhøt'a hyā 'mø bi nya. Bi
manda p'u hudi ngue bá ts'innbabi
rā Jesús. Guehna rā xequi nī hu
conna hyā ebreo, "Gabata". I nne
da mā ngue "Mats'uxti xanho p'u
bi t'udo". ¹⁴ Tobe jadyø ngo ngue
rā pascua'a rā ora'a, ya mme 'dato
xudi. Gue'a rā pa di nsā yø ja'i
hante rā pa ngue rā ts'āya. Nuna rā
Pilato, bi 'yēmbiyø judío:

—'Bucua nī dast'abihu ya —bi
'yēmbi.

¹⁵ Bi māhra hmafi yø judío p'uya,
bi 'yēnā:

—Da tho naya, da tho naya. Da
guatrá pont'i.

Rā Pilato p'uya, bi 'yēmbiyø ja'i:

—¿Gā cuatā rā pont'i nī
dast'abihu 'mø?

Bi 'yēn'u yø hmu yø mmäcja
p'uya:

—Nu'a mā dast'abihu, gue'a
rā dast'abi Roma'a, 'nē hñnjom
man'na.

¹⁶ Mī manyø ja'i nā rā hyā nā
p'uya, rā Pilato bi dāpyø ja'i rā Jesús
ngue da ma di cuatrá pont'i. Bi
zixyø judío nā rā Jesús.

Bi ma maçuati rā pont'i rā Jesús.

¹⁷ Bi ma rā Jesús nī hyā rá pont'i.
I map'u ja rā xequi nī hu ngue rā
Njuyaxhmu. Nuna rā hyā ngue
rā ebreo, nī hu ngue rā Gólgota.

¹⁸ Ja bi ma maçuati p'u ja rā pont'i
rā Jesús. 'Da i ma maçuatiui
rā pont'i mī yonc'ei. 'Da'a n'na
nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na.
Nuna rā Jesús, bi gohmade nā.

¹⁹ Bi manda rā Pilato ngue bi ma
maçuati p'u ja rá ya rā pont'i n'na rā
letrero, i ēnā: "Guehna rā Jesús, rā
mmēngu Nazaret ngue rá dast'abi
yø judío naya". ²⁰ Xangu yø judío

bi nu nā rā letrero, porque nup'u
bi ma maçuati rā pont'i rā Jesús,
guerp'atho rā danihni. Nuna rā
letrero, nt'ot'i connā hyā ngue rā
ebreo, connā hyā ngue rā griego,

'nɛ nt'ot'i con̄a hya ngue ra latin.
 21 Janangue bi 'yembrá Pilato'ʉ yø hmu yø mmácja:

—Yo guí ot'i ngue dá 'yɛn̄a: “Rá dast'abi yø judío”. Sinoque dam̄i 'yot'i ngue dá 'yɛn̄a: “Nu'a t'emb̄i rá dast'abi yø judío”.

22 M̄i dahra Pilato p'uya, bi 'yɛn̄a:
 —Ya d̄i nja p'u'a te nt'ot'i ya —bi 'yɛn̄a.

23 M̄i juadi bi cuarta pont'i ra Jesús, nuya goho yø soldado bi gajpa rá he ra Jesús ngue d̄i ndarpi n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'uya. Nun̄a ra pahni h̄inha nt'eti, n'na thoguitho bi m̄e rá 'be gá rá do'yo ra pahni. 24 D̄i n'yembyø soldado p'uya:

—H̄inga x̄emh̄ma naya. Man'na x̄anho gá mmähä ra taha. Nu'a dá d̄aha, gue'a dá ganna pahni'a.

Ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛn̄a: “B̄i ndarpabi n'na ngu n'na'ʉ m̄a he. B̄i ma ra taha ngue to dá gani”. Nguna ra hya bi 'yøtyø soldado.

25 Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, ja 'bäp'utho rá mamá co 'nɛ'a rá juhue'a rá mamá, con̄a Maya rá xisu ra Cleofas, co 'nɛhra Maya Magdalena 'bäp'u. 26 Nun̄a ra Jesús m̄i hyétrá mamá ngue 'bäp'u, 'dap'u 'bähmi n'na rá xädi ɛmm̄ei d̄i mahra Jesús. Bi 'yembrá mamá p'uya:

—Ague mamá, gui 'yøt'e ngue ni bas̄i na m̄a xädigä ya.

27 Mahombi 'yembrá xädi p'uya:

—Gui 'yøt'e ngue ni mamá na m̄a mamágä ya —bi 'yemb̄i.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, nu'a rá xädi ra Jesús bi zixra Maya p'u ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi du ra Jesús.

28 M̄i thohna ra hya na p'uya, ya pahra Jesús ngue ya bi nja gätho'a te ja ngue d̄i nja. Para ngue d̄i nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, bi 'yɛn̄a Jesús:

—Di tuthegä ya.

29 M̄i jap'u n'na ra xano yuhra vino xan'ixi. B̄i ma mapobo p'u ja ra vino n'na ra esponja xanthu'ti. B̄i n̄ota n'na ra 'yet'o ngue ra isopo. B̄i cuarpa rá ne ngue dá zuts'i. 30 Nun̄a ra Jesús m̄ijuadi bi zi ra vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gá bi nja'a te ja ngue d̄i nja ya.

M̄i man'a p'uya, bi m̄engrá ya ngue bi du.

Nu'a n'na ra soldado bi hyɛspa rá hyo ra Jesús con̄a lansa.

31 M̄i hyats'i, ya ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø judío, h̄ingui nnepe ngue di cuatho p'u ja ra pont'i yø ánima 'mø ra pa ngue ra ts'äya, porque gue'a ra pa ngue ra ngaxango ngue ra pascua'a. Janangue nu'u yø hmu yø judío bi xihra Pilato ngue d̄i manda dá ma nth̄emh̄mi yø gua'ʉ m̄i cuarta pont'i, n'namh̄ma ngue dá du nts'edi. Janangue dá thacyø ánima p'u ja ra pont'i 'mø bi du. 32 B̄i ma yø soldado p'uya ngue bá t̄ennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bi map'u'a man'na ni guatrá hyo ra Jesús. 33 M̄i map'u cuarta Jesús, bi nu p'uya ngue ya xi du. Janangue ya h̄imbi d̄ennba yø gua na p'uya.

34 Pɛ nu'a n'na ra soldado siempre bi hyɛspi con̄a lansa rá hyo ra Jesús. Nup'u bi th̄exp̄aya, bi b̄onna ji 'nɛhra dehe. 35 Nugä go dá ot'ä ra sacua ja ua, dá cuati te dá nu. Majuan̄i te d̄i m̄ma. D̄i pad̄i ngue majuan̄i te d̄i m̄ma n'namh̄ma ngue xquet'a gui 'yɛc'eiha. 36 Porque nuya yø hya ya, bi nja para ngue d̄i nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue i ɛn̄a: “H̄inda th̄ennbabi yø do'yo”, i ɛn̄a. 37 Man'na parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ɛn̄a: “Dá hnu ngue dá th̄espa rá do'yo”.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

38 M'mefa p'uya, nun̄a n'na ra mm̄engu Arimatea ni hu ngue ra

José, bi ma bá äpra nt'edi ra Pilato ngue da hyajpa ja ra pont'i ra Jesús ngue da 'yägüi. Xquet'a 'nehna ra José mi tenna hya mimmanna Jesús. Pe hingui nnepe da ba'u yø mmijudíou, porque su. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi. Bi ma ra José ngue bá hajpa ja ra pont'i ra Jesús. ³⁹ Xquet'a bi zømp'u na ra Nicodemo nuna bi ma n'na xui bá nyaui ra Jesús. Ni hya 'däte ma'det'a kilo yø 'yethi mauants'i, i n'youi'a ni hu ngue ra mirra, 'në'a ra 'yethi ni hu ngue ra áloes. ⁴⁰ Nuna ra José conna Nicodemo bi hyajpa rá do'yo ra Jesús. Bi 'ue conna ulu ma njots'i ra 'yethi mauants'i. Gue'a yø costumbre yø judío ør'mø ähra ánima'a. ⁴¹ Nup'u bi ma maçuati ra pont'i ra Jesús, guerp'u mi ja n'na zant'i yø za, ja jarbu n'na ra 'bido ngue hinjom mi o, ya xi ma mañoqui ngue to da 'yop'u. ⁴² Nuna ra 'bido na, ja bi jãrbu ra Jesús, porque ja mi jarbatho, 'në ya bi zønna ora da yutra pa säya yø judío.

20

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mi hyaxa ra pa ndomingo p'uya, zixuditho bi ma ra Maya Magdalena p'u mambi o ra Jesús. Tobe 'bøndra 'bexui. Bi nu p'uya ngue ya hinte juaxpu ra do mi cotra 'bido. ² Bi gu ra 'dihl p'uya, bi map'u bi 'bãhra Bëdu co 'në'a man'na ra xädi emmei madí mahra Jesús. Bi 'yembuya:

—Ya xa thaxpu ha mi o ra Hmu'na, pe hindí pahme hapu xa jãtya.

³ Ra Bëdu p'uya, co 'në'a man'na ra xädi, bi map'u mambi o ra Jesús. ⁴ 'Dap'u bi nets'i gã yoho ngue ni tihí. Pe nu'a man'na nc'ei, man'na bi nti'a ngue ra Bëdu. Rá madi bi zømp'u mi o ra Jesús. ⁵ Bi ndojpuya ngue c'at'ambo. Bi nu ngue 'bømp'u yø ulu bi 'bãnbabi ra Jesús. Pe himbi yut'ambo. ⁶ 'Bexque'a mmarbatho ra Bëdu

p'uya, go bi yut'ambo ra 'bido na. Xquet'a bi nu ngue 'bønnbatho yø ulu mam'mant'i. ⁷ Da gue'a ra ulu bi jombã rá ya ra Jesús bi nu ngue 'bømp'u, pe hinga 'dap'u 'bømhmu'u yø ulu mam'mãnhni ra Jesús. Ma nunni'u 'bøn'a n'naní. ⁸ Xquet'a bi yut'ambo na ra xädi m'met'o bi zømp'u ja ra 'bido p'uya. Bi nu te jap'u mi o ra Jesús. Bi 'yëc'ei p'uya ngue ya 'bã mahøn'a. ⁹ Ja bi dimp'u'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro p'uya, ngue ra Jesús mi jatho ngue di bennate p'u da nt'ägüi. ¹⁰ Bá penc'u yø xädi p'uya, bi 'yëp'u ja ra ngu.

Bi nthëui ra Maya Magdalena ra Jesús.

¹¹ Pe nuna ra Maya, 'bãrma xøts'e ra 'bido ngue zoni. Mente zomp'uya, bi ndoqui ngue het'ambo ra 'bido. ¹² Bi nu ngue 'bup'u yoho yø anxë p'uya, he yø t'axcahe, ngue hup'u mi o ra Jesús. Nuna n'na ra anxë hup'u maní go rá ya. Man'na p'uya, hup'u maní go yø gua. ¹³ Nuya yø anxë p'uya, bi 'yëmbi:

—Ague grã xisu, çhanja ngue guí zoni?

Mi dahra xisu p'uya, bi 'yëna:
—Dí zoni tha, porque xa thascaguí ma Hmu. A nuyá, hindí paði hapu xa jãtya.

¹⁴ Mi manna ra hya na p'uya, bi 'bät'i, bi nu p'uya ngue 'bãp'u ra Jesús, pe hingui paði ngue gue'a ra Jesús. ¹⁵ A nuna ra Jesús bi 'yãnbuya, bi 'yëmbi:

—Ague grã xisu, çhanja ngue guí zoni? ¿Te'o guí honi?

Nuna ra xisu p'uya, embi ngue gue'a ra madi p'u'a 'bãp'u, bi 'yëmbuya:

—Ague grã ja'i, nu'mø ngue go xcã hyats'i, dami xiqui hapu xcuá pëgui, n'namhma ngue ga ma hats'i.

¹⁶ Mi dahra ra Jesús, bi 'yëmbi:
—Ague Maya —bi 'yëmbi.

Ra Maya p'aya, bi 'bät'i, bi zofo conña hya ngue ra ebreo p'aya, bi 'yεmbi:

—Raboni.

Nuna ra Raboni, i nne da ma “Ague grá xännbate”. 17 Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbi:

—O gadi benngui, porque ja ngue ga mmagä p'u bi 'bahma Papá. A nuyá, ni ma ya, bá xi'u ma cugä ngue ya ga mmagä p'u bi 'bahma Papá, nu'a ni Papáhu. Ga mmagä p'u bi 'bahma Oja, nu'a ni Ojahu.

18 A nuna ra Maya Magdalena p'aya, bi ma bá xipyø xädi ra Jesús. Bá xifi ngue ya xi nu'a ra Hmu, 'ne bá xifi te gäma hya xi xifi.

Ya bi nnuhu yø xädi ra Jesús.

19 Mi dähra nde'a ndomingo ra mædi ra pa ngue ra semana p'aya, bi mpeti yø xädi ra Jesús. Pe n'nøt'e xanho yø goxthi p'u ha 'bæi ngue su yø judío. Mi hnu p'aya, ya 'bär'u ra Jesús, bi m'mär'p'u made ha 'bæhyø xädi. Bi zengua p'aya, bi 'yεmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmæihu ya —bi 'yεmbi.

20 Mi juadi bi xihna ra hya na p'aya, bi 'yutyø 'ye ha bi mfoxyø clavo 'mø mi 'dø'mi, 'ne bi 'yuträ hyo bi me ra lansa. Janjuani ra ndijohya'u yø xädi 'mø mi nu yø Hmu. 21 Nuna ra Jesús mahømbi 'yεmbi:

—Da hyu ni mmæihu ya. Nugä, tengutho bi mengä ua ma Papá, gui njathu p'aya, xquet'a di pen'nahu ngue guá mamhmu ra hya.

22 Bi japrä hyane p'u 'bu'u yø xädi p'aya, bi 'yεmbi:

—A nuyá, gui n'yohu ra Espiritu Santo ya. 23 Nu'u yø ja'i gui punnbahu yø ts'oqui, gue'u ya bi punnbabi Oja'u. A nu'u hingui punnbahu yø ts'oqui, gue'u yø ja'i himbi punnbabi Oja'u.

Bi nu ra Toma ngue ya 'bährä Hmu.

24 Nuna ra Toma, guehna n'na nc'ei'u yø xädi t'εmbi ngue ra cuate. Hinja'o p'u 'mø mi zø'a m'met'o ra Jesús. 25 Nu'u mi'da yø xädi p'aya, bi 'yεmbi:

—Ya xtä nugähe ra Hmu.

Mi dähra Toma p'aya, bi 'yεna:

—Mente händi nnuεe, 'ne ga nnurpa yø 'ye ha bi mfoxyø clavo, händi εc'ei ngue 'bæi. Nu'mø ngue ga thädi conña saha p'u ha bi yæhyø clavo, 'ne ga thännba rá hyo bi me ra lansa, ya ga εc'ei.

26 Mi dähra hyato ma pa p'aya, mahømbi mpeti p'u ja n'na ra ngu'u yø xädi. Mi 'bær'u ra Toma'a ra ora'a p'aya. Ma nnøt'e xanho yø goxthi, pe ja mi hnu ya 'bär'u ra Jesús. Bi zengua p'aya, bi 'yεmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmæihu ya —bi 'yεmbi.

27 Bi 'yεmbrä Toma p'aya:

—Damí thäni conni saha ya, dami nu yø mædi n'youi ma 'ye. 'Ne dami cæ'ni 'ye ngue gui thängua ja ma hyo bi me ra lansa. 'Yodi yobeni ni mmæi, dami 'yεc'eigui —bi 'yεmbi.

28 Bi 'yεnna Toma p'aya:

—Ague grá Hmu, ma Oja'i.

29 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague Toma, nuya gui εc'eigui ya ngue gä nuεe hanja. Pe ra mmenthí di nthæui te'o himbi nugui, 'ne bi 'yεc'eigui.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

30 Nuna ra Jesús, yø hmi yø dä yø xädi p'u bi 'yøt'e xangu yø milagro. Pe hinga gä nt'ot'i ua ja ra libro ja ua'u yø milagro bi 'yøt'e. 31 Pe nuya yø hya ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue gui 'yεc'eihu ngue nuna ra Jesús, guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na, 'ne guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'mø ngue gä 'yεc'eihu na p'aya, ya di nja'ahu ra 'da'yo te.

21

Ya bi nyau i yoto nja'i yø xädi ra Jesús.

¹ Man'na ra pa p'uya, nup'u ja ra nenzabi Tiberias, ja mahombi nyau i p'u yø xädi ra Jesús. ² Ja ua yø thuhu ya 'dap'u mi 'yo: Ra Bedu, ra Toma nuna t'embu ra cuate, ra Natanael nuna ra mmengu Cana ngue Galilea, 'ne'u yø ts'unt'u ra Zebedeo, 'ne mam'i yoho yø xädi ra Jesús. ³ Nuna ra Bedu bi 'yembyø amigo:

—Nugä ga mma ra 'bahua —bi 'yembi.

Nu'u nzo p'uya, bi 'yena:

—'Necähe ga mmähä 'mø.

Bi yat'a n'na ra barco p'uya, bi ma. Pe nu'a ra xui'a p'uya, hin teni hua bi dini. ⁴ Mi necähäi p'uya, bi hnu ra Jesús ngue 'bäp'u ja ra nenthe. Pe hingui pa'u yø xädi ngue gue'a. ⁵ Bi 'yenna Jesús:

—Ague n'yø'ah, lua hin teni hua gui theui ya?

Nu'u yø mahua p'uya bi 'yembi:

—Hingui ts'u cuø.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Dam'i 'yentra xit'a p'u ja rá hyo ra barco ngue n'yei ya'mø, gui theui yø hua p'uya.

Bi 'yentra xit'a p'uya. M'mefa, asta hingui hät'i da juxra xit'a p'u ja ra dehe, ngue xangu yø hua bá cäp'u. ⁷ Nu'a ra xädi emmei di mahra Jesús bi 'yembra Bedu'a p'uya:

—Guehna ma Hmuu na n'yø.

Hontho bi 'yøhra Bedu ngue t'embu gue'a ra Hmu'a 'bäp'u, bi hye rá pahni p'uya, porque xi mmøgue. Mi hye p'uya, bi nyørbu ja ra dehe ngue bi zøn'a nts'edi p'u bi 'bäi. ⁸ Man'na ciento metro mađi 'bedi ngue da zøn'a nenthe ra barco. Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nnengui, ni gatra xit'a cu yø hua. ⁹ Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø ra sibi, oxpu 'da yø

hua ngue nthaxi. Jap'u ra thuhme. ¹⁰ Nuna ra Jesús bi 'yembi:

—Bá cuui ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹ Bi nexpu ja ra barco ra Bedu p'uya, ngue bá juna xit'a, bi zøp'u hingui he ra dehe. Pe bá yuyø ndøhua ra xit'a, n'na ciento 'ne yote ma'de'ma hyu yø hua bá cäp'u. Xandøngu, pe himbi xetra xit'a. ¹² Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—'De gui nzimxudui ya.

Nu'u yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o na ra Jesús, porque ya pađi te'o. ¹³ Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thuhme, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴ Ya rá hyu ndi na ra ora na, ngue mahombi nyau i yø xädi 'mø mi benna te ra Jesús.

I nzohra Bedu ra Jesús.

¹⁵ Mi juadi bi nsihme p'uya, nuna ra Jesús bi 'yanna Bedu, bi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'unt'u'i ra Jonás. ¿Ua man'na gadi maqui ngue tengu gui macä ya mi'da?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Nu'i gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembuya:

—Dam'i fähyø ja'i nu'u ec'eigä ya'mø.

¹⁶ Rá yondi p'uya, mahombi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'unt'u'i ra Jonás. ¿Ua gadi maqui?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi nya ra Jesús, bi 'yembuya:

—Dam'i fähyø ja'i nu'u ec'eigä ya'mø.

¹⁷ Rá hyu ndi p'uya, mahombi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'unt'u'i ra Jonás. ¿Ua gadi maqui?

Nuna ra Bedu p'uya, bi du rá mmui porque ya rá hyu ndi bi 'yänni ngue'mø di mađi. Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, nu'i gátho guí padí. 'Nε guí padí ngue dadí ma'i.

Mí dahra Jesús, bi 'yεmbuaya:

—Nu'mø ngue gadi maqui, dami fáhyø ja'i nu'ε εc'εigá ya'mø. ¹⁸ Majuaní dí xi'i ngue nu'mø mará ngüε'i, bi zä gá dutni ngut'i, guí pa hapu guí nne guí mma. Pε dá zønna pa ngue guí ndac'εi, guí majni 'yε p'uya ngue n'nan'yo rá ja'i di dut'a'i, nup'ε hapu hinguí nne guí mma, ja di zixa'i p'ε.

¹⁹ Nguna rá hya bi manna Jesús, di opan'yu rá Bedu te rá forma ja ngue di tho, gue'a di 'yεspabi Oja'a di du. M'mεfa p'uya bi 'yεmbi:

—Ogui hegagui —bi 'yεmbi.

Bi 'yänna Bedu teni 'be'a dá tho'a man'na rá xädi.

²⁰ Bi nyεhra Bedu p'uya, bi nu ngue mmap'u'a man'na rá xädi εmmei di mahra Jesús. Guehna rá xädi bi 'yørpá rá nt'änni'a rá ora 'dap'ε mi sihmεui yø xädi rá Jesús. Bi 'yεmbi: “Ague grá Hmu, ¿te'o'a ja ngue di dá'i?” bi 'yεmbi. ²¹ Mí nu rá Bedu ná p'uya, bi 'yänna Jesús, bi 'yεmbi:

—Xina 'bεcua, ¿te 'be'a dá tho ná?

²² Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá nnegá ngue di m'mεcua nu asta gue'mø dá pengui, ya di njatho. Xi'i, ¿te go di mporta'i? Nu'i 'yo guí hegagui.

²³ Ya bi n'yo rá hya p'ε ha 'bu hmi'da yø 'yεc'εi p'uya, ngue t'εmbi ya hinda du ná rá xädi ná. Pε nuna rá Jesús hingue masque bi ma ngue hinda du. Sinoque bi 'yεna: “Nu'mø ngue gá nnegá di m'mεcua nu asta gue'mø dá pengui, xi'i, ¿te go di mporta'i?” bi 'yεna.

²⁴ Nuna rá xädi naya, guehna rá xädi di ja majuaní ná rá hya naya, 'nε bi 'yot'ua ja rá sεcua ná rá hya mma. Pε dí pahmε ngue majuaní te mma.

²⁵ Xangu te gá bi 'yøtra Jesús. Pε nu'mø ngue xta mma nt'ot'i ua ja rá sεcua n'na ngu n'na'ε yø hya ya, rá

nεgui hinxti 'yengua ja rá ximhäi yø libro xta mma nt'ot'i 'mø. Dá ngut'atho.

Hechos
Ja ua yø hya bá øtyø xädi
ra Jesucristo p'ua bá fädi
bi 'yonna hoga 'da'yo
hya.

Ra Jesús bi nyäui yø xädi 'mø bi bennate.

¹ Ague Teófilo, nuna rá mudi ra libro dá ot'i, gä dá cuarta sacua te gä bá ørbu bá fädi bi nxänbäte ra Jesús, ² asta gue'mø mi ma mahets'i. Pe hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhni ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espiritu Santo dá 'yøt'e. ³ Porque nu'mø mi bennate p'ua bi t'ägui, søp'ua 'bähyø xädi ra Jesús ngue yaui. Mente gue'a nyote ma pa, njandyatho bi hnu ra Jesús. Janangue bi fädi ngue majuaní 'bui mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi ra Jesús ngue ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja yø ja'i.

⁴ Nu'mø tobe 'dap'ua 'bähmu yø xädi ra Jesús, bi xifi ngue hinda bömp'ua ja ra hnini Jerusalén. Bi 'yembí:

—Dami tømhmua na ra hya ya xtá xi'ahua ngue di yat'ahua ma Papágä.

⁵ Majuaní ngue bi 'yøtra nxixya ra Xuua conna dehe, pe ya himma ya'atho yø pa di ha'ahua ra ts'edi ra Espiritu Santo ya.

Bi ma mahets'i ra Jesús.

⁶ Mahømbi nyäui yø xädi ra Jesús. Pe bi 'yørpa ra nt'änni ya yø xädi, bi 'yembí:

—Ague grá Hmu, çua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandase yø ja'i ua ja ra häi Israel?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nu'a ra hya xa nzänna Papá dá 'yøt'e, hingui ja ngue go gui pähmu tema pa, ogue tema ora daní nja'a.

⁸ Pe di ha'ahua ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue gui japhua majuaní yø ja'i te'ogä. Nguna ra hya gui

xihma yø ja'i 'bup'ua Jerusalén, gätho mi'da yø ja'i 'bup'ua ja ra häi Judea, dá guep'ua ja ra häi Samaria, asta gue'mø gä tathua rá ngüni nximhäi.

⁹ Mi juadi bi manna ra hya bi mamp'uya, hetho yø xädi ha i ma maya ra Jesús. Bi yarbua ja n'na ra gui p'uya, ya hinní mantho bi hyandi. ¹⁰ Hingui hegui hantho mahets'i ha i mpa. Mi nu p'uya, 'bäp'ua yoho yø anxé, he yø t'axcahe.

¹¹ Bi 'yembüya:

—Ague gyø mmenguhua Galilea, çhanja ngue gui hanthua maya? Ya gä nuhua ngue bi ma mahets'i ra Jesús, pe mahønda ep'ua tengutho gui nuhua ngue i ma ya.

Bi thanhna Matías.

¹² Nuya yø xädi mambi 'bup'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos, bá ehé, bi zø'a Jerusalén. Nuna ra nyuni na, guerpätho ngue Jerusalén, comma n'na kilómetro.

¹³ Mi zømp'ua ja ra hnini p'uya, bi nexpu ja ra tøcangu mi nsäya. Nuya yø xädi, guehna ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Jacobo nuna rá ts'ant'ua ra Alfeo, ra Simu nuna n'yohua ra partido ngue ra zelote, ra Judas nuna rá n'yohua ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya p'uya, 'dap'ua bi mpeti ngue mmat'Oja. Mi 'bup'ua mi'da yø xisu, 'nehra Maya rá mamá ra Jesús, 'nè'ua yø cu ra Jesús.

¹⁵ N'na ra pa p'uya, xi mpeti comma n'na ciento 'nè 'däte nja'i. Bi nangra Bedu p'uya, bi m'mäp'ua made 'bähyø 'yèc'ei. Bi 'yembüya:

¹⁶ —Ague ma zi cu'ahua, jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro. Porque ra David, ra Espiritu Santo bi bennabi na ra hya bi 'yot'i ngue bi ma te dá thohra Judas. A nuna ra Judas, guehna bi m'met'o ngue bi zixyø ja'i bi bentra Jesús. ¹⁷ Mama n'yogähe na ra Judas, porque xquet'a bi tocabi ra 'befi ngue rá representante ra Jesús. ¹⁸ A nuna p'uya, nu'a rá

nzäbi bi dahā ngue bi dā rā Jesús, bi thān'a n'na rā häi. Nunā rā häi na, ja bi dup'ü rā Judas ngue bi dāgui, i m'mānya. Bi bōni gātho yō xēfo ngue bi fōgue. ¹⁹ Nū'mō mī 'yōhyō mmēngu Jerusalén te bi nja, i hutra häi ngue rā Acéldama, gue'a rā hyā gā yā yō ja'i'a. I nne dā mā, nī hū rā häi ngue rā ji. ²⁰ Ngūnā rā hyā bi cuarp'ü ja rā libro ngue yō Salmo rā David, bi 'yēna: “Da dū rā mmēnnigu, ya hīnjondi m'map'ü ja rā ngü”, bi 'yēnā. Xquet'a bi 'yēna: “Ndan'yo to di thojpā rā 'bēfi”.

²¹ A nūua dí 'būhmā ya, 'būcua 'da yō n'yohū ngue hīnguī hēgahe mēnte yō pa dā n'yohe rā Hmū Jesús. ²² Bi nup'ü bi xixyabi rā Xuua, 'nē bi nū 'mō mī ma mahēts'i. A nuyá, jatho ngue dā guehya 'da yō n'yohū ya, dā t'ēts'i ngue 'dap'ü gā n'yohe ngue di ja mājuani p'ü bi bēnnate rā Jesús.

²³ Bi thanhni yo nc'ei p'üya, rā Matías nēhra José. Nunā rā José p'üya, ja mī'da yō thūhū ngue i Barsabás 'nē i Justo. ²⁴ Mī mat'Ojā yō ja'i p'üya, bi 'yēnā:

—Mā Ojā'i, nū'i guī parpabi yō n'yomfēni yō ja'i. Dami 'yūhya ndana guī huanhya yo nc'ei 'būcua ya. ²⁵ Nunā rā n'yohū guī huanhni, di thocra 'bēfi, ngue rā representante mī pēhra Judas, nunā bi hyēp'ü rá 'bēfi 'mō mī 'yōtra ts'oqui, nup'ü nī 'yup'ü di mā, ja i map'ü.

²⁶ Bi gūcra suerte yō ja'i p'üya. Nunā rā suerte, bi nthēui rā Matías. 'Bexque'a rā ora'a p'üya, 'dap'ü bi n'yohū 'de'mā'da nc'ei yō representante nā rā Matías.

2

Rā Espiritu Santo bi hatra ts'edi yō xādi.

¹ Nū'mō mī zōhra pa ngue rā ngo Pentecostés, gā xī mpeti yō 'yēc'ei p'ü ja n'na rā ngü. ² Xōgue nthambēnitho bi 'yēhmaya, ēnā n'na rā ndōnthi rā ndi fat'ambo

rā ngü. Gā bi 'yup'ü ja rā ngue xī mīhyō 'yēc'ei. ³ Bi hnu p'üya ngue ēnā yō jani yō sibi di nxamp'ü hūdi n'na ngü n'na. ⁴ Guehnā rā Espiritu Santo di hatra ts'edi yō ja'i. Nunā rā Espiritu Santo, bi japyō ja'i ngue gā yā yō 'dan'yo hyā hīnguī padī. N'na ngü n'na yō ja'i, gue'a rā Espiritu Santo xānnbi temā hyā dā mā.

⁵ Nū'a rā pa'a p'üya, nup'ü Jerusalén mī 'būp'ü 'da yō judío xpī 'yēhē 'damā 'dan'yo yō häi ngue dā nū rā dannigo. ⁶ Guehya xī mpeti 'mō mī 'yōde ngue ēnā 'yo rā ndōnthi ya. Mī 'yōde ngue di yahni yō 'yēc'ei p'üya, hīnguī padī hanja ngue gā yā yō 'yēc'ei'a te yō hyā. Porque øhyō ja'i ngue gā yā yō 'yēc'ei'a te yō hyā gā yap'ü ja yō häi xpī 'yēhē. ⁷ Gā di 'yōdyō ja'i, hīnguī padī te dā 'yōt'e. Di n'yēmbi n'na ngü n'na:

—Nūya yō n'yohū di yahni ua, gā yō mmēngu Galilea ya. ⁸ Pē çhague nja ngue dí øhmū gā yā'a te mā hyāhū n'na ngü n'najū? ⁹ A nuyá, 'būcua yō mmēngu Partia, yō mmēngu Media, yō mmēngu Elam, yō mmēngu Mesopotamia, yō mmēngu Judea, yō mmēngu Capadocia, yō mmēngu Ponto, yō mmēngu Asia, ¹⁰ yō mmēngu Frigia, yō mmēngu Panfilia, yō mmēngu Egipto, yō mmēngu Africa nūya rá m'map'ü mān'na rá nguēp'ü ngue rā hīni Cirene. Xquet'a 'būcua yō mmēngu Roma. Nū 'da'ü p'üya, yō judío p'ü bá mī, mī'da p'üya, ya xā bēnnabi yō nt'ēc'ei yō judío. ¹¹ Xquet'a 'būcua yō mmēngu Creta, yō mmēngu Arabia. 'Nē dí øhmū ngue ēspābi Ojā yō ja'i, 'nē gā yā'a te mā hyāhū n'na ngü n'najū.

¹² Gā di 'yōdyō ja'i, hīnguī padī hanja ngue gā yā yō 'yēc'ei'a te yō hyā gā yā. Di n'yānni n'na ngü n'na p'üya, di n'yēmbi:

—¿Hanja'a te hmāngua? —di n'yēmbi.

13 Pɛ thenthō mī'da yø ja'j, i ɛmbi ngue itī'u di yahni.

Bi zohyø ja'i ra Bɛdu.

14 Nuna ra Bɛdu mī 'bāp'u p'uya, 'dap'u 'bāhm'u 'dɛ'ma'da yø representante ra Jesús. Bi ts'edi bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ague gyø judío guí søthū ua, da guehyø mmɛngu ua Jerusalén, dami pahmū hanja na ra hya jap'u ya. Dami 'yøhmū xanho ra hya ga xi'ahū ya. 15 Nuya yø n'yohū 'bucua, hinguī itī ya tenguthō guí mbɛmhmū. Porque hīnjonguī itī'a guto xudī. 16 Nuna te bi nja ya, guehna ra hya bi manna pøngahya Joel ngue bi 'yɛna: 17 “Ga xi'ahū ra hya mman'Oja. Bi yɛna: Da 'yɛhra pa ga pɛnnabī ra Espírītu Santo gātho yø ja'j 'bui rá ngūnī nxīmhai. Guehna di bɛnnabī ra hya da manni ts'ant'uhū 'nɛhni t'ixuhū na. Yø ts'ant'uhū da nu yø cosa hinguī nnu mī'da yø ja'j. Yø dac'ei da 'ui yø t'j. 18 Nu'u yø pa'u, ga pɛnnabī ra Espírītu Santo mā mɛfi ngue yø n'yohū 'nɛhyø xisu. Guehna di bɛnnabī ra hya da manna. 19 Ga øt'a yø milagro nū mayā. Nūua ja ra hāi p'uya, di nja yø hmɛya ngue ra ji, 'nɛhra sibi, da nangra 'bifi. 20 Ya hīndī yotra hyadi. Xtā nthēnī ra zana tengutho ra ji. Guehna di nja naya hante ngue da zønna pa dá ɛp'u ra Hmu. Guehna ra pa di nɛqui rá ts'edi Oja maguesɛ. 21 Nu te'o gā nzo Oja, gue'u di nyanyø te'u”, i ɛn'Oja.

22 Ra Bɛdu p'uya, bi sigue bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ague gyø judío hū, dami 'yøhmū ra hya ga mmangā. Bi ne Oja ngue bi 'yøtyø milagro p'u guí 'bāhmū connā guehna ra Jesús ra mmɛngu Nazaret. Janangue guí pahmū ngue guesɛ Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yøtra Jesús. 23 Pɛ gā dāphu yø ts'oc'ei ra Jesús ngue bi cuatra pont'j, bi hyo. Pɛ ya manjam'mø xpā nzān'Oja ngue bi

zo ni 'yɛhū ra Jesús ngue gā jahū p'u. 24 Pɛ nuyá, Oja bi japi ngue bi bɛnnate ra Jesús. Bi gujpu ja ra ndate mī o, porque hinguī sã ngue da cop'u. 25 Ja bi bømp'u'a te bi manna David connā guehna Jesús ngue bi 'yɛna: “Zant'a gā n'yo'be Oja. Oja 'bup'u ja mā n'yɛi, n'namhma ngue hīnjonda 'yangui. 26 Janangue dadi johya, ga mma hanja ngue ja gra pahā. 'Nɛ hu mā mmūi ngue te da thohma do'yo 'mø dá tu. 27 Porque hinguá sogagui mā tegā p'u ha o yø ánima. Hinguī jaqui da 'ya mā do'yo, porque ni mɛfigui gadi maqui. 28 Nu'j gā xogagui mā mmūi ngue dá pađi ngue ja gra te para zantho. Ya man'natho di njaga mpähā 'mø ga nnu'j”, bi 'yɛna.

29 Ague n'yø'ahū, di nne ga xi'ahū te bi thohnā mā mboxitahū ra David. Bi du na, 'nɛ bi t'āgui. A nu'a rá panteón, i jatho asta guehra pa jap'u'a ya. 30 Pɛ nuna ra David mará pøngahya Oja na. Mī pađi te xi yarpabī Oja, ngue nuna n'na'u yø mbom'meto, guehna ra Cristo naya. Go di ponnabī'a ra ndast'abi mī pɛhra David. 31 Nuna ra David, ya mī pa'a m'met'o ngue di bɛnnate ra Cristo na. Janangue bi mamp'uya ngue rá te ra Cristo, hīnda ts'ojpabī p'u ha o yø ánima. Bi mā ngue hīnda 'ya rá do'yo. 32 Oja bi japi ngue bi bɛnnate ra Jesús. Gāthogāhe ya, gā dadi jahe majuanī ngue bi bɛnnate na. 33 Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesús, bi zixpu bí ja rá n'yɛi. Nuna ra Espírītu Santo ya xi yat'Oja ngue da pɛnhni, bi japra Jesús ngue bá pɛnhni, bi zøcua di 'bāhmū. A nuyá, guehna ra Espírītu Santo go øt'a te guí nnuhū ya, 'nɛ'a ra hya guí øhmū ya. 34 A nuna ra David, hīmbi ts'ixmate p'u ja rá n'yɛi Oja na. Sinoque bi 'yɛna: “Nuna Oja, nu'mø mī zojpagui mā Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi

'yembj: *Damj micua ja ma n'yeigä ya,* ³⁵ *asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gätho'u ni nsuiui", bi 'yembj.* ³⁶ *Gätho yø judío rá m'map'u ja ra häi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o na ra Jesús. Guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Pe nu'ahü, gá cuathu ra pont'i na.*

³⁷ *Gä bi där'man'u yø mmüi yø ja'i mø mj 'yøhna ra hya bi manna Bedu p'uya. Bi 'yøpra ra nt'änni ra Bedu p'uya co 'ne'u mi'da yø representante ra Jesús, bi 'yembj:*

—*Ague n'yø'ahü, ÷te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?*

³⁸ *Mj dahra Bedu p'uya, bi 'yembyø ja'i:*

—*Damj hyehmu p'u ra nts'o n'na ngu n'na'ahü. Jatho ngue guí nxixyahü, gue'a di fadi ngue guí ec'eiü ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'uya, di pun'na ni ts'oquiü, 'ne da pen'nahü ra Espiritu Santo.* ³⁹ *Porque go di toca'ahü na ra hya ya xa mma mayat'i, 'ne ni basihü, 'ne'u to gä rá m'map'u 'yapatho. Nuna Oja ma Hmuü, i nzohni hangu yø ja'i nne prá mmüi da zofu.*

⁴⁰ *Ra Bedu p'uya, xangu mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi consejo yø ja'i, bi 'yembj:*

—*Damj hyehmu p'u'a te gäma nts'o ga 'yo yø ja'i —bi 'yembj.*

⁴¹ *Nuya yø ja'i bi nu manho ra hya mmanna Bedu, bi ma maxixyabi. Nuya ja ma'da'yo bi 'yec'ei ra hya'a ra pa'a p'uya, comma hyu mahuaü njai bi züdi.* ⁴² *Gätho ya yø ja'i ya, hingui nne da hyc'a ra hya xänbata yø representante ra Jesús. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'ne 'dap'u mmat'Oja. 'Dap'u xenna thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús.*

Ya xangu to bi 'yec'ei ra Jesús.

⁴³ *Gä bi nsu yø ja'i ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesús.* ⁴⁴ *Nu'u ya xi 'yec'ei ra hya p'uya, gä 'dap'u di mpeti. Nu'a te gä*

pets'i, 'da guí mmetitho. ⁴⁵ *Bi mä yø häi yø ja'i, nu'u ja mi'da te mi pets'i, gä bi mä. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honi.* ⁴⁶ *N'na pa ngu n'na pa di mpeti p'u ja ra njja. Nup'u ja yø ngu yø ja'i, gä 'dap'u di mpeti ngue sihmε. Gä 'dagui johyatho yø ja'i ngue 'dap'u sihmε 'ne hinjondi 'yets'i.* ⁴⁷ *Gä espabi Oja. Nuya yø ja'i 'bap'u ja ra hñini, gätho nnu manho ya yø 'yec'ei. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja øt'e ngue man'na ni hyuxta yø 'yec'ei di nyanyø te.*

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

¹ *N'na ra pa, nuna ra Bedu 'nehra Xuua, 'da i marbu bí ja ra njja di mpeti yø judío. Comma hyu nde bi ma, gue'a ra ora pa ra mhmat'Oja yø ja'i'a.* ² *Mj zømp'u ja ra goxthi njja ni hu ngue ra Goxthi Mahotho. Mi hup'u n'na ra n'yohü ngue tudyø gua asta gue'mø mamba mj. I t'ep'u ngue hnepe da 'yäpra limosna'u yø ja'i cat'ambo nnija.* ³ *Nu'mø mj nu ra Bedu 'nehra Xuua ngue mmap'u da yarbü ja ra njja, nuna ra dogua p'uya bi 'yäpra limosna.* ⁴ *Ra Bedu p'uya 'nehra Xuua bi hyc'i. Bi 'yembra dogua na ra Bedu p'uya:*

—*Damj hyc'ca'be —bi 'yembj.*

⁵ *Nuna ra dogua p'uya, bi hyc'i. I tøm'i ngue te xti unni.* ⁶ *Pe ra Bedu bi 'yembj:*

—*Hin tema mēnyu nna hagä ngue ga 'da'i. Pe nu te da zä ga 'da'i, ga 'da'i. Connä ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmengu Nazaret, dí xi'i ya, dami nangui, guí n'yo.*

⁷ *Nuna ra Bedu p'uya, bi bennba rá 'ye ngue rá n'yei, bi gats'i. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyu xanho yø hyundo'yo ngue yø dägua. Bi zä bi m'mäi xanho.*

⁸ *Nuna ra dogua p'uya, xøgue ra n'nas'mø mj nangui ngue bi n'yo. 'Da i yarbü ja ra njja p'uya. Ya ni 'yo, 'ne ni sägu mēnte di ja mamma di Oja.* ⁹ *Gätho yø ja'i mi*

'bħ'ambo nnija, bi nu ngue mēnte ni 'yo na mará dogua, mēnte di ja mammađi Oja. ¹⁰ Nuna yø ja'i, i pađi ngue gue'a ra dogua xi t'ep'ħ ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra n'yohħ mi ħpra limosna yø ja'i'a. Yø ja'i p'ħya, di 'yøtho 'nē i su ngue nnu yø ja'i ngue ya bi zā na mará dogua.

Ra Bedu bi zohyø ja'i 'bħp'ħ ja ra nija.

¹¹ Nuna mará dogua 'mø mi zā, asta ħinguĭ nne di thøhra Bedu 'nēhra Xuua, i sammi. Gātho yø ja'i p'ħya, gā di fetyø n'yomfēni ngue su. Bi map'ħ bi 'bāhra Bedu ja ra ngun'yū ni hu ngue ra Salomón. ¹² Mi nu ra Bedu p'ħya ngue xangu yø ja'i 'bħp'ħ, bi 'yēmbħya:

—Ague gyø judíoħ, ħhanja ngue gađi 'yøthoħ'a te bi nja? ħHanja ngue guĭ ēmhħm ngue comma ts'ēdisē'be, ogue ngue di sugā'be Oja, dá japā'be bi n'yo na ra n'yohħ 'bħcua? ¹³ Sinoque nu'a ma Ojaħ mi thanne ma mboxitahħ ra Abraham 'nēhra Isaac 'nēhra Jacob, gue'a bi n'øthe'a ya, para ngue da t'ēspabi'a rá Ts'ant'ħ Jesús. Pē nuna ra Jesús, guehna gā dāħ p'ħ 'bħhyø ts'at'abi na. Nu'mø mi ne xtĭ thøhra Pilato, pē nu'ahħ ħingā nehħ. ¹⁴ Pē nuna ra Jesús ħin tema nts'o bi 'yøt'e, gā ra nho mañi n'yo. A nu'ahħ p'ħya, ħingā nehħ ngue xtā ma mathøgue na, sinoque go gā 'yāhmħ ngue bi ma mathøgue n'na ra hyote. ¹⁵ Go gā hyohħ na báđi unna te. Pē Oja bi japi ngue bi bēnnate p'ħ ha bi t'āgui. A nugā'be ya, go dađi jagā'be majuanĭ ngue bi bēnnate ra Jesús. ¹⁶ A nuna ra n'yohħ 'bħcua ya, guĭ pahmħ ngue mi dogua na. Pē ni hmĭ ni dāħ ngue bi zā na ra n'yohħ na. Rāngue bi 'yēc'ēi ngue ra Jesús da zā da 'yøthe, janāngue bi zā xandønho ya.

¹⁷ Ague n'yø'ahħ, nugā dí pađi ngue ħinguĭ pađi te gā mbøn'a gā 'yøthħ. Xquet'a njarbatho ni

hmuhħ di manda p'ħ ja ra nija ya, aħa bi hyo ra Jesús. ¹⁸ Pē nuna Oja, bi japi ngue bi nja'a te gā bi 'yotyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'ħ yø pøngahya, bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zā ra n'ħ. ¹⁹ Janāngue nuyá, damĭ hyēhmħ p'ħ'a te gnĭ 'yohħ. Damĭ 'yēc'ēihħ Oja, n'namhmħ ngue di mpun'na ni ts'oquihħ. Ja da hyut'a ni mmħihħ Oja p'ħya. ²⁰ A nuna Oja da pēnhna Jesús, porque guehna ra Cristo ya xpa t'ets'i ngue di manda ua na. ²¹ A nuyá, ra Jesucristo jatho ngue da m'map'ħ mahēts'i asta gue'mø da 'yøt'Oja ngue da gom'na'yo gātho yø cosa i ja. Nguna ra hya bi mañ'ħ yø maca pøngahya Oja xā m'mħmø ya mandønjam'mø tho. ²² Nu'mø mi zohyø nyogui ja'i ra Moisés, bi 'yēmbi: “Nuna Oja ma Hmuhħ, nu'ħ yø judío, da bøn'a n'na nc'ēi ngue di mpøngahya tengutho bi jacā. Nu'a ra pøngahya'a p'ħya, damĭ 'yøhmħ te gāma hya da xi'ahħ. ²³ Nu ra ja'i ħinda 'yēc'ēi na ra pøngahya na, da ts'ijpħ ha 'bħhyø judío ngue da tho”, bi 'yēna.

²⁴ Bá fudi asta ra Samuel, gātho'ħ mi'da yø pøngahya xā m'mħi, gā bi ma ngue di nja'a te gā dí nnuhħ ra pa ja p'ħya. ²⁵ Nuna ra hya ya xā yarpabi Oja yø ja'i ngue di nja, tengutho ra hya bi bēnnbabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuna ra hya na, da 'yøt'ahħ ra nho na. Oja bi 'yøt'ui n'na ra cohi ma mboxitahħ Abraham, bi 'yēmbi: “Conná guehna n'na ni mbom'meto di m'mħi, da ma majapi gātho yø ja'i 'bħ'a nximħi”, bi 'yēmbi. ²⁶ Nuna Oja bi unna cargo na rá Ts'ant'ħ, rá mudi ĭ mēnnbħ guĭ 'bħhmħ ngue di jap'ahħ. I nnepe ngue guĭ hyēhmħ p'ħ ra nts'o gnĭ n'yo n'na ngu n'na'ahħ.

4

Ra Bedu 'nēhra Xuua bi 'bħp'ħ ha 'bħhyø mmäcja.

¹ Mente yahua yø ja'i ra Bedu 'nehra Xuua, bi zøhyø mmäcja p'uya, bá n'youi ra 'bet'o asminyø co 'ne'ua yø saduceo. ² I mbøcue'ua p'uya, ngue ra Bedu 'nehra Xuua xänbä ra hya yø ja'i, i xifi ngue nu'ua xa ndu i ja ngue di bennate, porque bi bennate ra Jesús. ³ Bi bent'i bi got'a fädi, ja gue'mø mi hyats'i xti nja ra hya. Porque ya bi nde bi got'i. ⁴ Pe nu'ua yø ja'i bi 'yøhra hya i hma, xandøngu bi 'yec'ei ra hya. Nu'a gangu yø 'yec'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yohua, ya ni ma da za'i cut'a mahuañi.

⁵ Mi hyaxpuya, bi mpeti yø hmu yø mmäcja p'ua Jerusalén, co 'ne'ua yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío, ni n'yohua yø xänbäte ngue ra ley. ⁶ Ni n'yohua na ra Anás rá hmu mmäcja. Ni n'yohua ra Caifás, 'nehra Xuua 'nehra Alejandro. 'Ne gätho yø mēni ya yø hmu mmäcja ni n'yohua. ⁷ A nuya p'uya, bi manda ngue bá ts'i ra Bedu 'nehra Xuua, bi ma ma'ba'mi p'ua made ngue da t'ørpa ra nt'änni. Mi 'yänbaya, bi 'yēmbi:

—¿Te'o bi 'da'auí ra nt'edi'a te guí øt'ui n'yø, o gue te'o bi 'da'auí ra ts'edi ngue guí øt'ui tengu na ra hya na? —bi 'yēmbi.

⁸ Nuna ra Bedu ts'o p'uya, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi bi 'yēmbiya yaui p'uya:

—Ague n'yø'aha, nuya yø n'yohua di manda ua ja ra hnini, da guehyø n'yohua 'bet'o ngue yø judío. ⁹ Guí änga'be ha bi nja'a ra nho dá ørpä'be na ra n'yohua mi'ua, ngue ha bi njap'ua i yañi. ¹⁰ A nuyá, ga xi'aha ha bi nja, n'namhma ngue da badi gätho yø judío. Nuna ra n'yohua 'bucua bi yañi conná ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmøngu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gä cuathua ra pont'i ngue bi tho na. Pe Oja bi japi bi bennate p'ua bi t'ägui. Conná guehna ya, ni hmi ni dāha p'ua bi yanna ra n'yohua 'bucua. ¹¹ Gá 'yøthua tengutho yø gado 'mø

bi 'yen'a n'na nguadi n'na ra do, embi ngue hinguí ho. Pe m'mefa p'uya, guehna da gohi ngue brá 'bebo p'ua brá fahra jado na. Guí njathua p'uya, hingá nu manho ra Jesús. Pe guehna rá thanhni Oja na. ¹² Hijnom man'na da zä gdá nyamhma. Porque bá sän'Oja ngue nuua ja ra ximhai, hønðra Jesús ja rá ts'edi da yanju.

¹³ Nu'ua yø n'yohua di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi nu te øtra Bedu 'nehra Xuua ngue ya manzaqui. 'Ne pahyø ja'i ngue nuya yø n'yohua ya, himbi ma ra xädi, i embyø ja'i ngue hinte padi. Janangue di 'yøtho. Pe pahyø ja'i ngue mi n'youi mam'met'o ra Jesús. ¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'ua 'bähma na ra n'yohua mará dogua ya xi zä. Ya hinguí säp'ua da 'yēmbiyø ja'i ngue ra fehni'a te bi nja. ¹⁵ Bi xi p'uya ngue bi ma bá m'mä'athi, mente bi nhēcahya, bi zänni te da japi. ¹⁶ Di n'yēmbi:

—¿Te 'be'a ga japhua ya yø n'yohua 'youa dí 'bähma? Porque gätho yø mmøngu Jerusalén, ya padi ngue hijnonda zä da 'yøt'a te bi 'yøt'e. Ya hinguí sä ga emhma ngue himma juani'a te bi 'yøt'e. ¹⁷ A nuyá, ma ga pihma ya, n'namhma ngue hinni mantho da manna hya p'ua ha 'bøhyø ja'i. Ma ga xihma ya ngue ra pa di map'ua, ya hinni mantho da xihyø ja'i hanja na ra Jesús.

¹⁸ Mi juadi bi nhēcahya yø ja'i p'uya, bi zonhni ngue bi 'yēmbi:

—A nuyá n'yø'auí, 'yo høngui xihma ra hya yø ja'i ya. Yoni mantho høngui xänbaha yø ja'i rá hya ra Jesús.

¹⁹ Mi dahra Bedu 'nehra Xuua, bi 'yēmbi:

—Damí hyacju xanho ra güenda ya. ¿Ua guí haxua njuani ngue da nu manho Oja ngue go di nja'a te guí mmamhma ya'mø, hingo di nja'a te mman'Oja 'mø? ²⁰ Nuna ra Jesús, jatho ngue ga mmamhmagä'be'a te

dá nu'be bi 'yøt'e, 'nɛ'a te dá ø'be bi mā.

²¹ Høntho juadi bi pidi, bi thø p'uya. Porque ya hĩmbi dĩni ha xti japi ngue xta ngot'i. Porque supĩ di mbøcue ya yø ja'i ɛspabi Oja ngue te xi nja. ²² A nuna ra dogua xi t'øthe conná ts'edi Oja, i tho'a nyote njeya 'bui.

Bi 'yáprá ts'edi Oja yø 'yɛc'ɛi ngue hĩndi nsu.

²³ Nu'mø mi ma mathøgue ra Bødu 'nɛhra Xuua, bi map'u 'buihyø amigo. Bi xifi gátho'a te xi manyø hmũ yø mmácja, 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. ²⁴ Nu'mø mi 'yø'a te si p'uya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yɛna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gá bí ja maya, gá hocra hãi, gá hocra jathe, gá hoqui gátho yø cosa i ja. ²⁵ Nu'i ma Oja'i, conná Espĩritu Santo gá japni mɛfi ra David ngue bi man'a te guĩ nne guĩ mma, porque ra David bi 'yɛna: “¿Hanja ngue mbøcue yø ja'i 'bup'u ja yø nación? 'Nɛ hĩndi nja'a te sãnni di nja. ²⁶ Di mpeti yø dast'abi p'u ja yø nación. Da guehyø ts'at'abi 'bup'u ja yø hĩni 'da'igu sãnni. I sũ Oja 'nɛ sambabi'a ra Cristo bá ɛts'j”, bi 'yɛnna David. ²⁷ Porque majuanĩ ngue nuua ja ra hĩni Jerusalén, nuna ra dast'abi Herodes conná Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i hĩngyø judío, gá bi mpeti, bi nhɛcahya ngue sũ'a ni maça Ts'ant'u Jesús guá ɛts'j. ²⁸ Pɛ nuna ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja. ²⁹ A nuya grá Hmu, ya guĩ nnu te guĩ pite yø ja'i ya. Damĩ hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue hĩndi nsu ni mɛfi da mamp'a'i ni hya. ³⁰ Conni ts'edi damĩ 'yøt'e ngue da zã'u to xan'u. Damĩ 'yuhyø hmɛya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maça Ts'ant'u Jesús.

³¹ Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yan'a hãi p'u xi mpeti yø ja'i. Gá bi zã yø ja'i ngue di haɾa ts'edi ra Espĩritu Santo. Ya hĩnguĩ su da mambrá hya Oja p'uya.

Nu'a te pɛs'yø ja'i, gá 'da gui mmetitho.

³² Gátho yø 'yɛc'ɛi, 'bui tengutho 'mø ngue da n'na nc'ɛitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbɛni. Ni xinga n'na nc'ɛi ngue da 'yɛna jase rá mmeti. Nu te gá pɛts'i, gá comhmi. ³³ A nuya yø representante p'uya, gá ha ra ts'edi di ja majuanĩ ngue bi bɛnnate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unná njapi. ³⁴ Yø 'yɛc'ɛi p'uya, hĩnjo'o ngue da hĩnyu te da hyoni. Porque nu to gá ja yø hãi, ogue yø ngu, i pá ngue di unna mɛnyu ngue ma darpi yø ja'i. ³⁵ Nu'mø bi zøp'u 'buihyø representante ra Cristo, di dãpra mɛnyu. Go di darpabi yø ja'i ya p'uya, n'na ngu n'na yø ja'i ma t'unni'a te honi.

³⁶ Mi 'bup'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita na ngue ra mmɛngu Chipre. A nu'u yø representante ra Cristo p'uya, gui hutĩ ngue ra Bernabé. I nne da ma ngue n'na ra n'yohu di hojpa yø mmui yø mmic'ɛiui. ³⁷ Nuna ra José p'uya, bi mã n'na rá hãi mi ja. Bi dãpra mɛnyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nɛhra Safira.

¹ Nuna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías conná Safira rá xisu, bi mã n'na rá hãi ya p'uya. ² Pɛ bi hyaca n'na parte ra mɛnyu i mã rá hãi, co 'nɛhrá xisu bi baði. Nuna man'na parte p'uya, bi dãpyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hĩnte xta hyaqui. ³ Ra Bødu p'uya bi 'yɛmbi:

—Ague Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni nyomfɛni ra zithu ngue guĩ nne gui hyãtra Espĩritu Santo?

Porque gá hyacra mēnyu guí pá nī hāi. ⁴ Xina rá hāi, ¿uanguí nī mmeti na? Ya gá pá, 'nē mī o nī 'yē rá mēnyu, uanguí xquí 'yōt'e te guí nne. ¿Hanja ngue gá bēni guí mmanā fehni? Hīngyō ja'í'u guí nne guí hyāti, sinoque Oja guí nne guí hyāti —bi 'yēmbi.

⁵ Ngu i 'yōhna rá hya bi sihra Ananías, 'bexpi dū, bi dá p'uya. Gá bi 'yēmmēi bī nsu ya yō ja'í bi bađi te bī nja. ⁶ Bi nangui 'da yō n'yohu mī 'bēp'u, bi 'uennbabī rá do'yo rá ánima, bi hyats'i bá āgui.

⁷ Mī thogui commā nhyu ora p'uya, bi yut'ambo na rá Safira rá xisu rá ánima. Pē hīngui pađi te xī nja. ⁸ Rá Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Damī xiqui, ¿ua gue'a guí pá nī hāiui'a rá hya xa hmāngua mahē'mō, uague hīn'na?

Mī dahra Safira, bi 'yēna:

—Ahá, gue'a dá pá'be'a —bi 'yēna.

⁹ Rá Bēdu p'uya bi 'yēmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhēcahya ngue guí hyār'mahyaui rá Espiritu Santo? 'Bāp'u goxthi'uto xpá 'yác'a'í nī damme. 'Nē mahōnda hyaxa'í ya ngue guá n'yāgui —bi 'yēmbi.

¹⁰ 'Bexque'a rá ora'a p'uya, bi dahra xisu p'u mī yauí rá Bēdu, ngue bi dū. Mī yut'ambo yō 'yāte p'uya, mahōmbi dīni ngue ya xī dū rá xisu. Bá wjrp'uya, bī ma bá āgui 'dap'u bi 'youi rá damme. ¹¹ Gá bī nsu yō 'yēc'ēi. Ximmāngu'u hīngyō 'yēc'ēi p'uya, xquet'a bī nsu mō mī 'yō'a te bī nja.

Xangu yō milagro bī nja.

¹² Nup'u ja rá ngun'yu nī hu ngue rá Salomón, ja bī mpeti p'u xangu yō 'yēc'ēi. Nuya yō representante rá Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yō hmēya bi 'yutyō ja'í, porque hīnjongui sá da 'yōtyō milagro bi 'yōrbu bī mpeti yō ja'í. ¹³ Madague'a hīngui cuarb'u 'bāhyō 'yēc'ēi ya yō ja'í hīngyō 'yēc'ēi, pē nnu manho yō 'yēc'ēi, hīngui sui. ¹⁴ Man'na

man'na nī hyuxtā yō ja'í bi 'yēc'ēi rá Jesús. Yō n'yohu, yō xisu bi 'yēc'ēi. ¹⁵ Asta bi jacyō dārquehī yō ja'í ngue pop'u ja yō caye. 'Bū'o bá oxyō t'ots'i, 'bū'o bá oxyō fīdi, i nnepyō ja'í ngue nu'mō bi thop'u rá Bēdu, madrá xahatho dī nthēui rá dārquehī, 'bexi sá rá n'u hēmbi. ¹⁶ Nu'u yō hnīni guerpūtho bī ja, bá ēhyō ja'í bi zō'a Jerusalén. Bá dū yō dārquehī, bá dū yō ndunthi. Pē gá bi t'ōthe.

Bī n'ofādi yō representante rá Cristo.

¹⁷ Nunā rá hmu yō mmācja p'uya, gātho ya mī'da yō n'yohu, nuya ja yō nt'ēc'ēi nī hu ngue yō saduceo, gá bī nseyā 'mō mī nu ngue xandōngu yō ja'í n'youi ya yō representante rá Cristo. ¹⁸ Bī ma mabent'i ya yō representante p'uya, bi jot'i. ¹⁹ Pē rá anxē Oja p'uya, bi xocra goxthi fādi 'mō mīnxui ngue bá jūqui. Bi 'yēmbi:

²⁰ —Nī mē ya, nī m'māhmi p'u ja rá nīja dī mpeti yō judío. Damī xihmī yō ja'í hanja na rá hya ngue rá 'da'yo te.

²¹ Nu'u yō representante rá Cristo 'mō mī 'yōhna rá hya bi xihra anxē, bī ma mxudītho p'u ja rá nīja ngue bi xānba rá hya yō ja'í. Nu'a rá ora ebī mmanā hya p'u ja rá nīja p'uya, ja bi ōt'a junta'u yō hmu yō mmācja. Bi petyō n'yohu dī māda p'u ja rá nīja. Ja bī māda ngue dā njacyō ofādi p'uya. ²² Pē nu'mō mī zōp'u ja rá fādi'u yō policia, ya hīmbi dīmp'u yō ofādi. Bá pennb'uya, bī mā ngue ya hīnjo'o p'u yō ofādi. ²³ Bi 'yēna:

—Dá tīngāhe ngue n'nōt'e xanho rá fādi, 'bāp'u yō mādi p'u ja rá goxthi. Pē nu'mō mā xocāhe rá goxthi p'uya, ya hīndá tīngāhe p'u mbo yō ofādi.

²⁴ Mī 'yōhyō hmu yō mmācja na te xī nja p'uya, 'nē'a rá hmu'u yō n'yohu ja yō 'befi p'u ja rá nīja, ngue hīnjo'o p'u yō ofādi, dī n'yēmb'uya:

—¿XØ Hague xpí bøn'u p'uya?
—di n'yembí.

²⁵ Nu'a ra ora'a p'uya, bi zø'a n'na nc'ei, bi 'yembí:

—Nu'u yø n'yohu gá cothu fädi 'mø mñde, ya bí 'bøp'u ja ra nija. Bi xännba ra hya yø ja'i —bi 'yembí.

²⁶ Nu'a rá hmu yø policía p'uya, bi mähä'u yø mmipolicíauí ngue da si'u yø representante ra Cristo. Pε hĩmbi unĩ, porque su da mñdo yø ja'i. ²⁷ Nu'mø mamba ts'i'u yø representante ra Cristo p'uya, bi ma mā'bä'mi p'u ja ra junta. Nu'a ra hmu mmäcja bi 'yembí:

²⁸ —¿Ua hĩnguĩ øhmu ra hya, uangui dá hec'ahe ngue nu'a rá hya ra Jesús, ya hĩnni mantho guí xännba'u yø ja'i? A nuya gátho ra hñni Jerusalén, ya xcá sinnba'u'a ra hya guí xännba'te'u ya. 'Nε guí emhmu ngue go ma ts'oquigähe p'u bi du na ra n'yohu guí mmamhmu.

²⁹ Mĩ dahra Bedu p'uya, co 'nε'u mĩ'da yø representante, bi 'yεna:

—Nugähe dí emhme ngue jatho da t'εc'ei te mman'Oja, hĩnda gue'a ngue yø ja'itho da t'εc'ei bi yø hya.

³⁰ Nunā ra Jesús dí mmangähe ya, guehna gá cuathu ra pont'i ngue bi du na. Pε nunā Oja mĩ thanne ma mboxitahu, bi japi ngue bi bennate.

³¹ Oja p'uya, bi zixpu bí ja rá n'yei na ra Jesús, guehna bi 'yets'i ngue di ndast'abi ngue da yanyø ja'i na. A nuyá, nuya yø judío, mat'unni ra tiempo ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui. ³² Guesε ra Espíritu Santo di ja majuanĩ na ra hya na. Da guecähe p'uya, xquet'a dadi jahe majuanĩ na ra hya na. Nunā ra Espíritu Santo p'uya, guehna bá pεnnbabi Oja'u yø ja'i bi 'yεc'ei bi rá hya na.

³³ Mĩ 'yøhna ra hya bi si p'uya, janjuanĩ ngue bi mbøcuc. Bi ne ngue xta hyopyø representante ra Cristo. ³⁴ Nu'p'u 'bøhyø mmäcja, n'youi p'u n'na ra n'yohu ni hu ngue

ra Gamaliel, ja rá nt'εc'ei ngue ra fariseo 'nε ra xännbate ngue ra ley. 'Nε gá nnu mansu yø ja'i na ra Gamaliel. Bi m'mä p'uya, bi mñda ngue bi njæcathi n'na ts'æquits'u ya yø representante ra Cristo. ³⁵ Bi 'yεmbyø ja'i na ra Gamaliel:

—Ague gyø judío'u, dami n'yomfēni te guí nne guí 'yørpahu ya yø n'yohu 'bæcua. ³⁶ Dami bæhmmu te bi nja 'mø yø pa xa thogui ngue mi 'yonna hya ra Teudas. Bi 'yεna ngue maguesε, 'nε bi dēnni commā goho ciento nja'i. Mĩ zä mĩ tho p'uya, gä bi n'uen'u mĩ tenni. Bi m'mep'u ra hya p'uya. ³⁷ M'mefa p'uya, nu'mø mĩ nja ra censo, mahømbi 'yonna hya ra Judas nu'a ra mmengu Galilea. Xquet'a xangu to bi dēnnba rá hya. A nu'mø mĩ tho, gä bi n'ueni to mĩ tenni. ³⁸ Janangue dami hyehmu p'uya yø n'yohu 'bæcua. 'Yo gadi nthint'i ngue guí sähmu. Porque nu'mø yø hyasε'a ra hya i mma, di m'mεhyø hya 'mø. ³⁹ Pε nu'mø ngue rá hya Oja i mmamp'uya, hĩnda zä guí hejpa'u te mmam'mø. Man'na n'yo mĩ 'yøthu ngue go ga cohmu ngue mā nsaih Oja.

⁴⁰ Gä bi nu manho yø ja'i te bi manna Gamaliel. Bi ma macut'i mbo ya yø representante ra Cristo p'uya ngue bi 'bei. Bi xi p'uya ngue ya hĩnni mantho da xihyø ja'i hanja na rá hya ra Jesús. Bi thø p'uya. ⁴¹ Mĩ bømp'u ja ra junta'u yø representante ra Cristo p'uya, di johya ngue ya bi zä ra n'u conná guehra Jesús. ⁴² N'na pa ngu n'na pa hĩnguĩ säya bi xännbate p'u ja ra nija di mpeti yø judío, 'nep'u ja yø ngu i mmanna Jesucristo p'u ni ma.

6

Bi t'εxi yoto nja'i ngue di nfäxte.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yø 'yεc'ei. Nu'u ga ya ra hya ngue ra griego p'uya, bi madi bi za'u

yø judío ga ya ra hya ngue ra ebreo. I ena ngue hingui t'ørpabi masu xanho'u yø 'danxu 'mø ma dat'i ra hme n'na pa ngu n'na pa. ² Janangue nu'u 'dema yoho yø representante ra Cristo p'uya, bi peti gätho'u yø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Hinda zä'a ngue go ga hecähe p'u'a nnä mangähe rá hya Oja, ngue gui 'yεmhmü ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'u ja ra nts'ihmε.

³ Janangue nuya ma zi cu'ahu, nua ha dí 'bähmü ya, dami hyomhmü yoto yø n'yohü da ma mafäti na ra 'befi na. Pe gue da gue'u yø n'yohü bá dinna hya, 'ne nnu mansu gätho yø ja'i, 'ne dädi nequi ngue n'youi ra Espiritu Santo.

⁴ A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhmat'Oja, 'ne ga nxänbähe yø ja'i rá hya Oja.

⁵ Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'εts'i. Guehna n'na ra n'yohü xanzaqui rá nt'εc'ei, 'ne n'youi ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmengu Antioquia, guehna ya xi 'yεc'ei bi m'met'o yø nt'εc'ei yø judío na. ⁶ Nuya yø n'yohü bi thannbäya, bi ts'ixpu 'bähyø representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nuya yoto nja'i bi t'unyø cargo, bi japyø 'ye p'u ja yø ya.

⁷ Rá hya Oja p'uya, man'na ni ma ma'yonitho. Man'na ni 'yεc'ei tho yø ja'i p'u ja ra hñini Jerusalén. Xquet'a xangu yø mmäcja bi nu manho ra hya, 'ne bi 'yεc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

⁸ Xandøngu rá njapi Oja bi unna Teba, ngue yø hmεya bi 'yørbu 'bähyø ja'i. Nuya yø milagro bi 'yøt'e, hñjongui sä da 'yøt'e. ⁹ Bi madi bi njuntui ra Teba ya yø n'yohü pap'u ja rá nija yø judío ni hu ngue ra Libertos, 'nehya yø

judío ngue yø mmengu Cirene, 'nehya yø mmengu Alejandría, 'nehya yø mmengu Cilicia, 'nehya yø mmengu Asia, gä tønmahyä ra Teba. ¹⁰ Pe himbi zä xtä ndäjpä rá hya, porque ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmanna Teba.

¹¹ Astä bi dahra mēnyu 'da p'uya, sifi ngue da ma ngue xi 'yøde ngue ya mants'o ra Teba ngue sähra Moisés, 'ne sū Oja. ¹² Janangue bi yans'yø ja'i p'uya, bi mpeti yø n'yohü 'bet'o ngue yø judío, 'nehyo xänbäte ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpu bi nja ra junta. ¹³ Bi t'εxyø ja'i da manyø fehni p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohü 'bäcua, hingui säya ngue nnømman'u ra macä nija ja ua, 'ne nnømman'abi rá ley Oja.

¹⁴ Ya xtä øcähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret, embi ngue da demhra nija 'na. 'Ne embi ngue di pähyø costumbre bi zogahu ra Moisés.

¹⁵ Nu to gä mi hup'u ja ra junta p'uya, herpabi rá hmi ra Teba ngue entho rá hmi n'na rá anxε Oja.

7

Bi zohyø nsuiui ra Teba.

¹ Nu'a rá hmu yø mmäcja p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua majuan'i'a si'a'i ya n'yø? —bi 'yεmbi.

² Mi dahra Teba p'uya, bi 'yεna:

—Ague n'yø'ahu, dami 'yøhmü na ra hya ga mmangä ya. Nuna ma mböxitähu ra Abraham, nu'mø mi m'mü p'u ja ra häi Mesopotamia, tobe himmani map'u ja ra häi Harán, bi nthēui na Oja maguesε.

³ Oja bi 'yεmbi: “Dami sop'u ni häi ya, gätho'u ni mēni da gop'u. Gui mmap'u ja ra häi ga xi'i”, bi 'yεmbi. ⁴ Nuna ra Abraham, bá pømp'u ja rá häi ni hu ngue Caldea mi 'bui. Bi ma, i m'mü p'u Harán. M'mεfa p'uya, bi du rá papá. Oja p'uya, bi xihra Abraham ngue bá εcua ja ra häi dí 'bähmü ya. ⁵ Pe

nu'mø mamba ehε, ni xinga n'na xequi xti unna ra häi ja ua. Ni xinga guerp'u di 'bämra gwa xti unni. Pe madague'a, nuna Oja bi yarp'i ngue di unni gätho na ra häi ja ua. A nu'mø bi du p'uya, da gohmi yø basi. Nu'u yø pa'u p'uya, tobe him man'i m'mahyø basi ra Abraham. 6 Nuna Oja bi 'yembra Abraham, "Nu'u ni mbom'meto, goho ciento njeya dan'i m'map'u ja n'na ra 'dan'yo häi. Ja da ma ma'uni p'u, porque jatho da 'yotra 'befi di manda yø hmu". 7 Pe Oja bi 'yembi: "Ga haspagä ra güenda ya yø ja'i da 'yøt'e ngue yø hmu. M'mefa p'uya, da εcua ya ma ja'i ngue da dannegui", bi 'yεn'Oja. 8 Nuna Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xequi ra xifani rä do'yo yø ts'unt'u mø bi m'mai. Gue'a ni hu ngue ra circuncisión, guehna da nopa hmeya na ngue'a ra cohi bi 'yøt'e. Janangue nu'mø mi m'mahra Isaac, bi mεpya 'mø mi gwa'a nhyato ma pa. Nuna ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yør'mø mi m'mahra ts'unt'u ni hu ngue ra Jacob. Nuna ra Jacob xquet'a ngu'a bi japy'a 'de'ma yoho yø ts'unt'u bi m'ma'a m'mefa, guehya yø xita ya ngue yø judío.

9 Nuya yø ts'unt'u ra Jacob, ga bi seyabi na ra José yø n'yohu. Janangue bi 'ba na ra José p'uya, bi danyø ja'i man'i ma Egipto. Pe ra José, bi mäx Oja. 10 Nu hangu ra n'u bi za ra José, bi yan'Oja. 'Ne bi unna n'yomfεni xanho. Bi 'yøt'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nuna ra Faraón marä dast'abi p'u ja ra häi Egipto, guehna bi 'yεxra José ngue di manda p'u Egipto na, 'ne bi 'yεts'i ngue bi mandabi p'u ja rä ngu.

11 N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'i p'u ja ra häi Egipto, 'nep'u ja ra häi Canaan bi nja ra ot'i. Nduummitho te bi nja. A nu'u ma mboxitahu

p'uya, hinha tini te da zi. 12 Ngu i 'yøde ngue bi ja te da ts'i p'u ja ra häi Egipto, bi menhyø ts'unt'u ngue da tu ra trigo. Ya rä maditho na ra 'yogui na p'uya. 13 Rä yondi bi ma p'uya, ya bá mpate'u yø n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yø mεni ra José p'uya. 14 Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rä papä Jacob, gätho'u mi'da yø mεni bá ts'i, hyate ma'de'ma cat'a nja'i mi sadi ngue gätho. 15 Janangue bi njap'u ngue i mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'ne'u 'de'ma yoho yø ts'unt'u bá tup'u. 16 Pe himbä t'äp'u Egipto 'mø mi du, porque nuya yø ts'unt'u ra Hamor ngue yø mmεngu Siquem, ya xi mä n'na ra panteón ngue xi danna Abraham, ja i thuxpu ngue bá t'ägui.

17 Pe εna bi ba'mø ni ma da zonna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguitho bi nxandyø judío p'u Egipto. 18 Nup'u Egipto, bi m'ma'a m'mefa n'na ra dast'abi ngue himbi badi te'o na ra José. 19 Nuna ra dast'abi na, bi nu man'u ya ma mboxitahu. Bi japi ngue da 'yenyø basi 'mø bi m'mai, n'namhma da du. 20 Gue'u yø pa'u p'uya, ngue bi mihra Moisés. Guehna n'na ra zits'unt'u bi nu manho Oja. Pe honda nhyushna bi zi rä mamä p'u ja rä ngu. 21 Nu'mø mi 'yemp'uya, nuna rä t'ixu ra Faraón guesε na bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mø drä basi. 22 Nuna ra Moisés, ga bi bapabi yø mfadi yø mmεngu Egipto. 'Ne bi 'yεhra pa ngue bi zedi te bi ma. 'Ne pad'i xanho ha di japi te da 'yøt'e.

23 Nu'mø mi gwa'a nyote njeya 'buhra Moisés, bi zo rä mmai ngue da ma di zεngua ya yø judío ngue yø mεni. 24 Mi zømp'u 'buhyø mεni p'uya, bi nu n'na ra mmεngu Egipto ngue di unnbabi n'na rä mεni. Bi cospabi'a te mi ørbuya, pe bi hyo'a ra mmεngu Egipto. 25 Nuna ra

Moisés bi 'yɛnɑ ngue dɪ mmɛya'ʉ yø mɛnɪ ngue bɪ mɛnnbabi Oja ngue dɑ yɑnɪ para ngue dɑ ma mathøgue p'ʉ sɑ rɑ n'ʉ. Pɛ hɪmbɪ mmɛya yø judío te t'ørpabi. ²⁶ Mɪ hyaxpɹya, nʉnɑ rɑ Moisés bi dɪmmɪ yo nc'ɛɪ yø judío ngue dɪ ndʉnse. Bi hejpa p'ʉya, i nnepe ngue dɪ nhɛɣgui, bi 'yɛmbɪ: “Ague n'yø'auɪ, gɑdɪ mmɛnɪui. ¿Hanja ngue gɑdɪ ndʉnseui?” bi 'yɛmbɪ. ²⁷ Nu'a mɪ pʉte p'ʉya, bi nønhnɑ Moisés, bi 'yɛmbɪ: “¿Te'o bi 'yɛxɑ'ɪ ngue guɪ nts'ʉt'abi, ngue guɪ hyasca'be rɑ gũenda? ²⁸ ¿Ua guɪ nne guɪ hyogui tengutho gɑ japa n'na nc'ɛɪ rɑ mmɛngu ua Egipto mande?” bi 'yɛmbɪ. ²⁹ Mɪ 'yøhra Moisés ngue t'ɛmbɪ xi nhote, bi 'dagui, i map'ʉ ja rɑ hɑi Madián. Ja i m'map'ʉ p'ʉya, 'nɛ ja bɑ mɪp'ʉ yoho yø ts'ʉnt'ʉ.

³⁰ Nʉnɑ rɑ Moisés, mɪ gua'a nyote njɛya ngue 'bʉp'ʉ Madián. Nʉp'ʉ ja rɑ dapo jonna t'øhø Sinai, bɪ nʉ n'na rɑ ndʉt'o ngue tøhra sibi. Ja bɑ nyap'ʉ rɑ anxɛ Oja p'ʉya. ³¹ Nu'mø mɪ hyɛtra sibi rɑ Moisés, di 'yøtho hanja'a te bɪ nʉ. Bi guarbɹya ngue dɑ nʉ xanho. Bɑ nya Oja p'ʉya, bi 'yɛmbɪ: ³² “Guecɑ drá Oja mɪ thannegɑ nɪ mboxita Abraham. Drá Ojagɑ ngue rɑ Isaac, drá Ojagɑ ngue rɑ Jacob”, bi 'yɛn'Oja. Pɛ asta huacra Moisés ngue bɪ nsu. Ya hɪnguɪ hɑ nzammɹi ngue dɑ hyɛtɪ xanho. ³³ Bi 'yɛn'Oja p'ʉya: “Damɪ c'ojhnɪ thɪxfanɪ, porque nʉua guɪ 'bɑi, rɑ ndʉxchɑi ua. ³⁴ Dɪ nnʉgɑ rɑ n'ʉ i thohmɑ ja'igɑ rɑ m'mʉ'a Egipto. Dɪ ø'mø dants'ɪ. Dɑ ɛcɑ ya ngue gɑ nyaɪ n'namhmɑ ngue dɑ ma mathøgue. Ague Moisés, dɪ nne gɑ pɛn'na'ɪ Egipto ya” —bi 'yɛmbɪ.

³⁵ Madague'a hɪmbɪ nʉ manho m'met'o yø judío nɑ rɑ Moisés ngue xi 'yɛmbɪ: “¿Te'o xpɑ 'yɛxɑ'ɪ ngue guɪ nts'ʉt'abi, ngue guɪ hyasca'be rɑ gũenda?” xi 'yɛmbɪ, pɛ guehna bi 'yɛx Oja ngue dyø hmʉ yø ja'ɪ nʉya dɑ jʉquɪ. Ngʉnɑ bi xihra

anxɛ bɪ nʉp'ʉ ja rɑ ndʉt'o mɪ danzø. ³⁶ Nʉnɑ rɑ Moisés, guehna bɑ jʉpʉ ja rɑ hɑi Egipto ma mboxitahʉ nɑ. Ja bɑ ʉp'ʉ yø hmɛya ngue yø milagro bi 'yøt'e, tengutho bi 'yørbʉ ja rɑ Thɛnga Jathe. Bi 'yøtyø milagro mɛnte bɪ n'yo dapo nyote njɛya. ³⁷ Nʉnɑ rɑ Moisés bi xihyø ja'ɪ, bi 'yɛmbɪ: “Nʉnɑ Oja, dɑ 'yɛxɑ n'na rɑ pøngahya ngue yø judío tengutho bi jacɑ. Nʉnɑ rɑ pøngahya nɑ p'ʉya, damɪ 'yøhmʉ te gɑmɑ hyɑ dɑ xi'ahʉ”, bi 'yɛmbɪ. ³⁸ Guehna 'dap'ʉ bɪ n'yohʉ yø ja'ɪ p'ʉ ja rɑ dapo nɑ rɑ Moisés. 'Nɛ bɪ map'ʉ ja rɑ t'øhø Sinai ngue bɑ nyaui rɑ anxɛ Oja. Ja bɑ sip'ʉ rɑ hyɑ Oja p'ʉya. Bɑ ɛp'ʉ 'bʉhmɑ mboxitahʉ ngue di thojpabi nɑ rɑ hyɑ bɑ sifi, guehna rɑ hyɑ bi t'ʉnnɪ ngue di thogahʉ naya.

³⁹ Pɛ ma mboxitahʉ hɪmbɪ 'yɛc'ɛɪ nɑ rɑ hyɑ bɪ manna Moisés. Bɪ mɛspatho te bɪ ma, sinoque bɪ ne xtabɑ mmɛnga Egipto mahøn'a. ⁴⁰ Bi 'yɛmbyø ja'ɪ rɑ Aarón: “Ague Aarón, dɪ nnegɑhe ngue guɪ hocyø dahmʉ dɪ m'met'o p'ʉ gɑ dɑ mähɑ. Porque nʉnɑ rɑ Moisés bɑ jʉgahʉ p'ʉ ja rɑ hɑi Egipto, hɪndɪ pahmʉ te bɑ jana”, bi 'yɛmbɪ. ⁴¹ Bi hocɑ n'na rɑ dahmʉ ngue rɑ t'ʉndanɪ p'ʉya. 'Nɛ bi hyo yø mbo'øni ngue bi 'yørpɑ rɑ 'bøt'e rɑ dahmʉ. Di johya yø ja'ɪ ngue ya bi hocra dahmʉ dɑ danne. ⁴² Nʉnɑ Oja p'ʉya, bi hyɛp'ʉ yø ja'ɪ. Bi ʉnna 'yʉ yø ja'ɪ ngue yø sø bɪ ja maya, gɑ ørpɑ yø dahmʉ ngue thanne. Ngu'a nt'ot'i p'ʉ ja rɑ libro bi 'yotyø pøngahya Oja ngue ɛnɑ: “Ague gyø judiohʉ, mɛnte gɑ n'yo dapohʉ nyote njɛya, ¿ua gɑ hyocjʉ yø mbo'øni ngue gɑ 'yø'nɪ 'bøt'ehʉ? Nu'a, hɪn'na'a. ⁴³ Hante gue nʉp'ʉ gnɪ mähɑ, gɑdɪ 'yonnbahʉ rɑ ngu rɑ dahmʉ Moloc, 'nɛ guɪ tʉhʉ n'na rɑ dahmʉ ngue rɑ sø nɪ hʉ ngue rɑ Renfán. Guehya yø dahmʉ gɑdɪ hocse guɪ thannehʉ. Janangue nʉyɑ, gɑ høn'ahʉ thip'ʉ ja rɑ hɑi guɪ

'bħmħ ya, gdá pĕn'nahħ man'na rá nguep'ħ ngue rá häi Babilonia", bi 'yĕna.

44 Bi sigue bi nya rá Teba p'ħya, bi 'yĕna:

—Nup'ħ ja rá dapo, nuya ma mboxitahħ mi ja n'na rá ngun'ulu ngue mi nnopa nija yø ja'i. Ja pĕspħ yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nuna rá ngun'ulu p'ħya, bi xi Oja rá Moisés ngue dá 'yøt'e tengutho rá forma xi 'yuti. 45 Nuna rá ngun'ulu di pont'a cohmi. Nu'mø mamba ĕhra Josué bá n'youi ma mboxitahħ, go bi søcua rá ngun'ulu ua dí 'bħmħ'ħ ya. Mi zøhø bi hyannba yø häi yø 'dan'yo ja'i mi 'bħcua. Guehna Oja bi hyøn'athi yø mmĕhäi. Bi nja rá ngun'ulu asta gue'mø mi m'mħra dast'abi David. 46 Nuna rá David, xangu rá mate Oja bi dinnbi. Bi ne ngue xtā hyø'a n'na rá nija, ngue rá ngu ná rá Oja mi thanne rá Jacob. 47 Pĕ go bi hyøhra nija ná rá Salomón rá ts'ant'ħ rá David.

48 A nuna Oja maguese, hingui 'bħp'ħ ja yø nija di hocyø ja'i ná. Porque rá pøngahya Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yĕna: 49 "Dí hucá p'ħ mahĕts'i ngue dadi manda. Nuya ja rá ximhäi p'ħya, di nnopa nhnĕts'i. ¿Te 'be'a mangu guí ĕna guí hogahħ? Ogue ĕhapħ guí ĕmhħħ ngue ga nsäyagā? 50 ¿Ua hindá hocā ya te gāma cosa i ja?" bi 'yĕn'Oja.

51 Bi sigue bi zohyø ja'i rá Teba, bi 'yĕmbi:

—Xandø nnaxi ni mmħihħ. Ni guhħ xancot'i, zant'a guí fĕsthohħ te mmanna Espiritu Santo. Tengutho bi 'yøt'ma mboxitahħ, guí njathħ p'ħya. 52 Nuya ma mboxitahħ, gātho yø pøngahya Oja xa m'mħi, gā xa nzui. 'Nĕ bi hyo'ħ yø pøngahya bi xihyø ja'i ngue dá ĕp'ħ n'na nc'ĕi ngue gā rá nho dá n'yo. A nuyá, ya bá ĕ'a to bi man'ħ yø pøngahya'ħ. Pĕ gā dāhħ ngue bi tho. 53 Madagüe'a bá pĕnsĕ yø anxĕ

Oja ngue bi 'da'ahħ rá ley, pĕ hingui ĕc'ĕihħ rá hya.

Ya bi tho rá Teba.

54 Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ná rá hya bi si p'ħya, bi ndanzø yø mmħi ngue rá cüe, pĕts'i dá zadra Teba. 55 Nuna rá Teba p'ħya, di hatra ts'edi rá Espiritu Santo. Bi hyanma ĕĕts'i p'ħya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'nĕ bi hyandi ngue nup'ħ ja rá n'yĕi Oja ja 'bħp'ħ rá Jesús. 56 Bi 'yĕnna Teba p'ħya:

—Dí handā ngue bi xohra c'ammahĕts'i. Nuna rá n'yohħ bí 'yĕ mahĕts'i p'ħya, ya 'bħhħ ja rá n'yĕi Oja nħ —bi 'yĕna.

57 Bi mħhra hmafi yø judío p'ħya, bi gotyø gu, porque hingui nne dá 'yøhna rá hya mmanna Teba. Bi nyuntýø ja'i p'ħya ngue bi bent'i. 58 Bi gajma xøts'e rá hnini ngue bá pando. Nu'ħ yø testigo xi manna fĕhni p'ħya, bi gacyø tuhu ngue bi møp'ħ 'bā'a n'na rá n'yohħ ni hu ngue rá Saulo. Bi mħndo rá Teba p'ħya. 59 Mĕnte 'bħndo rá Teba p'ħya, bi zo Oja, bi 'yĕmbi:

—Ague ma Hmu'i Jesús, dadi dá'i ma te —bi 'yĕmbi.

60 Bi ndantýøhmħ p'ħya, rá ndøts'edi bi 'yĕna:

—Ague ma Hmu'i Jesús, 'yogui mbĕnnbabi'a te rá ts'oqui øtya yø ja'i 'bħcua.

Høntho bi man'a p'ħya, bi du.

8

Bi sigue rá Saulo ngue sħhyø 'yĕc'ĕi.

1 'Da'igu bi mammi rá Saulo'ħ to bi hyø rá Teba. Nu'a rá pa'a p'ħya, bi nanga n'na rá dasħi p'ħ Jerusalén ngue bi ts'ħhyø 'yĕc'ĕi. Gā bi n'ĕnyø 'yĕc'ĕi, i mpa mi'da yø hnini rá njap'ħ ja rá häi Judea. I mpa 'da asta rá häi Samaria. Pĕ nuya yø representante rá Cristo ĕimbi 'dahya. 2 Nuya yø n'yohħ suprā xudi Oja, guehya bi 'yāhra Teba ya. Janjuani zoni ngue mbĕni.

³ Pε di sigue ngue sahyø 'yεc'εi na ra Saulo. I huaxtyø ngu, bi jacyø n'yohu 'nεhyø xisu ngue cot'i.

Bi ma mā'yoni ra hoga 'da'yo hya p'u Samaria.

⁴ Nuyya yø ja'i bi 'dap'u Jerusalén, ndap'u bi zä i mpa yø ja'i, pε gä mmanna hoga 'da'yo hya p'u ni ma. ⁵ Nu'a ra Lipe guehna n'na nc'ei ra 'dagui na, i mpa p'u ja n'na ra hnini ngue ra häi Samaria. Bi mædi bi xihyø ja'i ra Cristo p'uya. ⁶ Bi mpeti gätho yø ja'i ngue øxra hya mmanna Lipe. Mi nu yø ja'i yø milagro bi 'yøtra Lipe p'uya. ⁷ Mi 'bap'u xangu yø ja'i ngue yø ndunthi, pε gä bi t'øthe. Nu'mø xihyø ts'onthi ngue da hyep'u yø ja'i n'youi, asta mafi. Xangu yø dogua bi 'yøthe, xangu yø ja'i tudyø gua bi 'yøthe. ⁸ Janangue gä di johya yø ja'i 'bap'u ja ra hnini.

⁹ Nup'u ja ra hnini, mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu. Mi hyätyø ja'i p'u ja ra häi Samaria conná mfadi ngue ra magia, mi εna ngue maguesε. ¹⁰ A nuná, dinguε dinnoho mi ørpa masu. Di n'yεmbyø ja'i: "Nuna ra Simu, janjuaní ngue n'youi rá ts'edi Oja na", di n'yεmbi. ¹¹ Mi t'ørpabi masu, porque ya rá ya'atho yø pa mi hätyø ja'i conná mfadi. ¹² Pε ra Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. Bi xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. 'Nε xifi hanja na ra Jesucristo. Nu'mø mi t'εc'ei'a te bi manna Lipe p'uya, yø n'yohu yø xisu bi nxixya. ¹³ Xquet'a 'nεhra Simu bi 'yεc'ei ra hya 'nε bi nxixya. Asta ya hingui nne da hyehra Lipe na ra Simu. Di 'yøtho 'mø bi nu yø milagro øtra Lipe.

¹⁴ Mi 'yøhyø representante ra Cristo mi 'bu'a Jerusalén ngue ya 'nep'u Samaria xi t'εc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennbu ra Bedu 'nεhra Xuua p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi zømp'u Samaria'u bi 'benhni, bi marpabi Oja yø 'yεc'ei ngue nnepe di n'youi

ra Espiritu Santo. ¹⁶ Porque tobe hinga n'na nc'ei mi n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque høntho xi nxixya para ngue da fadi ngue εc'ei ra Hmu Jesús. ¹⁷ Ra Bedu 'nεhra Xuua, nu'mø mi japyø 'yε p'u ja yø ya yø 'yεc'ei, yø 'yεc'ei p'uya bi n'youi ra Espiritu Santo.

¹⁸ Mi nu ra Simu'a te øtyø representante ra Cristo, ngue nu'a gui japyø 'yε p'u ja yø ya yø 'yεc'ei, 'be xi n'youi ra Espiritu Santo yø 'yεc'ei. Ra Simu p'uya, bi ne xta ngutra mēnyu ngue di njap'u. ¹⁹ Bi 'yεmbi:

—Damí 'dacui na ra ts'edi ja'au, n'namhma ngue nu to bi zä ga japä ma 'yε p'u ja rá ya, di n'youi ra Espiritu Santo —bi 'yεmbi.

²⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Nu'a ni mēnyu 'da gdi m'mehmi'a. ¿Hanto gui εna ngue nu'a bádi un'Oja, ra mēnyu gdi tin'a? ²¹ Nu'i hin'yu ni mmenthi ngue gui nthēui na ra 'befi na. Porque nup'u ja rá hmi rá dá Oja, hinga njuaniho ni mmæi. ²² Damí hyep'u ra nts'o ja ni mmæi. Damí 'yäprá mate Oja, xamhmatho di pun'na'i te gui mbēni. ²³ Porque di nnugä ngue grá zεya, 'nε gä ra nts'o xa mbent'ui ni mmæi.

²⁴ Bi 'yεnna Simu 'mø mi da p'uya:

—Damí marcauits'u Oja n'namhma ngue hinga thocá'a te gui xicui.

²⁵ M'mefa p'uya, nuyya yø representante ra Cristo, nu'mø mi juadi bi xihyø ja'i ngue majuaní na rá hya Oja, bá pengbaya, bí 'yε'a Jerusalén. Nup'u ja yø hnini ja'a ra häi Samaria bá thogui, gä bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

Ra Lipe bi nthēui n'na ra mmengu Etiopía.

²⁶ M'mefa p'uya, n'na rá anxε Oja bi xihra Lipe, bi 'yεmbi:

—Nuyá, ja ngue gui mma gdi ma Sur. Gui hyaxra 'yu bá nεxa

Jerusalén, i ntho'a Gaza —bi 'yεmbi.

Nup'u i nthohna ra 'yu na, hinjongui 'bui. ²⁷ Bi map'u sihna ra Lipe. Bi nthεui p'u ja ra 'yu n'na ra n'yohu ngue ra mmεngu Etiopía, ngue xpí 'yεhra ndanne Jerusalén. Rá 'bet'o mεfi na n'na ra xisu ni hu ngue ra Candase mi ndast'abi p'u Etiopía, mi ja rá cargo ngue ra tesorero. ²⁸ Ni huxrá carro jatyo faní ni ma rá hai Etiopía. Mente ni 'yo p'uya, di xáhra libro bi 'yotra pøngahya Isaías. ²⁹ Pε ra Espiritu Santo bi 'yεmbra Lipe:

—Damí cuatrá n'yohu ni huxrá carro mma nu.

³⁰ Ra Lipe p'uya bi guarbu ja ra carro. Bi 'yøde ngue nuná ra n'yohu di xáp'u ja ra libro bi 'yotra Isaías. Bi 'yεmbuya:

—¿Ua guí padí te gadi xáhya? —bi 'yεmbi.

³¹ Mí dahna ra n'yohu p'uya, bi 'yεna:

—Pε ¿hague gdá pacá p'uya, 'nε hinjo'o to da xiqui hanja ra hya? —bi 'yεmbi.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bi nexpu ja ra carro, 'dap'u bi mihmí. ³² Nu'a ra parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro di xá p'uya, guehna ra hya ngue εna: “Tengutho n'na ra dε'yo 'mø ni ma da tho, di mmuñi. Ogue nt'axi n'na ra dε'yo hñdi 'yani. Di njarbatho na ra n'yohu 'mø ni ma da tho ya, hñdi 'yani. ³³ Da ma ma'berpi rá sá ngue hñda ma m'mäts'i. ¿To go da badi hague ngu ra nts'o da 'yøtyø ja'i di 'bu'a ra pa'a? Porque da thajpabi rá te ua ja ra ximhai”.

³⁴ Nuná ra n'yohu p'uya, bi 'yánna Lipe, bi 'yεmbi:

—Damí 'yorca ra mate xiqui te'o na mmaná ra pøngahya naya. ¿Uague nuεε, uague 'bui te'o man'na mmaná?

³⁵ Mí dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro mañi xádi, bi xihra hoga

'da'yo hya ngue ha bi nja ra Jesús. ³⁶ Nu'mø mi thop'u po n'na ra dehe p'uya, bi 'yεn'a ra n'yohu yaui ra Lipe:

—I poua ra dehe ya, ¿ua hñda zä ga nxixyagä 'mø?

³⁷ Mí dahra Lipe p'uya, bi 'yεmbi: —Nu'mø guí hahní mmaí guí εc'ei ra hya, da zä njam'mø da hñ'na.

Mí dahra n'yohu p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí εc'εigä ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'ant'u Oja na.

³⁸ Bi manda ra n'yohu ngue bi ma ma'bá'mí ra carro p'uya. Bi mεp'u ja ra dehe ngue bi xixyabi ra n'yohu na ra Lipe. ³⁹ Nu'mø mi bøn'a nenthe p'uya, bi gus'ra Espiritu Santo ra Lipe. Nuná ra n'yohu bi nxixya p'uya, ya hñha mambi nu ra Lipe. Bi sigue bi n'yo p'uya, pε di johya gä ra 'yu. ⁴⁰ Mí dambεñi ra Lipe p'uya, ya 'bap'u ja ra hñini Azoto. Bi n'yo ngue bi hya 'da yø hñini ngue bi maná hoga 'da'yo hya, asta gue'mø mi zømp'u ja ra hñini Cesarea.

9

Nuná ra Saulo, bi mañi bi 'yεc'ei ra Jesús.

¹ Nuná ra Saulo, hinguí säya di pihyø ja'i ngue nne da hyo'u εc'ei ra Hmu Jesús. Bi map'u 'buhra hmu yø mmäcja p'uya. ² Bi 'yápna sxcua da gats'i, di map'u ja yø nija p'u ja ra hñini Damasco, ni hya ra ts'edi ngue da si'u to εc'ei ra hoga 'da'yo hya. Nu'mø yø n'yohu ogue yø xisu da tini, da tut'i da sip'u Jerusalén ngue di n'ofadi. ³ Pε nu'mø ni ma da zøt'a Damasco p'uya, nthambεñitho bi yot'a n'na ra nyot'i mayá ngue bi nthεui. ⁴ Bi dá'a hai ra Saulo p'uya. Bi 'yø p'uya ngue ts'ofa, bi t'εmbi:

—Aguε Saulo. Aguε Saulo. ¿Hanja ngue εmmei guí sxcui?

⁵ Mí dahra Saulo p'uya, bi 'yεmbi: —¿Te'o'i p'uya, grá Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'yembj:

—Go guecá drá Jesús ngue emmei guí sūqui. Pε gadí n'ansε, tengutho ra ndani 'mø embrá nhnet'i rá za ma sanj.

⁶ Astá huacrá Saulo ngue bi nsu. Bi 'yembuya:

—Ague grá Hmu, ¿teni 'be'a guí nneque ga øt'a p'uya?

Mi dahra Hmu Jesús, bi 'yembj:

—Damí nanguí, ni manu bi ja ra hnini. Ja daní si'i nu te ja ngue gui 'yøt'e.

⁷ Emmei di 'yødya yø n'yohu mi n'youi rá Saulo, porque bi 'yøde ngue bi ya maya'a nzohra Saulo, pε hinjombi nu. ⁸ Nu'mø mi nanga hãi rá Saulo p'uya, i nne di nhanni, pε bi nxädã. Janangue bi ma macanhni, bi zøn'a Damasco. ⁹ Bi m'mup'u nhyu pa, pε hinha hetj. Xingra hme, ni xingra dehe xtã nzi.

¹⁰ Nup'u Damasco, mi 'bup'u n'na rá 'yεc'ei ni hu ngue rá Ananías. Nunã rá Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'yembj:

—Ague Ananías —bi 'yembj.

Mi da p'uya, bi 'yena:

—Dí 'bucua grá Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ga 'yo, ni map'u ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Curbu ja rá ngu rá Judas. Damí 'yännbu n'na rá n'yohu ni hu ngue rá Saulo, rá mmengu Tarso. Nuya, exã bi mmat'Oja ya. ¹² Mente mmat'Oja rá Saulo p'uya, nup'u i nu, bi zøn'a n'na rá n'yohu p'u ha 'bui ni hu ngue rá Ananías. Bi nu ngue bi yat'ambo, bi japrã 'yε p'u ja rá ya para ngue di nzø yø dä.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a rá hya sihra Ananías, bi 'yena:

—Ague grá Hmu, xangu rá nts'o dí øcã xã 'yø'nã rá Saulo ngue di unyø ja'i nu'u εc'ei'i p'u Jerusalén. ¹⁴ A nuyá, bá äpra sūcua yø hmu yø mmäcja ya, ngue bá εcua ngue nu'u yø ja'i nzo'i, gã da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pε rá Hmu Jesús bi 'yembra Ananías:

—Ni mahma. Porque nunã rá n'yohu nã, ya xtã huanhnã nã ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'm'a n'nanni yø nación, 'nεp'u ha 'buhyø dast'abi da ma te'ogui, 'nεp'u 'buhyø judío da xifi te'ogui. ¹⁶ Nugã ga uti hague ngu gangu ra n'u da thogui connã ngueque.

¹⁷ Nunã rá Ananías bi map'u ja rá ngu mambi 'buhra Saulo. Mi yat'ambo p'uya, bi japrã 'yε p'u ja rá ya rá Saulo, bi 'yembj:

—Ague ma zi cu'i Saulo, nunã rá Hmu Jesús bá zo'i p'u ja rá 'yu, xpã mmennã ya ngue da zã di nzø ni dä, 'nε guí n'youi rá Espíritu Santo —bi 'yembj.

¹⁸ 'Bexque'a bi nzø yø dä rá Saulo p'uya. Bi hyø'u enã yø xihua mi ja yø dä. Bi nxixya p'uya.

¹⁹ Mi nsihme p'uya, mahømbi hya rá ts'edi. Bá m'mahma njammí pa p'u 'buhyø 'yεc'ei p'u Damasco.

Ra Saulo bi mambra hya Oja p'u Damasco.

²⁰ Bi du'mi bi manã hya rá Saulo p'u ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue rá Jesús, gue'a rá Ts'ant'u Oja'a. ²¹ Nuya gätho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yembj:

—¿Ua hinga guehna rá n'yohu 'b'a'a Jerusalén, nunã t'embj sūhyø ja'i εc'ei rá Jesús? Huanguí gue'a ni 'yεcua'a ya ngue da dut'u to da diní, da zispabi yø hmu yø mmäcja.

²² Pε man'na ni hyadra ts'edi rá Saulo ngue mmanã hya. I utyø ja'i te mmamp'u ja rá Macã Libro, ngue rá Jesús guehna rá Cristo xã 'yεx'Oja ngue di ndast'abi nã. Astã hingui padi te da 'yøtyø judío mi 'b'a'a Damasco.

Bi pongra ndate yø judío nã rá Saulo.

²³ Mi ma ya'atho yø pa p'uya, bi nhecahya yø judío ngue xtã hyo rá Saulo. ²⁴ Nu'u yø hyote, i fähyø goxthi ngue rá nenihni ngue da hyo 'mø bi thop'u. Pε mi mmeya'a

te fennbabi ra Saulo. ²⁵ Nu'mo minxui p'uya, nuya yø 'yεc'ei bi 'yε't'a n'na ra canasta na ra Saulo. I camba ja ra jado di thestra neni. Bi bomp'uya.

Ra Saulo bi ma Jerusalén.

²⁶ Nuna ra Saulo, mi zøn'a Jerusalén, bi ne xtí mpenhui'ya yø 'yεc'ei mi 'bap'ya. Pe gä su 'mø mi nu, porque embi ngue himma juani ra 'yεc'ei na ra Saulo. ²⁷ Nuna ra Bernabé go bi zixra Saulo p'ya 'bhyø representante ra Cristo na. Go bi manna p'uya ha bi njap'ya i nu ra Saulo p'ya ja ra 'yu na ra Hmu Jesús. Bi ma ha bi nja ngue bi zofo. Gue'a i hya ra ts'edi ra Saulo ngue bi mamp'ya Damasco hanja na ra Jesús. ²⁸ Nup'ya ja ra hnini Jerusalén, 'dap'ya 'yoh'ya yø representante na ra Saulo. Nup'ya ni ma yø representante, ja ni map'ya ra Saulo. ²⁹ Nuna ra Saulo bi hya ra ts'edi ngue mma hanja na ra Hmu Jesús. Di nju'mahya 'mø yaui ya yø judío gä ya ra hya ngue ra griego. Pe nuya yø judío ya, i nne da hyo ra Saulo. ³⁰ Mi mmeya yø 'yεc'ei p'uya ngue nne da tho ra Saulo. Bi zixp'ya, i ma Cesarea ja bi thöp'ya. Ya bi mase p'ya ja ra hnini Tarso na ra Saulo p'uya.

³¹ Ya 'bmmanho gätho yø 'yεc'ei ra m'map'ya ja ra häi Judea, da guerp'ya Galilea, da guerp'ya Samaria. Man'na ni hyadra ts'edi'ya ra m'map'ya. I 'bui ngue supra xudi Oja, 'ne faxra Espiritu Santo. Man'na man'ni 'yεc'ei'tho mi'da yø ja'i.

Bi t'øthe ra Eneas.

³² Bi n'yo ra Bedu ngue bi zengua yø cu. Xquet'a bi ma bí zengua'ya yø 'yεc'ei ra m'map'ya ja ra hnini Lida. ³³ Nu'a ra hnini'a p'uya, bi dimp'ya n'na ra n'yoh'ni hu ngue ra Eneas. Ya nhyato jeya mi oxrá t'ots'i, porque mi tudyø gua. ³⁴ Nuna ra Bedu bi 'yεmbi:

—Ague Eneas, da 'yøthe'i ra Jesu-cristo ya. Dam' nangui, pes'ni fidi.

Nuna ra därkehi 'bexpi nangui. ³⁵ Nu'ya yø mmengu Lida 'ne'ya yø mmengu Sarón mi nu ngue bi zä ra Eneas. Bi hyep'ya yø nyogui nt'εc'ei p'uya, bi 'yεc'ei ra Hmu Jesús.

Bi bennate ra Dorcas.

³⁶ Nup'ya ja ra hnini Jope mi 'bap'ya n'na ra 'yεc'ei ngue ra xisu man'ni hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hut'i ngue ra Dorcas. Nuna ra xisu na, mente ra pa bi m'mai bi 'yøtra nho, i faxyø ja'i hin'ya te da hyoni. ³⁷ Mi 'yε'a n'na ra pa p'uya, nuna ra Dorcas bi hyenni, pe bi du p'uya. Nu'mø mi 'betra ánima, bi 'bep'ya ja n'na ra cuarto bí ja mayá ra tōcangu. ³⁸ Nup'ya ja ra hnini Lida ja mi dup'ya ra Dorcas, querpatho bí ja ra hnini Jope mambi 'buhra Bedu. Nu'mø mi bhyø 'yεc'ei p'uya ngue bí 'bap'ya Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi menhni yo nc'ei ngue bá si ra Bedu.

³⁹ Nu'mø mi zomp'ya bí 'buhra Bedu'ya yø nzite p'uya, 'bexpa ehra Bedu. Mi zöp'ya ja ra ngu ra Bedu p'uya, bi ts'ixp'ya ja ra cuarto maya bí 'benna ánima. Xøgue di mäs'yø 'danxu p'ya 'beni ngue zoni. Bi t'ut'ra Bedu'ya yø tuhu 'nehyø vestido mi ør'mø mi 'buhra Dorcas. ⁴⁰ Nuna ra Bedu p'uya, bi xihyø ja'i ngue gä da bøn'athi. Bi ndantyøhmu p'uya, bi mat'Oja. Mente hetra ánima na ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague Tabita, dam' nangui —bi 'yεmbi.

Bi nzø yø dä ra ánima p'uya, bi hyetra Bedu, bi nangui bi mi. ⁴¹ Nuna ra Bedu, bi bennba rá 'ye ra Dorcas ngue bi xots'i. Mi xoxp'ya, bi ma macat'i mbo yø 'yεc'ei conyø 'danxu ngue bi däpi, pe ya i te. ⁴² Bi fadi gä ra hnini Jope na ra hya na p'uya. Janangue xangu yø ja'i bi 'yεc'ei ra Hmu Jesús. ⁴³ Nuna ra Bedu p'uya, ya'atho yø pa bá

m'map'u Jope ja rá ngu n'na ra hyuxfaní xquet'a ní hu ngue ra Simu.

10

Bi nyqui ra Bedu ra Neyo.

¹ Nup'u ja ra hnini Cesarea, mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Neyo. Mará capita na ra n'yohu na, rá hmu n'na 'bui yø soldado ni hu ngue ra Italiano. ² Nuná ra n'yohu na, gá thanne Oja'u 'bap'u ja rá ngu, 'ne gá suprá xudi Oja. Xquet'a xangu ra menyu madí uní ngue faxyø judío. 'Ne zant'a mmat'Oja. ³ N'na ra pa p'uya comma hyu nde, bi mpá rá nhandí ra Neyo tengutho 'mø di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na rá anxé Oja bi yarbá ha 'bui, bi 'yembí:

—Ague Neyo —bi 'yembí.

⁴ Bi hyetra anxé ra Neyo p'uya, pè bi nsu. Bi 'yänmbaya, bi 'yembí:

—¿Tema hya, grá Hmu?

Mi dahra anxé p'uya, bi 'yembí:

—I nnu manho Oja ngue guí mmat'Oja 'ne nnu manho te guí øt'e ngue guí faxyø ja'i hin'yu te da hyoni. ⁵ A nuyá, damí 'yet'i to da si ra Simu bí 'bá'a Jope, nuna ga ts'ofu ngue i Bedu. ⁶ Nuná ra Bedu, 'bap'u ja rá ngu ra hyuxfaní nuna xquet'a i Simu. I ja rá ngu p'u ja rá nnengui ra jathe. Nuná go da xi'i te 'be'a ja ngue guí 'yø'na —bi 'yembí.

⁷ Mi ma ra anxé p'uya, nuna ra Neyo bi zohni yoho yø mæfi 'ne n'na ra soldado. Nuná ra soldado, rá n'youi ra Neyo ngue xquet'a 'nehna mi thanne Oja na. ⁸ Bi xifi te xi nu p'uya. M'mefa p'uya, bi menhyø nzite p'u ja ra hnini Jope.

⁹ Mi hyaxpaya, ya ni 'yo ra 'yu yø nzite, ni ma da zømp'u ja ra hnini. Comma huxyadi p'uya. Nuná ra Bedu bi nexma xøts'e ra ngu ngue da mat'Oja ¹⁰ Nuná ra Bedu p'uya bi ntu manthuhú. Mente mahojpi te da zi, bi mpá rá nhandí tengutho 'mø di 'ui. ¹¹ Bi nu ngue bá xohra

c'ammahets'i. Bá cacua häi n'na ra manta xannoho, bá nthut'i yø ts'at'i. ¹² Nup'u ja ra ulu p'uya, bá cap'u xangu yø zu'ε ngue ja goho yø gua. Bá cap'u yø c'εya, bá cap'u yø ts'int's'u. ¹³ Bi 'yøhra Bedu p'uya ngue ts'ofu, bi t'εmbí:

—Ague Bedu, damí nanguí. Guí hyo yø zu'ε 'bucua n'namhma gui sa.

¹⁴ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Hin'na grá Hmu. Porque hinjam'mø xtá sigá n'na ra cosa nu'a hin'yu rá nt'edi ga si, ogue xants'o —bi 'yembí.

¹⁵ Nu'a bi ya mayá p'uya, mahømbi zofo, bi 'yembí:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutí ngue xants'o'a.

¹⁶ Nhyu ndi bi 'yøhra Bedu ngue ts'ofu. M'mefa p'uya, bi mengra manta, i ma mahets'i. ¹⁷ Pè ra Bedu hingui padí te da 'yøt'e. Di n'yomfeni hanja te ga mbøn'a bi nu. Bi zøp'u ja ra goxthi'u yø nzite ra Neyo p'uya. Ya xpí n'änni hapu ja rá ngu ra Simu. ¹⁸ Bi 'yänni ngue'mø di 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'ne i Bedu. ¹⁹ Mente sodrá mmui ra Bedu'a te xi nu p'uya, ra Espiritu Santo bi 'yembí:

—'Bäcua ja ra goxthi hyu yø n'yohu hon'i. ²⁰ Ga 'yo, damí cai. 'Yo guí yobeni ngue guí mme, porque nugá go xtá et'ä'u.

²¹ Nuná ra Bedu p'uya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma bá nyaui'u yø nzite ra Neyo bi zøhø. Bi 'yembí:

—Dí 'bäcä ua n'yø, masque go guí hongüi. ¿Tema hya gni 'yehmi?

²² Nu yø nzite p'uya bi 'yembí:

—Nu'a ra capita ni hu ngue ra Neyo xpá mmenngahe ngue ga sixahe. Nuná ra Neyo, guehna n'na ra hoga n'yohu ngue suprá xudi Oja. 'Ne nnu manho gätho yø judío na. I mma ngue bi zø'a n'na rá maça anxé Oja p'u ha 'bui, bi xifi ngue da penhni to da zixa'i, para ngue da 'yø'a ra hya ja ngue guí mma —bi 'yembí.

23 Nuna ra Bedu p'uya, bi cut'ambo'u yø nzite ngue di n'oxi. Mi hyaxp'uya, bi mähä ya yø nzite. 'Ne bi mähä mi'da yø 'yec'ei ngue yø mmengu Jope.

24 Rá yo pa p'uya, bi zøn'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mi ndø'mate p'u ja rá ngu. Ya xi petyø mēni conyø amigo di nsixui. 25 Mi zøhra Bedu, 'bexpa nangra Neyo ngue bi nzenguau. Bi ndantyøhmu p'uya ngue nne xtā ndanne. 26 Pe ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangu. Bi 'yēmbi:

—Damī nangu. Nugä xquet'a drá ja'ithogä tengutho'i.

27 Mente yaui p'uya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nu ngue xangu yø ja'i 'bap'u xi mpeti. 28 Ra Bedu p'uya bi 'yēmbø ja'i:

—Guí pahmu ngue n'na ra judío, hinguī nneprá nt'ec'ei ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbū ja rá ngu. Pe Oja, ya xa xiqui ngue hinjonni ja'i ga ēmbi ngue hinguī sã ga nya'be, oque ga ēmbi ngue xants'o. 29 Janangue nu'mø mambá ts'igui, hinte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá ēhe. A nuyá, dí nne ga padī te guí zoqui.

30 Mi dahra Neyo p'uya, bi 'yēmbi:

—Ya rá gupa ya, comma tengutho rá ora ja p'uya, ya mmap'u comma hyu nde. Him mará nsihmē'a ra ora'a. Mente dí mmāt'Oja ua ja ma ngu, bi mpā mā nhandi tengutho mø gdi 'ui. Dá nugä n'na ra n'yohu bi zøcua, di yoxni rá he. 31 Bi 'yēngui: “Ague Neyo, nu'a ni mhmat'Oja guí øt'e, i ø Oja'a. 32 Damī 'yet'i to da si n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'ne i Bedu. Bi 'bap'u ja ra hnini Jope. I säya p'u ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue ra Simu. Ra hyuxfanī'a ra n'yohu, 'bap'u ja rá nnengui ra jathe. Nu'mø bi zøcua'a p'uya, go dá xi'i hanja'a”, bi 'yēngui. 33 Janangue dá penhnä p'u te'o da

si'i. Ya xanho ngue xcuá ēhe. A nuyá, gätho dí 'bucähe ua ja rá hmi rá dá Oja ya. Dí nne ga øcähe te gäma hya di 'bep'a'i Oja gui xicie —bi 'yēmbi.

Ra Bedu bi xihra hya yø ja'i 'bap'u ja rá ngu ra Neyo.

34 Mi nua ra Bedu p'uya, bi 'yēna:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue Oja hinjongui en'a. 35 Sinoque j nnu manho hont'o bi zä maja'i 'bucua ja ra ximhäi ngue suprá xudi 'ne øtra nho. 36 Nuna Oja bi zohyø judío, bá pennbabi ra hoga 'da'yo hya ngue di nhojpau yø ja'i connä guehra Jesucristo. 'Ne guehna nnøpa hmu gätho yø ja'i naya. 37 Nu'ahu guí pahmu te bá njap'u Galilea 'necua Judea mø mi manna hya ra Xuua bi 'yøtra nxixya.

38 Guí pahmu ngue nuna Oja, bá pennbabi ra Espiritu Santo ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi da 'yøtra nho p'u di ma. Bi 'yøthe gätho yø ndunthi mađi unna zithu. Bi zä bi 'yøt'e tengu na ra hya na, porque n'youi Oja. 39 A nugähe ya, dadi jagähe majuanī te gä bi 'yøtra Jesús, tengutho te bi 'yørbū ja ra xequi rá njap'u Judea 'nep'u ja ra hnini Jerusalén. M'mefa p'uya, bi ma macuati ra pont'i ngue ja bi dup'u. 40 Pe nuna Oja, bi japi bi bennate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahøndä nuhe mø ya xi bennate. 41 Hinguē masque gätho yø ja'i bi nu 'mø mi bennate ra Jesús, sinoque go dá nugähe. Ya m'met'o xpī zän'Oja ngue ga jahe majuanī p'u bi bennate ra Jesús. Nugähe p'uya, 'dap'u dá nsihmēhe 'mø mi bennate p'u mant'ägui. 42 'Ne gue'a bi 'bejpähe'a ngue ga japähe majuanī yø ja'i, ngue nuna ra Jesús guehna bá ex Oja ngue di ndast'abi na, ngue da hyaspa ra güenda'u i te 'nē'u xandu. 43 Nuna ra Jesús, guehna bi ma gätho yø pøngahya Oja na, ngue nu to gätho da 'yec'ei

na, di mpunnba yø ts'oqui conná nguehna.

Ba 'bennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i hingyø judío.

⁴⁴ Tobe di yahnitho ra Bedu 'mø mi zøhra Espiritu Santo p'ua 'bøhyø ja'i mi øxra hya mmana Bedu.

⁴⁵ Nu'ua yø judío xí 'yεc'ei m'met'o ra Jesús bá n'youi ra Bedu ngue di hyani, di 'yøtho'ua p'uya, ngue 'nε'ua yø ja'i hingyø judío bá 'bennbabi ra Espiritu Santo. ⁴⁶ Mbønequj xanho, porque øde ngue n'nan'yo ra hya ga ya'ua 'bap'ua. 'Nε øde ngue εspabi Oja.

⁴⁷ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Xiya, ζua hinda zä di nxixya ya yø ja'i bá 'bennbabi ra Espiritu Santo ya, tengutho bi njacjua m'met'o? —bi 'yεna.

⁴⁸ Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi ma maxixyabi, gue'a di fadi ngue εc'ei ra Jesucristo'a. M'mefa p'uya, ya himma thøgue ra Bedu, xihyø ja'i ngue di m'map'ua njammj pa.

11

Ra Bedu bi dāpra güenda yø 'yεc'ei p'ua ja Jerusalén.

¹ Nuya yø representante ra Cristo co 'nε'ua mi'da yø 'yεc'ei rá m'map'ua Judea, bi 'yøde ngue 'nε'ua hingyø judío ya xí εc'ei bi rá hya Oja. ² Nu'mø mi zønna Bedu p'ua Jerusalén, bi mbøcue 'da yø judío ngue ya mayø 'yεc'ei. ³ Bi 'yεmbi:

—ζHanja ngue gá sømp'ua 'bøhyø ja'i hingyø judío, 'nε 'dap'ua gá nsihmεui? —bi 'yεmbi.

⁴ Nuna ra Bedu p'uya, bi dā ra güenda te gá xi nja, bi 'yεna:

⁵ —Nu'mø dambí 'bücä p'ua ja ra hnini Jope, ma mat'Ojagä p'uya. Bi mpähma nhandi tengutho 'mø gdi 'ui. Dä nugä n'na ra manta xannoho bí gahmaya, ba nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zøp'ua dí 'bui. ⁶ Nu'mø ma hētä p'uya, dá nu te 'be'a cæmbo. Dä nu ngue bá cap'ua yø zu'ε ja goho yø gua, bá cap'ua yø zate, bá cap'ua yø c'εya, bá cap'ua yø

ts'int's'ua. ⁷ Dä øcä p'uya ngue nzoqui bi 'yεngui: “Ague Bedu, dami nangui. Guí hyo yø zu'ε 'bucua n'nammha gui sa”, bi 'yεngui.

⁸ Nugä p'uya dí embi: “Hin'na grä Hmu. Porque hinjam'mø xtä sigä n'na ra cosa nu'a hin'ya rá nt'edi ga si, ogue xants'o”, dí embi. ⁹ Nu'a nzojpuya, mahømbi 'yεngui: “Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutj ngue xants'o'a”, bi 'yεngui.

¹⁰ Nhyu ndi bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextä nugä p'uya ngue bi mengra manta, i ma mahets'i.

¹¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nup'ua ja ra ngu nmi 'bui, bi zøn'i hyu nc'ei xi nεxa Cesarea, ni ma dā sigui.

¹² Ra Espiritu Santo p'uya, bi xiqui ngue hingä nyobeni, ga mme'be'ua yø n'yohua bi zøhø ngue sixqui. Xquet'a dá macähe ya 'dato ma zi cūha 'bucua. Gä dá cat'ähe p'ua ja rá ngu n'na ra n'yohua ngue ra mmengu Cesarea. ¹³ Nuna ra n'yohua p'uya, bi xicje ha bi nja ngue bi nu n'na ra anxε bi zøp'ua ja rá ngu.

Ra anxε p'uya bi 'yεmbi: “Dami 'yεt'i to dā si n'na ra n'yohua ni hu ngue ra Simu, 'bap'ua ja ra hnini Jope, nu'a xquet'a ja man'na ra thuhu ni hu ngue ra Bedu. ¹⁴ Nuna ra Bedu, go dā xi'i na ha di njap'ua gdi nyani, co 'nε'ua 'bap'ua ja ni ngu”, bi 'yεmbi. ¹⁵ Pε høntho dá fudi dá xicä ra hya yø ja'i p'uya, 'bexque'a bá 'bennbabi ra Espiritu Santo, tengutho bi njacjua m'met'o. ¹⁶ Bi zo ma mmäigä p'uya ngue nguna ra hya bi man'a m'met'o ra Hmu Jesús, bi 'yεna: “Ra Xuua bi 'yøtra nxixya connä dehe'a. Pε nu'ahua, ra Espiritu Santo di ha'ahua ra ts'edi”, bi 'yεna.

¹⁷ Pε xi'mø ngue bi ne Oja ngue bi japyø ja'i tengutho bi jacjua 'mø ma εc'ei hu ra Hmu Jesucristo, ζua dā zä ga täjpagä'a te nne dā 'yøt'a Oja p'uya?

¹⁸ Nuya yø 'yεc'ei mi 'bap'ua Jerusalén, mi zä mi 'yøhya yø hya bi manna Bedu, mambi nsäyatho.

Bi 'yemp'aya:

—Maguese na Oja, ngue xquet'a 'ne'u hingyø judío bi ne Oja ngue bi hyep'u ra nts'o, 'ne bi tocabi ra 'da'yo te para zantho.

Yø mmengu Antioquia bi 'yec'ei ra Jesucristo.

¹⁹ Bi 'yemmēi bi ts'ahyø 'yec'ei 'mø mi tho ra Teba. Nu'u bi 'dagui, i mpa 'da asta Fenicia, asta Chipre, asta Antioquia i mpa 'da. A nuya p'aya, nuna ra hoga 'da'yo hya ni hya, ja ni mamp'u ni mpa. Pe høndyø judío bi xifi, hijnjom mi'da ni ja'i xta xifi. ²⁰ Da gue 'da yø 'yec'ei ngue yø mmengu Chipre, 'ne'u yø mmengu Cirene bi zømp'u ja ra hniñi Antioquia. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. Bi xihyø ja'i hanja'a ra Hmu Jesús. ²¹ Di hatra ts'edi Oja ngue da manna hya. Janangue xangu yø ja'i bi hyep'u yø nyogui nt'ec'ei ngue bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

²² Nuna te bi nja, mi zä mi 'yø'u yø 'yec'ei p'u Jerusalén, 'bexpi menhna Bernabé ngue i ma asta Antioquia. ²³ Nu'mø mi zønna Bernabé, bi nu p'aya ngue nuna Oja ya xi japi xandønho yø ja'i. Ra ndijohya p'aya. Bi xifi gätho yø ja'i ngue da hyahyø mmui da hya ra ts'edi ngue da den'na ra Hmu Jesús, hinda hyegui. ²⁴ Nuna ra Bernabé, rá hoga n'yohu na, n'youi ra Espiritu Santo, di zajpabi rá nt'ec'ei. Janangue xangu yø ja'i bi dapyø mmui ngue bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

²⁵ Ja bi nexpru ra Bernabé ngue bi map'u ja ra hniñi Tarso ngue bá honna Saulo. Nu'mø mambá timp'aya, bá n'youi, bí 'yē'a Antioquia. ²⁶ N'na jeya xanho bi m'map'u ha 'bahyø 'yec'ei. Xandøngu yø ja'i bi xännbabi ra hya. Ja bá fap'u Antioquia p'aya, ngue nuya yø ja'i tenna Cristo i nhuti ngue yø cristiano.

²⁷ Nu'u yø pa'u p'aya, nu'u 'da yø pøngahya Oja bá nexpru Jerusalén

ngue i ma Antioquia. ²⁸ Nuna n'na nc'ei ni hu ngue ra Agabo bi nan-gui bi m'map'u 'bahyø 'yec'ei. Bi bēnnbabi ra Espiritu Santo'a ra hya bi mamp'aya, ngue i ja ngue di nja n'na ra thuhu gä rá nguni ra häi. Nu'a te bi mamp'aya, bi nja, gue'u yø pa ngue mi ndast'abi ra Claudio. ²⁹ Janangue nuya yø 'yec'ei p'u Antioquia bi 'yørpabi ra 'baxte'u yø mmi'yec'eiui ni m'ma Judea. N'na ngu n'na bi uni te ts'u bi zarpa yø ts'edi di uni. ³⁰ Nguna bi 'yø't'e ngue bi petra menyu, bi mennbabi yø 'yec'ei p'u Judea ngue bi ndäpi to 'bet'o. Nuya bi hyaxra menyu, guehna ra Bernabé 'nehra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo, 'ne bi n'ofädi ra Bedu.

¹ Nuna ra tiempo na p'aya, bi bent'i 'da yø 'yec'ei na ra dast'abi Herodes ngue bi uni. ² Nuna ra Jacobo rá n'yohu ra Xuua, bi manda ngue bi thejpa rá ya connajuai. ³ Bi nu ra Herodes ngue di ho yø judío te bi 'yø't'e, bi bent'i mahøn'a ra Bedu p'aya. Nuna ra hya na p'aya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhme hingui n'youi ra íxi. ⁴ Nu'mø mi ma mabent'i ra Bedu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nup'u ja ra fädi p'aya, bi mä'i goho poni yø soldado ngue yø goho nja'i n'na poni. Bi zänni ngue ja xti sentencia 'mø xta nguahra ngo ni hu ngue ra pascua. ⁵ Ya ofädi ra Bedu, pe m'mädi xandønho. Janangue hingui säya'u yø mmi'yec'eiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja bá jwjp'u ja ra fädi ra Bedu.

⁶ Nu'a ra xui'a p'aya, høntho xta hyats'i xta mma njæqui ra Bedu ngue xta mma ma sentencia ngue da tho. Nuna ra Bedu, xi 'yēt'inde yoho yø soldado p'u mi aha. Ma nthuti co yoho yø cadena. Nu'u mi'da yø soldado p'aya, 'bäp'u ja

ra goxthi fädi ngue di mfädi. ⁷ Mi zø'a n'na rá anxε Oja p'uya, bi yot'i gä mbo rá fädi. Nunä rá anxε, bi dospä rá hyo rá Bedu ngue bi 'yä, bi 'yεmbi:

—Damí nangui n'nahmantho.

Bi xo'u yø cadena manthut'i yø 'yε rá Bedu p'uya. ⁸ Nu'a rá anxε bi 'yεmbi:

—Damí du'ni ngati ya, damí ti'ni thixfani —bi 'yεmbi.

Nu'mø mi 'yøtra Bedu'a te sifi, rá anxε mahømbi 'yεmbi:

—Damí hye ni tuhü ya, bá nterbaya.

⁹ Nunä rá Bedu p'uya, ni 'befatho p'u ni ma rá anxε ngue bi bøni. Pε hingui paði ngue'mø majuaní ogue himmä juani'a te ørpabi rá anxε, bi 'yεnä ngue i 'ui. ¹⁰ Pε nu'mø mi thop'u rá müdi 'bui yø soldado, bi 'uix'a rá yo 'bui, mi zømp'u ja rá goxthi ngue gä rá t'εgui p'uya. Bi xose rá jut'i, bi bømbaya. M'mefa p'uya, ya ni 'yop'u ja rá caye. Bi zop'u rá anxε p'uya, bi ma. ¹¹ Bi hyaxa njuani rá Bedu p'uya ngue majuaní'a te ørpabi rá anxε bi nu, bi 'yεmp'uya:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue majuaní bá penhna anxε Oja ngue bi yangä p'u ja rá 'yε rá Herodes. Bi yangui ngue rá ndate mi mbεnngagui yø judío.

¹² Mente sodrá mmäi rá Bedu'a te tho p'uya, bi zømp'u ja rá ngu rá Maya rá mamá rá Xuua. Nunä rá Xuua xquet'a ni hü ngue i Marco. Xangu yø 'yεc'ei xi mpeti p'u ja rá ngu ná p'uya ngue mmat'Oja. ¹³ Nunä rá Bedu p'uya, bi jätra goxthi p'u thi. Bá øon'a n'na rá hmute ni hü ngue rá Rode ngue da paði te'o di jätra goxthi. ¹⁴ Pε nu'mø mi ba p'uya ngue rá Bedu 'bähma xøts'e, nu'a gui johya, bi ntihí i ma mbo ngue bá ma. Gue hinga 'be bi xojpi. ¹⁵ Mi mam'uya ngue 'bäp'u thi rá Bedu. Bi t'εmbaya:

—Antho gui loca ya, tegue da hyongua'a 'mø.

Pε rá hmute n'nat'a mma ngue majuaní gue'a rá Bedu 'bähma xøts'e. Bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Hinga gue'a, sinoque rá ndahí'a.

¹⁶ Pε rá Bedu bi sigue di jätra goxthi. Bi ma to bá xocra goxthi p'uya. Mi nu yø ja'i ngue gue'a rá Bedu, εmmei bi nsu. ¹⁷ Rá Bedu p'uya, ørpatho yø senya connä 'yε ngue hñdi 'yani. Bi xihyø ja'i ha bi nja ngue bá juc'a Oja p'u ja rá fädi. Bi 'yεmbi:

—Nu te dá thocä ya, damí xihmu rá Jacobo 'nε'u mi'da mā zi cuhu —bi 'yεmbi.

Bi bømp'uya, bi ma man'na rá xεqui. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, janjuani ngue hingui paði te da 'yøtyø soldado. Porque hingui paði ha xi nja rá Bedu. ¹⁹ Bi manda rá Herodes ngue bá thonä Bedu, pε himbá thini. Bi ma nt'änni yø mädi p'uya. M'mefa p'uya, bi manda ngue bi tho'u yø mädi. Mi nhote rá Herodes, bi bømp'u ja rá häi Judea, bi ma i m'map'u ja rá häi Cesarea.

Ya bi du rá Herodes.

²⁰ Nunä rá Herodes maði nsähmi yø mmεngu Tiro 'nεhyø mmεngu Sidón. Pε bi nhεcahya yø ja'i ngue da menhna n'na rá comisió ngue da ma da nyaui rá Herodes. Pε 'be bi hyøspabi rá mεnyu ná rá Blasto di manda p'u ja rá ngu rá Herodes. Go bi cätra hya ná p'uya ngue di nhojpauí yø ja'i rá Herodes. Porque nup'u ja rá häi Tiro 'nεp'u ja rá häi Sidón, ja maní map'u'a te mi øømp'u ja rá häi rá Herodes ngue si yø ja'i. ²¹ N'na rá pa p'uya, bi mεnnbä rá hya yø ja'i rá Herodes ngue bá εhyø ja'i bi nyaui. Nunä rá Herodes bi hye rá he ngue rá hedast'abi. Bi mip'u ja rá nthuts'i ngue bi nhøt'a hya p'uya. ²² Mi juadi bi nya p'uya, bi 'yεnyø ja'i:

—Nuna ya ya, hingra ja'itho na, sinoque Oja na —bi 'yenyø ja'i.

²³ Bexque'a p'uya, n'na rá anxε Oja bi japi ngue bi hyenna Herodes, bi gamyø mase mi ca rá mmái, bi du. Porque bi hotho te mmanyø ja'i ngue embi Oja, himbi hejpi ngue espabi yø ja'i.

²⁴ Pe nuna rá hya Oja, man'na man'na ni zetho ndap'u bi zä i hma.

²⁵ Nuna rá Bernabé 'nehra Saulo mi dá rá mnyu i 'benhni ngue daní dáp'u Jerusalén. Hombá pengui, bi 'yε'a Antioquía. Bá si rá Xuua nuna ni hu ngue i Marco.

13

Bi mudi di mpehra Bernabé 'nehra Saulo ngue bi yonna hya.

¹ Nu'u yø 'yεc'ei 'bup'u ja rá hnini Antioquía, i n'youi p'u 'da yø pøngahya Oja 'nehyo xännbate 'da. Guehna rá Bernabé, rá Simu nuna ni hu ngue rá Niger, rá Lucio nuna rá mmengu Cirene, rá Manaén nuna rá tede rá Herodes mi ndast'abi p'u Galilea, 'nehra Saulo. ² N'na rá pa bi mpeti yø 'yεc'ei ngue thanne Oja. 'Nε etyø mmái yø ja'i mø ndanne. Rá Espiritu Santo bi 'yεna:

—Damí 'yεxui rá Bernabé 'nehra Saulo, para ngue dá 'yøtra 'befi ga 'bepi, porque ya xtá huanhna ya.

³ Mi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, 'nε etyø mmái, bi japyø 'yε p'u ja yø ya p'uya, para ngue dá fadi ngue ya bi t'εts'i. Bi n'yεte p'uya, bi ma.

Ya bi manna hya p'u Chipre.

⁴ Nuna rá Espiritu Santo bi menhna Bernabé 'nehra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'u ja rá hnini Seleucia. Ja bi 'yop'u rá barco ngue i mpa p'u ja n'na rá häi brá ja made rá jathe ni hu ngue Chipre. ⁵ Mi zømp'u ja rá hnini Salamina, nu'u yø judío xi mpeti p'u ja rá nija p'uya, gä bi xihrá hya Oja. Ni n'youi rá Xuua ngue yø mäxte. ⁶ Bi n'yo p'uya, xangu p'u

bi thogui. Sär'mø mi zømp'u ja rá hnini Pafos. Ja bi nthui p'u n'na rá judío ni hu ngue rá Barjesús. A nuna p'uya, rá badí pe mmanna fēhni, εna ngue rá pøngahya Oja. ⁷ Nuna rá Barjesús mará amigo rá dast'abi Sergio Paulo. Rá dast'abi p'uya, mi ja xanho rá n'yomfēni. Bi zohna Bernabé 'nehra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja. ⁸ A nuna rá badí p'uya, ja man'na rá thuhu ngue rá Elimas. Bi dajpi te mmanya yaui rá dast'abi, bi ne xtí hejpi ngue hinda 'yεc'ei rá hya sifi. ⁹ Nuna rá Saulo xquet'a ni hu ngue rá Pablo. Pe rá Pablo di hātra ts'edi rá Espiritu Santo, bi za di hēti rá Elimas. ¹⁰ Bi 'yεmbøya:

—Nu'i grá ndøbethani, gä rá nts'o gni 'yo. Rá basi'i rá zithu. Ni nsuiui'a te gä xanho. ¿Ua hinjam'mø guí 'yεts'a gni ts'onnbabi'a rá hya njuantho di un'Oja? ¹¹ A nuyá, di castiga'i Oja ya. Gui nxädä njammí pa ya, hinda zä guí nnurpa rá nyot'i rá hyadi —bi 'yεmbi.

N'na zihmantho bi ga 'bexui p'u ha hētra Elimas, honi to di canhni, porque hinha hēti. ¹² Nu'mø mi nu rá dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yεc'ei rá hoga 'da'yo hya. 'Nε janjuani di 'yøtho'a te rá xädi i ja ngue sifi hanja'a rá Hmu Jesús.

Rá Pablo 'nehra Bernabé bi ma man'na rá hnini xquet'a ni hu ngue rá Antioquía.

¹³ Nuna rá Pablo 'nehya mi'da yø n'yohu, gä bi 'youi rá barco p'u ja rá hnini Pafos ngue i map'u ja rá hnini Perge, ja yø xequi rá njap'u Panfilia. Ja bá nsote p'u rá Xuua p'uya, porque bá pengui ngue bi zø'a Jerusalén. ¹⁴ Mambá thop'u Perge p'uya, i mpa p'u ja rá hnini Antioquía ngue Pisidia. Nu'mø rá pa ngue rá ts'äya, bi yarbū ja rá nija di mpeti yø judío. Bi mi p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi juadi bi hman'a te

nt'ot'i p'ua ja ra libro ngue rá ley Oja, 'ne'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, nu'ua di manda p'ua ja ra nija bi mennba ra hya, bi 'yembji: "Ague n'yø'auí, nu'mø ja tema hya gni hyaui ngue gui xihmi yø ja'i, da zä guí mmammí ya".¹⁶ Ra Pablo p'uya, bi nanguí. Bi 'yøtra senya conna 'ye, di hejpaabi yø ja'i ngue hĩndi 'yani. Bi 'yembuya:

—Ague gyø judíoħa, te'o gä suprá xudí Oja, damí 'yøħma ya yø hya ja ua.¹⁷ Nuna Oja thanne yø judío, bá huan'ua ma mboxitaha. Bi 'yøt'e ngue bi ze'ua yø mbom'meto ra Israel mente bá m'map'ua ja ra 'dan'yo häi Egipto. Conná ts'edi Oja bá jacyø ja'i p'ua Egipto.¹⁸ Mente bi n'yo dapo nyote njeya yø ja'i, nuna Oja bi zeti te øtyø ja'i.¹⁹ Bi jua Oja yoto yø nación maní njap'ua ja yø häi Canaán. Yø häi ya yø ja'i bi gua p'uya, go bi t'unma mboxitaha ngue da gohmi.²⁰ M'mefa p'uya, mente bi zøn'i goho ciento 'ne yote ma'det'a njeya, bi 'yexyø ts'ut'abi ngue di manda yø judío asta gue'mø mambá m'mahra pøngahya Samuel.²¹ Nuya yø judío, bi 'yadi ngue da t'exra dast'abi di manda. Nuna Oja p'uya, bi 'yexa n'na ra dast'abi ngue bi mpe'a nyote njeya. Guehna ra Saúl bi t'ets'i, nuna rá ts'ant'ua ra Cis. Nuna ra n'yohua na, rá mbom'meto ra Benjamín.²² M'mefa p'uya, bi hyajpaabi Oja rá 'befi ra Saúl. Bi 'yex hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra David. Bi 'yen'Oja p'uya: "Nuna ra David rá ts'ant'ua ra Isaí, guehna n'na ra n'yohua dí nnu manhogä na. Nu'a te gä dí nnegä ngue di nja, nuna go da 'yø'na", bi 'yen'Oja.²³ A nuna ra Jesús, rá mbom'meto ra David, guehna bá ex Oja ngue da yanyø judío tengutho xi yarpa Oja m'met'o yø judío.²⁴ Hante ngue da fahna ra Jesús, nuna ra Xuua bi xihyø judío ngue jatho da hyep'ua ra nts'o ga 'yo yø ja'i n'namhma di

nxixya.²⁵ Nu'mø ni ma da zønna pa da du na ra Xuua, bi 'yena: "Nu'a ra Cristo guí mmamħma, hinga guecá'a. Da ep'ua m'mefa'a, pegue nmaguesε'mø bá ehε. ¿Haru gue ga sácä tengu'a?" bi 'yena.

²⁶ Ague gyø judío ni menihua ra Abraham, gätho mi da yø ja'i suprá xudí Oja. Go bá 'ben'nahua na ra hya ja ua ngue gdi nyamħma na.²⁷ Nu'ua yø mmengü Jerusalén conyø ts'ut'abi hingui 'yo yø mmui te'o na ra Jesús. Nuna ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja, nhyato nhyato di xäp'ua ja ra nija yø ja'i, pe hingui tinyø mmui'a te ra hya nt'ot'i. I njarbatho ya, nu'mø mi sentencia ra Jesús, ya bi nja'a te ra hya nt'ot'i.²⁸ Madague'a himbi dinnba rá ts'oqui ngue xti du, pe bi xihyø judío na ra Pilato ngue di manda da tho.²⁹ Mi zä mi njapi gätho'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro p'uya, bá thajpu ja ra pont'i p'uya ngue bi t'ägui.³⁰ Pe nuna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate p'ua ha bi t'ägui.³¹ Nu'ua yø xädi 'dap'ua mi 'youi ra Jesús, n'youi 'mø mambá nexpu Galilea ngue ni ma Jerusalén. Pe xangu yø nnidi mahømbi nyaui 'mø mi bennate. Nuya yø xädi ya, guehya 'bui ngue di ja majuaní ra hya p'ua ha 'buhyø judío ya, ngue hanja na ra Jesús.

³² Dadi øt'ahe na ra hoga 'da'yo hya, ngue nu'mø yø pa xa thogui, ya bi nja na ra hya xi yarpaabi Oja'ua ma mboxitaha.³³ Porque ngue yø mbom'metoju'ua ya, nuna Oja, ya bi nja'a te ra hya xa mma mmam'met'o, ngue da penhua ra Jesús. Ya bi nja na ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Salmo rá yoho ngue ena: "Gue'e ma Ts'ant'ua'i, go dí exa'i ya ngue guí ndast'abi", bi 'yen'Oja.³⁴ Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'ua ha da nt'ägui ra Jesús. Porque hingui nnepe da 'ya rá do'yo. Nguna bi manya ngue bi 'yena: "Ga øt'a ngue guí timħm'a ra rho dá yarpağá ra

David”. ³⁵ Xquet'a nt'ot'i man'na ra hya p'u ja ra Salmo ngue i ena: “Nu'a ni Maca Ts'ant'u, hinguí japi da 'ya rá do'yo'a”, i ena.

³⁶ Majuaní ngue bi 'yorpabi rá pähä Oja mente ra pa bi m'mähra David. Nu'a ra hya di 'bep'a Oja da 'yot'e, gue'a bi 'yot'a. M'mefa p'uya, bi du, 'dap'u bi tähmí rá mboxita. Pe bi 'ya rá do'yo. ³⁷ Pe nuna ra Jesús, bi 'yot'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya rá do'yo na. ³⁸ Ague n'y'ahü, nuna ra hya ma ot'e'ahü ya, jatho guí pahmü ngue nuna ra Jesús, guehna di punnga ma ts'oquihü na. ³⁹ Hangu bi mehyø ja'i ngue nne xtí mpunnbi ngue xta 'yot'e te gäma hya nt'ot'i p'u ja rá ley ra Moisés, pe himbi zä. Di mpunnbabi ra ja'i ya, pe gue gue'a da 'yec'ei ra Jesús. ⁴⁰ Damí mfähmü, man'na n'yo mi 'yot'e ngue go guí thohm'a te bi 'yotyø pøngahya Oja ngue bi 'yena: ⁴¹ “Ague gyø dennatehü, nu'a te gá nüü ya, madague'a guí sühü, pe ngutho guí m'mehmü. Porque guecä drá Ojagä, da zønna pa ga ot'ä yø cosa ngue tate mazihotho, asta hinguí 'yec'ei h' mø to da xi'ahü hanja”, bi 'yena.

⁴² Mi jua'a ra hya bi manna Pablo p'uya, bi bomp'u ja ra nija n'youi ya mi'da yø n'yohü. A nu'u hingyø judío p'uya, bi xifi ngue nu'mø bi dätträ pa säya yø ja'i, hõnda ngu'a ra hya da manna Pablo. ⁴³ Mi n'üenyø ja'i p'u ja ra nija p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Bernabé, bi denni xangu yø judío, da gue'u yø ja'i ya xa bennba yø nt'ec'ei yø judío xquet'a ni tet'i. Nuya ni terbaya, majapi nts'edi ngue hinda hyejpabi rá mate Oja.

⁴⁴ Mi dätträ hyato ma pa säya yø ja'i p'uya, ya mme gä ra hnini bi mpeti, ngue nne da 'yøspa rá hya Oja. ⁴⁵ Pe mi nu yø judío p'uya ngue ena yø xajü yø ja'i, bi nseyä p'uya. Bi däjpi te mmanna Pablo, bi zai. ⁴⁶ Ra

Pablo p'uya, 'nehra Bernabé bi hya ra ts'edi ngue bi nya, bi 'yemybyø ja'i:

—Ague gyø judío h, mi jahma ngue go rá madi dá si'ahü rá hya Oja. Pe ya hinguí nthehü rá da'yo te para zantho, ngue hinguí nnu manhohü na ra hya na. A nuyá, gdá mäcähe p'u rá m'mahyø ja'i hingyø judío ya. ⁴⁷ Porque guehna bi menngähe Oja na ngue bi 'yena: “Nuya dí exa'i ya ngue gui cännbabi ra 'yu da n'yo yø ja'i hingyø judío, tengutho n'na ra nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue da zä di nyanyø ja'i rá nguni nximhäi”.

⁴⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya si p'uya, janjuaní ngue ra ndi johya'u hingyø judío. I mmanyø ja'i p'uya ngue xandønho rá hya Oja. 'Né gä bi 'yec'ei yø ja'i ya xpá ts'ännbi ngue di nthëui rá da'yo te para zantho. ⁴⁹ Bi ma ma'yoni rá hya Oja gätho'a ra xequi'a p'uya. ⁵⁰ Nuya yø judío mbøcüe, bi 'yatya yø xisu ya suprá xudi Oja, guehya hnu mansu p'u ja ra hnini ya yø xisu. Da guehyø n'yohü di manda p'u ja ra hnini, gä bi 'yat'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'uya, ngue bi zähra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yet'i, xifi ngue ya hinda pengui. ⁵¹ Pe nuya yø representante ra Cristo, bi huamhyø fonthäi mi n'youi yø mbongua, gue'a ra hmeya'a ngue ya bi thep'u yø ja'i nuya himbi nu manho ra hya. Bi tho p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Iconio. ⁵² Nu'u yø ja'i ya xi 'yec'ei ra hya p'uya, janjuaní ngue di johya 'né di haträ ts'edi ra Espiritu Santo.

14

Ra Pablo 'nehra Bernabé bi manna hya p'u Iconio.

¹ Nup'u ja ra hnini Iconio, jap'u ra nija di mpeti yø judío, ja bi yarbü ra Pablo 'nehra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'uya, xangu yø judío bi 'yec'ei, 'né'u hingyø judío bi 'yec'ei ra hya.

² Pɛ nu'u yø judío himbi 'yɛc'ei ra hya p'uya, bi 'yutyø mmɛngu Iconio, bi japi ngue bi nu man'u yø 'yɛc'ei. ³ Janangue ya'atho yø pa bá m'mup'u, bi hya ra ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e mɛnte xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fäx Oja ngue øtyø milagro para ngue da fadi ngue majuaní te mma. ⁴ Pɛ nu'u yø ja'i 'bup'u ja ra hnini, yo 'bui i nja. Nu'a n'na 'bui 'da'igu mmamhmu yø judío. Man'na 'bui p'uya, 'da'igu mmamhmu yø representante ra Cristo.

⁵ Yø judío, 'nɛ'u hingyø judío, bi nhɛcahyahu yø ts'ut'abi ngue da zamba yø representante ra Cristo, 'nɛ da mundo. ⁶ Mí zä mí badi te fennbabi ra Pablo 'nɛhra Bernabé, bi bømp'uya, i map'u ja ra hnini Litra. Bi thogui, i mpa p'u ja ra hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'u Licaonia ya. Gä bá n'yop'u ja yø hnini querpü bí ja. ⁷ Ja bi mmamp'u ra hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bundo ra Pablo.

⁸ Nup'u ja ra hnini Litra, bi dimp'u n'na ra n'yohu mí hup'u ngue hingui sä di n'yo. Porque ra dogua mɛnte ra pa xa m'mai, hinjam'mø di 'yo. ⁹ A nuna ra n'yohu na, mi 'yøde te mmanna Pablo. Ra Pablo bi hyeti, bi ba p'uya ngue ɛc'ei ngue da zä yø gua. ¹⁰ Nuna ra Pablo bi ts'edi bi 'yɛmbi: —Dami nangui ga 'bäi —bi 'yɛmbi.

Nuna ra n'yohu p'uya, bi m'mäi. Bi 'yen'a n'na ra sägui p'uya, bi n'yo. ¹¹ Mí nu yø ja'i'a te bi 'yøtra Pablo p'uya, bi mæhra hmafi yø ja'i, ga ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i ɛna:

—Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zøcua dí 'bæhmu ya —bi 'yɛna.

¹² Nuna ra Bernabé, t'ɛmbi ngue ra dahmu Júpiter. Nuna ra Pablo p'uya, t'ɛmbi ngue ra dahmu Mercurio na, porque guehna ra Pablo

bi manna hya. ¹³ Nu'a rá mmäcja ra dahmu Júpiter i ja rá nija p'u ja ra nenihni ni yutra 'yu. Bá zi yø ndani na p'uya, xpí tøtyø thøðoni, ni map'u 'bahyø representante ra Cristo. Bá n'youi yø ja'i di nhomndani ngue da 'yøra ra 'bøt'e ngue da danne. ¹⁴ Pɛ ra Bernabé 'nɛhra Pablo, bi mmɛya'a te nne da 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a gui nɛqui ngue hingui nnu manho te nne da 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbua ha 'bahyø ja'i p'uya, ni mafi, i ɛna:

¹⁵ —Ague n'yø'ahu, çhanja'a gui nne gui 'yøthu? Nugä'be xquet'a dyø ja'itho gä'be tenguth'ahu. A nuyä, nnä ɛhe ga øt'a'be na rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhma gui hyɛhmu p'u'a te gui øthu, hinte di muui'a. Dami 'yɛc'eihu Oja nuna 'bui. Guehna bi 'yøt'e te gä bí ja mahets'i, 'nɛhra häi, 'nɛhra jathe. 'Nɛ bi 'yøt'e gätho yø cosa di nnuhu. ¹⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hingui nnu manho te øtyø ja'i, pɛ bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'e te di ho. ¹⁷ Pɛ zant'a di nɛqui te'o na Oja, ngue gä ra nho ørcahu. Di 'daci ra 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Di 'daci te ga sihu, 'nɛ di unna pähä ma mmæihu.

¹⁸ Madague'a ngue nguna ra hya bi manna Pablo, pɛ xanhɛnnitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hindä hyo yø ndani da 'yørpabi ra 'bøt'e.

¹⁹ Bi zøhyø judío ngue yø mmɛngu Antioquia p'uya, 'nɛhyø mmɛngu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue da mundo ra Pablo. Mí mundo p'uya, ɛna ngue ya bi hyo. Bi gærpaya, bá ɛmma xøts'e ra hnini. ²⁰ Pɛ bi mpeti yø 'yɛc'ei p'u ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahømbi yarbua ja ra hnini. Mí hyaxpaya, bi ma, bi mɛ ra Bernabé, i mpa p'u ja ra hnini Derbe.

²¹ Mí juadi bi manna hoga 'da'yo hya p'u ja ra hnini Derbe p'uya,

xandøngu yø ja'ï bi 'yεc'εï rā hya. Bi mengui mahøn'a p'uya, i map'u ja rā hnini Listra. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquia. ²² Di hatra ts'edi yø 'yεc'εï p'u ja yø hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a rā hya εc'εï. Bi xifi ngue nu rā ja'ï nne da yarbū di manda Oja, jatho da zā rā n'u ua ja rā ximhāi ngue da ts'ui. ²³ Xquet'a bi 'yεxyø n'yohu n'na ngu n'na yø hnini ngue di m'met'o p'u di mpeti yø 'yεc'εï. Da zømp'u da zøni, øtyø mhmat'Oja 'nε etyø mmui. Nuna rā Pablo di fāt'a Oja ya yø ja'ï bi 'yεc'εï rā hya.

Bi mengra Pablo 'nehra Bernabé ngue i ma Antioquia.

²⁴ Mambá εp'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia. ²⁵ Mi zøp'u ja rā hnini Perge p'uya, bi manna hoga 'da'yo hya. Mi thop'u p'uya, i mpa p'u ja rā hnini Atalia. ²⁶ Mambá thop'u p'uya, bá o rā barco i ma Antioquia. Guehna rā hnini nā ngue bi t'äprá mate Oja ngue da mār'u di ma rā Pablo 'nehra Bernabé ngue'a rā 'bεfi ya bi juadi bi 'yøt'e. ²⁷ Mi zømp'u ja rā hnini Antioquia p'uya, bi mpeti yø 'yεc'εï. Bi xihyø ja'ï te xi 'yøt'Oja conná ngue'u. Bi xifi ngue nne Oja ngue 'nε'u yø ja'ï hingyø judío da 'yεc'εï rā Jesucristo. ²⁸ Ya'atho yø pa bá m'map'u 'būhyø 'yεc'εï nā rā Pablo 'nehra Bernabé.

15

Bi nja n'na rā junta p'u Jerusalén.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, bá nεxa Judea 'da yø n'yohu, bi zø'a Antioquia. Bi mudi bi xännbabi yø 'yεc'εï p'uya, bi 'yεmbi:

—Para ngue guí nyamhmu, jatho ngue gui 'yøthū tengutho bi manda rā Moisés ngue da hmεpya'ahu connā circuncisión —bi 'yεmbi.

² Nuna rā Pablo 'nehra Bernabé, bi 'yεmmεi bi njunt'ui'u mman'a p'uya. M'mefa p'uya, bi t'exra Pablo 'nehra Bernabé ngue i ma

Jerusalén, bi mähā mi'da yø 'yεc'εï ngue da nyahu yø representante rā Cristo co 'nε'u 'bet'o p'u di mpeti yø 'yεc'εï p'u Jerusalén. Janangue da nu ha di jap'na rā hya nā.

³ Nu'u yø 'yεc'εï p'u Antioquia, bi ma bi thøp'u ja rā 'yu rā Pablo 'nehra Bernabé. Ni nthop'u ja yø häi Fenicia 'nε Samaria. I mma ha bi nja ngue bi hyεp'u yø nyogui nt'εc'εï yø ja'ï ngue bi 'yεc'εï Oja. Gätho yø 'yεc'εï p'uya, εmmεi di johya 'mø mi 'yøhna rā hya nā.

⁴ Nuna rā Pablo 'nehra Bernabé bi zømp'u Jerusalén, bi mpeti yø 'yεc'εï conyø representante rā Cristo 'nε'u yø n'yohu 'bet'o p'u di mpeti yø 'yεc'εï. Bi ma te xi 'yørpabi Oja p'uya. ⁵ Bi nangui 'da yø fariseo ya xi 'yεc'εï rā hya p'uya, bi 'yεmbi:

—Jatho ngue da ma mhme'pya ya yø 'yεc'εï hingyø judío, di njapra circuncisión. 'Nε di njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yεmbi.

⁶ Janangue bi mpeti yø representante rā Cristo p'uya, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija, para ngue da hnu ha di njapra hya. ⁷ Mi juadi mi nyau'i ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yεnā:

—Ague mā zi cu'ahu, guí pahmu ngue nu'mø yø pa xa thogui, bá huanngā Oja p'u ha guí 'būhmu, ngue ga xicā rā hoga 'da'yo hya yø ja'ï hingyø judío. I nnepe ngue 'nehya da 'yεc'εï rā hya ya. ⁸ Nuna Oja, i parbabi yø n'yomfēni yø ja'ï. 'Nε di nεqui ngue bi nu manho Oja ngue 'nehyø ja'ï hingyø judío da 'yεc'εï, porque bá pēnnbabi rā Espiritu Santo, tengutho bi jacu m'met'o. ⁹ Tengutho bi jacu Oja, bi jarbutho ya hingyø judío ya. Bi pūnnbabi ya yø ja'ï bi 'yεc'εï. ¹⁰ Xiya, ¿hanja ngue guí täcju'a te nne da 'yøt'Oja ya? Porque guí xihmu yø 'yεc'εï ngue jatho da dēnna ley nuna hijnjam'mø di sä da

'yøtyø ja'i, ni xinga guehṃa mbox-itahṃ xta nza xta 'yøt'e, ni xinga guecṃa di sã ga øthṃ'a te gãma hya di manda ra ley. ¹¹ Pɛ dí ɛc'ɛihṃ ngue gdã nyamhṃa connã mate ra Hmṃ Jesús. Xquet'a njarbṃtho yø ja'i hṃngyø judío ya.

¹² Gã bi nsãya'a gui njun'mahya yø ja'i p'uya. Bi 'yørpṃa masṃ ra hya mmanã Bernabé 'nɛhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mø mi map'ṃ 'bṃhyø ja'i hṃngyø judío, ngue bi 'yøtyø milagro Oja connã ngue'ṃ. ¹³ Mi juadi bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yenna Jacobo:

—Ague mā zi cu'ahṃ, dāmi 'yøhmṃ te gã mmangã ya. ¹⁴ Nuna ra Simṃ, ya bi xicṃa ha bi nja te bi 'yørpabi Oja 'mø rá mudi mi map'ṃ 'bṃhyø ja'i hṃngyø judío. Nuna Oja, ya xpṃa huanhyø ja'i ja ngue dṃ zo rá 'yɛ. ¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthɛui na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja naya, ngue ɛna: ¹⁶ “Nu'mø bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra nija bi hyøhra David, ma'da'yo gã hoqui harṃ xants'onj, porque ya xṃa xot'i. ¹⁷ Dí nne ngue gãtho yø ja'i hṃngyø judío dṃ hyongui n'namhṃa dṃ zo ma 'yɛ. ¹⁸ Nguna ra hya bi man'Oja, 'nɛ bi japi bi bahyø ja'i xṃa m'mṃhyø pa xṃa thogui”, bi 'yɛna.

¹⁹ Nugã dí ɛna ngue nuya yø ja'i hṃngyø judío, ngue ya 'yo di 'bãtyø mmṃi ngue ɛc'ɛi Oja, ya hṃngui sã gã ts'onnbahṃ yø mmṃi ya. ²⁰ A nuyá, para ngue hṃndi nsahmi ya yø judío ngue yø 'yɛc'ɛi ya, høndya yø hya ja ua dṃ ma maɕuarpi ra sṃcua ya. Ngue hṃnda za ra ngø, nu'a i tho ngue i t'ørbṃa ra 'bøt'e yø dāhmu. 'Nɛ hṃndi n'yots'om'māi. 'Nɛ hṃnda zaprá ngø yø zu'ɛ hṃngui pønnṃa ji 'mø bi du, 'nɛ hṃnda zi ra ji. ²¹ Porque astṃa guehyø pa xṃa thogui, ya mandø njam'møtho, n'na ngu n'na yø hṃni i 'bai te'o mmanã ley bi 'yotrṃa Moisés. Nuna ra ley na, nu'mø ra pa ngue ra ts'aya, nhyato

nhyato hmamp'ṃ ja yø nija di mpeti yø judío.

²² A nuya yø representante ra Cristo p'uya, co 'nɛ'ṃ yø n'yohṃ 'bet'o p'ṃ ja ra nija, 'nɛ gãtho yø 'yɛc'ɛi, bi zännbṃya ngue dṃ huanhni to dṃ menhni, di ma Antioquia, dṃ me ra Pablo 'nɛhra Bernabé. Bi t'ɛxra Judas nu'a ja man'na ra thuhṃ ngue ra Barsabás. 'Nɛ bi t'ɛxra Silas. Guehya yø n'yohṃ 'bet'o p'ṃ 'bṃhyø 'yɛc'ɛi ya. ²³ Bi ma nt'øt'e ra sṃcua dṃ gaxpṃya, i ɛna sṃcua:

“Nugãhe yø representante gahe ra Cristo, 'nɛhya 'bet'o ua ja ra nija, 'nɛhya mi'da mā zi cuhṃ 'bṃcua, dadi zɛnguagãhe'ṃ mā zi cuhṃ hṃngyø judío rá m'mṃp'ṃ ja ra hṃni Antioquia, 'nɛ'ṃ rá m'mṃp'ṃ ja ra hāi Siria, co 'nɛp'ṃ ja ra hāi Cilicia. ²⁴ Dí øcãhe ngue bi nɛxua 'da yø n'yohṃ ngue hṃnda et'ãhe. A nuya p'uya, hṃngui padj te gui 'yøthṃ ngue badi ts'on'na ni mmṃihṃ 'na ra hya i mma, ngue di manda di nja'ahṃ ra hmɛpya ngue ra circuncisión, 'nɛ gui supṃa gãtho'a te di manda ra ley bi 'yotrṃa Moisés. ²⁵ Janangue dṃ mpetigãhe ngue dṃ nhɛcãhyãhe. Dṃ ɛxãhe yø n'yohṃ bi map'ṃ, bi mãhã na mā zi cuhṃ ra Bernabé 'nɛhra Pablo. ²⁶ A nuna ra Bernabé 'nɛhra Pablo i enyø te connã nguehna mā Hmuhṃ Jesucristo. ²⁷ Nuya yø n'yohṃ dá et'ãhe p'uya, guehna ra Judas 'nɛhra Silas. Nuya p'uya dṃ zã gui nyasɛhṃ, guehya dṃ xi'ahṃ tema hya dá sännãhe ya. ²⁸ Nu'a te bi zännṃa Espiritu Santo p'uya co 'nɛcãhe, dá nu manhohe ngue hṃngui ja ts'edi dṃ 'yøtyø ja'i'a te gã gã 'yo yø judío. Hṃnda høndya yø hya i ja ngue gui 'yøthṃ p'ṃ ha 'bṃhyø judío dṃ si'ahṃ. ²⁹ Yo gui sahṃ ra ngø i tho ngue t'ørbṃa ra 'bøt'e yø dāhmu. 'Nɛ ra ji p'uya, 'yo gui sihṃ. Nu'a ra ngø hṃngui pønnṃa ji 'mø bi du, 'yo gui sahṃ. 'Nɛ 'yo gui 'yots'om'māihṃ. Nu'mø ngue gã 'yøthṃ na ra hya dí xi'ãhe ya, ya

xanho te guí 0thü 'mø. Hønt'Oja da mã'ahü".

30 Ya bi ma'ü bi t'erbüya. Mi zømp'ü ja ra hñini Antioquia, bi petyø 'yεc'ei, bi dā ra sūcuā p'üya. 31 Nu'mø mi nu ra sūcuā yø 'yεc'ei p'üya, εmmei di johya ngue ya bi nhohyø mmüi. 32 Nunā ra Judas 'nehra Silas xquet'a yø pøngahya Oja ya, bi hojpa bi yø mmüi yø 'yεc'ei ya p'üya, 'ne bi hatra ts'edi nā ra hyā bi xifi. 33 Bā m'map'ü njammī pa p'ü Antioquia. M'mefa p'üya, bā n'yete ngue bi mengui i ma Jerusalén. 34 Pε nunā ra Silas bi nu manho ngue bā cop'ü nā. 35 Xquet'a 'nehra Pablo, 'nehra Bernabé bā cop'ü Antioquia. Bi sigue bi xānnabi yø ja' i nā rá hoga 'da'yo hyā Oja. Bi mfāxui mī'da yø mmεngu p'ü ngue xānnbā ra hyā yø ja' i.

Nunā ra Pablo, ya rá yo ndi bi ma ngue di 'yonna hyā.

36 Mi ma njammī pa p'üya, ra Pablo bi 'yembra Bernabé:

—Mahønga mmerp'ü ja yø hñini ya xtā mammī rá hyā Oja ya. Ga ma nuui te di ja'ü mā zi cūhü —bi 'yembī.

37 Nunā ra Bernabé, bi ne xtā nzixra Xuua nunā ja man'na ra thuhu ngue ra Marco. 38 Pε ra Pablo himbi nu manho ngue xtā nzits'i, porque ra Xuua ya xpī nsote p'ü Panfilia, hingui nne dā mep'ü ni ma ngue di 'yonna hyā. 39 Bi n'uεni n'na ngu n'na ngue hinga 'da'igu i mma. Nunā ra Bernabé bi zixra Marco nā. Bi 'yo ra barco i map'ü ja ra häi Chipre. 40 Ra Pablo p'üya, guehna ra Silas bi ne bi mε nā. Yø 'yεc'ei p'üya bi 'yāprā mate Oja ngue da mādi ha ni ma. 41 Ra Pablo 'nehra Silas i mpa p'ü ja ra häi Siria, 'nep'ü ja ra häi Cilicia. Di hatra ts'edi yø 'yεc'ei p'ü ni ma.

16

Ra Timoteo bi mähā ra Pablo 'nehra Silas.

1 Ra Pablo 'nehra Silas bi zømp'ü ja ra hñini Derbe. Mi thop'ü p'üya, i mpa p'ü ja ra hñini Lистра. Nup'ü ja ra hñini p'üya, bi dīmp'ü n'na ra 'yεc'ei ni hu ngue ra Timoteo. Ra judío'a rá mamá, pε ya ra 'yεc'ei. Rá papá p'üya, hingra judío'a. 2 Nu'ü yø 'yεc'ei mi 'bap'ü ja ra hñini Lистра bi nu manho nā ra Timoteo, da gue'ü yø 'yεc'ei p'ü ja ra hñini Iconio, xquet'a bi nu manho. 3 Ra Pablo p'üya, bi ne bi mähā nā ra Timoteo. Bi japi ngue bi ma mhmεpya, bi njapra circuncisión n'namhma ngue hīndi mbøcuε yø judío p'ü di ma. Porque ya fadi ngue hingra judío rá papá nā ra Timoteo. 4 Nup'ü ja yø hñini ntho p'üya, bi xihyø 'yεc'ei ngue da 'yøt'e te mmanna sūcuā bi menhyø representante ra Cristo, conyø n'yohü 'bet'o p'ü di mpeti yø 'yεc'ei p'ü Jerusalén. 5 A nuya yø 'yεc'ei p'üya, bi hyā ra ts'edi yø nt'εc'ei. N'na pa ngu n'na pa, man'na ni 'yεc'eitho mī'da yø ja' i.

Ra Pablo bi 'ui n'na ra n'yohü ngue ra mmengu Macedonia.

6 Ra Espiritu Santo himbi nepe xtāni manna hyā p'ü ja ra häi Asia nā ra Pablo. Janangue bi 'damp'ü ja ra häi Frigia p'üya, i mpa Galacia. 7 Mi zømp'ü ja rá hyodi ra häi Misia p'üya. Ja bi bεmp'ü p'üya ngue xtī map'ü ja ra häi Bitinia. Pε ra Espiritu Santo himbi nepe xtī map'ü. 8 Janangue bi 'dastho'a ra häi Misia p'üya, i mpa p'ü ja ra hñini Troas. 9 Ja bi n'ui p'ü nā ra Pablo 'mø minxui p'üya. Nu'a rá t' i p'üya, bi nu ngue 'bāp'ü n'na ra n'yohü ngue ra mmεngu p'ü ja ra häi Macedonia. Bi 'yembī:

—Bí 'yεcua Macedonia, guí fāxcahe —bi 'yembī.

10 Mi n'ui ra Pablo p'üya, dá sänni ngue dá mächē Macedonia. Dī

haxhe njuani ngue nzongahe Oja ngue ja gani mangähe p'u ra hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nehra Silas bi ma Filipos.

11 Dá ogähe ra barco p'u ja ra hnini Troas. Dani mpäcähe p'u ja n'na ra häi bí ja mbo ra jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá songähe p'u ja ra hnini Neápolis. 12 Dá nexähe p'u p'uya, dani mpäcähe p'u ja ra hnini Filipos, gue'a n'na 'bai yø ja'i ngue yø romano. Nu'a ra danihni'a p'uya, tate sedi ngue'u mi'da yø hnini jap'u ja ra häi Macedonia. Dá m'mäcähe p'u njammí pa p'uya. 13 Mi zøhra pa ngue ra ts'äya, dá mähme nenihni ha ja n'na ra dathe. Nu'a ra xequi'a, ja zai di mpeti p'u yø judío ngue mmat'Oja. Dá mihme 'mø ma sømhme. Dá xihme ra hoga 'da'yo hya yø xisu ya xi mpeti. 14 Nu'a n'na'u yø xisu p'uya, ni hu ngue ra Lidia, ra mmengu p'u ja ra hnini Tiatira. Mará má'ulu na ra xisu na, pε ya thanne Oja. Pε bi xoipabi Oja rá mmái na ra xisu ngue bi 'yørpabi masu te mmaná Pablo. 15 Bi nxixya p'uya, dá gue'u mi 'bap'u ja rá ngu, gä bi nxixya. M'mefa p'uya, bi 'yεnje:

—Nu'mø guí haxhu njuani ngue majuani dí εc'εigä ra Jesús, mmähä p'u ja ma ngungä 'mø, guí nsäyahü p'u —bi 'yεnje.

Bi jacje ngue dá mähme p'u ja rá ngu p'uya.

16 Man'na ra ora p'uya, nmará mähme p'u ja ra mhmat'Oja dí n'yohe ra Pablo, dá nthche n'na ra hmute mará badí ngue mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra hmute na, mi tapi xangu ra mēnyu yø hmü ngue mi ja rá mfadi conna ts'onthi. 17 Nuna ra hmute p'uya, ni denná Pablo ngue mmarchähe, i εna:

—Nuya yø n'yohu 'bäcua, guehya yø mēfi Oja maguesε ya. Nuya guehya xän'nahü ha di zä guí nyahmu ya —bi 'yεna.

18 N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme ra mhmat'Oja, di jaje p'u na ra hmute. Mi sørpabi ra Pablo p'uya, bi 'bät'i, bi 'yεmbrä ts'onthi mi n'youi ra hmute:

—Conná ts'edi ra Jesucristo, dí xi'i ngue dami hyεp'u ra hmute guí n'youi —bi 'yεmbi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyεp'u ra ts'onthi mi n'youi ra hmute. 19 Pε nu'u yø hmü ra hmute p'uya, bi nu ngue ya hingui tø'mi ngue hōnda dapra mēnyu ra hmute. Bi bēnträ Pablo 'nehra Silas. Bi zixpu ja ra centro 'bähyø ts'at'abi. 20 Bi ma madäpi yø ts'at'abi p'uya, bi t'εmbi:

—Nuya yø n'yohu 'bäcua, yø judío ya. Di ts'onyo ja'i 'bäcua ja ma hninihu. 21 I xännbate yø costumbre nu'u hingui ja ngue ga øthu, porque dyø romanohu.

22 Bi nangyo ja'i p'uya ngue bi zai. Yø ts'at'abi p'uya bi manda ngue da böjba yø ulu ngue da 'bei conyo t'o. 23 Emmei bi 'bei. M'mefa p'uya, bi got'i. Bi sihra alcaide p'uya ngue da mädi xändonho. 24 A nu'a ra alcaide 'mø mi si p'uya ngue da mädi xanho, bi cärpü ja ra ngumm'mexui asta mbo ra fädi. Bi japyø za nt'ät'i, ga ts'εmba yø gua yø ofädi p'uya.

25 Pε nu'mø mi zo made ra xui p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Silas i mmat'Ojatho, 'nε turpabi yø alabansa Oja. Øxtä'u mi'da yø ofädi te gä øt'e. 26 Nthambεnitho bi 'yan'a häi p'uya. Xøgue ra huatyø ndäcjado p'u ja ra fädi. 'Bexpi xogui gätho yø goxthi, 'nε bi nxähyø cadena manthut'i yø za n'youi yø gua yø ofädi. 27 Nu'a ra alcaide p'uya, mi nu ngue gä xi xohyo goxthi fädi. Bi 'yεmbi ngue ya xi ma gätho yø ofädi p'uya. Bi gaxrá juai p'uya, bi

ne xtí nhyose. ²⁸ Pɛ bɪ matra Pablo, bi 'yɛmbi:

—Man'nan'yo mi 'yɔt'e gui nhyose ague n'yɔ. Gá dí 'bucáhe ua —bi 'yɛmbi.

²⁹ Nuna ra alcaide p'uya, bi 'yähra nyot'i. Ní tihí bi yut'ambo. Ní huaqui ngue bi nsu. Bi guarbu 'bähra Pablo 'nɛhra Silas ngue bi ndantyøhmu. ³⁰ Bá jucathi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague n'yɔ'auí, zte 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga nyaní?

³¹ Nuya yø ofádi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Damí 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesucristo n'namhma guí nyaní. 'Nɛ'u to 'bɛp'u ja ní ngu, dí nyan'mø da 'yɛc'ɛi —bi 'yɛmbi.

³² Nuna ra alcaide p'uya, gätho'u 'bɛp'u ja rá ngu, bi sifi xanho hanja'a ra Hmu Jesús. ³³ Tobe ndaxuiho'a ra ora'a. Nuna ra alcaide bi mejpabi yø n'ani mi n'youi. Bi nxixya p'uya, gätho'u 'bɛp'u ja rá ngu bi nxixya. ³⁴ M'mefa p'uya, bi zixrá ngu ngue bi unna hme da zi. Nuna ra alcaide p'uya, gätho'u 'bɛp'u ja rá ngu, janjuaní di johya ngue bi 'yɛc'ɛi Oja.

³⁵ Nu'mø mi hyaxpaya, nu'u yø ts'ut'abi bi menhyø policia da xihra alcaide ngue di thøhyø ofádi. ³⁶ Ra alcaide p'uya bi 'yɛmbrá Pablo:

—Bá penngá ra hya yø ts'ut'abi ngue ga thøc'auí. Janangue 'yo te guí mbɛmbi ya, ní mehma —bi 'yɛmbi.

³⁷ Mí dahra Pablo, bi 'yɛmbyø policia:

—A nugä'be dyø romanogä'be. 'Nɛ nnu yø ja'i p'u bi megba'be, ní xinga 'bet'o hacra güenda ja dí ncote. 'Nɛ da 'yɛna go nt'aguitho di thøga'be ya. Nu'á, hín'na'a. Guí xihmi ja da ɛɛ da guga'be ua ja ra fädi.

³⁸ Yø policia p'uya, bi mengui ba xihyø ts'ut'abi te manyø ofádi. Yø ts'ut'abi p'uya, bi nsu 'mø mi badí ngue yø romano ya yø ofádi. ³⁹ Mí

zøp'u ja rá fädi yø ts'ut'abi p'uya, bi 'yäpa mpunnbate. Bá juip'uya, bi xifi ngue da bømp'u ja ra hnini. ⁴⁰ Nu'mø mi bømp'u ja rá fädi na ra Pablo 'nɛhra Silas, i map'u ja rá ngu ra Lidia. Ja bi nyahe p'u mi'da yø 'yɛc'ɛi p'uya. Høntho bi zajpa yø mmui yø ja'i, bi ma p'uya.

17

Bi ts'u p'u Tesalónica ra Pablo.

¹ Mí ma ra Pablo 'nɛhra Silas, i mpa p'u ja rá hnini Anfípolis, i nthop'u ja rá hnini Apolonia. Bi zømp'u ja rá hnini Tesalónica p'uya. Mí jap'u ra níja dí mpeti yø judío. ² Nuna ra Pablo bi yarb'u ja rá níja, ya gä ngu'a ørbu ja yø hnini xi thogui. Nhyu sábada bi mɛmbi bi nyahe yø judío p'u ja rá níja. ³ Di opañ'yu yø ja'i hanja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro, ngue ra Cristo jatho ngue da zä ra n'u, da tho, da t'ägui. M'mefa p'uya, di bennate p'u da nt'ägui. Bi 'yɛmbuya:

—A nuna ra Jesús dí xi'aha ya, guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue dí ndast'abi na.

⁴ Ngue nguna xifi, bi 'yɛc'ɛi 'da yø judío. Bi guarbu ha ya ra Pablo 'nɛhra Silas. Xquet'a bi 'yɛc'ɛi xangu yø ja'i hingyø judío ya mi thanne Oja. 'Nɛ xangu yø xisu nuya hnu mansu p'u ja rá hnini bi 'yɛc'ɛi ra hya. ⁵ Bi nsey ya yø judío himbi 'yɛc'ɛi ra hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ɛi mi 'yop'u ja rá caye, bá yans'yø ja'i p'u ja rá hnini p'uya. Bi mäspa rá ngu ra Jasón ngue honna Pablo 'nɛhra Silas. Bi ne xtä nzits'i ngue xti dáp'u 'buhyø ja'i. ⁶ Pɛ ngue himbá timp'u p'uya, bá jucra Jasón 'nɛ'u mi'da yø 'yɛc'ɛi. Bá si ngue bi dáp'u ja rá ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i ɛna:

—Nu'u yø n'yohu dí mmangähe ya, ndap'u bi zä di ts'onyø ja'i. A nuyá, xquet'a 'youa ja ma hninihu ya. ⁷ Go di säyabi p'u ja rá ngu na ra Jasón. Gätho ya p'uya, hingui ɛc'ɛi'a

ra ley ga 'yo ra dast'abi Roma. Porque embi ngue 'b_u hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra Jesús.

⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, co 'nøhyø ts'at'abi, di maxni yø ja'i p'uya ngue ncue. ⁹ Nuna ra JASON co 'ne'x mi'da yø mmj'yec'eiui, bi gutra mēnyu ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bup'u ja ra hnini Berea na ra Pablo 'nehra Silas.

¹⁰ Mi nxui p'uya, nu'x yø 'yec'ei n'na zihmantho bi japi bi bønna Pablo 'nehra Silas. I mpa p'u ja ra hnini Berea. Mi zømp'u p'uya, bi map'u ja ra nija di mpeti yø judío. ¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmengu p'u, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmengu Tesalónica. Janjuaní ngue yø mmui ga 'yøhra hoga 'da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'ot'i ra Maca Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuani'a te sifi ogue hin'na. ¹² Janangue xangu yø judío bi 'yec'ei ra Jesús. Da gue'x hingyø judío, xangu bi 'yec'ei. Ngu yø n'yohu, ngu yø xisu nuya hnu mansu, ga bi 'yec'ei ra hya. ¹³ Mi mambrá hya Oja p'u ja ra hnini Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmengu Tesalónica, 'bexpi ma yø judío ngue bá utyø ja'i p'u ja ra hnini. ¹⁴ Nu'x yø 'yec'ei p'uya, n'na zihmantho bi 'yetra Pablo, bi map'u ja ra nenga jathe. Pe nuna ra Silas 'nehra Timoteo bi gop'u Berea'u. ¹⁵ Nu'x bi mähä ra Pablo p'uya, bá emp'u ja ra hnini Atenas. Mambá penc'u p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nehra Timoteo ngue daní zudi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Atenas.

¹⁶ Mente ndø'mate ra Pablo p'u Atenas, bi m'mähra sibi rá mmui p'uya ngue nnu yø ja'i p'u ja ra hnini ngue gä sihyø dahmu thanne. ¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'u ja ra nija, da gue'x ya thanne Oja, ga bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di

ntheui p'u ja ra tai. ¹⁸ 'Bu'i'da yø n'yohu, ngue madi xä'a ra hya mi xänbäte ra Epicuro. Mi'da p'uya, madi xä'a ra xädi ngue ra estoico. Bi madi bi nyauí ra Pablo'u p'uya. Bi 'yēn'i'da p'uya:

—¿Teni 'be'a ma hya mmanna ra n'yohu 'bucua? Hin'y'u p'u rá nzequi di yahni ua —bi 'yēna.

Mi'da p'uya, bi 'yēna:

—Ena gue di 'yonna hya na ngue yø 'da'yo dahmu.

Bi manna nguna, porque ra Pablo bi xihyø ja'i hanja ra Jesús, 'ne xifi ngue bi bennate. ¹⁹ Bi ts'ixra Pablo p'u ja n'na ra xequi ni hu ngue ra Areópago p'uya, nup'u zai di mpeti yø ja'i ngue ma consejo. Bi t'embuya:

—Di nne ga pacähe teni 'be'a ma'da'yo xädi na ra hya guí mma n'yø. ²⁰ Porque hinjam'mø xtä øcähe te guí mmanya. Di nne guí xicje te ga mbønya yø hya guí mma —bi 'yēnyø ja'i.

²¹ Nu'x yø mmengu p'u Atenas co 'ne'x yø 'dan'yo ja'i ya mi 'bup'u, hin tema n'nama hya di ørpa masu, hinda hont'a te ma'da'yo nne da sifi ogue da 'yøde. ²² Bi m'mä inde ra Pablo p'u ja ra junta ngue ra Areópago p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø mmenguhu ua ja ra hnini Atenas. Ya xtä nugä te guí øthu ua guí 'bähmu. Di nequi ngue emmei guí thannehu yø dahmu. ²³ Porque nup'u xtä thocä, xtä nugä n'na ra altar ngue nt'ot'i n'na ra letrero ngue ena: “Guehna rá altar Oja nu'a hingui fadi te'o naya”, i enna letrero. A nuyá, guehna Oja guí thannehu naya, pe hingui pahmu te'o na, guehna Oja dadi øt'ahu naya.

²⁴ Nuna Oja bi hocra ximhäi 'ne bi hoqui gätho yø cosa i ja. Gue'a rá mmeti te gä bi ja mahets'i'a ya, 'necua ja ra ximhäi. Pe hingui 'bup'u ja yø ngunja di hocyø ja'i na Oja na. ²⁵ Nuna Oja, hinte

honnaŋŋe ngue da 'yɛnyø ja'i te di unni. Porque go bádi 'dacjɛ ra te'a, 'nɛhma hya dí jaɣhɛ, 'nɛ gátho mi'da yø cosa go bádi un'a.

²⁶ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yatho p'u bá fadi ngue bi nxandyø ja'i 'bui gá rá nguñi nximhai. Bi zännabäi ra pa di m'mui. 'Nɛ bi zännabäi ra xɛqui hapɛ di m'mui.

²⁷ I 'yøt'Oja'a, n'namhmaŋŋe gátho yø ja'i da hyon'Oja, 'nɛ da bádi te'o. Majuaní ngue nuyá, hinga yap'u 'bui Oja ngue gátho gahɛ. ²⁸ Porque connangue Oja dí 'báhmɛ, 'nɛ dádi 'yamhmɛ, 'nɛ ja má tehu. Tengutho ra hya bi man'i'da ni 'yot'a sæcuahɛ, bi má ngue yø basigahɛ Oja. ²⁹ Pɛ xi'mø ngue yø basigahɛ Oja, hingui sä gá ɛmhɛ ngue nuna Oja, gdá hyejpaɣhɛ yø dahmu ngue yø oro, ogue yø dahmu ngue yø t'axi, ogue yø dahmu ngue yø do. Porque nuyá yø dahmu ya, rá n'yomfɛniɛ ra ja'i gui hoqui. ³⁰ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja mi serpäbi yø ja'i thanne yø dahmu, porque him maní bahyø ja'i hanja. Pɛ nu ra pa dí 'báhmɛ ya, nuna Oja hønñbu bi zä di 'bɛpi gátho yø ja'i ngue da hyɛp'u yø dahmu thanne. ³¹ Porque Oja, ya xpá nzänna n'na ra pa ngue da hyaspi xandønho ra güenda gátho yø ja'i 'bui'a nximhai. Nuna da hyaxra güenda p'uya, guehna n'na ra n'yohɛ ya xpá huanhni. Nuna Oja, i nnepe ngue gátho yø ja'i da bádi te'o na ya xpá huanhni. Janangue bi japi bi bɛnnate p'u ha bi t'ägui.

³² Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ngue ɛmbi bi bɛnnate p'u ha bi t'ägui, i thentho 'da. Mi'da p'uya bi 'yɛmbi:

—'Bet'o man'na ra pa ya, mahønngui xicje na ra hya na —bi 'yɛmbi.

³³ Bi map'u ha säya ra Pablo p'uya. ³⁴ Pɛ nuyá 'da yø ja'i bi nu manho ra hya mmanä Pablo, 'nɛ bi 'yɛc'ɛi. N'youi p'u ra Dionisio, guehna n'na'u yø ts'ut'abi p'u ja ra

Areópago. Xquet'a n'youi p'u n'na ra xisu bi 'yɛc'ɛi ra hya, ni hu ngue ra Dámaris. 'Nɛ n'youi p'u mi'da yø ja'i.

18

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Corinto.

¹ M'mɛfa p'uya, nuna ra Pablo bi nɛxpɛ ja ra hnini Atenas, bi zømp'u ja ra hnini Corinto. ² Nuna ra hnini na p'uya, bi dimp'u n'na ra ra judío ni nu ngue ra Aquila, ra mmɛngu Ponto. Nuna ra Aquila n'youi na ra Priscila rá xisu, hinga ya'atho yø pa xi zøp'u Corinto. Bá ɛp'u ja ra häi Italia, ngue nuna ra dast'abi Claudio bi manda ngue gá bi thøn'athi yø judío mi 'bup'u ja ra hnini Roma. Bi ma ra Pablo ngue bá nyai. ³ Nuna ra Pablo mi pä'a ra 'bɛfi mi pɛhna ra Aquila. 'Dap'u bi m'mahmi p'uya ngue bi mpɛfi, di hocyø ngun'ulu. ⁴ Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, nhyato nhyato pa ra Pablo p'u ja ra nija di mpɛti yø judío, ngue nne di 'bätyø judío 'nɛ'u hingyø judío, ngue da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo.

⁵ Mi zøhra Silas 'nɛhra Timoteo ngue xpí 'yɛ'a Macedonia. Ra Pablo p'uya, hingui säya ngue mmanä hoga 'da'yo hya. Di opan'yu yø judío ngue ra Jesús, guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na. ⁶ Pɛ nuyá yø judío, ya mants'o ngue sahra hya. Bi huacrä pahni ra Pablo p'uya, gue'a ra hmɛya'a ngue ya bi hyɛp'u yaui, bi 'yɛmbuya:

—Gadi jasɛhu p'u gui mmähä ra castigo ya, ya hinní ma má güendagä'a ya. Nuyá, gdá magä p'u rá m'mahyø ja'i hingyø judío ya —bi 'yɛmbi.

⁷ Mi bømp'u ja ra nija ra Pablo p'uya, i map'u ja rá ngu n'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Justo. 'Bup'u ja rá hyo nija, ya thanne Oja na ra n'yohɛ na. ⁸ Man'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Crispo p'uya, mi 'bet'o p'u

ja ra nija di mpeti yø judío, 'nehna bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús gátho'u 'bɔp'u ja rá ngu. Xquet'a xangu mi'da yø mmengu p'u Corinto bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. Mi zä mi 'yøhra hoga 'da'yo hya yø ja'i, bi 'yɛc'ɛi 'nɛ bi nxixya. ⁹ Bi n'ui 'mø mi nxui ra Pablo p'uya, bi nu ngue ɛmbra Hmu Jesús:

—'Yo guí sũ ague Pablo. Dami sigue manna hya, o guí säya. ¹⁰ Nugä go dí n'youi, hĩnte da ja'i yø ja'i. Nuna ra hnini ja ua, dí pacä ngue xangu yø ja'i da 'yɛc'ɛigä ua —bi 'yɛmbi.

¹¹ Janangue bá m'ma'a n'na jeya made p'u ja ra hnini Corinto ra Pablo p'uya, ngue bi xämbabi rá hya Oja yø ja'i. ¹² Mi 'yɛhra pa p'uya ngue bi ndast'abi p'u ja ra häi Acaya na ra Galiön. Bi mpeti yø judío p'uya ngue bi zähra Pablo. Bi zixpu ja ra ts'ut'abi. ¹³ Bi t'ɛmbra dast'abi p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, di japa nts'edi yø ja'i ngue da danne Oja. Pɛ hinga gue'a ni 'yup'u i mma, tengutho mmanna ley ngue gdä thannehu Oja —bi 'yɛnyø ja'i.

¹⁴ Ya mmap'u ngue da dahra Pablo, pɛ nuna ra dast'abi Galiön bi 'yɛmbyø judío:

—Nu'mø ngue da n'na ra ts'oqui xtanhets'i na ra hya guí mmamhmu, da zä ga øt'ahu ra ts'ut'abi conforme ra ley 'mø. ¹⁵ Pɛ nja ngue yø hyatho'u guí mmamhmu, 'nɛ yø thuhutho yø ja'i, 'nɛ ni leysɛhu'a guí ørpuhu rá hya, dami hocse ni asuntohu. Porque hĩndi nne ga øt'ä ra ts'ut'abi na ra hya na.

¹⁶ Bi hyøn'athi p'u bi nja ra hya p'uya. ¹⁷ Nu'u yø ja'i hĩngyø judío p'uya, bi bɛntra Sóstenes nuna 'bet'o p'u ja ra nija, ngue bi ma ma'ani rá hmi rá dä ra ts'ut'abi. Pɛ hĩmbi 'yøpatho masu na ra Galiön te bi 'yøtyø ja'i.

Mahømbi mengra Pablo, i ma Antioquia.

¹⁸ Nu'p'u ja ra hnini mi 'buhra Pablo, bi m'map'u ma njamm'i pa. M'mefa p'uya, bi 'yɛhyø 'yɛc'ɛi ngue bi ma, bi mähä ra Priscila 'nehra Aquila, i mpa p'u ja ra hnini Cencia. Ja bi zand'i bi 'yaxpu rá ya ra Pablo p'uya, ga mbøni ngue ra ndanne ga 'yo. Ja bi nɛxpu ngue bi 'yo ra barco i mpa p'u ja ra häi Siria. ¹⁹ Mi zømp'u ja ra hnini Efeso p'uya. Ja bá cop'u ra Priscila 'nehra Aquila. Hante ngue da tho p'uya, bi map'u ja ra nija di mpeti yø judío na ra Pablo ngue bá nyahu. ²⁰ Nu'u yø judío p'u Efeso p'uya, i xifi ngue xtábä m'map'u njamm'i pa. Pɛ ra Pablo hĩmbi ne. ²¹ ɛm'mø mambä ɛdi:

—I ja ngue ga søngä Jerusalén. Ja gani sägä p'u ra ngo bá ɛp'u. Pɛ nu'mø da ne Oja, ga ma pengä mahøn'a ngue ga nnu'ahu —bi 'yɛmbi.

Bi 'yo ra barco p'uya, bi ma. ²² Nu'mø mi zønna Pablo p'u Cesarea p'uya, bi thogui, i ma Jerusalén. Mi juadi bi zengua yø 'yɛc'ɛi 'bɔp'u, bi tho p'uya, i mpa Antioquia. ²³ Mi zømp'u p'uya, bi m'map'u njamm'i pa. Mambä ɛhe, bá thop'u ja yø hnini ja'a ra häi Galacia, 'nɛp'u ja ra häi Frigia bá thogui ngue di hatra ts'edi gátho yø 'yɛc'ɛi.

Ra Apolos bi manna hya p'u Efeso.

²⁴ Nu'u yø pa'u p'uya, bi zøp'u ja ra hnini Efeso n'na ra judío ni hu ngue ra Apolos, ra mmengu Alejandria. I mma xandønho ra hya, 'nɛ pad'i xandønho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro. ²⁵ Ya xi xädi xanho hanja'a te bi 'yøtra Hmu Jesús. I ha ra ts'edi ngue mmanna hya, 'nɛ xänbate xanho hanjana ra Jesús, madague'a ngue hønt'a ra nxixya bi nxänbate ra Xuua mi pad'i hanja. ²⁶ Nuna ra Apolos bi hya ra ts'edi bi manna hya p'u ja ra nija di mpeti yø judío.

Pe nu'mø mi 'yøhra Priscila 'nehra Aquila te i mma, bi zica n'nanni ra Apolos. Bi opan'yu xandønho hanja na ra 'da'yo hya Oja. ²⁷ Bi ne bi thohna ra Apolos i map'u ja ra hai Acaya. Yø 'yεc'ei p'uya, bi mǎxmahya. Bi 'yørpa n'na ra sũcua bi gats'i ngue danĩ dǎpyø 'yεc'ei ra m'mǎp'u Acaya, n'namhma ngue di unni xanho ra ts'aya. Nu'mø mi zømp'u Acaya p'uya, bi 'yørpa ra nho ya yø 'yεc'ei ya xi 'yεc'ei ra hya conná mate Oja. ²⁸ Porque yø hmi yø dǎ yø ja'i p'u, bi hya ra ts'edi bi dǎjpi te mmanyø judío. I uti te nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na.

19

Ya 'bǎp'u ja ra hnini Efeso ra Pablo.

¹ Ra Apolos ya 'bǎp'u ja ra hnini Corinto. Nuna ra Pablo p'uya, bi 'damp'u ja yø xanthø ngue bi zøn'a Efeso. Ja i dǎmp'u 'da yø 'yεc'ei p'uya. ² Ra Pablo bi 'yǎnyø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Xi'mø gmi 'yεc'eihũ ra hya ya, çua 'bexqui n'yohũ ra Espiritu Santo, uague hin'na?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Hin'na. Hinjam'mø xtá øcǎhe ngue di 'bǎ'a ra Espiritu Santo.

³ Nuna ra Pablo p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Tema nxixya bi nja'ahũ p'uya?

Bi 'yεm'mø mi dahyø ja'i p'uya:

—Gue'a ra nxixya bi manna Xuua.

⁴ Bi 'yεnna Pablo p'uya:

—Nuna ra Xuua bi xixyabi yø ja'i na, gue'a ra hmey'a'a ngue da fadi ngue ya bi hyep'u ra nts'o yø ja'i. Pe xquet'a bi xifi ngue jatho da 'yεc'ei'a n'na nc'ei da ep'u m'mefa ngue ra Xuua. Nuna bi ma, guehna ra Jesucristo na.

⁵ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, mahømbi nxixya para ngue da fadi

ngue ya εc'ei ra Hmu Jesús. ⁶ Ra Pablo p'uya, bi japrá 'ye p'u ja yø ya yø ja'i. Yø ja'i p'uya di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. N'nan'yo yø hya ga ya p'uya, øt'a Oja p'uya ngue sä da manyø ja'i'a ra hya nnepe da ma. ⁷ 'De'ma yonc'ei'u yø n'yohũ bi nxixya.

⁸ Nhyushna bi membabi ra Pablo ngue pap'u ja ra nija di mpeti yø judío. Bi hya ra ts'edi ngue ja bi mmamp'u ra hya. I nne di 'bǎtyø ja'i, porque xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. ⁹ Pe hingui nne da 'yεc'ei 'da yø ja'i, nu te ja, ya ja. Sinoque bi nya man'utho p'u ha 'bǎhyø ja'i, ngue sũhra hoga 'da'yo hya. Bi zop'u ra Pablo'u p'uya. Nu'u yø 'yεc'ei, bi zixra Pablo p'u ja n'na ra escuela 'bǎ'a n'na ra xǎmbate ni hu ngue ra Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bi mmamp'u ra hya p'uya. ¹⁰ Ngut'a i tho'a nyo jeya p'uya. Janangue gǎtho'u yø ja'i rá m'mǎp'u ja ra hai Asia, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, gǎ bi 'yøde hanja na ra hya ra Hmu Jesús. ¹¹ Nuna Oja, xangu yø milagro bi japi bi 'yøtra Pablo. ¹² Madra bayutho, ogue tema ulu di ngut'i, i jaspabi yø dǎrquehi ngue da dädi. 'Bexta zǎ ra n'u di ja p'uya. Yø ts'onthi p'uya, i hep'u yø ja'i n'youi.

¹³ Mi 'yop'u 'da yø judío ngue yø mpønthi p'uya. Bi zäpi bi marpabi rá thuhu ra Jesús, ngue di japi da hyep'u yø ts'onthi n'youi ra ja'i. Bi 'yεna:

—Dadi 'bep'a'i ya grá ts'onthi ngue gui hyep'u ra ja'i. Dí xi'i ngue gui hyep'u conná ts'edi ra Jesús nuna mmanna Pablo —bi 'yεna.

¹⁴ Nuna n'na ra judío ngue ra hmu mmǎcja, ni hu ngue ra Esceva, mi si yoto yø ts'ant'u ngue gǎ yø mpønthi. Nguna bi man'u p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi dahra ts'onthi, bi 'yεmbi:

—Dí pacá te'o na ra Jesús gui mmana. 'Nε dí pacá te'o na

ra Pablo. Pe nu'ah_u, hindí pacä te'o'ah_u —bi 'yembí.

¹⁶ Bi bentyø mpønthi na ra n'yoh_u mi n'youi ra ts'onthi p'uya, bi ne'ahäi. Bi dapi gätho. Janangue bi 'dap'u ja ra ngu'u yø mpønthi p'uya, ngue bi zet'i 'ne bi nxennba yø ulu.

¹⁷ Gätho'u yø mmengu Efeso p'uya, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, gä bi nsu 'mø mi 'yø'a te bi nja. Gä espabi yø ja'i na ra Hmu Jesús.

¹⁸ Nuya yø ja'i bi guarb_u ha bi nja ra hya, xangu bi 'yεc'ei ra hya. I mmanyø ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'met'o. ¹⁹ Nuya yø ja'i ya maní n'yo'a ngue ra mfadi, xangu to bá cahyø libro mfaði p'uya, ngue yø hmí yø dá yø ja'i p'u bi 'yudi. Bi t'øtra güenda hangu di muui yø libro p'uya, bi bøxra güenda comma yote ma 'det'a mahuañi ra t'axi di nthεui. ²⁰ Nu'mø bi hma hanja na ra Hmu Jesús, i u Oja ngue ja ra ts'edi, porque hāt'i di 'bät'yø ja'i ngue εc'ei.

²¹ M'mefa p'uya, bi zo rá mmui ra Pablo ngue di ma Jerusalén. Pe 'bet'o daní n'yop'u ja ra häi Macedonia, 'nep'u ja ra häi Acaya. Bi 'yεna:

—Nu'mø da juadi dá n'yogä p'uya, jatho ga thogui gani mpagä Roma —bi 'yεna.

²² Nuna ra Pablo, bi menhni yoho yø mäxte ngue di ma Macedonia. Guehna ra Timoteo 'nehra Erasto. Pe ra Pablo bi gose njammí pa p'u ja ra häi Asia.

Bá ts'uhra Pablo p'u Efeso.

²³ Nu'u yø pa'u p'uya, bi nja n'na ra dasui conná guehrá hya ra Jesucristo. ²⁴ Go bi 'yuhra sibi na ra Demetrio mi øtyø nt'embí ngue ra t'axi, mi øt'e tengutho ja ra nija p'u 'buhra dahmu Diana. Porque xangu ra menyü mi jutyø mεfi. ²⁵ Nuna ra Demetrio bi peti gätho'u 'da'igu ra 'befi pehmi, bi 'yembí:

—Ague n'yø'ah_u, guí pahmu ngue nuna ra 'befi jaja ya, ja di

timhmu p'u na ra nho nná 'buhmu. ²⁶ Ya guí nnuh_u te øtra Pablo 'yop'u, i xihyø ja'i ngue nu'u yø dahmu di hocra ja'i, hinga gue'u Oja'u. 'Ne dí øhm_u p'uya ngue hinga høndua Efeso njap'u, sinoque ya mme gätho ra häi Asia, ya hingui εc'ei yø dahmu yø ja'i co nu'a ra hya mmana Pablo. ²⁷ Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'befi dí pehmu. Nu'a rá nija ra maca dahmu Diana p'uya, xquet'a ya hinní mantho da zupyø ja'i. Di m'me'a ga 'yεspabi ra dahmu yø ja'i p'uya, conque guehna ra dahmu Diana thanne gätho yø mmengu Asia, 'ne thanne gätho yø ja'i 'ba'a nximhäi.

²⁸ Bi ndεcue yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya na p'uya. I mahyø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Maguesε na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso —bi 'yεna.

²⁹ Bi mädi bi yans'yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bi bentra Gayo, 'nehra Aristarco, guehya yø n'yoh_u ngue yø mmengu Macedonia mambá n'youi ra Pablo. Bi zixp_u ja ra estadio di mpeti gätho ra hnini 'mø øt'a junta p'uya. ³⁰ Bi ne ra Pablo ngue xtä mmap'u ha 'buhyø ja'i, pe himbi japyø 'yεc'ei bi ma. ³¹ Xquet'a maði mpahmi ra Pablo 'da'u yø ts'ut'abi di manda p'u ja ra häi Asia, guehya bi mennba ra hya ra Pablo ngue hinda zä da zømp'u ha di mpeti yø ja'i ya. ³² Nup'u bi mpeti yø ja'i, n'nan'yo mmän'i'da, n'nan'yo bi mmämmi'da. Xøgue 'dagui nuanstho yø ja'i p'u ha mafi, xandøngu yø ja'i hingui paði hanja ngue bi mpeti yø ja'i. ³³ Nuna n'na ra judío ni hu ngue ra Alejandro, bi bøn'i'da yø mmijudíoui ngue bi xifi hanja ra hya. Mi baði hanja ra hya p'uya, bi 'yøtra senya conná 'yε ngue nne di hejpaði yø ja'i. Bi ne xtí nyap'u 'buhyø ja'i ngue di caτρα sui p'u 'buhyø mmijudíoui. ³⁴ Pe nu'mø

mi bahyø ja'i p'uya, ngue xquet'a ra judío na nne di nya, bi mæhra mafi gátho yø ja'i p'uya. Comma nyo ora bi mmafi, i ena:

—Maguesε na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso.

³⁵ A nuna go n'na ra secretario p'ua ja ra hnini p'uya, go bi zä bi hejpi te mmanyø ja'i na, bi 'yεmbi:

—Ague gyø mmenguhua ua ja ra hnini Efeso. Gätho yø ja'i ndap'ua bi zä, gä padj ngue nuua ja ra hnini Efeso i hoxyo xi yø ja'i ngue da mahra nija hapu 'bæhra dahmu Diana nuna maguesε bi 'yε mahets'i. ³⁶ Nuna ra hya di xi'ahua ya, gä guí pahmu ngue majuanj na. Janangue nuya, dami nsayahu. Dami n'yomfeni te guí nne guí 'yøthu. ³⁷ ¿Hanja ngue sä gnj sihua ua ya yø n'yohu 'bæcua? 'Nε hingui xocra nija, ni xinga gue'a ni dahmuha di nnømmän'ua.

³⁸ A nu'mø 'bæi to di nsahmi na ra Demetrio, da gue'ua yø mæfi n'youi, uanguí gue'a ga 'bæhyø ts'æt'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na. ³⁹ Nu'mø ja te man'na ma hya guí nnehu, guí mmamhmu 'mø bi nja ra junta, ja di nhop'ua. ⁴⁰ Asta guehya di 'bu mman'uhu 'mø da fadi te xa nja ya. Da t'εmbi ngue dyø nequisihua. Nu'mø da t'änngahu hanja'a ra njunt'i xanja ya, hin'yua p'ua te ga mmamhmu.

⁴¹ Høntho bi juadi bi man'a ra hya'a p'uya, bi n'yεte yø ja'i ngue bi ma.

20

Ra Pablo bi map'ua ja ra häi Macedonia nεp'ua ja ra häi Grecia.

¹ Nu'mø mi thohra sui, bi zonhyø 'yεc'ei na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bi n'yεte p'uya, bi ma i map'ua ja ra häi Macedonia. ² Bi zengua gätho yø 'yεc'ei ra m'map'ua ja yø xequi ra njap'ua. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'ua ja ra häi Grecia.

³ Ja bá m'map'ua nhyushna. Ya ja ngue xta 'yo ra barco ngue xti ma Siria p'uya. Pe bi ba p'uya ngue sänyø judío ngue da hyo. Janangue bi zännbaya ngue bi n'yoguatho, mahøn'i map'ua ja ra häi Macedonia. ⁴ Nuya yø n'yohu ra Pablo 'dap'ua 'youi guehna: ra Sópater ngue ra mmengu Berea, 'nε'ua yø mmengu Tesalónica ra Aristarco 'nεhra Segundo, 'nεhra Gayo nuna ra mmengu Derbe, 'nεhra Timoteo, 'nεhyø mmengu Asia, ra Tíquico 'nεhra Trófimo. ⁵ Bi m'met'o ya ngue i ndø'mate p'ua ja ra hnini Troas. ⁶ Nugähe ja dá macähe 'mø mi tho ra ngo ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Dá nεxähe p'ua Filpos, danj nthεgähe p'ua ja ra hnini Troas. Ja dá m'macähe p'ua nyoto ma pa p'uya.

Ra Pablo ya 'bæp'ua ja ra hnini Troas.

⁷ Nu'a ndomingo p'uya, bi mpeti yø 'yεc'ei ngue di nxennba ra thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya, bi xännbabi ra hya yø ja'i. Pe comma ya ja ngue da ma 'mø mi hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mi zo made ra xui. ⁸ Xi mpeti yø ja'i p'ua ja ra cuarto bi ja maya, nup'ua bi ja xangu yø lámpara di yot'i. ⁹ Mi huxpu ja ra ventana n'na ra ts'ant'ua ni hu ngue ra Eutico. Comma ra Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha na ra ts'ant'ua p'uya, rá hyu ra piso p'ua bá tägui. Ya xi du 'mø mambá thats'i. ¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—'Yo sä guí suhua, i te na ra ts'ant'ua —bi 'yεna.

¹¹ Mahømbi nexmaya ra Pablo. Ja bi xenna thuhmε da ts'i p'uya, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Mi tho'a p'uya, bi sigue bi nya asta gue'mø mi hyats'i. Ja bi ma p'uya. ¹² A nuna ra ts'ant'ua xi dägui, bi

ts'ixrá ngu ná, pɛ ya ja manho. Gä bi hyu yø mmui yø ja'i.

Ra Pablo ba nexa Troas, i mpap'u ja ra hnini Mileto.

¹³ Bi ne bi n'yoguatho ra Pablo asta ra hnini Asón. Ja daní nthegähe p'u p'uya ngue dá ohe ra barco. ¹⁴ Ma nthegähe ra Pablo p'u ja ra hnini Asón, ya 'da dá mähme p'uya, dá ohe ra barco daní mpähme p'u ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Dá pøngähe p'u'a rá yo pa p'uya. Daní nthogähe p'u ja rá nnengui ra häi Quío. Rá hyu pa p'uya, dá søngähe p'u ja ra häi Samos. Daní nsäyahe p'u ja ra hnini Trogilio. Rá gu pa p'uya, dá søngähe p'u ja ra hnini Mileto. ¹⁶ Nuná ra Pablo, ya xi zänni ngue da thorp'u ja ra hnini Efeso. Himbí ne di nsäya p'u ja ra häi Asia. Bi xøni bi zøn'a Jerusalén, xamhmatho dá zadi ngue dani zäp'u ra ngo ngue ra Pentecostés.

Bi nyauira Pablo'u yø 'yɛc'ei 'bet'o p'u ja ra hnini Efeso.

¹⁷ Nup'u ja ra hnini Mileto, bi mennbatho ra hya ra Pablo'u yø 'yɛc'ei 'bet'o p'u di mpeti yø 'yɛc'ei'a ra hnini Efeso, ngue bá ɛɛ bi nyauí. ¹⁸ Nu'mø mi zø'u bá ts'i p'uya, ra Pablo bi 'yɛmbi:

—Ya guí pahmu te dá n'yogä 'mø rá mædi yø pa ma søcä ua Asia ja ni häih. ¹⁹ Hingra n'yets'i dá n'yogä p'u guí 'bähmu mente ra pa dá ørpä rá 'bɛfi ra Hmu Jesús. Dá ungä ma mmui conná nguehyø ja'i nu'u hingui nne da 'yøhra hya. 'Nɛ xangu ra n'u dá sägä ngue nne xtä hyogä yø judío. ²⁰ Nu'mø ma xi'ah'u ra hya, dá xi'ah'u'a te gäma hya ja ngue da 'yøt'ah'u ra nho. Dá xän'nah'u ra hya p'u gadí mpetih'u, 'nɛp'u ja ni ngu'u dá xän'nah'u ra hya. ²¹ Ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, dá xicä ngue dá hyep'u ra nts'o ga 'yo, dá dɛn'nä Oja, 'nɛ da 'yɛc'ei ná ma Hmu'u Jesucristo. ²² A nuyá, di 'bejpagä ra Espiritu Santo ngue

ganí mpagä Jerusalén. Pɛ hindí padí te ganí nthocä p'u. ²³ Hønda n'na ra hya dí padí, ngue nup'u ja yø hnini xtä thogui, ra Espiritu Santo xiqui ngue nup'u Jerusalén, ya nthø'migui ngue dá joqui, 'nɛ da ma mā'unigui. ²⁴ Pɛ hinga gue'a di du mā mmäig'a. Astä dí engä mā te squerängue ga jua'a te nná 'yo con n'na ra pähä. Dí nne ga juahna ra 'bɛfi bi färca mā Hmu Jesús. I nne ra Jesús ngue ga xicä yø ja'i ná ra hoga 'da'yo hya bá n'youi rá mate Oja.

²⁵ Nu to gä guí 'bähmu ua ya, ya gä xtä xifi ha di njap'u di zo rá 'yɛ Oja, dadi seguragä ngue ya hinni mantho da nurcagui mā hmi yø ja'i. ²⁶ Ra ora ja p'uya, dí nne ga xi'ah'u ngue ya hinni ma mā xigä te'o da ma ra castigo. ²⁷ Porque nu'a te gäma hya xpä nzän'Oja ngue di nja, ya gä xtä xi'ah'u, hin tema hya di 'bedi. ²⁸ Damí hyoni ha gdí n'yo manho n'na ngu n'na'ah'u ya. Xquet'a damí fähmu yø 'yɛc'ei. Guehna ra Espiritu Santo ɛxah'u ngue guí fähmu ya yø ja'i ɛc'ei Oja. Guehya yø ja'i bi pøhra Jesús conná maça ji bi mämp'u ja ra pont'i. ²⁹ Dí padí ngue nu'mø dá magä ua, dá ɛp'u mi'da yø mamhya da ne da 'uɛnyø 'yɛc'ei. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbu. ³⁰ Guesɛ ni amigohu da bøni ngue di nxännbate ra fɛhni, go da garpabi yø 'yɛc'ei'u p'uya. ³¹ Damí mfähmu 'yo di hä'ah'u ya n'nan'yo ra hya da xän'nah'u. Gui 'yøthu tengutho dá øt'ä mente nhyu jeya, ra pa ra xui dá xän'nah'u ra hya, hindá nsäya. Astä mā guidä nná xi'ah'u ra hya n'na ngu n'na'ah'u.

³² A nuya mā zi cu'ah'u, hønt'Oja da mä'ah'u ya. Damí fähmu xanho ná ra hya ngue rá mate Oja. Nuná, i ja rá ts'edi ná ngue man'na gdí timhmä ra hya. Oja di japi te'o gä o rá 'yɛ. ³³ Hijnoni ja'i dá nepä rá mɛnyu oge rá ulu. ³⁴ Guí pahmu

xanho ngue nu'a te di honi co 'nɛhya mi'da di n'yohe, dá mpehme n'nambahma ga tini te di homhme. ³⁵ Guí njathu p'uya, porque jatho ngue di mpe'a n'na, n'nambahma dá zã dá mãts'i to hin'yu te dá hyoni. Dami bɛmhmu'a ra hya bi mam'mo mi 'yenna Hmu Jesús: "Man'na xanho ngue di un'a n'na, hinda gue'a ngue dá ma mat'unni".

³⁶ Hontho bi juadi bi manna Pablo na ra hya na, bi ndantyohmu gátho yø ja'i mi n'yohu ngue bi mat'Oja. ³⁷ Asta zoni gátho yø ja'i ha guí nhyhmi ra Pablo ngue ɛdi. ³⁸ Porque ɛmmɛi tu yø mmui yø ja'i na ra hya xi manna Pablo ngue ya hinni mantho dá nurpa rá hmi. Bi mãhä p'u ja ra barco p'uya, ja bi n'yɛp'u.

21

Ra Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'mo dambá n'yɛtegáhe p'u ha 'buhma zi cuhu, dá ogáhe ra barco ngue dá mãcáhe njuantho p'u ja ra hái Cos. Rá yo pa p'uya, daní nthocáhe p'u ja ra hái Rodas. Mã thocáhe p'u p'uya, daní mpácáhe p'u ja ra hñini Pátara. ² Nup'u Pátara, ja dá tĩngáhe p'u man'na ra barco ngue i mpa p'u ja ra hái Fenicia. Dá ogáhe'a p'uya, dá mãhme. ³ Nu'mo mã thocáhe p'uya, daní nugáhe ra hái Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngaha i go 'mo mã thocáhe na ra hái na, daní nthocáhe p'u ja ra hái Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue daní zohrá 'beni p'u ja ra nenthe ngue ra hñini Tiro. Janangue ja daní mpáhme p'u. ⁴ Dá nthegáhe p'u 'buhyo 'yɛc'ɛi p'uya. Ja dá m'mucáhe p'u nyoto mã pa. Pɛ ra Espiritu Santo bi 'yutyø 'yɛc'ɛi'a te ja ngue dá thohra Pablo. Janangue hĩndi japyø 'yɛc'ɛi ngue xĩ ma Jerusalén. ⁵ Pɛ mi gua'a nyoto mã pa p'uya, siempre dá mãhme. Gátho yø 'yɛc'ɛi conyø xisu 'nɛhyø basi 'da dá mãhme asta

nenihni. Dá ndantyohmu gáhe p'u ja rá nnengui rá jathe p'uya, ngue dá mat'Ojahe. ⁶ Nu'mo mã n'yɛhme p'uya, dá cãthe ra barco. Bi mengyø ngu yø 'yɛc'ɛi p'uya.

⁷ Dambá nɛxáhe p'u Tiro, dá sɔngáhe p'u ja ra hñini Tolemaida. Ja bi zɛp'u'a nná ogáhe ra barco p'uya. Mã sɔmhme p'u ja ra hñini, dá zɛnguahe ya mã zi cuhu. Ja dá m'mucáhe p'u n'na pa p'uya. ⁸ Mi hyaxp'uya, dá thogui ngue dá mãhme p'u ja ra hñini Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'nɛhya mi'da man'yohe. Dá mãcáhe p'u ja rá ngu ra Lipe madí 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'ɛi'u yoto nja'i xi thanhna m'met'o ngue di mfäxui yø representante ra Cristo. Ja dá n'oxáhe p'u ja rá ngu na p'uya. ⁹ Nuna ra Lipe, mi si goho yø t'ixu ngue him madí nthati. Nuya yø hmute p'uya, nu'a ra hya di bennbabi Oja dá mã, gue'a mman'a. ¹⁰ Ya nmi 'bucáhe p'u njammí pa p'uya, bi zø'a n'na rá pøngahya Oja ni hu ngue ra Agabo, xpí 'yɛ'a Judea. ¹¹ A nuna p'uya, ni 'yɛhe dá nuje. Bi gajpa rá ngat'i ra Pablo p'uya, bi dutyø gua 'nɛhyø 'yɛ. Bi 'yɛmp'uya:

—Nguna ra hya mmanã Espiritu Santo ya, nuna ra n'yohu rá mmeti ra ngat'i ja ua ya, di jaua yø judío p'u Jerusalén ngue dá dut'i. 'Nɛ di ndäpyø ja'i hĩngyø judío —bi 'yɛmbi.

¹² Nu'mo mã øcáhe na ra hya na p'uya, hangu dá xicáhe ra Pablo, dá gue'u yø mmɛngu p'u, xifi ngue hĩndi ma Jerusalén. ¹³ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—¿Teni 'bɛ'a guí øt'e ngue sä guí zomhmu? Gadi unngahu ma mmaigã. Nugã dí 'bui hont'a go te ts'u ga thogui, hĩnga hont'a di tharcagui, sinoque xquet'a dá zã ga tugã p'u Jerusalén connã guehã Hmu Jesús —bi 'yɛna.

14 Ya hındá taphe ngue hınxtı map'ı, da hecáhe p'ı p'ıya, di emphe:

—A nuyá, di nja'a te rá pähä Oja ya mø.

15 M'mefa p'ıya, 'necje dá nsähe ngue da mähme p'ı Jerusalén. 16 Bi hyngähe 'da yø 'yεc'ei ngue yø mmengu Cesarea. Nuyya yø 'yεc'ei ya p'ıya, n'youi p'ı n'na ra mmengu Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya mará nyogui 'yεc'ei na. Go bi zıxcähe rá ngu na p'ıya ngue ja dá nsäyahe p'ı.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

17 Nu'mø ma söngähe Jerusalén, emmei di johya yø 'yεc'ei ngue dá nuuhe. 18 Mı hyaxpıya, dá mähme ra Pablo ngue di zenguahe ra Jacobo. Gä mı 'bırp'ı yø 'yεc'ei 'bet'o p'ı ha di mpeti yø 'yεc'ei. 19 Mı juadi bi nzenguaui yø 'yεc'ei na ra Pablo, bi da'mı bi ma te xi 'yøt'e, manyarbu i ma ra hya bi ma ngue xifi hanja ngue xi máx Oja ra Pablo p'ı ha 'bıhyø ja'i hıngyø judıo. 20 Mı 'yø'a te sıhyø ja'i p'ıya, bi 'yεspabi Oja. Bi t'embrä Pablo p'ıya:

—A nuyá ma zi cu'i Pablo, ya guı nnu ngue yø mahuañıtho yø judıo εc'ei ra Jesús. Pe gätho ya p'ıya, hıngui nne da hyep'ı yø costumbre n'youi p'ı ja ra ley bi 'yotra Moisés. 21 I hma ngue t'embı n'nan'yo ra hya guı xännbabi yø judıo rá m'mı hman'na nguadi yø häi. T'embı ngue guı xifi ngue hında 'yørpa masu'ı yø hya bi manda ra Moisés, 'ne hında 'yøtyø costumbre nná 'yohı. T'embı ngue guı xifi ngue hında mεpya yø ts'ant'ı 'mø bi m'mı. 22 ¿Ha di nja te ga øthı co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yø ja'i 'mø bi bađı ngue ya gá søhø. 23 Man'na xanho guı 'yøt'a te ga xi'ähe ya. I 'bucua dí 'bucähe goho yø n'yohı ja ngue da 'yøtyø ndanne. 24 Damı sıxa nıja'ı ya, guı nhoqui tengıtho da 'yøt'ı. Jurpabi

yø gasto ngue da 'yaxyø ya. Nu'mø gá 'yøt'a p'ıya, gätho yø ja'i da dınyø mmıi ngue hımma juanı'a te sı'i. Sinoque xquet'a 'ne'i guı εc'ei 'ne guı hats'i xanho te mmamp'ı ja ra ley. 25 Pe nuyya yø ja'i hıngyø judıo ngue ya εc'ei ra Jesús, ya xtá orpahe ra sucuä te dá sännähe ya. Ya xtá xihme ngue hınte da ma nts'upı ya yø hya ya. Sinoque høntho ngue hında za ra ngø 'böspabi yø dahmu, 'ne hında zi ra ji. 'Ne hında zapra ngø yø zu'ε hıngui pønná ji 'mø bı du. 'Ne hındı n'yots'om'mäi.

Ya bi mbentra Pablo.

26 Mı hyaxpıya, bi mε ra Pablo'ı goho yø n'yohı ngue 'da di nhøjtho. Bi yarbu ja ra nıja di mpeti yø judıo p'ıya para ngue da ma tema pa da ze'a guı nhoqui. Nu'mø bi dätra pa p'ıya, da 'yøtyø 'bøt'e n'na ngu n'na.

27 Pe nu'mø tobe hım mañı dät'a nyoto ma pa, nuyya yø judıo ngue yø mmengu Asia bi nu ngue 'bırp'ı ja ra nıja ra Pablo. Bi hyurpa ra cue yø mmıi gätho yø ja'i p'ıya. Janangue bi ma mañent'i ra Pablo. 28 Bı mahra hmafi yø judıo p'ıya, bi 'yεna:

—Ague gyø judıohı, damı fäxähe ua. Nuna ra n'yohı 'bucua ya, guehna xännbabi yø ja'i ndap'ı bi zä na ngue hıngui nnu manho'a te nná 'bıhmı. I xännbabi yø ja'i ngue hıngui nnu manho ra ley, 'ne hıngui nnu manho ra nıja jaua. I ja man'na ra hya p'ıya, ya xa cutua ja ra nıja 'da yø ja'i hıngyø judıo. Di ts'ongua ja ra maça nıja jaua.

29 Nguna ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnırp'ı ja ra hnıni ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohı hıngra judıo, ni hu ngue ra Tróximo ra mmengu Efeso. Ra Pablo p'ıya bi t'embı ngue ya xi carpa ja ra nıja'a ra n'yohı xi hnırpı ngue mı n'youi.

30 Bá yants'i gätho yø ja'i p'ı ja ra hnıni p'ıya. Bá tihi ngue di bentra

Pablo. Bá jujma xòts'e ra njja p'uya. N'nahmantho bi ma ndòt'e yò goxthi 'bexque'a. ³¹ Ya nne yò ja'i ngue xtá hyo ra Pablo. Bi zønna hya p'u bí 'bührá hmu yò soldado p'uya, ngue ya bá yans'yò ja'i gá ra hnini Jerusalén. ³² Janangue bi nya mi'da yò hmu p'uya ngue bi peti gátho yò soldado, dá ma dá nu tema hya bi nja. Ni tihí bi zòmp'u 'búhyò ja'i. Mi nu yò ja'i ngue mmap'u yò soldado, bi hyep'u'a gui unna Pablo. ³³ Mi guarbu 'búhyò ja'i yò soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'ne bi thut'i co yoho yò cadena. Bi 'yänni te'o na ra Pablo, 'ne bi 'yänni te'be'a xi 'yòt'e. ³⁴ Pe nup'u mahyò ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mmi'da. Janangue hingui sá dá hyaxa njuani tema hya, porque janjuani di uxhni yò ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'u bí ja ra cuarte p'uya. ³⁵ Nu'mò mi zòmp'u ja yò 'dexto ngue ra cuarte, xògue ni gútho yò soldado na ra Pablo, porque di más'yò ja'i ngue nne dá guaspi. ³⁶ Bá mafi gátho yò ja'i bá 'befa, bi 'yena:

—Da du ra Pablo —bi 'yena.

Bi manna Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'u ha 'búhyò ja'i.

³⁷ Nu'mò ni ma dá yarbu ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yembrá hmu yò soldado:

—¿Ua dá zá ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangá? —bi 'yembí.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yembra Pablo:

—¿Ua guí padí gui nya ra hya ngue ra griego p'uya? ³⁸ ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxa n'na ra sui'mò yò pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda'u goho mañuahi nja'i yò hyote bá m'map'u ja ra dapo?

³⁹ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Nugá drá judiogá, drá mmengugá p'u ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini tate p'u ja ra hai

Cilicia na. Pe dami 'yorca ra mate guí 'daca nt'edi ga nzocá yò ja'i —bi 'yembí.

⁴⁰ Nu'a rá hmu yò soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'map'u ja yò 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue òrpa ra senya yò ja'i ngue di nsäya. Nu'mò mi nsäya'a guí maxhni yò ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yembí:

22

¹ —Ague n'yò'ah, nuna ra hya dá nyangá ua guí 'búhmu ya, dami 'yòhmu ha rá nja ra hya ga xi'ah.

² Mi 'yòhyò ja'i p'uya ngue ga ts'ofò cono ebreo ga ya yò ja'i, man'natho ngue hinjondi 'yani. Ra Pablo p'uya bi 'yembí:

³ —Nugá drá judiogá. Drá mmengugá p'u Tarso ja ra hai Cilicia. Pe bi ma ma tedegá ua Jerusalén. Ja dá ogá ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel ma xänbategá. Bi xänngaguí'a ra ley maní n'yo ma mboxitah. Nugá dá ja ndummái ngue dá supá rá xudi Oja co gátho ma mmái, tengutho guí òthu ra pa ja p'uya. ⁴ Nugá m'ò yò pa xa thogui, xtá súcá'u yò ja'i mi 'é'ei ra hoga 'da'yo hya. Yò n'yohu 'nèhyò xisu di tut'i ngue di cot'i, 'ne dí nne ga ho 'da. ⁵ Nu'a rá hmu yò mmäcja, 'né'u yò n'yohu 'bet'o ngue yò judío, dá zá dá ma hanja'u, porque go bi 'daca ra súcua dá cats'i ngue xcani dápá yò judío p'u Damasco. Dá magá p'u ngue di hongá yò 'yéc'ei, xcambá sigá ua Jerusalén ngue xti n'ofadi.

Bi manna Pablo ha bi nja ngue bi 'yéc'ei ra Jesús.

⁶ Pe nup'u ja ra 'yu p'uya, comma huxyadi ya ni ma ga sòn'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi gogbagui. ⁷ Dá táca hai p'uya, dá òde ngue nzoqui, bi 'yenguí: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmei

guí nnu man'ugui?" bi 'yengui.
 8 Ya dí embä p'uya: "¿Te'o'i p'uya grá Hmu?" Hombá tha p'uya, bi 'yengui: "Guecä drá Jesús, drá mmengu Nazaret, janjuani ngue guí nnu man'ugui", bi 'yengui. 9 A nu'ü ma amigo nmi n'yo'be p'uya, majuaní ngue bi nu rá nyot'i, pε bi zu. Pε himbi mmeya ma amigo te 'be'a xicá'a nzoqui. 10 Nugä p'uya, dí embi: "Ague grá Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga ot'a p'uya?" Nu'a rá Hmu p'uya, bi 'yengui: "Damí nangui, guí thogui gdi ma Damasco. Nup'ü ja dani si'i p'ü te gä ja ngue gui 'yot'e". 11 Bi xädägui'a rá nyot'i dá nth'e'be. Bi cännagui'a ma n'yo'be, gä dá sön'a Damasco.

12 Nup'ü Damasco p'uya, mi 'bup'ü n'na rá n'yohü ni hü ngue rá Ananías. Gue'a n'na rá n'yohü ngue mi ot'e gätho'a te mmamp'ü ja rá ley Oja. 'Nε di nnu manhoui gätho yø judío. 13 Bá ehε bi nugä nā rá Ananías. Mí zøp'ü dí 'bui, bi 'yengui: "Ague mā zi cu'i Saulo, di nzø ni dá ya", bi 'yengui. 'Bexque'a rá ora'a p'uya, bi nzø mā dá, dá hεti ha 'bäi. 14 Bi 'yengui: "Nuna Oja mi thanne mā mboxitahü ya, ya mam'met'o xpä huan'na'i ngue guí parpabi rá pähä. Bi ne ngue guí nnurpabi rá hmi'a rá Ts'unt'ü Oja nuna gä rá nho ot'e, 'nε gui 'yø'a rá hyä bi mā. 15 A nuyá, ndap'ü bi zä guí ja hmajuani gätho yø ja'i nā rá hyä dí xi'i ya. Guí xihyø ja'i te gä nu ya, 'nε guí xihyø ja'i tema hyä gá 'yøde. 16 Xiya, ¿te guí tøm'ya? Damí nangui, guí nxixya nts'edi, n'namhma di nεqui ngue guí εc'ei rá Hmu Jesús, 'nε di pun'na'i ni ts'oqui", bi 'yengui.

Bi manna Pablo tema hyä i men'Oja p'ü ha 'buhyø ja'i hinyø judío.

17 Dámábä pengä p'uya, ngue dá sø'a Jerusalén. Dá map'ü ja rá njja ngue dá mat'Oja. Bi mpähma nthandi p'uya. 18 Dá nugä rá Jesús

ngue engui: "Damí xøni guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'ørpa masu rá hyä guí mma conná nguecä", bi 'yengui. 19 A nugä p'uya, dí embi: "Ague grá Hmu, ya pahyø ja'i ngue nmi pagä p'ü ja yø njja, dambi sigä yø ja'i εc'ei' ngue di cot'i, 'nε dadi üni. 20 Nu'mø mi tho nā ni mεfi rá Teba bi xihyø ja'i ni hyä, dí 'bäcä p'ü 'mø, xquet'a dá negä ngue bi dü nā. Nu'mø mi tho nā, dá färpagä yø tuhü'ü to bi hyo". 21 Pε rá Jesús bi 'yengui: "Ga 'yohma. Nugä yap'atho ga pεn'na'i, guí mmap'ü rá m'mahyø ja'i hinyø judío", bi 'yengui.

Yø soldado bi bentra Pablo.

22 Bi 'yøxhyø ja'i p'ü bá fudi ngue bi nya, asta gue'mø mi manna rá hyä ngue εnā dá map'ü 'buhyø ja'i hinyø judío. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, bi 'yεnā:

—Da tho nā rá n'yohü nā. Hinni 'yup'ü ngue 'bahna —bi 'yεnā.

23 Mente mafi, mente cacyø tuhü, εn'a häi. 'Nε ens'maya yø fonthäi ngue rá cue. 24 Bi manda nā rá hmu yø soldado p'uya ngue bi ma maçat'i mbo rá cuarte rá Pablo. 'Nε bi manda ngue bi 'bei, bi njapi dá mā hanja ngue sahyø ja'i. 25 Pε nu'mø mi dut'i ngue dá mei, nuna rá Pablo bi 'yεmbra capita 'bäp'ü:

—¿Tema nt'edi guí pets'i ngue guí nne gui fehmu n'na rá n'yohü ngue rá romano, 'nε hinga 'bet'o guí haxhä rá güenda hanja rá hyä? —bi 'yεmbi.

26 Nu'mø mi 'yø'a rá hyä sihra capita p'uya, bi ma bá xi'a rá hmu nne di mfete, bi 'yεmbi:

—Damí n'yomfēni te guí nne gui 'yot'e, porque nuna rá n'yohü guí nne gui fei, rá romano nā —bi 'yεmbi.

27 Nu'a rá hmu p'uya, bi guarbü 'bähra Pablo, bi 'yεmbi:

—¿Ua majuaní ngue grá romano ague n'yø?

Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Ahá, majuaní.

²⁸ Nu'a rá hmu p'uya, mahømbi 'yembí:

—Pε nugä, xangu rá mentyu xa cuestagä ngue dá cohi ngue drá romano.

Rá Pablo p'uya, bi 'yena:

—Pε nugä drá romanogä p'ua dá micä.

²⁹ Co nuna rá hya ná p'uya, bi zop'u rá Pablo'u mī nne xtí mfete. Dá guehna rá hmu, xquet'a bi zop'u 'mø mī hyaxa njuani ngue rá romano. Bi nsu p'uya ngue xi dut'i.

Rá Pablo 'bäp'u ha bi 'yøtra junta yø judío.

³⁰ Mī hyaxpaya, nu'a rá hmu yø soldado bi ne xta hyats'i xanho rá güenda teni 'be'a gui yapyø judío ná rá Pablo. Bi xojpa yø cadena mā nthat'i p'uya, bi mānda ngue bi ma mapeti yø hmu yø mmäcja. Bi nja rá dajunta. Bá njucra Pablo p'uya, bi ma mā'bä'mī p'ua 'buhyø ja'i.

23

¹ Nuna rá Pablo bi hyetyø ja'i 'bäp'u ja rá junta. Bi 'yembäya:

—Ague n'yø'ahü, i nnu Oja ngue yø pa xpí 'yep'u, 'nε astä guehya, co n'na rá hogä mmæitho nnä 'bwi.

² Nuna rá hmu mmäcja Ananías, bi 'ber'u 'dap'u 'bähmī rá Pablo ngue dá memba rá ne. ³ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—Go di ün'i Oja ngue hinga njuantho guí øtra ts'ut'abi. ¿Ua hingni mīp'u ngue gui 'yøtra ts'ut'abi conforme rá ley? ¿Hanja ngue guí nuixra ley ngue gadī mānda dá 'begbä mā ne? —bi 'yembí.

⁴ Nu'u 'bäp'u p'uya, bi 'yembra Pablo:

—Guí thennbabi rá dá mmäcja Oja 'mø —bi 'yembí.

⁵ Mī dahra Pablo p'uya, bi 'yembí:

—Pε hīndī pacä n'yø, ngue'mø guehna rá dá mmäcja na. Porque nt'ot'i p'ua ja rá Macä Libro ngue

εna: “Yo guí nnømman'u'a nnøpa ts'ut'abi yø ja'i”, i εnna hya.

⁶ Bi bahra Pablo p'uya, ngue 'bäp'u 'da yø judío p'ua ja rá junta ngue tenna nt'εc'εi nī hū ngue rá saduceo. Man'na 'bwi yø judío p'uya, nī hū yø nt'εc'εi ngue rá fariseo. Rá Pablo p'uya, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—Ague n'yø'ahü, nugä drá fariseogä, rá ts'unt'ugä n'na rá fariseo. Nu'a nnä εc'εigä ya ngue bá ep'u rá pa di bennate yø ánima, gue'a gä thascä rá güenda'a ya.

⁷ Nu'mø mī manna rá hya ná p'uya, nu'u yø fariseo, conyø saduceo, dī njun'mahyasε p'uya. Ya yo 'bwi bi gohyø ja'i. ⁸ Porque yø saduceo mman'u ngue hīndī bennate yø ánima, nī xīngyø anxε di 'bwi, nī xīngra ndahī. Pε yø fariseo p'uya, gä εc'εi ya yø hya ya. ⁹ Bi mahra hmafi gätho yø ja'i p'uya. Bi nangui 'da yø xänbäte ngue rá ley, yø n'yohu yø fariseo. Bi 'yεn'u p'uya:

—Nuna rá n'yohu 'bæcua, hīn tema nts'o dí ø'na. Nu'mø dá t'εmbi ngue n'na rá anxε bi zofo, hīngui ho gä cohi ngue mā nsaihu Oja.

¹⁰ Mathoguitho bi nsuhyø ja'i p'uya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pets'i dá xenyø ja'i rá Pablo. Bi 'berpyø soldado p'uya ngue bi zicra Pablo p'ua ha 'buhyø ja'i, bi zixpa ja rá cuarτε.

¹¹ Rá nyohra xui p'uya, bi nu rá Pablo rá Hmu Jesús, ngue bi 'yembí:

—Dami hya rá ts'edi ague Pablo. Tengutho guá ørbu Jerusalén ngue gä mā hanja mā hyagä, dá ngut'a rá hya gni man'a Roma ya.

I nthoni ha di tho rá Pablo.

¹² Mī hyaxpaya, bi nhεcahya 'da yø judío ngue dá hyo rá Pablo. Bi 'yena:

—A nuyá, nī xīngra hmε, nī xīngra dehe gä sihu ya, astä gue'mø dá nuhu bi du rá Pablo. Dá zæcjü Oja 'mø hīndī nja'a te dí mmamhmu —dī 'yembí.

13 Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi ma ngue da hyo ra Pablo. 14 Bi map'u 'bahyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nep'u 'bahyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi 'yembaya:

—Nuna ra hya xtä mangähe, hinga nsihmeche astä gue'mø dá nuhe bi du ra Pablo. Dí engähe ngue da zäcje Oja 'mø händi nja'a te di mmamhme. 15 A nu'ahya ya, co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue ra junta, dami xihmu rá hmu yø soldado ngue da si nixudi ra Pablo ua gui 'bähmu. Gui 'yemp'u ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni. Nugähe p'uya, ya xcä nsähe ngue ga hohe hante da zöcua.

16 Pe nu'a n'na rá 'be'ue ra Pablo p'uya, bi 'yøde tema hya nts'änni. Bi map'u ja ra cuarte ngue bá xihra Pablo'a ra hya xi 'yøde. 17 Nu'mø mi xihra Pablo'a te fennbi, bi zohna n'na ra capita p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra ts'ant'u 'bäcua, dami sixpu 'bähni hmu. Porque jap'u n'na ra hya da xifi.

18 Nu'a ra capita p'uya, bi zixra ts'ant'u p'u 'bährá hmu yø soldado. Bi 'yembj:

—Nuna ra Pablo ofädi, bi zongaguí ngue da sin'na'i ua na ra ts'ant'u 'bäcua. Ja te nne da xi'a'i na —bi 'yembrá hmu.

19 Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi bennba rá 'ye ra ts'ant'u, bi zica n'nanni, bi 'yembj:

—¿Te guí nne gui xiqui n'yø?

20 Nuna ra ts'ant'u p'uya bi 'yembj:

—A nuyá, nu yø judío, ya xa nhecahya ya, ngue nu'mø da xudi, da 'yá'i ngue gui sixpu ja ra dajunta ra Pablo. Gui 'yenui ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni 'na. 21 Pe nu'i 'yo guí éc'ei, porque pongui yote nja'i yø judío xa nzänni ngue da gorpa ra 'yu ra Pablo, da hyo. 'Ne i mma ngue ni xingra hme, ni xingra dehe da zi, astä gue'mø da nu ngue da du ra Pablo. Éna ngue da za Oja 'mø händi nja'a

te xa nzänni 'na. A nuyá, ya xa nsäya, ngue tømtho tema hya gui mmänya.

22 Nu'a rá hmu yø soldado bi xihra ts'ant'u ngue hijnonda xifi ngue bi man'a te ra hya xi 'yøde.

Bi 'bennbabi ra Pablo na ra gobierno Félix.

23 Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi zohni yoho yø capita. Bi 'bepi ngue di nsä yo ciento yø soldado ngue yø 'yogua, 'ne hyate ma'det'a yø tögue, 'ne yo ciento nja'i yø nhyä lansa ngue da zixra Pablo 'mø bi zui guto nxui, da menhni di ma Cesarea. 24 'Ne bi manda ngue da thøspabi ra nthuts'i ra faní da hyuxra Pablo. Bi manda ngue hinte di njapra Pablo, sinoque di ndäpra gobierno Félix. 25 Bi 'yøt'a n'na ra säcua ra hmu p'uya, ngue bi gaxyø soldado, bi däpra Félix. I éna säcua:

26 “Nugä drä Claudio Lisias, dädi zengua'i grä hoga gobierno Félix.

27 Di pen'na'i p'u na ra n'yohu 'bäcua, bi gotyø judío, ya ja ngue xtä hyo. Pe nu'mø ma paçä p'uya ngue ra romano, da pennbabi yø soldado ngue bá yaní. 28 Dá ne ngue xcä paði te gui yapí. Dá sixä p'u bi 'yøtyø junta yø judío p'uya. 29 Pe nuna ra hya bi nequi, guehna ja ua naya. Gui yapí ngue'a ra ley ga 'yo judío. Pe himbj nequi ra hya ngue te xtí hyo, ni xinga gue'a di sä ngue da jot'i. 30 Pe dá mmeyagä p'uya, ngue nu'u yø judío, ya xi nhecahya ngue xtä hyo. Janangue nuya dí pen'na'i p'u na ra n'yohu na. 'Ne xquet'a dí xicä'u di yapí ngue da map'u gui 'bai ngue da xi'i te gá nzai. Hont'a ra hya'a ya”.

31 Nu'u yø soldado p'uya, bi 'yøt'e te bi m'mepi. Bi zixra Pablo 'mø mi nxui, bi ma p'uya, i nthop'u ja ra hñini Antípatris. 32 Mi zä mi nēcahäi p'uya, bá penc'u yø soldado ngue yø 'yogua, bi zøp'u ja ra cuarte. Go bi mähä ra Pablo'u yø tögue. 33 Mi

zømpu ja ra hnini Cesarea p'uya, bi ndäpra sɔcua ra gobierno, 'nɛ xquet'a bi ndäpra Pablo. ³⁴ Nu'mø mi juadi bi nu ra sɔcua ra gobierno p'uya, bi 'yänni hapu ra mmɛngu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mmɛngu p'u ja ra häi Cilicia. ³⁵ Bi 'yembuya:

—Ga øcä'a ra hya gui mmam'mø bi zøcua'u di yap'a'i —bi 'yembu.

Nup'u ja rá ngu na ra dast'abi Herodes, bi manda ngue ja da mäp'u yø soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha 'buhra Félix.

¹ Ya rá cut'a ma pa xi zønna ra Pablo p'u Cesarea 'mø ja mi zøn'a ra hmu mmäcja Ananías, ni 'nyoui 'da yø 'nyohu 'bet'o ngue yø judío. 'Nɛ ni 'nyoui n'na ra pøngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue ra Tértulo. Bi zømp'u 'buhra gobierno ngue di yapra Pablo. ² Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi müdi di yapra Pablo, bi 'yembra Félix:

—Ague grá gobierno, dadi ja mammaði'ahe ngue hin tema hya, dí 'bu manhogähe. Conná nguehni mfadi gä 'bammanno yø ja'i. ³ Gätho'a te gui øt'e, dí 'bammannogähe ndap'u bi zä. Gä guehna nnä ja mammaði'ahe naya, grá ts'ut'abi Félix. ⁴ Pɛ hündi nne ga 'bet'ahe xangu ni tiempo. Dí äcähe ra mate n'na ts'quits'u, ngue gui 'yøde te ga xi'ahe. ⁵ Dí tingähe n'na ra hya, ngue nuna ra 'nyohu 'bucua, i 'yo ndap'u bi zä gä rá nguni nximhäi ngue di ts'onnyø ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yøt'i sui p'u ha 'buhyo judío na, porque 'bet'o na ngue'u to øc'ei na ra mmɛngu Nazaret. ⁶ Nügähe dá bente, dá uphe ngue bi ne xtí ts'onna nija. Dí nne xca haspahe ra güenda conná ley ngue ma nt'øc'eihe p'uya. ⁷ Pɛ nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, ra

ts'editho bi 'yøt'e ngue bi yurbu di yahe ngue bi zinnage na ra Pablo. ⁸ Bi xicje p'uya ngue nu'mø to nne di yap'i, da øcua gui 'bui. Pɛ nuyá, da zä ngue gui 'yänse ya. Gui pæ p'uya ngue majuan'i'a te gä nnä yapähe.

⁹ A nuyá, gätho'u yø judío n'yohu ya, 'da'igu mma ngue embi majuan'i'a te xifi. ¹⁰ Ra gobierno p'uya, bi 'yøppa ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yena:

—Co n'na ra pähatho ga nyangä ua gui 'bui gra ts'ut'abi. Porque dí pacä ngue ya xa mma yø jeya gui nts'ut'abi ua ja ra häi dí 'buhmu. ¹¹ Nu'i da zä gui hyaxa njuani hanja ra hya. Tobe hingui tho'a n'ne'ma yomma pa xtá magä Jerusalén ngue di thanne Oja. ¹² Pɛ himbi thingui ngue to gadi njun'mahya'be. Ni xinga guerp'u ja ra danija xta thingui ngue to gdi orpabi, ni xinga guerp'u mi'da yø nija, xta thingui ngue to gdi ya'be. Ni xinga guerp'u ja ra hnini p'uya. ¹³ Nuyá yø 'nyohu 'bucua, nu'a ra hya gui yajpagui, hinda zä ha di japi ngue di ja majuan'i'a te mma. ¹⁴ Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadi njuani, hin dadi ncøni ngue dí øc'ei gä Oja nuna mi øc'ei ma mboxitahe. Da gue'a ra 'da'yo hya embyø ja'i 'bucua ngue ra 'dan'yo nt'øc'ei, gue'a ra hya dí tennä'a ya. Pɛ gä dí øc'ei gä'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, da gue'u mi'da yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja. ¹⁵ Tengutho yø nt'øc'ei yø judío, di njadä p'uya. Dí øc'ei gä ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'i, gue'u yø ts'oc'ei, gä di bennate. ¹⁶ Janangue dadi ja ndummui ngue ga n'yo xanho, n'namhma ngue hin tema hya da dinngagu Oja, ni xinga guehyø ja'i da zä da 'yenguí ngue hinga gue'a nnä 'yo.

¹⁷ Mi ma njammí jeya ngue

n'nannj rā nación dambj 'yo, mahōndá pengui astá Jerusalén ngue dá dá mā limosna, 'nē dá ørpabi rā 'bøt'e Oja. ¹⁸ Pē nu'a rā ora'a p'uya, nu'ũ 'da yø judío ngue yø mmengu Asia, bi dinguĩ ngue dí 'bup'ũ ja rā njja ngue nmađi nhoqui conforme rā costumbre ja ngue da 'yøt'a n'na. Pē hinguĩ ngup'ũ dí 'yohe. 'Nē himbi thinguĩ ngue gadi yahnihe. ¹⁹ Nuya yø n'yohũ dí mmangä ya, guehya ja ngue da thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nzũqui. ²⁰ A nu'mø ngue hin'na, nuya yø n'yohũ 'bũcua, go da manya ngue'mø ja temä ts'oqui bi thinnagui 'mø mā thocä p'ũ bi 'yøtra dajunta yø judío. ²¹ Hōnda n'na zine nts'edi dá mangä p'ũ ja rā junta mi 'bũhyũ, ngue dá ɛna: “Nu'a nnä ɛc'ɛigä ya, ngue bá ɛp'ũ rā pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascä rā güenda'a ya”, dá ɛna.

²² Nu'a rā Félix, mi zä mi 'yøhna rā hya bi manna Pablo, mambi njarbũtho rā hya. Porque rā Félix ya pađi xanho hanja'a rā nt'ɛc'ɛi i ja ngue rā Cristo. Bi hyũspa rā pa yø ja'i p'uya, bi 'yẽmbi:

—Nu'mø bá ɛhra Lisias rá hmu yø soldado ya, ja ga pacä xanho hanja na rā hya gui mmamhmũ p'uya.

²³ Nuna rā Félix, bi 'bepa n'na rā capita ngue di sigue da ma m'mädi rā Pablo. Pē bi xihra capita ngue ya hinda ma nthut'i, 'nē bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyau'i nne da mäts'i te honj.

²⁴ Mi ma njammj pa p'uya, mahømbi zonna Félix, ni n'youi na rā Drusila rá xisu, rā judío na rā xisu. Bi manda bá ts'i rā Pablo p'uya. Bi japi da mā hanja rá nt'ɛc'ɛi i ja ngue rā Jesucristo. ²⁵ Nuna rā Pablo, bi mā hanja'a rā nho ja ngue da n'yo rā ja'i, 'nē bi mā ngue jatho da zamrá mmũ n'na. Bi mā hanja na rā castigo di nja m'mefa.

Nuna rā hya bi 'yøhra Félix, bi zu. Bi 'yẽmbra Pablo p'uya:

—'Be ni mahma. Nu'mø bi bongagä, mahonga nzon'na'i ga nyauĩ —bi 'yẽmbi.

²⁶ Nuna rā Félix i tømj ngue xta ngutra menyu rā Pablo ngue xtĩ thøgue. Janangue xangu yø nnidi bi zohnj ngue bi nyaui. ²⁷ Mi gua'a nyo jeya p'uya, bi dá rá cargo mi pɛhna rā Félix ngue rā gobierno. Bi ponnabi n'na rā n'yohũ ni hu ngue rā Porcio Festo. Nuna rā Félix bi ne ngue da nu manho yø judío, janangue bi sigue bi ma m'mädithe rā Pablo.

25

Rā Pablo bi nyaui rā Festo.

¹ Nuna rā Festo p'uya, bi ma di benträ cargo ngue di ngobierno. Ja rá hyu patho xi benträ cargo p'ũ Cesarea p'uya, ja bá nɛxpũ ngue i ma Jerusalén. ² Mi zømp'ũ Jerusalén, nu'ũ yø hmu yø mmäcja, 'nē'ũ yø judío tate ngue t'ɛc'ɛi, bi map'ũ 'bũhra Festo ngue di yapra Pablo. ³ Bi 'yäpra mate ngue da pennabi rā Pablo di 'yɛ'a Jerusalén. Nu'ũ yø judío di yapate p'uya, ya xi nhɛcahya ngue da hyo rā Pablo p'ũ ja rā 'yu. ⁴ Mi dahra Festo p'uya, bi 'yẽmbi:

—Ya m'mädi p'ũ Cesarea na rā Pablo. Pē ya himma ya'atho ga pengä p'ũ Cesarea. ⁵ Nu'ũ yø n'yohũ ɛxä hä rā ts'edi ngue di yapra Pablo, gui xihma ngue ga mmäcähe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui rā Pablo, da zä gui yapra.

⁶ Pē nuna rā Festo, comma manhyato mā pa, oque n'net'a mā pa, bá m'm'a Jerusalén. Bá pengui, bi 'yɛ'a Cesarea p'uya. Mi hyaxpaya, bi mip'ũ ja rá nthuts'i hu'mø øtra ts'at'abi. Bi manda bá ts'i rā Pablo p'uya. ⁷ Nu'mø mi yat'ambo rā Pablo, bi mäsyø judío xpĩ 'yɛ'a Jerusalén ngue di yapĩ. Xangu yø hya ja man'ũ ngue gui yapĩ,

pe yø judío hĩngui sä di ja majuanĩ'a te mma. ⁸ Mĩ dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yena:

—Nugã hĩn tema ts'oqui dí øt'e. Nĩ xinga guehra ley da t'engui hĩndĩ nnu manho, nĩ xinga guehra danija, nĩ xinga guehra dast'abi Roma ngue di tĩnnga ma ts'oqui.

⁹ Pe nuna ra Festo, bi ne ngue da nu manho yø judío. Janangue bi 'yembra Pablo:

—¿Ua guĩ nne gdi ma Jerusalén, ja gani hocã p'u nĩ asunto?

¹⁰ Mĩ dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Nua 'bakra ts'ut'abi bi 'yexra dast'abi Roma. Ja i ja ngue da thacaguĩ ua ra güenda. Nu'ĩ guĩ padi xanho ngue hĩn tema nts'o dí ørpã yø judío. ¹¹ Nu'mø ngue di ja ma ts'oquigã, oque xtĩ nequĩ n'na ra hya ngue nĩ 'yup'u ga tu, hĩndĩ su ga tugã. Pe nu'mø ngue hĩn tema hya di nequĩ'a te guĩ yajpã ya 'bucua, hĩnjonda zã di dãgui ngue ga sogã yø 'yeyu. Man'na xanho ngue ga thocã p'u 'bakra dast'abi Roma 'mø.

¹² Nuna ra Festo, nua yø n'yohu di nfãxui p'u ja ra ts'ut'abi, bi nhẽcahya ngue bi zãnnĩ te da 'yøt'e. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—Guĩ ädi guĩ thop'u 'bakra dast'abi Roma. Pe ja gdi ma p'uya.

Ra Pablo i 'bãp'u 'bakra ts'ut'abi Agripa.

¹³ Mĩ ma njammĩ pa p'uya, bi map'u Cesarea na ra ts'ut'abi Agripa, nĩ n'youi rá nju Berenice, ngue bí zengua ra Festo. ¹⁴ Pe bá m'mãp'u njammĩ pa p'uya, nuna ra Festo bi xihra ts'ut'abi'a rá asunto ra Pablo. Bi 'yembi:

—Gosque 'bucua n'na ra n'yohu ngue m'mãditho, bi zocua 'mø mĩ nts'ut'abi ra Félix. ¹⁵ Nu'mø dambã 'yogã p'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmãcã co 'nẽ'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi map'u dí 'bui. I ädi ngue da ma ma sentencía na ra n'yohu na. ¹⁶ Pe nugã p'uya

dĩ embi: “Nu ra dast'abi Roma hĩndi costumbra ngue to sä di sentencía'a ngue da tho, mente tobe hĩndi n'yunnba hmiui rá nsãui'a ma yapi, para ngue da fadi ndana gue'a di dunna hya”. ¹⁷ Janangue nu'mø mĩ zocua'u ya, hĩndã 'betã ra tiempo. 'Bexque'a 'mø mĩ hyats'i, dá magã p'u ja ra ts'ut'abi. Dã mandagã bã ts'i'a ra n'yohu p'uya. ¹⁸ Dí engã ngue mĩ ja rá ts'oqui, pe nu'mø mĩ zø'u yø yapate p'uya, hĩn tema ts'oqui bi nequĩ ngue'u yø hya guĩ yapi. ¹⁹ Nu'a ra hya guĩ nyapi, gue'u yø nt'ẽc'ẽj yø judío'a, 'nẽ'a n'na ra n'yohu bi dũ nĩ hu ngue ra Jesús, i mmana Pablo ngue 'bui. Gue'a ga nzu'a ya. ²⁰ Nugã p'uya, hĩndĩ padi ha gda japi ga øt'ã ra ts'ut'abi tengũ na ra hya na. Janangue dá ännã ra Pablo p'uya, ngue'mø da ne xtĩ ma Jerusalén, ja xtabã njap'u ra ts'ut'abi na ra hya na. ²¹ Pe ra Pablo p'uya, bi 'yãdi ngue da thop'u 'bakra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. Dã manda p'uya ngue bi sigue bi 'bãdi, 'be da bonngaguĩ ja ga penhni, di map'u 'bakra dast'abi Roma.

²² Mĩ dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcã te da manna ra n'yohu na.

Ra Festo bi 'yembi:

—'Bex hnixudi guĩ 'yøde te da manya 'mø.

²³ Mĩ hyaxpaya, nuna ra Agripa 'nẽhra Berenice bi yarbu ja ra cuarto bi nja ra hya. Xandõngu p'u nĩ 'yo, tengutho 'mø di sãnnigo. Nĩ n'yohu yø hmu yø soldado, 'nẽ'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra hĩni. Bi manda ra Festo p'uya ngue bá ts'i ra Pablo. ²⁴ Bi 'yenna Festo p'uya:

—Ague grã dast'abi Agripa, gãtho ya yø n'yohu 'daua xtã mpetihu ya. Xangu yø judío bi xiqui ngue hĩngui nnu manho na ra n'yohu 'bucua, ngup'u Jerusalén, nguua Cesarea. Hĩngui säya yø ja'ĩ xiqui ngue jatho da tho na ra n'yohu na.

25 Pɛ nʉgä p'uya, dí tɪngä ngue hɪn temä ts'oqui di ɔt'e ngue sä dä tho. Nuna rä Pablo ädi ngue dä thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. A nuyá, dí sänni ngue ga pennbabi ya. 26 Pɛ nja ngue nuna rä n'yohu dí nne ga pennbabi na ma hmu rä dast'abi, madits'u tema hyä dí tɪnnbi ngue di ja ts'edi ga pennbi. A nuyá, dá sigä ua ha guí 'buhmu ya. Ma datho go nná sin'na'i ya grä ts'ut'abi Agripa, ngue guí juannbabi xanho ha exä hanja rá asunto. Nu'a rä hyä dä bönnä ne p'uya, gue'a dä cuatra sücuä ga pennba rä dast'abi'a. 27 Porque nup'u nná bɛngä, ɛnā gue hɪnguɪ pønnā güenda ngue ga penhna n'na rä ofädi, 'nɛ hɪnda mɛp'u ja rä sücuä'a rä hyä guí nyapi.

26

Bi manna hyä rä Pablo p'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

1 Nuna rä Agripa bi 'yɛmbra Pablo:

—Dä zä guí mma te guí nne guí mmanya n'yø.

Bi mædi bi nya rä Pablo p'uya, i anyø 'yɛ ha ga ya. Bi 'yɛnā:

2 —I jaga mpähä ngue dä zä ga nyagä ua ha guí 'bui, grä ts'ut'abi Agripa. Dí nne ga nyangä ngue'a te gäma hyä guí yajpä yø judío. 3 Dadi johyagä ngue guí padj gätho yø costumbre ɔtyø judío, 'nɛ guí padj te guí njunt'i. 'Yørca rä mæte guí 'yøde xanho nā rä hyä ga mmangä ya.

Bi manna Pablo te manj n'yo 'mø him manj 'yɛc'ɛi rä Cristo.

4 Nu'u mā mmijudíohe gä padj te xtä m'mæcä p'u Jerusalén. I fadi te xtä m'mæcä p'u ja rä hnini Tarso mente mará ngüɛguí. 5 Nuyu p'uya, i padj xanho haru dá ngüɛ asta yø pa xpí 'yɛp'u. Nu'mø nne dä mā, dä mā ha bá njap'u dá ngüɛgä ngue drä fariseo. 'Nɛ dä gue'e guí padj ngue nu'a rá nt'ɛc'ɛi yø fariseo, gue'a hats'i xandønho'a te nt'ot'i

p'u ja rä ley ga 'yo mā nt'ɛc'ɛihe'a. 6 A nuyá, guehna nná n'yost'abigä naya, ngue dí tømä dä 'yøt'Oja'a te bi yarjabi mā mboxitahē ngue di bɛnnate yø ánima. 7 Gätho'u 'dɛ'ma yo'bui yø judío di mmenj ya, i tømj ngue dä nu di nja'a te xá mma mā yat'i. Janangue njap'u thanne Oja rä pa rä xui. Pɛ nuna rä hyä dí xi'i ngue nthø'mj ya grä ts'ut'abi Agripa, guehna guí yajpä yø judío naya. 8 ¿Hanja ngue hɪnguɪ ɛc'ɛihū ngue dä 'yøt'Oja ngue di bɛnnate yø ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui rä Pablo'u mi ɛc'ɛi rä Cristo.

9 Nügä 'mø mam'met'o, dí ɛnā ngue xanho te nmi ɔt'e, ngue nmi säcä yø ja'i mj ɛc'ɛi rä Jesús nuna rä mmɛngu Nazaret. 10 Nguna rä hyä xtä ɔt'ä p'u Jerusalén. Pɛ gue yø hmu yø mmäcja'u madi 'dacrä nt'ɛdi ngue dí cot'ä fädi yø 'yɛc'ɛi. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nɛqui dí nnu manho te ɔt'e. 11 Xangu yø nnidi dá ungä yø ja'i ngue dí nnepe dä hyep'u yø nt'ɛc'ɛi. Dä guɛp'u n'nanni yø nija, ngu'a dambj ɔt'e. Janjuani gue jo mā xiyu ngue rä cuɛ, ngue di säcä yø ja'i ɛc'ɛi rä Jesucristo, asta xtä magä n'nanni yø hnini ngue dí honj haru ga tɪni.

Maħombi manna Pablo te bi nup'u ja rä 'yu.

12 Conque gue'a nná 'yogä 'mø mā magä Damasco'a. Gue'u yø hmu yø mmäcja bi hacra ts'edi ngue dä magä p'u. 13 Pɛ ague grä ts'ut'abi, nup'u ja rä 'yu, comma huxyadi dá nügä ngue bí 'yɛ mahets'i n'na rä nyot'i bi gogbagui co 'nɛ'u yø n'yohu nmi n'yo'be. Pɛ man'na xanzaqui rä nyot'i bi gogbagui ngue'a guí yotra hyadi. 14 Gä dá täcähe häi p'uya. Dä øde ngue nzoqui conma hyä ngue rä ebreo nna ya, bi 'yɛnguɪ: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue guí süqui? Gadj n'wansɛ tengutho n'na rä ndani 'mø ɛmbra hnɛt'i rä za mā sūni”, bi 'yɛnguɪ.

15 Nūgā p'uya, dí ɛmbi: “¿Te'o'i p'uya grá Hmū?” Nū'a rā Hmū p'uya bi 'yɛngui: “Go guecā drá Jesús ngue ɛmmɛi guí sɛqui”. 16 Mahøn'a bi 'yɛngui: “Damí nangui, gá 'bái. Porque guehna dá nthɛui nā ngue gui 'yøtra 'befi gá xi'i. Conná nguecā gui ja hmajuani yø ja'i'a te gá nū ya, dá gue'a te gui nnu m'mɛfa. 17 Pɛ gá nyan'a'i mø bi z'u'i yø judío. 'Nɛ gá pɛn'na'i p'u 'bɛhyø ja'i hingyø judío. Nū mø bi z'u'i, gá nyan'i. 18 Dí pɛn'na'i p'u rá m'mɛu ya, ngue gui xojpa yø n'yomfɛni yø ja'i. Ya hinni mantho dí n'yo mants'o, sinoque dí n'yo manho, n'namhā ngue hinni mantho dá 'yo rá 'yɛ rā zithu. Sinoque Oja dá zo rá 'yɛ. Nū mø bi 'yɛc'ɛigā yø ja'i, dí mpunnba yø ts'oqui, 'nɛ di tocabi tengutho di tocabi yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja”.

Bi 'yɛc'ɛi rā Pablo'a rā hya bi sip'u ha bi nū rā nyot'i.

19 Nūna rā hya bi 'yɛ mahets'i, grá ts'ut'abi Agripa, hinda festhogā nā. 20 Sinoque rá mudi dá xicā rā hya yø mmɛngu Damasco. M'mɛfa p'uya, dá magā p'u Jerusalén, 'nɛ dá n'yogā gātho yø hāi Judea ngue dá manna hya. 'Nɛ'u hingyø judío dá xicā rā hya. Dá xihyø ja'i ngue dá hyɛp'u rā nts'o gá 'yo, di 'bātyø mmui dá 'yɛc'ɛi Oja. Dá 'yøtra nho para ngue di nɛqui ngue ya bi 'bātyø mmui. 21 Conná guehna rā hya naya, bi bɛnnga yø judío p'u ja rā danja ngue nne xta hyogui. 22 Pɛ fāxatho Oja, hinda hecā rā hya asta guehya. Dí xicā rā hya gātho yø ja'i, dí ngüɛ, dí nnoho. Hinte man'na mā hya dí xifi, hinda hont'u yø hya bi manna Moisés, gātho mi'da yø pøngahya Oja, gá bi mā te ja ngue di nja m'mɛfa. 23 Bi mā ngue rā Cristo i ja ngue dá zā rā n'u, 'nɛ dá du. M'mɛfa p'uya, gue'a rá mudi di bɛnnate p'u dá nt'āgui'a. Janangue nū'u yø judío 'nɛ'u hingyø judío dá badí ngue majuaní di bɛnnate yø ánima.

Nūna rā Pablo, nnepe ngue dá 'yɛc'ɛi rā Cristo nā rā Agripa.

24 Ngūna rā hya i nyanna Pablo p'u bi nya. Rā Festo p'uya, nts'edi bi 'yɛmbi:

—Hantho guí loco ya Pablo. Hantho ngue hinguí sāya gadi xādi asta guí cohi guí loco ya —bi 'yɛmbi.

25 Mí dahra Pablo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Hindí locogā grá ts'ut'abi Festo. Hante gue nūna rā hya dí xi'i, guehna rā hya majuaní nā. 26 'Bɛcua rā ts'ut'abi Agripa ya. Nūna i padí xanho ya yø hya dí mmangā nā. Janangue di ha rā ts'edi dí mmangā rā hya ua hapu 'bái. Porque dadi seguragā ngue 'nɛhna padí xanho ya yø hya dí mmangā nā. Nūna rā hya dí mmangā ya, hinga nt'aguitho bi nja nā. 27 Ague grá ts'ut'abi Agripa, zuanguí guí ɛc'ɛi'u yø hya bi manyø pøngahya Oja? Nūgā dí padí ngue guí ɛc'ɛi.

28 Mí dahra Agripa p'uya, bi 'yɛmbra Pablo:

—Hantho guí ɛnā zits'atho dí honi ngue gá ɛc'ɛigā rā Jesús guí mmanya.

29 Rā Pablo p'uya bi 'yɛmbi:

—Gue'mø gue ts'atho guí honi, gue'mø gue hin'na, pɛ dá ne Oja ngue hinga høn'atho'i guí 'yɛc'ɛi, sinoque dí nne ngue 'nɛhya 'bɛcua øde te dí mma, gá dá 'yɛc'ɛi rā hya tengutho nnā ɛc'ɛigā. Pɛ hindí nne ngue nū mø bi 'yɛc'ɛi yø ja'i rā Jesús, dá ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocā —bi 'yenna Pablo.

30 Mí manna Pablo nā rā hya nā p'uya, bi nangra Agripa 'nɛhra Festo conna Berenice. Gātho mi'da yø ja'i mí hup'u bi nangui. 31 Bi ma n'nanni p'uya, dí n'yānni ha dí nja nā rā hya mmanna Pablo. Dí n'yɛmbaya:

—Nūna rā n'yohu nā, hin tema ts'oqui xā 'yøt'e ngue dá t'ɛmbi dá

tho, ni xinga gue'a ngue di sä di n'ofädi.

³² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Festo:

—I sä da ma mathogue na ra n'yohu na, ngue'mø händi ädi da thop'u 'buhra dast'abi Roma.

27

Bi 'benhna Pablo, ima Romajara häi Italia.

¹ Mi zä bi ts'änni ngue da 'benngähe p'uya, gdä mähme p'u ja ra häi Italia. Nuna ra Pablo, da guehmi'da yø ofädi, bi ndäpa n'na ra capita ni hu ngue ra Julio ngue da zits'i. Nuna ra Julio, yø n'yohu'u yø federal ni hu ngue ra Augusto. ² Dä ohe ra barco bi nexpu ja ra hnini Adramitio, i mpa p'u ja ra nnenga jathe ngue ra häi Asia. 'Da dä mäcähe ra Aristarco nuna ra mmengu Tesalónica ja ra häi Macedonia. ³ Mi hyaxpuya, dä songähe p'u ja ra hnini Sidón. Nuna ra Julio, emmei di n'yörpau masu ra Pablo na. Janangue bi unna nt'edi bi ma bá nu yø amigo p'u ja ra hnini bi zoni. Nu'u yø amigo ra Pablo bi 'yörpabi masu, bi mäts'i. ⁴ Ma pøngähe p'u ja ra hnini Sidón, daní nthocähe p'u ja ra häi Chipre nuna ja mbo ra jathe. Pe ngaha i go 'mø ma thocähe p'u ha ja na. ⁵ Dä 'dangähe ra jathe, daní mpäcähe p'u ja ra nnenga jathe ngue ra häi Cilicia 'nehra häi Panfilia. Dä songähe p'u ja ra hnini Mira, gue'a n'na ra daníhni jap'u ja ra häi Licia'a.

⁶ Nuna ra capita p'uya, ja bi dimp'u n'na ra barco bi nexpu ja ra hnini Alejandría, maní map'u ja ra häi Italia. Ja dä ogähe p'u ra barco p'uya ngue dá thohme p'u nnä mähme. ⁷ Bi ma njammí pa ngue njanate ga 'yo ra barco. Xandøn hennitho ha dá thocähe p'u ja ra jathe handra hnini Gnido. Pe comma tobe di coscahe ra ndahi p'uya, daní nthocähe p'u handra

häi Salmón. Dä nthets'ähe ra häi ja made ra jathe ni hu ngue ra Creta p'uya. ⁸ Xandøn hennitho ha dá thogähe p'u ja rá nnengui'a ra häi'a. Sär'mø ma songähe p'u ja n'na ra xequi säya yø barco ni hu ngue ra Buenos Puertos. Ya xma nguerpatho ja ra hnini Lasea.

⁹ Pe ya xangu yø pa xi m'me p'uya. Ya nts'utho ngue to di n'yop'u ja ra jathe, porque ya tihí bá cuatyø pa ngue ra se'ye. Ra Pablo p'uya, tobe ximhma'u to di 'yonna barco, ¹⁰ bi 'yembi:

—Ague n'yø'ahu, ena gue nts'utho ga thohmu ya. Porque di m'mehra barco 'ne di m'mehyø 'beni, asta 'necju ga tuhü —bi 'yembi.

¹¹ Pe himbi 'yörpatho masu ra capita'a te mmanna Pablo, sinoque go bi 'yec'eitho te mman'a to di 'yonna barco, 'ne'a ra mmädi ngue ra barco. ¹² Di n'yembi ngue nu'a rá ts'äya ra barco jap'u bi uits'i, hingui ho ngue ja da thop'u ra se'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Di n'yembi ngue xamhmatho da zä da zomp'u ja ra hnini Fenice ngue ja xta thop'u ra se'ye. Gue'a n'na rá ts'äya yø barco jap'u ja ra häi Creta'a. I et'inde ra dehe ra häi, ni nja ra häi norte 'ne ni nja ra häi sur.

Bi nangra ndate ndahi p'u ja ra jathe.

¹³ Bi müdi bi n'yo ra huinna ndahi ni 'y'e'a sur. Bi 'yemp'uya ngue da zä da thogui. Dä thocähe p'uya, dá tēnhne ra nnenga jathe ngue ra häi Creta. ¹⁴ Himma ya'atho p'uya, bi nthēui n'na ra ndonthi ra barco. Gui hutyo ja'i na ra ndahi ngue ra Noreste. ¹⁵ Bi gutra barco ra ndahi p'uya, ya hingui hät'i da hyegui. Dä thøjpahe ra 'yu ngue bi nōnnbūya. ¹⁶ Daní nthogähe p'u ja rá xatha n'na ra zit'u häi ja made ra jathe, ni hu ngue ra Clauda. Ya

hĩnts'ε hmĩsũ 'yo rā ndahĩ'a rā xεqui'a. Dá ne dá cút'áhe mbo rā dabarco n'na rā t'ubarco mambá gút'i, pε xanhεnnĩtho i yút'ambo. ¹⁷ Nũ'mø mã cút'áhe mbo'a p'uya, bi 'bännbabi yø nthahĩ rā dabarco p'uya ngue ts'upĩ dĩ nxahyø xithε. I sũ ngue xtani mpa p'u ja yø 'bomudehe nĩ hũ ngue rā Sirte. Janangue bi gajpabi rā ulu nu'a enna ndahĩ p'uya. Bi japi ngue bi nønhnā ndahĩ rā barco. ¹⁸ Mĩ hyaxpaya, tobe nts'edi 'yodra ndahĩ. Bi thørbu ja rā jathe yø 'benĩ rā barco p'uya. ¹⁹ Rā hyu pa p'uya, dá høt'áhe p'u ja rā jathe yø cosa mĩ ja mbo rā barco. ²⁰ Bi ma njammĩ pa ngue hĩndá nuhe rā hyadi, nĩ xĩngyø sø xcá nuhe ngue rā xui. Høndra ndate ndahĩ fεxcahe. Ya dí εna ngue hĩnxca ponje.

²¹ Bi ma njammĩ pa ngue hĩndá nsihmεhe. Bi m'mā inde rā Pablo p'uya, bi 'yεmbyø ja'ĩ:

—Ague n'yø'ahũ, nu'mø xqui 'yørpahũ mãsu'a rā hya dá mangá ngue hĩn xcabá pømhmu p'u Creta, hĩnxtĩ nts'onna barco ja ua 'mø, 'nε hĩnxtĩ m'mεhyø 'benĩ 'mø. ²² Pε nuyá, 'yo tũ nĩ mmũihũ ya. Hĩnjonda du, hĩnda høndra barco dĩ m'medi. ²³ Porque dí ogá rá 'yε Oja, 'nε dí ørpa rá 'bεfi. Xtá nugá n'na rā anxε 'mø manxui ngue rá m'menhni Oja. ²⁴ Xa 'yεngá rā anxε: “Yo guĩ sũ ague Pablo. Jatho guĩ sømp'u 'bũhra dast'abi Roma. Conná ngue'e da yan'Oja ya yø ja'ĩ guĩ n'youi ua ja rā barco ngue hĩnda du”, xa 'yεngui. ²⁵ Janangue nuyá n'yø'ahũ, 'yo di tũ nĩ mmũihũ ya, porque nugá dadi seguragá ngue nu'a rā hya xa xicá rá anxε Oja, dĩ nja'a. ²⁶ Pε nuyá, jatho ngue ga thehũ n'na rā hãĩ ja mãde rā jathe ya.

²⁷ Mĩ dāhra nde'a rá 'de'ma goho mã pa p'uya, dá thocáhe p'u ja rā jathe nĩ hũ ngue rā Adria. Nĩ 'yεnje ua, nĩ 'yεnje nũ rā ndahĩ.

Nũ'mø mĩ zo mãde rā xui p'uya, nu'u di 'yonna barco bi mmεya ngue ya nĩ ma dĩ nthεui rā hãĩ. ²⁸ Bi 'yεnĩ hangũ ganhε rā dehe p'uya, 'däte mã'de'ma 'dato metro bi zadi. Dá n'yogáhe mĩts'u p'uya, mãhømbi 'yεnĩ hangũ ganhε rā dehe. Ya mamĩ 'däte mayoto metrotho bi zadi. ²⁹ Dí sũhe p'uya, ngue dĩ nthεui rā barco yø do ja mbo rā jathe. Bi 'yεmmĩ goho yø xone t'εgui p'u ja rá xatha rā barco p'uya ngue bi zammĩ. Dí xønhne ngue da hyats'i. ³⁰ Nũ'u mãdi 'yonna barco p'uya, bi zãmmĩ ngue xtá 'dagui. Bi ca'mra t'ubarco p'u ja rá ya rā dabarco. I hãtyø ja'ĩ, εmbi ngue da 'yεmmĩ mĩ'da yø xone t'εgui p'u ja rá ya rā barco ngue da zammĩ xanho. ³¹ Pε rā Pablo bi 'yεmbra capita co 'nε'u yø soldado:

—Nũ'mø ngue hĩndĩ m'mεcua ja rā barco yu yø n'yohũ di 'yonna barco, hĩngui ponju 'mø —bi 'yεmbi.

³² Nũ'u yø soldado p'uya, bi hyεjpa yø nthahĩ manĩ nzũhra t'ubarco, bi hyørbu ja rā jathe. ³³ Mĩ necahãĩ p'uya, bi xihyø ja'ĩ rā Pablo ngue gá dĩ nsihmε. Bi 'yεmbi:

—Ya rá 'de'ma goho mã pa ya ngue hĩnjongui sihmε, 'nε hĩnjongui aha. ³⁴ Dí ácã rā mãte ya ngue guĩ nsihmεhũ, n'namhũa guĩ hyahũ rā ts'edi. Ya hĩnjonda du ya, nĩ xĩngã n'na nĩ xtahũ dĩ m'medi.

³⁵ Mĩ manna Pablo na rā hya na p'uya, bi macrá 'yε ngue bi hyacra hmε. Yø hmĩ yø dá yø ja'ĩ p'u bi ja mammadi Oja. Bi xεjpayá ngue bi mãdi bi nsihmε. ³⁶ M'mεfa p'uya, gã bi hyu yø mmũ yø ja'ĩ. Janangue bi nsihmε. ³⁷ Nu'a gangu'u mĩ op'u ja rā barco p'uya, mĩ juadi comma yo ciento 'nε hyate mã'de'ma 'dato mã'yohũ. ³⁸ Mĩ juate rā ts'ihmε yø ja'ĩ p'uya, bi hyøtra trigo p'u ja rā jathe, i nnepe ngue hĩndĩ hyu rā barco.

Ya bi thunt'a mbonthe rā barco.

39 Nu'mø mi hyats'i xanho p'uya, nu'u maði 'yonna barco hinguì paði tema häi handi. Mi hyanda n'na ra 'yethe ngue ga ra 'bomudehe p'uya. Bi zänni ngue ja xti carpu ra barco. 40 Bi hyejpabi yø nthahì mambi the yø xone t'egui p'uya, bi zop'u ja ra jathe'u. Bi 'yannba ra palanca gá 'yo ra barco p'uya. Bi gaspabi ra ulu p'u ja ra za 'bäp'u ja rá ya ra barco, i nnepe ngue da nønhna ndahì. Ra barco p'uya, bi guarbu ja ra nenthe. 41 I mpa p'u di nthε yø ts'edi yø dehe p'uya. Bi ndup'u ja yø 'bomudehe ra barco, ya hinguì sä di 'yani. Bi 'uahra xatha ra barco p'uya ngue emmei tønhyo fanthe. 42 Yø soldado p'uya bi ne xtá hyo yø ofädi, porque supì xti nxaha ngue da 'dagui. 43 Pε nunā ra capita bi nepe ngue da bongra Pablo, himbi japyø soldado xtá hyo yø ofädi. Sinoque bi 'bepyø ja'i ngue nu'u pahra nxaha, di nhyørbu ja ra dehe, da zøn'a nenthe. 44 Nu'u hinguì pahra nxaha p'uya, da guxyø xeca xithe jap'u ja ra barco ngue di 'yoxmä xøts'e ra dehe, oque te man'na maçosa jap'u ja ra barco, da hyats'i ngue di nxaha, da zøn'a nenthe. Gue'a bi nja'a p'uya, ya hinjombi du.

28

Ra Pablo ya 'burp'u ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe ni hu ngue ra Malta.

1 Nu'mø gä ma songähe nenthe p'uya, dá mmεyahe ngue nu'a ra häi dá nthεhe ni hu ngue ra Malta. 2 Mi sε'u yø pa'u, ngue mará 'ye. Pε nu'u yø mmεngu p'u ja ra häi dá sømhme bi 'yørcähe masu, bi 'yu'a n'na ra sibi ngue di nhatyø ja'i. Bi xicje p'uya ngue ga cuat'i ga nhathe. 3 Bi ma ra Pablo ngue bi honna 'yonza. Mi 'yuts'a sibi ra za mambá gu p'uya. Bá hsä'a n'na ra c'εya ngue su ra pa. Bi zaprá 'ye. 4 Nu'mø mi nu yø mmεngu p'u

ngue di nts'unna c'εya p'u ja rá 'ye ra Pablo, di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, rá nzeñgi ra hyote na. Ya xpá mbongbu ja ra jathe ya, pε di castiga Oja ngue nnepe da du.

5 Bi huacra c'εya p'u ja ra sibi na ra Pablo p'uya. Pε hinte bi ja rá 'ye. 6 Gätho yø ja'i p'uya, tømì ngue xtá nnenna 'ye ra Pablo, oque n'na ts'auquits'utho xtá ndägui ngue da du. Tømì, tøm'yø ja'i ngue te da ja ra Pablo. Pε bi nu p'uya ngue hinte di jatho. Bi 'bätyø n'yomfεni yø ja'i p'uya, bi 'yεmbi ngue n'na ra dahmu na ra Pablo.

7 Nup'u dá n'uspigähe p'uya, ja orbutho yø häi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Publio. Gue'a di manda p'u ja ra t'uhäi dá søngähe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'daje ra ts'äya.

8 Nu'a rá papá ra Publio p'uya, mi oxpu ja rá t'ots'i ngue maði hyεnni. Mi hembra pa, nε ra 'bicji. Bi ma ra Pablo ngue bá nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'ye p'u ja rá do'yo ra därquehi. Bi zä p'uya. 9 Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya, nu'u yø därquehi ngue yø mmεngu p'u, bá εhε ngue bi hmarpabi Oja, nε bi zä ha hεmbi. 10 Nuya yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mεfa p'uya, nu'mø mā ohe ra barco ngue dá mähme, bi 'daje te ga homhme p'u ja ra 'yu.

Bi zøn'a Roma ra Pablo.

11 Mi gua'a nhyushna dá m'mähme p'u ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe, mi jap'u n'na ra barco mi tømì ngue da thohra sε'ye, gue'a dá ohe'a p'uya. Bi nεxpu ja ra hñini Alejandría na ra barco. Nu'a nnøpa senya ra barco p'uya, gue'a n'na ra cuate dahmu ni hu ngue ra Cástor, man'na p'uya ni hu ngue ra Pólux. 12 Dá søngähe p'u ja ra hñini Siracusa p'uya. Ja dá m'mähme p'u nhyu pa. 13 Mā mähme p'uya, dá tenthøhe ra nnenga jathe, dá sømhme p'u ja ra hñini Regio. Mi hyaxpaya, bi n'yo ra ndahì ni 'ye'a

sur. Rá yo pa p'uya, dá sɔngáhe p'u ja ra hnini Puteoli. ¹⁴Ja dá tinnjáhe p'u yɔ 'yɛc'ɛi p'uya. Bi xicje ngue dá m'máhme p'u nyoto ma pa. M'mefa p'uya, dá máhme Roma. ¹⁵Nu'u yɔ 'yɛc'ɛi bí 'bap'u Roma, mi zä mi 'yode ngue dará mpäcähe p'u, bá ɛ'u p'uya ngue dá c'athe p'u ja ra hnini Tres Tabernas. Mi'da p'uya bi thogui ngue bá thäcje p'u ja ra hnini Foro de Apio. Nu'mø ma nthegähe'u bá thäcje p'uya, bi ja mammaði Oja ra Pablo, 'nɛ bi hya ra ts'edi ngue bi nu yɔ mmi'yɛc'ɛiui. ¹⁶Nu'mø ma sɔngáhe Roma p'uya, nuna ra capita nmi nyogähe, bi däpyø ofädi na rá mmimhmui. Pɛ ra Pablo bi njapi ngue bi m'ma'a n'nanni, hõnda n'na ra soldado bi mädi.

Ra Pablo bi mambrá hya Oja p'u Roma.

¹⁷Rá hyu patho xtá sɔngáhe Roma p'uya, bi zohna Pablo ya yɔ n'yohu di manda p'u ja yɔ nija di mpeti yɔ judío, ngue bi nyau. Bi 'yɛmbi:

—Ague n'yø'ah, hin tema nts'o dá øt'ä ngue'a te ga nzacä yɔ judío. Ni xinga gue'u yɔ costumbre ma mboxitahu di thinnagui n'na ra hya ngue gdi nnømman'u. Pɛ maðague'a, bi jocä p'u Jerusalén, bi ma ma dägä p'u 'buhyø mmɛngu Roma. ¹⁸Pɛ comma ngue hin tema hya bi dinnagui ya bi 'yørcä ra nt'anni, janangue bi ne xti thøgagui. Porque hin tema hya bi nɛqui ngue dá t'ɛmbi ni 'yup'u ga tu. ¹⁹Pɛ himbi ne yɔ judío ngue xti thøgagui. Da guecä p'uya, dá ädi ngue dá thocä ua Roma 'buhra dast'abi, ngue dá 'yørcagui ra ts'ut'abi, maðague'a hingui ja te rāngue'a gui yajpä yɔ judío. ²⁰Janangue guehna ra hya dá zon'nahu naya, ngue ga nyahu. Porque jatho ngue ga mmangä hanja na ra hya tø'myø judío ngue di nja. Nuna ra hya naya, guehna ga nthut'igä conyø cadena naya.

²¹Mi dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbi:

—Hin tema sɔcua di sɔcua ngue di 'yɛ'a Judea ngue nmayapi'i. Ni xinga gue'u ma mmijudío hu di sɔcua dädi yap'a'i, ogue di nnømman'u. ²²Nu'a ra hya gui mbɛni guimmanya, di nne ga øcähe hague rá nja'a. Porque di pacähe ngue ndap'u bi zä hnømman'u na ra 'da'yo nt'ɛc'ɛi na —bi 'yɛmbi.

²³Janangue bi huuspabi tema pa di mpeti p'uya. Pɛ xandøngu yɔ ja'i bi mpeti p'u säya ra Pablo 'mø mi zønna pa. Bi d'mra hya ra Pablo 'mø mixudi, asta gue'mø mi dhra nde. I xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yɛ Oja. I nnepyø judío ngue nu'mø bi dinyø mmäi'a te mmanna ley bi 'yotra Moisés, 'nɛ'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya dá 'yɛc'ɛi ra Jesús. ²⁴Bi nu manho 'da yɔ judío te bi manna Pablo. Mi'da p'uya, hingui ɛc'ɛi te xifi. ²⁵Pɛ comma ngue hinga 'da'igu mmamp'uya, bi mädi bi bonyø ja'i ngue bi ma. Ra Pablo p'uya bi 'yɛmbi:

—Majuani na ra hya bi manna Espiritu Santo 'mø mi bennba ra hya bi manna pøngahya Isaias, ngue bi xihma mboxitahu, bi 'yɛmbi: ²⁶“Ni ma ya, bá xihyø judío na ra hya jaua, gui 'yɛmbi: Da 'yøhyø ja'i hanja ra hya ja ua, pɛ hinda dinyø mmäi hanja ra hya dá 'yode. Nu te dá nu yɔ ja'i, hinda dinyø mmäi yɔ ja'i hanja'a te dá nu. ²⁷Porque nuya yɔ ja'i ya, i njot'i yɔ n'yomfɛni. Entho xa ngotyø gu ngue hingui nne dá 'yøhra hya. Entho xa ts'antyø dä ngue hingui nne dá hyɛt'a te ja ngue dá hyɛti. Porque hingui nne dá dinyø mmäi hanja ra hya, 'nɛ hingui nne di 'bätyø mmäi ngue dá 'yɛc'ɛigui, n'namhma ngue ga punnbabi yɔ ts'oqui”, ɛn'Oja. ²⁸A nuyá, dami pahma ya ngue nuna ra hya bá pɛn'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennba rá m'mahyø ja'i hingyø

judío naya. Nu'u p'aya da 'yø'mø bi sifi.

²⁹ Mi manna Pablo na p'aya, bi ma yø judío, pε di nju'mahyase p'u ni ma. ³⁰ Nuna ra Pablo, nyo jεya bi m'map'u ja ra ngu bi hmihī. Pε gā di unna ts'āya'u yø ja'i bādī zεngua p'u 'bui. ³¹ Bi hya ra ts'edi xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. Bi xānba yø ja'i ha exa nja na ra hya ngue ra Hmu Jesucristo. Pε hīnjondi hejpi.

Romanos Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Roma.

¹ Nugä drá Pablo, rá mɛfigä ra Jesucristo. Nuná Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Bi huanngagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya. ² Ya mandonjam'mø tho bi 'yorpɔ ja ra Macá Libro yø pøngahya Oja ngue da 'yɛhra pa di nja ya yø hya n'youi ná ra hoga 'da'yo hya. ³ Nuná ra hoga 'da'yo hya ná, i mma hanja ná ma Hmuh Jesucristo rá Ts'unt'u Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nɛ quehna rá mbom'meto rá dast'abi David. ⁴ Pɛ nu'a rá macá te ra Jesucristo, di nɛqui xanho ngue hingra ja'itho, porque bi bennate 'mø mi dũ. Janangue nts'editho di nɛqui ngue rá Ts'unt'u Oja.

⁵ Ra Jesucristo bi 'yøtra mate bi 'dacrá 'bɛfi ngue rá representantegui. I nneque ngue ndap'u bi zä yø häi, ga xicä rá hoga 'da'yo hya yø ja'i, 'nɛ da 'yɛc'ɛi. Da 'yøtyø ja'ta ra hya ga xifi. Co nuná ra hya ná, yø ja'i da 'yɛspabi ra Jesucristo. ⁶ A nuyá yø ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yɛc'ɛi rá Jesucristo, xquet'a nzon'nahɔ Oja ngue gui 'yɛc'ɛihɔ rá Jesucristo ya.

⁷ Dadi zengua'ahɔ, ague gyø mmɛnguhɔ Roma. Bi ma'ahɔ Oja, gue'a i zon'nahɔ'a ngue gui sohɔ rá 'yɛ. Dí nnegä ngue nuná Oja má Papáhu co 'nɛhna má Hmuh Jesucristo di jap'ahɔ 'nɛ da hyut'a ni mmaihɔ.

⁸ A nuyá, ngue dí ɛc'ɛi rá Jesucristo, ya da zä ga mmat'Oja. Nu'mø dí mmat'Oja, dadi ja mammadi Oja conná ngue'ahɔ. Porque dadi johya ngue nuná ni nt'ɛc'ɛihɔ i ja, ya i hmá ndap'u bi

zä. ⁹ A nugä, dí hahma mmui ngue dí ørpabi rá 'bɛfi Oja. Dí mmangä rá hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'unt'u Oja. Pɛ pa Oja ngue nu'mø dí mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahɔ p'u dí mmat'Oja. ¹⁰ Nugä, ɛmmɛi dí äpra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nu ha di japi ngue da zä ga mmagä p'u gui 'buhmɔ. ¹¹ Porque dí nne ga mmagä p'u ga ma nu'ahɔ. Gue'a di zä ga o'ahɔn'yü xanho hanja Oja'a, n'namhma ngue man'na gui hyahɔ rá ts'edi. ¹² Dí nnegä ngue nuná má nt'ɛc'ɛihɔ i ja, man'na ga nhyathɔ rá ts'edi n'na ngu n'najɔ.

¹³ Ague má zi cü'ahɔ, dí nne gui pahmɔ ngue ya xangu yø nnidi xtá sãnni ga ma nu'ahɔ. Pɛ astá guehya hingui sä ga mmap'u. Nu'a nna ne ga mmagä p'u, dí nne ga japá mi'da yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo tengutho dí ørpabi yø ja'i 'bui ndap'u bi zä. ¹⁴ A nugä 'yo má güenda ngue ga xihra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. Ga xihra hya yø basucua, ga xihra hya'u hingyø basucua. ¹⁵ Janangue nugä, nu'u ni mmɛnguhɔ 'bɔp'u ja ra hnini Roma, janjuaní ngue dí nne ga xicä rá hoga 'da'yo hya'u.

¹⁶ Nugä hindí pɛs'má sä ngue ga mmangä ná ra hoga 'da'yo hya. Porque nuná ra hya ná, n'youi rá ts'edi Oja para ngue di nyani gätho yø ja'i da 'yɛc'ɛi ra hya. Hinga høndyø judío di nyanyø te, sinoque xquet'a 'nɛ'u hingyø judío di nyanyø te 'mø da 'yɛc'ɛi ra hya. ¹⁷ Nuná ra hoga 'da'yo hya ná, ja timp'u má mmaihɔ ngue Oja di hojpa rá ts'oqui rá ja'i, hontho da 'yɛc'ɛi rá Jesucristo n'na. Nguna ra hya mmamp'u ja ra Macá Libro ngue ɛna: "Nu to da 'yɛc'ɛi Oja, gue'a ra ja'i di hojpabi rá ts'oqui'a 'nɛ di unna 'da'yo te rá ja'i".

18 Ya dí nnuh_u ngue nuna Oja bí 'b_u mahets'i, ra ndussutho ra castigo da japyø ja'i ngue yø ts'oc'ei. Porque nuya yø ja'i ya, nuna te ra nts'o øt'e, hĩndi japi da fahna ra hya majuanĩ. 19 I jahma ha ra nja nguep'_u di fadi ngue 'b_u Oja. Porque nuna Oja i udi hanja ngue 'b_ui. 20 A nuyá, nuna Oja na, hĩnjongui nnu na, pe nu te bi hoqui, gá dí nnuh_u. Ja di nequi p'_u ngue 'b_u Oja. Mi zã mi nja ra ximhãi, ya bi nequi ngue 'b_u Oja, 'ne ja ra ts'edi para zantho. Ya hĩngui sãp'_u da 'yenyø ja'i ngue hĩngui padi ngue 'b_u Oja. 21 Madague'a pahyø ja'i ngue 'b_u Oja, pe hĩngui espi ngue da 'yembĩ gue'a Oja'a. Ni xĩndi ja mammađi. Nu'a te gãma hya ngue yø hyase yø ja'i, gã hĩnte di muui. Gue'a corpabi yø n'yomfeni'a. 22 Yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, pe nu te øt'e, gue'a gui nequi ngue hĩnte padi. 23 Porque yø ja'i hĩngui espabi na Oja maguese hĩnjam'mø da du. Guego espabi' u yø dahmu ja yø hmi tengutho ra ja'i nuna da thotho. Bi hocyø dahmu ngue yø ts'int's_u, bi hocyø dahmu ngue yø c'eya, bi hocyø dahmu ngue yø zu'ε ja goho yø gua, embi ngue gue' u Oja' u.

24 Ngue nguna bi 'yøtyø ja'i, nuna Oja ya bi hyep'_u, bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmui. A nu yø ja'i p'uya, ra 'be'isãtho te di n'yørpe n'na ngu n'na. 25 Guehya yø ja'i hĩmbi ne da 'yεc'ei na ra hya majuanĩ para ngue da bađi hanja Oja. Sinoque nu'a ra fehni, gue'a εc'ei'a. Pe yø ja'i hĩngui thanne Oja, nuna bi hoqui te gãma cosa i ja. Sinoque gue' u yø cosa bi hoc'a Oja thanne yø ja'i. 'Ne gue' u nnu mansu' u. Conque nuna majuanĩ ngue Oja p'uya, hont'a ni 'yup' u ngue da ma nthanne para zantho'a. Da ngut'atho.

26 Janangue nuna Oja, di unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te yø 'be'isã ga 'yo. Nu yø xisu hĩngui

nne di nthati ngue di m'mahyø ndø, sinoque yø mmixisuui' u di n'unĩ ngue di 'bepabi yø sã. 27 Xquet'a njarbatho yø n'yohu p'uya, hĩngui nne ngue di nthati ngue di m'mahyø xisu. Sinoque di n'unĩ ngue yø mmĩn'yohuui di 'berpabi yø sã. Pe nu'a ra nts'o ga 'yo ya yø ja'i ya, ya ja ra njut'i'a te øt'e, ngue gã ra m'medi ga 'yo.

28 A nu yø ja'i hĩngui nne da bađi hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyep'_u, bi unna 'yu yø ja'i da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmui ngue hĩnni 'yup' u da 'yøt'e. 29 Ya xa bennba yø mmui yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mãi, yø ts'oc'ei, man'na ni netho ngue di xandi te pets'i, yø zeya, yø hyote, yø nequisu, yø hyãte, yø mambethani. 30 En'a hãi yø mmic'eiui p' u ha ya. 'Ne nnu man' u Oja, hĩnjongui su, yø dennate, di 'yets'i ha ya, honi ha di zã da 'yøtra nts'o. Hĩngui εc'ei ra papã ogue ra mamã 'mø nzofo. 31 Ma 'bedi yø mmui. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hĩngui øt'e. Hĩn'yu yø yemmui, 'ne hĩndi punnbabi yø mmic'eiui. Hĩn'yu yø huεcate. 32 Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da japra castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui. Pe yø ja'i ena man'na di sigue ni 'yøtho ra ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'eiui, asta di johya.

2

1 Nu to gã haspa ra güenda te ga 'yo ra mmic'eiui, embi ngue da ma ra castigo ngue ra ts'oqui øt'e, pe nuna ra ja'i haxra güenda, guehna di jase p' u da ma ra castigo na, porque xquet'a ja ra ts'oqui. 2 Dí pahma njuani ngue nuna Oja, go ni 'yup' u da hyaspa ra güenda'a te gã ra nts'o øtyø ja'i na. 3 Nu to gãtho mma ngue da ma ra castigo ra mmic'eiui ngue xants'o te øt'e,

'nɛ xquet'a njase p'u ngue xants'o te ɔt'e, xquet'a 'nɛhya hĩndi mpommi ra castigo ya. ⁴ ¿Ua hĩndi unna gũenda na ra ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hĩnga 'bexque'a di japra castigo ra ja'i 'mø xants'o te ɔt'e? Ra ja'i i jonnababi rá mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyɛp'u ra nts'o ga 'yo. ⁵ Nu ra ja'i xandønna xi rá mmui ngue hĩngui nne da hyɛp'u ra nts'o ga 'yo, pɛ nu'mø ra pa danĩ hyaxra gũenda Oja, man'na xangu ra castigo da thohna ra ja'i njap'u.

⁶ Nuna Oja, nu te xa 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di t'un'na. ⁷ Nuna Oja, ra 'da'yo te di unni te'o ya ga 'b'u'a ngue høndra nho ɔt'e, i honnbi ngue ha di hnu manho Oja 'nɛ di ja ndummui ngue honi ha di yarbu di manda Oja para zantho. ⁸ Pɛ Oja, da japra castigo ya yø ja'i fɛstho ra hya 'nɛ hĩngui nne da 'yɛc'ɛi na ra hya majuanĩ, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo. ⁹ Ra ndø dummui da thogui te'o gátho xants'o te ga 'yo. Hĩnga høndyø judío, sinoque 'nɛ'u hĩngyø judío mathoguiho ra n'u da zã. ¹⁰ Pɛ nu'u yø ja'i ngue gã ra nho ga 'yo, gã ra nho di t'unni. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'nɛ da hyurpa yø mmui. Hĩnga høndyø judío, sinoque xquet'a 'nɛ'u hĩngyø judío di nthɛui ra nho. ¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho ra gũenda.

¹² A nuyá, gátho yø ja'i, gã ja yø ts'oqui. Pɛ nuna Oja da hyaspabi ra gũenda. A nu yø ja'i ngue hĩngui pa'a ra ley ga 'yo yø judío, xquet'a da thaspa ra gũenda co nu'a te ra hya padĩ. Pɛ nu yø ja'i padĩ te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío, da thaspabi ra gũenda co nu'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley. ¹³ Porque Oja hĩndi nu manho yø ja'i'a ngue hønthy da badĩ te mmamp'u ja rá ley Oja. Nu'u yø ja'i nnu manho Oja, gue'u yø ja'i

da 'yøt'a te ra nho mmamp'u ja rá ley Oja'u. ¹⁴ A nuyá, madague'a 'buhyø ja'i ngue hĩnjam'mø xa 'yøde te ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley ga 'yo yø judío, pɛ xquet'a ya pase'a te ra nho di manda Oja ngue da 'yo. Porque pase p'u ja yø n'yomfɛni'a te ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthɛdui'a te ra nho mmamp'u ja rá ley Oja. ¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a gui nɛqui'a ngue pap'u ja yø n'yomfɛni'a te ra nho mmamp'u ja ra ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyø ja'i ngue'mø xanho te ɔt'e, ogue hĩngui ho te ɔt'e. ¹⁶ Nu te gãma hya mbɛmp'u ja yø mmui yø ja'i, nuna Oja, da 'yɛhra pa da penhna Jesucristo ngue da hyaspa ra gũenda yø ja'i te gãma hya mbɛni. Guehna ra hya di mmangã naya mente ngue dadi 'yongã ra hoga 'da'yo hya.

¹⁷ Nu'u yø judío, di nne ga xi'ahu te ra hya ja ngue da thogui. Guehya padĩ xanho te mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés. 'Nɛ di 'yɛts'i ngue padĩ xanho hanja Oja. ¹⁸ Yø judío padĩ xanho hanja'a te rá pãhá Oja, porque nuna ra ley i ca, guehna xãnnababi na ndana gue'a ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. ¹⁹ I ɛna ngue yø mbadi xandønho, da zã da xãnnababi yø ja'i ɛntho yø xãdá ngue 'yo 'bɛxui. ²⁰ I ɛna ngue padĩ xandønho ha di japra hya da xãnnababi'u yø ja'i hĩnte padĩ. I ɛna ngue padĩ xandønho ha di japra hya di opan'yu'u yø ja'i hĩngui padĩ hanja ra hya. Porque nup'u ja ra ley, i ɛna ngue gã ja bí jup'u'a ra hya majuanĩ ngue xãnnababi yø ja'i. ²¹ Pɛ xi'mø ɛna ngue majuanĩ'a te ra hya xãnnababi mi'da yø ja'i, ¿hanja'mø ngue hĩngui ɔt'a te ra hya xãnnbate 'mø? I ɛmbi ngue hĩngui ho di mpɛ yø ja'i, ¿hanja'mø ngue go i mpɛsɛ? ²² I ɛmbi ngue hĩngui ho di n'yots'om'mãi yø ja'i, 'nɛ go 'yots'om'mãisɛ. I ɛna ngue hĩngui nnu manho yø dahmu, pɛ nuya

p'uya, guehya pεε'a ra mεnyu di mpeti p'u ja ra nija ya. ²³ Di 'yεts'i ngue εna padι xandønh'o'a te ra hya mmamp'u ja ra ley. Pe nuyá, guehya hinguι øtya yø hya mmamp'u ja ra ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nguep'u hinguι nnu mansu Oja yø ja'i. ²⁴ I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: "Go ni ts'oquihε p'u nnømman'u Oja ya yø ja'i hingyø judío", i εnna hya.

²⁵ Nu ra ja'i bi mi ngue ra judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gäma hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø mmijudioui. Pe nu'mø hinguι øt'e te gäma hya mmamp'u ja ra ley, ya hñte di muui, madague'a bi mi ngue ra judío. ²⁶ A nu ra ja'i hñgra judío, 'ne da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío. ²⁷ Nu ra ja'i ngue hñgra judío pε øt'e te mmamp'u ja ra ley, ya di nequi xanho ngue ja rá ts'oqui ra judío. Porque ja ha nt'ot'i ra ley i ca, 'ne hinguι øt'e te mmamp'u ja ra ley i ca. ²⁸ I t'εmbi ngue ra judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pe hñmma juani ngue rá ja'i Oja ra ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá basi ra judío, ogue n'youi ra hmεpya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi ra circuncisión. ²⁹ A nu'a majuanι ngue rá ja'i Oja, gue'a ra ja'i hahrá mmui ngue hep'u ra nts'o'a. Guehna ra ja'i nnu manho Oja na p'uya, madague'a ngue hñgo nnu manho yø ja'i.

3

¹ Pe nuna ra hya dí mmangä, hñdi mmangä ngue hñte di muui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'ne bi manda bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. ² Porque xangu ha rá nja ra hya. Porque gue'u yø judío, ma datho ngue bi fätrá hya Oja. ³ A nuyá, nu 'da'u yø judío ya, ya bi hyep'u Oja. Pe, çua rángue bi hyep'u Oja'u, ua go

'ne'a Oja da hyep'u'a rá hya bi ma ngue da 'yøt'e? ⁴ Nu'a, hñ'n'a'a. Madague'a gä yø fehni yø ja'i, pε nuna Oja hñjam'mø di fehni na. Nguna ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i εna: "Nu'i ma Oja'i, di nequi ngue nu'a te ra hya guí mma, gä xanho. Hñjonni ja'i da bøni da 'yεmbi ngue hñga gue'a ra hya guí mma", i εna.

⁵ Pe xi'mø ngue gue'a ra nts'o dí øthε, ja di nequi p'u ngue tate xandønh'o Oja, çndana ja ngue ga mmamhmε ya 'mø? ÇUa da zä ga εmhma ngue ya hñni 'yup'u te da 'yørcahε Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a. ⁶ Nu'a ra hya'a, hñnda zä ngue gue'a ga mmamhmε'a. Porque nu'mø ya hñni 'yup'u te ørcahε Oja, çha di zä da hyaspabi ra güenda yø ja'i 'bε'a nximhäi 'mø?

⁷ Pe xi'mø mmanna fehni n'na, ja di nequi p'u ngue nuna Oja i tate xandønh'o rá hya, porque hñjam'mø di fehni Oja, çua sä ga εmhma ngue ya hñni 'yup'u da hasca ra güenda ma ts'oquihε na Oja 'mø? ⁸ Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthε 'mø, n'namhma ngue da zä ga mamhmε ngue dí honnbahε ha di nequi ngue xandønh'o Oja. Nuna ra hya naya, i 'bε i'da yø ja'i di yajpagui ngue εngui ngue ngu'a ra hya dí xänbäte. Pe hñmma juani ngue xants'o te dí xänbäte. Nuya yø ja'i mman'a ra hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'u da ma ra castigo ya.

⁹ Xi ya 'mø, çua man'na tate xanho'u yø judío ngue gätho mi'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a ra hya'a, hñnda zä'a. Porque ya dí mmangä ngue ngu'u yø judío, ngu'u hñgyø judío, gä ja yø ts'oqui. ¹⁰ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: "Hñjonni ja'i di pøni ngue xtanho te ga 'yo, ni xñga n'na nc'εi. ¹¹ Hñjonni ja'i di pøni ngue di tini

hanja ra hya. Ni xinga n'na nc'ei di pɔni ngue da hyon'Oja. ¹² Gátho yɔ ja'i ya xa hyep'ua Oja. Porque xɔgue gá ra m'medi ga 'yo. Hɔnjongui pɔni ngue xtanhɔ te ɔt'e, ni xinga n'na nc'ei. ¹³ Nu'mɔ bi nya yɔ ja'i, tengutho 'mɔ bi ma nts'ots'i p'ua o ra ánima, njapua ga nts'o ra hya pɔnna ne. Gá ra fɛhni ga ya. Ra ndate n'youi yɔ hya pɔnna ne ra ja'i, tengutho ra pozua 'mɔ bi za ra ja'i n'youi ra ndate p'ua ha sa. ¹⁴ Hɔndra ts'ate ga ya, hɔnjam'mɔ di ya manho. ¹⁵ Hɔndra nthote nne. ¹⁶ Nup'ua ha ni ma, gá ra nts'onɔ ɔrpa yɔ ja'i. ¹⁷ Nu'a da japi ngue hɔndi nsahyɔ ja'i, hɔngui padi ha rá nja'a ra hya'a. ¹⁸ Ni xinga gue'a di so yɔ mmui ngue da nu mansu Oja".

¹⁹ Nguna ra hya nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hɔngui sá ngue to da 'yɛna ngue hɔnyua rá ts'oqui. Porque nu'a te ra hya mmaná ley, i mman'a te ga 'yo yɔ ja'i ca'a ra ley'a. Guehna ra hya mman'Oja na ngue gátho yɔ ja'i 'bu'a nximhai, gá ja yɔ ts'oqui. ²⁰ Nu'a te gá ra nho di manda ra ley ga 'yo yɔ judío, hɔnjongui pɔni ngue di ɔt'e. Janangue nuyá, nu to ɛna ngue ga 'yo'a te di manda ra ley, pɛ hɔnga gue'a di nyanná te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahma ngue ja ma ts'oquihua.

²¹ A nuyá, ra hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja ra hya ngue di hoga ma ts'oquihua Oja. Ya di nequi ngue bi hogatho ma ts'oquihua Oja, hɔnga gue'a ra ley ga 'yo yɔ judío i nhohma ts'oquihua. Nup'ua ja ra ley, nu'ua yɔ pɔngahya Oja bi 'bet'o ra hya ngue da zɔnna pa da yanju Oja. ²² Nuna Oja, di hoga ma ts'oquihua 'mɔ ga ɛc'ɛihua ngue ya bi yanju ra Jesucristo. Hont'o bi zá ma ja'i da 'yɛc'ɛi, di hojpabi rá ts'oqui. Porque gátho yɔ ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpabi yɔ ts'oqui. ²³ Porque gátho yɔ ja'i, gá

ja yɔ ts'oqui. Hɔnjongui pɔni ngue di ɔt'a te ra nho i nne Oja ngue da 'yɔtyɔ ja'i. ²⁴ Nuna Oja, ra matetho bi 'yɔt'e ngue bi hoga ma ts'oquihua. Porque ra Jesucristo gue'a bi gurca ma ts'oquihua'a. ²⁵ Nuna Oja, bá penhna Cristo para ngue yɔ hmi yɔ dá yɔ ja'i p'ua da tho. Bi du ngue di hojpa yɔ ts'oqui gátho yɔ ja'i da 'yɛc'ɛi. Nu'mɔ mi du ra Cristo, ya bi nequi hanja ra hya ngue ya bi nhohyɔ ts'oqui yɔ ja'i. Nu'mɔ yɔ pa xa thogui, xa nzerpa yɔ ja'i na Oja, hɔmbi menhna castigo ngue yɔ ts'oqui xa 'yɔt'a m'met'o. ²⁶ Pɛ nuyá ngue ya bi du ra Cristo, ya di nequi ngue njut'i gátho yɔ ts'oqui yɔ ja'i. A nuyá, ya dí haxhua njuani ngue Oja, njuantho ra ts'ut'abi ɔt'e, nu te'o gátho ɛc'ɛi ra Jesucristo, gue'ua di hojpa yɔ ts'oqui'ua.

²⁷ Xi ya, ¿hapua di nequi yɔ hya'ua di 'yɛts'i, ɛna ngue ja tema nho bi 'yɔt'e ngue i nhohyɔ ts'oqui ya? Ya hɔnha di nequi'a ya. Porque nu'a i nyanma tehua, hɔnga gue'a ngue ga ɔthua te mmamp'ua ja ra ley'a. Sinoque nu'a i nyanma tehua, gue'a ma nt'ɛc'ɛihua ja'a. ²⁸ A nuyá, ya dí nuhua ngue nu'a i nhohma ts'oquihua, hɔnga gue'a ngue ga ɔthua yɔ hya mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yɔ judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'ɛc'ɛi ra Jesucristo'a.

²⁹ Xi Oja, ¿ua ɛn'a ngue hont'ua yɔ judío yɔ Oja'a? ¿Uangui mman'Oja ngue 'nɛ'ua hɔngyɔ judío yɔ ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a 'nɛ'ua. ³⁰ Porque nuna Oja, 'dase na. 'Nɛ guehna di hojpi gátho yɔ ja'i da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo na, ngu yɔ judío, ngu'ua hɔngyɔ judío, gá di hojpi. ³¹ Xi ya, ngue ja ma nt'ɛc'ɛihua, ¿ua da zá ga ɛmhua ngue ya hɔnga ɔthua te ra nho mmamp'ua ja ra ley ya'mɔ? 'Yo gui mman'a tengua. Hante gue man'na gue'a di záp'ua ga ɔthua te mmamp'ua ja ra ley'a.

4

¹ Xi mā mboxitah_u ra Abraham, çte 'be'a bi 'yøt'e ngue Oja bi hojpbabi yø ts'oqui? ² Nu'mø ngue ra Abraham ja temã nho bi 'yøt'e janangue Oja bi hojpbabi yø ts'oqui, ya sãp'u da 'yεna di 'yεx'mø. Pε pa Oja ngue hingui sã di 'yεts'i. ³ I mmamp'u ja ra Macã Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpbabi ra Abraham ngue εna: "Ra Abraham bi 'yεc'εi ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Nu'a i 'yεc'εi p'uya, Oja bi hojpbabi", i εna. ⁴ A nuyá, nu'mø ngue to øt'a n'na ra 'befi, nu'a ra nzãbi mā t'unni, ya hingra matetho t'ørpe ngue'a te mā t'unni, sinoque thupi. ⁵ Pε Oja hingui εnj_u ngue ja temã 'befi ga øth_u ngue di hoga mā ts'oquih_u. Porque Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquih_u. A nuyá, høntho ga εc'εih_u ngue Oja di nja'a te bi mā. ⁶ Ra David bi mā ngue ra mmēnthi di nthēui yø ja'i nu'u di hojpbabi Oja, madague'a hingui øt'e gãtho'a te ra nho ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Bi 'yεna: "Ya ra mmēnthi bi nthēui yø ja'i, nu'u di punnbabi Oja. Ya hinda japra castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'e. ⁸ Ya ra mmēnthitho bi nthēui yø ja'i nu'u ja yø ts'oqui 'nε di hojpatho Oja yø ts'oqui", i εna.

⁹ Xina ra mmēnthi na, çua høndyø judío mmεpya yø do'yo di nthēui na ra hya na? Nu'a, hin'na'a. Sinoque 'nε'u yø ja'i hinga mhεpya yø do'yo di nthēui na ra mmēnthi na. Porque dí xi'ah_u ngue ra Abraham bi 'yεc'εi ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'εi p'uya, gue'a i hojpbabi Oja'a. ¹⁰ Xi'mø mi ma maħojpi ra Abraham, çua ya mhεpya, ua gue tobe himmani hmεpya 'mø mi ma maħojpi? Nuná, bi ma maħojpi hante ngue da hmεpya. ¹¹ M'mεfa p'uya, ra Abraham bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión, gue'a bi nōpa hmεpya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yεc'εi. Janangue nuyá,

guehna ra Abraham i nnope papá to gãtho ja yø nt'εc'εi ya. Madague'a hingui n'youi ra hmεpya ngue ra circuncisión, pε Oja di hojpi. ¹² Xquet'a ra Abraham guehna bi nōpa papá'u to gã bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. Pε hinga høntho bi nōpa papá ngue n'youi ra hmεpya, sinoque bi nōpa papá ngue bi dennbabi rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham hante ngue da hmεpya.

¹³ Nuná Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham ngue nu'u yø mbom'meto, di t'unna hã di gohmi gã rá ngani nximhã. Pε hingue i t'unna hã di gohmi ngue da t'emb_i bi 'yøt'e gãtho'a te mmamp'u ja ra ley. Nu'a, hin'na'a. Sinoque bi 'yεc'εi ngue Oja bi hojpbabi yø ts'oqui, janangue bi t'un'na ra hã di gohmi. ¹⁴ Nu'mø di t'εnj_u ngue jatho ga øth_u te gã mmamp'u ja ra ley, ja di n'nacj'a te ra hya di yat'a Oja, ya hinte ni bøntho mā nt'εc'εih_u 'mø. Xi mmangu'a ra hya di yat'a Oja p'uya, xquet'a hinte ni bøntho 'mø, porque gã ja yø ts'oqui yø ja'i. ¹⁵ Nε nu'a ra ley, ra castigotho n'youi'a. Nup'u hapu fadi temã hya mmanna ley, ya pahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui, porque hingui øt'e te mmamp'u ja ra ley.

¹⁶ Nuná ra hya di yat'a Oja, i mma ngue gue'u yø ja'i da 'yεc'εi, di japi. Ya di nequi p'uya ngue Oja ra matetho bi 'yøt'e ngue di japi to da 'yεc'εi. Hingui mman'Oja ngue da høn't_u to da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley di japi. Porque ra ja'i ja rá nt'εc'εi tengutho rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham, ya guehna ra Abraham i nnope ngue rá papá ra 'yεc'εi. ¹⁷ Guehna i nne da manna hya bi xi Oja ra Abraham ngue bi 'yεmbi: "Aguε Abraham, ga øt'a ngue gui cohi grã papá ya. Porque xangu ni basi di nxandi gã rá ngani

nximhäi", bi yēmbi. Nuna ra Abraham bi 'yēc'ēi te bi man'Oja, porque Oja i sã da 'yōt'e ngue di bennate'u to ya xa ndu. Ximmi sã da 'yōt'e ngue di m'ma'u yō basi tobe hingui 'bui.

¹⁸ Ra Abraham bi xi Oja ngue di m'mahrã basi, nuna rá basi di m'mai, di nxandi ndap'u bi zã gã ra ximhäi. 'Nē hingui sã di 'bede hangu ga ngu. Ra Abraham himbi badi ha di zã di nja na ra hya na, pē nu'a te ra hya bi xi Oja, bi 'yēc'ēi ngue di nja. ¹⁹ Ra Abraham ra nze GUI ya mmēmi 'bua n'na ciento nje ya. Ra Sara p'uya, xquet'a ya ra bōdac'ēi. Ya xi thohyō pa p'u xī m'mahrã basi. Pē ra Abraham himbi 'bēhrã nt'ēc'ēi bi nja. ²⁰ Hijnjam'mø bi nyobēni. Sinoque n'nat'a bi bēni ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Bi hya ra ts'edi ēc'ēitho ngue di m'mahrã basi xi xi Oja ngue di m'mai. Janangue espatho Oja. ²¹ Nuna ra Abraham ya man'natho di segura p'uya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yōt'a te gāma hya di yat'i ngue di nja. ²² Nuna rá nt'ēc'ēi bi nja ra Abraham, guehna i hojpa bi Oja yō ts'oqui mi ja na.

²³ Nu'mø mi ma nt'ot'i ra hya ngue ya bi ma mahojpi ra Abraham, hin'i ma nt'ot'i na ra hya na ngue hōntho da hnu manho ra Abraham. ²⁴ Sinoque bi ma nt'ot'i na ra hya na, ja ga pahma p'u ngue Oja xquet'a di hogah'u mō ga ēc'ēih'u na Oja bi 'yōt'e ngue bi bennate ma Hmuh'u Jesucristo 'mø mi du. ²⁵ Nuna ra Jesús, bi n'uni bi tho ngue bi gurca ma ts'oquih'u. M'mefa p'uya, bi bennate. A nuyá, gue'a i hogah'u Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquih'u ngue dá ēc'ēih'u na ma Hmuh'u Jesucristo. Conná guehna Jesucristo ya dá nhøjpah'u Oja. ² Ya dá tinnbah'u

rá mate Oja ngue dá ēc'ēih'u ra Jesucristo. 'Nē dadi johyah'u ngue bá ep'u ra pa ga nnuh'u'a ra nho di un'Oja. ³ Pē hinga hōndra nho di un'Oja gdá johyah'u ya, sinoque 'nē'mø dí sãh'u ra n'u jatho ga johyah'u. Porque nu'mø sã ra n'u n'na, ja fup'u ngue seti hangu ra n'u sã ra ja'i. ⁴ Nu'mø dí seti hangu ra n'u dí thohmu, ya nnu manhojmu Oja 'mø. A nu'mø ya nnu manhojmu Oja p'uya, ya dí pahmu ngue bá ep'u ra pa ga nnuh'u'a ra nho di uni. ⁵ Nuna ra nho ja ngue di n'nacju, hingra fehnitho na. Porque ya bá 'bennгах'u ra Espiritu Santo ga n'yohu, gue'a xoga ma mmuih'u ha gdá pahmu ngue majuani di macju Oja'a.

⁶ A nuju, hinda zã ngue ga hōnse ha di nyamma teh'u. Pē bi zōnna pa bi nja'a te bá sãn'Oja, ngue ra Cristo bi du conná guehna ts'oquih'u.

⁷ Conque nuju, hijnonni ja'i di pōni da 'yenná te da tho conná guehna mmic'ēiui, madague'a ra hoja'i'a ja ngue da tho. Pē rá nze GUI 'bui te'o da 'yenná te da tho conná gue'a ra ndø hoja'i. ⁸ A nuyá, di nēqui xanho ngue di macju Oja, porque ra Cristo bi du conná guecju, conque ja ma ts'oquih'u. ⁹ Ra Cristo ya bi du ngue bi hoga ma ts'oquih'u. Janangue nuyá, man'natho dí haxhu njuani ngue ya bi yanju p'u ja ra castigo di nja'mø rá nze GUI. ¹⁰ Conná guehna ts'oquih'u, mama nsuih'u Oja. Pē bi 'yōt'Oja ngue da nhøjpah'u conná gue'a i du rá Ts'ant'u. A nuyá, ya dadi n'amigoh'u Oja ya. Ya man'natho dí haxhu njuani ngue hingui encju ra Cristo, sinoque 'bui ngue da yanju p'u ja ra castigo. ¹¹ Pē hinga hōntho ga johyah'u ngue ya bi yanju p'u ja ra castigo, sinoque ma datho dadi johyah'u ngue ya dá nhøjpah'u Oja conná guehna ma Hmuh'u Jesucristo.

12 Nūua ja rā ximhäi, n'na nc'eitho rá mædi bi 'yøtra ts'oqui. Ja bá fap'ua rā ndate p'uya ngue'a rā ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gátho yø ja'i 'bui, gä i tu porque gä øtra ts'oqui. 13 Nu yø ja'i bi m'mæi hante ngue da fahra ley bi 'yotra Moisés, gä bi 'yøtra ts'oqui. Nu'ua yø ja'i'ua, hingui sä da 'yena ngue hingui padī ndana'a rā nho ja ngue da 'yøt'e. 14 Di nēqui ngue rā ts'oqui bi 'yøtyø ja'i, porque gä bi du. Rá mæditho rā Adán bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'uya gátho mi'da yø ja'i bi 'yøtra ts'oqui, madague'a ngue hinga 'da'igui rā ts'oqui bi 'yøtra Adán.

Nu'a te rā ts'oqui bi 'yøtra Adán, gue'a bi ts'onī gátho yø ja'i'a. Pē m'mefa bi m'mæhra Cristo, guehna bi 'yørpabi rā nho yø ja'i na. 15 Ja uana te bi nja ngue rā Adán bi 'yøtra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacju. A nuna rā Adán, mi zā mi 'yøtra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pē nuna rā Jesucristo guehna bá hannbabi rá mate Oja, 'nē xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yøtra Jesucristo ngue rā Adán. 16 Nu'mø mi mædi bi nja rā ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a rā ts'oqui, di nja rā njut'i ngue rā castigo. Pē nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi ma ngue da 'yøtra mate di nhojpathoui yø ja'i ja yø ts'oqui. 17 Co nuna n'na nc'eī bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'uya, gátho yø ja'i ja ngue da tho rā ndate. Pē nu to gä di nthēui rá mate Oja ngue di punnba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná guehra Jesucristo.

18 Nuna rā Adán bi 'yøtra ts'oqui, gátho yø ja'i mi ja ngue da ma rā castigo. Pē nuna rā Jesucristo bi 'yøtra nho, gátho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahoji yø ts'oqui 'nē di nthēui rā 'da'yo te. 19 Rā Adán himbi 'yøt'e te bi xi Oja, mandøngu

dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yøt'its'oqui. Pē rā Jesucristo ngue bi 'yøt'e te bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpati Oja.

20 Nuna rā ley, bi ma nt'ot'i para ngue man'na gdá padī ngue ja ma ts'oquihua. A nuyá, nu'mø dí padī ngue xangu mā ts'oquihua i ja, ya man'na gdá pahma ngue nuna rá mate Oja bi 'dacju, mā datho ngue xangu na. 21 Janangue nuna rā ts'oqui xa bennga mā mmæihua, gue'a bá hannгахua rā ndate'a. Pē nuyá, ngue ya bi bennga mā mmæihua rá mate Oja ya, guehna bá hannгахua rā 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui mā ts'oquihua conná guehna Hmuhua Jesucristo.

6

1 ¿Ndana exa ja ngue ga øthu ya'mø? ¿Ua sä ngue ga sigue ga øthu yø ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu rá mate di 'dacju? 2 Nu'a, hingui sä'a ngue ga sigue ga øthu yø ts'oqui. Sinoque ya bi zep'ua te rā ts'oqui xtá øthu m'met'o. ¿To go ena ngue ga sigue ga øthu yø ts'oqui? 3 ¿Ua hingui pahma ngue nu to gátho ya dá nxixyahua, ya dá mbentha rā Jesucristo? Nu'a i du'a, xquet'a tengutho 'mø ya dá tuhua. 4 Nu'mø mā nxixyahua, ya dí ør'ma güenda ngue ya bi zep'ua rā nts'o xtá øthu m'met'o. Entho ya bi ma nt'äguigahua tengutho rā Cristo ngue bi t'ägui. Pē nuna rā Cristo conná ts'edi rá Papá bi japi ngue bi benngate p'ua bi t'ägui. A nuja ya, tengutho 'mø ya dá benngatehua ngue ma'da'yo dá m'mæhmua. 5 Porque nu'mø dí øthu rā güenda ngue ya dá tuhua tengutho rā Cristo ngue bi du, xquet'a ya dí øthu rā güenda ngue ya ma'da'yo høndá m'mæhmua tengutho rā Cristo ngue ma'da'yo bi m'mæi.

6 Nu'mø mi 'dømbu ja ra pont'i ra Cristo, tengutho 'mø ngue ma do'yohu bi 'dø'mi. Porque ya bi zep'u yø ts'oqui xtá øthu m'met'o, ya hinni mantho di mandagahu ra ts'oqui tengutho 'mø gdi øt'e ngue ma hmuha'a. 7 Porque nu ra ja'i øtrá güenda ngue bi du rá do'yo, ya bi hyep'u ra ts'oqui. 8 Pe nu'mø di ør'ma güenda ngue ya dá tuh'u 'mø mi du ra Cristo, ya di øc'eiha ngue ma'da'yo høndá m'mahmu tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo hømbi m'mai. 9 Porque di pahmu ngue nu'mø mi du ra Cristo, bi bennate, 'ne ya hinni mantho da du. Sinoque 'bui para zantho. 10 Ra Cristo n'na nditho bi du conná nguehyø ts'oqui yø ja'i. A nuyá ngue ya 'bui, ga 'bahya ngue ørpabi rá páhä Oja. 11 Da guecju ya, ma ga njathu p'uya, ga øthu ngue ya bi zep'u ra ts'oqui ngue ya ma n'yohu ra Jesucristo. Ya gdá 'bahmu'a ya ngue ga ørpahu rá páhä Oja.

12 Janangue nuyá, mente yø pa di 'bahmu ua ja ra ximhai, ya hinni mantho ga unhnu ra 'yu'a ra ts'oqui. Hinga nneha ngue da dajpahu'a tengue rá páhäse ma do'yohu. 13 Hinga unna 'yu ma mmuihu ngue ga øthu ra nts'o. Sinoque ma ga unma mmuihu Oja ngue ra nho ga øthu. Porque ya ma'da'yo høndá m'mahmu. 14 Nu'a ra ts'oqui xí bennga ma mmui ngue ma di mandagahu, ya hinni mantho di mandagahu'a ya. Nu'a ra ley mi haxra güenda ngue ma ts'oquihu, ya hinni mantho hascahu ra güenda'a ya. Porque Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yangthogahu.

15 Ya bi nyamma tehu, pe hinga gue'a ngue ga øthu te ga mmamp'u ja ra ley i nyamma tehu. Sinoque Oja ra matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga ma ts'oquihu. Xi ya, ngue ya bi ma hohoui ma ts'oquihu, çua

sá ga sigue hønga øthu yø ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a. 16 Ya guí pahmu ngue nu'mø ga homma hmu di mandagahu, ya di ohu rá 'ye'a ma hmuha. Janangue nuyá, nu'mø ga øt'e ngue ma hmuha'a ra ts'oqui, ya jatho ngue ga tuh'u 'mø. Pe nu'mø ga øt'e ngue ma hmuha Oja, ya di hoga ma ts'oquihu. 17 A nugá, dadi ja mammadi Oja porque ya gá hyehmu p'u ra ts'oqui xí bent'a ni mmuihu. 'Ne ya gá unni mmui gá 'yøc'ei'a ra hya bi san'nahu. 18 Ya bá njuc'ahu p'u ja ra ts'oqui. A nuyá, gá gue'a ra nho guí nnøpe ni hmuha ya. 19 Nuna ra hya di mmangá, di honi te nna hiejpa ra hya, n'namhma ngue da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya. A nuyá, nu'mø yø pa xa thogui, xcá unhnu ra 'yu'a ra nts'o ngue mi tap'ahu, mathoguitho yø ts'oqui xcá 'yøthu. Pe nuyá, dami unni mmuihu ngue gá ra nho gui 'yøthu ya. Janangue nu'a te gá gui 'yøthu, da gue'a te rá 'befi Oja gui 'yøthu.

20 Nu'mø yø pa xa thogui ngue gá ra nts'o xtá øthu, hinni padi ga øthu ra nho. 21 ¿Teni 'be'a dá tahmu ngue'a ra nts'o xtá øthu? Porque ra 'be'isátho te xtá øthu. Gá ra ndate bá n'youi. 22 Pe nuyá, ya dá pømhmu p'u ja ra ts'oqui ya, ya yø mefigahu Oja ya. Janangue ya yø ja'igahu Oja 'ne ya di 'dacju ra te para zantho. 23 Nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a. Pe nu'a di un'Oja, gue'a ra te para zantho di 'dacju rángue di n'yohu ma Hmuha Jesucristo.

7

1 Ague ma zi cu'ahu, ya guí pahmu ngue ra ley i ja, i ja rá ts'edi ra ley ngue di manda ra ja'i mente 'bui. Pe nu'mø bi du ra ja'i, ya hinni mantho di manda ra ley ra ja'i. 2 Ya guí nuhu tengutho n'na ra xisu 'mø bi nthati, i ja n'na ra ley hapu mma ngue hin'yu ra nt'edi

da hyep'u rá damme rá xisu. Pɛ nu'mø ya bi du rá damme, ya bi xot'a rá ley mi sammra xisu. ³ Pɛ nu'mø høndi nthatrá xisu 'nɛ 'bútrá damme, ya rá ts'oqui øtra xisu. A nu'mø bi du rá damme, ya bi xot'a rá ley mi ja ngue rá nthati. Ya sä di nthati mahøn'a, 'nɛ ya hingra ts'oqui øtra xisu ngue di nthati.

⁴ A nuya ma zi cu'ahü, ya dí øtra güenda ngue dá tuhü p'ü ja ra pont'i bi du rá Cristo. Nu'a rá ley mi sangbahü, ya bi xotrá hya'a ya. Ya hündi mandagahü rá ley ya. Ya ma n'yohü'a rá Cristo bi bennate p'ü ha bi t'ägüi. Ya dá zä ga ørpahü rá 'befi Oja ya. ⁵ Nu'mø yø pa xá thogui, gä rá nts'o xtá n'yohü. Ma pahmü'a te mmamp'ü ja rá ley Oja, ɛna man'na bi 'yannga ma mmüihü rá ley ngue rá ts'oqui ga øthü. Pɛ nu'a rá njut'i ngue rá ts'oqui, gue'a rá ndate'a. ⁶ Pɛ ya bi xotrá hya'a rá ley madí mandagahü ya. Porque ya dí øthü rá güenda ngue ya dá tuhü. A nuyá, ma'da'yo dá m'mühmü para ngue ga ørpahü rá 'befi Oja. Guehna rá Espíritu Santo di 'dacjü rá pähä ga ørpahü rá 'befi Oja ya, pɛ hünna øthü rá 'befi Oja ngue ga sühü'a te mmamp'ü ja rá nyogui ley.

⁷ Ngue ya dí mmangä na rá hya na, çua guí ɛmhümü ngue dí mma ngue ya hingüi ho rá ley Oja? Nu'a, hün'na'a. Sinoque rá ley xandønho. Xi'mø ngue hündi ja ra ley, ya hinxçá pahmü te 'be'a na rá ts'oqui 'mø. Tengutho mmanna ley ngue ɛna: “Yo guí nnehü n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti”, i ɛna. Janangue nuyá, dí pahmü ngue rá ts'oqui dí øthü 'mø dí nnehü n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti. ⁸ Nu'mø ma pahmü te mmamp'ü ja rá ley, ɛna man'na bi hacjü rá ts'ɛdi ngue dí nnehü n'na rá cosa nu'a n'nan'yo to rá mmeti. Mente rá pa himbj fadi te mmamp'ü ja rá ley, hündi nɛquí te 'be'a na rá

ts'oqui. ⁹ Nugä, nu'mø himmará padí te mmamp'ü ja rá ley Oja, ya dí ɛna ngue xanho te dí øt'e. Pɛ nu'mø ma padí te mmamp'ü ja rá ley, bi dñmā mmüi p'üya ngue hündi øt'e te mmamp'ü ja rá ley Oja. Ya dá padí ngue ja ngue ga mma rá castigo ngue ma ts'oqui. ¹⁰ Porque nuna rá ley mi ja ngue xti 'dacrä 'da'yo te 'mø xçá øt'e te gä di manda, guehna rá ley bi zänngüi ngue ga mma rá castigo na, porque hündä øt'e te di manda rá ley. ¹¹ Nu'a rá ts'oqui mi jagüi, gue'a mi härcä ma n'yomfɛni'a, dí ɛna ngue dá zä ga øt'e te gä mmamp'ü ja rá ley. Pɛ nu'p'ü ja rá ley p'üya, dá timp'ü mma ngue ga mma rá castigo ngue ma ts'oqui.

¹² Janangue nuna rá ley Oja, xandønho na. Nu te gäma hya di manda, gätho xandønho. ¹³ Hingüi sä ga ɛmhümü ngue hingüi ho rá ley Oja ngue i mma ngue jatho ga mmähä rá castigo. Nu'a ja ngue gdä mähä rá castigo, ngue ja ma ts'oquihü. Janangue co nu'a te gäma hya mmanna hoga ley, gue'a guí nɛquí ngue xandønts'o ma ts'oquihü'a.

¹⁴ Dí pahmü ngue nu'a rá ley, gä gue'a rá hoga hya bi un'Oja i mmamp'ü. Pɛ nujü ngue dyø ja'ithohü, gä gue'a rá ts'oqui xa bennga ma mmüihü. ¹⁵ Hündi padí hanja te nmí øt'e. Porque nu'a rá nho nmí nne ga øt'e, hingä gue'a nmí øt'a. Nu'a tengue hündi nnu manho p'üya, go gue'a dí øt'a. ¹⁶ Pɛ nu'mø ngue 'nɛquí hündi nnu manhosɛ te dí øt'e, ya dí padí ngue nu'a te rá hya mmamp'ü ja rá ley, xandønho. ¹⁷ Janangue nuyá, hingüi nne ma mmüi ngue dá øt'a te ya xtá øt'e. Sinoque gue'a rá ts'oqui mi jagüi, gue'a go di mpɛ'a ngue'a te xtá øt'e. ¹⁸ Porque di padí ngue hün temä nho xtá øt'e. Nu'a rá nho

nm̄i nne gā ōt'e, h̄imb̄i zā xcá ōt'e. ¹⁹ H̄indá ōt'a te rā n̄ho nm̄i nne gā ōt'e, sinoque nu'a te rā n̄ts'o h̄indí n̄nu man̄ho ngue gā ōt'e, gue'a xtá ōt'a. ²⁰ Janangue nuyá, nu'm̄o xtá ōt'á'a rā n̄ts'o h̄indí nne gā ōt'e, p̄e h̄ingo dadi jagá'a, sinoque gue'a rā ts'oqui xā b̄ennga mā mm̄ai, gue'a go di ja'a.

²¹ Nguna rā hyā xtá thocā ya. Nu'm̄o nm̄i nne gā ōtra n̄ho, p̄e x̄ogue h̄ontra n̄ts'o m̄i so mā mm̄ai gā ōt'e. ²² A n̄ugui, dadi hogá'a te rā hyā mm̄amp'ū ja rá ley Oja. ²³ N̄uua ja mā mm̄ai m̄i ja ua n'na rā n'yomf̄eni ngue h̄inm̄i n̄nu man̄ho'a te rā n̄ho nm̄i s̄anni gā ōt'e. P̄e n̄unā rā hyā nā, nu'a rā ts'oqui xā b̄enngagui mā mm̄ai, gue'a h̄inm̄i nneque gā ōtra n̄ho'a. ²⁴ P̄e hūc̄ate ȳo ja'i n̄jap'ū. ¿Te'o dā zā dā yan̄i ngue h̄indā thohra castigo ja ngue dā thogui? ²⁵ Porque conná n'yomf̄eni rā ja'i i n̄nu man̄ho'a te rā n̄ho mm̄amp'ū ja rá ley Oja. P̄e nu rá do'yo rā ja'i, gā gue'a rā p̄ähā rā ts'oqui i nne dā 'ȳorpe. P̄e dadi ja m̄amm̄adi Oja ngue mā Hm̄uh̄u Jesucristo go bi zā bá j̄ugah̄u p'ū ja rā n̄ts'o'a.

8

¹ A nuyá, ngue ya mā n'yoh̄u rā Jesucristo ya, ya h̄inga mm̄ähā rā castigo ya. Porque nu to n'youi rā Jesucristo, ya bi n'un̄i ngue gue'a rā Esp̄iritu Santo dā x̄ännbi te dā n'yo. Ya h̄inn̄i mantho ngue ōtra n̄ts'o m̄i ja rá mm̄ai m'm̄et'o. ² A nuyá, i ja rá ts'edi rā Esp̄iritu Santo ngue di 'dac̄j̄a rā 'da'yo te ngue man'yoh̄u rā Jesucristo. Ya bá j̄ugah̄u p'ū ja rá ts'edi rā ts'oqui m̄adi mandagah̄u, ya bi yan̄j̄u ngue rā castigo m̄i ja ngue gā thohm̄u. ³ Dā p̄ahm̄u hanja'a rá ley Oja, p̄e h̄imb̄i hyät'i bi ḡugah̄u p'ū ja rá ts'edi rā ts'oqui'a rā ley. Porque h̄imb̄i zā dá ōth̄u gātho'a te gāma hyā di m̄anda rā

ley. P̄e n̄unā Oja bi yan̄j̄u. Bi 'ȳot'e ngue bi n̄ja'i rá Ts'unt'ū bá penhua. Bi h̄nu ngue rā ja'i, p̄e h̄imb̄i 'ȳotra ts'oqui. Gueh̄nā bi tho nā ngue bi gurca mā ts'oquih̄u. Bi hȳj̄p̄abi rá ts'edi rā ts'oqui xi b̄ennga mā mm̄aih̄u. ⁴ Nguna bi 'ȳot'e, porque bi nepe ngue gue'a rā Esp̄iritu Santo dā gāgbah̄u rā 'yu ḡdá n'yoh̄u, n'namh̄mā ngue dā zāp'ū gā ōth̄u rā n̄ho mm̄amp'ū ja rá ley. P̄e nu'a rā n̄ts'o m̄i ja mā mm̄aih̄u m'm̄et'o, ya h̄ingui s̄a ngue n̄i mantho gā ōth̄u'a ya.

⁵ A nu ra ja'i ngue rá n'yomf̄enise j̄equi te gā 'yo, h̄ont'a te rā n̄ts'o gā 'b̄ahȳo ja'i di ja ndum̄m̄ai ngue ōt'e. P̄e nu rā ja'i ngue gue'a rā Esp̄iritu Santo di un̄nā hoga n'yomf̄eni gā 'yo, gue'a rā ja'i ngue h̄ondrá p̄ähā Oja di ja ndum̄m̄ai ngue ōt'e. ⁶ Janangue nuyá, nu to di ja ndum̄m̄ai ngue dā 'ȳotra n̄ts'o gā 'b̄ahȳo ja'i, dā ma rā castigo. P̄e nu rā ja'i di ja ndum̄m̄ai ngue gue'a rá p̄ähā Oja dā 'ȳorpe, gue'a rā ja'i h̄u rá mm̄ai ngue di t'un̄nā 'da'yo te'a. ⁷ Nu ȳo ja'i ngue h̄ondra n̄ts'o di ja ndum̄m̄ai ngue ōt'e, guehya ȳo ns̄iui Oja ya. Porque h̄ingui nne dā 'ȳec'ei te mm̄amp'ū ja rá ley Oja. N̄i x̄inga gue'a Oja di s̄a ha di 'ȳec'ei. ⁸ Janangue nuyá, nu'ū ȳo ja'i ngue h̄ondra n̄ts'o di ho dā 'ȳot'e, guehya h̄ingui n̄nu man̄ho Oja te gā 'yo ya.

⁹ P̄e nuj̄u ngue ya dá hehm̄u p'ū rā n̄ts'o, gue'a rā Esp̄iritu Santo i cāgbah̄u rā 'yu n̄nā 'yoh̄u. Porque rā Cristo bá penh̄nā Esp̄iritu Santo ngue di n'youi te'o gā ec'ei. A nu ȳo ja'i ngue h̄ingui n'youi rā Esp̄iritu Santo, guehya ȳo ja'i h̄ingui ec'ei rā Cristo ya. ¹⁰ Nu mā do'yoh̄u, ya bá ep'ū rā pa dā du ngue rā ts'oqui i ja. P̄e ngue dí n'yoh̄u rā Cristo, nu mā teh̄u di sigue di m'm̄atho, porque ya bi hoga mā ts'oquih̄u Oja. ¹¹ N̄unā Oja bi japi bi b̄ennate rā Cristo 'm̄o m̄i dū. X̄quet'a dā japi di b̄ennate mā do'yoh̄u 'm̄o ya

xtá ndu, porque ya dí n'yohu ra Espíritu Santo.

¹² Ague mā zi cu'ahū, i ja ts'editho ga øthū'a te ra hya xānngahū ra Espíritu Santo. Ya hinda dajpahū ra nts'o so mā mmāihū. ¹³ Porque nu'mø ga siguethohū ra nts'o xtá øthū m'mæt'o, ya ga mmähä ra castigo. Pε nu'mø ga øthū'a te xānngahū ra Espíritu Santo, ngue ga hehmū p'ū ra nts'o, ya di 'dacjū rā 'da'yo te para zantho.

¹⁴ A nuyá, nu to gātho ya ga 'yo'a te ra hya xānbnabi ra Espíritu Santo, gue'ū yø basi Oja'ū. ¹⁵ Ya mā n'yohū ra Espíritu Santo ya. Ya hinguī ja ngue hōnga nsuhū ya, tengutho n'na ra ja'ī 'mø su rá hmu. Porque majuanī ngue ya yø basigahū Oja ya. Nunā rā Espíritu Santo dí n'yohū, guehna ānnga mā mmāihū nā ngue dí emphū Oja: "Mā Papá'ī", dí emphū. ¹⁶ A nunā rā Espíritu Santo dí n'yohū, guehna øt'e ngue dí pahmū p'ū ja mā mmāihū ngue ya yø basigahū Oja nā. ¹⁷ Pε ngue ya yø basigahū Oja ya, xquet'a di tocagahū'a rā nho di yat'Oja di unī. Tengutho rā nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacjū. A nuyá, nu'mø dí nne di n'nacjū nā rā nho di t'unna Cristo ya, pε gue'mø ga n'unī ga sähū rā n'ū tengutho rā n'ū bi zā rā Cristo.

¹⁸ Ma ga ør'mā güendahū ya, ngue zits'arbu dí sähū rā n'ū ya, porque nu'a rā nho di 'dacjū Oja m'mefa, mā datho xandøngu'a. ¹⁹ Nu te gāma cosa bi zān'Oja ngue ja ua ja rā ximhäi, a nuyá, i ndø'matetho astā gue'mø dā zōnna pa xa nzān'Oja ngue di unna nho yø basi. ²⁰ Porque Oja bi hocra ximhäi, pε bi nts'om'mø mī man'Oja ngue di njapra castigo'a rā ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pε xquet'a Oja bi zānni ngue dā 'yehra pa mahōnda gom'da'yo rā ximhäi. ²¹ Gue'a rā pa'a ngue ya hinni mantho di nja rā ndate'a rā

ximhäi'a. Ya hīndi nts'onyo cosa nu'ū ja yø te. Nuyā yø hya ya, gā guehya di nja'mø bi zōnna pa di unna nho yø basi Oja ya. ²² A nuyá, dí pahmū ngue nu'a te gāma cosa ja ua ja rā ximhäi, gā sā rā n'ū, i dants'ī tengutho 'mø bi zōnna ora di m'mährā basi n'na rā xisu i sā rā ndate, i njarbatho yø cosa ja ya. ²³ Nε hinga hōnt'a te ja nximhäi sā rā n'ū, xquet'a 'nεcju dí nnehu ngue dā tho'a rā n'ū dí sähū, dā 'yehra pa ngue dā gom'na'yo mā do'yohū. Ya di nεqui ngue dyø basigahū Oja p'ūya. Madague'a ngue ya di n'yohū rā Espíritu Santo, pε dí nne ga nnuhū te gāma nho di nja m'mefa. ²⁴ A nuyá, ya dí εc'eiū ngue di nja'a te mman'Oja, janāngue bi yanjū. Pε xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya hinguī ja ngue te nimantho ga tōmhū 'mø. ²⁵ A nujū, dí tōmhū'a te ja ngue di nja m'mefa. Ma ga sethū'a te gā rā n'ū dí thomhū, astā gue'mø di nja'a te dí tōmhū di nja.

²⁶ A nujū, nu'mø dí nne ga mmat'Ojahū 'nε hīndi padī te ga xihmū Oja, go rā Espíritu Santo i fāxte. Madague'a rā jats'itho nna bεmhū Oja, pε rā Espíritu Santo go øt'a ngue i cohī ngue rā mhmat'Oja'a rā hya hinguī pøts'e ga mmamhū. ²⁷ Porque nunā Oja, ya padī tema hya ja mbo mā mmāihū. I tīni tema hya i nne dā manna Espíritu Santo. Porque nu'a te rā hya nne Oja ngue di ts'ofō, go rā Espíritu Santo'a āpra mate Oja connā guecju.

²⁸ Dí pahmū ngue nu to gā dadi mahmū Oja, gue'mø xanho ogue xan'ū te dí thohmū, pε Oja honī ha gui japi ngue dā 'yørcāhū rā nho. Porque ya xpā nzān'Oja tengū ga cohū m'mefa. ²⁹ Hante ngue di nhohra ximhäi, nunā Oja ya padī te'o ja ngue dā 'yεc'ei m'mefa, guehya yø ja'ī bi zānni ngue dā

gohi tengutho rá Ts'ant'u Oja ya. Janangue nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna 'bet'o na ngue di ncui gátho yø 'yɛc'ɛi. ³⁰ Nuna Oja, ya mam'met'o xpa nzänni te'o ja ngue da zofu, guehya yø ja'i bi zohya. A nuya yø ja'i bi zofu, ya bi hojpabi yø ts'oqui. Nuya yø ja'i ya bi hojpabi yø ts'oqui, bá ɛp'u ra pa da gohyø ja'i tengutho rá Ts'ant'u Oja.

³¹ ¿Ndana man'na ra hya ja ngue ga mmamhmu 'mø? Ya ma amigohu Oja ya. Nu te'o nne da zæcju ya, ya hñte di muui'u ya.

³² Nuna Oja himbi nya rá mmui ngue bá penhua rá Ts'ant'u ngue bi du conná ngueju. Ja dí haɣu p'u njuani ya ngue nu te gáma hya bi man'Oja ngue di 'dacju, di 'dacju'a.

³³ Gátho gahu, ya xa huanngahu Oja, ya hingui sä to da 'yembu ngue ni mantho ja ma ts'oquihu. Porque guesɛ Oja bi hoga ma ts'oquihu.

³⁴ Ya hinda zá to da 'yena ngue ga mmähá ra castigo. Porque ya bi du ra Cristo conná ngueju, 'nɛ bi bennate, ya bi 'bup'u ja rá n'yei Oja ya. A nuyá, gue'a zant'a ma máxtehu p'u ha 'bu Oja'a ya. ³⁵ Ya hñte da zá da hyaqui te gui macju ra Cristo. Madague'a ga sáhu ra n'u, pɛ ngutho di macju ra Cristo. Ogue tu ma mmáihu, pɛ ngutho di macju. Ogue sacju yø ja'i, pɛ ngutho di macju. Ogue hin'yu te ga sihu, pɛ ngutho di macju ra Cristo. Ogue hin'yu ra ulu ga hehu, pɛ ngutho di macju ra Cristo. Ogue dí 'bamma n'uhu, hingui nne ha da nuhu yø ja'i, pɛ ngutho di macju ra Cristo. Ogue ya ja ngue da thuju, pɛ ngutho di macju ra Cristo. ³⁶ I nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ra hya ngue ɛna: "Di acáhe yø ja'i ngue dí ɛc'ɛi'áhe, n'na pa ngu n'na pa i nne da hyoje. ɛntho ho de'yo yø ja'i p'u ga mbɛni", i ɛna. ³⁷ Madague'a ga sáhu ra n'u 'mø ngue dí thohmu tengu ya yø hya ya, pɛ ma ga hahmahu ra ts'edi'a te gui macju ra Cristo.

³⁸ Janangue ma ga segurahu ngue nuna Oja zant'a di macju na. Ya hinda zá da hyac'a te ra n'u dí thohmu mente dí tehu. Ni xinga gue'mø da thuju. Ni xinga guehyø anxe da zá da hyaqui. Ni xingra zithu da zá da hyaqui. Porque Oja di macju ra pa ja p'uya, daguehra pa di 'yɛp'u di macju Oja. ³⁹ Nu te gátho bi hoc'a Oja, ngup'u mahɛts'i, ngu ua ja ra häi, ya hinjonda zá da hyagahu'a gui macju Oja. Porque ya ma n'yohu na ra Hmu Jesucristo.

9

¹ Nugá dí ɛc'ɛi ra Cristo, janangue nuna ra hya dí nne ga xi'ahu ya, hingra fehni na. Guesɛ ra Espiritu Santo xijpa ma n'yomɛni ngue majuaní na ra hya dí xi'ahu.

² Mathogutho dí 'bu ndummai. I 'bamma n'u ma mmui ngue ma mmijudíohe hingui nne da 'yɛc'ɛi ra Cristo. ³ Nu'mø dí sä ha gdá japi ngue ga nyangá ma mmijudíohe, nugá ga øt'e, madague'a go ga mmagá ra castigo, ya hinga nnugá ra Cristo. Pɛ nja ngue hingui sä. ⁴ Nuya yø judío ya, guehya yø mbom'meto ra Israel. Bi zo Oja ngue da 'yøt'e ngue yø basi. Guehya bi nu ha bi nja ngue bi 'yuhrá ts'edi Oja ya. 'Nɛ bi gohmi ra cohi ya yø judío ya. Bi dápra ley nu'a ja ngue da n'yo. Bi xifi ha di japyø ndanne ja ngue da 'yøt'e. Mazihotho na ra hya bi yarpabi Oja yø judío ngue da 'yørpe. ⁵ Guehya yø mbom'meto yø ndiua judío ya. Nu'mø mi mihra Cristo, xquet'a ra judío na. 'Nɛ guehna Oja na ngue di manda gátho'a tengue i ja. 'Nɛ guehna t'ɛspabi na para zantho na. Da ngut'átho.

⁶ A nuyá, xangu yø judío hingui nne da 'yɛc'ɛi ra Cristo. Pɛ hingui sä ga emhmu ngue ya hñdi nja'a te ra hya bi xi Oja yø judío. Porque himma juani ngue gátho yø judío yø ja'i Oja. Janangue hinga gátho yø

judío di tocabi ya yø hya xā yat'Oja ngue di nja. ⁷ Porque bi xi Oja ra Abraham ngue hinga gātho'u yø mbom'meto da gohi ngue yø ja'i Oja. Nuna Oja bi 'yɛmbi: "Nu'u yø basi ra Isaac, hont'u da gohi ngue yø basi Oja'u", bi 'yɛmbi. ⁸ Gātho yø ja'i 'bui, hinga gātho yø basi Oja. A nuya yø ja'i ngue yø basi Oja, guehya yø ja'i ya xpā nzānbi ngue di tocabi ra hya di yat'a Oja ya, høndya yø basi Oja ya. ⁹ Porque nguna ra hya bi xi Oja ra Abraham, bi 'yɛmbi: "Bā ep'u ra pa ga ut'au ngue ja mā ts'edi. Nuna ra Sara ni xisu, di m'm'a n'na rā ts'ant'u", bi 'yɛmbi.

¹⁰ Mī ma yø jeya p'uya, bi nte na rā ts'ant'u ni hu ngue ra Isaac, bi nthatui ra Rebeca. Mī hya ra basi na ra Rebeca p'uya, yø cuate bi øni. ¹¹⁻¹³ Pɛ hante ngue da mihya yø basi ya, nuna Oja, bi xihra Rebeca ngue ra Esau rā mudi da m'a. Nuna ra Jacob ngue ra zuxinya, di manda rā n'yohu na. Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue bi man'Oja, bi 'yɛna: "Dadi macā ra Jacob, pɛ ra Esau, hin dadi madi". Guehna ra hya bi man'Oja naya hante da mihyø basi. Hinga 'be bi dø'ma Oja ngue di m'm'aha yø basi para ngue da hnu ndana di n'yo xanho, ndana hinguī 'yo xanho. Ja di nequi ua ya ngue ya mam'met'o xpā nzān'na Oja te 'be'a ja ngue di nja m'm'efa. Hingue masque 'bet'o da nu te 'be'a da gohyø basi, sinoque nu'a te xa nzānbi ngue da huanhni, gue'a nja'a.

¹⁴ Xi ya, lua i sä ga emhma ngue hinguī ho te øt'Oja? Nu'a hinguī sä'a. Porque nu te gā øt'Oja, gā gue'a ni 'yup'u øt'e. ¹⁵ Porque Oja bi 'yembra Moisés: "Nu te'o dí sänni ga huɛqui, gue'a dadi huɛc'a 'nɛ ja mā yemm̄i conná ngue'a". ¹⁶ Janangue nuyá, nuna ra nho di un'Oja, hinda 'yɛnna ja'i ngue bi 'yɛmm̄i bi hyoni ha di dinna

nho. Porque Oja ya xa nzānbi to di huɛqui. ¹⁷ I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te bi xi Oja ra dast'abi madi manda p'u ja ra hāi Egipto. Bi 'yɛmbi: "Dí ɛxa'i ya ngue gui ndast'abi n'namhma ngue nu'u yø hmɛya ga ut'a'i, da bahyø ja'i ndap'u bi zā ngue te'o gā. 'Nɛ da badi ngue ja mā ts'edi", bi 'yɛmbi. ¹⁸ Ja di nequi ua ya ngue nuna Oja, nu'a go da zānbi ngue di huɛqui, gue'a di huɛc'a. Nu'a go da zānbi di untho ra 'yu ngue xtā nnaxi rā mm̄i, gue'a di unna 'yu'a.

¹⁹ Rā nɛgui 'bui to nne da 'yɛngya: "Hanja Oja mø ngue embi ja yø ts'oqui yø ja'i. Porque Oja, nu'a te xa nzānbi ngue da 'yøt'e, hinjonni ja'i da zā da dāqui te sänni da 'yøt'e", da 'yɛngui. ²⁰ A nuju ngue dyø ja'ithohu, ztenj 'be'a go guí ɛna ga japhu Oja ngue'mø ga ɛna hinga nnu manhohu te sänni da 'yøt'e? Xi n'na ra ts'øye, lua sä da 'yembra 'yøt'ats'øye: "Hindi nnu manhogā te ra forma gui hogagui", da 'yɛmbi? ²¹ Nu ra 'yøt'ats'øye, nu'a goma forma da nepe da gohra ts'øye di hoqui, ya gue'a da go'a. Madague'a ngue n'nat'a ra böhäi, pɛ da zā da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue nts'upi, xinda zā da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue hinga nts'upi.

²² A nuyá, nuna Oja, nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ngue jase rá ts'edi. 'Nɛ nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ja yø ts'oqui ngue da japra castigo. Janangue tobe serpabi ya yø ja'i ni 'yup'u ngue da ma ra castigo. ²³ Bi nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguitho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huɛgahu 'nɛ ya dí pahm'a te ra nho xa nzānbi ngue di 'dacju ya. ²⁴ Bi zongahu Oja. Hinga høndyø judío bi zofo, sinoque xquet'a 'nɛhyø ja'i hinyø judío bi zofo. ²⁵ Bi nja tengutho mmamp'u ja ra libro bi 'yotrā pøngahya Oseas, ngue Oja bi 'yɛna: "Nuya yø ja'i xtā man'a

m'mæt'o ngue himma ja'i, a nuyá dí mma ngue ma ja'i ya. Guehya yø ja'i ngue hin mádi mádi, pε nuya dádi máhya", bi 'yεná. ²⁶ Nu'u yø mmεngu p'u ja ra xεqui bi xihyø ja'i Oja ngue εmbi: "Nugä, himma ja'i'aha", pε ja 'bexpi xip'u p'uya ngue εmbi: "Nugä drá Oja, majuaní ngue dí 'bái, guecä má basí'aha ya", bi 'yεmbi.

²⁷ A nu'u yø ja'i ngue yø judío, nuna rá pøngahya Isaías bi 'yεná: "A nu'u yø judío, madague'a mandøngutho'u, tengutho yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe, pε zi yohotho'u dá bøní ngue dí nyani. ²⁸ Porque nu'mø rá pa dá japrá castigo Oja gátho yø ja'i rá ngani nximhäi, n'na zihmantho dí nja". ²⁹ Ra Isaías mahømbi 'yεná: "Nuna Oja jase rá ts'edi, nu'mø hin dádi huεcyø ja'i ná, n'na zihmantho dí jua'u yø judío, tengutho 'mø mí jua'u yø ja'i mí 'bap'u ja ra hnini Sodoma 'nεp'u ja ra hnini Gomorra".

³⁰ Guehna rá hya naya ngue nuya yø ja'i hingyø judío, guehya himmi honi ha dí nhøjpaui Oja ya. Pε bi 'yεhra pa ngue bi 'yεc'ei Oja yø ja'i, gue'a i nhøjpaui Oja'a ya. ³¹ Pε nuya yø judío mí hu yø mmwi xti nhøjpaui Oja, ngue mí εná xta 'yøt'e te gä mmamp'u ja rá ley. Pε hinjombi bøní ngue xta mma mahøjpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'u ja rá ley, porque hin-jongui pøní ngue dá 'yøt'e te gäma hya dí manda rá ley. ³² ¿Hanja 'mø ngue himbi nhøjpaui Oja yø ja'i? Porque mí nne ngue xti nyanyø te yø ja'i ngue xta 'yøt'a te gä rá nho mmamp'u ja rá ley. Pε himbi ne xta 'yεc'ei yø ja'i ngue rá Cristo ná dá zä dá yani. Ja bi fespü yø gua p'uya, porque rá Cristo tengutho 'mø 'benna do p'u ha dá tho rá ja'i, dí fets'e. ³³ Nup'u ja rá Macá Libro nt'ot'i p'u rá hya ngue Oja bi 'yεná:

"Ga pecä p'u Siön n'na rá do ngue di fesyø ja'i. Pε guedra ndø mεdo dá 'yøt'e ngue dá dáhyø ja'i. Pε nu to gátho dá 'yεc'ei ná rá do ná, dá dini xanho p'u ja yø mmwi ngue nu te rá hya εc'ei, gátho majuaní ngue dí nja".

10

¹ Ague má zi cu'ahu, janjuaní dí hahma mmwi dí mmarpabi Oja'u yø judío ngue dí nyani. ² Porque dí pacä ngue yø mmwi gä ndanne Oja. Pε nja ngue nu'a rá ndanne øt'e, hingui tynyø mmwi hanja ná rá hya nne Oja ngue dí nyanyø ja'i. ³ Porque hingui nne dá bádi tema hya xa zän'Oja ngue dí nhøjpabi yø ja'i. I εná ngue dá hyonsε ha di japi ngue di hojpabi Oja. Janangue hingui nne dá 'yεc'ei ná rá hya di hojpabi Oja yø ja'i. ⁴ Nu to gátho ya εc'ei rá Cristo, guehya yø ja'i bi nhohyø ts'oqui ya. Ya hnini mantho dá 'yεnyø ja'i ngue 'be dá 'yøt'e te gä mmamp'u ja rá ley, ja dí nyanyø te.

⁵ Pε nuya yø ja'i εná ngue di hojpa Oja yø ts'oqui ngue dá 'yøt'e te gä mmamp'u ja rá ley bi 'yotra Moisés, pε rá Moisés, i ja ua ná rá hya bi 'yot'i, ngue εná: "Nu rá ja'i dá hyät'i dá 'yøt'e gátho'u yø hya dí manda rá ley, guehna rá ja'i dí nyanna te ná", i εná hya. ⁶ Pε ja man'na rá hya, guehna rá hya naya dí nhohma ts'oquihü ngue gä εc'eiü rá Jesucristo. Porque nt'ot'i rá hya ngue εná: "Janangue nuyá, 'yo sä guí εmhmu ngue jatho ngue to dá ma mahεts'i, dá si rá Cristo ngue dí nyante. Porque ya bi zøcua rá Cristo. ⁷ 'Yo sä guí εmhmu ngue nuya jatho ngue to dá map'u o yø ánima ngue dá honna Cristo. Porque ya bi bennate". ⁸ Ya hingui ja ngue ja guí hyomhmu hanja rá hya ngue ha dí nhohyø ts'oqui yø ja'i. Porque nt'ot'i rá hya ngue εná: "Nuna rá hya ná, hinga yap'atho ja ngue nu'i. Ya gadi

nxihm̄ n̄a r̄a hȳa n̄a ya. Ya jap'uh ja n̄i mm̄aih̄ n̄a r̄a hȳa n̄a”, i ɛna. Nuna r̄a hȳa mm̄anna ya, guehna r̄a hȳa dí xi'i ngue gui 'yɛc'ɛih̄ n̄a. ⁹ Nu'mø ga mamhm̄a ngue ra Jesús, gue'a ma Hm̄uh̄'a, 'nɛ ga ɛc'ɛi p'uh ja ma mm̄aih̄a ngue Oja bi japi bi bɛnnate 'mø bi du, ya di nyanma teh̄. ¹⁰ Porque Oja gue'a di hogah̄'a ngue'mø dí ɛc'ɛi p'uh ja ma mm̄aih̄a. 'Nɛ'mø ga xihm̄a yø ja'i ngue dí ɛc'ɛih̄a r̄a Hmu Jesu-cristo, ya da yan̄h̄ Oja.

¹¹ Nup'uh ja r̄a Maca Libro, nt'ot'i p'uh r̄a hȳa ngue ɛna: “Nu to ḡa da 'yɛc'ɛi r̄a Cristo, h̄injam'mø da z̄a da 'yɛna ja'i ngue h̄ingui ho te ɛc'ɛi”. ¹² I mma ngue ḡatho yø ja'i, ngu'uh yø judío, ngu'uh h̄ingyø judío, ḡa n'nat'a Oja nnøpe ngue yø Hmu. 'Nɛ nuna Oja, xandøngu r̄a nho di unni te'o ḡa nzofo. ¹³ Porque nu to ḡa nzohn̄a r̄a Hmu, guehna r̄a ja'i di nyanna te na.

¹⁴ Xi'uh yø ja'i h̄ingui ɛc'ɛi r̄a Cristo ya, ɔhague di zohra Cristo 'mø? Pɛ ɔhague di 'yɛc'ɛi 'mø ngue h̄ingui øde hanja r̄a hȳa? 'Nɛ ɔhague di 'yøhyø ja'i hanja r̄a hȳa 'mø ngue h̄injongui xifi hanja? ¹⁵ 'Nɛ ɔhague da m'mahyø ja'i da ma hanja r̄a hȳa 'mø ngue h̄injongui ɛt'i ngue da ma da man̄a hya? Nup'uh ja r̄a Maca Libro i ɛna: “Nu'uh yø ja'i mm̄anna hoga 'da'yo hȳa ngue ha di z̄a ḡa nhøjpah̄a Oja, mazihotho 'mø da zøcua'uh ngue da xicj̄a r̄a hȳa Oja”.

¹⁶ Pɛ nja ngue h̄inga ḡatho yø ja'i ɛc'ɛi r̄a hoga 'da'yo hȳa 'mø sifi. R̄a Isaias nguna r̄a hȳa bi ma, bi 'yɛna: “Ague ma Oja'i, ɔhanja ngue h̄ingui ɛc'ɛi yø ja'i na r̄a hȳa dí mm̄angähe?” bi 'yɛna. ¹⁷ Pɛ nu to bi 'yɛc'ɛi, ya ɛc'ɛi ngue bi 'yøde hanja r̄a hȳa bi sifi. 'Nɛ nuna r̄a hȳa bi sihyø ja'i p'uya, guehna r̄a hȳa i hm̄a hanja n̄a r̄a Cristo n̄a.

¹⁸ Pɛ xi'uh yø judío ngue h̄imbi 'yɛc'ɛi r̄a hȳa, ɔua h̄imbi 'yøde hanja r̄a hȳa'uh? Majuan̄i ngue bi 'yøde

hanja r̄a hȳa. Porque mm̄amp'uh ja r̄a Maca Libro r̄a hȳa ngue ɛna: “Nuna r̄a hȳa n̄a, ndap'uh bi z̄a nt'øde n̄a r̄a hȳa bi manyø mamhya. Porque nuna r̄a hȳa na, ma 'yon̄i ḡa rá ngun̄i nximh̄ai”. ¹⁹ Xiya yø judío ya 'mø, ɔua h̄ingui 'yo yø mm̄ai hanja n̄a r̄a hȳa bi sifi 'mø? Pɛ nu m̄i'da yø ja'i bi d̄inyø mm̄ai hanja n̄a r̄a hȳa bi sifi. Nu'mø yø pa xa thogui, bi 'yɛna Moisés: “Nuna Oja, da yanyø ja'i h̄ingyø judío, n'namhma ngue yø judío di seyabi yø ja'i nu'uh di nyan̄i. Di ncue yø judío ngue nuya yø ja'i h̄in'ya yø n'yomfɛni go da d̄innbabi rá njapi Oja ya”. ²⁰ Pɛ r̄a Isaias njuantho bi 'yotra hȳa bi man'Oja ngue ɛna: “Nu'uh yø ja'i h̄immi hongui, gue'uh bi d̄inyø mm̄ai ha di bad̄i te'o gui'uh. Nu'uh yø ja'i h̄immi änni te'o gui, gue'uh da nth'e'be'uh”, bi 'yɛn'Oja. ²¹ Pɛ nu'uh yø judío, Oja bi 'yɛna: “N'na pa ngu n'na pa dí nzoc̄a yø judío. Pɛ nuya p'uya, h̄ingui nne da 'yøhna r̄a hȳa dí xifi”.

11

¹ Xi ya, xi'Oja, ɔua ya bi hyɛp'uh yø judío ya 'mø? H̄in'na, h̄ingui hɛp'uh. Porque nuḡa dr̄a judío, ma mboxitaḡa n̄a r̄a Benjamín, nuna rá mbom'meto r̄a Abraham. ² Nu'uh yø judío, ya ma m'met'o xa huan'na Oja'uh ngue da gohi ngue yø bas̄i. Janangue h̄ingui hɛp'uh Oja ya yø judío. Dam̄i bɛmhm̄a te mm̄amp'uh ja r̄a Maca Libro ngue r̄a Elías bi yapyø judío 'mø m̄i mat'Oja, bi 'yɛna: ³ “Ague ma Oja'i, nu yø judío, ya bi hyo'uh ni pøngahya. A nu'a ni altar har̄a thanne'i yø ja'i, ya bi themh̄m̄i. Ya mahøngsɛgui dí 'bai ngue dí thanne'i ya. Pɛ xquet'a nne da hyogyø ja'i”, bi 'yɛna Elías. ⁴ M̄i da Oja p'uya, bi 'yɛmbi: “H̄in'na, h̄inga høn'atho'i guí thannegui. Sinoque 'barp̄atho m̄i yoto mahuah̄i yø judío ngue thannegui, 'nɛ h̄ingui ndantyøhm̄u

p'u 'buhra dahma Baal ngue da danne", bi 'yɛn'Oja. ⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbatho ya, hinga gátho yø judío xá hyɛp'u Oja. Sinoque 'b'u i'da ngue conná mate Oja bi gohi ngue yø thanhni Oja. ⁶ ¿Ua di ja tema nho bi 'yøtya yø ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanhni. Nu'mø ngue di ja tema nho xta 'yøtyø ja'i, janangue bi huanhni, ya hingra matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna ra hya naya ngue nu'u yø judío mi honi ha xti nhohyø ts'oqui, pɛ hingui ngu'u bi dini ha di nhojpa yø ts'oqui. Høndya te'o ya xpa huan'na Oja ngue bi ma mahojpi. A nu'u mi'da yø judío, bi jorpabi yø n'yomfeni'u ngue himbi dinyø mmái hanja ra hya. ⁸ I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: "Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda dinyø mmái yø ja'i'a ra hya da 'yøde. Nu'a te da nu, hinda dinyø mmái hanja ra hya. Da 'yøhyø hya da hma, pɛ hinda n'yo yø mmái hanja'a ra hya da 'yøde. Ngu'a bá nja'u yø pa xa thogui, da guehya mahøn'a njarbatho". ⁹ Ra David nguna ra hya bi ma ngue bi 'yɛna: "Nup'u ha di sännigo yø ja'i, di ɛna ngue ja mpähä, di ɛna ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pɛ himma juani ngue di nnu manho Oja te øt'e. Sinoque di njapra castigo'a te øt'e. ¹⁰ Nu'a te da hyetyø ja'i, hinda dinyø mmái hanja. Janangue di m'mamman'u hangu ra pa".

¹¹ Xi ya 'mø, ¿ua xma ma da hyɛp'u Oja yø judío ya 'mø? ¿Ua hinjam'mø da 'yɛhra pa di nyanyø te mi'da yø judío ya 'mø? ahá, da 'yɛhra pa di m'mahyø judío di nyanyø te. Majuani ngue nuya yø judío bi hyɛp'u Oja, pɛ Oja bi 'yøt'e ngue nu'u yø ja'i hingyø judío da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'u yø judío bi hyɛp'u Oja,

di seyabi ya yø ja'i ya. ¹² Nu'a i hyɛp'u Oja yø judío, nuya yø ja'i hingyø judío, gue'a di dinnbabi ra njapi Oja'a. Pɛ nu'mø bi zønna pa ngue 'nɛhyø judío da 'yɛc'ɛi ra Cristo, nuna Oja mathoguitho di japi gátho yø ja'i 'b'u'a nximhäi.

¹³ A nuyá, i ja man'na ra hya di nne ga xihyø ja'i ngue hingyø judío. Nuya yø ja'i ya, bá penngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pɛ nuna ra 'bɛfi bi 'dacä Oja, di honnbabi yø ja'i ha di badi ngue di nnu mansugä na ra 'bɛfi na. ¹⁴ Porque nu'u ma mmijudíohe hingui ɛc'ɛi ra Cristo ya, di nnegä ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthɛui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'nɛ'u da 'yɛc'ɛi'u n'namhma di nyanyø te. ¹⁵ Mazitho mø da 'yɛhra pa ngue mahøndi nhojpau Oja yø judío nuya ya xi hyɛp'u Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hingyø judío bi nhojpau. Pɛ nuyá, nu'mø di 'bätyø mmái yø judío ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo, ɛntho ja di bennate yø ja'i ngue ya xi du.

¹⁶ Nuna ra Abraham, guehna rá mæditho ra judío na, 'nɛ ya o rá 'yɛ Oja. Xquet'a nu'u yø judío ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'yɛ Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'u yø judío ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yɛza'u. Pɛ o rá 'yɛ Oja gä rá do'yo ra za. ¹⁷ Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pɛ bi ma nts'aqui 'da yø 'yɛza ra za. Guehya yø judío bi hyɛp'u Oja ya. Nu'ahu ya, ngue hingyø judío hu, tengutho 'mø ngue yø 'yɛza'ahu n'na ra za ngue ja dapo. Nup'u bi ts'ajpabi yø 'yɛza ra hoga za, ja bi ma nt'ets'i'ahu p'u. A nuyá, ya ni n'yohu'u yø ja'i Oja ya. ¹⁸ Pɛ mahsä mi 'yɛna ngue man'na tate xanho'ahu ngue'u yø judío bi hyɛp'u Oja. Dami bɛmhmu ngue yø 'yɛza i ja yø te ngue bi thɛp'u ja ra daza. Hingue masque ja ra te ra daza conná ngue'u yø 'yɛza.

19 ¿Ua guí ena ngue man'na tate xanho'ah_u ngue'u yø judío bi hyep'u Oja, janangue bi ts'ajpa yø 'ye ra hoga za ngue ja bi ma nt'ets'ah_u p'u? Nu'a, hinda zä'a. 20 Nuya yø judío mi nnøpa 'yeza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thep'u p'uya ngue himbi ne bi 'yεc'ei ra Cristo. Pe nu'ah_u ja dapo ra za mi nnøpa 'yeza'ah_u. Nu'a ni nt'εc'ei_h bi nja, gue'a i ma nt'ets'i'ah_u p'u ja ra hoga za'a. Janangue nuyá, 'yo sä gadi 'yεxh_u, dami mfähm_u xanho. Nu'mø hinga mfähm_u, ya da ma nthequi'ah_u mahøn'a. 21 Xi'mø ngue Oja bi hyep'u yø judío ngue himbi 'yεc'ei ra Cristo, da gue'ah_u ya, nu'mø hinguí 'yεc'ei_h ra Cristo, da hyεc'ah_u p'u. 22 Nuná Oja, ya guí nnuh_u ngue nu'a rá mate i ja, mandønhotho te øt'e. Pe xquet'a da japra castigo yø ja'i øtra ts'oqui. Porque bi japra castigo'u yø judío himbi 'yεc'ei. Go bi da'ah_u rá mate ngue gá 'yεc'ei_h. Pe nu'mø gui hyεhm_u p'u Oja, xquet'a di ja'ah_u ra castigo. 23 A nuyá, nu'mø da 'yεhra pa ngue yø judío da 'yεc'ei Oja, i ja rá ts'εdi Oja ngue mahonda 'yεsp_u ja ra za bá saqui. 24 Porque man'na hinguí henni di t'εsra 'yeza nu'a bá ts'ajp_u ja ra hoga za, hinda gue'ah_u ngue ja dapo ra za gambi theh_u.

25 Ague ma zi cu'ah_u, nuna ra hya hinguí fadi hanja, dí nnegä ya ngue guí pahm_u xanho hanja ya. Porque hindí nnegä ngue gui 'yena ngue guí tateh_u ngue yø judío. Majuani ngue xangu yø judío hinguí nne da 'yεc'ei ra Cristo. Pe da 'yεc'ei, ja gue'mø bi zonna pa ngue ya mandøngu dyø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei ra Cristo. 26 Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gätho'u yø judío di 'bu'a ra pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ra hya ngue ena: "Nuna ra Yante, guep'u Siön di m'mahna. Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío na, nuya yø 'yεmeni p'u bá fadi ba

m'mähra Jacob. 27 Guehna ra cohi ga co'be na ngue ya ga hojpa yø ts'oqui yø ja'i", en'Oja.

28 Nu'u yø judío ngue fεstho na ra hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø nsaiui Oja. Janangue i menhna hya Oja p'u ha 'buhyø ja'i hingyø judío. Pe madague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'u yø judío. Porque nu'u yø mboxita'u gue'u yø thanhni Oja'u. 29 Nuná Oja, hinjam'mø ngue di cohra mmäi na. Nu to gä bi zofø, hangu ra pa di madí 'nε di japi. 30 Nu'mø ma m'met'o, xa mmεstho te mi man'Oja'u yø ja'i hingyø judío. Pe nuya ngue 'nεhyø judío bi mεstho te mman'Oja ya, janangue Oja bi unná mate'u yø ja'i hingyø judío ya. 31 Nuya yø judío bi mεspatho te mman'Oja. Pe nuna Oja, ni netho ngue di unná mate tengutho i unná mate'u yø ja'i hingyø judío. 32 Nuná Oja, nguna bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gätho yø ja'i bi mεspatho te mma, para ngue da zäp'u 'da di untho rá mate gätho yø ja'i.

33 Hingongui pøni ngue di padi xandønho hangu gangu ra nho i ja Oja. Hingongui padi hangu gangu rá mfadi Oja i ja. Hingongui padi hangu gangu rá n'yomfeni i ja. Porque hingongui pøni ngue di padi xandønho tengu εga 'yo Oja. 34 Hingonni ja'i di pøni ngue di tini xandønho hanja rá n'yomfeni Oja, 'nε hingonni ja'i di t'εmbi ngue bi xänb_i te øt'e. 35 Nuná Oja, hinga mihi na ngue da 'yεnyø ja'i ya mi ndupate Oja'a te bi unni. 36 Porque nu te gäma cosa dí nnuh_u ngue ja, Oja bádi uni. Go bi hoc'a 'nε gä go rá mmeti'a. A nuyá, hønse Oja i ja ngue da t'εspi para zantho. Da ngut'atho.

12

1 Ague ma zi cu'ah_u, mathoguiho ngue bi 'dacj_u rá mate Oja.

Janangue dí hagä rä ts'edi dí xi'ahü ngue gui unni mmäihü Oja, n'namhmä ngue hangü rä pa gui 'yøthü'a te rá pähä Oja. Guehñä rä ndanne i ja ngue gui 'yørpahü Oja naya. ² A nuyá, dami pähni n'yomfēñihü ya. 'Yo gui øthü tengütho øtyø ts'oc'ei ua ja rä ximhäi. Dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo'a te ja ngue gdí n'yohü. Janangue da zäp'ü gui pahmü xanho'a te rá pähä Oja. Nuna te rä nho nne Oja ngue gdí n'yohü, da gue'a gui 'yøthü'a.

³ Oja bi 'yøträ mate bi 'dacä rä ts'edi ngue gä xi'ahü te ja ngue gui 'yøthü. 'Yo to di nne man'na rä 'befi xanhets'i ngue'a te rä 'befi bi ün'Oja. Sinoque da hyacra güenda xanho te 'be'a mä'befi bi t'unni. ⁴ Ya gui nnuhü ngue rá do'yo rä ja'i, xangu yø xequi i ja ngue 'dama' dan'yo i pefi. ⁵ Xquet'a njarbutho yø 'yēc'ei ya. Madague'a xangujü, pē entho n'na nc'eiθho di jahü. Porque gätho mä n'yohü rä Cristo. Pē nuna rä 'befi bi 'dacjü Oja, 'dama' dan'yo mä 'befi nä.

⁶ Oja bi zänni temä 'befi di tocabi n'na ngu n'najü. Ya gue'a rä 'befi ja ngue gä øthü'a p'üya. I 'bühüø ja'i ngue bi t'unnä 'befi ngue drä pøngahya Oja. Pē nu'a te rä hya di bēnnbä Oja da mä, hønt'a da man'a. ⁷ I 'bühüø ja'i bi t'unnä 'befi ngue da mäxrá mmic'eiui. Pē i jatho ngue co gätho rá mmüi di 'yøträ 'bäxte. I 'bühüø ja'i bi t'unnä 'befi ngue di nxännbate rá hya Oja. Pē i jatho ngue di nxännbate xanho.

⁸ I 'bühüø ja'i bi t'unnä 'befi ngue di haträ ts'edi yø mmi'yēc'eiui. Pē di ja ndümmüi ngue da 'yøt'a te rá 'befi pefi. I 'bühüø ja'i ngue bi t'unnä 'befi ngue co nu'a te pets'i, da mäxyø mmic'eiui. Pē 'yo di ya yø mmüi ngue'a te rä 'bäxte da 'yørpä rá mmic'eiui. I 'bühüø ja'i ngue bi t'unnä 'befi ngue di m'met'o p'ü di mpeti yø 'yēc'ei. Pē jatho ngue

da gämfeni da 'yøt'e xanho'a te rá 'befi pefi. I 'bühüø ja'i bi t'unnä 'befi ngue da mäts'i to ja te hēmbi. Pē nu'a rä 'bäxte da 'yørpabi rá mmic'eiui, co n'na rä pähätho di 'yøt'e.

⁹ Pē gue majuanü ngue ni mmüi gdí mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ahü. Dami hyehmü p'ü rä nts'o. Dami 'yøthü rä nho. ¹⁰ I jatho ngue gui mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ahü porque gätho gadi ncühü ngue rä Cristo. N'na ngu n'na'ahü dami hyonni ha di hñu mansu mi'da ni cühü. ¹¹ 'Yo gui säyathohü, dami hyahü rä ts'edi'a te ja ngue gui 'yøthü. Co gätho ni mmüi gdí 'yørpahü rá 'befi mä Hmühü Jesucristo. ¹² Zant'a dami johyahü ngue bi dinni mmüihü hanja'a rä nho ja ngue di nja. Nu'mø gui sähü rä n'ü, dami seti xanho. 'Nē dami mat'Ojahü hangü rä pa, 'yogui säyathohü. ¹³ Nu'ü ni mmi'yēc'eiü 'mø ngue hin'yü te da hyoni, dami fäxhü. A nu'ü yø 'yēc'ei yap'ü ni 'yēhē, dami unhnü rä ts'äya.

¹⁴ A nu'ü yø ja'i s'ü'ahü, dami 'yäphü Oja ngue di japi. 'Yo tema yanthi gui äphü Oja ngue da thogui. ¹⁵ Nup'ü ha di johya ni mmic'eiü, xquet'a dami johyahü. Nup'ü zonni mmic'eiü, xquet'a ja dami nzomhmü p'ü. ¹⁶ Gätho dami nnu manho n'na ngu n'na'ahü. O gadi 'yēxhü. Dami 'yøt'e ngue 'da'igu'ahü yø ja'i hinga njuani. 'Yo sä gui enä ngue go jase ni mfaðihü.

¹⁷ 'Yo gadi cospabi'a te rä nts'o øt'a'i ni mmic'eiü. Dami ja ndümmüihü ngue nu'a te xanho, da gue'a gui 'yøthü'a. ¹⁸ Dami hyoni ha gdí n'amigohü gätho yø ja'i asta nup'ü go da zä. Gui ja ndümmüi ngue 'yo gadi njunthü. ¹⁹ Ague mä zi cü'ahü, 'yo gadi cots'i te t'øt'ahü. Dami hyemhahü hma, nu'a Oja go di cots'a. Porque nt'ot'i p'ü ja

ra Maça Libro ra hya ngue en'Oja: "Nugã, go ni 'yε ma xi ngue ga jagã ra castigo. Go ga jut'a'a te øt'ahã yø ja'i", en'Oja. ²⁰ Xquet'a nt'ot'i ra hya ngue en'Oja: "Nu'mø gã nu ni nsuiui ngue tu manthuhu, dami unna hmε da zi. Nu'mø gã nu ngue tuthe, dami unna dehe da zi. Nu'mø guí ørpabi ni nsuiui tengunã ra hya naya, ya da mεsrã sã, porque da zo rá mmãi'a te ra nts'o xa 'yøt'a'i". ²¹ Manma ndap'ahã ra nts'o ngue gui 'yøt'e tengutho øt'a ni nsuihã. Sinoque dami taphã ra nts'o ngue gui 'yørpabi ra nho ni nsuihã.

13

¹ Gätho yø ja'i 'bui, jatho ngue da 'yεc'ei yø ts'ut'abi. Porque gätho yø ts'ut'abi, Oja bi zãnnbi ngue ja yø cargo. Hinjo'o ra ts'ut'abi ngue da zãnse ngue di nja rá cargo. ² A nu ra ja'i fεspatho te mmãna ts'ut'abi, nuna Oja bi 'yεxra ts'ut'abi, go guehna fεspabi rá hya na. Ya rá ts'oquisε ra ja'i p'u da japra castigo ra ts'ut'abi. ³ Porque yø ts'ut'abi hinga 'bui ngue di pihyø ja'i nuya øtra nho. Sinoque guehya yø ja'i xants'o te øt'e i cot'i. Nu'mø guí nne ngue hinguí suhã yø ts'ut'abi, dami 'yøthã ra nho n'namhma ngue da hnu manho'ahã. ⁴ Porque yø ts'ut'abi, rá 'befi Oja ørpe para ngue da mãxahã. Pε nu'mø ngue xants'o te guí øthã, ya gui suhã ra ts'ut'abi p'uya. Ya säp'u hã ra ts'edi ra ts'ut'abi ngue di ja'ahã ra castigo. Porque rá 'befi Oja ørpe ngue da japra castigo yø ja'i xants'o te øt'e. ⁵ Janangue ja ts'editho ngue da t'εc'ei te di manda yø ts'ut'abi. Pε hĩndi 'yøtyø ja'i'a ngue da 'yεc'ei ra ts'ut'abi ngue høntho di mpommi ra castigo, sinoque da 'yεc'ei te mmanyo ts'ut'abi porque ni 'yup'u ngue da t'εc'ei te di manda yø ts'ut'abi.

⁶ Janangue dami juthã ra njuthãi 'mø njuí. Porque yø ts'ut'abi øtra 'befi nuna bi un'Oja. ⁷ Nu to gã guí tuphã, dami juthã. Nu to ndupate ra njuthãi, da gutra njuthãi. Ogue ndupate ra cooperaciõn, da gut'i. Dami nu mansuhã te'o gätho ja yø cargo.

⁸ Nu'mø ngue guí ndupatehã, 'yo di njarbutho, dami juthã. Nu'a ja ngue gui 'yøthã hangu ra pa, dami mahni mmic'eiui n'na ngu n'na'ahã. Porque nu ra ja'i di mahrá mmic'eiui, ya gã 'yo tengutho ra hya mmamp'u ja ra ley ja ngue da n'yo yø ja'i. ⁹ A nuna ra hya di manda ra ley i εna: "Yo grã 'yots'om'mãi. 'Yo grã hyote. 'Yo grã bε. 'Yo to guí sãnbã ra fehni. 'Yo guí nnehã n'na ra cosa ngue ndan'yo to rá mmeti". Guehya yø hya ja ua di manda ra ley ya. 'Nε ja mi'da yø hya ngue di manda. Pε gätho ja di mpεnhua yø hya mmamp'u ja ra ley ngue εna: "Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i". ¹⁰ Porque ra ja'i di mahrá mmic'eiui, ya hin tema nts'o ørpabi rá mmic'eiui. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmic'eiui, εntho 'mø di padi xanho te mmamp'u ja ra ley, porque gue'a te mmamp'u ja ra ley gã 'yo.

¹¹ Guehya yø hya jatho ngue gdí n'yohã ya. Ya guí nuuhã, nu'mø ra pa dambã εc'eiuhã ra hoga 'da'yo hya, madi 'betyø pa 'mø. Pε nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyø pa ngue da εp'u ra Cristo ma Yantehã. Ya hinguí ja ngue gã nsáyathohã ya. ¹² Ya ni ma da gaxyø pa di m'mahmã ua ja ra ximhãi, ya bá cuatyø pa gã m'mahmã p'u 'bui Oja. Janangue nuyá, dami hyehmã p'u ra nts'o gã 'yo yø ja'i ua ja ra ximhãi. Gã gue'a te xanho gui 'yøthã. 'Yo di tap'ahã ra nts'o. ¹³ Ma gda 'yohã'a ra nho ni 'yup'u gdã 'yohã. Hinga ri'itihã.

'Nε hinga m'məhmə p'u ha 'bəhyo minhni. Hinga n'yots'om'māihə. 'Nε hinga ndunhnə. 'Nε hinga nseyahə. ¹⁴ Nu'a mə Hmuhə Jesucristo, gā ra rho i n'yo'a, da ngut'atho gdī n'yohə ya. 'Yo sā guí εmhmə ngue i sātho gui 'yothə ra nts'o ga 'yo yə ja'i. Nu'a, hin'na'a.

14

¹ Nu ra 'yεc'εi ngue tobe hingui tini xanho rá mməi hanja'a rá hya εc'εi, nup'u ha gadi mpətihə dami unhnə rá ts'āya. 'Yo guí nne ngue gui njun'mə hyathohə. ² Porque 'bu i'da yə 'yεc'εi ngue tini xanho p'u ja yə mməi ngue sá da zi gātho'a te ts'i. Pε 'bū hmi'da yə 'yεc'εi p'uya, ngue hingui tini xanho p'u ja yə mməi hanja'a rá hya εc'εi. I εnə ngue rá ts'oqui da 'yot'e ngue da zi rá ngə, janangue εnə ngue həndyə cosa ngue hingra ngə sá da zi. ³ A nuyá, nu rá 'yεc'εi ngue si gātho'a te si yə ja'i, 'yo di εmbi ngue hingui ho te o'tra 'yεc'εi nu'a hajtho yə cosa si. Xi mmangu rá 'yεc'εi nu'a hajtho yə cosa si, 'yo di εmbi ngue hingui ho te o'tra 'yεc'εi nu'a si gātho'a tengue ts'i. Porque ya rá 'yεc'εi, ya o rá 'yε Oja. ⁴ Nu rá mεfi n'nan'yo to di mpəhmi, ζtenj 'be'a guí εnə go gui japi ngue gui 'yεmbi hinga gue'a te o'te? Nu'a rá hmu rá mεfi, go da man'a ngue'mə xanho te o'tra mεfi ogue hin'na. Pε nu rá ja'i ngue rá 'yεc'εi da gommanho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue da zā da 'yot'e ngue da gommanho.

⁵ I 'bū i'da yə 'yεc'εi ya, εmbi ngue ja dra pa tate xandəxqui ngue mi'da yə pa. Ximmj 'bū hmi'da p'uya, εmbi ngue gātho yə pa, gā 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yə 'yεc'εi, nu te rá hya timp'u ja rá n'yomfəni ngue εmbi xanho, da 'yot'a te rá hya tini. ⁶ Nu rá 'yεc'εi ngue ja n'na rá pa supj, gā nzup'a rá pa'a ngue nnu mansu Oja. A nu rá

'yεc'εi ngue hingui supra pa supra mmj'yεc'εiui, hingui sup'a rá pa'a porque nu te o'te, gue'a gā nnu mansu Oja'a. A nu rá 'yεc'εi ngue si gātho'u yə cosa i ts'i, i si, porque di ja mammadi Oja ngue'a te gā si. A nu rá 'yεc'εi εnə ngue i ja 'da yə cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue da zi, ya hingui si, porque gue'a gā nnu mansu Oja'a te o'te. 'Nε xquet'a di ja mammadi Oja ngue te si.

⁷ Hinjo'o ngue to da zānsε te da n'yo, porque gāthogahə dí ohə rá 'yε mā Hmuhə Jesucristo. Nu'mə dí tehə, dí ohə rá 'yε. Nu'mə dá tuhə, dí ohə rá 'yε. ⁸ Janangue nuyá, mēnte dí 'būhmə, ya gdā 'būhmə'a ngue ga o'rpahə rá pāhə mā Hmuhə Jesucristo. Nu'mə ja ngue ga tuhə, gue'a mā Hmuhə sānnj ngue ga tuhə. Janangue nuyá, gue'mə dí tehə, ogue xtá tuhə, gue'a rá Hmu dí ohə rá 'yε. ⁹ Rá Cristo bi du 'nε mahəmbi m'məi para ngue da gohi ngue gue'a mā Hmuhə'a. Ngu'mə dí tehə, ngu'mə xtá tuhə, gue'a mā Hmuhə'a.

¹⁰ Nu'a ngue rá ja'itho, hingui sá ngue da hyaspa rá güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sá ngue sá da 'yεmbi hingui ho te ga 'yo rá cu. Porque bá ep'u rá pa ngue gāthogahə ga səmhmə p'u ja rá hmi rá dā rá Cristo. Nuna p'uya, go da hyascahə rá güenda nā. ¹¹ Porque nt'ot'i p'u ja rá Maca Libro rá hya ngue εnə: "Nu te di mmangā, majuanj ngue di nja'a, εnna Oja i 'būi. Nugā dí xi'ahə ngue gātho yə ja'i di ndantyəhmu p'u ha gā m'məcā. Gātho yə ja'i p'uya da mā ngue guecā drá Ojagā", εnna hya. ¹² Janangue nu'a rá ora'a p'uya, n'na ngu n'najə gā dāpəshə rá güenda Oja te xtá n'yohə.

¹³ Ya hingui sá ngue ga haspahə rá güenda mā mmj'yεc'εihə ngue ga εmphə hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma gā ja ndumməi ngue hingó mā ts'oquihə p'u da 'yotra

ts'oqui mā cūh. 14 A nuyá, ngue ya dí ɛc'ɛih ra Hmu Jesucristo, nu tengue dí sih, ya dí pahma njuani ngue hin tema cosa di ja ngue ga emhma ngue ra ts'oqui dí ɔth m'ó dá sih. Pɛ nu ra 'yɛc'ɛi ɛna ngue ra ts'oqui bi 'yɔr'm'ó bi zi'a te dí sih, ya ra ts'oqui bi 'yɔt'e, porque bi zi 'nɛ embi ngue hingui ho. 15 Janangue nu'm'ó majuan ngue gadi mahni cu, 'yo guí sih n'na ra cosa nu'a di ts'onnbabi rá mmái ni cu. Ra Cristo ya bi du ngue bi yani. 'Yo gni 'yɔth'a ngue gui ts'onnbah ra n'yomfɛni, ngue hontho go guí nne guí sih n'na ra cosa xancuhi. 16 Madague'a guí pahma njuani ngue xanho te guí ɔth, pɛ 'yo gni 'yɔth'a ngue da 'yɛmbyɔ ja'i ngue ra ts'oqui guí ɔth. 17 Porque nuyá, ngue gue'a Oja dí ɔrpah rá páhã, ya hingui ja ts'edi ngue ga sih'a te gã dadi ho ga sih. A nu'a ja ts'editho ngue ga ɔth, gue'a ngue ga hahma mmái ga n'yoh xanho, 'nɛ ja ts'edi ngue ga johpaha te'o dadi nsahma, ma ga johyah ngue ya dí n'yoh ra Espiritu Santo. 18 Porque nu ra 'yɛc'ɛi ngue ɔrpabi rá páhã ra Cristo, guehya yɔ hya dá mmangã nnepe ngue da n'yo ra ja'i. 'Nɛ nuna Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, da guehyɔ ja'i p'uya xquet'a da nu manho.

19 Ma ga homhma ra hya ngue hinga njun'mahyah. N'na ngu n'naj, ma ga honnbah ha di zacyɔ nt'ɛc'ɛi mā mmi'yɛc'ɛih. 20 'Yo gadi ts'onnbah rá 'bɛfi Oja ngue co nu'a te guí sih. Majuan ngue gátho'a te i ts'i, gã xanho ngue da ts'i. Pɛ nu'm'ó 'bɛp'u ha dí 'bahma n'na ra 'yɛc'ɛi nu'a ɛna ngue ra ts'oqui da 'yɔr'm'ó da zi'a te dí sih, man'na xanho ngue hinga sih'a te ɛna ngue di 'yɔtra ts'oqui 'm'ó da zi. 21 Man'na xanho ngue hinga saha ra ngø, ni xingra vino ga sih, hinga nne ngue ga ɔth'a a tengue di 'yɔtra ts'oqui mā cūh. Hinga ɔth'a

yɔ hya di ts'onnbabi rá nt'ɛc'ɛi i ja. 22 'Yo guí nne ngue nu te guí sih, gue'a gdi njunt'ui ni cūh'a. Ya guí ɛc'ɛih ngue gã xanho'a te guí sih, da gue Oja p'uya, ya padj te guí ɔth. A nuyá, ra mmɛnthi bi nthɛui ra 'yɛc'ɛi nu'a padj xanho p'u ja rá mmái ngue xanho te ɔt'e, 'nɛ hingui ɛná n'yomfɛni ngue ra ts'oqui ɔt'e ngue te gã 'yo. 23 Pɛ nu ra 'yɛc'ɛi ngue si n'na ra cosa nu'a embi ngue hingui ho, nu'm'ó bi zi, ya ra ts'oqui bi 'yɔt'e. Porque hingra mmái ga nzi'a te si. Nu ra ja'i da 'yɔt'a te ɛmbrã mmái ngue hingui ho da 'yɔt'e, nu'm'ó bi 'yɔt'e, ya ra ts'oqui ɔt'e.

15

1 A nuju, ngue ya tini xanho mā n'yomfɛnih'a te ja ngue gdá 'yoh, i jatho ngue ga serpah mā mmi'yɛc'ɛih nu'a hingui tini xanho p'u ja yɔ n'yomfɛni te ja ngue di n'yo. Hinga honseh ra nho ngue di tocagah, sinoque ga honnbah ra nho m'ida yɔ ja'i. 2 N'na ngu n'naj, jatho ngue ga ɔth'a te nnu manho mā mmi'yɛc'ɛih. Nu'a te dí pahma ngue da 'yɔrpabi rá nho m'ida yɔ ja'i, gue'a ga ɔth'a, para ngue da hya ra ts'edi yɔ nt'ɛc'ɛi. 3 Porque ra Cristo himbi hyonsɛ ra nho di tocabi. Ya mmanna Maca Libro te ra hya bi xi Oja, ngue bi 'yɛmbi: "Nu'u yɔ ja'i su'i, xquet'a 'nɛquí bi zæqui", bi 'yɛmbi. 4 Nu te gãma hya nt'ot'i ra Maca Libro, bi ma nt'ot'i para ngue ga xãhma 'nɛ ga pahma hanja'a ra hya i mma. Nuna ra hya mmanna Maca Libro, 'nɛ timma mmaih hanja, di hatra ts'edi mā mmaih ngue ga seti te dí thohma. Porque di pahma ngue di nja'a te ra hya nt'ot'i. 5 Nuna Oja di hatra ts'edi mā mmaih ngue ga seti te gã ra n'u ja ngue ga thohma. Dí nnegã ngue Oja da 'yɔt'e ngue n'na ngu n'na'ah, da zã

gui n'yohu tengutho i n'yo ra Jesucristo. 'Ne da 'yot'e ngue xogue da 'da'igu ni n'yomfɛnihu. ⁶ Janangue da zãp'u ngue xogue n'na hyatho gui 'yɛspahu na Oja rá Papá ma Hmuhu Jesucristo.

⁷ Gue'a di t'ɛspabi Oja'a, ngue gui 'yot'e ngue gui n'amigohu n'na ngu n'na. Nguna ja ngue gui 'yothu porque ra Cristo bi 'yot'e ngue dá n'amigohu'a. ⁸ Ya gui nnuhu ngue ra Cristo bí 'yɛhɛ ngue di japyø judío. Nu'a te ra hya bi ma mayat'ibi'u ma mboxitahu 'mø manjam'mø, gue'a bi 'yɛhɛ bi 'yot'a. Ja di nɛqui p'uya ngue Oja hĩndi pumbɛni'a te ra hya xa yat'i ngue di nja. ⁹ Co 'nɛhyø ja'i hĩngyø judío bi 'yɛhra Cristo ngue bi japi n'namhma ngue 'ne'u di ja mammadi Oja ngue ya bi dinnbabi rá mate. I nt'ot'i ra Maca Libro te ra hya bi xihrá Papá ra Cristo ngue bi 'yɛmbi: "Nup'u ha 'buhyø ja'i hĩngyø judío, ga ɛts'a'i. 'Ne ga t'ut'a'i yø alabansa n'namhma di bahyø ja'i ngue gui tate", bi 'yɛmbi. ¹⁰ I mmana hya nt'ot'i ra Maca Libro ngue ɛna: "Nu'u yø ja'i hĩngyø judío, 'da di johyathou'u yø judío ngue yø thanhni Oja". ¹¹ Man'na parte ra Maca Libro i nt'ot'i ra hya ngue ɛna: "Gátho yø ja'i hĩngyø judío, dami 'yɛspahu Oja. Hønnbu bi zã 'buhyø ja'i, gã da 'yɛspabi Oja". ¹² Ra pøngahya Isaias bi 'yɛna: "Di m'm'a n'na rá mbom'meto ra Isai. Nuná, guehna da bõni ngue hønnbu bi zã di manda yø ja'i ngue hĩngyø judío. 'Ne nuya yø ja'i ya, guehya da 'yɛc'ɛi ya ngue gue'a yø Yante'a". ¹³ Da ne Oja ngue gã ra johya di nja'ahu, 'nɛ da 'yot'e ngue da hyu ni mmui ngue ya gui ɛc'ɛihu. 'Ne da 'yot'e ngue ra Espiritu Santo da xoc'a ni mmuihu ngue man'na gdi pahmu ngue nu'a te ra nho gui tømhmũ di nja, majuanĩ ngue di nja.

¹⁴ Ague ma zi cu'ahu, dí haxã njuani ja ngue gui padĩ xanho ndana ra nho ja ngue gdi n'yohu ya. Ya bi dinni mmuihu xanho hanja na ra hya na. A nuyá, ya sä ngue n'na ngu n'na'ahu gui opan'yu ni cuhu hanja ra hya ya. ¹⁵ Pɛ nugã njuantho dá xi'ahu hanja ya yø hya dá cuatã ra sacua ja ua. Høntho dadi bɛn'nahu hanja ra hya, n'namhma ngue hĩnguí pumbɛnihu. Nugã dadi ha'ahu ra ts'ɛdi, porque gue'a ma 'bɛfi bi 'dacã Oja'a ngue ga ha'ahu ra ts'ɛdi. ¹⁶ Nunã Oja bi 'dacã ma 'bɛfi ngue ga mmambrã hya ra Jesucristo p'u ha 'buhyø ja'i hĩngyø judío. Dí mmambrã hoga 'da'yo hya Oja n'namhma ngue nu'u yø ja'i hĩngyø judío ga dãpã Oja tengutho 'mø ngue ra 'bøt'e t'ørpabi Oja. Nunã Oja p'uya, da nu manho yø 'yɛc'ɛi, porque ra Espiritu Santo ya xa 'yot'e ngue ya yø ja'i Oja.

¹⁷ Dadi ja mammadigã ra Jesucristo ngue ya bi bønnmanho na rá 'bɛfi Oja dí ørpe. ¹⁸ Hĩnte man'na mahya dí nne ga mma, høntho dí nne ga xi'ahu te bi 'yørcagui ra Jesucristo. Nunã ra hya dá xicã yø ja'i hĩngyø judío, ra Jesucristo bi 'yot'e ngue yø ja'i bi 'yɛc'ɛibi rá hya Oja. Go bi 'dacrã ts'ɛdi ngue dá mangã na ra hya na. 'Ne bi 'dacrã ts'ɛdi te dí øt'e. ¹⁹ Connã ts'ɛdi ra Espiritu Santo bi nja yø milagro. Janangue nuyá, ya dá täti dá mangã ra hoga 'da'yo hya ya, ngue ra Jesucristo gue'a ra Yante'a. Bá fudi asta Jerusalén ngue dá mangã ra hya ndap'u bi zã. Danĩ mpagã asta ra hai Ilirico ngue dá mangã ra hya. ²⁰ A nugã, nup'u hapu hĩnjam'mø xa 'yøtyø ja'i rá thuhu ra Cristo, ja dá ja ndummui dá mangã p'u ra hoga 'da'yo hya. Porque nup'u ya fahra hya, ngue n'nan'yo to xa mpɛfi, hĩndã ne ngue ja hõnga mmangã p'u ra hya. ²¹ Dí øt'e tengutho ra hya manna Maca Libro ngue ɛna: "Nu'u

yø ja'i hɪnjam'mø xɑ 'yøde hanja rá hya Oja, pɛ dɑ ma ma'øte rá hya ya. Nu yø ja'i maða n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pɛgue nuyɑ dɑ sifi hanja rá hya ya”.

 22 Janangue njap'u ngue hɪngɑ mbongui gɑ mmagä p'u guí 'bøhmø gɑ ma nu'ahø. Madague'a xangu yø nnidi di sänni gɑ mmap'u, pɛ hɪngui sä. 23 Pɛ nuyá, ya dɑ zä gɑ mmagä p'uya, porque ya dá tãti dá mangä rá hya yø xɛqui rá njaua ya. Pɛ ya xɑ mma yø jɛya dí sänni gɑ mmagä p'u guí 'bøhmø ngue gɑ ma nu'ahø. 24 Nu'mø dá magä p'u ja rá häi España, nup'u guí 'bøhmø ganí nthocä p'u ngue gɑ nzenguahø. Porque ja gampähä ngue gɑ nnuhø. M'mɛfa p'uya gɑ n'yɛhmø. 25 Pɛ nuyá, dí nne 'be gɑ mmagä Jerusalén. Gɑ ma dägä rá mɛnyu, nuná bi ma mapeti ngue di t'unyø 'yɛc'ɛi nu'hyoya. 26 Porque nu'hyø 'yɛc'ɛi 'bøp'u ja rá häi Macedonia conyø 'yɛc'ɛi 'bøp'u ja rá häi Acaya, gɑ bi petrɑ mɛnyu dɑ mɛnhni ngue di t'unyø 'yɛc'ɛi ngue hyoya p'u Jerusalén. 27 Nuyɑ yø 'yɛc'ɛi hɪngyø judío i ja mpähä ngue dɑ 'yørpabi rá 'bäxte ya yø judío ngue yø mmí'yɛc'ɛiui. Ní 'yup'u ngue dɑ mäts'i, porque yø ja'i hɪngyø judío bi ma mathoquibi rá hoga 'da'yo hya mí ɛc'ɛi ya yø judío. Janangue nuyá, nuyɑ yø judío bi thocra hya mí ɛc'ɛi ngue bi xihra hya yø ja'i hɪngyø judío. A nuyɑ yø ja'i hɪngyø judío bi sihra hya ya, 'nɛ ja te pɛts'i, nu'a guí ja mammadi ya to bi xihra hya, i fãts'i to hyoya. 28 Pɛ nuyá, høntho gɑ ma dägä nɑ rá mɛnyu bi ma mapeti, 'bexque'a gɑ mmagä España p'uya. 'Nɛ dí nne ganí thocä p'u guí 'bøhmø ngue gɑ nzenguahø. 29 Nu'mø dá søngä p'u guí 'bøhmø, nuná te rá hya gɑ xi'ahø, dí haxɑ njuani ngue rá Cristo mathoguiho di jajpahø.

30 Ague mā zi cu'ahø, ngue ya guí ɛc'ɛi mā Hmuhø Jesucristo,

rá Espíritu Santo i øt'e ngue gadí macju. Janangue nuyá, dí äcä rá mate ya ngue guí fãxchø, guí mmarcahø Oja ngue Oja dɑ mãxcagui. 31 Damí 'yäphø Oja ngue nup'u ja rá häi Judea, Oja dɑ yangä p'u 'bøhyø ja'i hɪngyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ damí 'yäphø Oja ngue nuná rá mɛnyu gɑ haspä'hyø 'yɛc'ɛi 'bøp'u ja rá hnini Jerusalén, dɑ ne dɑ hyani. 32 Dɑ ne Oja ngue ngu'a di nja. Janangue nu'mø dá søngä p'u guí 'bøhmø, gɑ johya. Porque ya dɑ zäp'u gɑ nsäyats'hyø. 33 Oja dɑ hyut'a ni mmøihø, 'nɛ di japi gätho'ahø. Dɑ ngut'atho.

16

1 Nuná n'na mā cuhø ngue rá xisu ni hu ngue rá Febe, damí pahmø te'o nɑ. Nuná, guehná di mpɛp'u ja rá nija jap'u ja rá hnini Crecea nɑ. 2 Nuná, rá 'yɛc'ɛi xanho nɑ, damí unhø rá ts'äya 'mø bi map'u. Porque ní 'yup'u ngue ngu'a dɑ 'yøtyø 'yɛc'ɛi. Nuná rá Febe, nu'mø tema hya dɑ hyɛmbø guí 'bøhmø, damí fãxhø. Porque nuná, xangu rá 'bäxte xɑ 'yørpabi yø ja'i 'bøcua, dɑ gueque 'nɛqui fãxcagui 'mø te dí honi.

3 Damí zenguagahø ts'ap'u rá Priscila co 'nɛhra Aquila nuná rá damme rá Priscila. Nuyá, guehya mā mmimɛfihe ngue di ørpahø rá 'bɛfi rá Jesucristo. 4 Nu'mø mí zæcä yø ja'i, nuyɑ guehya bi 'yɛnyø te ya ngue bi yangui. Janangue dadi ja mammadi gɑ ya yø ja'i ya. 'Nɛ hɪngä høngthogui dadi ja mammadi ngue'a te øt'e, sinoque 'nɛhyø 'yɛc'ɛi hɪngyø judío di ja mammadi ngue bi yangui. 5 'Nɛ damí zenguagahø ts'ap'u gätho yø 'yɛc'ɛi di mpɛti p'u ja rá ngu rá Aquila. Co 'nɛ'a mā ndø'amigo rá Epeneto, damí zenguagui ts'ap'u. Nuná, guehná rá madi bi 'yɛc'ɛi rá Cristo p'u ja rá häi Acaya nɑ. 6 Co 'nɛhra Maya,

damị zenguagui ts'ap'ụ. Nụnà, guehna mathoguitho xangu ra 'befi xa 'yorbụ ha guí 'bụhmụ nà. 7 Da guehya ma mmengũhe ra Andrónico co 'nẽhra Junias damị zenguaguis'ụ p'ụya. Guehya 'dap'ụ dá n'ofädigähe ya. Xquet'a damị pahmị xanho ngue 'nẽhya yø representante ra Cristo ya. 'Nẽ guehya m'met'o bi 'yẽc'ei ra Cristo ya ngue nugä.

8 Nụnà ra Amplias ma ndø'amigo ngue ẽc'ei ra Hmu Jesús, damị zenguagui ts'ap'ụ nà. 9 Damị zenguagui ts'ap'ụ ra Urbano, guehna ma mmimẽfihe nà ngue dí ørpähe ra 'befi ra Jesucristo. Co 'nẽhna ma amigo ra Estaquis damị zenguagui ts'ap'ụ. 10 Damị zenguagui ts'ap'ụ nà ra Apeles. Nụnà, xandøngu ra n'ụ bi zä 'mø mi 'yẽc'ei ra Cristo. Da gue'ụ yø ja'i ẽc'ei ra Cristo p'ụ ja rá ngu ra Aristóbulo, damị zenguagui ts'ap'ụ. 11 Nụnà ma mmengũ'be ra Herodión, damị zenguagui ts'ap'ụ. Co 'nẽ'ụ yø ja'i 'bap'ụ ja rá ngu ra Narciso ngue ya ẽc'ei ra Cristo, xquet'a damị zenguagui ts'ap'ụ.

12 A nuya ma cũhụ ngue yø xisu, nuna n'na nị hụ ngue ra Trifena, nuna man'na nị hụ ngue ra Trifosa, damị zenguagui ts'ap'ụ. Nuya yo nc'ei ya, ẽmmei di mpefi xandøngo, ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Co 'nẽhna man'na ma cü ngue ra xisu nị hụ ngue ra Pérsida, damị zenguagui ts'ap'ụ. 'Nẽhna xquet'a ẽmmei di mpefi xanho ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. 13 Damị zenguagui ts'ap'ụ ra Rufo. Nụnà, ya fadi xanho ngue ẽc'ei xanho ra Hmu Jesús. Co 'nẽ'ä rá mamá ra Rufo, damị zenguagui ts'ap'ụ. Nuna ra xisu nà, 'nẽquí xøgue ẽntho ma mamägä nà. 14 Damị zenguagui ts'ap'ụ ya yø ja'i gä xi'ahụ ya: guehna ra Asíncrito, ra Flegonte, ra Hermas, ra Patrobas, ra Hermes, co gätho'ụ mi'da ma cũhụ 'bap'ụ

ha 'bũhya p'ụya, damị zenguagui ts'ap'ụ. 15 Damị zenguagui ts'ap'ụ ra Filólogo, cona Julia, cona Nereo, co 'nẽ'ä rá nju, cona Olimpas, co gätho'ụ mi'da ma cũhụ 'bap'ụ ha 'bũ'ụ ya, damị zenguagui ts'ap'ụ.

16 Co n'na ra respeto damị nzengua n'na ngu n'na'ahụ. Gätho ya yø ja'i 'bui ndap'ụ bi zä ngue ya xa 'yẽc'ei ra Cristo, gä di zengua'ahụ.

17 Ague ma zi cü'ahụ, nugä dí xi'ahụ ngue damị mfähmụ xandøngo. Porque 'bũ i'da ngue høndra sui nne. I 'uenyø ja'i, astä di ts'onna hyä. Nuya yø ja'i ya, guehya hingui nnu manho ra hyä bi sän'nahụ. O gadi nsixhụ ya to øtra sui. 18 Porque nuya yø n'yohụ ya, hingä gue'ä rá 'befi ra Hmu Jesucristo ørpabi, s n que gue'ä te nnepschi yø mmü da n'yo, gue'ä øt'a. 'Nẽ di hoc'a te ra hyä xihyø ja'i nu'ụ hingui henni ga thät'i. 19 Nu hangu yø 'yẽc'ei i 'bui, gä padi xanho ngue ya guí ẽc'ei'ụ ra hoga 'da'yo hyä. Janangue nugä, nu te gä 'yøthụ, janjuani dadi johya. A nuyä, dí nne ga xi'ahụ ngue damị pahmụ xanho ha gdi 'yøthụ ra nho. A nu'a ra nts'o, 'yogui 'yøthụ'a. 20 Nuna Oja da zä da 'yøt'e ngue da thohra sui, ya hingui njunthụ. A nu'a ra zithu nne da 'uenyø ja'i p'ụya, Oja da 'yøt'e ngue da ma hai rá hyä'a. Dí nnegä ya ngue di jap'ahụ ma Hmuhụ Jesucristo.

21 Nuna ma mmimẽfigä'be ra Timoteo di zengua'ahụ. 'Nẽ di zengua'ahụ ya hyü ma mmengũhe 'bucua, ra Lucio, ra JASON 'nẽhra Sosípater.

22 A nugä drä Tersio, dadi cutä ua ja ra sũcua nà te ra hyä mmanna Pablo, xquet'a 'necä dadi zengua'ahụ connä guehra Jesucristo.

23 'Nẽhna ma cũhụ ra Gayo di zengua'ahụ. Go rá mmeti ra ngu

hapu dí säyagä nä. 'Nε xquet'a di hmi nä rá ngu ngue ja di mpeti ua yø 'yεc'ei 'bucua. Xquet'a di zengua'ahu nä rä Erasto, nuna ja rá 'befi ngue rä tesorero ua ja rä hñini. Nuna mā cūhu ni hu ngue rä Cuarto, xquet'a di zengua'ahu.

²⁴ Nuna mā Hmuhu Jesucristo, dí nne ngue di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

²⁵ A nuyá, ma ga ja mammadihu Oja ya. Nuná, guehna da 'yøt'e ngue da zä di ndu ni nt'εc'ei hu i ja nä. Nguna rä hya n'youi rä hoga 'da'yo hya dá øt'ahu 'mø mā xi'ahu hanja rä Jesucristo. Nuna rä hya na, ya mandø njam'møtho hinguí fadi hanja. ²⁶ Pε nuyá, ya bi fadi hanja ya. Porque guehya yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Nε nuna Oja i 'bui para zantho, guehna di 'bepyø ja'i ngue di 'yonna hya naya, i nnepe ngue ndap'u bi zä da 'yεc'ei yø ja'i nä rä hya nä 'nε da 'yotyø ja'i'a te rä hya mā'bepi da 'yøt'e.

²⁷ A nuna Oja, hønse nä i ja rá mfaði. 'Nε conná guehra Jesucristo i t'εspabi Oja para zantho. Da ngut'atho.

1 Corintios

Ja ua rá m̄di rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi m̄n̄n̄ba ȳo 'ȳc'̄ei Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'ȳc̄xqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Co 'n̄ghna mā zi cūh̄a rá Sóstenes 'b̄ucua, ² dadi z̄enguagä 'be'̄u to gätho ya o rá 'ye Oja, rá mm̄p'̄u ja rá hn̄ini Corinto. Ya ȳo ja'i'̄ah̄a Oja ngue guí ̄c'̄ei h̄u rá Jesucristo. Bi zon'̄nah̄a Oja ngue guí hyemh̄m̄a p'̄u rá nts'o. Porque gue'a i ts'ofō gätho ȳo ja'i'̄ ̄c'̄ei rá Jesucristo'a ngue dā hyep'̄u rá nts'o. Nguj̄h̄, ngu m̄i'da ȳo ja'i'̄, gue'a rá Jesucristo gā ̄t'e ngue mā Hm̄uh̄a. ³ Dī n̄negä'be ya ngue nuna Oja mā Papá h̄a co 'n̄ghna mā Hm̄uh̄a Jesucristo di jap'̄ah̄a 'n̄e dā hyut'̄a n̄i mm̄u h̄a.

⁴ Nugä njandyatho dadi ja mammadi Oja conná ngue'ah̄a. Porque xand̄ongu rá njapi Oja bi un̄ni te'o gätho ya guí n'yoh̄a rá Jesucristo. ⁵ A nuyá, ngue ya guí n'yoh̄a rá Jesucristo ya, em̄m̄ei di jap'̄ah̄a Oja. Porque xoc'a n̄i mm̄u h̄a Oja, ngue guí pah̄m̄a xan̄ho hanja rá hya. 'N̄e ̄t'e ngue guí pad̄i ha gdi jap̄a hya guí xih̄m̄a ȳo ja'i'. ⁶ A nuyá, n̄u te rá hya dá xi'ah̄a ngue dī nja'm̄o gā 'ȳc'̄ei h̄u rá Cristo, gue'a rá hya bi njap'̄u guí 'b̄uh̄m̄a'a ya. ⁷ Jan̄angue nuyá, m̄ente rá pa guí t̄om̄h̄m̄a ngue dā ep'̄u mā Hm̄uh̄a Jesucristo, ya h̄inte gadi 'beh̄m̄a'a rá njapi Oja di un̄i. ⁸ Di h̄a'ah̄a rá ts'edi Oja ngue guí nd̄uh̄a xand̄on̄ho astā guerp'̄u rá n̄z̄egui. Porque n̄nepe ngue h̄in temā hya dā d̄in'nah̄a 'm̄o rá pa dā ep'̄u mā Hm̄uh̄a Jesucristo. ⁹ Nuna mā Hm̄uh̄a Jesucristo, rá Ts'ant'̄u Oja. Bi zongah̄a Oja ngue

'dap'̄u gā n'yoh̄a nā. Nu'a rá hya di yarc̄ah̄a Oja ngue dī nja, gue'a dī nja'a.

¹⁰ Ague mā zi cū'ah̄a, gue'a mā Hm̄uh̄a Jesucristo di 'dacā rá ts'edi ngue dī xi'ah̄a nā rá hya ja ua. Dī xi'ah̄a ngue h̄inga 'da'a n'nann̄i dī n'yo n̄i hyah̄a, sinoque 'dap'̄u dī n'yo n̄i hyah̄a. I jatho ngue dā 'da'igu n̄i n'yom̄f̄en̄ih̄a, dā 'da'igu guí 'ȳo th̄u. ¹¹ Dī xi'ah̄a nā rá hya nā mā zi cū'ah̄a, porque nu'̄u ȳo m̄en̄i rá Cloé bi xiqui ngue gad̄i njunth̄a. ¹² Porque h̄inga n'na hyatho guí mm̄am̄h̄m̄a. I 'b̄u i'da n̄i n'yoh̄a ngue ̄n̄a: “Nugä dī tennä rá hya mm̄anna Pablo”. M̄i'da p'̄uya ̄n̄a: “Nugä dī tennä rá hya mm̄anna Apolos”. M̄i'da p'̄uya ̄n̄a: “Nugä dī tennä rá hya mm̄anna B̄edu”. M̄i'da p'̄uya ̄n̄a: “Nugä dī tennä rá hya mm̄anna Cristo”. ¹³ A nuyá, xi'a rá Cristo, ¿ua 'b̄uti'da ȳo 'ȳc'̄ei ngue n'youi'a? A nugä drá Pablo, ¿ua guí em̄h̄m̄a ngue bi ma mā cuatigā rá pont'i conná ngue'ah̄a? ¿Uague gā nxixya 'da'ah̄a ngue guí t̄enḡah̄a?

¹⁴ Nugä dadi ja mammadi Oja ngue h̄injon dá xixya'ah̄a, h̄inda h̄ond̄ra Crispo 'n̄eh̄ra Gayo dá xixyabi. ¹⁵ Jan̄angue h̄ingui sã guí 'ȳem̄h̄m̄a ngue dá xixyabi ȳo ja'i para ngue dā den̄ngui. ¹⁶ Bi zo mā mm̄ai ya ngue rá Estéfan̄as co n̄e'̄u 'b̄up'̄u ja rá ngu'a, xquet'a dá xixyabi. H̄ind̄i pad̄i ngue'm̄o 'b̄u h̄m̄i'da ȳo ja'i dá xixyabi, ogue h̄in'na. ¹⁷ P̄e rá Cristo h̄imb̄i m̄en̄ngui ngue gā xixyabi ȳo ja'i. Sinoque bi m̄en̄ngui ngue rá hoga 'da'yo hya gā xih̄ȳo ja'i. Nugä h̄ind̄i mm̄angä ȳo hya mah̄otho gā nt'ode ngue h̄on̄tho gā n̄nepe dā 'ȳc'̄ei guí ȳo ja'i te dī m̄m̄a. Sinoque h̄ont'a ja ts'edi gā m̄ma ngue bi dū p'̄u ja rá pont'i rá Cristo, gue'a dī m̄man'a.

¹⁸ Nuna rá hoga 'da'yo hya nā, i h̄ma ngue bi dū p'̄u ja rá pont'i rá

Cristo ngue bi yanja. A nu yø ja'i ngue di m'medi, embi ngue hinte di muui na ra hya na. Pe nuja ngue di nyamma teh, n'youi rá ts'edi Oja na ra hya na. ¹⁹ I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya te bi man'Oja ngue ena: "Nu'u yø ja'i ena ngue ja xangu yø mfadi, nugä ga udi ngue hinte di muui yø hya padi. Nu ra ja'i da y'ena ngue ra bamhya, di nequi ngue hinte di muui rá hya padi", en'Oja. ²⁰ Nuna ja ra ximhai, i 'bahyø ja'i ena ngue ja yø mfadi. I 'bahyø ja'i ena ngue yø xannbate. I 'bahyø ja'i ena ngue yø mbadi xandonho, i padi te gä ja nximhai. Pe nuna Oja i embi ngue hinte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya.

²¹ Nuna Oja majuaní ngue jase rá mfadi. Bi zänni ngue nu'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, hinga gue'a ja ngue di fadi te'o Oja'a. Nuna Oja bi zänni ngue nu'u yø ja'i da y'ec'ei ra hoga 'da'yo hya, gue'u di nyanyø te'u. Nuna ra 'da'yo hya na, embyø ja'i nu'u hingui ec'ei ra hya, ngue hinte di muui ra hya. ²² Yø judío, i nne ngue 'be da nu yø milagro, ja da y'ec'ei ra hya. A nu yø ja'i hingyø judío, gue'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja ra ximhai di ho da yøde. ²³ Pe nugähe, nuna ra hya ja ts'editho ga mmangähe, guehna ngue da sihyø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo na, ngue di hoga ma ts'oquih. Hønt'a di mmangähe'a. Pe yø judío p'uya, i ena ngue ra 'be'isätho 'mø øhna ra hya na. A nu'u yø ja'i hingyø judío p'uya, embi ngue hinte di muui na ra hya na. ²⁴ Pe nuja, ngue ya dí ec'eih ra Cristo, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, gä bi zongah Oja 'ne bi xoga ma n'jomfenih para ngue ga pahmu ngue ra Cristo haprá ts'edi Oja 'ne haprá mfadi Oja. ²⁵ Nu'a te i du ra Cristo, yø ja'i embi ngue Oja hingui padi te øt'e. Pe Oja i pase te øt'e. A nu yø ja'i hingui padi hanja'a te øt'Oja.

Porque yø ja'i embi ngue hingui nzaqui Oja. Pe Oja mathoguitho ga ndønzaqui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

²⁶ Ague ma zi cu'ahu, ya gui nnuhu te gäma ja'i bi zon'na Oja ngue da y'ec'ei ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'embí ngue ja yø mfadi, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhai. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofó. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hnu'c'ei p'u ja yø hnini. ²⁷ A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u hin'yu yø mfadi ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue ja yø mfadi. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hingui nzaqui yø hya ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue xanzaqui yø hya. ²⁸ Nuna Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'embí ngue hinga njuani ua ja ra ximhai xøque ma høt'e p'u, para ngue da hyejpabi yø hya'u yø ja'i ena ngue ja yø ts'edi. ²⁹ Janangué nup'u ja rá hmi rá dá Oja ya hinjonni ja'i da zäp'u da y'ena ngue di y'ets'i. ³⁰ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yohu ra Jesucristo ya. Oja bi ne ngue conná nuehra Cristo dá pahmu hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná nuehra Cristo, ya bi hoga ma ts'oquih. 'Ne go øt'a ra Cristo ngue ya dí øhu rá y'e Oja. Porque go gue'a ra Cristo bi gurca ma ts'oquih. ³¹ Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu to i nne di y'ets'i, pe gue da y'espabi'a rá Hmu bí 'bu mahets'i, hingue masque go ra ja'i'a di y'ets'i", i ena.

2

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mø ma magä p'u gui 'buhmu ngue dá xi'ahu rá hya Oja, hindá mangä yø hya ga ya yø ja'i ena ngue yø bamhya. Ni xindá mangä yø hya nu'u mahotho da nt'øde. ² Porque nu'mø ya di

'bucä p'u ha guí 'buhmu, hõnda n'na ra hya dá sãnni ngue ga xi'ah. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma ma cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. ³ A nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmu p'uya, gá nuhmu ngue hindí ya manzaqui. Sinoque asta dí huaqui, porque dí su ngue hinda bõngmanho ra hya ga mma. ⁴ Nu'mø ma xi'ah na ra hya na, hindá mangä'u yø hya mahotho da nt'øde ngue ma mfaðise, para ngue di thap'a ni mmaih. Sinoque nuya yø hya dá xi'ah, guesε ra Espiritu Santo i ja rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmaih para ngue da dinni n'yomfēnih xanho hanja na ra hya na. ⁵ Janangue nuna ni nt'εc'eihi ja ya, guehna Oja jase rá ts'edi bi the na ra hya na. Hinga guerp'u ja yø hya yø ja'i nu'u εna ngue yø bamhya bi the na ra hya na.

⁶ Pε nup'u 'buhyo ja'i ngue ya xa nzehyo nt'εc'ei, guehya dí xicä ra hya nu'a majuanj ngue di gohi ngue yø bamhya yø ja'i. Pε nuna ra hya na, hinga guehna ra hya pa'u yø ja'i εna ngue yø bamhya 'bucua ja ra ximhäi yø hya na. Ni xinga gue'a te ra hya pa'u yø ja'i di manda ua ja ra ximhäi yø hya na. Porque nu te ra hya pa'u, da thotho'a. ⁷ A nuna ra hya ngue majuanj di gohi ngue yø bamhya yø ja'i, guehna rá hya Oja dí mmangä na. Nu'mø yø pa xa thogui, nu yø ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi himbi badi hanja na ra hya na. Hante ngue di hocra ximhäi Oja, ya xi zãnni te 'be'a di njam'mefa ngue ha di njap'u di nyamma teh. ⁸ Nu'u yø ts'at'abi ua ja ra ximhäi, hinjombi n'yo yø mmui ngue xta mbadi hanja na ra hya na. Porque nu'mø ngue xta ndinyø mmui yø ja'i hanja na ra hya na, nuna ma Hmuhi Jesucristo maguesε, ya hinxta mma ma cuati ra pont'i mø. ⁹ Bi nja tengutho

ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue εna: "Nuna Oja, ya xa nzãnni te da japyø ja'i nu'u di maði. Guehna rá njapi Oja hinjonni ja'i di pøni ngue di padi hanja na. Porque hinjam'mø 'be bi nja'a te mi ja ngue da 'yøt'Oja". ¹⁰ Pε Oja bá penngah ra Espiritu Santo, gue'a bi 'yøt'e ngue bi dinma mmaih hanja na ra hya na. Porque ra Espiritu Santo i padi gätho'a te rá n'yomfēni Oja'a. ¹¹ Nú n'na ra ja'i ya, hinjongui parpi te ja rá n'yomfēni. Hõnse ra ja'i pase te mbemp'u ja rá n'yomfēni. Xquet'a njarbutho Oja ya, hinjonni ja'i da zä da badi te ja rá n'yomfēni Oja. Sinoque hõnse ra Espiritu Santo i padi xanho te ja rá n'yomfēni Oja. ¹² Janangue nuju, hinga gue'u yø hya yø bamhya 'bucua ja ra ximhäi na ra hya dí pahmu. Oja'a bá penngah ra Espiritu Santo ngue gda pahmu hanja na rá njapi Oja di 'dacju. ¹³ Janangue nuna ra hya dí mmana, hinga guehya yø hya ngue ma n'yomfēniε dí mma, sinoque ra Espiritu Santo i xãnga ra hya dí xihyo ja'i nuya n'youi ra Espiritu Santo.

¹⁴ Pε yø ja'i hingui n'youi ra Espiritu Santo hingui sä da dinyø mmui hanja na ra hya xãngah ra Espiritu Santo. Embi ngue hingrá bamhya ra ja'i mmana ra hya na. Hingui padi hanja, porque hingui n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁵ A nu yø ja'i n'youi ra Espiritu Santo i sä hacra güenda xandõho hanja na ra hya na. 'Nε hingui sä to da 'yεmbi ngue hinga gue'a te ra hya i mma. ¹⁶ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "¿Te'o ni ja'i da zä da barpabi rá n'yomfēni'a ma Hmuhi? ¿Te'o da 'yεna ngue bi m'muhrá xãmbate Oja ngue bi xãnni te øt'e?" Pε nuju, ra Espiritu Santo'a dí n'yohu, 'nε gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue dí timhmu zits'u hanja rá n'yomfēni

ra Cristo.

3

¹ Ague mā zi cū'ahū, nu'mø dāmbā m'mucā p'ū guí 'būhmū, nugā hīndā xi'ahū yø hyā nu'ū di xicā yø 'yēc'ēi ya n'youi rā Espiritu Santo. Sinoque dā xi'ahū rā hyā hīngui hēnni gdi pahmū. Porque guí 'būhmū tengutho yø basī ngue zits'utho tīnni mmāihū hanja rá hyā rā Cristo. ² Dā xān'nahū yø hyā hīngui hēnni gdi pahmū. Tengutho n'na rā basī 'mø sidra xi'ba, hīngrā hmē mā t'unni dā zi, dā ja'ahū p'ū. Porque hīmbi zā xtā ndīnni mmāihū hanja ya yø hyā xānhēnni. Astā nī xīngā guedya di tīntho nī mmāihū hanja rā hyā ya. ³ Porque tobe guí øthohū tengutho gā 'bū hmī'da yø ja'ī. Tobe gyø zeyathohū. Tobe gyø 'yøt'i suithohū. Tobe hīngā 'da'igū rā hyā guí mmāmhmū. Tobe guí øthohū tengutho øtyø ja'ī nu'ū hīngui pā Oja. ⁴ Porque nu 'da'ahū, guí em'mø guí yahū: “Nugā dí tēnnā rā hyā mmānā Pablo”. Mī'da p'ūya enā: “Nugā dí tēnnā rā hyā mmānā Apolos”. Janāngue ja dī nēqui p'ūya ngue guí øthohū tengutho øtyø ja'ī 'bucua ja rā xīmhai.

⁵ Nugā drā Pablo, connā Apolos, ¿tenī 'be'a gomā ts'edi jagā'be ngue go tēnnā'be yø ja'ī? A nugā'be yø mēfithogā'be Oja. Høntho dā øt'ā'be rā 'befi ngue gā 'yēc'ēihū rā Hmū Jesucristo. Pē n'na ngu n'nagā'be, nu'a te rā 'befi bi 'dacā'be Oja, gue'a dí øt'ā'be'a. ⁶ Nunā rā hyā dā xi'ahū, tengutho n'na rā hmudā 'mø bi thūhū, njarbutho nā. Nu rā Apolos, go bi xīnthē'a. Pē gue'a Oja di tetra hmudā. ⁷ Janāngue nuyā, ngu'a tū rā hmudā, ngu'a xīnthē, hīnjongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te rā hmudā'a. ⁸ A nu'ū tuhā hmudā, 'nē'ū xīnthē, 'da'igū yø hyā. Pē n'na ngu n'na ya, nu'a te rā 'befi bi 'yøt'e, Oja dā

gut'ī. ⁹ A nugā'be, yø mēfithogā'be Oja. A nu'ahū, nī mmāihū p'ū bi ma nthuhū rā hmudā, gue'ahū i nnøpā huañi Oja.

I ja man'na rā hyā ya. Nunā Oja, tengutho 'mø ngue bi dū'mī bi hyø'a n'na rā ngu p'ū guí 'būhmū. ¹⁰ A nugā p'ūya, tengutho n'na rā gado. Nunā Oja bi 'yøt'e ngue dā dū'mā rā 'befi. A nu mī'da yø xānnbate p'ūya, tengutho 'mø dādi tetra jado'ū. Pē n'na ngu n'na yø gado di sigue rā 'befi, i ja ngue dā mādi xāndønho, hīnha di dunnā ngu. ¹¹ Nunā te rā hyā bi ma mā dū'mī ngue bi si'ahū hanja rā Jesucristo, guehñā rā hyā bi nøpā do p'ū ha brā fuhra ngu nā. Hīngui sā ngue dā ma madū'mī rá 'befi Oja mēnte hīngui hmā hanja'a rā Jesucristo. ¹² Pē nuyā, xāngu yø do i ja ngue di usa'ū to di sigue rā 'befi ngue hōnnigu. Nu 'da yø mēfi, dā japrā do ngue rā oro p'ū ja rā ngu. Nu mī'da yø mēfi, dā japrā do ngue rā t'axi. Mī'da yø mēfi, dā japyø do ngue mazihotho guí nēqui. A nu mī'da yø mēfi, yø za da japrā ngu. Mī'da yø mēfi, dā japyø paxi rā ngu. Mī'da yø mēfi, yø xanza dā japrā ngu. ¹³ Pē n'na ngu n'na yø mēfi, nu'a te rā 'befi bi hoqui, nu'mø rā pa dāni thaxra güenda, ja dā fañi xānho p'ūya ngue'mø xānho rā 'befi bi hoqui, ogue hīn'nā. Porque nu'a rā pa'a, rā sibi dī nja. Nu'a rā sibi p'ūya, ja dī nēqui p'ū'a te gā nho rā 'befi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyønnigu. ¹⁴ A nu rā hyønnigu ngue hīndi nzø'a te bi japrā ngu, ya dā hyānā nzābi. ¹⁵ Pē nu rā hyønnigu ngue bi nzø'a te bi japrā ngu, ya dī m'mē'a te rā 'befi bi hoqui. Hønsē rā hyønnigu dī nyānā te, tengutho 'mø ngue bā pongrā ndāte n'na rā ja'ī p'ū ja rā ndāte sibi.

¹⁶ ¿Ua hīngui pahmū ngue gātho'ahū, i nnøpā nīja Oja hapū 'būhra Espiritu Santo? Porque rā Espiritu Santo ya guí n'yohā'a ya.

17 Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga rá ja'i. Porque rá nija Oja xandaxqui'a. Janangue nu rá xännbate ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja p'ü guí 'bühmü, dá ma rá castigo.

18 Hingui sä ga här'ma mmüi, ga ena ngue dí paséhü hanja rá hya. Madague'a en'i'da yø ja'i ngue xangu yø mfadi i ja, pë nuya yø ja'i ya, jatho ngue dá 'yøt'e tengutho 'mø ngue hñte di padi. Ja dá dimp'ü xanho rá mmüi rá ja'i ha rá nja ná rá hya majuaní dí nja rá mfadi. 19 Porque nuya yø ja'i 'bücua ja rá ximhäi, ngue hingui pa Oja, nup'ü ja rá hmi rá dá Oja hñte dí müi yø mfadi ya yø ja'i ya. I mmamp'ü ja rá Maca Libro rá hya ngue ena: "Nuna Oja, i øt'e ngue nuna rá ja'i ena ngue bi dñse rá mmüi ná rá hya padi, nuna rá hya bi dinna ja'i, hñ tema nho dá 'yørpabi". 20 I nt'ot'i p'ü ja rá Maca Libro man'na rá hya ngue ena: "Nu yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, pë Oja parpabi yø n'yomfëni yø ja'i ngue nuya yø hya pahyø ja'i hñte dí müi". 21 Janangue nuyá, nu'ü yø ja'i guí emhmü ngue ja yø mfadi ngue yø bamhya, 'yo sä guí espahü ngue dá guehya gui huanhni ndana guí tenhnü ya. Porque gätho yø xännbate, gätho'a te ja nximhäi, gätho Oja bá sänni ngue i ja para ngue dá 'yøt'ahü rá nho. 22 Nugä drá Pablo, rá Apolos, rá Bedu, dí 'bücähe ngue ga faxähe. A nuyá, nu te gä bá sän'Oja ngue ja ua ja rá ximhäi, i ja mä tehü, i ja rá ndate, nu te gä dí nnuhü ngue ja rá pa dí 'bühmü ya, dá gue'a te ga nnuhü rá pa di 'yep'ü, nu te gätho dí nnuhü ya, ga nja yø cosa ngue dá 'yørcähü rá nho. 23 A nuju ya, ma ga ørpahü rá pähä rá Cristo. Rá Cristo p'üya, i ørpabi rá pähä Oja.

4

1 A nuyá, dami 'yø'ni güendahü ngue yø mefithogähe rá Cristo. Bá excahe ngue nuna rá hya Oja hingui fadi hanja, ga xännbahe yø ja'i hanja ná rá hya ná. 2 Guí pahmü ngue n'na rá mefi 'mø bi ndäpa n'na rá 'befi, nu'a rá 'befi sifi ngue dá 'yøt'e i ja ts'editho ngue dá 'yøt'e. 3 A nugui, ¿te'o dá zä dá hyasca rá güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, oque hñ'na? Dí haxä njuani ngue hñga gue'a ni 'befihü'a ngue gui hyascahü rá güenda. 'Në hñjonni ja'i dá zä ngue dá hyascagui rá güenda ngue'mø gue'a dí øt'e oque hñ'na. Ni xinga gueque dí haxä njuani ngue'mø gue'a te dí øt'e oque hñ'na. 4 Nup'ü nná bængä'a te dí øt'e, dí ena ngue ya gue'a te nná 'yo ya. Pë hingue masque dí ena ngue hñ'yü mä ts'oqui. A nuyá, nu'a ja ngue dá hyasca rá güenda te dí øt'e, guesë Oja dá hyasca rá güenda. 5 A nuyá, 'yo to sä guí haspahü rá güenda mente tobe hingui sønnä pa dá ep'ü mä Hmühü Jesucristo. Nu'a go dá hyaxra güenda'a, ndana rá ja'i xanho te xä 'yøt'e, ndana rá ja'i hingui ho te xä 'yøt'e. Nu'a go pa'a te mbemp'ü ja yø n'yomfëni n'na ngu n'na yø ja'i. Nu'a te dá dñnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a rá njut'i dí nja'a.

6 Ague mä zi cü'ahü, ya dá xi'ahü ya yø hya dá hyequi ngue rá 'befi dí øt'e, dá guehra 'befi øtra Apolos. Nguna rá hya dá xi'ahü, n'namhmü ngue guí pahmü ngue nu'a te mmamp'ü ja rá Maca Libro, 'yo gui festhohü. Porque gätho dí müi yø xännbate, hingui ho guí 'yëspahü 'da yø xännbate, xingui 'yëmhmü ngue hñte dí müi m'i'da yø xännbate. 7 Xiya, ¿te'o bi xi'ahü ya ngue man'na tate xanho'ahü ngue m'i'da yø ja'i? ¿Ndana rá hya guí timhmü ya ngue hñda gue'a Oja bi 'da'ahü rá hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yøt'e ngue gä

pahma ra hya guí pahma ya, ¿hanja ngue gadi 'yexha co nu'a te ra hya guí pahma ya 'mø, entho xøga xäschä ra hya p'u gni bëmhmä ya?

⁸ Nup'u gni bëmhmä ya, ngue ya gá pahma hanja na ra hya na, guí ena ngue ya hñte gadi 'behmä ya. Guí 'bä mmanhohä p'u gni bëmhmä ya, entho guí ndast'abihä p'u ga mbøn'a te guí øthä ya. Nugähe p'uya, guí enje n'na nguadi tengutho 'mø ngue hñte dadí mugähe. Nuhmä 'mø majuaní ngue gdi ndast'abi, gadi mandahä ndap'u bi zä. 'Necähe dí jats'u mä cargogähe 'mø ngue'a te ra 'befi gdi pëhmä. ⁹ Nup'u ga mbøn'a te t'ørcähe ngue yø representantegähe ra Cristo, ena gue xøgue ga 'yøt'a Oja'a ngue ga m'mefathogähe. Dí 'bucähe tengutho 'mø ngue yø ofädi xa ts'ännbi ngue da tho, di njagähe p'u. Dí mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxë, ngu yø ja'i da nutho te ga thohme. ¹⁰ A nugähe, i t'enje ngue dyø 'yammügähe ngue rá hya ra Cristo dí mmamhme. Pë nu'ahä p'uya, nup'u gni bëmhmä, nu'a rá hya ra Cristo ya guí tinsëhä xandønho hanja ra hya. Pë nugähe dí engähe ngue hñdi ya manzaquigähe. A nu'ahä p'uya, guí emhmä ngue xanzaqui te guí mmamhme. Mente thenngähe yø ja'i, a nu'ahä p'uya i hnu mansu'ahä. ¹¹ Nu'mø yø pa xathogui, xtá sähe ra n'u ngue hñnyä te ga sihe. Asta guehya, dí sähe ra n'u ra thuhü. Ja'mø dí tuthegähe, ogue hñnyä te ga hegähe. Ja'mø di enje yø ja'i ngue pëgbahe. Ní xingra ngu di ja ngue hapä ga m'mahme. ¹² Dadí n'ani dadí mpefi conmä 'yëhe. I sanje yø ja'i, pë nugähe p'uya dí äpähe Oja ngue di japi te'o sanje. I mbëngahe xan'u yø ja'i, pë dí setähe. ¹³ I nnø man'uje p'u ha ya yø ja'i. Pë nugähe dí thammanhotho gähe. I nnu

häigähe yø ja'i, enje p'u tengutho 'mø ngue n'na ra cosa ya xa hørbu yø ja'i, ya hñte di muui. Nguna bi 'yørcähe yø ja'i, asta guetya njarbutho.

¹⁴ Nuna ra hya dá cuatä ua ja ra sücüa ja ua, hñdá cuatä na ra hya na ngue gadi 'bet'a ní sähä. Sinoque dadí 'da'ahä n'na ra consejo tengutho 'mø ngue mä basi'ahä. ¹⁵ Madague'a guí 'yëna ngue di 'bwi 'det'a mahuañi ní xänbätehä ngue di xän'nahä hanja rá hya ra Cristo, pë nugä go ní papagahä. Porque go rá müdi dá xän'nahä ra hoga 'da'yo hya, janangue bi njap'u ngue guí ec'ëihä ra Cristo ya. ¹⁶ A nuyá, ya gá nuhä te dá øt'a p'u guí 'bähmä, gue'a dí xi'ahä guí 'yøthü'a ya. ¹⁷ Janangue dí øt'a p'u na ra Timoteo ngue da xi'ahä te ja ngue gdi n'yohä. Nuná, dadí madí tengutho 'mø ngue mä ts'ant'u, porque dí padí ngue ec'ëi xanho ra Jesucristo. Nu'a te nná 'yogä ya ngue dí tennä ra Jesucristo, go da xi'ahä hanja na. Tengutho ra hya dí xänbä yø 'yëc'ëi di mpeti ndap'u bi zä, da ngut'atho da xi'ahä naya.

¹⁸ Nu'u ni xänbätehä p'u ha guí 'bähmä, i 'bup'u 'da ngue di 'yets'i, ena ngue yø bamhya. Nup'u ga mbëni, ena ngue ga su ga mmagär'u ngue ga ma nyahä. ¹⁹ Pë da ne Oja ngue ya hñda ya'atho ga mmagä p'u ga ma nyahä. Ga nnugä p'uya tegue ngu da 'yøt'u di 'yëxpä guí 'bähmä. Ya ga nnugä 'mø ngue majuaní øt'a te ra hya i mma, hñgra hyatho i mma. ²⁰ Porque nu'u yø ja'i ngue ørpabi rá 'befi Oja, hñgra hyatho mman'u, sinoque hä ra ts'edi ngue øt'a te ra hya i mma. ²¹ Xiya, ¿ndana guí nne guí 'yøthü ya? Guí nne guí sigue te guí øthä para ngue ga s'ahä 'mø dá magä p'u, ¿uague guí nne guí n'yo manhohä para ngue mahotho gda zo'ahä 'mø dá magä p'u?

5

1 A nuyá, ndap'u bi zä i hma te 'be'a bi 'yøt'a n'na ma cūhū p'u ha guí 'būhmū, ngue ya 'būhmī rá hømme. Nūnā rā ts'oqui nā p'uya, guehna tate xants'o, conque guí nnuhū ngue nū'u yø ja'i hinguí pā Oja, hinguí øt'e tengu nā rā hyā nā. 2 'Nē tobe gadi 'yεxpū guí yahū ngue guí εnā ya gā gue'a te guí øthū. A nuyá, ngue ngunā rā hyā bi nja, i jatho ngue guí m'mū ndūmmūihū. A nūnā rā n'yohū bi 'yø'trā rā ts'oqui nā, damī hyømhmū thi p'u ha gadi mpetihū nā. 3 Madague'a ngue hīndī 'būcā p'u ha guí 'būhmū, pε nū'mø dá bεn'ahū εntho ya xti 'būcā p'u ngue gā haspā rā güenda nā rā n'yohū bi 'yø'trā ts'oqui. 4 A nuyá, damī mpetihū ya, damī 'yøthū'a te nnu manho mā Hmūhū Jesucristo. Nup'u ha guí mpetihū, guí 'yø'ni güendahū ngue di 'būcā p'u. Dā gue'a mā Hmūhū Jesucristo guí pahmū ngue di m'māp'u'a ngue dá xān'nahū'a te ja ngue guí 'yøthū. 5 Nū'a rā n'yohū bi 'yø'trā ts'oqui, damī hyømhmū thi p'u guí 'būhmū, di map'u 'būhyø ja'i di mānda rā zithū, ja dá sāp'u rā n'u rá do'yo. Xāmhātho ngue di nyānā te 'mø rā pa dá εp'u rā Hmū Jesús.

6 Nū'a te rā hyā guí øthū, ya hinguí sā nīmantho sā guí 'yεts'i ngue guí 'yεnā gā gue'a te gnī 'yohū. ¿Ua hinguí pahmū ngue co zits'u rā íxi, di ixqui gā rā janī? 7 Janāngue nuyá, damī hyømhmū thi'a rā n'yohū bi 'yø'trā ts'oqui ya, n'namhmā ngue hīndī ts'om mī'da yø ja'i. Porque tobe hīndī nts'onýø n'yomfēni yø ja'i ya. Rā Cristo ya bi tho ngue bi hoga mā ts'oquihū, bi gohi tengutho rā 'bøt'e ja'mø rā ngo ngue rā Pascua. 8 Janāngue jatho ngue majuanī guí hyεhmū p'u rā nts'o, gātho dá gue'a rā nho gdi n'yohū.

9 Nū'a rā carta dá pēn'nahū m'met'o, dá xi'ahū te ja ngue guí 'yøthū, ngue 'yo gadi nuansū'u yø 'yots'om'māi. 10 Pε nūgā hīndī εn'ahū ngue ya hinguí sā guí ntøthū'u yø 'yots'om'māi 'būcua ja rā xīmhai. Ogue ya hinguí sā guí ntøthū yø ja'i hōndýø mēnyu di xandi, ogue yø bε, ogue thanne yø dahmū. Nū'mø ngue dá gue'a gdi xi'ahū'a, ya nnethe ngue guí pømhmū ua ja rā xīmhai 'mø. Pε nja ngue hīngā gue'a dí mmāngā'a. 11 A nūnā rā hyā dá ne gā xi'ahū ya, 'yo nīmantho gadi nsixui'u sā εnā ngue gadi ncuūhū, 'nē yø 'yots'om'māi, ogue hōndýø mēnyu di xandi, ogue thanne yø dahmū, ogue yø fēhni, ogue yø itj, ogue yø bε. Nuyá, guehya nī xīngā gue'a di sā ngue 'dap'u guí nsīmhmēhū ya. 12-13 Porque nū'u yø ja'i hīngmā n'yohū, hīngo di tocagui gā haspā rā güenda. Guesε Oja dá hyāspā rā güenda ya dí xi'ahū. Pε nup'u ha gadi mpetihū, damī hyāxhū rā güenda te gā 'yo yø 'yεc'εi. Janāngue nūgā di xi'ahū ngue nūnā rā n'yohū bi 'yø'trā ts'oqui, damī hyømhmū thi nā.

6

1 A nuyá, nū'mø 'būhyø 'yεc'εi ja ngue di yaprā mmī'yεc'εiui, 'yo di thop'u 'būhrā ts'ut'abi hīngā 'yεc'εi. Dā zā di map'u 'būyø mmī'yεc'εiui, dá xifi ngue di hojpi temā hyā hēmbi. 2 ¿Ua hinguí pahmū ngue nū'u yø ja'i Oja, gue'u dá hyāspā rā güenda yø ja'i 'būcua ja rā xīmhai'u? Xi'mø ja ngue gā haspāhū rā güenda yø ja'i 'būcua ja rā xīmhai, xi rā asunto zits'atho guí hēmphū, ¿ua hīnda zā guí xihni mmī'yεc'εihū ngue di hoqui? 3 Conque astā yø anxε Oja gā haspāhū rā güenda. Janāngue goma gue'a n'na rā asunto zits'atho di hēmschū ngue hīnda zā gā hocjū. 4 Xi'mø hinguí padī ha gdi hocjū

n'na ra asunto 'mø guí hēmphā, çua sã ngue gue'ū yø ja'í hīngyø 'yεc'εi di hoc'a nī asuntohā 'mø? ⁵ Dī xi'āhā nā ra hyā nā n'namhā ngue guí pēs'nī sāhā. Xip'ū ha guí 'būhmā, çua xīngā n'na nc'εi nī n'yohā ngue di padī di hocā n'na ra asunto 'mø ja te hēmyø cū? ⁶ Çhanja ngue nup'ū 'būhrā ts'ut'abi hīngā 'yεc'εi, ja nī map'ū yø 'yεc'εi ngue di yaprā mmī'yεc'εiui?

⁷ A nuyá, nū'a te ra njunt'ī guí øthā, ja dī nεqui p'ūya ngue gadi 'bēhmā ra hyā. Çhanja ngue nū'mø hīngā gue'a t'øt'āhā, hīngūi hāt'ī guí sēthā? Çhanja ngue hīn gadi n'ūnī dā fē'āhā, xøgue madī zits'ū te guí nne guí 'bēhmā? ⁸ Conque xquet'a guí njahā p'ū ngue hīngūi ho te guí øthā, astā nī mmī'yεc'εiui guí pēhā.

⁹ Yo gyø thātīhā. Guí pahmā ngue nū'ū yø ja'ī xants'o te øt'e, hīnda yārbū ha dī mānda Ojā'ū. Hīnda yārbū yø 'yots'om'māi. Hīnda yārbū ya yø n'yohā ørpe tengūtho 'mø dra xisu yø mmīn'yohūi. Hīnda yārbū ya yø ja'ī thāne yø dahmū. ¹⁰ Hīnda yārbū yø bε. Hīnda yārbū ya yø ja'ī hōntho i nne ngue di xandī te pēt'sī. Hīnda yārbū yø itī. Hīnda yārbū yø zate. Hīnda yārbū'ū corpa ra 'yū yø mmīc'εiui ngue pε. ¹¹ Nuyā yø hyā dī xi'āhā ya, ya xcā njap'ū 'da'āhā ya. Pε nuyá, ya bī ma mahojpī'āhā. Ya yø ja'ī'āhā Ojā ya, ngue gā 'yεc'εihū'a ra Hmū Jesús. Ya guí n'yohā ra Espiritu Santo bá pēn'nāhā Ojā ya.

¹² Ya hīndī mandagāhā ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sã gā øthā te dī nnehā ya. Pε ma gā sāmā mmāihā ngue hīngā øthā'a te hīnnī 'yup'ū gā øthā. ¹³ Majuanī'a te ra hyā i hmā ngue nū te si ra ja'ī, rá mmāi nī ma. A nū rá mmāi ra ja'ī p'ūya, gā nja'a ngue ja dā mēspū'a te si. Pε nuyā yoho yø hyā ya, Ojā dā 'yøt'e ngue dī njap'ū rá nεqui ya. Pε hīngūi sã gā ēmhā ngue gā nja

mā do'yohā ngue ra 'yots'om'māi. Sinoque rá do'yo ra ja'ī, gā nja nā para ngue dā 'yørpabi rá 'bēfi ra Hmū. A nū'a ra Hmū p'ūya, di hātrā ts'edi mā do'yohā. ¹⁴ Nūna Ojā bi japi ngue bi bēnnāte ra Hmū Jesucristo p'ū ha bi t'āgui. Xquet'a di jaju p'ūya, ja rá ts'edi ngue dā 'yøt'e ngue gā bēnnātehā.

¹⁵ ÇUa hīngūi pahmā ngue nū mā do'yohā, i nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo? ÇUa dā zā gā hajpahā n'na parte rá do'yo ra Cristo ngue dī mpēnhui rá do'yo n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'māi? Nū'a, hīngūi sã'a. ¹⁶ Guí pahmā ngue n'na ra n'yohā 'mø bī mē n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'māi, nuyā yo nc'εi ya, εntho n'na nc'εitho, porque n'nat'a ra te comhmī. I nt'ot'ī p'ū ja ra Macā Libro ra hyā ngue εnā: "Nū'ū yo nc'εi dī mpēnhūi, i cohi ngue n'nat'a yø do'yo, porque i comnda ra te". ¹⁷ A nuyá, nū ra ja'ī dī mpēnhui ra Hmū Jesús, i cohi tengūtho 'mø n'na nc'εitho.

¹⁸ Yo guí 'yots'om'māihā. I ja xangu mī'da yø ts'oqui øtyø ja'ī, pε nū ra ja'ī ngue 'yots'om'māi, rá do'yosε di ts'onī. ¹⁹ ÇUa hīngūi pahmā ngue nū mā do'yohā, gue'a nnøpa nīja ra Espiritu Santo'a? Porque Ojā bá pēnhnā Espiritu Santo ngue dī m'map'ū ja mā mmāihā. A nuyá, ya hīn dadī mmandasehā ya. ²⁰ Porque ya dī ohā rá 'yε Ojā ya ngue bi gurçā mā ts'oquihā. Janāngue nuyá, jatho ngue gā ørpahā rá pāhā Ojā conmā do'yohā 'nε conmā n'yomfēnīhā. Porque ya rá mmētīgāhā Ojā.

7

¹ Nūna man'na ra hyā guí ānngāhā ya, dī nne gā xi'āhā hanja. Nū ra ja'ī ngue hīngūi nne dī nthātī, ya xāho ngue'mø hīndī nthātī. ² Pε i fadī ngue ndap'ū bi zā εmmei 'yots'om'māi yø ja'ī. Janāngue

man'na xanho ngue ra n'yohu di m'mahrá xisu. Ra xisu p'uya, di m'mahrá ndø. ³ Nu ra n'yohu i jatho ngue di m'mahmi xanho rá xisu. Ximmangu ra xisu, i jatho ngue di m'mahmi xanho rá ndø. ⁴ Nu ra xisu ngue ya o rá 'ye rá ndø, da 'yørpabi rá páhä rá ndø. A nu ra n'yohu ngue ya o rá 'ye rá xisu, da 'yørpabi rá páhä rá xisu. ⁵ Nu'mø ja rá páhä ra n'yohu, 'yo di enna xisu ngue hinda zá. Nu'mø ja rá páhä ra xisu, 'yo di enna n'yohu ngue hinda zá. A nu'mø ja ngue da 'yøtyø mhamat'Oja, man'na xanho da gohra cohi ngue hinda dährá xisu ra n'yohu njammí pa. M'mefa p'uya, ya di siguetho tengutho m'met'o. A nu'mø hinda siguetho tengutho m'met'o, nu'a hinda hyäti da zamyø mmái, ra zithu p'uya da japi ngue da 'yøtra ts'oqui n'nanni.

⁶ Nuna ra hya ja ua dí xi'ahu, hontho dí xi'ahu ngue da zá di nthatra ja'i. Pe nugä hin dadi mandagá ngue xøgue di ja ts'editho di nthatra ja'i. ⁷ Dí ensegä ngue xanho 'mø ngue gätho'ahu gui 'yøthä tengutho dí øt'ä ngue hin dadi nthati. Pe nuna Oja, gä go bi sännbi n'na ngu n'na yø ja'i te da zá da 'yøt'e. 'Bähyø ja'i ngue di nthati, 'bähyø ja'i hinda nthati.

⁸ Nugä dí xihyø ja'i nu'u tobe hinda nthati, da guehyø 'danxu, nu to hinda nthati tengutho dí øt'ä ngue hin dadi nthati, ya xanho. ⁹ Pe nu ra ja'i ena ngue hinda zá di m'mæε, man'na xanho ngue di nthati, hinda gue'a ngue ja di andrá mmái ngue hinda nthati.

¹⁰ Nugä dí xihyø ja'i ngue ya xa nthati, nu ra xisu ya 'bährá ndø, 'yo di hep'u rá ndø. Nuna ra hya dí xi'ahu, hingma hyasegä na, sinoque gue'a ra Hmu rá hya na te dí xi'ahu ngue gui 'yøthä. ¹¹ Pe nu'mø ya bi hyep'u rá ndø n'na ra xisu, ra xisu 'yo dadi nthati mahøn'a, ogue man'na xanho da

me rá ndø mahøn'a. Ximmangu ra n'yohu p'uya, hingui ja ngue da hyep'u rá xisu.

¹² I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ahu, pe ja dí nne ga xi'ahu na ra hya naya, himbi man'a m'met'o'a ra Hmu na ra hya na. A nu ma cuhu ngue ra n'yohu, nu'mø hingra 'yεc'ei rá xisu, nu'mø nnu manho ra xisu ngue di sigue di m'mahmi rá ndø, ra n'yohu 'yo di hep'u rá xisu. ¹³ A nu'mø ngue ra xisu, hingra 'yεc'ei rá ndø, 'ne'mø nnu manho ra n'yohu ngue di sigue di mmahmi rá xisu, ra xisu 'yo di hep'u rá ndø. ¹⁴ Porque ra n'yohu ngue hingra 'yεc'ei di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue ra 'yεc'ei. Da guehra xisu ngue hingra 'yεc'ei, di nthui rá njapi Oja di t'unna n'yohu ngue ra 'yεc'ei. A nu'mø ngue hønse ra 'yεc'ei di nthui rá njapi Oja, nu yø basi p'uya, ya hin'na'u. Pe ya fadi ngue xquet'a 'nεhyø basi di nthui rá njapi Oja di t'unna papá ogue rá mamá ngue rá 'yεc'ei. ¹⁵ Pe nu'mø ra n'yohu ogue ra xisu ngue hingra 'yεc'ei da ne ngue da hyep'u ra 'yεc'ei 'bähmi, ya da zá da hyep'u. Porque ra 'yεc'ei hingui sä da 'yøpa ra ts'edi di m'mahmi 'mø hingui nne. Porque bi zongahu Oja ngue ga m'm manho'u, hin tema sai di nja. ¹⁶ A nuyá, ngu yø n'yohu, ngu yø xisu ngue yø 'yεc'ei, nu'mø 'bähmi yø ja'i hingyø 'yεc'ei, xamhatho da zá ha di japi di nyanná te ra ja'i hingra 'yεc'ei.

¹⁷ Nuna Oja, bá sänni te nná 'bähmi n'na ngu n'naju. Nu te di jahu 'mø mamba zongahu Oja, ya gue'a ga siguetho'u'a. Ndap'u bi zá yø hnini hapu di mpeti yø 'yεc'ei, guehna ra hya dí xicä yø ja'i naya. ¹⁸ Nu ra ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'ei, 'ne ya n'youi ra hmεpya ngue ra circuncisión, 'yo sä di tu rá mmái ngue ya mhεpya. A nu ra ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'ei, 'ne hinmani njapra hmεpya, 'yo sä

dadi ja ndumm̄ai ngue di njapra hm̄ɛpya. ¹⁹ Porque ya hingui ja ts'edi'a ya ngue di njapra hm̄ɛpya yø ja'i, ogue hin'na. A nu'a ja ts'editho ngue da 'yøtyø ja'i ya, ma datho ja ts'edi ngue da 'yørpabi rá pähä Oja. ²⁰ N'na ngu n'na yø ja'i, nu te mi ja 'mø mi zon'na Oja ngue bi 'yɛc'ei rá Jesucristo, ya di nja tengutho ja rá ja'i. ²¹ A nu'mø ngue grá hm̄iqui 'mø mamba zo'i Oja, 'yo sä di tu ni mm̄ai ngue grá hm̄iqui. Pɛ nu'mø ngue da zä ha gdi japi ngue gui pømp'u 'buhn̄i hmu, dami hyoni ha i japi. ²² Pɛ nu rá ja'i mará hm̄iqui 'nɛ ya rá 'yɛc'ei ya, da badi ngue nup'u ja rá hm̄i rá dá Oja, ya rá n'youi rá Cristo. A nu rá ja'i ngue manjo'o rá hmu, 'nɛ ya rá 'yɛc'ei ya, da badi ngue nup'u ja rá hm̄i rá dá Oja, ya rá m̄efi rá Cristo. ²³ A nuyá, ya dí ohu rá 'yɛ rá Cristo nu'a bi gurca má ts'oquih̄u ya. Ya hingrá ja'itho má hmu ya. ²⁴ A nuyá má zi cu'ah̄u, nu'a te rá 'befi mi pehyø ja'i 'mø mi zon'na Oja, di sigueh̄maha yø 'befi yø ja'i. Porque ndap'u bi zä 'buh̄yø ja'i ngue ɛc'ei Oja ya, pɛ ya gä yø n'youi Oja.

²⁵ A nuyá, nu'u yø ja'i ngue tobe hindi nthati, nu'a rá Hmu hin tema hya bi má ngue ha di njapi. Pɛ nugä ga xi'ah̄u na te rá hya dí mbɛni ga mma. Pɛ dami 'yɛc'ei hu te ga mma, porque conná mate Oja ja ts'edi na te rá hya dí mma. ²⁶ Nup'u nná bɛngä, xanho ngue hindi nthati n'na rá n'yohu. Porque yø pa dí 'buh̄mu, ya xanhenn̄itho 'mø ngue 'bahrá xisu rá n'yohu. ²⁷ A nu rá n'yohu ngue ya 'bahrá xisu, 'yo sä di sänni da hyep'u. Pɛ nu rá n'yohu ngue hinjo'o rá xisu, man'na xanho 'yo di honná xisu. ²⁸ Nu'mø bi nthatra n'yohu, hingrá ts'oqui bi 'yøt'e. Nu rá hm̄ute 'mø bi nthati, ngutho hingrá ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'u yø ja'i di nthati, hindi 'bedi tema hya h̄mbi,

hinga ngu'mø ngue hindi nthati. Dí mmangä ná rá hya ná ngue hindi nnegä ngue gui thohm̄u'a rá dum̄m̄i tho'u yø ja'i ya xa nthati.

²⁹ Ague má zi cu'ah̄u, nu'a ga mbønna rá hya dí xi'ah̄u ya, ya m̄its'u dyø pa jap'u. Janangue jatho ngue gui 'yørpah̄u rá 'befi Oja. Ya hinga mbongui rá ora ga m'mamma pähäthohu p'u ja má ngumhm̄u ya. ³⁰ Nu yø ja'i ngue 'bu ndumm̄ai, ya hinga mbongui rá ora 'be di nzoni. Nu yø ja'i 'bamma pähä, ya hinga mbongui rá ora 'be di nthede. Nu yø ja'i ja te nne da däi, ya hinga mbongui rá ora da däi te honi. ³¹ Mente ngue dí 'buh̄mu ua ja rá ximhäi, ya hindi ma má mm̄aih̄u'a te dí peshu ua. Porque nuna rá ximhäi ja ua dí 'buh̄mu, ya ni ma da guadi.

³² Dí nnegä ngue h̄inte man'na ni hya di ma ni mm̄aih̄u. Nu rá n'yohu hindi nthati, guehna rá n'yohu di ja ndumm̄ai ørpabi rá 'befi rá Cristo para ngue da nu manho rá Cristo te øt'e. ³³ Pɛ nu rá n'yohu ya xa nthati, gue'u yø cosa honyø ja'i ua ja rá ximhäi ni ma rá mm̄ai ngue honi. Porque nne da nu manho rá xisu. ³⁴ Ximmangu yø xisu, xquet'a njarbatho. Nu rá hm̄ute hindi nthati, i ho rá mm̄ai ngue ørpabi rá 'befi rá Cristo. Ngu rá do'yo, ngu rá n'yomfɛni, gä xa dáp'a Oja ngue ørpabi rá 'befi. Pɛ nu rá hm̄ute ngue ya xa nthati, i ho rá mm̄ai ngue da 'yøt'a te rá 'befi ja ua ja rá ximhäi, porque i nne ngue da nu manho rá ndø.

³⁵ Nuna rá hya dí xi'ah̄u ya, hontho dí nnegä ngue ga fāxah̄u. Porque hindi nnegä ngue gui m'mu mman'uh̄u. Sinoque dí nnegä ngue gui m'mu mmanhohu, gui hyo ni mm̄ai ngue gui 'yørpah̄u rá 'befi rá Cristo.

³⁶ A nuyá, dí nne ga xi'a n'na rá hya ya yø n'yohu si yø t'ixu, 'nɛ ya sonyø pa ngue di nthati.

Nu'mø enna n'yohu p'uya ngue hingui ho ngue da thohra nthati ra t'ixu, da za di tharpi. Porque ra nthati, hingra ts'oqui'a. ³⁷ A nu ra n'yohu ngue n'nat'a mbeni ngue hinda tharpabi ra t'ixu, da 'yemp'u ja ra mmui ngue hingui ja ts'edi ngue di nthatra t'ixu, ya xanho te øt'e. ³⁸ Nu'a di tharpabi ra t'ixu, ya xanho te øt'e. A nu'a hinda tharpabi ra t'ixu, man'natho xanho te øt'e.

³⁹ A nu ra xisu 'mø ngue bi nthati, ya hin'yu ra nt'edi ngue hondi nthatui man'na ra n'yohu mente ra pa ngue b'etra ndø. Pe nu'mø ya bi du ra ndø, ya da za di nthati mahø'n'a. Hønt'o bi za da ne da me, gue go dra 'yec'ei'a ra n'yohu da me. ⁴⁰ Pe nu ra 'danxu ngue'mø ya hinni mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya di mbenga naya, pe di padi ngue ra Espiritu Santo'a di benngui te di mma.

8

¹ A nuna man'na ra hya gui ängghu ngue'mø da za gui sahu ra ngø i tho ngue 'bøspabi yø dahmu, ogue hinda za gui sahu. Majuani ngue nuju di pahmu ngue nu'a ra ngø 'bøspabi ra dahmu, hinda ts'onnga ma mmuih'u 'mø ngue ga sahu. Pe hingui ho 'mø ga ena ngue di pasehu xanho hanja ra hya ngue ni'da ma mmic'ei'h'u. A nuju, jatho ngue ga mmahmu n'na ngu n'naju para ngue man'na di zajma nt'ec'ei'h'u. ² A nu ra ja'i ena ngue ya bi dini xanho hanja ra hya, pe di 'betho da dini xanho ha exa nja ra hya nu'a ja ngue da badi. ³ Pe nu ra ja'i di ma Oja, Oja i nuu manho ra ja'i.

⁴ A nuyá, ma ga xi'ahu xanho hanja'a ra ngø i tho ngue 'børpabi yø dahmu ya. Di pahmu xanho ngue nu yø dahmu 'bucua ja ra ximhai, hinte di muui, porque n'natho Oja i 'bai. ⁵ A nu yø ja'i embi ngue xangu yø Oja i 'bai,

ngup'u mahets'i, ngu ua ja ra hai. Madague'a enyø ja'i ngue xangu yø dahmu 'bai, 'ne xangu yø hmu, ⁶ pe para ngue nuju, n'natho'a ma Ojahu 'bai, gue'a ma Papahu'a. Nuná, guehna Oja bi hoqui te ga di nuhu ngue ja naya. A nuju p'uya, di bahu para ngue ga ørpahu ra pahä Oja. A nuna di nnope ngue ma Hmuhu ya, guehna ra Jesucristo na. Conna guehna ya, i ja dyø cosa di nuhu ngue ja ya, 'ne guehna di 'dacju ma tehu na.

⁷ Pe hinga gätho ma cuhu tini xanho yø mmui hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyø ja'i ngue mi thanne yø dahmu. Janangu nuya yø ja'i hingui nzaqui yø nt'ec'ei ya, nuju ga mbeni, i ena ngue ra ts'oqui ør'mø bi za ra ngø nu'a tho ngue t'ørpa ra 'bøt'e yø dahmu. ⁸ A nuyá, nuna Oja, hinte da jacju ngue'mø ga sihu ogue hinga sihu'u yø cosa'u. Pe nu'mø ga sihu, hinga sä ga emhu ngue man'na xanho te di øthu. Nu'mø hinga sihu, ngutho hinga sä ga emhu ngue hingui ho te di øthu.

⁹ Madague'a sä ngue ga sihu'a ra ngø'a, pe dami mfahmu xanho ngue te gui sihu. 'Yo gui nne ngue nu te gui sihu, go gui ndupatehu p'u da 'yøtra ts'oqui'u ma cuhu hingui nzaqui yø nt'ec'ei. ¹⁰ Xi'mø da nu ni cuhu ngue gui sihmε p'u ja n'na ra ngunja 'buhyø dahmu. A nu'ahu p'uya, ya gui pahmu ngue hinte ja ngue gui sihu'a te ts'i p'u. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui ra nt'ec'ei, da 'yøtra ts'edi da zi'a te xa 'børpa yø dahmu. ¹¹ A nu'ahu gui pahmu ngue da za gui sihu'a te ga ts'i p'u. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui ra nt'ec'ei, da 'yøt'e tengue gui øt'e. Gue'a di m'me'a p'uya ngue ena ngue ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi zi'a te ts'i p'u 'buhyø dahmu. Conque gui nuhu ngue gue'a i du ra Cristo'a ngue bi yani. ¹² Janangu nu to ndupate p'u øtra

ts'oqui rá cū, gue'a rá ts'oqui øt'a, ngue fæstho'a te rá hya mmanna Cristo. ¹³ A nugä, nu'mø ngue gue'a rá ngø dí si ngue ja 'yøtra ts'oqui má cū, ya hinguí ja ngue ga si rá ngø. Porque hĩndĩ nne ngue ga japi dá 'yøtra ts'oqui má cū co nu'a te dí si.

9

¹ A nugä, rá representantegä rá Cristo, hinga to bi zä ni ja'itho di mandaqui ya. Nunä rá Hmu Jesús, dá nyasägä'be ná. A nunä te rá 'befi bi 'dacrä Hmu, di nequi ngue bi bømmanho, porque go dá ja'ahä gä 'yεc'εibahä rá hya. ² Madague'a 'bu i'da εngui ngue hinga guecä rá representantegä rá Cristo, pε nu'ahä guí pahmü xanho ngue guecä rá representantegä'a. A nuyá, ngue ya guí εc'εihä rá Cristo ya, ja guí haxhä p'ü majuaní ngue go rá representantegä ná.

³ Nu'mø te'o εnä ngue hinguí nnu manho te dí øt'e, guehna rá hya dí xihna ya. ⁴ Nunä te rá 'befi dí øt'e, ni 'yup'ü di n'nacrä hmε dí si. ⁵ Nε xquet'a ja gra nt'edi ngue ga nthati, ga mme'be n'na rá xisu ngue dra 'yεc'εi n'namhma ngue ga mme'be p'ü gdá ma. Porque gue'a øt'ü mi'da yø representante'a ngue sixtyø xisu. Tengutho øtyø n'yohü rá Hmu Jesús, ximmangu rá Bedu xquet'a njarbü. ⁶ ¿Ua guí εhmü ngue nugä ya, 'nehra Bernabé, høngthogä'be jatho ngue ga taha te ga si'be mεnte ga mmangä'be rá hoga 'da'yo hya? ⁷ Xi n'na rá soldado, ¿ua hinguí tahrá nzäbi ngue'a te rá 'befi øt'e, ua n'nanni bi tahra menyu ngue rá gasto p'ü ha 'yo? Xi n'na rá n'yohü ngue'mø bi 'yøt'a n'na rá nuandät'a ngue yø uva, ¿ua hinguí si'a te pømp'ü ja rá 'befi? Xi n'na rá n'yohü ngue fáhyø dε'yo, ¿ua hinguí si rá leche 'mø bi dε'mi?

⁸ Yo guí εhmü ngue má hyasé ná rá hya dí mmangä ya. Porque nunä rá hya ná, guehna mmamp'ü ja rá ley bi 'yotra Moisés. ⁹ Nunä rá hya nt'oti p'ü ja rá ley, guehna ngue εnä: “Yo guí turpabi rá ne rá ndani nu'a nnehyo trigo ngue di ntaqui”, i εnä. A nunä Oja ya, hĩn'i mmanna rá hya ná ngue dá høndyø ndani dadi ja ndummü ngue di nnepe di nsihmε. ¹⁰ Sinoque bi manna rá hya ná, porque nnepe ngue gue'ü yø mēfi Oja dá 'bäts'i. Porque n'na rá mēfi di mpεp'ü ja n'na rá huahĩ i tømĩ dá dahrá nzäbi. Ximmangu'a tacyø trigo, xquet'a tømĩ dá dahrá nzäbi ngue'a te pēfi. ¹¹ Nunä rá hya Oja dá mangä'be p'ü guí 'bahmü, tengutho 'mø dá tucä'be n'na rá huahĩ co nunä rá hya ná. Xi ya, ¿ua ya ni mmühü ya ngue'mø guí fäxcä'be te dí hongä'be ya? ¹² Conque gadi unhnü te hon'ü mi'da yø mamhya. Goma guecä'be p'üya ngue man'natho ni 'yup'ü ngue guí 'dacjü te dí hongä'be.

Pε nugä'be hĩnte dí xi'ahü 'mø ja te dí hongä'be. A nu'mø hĩnyü te ga hongä'be, dí häti dí setä'be p'ü. Porque hĩndĩ nnegä'be ngue dá gohyø mmü yø ja'i nguehna rá hoga 'da'yo hya rá Cristo dí mmangä'be. ¹³ Pε guí pahmü xanho ngue nu'ü yø ja'i øtra 'befi p'ü ja rá nija di mpēti yø judío, nu'a tema cosa haxyø ja'i p'ü ja rá nija, gue'a ja ngue dá zi'a. Nuya dí mmangä guehya yø ja'i ho yø zu'ε ngue øtra 'bøt'e p'ü ja rá altar, guehya di tocabi sa rá ngø nu'a pøt'e. ¹⁴ Ximmangudya, nunä rá Cristo bá sänni ngue nu'ü yø mēfi manna hoga 'da'yo hya, nu'ü yø ja'i sihra hya gue'ü go di pøn'a te honyø mamhya'ü.

¹⁵ Pε nugä hĩnjam'mø te dí xi'ahü ngue guí fäxcähü 'mø ja te dí honi. Madague'a ni 'yup'ü ga xi'ahü ngue guí fäxcähü, pε hĩnte dí xi'ahü. A nugä ya, hĩnna øt'ä ná rá sçua ja ua ngue gdĩ ädi guí 'dacjü te dí honi.

Mān'na xānho gá tū ua rā thūhū, hīnda gue'a ngue gui 'yɛnjū ngue dí ādi gui fāxcahū. ¹⁶ 'Yo gui ɛmhūmū ngue rā mātho dí ɔt'e ngue dí xi'ahū rā hoga 'da'yo hya. A nugā, ya mā 'bɛfigā'a, i hōxhūmā xi ngue ga mmānna hya. Huɛcātegui ngue'mō hīnga mmāngā nā rā hoga 'da'yo hya. ¹⁷ A nuyá, nu'mō ngue mā pāhāse nná mmāngā nā rā hya nā, ya ja rá njut'i xānho. Pɛ nja ngue hīngmā pāhāsehe te dí ɔt'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmānna hya, porque Oja bi 'dacra 'bɛfi ngue ga mmāmbrá hya. ¹⁸ A nuyá, nūna dí ɔr'mā güenda ngue mā nzābi ya, i ja grā pāhā ngue hīnte dí jūi nguehna rā hoga 'da'yo hya dí mma. Madague'a ja grā nt'ɛdī ga xi'ahū ngue gui 'daciū te dí honi, pɛ nugā hīnte dí xi'ahū ngue gui 'daciū.

¹⁹ A nuyá, madague'a ngue hīnjonni ja'i di 'būi ngue mā hmū, pɛ nugā dí ɔt'e ngue tengutho 'mō dí nnōpa hmū gātho yō ja'i. Porque dí nne ga japi ngue xtangu yō ja'i dā 'yɛc'ɛi rā Cristo. ²⁰ Nu'mō dí 'būcā p'ū ha 'būhyō judío, dí ɔt'ā tengutho ɔtyō judío, n'namhūmā ngue xāmhūmātho gā tapyō mmūi ngue dā 'yɛc'ɛi rā Cristo. Tengutho ɔt'ū to ɔt'ā te mmāmp'ū ja rā ley bi 'yotra Moisés, gue'a dí ɔt'ā'a. Madague'a ngue hīngūi ja ts'edi gā ɔt'ā te mmāmp'ū ja rā ley, pɛ dí ɔt'e para ngue xāmhūmātho gā tapyō mmūi yō ja'i ngue dā 'yɛc'ɛi rā Cristo. ²¹ Nu'mō ngue dí 'būcā p'ū 'būhyō ja'i hīngūi pādī hanja rā ley bi 'yotra Moisés, dí ɔt'ā tengutho ɔt'ū, n'namhūmā ngue xāmhūmātho gā tapyō mmūi ngue dā 'yɛc'ɛi rā Cristo. Pɛ hīndī nne gā mma ngue gā ɛnā ya hīndī tēnnbā rā ley Oja, sinoque dí tēnnā ley bi mānna Cristo. ²² Nu'mō dí 'būcā p'ū 'būhyō 'yɛc'ɛi ngue hīngūi nzaqui yō nt'ɛc'ɛi, dí ɔt'e tengutho ɔt'ū, n'namhūmā ngue dā zāp'ū ga hātra

ts'edi yō nt'ɛc'ɛi i ja. Nnā ɔt'ā'a ngue 'da'igu dí ɔr'be yō ja'i 'būp'ū ha dí mmānna hya, n'namhūmā ngue xāmhūmātho dā zāp'ū dí nyanyō te 'da'ū ɔxra hya dí mma. ²³ Ngūnā rā hya dā ɔt'ā ya, n'namhūmā ngue dā zāp'ū dā 'yōhyō ja'i rā hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapī Oja bá n'youi nā rā hya nā, dā zāp'ū di tocabi gātho'ū bi 'yōde hanja rā hya.

²⁴ Ya gui pāhmū ngue nup'ū ja n'na rā xɛqui majūanni ngue di nja rā 'dihī, gātho'ū to dā gūcra 'dihī, n'na ngu n'na nī tihī, pɛ n'natho'a dā dāhā. Dāmī njathū p'ūya, gui ja ndūmmūi gui 'yōthū'a te dí 'bɛp'āhū Oja gui 'yōthū, n'namhūmā ngue dā zāp'ū gui tahmū. ²⁵ Gātho'ū to honi ha di dap'ū ja rā nt'ɛni, hīnte nne di hɛni para ngue dā dāhā. Pɛ nuyā p'ūya, di ja ndūmmūi ngue dā dā'a n'na rā corona ngue dā thotho, porque rā paxitho. Pɛ nujū, dādi ja ndūmmūi ngue gā ɔthū'a te di 'bɛjpaū Oja, n'namhūmā ngue di 'daciū rā njapī, nu'a hīnjam'mō dā thogui. ²⁶ Nūnā rā hya nnā 'yogā, dí hāxra 'yū nū'a ja ngue gdā n'yo, hīndī pājtho'a te ja ngue gdā n'yo. Nugā dí ho mā mmūi ha gā ɔrpabi rā pāhā Oja, porque hīndī nne ngue hīnte di bōntho nā rá 'bɛfi Oja nnā 'yo. ²⁷ Nu rā ja'i 'mō nne ngue dā dāhā, di n'unnbi ngue ɛmmɛi di xādi ha di dāhā. Di njadā p'ūya, di ho mā mmūi ngue dí honi ha di ntāhna rā hya nnā 'yo. Porque dí nne gā ɔt'e tengutho rā hya di xihyō ja'i dā 'yōt'e. Nugā hīndī nne dā 'yɛnc'a Oja ngue hīnga gue'a te dí ɔt'e.

10

¹ Ague mā zi cū'ahū, mamī pumbɛnihū nā rā hya ja ua, ngue Oja bi 'yōt'e ngue nī 'bet'o rā gui p'ū nī ma yō nyogui ja'i nuyā bi japi bi 'daxra Thenga jāthe. ² Gātho ya yō ja'i ya, 'dap'ū nī 'youi rā Moisés ngue nī dēnna gui, 'nɛ gā 'da i

thorp̄a ja ra jāthe. Guehya yō jā'i bi 'yōt'e ngue yō n'youi ra Moisés. ³ Gātho yō jā'i bi zi'a ra hm̄e bí 'yē mah̄ets'i. ⁴ 'Nē gātho yō jā'i bi zi'a ra dehe bi bop'̄u ja ra mm̄ando. Pē nu'a bi 'uinthe yō jā'i, h̄ingra do, sinoque gue'a ra Cristo b̄i māxyō jā'i hap̄u n̄i ma. ⁵ Pē nuna Oja, h̄imb̄i nū manho te bi 'yōtyō jā'i m'mēfa. Janangue ya mm̄e gā bi dū p'̄u ja ra dapo.

⁶ A nuyá, nuna ra ndate bi thohya yō nyogui jā'i bi 'yōtra nts'o, nu'mō ngue 'n̄εc̄j̄a gā ōth̄u ra nts'o ya, xquet'a ngu'a ra ndate gā thohm̄u. ⁷ Janangue nuyá, 'yo guí thanneh̄u yō dahm̄u tengutho bi 'yōt'i'da'̄u ngue bi danne yō dahm̄u. Porque nt'ot'i p'̄u ja ra Maca Libro te bi 'yōtyō jā'i, i εna: "Bi m̄i yō jā'i ngue d̄i ns̄ihm̄e, 'n̄ε b̄i mm̄inh̄i. M̄i juate ra ts'ihm̄e yō jā'i, b̄i nangui ngue bi danne ra dahm̄u. B̄i mah̄ra hn̄εi p'̄uya", εnna Maca Libro. ⁸ 'Nē h̄inga n'yots'om'māih̄u tengutho bi 'yōt'i'da'̄u ngue b̄i n'yots'om'māi. Ngue nguna bi 'yōt'e, n'na patho i dū 'dāte mah̄yu mah̄uah̄i yō jā'i. ⁹ Nuna Oja i seti te d̄i ōth̄u, pē h̄ingui s̄a ngue xōgue gd̄a ōth̄u'a ngue gā unhn̄u ra cue Oja. Nguna bi 'yōt'i'da yō nyogui jā'i, pē m̄i sōtr̄a mm̄ai Oja, bi guadi bi dū yō jā'i ngue bi za yō c'eya. ¹⁰ Mam̄i nōmman'uh̄u Oja tengutho bi 'yōt'i'da'̄u yō nyogui jā'i ngue b̄i nōmman'uh̄u Oja. Janangue Oja bá pennbabi rá anx̄e ngue bi hyo ya yō nyogui jā'i.

¹¹ Nuna ra ndate bi thohya yō nyogui jā'i, b̄i ma maquati p'̄u ja ra Maca Libro'a te b̄i nja, n'namh̄ma ngue nū yō jā'i 'b̄ahya yō pa rá nzeguitho d̄i 'b̄ahm̄u, da sifi ngue 'yo d̄i njap'̄u. ¹² Janangue nū te'o εnā ngue h̄injam'mō da 'yōtra ts'oqui, jatho ngue d̄i mf̄adi xand̄onho manma 'yōtra ts'oqui. Porque yō nyogui jā'i bi 'yōtra ts'oqui. ¹³ Nu'mō so ma mm̄aih̄u ngue gā ōth̄u ra nts'o, xquet'a

njarb̄utho gātho m̄i'da yō jā'i. Pē nuna Oja h̄ingui h̄egah̄u nā, da māx̄cah̄u ngue h̄inda dajpa ma mm̄aih̄u ra nts'o. Nu'mō ya bá εp'̄u ra ts'on'yomf̄eni, nuna Oja d̄i mf̄axte ngue da zā gā taph̄u'a ra nts'o ngue h̄ind̄i nja.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ah̄u, 'yo guí thanneh̄u yō dahm̄u. ¹⁵ Da d̄inn̄i mm̄aih̄u nā ra hya gā mm̄angā ya. I s̄a ngue gui hyac̄s̄eh̄u ra güenda ngue'mō gue'a d̄i xi'ah̄u oque h̄in'na. ¹⁶ Nu'mō d̄i āph̄u Oja ngue di j̄apra vaso 'mō d̄i sih̄u ra Santa Cena, ħhuangui gā mb̄oni ngue nuya yō jā'i si, guehya yō jā'i i mānna j̄i ra Cristo p'̄u ja ra pont'i ngue da yan̄i? Nuna ra thuhm̄e d̄i xen̄i ngue d̄i sih̄u, ħhuangui gā mb̄oni ngue nū to gātho d̄i sih̄u nā, gue'uh̄ yō jā'i i unn̄á do'yo ra Cristo p'̄u ha bi tho nā ngue da yan̄i? ¹⁷ A nuyá, xā nguju' ya. Pē ma mm̄aih̄u, xōgue 'da'igu porque nu'a ra thuhm̄e d̄i xen̄i ngue di comh̄m̄i d̄i sih̄u, n'natho'a.

¹⁸ Guí nnuh̄u te ōtyō judío 'mō ōrpa ra 'bōt'e Oja. Nū to gātho sa ra ngō i tho ngue ōrpa ra 'bōt'e Oja, i comh̄m̄i sa, porque 'da'igu yō mm̄ai ngue'a ra ndanne ōt'e. ¹⁹ Nuna te d̄i nne gā mmanyā, h̄inga mb̄oni ngue da t'εmb̄i ja rá ts'edi n'na ra dahm̄u. N̄i x̄inga gue'a ra ngō 'bōrpabi ra dahm̄u da t'εmb̄i man'na xand̄uxqui ngue'a ra ngō h̄inga m'mōt'e. ²⁰ Nuna ra hya d̄i mm̄angā, ngue nu'uh̄ yō jā'i h̄ingui pa Oja, ōrpa ra 'bōt'e ra dahm̄u, gue'uh̄ yō ts'onth̄i ōrpabi ra 'bōt'e 'n̄ε h̄inga gue'a Oja ōrpabi ra 'bōt'e. Pē h̄ind̄i nnegā ngue 'n̄ε'ah̄u gui cohi ngue da 'da'igu gui 'yōth̄u ya yō jā'i thanne yō ts'onth̄i. ²¹ H̄ingui s̄a gā sih̄u ra Santa Cena bi zogah̄u ra hya ra Hm̄u Jesús ngue gā ōth̄u, 'n̄ε x̄inga mm̄ah̄a p'̄u ha ts'a ra ngō nu'a 'bōspabi yō ts'onth̄i. ²² 'Yo guí nne ngue da zac̄j̄u ra Hm̄u Jesús. ħTeni 'b̄e'a guí εnā go ga

japhu'a?

23 A nuyá, ya hĩndi mandagahũ ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sã ga øthũ te dí nnehũ ya. Pɛ hĩngui ja ngue ga øthũ'a te hĩnni 'yup'u ga øthũ. Hĩnga nne ngue ga øthũ'a te di ts'onnbabi rá mmũ ma mmic'eiũ. 24 Jatho ngue ga honnbahũ ra nho mĩ'da yø ja'i, hĩngue masque ga honse rá nho gdá 'buhmũ.

25 Nu'a ra ngø pä yø ja'i p'u ja ra tai, dami sihmahũ hma. 'Yo tema nt'änni gui øthũ porque 'yo sã gui su gui sihũ'a rá ngø xa 'bøspabi yø dahmu. 26 Porque nu te gã ja ua ja rá ximhai, gã rá mmeti Oja.

27 Nu'mø da zixahũ rá ts'ihmẽ n'na rá ja'i ngue hĩngra 'yɛc'ei nɛ gui n'unĩ ngue gui mmähã, dami sihũ te di 'da'ahũ. 'Yo 'be gui änhmũ ngue'mø rá 'bøt'e rá ngø ogue hĩn'na. 'Yo sã gui su gui sihũ. 28 Pɛ nu'mø toni ja'i da 'yɛn'ahũ: "Nunã rá ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yɛna, 'yo gui sahũ rá ngø p'uya. Porque hĩngui nnetho ngue gui ts'onnbahũ rá mmũ rá ja'i nu'a su da za rá ngø ngue rá 'bøt'e. 29 Madague'a gui pahmũ ngue gãtho yø ngø 'da'igu, pɛ 'yo gui sahũ rá ngø 'mø embyø ja'i ngue hĩngui ho da ts'i.

A nuyá, rá nzegui 'bũ i'da ngue nne da 'yɛngui: "¿Hanja ngue ga ets'a te dí si connã ngue'a te rá n'yomfɛni n'nan'yo n'na ra ja'i?" da 'yɛngui. 30 "Xi'mø dí äprã mate Oja ngue di japi te dí si, ¿teni 'bɛ'a go nne'a n'nan'yo n'na rá ja'i ngue da 'yørpã rá hyã te di si?" da 'yɛngui. 31 Nugã ga xi'ahũ hanja na rá hyã na. Nu'mø gui sihmẽhũ ogue gui sithehũ, ogue ja te man'na maçosa gui øthũ, nu te gã gui øthũ, dami hyomhmũ rá hyã ngue ha di t'ɛspabi Oja. 32 'Yo gui nnehũ ngue go da t'ɛnjũ ngue di juthũ rá 'yu hapũ øtra ts'oqui mĩ'da yø ja'i, ngu'u yø judío, ngu'u hĩngyø judío, ni xinga gue'u

yø ja'i Oja. 33 Conma parte, dadi ja ndummũ ngue dí øt'a'a te 'bɛ'a ja ngue da nu manho yø ja'i. Porque hĩngma nhosẽ dí honi, sinoque dí honnbabi rá nho da n'yo mĩ'da yø ja'i para ngue di nyanyø te.

11

1 Tengutho gui nnuhũ dí øt'ã ya, da ngu'a gui 'yøthũ. Porque nugã dí øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

2 Ague ma zi cu'ahũ, dadi johyagã ngue zant'a gui mbɛnjũ, 'nɛ hĩngui hehmũ na rá hyã dá xãn'nahũ. 3 Pɛ nugã jap'u n'na rá hyã dí nne ga xi'ahũ. Dami pahmũ ngue nuna Oja i 'bet'o na ngue rá Cristo. Rã Cristo p'uya, i 'bet'o na ngue rá n'yohũ. Rã n'yohũ p'uya, i 'bet'o na ngue rá xisu. 4 Nu'mø mmat'Oja n'na rá n'yohũ p'u ja rá njja, ogue nne da manna hyã di bɛnnba Oja da ma, 'nɛ'mø hustho rá fũi rá n'yohũ, ya di nɛqui ngue hĩndi respeta xanho rá Cristo. 5 Nu'n'na rá xisu 'mø ngue mmat'Oja p'u ja rá njja, ogue i nne da manna hyã di bɛnnba Oja da ma 'nɛ hĩngui 'uɛ rá ya, ya di nɛqui ngue hĩndi respeta xanho rá damme. Nu'mø hĩngui 'uɛ rá ya rá xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya. 6 Nu rá xisu hĩngui nne da 'uɛ rá ya, man'na xanho da 'yaxrá ya. Pɛ nu'mø ɛnna xisu ngue rá 'bɛ'isã ngue da 'yaxrá ya, man'na xanho da 'uɛ rá ya 'mø. 7 A nu rá n'yohũ, hĩngui sã da hyusta rá fũi p'u ha dí mpeti yø ja'i, porque Oja bi hocra n'yohũ ngue bi gohi tengutho'a. Janangue connã nguehã n'yohũ i t'ɛspabi Oja. Pɛ nu rá xisu, i 'bui ngue ga t'ɛspabi rá n'yohũ'a. 8 Porque Oja, nu'mø mambi hocra n'yohũ, hĩngra xisu'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra n'yohũ. Sinoque rá n'yohũ'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra xisu. 9 A nu rá xisu, bi ma mahoqui para ngue rá mãxtetho rá n'yohũ, hĩngue masque rá n'yohũ bi ma

máhoqui para ngue drá máxtetho rá xisu. ¹⁰ Janangue guehna dí mmangá naya ngue rá xisu jatho ngue dá 'ue rá ya, gue'a rá hmeya'a ngue éc'ei rá damme 'mø nzofo. 'Né gue'a nnu manho yø anxé Oja'a. ¹¹ Pè Oja bá sänni ngue ngu yø n'yohu, ngu yø xisu, mahyonitho ngue dí m'mui. ¹² Porque majuaní ngue nup'u bá fadi bá m'mahra xisu, guép'u ja rá do'yo rá n'yohu bá thaqui. Pè xquet'a majuaní ngue nu rá n'yohu, rá xisu dí m'i'mi. Nuna p'uya, gátho Oja bá sänni ngue njap'u.

¹³ Damí hyacju xanho rá güenda ná rá hya dí xi'ahu ya. Xi n'na rá xisu 'mø mmat'Oja, ¿ua xanho ngue dá 'ue rá ya uague hin'na? ¹⁴ Ya guí nnuhu te øt'e gátho yø ja'i. Nu rá n'yohu, hingui nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque embi ngue rá 'be'isä. ¹⁵ Pè rá xisu i nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque gue'a rá xta bi t'unni ngue dá nøpa nt'eya. ¹⁶ Pè nu'mø 'bui to i nne dí nnemhya guehna rá hya dí xi'ahu ya, dá bata njuani ngue ni xinga guecju, ni xinga gue hmi'da yø ja'i Oja i 'bui ndap'u bi zä yø hñini ngue dá n'nan'yo man'na rá hya di tenni.

¹⁷ I ja man'na rá hya dí nne ga xi'ahu ya. Porque nup'u ha gadi mpetihu, hinga gue'a te guí øthu. Ngue hinga'rho gni mpetihu, sinoque n'na rá n'atho gni mpetihu. ¹⁸ Dí øcä ngue nup'u ha gadi mpetihu gadi njun'mahyahu. Rá nzequi majuaní ná rá hya dí øcä. ¹⁹ Pè ngu'ho ya ja ngue dá ngu'a dí nja, ngue dí nja rá njun'mahya p'u ha guí 'bahu. Gue'a di fa'a ndana rá ja'i ngue majuaní rá 'yéc'ei, ndana rá ja'i himma juani rá 'yéc'ei. ²⁰ Janangue nu'mø gadi mpeti ngue guí sihu rá Santa Cena, hingui nnu manho rá Cristo te guí øthu. ²¹ Porque nu'mø bi zønna ora guí nsihmehu, n'na ngu n'na yø ja'i

xahyø hmé ni hya ngue dá zi. Da mi, dí nsihme sehe p'uya. Pè nu yø ja'i ngue hyoya, i tu manthuhu, mente mi'da yø ja'i p'uya i niya asta ititho. ²² ¿Ua hin'yuh ni ngu guí si'a te guí timhmu? ¿Hanja ngue hontho guí nne ngue gadi 'berpahu yø sä'u yø ja'i Oja i hyoya, hin'yuh te dí nsihme p'u ha gadi mpetihu? ¿Ua guí emhmu ngue dí nnu manhogá te guí øthu? Nu'a, hin'na'a.

²³ A nuna rá Santa Cena dí xi'ahu, guese'a rá Jesucristo bi xänngagui hanja ná rá hya ná. Nu'a rá xui bi ma má dá rá Hmu Jesús, bi hyacra thuhme. ²⁴ Mi ja mammadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'yembyø xädi: "Damí sihu rá thuhme ja ua ya. Guehna má do'yogä ná. Nu'mø gá sihu yø pa dí map'u naya, gue'a gdi benju'a ngue má do'yo dadi dá ngue dá dü conná ngue'ahu". ²⁵ Mi juadi bi nsihme p'uya, bi decra vaso, bi 'yena: "Nuna ya, guehna rá hmeya naya ngue nu'mø dá tu, dí nja rá ts'edi ná rá 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque dí mfamma ji conná ngue'ahu. N'na ndi ngu n'na ndi guí sihu naya, damí benju ngue dá tugä", bi 'yena. ²⁶ Janangue n'na ndi ngu n'na ndi guí sihu ná rá thuhme ná, 'né guí sihu ná rá ngui rá uva, guí 'yøthu ngue dá bahyø ja'i ngue bi dü rá Hmu Jesús. Dangu'a guí 'yøthu asta guehra pa ngue dá ép'u rá Hmu Jesús.

²⁷ A nuyá, nu to bi zä ngue hingui nnu mansu ná rá Santa Cena 'mø bi zi, ya rá ts'oqui øt'e. Porque hingui nnu mansu'a rá Hmu bi mánná ji p'u ha bi dü conná guehra ja'i. ²⁸ Janangue nuyá, n'na ngu n'naja, ma ga hacju rá güenda te ja má n'yomfenihu hante ngue ga sihu rá Santa Cena. ²⁹ Porque nu'mø ngue sä dá zi rá Santa Cena rá ja'i, 'né hinga 'bet'o hacra güenda hanja te ga mbøni ngue bi dü rá Hmu, rá ja'i ya honse rá castigo dá

thogui. ³⁰ Ja njap'u ngue xangu yø ja'i tho ra castigo, sã ra n'u ngue di hyenni. Ya hingui nzaqui 'da, 'ne ya xandu 'da. Porque hingui nnu mansu ra Santa Cena. ³¹ Pe nu'mø ngue ga hacju ra güenda xanho p'u ja ma n'yomfëñi_h tengue ga mbønna Santa Cena, ya hin tema castigo ga thohma. ³² A nuya yø ja'i hingui hacra güenda xanho p'u ja yø n'yomfëñi tengue ga mbøni, guehya da pennbabi ra castigo Oja ya ngue di hyenni. Porque Oja nnepe ngue di 'bät_yø n'yomfëñi yø ja'i, n'namhma ngue hinda map'u ja ra castigo di ma yø ja'i hingui eç'ei Oja.

³³ Janangue nuya ma zi cu'aha, nu'mø gadi mpetih_h ngue 'dap'u gui sihmeh_h, dami ntø'mi n'na ngu n'na'aha ngue 'da gdi nsihmëthoh_h. ³⁴ Pe nu'mø ngue to hingui hätra thuhu, 'be di nsihmë 'mø bi nexpru ja rá ngu, n'namhma ngue hinda 'yøtra ts'oqui p'u ha gadi mpetih_h, ya hin tema castigo da thogui. A nu'mø ngue ja mi'da yø hya gui hëmph_h, ga xi'i ha gdi japh_h 'mø dá magã p'u.

12

¹ Ague ma zi cu'aha, di nne ga xi'aha hanja'a te ørpe n'na ngu n'na yø ja'i na ra Espiritu Santo.

² Ya gui pahma ngue nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø tobe hingmani pahma Oja, xcã thanneh_h yø dahma hingui ya. 'Ne connã nguehyø dahmu xcã thanneh_h, hingã pahma hanja na rá 'yu Oja.

³ A nuyá, nu ra ja'i enã ngue ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya i mma, dami padi ha gdi hyacju ra güenda xanho ngue'mø majuani ra Espiritu Santo di bennbi te mma ogue hin'na. Porque nu ra ja'i ngue ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya i mma, guehna ra ja'i hinjam'mø di sanna Jesús. A nuyá, nuya yø ja'i n'youi ra Espiritu

Santo, høndya sã da ma ngue ra Jesús gue'a ra Hmu mahets'i'a.

⁴ A nuna rá 'befi Oja i ja, 'dama 'dan'yo ma 'befi di 'bepi da 'yøtyø 'yēc'ei. Pe gã gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue da zã da 'yøtra 'befi yø ja'i.

⁵ N'na ngu n'naj_h, 'dama 'dan'yo ra 'befi di pëhm_h, pe nu te gã di øth_h, gue'a ra Hmu Jesús di ørpah_h rá 'befi. ⁶ Hinga 'da'igu ra 'befi bi n'nacju, sinoque 'dama 'dan'yo ra 'befi. Pe gãtho gue'a Oja di hätra ts'edi yø ja'i ngue da badi ha di japra 'befi da 'yøt'e. ⁷ N'na ngu n'naj_h, Oja bi zänni tema 'befi ja ngue ga øth_h, gue'a ra Espiritu Santo di hacju ra ts'edi ngue da zã ga ørpah_h rá 'befi Oja. Pe nu'a te gãtho ma 'befi bi 'dacju, bi 'dacju ra 'befi para ngue da 'yørpabi ra nho ma mm'i'yēc'ei_h.

⁸ Nu 'da yø 'yēc'ei ya, ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da badi xanho p'u ja yø mmui ha di japra hya da ma. Nu mi'da p'uya, di japi ngue da badi ha di japi da man'u yø hya xanhenni, para ngue da zã da dinyø mmui yø ja'i ya yø hya da ma. ⁹ Mi'da p'uya, di japra Espiritu Santo ngue nu'mø mmat'Oja ra ja'i, da dinna mmui ra ja'i ngue di nja'a te äp'a Oja. Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di unna ts'edi ra ja'i ngue da 'yøthe yø därquehi. ¹⁰ Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di unna ts'edi yø ja'i ngue da 'yøtyø milagro. Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di bennbabi'a te ra hya ja ngue da ma. Mi'da p'uya, di japyø ja'i ngue da badi xanho ngue'mø guesë ra Espiritu Santo di bennbabi'a ra hya mmana ja'i ogue hin'na. Mi'da p'uya, ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da nya yø 'dan'yo hya hingui padi. 'Bu i'da yø ja'i p'uya ngue ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zã da ma te ni bøn'u yø 'dan'yo hya i hma. ¹¹ Pe gãtho ya yø 'befi ya, guesë'a ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zã da 'yøtra 'befi. Nu'á,

go gue'a sännbi n'na ngu n'na yø 'yεc'ei'a ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøtyø ja'i.

 12 Nu ra ja'i, madague'a xangu yø xequi n'youi rá do'yo, pe ra ja'i n'na nc'eiθo. Di njathu p'uya, ngue cona Cristo xanguju ngue dí εc'eiθu'a, pe tengutho 'mø ngue n'na nc'eiθo di jahu ra Cristo.
 13 Gäthogahu ya, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, 'bu i'da ngue 'bahuø hmu, 'bu i'da ngue hinjo'o yø hmu, pe gäthogahu, nu'mø bi ma ma xixyagahu, ra Espiritu Santo øt'e ngue dí cohi ngue entho n'na nc'eiθo di jahu. Porque gäthogahu, gue'a ra Espiritu Santo dí n'yohu.

14 Ya gui nnuhu ngue rá do'yo ra ja'i hinga n'na xequitho i ja, sinoque xangu yø xequi n'youi.
 15 Nu'mø da 'yennä gua ra ja'i: "¿Hanja ngue hingrá 'yegä ra ja'i? Ya hingma n'yogä'be rá do'yo ra ja'i", da 'yena, pe nup'u ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'u. 16 Ogue ma guhu da 'yena: "¿Hanja ngue hingrá dägä ra ja'i? Ya hingma n'yogä'be rá do'yo ra ja'i", da 'yena, pe nup'u ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'u. 17 Xi'mø ngue gä rá ngani rá do'yo ra ja'i, gä dyø dä, ¿ha di zä ga øhmu ra hya 'mø? Ogue gä ma do'yohu, gä dyø gu, ¿ha di zä di nja ma fahahu 'mø?
 18 Pe Oja bi 'yøt'e ngue bi njap'u ma do'yohu. N'na ngu n'na yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, bi japi hapu bi nepe da me. 19 A nu'mø ngue gätho ya yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, da 'da'igu, ¿ha di zä di nequi ngue ja rá do'yo ra ja'i 'mø? 20 Pe nuna ra hya i ja, madague'a ngue xangu yø xequi n'youi rá do'yo ra ja'i, pe gätho ya yø xequi ya, gue'a gui nequi xanhu ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

21 Nu yø dä ra ja'i, hingui sä da 'yemybø 'ye: "Nugä händi hon'a'i", da 'yembi. Nu rá ya ra ja'i, hingui sä da 'yemybø gua: "Nugä händi hon'aui", da 'yembi. 22 Pe gätho

ya yø xequi ja ma do'yohu, gätho mahyonitho. A nu yø xequi dí emhmu ngue hin'e mahyoni, gue'u yø xequi ma datho mahyoni'u. 23 I ja 'da yø xequi n'youi ma do'yohu ngue entho hints'ehmi su t'ørpa masu, pe gue'a ra xequi'a ngue man'na dí päxhu xanhu. 'Ne ja n'na ra xequi ma do'yohu ngue hingui sä da hnu, 'ne guehna ra xequi na p'uya ngue man'natho dí suphu na. 24 I ja yø xequi ma do'yohu ngue di nequi, 'ne hinte man'na dí honi ngue ga japhu. Nuna Oja bi hoqui gätho ma do'yohu, 'ne bi 'yøt'e ngue man'na di muui'a ra xequi dí emhmu ngue hinga njuani p'u gui nequi. 25 Janangue nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo ra ja'i, sinoque gätho'u yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni. 26 Nu'mø ngue di hyenna n'na xequi rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá do'yo ra ja'i, gä di johya.

27 A nuyá, guecju'a nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju, guecju'u yø xequi n'youi p'u ja rá do'yo'a. 28 Njarbatho Oja ya, n'na ngu n'na yø 'yεc'ei bi zännbi ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na ngu n'na. Rá mæditho, Oja bi unyø 'befi'u yø representante ra Cristo. Rá yoho, 'bahuø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue da manna hya di bennbabi ra Espiritu Santo ngue da ma. Rá hyu, i 'bahuø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di nxännbate rá hya Oja. I 'bahuø ja'i bi t'unyø 'befi ngue øtyø milagro. I 'bahuø ja'i bi t'unyø 'befi ngue da 'yøthe yø dærquehi. A nuyá, i 'bahuø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø mmic'eiui. 'Ne i 'bahuø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di manda p'u ja ra nija. I 'bahuø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hingui padí. 29 Pe hinga to bi zä ngue da zä da 'yøtra 'befi ngue drá represen-

tante ra Cristo. Ni xinga to bi za ni ja'i da za da 'yotra' befi ngue da nya'u yø hya di bennbabi yø ja'i ra Espiritu Santo da ma. 'Ne hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da za di nxännbate rá hya Oja. 'Ne hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da za da 'yøtyø milagro. ³⁰ 'Ne hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da za da 'yøthe yø därkehi. 'Ne hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hinguí padí. 'Ne hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da za da ma te ga mbøn'u yø 'dan'yo hya i hma. ³¹ Damí nehü ngue Oja di 'da'ahü rá 'befi nu'a ma datho tate di muui. Pe nugä, nuna man'na ra hya tate di muui ngue mi'da yø hya, guehna dí nne ga xän'nahü naya.

13

¹ A nuyá, madague'a gdi padí gdá nya'hü'u yø hya yø 'dan'yo ja'i, ogue gdi padí gdá nya'hü'u yø hya ga ya yø anxé, pe nu'mø hin dadí mahma mmic'eiü, ya hinte dadí muhü. Nu ma hyahü hinte di muui porque di cohü tengutho rá t'égui 'mø ma zant'i, ogue tengutho rá xit'égui di zantyø hyüxi. ² Madague'a gdi padí gdá nya'ahü'u yø hya di bennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i da ma, ogue gdi pahmü gätho'u yø hya xänhenni, ogue gdi timhmü xändönho hanja'u yø hya hinguí fadi hanja, ogue di ja xänho ma nt'éc'eiü, asta ga emphü yø nyuni ngue da 'uegue, daní mpa n'na nguadi, 'ne di nja, pe nu'mø hin dadí mahma mmic'eiü, ya hinte dadí muhü. ³ Madague'a ga dat'i gätho'a te di peshü ngue ga unhnü te da zi yø hyoya, ogue asta ga n'uni ngue da ma nt'üdi gahü, pe nu'mø hin dadí mahma mmic'eiü, ya hinte dadí muhü.

⁴ A nu rá ja'i ngue majuaní di mahrá mmic'eiü, guehna rá ja'i seti te sifi. Guehna rá ja'i ja rá

yemü. Guehna rá ja'i hinga zeya. Guehna rá ja'i händi 'yets'i hapü ya. ⁵ 'Ne di jammansü rá mmic'eiü. Hinguí honse ra nho da m'mü, sinoque honnbabi ra nho yø mmic'eiü. 'Ne hinga cue. I ja rá mpunnbi tengue t'ørpe. ⁶ Händi johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i. ⁷ Nu'mø di mahrá mmic'eiü n'na, ya di siguetho di madí madague'a hinguí ho te ørpabi. Zant'a embra mmü ngue xänho te øtra mmic'eiü, porque hinguí nne da hyep'u'a gui madí. I tømí ngue di n'yo rá mmü rá mmic'eiü 'mø ngue hinga gue'a øt'e.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'eiü, i jatho ngue hinha rá nzequi ga mahmü. Pe nuyá yø 'befi bi 'dacü Oja, di njap'u rá nzequi ya. Porque da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho di bennba yø ja'i ra hya da ma. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho da japyø ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho ngue ja da xänbabi yø ja'i'u yø hya xänhenni. ⁹ A nuyá, majuaní ngue hinga gätho dí pahmü hanja yø hya. Porque Oja hinguí üdi gätho'a te ra hya i ja. ¹⁰ Pe da 'yehra pa ngue gäthogahü ga pahmü xänho hanja ra hya. Nu'u yø pa'u, ya himma hyoní ngue di m'mühyø ja'i da xänba ra hya yø mmi'yéc'eiü.

¹¹ A nu'mø mará ngüegui, dí mmanyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfeni mi ja, tengutho yø n'yomfeni yø basi. Pe nuyá, ya dá ndan'yohü ya, ya bi gop'u'u yø hya xtá mangä 'mø mará ngüegui. ¹² Nuyá, nup'u ga mbemma mmü hanja ra hya ya, entho tengutho 'mø di hëtra hyé, händi nequi xänho hanja gätho yø hya. Pe da 'yehra pa ngue ga nnurpahü rá hmi ra Cristo.

Ya ja ga pahmu p'u xanho hanja ra hya p'uya. A nuyá, zits'atho dí pahmu hanja ra hya ya, pe nu'u yø pa'u, ya ga pahmu xandønho gátho hanja, tengutho Oja i pacju xandønho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øth. Ja ts'editho ngue zant'a ga ec'eih Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga emhm ngue di nja'a te mman'Oja. 'Ne ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'eih. Pe nuna ma datho di muu ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'eih.

14

¹ Dami ja ndummái ngue gui mahni mmic'eiu n'na ngu n'na'ahu. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'befi i ja, pe dami ne ngue da zä gui 'yørpahu rá 'befi Oja. 'Ne ma datho dami neh ngue di m'mahyø ja'i ngue ya dyø 'befitho'a ngue da manna hya di bennba Oja. ² Porque nu'mø 'buhra ja'i ngue ga ya'u yø hya hingui fadi, ya hingyø ja'i'u nzofu, porque hnjongui øde te ga ya. Hinda hønse Oja padi tema hya mmana ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bennbi te da ma, pe hnjongui padi te ga mbønyø hya i mma. ³ Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue'u yø ja'i nzofu para ngue di zacyø nt'ec'eiu yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'ne hurpabi yø mmái. ⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hnjongui øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmái yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Mahotho 'mø ngue gátho di sä gdi nyahu yø 'dan'yo hya hingui fadi. Pe ma datho di nnegä ngue di ben'nah Oja'a te ra hya gui xihmu yø ja'i. Porque man'na

xanho ngue da 'yøde xanho yø ja'i'a te ra hya gui mmamhmu, hinda gue'a ngue gdi nyahu n'na ra hya ngue hingui øhyø ja'i. Xquet'a xanho, pe gue'mø 'bap'u te'o da zä da ma te ga mbønna hya da hma. Janangue gátho yø ja'i di 'bap'u da dinyø mmái hanja ra hya. ⁶ Ague ma zi cu'ahu, xi'mø ga mmagä p'u ngue ga xän'nah ra hya, 'ne gdä zo'ahu yø hya hingui øhmu, çndana ra hya gui 'yēt'ammaih 'mø? Pe nu'mø gdä zo'ahu'a te ra hya gri yahu, ya da dini xanho ni mmaih hanja ra hya 'mø. Ya gui pahmu hanja'a ra hya di bennngagui Oja ga mmamp'uya, guehna ra hya da zä ga xän'nah na.

⁷ Ya gui nnuhu, nu'mø ya ra corneta ximmi ya ra 'bida, nu'mø hndi ntinyø hya, ya hingui fadi tema so i ja. ⁸ Nup'u ja n'na ra tunhni ya, nu'a pixtra corneta 'mø hingui padi da mixt'i, aha ya ra corneta, hinte ni bøntho. Porque hndi nsä yø ja'i ngue di nja ra tunhni. ⁹ Gui njathu p'uya, nu'mø hingui øhyø ja'i'a ra hya gri yahu, çhague da mbahyø ja'i'a ra hya gui mmamhmu 'mø? aha gadi yahnih, hnjongui øde te gui mmamhmu. ¹⁰ Nua ja ra ximhai, mandøngu dyø hya ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pe gátho'u yø hya ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni. ¹¹ A nuyá, nu'mø toni ja'i da zoqui, 'ne ga ya ra hya hndi øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'atho rá hai'a nzoqui, porque hnda zä gdä nya'be'a te ra hya ga ya ra ja'i. ¹² Nugä dí padi ngue emmei gui nne di ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue da zä gui 'yørpahu rá 'befi Oja. Pe dami neh ngue nu'a ra 'befi gui 'yøth, da gue'a ra 'befi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yec'eih gui 'yøth.

¹³ Nu to nne da nya yø hya ngue hingui øhyø ja'i, da 'yäpra mate Oja ngue da zä da xihyø mmic'eiu te ga mbønna hya da ma. ¹⁴ Porque

nu'mø dí mmat'Oja 'nē hinguí øhyø ja'i'a te ra hya nna mat'Oja, nuua ja ma mmui di padi ngue dí mmat'Oja, pe nuya yø hya dí mma, ya hin tema nho da 'yørpabi yø ja'i.
 15 ¿Ndana gue'a ja ngue ga øt'ä ya 'mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gätho ma mmui, pe guehya yø hya øhyø ja'i gdá mat'Oja. I ja ngue ga tutyø alabansa co gätho ma mmui, pe da gue'u yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hya i mma. 16 Nu'mø gadi ja mammadihu Oja, 'nē'mø hinjongui øde tema hya gui mmamhmu, nu ra ja'i øts'e te gui mmamhmu, ya hingui padi te ga mbønna hya. Ya hingui sä da 'yēna ja'i da ngut'atho. 17 Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadihu Oja, pe nu'mø ngue hingui øhyø ja'i'a ra hya gni ja mammadihu Oja, ya hin tema ntho ørpabi yø ja'i ra hya øde.

18 Nugä dädi ja mammadi Oja ngue mits'u xangu yø 'dan'yo hya di padi gdá nyagä ngue'ahu. 19 Pe nup'u di mpeti yø ja'i, nugä di nnu manho ngue høndi cut'atho yø hya ga xännbabi yø ja'i, pe da gue'u yø hya øhyø ja'i gdá nya, hinda gue'a ngue ga mmangä 'det'a mahuahy yø hya ngue hingui pahyø ja'i te ga mbøni.

20 Ague ma zi cu'ahu, 'yoní mantho gui øthu tengutho yø basi ngue zits'u dyø n'yomfēni i ja. Pe xanho ngue gui cohmu tengutho yø basi ngue hingui ngu ra nts'o padi, gui njathu p'aya. Pe ya gyø daja'ihu, dami 'yøt'e ngue ya ja xanho ni n'yomfēnihu ya. 21 Nup'u ja ra libro ngue rá ley, Oja i ēna: "Nuya yø ja'i ngue yø mmejmahya, ga japi ngue di ts'ofø conyø hya ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pe madague'a di ts'ofø conyø 'dan'yo hya, ngutho hinda 'yørcagui masu", ēn'Oja. 22 Janangue nuna Oja, nu'mø nzohyø ja'i conyø hya hingui fadi, gue'a ra hmēya'a ngue hingyø

'yēc'ēi yø ja'i ts'ofø, sinoque yø mmejmahyatho. Pe nu'mø nzo Oja yø ja'i conna hya di bēnnbabi yø pøngahya da ma, gue'a ra hmēya'a ngue ya yø 'yēc'ēi yø ja'i nzofo.

23 A nu'mø ngue n'narbu xá mpeti yø 'yēc'ēi, 'nē'mø gä ga ya yø 'dan'yo hya ngue hinga nt'øde te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hingra 'yēc'ēi 'nē hingui pahyø 'dan'yo hya ga ya yø ja'i, uangui da 'yēmbi ngue loco yø ja'i di yahni. 24 Pe nu'mø nne di nya n'na ra 'yēc'ēi ngue da manna hya di bēnnbabi Oja da ma, 'nē da nya ra hya ga ya yø ja'i, xi'mø bi yat'a n'na ra ja'i hingra 'yēc'ēi 'nē hingui padi hanja ra nt'ēc'ēi, ra ja'i da dinnä mmui ngue ja ra ts'oqui co nu'a te ra hya da 'yøde. 25 Di n'yo rá mmui ra ja'i ngue Oja i padi xanho te gäma hya mbēmp'u ja rá mmui. Di ndantyøhmū p'aya ngue da danne Oja. Da 'yēna: "Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bæcua", da 'yēna.

26 Ague ma zi cu'ahu, nup'u ha gadi mpetihu ya, i 'bui to nne da dutyø salmo, i 'bui to nne di nxännbate rá hya Oja, i 'bui to nne da manna hya di bēnnbabi Oja, i 'bui to i nne da nya yø hya ngue hinga nt'øde, i 'bui to da zä da ma te ga mbønyø 'dan'yo hya hinga nt'øde. Pe nu te gäma hya gui nne gui mmamhmu, gui mmamhmu'u yø hya di hatra ts'ēdi yø ja'i. 27 A nu'mø te'o ga ya ra 'dan'yo hya hinga nt'øde, ya høndi yo nc'ēi ogue hyu nc'ēi di nya. Pe 'da mi'datho di nya. 'Nē nnetho ngue di 'bui te'o da xihyø ja'i teni bøn'u yø hya da hma. 28 A nu'mø ngue hinjo'o p'u to di thocra hya, man'na xanho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo ra hya ga ya. Porque hinjongui øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyaseui Oja p'u ja yø mmui.

29 Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'u yø hya di bēnnbabi

Oja da ma, di nya yonc'ei ogue hyu nc'ei. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuaní Oja di bennbabi ra hya mmanna ja'i ogue hin'na. ³⁰ Nu'mø ngue 'bap'ua man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, di nsäya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ei nne di nya. ³¹ Gätho'ahü, nu to nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, 'da mi'da di nya. Janangue nu'u yø ja'i oxra hya da hma, da dinyø mmäi hanja ra hya, gue'a di hya ra ts'edi'a. ³² Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra hya di bennbabi Oja da ma, da dö'mi mente da zä di nya. ³³ Porque Oja hingui nnepe ngue 'da di yahnitho yø ja'i p'ua ha ja ra hya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yεc'ei mi'da yø hñini, dangu'a gui 'yøthu. ³⁴ Porque yø xisu hingui sä ngue di nyap'ua ha di mpeti yø 'yεc'ei. Porque yø xisu hin'ya ra nt'edi ngue da gue'u di opan'yu ra hya yø ja'i'u. Sinoque yø n'yohu'u i ja ngue di m'met'o tengutho ra hya mmamp'ua ja rá ley Oja. ³⁵ Nu'mø ja tema hya nne da 'yänna n'na ra xisu, da 'yänna damme p'ua ja rá ngu. Porque hñidi nejmango ngue ra xisu di nyap'ua ha di mpeti yø 'yεc'ei.

³⁶ Mahsä mi 'yεna ngue da zä gui sänsε te gui 'yøthu. Porque hingogä damhmü rá hya Oja, sinoque m'mefatho bi zonna hya p'ua gui 'bähmü. ³⁷ Nu'mø toni ja'i da 'yεna ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da ma, ogue to da 'yεna ngue n'youi ra Espiritu Santo, da badí ngue nuya yø hya dí xi'ahü, gue'a Oja di 'bejpasεgui te dí mma. ³⁸ A nu'mø toni ja'i da 'yεngui ngue hinga gue'a ra hya dí mma, da gue'a to mman'a p'uya xquet'a hingui ja ngue da t'embí ngue gue'a ra hya mma.

³⁹ Ague ma zi cu'ahü, dami nehü ya ngue guesε Oja di bēn'nahü ra

hya gui xihmü yø ja'i. A nu'u yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, dami unhnü ra nt'edi ngue di nya. ⁴⁰ Pε da 'yo ni 'yu'a te gäma hya gui mmamhmü, mazitho gdi mamhmü ra hya.

15

¹ A nuya ma zi cu'ahü, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbēnihü na ra hoga 'da'yo hya dá xi'ahü ya. Ya gá nu manhohü na ra hya na, 'nε guehna ga du ni nt'εc'eihü naya. ² Nu'mø ngue hingui hychmüp'ua na ra hya naya, gue'mø ngue hingmä xøts'etho gni 'yεc'eihü na ra hya 'mø, guehna ra hya di nyanni tehü na.

³ Nuna ra hya bi siqui, guehna ra hya rá maditho dá xän'nahü na. Guehna ra hya na ngue bi du ra Cristo ngue bi hoga ma ts'oquihü. Ya bi nja na te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro. ⁴ Mi du ra Cristo, bi ma nt'ägui. Pε bi bennate'a rá hyu pa. Ya mahømbi nja ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro. ⁵ Mi bennate ra Cristo, bi nu ra Bedu ngue ya 'bwi mahøn'a. M'mefa p'uya, bi nu gätho'u mi'da yø representante ra Cristo. ⁶ Man'na ra pa p'uya, tho'i cat'a ciento'u ma cuhü bi nnuui ra Cristo mahøn'a. 'Nε xangu tobe 'butho ya, xinxä ndu 'da. ⁷ M'mefa p'uya, bi nu ra Jacobo. Man'na ra pa p'uya, gätho'u yø representante bi nu mahøn'a.

⁸ Mi nu ra Cristo ya to gä bi nu, ya dá nthese'be p'ua rá nzequi. Pε nugui, man'natho hinga njuanigui. ⁹ Porque guecä mits'u hinga njuanigä ngue gätho mi'da yø representante ra Cristo. A nugui, ya ra matetho bi 'yøt'Oja ngue bi 'dajmä 'befi ngue rá representantegui, porque nugui xtá sacä ya yø ja'i Oja. ¹⁰ Pε Oja bi 'yøtra mate ngue bi 'dacra 'befi di pēhya, 'nε hinga sərbatho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu ra 'befi dí øt'ä ngue gätho'u mi'da yø

representante ra Cristo. Pe nuna ra 'befi na, hingo dadi jasega na, sinoque orcagui ra mate Oja ngue faxqui te di ot'e. ¹¹ A nuyá, nu'mø gueque xangu ra 'befi di ot'e, ogue go gue'u mi'da xangu ra 'befi bi 'yot'e, pe nuna ra hya di mmangähe, 'da'igu na. 'Nε guehna ra hya gui εc'ei hu na ya.

¹² A nuyá, ga 'da'igu di mmangähe ya ngue bi du ra Cristo 'nε bi bennate. ¿Pe hanja ngue gui εmhmü ngue händi bennate yø ánima? ¹³ A nu'mø ngue majuanj gui mmamhmü ngue händi bennate yø ánima ya, ¿hanja ngue bi zä bi bennate ra Cristo 'mø? ¹⁴ A nu'mø ngue himma juanj bi bennate ra Cristo, ya hinte ni bontho na ra hoga 'da'yo hya di mmangähe 'mø. Da guehni nt'εc'ei hu p'uya, xquet'a hinte ni bontho 'mø. ¹⁵ Ya ra fehni di mmangähe 'mø ngue di xi'ahü te bi 'yot'Oja. Porque di xi'ähe ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. A nu'mø ngue himma juanj di bennate yø ánima ya, ya himma juanj ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø. ¹⁶ Xi'mø ngue händi bennate yø ánima ya, ya xmama bi du ra Cristo 'mø. ¹⁷ Xi'mø ngue ra Cristo himbi bennate, nuna ni nt'εc'ei hu i ja, ya hinte ni bontho. Porque hinga njut'itho ni ts'oquihu 'mø. ¹⁸ Nu'mø ngue ngu'a ya, nu'u to ya xa ndu, madague'a bi 'yεc'ei ra Cristo, pe xquet'a 'nε'u di m'mε'u. ¹⁹ Nu'mø ngue hinte ni bontho ngue dá εc'ei hu ra Cristo mente ra pa dá m'mühmü, ya man'natho huεcateju 'mø ngue gätho mi'da yø ja'i.

²⁰ Pe majuanj di xi'ahü ngue nu'mø mi du ra Cristo, bi bennate. Co nuna ra hya naya, di haxa njuanj ngue gätho yø ánima xa ndu jatho ngue di bennate m'mεfa. ²¹ Nu'a ra ts'oqui bi 'yotra Adán, ja bá fup'ü ngue bi du yø ja'i ua

ja ra ximhäi. Pe xquet'a nu'a i bennate ra Cristo 'mø mi du, go bá jutra 'yu'a ngue jatho di bennate yø ánima. ²² Ra Adán, rá 'yu'a ngue gäthogahu, gätho ja ngue ga tuhü. Pe nu to gätho εc'ei ra Cristo ya, ja ngue di bennate. ²³ N'na ngu n'na bá n'youi ra pa p'u ngue di bennate. Rá muditho bi bennate ra Cristo, m'mεfa p'uya, nu'mø bá ehra Cristo, nu te'o gä xa 'yεc'ei, gä di bennate. ²⁴ Nu'mø ngue bi dapi gätho yø nsuiui, nu'u εna ngue ja yø ts'edi ngue di mmandase, gä di ts'onnbabi yø hya, ya gue'a ra pa rá nzeGUI'a p'uya. Nuna Oja rá Papá, di dāprá cargo p'uya ngue di ndast'abi. ²⁵ Porque ra Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a asta gue'mø da 'yot'a Oja ngue da dapi gätho yø nsuiui. ²⁶ Nu'a rá nsuiui rá nzeGUITHO da dapi, gue'a ra ndate i ja'a, porque ya hinjon da du. ²⁷ Nuna Oja bi unná cargo ra Cristo ngue gä go di manda te gä ja na. Pe nuyá, hingui nne da ma ngue ra Cristo di manda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unná cargo ra Cristo ngue di manda te gä i ja. ²⁸ Da zömma pa ngue da dahra Cristo ngue di manda te gä ja. Ra Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue di manda te gä ja, di dāpi ngue di mandase, ya guesε Oja di manda te gä ja p'uya.

²⁹ I ja man'na ra hya di nne ga xi'ahü ya. I 'bu i'da yø ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di pörpabi yø ánima himbi nxixya hante ngue da du. A nuyá, xi'mø εnyø ja'i ngue händi bennate yø ánima, ¿hanja ngue nxixya yø ja'i ngue di pörpabi yø ánima tengutho 'mø xtí nxixya hante ngue da du 'mø?

³⁰ ¿Hanja ngue hangu ra pa di engä ma te 'mø ngue händi bennate yø ánima 'mø? ³¹ Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue da hyo gyø ja'i. Ague ma zi cu'ahü, hontho di xi'ahü na ra hya na, porque majuanj ngue

ja gampähä ngue n'na ngu n'naja, gä di n'yohu ra Hmu Jesucristo. ³² Nup'u ja ra hnini Efeso, xandongu ra n'u dä sägä p'u, porque ena yø zate yø ja'i da njun'me. A nuyá, xi'mø ngue hĩndi bennate yø ánima ya, zteni 'be'a dí taha ngue te dí øt'ä 'mø? Man'na xanho ngue ga ena: "Ma ga nsännigo ya, ga mmi ga si te xtá tĩni. Porque ni xudi ga tu", ga ena.

³³ 'Yo gadi nhyegui ngue to da hyä'ahu. Porque nu'mø gadi nsixhu'u yø ja'i xants'o ga 'yo, di ts'on'natho'a te ra nho gni 'yohu'u. ³⁴ 'Yo ma'bēdi ni mmuihu. Dami hyaxhu ra 'yu njuantho, mami 'yøthu ra ts'oqui. Porque 'bu i'da ngue tobe hĩngui pahmu Oja. Di mmangä na ra hya na n'namhma ngue gui pes'nisäh.

³⁵ Rá nzequi 'bu i'da nne ngue da 'yøra ra nt'änni ya, da 'yengui: "¿Ha di njap'u di bennate yø ánima? ¿Tengu da gohyø do'yo 'mø bi bennate?" da 'yengui. ³⁶ Gue'a ra ja'i ngue ma'bēdi rá mmui da 'yänni tengu na ra hya na. Ya gui nnuhu 'mø bi ma nthuhu n'na ra hmudä, i 'ya rá do'yo ra hmudä, nu'a rá mmui ra hmudä p'uya da bøts'e. ³⁷ Nu'mø bi ma nthuhu ra hmudä, oque ra trigo, oque ja te man'na ma hmudä, hĩnga tengu nja ra hmudä da thuhu da ngut'atho 'mø bi bøts'e. Sinoque ya n'nan'yo rá do'yo 'mø bi bøts'e. ³⁸ N'na ngu n'na yø hmudä 'mø bi ma nthuhu, nu te nne Oja ngue da gohrá do'yo n'na ngu n'na yø hmudä, gue'a di jap'a.

³⁹ Gátho yø cosa ngue ja yø do'yo, hĩnga 'da'igu yø do'yo. Nu rá do'yo ra ja'i hĩnga 'da'igui rá do'yo yø zu'ε. 'Dama 'dan'yo yø do'yo i ja, n'nan'yo rá do'yo yø ts'int'su, ndan'yo rá do'yo yø hua.

⁴⁰ Njarbatho te bi ja mahets'i ya. N'nan'yo gui nequi yø do'yo nguep'u gui nequi yø do'yo ya te ja ua ja ra häi. Nu'u bi ja mahets'i,

n'nan'yo gui nejmanho ngue'a te gui nejmanho ya ja ua ja ra häi. ⁴¹ N'nan'yo gui yotra hyadi ngue'a gui yotra zana. Xquet'a njarbatho yø sø ya, nu'a te gui yot'i 'da yø sø hĩnga 'da'igui yø nyot'i mi'da yø sø.

⁴² Nu'mø ra pa danj bennate ma do'yohu, n'nan'yo da gohi, ya hĩnda ngu'a tengutho ya ja. 'Ne ya hĩnda zä da du 'mø bi bennate. ⁴³ Xants'o rá do'yo ra ja'i 'mø bi t'ägui. Nu'mø bi bennate p'uya, ya di nejmanho rá do'yo. Hĩngui nzaqui ra ja'i 'mø bi t'ägui, pe nu'mø bi bennate, ya xanzaqui. ⁴⁴ Nu ma do'yohu ja ua ja ra ximhäi da ma nt'ägui. Pe nu'mø danj bennate p'uya, ya hĩnma nzä ngue da du. Porque ja rá do'yo ra ja'i ngue da du, xĩndi nja rá do'yo ra ja'i ngue hĩnda du.

⁴⁵ I mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna ra Adán, ra madi ja'i bi m'mui, Oja bi hoqui 'ne bi japi ngue bi nja rá te", i ena. Pe nuna ra Cristo bi m'mu'a m'mefa, ya hĩngra ja'itho na, guehna da zä di unna 'da'yo te yø ja'i na. ⁴⁶ Rá madi, bi nja ma do'yohu ngue da du. M'mefa p'uya, di nja ma do'yohu ngue hĩnda du. ⁴⁷ Nuna rá madi ra ja'i bi m'mui, ra häi rá do'yo 'mø mi ma mahoqui na. Pe nuna rá yoho ra ja'i bi m'mu'a m'mefa, gue'a ra Cristo bi 'ye mahets'i na. ⁴⁸ Gátho yø ja'i 'bu'a nximhäi i ja yø do'yo tengutho rá do'yo na ra ja'i rá madi bi m'mui ngue ra häi rá do'yo. Pe nu'u yø ja'i di ma mahets'i, di nja yø do'yo tengutho rá do'yo'a bi 'ye mahets'i. ⁴⁹ A nuju, i ja ma do'yohu tengutho rá do'yo ra Adán. Pe m'mefa, xquet'a di nja ma do'yohu tengutho rá do'yo ra Cristo bi 'ye mahets'i.

⁵⁰ Ague ma zi cu'ahu, dí nne ga xi'ahu ya, nuna ma do'yohu n'youi ra ji, hĩnda zä di m'map'u ha di manda Oja na. Porque nuna ma do'yohu hĩngui zai, ya hĩnda zä di m'mui para zantho na. ⁵¹ Pe

dí nne ngue ga xi'ah̄ n'na rā hya h̄ngui fadi hanja. A nūja ya, h̄nga gātho ga tūh, p̄e gā dā ma mapādi mā do'yoh̄, n'nan'yo dā gohi. ⁵² Tengutho gui ts'antrā dā rā ja'i, n'na zihmantho dī njarbutho'a te ja ngue dī nja. Nū rā pa ngue rá n̄εgui, dā t'ode ngue dī nyā rā corneta. Nū'mø bi nyā'a p'uya, nū'x̄ xandu, di b̄ennate ngue dī m'm̄ai para zantho. P̄e nū'x̄ yø ja'i di 'butho'a rā pa'a, dā ma mapādithobi yø do'yo. ⁵³ Porque mā do'yoh̄ h̄ngui zai, jatho ngue dī mpādi, dā gohi ngue dī nzai. A nuyá, nuna mā do'yoh̄ ja ngue dā du. Nū'mø bi zā bi mpādi, ya h̄inda du. ⁵⁴ Nuna mā do'yoh̄ i tu, bi zā bi mpādi, para zantho dī nja mā 'do'yoh̄. Ya dī nja'a te mmamp'x̄ ja rā Maca Libro ngue ɛna: “Nū rā ndate i ja, dī m'm̄hrā ts'edi, porque dā thapi. ⁵⁵ Ya h̄inda zā dā hyoj̄ rā ndate. Porque h̄inha dā zā dī ntate ngue dā hyoj̄”, i ɛna hya. ⁵⁶ I ja rá ts'edi rā ndate ngue ho yø ja'i porque ja yø ts'oqui yø ja'i. 'N̄e i mmanna ley ngue dī njaprā castigo rā ts'oqui. ⁵⁷ P̄e janjuani dadi ja mammađi Oja ngue mi zā mā ɛc'ei mā Hmūh̄ Jesucristo, gue'a bi 'yøt'e ngue dā taph̄ rā ndate'a.

⁵⁸ Janangue nuya mā zi cu'ah̄, ga d̄h̄ xandõnho. 'Yo gui hehm̄ nā mā nt'ɛc'ei h̄ i ja. 'Yo gui s̄ayah̄ ya, zant'a dami 'yørpah̄ rá 'b̄efi rā Hmū. Ya gui pah̄m̄ ngue nuna rá 'b̄efi rā Hmū dí ørpah̄ h̄inga s̄arbutho dadi mp̄ehm̄.

16

¹ Nū'a rā m̄nyu ja ngue gui peth̄ para ngue gui unhn̄ mā cūh̄ rá m'm̄'a n'nanni, dami 'yøth̄ tengutho rā hya dá xicā yø 'yɛc'ei rá m'm̄p'x̄ ja rā h̄ai Galacia. ² Nū'mø gá mp̄eti'h̄'a ndomingo, n'na ndi ngu n'na ndi gui mp̄eti'h̄, n'na ngu n'na yø 'yɛc'ei dā hyaxi zi algo rā

m̄nyu ngue rā ofrenda para ngue dā ma m'm̄ets'i. Janangue nū'mø dá magā p'x̄ gui 'b̄ahm̄, h̄inga ja gui peth̄ rā m̄nyu. Ya xqui 'uec̄m̄ zihangu'a tengue xā nzat'a ni ts'edi xcā tahm̄. ³ Nū'mø dá magā p'x̄, ya xqui huanhn̄ yø n'yoh̄ ga ɛt'a ngue dā ma Jerusalén, di dā rā m̄nyu. 'N̄e ga unna carta dā gats'i ngue dan̄i dā. ⁴ A nū'mø dā zā ngue 'n̄equi ga mma, 'da gdá m̄egā'be'x̄ yø n'yoh̄ dā ma p'uya.

⁵ Nū'mø dá n̄x̄a ua ngue gan̄i mpagā p'x̄ ja rā h̄ai Macedonia, m'm̄efa p'uya ga thogui gan̄i mpap'x̄ Corinto gui 'b̄ahm̄. ⁶ Xamhmatho dā zā ngue ga m'm̄cā p'x̄ njamm̄i pa. A nū'mø dā zā, ja ga m'm̄p'x̄ m̄ente gā di thohyø s̄e'ye. Ya dā zā gui f̄ax̄ch̄ te ga hon̄i ha gan̄i mpa 'mø dá thogui. ⁷ H̄indí nne ngue ga thotho 'mø dá map'x̄ gui 'b̄ahm̄. Dā ne Oja ngue dā zā ga m'm̄cā p'x̄ njamm̄i pa. ⁸ P̄e nuyá, dí nne ga m'm̄cua Efeso m̄ente dā zõnna pa ngue rā ngo Pentecostés. ⁹ Porque nuna Efeso s̄ap'x̄ ga mmangā x̄anho rā hya ua madague'a x̄angu to s̄qui.

¹⁰ Nū'mø bi map'x̄ gui 'b̄ahm̄ nā rā Timoteo, dami 'yørpah̄ masu, porque nuna xquet'a ørpabi rá 'b̄efi rā Hmū tengutho rā 'b̄efi dí øt'ä. ¹¹ Nuna rā Timoteo, dami nū mansuh̄ nā. A nū'mø bá pengui ngue dā zøcua dí 'b̄ai, guá f̄ax̄h̄'a te di zøcua. Porque di tøm̄i ngue dā zøcua ha dí 'b̄ai, dā gue'x̄ má cūh̄ n'yoi dí tøm̄i ngue dā zøcua.

¹² A nuna mā cūh̄ rā Apolos, dá xicā nā ngue 'da xtí m̄ah̄'x̄ mā cūh̄ bi ma dā nū'ah̄. P̄e h̄imb̄i ne bi ma. A nuyá, xamhmatho dā bongui ngue dā map'x̄ ya.

¹³ Dá 'yo ni 'yu te gui 'yøth̄. Dami 'yøt'e ngue d̄ ni nt'ɛc'ei h̄. Dami hyah̄ nzamm̄i n'na ngu n'na.

14 Nu'a te gä i ja ngue gui 'yøth_u, to bi zä ma ja'i, gä gui mahm_u.

15 Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø rá mædi mambá hmaná hoga 'da'yo hya p'u ja ra häi Acaya gui 'b_uhm_u, gui pahm_u ngue nuna ra Estéfanas co gätho'u 'b_up'u ja rá ngu na, guehya rá mæditho bi 'y_εc'ei na ra hya na. 'N_ε guehya janjuan_i ngue ho yø mmæi ngue faxyø cu ya. 16 Dí nnegä ya ngue nu'a te ra hya mmanya dí xi'ah_u ya, dami 'y_εc'ei_hu. Da gue'u mi'da di mpefi ngue mmaná hya, 'n_ε da 'yøt'ah_u ra nho na ra hya i mma, dami 'y_εc'ei_hu te mma.

17 Janjuan_i dadi johya ngue bi zøcua ya ni mm_εnguh_u ra Estéfanas, bá n'youi ra Fortunato, conna Acaico. Porque hingu_i sä gui zenguagah_u ngue yap'utho ni nguh_u. Pe ya bi zøcua ya ma cuh_u ngue bi zenguagui, _εntho gá søsch_u ua ngue gá zenguagah_u. 18 Janjuan_i ngue di hacra ts'edi 'mø mi zøhø, tengutho gui ha'ah_u ra ts'edi. Dami pahm_u ngue nuya yø n'yoh_u njap'u ngue di hacra ts'edi yø ja'i, dami nu mansuh_u ya.

19 Nuya yø 'y_εc'ei 'b_ui gä ra häi Asia, gä di zengua'ah_u. Nuya di zengua'ah_u, guehna ra Aquila 'nehra Priscila, da guehya yø ja'i di mpeti p'u ja yø ngu ya p'uya di zengua'ah_u. Porque n'nat'a ma Hmu dí _εc'ei_hu. 20 I pen'nah_u ra nzengua gätho ya ma cuh_u 'b_ucua. Gätho ma zengua n'na ngu n'na'ah_u.

21 Nugä drá Pablo dadi cuatä ma thuh_u na ra carta ja ua ngue dadi zengua'ah_u.

22 A nuyá, nu'mø toni ja'i ngue h_indi ma'a ma Hmuh_u Jesucristo, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Da ne'a ra Hmu ngue da _εh_ε.

23 Nu'a ma Hmuh_u Jesucristo da ne ngue di jap'ah_u. 24 Nu to gätho di _εc'ei_hu ra Jesucristo, dí pen**n**babi ra hya ngue dadi madi. Da ngut'atho.

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Nugä ya, co 'nɛhna ma zi cuha ra Timoteo dadi zɛnguagä 'be'u yø ja'i Oja di mpɛti p'u ja ra hnini Corinto, da gue'u mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja rá m'mup'u ja ra häi Acaya dadi zɛngua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nɛhna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'nɛ da hyut'a ni mmuihu.

³ Nuna Oja ngue rá Oja 'nɛhrá Papá ma Hmuhu Jesucristo, ma ga ja mammadihu naya. Nuna Oja ma Papáhu, di huɛgahu 'nɛ di hoga ma mmuihu na. ⁴ N'na ndi ngu n'na ndi ga sahu ra n'u, guehna Oja di hoga ma mmuihu. Pɛ tengutho bi 'yørcahu Oja ngue bi hoga ma mmuihu, i nnepe ngue ga jahu p'u ma mmic'ɛihu ya. Nu'mø di nnu ma mmic'ɛihu ngue sä ra n'u, xquet'a ga hojrahu yø mmui. ⁵ Nu'mø xangu ra n'u di sahu tengutho ra n'u bi zä ra Cristo, pɛ nuna ra Cristo mathoguihu di hoga ma mmuihu na. ⁶ A nuyá, nuna ra n'u di sägä, guehna di zäp'u di nhohni mmuihu na 'nɛ di nyanni tehu naya. Nu'mø ngue di hogä ma mmui Oja, xquet'a da zä gui tini ha di nhohni mmuihu 'nɛ gui tini ha di nyanni tehu. Porque nu'mø gui sahu ra n'u tengutho xtá sägä, di nne ngue gui seti xanho te gä ra n'u ja ngue gui sahu. ⁷ A nuyá, di pa'a njuani ngue gä gui pømmanhohu ya, porque di pacä ngue nu'mø ya gdi sahu ra n'u tengutho xtá

sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmuihu tengutho i hoga ma mmui.

⁸ Ague ma zi cu'ahu, nu'u yø xɛqui jap'u ja ra häi Asia, dami pahmu ya ngue xandøngu ra n'u xtá sägä p'u. Janjuani ngue dá m'mu mman'u. Ya di ɛna ngue hin xcabá seti te gä ra n'u dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. ⁹ Nup'u ngue nná bɛni, ɛna gue ya xi ts'anni ngue da thogui. Pɛ nuna te gä ra n'u dá thocä, i nja na para ngue man'natho ga hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bɛnnate yø ánima. Ya hinda zä da 'yɛnna ja'i ngue dá hyonɛ ha di nyannate. ¹⁰ Pɛ nu'mø ra ora mi ja ngue xtabá thogui, di haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i fäxqui. Da guehya di haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sä ra n'u di sigue da yangui. ¹¹ Pɛ i jatho gui fäxcahu ya ngue gui mmarcahu Oja. Nu hangu gangu yø ja'i da marcaguí Oja, nu'mø bi nu yø ja'i ngue di japaguí Oja, gä gue'u di ja mammadi Oja'u.

¹² I jap'u man'na ra hya ya ngue man'na ma datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja ma 'yomfɛni ngue majuaní dadi mporta xanho ua ja ra ximhäi. Pɛ nu te gä di øt'e, majuaní ngue ma mmui nná øt'e. Nuna ra hya di xi'ahu ya, guehna dá n'yogä 'mø ma magä p'u gui 'bahmu naya. Pɛ gue bi 'dacrä mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga ɛna ngue di pase te nná 'yo. ¹³ Nuyá yø hya dadi cuatá ua ja ra sacua, hin tema man'na ma hya ma uants'ibi, gä gue'a te mmanna sacua. Nuna ra hya gui timhmu p'u ja ra sacua, guehna ra hya di nne ga xi'ahu naya, nugä hindi hä'ahu. Emmɛi di nnegä ngue da dinni mmuihu xandønho ngue gä gue'a te di øt'e. ¹⁴ Porque nuyá, hinga gä tinni

mm̄ih̄u x̄anho hanja te dí øt'e. P̄e dí nneḡa ngue da d̄inni mm̄ih̄u x̄anho te dí øt'e, n'namhm̄a ngue nu'mø ra pa da ep̄'u ra Hmu Jesús, ya da z̄ap̄'u guí 'ȳespaḥ̄u'a tengue nná 'yoḡá. Dagueque, xquet'a ga ep̄spabi'a tengue gn̄i 'yoh̄u p̄'uya.

15 Nuḡa nup̄'u nná b̄eni, dí en̄a ngue ya guí n̄nu manhoj̄u, jan̄angue dá s̄änná'a rá yondi ngue xca map̄'u ngue xcabi z̄engua'ah̄u.

16 Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcan̄i nthoc̄a p̄'u guí 'b̄ah̄mu. Nu'mø xcabá penḡa Macedonia p̄'uya, mah̄øn'a xcabá thoc̄a p̄'u guí 'b̄ah̄mu. Dí enḡa ngue guí f̄axcaḥ̄u te ga hon̄i ngue gd̄á thop̄'u ja ra häi Judea. 17 P̄e ya h̄imb̄i z̄á dá map̄'u. ¿Ua guí em̄hm̄u ya ngue h̄imma juan̄i te dí mm̄anḡa 'mø mā s̄änni ngue ga mmap̄'u? Nun̄a ra hȳa dá mā ngue xca øt'e 'n̄e ya h̄imb̄i nja, ¿ua s̄á guí 'ȳemhm̄u ngue 'da'igu n̄n̄a yaḡá'be yø ja'í 'b̄ucua ja ra x̄imhäi? Porque yø ja'í i mma ngue da 'yøt'a n'na ra hȳa, 'n̄e pad̄i x̄anho ngue nu ra hȳa i mma, h̄inda 'yøt'e. 18 P̄e i pa Oja ngue h̄injam'mø dí mma ngue ga øt'ä n'na ra hȳa nu'a dí pad̄i ngue h̄inda z̄á ga øt'e. 19 H̄inga gue'a dí øt'ä'a, porque dí tenn̄a ra Jesucristo rá Ts'ant̄'u Oja. A nuḡa ya, conn̄a Silvano, conn̄a Timoteo, ya xt̄á xi'ah̄e hanja na ra Jesucristo. Nun̄a, h̄injam'mø bi man'a n'na ra hȳa ngue da 'yøt'e, 'n̄e pad̄i ngue h̄inda 'yøt'e. Porque nun̄a ra Cristo ḡátho majuan̄i te bi mā. 20 Nu te ḡama hȳa x̄a yat'Oja ngue di nja, go gue'a ra Cristo øt'e ngue ḡa di nja. Jan̄angue ya dí ep̄spah̄u Oja 'mø dí em̄hm̄u ngue majuan̄i'a te mm̄anná hȳa Oja. Porque nu'a te m̄i hm̄a ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja. 21 A nuḡa ya, x̄imma ngu'ah̄u, gueh̄na Oja di hac̄u ra ts'edi ngue h̄inha gd̄á h̄ehm̄u ra Cristo. Nun̄a Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igah̄u. 22 Ya dí oh̄u rá 'ȳe Oja

ya. Ya bá 'benngah̄u ra Esp̄ritu Santo ngue ga n'yoh̄u. Jan̄angue ya dí h̄axh̄u njuani ya ngue ḡátho m̄i'da yø hȳa x̄a yat'Oja ngue ra nho di 'dacju, ḡa di nja.

23 Nu'a ngue h̄indá maḡa p̄'u Corinto tengutho n̄m̄i s̄änni ngue xca map̄'u, nuḡa dí en̄a ngue go n̄i nhoh̄u ngue h̄indá maḡa p̄'u. I pa Oja ngue majuan̄i te dí xi'ah̄u. A nu'mø guí em̄hm̄u ngue h̄imma juan̄i te dí mma, nuḡa dad̄i n'uni ngue mad̄a z̄uc̄a Oja 'mø. 24 H̄indí nne ga mma ngue ja ga s̄änni ha gdi jap̄ni nt'ec̄'eiḥ̄u, ya dí pad̄i ngue da n̄i nt'ec̄'eiḥ̄u. A nun̄a ra hȳa dí nne ga øt'e, gueh̄na ngue man'natho guí johyah̄u 'mø di yah̄u.

2

1 Jan̄angue nuḡa dí en̄a ngue man'na x̄anho ngue ya h̄indá map̄'u mah̄øn'a, porque nu'mø xca maḡa p̄'u, h̄ønt'a xti du n̄i mm̄ih̄u co nun̄a ra hȳa xca mā ngue xca h̄ec'ah̄u te ḡa guí øth̄u. 2 Porque nu'mø ga øt'ä ngue da du n̄i mm̄ih̄u, ¿te'o da z̄á da 'yøt'e ngue ga johyaḡa 'mø? H̄inda h̄øn'athoh̄u s̄á guí 'yøth̄u ngue ga johyaḡa. P̄e ¿ha di z̄á ga johyaḡa 'mø ga xi'ah̄u yø hȳa di du n̄i mm̄ih̄u?

3 Jan̄angue ya h̄indá maḡa p̄'u, sinoque h̄øntho dá pen'nah̄u ra carta dá ot'i. H̄indá ne ngue ga mmap̄'u ngue h̄øndra d̄umm̄i ga ma ha. Porque ya h̄inda z̄á ga johya 'mø ga h̄ec'ah̄u te guí øth̄u. Dague'ah̄u p̄'uya, xquet'a dí pad̄i ngue h̄inda z̄á guí johyah̄u 'mø h̄øndra d̄umm̄i ga hats'ah̄u p̄'u. 4 Nu'mø mā ot'ä ra carta dá pen'nah̄u p̄'u, janjuan̄i ngue h̄indí pad̄i te ga ot'i, asta dí zon̄i ngue ra ndødumm̄i jagui. Porque dí pad̄i ngue da du n̄i mm̄ih̄u 'mø ḡá nuḥ̄u na ra hȳa dá ot'i. P̄e nun̄a ra hȳa dá pen'nah̄u p̄'u, h̄indá pen'nah̄u p̄'u ra hȳa ngue da du n̄i mm̄ih̄u. Sinoque dá pen'nah̄u p̄'u

rā hyā n'namhmā guí padí ngue mathoguiho dadí ma'ah̄u.

 5 A nunā rā n'yoh̄u bi 'yotrā sui p'uā guí 'bah̄mā, hingā hõngthogui bi 'yõt'e ngue bi dū mā mm̄ai, sinoque xquet'ā 'ne'ah̄u bi 'yõt'e ngue bi dū nĩ mm̄aih̄u na. Pẽ hĩndĩ nne gā mmā ngue mathoguiho rā nts'onĩ bi 'yõt'nā rā n'yoh̄u dí xi'ah̄u. Porque hĩndĩ nne ngue dā 'yẽnguĩ ngue dí hõrpabī rā hyā. 6 Pẽ nuyá, yā mmē gátho 'da'igũ gā mam̄hmā ngue gā hejpāh̄u'ā te ø'nā rā n'yoh̄u na. Yā cō nū'ā ya. 7 Xan̄ho ngue guí punnbah̄u'ā rā n'yoh̄u ya. Damĩ hojpāh̄u rá mm̄ai. Nuyá hĩnguĩ padí te dā 'yõt'ya, pẽ 'yo guí nneh̄u ngue nĩmantho mathoguiho dā dū rá mm̄ai. 8 Mā'da'yo damĩ 'yutī ngue gadí mah̄mā'ā rā n'yoh̄u ya. 9 Yā mam̄'met'ō xtá pẽn'nah̄u p'uā rā cartā ngue guí hejpāh̄u'ā yø mmejmāhyā. Dá xi'ah̄u nā rā hyā na, dá ne ngue gā haxã njuanī ngue'mø̄ guí 'yõt'e te dí xi'ah̄u, oque hĩn'na. Pẽ yā bī nja, yā gá hejpāh̄u nā rā n'yoh̄u dí mmangã. 10 Nū'mø̄ guí punnbah̄u nā rā n'yoh̄u gá hejpāh̄u ya, xquet'ā 'nequi dadí punnbi. Porque dí nne ngue rá hmī rá dá rā Cristo p'uā gā punnbi te'ō guí punnbah̄u. Madague'ā hĩnguĩ ho te bi 'yõrcagũ rā ja'ĩ, pẽ gā punnbi, porque hĩndĩ nne ngue di nts'onnā hyā p'uā hā guí 'bah̄mā. 11 Porque rā zithũ janjuanī ngue thũhrá̄ xã ngue di ts'onnā hyā p'uā hā guí 'bah̄mā. Pẽ nū'mø̄ dí nhojpābī yø ja'ĩ, yā hĩndā dah̄rā zithũ.

 12 Nugã dá map'uā jā rā hĩnĩ Troas ngue dá mangã hanjā nā rā hogā 'da'yo hyā ngue rā Cristo. Pẽ Ojā bi 'yõt'e ngue bi bõngmanho rā hyā dá mangã p'uā. 13 Pẽ hĩmbi zã xcā n'yo mapãhã, porque mā cuh̄u rā Tito yā marã hyā'ā ngue jā xcā nthẽ'be p'uā, pẽ hĩmbi zõhø. Janangue dá n'yẽtegã p'uya, dá

thogui, danĩ mpagã p'uā jā rā hãĩ Macedonia, xammatho ngue jā xcanĩ nthẽ'be p'uā rā Tito.

 14 Bī mãqui jammādigui Ojā nunā bi 'yõt'e ngue dí n'yo'be rā Cristo, 'nē fãxqui ngue hõnnbũ bi zã nnã mā i nthahã rā hyā. Ndap'uā bi zã nĩ mā rā hyā, tengũtho rā bopo ngue mahotho gā yanĩ ndap'uā bi zã. Porque Ojā bi 'yõt'e ngue nunā rā hyā dí mmā dí n'yo ndap'uā bi zã. 15 Janjuanī ngue nnũ manho Ojā ngue dadí 'yonnā hyā ngue rā Cristo. Nū'mø̄ zø rā bopo, nū'ā gā yanĩ, gátho yø ja'ĩ paha. Njarbatho rā hyā dí mmangã ya, gátho yø ja'ĩ øxrā hyā, ngu'uā dí nyanyø̄ te, ngu'uā dā ma rā castigo, gã øxrā hyā. 16 A nū yø ja'ĩ dā ma rā castigo, nunā rā hyā øde, ẽnā rā ndate n'youi rā hyā p'uā gā mbẽni. Pẽ yø ja'ĩ dí nyanyø̄ te, nunā rā hyā øde, mazihotho p'uā gā 'yøde, 'nē tĩnyø̄ mm̄ai ngue guehnā rā hyā i dinnã 'da'yo te na. ¿Te'ō xõdā bõni ngue dā base hā di japi dā 'yõt'nā rā 'bẽfi na? 17 Porque xangū yø ja'ĩ di ho ngue dā mambrã hyā Ojā, pẽ hõntho nne ngue dā gũjpābi rā m̄enyū yø ja'ĩ. Porque mā uants'ĩ rā hyā i mmā, hingā gã gue'ā rá hyā Ojā i mmā. Pẽ nugã, nunā rā 'bẽfi bi 'dacã Ojā ngue gā øt'e, gue'ā dí øt'a. 'Nẽ nnũ Ojā ngue hĩmmā xõts'etho nnã mannā hyā, sinoque dí hah̄mā mm̄ai ngue dí ørpabī rá 'bẽfi rā Cristo.

3

1 Mamĩ 'yẽmh̄mā ngue nnã mangã nā rā hyā nā ngue dí ẽspabī rā hyā dí mmā. ¿Uā guí ẽmh̄mā ngue mahyonĩtho gdi cagã n'na rā cartā gā dã'ah̄u, jā dí mmamp'uā ngue xan̄ho rā 'bẽfi dí øt'e? ¿Ogue go guí 'dacjũ n'na rā cartā ngue gā caxpũ nnã ma, jā dā mamp'uā ngue xan̄ho rā 'bẽfi dí øt'e, tengũtho øt'i'da? 2 Pẽ nugã hĩngrā cartā dí

honiŋ ngue da mäxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'iŋ ngue da bađi hanja ra hya, da zä da nu te gni 'yohu, ja da bap'u p'uya ngue'mø pømmanho ra hya dá mangä p'u gui 'buhmu ogue hin'na. Nugä zant'a dí mben'ahu. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangu ra nho bi 'yøt'ahu na ra hya dá mangä. Pe himbi 'yotra carta conna tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. Ne himbi 'yotyø letra p'u ja n'na ra xindo tengutho yø hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espíritu Santo bi 'bät'a ni mmuihu, gue'a gui nequi'a te bi 'yøt'ahu ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nuna rá 'befi ra Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogä'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'befi Oja dá øt'e, i pase Oja ha gui japi ngue i sä di ørpabi rá 'befi. A nugui, hingui sä ga ena ngue dí pase ha gda japi te dí øt'e. ⁶ I øt'a Oja ngue i sä ga xicä yø ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hingui ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'embu da 'yotra ja'i. Sinoque i mmana 'da'yo cohi ngue høndra Espíritu Santo da zä di unna 'da'yo te yø ja'i. Pe nu ra ja'i ena ngue da 'yøt'e gätho yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, ya ra castigo di nthui, porque hinda zä da 'yøt'e te gä mmamp'u ja ra ley. Pe ra Espíritu Santo, ra 'da'yo te di uni.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guep'u ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hingui sä da hyetyø judío porque emmei di yoxni rá hmi. Pe nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damits'u bi m'medi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'met'o. Janangue mazihotho te bá njap'u ha bá fädi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hingui øt'e te gäma hya mmamp'u

ja ra ley, da ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pe ma datho mazihotho na ra hya bi 'daju ra Espíritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue da ma ra castigo yø ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga ma ts'oquiha. Man'na ma datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'met'o, pe hapu gue da hyannabi ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'met'o, 'ne himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguiho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummi ngue dí mmana hya, dí nnepe da bađi gätho yø ja'i ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugä hinda øt'e tengutho bi 'yotra Moisés ngue bi gutrá hmi, himbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi. Porque hingui nnepe da nu yø ja'i ha di m'me'a gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zä bi dinyø mmi yø judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbutho, hingui tindyø mmi yø ja'i hanja ra hya. Nu'mø di xähra Maca Libro ha nt'ot'i ra nyogui cohi bá nja m'met'o, hingui tini hanja ra hya. Porque høndra ja'i da 'yec'ei ra Cristo, da zä da dini xanho rá mmi hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyø pa ja p'uya, nu'mø di xähø judío ya yø hya bi 'yotra Moisés, njot'itho yø n'yomfeni. ¹⁶ Pe nu'mø bi 'yec'ei ra Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfeni i njot'i, da dinna mmi hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Jesucristo conna Espíritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá, nu ra ja'i ngue n'youi ra Espíritu Santo, nuna ra ley mi mma ngue da ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra hya mađi ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gätho gahu ya, ya bi dini xanho ma mmuihu

ngue ma datho xandønhø'a ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'bøhmø ya, hønt'a hønt'a so ma mmøihø'a ya, ya sår'mø ngue man'na man'na gda cohmu tenguthø'a. Pø gue gue'a ra Espiritu Santo da ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yørcø ra mate Oja ngue bi 'dacø na ra 'bøfi na. Janangue nyá, hñjam'mø di cohma mmøi ngue ha nná mangä ra hya. ² Nu'a n'na ra hya ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'bø'isä, hñga gue'a nná 'yogä'a. Hñgra nts'o nná n'yo ngue ga hätyø ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hñdí sänse yø hya dí mma. Nup'u ja rá hmí rá dæ Oja, gæ gue'a ra hya majuaní dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue dí n'yo yø mmøi yø ja'i ngue xanho na ra hya dí mma. ³ Pø nyá yø ja'i hñguí tñmp'u ja yø mmøi hanja na ra hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i nñ hya ra 'yü ngue dí ma ra castigo ya. ⁴ Gue'a ra zithu 'yo ua ja ra ximhäi xa ngorpa yø n'yomfñi yø ja'i hñguí øc'ei ra hoga 'da'yo hya ya. Porque hñguí nnepe da xohyø n'yomfñi yø ja'i co nuna ra hoga 'da'yo hya, ngue da badí hanja ngue maguesø na ra Cristo. Porque ra Cristo bi nja'i, 'nø gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna ra hya dí mmangä p'u ha 'bøhyø ja'i, hñna mangä na ra hya na ngue go da 'yøcagui yø ja'i. Sinoque gue'a ra Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue da t'øc'ei'a. A nugä p'uya, rá mæfitho gra Cristo, dí ørpabi rá 'bøfi nuna da 'yøt'ahø ra nho. ⁶ A nyá, Oja bi zänñ ngue bi nja rá nyot'i di yorbü ja ra 'bøxui. 'Nø xquet'a bá sänñ ngue guehna ra hoga 'da'yo hya bi xoga ma mmøihø, n'namhma ngue ga pahmu hanja ngue tate Oja. Porque ya bi ðimma mmøihø hanja ra Cristo.

⁷ Nuna ra hya bi færcagui Oja ngue ga mma, guehna ra hoga 'da'yo hya hñ'yø n'na ra cosa ngue rá muui na. Pø nugui, hñ temæ ts'edi jagui ngue gdi pæse ha gdä japi ga mmanna hya. Janangue ja dí nøqui p'u xanho ya ngue guesø Oja bi 'dacra ts'edi ngue dí mmambrä hya. ⁸ Madague'a ngue gæ ra n'u nná 'bøi, pø hñguí tü ma mmøi. Madague'a ngue ja'mø ya hñdí padí te ga øt'e, pø hñguí cohma mmøi. ⁹ Madague'a sæcyø ja'i, pø Oja hñguí hægagui. Madague'a engbæ häi yø ja'i ra hya dí mma, pø mahøndí hæ ra ts'edi dí honí ha nná japra hya. ¹⁰ Hønñbø bi zä dí søni dadi n'uní ngue maða thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bøi ngue fæxcagui. ¹¹ Mente yø pa dí 'bøi, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue dí mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bøi ngue fæxcagui, janangue hñte di jacyø ja'i. ¹² Mente yø ja'i honí ngue ha di hyogui, pø nugä p'uya mente di 'bøi, dí honí ha gdí nthøhø ra 'da'yo te.

¹³ Nup'u ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yønæ: "Nuna te ra hya dí øc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na", bi 'yønæ. Xquet'a dí njadá p'uya ngue nuna te ra hya dí øc'ei, guehna dí xihyø ja'i naya. ¹⁴ 'Nø hñdí su ngue da hyogyø ja'i, porque dí padí ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bønñate. Dí njathø p'uya, ngue ya ma n'yohø ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bønñatehø, 'nø 'da zixcathøhø Oja p'u ha 'bøi. ¹⁵ Nu te gæ ra n'u dá sägä ya, dadi n'uní ngue dá sägä ra n'u ngue dí honí ha gdi nthøhø rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i dí nthøui rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mammaði Oja p'uya, gæ guehya yø ja'i da

'yεspabi Oja ya.

 16 Janangue nuyá, h̄injam'mø
 ngue di coh̄ma mm̄ai te dí øt'e.
 Madague'a ngue man'na n̄i gah̄ma
 ts'edi, pε mā n'yomfēni, n'na pa
 ngu n'na pa man'na n̄i hya ra
 ts'edi. 17 Madague'a ngue dí s̄a ra
 n'na mēnte yø pa dí 'b̄ucua ja ra
 x̄imh̄ai, pε zits'utho p'na nn̄a b̄engá'a,
 porque da thotho'a ra n'na dí s̄aḡa.
 A nup'na di mengra n'na xt̄a s̄aḡa,
 x̄andøngu ra n̄ho ga nth̄e'be para
 z̄antho. 18 Janangue nu'a te ra
 n'na dí thogui, h̄indí ør'ma güenda
 ngue masque dí s̄a ra n'na. Nu'a ma
 d̄atho ngue so mā mm̄ai, gue'a ra
 n̄ho di 'daca m'mefa Oja'a. Porque
 nu'a te ra n'na tho'a n'na mēnte ra
 pa 'b̄ui, i thotho'a. Pε nu'a ra n̄ho
 mman'Oja ngue di nja m'mefa, i ja
 para z̄antho'a.

5

1 A nuyá, ḡa dí pad̄i ngue ga tuh̄a,
 porque mā do'yoh̄a h̄ingūi zai. Pε
 Oja, ya x̄a ns̄ap'na mah̄ets'i ngue ja
 gan̄i m'm̄ah̄ma p'na para z̄antho. Nε
 nup'na ha ḡa m'm̄ah̄ma, guesε Oja
 bi hoqui. 2 Majuan̄i ngue mēnte
 ra pa dí 'b̄uh̄ma ua ja ra h̄ai, h̄indí
 nn̄uh̄a ra pa di mp̄adi ha dí 'b̄uh̄ma,
 n'na zihmantho gan̄i m'm̄ah̄ma p'na
 mah̄ets'i bí ja mā ngūh̄a. 3 Ya
 ja ra 'da'yo ngu ha ḡa m'm̄ah̄ma.
 H̄ingūi s̄a ḡa εn̄a ngue h̄in'yua mā
 ngumh̄ma. 4 Mēnte dí 'b̄uh̄ma ua,
 dí dants'i ngue ra n'na dí s̄ah̄a. H̄indí
 nne ḡa m̄ma ngue ḡa εn̄a dí x̄on̄ni
 ḡa socua mā do'yo. Sinoque nu'a
 dí x̄on̄h̄ma ngue ḡa m'm̄ah̄ma p'na ja
 ra ngu di 'dac̄j̄a Oja para z̄antho,
 ya h̄injon da du. 5 Gueh̄na x̄i ns̄a
 Oja naya ngue x̄a hoqui hap̄a ḡa
 m'm̄ah̄ma. 'Nε bá penh̄na Esp̄iritu
 Santo ḡa n'yoh̄a. A nuyá, ngue ya
 dí n'yoh̄a ra Esp̄iritu Santo, ya dí
 h̄ax̄a njuan̄i ya ngue nu te ḡama hya
 mman'Oja, ḡa di nja.

6 Janangue nuyá, dí ha ra ts'edi
 hangu ra pa h̄indí yobēni. Mēnte dí
 'b̄ucua ja ra x̄imh̄ai, ya dí pad̄i ngue
 tobe h̄indí 'b̄ap'na ja mā ngum'me ra
 Hmu Jesús. 7 Nu'a dí tøm̄i ngue dí
 nja, dí h̄ax̄a njuan̄i ngue majuan̄i
 di nja. 8 Ya h̄indí yobēni ngue ngu'a
 di nja, janangue d̄adi x̄on̄i ḡa tu.
 Porque dí x̄on̄ni gan̄i m'm̄a'be ra
 Hmu Jesús. 9 Pε nuyá, mēnte dí 'b̄ui
 ogue x̄ca tu, para z̄antho dí nne ḡa
 ørpabi rá p̄äh̄a ra Hmu. 10 Porque
 ḡathogah̄a, nu'a te xt̄a n'yoh̄a ua ja
 ra x̄imh̄ai, da z̄onna pa da hyascah̄a
 ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na
 yø ja'i di t'un̄ni te ja ngue di tocabi,
 ogue x̄anho ogue x̄an'na te x̄a n'yo
 mēnte ra pa x̄a m'm̄ah̄ra ja'i.

 11 A nuyá, nuna ra Hmu Jesús
 dí nnu mansuḡa na, 'nε dí nne
 ngue da nu manhogui. Janangue
 nuyá, d̄adi ja ndum̄m̄ai ngue ḡa
 tapyø mm̄ai mi'da yø ja'i ngue da
 'yεc'ei ra hya. Nuna Oja, ya pad̄i
 te ḡa dí øt'e, da gue'ah̄a, xquet'a dí
 nne ngue guí pah̄ma hanja'a te dí
 øt'e. 12 Nuna ra hya dí m̄ma, mam̄i
 'yεmh̄ma ngue h̄ontho d̄adi hoqui
 te dí m̄ma para ngue da z̄ap'na ḡa
 εspi te dí øt'e. Sinoque dí xi'ah̄a
 x̄anho hanja te dí øt'e, n'namh̄ma
 ngue da z̄ap'na guí nyan̄a p'na ha di
 yajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di
 yajpagui, guehya di ho da 'yεspabi
 yø hya p'na ha ya, madague'a h̄inga
 njuan̄i yø n'yomfēni. 13 Nu'mø guí
 εnj̄a ngue di locoḡa ngue te dí øt'e,
 nu te dí øt'e h̄ontho dí honn̄bi ha di
 t'εspabi Oja. A nu'mø guí εmh̄ma
 ngue h̄indí locoḡa, gue'mø h̄ontho
 gdi hon̄i ha gd̄a japi ngue ḡa øt'ah̄a
 ra n̄ho 'mø. 14 R̄angue di mac̄j̄a ra
 Cristo, a nuya h̄ondr̄a p̄äh̄a ra Cristo
 dí hon̄i ha gd̄a ørpabi ya. Ya bi du ra
 Cristo ngue bi yanc̄j̄a. Janangue dí
 ør'ma güenda ya ngue εntho ḡa dá
 tuh̄a 'mø mi du'a. 15 Bi du ra Cristo
 ngue da yan̄i ḡatho gah̄a. Janangue
 ya h̄inga s̄anse te gd̄a 'yoh̄a ya,

sinoque ya gdá 'buhm'a ngue ga ørpah rá páhã rá Cristo, nu'a bi du 'nẽ bi bennate.

¹⁶ Xiya, ¿ua hõntho da hnu n'na rá ja'i, ya fadi te ja rá mmãí? Nu'a, hinda zã'a. Nu'mø yø pa mi m'mãhra Cristo, dá enã ngue dá padi te'o. Pẽ nu te dá bẽngã'u yø pa'u, ya hinma ngu'a ja ma n'yomfẽnĩ ya. ¹⁷ A nu rá ja'i ẽc'ei rá Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfẽnĩ. Ya bi zẽp'u'a te manĩ n'yo m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, gã ma'da'yo. ¹⁸ Guehna Oja øt'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo rá ja'i. Ya ma amigohu Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihu rá Cristo. Janangue bi 'dajhma 'bẽfihu Oja ngue ga xihmã mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. ¹⁹ Nunã Oja, bá ẽxra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi bẽntho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacjã rá 'bẽfi ngue ga ximhmã rá hoga 'da'yo hya yø ja'i.

²⁰ A nugã bi 'yøt'e ngue rá representantegã rá Cristo. Tengutho mø ngue da zo'aschã Oja, nu te nne da man'Oja, guehna rá hya dí xi'ãhu naya. Nunã rá Cristo i nne na ngue gui n'amigohu Oja. ²¹ Rã Cristo hin tema ts'oqui i ja na, pẽ para ngue bi gurca ma ts'oquihu, Oja bi japi ngue bi du connã guehã ts'oquihu. Janangue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nu'mø bi zã dá ẽc'ẽihu rá Cristo, ya bi nhohma ts'oquihu p'uya.

6

¹ A nugã ya, ngue ya rá mẽfigã Oja, dí xi'ãhu ngue mamĩ anthohu na rá mate Oja di 'da'ãhu. ² Porque Oja, nu'a rá hya nt'ot'i p'u ja rá Macã Libro i ẽna: "Bã ep'u rá pa xtã sãnni ngue ga 'da'ãhu n'na rá mate. Nu'mø ga socjã, ga øde te gui xicjã. Gue'a rá pa'a ngue da zã di nyanni tehã 'nẽ ga fãxãhu", ẽn'Oja. A nuyã, guehra pa jap'u i sã gui nzohmã Oja

ya. Guehra pa jap'u di nyanni tehã ya.

³ Nu te dí øt'e, dí honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hĩndi nnepe ngue da 'yengyø ja'i hĩngui ho rá hya Oja di mma. ⁴ Sinoque di nnepe ngue da badi gãtho yø ja'i ngue rá 'bẽfi Oja dí ørpe. Janangue nugã dí seti hangu rá n'u dí thogui. Ja'mø hin'yã te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue sãqui. ⁵ Ja'mø fẽgbagui yø ja'i. Ja'mø coca fãdi. Ja'mø pets'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadi mpefi hin'yã p'u rá nzegui. Ja'mø hĩnga mbongui rá ora ga n'ãhã. Ja rá ora ngue ya ga tũ rá thuhu. ⁶ Nu'a gui nẽqui xanho ngue rá 'bẽfi Oja dí ørpe ngue di 'yo xanho, 'nẽ dí padi xanho hanja na rá hoga 'da'yo hya. 'Nẽ gã dí seti te gã ørcagui yø ja'i, i ja ma yemmã. 'Nẽ fãxcagui rá Espĩritu Santo ngue sã dí ørpabi rá 'bẽfi Oja. 'Nẽ majuani ngue dadi madi gãtho yø ja'i. ⁷ Di 'dacra ts'edi Oja ngue nuna rá hya majuani da zã ga mma xanho hanja. 'Nẽ dadi ja ndummai ngue gã rá nho gdã n'yo, n'namhmã ngue hĩha di dajpagui rá nts'o i ja ndap'u bi zã. ⁸ A nuyã, 'bãhyø ja'i ngue nnu mãnsugui, ximmĩ 'bãhyø ja'i ngue hĩngui nnu mãnsugui. 'Bãhyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmĩ 'bãhyø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Bãhyø ja'i ẽngui ngue dí hãte, pẽ nugã zant'a gã gue'a rá hya majuani dí mma. ⁹ Madague'a dadi mpa'be xanho yø ja'i, pẽ 'bã i'da mma ngue hĩngui pagui. Ja rá ora ya dí 'bã ngue rá ndate, pẽ tobe di pongui. Mbẽnngui xã n'u yø ja'i, pẽ hĩngui hogui. ¹⁰ Madague'a tãr'mã'u mã nmã te dí thogui, pẽ nuua ja mã n'yomfẽnĩ dadi johyatho. Madague'a dí hyoya, pẽ nuna rá hya dí mma, xandõngu yø ja'i ørpabi rá nho na rá hya na. Madague'a hĩnguĩts'u te dí pets'i, pẽ nu te gãtho i ja, gã gue'a ørcagui rá

nho'a.

¹¹ Ague ma zi cu'ah_u gyø mm_εnguh_u p'_u ja ra hnini Corinto. Nugä, gä dä xi'ah_u te gäma hya dä co'mi. Porque janjuani dädi ma'ah_u. ¹² A nu'mø ngue hin dädi n'amigoui ya, p_ε ngue gui nnes_ε ngue hin dädi n'amigoui. P_ε nugui, _εmm_εi di nne ga n'amigoui. ¹³ Nugä di nzo'ah_u tengutho n'na ra papä 'mø nzohyø basi, dädi ja'ah_u p'_u. Dami maqui tengutho nnä ma'ah_u.

¹⁴ A nuyä, 'yo gui nne gui nsixh_u'u yø ja'i hingyø 'y_εc'ei. Porque n'nan'yo ra hya ga 'yo yø 'y_εc'ei ngue'a te ra hya ga 'yo yø ja'i hingyø 'y_εc'ei. A nu ra ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, hinga 'da'igu øt'ui ra ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'u, tengutho ra nyot'i, n'nan'yo gui n_εqui ngue'a gui n_εqui ra 'bexui. ¹⁵ Porque ra Cristo hinga 'da'igu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'y_εc'ei ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na ra ja'i hinga 'y_εc'ei. ¹⁶ Nup'_u ja ra nija Oja, hønse'a majuanj ngue Oja i 'bui i nthanne p'_u. Hin'y_u ra nt'edi ngue ja di nthanne p'_u yø dahmu. Gue'ah_u i nnøpa nija Oja, porque Oja i _εna: "Ga n'yo'be'u yø ja'i thannegui. 'N_ε gueque rá Ojagä'u, 'n_ε gue'u ma ja'i'u", _εn'Oja. ¹⁷ Nuna Oja mahøn'a _εna: "Dami pømhmu p'_u ha 'buhyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øth_u'a ra nts'o øt'u, n'namhma ngue da zä gui soh_u ma 'yegä. ¹⁸ Nugä ya da zä gui 'yøt'e ngue ni papäga_u. Nugä p'_uya, ga øt'e ngue ma basi'ah_u", _εna Oja i jase rá ts'edi.

7

¹ Ague ma zi cu'ah_u, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørc_uh_u ya. Janangue ma ga hehmu p'_u'a te gäma nts'o i ja. Ga hehmu p'_u'u te gäma cosa di ts'onnga ma do'yoh_u. Ga hehmu p'_u'u te gäma hya di

ts'onnga ma n'yomf_εni_u. Ma ga hahma mm_ui ga nnu mansuh_u Oja. Ma ga unma mm_ui_u Oja para zantho.

² Ague ma zi cu'ah_u, 'yo di junngä ni mm_ui_u, dami 'yøt'e ngue gui mac_u. Porque nugä hinjondi sui. Hin tema nts'oni di ørpabi n'na ra ja'i, 'n_ε hinjondi här'ma hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i. ³ Nuna ra hya di mma, hinjondi hørpa ra hya ngue ga _εmbi hingui ho te ørque. Ya xtä xi'ah_u m'met'o ngue nugä dädi ma'ah_u m_εnte di 'bui 'n_ε asta gue'mø dä tu. ⁴ Nugä di pa'a njuani ngue gui 'yøth_u ya yø hya di xi'ah_u. Nugä di _εts'ah_u 'mø di ya'be yø ja'i, porque di xifi te gui øth_u. Madague'a di sägä ra n'u, p_ε nu'mø bi zo ma mm_uigä'a te gui øth_u, ya man'natho dädi johya.

⁵ Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hinjam'mø xtä nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'_u bi zä mi ja ra sui. Ya bi du ma mm_ui di _εna ngue xtä ts'onnyø ja'i na ra hya di mma. ⁶ P_ε nuna Oja, nu'_u yø ja'i hingui ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mm_ui. ⁷ Hinga hønt'a dä johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dä johya 'mø mi xiqui ngue _εmm_εi gä 'yørp_uh_u ma su m_εnte bá m'map'_u gui 'b_uh_u. Porque ra Tito janjuani di johya connä ngue'ah_u. 'N_ε bi xiqui ngue tu ni mm_ui_u ngue'a te gn_u unngah_u ma mm_uigä. I _εngui ngue _εmm_εi gui mb_εn_u. Mi zä ma øcä na ra hya na p'_uya, man'na mathoguitho dä johya.

⁸ Nu'mø ma p_εn'nah_u p'_u ra carta m'met'o, bi du ma mm_ui ngue'a te ra hya bi m_ε ra carta. Porque di pa'a njuani ngue da du ni mm_ui_u 'mø gä nuh_u'a ra hya nt'ot'i. A nuyä, ya hingui tu ma mm_ui ngue'a ra

carta dá pɛn'nahɯ p'ɯ. Porque dí padj ngue hinxma ma da du ni mmɯihɯ. ⁹ A nuyá, janjuani dadi johya. Pɛ hingue dadi johya ngue bi du ni mmɯihɯ. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du ni mmɯihɯ, bi mpähni n'yomfɛnihɯ. Oja bi 'yøt'e ngue bi du ni mmɯihɯ ngue'a te gmi øthɯ, n'namhma ngue nu'a ra carta dá ot'i bi 'yøt'ahɯ ra nho, hingue masque ra nts'onj bi 'yøt'ahɯ. ¹⁰ Porque nu ra ja'i tär'man'ɯ rá mmɯi ngue te ga 'yo, ya di 'bätrá mmɯi, da hyɛp'ɯ ra nts'o ga 'yo. 'Nɛ gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyanná te ra ja'i'a. Pɛ nu'ɯ yø ja'i njuantho hingui nne da 'yɛc'ɛi Oja, madague'a ja'mø tu yø mmɯi, pɛ hindj nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te gá 'yøthɯ, porque mǐ zä gmi nuhɯ ra carta dá pɛn'nahɯ p'ɯ ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi du ni mmɯihɯ p'ɯya. Ya gui nnuhɯ te bi nja m'mɛfa mǐ zä gmi pahm'a te bi nja. Gá mbøcɛhɯ p'ɯya, porque gui sɯhɯ ra castigo da ja Oja. Janangue gá hya ra ts'edi ga hejrah'a bi 'yøtrá ts'oqui. Ya di nɛqui ngue hin gadi hothoh'a ra ts'oqui bi nja. A nuyá, janjuani gui nne gui nnujɯ ya.

¹² Nu'mø ma ot'ä na ra carta dá pɛn'nahɯ p'ɯya, hinga høntho dí nnegä ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtrá ts'oqui, ni xindi fäts'i to ts'ui. Sinoque pa Oja te dá bɛngä, porque dá negä ngue da dinni mmɯihɯ ngue nuna ra hya dí xi'ahɯ, guehna ra hya gui nnu mansuhɯ na. ¹³ Gue'a i nhohma mmwigä'a ya.

Pɛ hinga hønt'a i johya ma mmɯi'a, sinoque man'natho dá johya 'mø ma nu ra Tito ngue janjuani di johya conná ngue'a ra nja mmansu guá ørpahɯ. ¹⁴ Nu'mø tobe himmanj map'ɯ ra Tito ya, nugä dí embj: "Dí pacä njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pɛnnabj ya", dí embj.

Pɛ nu te dá xicä ra Tito, majuanj ngue gue'a gá 'yøthɯ'a. Ja bi bømp'ɯ majuanj te dá xicä ra Tito ya, tengutho 'mø dambá m'mucä p'ɯ gui 'bähmɯ ya, gá majuanj ra hya dá xi'ahɯ. ¹⁵ Dí pa'a njuani ngue man'natho di ma'ahɯ ra Tito ya, porque mbɛndya ngue gá gá 'yørpahɯ masu yø hya bi xi'ahɯ, 'nɛ nu'ɯ yø hya bi xi'ahɯ, gá ja ndummɯi ga 'yøthɯ'ɯ. ¹⁶ A nuyá, janjuani dadi johya, porque nu'a te gá gui øthɯ, gá gue'a, hinte di 'bɛdi. Ya hindj yobɛni co nu'ahɯ ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ahɯ, dí nne ga xi'ahɯ hanja ngue bi bøngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yɛc'ɛi 'bɯp'ɯ ja yø hnini ja'a ra häi Macedonia. ² Madague'a 'bɯman'ɯ ngue ts'ui, pɛ janjuani di johya. Madague'a hyoya, pɛ nu'ɯ yø 'bäxte øt'e, di unna mɛnyu tengutho 'mø di mmɛmmɛti. ³ Dadi jagä majuanj ngue nu'a te yø 'bäxte di unj, co gá yø mmɯi gui unj. Nu'a te xa nzännj di unj, man'na ngue hus'mø bi unj. ⁴ Xmmɛi bi 'yäcra mate'ɯ yø 'yɛc'ɛi 'bɯ'a Macedonia ngue da ma macut'ibi ra güenda yø mɛnyu ngue da 'yørpá ra 'bäxte'ɯ yø 'yɛc'ɛi 'bɯ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mǐ so ma mmwigä ngue xta 'yøt'e, hinga hønt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rá mæditho bi unyø mmɯi ra Cristo. M'mɛfa p'ɯya bi ma ngue ya 'bɯi ngue da 'yøt'a te ra hya dí xifi. ⁶ Ma nugä'a te ra 'bäxte bi 'yøtyø mmɛngu Macedonia p'ɯya, dá xicä ra Tito p'ɯya ngue mahønda map'ɯ ngue di 'yopra hya ngue'a ra mɛnyu gá dɯ'mǐ ga pethɯ m'met'o, gui sigue gui peth'a ra 'bäxte'a.

⁷ A nuyá, man'na xanho te gui øthu, porque xanzaqui ni nt'ɛc'ɛihɯ i ja. 'Nɛ gui padj gui nxänbætehɯ xanho ra hya, porque gui tímhmɯ

xandõnho hanja ra hya. I ja'ahũ ra pãhã gui 'yõrpahũ rá 'bẽfi Oja. 'Nẽ janjuani gadi macjũ. Janangue dami ntatehũ ya ngue man'na xtangu ra 'bãxte gui 'yõrpabi ni cuhũ. ⁸ Hinnã mangã na ra hya na ngue xõgue gadi 'bẽp'ahũ gui 'yõthũ ra 'bãxte. Sinoque dí xi'ahũ na ra hya na ngue dí nne gui pahmũ'a te õr'mi'da yõ ja'i nuya ja mpãhã da 'yõrpabi ra 'bãxte yõ mmi'yẽc'eiui. Nugã dí ẽna ngue xamhmatho di nẽqui ngue 'nẽ'ahũ majuanĩ gadi mahni mmi'yẽc'eiui. ⁹ Ya di nẽqui xandõnho hanja'a rá mate ra Hmu Jesucristo bi 'dacjũ. Nu'a go rá mmẽti'a te gã i ja'a, bi 'yõt'a hyoya ngue bi madi gãthogahũ. A nuya ngue bi 'yõt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacjũ, mathoguitho di muui.

¹⁰ Nu'a ra mentyu ngue ra 'bãxte gã dũ'mi gã pethũ ra jeya bi thogui, nugã dí ẽna ngue man'na xanho ngue gui juathũ ya. Porque go rá madi bi nja'ahũ mpãhã gã pethũ ra mentyu ngue mi'da yõ 'yẽc'ei. ¹¹ A nuyã, tengutho gã 'yõthũ m'met'o ngue gã hyahũ ra ts'edi bi nja ra 'bãxte, ximmangudya dami hyahũ ra ts'edi gui umhmũ hangũ ts'ũ da zũt'a ni ts'edi gui umhmũ. ¹² Porque ra ja'i majuanĩ ngue ja mpãhã da 'yõtra 'bãxte, i nnu manho Oja te õtra ja'i, madague'a hingui ngu n'na ra cosa sũrpa rá ts'edi di unĩ. Nunã Oja hingui ãcjũ n'na ra cosa ngue hin'yũ gahũ na.

¹³ Hindĩ ẽn'ahũ ngue gui unĩ gãtho'a te gui pẽts'i astã da hin'yũ te gui sihũ. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gã di nja te gui sihũ. A nuyã, ngue ja te gui sihũ ya, dami unhnũ'a te hommi'da yõ ja'i. Pẽ man'na ra pa p'ũya, nu'mõ da hin'yũ te gui hyomhmũ, xindi 'da'ahũ p'ũya. Janangue n'na ngu n'na'ahũ hinjonda zã ra n'ũ, da 'da'igu yõ ja'i, gã di ja te da hyoni. ¹⁵ Ya di nja tengutho ra hya mmamp'ũ ja ra Macã Libro ngue

ẽna: "Nu ra ja'i ja xangu te da zi, hĩnte di pongui, porque di unĩ. A nu ra ja'i ngue zits'atho ja te da zi, hĩnte di 'bẽdi, porque mã t'unni te da zi", i ẽna.

¹⁶ Dadi ja mammadi Oja ngue tengutho mã n'yomfẽnĩ ngue dí nne gã õt'ahũ ra nho, njarbũtho rá n'yomfẽnĩ ra Tito ya. Xquet'a di ja ndummãĩ ngue nne da 'yõt'ahũ ra nho. ¹⁷ Nu'mõ mã xifi ngue da ma da nu'ahũ, ra ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nẽsẽ na nne da map'ũ da nu'ahũ na. ¹⁸ Nunã mã cuhũ ra Tito, xquet'a da mã man'na mã cuhũ ngue da nu'ahũ. Nunã mã cuhũ da mã, i nnu manho yõ 'yẽc'ei ndap'ũ bi zã na, porque nunã, i padi xandõnho ha di japi da manã hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Nunã mã cuhũ na, bi 'yẽxyõ 'yẽc'ei ngue gã mmẽ'be Jerusalén, gã mã dã'be ra mentyu ngue ra 'bãxte. Dí nnehe ngue nunã ra 'bãxte na, guehna di mama jama mmadi ra Jesucristo na, 'nẽ da bahyõ ja'i ngue ja'ahũ ra pãhã gui fãxni mmi'yẽc'eiũ. ²⁰ Mente di yoho hyũhe hĩnte da ja'ũ nemhya guehna ra mentyu dí xihyõ 'yẽc'ei di peti. ²¹ I pa Oja ngue nunã ra mentyu hinjonda hyaqui, gã da mã mã dã. Xquet'a dí nnepe da badi gãtho yõ ja'i ngue gã gã dãgãhe na ra mentyu na.

²² Nuya yo nc'ei ya, da mã man'na nc'ei mã cuhũ. Nunã, ya padi xanho ha di japra 'bẽfi da 'yõt'e, 'nẽ di nẽqui ngue ja mpãhã da 'yõrpabi rá 'bẽfi Oja. Ya rá 'bẽfitho'a ngue ha da ma. A nuyã, janjuani di johya ngue da map'ũ ya, porque ẽna ngue hingui ya ni mmãĩ ngue gui fãxhũ mi'da yõ 'yẽc'ei. ²³ Nu'mõ to da ne da 'yãnnĩ hanja ngue gã pẽnã p'ũ ra Tito, dami xihmũ ngue mã amigo na, 'nẽ mã mmimmẽfi'be para ngue da hyoni ha gdi timhmũ ra nho. A nuya mi yoho mã cuhũ da map'ũ, dami xihmũ yõ ja'i

ngue guehya ma cūhā 'bācua bi huanhniŋŋe da map'ū ya. 'Nē connāŋŋuehnaŋŋe rā 'bēfi ōtya, i nnu mānsuŋŋe rā Cristo yō ja'ī. ²⁴ Nu'mō bi ma p'uya dī māngā ya, dami 'yōrpahū mā su xanho, n'namhmaŋŋe nūya yō 'yēc'ēi ndap'ū bi zā 'būi da badiŋŋe majuanī gadi māhniŋŋe cūhā. Porque guehnaŋŋe rā hya dī xifi gātho yō ja'ī nāŋŋe ēmmēi gadi māhniŋŋe cūhā.

9

¹ A nuyá, nunaŋŋe rā 'bāxte ya xtá xi'ahū m'met'o gui 'yōrpahū yō 'yēc'ēi, ya himma hyoniŋŋe hōnga otra sūcuaŋŋe ga yopā nāŋŋe rā hya nā. ² Porque ya dī padī xanhoŋŋe ja mpāhā gui 'yōrpaŋŋe rā 'bāxte niŋŋe cūhā. Dī xicā yō ja'ī 'mō mā magā p'ū ja rā hāi Macedonia, dī embi: "Nūya yō mmēnguŋŋe p'ū ja rā hāi Acaya, ya desde rā jeya bi thogui dī petra mēnyuŋŋe rā 'bāxte da 'yōt'e", dī embi. A nuyá, co nunaŋŋe rā hya gui ōthū ya, nūya yō mmēnguŋŋe ua ja rā hāi Macedonia, xquet'aŋŋe ya hāŋŋe rā ts'ediŋŋe yaŋŋe dī petyō mēnyuŋŋe rā 'bāxte da 'yōt'e, tenguthoŋŋe gui ōthū ya. ³ Pē nuyá, da map'ū mā cūhūŋŋe di yopraŋŋe hya. Porque dī nneŋŋe nū'aŋŋe rā mēnyuŋŋe gui mfāxtehūŋŋe gui pethūŋŋe hante ga mmagā p'ū. Porque ya xtá xicā yō ja'īŋŋe ya gui 'būiŋŋe gui mfāxtehū. ⁴ Xi'mōŋŋe 'da gā mēgā'be p'ū 'da yō mmēnguŋŋe Macedonia, da thin'ahūŋŋe p'uyaŋŋe hīn gadi pethohūŋŋe rā mēnyuŋŋe gui mfāxtehū, sā ya xtá māngā p'uyaŋŋe ya gui 'būiŋŋe gui mfāxtehū. Ga pēt's'ā mā sā p'uya. Xīnguī pēs'niŋŋe sāhūŋŋe da hīn'yūthoŋŋe rā mēnyuŋŋe niŋŋe 'bāxtehū. ⁵ Jananguē nūgā dī nnu mānhoŋŋe di m'met'o ya mā cūhā da mā di zēngua'ahū. Guehya dī bēn'nahūŋŋe yaŋŋe nū'aŋŋe rā 'bāxte ya xcā yat'īŋŋe pethū, ya dī ja 'mō dā mācāhe p'ū. Ya dī nēqui

p'uyaŋŋe nū'aŋŋe rā 'bāxte gui ōthū, i ja mpāhāŋŋe gui ōthūŋŋe rā 'bāxte. Ya hīnda zāp'ū da 'yēnyō ja'īŋŋe go dadiŋŋe ja ts'edigāŋŋe gui 'yōthūŋŋe rā 'bāxte.

⁶ Pē dami bēmmhūŋŋe xanhoŋŋe rā hya ga xi'ahūŋŋe ya. Nuŋŋe rā ja'īŋŋe zits'ūthoŋŋe di unī, xquet'aŋŋe Oja zits'ūthoŋŋe di unni. Pē nūŋŋe rā ja'īŋŋe xanguŋŋe di unī, xquet'aŋŋe Oja xanguŋŋe di unni. ⁷ N'naŋŋe nguŋŋe n'naŋŋe rā ja'ī, nūŋŋe te mī'a mpāhāŋŋe rā mmūi i jaŋŋe di unī, di unī. 'Yo di yaŋŋe rā mmūi'aŋŋe te di unī, 'yo di enāŋŋe rā ts'edi t'ōrpe. Porque Oja i nnu mānhoŋŋe rā ja'ī nū'aŋŋe mpāhāŋŋe gui un'aŋŋe te di unī.

⁸ Nunaŋŋe Oja, ja rā ts'ediŋŋe ga zā da 'yōt'eŋŋe gui timhmū'aŋŋe te rā nhoŋŋe gui homhmū. Mathoguithoŋŋe di unni n'namhmaŋŋe ga bongthoŋŋe p'ū'aŋŋe te gdi fāxniŋŋe mmic'ēihū. ⁹ A nūŋŋe rā Macā Libro i enā: "Nūŋŋe rā hoja'ī,ŋŋe mathoguithoŋŋe fāxhraŋŋe hyoya, guehnaŋŋe rā ja'ī hīndi 'be'aŋŋe te di unī". ¹⁰ Nunaŋŋe Oja badiŋŋe unnaŋŋe hmūdāŋŋe nthuŋŋe paraŋŋe di njaŋŋe te dā zi yō ja'ī, xquet'aŋŋe di 'da'ahūŋŋe te gāŋŋe gui hyomhmū. Ya dī njaŋŋe xanguŋŋe n'namhmaŋŋe ga zāp'ūŋŋe gui 'yōrpahūŋŋe rā nho mī'da yō ja'ī.

¹¹ Gui timhmūŋŋe xanguŋŋe n'namhmaŋŋe ga zāp'ūŋŋe xanguŋŋe gui umhmū. Nu'mō dā dāgā'aŋŋe rā 'bāxteŋŋe gui pennbāŋŋe mā cūhūŋŋe 'bū mman'ū, gue'aŋŋe ēmmēi di ja mammadiŋŋe Oja'a. ¹² Porque nū'mōŋŋe gui 'yōrpahūŋŋe rā 'bāxteŋŋe mā cūhūŋŋe, hīnga hōnthoŋŋe da mā mā t'unniŋŋe te honī, sinoque nū'mō bi hyan'aŋŋe te mat'unni, janjuanī dadiŋŋe ja mammadiŋŋe Ojaŋŋe te gui 'yōrpahū. ¹³ Guehya da 'yēsabiŋŋe Ojaŋŋe ya, porque nū'aŋŋe rā 'bāxteŋŋe gui 'yōthūŋŋe gue'aŋŋe dī nēqui'aŋŋe majuanīŋŋe gui ēc'ēibahūŋŋe rā hogaŋŋe 'da'yoŋŋe hyaŋŋe rā Cristo. Yō ja'ī da 'yēsabiŋŋe Ojaŋŋe porque dī nēquiŋŋe majuanīŋŋe niŋŋe mmūiŋŋe gniŋŋe 'yōrpabiŋŋe rā 'bāxteŋŋe niŋŋe cūhūŋŋe 'būp'ūŋŋe Jerusalén, da gue'ūŋŋe 'būiŋŋe ndap'ūŋŋe bi zā. ¹⁴ A nūya p'uyaŋŋe, da mat'Ojaŋŋe connāŋŋe gue'ahūŋŋe nē mathoguithoŋŋe di mā'ahū. Porque

da nu yø ja'i ngue Oja bi 'yεmmei bi xoc'a ni mmæihæ ngue da zã guí 'yøthæ ra nho. ¹⁵ A nuyá, ma ga ja mamãdihæ Oja ya ngue bá penngahæ ua rá Ts'ant'u. Nuna ra mate bi 'yørcæhæ i tate di muui, porque hingui sä di hmæ hangu gangu rá muui'a te bi 'yørcæhæ.

10

¹ Nugã drã Pablo, jap'u n'na ra hya di nne ga xi'ahæ. Pε mahotho di nne gdã zo'ahæ tengutho i nya ra Cristo 'mø mi n'yo ua. A nuyá, 'bæ i'da engui ngue di ya manhuεhigã 'mø di yaschæ, pε nu'mø ngue ra cartatho di pen'nahæ p'uya, engui ngue høn'mø di ya manzaquigã 'mø. ² Ague ma zi cu'ahæ, dami hyεhmæ p'u'a te gãma hya hinga gue'a, n'namhmæ ngue nu'mø da magã p'u ga ma nu'ahæ, ya ga nya manhoæ p'uya. 'Yo guí nne ngue ja ga hecæhæ'a te gni 'yohæ. Pε nu'mø tobe 'bæi to xi'ahæ ngue di honsε ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nya manzaqui'be ya.

³ Majuaní ngue nugã drã ja'itho, pε himma hyasε nnã ørpabi rá 'befi Oja. ⁴ Hinga guecsεqui di honi ha di nthahna rá 'befi Oja di ørpe, porque n'na ra hya ngue rá hyasε ra ja'i, hinda zã ha di dahæ. Janangue nugui, nuna rá 'befi Oja di ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja. ⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue säp'u di tapra hya'u yø ja'i di 'yεxpæ ha ya, guehya honi ha ga ndæcra hya di mmangã ya, porque hingui nnepe da bahyø ja'i hanja Oja. Di hãt'i di 'uajpatho yø hya yø ja'i, dadi japi ngue da 'yεc'ei xandønho ra Cristo. ⁶ A nu'mø bi nεqui xandønho ngue guí εc'eiha na ra hya di xi'ahæ ya, nu'u yø ja'i fesra hya p'uya, ya säp'u ga ha ra ts'edi ngue ga hejpi te øt'e.

⁷ ¿Hanja ngue høntho guí nnuhæ te ja n'na ra ja'i, pε hinga 'be guí hacjæ ra güenda te ja mbo rá mmæi ra ja'i?

A nuyá yø ja'i sæqui, i εnã ngue yø mæfi rá Cristo, pε da badí hanja ra hya, ngue xquet'a 'nεqui rá mεfigui rá Cristo. ⁸ Madague'a sä ga hongã mi'da yø hya ngue ga o'ahæ n'yu xanho hanja te nnã 'yo, pε nuna te ra hya di mma, hĩndi pεs'mã sä. Porque di haxa njuani ngue gue'a rá Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue di mmambrã hya, para ngue man'na di hya ra ts'edi ni nt'εc'eiha. Hingue masque dadi ts'on'na ni nt'εc'eiha i ja, tengutho øt'ahæ mi'da yø ja'i. ⁹ 'Yo guí εmhæ ngue høn'mø di otra carta di pen'nahæ ngue di ya manzaqui. ¹⁰ Porque gue'a mmanyø ja'i'a, embi ngue nu'mø di otra carta ga pen'nahæ, gue'mø di ya manzaqui 'mø. Pε nu'mø di yaschæ p'uya, ya engui ngue di ya manhuεhi 'mø. 'Nε engui ngue nu'a te ra hya di mma, hinga njuani ga nt'øde. ¹¹ Pε nu to i mmanã ra hya na, da ba'a njuani ngue hinga høn'mø di otra carta di pen'nahæ ngue di ya manzaqui, sinoque xquet'a da zã ga nya manzaquigã'a ra pa ga mmagã p'u ngue ga nyahæ.

¹² Pε nuna ra hya di mma, hingui sä ma mmæi ngue ga øt'e tengutho ga ya mi'da yø ja'i ngue εspabi yø hya, i εnã ngue tate yø bamhya ngue mi'da yø ja'i. Pε guehya yø ja'i ma'bedi yø mmæi ya. Guehya høntho honi ngue ha di ntate yø hya ngue mi'da yø mmixãnbatehæ. ¹³ A nugui hingra n'yets'itho na ra hya di mma. Nu te di øt'e, gue'a di mman'a. Pε høntho di nne ga xi'ahæ ha rá nja na ra 'befi bi 'dacã Oja. Bi 'dacra 'befi Oja ngue nup'u ja ni hñinihæ Corintio, asta ja ga ma mangã p'u rá hya Oja. ¹⁴ A nuyá, hĩndã sãnsε ngue ga mmagã p'u guí 'bæhmæ, sinoque Oja bi 'dajma 'befi ngue ga mmap'u. 'Nε guecã rá mæditho dá xi'ahæ hanja rá hya ra Cristo ngue mi'da yø mamhya. ¹⁵ Nuna rá 'befi di øt'e, guehna di nne ga xi'ahæ na. Hinga gue'a ra

'befi n'nan'yo to xā mpefi dí nne ga mma. A nuyá, dí nne ngue man'na xtá nzaqui ni nt'éc'eiha, n'namhma ngue nup'ua ha guí 'buhma da zā ga mpefi xanho. Pe nuna ra 'befi bi 'dacā Oja, quehna zant'a dí nne ga o'na. ¹⁶ M'mefa p'uya, nu'ua yø hnini rá nja n'nanni p'ua ha guí 'buhma, da zā ga sigue ga o'ra 'befi ngue ga mmana hoga 'da'yo hya. Pe hinga guerp'ua ha 'buhyo 'yéc'ei ngue n'nan'yo to bi manna hya ga o'ra 'befi, sinoque n'nanni ga mma mmana hya.

¹⁷ A nuyá, nu ra mefi nne ngue da 'yēspabi'a rá 'befi øt'e, pe gue daque'a rá Hmu bí 'bu mahets'i i fāts'i da 'yēspi. Hingue masque ra ja'i go di 'yets'i da 'yēna ngue go øse ra 'befi. ¹⁸ Porque nu ra ja'i ngue pømmanho rá 'befi øt'e, ngue guesē rá Hmu da ma ngue xanho te o'ra mēfi, hingue masque ra ja'i'a da manse ngue xanho te øt'e.

11

¹ A nugui, nuna ra hya dí nne ga mma, dí nne xindí nne ngue ga xi'aha. Pe dami seti te ra hya ga xi'aha. ² A nugui, co 'nē'a Oja janjuaní ngue hindí nnegā'be ngue gui hyehma p'ua ra Cristo. Ya dá ja'i ngue gá 'yéc'eiha ra Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na ra hmute 'mø i ja ngue di nthati, høndra ndø di mađi, njarbutho na ra hya dí xi'aha ya. Nu'a ma datho ja ngue gui mađi gātho'aha, gue'a ra Cristo'a. ³ Tengū ra Eva bi hyätra zithu, guehna dí sugā naya ngue da thā'i ngue gui hyehma p'ua ra Cristo. ⁴ Porque nuya yø mamhya sòhø ngue n'nan'yo ra hya xännbate, go guí ørpa ha masu ya. Conque nuya yø hya xän'nahu, hinga 'da'iguui ya yø hya dí xän'nahu ngue hanja ra Jesús. N'nan'yo ga xän'nahu hanja ra Espiritu Santo, n'na'yo ga xän'nahu ha ránja ra hoga 'da'yo

hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtá xän'nahu.

⁵ Nuya yø xännbate ena i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga høndya pađi te mmana. Xquet'a dí pacā hanja'a ra hya nne da xän'nahu ya. ⁶ Madague'a engā yø ja'i ngue hindí pađi ga ut'i xanho ra hya dí mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugā nuna ra hya dí xännbate, dí pađi xandønho hanja ra hya. Nu te gāma hya dí mam'mø dí xännbate, ya gā 'yøhmu xanho hanja ra hya.

⁷ ¿Ua guí emhma ngue hinguí ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'aha mente dá xi'aha rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue da zäp'ua gui juxni yaha, dá n'uni ngue dá mpefi, da taha te ga si mente dí xän'nahu ra hya. ⁸ Mente ra pa ngue dá xän'nahu ra hya p'ua ja ni hniniha, gue'ua yø 'yéc'ei rá m'mua n'nanni badi pønna menyu dí honi. ⁹ Nu'mø dámba m'mucā p'ua guí 'buhma ya, ja'mø hin'ya te ga si, pe hinjondí äpi te dí honi. Nu'ua go ma cuhu bi zøhø bi 'yē'a Macedonia, go bi 'daqui te dí hongā'ua. Co ngu'a p'uya, ya hindá ä'aha te ga si, 'nē da ngut'a yø pa di ma p'uya, nu te dí honi, hinte dí ä'aha. ¹⁰ A nuya ngue dí ec'ei ra Cristo, nuna ra hya majuaní, guehna dí mmana. 'Nē majuaní ngue nu'ua yø 'yéc'ei rá m'mup'ua ja ra häi Acaya, hin tema menyu di äpi. ¹¹ Nuna ra hya dí mma, mamí 'yēna ngue hindí nnu manho'aha. Nuna Oja, i pađi hanja ngue janjuaní dađi ma'aha.

¹² Mađa mi 'dacju ra menyu dí honi, pe nugā hinga haní, n'namhma ngue nu'ua yø xännbate høndra menyu jup'aha hinda zäp'ua da 'yēna ngue 'da'igu dí øthe. ¹³ A nuya yø xännbate dí mmangā, i ena ngue guehya yø representante ra Cristo ya, pe himma juani'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque maxøts'etho p'ua ena ngue yø

representante ra Cristo. ¹⁴ Nuna ra hya di mmangä ya, hingui ja ngue di 'yodyo ja'i na. Porque 'neεε ra zithu i sä ngue di pährä hmi p'ua gui nequi, i cohi tengutho n'na ra anxε mahets'i. ¹⁵ Janangue ja di nequi p'ua xanho ra hya ya, nuya yø ja'i ngue yø mefi ra zithu, xquet'a i sä øt'e ngue maxøts'etho di nequi ngue øtra nho. Pe nu te ga 'yo, nup'ua rá nze GUI di nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nuyá, mahøndi nne ga xi'ahua ya, masä mi 'yεmhma ngue dadi 'becä ra n'yomfēni ngue di mma te di øt'e. Pe nu'mø ngue ngu'a gui mbεmhma ngue dadi 'becä ra n'yomfēni, pe dami 'dacja ra nt'edi ga nya, ga mman'its'ua te di øt'e. Porque nu'ua yø xännbate saqui, i εspabi yø hya i mma. ¹⁷ Nugä di εna ngue jatho ga mma te gä di øt'e, maða 'yεngyø ja'i ngue ya hñdi øt'e ngue rá representantegui ra Cristo, sinoque yø ja'i εngui ngue dadi 'behra n'yomfēni. ¹⁸ Ya gui nnuhua ngue xangu yø xännbate xi'ahua hanja'a te gäma hya εna ngue øt'e. Janangue nuyá, nu te gäma hya di øt'e xquet'a 'nequi di nne ga xi'ahua. ¹⁹ Porque gui εna ngue ya gyø bamhyahua ya. Nu ra ja'i ngue hingui hant'a ga ya, ngue di 'behra n'yomfēni, ya gui seti te xi'ahua. ²⁰ 'Ne nuya yø xännbate gui εc'εihua ra hya i mma, i nne di manda'ahua. Pe gui häti gui seti te øt'ahua. Guehya yø ja'i høndra mēnyu i nne da guc'ahua ya. I øt'e ngue ni hmuhua 'ne εmbi ngue hñte gadi muhua, asta pep'a ni hmihua. Pe gä gui sethua. ²¹ A nugä p'ua ya, hingui sä ma mma ngue ngu'a ga øt'ahua tengutho øt'ahua ya di mmangä. ¿Ua ra 'be'isä te di øt'e ngue hin dadi un'ahua?

A nuya yø xännbate i mma te gä øt'e, εspabi yø hya, xquet'a 'nequi da zä ga mma te di øt'e, maða 'yεngui ma'bedi ma n'yomfēni ngue

dadi 'yets'i. ²² Di 'yεxya yø ja'i ya ngue εna ngue yø judio. Pe 'nequi xquet'a drä judio. Di 'yets'i ngue εna yø mmengu p'ua ja ra häi Israel. Pe xquet'a 'nequi drä mmεngugä p'ua. Di 'yets'i ngue εna yø mbom'meto ra Abraham. Pe xquet'a 'nequi rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mefi ra Cristo. Pe nugu, man'natho ngue xangu rá 'befi ra Cristo xtá ørpe guehya di mmangä. A nuyá, hñdi nne ga mma te gäma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu ra 'befi xtá øt'e ngue nu'ua. Man'natho ngue mathoguiho xtá sägä ra n'ua, xa 'begbagui ngue nu'ua. Man'natho xangu yø nñidi xtá ogä ra fädi ngue nu'ua. Man'natho xangu yø nñidi ya ja ngue da thogui ngue nu'ua. ²⁴ Nu'ua yø judio cut'a nñidi mathoguiho bi 'angui, bi jaqui 'däte ma'de'ma gato yø mfei. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bäzagui. N'na ndi bi 'bandogui. Nu'ua yø barco di o, nhyu ndi bi thunt'a mbonthe. N'na pa 'ne n'na xui xøque ya di oxma xøts'e ra dehe p'ua ja ra jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sä ra ndate ha nnä ma ngue di mmanä hya. Porque i ja ngue dá duxca ra dehe 'mø i po yø dehe p'ua ha di thogui. Yø be ya ja ngue da hyogui. Ma mmjudiohe, ya ja ngue da hyogui. Yø ja'i ngue hingyø judio, ya ja ngue da hyogui. Nup'ua ja yø danihni di mmanä hya, ya ja ngue da thogui. Dä guehyø ja'i himma juani ngue yø hoga 'yεc'ei, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'ua ja yø dapo di thogui. Nup'ua ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xanhēnñitho na ra 'befi di øt'e, xandøngu ra n'ua xtá sä. Xangu yø nñidi hinga mbongui ga n'aha. Xtá sä ra n'ua ngue ra thuhu. Xtá sä ra n'ua ngue ra duthe. Xangu yø nñidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hñdi sihmε. Nup'ua ja yø dapo, xangu yø nñidi xtá sä ra se.

Xangu yø nnidi xtá sá ra n'ua ngue hin'yua ra ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na ra hya ngue di unnga ma n'yomfeni ya. N'na pa ngu n'na pa i tar'man'ua ma mmái ngue hinda padi te ga 'yo yø 'yec'ei rá m'ma'a n'nanni. ²⁹ Nu'mø dá tingá p'ua ha 'buhyo 'yec'ei ngue hingui nzaqui yø nt'ec'ei, 'nequi tu ma mmái tengutho ga ndu yø mmái yø ja'i. Nu'mø ngue n'na ra 'yec'ei bi tháti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'báhra sibi ma mmái ngue'a ga ndu ma mmái ngue te øt'ua to hátyø ja'i.

³⁰ I jatho ngue ga xi'aha te di øt'e, hontho di nne ga xi'aha ngue ngui hingui nzaquigui. ³¹ Nuna te ra hya di xi'aha, Oja padi ngue majuaní te di mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuha Jesucristo, guehna di nnepe ngue da t'espabi para zantho na. ³² Nuna ra hai madi manda ra dast'abi Aretas, ja jap'ua ra hini Damasco. Nu'a ra ts'at'abi mi 'bup'ua ja ra hini, guehna bi manda ngue bi ma m'madi ra nenihi. Nu hapu da hnuqui, di mbenngui ngue da joqui. ³³ Pe nup'ua ja ra ngu nmi 'bai, bi t'eca n'na ra canasta, bi ma ma ca'migui p'ua ja n'na ra ventana ni gop'ua ja ra jado di thesra hini. Ja dá pømp'ua, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga taha ngue ga mmanse ngue xandøno ra hya di mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'aha te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue di ec'ei ra Cristo. Ya mmap'ua n'ne'ma goho njeya, bi zixcagui p'ua mahets'i bi 'báhra Hmu Jesús. Pe hinda padi ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na, hinda hønse Oja padi hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na. ⁴ Pe di padi ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'ua bi 'bai. Ja dá øcá p'ua 'da yø hya ngue hinda unna

nt'edi Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui. ⁵ Nuna ra hya naya, mfadi ngue i sá ga espabi na. Pe ngui hingui sá ga n'yets'i ngue sá ga ena di pase ra hya di mma, nugá njuantho di mma ngue hingui nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga ena ngue ga mmanse ngue xanho te nná 'yo, da zá ga mma. Hinda zá to da 'yengui ngue himma juani te ga mma. Pe hinda nne ngue to da 'yengui ngue di espase ra hya di mma. Sinoque di nne ngue gui nnuha te nná 'yo, 'ne'a te ra hya gui øhma, dami hyacseha ra güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihoto. Pe Oja hingui nneque ngue guehya yø hya gdá 'yexá ya. Janangue bi zuca n'na ra n'ua, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nøgbagui p'ua ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nuna ra n'ua na, nyu ndi dá äpá ra Hmu ngue da hyagagui. ⁹ Pe ra Cristo engthogui: "Hontho dami padi xanho ngue dadi ma'i. Nugá hinga øthe'i n'namhma ngue di nequi ngue hingui nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go guecá dadi 'da'i ra ts'edi te gui øt'e", bi 'yengui. Janangue dadi johyagá 'mø hingui nzaquigui. Porque gue'a gui nequi'a ngue ra Cristo di 'daca ts'edi te di øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø di sá ra n'ua, ja'mø ts'equi, ja'mø hin'yua te ga si, ja'mø hingui nne ha da nuyø ja'i ngue sèqui, ja'mø xandøngu ra n'ua di sá ngue rá 'befi ra Cristo di ørpe, pe dadi johyatho. A nu'mø di nequi ngue hingui nzaquigui, ya man'natho di nequi xanho ngue gue'a ra Cristo di 'daca ts'edi te di øt'e.

¹¹ Nup'ua nna bengá ya, xøgue ena gue ya di ya tengutho n'na ra ja'i ngue hingui pesrá sá ngue espabi te ga ya. Pe nuna ra hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque

nụ'ụ yò xännbàte ɛngui ɛgue hĩngui ho te dí ɔt'e, hĩngá tájpaḥ ụ yò hya. Uāngui xtá nzā xquí xihm ɛgue xānho te dí ɔt'e. Guí pāḥm ɛgue nuy ụ yò xännbàte guí ɛnnbāḥ ụ yò hya, guehya ɛnā ɛgue tate ɛgue yò representante rā Cristo ya. Pɛ hap ụ go mǎn'na dā hā'a te dī ntate yò hya ya p'uya, porque nū'a rā hya pahya, xquet'a gue'a rā hya dí pācā'a, madague'a ɛngui ɛgue hĩnte dādī mū'be. ¹² Nū'mò dambá m'mācā p'ụ guí 'būhm ɛgue dā mǎnā hya, bī ɛquí xāndōnho ɛgue rā representantegui rā Cristo. Ngue'a rá 'bɛfi rā Cristo dā ɔrpābī, dā hāt'i dā sɛti te gāma hya mmānyò ja'i. A nuy ụ yò milagro dā ɔt'e, gue'a guí ɛquí'a ɛgue rā representantegui rā Cristo. ¹³ Yo guí ɛmhm ɛgue 'būtyò 'yɛc'ɛi i tate dī nnu mǎnsu ɛgue'āḥ, ɛgue nūgā hĩndā xi'āḥ ɛgue xquí fāxcāḥ te dí honi tengutho ɔr'mi'da yò 'yɛc'ɛi ɛgue fāxqui te dí honi. ¿Ua guí ɛmhm ɛgue astā gā n'yo ndantyòhmugā ɛgue gā ā'a mpunnbàte ɛgue hĩnte dí xi'i guí fāxcāḥ te dí honi?

¹⁴ A nuyá, ya rá hyūndi 'mò ɛgue gā mmap'ụ mahōn'a ya. Pɛ nū'mò dā map'ụ, hĩn tema mɛnyu dí ādi ɛgue guí 'dacj. Hōntho dí ādi ɛgue guí mǎcj. Porque rā papá'a dī ja ndūmmāi ɛgue honnā mɛnyu si yò bāsī. Hĩngue masque yò bāsī'ụ go i pɛpate. ¹⁵ Dī njadā p'uya, dī ho mǎ mmāi dādī mɛɛfi connā ɛgue'āḥ. Dí nne ɛgue nū te dí ɔt'e, dā 'yòt'āḥ rā nho 'nɛ i ja gāmpāhā ɛgue gā ɛnī te dí pɛts'i ɛgue gā fāxāḥ. Pɛ ɛnā mǎn'na ɛgue dādī mā'āḥ, ɛntho gue gue'a mǎn'na gā ngohni mmāih'ā ɛgue hĩngā ɛgādi mǎcj.

¹⁶ Guí pāḥm xānho ɛgue ja'mò hĩn'y ụ te gā honi, pɛ nūgā hĩnte dí ā'āḥ. Pɛ 'bū i'da ya ɛgue dī yājpagui, ɛngui ɛgue rā nthāt'itho dí ɔt'āḥ. ¹⁷ ¿Ua guí ɛmhm ɛgue 'būi toni ja'i dí pɛnhā ɛgue dā

jac'āḥ rā mɛnyu? Nū'a, hĩn'na'a. ¹⁸ Xi'mò mǎ pɛnhā p'ụ rā Tito ɛgue bī ma dī zɛngua'āḥ, 'nɛ bī mɛ mǎn'na mǎ cūḥ, xīnā rā Tito, ¿ua bī 'yā'āḥ rā mɛnyu? Guí pāḥm xānho ɛgue rā Tito bī 'yòt'e tengutho dí ɔt'e. Hōntho bī ne ɛgue nūnā rā hya bī xi'āḥ, dā 'yòt'āḥ rā nho. Pɛ hĩn tema mɛnyu bī 'yā'āḥ.

¹⁹ Yo guí ɛmhm ɛgue nnā māngā nā rā hya nā ɛgue hōntho dí nngā ɛgue guí nnu mǎnhoj. Nū'a, hĩn'na'a. Sinoque nūnā rā hya nnecrā Cristo ɛgue gā mǎ, guehnā rā hya dī mmānā. 'Nɛ dí nne ɛgue gue'a Ojā dā nū mǎnho nā rā hya dī xi'āḥ. A nuy ụ mǎ zi cū'āḥ, nuy ụ te gāma hya dí xi'āḥ, dí honi ɛgue ha dī zajni nt'ɛc'ɛḥ. ²⁰ Porque dí su ɛgue nū'mò dā magā p'ụ, nthambɛnitho gā tĩn'āḥ ɛgue hĩngdi 'yoh xānho. Gādi nsathoh, dī 'būtyò zɛya, dī 'būtyò cūɛ, dī 'bū' dī honi ha dī dīnɛ rā nho, dī 'būtyò mambɛthanī, dī 'būtyò nemhya, dī 'bū' dādī 'yɛts'i, dī 'būtyò 'yòt'i sūi. Nū'a rā hya mǎnho guí nneḥ gdā nyagā'be p'uya, ya hĩngā gue'a dī nja'a. Sinoque rā cūɛtho dī nja porque gā hɛc'āḥ te gdi ɔth. ²¹ Guehnā rā hya dí sugā 'mò dā sōngā p'ụ guí 'būhm nāya. Nū te gdi ɔth, gā pɛstā mǎ sǎ p'ụ ja rá hmī rá dā Ojā. Porque astā garā zongā 'mò dā padī ɛgue nū'a rā nts'o xā 'yòt'a m'mɛt'o yò ja'i, hĩngui nne dā hyɛp'ụ. Sinoque dī 'yots'om'māitho 'nɛ nū'a te rā nts'o xā bennbā yò mmāi yò ja'i dādī siguetho.

13

¹ Ya rá hyū ndi gā mmap'ụ ɛgue güi zɛngua'āḥ ya. Nū'mò 'būi to nne dī yāprā mmī'yɛc'ɛiui, māhyonitho ɛgue dī 'bū'i yoho ogue hyū yò testigo ɛgue dī ja mājuāni rā hya. ² Nuy ụ yò ja'i xā 'yòtyò ts'oqui m'mɛt'o, co gātho mī'da yò ja'i, tengutho rā hya dā

xi'ah_u 'mø rá yondi mā magä p'_u ya, a nu'mø dá magä p'_u mahøn'a_u ngue ga ma nu'ah_u 'nē ga t̄ini ngue gadi siguethoh_u ra nts'o, ya h̄inni mantho ga seti te gä guí øth_u. ³ Ja guí pahm_u p'_u xanho p'uya ngue gue'a ra Cristo di hacra ts'edi'a ra hya ga xi'ah_u. Porque ra Cristo h̄inga 'nē'a di nya manhuēh̄i 'mø da zo'ah_u'a, sinoque di nya manzaqui'a. ⁴ Madague'a h̄imbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø mi guatra pont'j, pē nuyá, ya i 'bwi 'nē i n'youi rá ts'edi Oja. Da guecá ya, xquet'a di n'yo'be ra Cristo. A nu'mø dá magä p'_u, gue'a ra Cristo di hacra ts'edi na ra hya ga xi'ah_u, madague'a t'engui ngue di ya manhuēh̄i 'mø dí yah_u.

⁵ Nu te gni 'yoh_u ya, dami hyacseh_u ra güenda ngue'mø da xandønho ni nt'εc'εih_u ogue h̄in'na. Dami pahm_u xanho ngue'mø guí n'yoh_u ra Jesucristo ogue h̄in'na. A nu'mø h̄inguí n'yoh_u ra Jesucristo, ya h̄imma juani ngue gyø hoga 'yεc'εih_u 'mø. ⁶ Nugä dí enā ngue di n'yo ni mm̄ih_u ngue majuan̄i dí n'yo'be ra Cristo 'mø dá nyah_u, h̄ingra nthätitho ga øt'ah_u. ⁷ Dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue h̄inte mant'so da d̄in'nah_u. Pē nuna ra hya di mma, h̄indí honi ha di t'engui ngue go dí øt'e ngue guí 'yoh_u xanho, sinoque høntho di nnegä ngue majuan̄i guí n'yoh_u xanho. A nuguí, h̄inte ja'a ngue εngyø ja'i h̄inguí pømmanho te dí øt'e. ⁸ Nuna ra hya majuan̄i, guehna dí honi ha di nthaha. H̄indí nne ga øt'a n'na ra hya nu'a di ts'onna ra hya na. ⁹ Janangue nuguí dadi johyatho 'mø t'engui h̄indí ya manzaqui, høntho di nnegä ngue da zedi xanho ni nt'εc'εih_u. Nugä zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ah_u ngue da bømmanho ni nt'εc'εih_u, h̄inda t'εn'ah_u ngue te dadi 'bedi. ¹⁰ Hante ngue ga mmagä p'_u ga

ma zengua'ah_u, dí otra carta ja ua ngue ga pēnnb_u. Nuna ra carta dá ot'i, i ya manzaqui n'namh̄ma ngue xamh̄matho ya h̄imma hyoni ga nya manzaqui 'mø dá magä p'_u ngue ga nyah_u. Nugä, nuna ra 'bēfi bi 'dacä Oja, guehna dí øt'ä na. Nugä dí honi ha di zehni nt'εc'εih_u. H̄ingue masque dí honi ha gdá japyø hya ngue ga εn'a häi te gni 'yoh_u.

¹¹ A nuya mā zi cu'ah_u, Oja da māxah_u ya. Dami hyomhm_u ra nho gdi n'yoh_u. Oja da hyut'a ni mm̄ih_u. 'Nē dami mm̄adi n'na ngu n'na'ah_u. Nu'mø ngue ja ra njun'mahya, dami nhøjpah_u. Nu'mø ngue ngu'a guí 'yøth_u, ya gue'a rá pähä Oja guí 'yørpah_u p'uya. Nuna Oja p'uya h̄inha di h̄yεc'ah_u.

¹² Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'ah_u. Di n̄equi xandønho ngue gadi ncuh_u. ¹³ Gätho mā cuh_u 'da'igu mā nt'εc'εih_u i ja, i pēn'nah_u ra nzengua.

¹⁴ Di jap'ah_u na mā Hmuh_u Jesucristo ngue da d̄inni mm̄i ngue di mā'ah_u. 'Nēhra Espiritu Santo da 'yøt'e ngue da d̄inni mm̄i ngue guí n'yoh_u'a. Da ngut'atho.

Gálatas
Ja ua ra carta bi 'yo'tra
Pablo, ngue bi m'ennba
yø 'y'εc'εi Galacia.

1 Nugä drá Pablo, rá representantegä rá Jesucristo. Hingra ja'itho rá ts'änni ngue drá representantegä. 'Nε hñjonni ja'í da bõni ngue da t'εmbi bi 'yεxcagui. Nu'a bi 'yεxqui, guehna rá Jesucristo co 'nehna Oja ma Papáhu nuna bi 'yøt'e ngue bi b'ennate rá Jesucristo 'mø mi du. 2 Nugä ya, co 'nehya ma zi cuhu dí n'yogä'be ya, dadi zεnguagähe'u yø 'y'εc'εi di mpeti p'u ja yø hñini ngue rá häi Galacia. 3 Nuna Oja ma Papáhu co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo, dí nne ngue di jap'ahu 'nε da hyut'a ni mmaih. 4 Nuna rá Jesucristo bi nese ngue bi tho conná nguehma ts'oquihu para ngue da gūgahu p'u ja ra nts'o ja ua ja rá ximhäi. Nuna Oja ma Papáhu, go rá ts'änni'a tengue bi thohra Cristo na. 5 Janangue ma ga εspahu Oja hangū rá pa. Da ngut'atho.

6 Nuna rá mate rá Jesucristo bi 'dacju, Oja bi 'yøt'e ngue bi dimma mmaih ngue nzongahu Oja ngue ga εc'εih ra Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogä hanja ngue n'nahmantho guí nne gui hyehmu p'u Oja, guí nne gui tēnhna mi'da yø hya t'εmbi ngue rá hoga 'da'yo hya. 7 Pε nu'a majuaní ngue rá hoga 'da'yo hya, hingui yoho, hyu ja'a, sinoque hõnda n'na. A nuyá, 'bui to øt'e ngue di 'yot'itho ni mmaih, i nne da mánna hoga 'da'yo hya ngue te bi 'yøtra Cristo. 8 Pε nuyá, madague'a da guecεgähe, oque n'na rá anxε di 'yε mahεts'i da bõni ngue da xi'ahu man'na rá hoga 'da'yo hya ngue hinda 'da'iguui na rá hya ya xtá xi'ähe, nuna n'nan'yo rá hya da ma,

da ma rá castigo na. 9 Ya xtá xi'ahu m'met'o, 'nε mahõn'a ga mmangä ya. Nu'mø to da xi'ahu man'na rá hoga 'da'yo hya hinda 'da'iguui na rá hya ya guí εc'εih, nuna n'nan'yo rá hya da ma, da ma rá castigo na.

10 Co nuna rá hya naya, çua da zä gui 'yεmhma ngue dí hongä rá hya ha di nu manhogä yø ja'í? Nu'á, hñn'a'a. Dí nne ngue gue'a Oja da nu manhogui. Nugä hñna mangä ya yø hya ya, ngue di nu manhogyø ja'í. Nu'mø gdi hongä rá hya ngue da gue'a te nnu manho yø ja'í ga mma, ya hingrá mεfigä rá Cristo 'mø.

11 Ague ma zi cu'ahu, dami pahmu ngue nuna rá hoga 'da'yo hya dadi øt'ahu, hingra ja'itho rá ts'änni na. 12 Hñjonni ja'í dá mεpyagä te bi ma, 'nε hñjonni ja'í xänngui te dí mma. Hinda hõnse rá Jesucristo bi jaqui ngue dá pacä na rá hya na.

13 Ya xcá 'yøhmu te 'be'a nmará n'yogä m'met'o ngue'mø nmi tennä yø nt'εc'εi yø judío. Guí pahmu ngue janjuaní hñmi säyagä dí honi ha gdä sacá'u yø ja'í Oja. Porque nmi nnegä ngue xøgue xtí m'mehna rá hoga 'da'yo hya na. 14 Nu'a rá nt'εc'εi yø judío mi ja, man'na tate ngue nmi εc'εigä'a ngue'u mi'da ma mmijudiogähe 'da'igu rá pa dí 'bahme. Nugä man'na xtá øt'a xanho'a te rá costumbre maní n'yo ma mboxitahu. 15 Nuna Oja bi 'dacrä mate ngue bá huanngui hante ngue gá m'mui. 'Nε bi zoqui ngue ga øtra 'bεfi bi 'daqui. 16 Porque bi ne Oja ngue dá mpaçä'be'a rá Ts'ant'u, n'namhma ngue da zäp'u ga xicä yø ja'í hingyø judío te'o na rá Ts'ant'u Oja. A nugä p'uya, hñjonni ja'í dá änni te ja ngue ga øt'e. 17 'Nε hinga 'bet'o dá magä p'u Jerusalén ngue xcä xädi te mi xänbate'u yø representante rá Cristo bi 'yεxa m'met'o hante ngue

dá 'yexquí. Sinoque daní mpagä p'ü ja rá häi Arabia. 'Dám̄ba pengä p'üya, mahøndá écä p'ü ja rá hn̄ini Damasco. ¹⁸ M̄i tho'a nhyu jeya p'üya, ja dá magä Jerusalén ngue dá nyagä'be rá Bēdu. Pē hōnda n'ne'ma cat'a dá m'macä p'ü m̄i 'bu'a. ¹⁹ Nē h̄injom m̄i'da n̄i representante dá nyagä'be, h̄inda hōndra Jacobo nu'a rá n'yoh̄u mā Hm̄uh̄u Jesucristo dá nugä p'ü. ²⁰ I p̄a Ojā ngue majuani ná rá hyä dí xi'ah̄u.

²¹ M'mefa p'üya, daní mpagä p'ü ja rá häi Siria, 'nep'ü ja rá häi Cili-cia. ²² A nu'ü yø ja'í éc'ei rá Cristo d̄i mpeti p'ü ja yø hn̄ini ngue rá häi Judea, tobe h̄inga n'na ndi dadi nnugähe'ü. ²³ Hōntho nt'ode te hm̄a ngue enyø ja'í: "Nuna rá n'yoh̄u m̄i honi ha di zūhyø 'yéc'ei 'mø man'na rá pa, a nuyá h̄manya ngue guehna xihyø ja'í ngue dá 'yéc'ei'a rá Cristo nuna h̄inm̄i nnepe dá 'yéc'ei yø ja'í m'met'o". ²⁴ Janangue espabi Ojā yø ja'í, porque nuna Ojā bi hyät'i bi p̄arcagui mā mm̄ai.

2

¹ M̄i gua'a rá 'dē'ma goho rá jeya p'üya, mahøndá magä Jerusalén. Dá megä'be rá Bernabé conna Tito. ² Dá magä p'ü, porque Ojā bi 'yurcagui, bi neque ngue ga mmagä Jerusalén. Bi mpeti'ü 'bet'o rá hyä p'üya ngue dá nyahe. Dá xicä'ü p'üya hanja ná rá hoga 'da'yo hyä dadi øtä yø ja'í h̄ingyø judío. Dá ne ngue dá fadi ngue 'da'igu rá hyä dí xihme yø ja'í. Porque dá negä ngue h̄indi nts'onna mā 'befi ya xtä ø't'e, 'nē n̄imantho dadi m̄p̄efi. ³ Pē majuadi dá nyahe, bi h̄nu manho ná rá hyä dá mā. Nuna rá Tito mā n'yogä'be h̄ingui n'youi rá hm̄epya ngue rá circuncisión. Pē ya h̄imb̄i ma mā jats'edi ngue d̄i njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío. ⁴ Hōndi 'da yø ja'í m̄i 'b̄ap'ü ngue h̄imma juani yø

'yéc'ei, bi nepe ngue xtä hm̄epya ná rá Tito. Pē nuyá, guehya yø ja'í cuatyø 'yéc'ei ya, i honi ha di zūrcä mā guah̄u ngue dá zāp'ü di yajpah̄u m'mefa ngue h̄indi øth̄u'a te gä mmamp'ü ja rá ley. Porque ya dí éc'ei'ü rá Cristo. 'Nē guehya yø ja'í di ja ts'edi ngue ga øth̄u te gä mmamp'ü ja rá ley ya. ⁵ Pē nuna rá hyä mm̄anya, h̄inga n'na ne dí ørpähe masu. Porque nuna rá hoga 'da'yo hyä ya guí éc'ei'ü, guehna rá hyä ngue majuani ná, ya h̄inda zä to di pädi.

⁶ Nu'ü yø 'yéc'ei 'bet'o rá hyä, h̄indi mportagä 'mø ngue 'bet'o oque h̄in'na, porque nup'ü ja rá hm̄i rá dá Ojā, ya h̄imma hyets'i yø ja'í p'ü. Pē nu'ü 'bet'o, h̄in temä hyä bi xiqui ngue dá 'yengui h̄inga gue'a rá hyä dí mma. ⁷ Hante gue bi mm̄eyasē ngue Ojā di fārcagui rá hoga 'da'yo hyä ngue ga xihyø ja'í h̄ingyø judío. A nuna rá Bēdu bi mā mafāti rá hoga 'da'yo hyä dá xihyø ja'í ngue yø judío. ⁸ Porque guesē Ojā bi 'yexra Bēdu ngue drā representante rá Cristo p'ü ha 'b̄hyø judío. Pē xquet'a bi 'yexqui ngue drā representantegä rá Cristo p'ü 'b̄hyø ja'í h̄ingyø judío.

⁹ Janangue nuya hyü nc'ei ya, rá Jacobo, rá Bēdu, rá Xuua guehya 'bet'o p'ü Jerusalén, bi bahya p'üya ngue Ojā bi ne ngue di tocgä rá mm̄enth̄i ngue ga øt'ä ná rá 'befi ná. Ya dá mb̄ennba 'yēhe p'üya, guehna rá hm̄eya ná ngue jaje ra acuerdo ná te rá 'befi ga øthe. Bi ts'ännb̄aya ngue ga mm̄egä'be rá Bernabé, ga mā māngä'be rá hoga 'da'yo hyä p'ü 'b̄hyø ja'í h̄ingyø judío. A nuya dá nyagähe p'üya, guehya dá xihra hoga 'da'yo hyä ya yø judío ya. ¹⁰ Hōnda n'na rá hyä bi sicä'be p'üya, ngue h̄inda mā mapumb̄eni yø hyoya, dá 'bāts'i te honi. Pē nuna rá hyä ná, h̄inga ja dí mb̄ennagui, ya zant'a dadi ja ndum̄m̄ai ngue dá 'bāts'i te honyø hyoya.

11 M'mefa p'uya, ya dí 'bucä p'ua ja ra hnini Antioquia, xquet'a bi zop'ua ra Bedu. Mi ma njammí pa p'uya, bi 'yehra pa ngue hinni 'yup'ua te bi 'yotra Bedu. Janangue yø hmi yø dä yø ja'i p'ua dá hejpi te øt'e. 12 Rá mæditho xanho te bi 'yotra Bedu. 'Dap'ua bi nsihmeui yø 'yεc'ei hingui n'youi ra hmεpya di njapyø judío. Mi zø i'da yø ja'i bá nεxpua 'buhra Jacobo, guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue da hmεpya gätho yø 'yεc'ei hingyø judío ya. Mi zøhya p'uya, ra Bedu bi zu ngue da ts'ai, janangue bi 'uep'ua 'buhyø 'yεc'ei hinga mhmepya. 13 Nuya mi'da yø judío ngue ya yø 'yεc'ei p'uya, xquet'a 'nεhya bi 'yøt'e tengutho øtra Bedu ya ngue bi nsu, bi 'uep'ua 'buhyø 'yεc'ei hinga mhmepya. Co 'nεhna ra Bernabé bi ntet'i te øtra Bedu. 14 Nu'mø ma nugä te øtra Bedu p'uya ngue ya himma juani ngue gue'a te mmana hoga 'da'yo hya ga 'yo, yø hmi yø dä yø 'yεc'ei p'ua dá hejpi, dí embi: "Ague Bedu, nu'i grä judío, pe asta 'nεsε'i, ya xcä hyep'ua 'da yø hya mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío. Ya gui øt'e tengutho yø 'yεc'ei hingyø judío. ¿Hanja ya ngue ja gui nnepe da 'yεn'ua yø 'yεc'ei hingyø judío ngue jatho ga øthu te gä mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío ya?" dí embi.

15 Dí nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gätho ya ma mmijudío. A nuja, hinna 'buhm'ua ngue ra ts'oqui ga øthu tengutho øtyø ja'i hingyø judío. 16 Pe dí pahma ngue nu'a di nhohma ts'oquihua, hinga gue'a ngue ga øthu te mmamp'ua ja ra ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'εc'ei ra Jesucristo'a. A nu yø ja'i hingyø judío ya εc'ei ra Cristo ya, pe xquet'a 'nεcju ya dí εc'eihua na ra Jesucristo ya. 'Nε guehna di nhohma ts'oquihua na ngue dá

εc'eihua ra Cristo, hingue masque bi nhohma ts'oquihua ngue xcä øthu te mmamp'ua ja ra ley ga 'yo ma mmijudío. Porque hijnonda bøni ngue di nhohrá ts'oqui ngue da 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley. 17 A nuyá, ya dí εc'eihua ra Cristo ngue di nhohma ts'oquihua. Pe mi'da yø ja'i embi ngue ra ts'oqui dí øthu ngue hndi øthu te gäma hya mmamp'ua ja ra ley. ¿Ua sä da 'yεnya yø ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xänngahu ra Cristo, ya i 'yøt'a ngue ga øthu ra ts'oqui? Nu'a, hin'na'a. 18 A nuyá, ya xtä mangä ngue hingui ja rá ts'edi ra ley ngue di nhohra ts'oqui. Xi'mø honga 'bät'i, ga embi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya himma juani ngue bi nhohma ts'oquigä 'mø. 19 Pe ya hinni mantho ngue ja rá ts'edi ra ley ya, porque ya bi nja'a ra castigo mi mmana ley. Nugä tengutho 'mø bi hyogä ra ley. Nuyá, ya gdä 'bu'a ngue ga ten'na Oja. 20 Nu'mø mi ma macuat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nεqui dí ør'ma güenda ngue ya bi ncuarcagui ra pont'i. Nuya hndi sänse te nna 'bui, hønt'a ra Cristo o ma mmaigä ya. A nuyá, mente ra pa dí 'bucä ua ja ra ximhäi, hønt'a rá Ts'ant'ua Oja dí εc'ei ya. Nuná, di maqui 'nε bi ndäse ngue bi tho conná gueque. 21 Nuná rá mate Oja bi 'daqui, hndi nne ga joni. Xi'mø ngue da gue'a ra ley ga 'yo yø judío di nhohrá ts'oqui ra ja'i, ya säditho bi du ra Cristo 'mø.

3

1 Ague gyø mmenguhua p'ua ja ra häi Galacia, rá nzequi ma'bēdi ni mmuihua. ¿Hanja ngue gadi n'uni thä'ahu ngue hingui εc'eihua na ra hya majuaní? Ni hmi ni dāhu p'ua dá mangähe na ra hya na ngue ra Jesucristo bi 'dømp'ua ja ra pont'i. ¿Ua ya gá pumbenihua na ra hya naya? 2 Ya gui pahma xandønho ngue Oja bá pen'nahua ra Espiritu Santo

ngue gá 'yɛc'ɛihɯ rā hoga 'da'yo hya bi si'ahɯ. Hĩmbi 'ben'nahɯ nā rā Espiritu Santo ngue gá 'yøthɯ'a te gā nt'ot'i p'ɯ ja rā ley. ³ ¿Mba hanja'a nĩ m'memmɯi guí øthɯ? Ya guí pahmɯ ngue gue'a rā Espiritu Santo bi 'da'ahɯ rā 'da'yo te. Pɛ nuyá guí ɛnā ngue gui hyonse ha di gommanho te gdi n'yohɯ ya. ⁴ Ya xangu rā n'ɯ xca sáhɯ ngue guí ɛc'ɛihɯ rā Cristo. ¿Ua hĩnte nĩ bøntho'a ya? Pɛ dí ɛnā ngue ja te nĩ bøn'a. ⁵ Damĩ pahmɯ hanja ya ngue Oja bá pɛnhnā Espiritu Santo ngue bi 'yøtyø milagro p'ɯ guí 'bæhmɯ. Nguna gá nuhɯ ngue bi nja rāngue gá 'yɛc'ɛi rā hoga 'da'yo hya bi si'ahɯ. Pɛ hĩn'i nja nā te gá nuhɯ ngue gá 'yøthɯ'a te gā nt'ot'i p'ɯ ja rā ley.

⁶ Tengutho dí xi'ahɯ ya, nguna nt'ot'i p'ɯ ja rā Macā Libro ngue ɛnā: “Rā Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue di nja'a te rā hya xi xi Oja. Nu'a i 'yɛc'ɛi p'ɯya, Oja bi hojpbabi rá ts'oqui”, i ɛnā. ⁷ Janangue damĩ pahmɯ ya ngue nu'ɯ nnøpā mbom'meto rā Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'ɛc'ɛi ya. ⁸ Nup'ɯ ja rā Macā Libro, ya manjam'møtho nt'ot'i rā hoga 'da'yo hya ngue 'nɛ'ɯ yø ja'i hĩngyø judío di nhohyø ts'oqui 'mø bi 'yɛc'ɛi Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyau i rā Abraham ngue bi 'yɛmbi: “Connā ngue'a'i gātho yø ja'i 'bæcua ja rā ximhāi dā ma majapi”, bi 'yɛmbi. ⁹ Nu rā Abraham bi 'yɛc'ɛi Oja, 'nɛ Oja bi japi. A nuyá, nu to gā dā 'yɛc'ɛi Oja, Oja di japi tengutho rā Abraham.

¹⁰ Nu to gā ɛnā ngue di nyan'a ngue dā 'yøt'e te gā nt'ot'i p'ɯ ja rā ley, dā tho rā castigo rā ja'i. Porque nt'ot'i rā hya ngue ɛnā: “Nu to hĩngui øt'e para zantho'a te gātho nt'ot'i p'ɯ ja rā ley, gue'a dā tho rā castigo'a”. ¹¹ Pɛ dí pahmɯ ngue nu rā ja'i ɛnā ngue dā 'yøt'e gātho'a te mmamp'ɯ ja rā ley, hĩnga gue'a di hojpbabi Oja'a. Porque rā Macā

Libro i ɛnā: “A nuyá to bi 'yɛc'ɛi Oja, guehya di hojpbabi ya, 'nɛ di unna 'da'yo te”. ¹² Ya hĩnte nĩ bønðrá nt'ɛc'ɛi rā ja'i nu'a ɛnā ngue di nyan'a ngue dā 'yøt'e te mmamp'ɯ ja rā ley. Porque nt'ot'i p'ɯ ja rā ley rā hya ngue ɛnā: “Nu rā ja'i hĩnte di 'bɛdi dā 'yøt'e gātho'a te mmamp'ɯ ja rā ley, hønt'a rā ja'i di t'unna 'da'yo te'a”.

¹³ A nuyá, ya hĩnga thomhmɯ rā castigo mmamp'ɯ ja rā ley ya. Porque rā Cristo, ya bi thohra castigo connā nguecɯ'a. Nup'ɯ ja rā Macā Libro i ɛmp'ɯ: “Nu rā ja'i maçuati rā za, ya rā castigo thogui”. ¹⁴ Rā Cristo bi thohra castigo connā nguecɯ n'namhma ngue hĩnga hønðrā Abraham di nthɛui rā njapi Oja, sinoque xquet'a 'nɛ'ɯ yø ja'i hĩngyø judío di nthɛui. Janangue ya di nja'a te rā hya bi yat'a Oja, nu to gā dí ɛc'ɛihɯ rā Jesucristo, ya dí n'yohɯ rā Espiritu Santo.

¹⁵ Ague mā zi cu'ahɯ, nuna rā hya gā mmangā ya, gdā hyejpahɯ'a te øtyø ja'i. Nu n'na rā n'yohɯ ngue'mø øt'ui n'na rā cohi rá mmic'ɛiui, 'nɛ bi firma rā sæcua dā nangui, ya hĩnda zā to dā xotra hya bi nja, nĩ xĩnda zā ngue to dā hyuts'i te nt'ot'i. ¹⁶ Nuna Oja bi yarpabi n'na rā hya rā Abraham co 'nɛ'a rá mbom'meto bi terpap'ɯ. Pɛ hĩnte mmamp'ɯ ha nt'ot'i rā hya ngue dā 'yɛnā “yø mbom'meto” tengutho 'mø di mma ngue xtāngu. Sinoque n'na nc'ɛitho'a mmamp'ɯ, guehna rā Cristo nā p'ɯya. ¹⁷ Tengutho rā cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohmi n'na rā cohi rā Abraham, 'nɛ bi yarpĩ ngue di nja'a te bi xifi. Mĩ tho'i 430 njeya, bi t'unna ley rā Moisés, pɛ hĩmbi nts'onna rā cohi mĩ jai Oja rā Abraham. Nuna rā hya ya xi ma mayat'i, di njahma nā. ¹⁸ Xi'mø hønt'ɯ to øt'e te gā di manda rā ley

di t'unna njapi, ya himma hyoni tema hya di yarcaha Oja 'mø. Pɛ ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unna njapi, 'nɛ bi unni.

¹⁹ Pɛ zhanja ngue bi nja na ra ley 'mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'b'e'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Nɛ bi nja rá ts'edi na ra ley asta gue'mø mi m'mu'a rá mbom'meto ra Abraham. Nuná, bá ts'ännbi ngue da 'yøt'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxɛ bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxɛ. ²⁰ Pɛ nu'mø mi nyaui Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyaseui.

²¹ zUa sä ga emhma ngue nuna ra ley bi 'yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'á, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yøtra ja'i te gä di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i. ²² Pɛ nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gätho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue di pahma ya ngue hont'u to ɛc'ei ra Cristo di ntheu'a te xa yat'a Oja ngue di un'u to bi 'yɛc'ei.

²³ Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley madí manda yø ja'i. Bi nja rá ts'edi na ra ley na, asta gue'mø ma pahma ngue gue'a ra Cristo ga ɛc'eiha ngue di nhohma ts'oquih. ²⁴ Nuna ra ley bi nøpa madi yø ja'i, ngue di ndäpyø ja'i ra Cristo 'mø mi zøhø. A nu to da 'yɛc'ei na ra Cristo p'uya, ya di nhohrá ts'oqui ra ja'i. ²⁵ A nuyá, ngue dí ɛc'eiha ra Cristo, ya hinni mantho di mandagaha na ra ley mi fäcju ya.

²⁶ Ränge dí ɛc'eiha ra Jesucristo ya, ya yø basigaha Oja ya. ²⁷ A nuyá, nu to gä bi nxixya 'mø mi 'yɛc'ei ra Jesucristo, guehya ga 'yo tengutho i n'yo ra Cristo ya. ²⁸ Ya händi mporta ngue'mø

grá judío ogue híngrá judío; 'bühni hmu ogue hínjo'o ni hmu; ogue grá n'yohu ogue grá xisu. Porque nu'mø ya gä guí n'yohu ra Jesucristo, ya n'na hyatho gui jahw'a. ²⁹ Nu'mø ngue guí n'yohu ra Cristo, ya gue'aha yø mbom'meto ra Abraham. 'Nɛ di toca'aha na te xa yat'Oja ngue di uní.

4

¹ Ya guí nnuhu ngue nu'mø rá ngüetho n'na ra ts'ant'u ja ngue da gohmi n'na ra erensia, 'da'igudui n'na ra hmiqui, madague'a ngue rá mmeti gätho. ² Porque 'bühyø ja'i di ncarga ngue da märpabi te pets'i asta gue'mø bi zønna pa da zännbabi rá papá ngue di ndäpi. ³ Di njathu p'uya. Hante ngue ga pahma hanja na ra Cristo, dá ja ndummui ngue ga øthu'u yø costumbre ga 'bühyø ja'i ua ja ra ximhäi. ⁴ Pɛ nu'mø mi zønna pa bá sän'na Oja ngue bá penhua rá Ts'ant'u, bi øn'a n'na ra xisu. Nuna ra Ts'ant'u na, bi 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío. ⁵ Bi 'yɛhɛ ngue go bi tho'a ra castigo mi ja ga thohma tengutho di manda ra ley. Janangue nuyá, ya guecju yø basigaha Oja ya.

⁶ A nuyá ngue ya yø basigaha Oja, nuna Oja conná Ts'ant'u bá penhna Espiritu Santo p'u ja ma mmuiha ngue ga n'yohu. 'Nɛ guehna ra Espiritu Santo bi bennbi te mmanna ja'i 'mø xi Oja ngue embi: "Ma Papá'i Oja". ⁷ Janangue nuyá, ngue ya yø basigaha Oja ya, ya händi 'buhma tengutho n'na ra hmiqui. A nu'mø ngue ya yø basigaha Oja, tengutho n'na ra basi ja rá erensia, di njathu p'uya, di tocagaha te di un'Oja ränge dí ɛc'eiha ra Cristo.

⁸ Nu'mø yø pa xa thogui ngue hinmani pahma Oja, gue'u yø dahmu ngue himma juani Oja gmi nnope hmuha ngue gmi thanneh. ⁹ A nuyá, ya guí pahma Oja ya,

ogue man'na xanho, bi ba'ahũ
 Oja. ¿Hanja ngue ya guí nne gui
 hyehmũ p'ũ Oja ya, mahõnguĩ nne
 gui 'yẽc'ẽihũ yõ costumbre hĩn
 tema ts'edi di ja? ¹⁰ Porque guí
 suphũ yõ pa di costumbra yõ ja'i
 ngue supi. Nu'mõ ra t'usnã guí
 suphũ. Njeya, njeya i ja mi'da
 yõ pa guí suphũ. ¹¹ Ya xangu ra
 'bẽfi xtã øt'e ngue dí xãn'nahũ ra
 hyã. Guehna di sugã naya ngue di
 nts'onna ra hyã na.

¹² Ague ma zi cu'ahũ, dami 'yõthũ
 tengutho dí øt'ã ngue hĩndĩ øt'ã'ũ
 yõ costumbre yõ judío ya. A nugã
 dí øt'ã tengutho gmi øthũ m'met'o.
 Pẽ nugã dí enã ngue hĩngui sãcju
 tengue dí øt'e. ¹³ Guí pahmũ ngue
 nu'mõ rá madi ma magã p'ũ guí
 'bãhmũ, dá xi'ahũ ra hoga 'da'yo
 hyã, nugã nmađi hyennĩ. ¹⁴ Nẽ nu'a
 ra n'ũ nmĩ hẽmbã, xanhennĩtho
 ha xtĩ zã xcã nyahũ. Pẽ nu'ahũ
 p'ũya hĩnga 'yẽmhmũ ngue hĩnda
 zã gã nyahũ, ni xĩnga fescathohũ
 ra hyã dá mangã. Hante gue co
 n'na ra pãhã guí 'yõhmũ ra hyã
 dá mangã, tengutho 'mõ di 'bãp'ũ
 n'na rá anxẽ Oja ngue da zo'asẽhũ,
 ogue tengutho 'mõ di 'bãse p'ũ ra
 Jesucristo da zo'ahũ, gã jajũ p'ũ.
¹⁵ ¿Hapũ gã 'yẽmhmũ'a ra pãhã bi
 nja'ahũ'a ra ora dá xi'ahũ ra hyã?
 Conque dí pacã ngue nu'a ra 'bãxte
 guí nne xqui 'yõrcãhũ, nu'mõ di sã
 astã ni dá guí nne xqui hyã'i ngue
 xqui 'dacju. ¹⁶ Xiya, astã guí nne
 guí 'yõt'e ngue mã nsũihũ ya ngue
 njuãntho dí xi'ahũ na te majuanĩ.

¹⁷ A nuya mi'da yõ ja'i emmeĩ nne
 da mãxahũ, pẽ hĩngra nõhõ nne da
 'yõt'ahũ ya. Sinoque hõntho nne ya
 ngue guí hyegãhũ p'ũ, i nne ngue
 go guí tẽhnũ'a ra hyã mmanya.
¹⁸ Pẽ ya xanho ngue'mõ to nne da
 mãxahũ, pẽgue ya da n'yo'a ngue
 ra nõhõ da 'yõt'e. A nugã xquet'a
 dí nne gã fãxahũ, pẽ hĩnga hõn'mõ
 dí 'bũp'ũ guí 'bãhmũ dí nne gã
 fãxahũ, sinoque hangũ ra pa dí nne

gã fãxahũ. ¹⁹ Ague mã basi'ahũ,
 tengutho n'na ra xisu 'mõ ja ngue
 di õnnã basi sã ra n'ũ, di njadã
 p'ũya, mahõndĩ sã ra n'ũ co nu'ahũ
 astã gue'mõ guí 'yõthũ tengutho bi
 'yõtra Cristo. ²⁰ Nugã hĩndĩ sani
 ngue gdi 'bũcã p'ũ guí 'bãhmũ ya
 ngue gã nyasẽhũ, n'namhmã gã
 nnu ha gda jap'ã ra hyã si'ahũ.
 Porque nuyã, janjuani hĩndĩ pađi
 te gã øt'e co nu'ahũ.

²¹ Nu to gãtho nne da 'yõt'e te gã
 nt'ot'i p'ũ ja ra ley gã 'yo yõ judío,
 dami xicju ya. ¿Ua hĩnjãm'mõ guí
 øhmũ'a ra hyã nt'ot'i p'ũ ja ra li-
 bro ngue ra ley? ²² Ya guí pahmũ
 ngue nt'ot'i ngue ra Abraham bi
 m'mũ'i yoho yõ ts'ant'ũ. Nuna n'na
 rá ts'ant'ũ, rá ts'ant'ũ n'na ra xisu
 ngue ra gũnĩtho. Nuna man'na rá
 ts'ant'ũ, rá ts'ant'ũ na ra xisu ngue
 ra mmennĩgu. ²³ Nuna ra xisu
 ngue ra gũnĩtho, hĩngra 'yãbasi na,
 janangue bi m'mũhrã basi. Pẽ nuna
 ra xisu ngue ra mmennĩgu, marã
 'yãbasi, guesẽ Oja bi yarpabi ra
 Abraham ngue bi m'mũhrã basi na.
²⁴ Ja ua yõ hyã mahyẽqui. Nuya
 yoho yõ xisu ya, guí nhyẽpabi
 yoho yõ cohi i ja. Nuna ra xisu
 ngue ra gũnĩtho ni hu ngue ra Agar.
 Guí nhyẽpabi'a ra cohi bá njap'ũ
 ja ra t'õhø Sinaĩ. A nuya yõ ja'i
 enã ngue da 'yõt'e te di manda ra
 ley ya, guehya nnõpã basi ra Agar.
²⁵ Nuna ra Agar, yoho yõ xẽqui
 mahyẽjpi. Guí nhyẽjpa ra t'õhø
 Sinaĩ jap'ũ ja ra hãĩ Arabia. 'Nẽ
 guí nhyẽjpa ra Jerusalén, nu'a ja ua
 ja ra hãĩ. Porque nuya yõ judío
 'bũp'ũ, i tenthõ te nt'ot'i p'ũ ja ra
 ley. ²⁶ Pẽ nuya yõ ja'i yõ ngump'ũ
 ja ra Jerusalén bí ja mahets'i, hĩndĩ
 manda ra ley ya. A nuju, ja dyõ
 mmengũhũ p'ũya. ²⁷ A nup'ũ ja ra
 Macã Libro, nt'ot'i p'ũ ra hyã ngue
 enã: "Di nja'i mpãhã grã 'yãbasi,
 nu'i hĩnga pahra õnnate. Gã mafi
 ngue guí johya, madague'a ngue

tobe hingui pa'a ra ðnnate. Porque ra xisu ngue ra 'yabasi bi hyep'u rá ndø, pe man'na xangu yø basi di m'mai, hinda gue'a ra xisu 'buhmi rá ndø".

²⁸ A nuju ya ma zi cu'ahu, tengutho ra Isaac, Oja bi yat'i ngue di m'mai. Di njathu p'uya, Oja bi yat'i ngue dyø basigahu. ²⁹ Nu'mø mi nja na te ra hya xi yat'a Oja ngue di nja, ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue bi m'mahra Isaac. Pe nuna rá ts'ant'u ra Agar bi mbøcuc, bi zahra Isaac. Xquet'a di njathu p'uya, nu'u mma ngue øt'e te nt'ot'i p'u ja ra ley i sycju'u. ³⁰ Pe gui pahmu te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna ra xisu ngue ra gunitho, da thøn'athi, da me rá ts'ant'u. Porque nuna rá ts'ant'u na, hinda tocabi'a te da hyanna rá ts'ant'u na ra xisu ngue ra mmennigu", i ena. ³¹ A nuya ma zi cu'ahu, hingyø basigahu na ra xisu ngue ra gunitho, sinoque gue'a ra xisu ngue ra mmennigu yø basigahu.

5

¹ Ya bi hoga ma ts'oquihu ra Jesucristo. Janangue ya hinda tēhnua ra ley ga 'yo yø judío ngue ga ena di nyanma tehu. Dami hyahu ra ts'edi ya, dami nduhu co nuna ra hya na. 'Yo sä gui ena ngue di nja ra castigo ngue'mø hingui tenna ley ga 'yo yø judío.

² Nugä drá Pablo, dami 'yøhmua na ra hya ga mmangä ya. 'Yo gadi n'uni ngue da hmēpya'ahu ngue sä gui 'yena gue'a di nhohni ts'oquihua. Nu'mø, ya säditho gä pahmu ra Cristo 'mø. ³ Mahøn'a di nne ga xi'ahu ya, nu gätho yø ja'i ena ngue da mēpya yø do'yo, 'yo sä di ena ngue hont'a da 'yøt'a, sinoque ja ngue da 'yøt'e gätho'a te nt'ot'i p'u ja ra ley. ⁴ Nuya yø ja'i ena ngue di nhohyø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra

ley, guehya yø ja'i hēp'u ra Cristo ya. Ya emp'u na rá mate Oja. ⁵ Pe nuju, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi ma mmaihū ngue di tōmhmu'a ra pa rá nzegui. Guese Oja da mamp'uya ngue ya bi nhohma ts'oquihu rāngue di ec'ēihu ra Cristo. ⁶ A nuyá, ngue ya di n'yohu ra Jesucristo, ya hinte di muui 'mø mhme'pya ma do'yohu ogue hinga mhme'pyagahu. A nu'a tate di muui ya, guehna ma nt'ec'ēihu ja naya, 'ne nuna ma nt'ec'ēihu na, guehna øt'e ngue dadi mahma cuhu n'na ngu n'naju naya.

⁷ Ya xanho te gmanj n'yohu m'met'o. ¿Te'o di ts'on'na ni mmaihū ngue gui ehmu p'u na ra hya majuanj? ⁸ Nuna ra hya di ts'on'na ni mmaihū, hingra ts'anni Oja na. Porque Oja, i zon'nahū na ngue gui siguethohu te mi ja. ⁹ Ya gui nnuhu ngue n'na zitiqui ra íxi di ixqui gätho ra junj. ¹⁰ Nugä hu ma mmui ngue ma Hmuhu Jesucristo hinda ja'i ngue gui pähni nt'ec'ēihu i ja. Pe nuna ra n'yohu nne di ts'on'na ni mmaihū, da japra castigo Oja na, hont'o bi zä maja'i.

¹¹ Pe nugä ma zi cu'ahu, nu'mø gdi xi'ahu ngue gui mmēpya ni do'yohu, hinda nnu man'ugä yø judío 'mø. Pe nuyá, sacyø ja'i co nuna ra hya di xānbate, ngue ra Cristo bi dup'u ja ra pont'i, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a. ¹² Nuya yø n'yohu di pi'ahu ena ngue jatho gui mmēpya ni do'yohu ngue da ma nthequi, ¿hanja ngue nuya yø n'yohu ya, hinda nhyecse xanho asta da ma m'moqui?

¹³ Ague ma zi cu'ahu, bi zon'nahū Oja ngue hinnj mantho gui suhu ra castigo di manda ra ley. Pe 'yo sä gui emhmu ngue sätho gui 'yøthu ra nts'o so ni mmaihū ya. Nu'á, hin'na'a. Para ngue di nequi ngue gadi mmađi n'na ngu n'na'ahu, a nuya dami mfäts'i n'na ngu n'na'ahu ya. ¹⁴ Hont'a n'na ra hya

ja ngue di nja para ngue di ma macumple te gá nt'ot'i p'u ja ra ley. Guehna ra hya ngue ena: "Dami mahni mmic'eiuu tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i".¹⁵ Pe nu'mo gadi nsothu, ya ja ngue gui nsahu n'na ngu n'na, pets'i gui tutho ni mmic'eiuu.

¹⁶ Nugá dí xi'ahu, dami n'uni ngue gue'a ra Espiritu Santo da xan'nhu te gdí n'yohu. Nu'mo gui hyaxhu'a ra 'yu di 'da'ahu'a, hingui 'yothu'a te ni pahäschu 'mo.¹⁷ Nu'a ra nts'o so ma mmuihu, hingui nnu manho ra Espiritu Santo'a. Nuna te nne ra Espiritu Santo ga othu, n'nan'yo na ngue'a ra nts'o so ma mmuihu. Guehya di ntór'mahya p'u ja ma mmuihu ya. Janangue xangu yó nni di hingui sa ga othu'a te di nne ga othu.¹⁸ A nu'mo gue'a ra Espiritu Santo da xannghu te ga othu, ya hingui ja ngue ga suhu ra castigo di manda ra ley 'mo.

¹⁹ Hingui henni gdá pahmu ndana gue'a ya yó nts'o otyo ja'i. Gue'a ra n'yots'om'mái, ga ra nts'o ja rá mmui ra ja'i, hingui nne di ts'ammí ngue'a te ra nts'o ga 'yo.²⁰ I thanne yó dahmu, i éte. Di nsahyo ja'i. Hondra njunt'i nne. I sehya. I ncué. Di 'yets'i. I 'uenyo ja'i ya yó hya i mma. Porque hondra ntapahya i nne.²¹ I nnepe te pesrá mmic'eiuu, hote, iti, 'ne hinha ga ndits'i. Gátho mi'da yó nts'o i ja, ga ot'e. Nugá ya xtá xi'ahu m'met'o 'ne mahon'a di xi'ahu ya, ngue nuya yó ja'i njap'u, ya hinda ma macat'i p'u di manda Oja ya.

²² Pe ra Espiritu Santo di hatra ts'edi ra ja'i te da n'yo. Guehna ra ja'i di mahra mmic'eiuu na, di johya, hu rá mmui, seti te thogui, ra hoja'i, hingui ya rá mmui ngue'a ra nho ot'e. Nu te ra hya ponna ne, gue'a ot'a.²³ Híndi 'yets'i, hát'i samrá mmui. A nuyá, hin tema ley di ja ngue da zä da ma ngue da ma

ra castigo ya yó ja'i ga 'yo ya yó hya di xi'ahu ya.²⁴ Gátho ya to n'youi ra Jesucristo, ya bi 'yot'e ngue bi m'me'u yó pahá xants'o maní n'yo.²⁵ Nuna ra Espiritu Santo di 'dacju ra 'da'yo te. Ja ts'editho ga n'umhmu ya ngue gue'a ra Espiritu Santo da xannghu te gdá n'yohu.²⁶ Hingui sa ga 'yexhu ya, hingui sa ga njunthu ya. Hingui sa ga nseyabahu n'na ngu n'naju ya.

6

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mo gá pahmu ngue bi 'yotra ts'oqui n'na ni amigohu, nu'u n'youi ra Espiritu Santo, gue'u di nyauia bi 'yotra ts'oqui'u. Da xifi ngue da hyep'u'a te ot'e. Pe gue di nya manhuéhi ha di hejpi. Di mfádi xanho, hinga mbennbu ngue xquet'a 'ne'u di njap'u m'mefa'u.² Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mo gá nuhu te hembí n'na ngu n'na dami nfaxhu. Nu'mo ngue ngu'a gui othu ya, ya gui othu'a te ra hya di manda ra Cristo 'mo.³ Nu ra ja'i ena ngue sakra güenda ngue tatese, pe hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mo ngue himma juani te mma.⁴ N'na ngu n'na'ahu dami hyacsé ra güenda ngue'mo xanho te gni 'yohu ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue xanho te ot'e, ya da zä di johya. Pe hingue masque di johya ngue da dena mmic'eiuu ngue hingui oträ mmic'eiuu tengutho ot'e.⁵ Porque n'na ngu n'naju hoxhma xihu ngue ga hacju ra güenda ngue'mo xanho te di othu ogue hin'na.

⁶ Nu ra ja'i sannbabi rá hya Oja, jatho ngue da máxrá xannbate ngue di unni te honi.

⁷ Nuna Oja hinga nt'embí na. Hercathohu na, masá mi 'yena ngue hingui nnu te di othu. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.⁸ Porque nu ra ja'i oträ nts'o so rá mmui, gue'a ra castigo da tho'a.

Pε nū rā jā'i haxra 'yū xānnbābi rā Espíritu Santo, guehna rā jā'i para zantho di unna 'da'yo te rā Espíritu Santo nā. ⁹ Ogui sāyah, ma gā øth rā nho. Porque nū'mø hinga nsāya ngue gā øth rā nho, dā zønna pa dī njurcah. ¹⁰ Janangue nup'u dā zā gā øth rā nho, ma gā ørpah rā nho gātho. Pε mā dātho'u mā cūh n'nat'a mā nt'εc'ēih i ja ngue nneto gā ørpah rā nho.

¹⁸ Ague mā zi cū'ah, dī nnegā ngue gā di jap'ah mā Hmūh Jesucristo. Dā ngūt'atho.

¹¹ Nugā drā Pablo, dāmi nūh ya yø dā letra gā ose gā ya. ¹² A nūya yø jā'i di ja ts'edi dā hmēpya nī do'yoh, høntho nne ya ngue dā nū manho yø jā'i. Porque hinguī nne dā zā rā n'u tho'u to i mmā ngue ya bī nhohyø ts'oqui yø jā'i ngue bi dū p'u ja rā pont'i rā Cristo. ¹³ Pε nūya yø xānnbate ya mhmēpyabi yø do'yo, nī xinga guehya di øt'e te gā mmāmp'u ja rā ley ya. Høntho nne ya ngue dā hmēpya'ah n'namhma ngue nup'u dī nya, ya di 'yets'i, dā mā ngue ya guī øth'a rā hmēpya dī mānda guī 'yøth. ¹⁴ Pε nugā hīndī nne ngue te gdā 'yεxā, høn't'a dī nne gā mma ha bī nja ngue bi dū p'u ja rā pont'i rā Jesucristo. Pε rāngue bi dū p'u ja rā pont'i, ya hīn dādi hogā'a rā nts'o gā 'yo yø jā'i ua ja rā xīmhāi. A nūya yø jā'i øtra nts'o p'uya, xquet'a hinguī nnu manhogui. ¹⁵ Nū'mø ya dī n'yoh rā Jesucristo, ya hīnte dī mmūui ngue'mø mhmēpya rá do'yo rā jā'i oque hīn'na. A nū'a dī mūui ya, gue'a ngue dā gom'na'yo mā n'yomfēnīh. ¹⁶ A nūya to gātho dā hyaxnā rā hyā dī mmāngā, dī nne ngue dā hyūt'a nī mmāih Oja 'nε di huεc'ah. 'Nε hīnga høn'athoh, sinoque gātho'u te'o ya yø jā'i Oja.

¹⁷ A nū rā pa dī mā p'uya, hīndī nne to dā gūn'mahyagui. Nūya yø mēdi n'youi mā do'yo ngue xā ungyø jā'i, ja dī nεqui ua ngue rá mēfigā mā Hmū Jesús.

Efesios

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Efeso.

¹ Nugä drá Pablo, bá εxcä Oja ngue drá representantegá ra Jesucristo. Nuyá, dadi zenguagá yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rá Jesucristo p'ua ja rá hnini Efeso. ² Dí nnegá ngue nuná Oja má Papáhu co 'nehná má Hmuhú Jesucristo di jap'ahú 'nε dá hyut'a ni mmaihú.

³ Ma gá ja mammadihú ná Oja rá Papá má Hmuhú Jesucristo. Porque nujú ngue ya dí n'yohú rá Cristo, ya bi jajpahú Oja. Nup'ua mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'ua, gue'a bi 'dadj'ua ya. ⁴ Nu to gátho ya n'youi rá Cristo, ya xpá huan'ná Oja hante di nhohra ximhái. I nnepe ngue dá hyep'ua rá nts'o ya yø ja'i xá huanhni, n'namhma ngue nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, hin tema nts'o dá thinnbi. ⁵ Nuná Oja di macjú. Ya mandø njam'møtho xpá nzänni ngue rá Jesucristo dá 'yøt'e ngue gá cohi ngue yø basigahú Oja. Nu'a te bi nja mpähá Oja dá 'yøt'e, gue'a bi nja'a. ⁶ Nuná rá Ts'unt'ua Oja mathoguitho di madí, ya má n'yohú náya. Ja ts'editho ngue zant'a gá εspahú Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dadjú.

⁷ Conná guehrá mate Oja, nuná rá Ts'unt'ua Oja bi dü ngue bi yanjú 'nε bi punnga má ts'oquihú. ⁸ Mathoguitho di macjú Oja. Bi xoga má n'yomfεnihú, bi 'yøt'e ngue dá pahmú hanja rá hyá. ⁹ Nuná rá hyá Oja himmi fadi hanja, bi 'yøt'e ngue dá fadi hanja'a te xpá nzänni di nja. ¹⁰ Nu'a te ya xpá nzänni di nja, dá 'yεhra pa di nja'a. Nuná Oja, dá japi di

manda rá Cristo gátho'a tema cosa i ja, ngup'ua mahets'i, nguua ja rá ximhái, gátho go di manda'a.

¹¹ Nu'a te ya xpá nzän'Oja di nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá nzän'Oja ngue nu to gátho ya dí n'yohú rá Cristo, ga nnuh'ua rá nho di un'Oja. ¹² Janangue'a, nuya rá maditho dá εc'εihe ngue rá Yante ná rá Cristo, ya nnu rá nho ørcahe Oja. Guehya jatho ngue gá εspahe Oja ya. ¹³ Xquet'a nu'mø gmí 'yøhmú ná ra hoga 'da'yo hya majuaní ngue di nyanní tehú, ya gá 'yεc'εihú rá Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohú rá Cristo, ya bá 'ben'nahú rá Espíritu Santo. Porque ya xá yat'Oja ngue da pennbabí rá Espíritu Santo te'o gátho ya o rá 'yε. ¹⁴ Ngue ya bá 'benhna Espíritu Santo gá n'yohú, ya dí haxhú njuani ngue nu'a te gá rá nho xá yat'Oja di 'dadjú, gá di nja. Nu'mø bi dát'i dá 'yεc'εi'ua to ja ngue dá zo rá 'yε Oja, guehya yø hyá jaua dá 'yørpe. Nu te gá øt'Oja, gá tate. Janangue jatho dá t'εspi.

¹⁵ Nugä dí øde ngue janjuani guí hahní mmái guí εc'εihú rá Hmu Jesús. 'Nε dí øde ngue gadi mahmú gátho'ua to ya o rá 'yε Oja. ¹⁶ Janangue nugä hindí säya janjuani dadi ja mammadigá Oja conná ngue'ahú. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahú. ¹⁷ A nuná Oja, guehna rá Oja ná má Hmuhú Jesucristo ná, 'nε guehna rá Papá maguesε ná. Janangue nuyá, dí äpä Oja ngue dá 'yøt'e ngue dá dinni mmaihú xandønho hanja Oja. ¹⁸ Nuná Oja, bi zonggahú ngue di tocagahú rá nho m'mefa. Dí äpi ngue dá xoc'a ni n'yomfεnihú xandønho, n'namhma ngue dá dinni mmaihú hanja'a te rá hyá di tømhmú di nja. Porque mazihotho'a te rá nho xá nzän'Oja di unni te'o gátho ya o rá 'yε. ¹⁹ Dí äpä Oja ngue dá

dinnj mm̄ih̄u x̄and̄onho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi h̄inha rá n̄εgui. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fáts'i gátho'u to εc'ei na. Nuna Oja na, i udi ngue mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁰ Porque guehna Oja bi 'yot'e ngue bi b̄ennate ra Cristo 'm̄o m̄i du, 'n̄ε bi zits'i i ma mah̄ets'i ngue i mm̄ip'u ja rá n'yei Oja. ²¹ Nuna ra Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna di manda gátho'u bi ja ȳo ts'edi mah̄ets'i na, 'n̄εcua ja ra h̄ai. Di manda ȳo dast'abi, 'n̄ε gátho'u to m̄i'da ja ȳo ts'edi. Nuna go 'bet'o na ngue gátho, da gue'u 'b̄ahra pa ja p'uya, da gue'u di m'm̄ahȳo pa di 'ȳep'u, gátho go di manda'a. ²² Nu te ḡama cosa i ja, Oja bi japra Cristo ngue ḡa go di manda'a. 'N̄ε bi japi ngue ra Cristo go di manda gátho ȳo 'ȳεc'ei'a. ²³ A nu'u ȳo 'ȳεc'ei, gue'u nn̄opa do'yo ra Cristo'u. Nu'a ra Cristo n'yoi gátho ȳo 'ȳεc'ei'a, 'n̄ε 'b̄ai h̄onn̄bu bi z̄a, bi 'b̄u mah̄ets'i 'n̄ε 'b̄acua ja ra x̄imh̄ai.

2

¹ Nu'm̄o mam'm̄et'o, x̄and̄onts'o te nm̄ī oth̄u. Ent̄ho ya xt̄á tuh̄u ngue ma ts'oquih̄u m̄i ja. ² Xt̄á oth̄u ȳo nts'o ja ua ja ra x̄imh̄ai. Xt̄á ōrpah̄u rá p̄ah̄á ra zithu nuna di manda gátho ȳo ts'onth̄i i 'yo ndap'u bi z̄a. 'N̄ε gue'a ra zithu x̄a b̄ennba ȳo mm̄i'u ȳo ja'ī h̄inguī nne da 'ȳεc'eī Oja ya. ³ Nu'm̄o man'na ra pa ḡa xt̄á njah̄u p'u tengutho ōtȳo ja'ī h̄inguī pa Oja ya. Xt̄á oth̄u'a te ma p̄ah̄aseh̄u. Nu'a te ra nts'o so ma mm̄ih̄u, gue'a xt̄á oth̄u'a. Jan̄angue mam̄a ns̄ah̄u'a ra castigo da ja Oja, tengutho ra castigo da thohȳo ja'ī h̄inguī pa Oja ya.

⁴ P̄ε nuna Oja, mathoguitho di mac̄ju, 'n̄ε mathoguitho di hūεgah̄u. ⁵ A nuyá, ngue di n'yoh̄u ra Cristo, ya bi 'dac̄ju ra 'da'yo te ya. Porque nuju ya xt̄á tuh̄u ngue ma ts'oquih̄u m̄i ja. P̄ε nuna Oja, ra matetho bi

'yot'e ngue bi yanju. ⁶ Nuna Oja, x̄quet'a da 'yot'e ngue 'n̄εc̄ju da z̄a ga b̄ennateh̄u tengutho ra Cristo ngue bi b̄ennate. 'N̄ε da 'yot'e ngue 'dap'u gan̄i mm̄ih̄mu p'u mah̄ets'i. ⁷ Nguna ra hya xp̄á nz̄an'Oja di nja ya, n'namh̄ma ngue hangu ra pa di n̄εqui x̄and̄onho ngue janjuani di mac̄ju, ngue'a te ra nho bi 'ȳorcah̄u conná guehra Jesucristo. ⁸ Nuna Oja, ra matetho bi 'yot'e ngue bi yanju ngue dá εc'eīh̄u ra Jesucristo. H̄inga εm̄hm̄u ngue ja temā nho dá oth̄u ngue bi yanju. Sinoque bi n̄εc̄ Oja ngue bi yanju. ⁹ A nu ra ja'ī, h̄inguī s̄a da 'ȳεna ngue ja temā nho da 'yot'e ngue da z̄a di nyani. Jan̄angue h̄inda z̄ap'u di 'ȳets'ī da 'ȳεna ngue nu'a te ra nho ōt'e, gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yot'e ngue ja ma'da'yo dá m'm̄ah̄mu ngue di n'yoh̄u ra Jesucristo. Ya mam'm̄et'o xp̄á nz̄anni ngue ya ḡda 'b̄ah̄ma'a ngue ḡa ra nho ga oth̄u.

¹¹ A nuya ngue h̄ingȳo judíōh̄u, dam̄i b̄enī te gm̄i jah̄u 'm̄o ȳo pa xa thogu. Ȳo judío h̄immī nnu manho'ah̄u porque nī do'yoh̄u h̄imma m̄hm̄εpya tengutho ōtȳo judío. ¹² Nu'u ȳo pa'u, h̄ingm̄i pah̄mu te'o na ra Cristo. Mamā hyaqui'ah̄u ya ȳo judío 'b̄ap'u ja ra h̄ai Israel. H̄ingm̄i pah̄mu'a te ra cohi m̄i jaī Oja'u. Nī x̄inga gue'u ȳo hya di yat'a Oja ngue gdi pah̄mu hanja. Ah̄a gm̄i 'b̄ah̄mu ua ja ra x̄imh̄ai, 'be x̄ingm̄i t̄om̄hm̄u ngue x̄ta 'ȳehra pa x̄ta nyan'ah̄u Oja. H̄ingm̄i pah̄mu ngue 'b̄u Oja. ¹³ P̄ε nuya ngue gūi n'yoh̄u ra Cristo ya, 'n̄ε bi du conná guec̄ju, gue'a ōt'e ngue ḡa pah̄mu Oja'a ya. ¹⁴ A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yot'e ngue ga n'amigoh̄u Oja naya. Ngu ȳo judío, ngu'u h̄ingȳo judío, ya n'na 'b̄aitho bi gohȳo ja'ī ya. Porque bi xotra Cristo ya ȳo hya mad̄i hyagah̄u. ¹⁵ Nu'a ra ndate bi thohra Cristo, ja bi z̄ep'u rá ts'edi ra ley nu'a

mađi mađa yø costumbre mađi n'yo yø judío. Nuya yo 'bui yø ja'i mađi nsui, ma'da'yo bi mpenhni ngue n'sa 'buiho bi gohi. Porque ya gä yø n'youi ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque nu'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a i nhojpauí Oja yø ja'i bi 'yεc'ei'a. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, nu'a ra njunt'i mi øt'e ngue mađi nsui, ya bi zεp'u. Bi ma ma penhni gätho yo 'bui yø ja'i tengutho 'mø n'na nc'eiho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá εhe ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja, ximmangu yø judío ya mi pa Oja xquet'a bi xihra hya. ¹⁸ Conná nguehra Cristo, ngu yø judío, ngu yø ja'i hingyø judío, gue'a ra Espíritu Santo fáxcahu ya ngue da zäp'u ga n'amigohu xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya hingyø 'dan'yo ja'ihu ya. Ya gue'ahu yø ja'i Oja ya, porque ya ni n'yohu gätho'u yø ja'i ya o rá 'ye Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra nija, nup'u brá fuhra jado, n'youi mi'da yø do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ahu'u yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra Cristo, gue'a ra do bi da'mra jado'a. A nu'u yø representante p'uya co 'ne'u yø pøngahya Oja, gue'u yø do rá mađitho bi me ra ngu'u. A nuya conná nguehra Cristo ya, nu yø ja'i hingyø judío, ya yø n'youi to gä εc'ei ra Cristo'u ya. Porque gäthogahu, gue'a ra Espíritu Santo di n'yohu.

3

¹ Nugä drá Pablo, dí ofädi ngue dí mmangä rá hya ra Jesucristo p'u 'buiho ja'i hingyø judío. ² Ya guí pahmu ngue bi 'yørcagui ra mate Oja bi 'dajma 'befi ngue ga xi'ahu ra hoga 'da'yo hya. ³ Gä dá cuatä ua ja ra sacua'a te gäma hya bi yurcagui Oja. Himmi fadi hanja na ra hya na. ⁴ A nu'mø gä nuhu na ra sacua

naya, ya gui hyaxhu njuani p'uya ngue nu'a rá hya ra Cristo himmi fadi hanja, bi jaqui dá pađi hanja. ⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, hinjonni ja'i xa mbøni ngue xti japi xtä mbahna ra hya na. Pe nuyá, nuna Oja bá pennbabi ra Espíritu Santo'u yø representante co 'ne'u yø pøngahya ngue bi japi da bađi hanja na ra hya na. ⁶ Nuna ra hya himmi fadi hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue hinga høndyø judío di tocabi na rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'nehyo ja'i hingyø judío di tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yεc'ei ra hoga 'da'yo hya. Ya gä dá gohi ngue yø ja'i Oja. Porque di tocabi'a ra nho ya xa yat'Oja ngue di unyø ja'i da 'yεc'ei ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yøtra mate bi 'dajhma 'befi ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya. 'Ne guese Oja di 'dacrä ts'edi ngue da zä ga øt'ä na ra 'befi na. ⁸ Nugä, man'natho hinga njuanigä ngue gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'ye Oja. Pe guese Oja bi 'yøtra mate ngue bi tocagä ra mmenthi ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. 'Ne ga xihyo ja'i ngue nu'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, mathoguitho ra nho di tocabi hinha rá nzεgui. ⁹ I nneque ngue ga japi da bađi gätho yø ja'i hanja na ra hya hinguí fadi. Nuna Oja bi hoqui gätho'a te ja ya, mandø njam'møtho xpa nzän'na te nnepe di nja. Pe himmi fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya. ¹⁰ A nuyá, ya bi zønna pa ngue co 'nehyo anxe bi ja yø ts'edi mahets'i da nu'a te da 'yørpabi Oja yø 'yεc'ei. 'Ne da nu ngue mathoguitho ja rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpa nzän'Oja'a te nnepe di nja. Pe ya bi nja 'mø mi t'εc'ei na ra Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá, ngue ya dí εc'eihu ra Cristo, ya nthummäi ngue ma n'yohu Oja ya. ¹³ Janangue nugä dí xi'ahu ngue 'yo di tu ni mmuihu

ngue dí sǎgǎ rǎ n'ǎ ngue dí xi'ǎhǎ rǎ hoga 'da'yo hyǎ. Sinoque dami johyahǎ ngue nu'a te rǎ n'ǎ dí thocǎ connǎ ngue'ǎhǎ dǎ 'yot'ǎhǎ rǎ nho nǎ.

 14 Janangue nugǎ dí ndantyohmu ngue dǎdi ja mamǎdi nǎ rǎ Papǎ mǎ Hmuǎhǎ Jesucristo. 15 Nunǎ rǎ Papǎ nǎ, nu'ǎ bí 'bǎ mahets'i, dǎ gue'ǎ 'bǎcua ja rǎ hǎi, gǎtho yoh Papǎ. 16 Guehǎ mǎ datho ngue ja rǎ ts'edi nǎ. Janangue dí ǎpi ngue dí zac'a ni mmǎihǎ ngue dǎ penhǎ Espírítu Santo di hǎ'ǎhǎ rǎ ts'edi. 17 Dí ǎpi ngue nu te'o gǎtho ya guí ǎc'ǎihǎ rǎ Cristo, hǎndra Cristo dǎ 'yo ni mmǎihǎ. A nu'a te gni mahni mmic'ǎihǎ, janjuanǎ ngue ni mmǎi gdi 'yothǎ. 18 Dí nnegǎ ya ngue gǎtho'ǎhǎ co gǎtho mi'da yoh 'yǎc'ǎi, dami pahmǎ xǎndonho Hague ngu gangu'a te guí macju rǎ Cristo. 19 Janangue dí ǎpǎ Oja ngue dǎ dinni mmǎihǎ xǎnho hanja nǎ te guí macju rǎ Cristo, madague'a ngue hinjam'moh dǎ zǎ gǎ pahmǎ gǎtho'a te guí macju. Pe co ngu'a, man'ǎ man'ǎ dǎ nequi ngue guí n'yohǎ Oja.

20 Nunǎ Oja, mǎ datho ja rǎ ts'edi nǎ, porque sǎ di un'a te t'ǎpi. Hinga hont'a te rǎ hyǎ so mǎ mmǎi dí ǎphǎ di unǎ, sinoque man'ǎ xangu di unǎ ngue'a te t'ǎpi. A nuyǎ, nunǎ rǎ ts'edi Oja i ja, guehǎ dǎ hacju rǎ ts'edi nǎya. 21 Nu to gǎtho dí ǎc'ǎihǎ rǎ Jesucristo ya, mǎ gǎ ǎspǎhǎ Oja para zǎntho. Dǎ ngut'atho.

4

1 Nugǎ dí ofǎdi ngue dí ǎrpabi rǎ 'bǎfi rǎ Hmu Jesús. Pe nuyǎ, dí xi'ǎhǎ ngue guí mportahǎ xǎndonho. Nunǎ te rǎ hyǎ i zon'ǎhǎ Oja gdi n'yohǎ, gue'a guí 'yothǎ'a. 2 O gadi 'yǎx'moh guí yahǎ, mahotho gdi nyahǎ. Dami seti te gadi n'yorpahǎ. Dí nequi ngue n'ǎ ngu n'ǎ gadi mahni

mmic'ǎihǎ. 3 Dǎ mǎx'ǎhǎ rǎ Espírítu Santo ngue dǎ 'yot'e ngue xogue n'ǎ hyatho guí mmǎhmǎ. Dami ja ndummǎi ngue hinjam'moh guí njunthǎ. 4 Nu to gǎtho ya dyoh 'yǎc'ǎihǎ, ǎntho n'ǎ nc'ǎitho p'ǎ dǎ nnuju Oja. Nu'a rǎ Espírítu Santo dí n'yohǎ, n'nat'a'a. Nunǎ te rǎ hyǎ dí tǎmhǎ dǎ nja m'mǎfa, n'nat'a nǎ rǎ hyǎ gǎ nzonngahǎ Oja. 5 N'nat'a mǎ Hmuǎhǎ. N'nat'a mǎ nt'ǎc'ǎihǎ i ja. N'nat'a rǎ nxixya i jaju. 6 'Nǎ n'nat'a Oja i 'bǎi, gue'a rǎ Papǎ'a ngue gǎtho. 'Nǎ gue'a dǎ mǎnda gǎthogahǎ'a. Gue'a 'bǎi ndap'ǎ bi zǎ'a. 'Nǎ gue'a dí n'yohǎ gǎthogahǎ'a.

7 Nup'ǎ ha dǎ mpeti yoh 'yǎc'ǎi, bi zǎnbnǎ rǎ Cristo n'ǎ ngu n'najǎ'a te ja ngue gǎ othǎ. Di hacju rǎ ts'edi ngue dǎ zǎ gǎ othǎ'a te nnepe gǎ othǎ. 8 Nguna mmamp'ǎ ja rǎ Macǎ Libro ngue ǎnǎ: "Nunǎ rǎ Cristo bi ma mahets'i, pe 'be bi dǎpi gǎtho'ǎ yoh nsǎiui. 'Nǎ mandongu drǎ mate bi unyoh ja'i bi gocua ja rǎ ximhǎi", i ǎnǎ. 9 ¿Te nne dǎ manǎ rǎ hyǎ embi ngue bi ma mahets'i? I nne dǎ mǎ ngue rǎ Cristo bi zocua ja rǎ hǎi 'nǎ bi mengui, i ma mahets'i. 10 Nusǎ nǎ rǎ Cristo bǎ nǎxpǎ mahets'i, bi zocua ja rǎ hǎi. 'Nǎ bi mǎ astǎ ndoya maya bi ja rǎ c'amahets'i para ngue di nequi ngue ndap'ǎ bi zǎ 'bǎi ngue dǎ mǎnda.

11 N'ǎ ngu n'ǎ yoh ja'i, bi zǎnbnǎ rǎ Cristo'a te ja ngue dǎ mǎfi. Bi 'yǎxyoh ja'i ngue dyoh representante. Mi'da p'ǎya, bi 'yǎts'i ngue dǎ manǎ hyǎ di bǎnnbabi Oja ngue dǎ mǎ. Mi'da p'ǎya, bi 'yǎts'i ngue dǎ n'yo ngue dǎ manǎ hoga 'da'yo hyǎ. Mi'da p'ǎya, bi 'yǎts'i ngue dǎ m'mǎt'o ngue dyoh mamhya p'ǎ ha 'bǎhyoh 'yǎc'ǎi. Mi'da p'ǎya, bi 'yǎts'i ngue dyoh xǎnbnǎte ngue rǎ hyǎ. 12 Nuyǎ yoh ja'i bi 'yǎts'i, guehya dǎ japi gǎtho yoh 'yǎc'ǎi ngue dǎ 'yotra 'bǎfi dǎ mǎnda rǎ Cristo dǎ

'yøtyø ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yø 'yɛc'ɛi 'bɛcua ja ra ximhã ya. ¹³ Di mpefi asta gue'mø da zãdi ngue xøgue da 'da'igu ma nt'ɛc'ɛihɛ, 'nɛ ga pahmɛ xandønhø'a rá Ts'unt'u Oja. Man'na man'na dí thini xanho hanja ra hya, ya da zã ga n'yohɛ tengutho i n'yo ra Cristo p'uya. ¹⁴ Ya hinga øthɛ tengutho øtyø t'ubasi p'uya. Porque yø basi hinguí henni ga thát'i. Tengutho 'mø te haxra ndahí ni ma ua, ni ma nɛ, njarbutho yø basi, hønt'o bi zã maxãdi tenni. A nu'u yø xãnnbate ngue yø hyãte, xøgue ga mbãtho da hyoni ha di hyãtyø ja'i. I nne'u ngue ga tenhnɛ'a ra fehni hya i xãnnbate. ¹⁵ Pɛ nuju, ma ga ja ndummai ga mmamhɛ nã ra hya majuaní. Ma ga udi ngue dadí mahmɛ'u yø ja'i dí xihmɛ nã ra hya nã. Ma ga homhɛ ra hya ngue man'na gda cohɛ tengutho ra Cristo. Nuna ra Cristo, guehna 'bet'o nã ngue dí manda gãtho yø 'yɛc'ɛi, tengutho rá ya ra ja'i i 'bet'o ngue dí mandabi rá do'yo. ¹⁶ Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue dí nnøpa yahɛ ya, nu'u yø xequi ha dí ntøtrã do'yo ra ja'i p'uya, go guecju'a. A nu'mø ngue cu xanho yø hyundo'yo, gãtho 'da guí mpeþtho, ya xanho i ja. Njarbutho ya, nu'mø dí mmaði n'na ngu n'na yø ja'i, gãtho 'da ga hyadra ts'edi di mpefi xanho.

¹⁷ Nuna ma Hmuɛ Jesucristo, go di 'dacã ra ts'edi nã guehna ra hya dí xi'ahɛ ya. 'Yoni mantho guí øthɛ'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i hinguí pa Oja. Nuya yø ja'i ya, nu'a ra nts'o so yø mmã, gue'a øt'a. Pɛ hinte di muui te øt'e. ¹⁸ I njot'i yø n'yomfɛni, hinguí pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandø nnaxitho yø n'yomfɛni. Híndi n'uní da sifi ha di njar'u dí ba Oja, janangue hinguí paði hanja. ¹⁹ Janjuani ngue xa unyø mmã yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. 'Be xinguí ja yø 'be'isã. Ënã gue

man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

²⁰ Pɛ hinga ngu'a ra hya gã 'yøhmɛ bi nxãnnbate ra Cristo. ²¹ Majuaní ngue ya gã 'yøhmɛ na te ra hya bi nxãnnbate ra Jesucristo. Nuna ra hya naya, guehna majuaní nã, 'nɛ guehna ra hya xãngahɛ ra Jesús. ²² Janangue nuyá, nu'a te gã ra nts'o gmaní n'yohɛ mam'met'o, damí hychmɛ p'u'a ya. Porque nu'a ra nts'o gmaði ho guí 'yøthɛ, mí hãt'atho ni n'yomfɛnihɛ'a. ²³ A nuyá, damí 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfɛnihɛ ya. ²⁴ Gãtho ma'da'yo'a te gdí n'yohɛ. Gã ra nho gdí n'yohɛ. Tengutho Oja majuaní ngue xandønhø'a, guí njathɛ p'uya, gã ra nho guí 'yøthɛ, hin tema nts'o guí 'yøthɛ.

²⁵ A nuyá, 'yo guí mmamhɛ ra fehni. N'na ngu n'na'ahɛ, gã majuaní guí xihni mmic'ɛiui. Porque gãtho yø 'yɛc'ɛi tengutho 'mø n'na nc'ɛitho di jahɛ'u. ²⁶ Nu'mø guí ncuehɛ, man'nan'yo mí 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuehɛ. Da thotho'a ni cuehɛ, 'yo guí nnehɛ ngue gã ra nguni ra pa guí ncuehɛ. ²⁷ 'Yo gadi unhnɛ ra 'yu ra zithu ngue guí 'yøthɛ'a te rá páhã.

²⁸ Nu ra ja'i marã bɛ, da hyep'u'a rá mfɛ, di mpefi. Nu ra ja'i ngue rá 'befise da 'yøt'e, gue'a di diní te da zi'a, janangue dí nja te di unyø ja'i hin'yu te da hyoni.

²⁹ 'Yo tema ts'omhya guí mmamhɛ. Sinoque ra hoga hya guí mmamhɛ, da gue'a ra hya da 'yørpabi ra nho yø ja'i da 'yøde. ³⁰ 'Yo guí øthɛ ngue da du rá mmã ra Espíritu Santo ngue n'na ra ts'oqui guí 'yøthɛ. Porque dí n'yohɛ ra Espíritu Santo, ya di haxhɛ njuani ngue ya dí ohɛ rá 'yɛ Oja, 'nɛ fáçju asta gue'mø bá ep'u ma Yantehɛ.

³¹ A nuyá, damí hychmɛ p'u gãtho ya yø hya ga xi'ahɛ ya. Ra sui, ra

cue, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to gui nnu man'uh. ³² Nu'a ja ngue gui 'yøth, dami n'yørpah ra nho n'na ngu n'na'ah. Di nja ni yemmaih. Dami mpunnbi n'na ngu n'na'ah ngue'mø 'bui to hinga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nah conná guehra Cristo.

5

¹ Nuna Oja, janjuani ngue di macja ngue ya yø basigah. Janangue nuyá, ma ga øth tengutho øt'Oja. ² Ma ga mahma mmic'eih tengutho gui macja ra Cristo. Nuná, asta bi ndá ngue bi du conná nguecju. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue ra 'bøt'e i nhohma ts'oquih'a.

³ Ya gui oh ra 'ye Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mmuih'a ra n'yots'om'mái. 'Yo tema nts'o gui øth. 'Nε 'yo gui εmhmu ngue gue'a ra mēnyu ma datho di muui. ⁴ 'Yo tema ts'omhya gui mmamhmu. 'Yo gui mmamhmu yø hya hinte ni bøntho. Porque nuyá yø hya ya, hinni 'yup'u ngue gui mmamhmu ya. Nu'a ra hya ni 'yup'u gui 'yøth, gue'a ngue njandyatho gui ja mammadih Oja'a. ⁵ Ya gui pahmu ngue nup'u di manda ra Cristo, co 'nehrá Papá, nuyá yø ja'i ngue yø 'yots'om'mái hinda ma macut'i p'u ya. Da guehyø ts'oc'ei, da guehya yø ja'i ngue hont'a te pes'ua ja ra ximhai so yø mmui ngue di xandi, hinda yarbua ya. Porque nuyá yø ja'i njap'u, nu'a te ra cosa ni ma yø mmui, gue'a thanne'a, hinga gue'a Oja i thanne. ⁶ Matonma hya'ah ngue gui 'yøth ya yø nts'o dí xi'ah. Porque nu to øtya yø hya dí xi'ah ya, ngue fεspatho rá hya Oja, guehya da japra castigo Oja ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøth tengutho øtya yø ja'i dí xi'ah ya.

⁸ Nu'mø mam'met'o, ga ra nts'o nmará n'yoh. Pe nuyá, ya ma n'yoh ra Cristo ya. Ma gdá n'yoh'a te nne Oja gdá 'yoh ya. ⁹ Nu ra ja'i ngue xoipabi Oja rá mmui, ga ra nho ga 'yo ra ja'i. Nu'mø ha ya, ga majuani te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a. ¹⁰ Dami ja ndummaih ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøth'a. ¹¹ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøth tengutho øtyø ja'i xants'o ga 'yo. Dami japh ngue da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui'a te øt'e. ¹² Nu'a ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, ya ra 'be'isätho ngue da hmangua'a. ¹³ Pe nu'mø da ma nsudi ra hya ha ra nja na ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui øt'e. ¹⁴ Janangue εmp'u ja ra Maca Libro: "Nup'u 'bahyø ja'i entho ya xa ndu, da xoc'a ni mmui ra Cristo. Entho ja gui nnu'a nt'aha", i εna.

¹⁵ Janangue nuyá, dami fähmu xanho te gdi n'yoh. 'Yo gni 'yoh tengutho ga 'yo yø ja'i hinguí pa Oja. Sinoque dami 'yøt'e ngue di nequi ngue gui pahmu Oja. ¹⁶ Dami ja ndummui gui mpefi ngue gui mmamhmu ra hya. Porque yø pa dí 'bähmu, xandøngu ra nts'o i ja. ¹⁷ Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammaih. Nu'a te rá pähä ma Hmuha Jesucristo, dami ja ndummui ngue da dini xanho ni mmuih hanja ra hya, n'namhma ngue gue'a gui 'yøth'a. ¹⁸ Para ngue gui m'mamma pähä, 'yo gadi unni mmuih ra n'iti. Porque ra n'iti xants'o te øt'ah'a. A nuyá, go dami unni mmuih'a ra Espiritu Santo ngue da gue'a da xän'nah te ja ngue gui 'yøth'a. ¹⁹ N'na ngu n'na'ah, nu'mø gui yah, nu'u yø hya mazihotho nt'ot'i p'u ja yø salmo, gue'u dami nxihmu'u, 'nε'u yø hya nt'ot'i p'u ja yø alabansa. Dami ja mammadih'a ra Hmu Jesucristo p'u ja ni mmuih. Gui 'yεpah conyø salmo 'nε conyø

alabansa gui turpah̄. ²⁰ Rángue guí εc'ēih̄ mā Hmuh̄ Jesucristo, nuna Oja mā Papáh̄ da 'yø'mø gá zohm̄. Janangue nuyá, zant'a gui ja mam̄adih̄ ya ngue'a te gá ra nho ørch̄h̄.

²¹ A nuyá, ngue guí nnu mansuh̄ Oja, dami mfäts'i n'na ngu n'na'ah̄ ya.

²² Ague gyø xisuh̄, dami 'yεc'ei ni damme 'mø nzo'ah̄. Porque gue'a di manda ra Hm̄ Jesucristo'a.

²³ Porque ra n'yoh̄ i 'bet'o'a ngue di manda rá xisu, tengutho ra Cristo i 'bet'o'a ngue di manda yø 'yεc'ei. Nu'a ra Cristo bi yanyø 'yεc'ei, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya ra ja'i, 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. ²⁴ A nuyayø 'yεc'ei i øt'e te di manda ra Cristo. Xquet'a njarbatho yø xisu ya, da 'yøt'e te gá di 'bepyø damme.

²⁵ Ague n'yø'ah̄, dami mahni xisuh̄, tengutho ra Cristo di mahyø ja'i bi 'yεc'ei, asta bi du ngue bi yani. ²⁶ Nguna bi 'yørpabi yø 'yεc'ei para ngue di zo rá 'yε Oja. Co nuna ra hya bi 'yεc'ei yø ja'i bi hojpa yø ts'oqui. Bi nxixya p'uya ngue ya bi hyep'u ra nts'o. ²⁷ I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a ra Cristo, gátho yø 'yεc'ei da 'yεspi, porque ya hin tema nts'o da dinnbi.

²⁸ A nu yø n'yoh̄ i jatho ngue di mahyø xisu. Tengutho ga mmährá do'yo, di jarb̄ rá xisu. Porque nu ra n'yoh̄ di mahrá xisu, i øtrá güenda ra n'yoh̄ ngue rá do'yose di mađi. ²⁹ 'Nε hinjo'o n'na ra ja'i ngue di suhrá do'yo, sinoque fährá do'yo ra ja'i 'nε pepi. Njarbatho'a te ørch̄h̄ ra Cristo ya, fäc̄h̄ 'nε i pejpah̄. ³⁰ Porque ra Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogah̄. ³¹ N't'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: "Nu'mø bi nthat̄ra n'yoh̄, ra n'yoh̄ p'uya sop'u rá papá 'nεhrá mamá ngue 'b̄hm̄i rá xisu. Nuyayø nc'ei ya, di nne n'na ngu

n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque εntho n'na nc'eiho", εnna hya. ³² Nuna ra hya na, mazihotho hma te nne da ma. Porque ga mbøn̄i ngue ra Cristo ya yø n'youi yø 'yεc'ei 'nε gue'u yø 'yεc'ei nnøpe ngue rá do'yo. ³³ Pe xquet'a i nne da ma ngue n'na ngu n'na yø n'yoh̄ jatho di mahyø xisu. Tengutho ga nne ngue di ma mam̄adi, di jarbatho rá xisu ya di mađi. A nu ra xisu p'uya, i jatho ngue da nu mansu rá damme.

6

¹ Ague gyø basih̄, nu'mø bi zo'a ni papá ogue ni mamá, dami 'yεc'ei te xi'ah̄. Porque gue'a jatho ngue da 'yøtyø bas̄i ya εc'ei ra Cristo'a. ² Guehna rá mađitho ra hya mmamp'u ja rá ley Oja na, ngue nu ra ja'i da 'yøt'e te xi Oja, da dinnbabi rá njapi Oja. Guehna ra hya naya ngue εna: "Dami su ni papá, dami su ni mamá. ³ Nu ra ja'i da 'yøtya yø hya ya, ya'atho ra pa di m'mucua ja ra häi, 'nε di m'mamma pähä", εnna hya.

⁴ A nu yø n'yoh̄ conyø xisu, ngue ya 'b̄hyø bas̄i, 'yo di honnbi ha di mbøcue yø bas̄i. Sinoque di tede xanho, da bađi ngue da zammi. 'Nε da xänb̄a yø bas̄i ngue da 'yεc'ei ra Cristo.

⁵ Ague gyø hmiquih̄, dami 'yεc'ei ni hm̄ gadi mpehm̄ ua ja ra häi. Majuan̄i ngue ni mm̄i gdi 'yørpabi masu ni hm̄h̄. Ni mm̄i gdi 'yøtra 'befi guí pehm̄, gui 'yø'ni güendah̄ ngue tengutho 'mø gdi ørpah̄ rá 'befi ra Cristo. ⁶ Gui hyumbabi 'mø gadi mpehm̄. 'Yo guí nneh̄ ngue høn'mø nnu ni hm̄ guí humbah̄, sinoque gui 'yøt'e ngue yø mēfi'ah̄ ra Cristo. Co gátho ni mm̄i gdi 'yørpah̄'a te rá pähä Oja. ⁷ Nu'mø ja te gui pehm̄, con n'na ra pähä gdi 'yøth̄a ra 'befi. Gui

'yø'nj güenda ngue ra Cristo gui ørpahã rá 'bëfi, hingue masque gui 'yëmhã ngue ra ja'itho gui ørpahã rá 'bëfi. ⁸ Porque ya gui pahmã ngue nu'a ra Hmu Jesucristo, nu'a te ra nho xa 'yø't'e n'na ngu n'na ra ja'i, gue'a rá nzäbi ra ja'i di un'na. Nu'mø 'bührá hmu ogue hijnjo'o rá hmu n'na ra ja'i, nu te ra nho xa 'yø't'e, gue'a rá nzäbi di t'un'na.

⁹ Ague gyø hmuã, dami 'yørpabi ra nho ni mëfi gui sihã. 'Yo gadi pihmã yø mëfi. Dami bëmhmã na ra hya ja ua. Ngu'ã yø hmu ua ja ra ximhäi, ngu'ã yø hmiqui, n'nat'a ni Hmuã bi 'bã mahëts'i. A nu'a p'ãya, hinguï huantho yø ja'i ørpa masu'a.

¹⁰ Ague mã zi cu'ahã, dami zajni mmãihã connã ts'edi di 'da'a mã Hmuã. Porque hont'a tãte ja rá ts'edi'a. ¹¹ Nunã ra hya di 'da'ahã Oja ngue gdi mfãhmã, dami 'yøthã ngue tengutho 'mø dã m'mant'i'ahã na ra hya na. Janãgue dã zã gui täjpahã rá hya ra zithu nu'a nne dã hyäcã. ¹² Porque nunã ra tunhni di øthã ya, hinga gue'ã mã mmic'ei dadi ndunhã, sinoque nu'ã dadi ndunhã ya, gue'ã yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue di manda ra nts'o ja ua ja ra ximhäi. I 'yo mayã ndap'ã bi zã. ¹³ Janãgue di ndã xãho ni 'yomfëniã ya co nunã ra hya di 'da'ahã Oja, guehna gdi täcã ra nts'o na. Nu'mø dã 'yëhrã ora ngue gui nthëã n'na ra hya xants'o, 'yo di dap'ahã. Nu'mø ngue gã 'yøthã na ra hya nãya, ya dã xãho ni 'yomfëniã 'mø.

¹⁴ Nu ra soldado 'mø ngue ya xa nsã ngue dã ma ra tunhni, ya xa dãtra ngat'i, ya hã ra njudi di nyani, 'në he rá he ngue ra t'ëgui. Dami njathã p'ãya ngue gdi nyamhmã na ra hya majuani. Nu'a te xãho, gã gue'a gui 'yøthã'a. ¹⁵ Nu ra soldado 'mø ja ngue ha dã ma, ya

xa nsã, hinha gã hyehyø 'boxthi. Dami njathã p'ãya, gui ja ndummã ngue gui mma guã mamhmã ra hoga 'da'yo hya. Guã xihmã ra hya yø ja'i ngue ha di zã di nho-jpau Oja. ¹⁶ Nu ra soldado hã rá njudi. Nu'ã yø nsã 'youi ra sibi bi enyø nsãui hinguï thot'i. Gui njathã p'ãya co nu'a ni nt'ëc'ëihã i ja, ya hinda zã dã dap'ahã ra zithu. ¹⁷ Gui 'yø't'e tengutho 'mø gdi hushã ra fai t'ëgui, hinte dã thot'i. Dami njathã p'ãya, n'nat'a bënë ngue ya bi nyanni tehã. Nunã rá hya Oja di 'da'ahã ra Espiritu Santo, guehna gui nnøpa juaihã na, ngue gdi taphã ra hya yø ja'i.

¹⁸ 'Yo di cohni mmãihã, mat'Ojahã hangu ra pa. 'Yãphã Oja'a te gãmã hya di bënënahã ra Espiritu Santo gui 'yãphã. Gätho yø ja'i ya o rá 'yë Oja dami marpahã Oja yø ja'i, 'yogui säyathohã. ¹⁹ Xquet'a 'nëcã dami marchã Oja n'namhmã ngue Oja di 'dacra hya gã mma. Nup'ã ha gã mmãna hya, gã hã ra ts'edi ngue gã mmãna hya. Nunã ra hoga 'da'yo hya, hinga su gã xicã yø ja'i hanja na ra hya na. Porque hinguï pahyø ja'i na ra hya na. ²⁰ Oja bi 'yëxqui ngue drã representateguï ngue gã mmãgã na ra hoga 'da'yo hya na. A nuyã, ngue di mmãgã na ra hya na, ya di ofädi. Janãgue dami marchã Oja n'namhmã ngue nunã ra hya ni 'yehmã xi gã mma, dã zã gã hã ra ts'edi gã mma xãho ra hya.

²¹ Nunã mã zi cuã ra Tíquico, xquet'a ëmmëi di mpefi ngue ørpabi rá 'bëfi ra Hmu. Nu'mø bi map'ã nãya, go dã xi'ahã te dadi jagã na. 'Në dã xi'ahã te di øt'ã ua. ²² Nunã ra Tíquico di et'ã p'ã na ngue dã ma di zengua'ahã. 'Në dani xi'ahã te dadi ja. Nunã ra hya dã xi'ahã p'ãya, di hãtra ts'edi ni mmãihã na.

²³ D_i nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáha co 'nehna ma Hmuha Jesucristo di darpabi yø nt'ec'ei to gätho ya ja yø nt'ec'ei, 'yo dadi njunt'i, sinoque di mahyø mmic'eiu n'na ngu n'na. ²⁴ Oja di japi te'o gätho ngue yø mmai gui ma'a ma Hmuha Jesucristo. Da ngut'atho.

Filipenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnna yø 'yɛc'ɛi Filipos.

¹ Nügä drá Pablo, conna Timoteo, yø mɛfigá'be ra Jesucristo. Nu'ɥ yø mamhya p'ɥ ja ra hnini Filipos, da gue'ɥ yø n'yohɥ ja yø cargo p'ɥ ja ra nija, gátho mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo, gá dadi zɛngua'be. ² Dí nnegá'be ngue nuna Oja ma Papáhn co 'nɛhná ma Hmuɥ Jesucristo di jap'ahɥ 'nɛ da hyut'a ni mmɥihɥ.

³ N'na ndi ngu n'na ndi ga mbɛn'ahɥ, dadi ja mamadigá Oja conná ngue'ahɥ. ⁴ Nu'mø dá mat'ahɥ Oja, janjuani dadi johya. ⁵ Porque dí mbɛn'ahɥ ngue nu'mø mambá fadi gá 'yɛc'ɛihɥ ra hya, gá fáxcáhn mɛnte dadi 'yongá ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ asta guetya gui fáxcáthohɥ. ⁶ Asta gue'mø gambá fadi gá 'yɛc'ɛihɥ ra Jesucristo ya, bi 'yøt'ahɥ ra nho Oja. 'Nɛ man'na di 'yøt'e ngue gui commanhohɥ. 'Nɛ dí padí ngue go gue'a da 'yøt'e ngue gui pømmanhohɥ 'mø ra pa da ɛp'ɥ ra Jesucristo'a. ⁷ Ni 'yup'ɥ ngue ɛmmɛi di mbɛn'ahɥ, porque gáthogahɥ, bi 'yøtra mate Oja ngue bi 'dacɥ ra 'bɛfi ngue dadi 'yonnbahɥ rá hya. A nuyá, gue'mø dí ofádi, ogue dí 'bɛcá p'ɥ ja ra ts'ut'abi, dí tɔxá nã ra hoga 'da'yo hya, 'nɛ dadi ja majuani ngue majuani na. ⁸ Nuna Oja i padí ngue janjuani dadi maði gátho'ahɥ tengutho gui ma'ahɥ ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagá, dí äpi ngue nu'a te gni mmahmɥ, man'na man'na gdí mmahmɥ. 'Nɛ dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfɛniɥ ngue da dini xanho ni mmɥihɥ hanja ra hya. ¹⁰ Dí nnegá ngue gui padí gui

huanhnɥ ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthɥ. Janangue nu'a ra pa da ɛp'ɥ ra Cristo, ya hinte mants'o da thin'nahɥ. ¹¹ 'Nɛ hønt'a ra Jesucristo da zã da 'yøt'e ngue gá ra nho gdí n'yohɥ. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue gui 'yohɥ xanho, ya da 'yɛspabi Oja yø ja'i.

¹² Ague ma zi cu'ahɥ, dí nnegá ngue gui pahmɥ ngue nu'a te gá dá thocá, ɛnã gue gue'a man'na i fáhra hoga 'da'yo hya'a. ¹³ A nuyá, gátho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'nɛ gátho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padí ngue dí ofädigá ngue dí ɛc'ɛi ra Cristo. ¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofädigá, xangu ma cuɥ bi hya ra ts'edi, himbi nsu da mambrá hoga 'da'yo hya Oja. I padí ngue hingui hegah'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'ɥ to mmanna Cristo ya, 'bɥ i'da ngue di seyagui, i nne da 'yengahäi. Pɛ mi'da p'ɥya, conna pähãtho ga mmanna Cristo. ¹⁶ A nu'ɥ di seyagui, i mmanna hya ngue di nu manhose yø ja'i, 'nɛ himma juani ngue yø mmui ga manna hya. Porque ɛmbi ngue da du ma mmuigá 'mø ga padí ngue gá tenyø ja'i'a ra hya mman'ɥ. ¹⁷ Mi'da p'ɥya, ga mmanna Cristo ngue di maqui. I padí ngue dí 'bui ngue ga tɔxá ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'ut'abi.

¹⁸ Pɛ hinte ja'a, gue'mø gue yø mmui ga manna Cristo yø ja'i, ogue hin'na. Pɛ squerangue i hmanna Cristo, guehnã nná johya. ¹⁹ Porque dí padí ngue ga pømmanhogá ua ja ra fadi ngue gui mmarcáhn Oja, 'nɛ fáxcá ra Espiritu Santo bá penhã Jesucristo. ²⁰ A nuguí, nu'mø ga su ga mmanna hya ngue ra Cristo, ya ra 'bɛ'isãtho te dí øt'a 'mø. Hante gue ga ha ra ts'edi ga mmanna hya hangui ra pa, hingue masque ga su ngue dí ofádi. Ogue ga pongui, ogue da

thogui, hĩndĩ mportag'a. Nũgui dadi ja ndumm̃ai dí honnbi ha di hnu manho rã Cristo. ²¹ A nuyá, dí nne ngue ya gdá 'b'a' ngue ga ørpabi rá pãhá rã Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na mã datho rã nho ga nth'e'be. ²² Nu'mø ga sigue ga m'mucua ja rã xĩmhãi, dã zã ga tapã mi'da yø ja'i ngue da 'y'ec'ei rã Cristo. Janangue nuyã hĩndĩ padĩ ndana gue'a exã ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhũa xanho ngue ga sigue ga m'mui, ua gue xanho ngue ga tu? ²³ Nuyã hĩndĩ padĩ ndana exã ja ts'editho ya yoho yø hyã ya. Nup'u nnã bẽngã, man'na xanho ngue ga tu, ya gani m'm'be rã Cristo p'uya. A nũgu, dí nnu manho ngue ga tu. ²⁴ Pẽ co nu'ahũ, ya xanho ngue dí 'b'ei. ²⁵ Janangue'a dí haxã njuani ngue ga sigue ga m'mui, n'namhũa ga hã'ahũ rã ts'edi ngue di ndũ ni nt'ec'ei hũ. 'Nẽ man'na di nja'ahũ mpãhá porque man'na di ndũ ni nt'ec'ei hũ i ja. ²⁶ Nu'mø ga nujũ mahõn'a p'uya, ya man'natho gadi ja mamãdihũ rã Jesucristo connã nguecã.

²⁷ Guí ja ndumm̃ai guí 'yøthũ'ũ yø hyã mmannã hoga 'da'yo hyã rã Cristo. Damĩ 'yøt'e te dí xi'ahũ, gue'mø ga mmagã p'ũ ga ma nu'ahũ, oque hĩn'na. Pẽ dí nne ga øde ngue guí hãhũ rã ts'edi 'nẽ 'da'igu guí mmãmhmũ. 'Nẽ guí honĩ ha gdi japhũ ngue di nthã'a rã hoga 'da'yo hyã ngue'a rã nt'ec'ei ja'ahũ. ²⁸ Nu'mø di pi'ahũ ya yø ja'i sãhrã hoga 'da'yo hyã, 'yo sã guí sũhũ. Porque nuyã, nu te øt'e, gue'a rã hmẽya'a ngue di m'medi. Pẽ nu'ahũ p'uya, nu te guí øthũ, gue'a rã hmẽya'a ngue di nyanni tehũ. Porque guehna Oja fãxãhũ. ²⁹ Nunã Oja bi 'da'ahũ rá mate, hĩngã hõntho ngue guí 'y'ec'ei hũ rã Cristo, sinoque xquet'a ja ngue guí sãhũ rã n'ũ ngue guí ec'ei hũ nã. ³⁰ A nuyã, ma ga homhmũ ha di nthãhrã hyã ya. Ya guí nnuhũ te dá

øt'a m'met'o, 'nẽ ya guí øhmũ ngue dadi sigue dí honĩ ha nnã japi ngue di nthãhrã hyã.

2

¹ Di ha'ahũ rã ts'edi na rã Cristo. Nu'a guí mã'ahũ, gue'a di hoc'a ni mmãihũ'a. Nu'a rã Espĩritu Santo guí n'yohũ ya. Ya ja ni yemmãihũ ya, 'nẽ ya ja ni nhuecãtehũ ya. ² Pẽ man'na ga johyagã 'mø guí 'yøthũ ya yø hyã dí xi'ahũ. Damĩ ne ngue 'darbũ di n'yo ni hyãhũ. Gãtho'ahũ 'da gdi mmathohũ, hĩnjon dã bõni ngue da n'nan'yo rá n'yomfẽnĩ. ³ 'Yo gadi 'y'exhũ, 'nẽ 'yo guí nne ngue go da nu manho'aschũ yø ja'i. Sinoque guí 'yøt'e tengutho 'mø hĩnte gadi muhũ. Guí 'yøthũ ngue tãte xanho mi'da yø ja'i ngue'ahũ. ⁴ 'Yo guí øthũ ngue hõn'aschũ guí timhmũ rã nho. Damĩ 'yøthũ ngue 'nẽ hmĩ'da yø ja'i dã dinnã nho.

⁵ Damĩ 'yøthũ tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue hĩnguĩ ts'ũ bi 'y'ets'i. ⁶ Madague'a ngue Oja'a, pẽ bá sop'ũ rá cargo mi ja ngue madĩ mãnda p'ũ mahets'i. ⁷ Bi n'unĩ bi nja'i. Bi gohi tengutho n'na rã hmiqũ. ⁸ Nu'mø mi m'mai ngue ra ja'i p'uya, hĩnguĩ ts'ũ bi 'y'ets'i. Gã bi 'yutho'a te rá nt'edi Oja, astã bi n'unĩ bi tho. Bi dup'ũ ja rã pont'i, madague'a t'embĩ ngue rã 'be'isã ngue to dã dup'ũ ja rã pont'i. ⁹ Janangue nunã Oja bi japi ngue mã datho dã hnu mãnsũ. Bi japi ngue bi ntãte, hĩn jomman'na ngue tengũ'a. ¹⁰ I nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmãmbrã thũhũ rã Jesús, gã di ndantyo hmu'ũ bi 'bũ mahets'i, 'nẽ'ũ 'bucua ja rã hãi, co 'nẽ'ũ 'bũp'ũ ja rã nĩdu, gã di ndantyo hmu. ¹¹ Gãtho dã mã ngue rã Jesucristo, gue'a rã Hmu'a. 'Nẽ nu'mø t'espabi rã Jesucristo, tengutho 'mø go di t'espabi Oja, rá Papã.

¹² Ague ma zi cu'ah_u, nu'mo dambá m'mucá p'u gui 'buhmu, gá 'yεc'εi te dá xi'ah_u. A nuyá, madague'a yaua dí 'bucá ya, pe ma datho dami 'yεc'εih_u na ra hya dí pen'nah_u ya. Ya bi nyanni tehu. Janangue ma datho dami nu mansuh_u Oja ya. Dami ja ndumm_u gui hyoni ha di hnu manho'ah_u. ¹³ Nuna Oja, go di ben'nah_u na te ra nho ja ngue gui 'yoth_u na, 'ne dá máxah_u ngue dá zä gui 'yoth_u'a te nne Oja ngue gui 'yoth_u.

¹⁴ Nu te ja ngue gui 'yoth_u, 'yoth_u co n'na ra pähä. 'Yo 'be gui εna ngue ra ts'edi t'ot'ah_u. ¹⁵ Janangue hin tama ts'oqui da thin'nah_u. Porque ya yø basi'ah_u Oja p'u ha 'buhyø ja'i ngue yø ts'oc'εi 'nehyø mmejmahya. Mahyonitho ngue di nequi ngue n'nan'yo'ah_u ngue yø ts'oc'εi 'bucua ja ra ximhäi. ¹⁶ Dami xihm_u yø ja'i ha di zä di nth_uui ra 'da'yo te. A nu'mo bá ehra Cristo p'uya, dá zä di nja ga mpähä conná ngue'ah_u. Porque ya hinga sərbutho dá mpecá p'u gui 'buhmu.

¹⁷ A nuyá, ya gui εc'εih_u ra Jesucristo, ya gá unni mmaih_u Oja ya. Nu'a te gni johyah_u ya, xquet'a 'nequi dadi johya, madague'a ya ja ngue dá thogui co nuna ra hya dá xi'ah_u. ¹⁸ Pe dami johyah_u tengutho nná johyagá, 'yo tu ni mmaih_u 'mø dá tugá.

¹⁹ Da ne ra Hmu Jesús ngue ga penhná p'u ra Timoteo, da nu'ah_u. Nu'mo bá penc'a p'uya, ya ga johya 'mø dá padj te gadi jah_u. ²⁰ Porque hinjongui pøni ngue di øt'e tengutho dí øt'be ra Timoteo ngue dí hon'na'be ha gdi timhm_u ra nho. ²¹ Nuyá gátho mi'da 'bucua, yø 'befise'a ni ma yø mm_ui øt'e, hinga gue'a rá 'befi ra Cristo ni ma yø mm_ui ngue dá 'yøt'e. ²² Gui pahmu ngue ra Timoteo di nequi ngue ha ra ts'edi fáxcagui ngue di mmam'be

ra hoga 'da'yo hya. Tengutho n'na ra ts'unt'u 'mø fáxrá papá p'u ha di mpefi, njarbutho na. ²³ Dí nne ga penhná p'u ra Timoteo, hontho ga padj tengu da gohma asunto. ²⁴ Da ne Oja ngue ya himma ya'atho ga mmagá p'u, ga ma nu'ah_u.

²⁵ Nuna ra Epafrodito guá penngah_u ua ngue bá hanngagui ra menyü dí honi, xquet'a 'nehna emmei bi máxqui ngue honi ha gdá jpra hya. Pe nuyá, dí εna ngue mahyonitho dá map'u ya. ²⁶ Porque mi zä mi badj ngue gá 'yøhm_u ngue bi hyenni, emmei bi dü rá mm_ui. Janangue nuyá, ya hingui nnu ra pa dá map'u ya, para ngue gui pahmu ngue ya bi zä. ²⁷ 'Ne majuan_u bi hyenni, ya ja ngue xtá ndu. Pe conná nguehrá mate Oja himbi dü. Nu'mo ngue xtá ndu, xøgue di ntimb_u ma dummaigá p'uya. ²⁸ Janangue nuyá dí xønmi ga pennbuya, n'namhma ngue man'na gui johyah_u 'mø gá nuh_u mahøn'a. Ya xquet'a dá hyu ma mmaigá p'uya ngue gui nnuh_u ngue ya hinte di ja. ²⁹ Gui johyah_u ngue gui nnuh_u, porque gadi ncuh_u ngue ra Cristo. Dami nu mansuh_u gátho yø ja'i te'o ga 'yo tengutho ga 'yo ra Epafrodito. ³⁰ Ya gui nnuh_u, ya ja ngue xtá ndu ngue ørpabi rá 'befi ra Cristo ngue bi máxcagui. Bi n'uni bi m'ma man'u ngue bi 'yørcagui rá 'bäxte nuna himmi sä gui 'yørcah_u.

3

¹ Ague ma zi cu'ah_u, dami johyah_u rángue gui εc'εih_u ma Hmuha Jesucristo. A nugu, hinte ga 'bedi ngue nyondi ga xi'ah_u na ra hya dá cuatá ra sacua. Nuna ra hya na, dá 'yøt'ah_u ra nho. ² Dami mfähmu ngue'u yø ts'oc'εi 'yop'u hinni 'yup'u te øt'e. Guehya embi ngue jatho dá hmepya yø 'yεc'εi ngue di njpra circuncisión. ³ A

nuj, nu'a ma hmɛpyah, gue'a nná thanneh Oja co gátho ma mmaih'a. Ya dadi johya ngue ma n'yoh ra Jesucristo. Dí pahm ngue hinda zä ga honse ha gdá nyamhm. ⁴ Pɛ nu'mø to ɛnã ngue da zä dã hyonse ha di ma mahojpi, pɛ ma dathogã ngue gue'a nmi hong'a. Porque man'natho mi pømmãho te nmarã 'yogã ngue mi'da. ⁵ Ja rá hyato ma pa dí 'bucã 'mø mi hmɛpyagã bi njacra circuncisión. Porque drã judiógã. Nunã ma mboxitagã, guehna ra Benjamín. Drã judío 'mø ma mi, 'nɛ nu'a ma hyã, guehna ra hyã ngue ra ebreo. Nu'a te nnã mangã'a te mmamp'u ja ra ley ca yø judío, gue'a rá nt'ɛc'ɛi yø fariseo'a. ⁶ Ngue hinmi nnegã ngue da thɛp'u'a p'uya, nmi sũcã'u yø ja'i ɛc'ɛi ra Cristo. Nu'a ngue nmarã øt'a'a te ra hyã mmamp'u ja ra ley p'uya, hinjongui ɛngui ngue hinga gue'a te dí øt'e. ⁷ Pɛ nuya te gátho nmi ɛmbã ngue tãte madĩ muui ngue'mø ga øt'e, nuya dí ør'mã güenda ngue hĩnte di muui ya, porque ya dí ɛc'ɛi ra Cristo. ⁸ A nuyã, madague'a ngue nmi ɛngã ngue tãte di muui te xtã øt'e, pɛ nuya dí ør'mã güenda ngue hĩnte di muui ya. Porque nuyã, man'na tãtetho di muui ngue dá pacã'a ma Hmu Jesucristo ya. A nuyã, nu te gátho nmi nnøxã m'met'o, dí ɛngã p'u'a ya ngue dí tenna Cristo. ⁹ Høndra Cristo dí nnøxã ya ngue bi yangui. Ya hinga gue'a ngue ga øt'a'a te ra nho mmamp'u ja ra ley ca yø judío ngue gdã nyanya. Sinoque bi hogagui ma ts'oqui Oja ngue dá ɛc'ɛi ra Cristo. Porque Oja di hojpi te'o ngue ɛc'ɛi'a. ¹⁰ A nu'a dí nnegã ya, ngue ga padĩ xanho ra Cristo. Dí nne di 'dacã'a rá ts'edi Oja bi 'yu'mø mi bɛnnate ra Cristo. Janangue tengutho ra Cristo ngue bi tho, xquet'a 'nɛqui dí ɛmma te ya, madague'a ngue ga tu. ¹¹ Dí

nne ngue 'nɛqui ga bɛnnate 'mø bi bɛnnate yø ánima.

¹² Di 'bɛtho ga øt'a te gátho ja ngue gdã n'yogã. Hingue masque sã ga ɛnã ngue ya hĩnte di 'bɛdi. A nuyã, dadi ja ndummã ngue xamhatho ga sudi ga øt'a'a te i zongagui ra Cristo ngue ga øt'e. ¹³ Ague ma zi cu'ah, hĩndĩ nne ga mma ngue ga ɛnã ya gã xanho te nnã 'yo. Pɛ høndã n'na ra hyã ja ngue ga øtya. Nu te xa thogui, ya da gop'u'a ya. Nu ra pa di ma p'uya, ma ga ja ndummã ga øt'a te ja ngue ga øt'e. ¹⁴ Nu'mø bi zãdi ngue gátho ga øt'a te i zongagui Oja ngue ga øt'e, hĩnte di 'bɛdi, nu'p'u mahɛts'i di n'najhma nzãbi ngue ya ma n'yo'be ra Cristo.

¹⁵ Gãthogah ngue ya bi dimma mmaih xanho hanja na ma nt'ɛc'ɛih i ja, a nuyã, ma ga homhmã ya ngue man'na man'na di zã ga n'yo manhoh. Pɛ nu te'o ɛnã ngue ya hĩnte di 'bɛdi, ɛnã ngue ya gã øt'a te nnep'a Oja ngue da 'yøt'e, Oja da xojpa rá mmã ra ja'i ngue da badĩ ngue hinga gue'a te øt'e. ¹⁶ Nu'a te gãma hyã di timhmã ya, gue'a ja ngue ga øth'u'a.

¹⁷ Ague ma zi cu'ah, para ngue gui padĩ te i ja ngue gdĩ n'yoh, tengutho gã nuh ngue dí øt'a, da gue'a gui 'yøth'u'a ya. Ya gui nuuh te ga 'yo yø ja'i nuya øt'e tengutho dí øt'a. ¹⁸ Ya xangu yø nnidĩ xtã xi'ah na ra hyã honga mmangã ya. 'Nɛ conma guidã nnã xi'ah ngue 'yop'u xangu yø ja'i nu'u i mma ngue hĩnte di muui'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁹ Nu'a ja ngue da thoya yø ja'i ya, di m'medi. Guehya hingui so yø mmã Oja ya, sinoque hont'a te yø pãhãse so yø mmã. Nu'mø bi 'yøtra nts'o ja ua ja ra ximhã, gue ɛmma gue di 'yɛxtho, 'be xingui pɛs'yø sã. ²⁰ Pɛ nuj, dyø mmɛnguh p'u mahɛts'i. 'Nɛ dí tømhmã ngue ja di 'yɛp'u na ra Hmu

Jesucristo ma Yanteha. ²¹ Nuná, di pārca ma do'yohu porque nuya hinguí nzaquigaha ya. Di japi ngue da gohi tengutho rá do'yo ngue maguesε. I ja rá ts'edi ngue nu te di manda di nja, gue'a di nja'a.

4

¹ Ague ma zimmadi cu'aha, janjuani ngue dí nne ga nnu'aha. Janjuani ngue dadi johya conná ngue'aha. A nuyá, dí xi'aha ngue 'yogui hehmaná ra Hmu Jesucristo.

² Nuna ra Evodia, conná Síntique, dí apra mate ngue 'yo dadi nsai, da 'yot'e ngue di ncu ngue εc'ei ra Cristo. ³ A nu'i ma mmimmeflui, dí ai'í ra mate ngue guí nnu ha gdi japra hya di nxihya ma zi cuha yø xisu di nsai. Nuya yø xisu ya, guehya bi máxcagui m'met'o p'u ha dá mangá ra hoga 'da'yo hya. 'Nε xquet'a bi máxcagui ra Clemente con mi'da ma cu bi máxqui ngue bi manna hya. Nu yø thuhu ya yø ja'i ya, i nt'ot'i p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu yø ja'i nuya di nthui ra 'da'yo te.

⁴ Zant'a dami johya ngue guí n'yohu ra Hmu Jesús. Dadi yopra hya dí xi'aha, dami johyaha.

⁵ Nu'a te ra nho gni 'yohu, dami 'yuthu yø ja'i 'bap'u guí 'bahmu ngue gyø hoja'ih. Nu'a ra Hmu, ya himma ya'atho da εcua'a. ⁶ Nu'mø ja te guí hεmphu, 'yo di su ni mmaih. 'Yáphu Oja ngue da máxaha 'mø te guí thohmu. 'Nε dami bεmhmu ngue xandøngu te ja ngue gdi ja mammadihu Oja. ⁷ Nu'mø guí 'yøthu ná ra hya dí xi'aha ya, Oja da hyut'a ni mmaih. Nu'a di hyu ni mmaih p'uya, ma datho ngue nthummái xandønho, hinga ngu'a ra hya ga ya yø ja'i ngue εmbi nthummái. Ya hinni mantho te da zu ni mmaih ngue'mø ya guí n'yohu ra Jesucristo.

⁸ Ague ma zi cu'aha, ya rá nzeuguitho ná ra hya dí xi'aha ya. Da zo ni mmaih ya yø hya majuaní. Guehya yø hya bá n'youi ra respeto. Guehya yø hya njuantho ya. Guehya yø hya hin tema ts'omhya bá n'youi. Guehya yø hya ngue mahtocho da zo ni mmaih. ⁹ Nu'a ra hya dá xán'nahu, gue'a guí 'yøthu'a. Ya guí nnuhu te dá øt'á, da ngut'a guí 'yøthu ya. Nu'mø guí 'yøthu'a ya, Oja da hyut'a ni mmaih.

¹⁰ Dadi johyagá 'nε dadi ja mammadi Oja ngue ya gá bεnjh mahøn'a 'nε gadi zεcju te dí honi. Dí pacá ngue hin gadi pumbenija, pε mam'met'o himmi sápu guí zεcju 'mø. ¹¹ Nugá hin dadi m'mø hinguí fáxcahu. Dadi johyatho høn't'a ts'u te nná 'bui. ¹² Dí padi te nná tho 'mø dí hyoya, xindi pá 'mø ngue ja te ga si. Dadi johyatho 'mø dí niya, ogue dí tu manthuhu. Ngutho dadi johya gue'mø mbonguitho ogue hinguí ts'u te ga honi. ¹³ Høn't'a ts'u tengue ga thogui, hinda su, porque ra Cristo di hacra ts'edi.

¹⁴ Xanho te guí øcahu ngue guí fáxcahu 'mø te dí hongá. ¹⁵ Nu'aha, gyø mmenguha p'u ja ra hinni Filipos, nu'mø rá mædi dambá mangá ra hya p'u Macedonia ja ni háih, ma thocá p'uya ngue dani mpagá man'na nguadi, høn'atho gá fáxcahu'a te dí honi. ¹⁶ Nu'mø tobe dambi 'batá p'u ja ra hinni Tesalónica, nyo ndi, nyu ndi gá penngaha ra menyu ga si 'mø hin'yu te ga honi. ¹⁷ Hinga høntho dadi johyagá ngue gadi 'dacju te dí si, sinoque dadi johyagá ngue nu te guí øcahu, gue'a man'na di nu manho'aha Oja'a. ¹⁸ Nu'a te ra menyu guá penhnu ngue bá ha ra Epafrodito ngue bi 'daqui, nugá dá hani. A nuya mbonguitho te dí honya. Nuna ra menyu ná, cohi

como tengutho ra bopo usyø ja'i
'mø øtra 'bøt'e, mazi hotho ga yuni.
'Nε i nnu manho Oja. ¹⁹ Nu'a ma
Ojahu, di mfaxte ngue di 'da'ahu
te ga gadi 'behmu. Porque hin'yu
p'u ra nzequi i ja ra njapi di unni
to n'youi ra Jesucristo. ²⁰ Para
zantho ga espahu Oja ma Papahu.
Da ngut'atho.

²¹ Di pennbabi ra nzengua te'o
gätho ya n'youi ra Jesucristo. Nuya
ma cuhu 'bucua di 'bui, xquet'a
pen'nahu ra nzengua. ²² Gätho ya
yø ja'i 'bucua ngue ya yø ja'i Oja
di zengua'ahu. Da guehya 'da yø
'yεc'ei 'bap'u ja ra ngu ra dast'abi
Roma penhmu nzaqui ra hya ngue
di zengua'ahu.

²³ Nuna ma Hmuhu Jesucristo di
japi gätho'ahu. Da ngut'a tho.

Colosenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnna yø 'yεc'εi Colosas.

¹ Nuga drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegá ra Jesucristo. Co 'nehna mā zi cūhā ra Timoteo ² dadi zēnguagá'be'ū to gátho ya o rá 'yε Oja rá m'map'ū ja ra hnini Colosas. Gue'e mā zi cū'ahū ngue guí εc'εihū ra Jesucristo. Dí nne ngue nūnā Oja mā Papáhū dí jap'ahū 'nε da hyut'a ni mmāihū.

³ Nūnā Oja, guehna rá Papá mā Hmūhū Jesucristo. Guehna zant'a dadi ja mammađi 'mø dá mat'Oja conná ngue'ahū nā. ⁴ Porque dí øcā te ja ni nt'εc'εihū ngue rá Jesucristo. 'Nε dí øde ngue majuaní gadi mahmū to gátho ya o rá 'yε Oja. ⁵ Xquet'a dadi ja mammađi Oja ngue'a te gā ra nho ya xpá nzānni dí 'da'ahū p'ū mahεts'i. Ya guí pahmū ngue Oja dí 'da'ahū ra nho, porque guehna ra hyā n'youi ra hoga 'da'yo hyā bi si'ahū nā. A nūnā ra hyā bi si'ahū, majuaní nā. ⁶ Pε hinga høn'athohū bi si'ahū nā ra hyā nā, sinoque mā'yoni ra hyā ndap'ū bi zā rá ngūni nximhāi. A nuyá, ndap'ū bi zā, mān'na mān'na ni 'yεc'εitho ra hyā yø ja'i. 'Nε mān'na ni xohyø n'yomfēni yø ja'i ndana ra nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'ū bi zā njap'ū tengutho'a te bi njap'ū guí 'būhmū astā guehyø pa xcá 'yøhmū nā ra hyā nā. Ja bá tūmp'ū ni mmāihū ngue majuaní ja rá mate Oja. ⁷ Nūnā mā zi cūhū ra Epafra bi xān'nahū nā ra hyā nā. Xquet'a ørpabi rá 'bēfi ra Cristo tengutho dí øt'ā. Nūnā ra Epafra dí mpefi xāho p'ū ha guí 'būhmū ngue mānā hyā, tengutho 'mø gdi 'bucā p'ū. ⁸ Nūnā ra Epafra, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahū ra

Espíritu Santo ngue gadi mmāhmū n'na ngu n'na'ahū.

⁹ Astā guehra pa xtá øcā nā ra hyā naya, hīndi sāya dí mmat'Oja conná ngue'ahū. Dí āpā Oja ngue da 'yøt'e ngue guí pahmū xāho'a te gā nne Oja guí 'yøthū. Dā xoc'a ni n'yomfēnihū ngue mān'na gdi pahmū'a te ra nho ja ngue gdi n'yohū. ¹⁰ Porque dí nnegā ngue guí n'yohū tengutho nne Oja gdi n'yohū. Nū'mø ngu'a guí 'yøthū ya, nūnā Oja zant'a jampāhā conná ngue'ahū. Dí nnegā ya ngue nūnā te gā guí 'yøthū, gā da gue'a te xāho guí 'yøthū. Dí nne ngue mān'na mān'na gdi mbēnthū Oja. ¹¹ Nūnā Oja jase rá ts'edi, guehna dí āpi ngue di 'da'ahū rá ts'edi nūnā guí homhmū ngue da zāp'ū guí sēthū'a te gā ra n'ū guí thohmū. Zant'a guí johya thohū. ¹² Dí nne ngue guí ja mammađihū Oja, nūnā rá Papá ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue di tocagahū nā te gā di unnbū mahεts'i'ū yø ja'i ya o rá 'yε. ¹³ Nūnā guehna bā jugahū p'ū ja rá ts'edi ra zithū mađi mandagahū nā. Bi 'yøt'e ngue go dá εc'εihū'a te ra hyā dí mānda rá Ts'ant'ū Oja. Nūnā Oja εmmei di mā'a rá Ts'ant'ū. ¹⁴ 'Nε guehna rá Ts'ant'ū Oja bi gurca mā ts'oquihū. Janangue ya bi punnga mā ts'oquihū.

¹⁵ Nūnā Oja, hīnjongui nnu nā. Pε conná guehra Jesucristo ya fa Oja ya, porque 'da'igu'ū. Nūnā ra Jesucristo, guehna maguesε nā ngue'a te gátho i ja. ¹⁶ Conná guehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahεts'i 'nε'a te gā ja ua ja ra ximhāi. Guehya yø cosa dí nnuhū ngue ja, co 'nε'ū yø cosa ngue hīndi nnuhū. Conná ngue'a, 'bū'ū to ja yø ts'edi, 'nε 'bū'ū to t'εc'εi, 'nε 'bū'ū yø ts'at'abi, 'nε 'bū'ū to gátho yø hmu. Porque ra

Cristo go bá sänni te gätho ja'a, 'nē go gue'a di manda gätho yø cosa'a. ¹⁷ Nuna ra Cristo, ya mi 'b'u'mø tobe himmi ja'a te ja ya. Pe nu te di nnuhü ngue ja ya, go gue'a øt'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja. ¹⁸ A nuyá, nuna ra Cristo guehna 'bet'o na ngue gätho yø 'yεc'ei 'bui, tengutho rá ya ra ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di mandabi gá rá do'yo ra ja'i. A nuna ra Cristo, guehna di unna 'da'yo te'u to gá εc'ei na. 'Nē go 'bet'o na ngue'u to di bennate p'u ha da nt'ägui. Janangue nuna ra Cristo, guehna maguesε na ngue'a te gätho i ja. ¹⁹ Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbatho ra Cristo ya. ²⁰ Oja bi ne ngue conná Cristo dá zä di mpεnhui Oja yø ja'i 'bucua ja ra häi co 'nε'u bí 'bu mahets'i. Di nhojpauí Oja rángue bi dü p'u ja ra pont'i ra Cristo.

²¹ Nu'mø yø pa xa thogui, gmi nnu 'dan'yohü Oja p'u ja ni mmühü. Mani nsühü na, porque gá ra nts'o gmaní n'yohü. Pe ya bi ne Oja ngue da n'amigohü ya. ²² Ra Cristo bi n'uni bi tho, n'namhma ngue di hoga ma ts'oquihü. Janangue nu'mø ya gdi 'bühmü p'u ja rá hmi rá dá Oja, ya hin temá nts'o di nequi p'u ja má mmühü. Ya hin temá hya da thinnghü. ²³ Pe jatho gá hahü ra ts'edi ngue di ndü má nt'εc'ei hü i ja. 'Nē 'yo guí yobεnihü guehna ra hoga 'da'yo hya bi si'ahü. 'Nē guehna ra hya i hma gá rá ngüni nximhäi na. Nugá drá Pablo xquet'a guehna ra hya dí mmangá p'u 'bühyø ja'i naya.

²⁴ A nuyá, dadi johyagá ngue di sägá ra n'u conná ngue'ahü. Porque ya dí thocá ra n'u ja ngue ga thogui, tengutho ra Cristo bi zä ra n'u conná ngue'u yø ja'i bi 'yεc'ei. ²⁵ Nuna Oja bi 'dacá ra 'bεfi ngue gá fäxahü co gätho mi'da yø 'yεc'ei. Janangue nuyá, gá dí mmangá'a te

gäma hya n'youi rá hya Oja. ²⁶ Nuna ra hya dí mmangá, himmi fa'mø yø pa xa thogui, asta ja nuyá, ja bi fahya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'müi, himbi bahna ra hya na. Pe nuyá, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'yε ya. ²⁷ Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangü gangü ra nho di unyø ja'i hingyø judío. Guehna ra hya naya ngue ya guí n'yohü ra Cristo. A nuyá, ngue ya guí n'yohü ra Cristo, ya tinni mmühü xandønho ngue majuaní di n'na'ahü ra nho p'u mahets'i.

²⁸ Nuna ra Cristo dí mmangähe. Dadi consejohe gätho yø ja'i. Dí xännbahe ra hya gätho yø ja'i, n'namhma ngue da badi xanho hanja ra hya. Dí nnegähe ngue nu'u yø ja'i ya n'youi ra Cristo, gätho ra nho dá n'yo n'namhma ngue da nu manho Oja. ²⁹ Guehna ngue nná ho má mmüi dadi mpεfi. Porque di hacra ts'edi ra Cristo ngue ga mpεfi ga mmaná hya.

2

¹ Dí nnegá guí pahmü ngue mathoguitho dí hogá má mmüi dí mmat'Oja conná ngue'ahü. 'Nē dí mmat'Oja conná ngue'u yø 'yεc'ei rá m'map'u ja ra hnini Laodicea. 'Nē dí mmarpabi Oja gätho mi'da yø 'yεc'ei hinjam'mø xa nnugui. ² Dí nnegá ngue guí hatra ts'edi ni mmühü ngue xøgue dá 'da'igu guí mma n'na ngu n'na'ahü. 'Nē dí nnegá ngue hingui nyobεnihü, guí pahmü xandønho hanja na ra Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a ra Cristo. ³ Nuna ra Cristo, guesena dá xoga má n'yomfεnihü na ngue da dinma mmühü hanja na ra hya tate di müi.

⁴ Dí xi'ahü na ra hya na, n'namhma ngue hinjonda hyär'ma hya'ahü. Porque 'bühyø ja'i ngue mahotho ga ngucyø hya mma

ngue gá nhäte. ⁵ Nugä hinga 'dap'u dí 'b'ahmu ya, pε høn'atho dí mbεn'ahü. 'Nε hü ma mmäigä 'mò dí øde ngue dα xandønho nì n'yomfεñihü, porque guí hahü ra ts'edi guí εc'εihü ra Cristo.

⁶ Nu'mø mambá fadi gá 'yεc'εihü ra Jesucristo, gá 'yøt'e ngue nì Hmuüha nã. A nuyá, nuna ra Cristo gá 'yøt'e ngue nì Hmuüha, høn't'a zant'a da 'yo nì mmähü nã ya. ⁷ Man'nan'yo mì 'yøt'e ngue gui hyεhmü p'u ra Cristo. Gá 'b'ahmu conná ngue'a. Dì ndü nì nt'εc'εihü co nuna ra hyä bi sän'nahü. Gui ja ndummü gui ja mammadihü Oja.

⁸ Dami mfähmü xandønho. 'Yo toni jã'i dadi ts'on'nã nì nt'εc'εihü, sä da 'yεnã ngue da xän'nahü yø hyä ngue yø mfaðise yø ja'i, 'nε hinda gue'a ra hyä bi nxänbäte ra Cristo da xän'nahü. Guehya yø hyäte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfaði yø ja'i ua ja ra ximhäi i mmanya. Gue'u yø hyä xã nja manjam'mø i mma.

⁹ Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i nã, pε hinte di 'bedi ngue rá ts'edi Oja. ¹⁰ Ya dí n'yohü ra Cristo ya, ya hinte man'na dí 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gätho ja yø ts'edi. ¹¹ A nuyá, ngue ya nì n'yohü ra Cristo, ya bi mεpya'ahü. Pε gue himma xøts'etho bi mεpya'ahü tengutho øtyø judío. Sinoque nuna ra hmεpya bi ja'ahü, bi hyεcra nts'o mì ja nì n'yomfεñihü. ¹² Nu'mø gmì nxixyahü, gá 'yø'ni güendahü ngue ya bi zεp'u ra nts'o gmanì n'yohü m'met'o. Gui øthü ra güenda ngue 'darbü bi t'äc'ahü ra Cristo. 'Nε gá 'yεc'εihü ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bεnnate ra Cristo 'mø mì dü. Gá 'yøthü ra güenda ngue 'dap'u gá bεnnatehü ra Cristo, gá pahmu ngue ya ma'da'yo gá m'mahmu mahøn'a. ¹³ A nu'mø man'na ra pa, gätho yø ja'i hingyø judío, ma hin'yü ra 'da'yo te porque himmi

pa'a rá 'yu Oja, gä ra nts'o manì n'yo. Pε nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá nthehü ra 'da'yo te conná guehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquihü mì ja, ya gä bi punngahü Oja. ¹⁴ Mì ja ma ts'oquihü ngue xtá festhohü rá ley Oja. Pε nuna Oja, ya bi hoga ma ts'oquihü ngue bi dü p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁵ Nu'mø mì dü p'u ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yεmba häi rá hyä'a ra hmu ua ja ra ximhäi, porque nu'u mama dαxquibi, gä bi ma häi. Xøgue nhmíte ngue bi 'berpa yø sä porque bi dapi gätho.

¹⁶ Janangue nuyä yø ja'i εmbi ngue hingui ho te guí sihü, 'yo guí εc'εihü te mmanya. 'Yo guí εc'εihü 'mø da 'yεmbi ngue jatho guí suphä ra ngo, ogue guí suphä ra t'usnã, ogue da 'yεmbi ngue jatho guí suphä ra pa ngue ra ts'äya. ¹⁷ Nuyä yø hyä ya, guehya mì ja ts'editho ngue di nja hante ngue da εhra Cristo. Pε nuyá, ngue ya bá εhra Cristo, ya hin'nã ya. ¹⁸ 'Yo guí εc'εihü 'mø da 'yεn'ahü ngue ra ts'oqui gui 'yøthü 'mø hingui thannehü yø anxε Oja tengutho øt'u. εmbi ngue di 'yεxra ja'i nu'a hingui nne da 'yøt'e tengutho gä 'yo'u. 'Nε guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfaði, εnã ngue nnu yø cosa nu'u hinjongui nnu. Pε di nεqui ngue guehya yø ja'i di 'yεts'i, porque εnã ngue pase, guehya yø ja'i hinte di muui te mmanya. ¹⁹ Guehya yø ja'i xã hyεp'u ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gätho yø 'yεc'εi. 'Nε guehna ra Cristo fäxyø 'yεc'εi, porque gue'u yø 'yεc'εi nnøpe ngue rá do'yo. 'Nε guehna di 'dacju ra ts'edi ngue gä n'yohü xanho nã, tengutho nneçju Oja ngue gdá n'yohü.

²⁰ Dami 'yø'ni güendahü ngue nu'mø mì dü ra Cristo, xquet'a 'nε'ahü ya gá tuhü, ya bi zεp'u'a te

yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhäi. Pε, çhanja ngue gui εmhmu ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe yø nne gui siguetho gui 'yøth'a te ga 'yo yø ja'i. ²¹ Nuya εmbi ngue hingui sä da ts'i 'da yø cosa. εm'mø bi nya: "Yo gui nne ngue gui sä, asta 'yo gui thädi", i εna. ²² Pε gätho yø cosa i ja, xanho ngue da ts'i, 'nε nu'a te si ra ja'i, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xännbate ya yø ja'i ya, yø hyasc. ²³ Majuanj ngue nuya yø ja'i mmanya yø hya ya, εna xøyo bamhya p'u gui nεqui. Porque εna ngue xännbate'a te ni 'yup'u ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'i. 'Nε xän'naha ngue gui 'yøt'e ngue hinte gadi muhu. 'Nε xän'naha ngue gui sammj xandønho'a te rá pähä ni do'yohu. Pε hinte di muui ya yø hya mma, porque hingui hajpabi'a te rá ts'on'yomfεni jap'u ja rá mmäi ra ja'i.

3

¹ Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi bεnnate ra Cristo, xquet'a 'nε'ahu ya gá bεnnatehu. Janangue nu te gdí 'bähu ya, 'yø'ni güenda ngue tengutho 'mø ya gdí 'bähu p'u mahεts'i bí 'bähra Cristo ja rá 'nyeí Oja. ² Ma datho da zo ni mmäihu'u yø cosa bí ja mahεts'i. Hinga gue'u yø cosa ja ua ja ra häi gui 'yεmphu ngue ma datho di muui. ³ A nuyá, ngue gui n'yohu ra Cristo ya, ya hingui ja ngue gdí 'bähu tengutho gmanj 'bähu m'met'o. Nuná ra Cristo, i n'yoi ná Oja rá Papá, 'nε guehna fät'a ni tehu naya. ⁴ Nuná ra Cristo rá mmeti ma tehu. Nu'mø bá εp'u na, ya da hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Nε xquet'a 'nεcju da hnu ngue ya man'yohu na.

⁵ Janangue nuyá, nu'a te gä ra ts'on'yomfεni ja ua ja ra ximhäi, dami hyεhmü p'u'a. 'Yo gui

'yots'om'mäihu. 'Yo temä nts'o gui øthu. 'Yo di so ni mmäihu ra nts'o. Nu te gui peshu, 'yo gui nnehu ngue man'na man'na di nxandi. Porque nuya yø ja'i ngue njap'u, gue'a te pets'i thanne, hinga gue'a Oja ni ma yø mmäi ngue thanne. ⁶ Nuya yø ja'i njap'u, guehya fεspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya da japra castigo Oja ya. ⁷ Da gue'ahu mø yø pa xa thogui, xquet'a xcá njahu p'uya ngue gmi fεspathohu rá hya Oja.

⁸ Pε nu ra pa ja p'uya, dami hyεhmü p'u gätho ya yø hya ga xi'ahu ya: 'yo gyø cuehu, 'yo høndra njunt'i gui nnehu, 'yo gyø zatehu, 'yo gyø nequisäihu, 'yo gyø ya mants'ohu, ⁹ 'yo gadi nhyät'i n'na ngu n'na'ahu. Nu'a te gmani n'yohu m'met'o, ya bi mpädi. ¹⁰ A nuyá, ya bi gom'da'yo ni n'yomfεnihu ya. A nuná Oja, da zä da 'yøt'e ngue man'na man'na gdí pahmu na. 'Nε da 'yøt'e ngue nu'a te nne Oja gdí n'yohu, hont'a hont'a da zo ni mmäihu'a. ¹¹ A nuyá, ya hindi mporta ngue'mø ra judío oque hinga judío ya, mhmεpya oque hinga mhmεpya ra ja'i ya, ra 'dan'yo ja'i oque ra ja'i hin'yu ra mfädi, 'bährá hmu oque hinjo'o ra hmu. A nuyá, nuná ma datho ngue di mporta ya, guehna ngue da t'εc'εi ra Cristo. Porque ra Cristo, guehna n'yoi gätho yø ja'i εc'εi na.

¹² Nuná Oja di ma'ahu 'nε bá huan'nahu ngue gui sohu rá 'ye. O gadi 'yεxhu ya, sinoque di nja ni nhuεcatehu. Di nja ni yemmäihu. Dami 'yørpa ra nho ni mmic'εihu. Nu'mø te si'ahu, dami sethu. ¹³ Dami seti te gadi n'yørpe n'na ngu n'na'ahu. Nu'mø ja te gni njunthu, dami mpunnbi n'na ngu n'na'ahu. Tengutho ra Cristo bi pun'nahu, dami njathu p'uya ngue gui mpunnbahu. ¹⁴ Nuná ma datho i ja ngue gui 'yøthu ya, guehna ngue gui mahni mmic'εiui

n'na ngu n'na'ahũ. Gue'a di zã gui 'yøthũ'a te gã dadi 'bep'ahũ gui 'yøthũ'a p'uya. ¹⁵ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue xøgue entho n'na nc'itho ja gãtho yø 'yεc'ei. 'Nε bi zon'nahũ Oja ngue hingui nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ahũ. A nuyá, gui ja ndummã ngue mamĩ ts'omhmũ na ra hya i zon'nahũ Oja. Zant'a gui ja mammadĩhũ Oja.

¹⁶ Nuna rá hya ra Cristo hõnna da 'yo ni mmũihũ xandõnho na. Nu'mø gui xãnnbatehũ ra hya, dami padĩ ha gdi japhũ ra hya gui mmãmhmũ. Dami ja mammadĩhũ Oja co gãtho ni mmũihũ mēnte gui turpahũ yø salmo 'nēhyø alabansa. ¹⁷ Nu'mø ja te gui øthũ, ogue ha gui yathohũ, dami 'yøthũ para ngue di t'εspabi mã Hmũhũ Jesucristo. Rãngue gui εc'ei hũ ra Cristo, nuna Oja mã Papá hũ da 'yø'mø gá zohmũ. Janãngue nuyá, gui ja mammadĩhũ Oja ya ngue'a te gã ørcãhũ.

¹⁸ Ague gyø xisuhũ, dami 'yεc'ei ni dammehũ. Guehna rá nsãui da 'yøt'e te'o ngue ya εc'ei ra Hmũ Jesús.

¹⁹ Ague n'yø'ahũ, dami mahni xisuhũ. Mahotho gdi zohmũ, 'yo hõndra sui gui nnehũ.

²⁰ Ague gyø basihũ, nu'mø nzo'i ni papá ogue ni mamá, dami 'yεc'ei hũ. Porque gue'a di ho ra Hmũ Jesús ngue gui 'yøhmũ ra hya 'mø ts'o'ahũ.

²¹ Ague gyø papá hũ, nu'mø gui nzohni basihũ, dami hyonnbĩ ha hĩndi mbøcũe ni basihũ, n'namhã ngue hĩnda gohyø mmã.

²² Ague gyø hmiqũihũ, dami 'yøt'e te gã di 'bep'a ni hmu gui 'yøthũ. 'Yo gui øthũ tengutho øtyø ja'i ngue hõn'mø nnu yø hmu di mpefi, hõntho nne ngue da hnu manho. Rãngue gui nnu mãnsuhũ Oja, nu te gui pēhmũ, co gãtho ni mmã gdi 'yøthũ ra 'bēfi. ²³ Nu'mø ja te gui pēhmũ, dami ne ngue

co n'na ra pãhãtho gdi 'yøthũ ra 'bēfi. Gui 'yø'ni güendahũ ngue tengutho 'mø gdi ørpahũ rá 'bēfi ra Hmũ Jesús. Hĩngue masque gui 'yēmhmũ ngue ra ja'itho gui ørpahũ rá 'bēfi. ²⁴ Ya gui pahmũ ngue nuna mã Hmũhũ Jesucristo go da gut'ahũ na co nu'a te gã ra nho di 'da'ahũ m'mēfa. Porque guehna mã Hmũhũ Jesucristo di mandagahũ ya. ²⁵ Pē nu ra ja'i xants'o te øt'e, ra castigo rá njut'i. Porque gãtho yø ja'i, nu te gã xa 'yøt'e, gue'a ra njut'i di nja'a.

4

¹ Ague gyø hmũhũ, nu'a ni 'yup'u gui 'yørpa ni hmiqũihũ, gue'a gui 'yøthũ'a, 'yo mathogũitho gadi amhmũ. Dami pahmũ ngue xquet'a bí 'bãhni hmũhũ mãhεts'i 'nε nnuþtho te gui ørpa ni hmiqũihũ.

² Gui hya ra ts'edi ngue njandyatho gui mat'Ojahũ. Hĩnha rá nzequi gui ja mammadĩhũ Oja. ³ Nu'mø gá mat'Ojahũ, xquet'a 'nεcã dami marçãhũ Oja, n'namhã ngue nuna Oja da nu ha di japi hapũ da zã gã mmangã na ra hya na. Porque yø ja'i tobe hingui padĩ hanja'a ra hya ngue ra Cristo. A nuyá, ya dí ofadi guehna ra hya dí mmangã. ⁴ Dami marçãhũ Oja n'namhã ngue Oja da xãnnui ha gdã japrã hya gã mã. Porque nu'mø dá mangã na ra hya na, mãhyonitho ngue da 'yo ni 'yu ra hya.

⁵ Nup'u 'bãhyø ja'i hingyø 'yεc'ei, dami mportahũ xãnho. 'Nε dami hyoni ha gdi xihmũ ra hya yø ja'i. 'Yo gadi 'bēthũ ra ora. ⁶ Nup'u hapũ gui yahũ, dami nehũ ngue gã ra hoga hya gdi nyahũ, mahotho da nt'øde ra hya gdi nyahũ. I jatho ngue ya gdi padĩ ha gdi japhũ ra hya gui xihmũ n'na ngu n'na yø ja'i.

⁷ Nuna ma zi cuxu ra Tiquico hingui hegagui, i faxqui xanho. Porque 'dap'u di 'yo'be ngue di orpa'be ra 'befi ra Hmu Jesús. Nu te di ot'ä ua ya, go danj xi'ahu p'u na ra Tiquico 'mø bi map'u. ⁸ Guehna nnä et'ä p'u ha gui 'bahu ma naya, para ngue gui pahmu te di ot'ähe ua. Go da hyut'a ni mmaih na. ⁹ Da me na ma zi cuxu ra Onésimo, xquet'a 'nehna hingui hehra hya na. Guehna n'na nc'ei ni mmenguha na. Nuya p'uya, go da xi'ahu tema hya ja ua ya.

¹⁰ Nuna ra Aristarco 'daua di ofädigä'be, di zengua'ahu. Da guehna ra Marco rá primo ra Bernabé, xquet'a di zengua'ahu. Ya xtá pen'nahu p'u ra hya ngue nuna ra Marco 'mø bi zomp'u gui 'bahu ma, dami umhna xanho ra ts'äya. ¹¹ Xquet'a di zengua'ahu na ra Jesús i Justo. Nu gätho yø judío ngue ya ec'ei ra Jesucristo ua ja ra hnini, høndya hyu nc'ei pøni ngue nne da mäxqui ngue rá 'befi Oja ya. A nuyá, guehya hurcagui ma mmägä ya.

¹² Nuna ra Epafra ni mmenguha xquet'a di zengua'ahu na. Pe xquet'a orpabi rá 'befi ra Cristo na. Nu'mø ngue bi mat'Oja na, janjuani ngue apra mate Oja conná ngue'ahu. Nnepe ngue di ndu xanho ni nt'ec'eihu, n'namhma ngue gui ja ndummai gui 'yøthu gätho'a te rá pähä Oja, hinte di m'medi. ¹³ Nuna ra Epafra, dädi jagä majuani ngue mathoguiho ho rá mmái ngue mmat'Oja conná ngue'ahu na, dague'u yø ja'i rá m'map'u ja ra hnini Laodicea, co 'në'u rá m'map'u ja ra hnini Hierápolis. Gä mmarpabi Oja. ¹⁴ Xquet'a di zengua'ahu na ma zi cuxu ra Lucas, nuna ra médico. 'Nehna ma zi cuxu ra Demas, xquet'a di zengua'ahu.

¹⁵ Nugä drá Pablo, di pennababi ra nzengua'u ma zi cuxu rá m'map'u ja ra hnini Laodicea. Xquet'a dädi

zengua'a ra Ninfas co 'në'u yø 'yec'ei di mpeti p'u ja rá ngu na p'uya.

¹⁶ Nu'mø ya bi hnu na ra carta ja ua p'u gui 'bahu ma, dami thocju ra carta, di map'u ha di mpeti yø 'yec'ei p'u ja ra hnini Laodicea ngue da hnu. Xquet'a nuna ra carta ga pennbagä'u yø mmengu Laodicea, xquet'a di thoqui, di map'u gui 'bahu ma ngue gui nnuhu tema hya nt'ot'i. ¹⁷ Nuna ra hya ja ua, dami xihma zi cuxu ra Arquipo, gui 'yembj: "Dami 'yøt'e gätho'a te ra 'befi bi 'da'i ra Hmu Jesús, 'yo te dädi 'bedi", gui 'yembj.

¹⁸ Nugä drá Pablo, nuna ra nzengua ja ua dá otra letra conma 'ye. O gadi pumbenijja ngue di ofädi. Da ne Oja ngue di jap'ahu. Da ngut'atho.

1 Tesalonicenses

Ja ua rá mudi rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba yō 'yēc'ēi Tesalónica.

¹ Nugā drá Pablo, conná Silvano 'nehra Timoteo, dadi zenguagāhe'ua mā zi cūha rá m'map'ua ja rá hnini Tesalónica. Nu'ahū, guí n'yohū Oja mā Papáhu co 'nehna mā Hmūhu Jesucristo guí n'yohū. Dī nnegāhe ngue guehya di jap'ahū ya, 'nē da hyut'a nī mmāihū.

² Zant'a dadi ja mammadigāhe Oja conná ngue'ahū. 'Nē zant'a dī mmat'Ojagāhe conná ngue'ahū.

³ Nu'mō dá mat'āhe Oja mā Papáhu, dī mbēn'āhe ngue'a te rá 'bēfi guí ōthū ngue gá 'yēc'ēihū rá Jesucristo. 'Nē dī mbēn'āhe ngue'a rá 'bāxte guí ōthū ngue gadi mmahmū n'na ngu n'na'ahū. 'Nē dī mbēn'āhe ngue dū nī nt'ēc'ēihū porque guí tōmhū'a rá pa dá ep'ua mā Hmūhu Jesucristo.

⁴ Ague mā zi cū'ahū, nūna Oja dī mā'ahū, 'nē dī haxāhe njuani ngue Oja bi huan'nahū. ⁵ Porque nup'ua guí 'bāhmū 'mō mā haxāhe p'ua rá hoga 'da'yo hya, hinga hōndra hya bi zōmp'ua. Sinoque rá Espíritu Santo bi hya rá ts'edi ngue bi xoc'a nī mmāihū ngue gá pahmū ngue majuanī nā rá hya nā. Damī bēmhmū te dá n'yogāhe 'mō mā mácāhe p'ua guí 'bāhmū. Dá negāhe ngue guí tīmhmū rá nho. ⁶ Nu'ahū, nū te gá nurcahe, gue'a gá 'yōthū'a. Ya guí ōthū tengutho i n'yo rá Cristo. Gá nū manhohū rá hya, madague'a bi zū'ahū yō ja'i. Pē rá Espíritu Santo ōt'e ngue gadi johyathohū. ⁷ Nu'ua yō 'yēc'ēi rá m'map'ua ja rá hāi Macedonia, 'nep'ua ja rá hāi Acaya, nū te bi nū ngue guí ōthū, xquet'a gue'a bi 'yōt'a. ⁸ Nu'ahū ya gá xihmū rá hya yō ja'i ngue

hanja nā mā Hmūhu Jesucristo. Ya hinga hōnmbū Macedonia 'nē Acaya bi zōmna hya, sinoque ndap'ua bi zā fadi ngue guí ēc'ēihū Oja ya. A nuyá, ya hīmna hyoni ngue hōnga xicāhe te 'bē'a guí ōthū'ua ya. ⁹ Hante gue dī nxise yō ja'i ya ngue tema hya bi njap'ua guí 'bāhmū 'mō mā mácāhe p'ua. Dī nxihyō ja'i ha bi nja ngue gá hyēhmū p'ua yō dahmū, gá 'yēc'ēi'a majuanī ngue Oja i 'būi. ¹⁰ Nūna rá Jesús rá Ts'ant'ua Oja, nu'mō mī dū, bi japi bi bēnate, bi ma mahets'i p'uya. 'Nē ja dī 'yep'ua mahōn'a ngue dá zōcua. Guehna dī nxihyō ja'i naya ngue guí tōmthohū da ep'ua mahōn'a. A nūna rá Jesús, guehna dá yanjū nā ngue rá castigo ja ngue dī nja.

2

¹ Da gue'a schū mā zi cū'ahū, guí pahmū ngue nūna te dá mácāhe p'ua guí 'bāhmū, hinga sārbutho. ² Guí pahmū ngue nup'ua ja rá hnini Filipos, ya xi zūcāhe yō ja'i, bi unje. Nu'mō mā mácāhe p'ua ja nī hninihū p'uya, mahōmbi ts'ucje. Pē Oja bi hacāhe rá ts'edi ngue dá xi'āhe rá hoga 'da'yo hya.

³ Nu'mō mā xi'āhe rá hya, hindá homhme yō hya ha di thā'ahū. Hīn temā hya dá xi'āhe ngue hinda gue'a. Hōnt'a te rá hya dá 'yōt'ahū rá nho dá mangāhe. ⁴ Porque bá huanngāhe Oja ngue bi fārcāhe nā rá hoga 'da'yo hya. 'Nē guehna dī mmangāhe naya. Hīnna mangāhe nā rá hya nā ngue dī nū manhogāhe yō ja'i. Sinoque dī nnegāhe ngue Oja dá nū manhoje. Porque gue'a haspa rá güenda mā n'yomfēnigāhe'a. ⁵ Ya guí pahmū xanho ngue hindá xi'āhe yō hya ngue gdi honi ha di t'ets'ahū. Da gue'Oja padī ngue hīnna xi'āhe rá hya para ngue dá zāp'ua gá jūc'āhe rá mēnyu. ⁶ Hīnna mangāhe rá hya ngue gdī nne dá

nu manhogähe yø ja'i, ni xinga gue'ahü, ni xinga gue hmi'da yø ja'i. Híndi ya manzaqui ha nna zo'ahü, madague'a ngue sápa ga nya manzaquigähe porque yø representantegähe rá Cristo. ⁷ Hante mahotho nna zo'ahü, tengutho øt'a n'na rá mamá 'mø di hotyø basi, dá ja'ahü p'ü. ⁸ Mathoguitho dadi ma'ahü. Dá negähe ngue hinga hont'a rá hya Oja di n'na'ahü, pets'i ngue xcá hahma mmäigähe ngue xcá 'da'ahü. Porque mi zä má mpahmü, janjuani ngue dá ma'ahü. ⁹ Ague má zi cu'ahü, çua hinguí mbemhmü te rá n'ü dá sägähe p'ü ja rá 'befi? Mente rá pa dá xi'ähe rá hya Oja, rá pa rá xui dá mpécähe ngue dá taha te dí sihe. Porque hinda negähe ngue di toca'ahü rá gasto.

¹⁰ Ya guí pahmü, dá gue'Oja padi, ngue hinjonni 'yéc'ei dá zä dá 'yena ngue hinga gue'a te dá n'yogähe. Hin tema hya bi thinngähe. ¹¹ Xquet'a ya guí pahmü ná rá hya ya xtá o'ahü n'yü, dá hatä rá ts'edi ni mmüi n'na ngu n'na'ahü. Tengutho di japyø basi n'na rá papá 'mø i fädi, dá ja'ahü p'ü. ¹² Dá xi'ahü ngue guí n'yohü xanho tengutho nne Oja ngue gdí n'yohü. Porque Oja bi zon'nahü ngue guí n'yohü to di manda. 'Né guí pahmü ngue gue'a tate'a.

¹³ Nuya hinda säya dadi ja mammadigähe Oja conná gue'ahü. Porque nu'mø má xi'ähe rá hya, hinga 'yemhmü ngue rá hya rá ja'i gá 'yéc'eiü. Sinoque bi dinni mmüihü ngue majuaní rá hya Oja. Conná nguehna rá hya guí éc'eiü, ya man'na man'na gní n'yohü xanho. ¹⁴ Ya gá sähü rá n'ü má zi cu'ahü, ngue bi zü'a ni mmengühü. Gá thohmü tengutho bi thohyø 'yéc'ei thanne Oja p'ü ja rá häi Judea. Porque nu'ü, xquet'a bi zä rá n'ü ngue bi zähyø mmijudíoü. ¹⁵ Nu'ü yø judío'ü p'üya, gue'ü bi

hyo má Hmühü rá Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'met'o. 'Né nuya 'bex hinguí nne harü dá nuje. Nu'ü yø judío'ü, hinguí nnepe dá hnumanho Oja. Xquet'a 'négé ya, hinguí nnu manho gätho mi'da yø ja'i. ¹⁶ Porque nu'mø má xihme ngue hinga høndyø judío ja ngue di nyanyø te, nu'ü yø judío'ü, bi hegähe. Gue'a man'na ni duxra ts'oqui'a p'üya. Pé nuyá, nuna Oja ya xa nzänni ngue guehya dá thohra castigo ya.

¹⁷ Ague má zi cu'ahü, nu'mø rá ts'utho xtá écähe p'ü guí 'bühmü, emmei dá ben'ahü. Asta gue'mø ya, zant'a dí nne ga nnu'ahü. ¹⁸ Nugä drá Pablo, n'na ndi ngu n'na ndi dí sänni ga mmähme p'ü, pé rá zithu p'üya, di nthint'i ngue orcahe.

¹⁹ Con n'na rá pähä dí tømhmü ngue dá ep'ü má Hmühü Jesu-cristo. Porque di njaje mpähä ga xihme ngue nuna rá hya dá xi'ahü, gá 'yéc'eiü xandønho. ²⁰ Janjuani ngue dadi johyagähe conná gue'ahü.

3

¹ Pé ya hinda hät'ähe ngue xtí njarbutho ngue xtá tho hman'na rá pa ngue to dá map'ü guí 'bühmü. Dá sännähe p'üya ngue dá cosegä'be ua ja rá hñini Atenas. ² Dá penhnä'be ná má çuhü rá Timoteo bi ma bá nu'ahü. Porque má mmimmefigähe ná, di mmpemmi Oja ngue dí mmangähe rá hoga 'da'yo hya ngue rá Cristo. Bi ma di hä'ahü rá ts'edi ngue hinda nts'onni nt'éc'eiü i ja. ³ Hinda nnegähe ngue dá gohni mmüi ngue'a ga ts'ü'ahü. Ya guí pahmü ngue jatho ga sähü rá n'ü ngue dá ts'ücju. ⁴ Porque nu'mø nmará 'bucähe p'ü guí 'bühmü, dá xi'ähe ngue jatho dá ts'ücju, pé ya bi nja'a te dá xi'ähe ya. ⁵ Janangue nugähe, ya hinda tømji

ngue xtá thohma man'na ra pa, dá penhna p'u ra Timoteo ngue da pa'a njuani te ja ni nt'ec'eiha. Dí engá nthambenitho ngue da dap'aha ra zithu 'ne nu'a ra 'befi nná 'yogähe p'uya di nts'oní.

⁶ Pe ya bá pengra Timoteo p'u guí 'buhma, bi zocua dí 'bucá'be. Bá hya ra hya ngue xanzaqui ni nt'ec'eiha, 'ne majuaní gadi mmahma n'na ngu n'na'aha. Bi xicá'be ngue emmei guí mbenje, 'ne guí nne guí nnuje, xi mmangugähe p'uya xquet'a dí nne ga nu'ähe. ⁷ Ma zi cu'aha, nu'a te ra hya bá hya na p'uya, bi hyu ma mmái'be 'mø ma ocá'be te ja ni nt'ec'eiha, madague'a n'na ra n'u dá 'yogähe. ⁸ A nuyá, man'na dí hagähe ra ts'edi ngue dí haxähe njuani ngue hingui hehma'a ra Hmu Jesucristo.

⁹ Emmei dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'aha. Porque nu'mø dá mat'Ojagähe, janjuani dadi johyagähe ngue xanzaqui ni nt'ec'eiha. ¹⁰ Nuyá, ra pa ra xui dí äpähe Oja ngue da zä ga mmäcähe p'u ga nuha. Dí nne ga xän'nahä hanja'u yø hya tobe hingui pahma xanho hanja. ¹¹ Da ne na Oja ma Papáha co 'nehna ma Hmuha Jesucristo da 'yø't'e ngue ga mmäcähe p'u guí 'buhma ngue ga nuha.

¹² Da ne na ma Hmuha ngue man'na gdi padi guí mmahma n'na ngu n'na'aha, co 'ne'u hingyø 'yec'ei guí mahma, tengutho nná ma'aha. ¹³ Da 'yø't'e ngue gui hyaha ra ts'edi guí hyehma p'u ra nts'o. Porque dí nnegä Oja ma Papáha 'mø ra pa da ep'u ma Hmuha Jesucristo co gätho'u da n'youi.

4

¹ A nuyá ma zi cu'aha, jap'u man'na ra hya ga xi'aha ya. 'Ne gue'a ra Hmu Jesús di 'dacrä ts'edi ngue ga o'aha n'yü na ra hya na.

Ya xtá xän'nahä m'met'o te ja ngue gdi n'yohä ngue di nu manho'aha Oja. 'Ne ya gue'a guí øthä'a ya. Pe dí nnegähe ngue man'na man'na gdi hyoni ha di nu manho'aha Oja. ² Ya guí pahma ngue nuyá yø hya dá xän'nahä, guehya yø hya di manda ra Hmu Jesús. ³ I nne Oja ngue guí cämfeni guí unni mmáiha Oja. 'Yo to di 'yots'om'mäi. ⁴ A nu yø n'yohä, n'na ngu n'na di m'mahyø xisu, di nthati, pe da zupyø xisu, di mađi. ⁵ 'Yo di nnepe ngue di m'ma mman'u yø xisu tengutho øthø ja'i hingui pa Oja. ⁶ 'Yo guí nneha n'na ra xisu ngue ya 'bührä ndø. Porque ya xtá xi'aha m'met'o ngue nu yø n'yohä njap'u, mathogutho ra castigo da jap'a Oja. ⁷ Porque Ojá, bi zonggaha ngue ra nho gdá m'mahma, hingui nnecja Oja ngue ra nts'o gdá m'mahma. ⁸ Nu ra ja'i festho na ra hya dí xi'aha ya, hingra ja'i fespabi rá hya, sinoque gues Oja fespabi rá hya. 'Ne gues Oja bá penhna Espiritu Santo ngue da mäxçaha ngue ga hehma p'u ra nts'o.

⁹ A nu'a gni mahni cuha, himma hyoni ngue ga ot'aha'a, porque Oja ya bi xän'nahä te gdi mmahma n'na ngu n'na'aha. ¹⁰ 'Ne nuna ra hya dí xi'aha ya, gue'a guí ørpha gätho ma cuha 'bui ndap'u bi zä ngue ra häi Macedonia na. Pe nuyá ma zi cu'aha, dí ä'aha n'na ra mate ngue nu te guí øthä ya, hinga hønt'a guí 'yøthä'a, sinoque man'na man'na ngue gdi mmahma. ¹¹ Damí ja ndummái guí m'ma mmanhohä. Gue'a te ni 'befise guí 'yøthä, hingui nthintha yø asunto mi'da yø ja'i. Damí mpēhma tengutho ya xtá xi'aha. ¹² Janangue hinte guí 'behma. A nu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei p'uya, di respetä'aha.

¹³ Ague ma zi cu'aha, dí nnegähe ngue guí pahma hanja'u yø 'yec'ei ya xandu. Nu'mø to bi du, 'yo

di tu ni mmaihã tengutho øtyø ja'i hinguí pa Oja, ngue tu yø mmái 'mø to bi du. ¹⁴ Pê dí êc'êihã ngue bi du ra Jesús 'nê bi bennate m'æfa. Janangue nuyá, ma ga êc'êihã ngue nu'ũ xandu 'nê êc'êi ra Jesús, nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesús 'mø bá ecua mahøn'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ahã xanho hanja na ra hyã bi xãngahã ra Hmũ Jesús. A nu'ũ yø 'yêc'êi di 'bũtho'a ra pa da ep'ũ ra Hmũ, hĩndi m'met'o ngue da ma di nthœui ra Hmũ. ¹⁶ Porque nu'mø bá êhrã Hmũ di 'yê mahêts'i, nu te da ne da 'yøt'e, da mã nts'editho. Co 'nê'a ra anxê 'bet'o ngue yø anxê Oja, xquet'a da enna hyã. 'Nê da nya rá corneta Oja. A nu'ũ to ya xandu 'nê êc'êi ra Cristo, rá mãdi dí bennate yø do'yo'ũ. ¹⁷ A nu'ũ yø 'yêc'êi di 'bũtho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yø gui. Ja danĩ nthœui p'ũ ra Hmũ. Ya 'dap'ũ di m'mãhmũ para zantho ra Hmũ p'ũya. ¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hyã dí xi'ahã ya, dami nhyathã ra ts'edi n'na ngu n'na'ahã.

5

¹ A nuyã mã zi cu'ahã, himma hyoni ga ot'ahã hanja ra hyã ngue hinguí fadi temã pa, temã ora da ep'ũ ra Hmũ. ² Porque ya gui pahmũ xanho ngue hĩjongui padĩ temã pa da ep'ũ ra Cristo. Nu'mø 'yo ra bẽ ngue ra nxui, hĩjongui padĩ temã ora da zøp'ũ ja ra ngu, njarbũtho ra hyã dí xi'ahã ya. ³ Da gue'a ra ora ngue dadĩ n'yemybyø ja'i ngue ya 'bũmmanho, hĩn temã hyã. 'Nê da gue'a ra ora'a p'ũya ngue di nja ra ndate. Nthambẽnitho da zøhø, tengutho 'mø bi zønna ora di m'men'a n'na ra xisu ha rá basi. Ya hĩnha di mpommi. ⁴ Pê nuyã mã zi cu'ahã, ya hinguí 'bũ 'bexuihã ya. Janangue nu'a ra pa da ep'ũ ra Hmũ, hĩnga nthambẽnitho da

zũ'ahã. Hĩndi nja'ahã tengutho øt'a n'na ra bẽ, ngue nthambẽnitho sømp'ũ ha søni. ⁵ Porque gãtho'ahã ya gni 'yohũ'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya gã hỹhmũ p'ũ'a ra nts'o ja 'mø ra xui. ⁶ Janangue nuyá, hĩnguĩ ja ngue 'nêcju da njot'i mã n'yomfẽnihã, tengutho mi'da yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfẽni. Sinoque nne ngue ga n'yomfẽnihã xanho. ⁷ Nu'ũ aha, ra xui aha. Nu'ũ iti, ra xui iti. ⁸ Pê nuju, ya dá hẽhmũ p'ũ ra 'bexui. Ya nná 'yohũ rá nyot'i Oja ya. Ma ga samma mmaihã ya ngue hĩnda dajpahã ra nts'o. Da zẽhmã nt'êc'êihã i ja. A nuyá, ma ga mãhmũ n'na ngu n'naju. Ma ga segurahã ngue da yanju Oja. ⁹ Porque hĩmbi zãn'Oja dá m'mãhmũ ngue ga thohmũ ra castigo. Sinoque bá sãnni ngue gda nyãmhmũ na mã Hmũhã Jesucristo. ¹⁰ Ra Jesucristo bi du connã nguecju. Janangue nu'mø bá êhẽ, ngu'ũ xandu, ngu'ũ di 'bũtho, 'dap'ũ ga m'mãhmũ para zantho. ¹¹ Dami hyũtho ni mmaihã 'nê dami hyã ra ts'edi n'na ngu n'na'ahã, tengutho gui øthã ya.

¹² Ague mã zi cu'ahã, dí nnegãhe ngue gui 'yørpahã mãsu'ũ yø mēfi Oja di mpep'ũ gui 'bũhmũ. Porque guehya bi huan'Oja ngue di m'met'o p'ũ gui 'bũhmũ ngue da xãn'nahã rá hyã Oja. ¹³ Rãngue ørpabi rá 'bēfi Oja, jatho ngue gui nnu mãnhohũ, dami mãhmũ. 'Nê 'yo gadi njunthã p'ũ gui 'bũhmũ.

¹⁴ Dami hyahã ra ts'edi gui xihmũ'ũ to hĩnguĩ nne di mpefi ngue 'yo di njap'ũ. Dami hãthã ra ts'edi'ũ yø ja'i 'bũ ndummũ. 'Nê dami hyonnbahã ha di zacyø nt'êc'êi yø ja'i tobe hĩnguĩ nzaqui yø nt'êc'êi. Dami serpahã te ga 'yo. ¹⁵ Dami mfãhmũ, 'yo to dadĩ cosra nts'o t'ørpabi. Hante gue gui n'yørpahã ra nho n'na ngu

n'na'ah, co 'ne' hinyø 'yεc'ei gui 'yørpah ra nho.

¹⁶ Hangu ra pa gui johyah.

¹⁷ 'Ne hangu ra pa gui mmat'Ojah.

¹⁸ Zant'a dami ja mammadih Oja, madague'a ja'mø ja te gui thohm. Porque Oja, guehna nnepe da 'yøt'e te'o gä tenna Cristo na.

¹⁹ 'Yo gui täcj'a te nne da 'yøtra Espíritu Santo. ²⁰ Dami 'yørpah masu'a te mmanyø pøngahya Oja, 'yogui festhoh ra hya. ²¹ Dami hyacj xanho ra güenda ngue'mø majuani ngue rá hya Oja mma, ogue rá hyase mma. Nu'mø gui haxh njuani ngue majuani rá hya Oja mmana ja'i, dami 'yεt'a mmaih'a te i mma. ²² Dami hyehm p'u'a te gäma nts'o i ja.

²³ Nuna Oja ya dá nhojpah, da 'yøt'e ngue gui unni mmaih xandønhø, gui nsuph, da mät'a ni teh, 'ne da mät'a ni do'yoh, hin tema nts'o di nequi 'mø ra pa da ep' ma Hmuh Jesucristo. ²⁴ Nguna da 'yøt'Oja, porque guehna bi zon'nah na 'ne hingu hεc'ah na.

²⁵ Ague ma zi cu'ah, dami marcah Oja.

²⁶ Dadi zengua gätho'ah.

²⁷ Guehna ra Hmu di hacä ra ts'edi te di mma. Di xi'ah ngue nu' gätho ma zi cuh, jatho ngue di mpeti para ngue da 'yøde te mmana carta ja ua.

²⁸ Nuna ma Hmuh Jesucristo di jap'ah. Da ngut'atho.

2 Tesalonicenses

Ja ua rá yoho rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Tesalónica.

¹ Nuga drá Pablo, conná Silvano 'nɛhra Timoteo, dadi zɛnguagáhe'ɥ mā zi cuhɥ yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɥ ja rá hnɪnɪ Tesalónica. Gue'ahɥ yø ja'ɪ Oja mā Papáhu, co 'nɛ'a mā Hmuhɥ Jesucristo. ² Dí nnegáhe ngue guehya di jap'ahɥ ya 'nɛ da hyut'a nɪ mmáihɥ.

³ Ague mā zi cu'ahɥ, zant'a dadi ja mammadigáhe Oja conná ngue'ahɥ. Nɪ 'yup'ɥ ngue gue'a gá øthe'a, porque nɪ nt'ɛc'ɛihɥ i ja, man'na nɪ hyuxtho. 'Nɛ xquet'a man'na man'na gadi mmáhmɥ n'na ngu n'na'ahɥ. ⁴ A nucɛgahe p'ɥ ha nná máhme, nup'ɥ di mpeti yø ja'ɪ Oja, i jaje mpähá ngue dí xihme yø ja'ɪ hanja nɪ nt'ɛc'ɛihɥ. Nu'a te rá n'ɥ guí sáhu ngue s'áhu yø ja'ɪ, gá guí sɛthɥ.

⁵ Nuyá, guí sáhu rá n'ɥ ngue guí ɛc'ɛihɥ rá hya Oja. A nu'a gá dɥ nɪ nt'ɛc'ɛihɥ, gue'a guí nɛquí'a ya ngue gá xanho te øt'Oja. Gue'a di zædi ngue gui thohmɥ p'ɥ di manda Oja'a. ⁶ Pɛ nɪ 'yup'ɥ di ɛn'Oja'ɥ te'o di ɛn'ahɥ. ⁷ A nujɥ ngue dí sáhu rá n'ɥ, da 'yɛhra pa da zɛp'ɥ'a rá n'ɥ dí sáhu. Dí n'nacjɥ rá ts'áya 'mø rá pa da ɛp'ɥ rá Hmɥ Jesús. Nuná di 'yɛ mahɛts'i, da n'youi yø anxɛ ja yø ts'ɛdi. Nu'mø bá ɛhɛ, dadi yoxnɪ tengutho guí yoxnɪ rá sibi. ⁸ Di 'yɛhɛ da mɛnhna castigo gátho yø ja'ɪ hɪnxá mbá Oja, 'nɛ hɪnxá 'yɛc'ɛi rá hoga 'da'yo hya i hmá ngue hanja'a rá Hmɥ Jesucristo. ⁹ A nuyá yø ja'ɪ ya, da ma rá castigo, dí m'ɛdi para zantho. Da ma ma'ueque p'ɥ ja rá hmɪ rá dá rá Hmɥ Jesús. Nup'ɥ da 'yudi

hague ngu gangu rá ts'ɛdi i ja, ya hɪndɪ njapi dí m'map'ɥ ngue da nu. ¹⁰ Nu'a rá pa da ɛp'ɥ rá Hmɥ, gátho yø 'yɛc'ɛi da 'yɛspabi 'nɛ da danne. Xquet'a 'nɛ'ahɥ guí m'máhmɥ p'ɥ ngue gá 'yɛc'ɛihɥ ná rá hya dá xi'ahɥ.

¹¹ Janangue nuyá, zant'a dí mmat'Oja gáhe conná ngue'ahɥ. Dí äpáhe Oja ngue nu'a rá hya i zon'nahɥ ngue gdɪ n'yohɥ, gue'a gdɪ n'yohɥ'a. Dí äpáhe Oja ngue nu'a te gá rá nho so nɪ mmái guí 'yøthɥ, di há'ahɥ rá ts'ɛdi guí 'yøthɥ. 'Nɛ di há'ahɥ rá ts'ɛdi guí 'yøthɥ'a te gá rá nho rá nsáui nɪ nt'ɛc'ɛihɥ i ja. ¹² Nu'mø da nu yø ja'ɪ ngue guí 'báhmɥ xanho, yø ja'ɪ da nu mansu rá Jesucristo. Xquet'a 'nɛ'ahɥ da hnu mansu'ahɥ p'ɥya ngue guí n'yohɥ rá Jesús. Nguna dí nja conná guehrá mate Oja 'nɛ conná guehrá mate mā Hmuhɥ Jesucristo.

2

¹ Ague mā zi cu'ahɥ, da ɛp'ɥ mā Hmuhɥ Jesucristo ngue di percahu 'dap'ɥ gá m'máhmɥ. Dí nne gá xi'ahɥ te 'bɛ'a ja ngue dí nja. ² Nu'mø to da 'yɛn'ahɥ, ya da guehra pa jap'ɥ da zøhra Hmɥ ya, da 'yɛná, 'yo sá dadi fe'nɪ mmáihɥ. 'Yo guí ɛc'ɛihɥ te da mā, madague'a da 'yɛná ngue Oja di bɛnnbi te i mma, ogue da 'yɛn'ahɥ ngue go dá øt'a rá sɛcuá n'youi yø hya da xi'ahɥ. ³ Xinda hangu da si'ahɥ, 'yo gadi n'unɪ da thá'ahɥ. Porque hante da zønná pa da ɛp'ɥ rá Hmɥ, i jatho ngue rá mæditho dí n'yo yø ja'ɪ ngue dyø mmejmahya, da gohi ngue yø nsáui Oja. Nu'mø bi nja ná rá hya ná, ja dí nɛquí p'ɥ rá ja'ɪ ngue tate ja rá ts'oquí p'ɥya. 'Nɛ guehná ya xpá ts'ánnbi ngue da ma rá castigo. ⁴ Nuná guehná da bønɪ ngue da zambabi'a te gá thanne yø ja'ɪ ná, da gue Oja dá zai. Hønɛ ná da ne ngue da ma nthanne ná.

'Nε da m̄p'u ja rá n̄ja Oja tengutho 'm̄o ngue da guehna Oja na. Da 'yemp'uya: "Nugã, guecã Ojagã ya", da 'yεna.

⁵ Dam̄i bεmhm̄'a ra hya dá xi'ah̄u 'm̄o dam̄b̄i 'b̄cã p'u guí 'b̄h̄m̄u. Guí n̄nu ngue dá xi'ah̄u tengu na ra hya na. ⁶ Ya guí pah̄m̄u te 'b̄e'a sam̄ya ngue h̄ingui n̄equi n̄ts'edi, hante ngue da z̄onna pa bá ts'ãmb̄i ngue d̄i n̄equi te'o na ra ts'oc'ei na. ⁷ Tobe h̄indi n̄equi x̄and̄onho'a te gã rá ts'edi ra n̄ts'o, p̄e nu'a ra n̄ts'o, ya i ja. H̄ontho ngue h̄indi un̄na nt'edi'a to sam̄mi ngue d̄i n̄equi x̄anho te'o n̄i ja'i na dí xi'ah̄u. ⁸ P̄e nu'm̄o bi z̄onna pa dí t'un̄na nt'edi da 'yuh̄rá ts'edi, ya d̄i n̄equi na ra ts'oc'ei dí xi'ah̄u p'uya. P̄e nu'm̄o bá ep'u ra H̄mu Jesús, ya da h̄nu ngue mathoguiho ja rá ts'edi, porque connã hyanetho di hyo na ra ts'oc'ei na.

⁹ Nu'm̄o bi n̄equi na ra ts'oc'ei na, ra zithu'a di hatra ts'edi. Da h̄nu ngue ja rá ts'edi da 'ȳotȳo hm̄eya h̄injongui sã da 'ȳot'e. Gue'a d̄i nhãte'a p'uya. ¹⁰ X̄ants'o te gãtho da 'ȳot'e. 'Dama 'dan'yo te gã da 'ȳot'e, da h̄yon̄i ha di hyãtȳo ja'i ja ngue d̄i m'm̄edi. Nu'a d̄i m'm̄edi ngue h̄imbi ne xtã mb̄ah̄na ra hya majuan̄i. 'Nε guehna ra hya xt̄i nyanȳo te ȳo ja'i na. ¹¹ Janangue Oja di japi ngue da thãtya ȳo ja'i ya, da 'ȳεc'ei'a ra hya ngue ra f̄ehn̄i. ¹² Gue'a d̄i ma ra castigo gãtho ya ȳo ja'i, ngue h̄imbi 'ȳεc'ei na ra hya majuan̄i. 'Nε h̄ont'a te ȳo n̄ts'o ga 'yo n̄nu manho.

¹³ Ague ma zi c̄u'ah̄u, nuna ma H̄m̄u Jesucristo d̄i ma'ah̄u. Janangue nuyã, zant'a jatho ngue ga ja mam̄madigãhe Oja ngue te bi 'ȳot'ah̄u. Porque rá m̄uditho bi huan'nah̄u Oja, ya xpã nzãnn̄i ngue d̄i nyann̄i teh̄u. Nu'm̄o gm̄i 'ȳεc'ei na ra hya majuan̄i, ra Esp̄iritu Santo bi 'ȳot'e ngue gã

soh̄u rá 'yε Oja. ¹⁴ Dã xi'ah̄u ra hoga 'da'yo hya, guehna ra hya i zon'nah̄u Oja na. I n̄nepe ngue di toca'ah̄u na ra n̄ho jap'u ha 'b̄h̄ma H̄m̄u Jesucristo. ¹⁵ Janangue nuyã ma zi c̄u'ah̄u, d̄i nd̄u x̄anho n̄i nt'εc'ei na ya. Man'nan'yo m̄i 'ȳot'e ngue guí pumb̄en̄ih̄u ya ȳo hya dá x̄ãn'n̄as̄eh̄u. Da gue'u ȳo hya dá orp̄u ja ra carta dá p̄en'nah̄u p'u, man'nan'yo m̄i 'ȳot'e ngue guí pumb̄en̄ih̄u.

¹⁶ Bi mac̄u Oja ma Papãh̄u, 'nε bi 'dac̄u rá mate ngue bi hoga ma mm̄aih̄u para z̄antho. Xquet'a dí t̄m̄hm̄'a ra n̄ho di 'dac̄u Oja m'm̄efa. Da ne Oja co 'nε'a ma H̄m̄u Jesucristo di jap'ah̄u. ¹⁷ Da ne Oja ngue di hatra ts'edi n̄i mm̄aih̄u 'nε guí d̄u'n̄i n'yomf̄en̄ih̄u ngue nup'u guí yah̄u, ra hya x̄tanho guí mam̄hm̄u. Nu'm̄o te guí ōth̄u, gã da gue'a te x̄anho guí 'ȳoth̄u.

3

¹ H̄ont'a di 'b̄ehya ma zi c̄u'ah̄u, dam̄i marcahe Oja, n'namh̄ma ngue nup'u d̄i mm̄angãhe rá hya ma H̄m̄u, xtãngu ȳo ja'i da 'ȳεc'ei tengutho bi njap'u guí 'b̄h̄m̄u. ² Xquet'a dam̄i marcahe Oja n'namh̄ma ngue da yangãhe Oja ngue'a te mb̄enn̄gãhe ȳo ts'oc'ei. Porque h̄inga gãtho ȳo ja'i da 'ȳεc'ei ra hya d̄i mm̄angãhe.

³ P̄e nu'a ra H̄mu h̄ingui h̄εgah̄u'a. Da 'ȳot'e ngue guí hyah̄u ra ts'edi 'nε da yan'ah̄u ngue ra n̄ts'o. ⁴ Dadi segurã ngue d̄i mfãxte ra H̄mu. Janangue dí pacã ngue nuna te ra hya ga 'b̄ep'ah̄u, guehna guí n̄ne guí 'ȳoth̄u na, h̄inda 'ȳeh̄ra pa guí f̄estho na ra hya na.

⁵ Da ne Oja ngue da d̄inn̄i mm̄aih̄u'a te guí ma'ah̄u Oja. 'Nε da 'ȳot'e ngue guí seti hanḡu ra n'u guí thoh̄m̄u tengutho ra Cristo bi z̄eti hanḡu ra n'u bi thogui.

⁶ Ague mā zi cū'ah_u, mā Hmūh_u Jesucristo di 'dacāhe rā ts'edi gā xi'āhe nā rā hyā gā mmānya. Nū'ū mā cūh_u hīngūi nne dī mpefi, 'nē hīngūi haxrā hyā dā xān'nāh_u, ogādī nsixh_u'ū. ⁷ Ya guí pahm_u te gdí 'būhm_u, hīn temā ndānhyei gā nurcahe. ⁸ Hīnjondā āptho te dá sihe. Sinoque dá honi ha dā japi te dí homhme. Rā pa rā xūi dā mpefi ngue di taha te gā sihe, porque hīndā negāhe ngue di toca'ah_u rā gasto ngue te dí sihe. ⁹ Madague'a nī 'yūp'ū xcá māngāhe ngue xquí fāxcahe, pē hīnte dá māngāhe. Sinoque dá mpehme para ngue gā ut'āhe te ja ngue gdí n'yoh_u. ¹⁰ Porque nū'mø dāmbā m'mēcāhe p'ū guí 'būhm_u, guehna rā hyā dá xi'āhe nā, dá māngāhe ngue nū to hīngūi nne dī mpefi, ya hīndī nsihmē. ¹¹ Dí øcāhe n'na rā hyā ua, ngue 'bū i'da nī amigoh_u hīngūi nne dī mpefi. Nū'a te gā 'yo, høndyø ja'i di ats'i te gā 'būi para ngue dā zāp'ū di c'a. ¹² A nuyā yø ja'i njap'ū, guesē rā Jesucristo di hacje rā ts'edi ngue gā xifi ngue 'yo nīmantho di orpabi yø ja'i, njuantho dā ma rā 'bēfi dā dahā te dā zi.

¹³ Ague mā zi cū'ah_u, 'yo guí sāyah_u, hangū rā pa dāmī 'yøth_u rā nho. ¹⁴ Nū'mø toni ja'i dā 'yēnā ngue hīndā 'yēc'ei nā rā hyā dá cuatāhe ua ja rā carta ja ua, 'yo gadī nsixh_u, n'namh_u mā ngue dā mēsrá sā. ¹⁵ Pē 'yo guí øt'e ngue nī nsūiui. Sinoque dāmī hejpa'ū'a te øt'e, porque nī cūh_u.

¹⁶ Nūnā mā Hmūh_u Jesucristo guehna dā zā dā hyūt'a nī mmūih_u nā. Dā ne ngue hīndā hyēc'āh_u hangū rā pa. Nū'mø temā hyā guí thohm_u, dā hyoni ha di japi ngue dā hyūt'a nī mmūih_u, hønt'a bi zā māhyā guí thohm_u.

¹⁷ Nugūi drá Pablo conmā 'yēsē nna cuatā nā rā letra ja ua ngue

nnā zengua'ah_u. Nū'mø dādi fir-magā mā carta 'mø bi gua'a nt'ot'i, guehna rā hyā ja ua dādi cuati: ¹⁸ Nūnā mā Hmūh_u Jesucristo di japi gātho'āh_u. Dā ngūt'ātho.

1 ra Timoteo

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi menna ra Timoteo.

¹ Nuga drá Pablo, rá representegä ra Jesucristo. Nuya bi 'yexqui, guesε Oja, nuna ra Yante, co 'nehna ra Hmu Jesucristo bi 'yexqui. 'Nε dí pahmi ya ngue conná nguehra Jesucristo di nja'a te gä dí tøn'ui ya ngue di nja. ² Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mø dá bεn'a'i, xøgue εntho majuaní ngue mā ts'ant'ui p'u nná bεn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegä ya ngue nuna Oja mā Papáui co 'nehna mā Hmuui ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε da hyut'a ni mmái.

³ Damba soc'a'i p'u ja ra hnini Efeso. Nu'mø mā thogui, dá magä p'u ja ra häi Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'u Efeso. A nuyá, dí nnegä ngue guí sigue guí m'map'u, porque jatho ngue nu'u yø fehni xännbate xännbate p'u, gui hejpabi. ⁴ Guí xifi ngue 'yoní mantho di xännbate'u yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nzequi xännbate'u yø hya bá øtyø ndiua manjam'mø. Pε nuya yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hñte ni bøntho. A nuna ra hoga xädi rá n'youi mā nt'εc'eiha, guehna nne Oja ngue gä xännbaha yø ja'i na.

⁵ Damí hejpabi ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gätho yø 'yεc'ei di mmaði n'na ngu n'na. Para ngue da zä di mahrá mmic'eiui n'na, jatho ngue da hyεp'u ra ts'on'yomfεni, nu'a te ra nho padí, gue'a da 'yøt'a. 'Nε himma xøts'etho di nequi ngue ja yø nt'εc'ei. ⁶ Porque 'b'u i'da yø ja'i ngue ya bi hyεp'u na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne. ⁷ I nne da t'εmbi

ngue padí xanho di nxännbate rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xännbate. Pε himma juani ngue tinyø mmái hanja'a ra ley i nne di nxännbate.

⁸ Nuna ra ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmi xanho te mma. Pε jatho ngue da fadi hanja ngue bi ma nt'ot'i na ra ley na. ⁹ Nu'u yø ja'i ya øtra nho, ya hin tema ley di ja ngue da hyaspa ra güenda. Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue da hyaspa ra güenda yø ja'i festho ra ley. Haspa ra güenda yø mmejmahya. Haspa ra güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa ra güenda yø ja'i ngue hingui su Oja 'nε hingui εc'ei. Haspa ra güenda yø ja'i ho yø papá, ogue ho yø mamá, ogue ho yø mmic'eiui. ¹⁰ Haspa ra güenda yø 'yots'om'mái. Haspa ra güenda yø n'yohu ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmín'yohui. Haspa ra güenda'u yø ja'i ahyø mmic'eiui ngue sits'i yap'atho. Haspa ra güenda yø mambethani. Haspa ra güenda yø ja'i ngue mmanna fehni 'nε εxa ntestigo Oja ngue εna majuaní te mma. Haspa ra güenda gätho yø ja'i festho na majuaní ngue ra hoga xädi. ¹¹ Nuna ra hoga xädi naya, rá n'youi ra hoga 'da'yo hya. Nuna, di 'bejpagui'a mā maça Ojai ngue gä xihyø ja'i.

¹² Nuna mā Hmuui ra Jesucristo di 'dacrä ts'edi ngue di mmambrá hya. Dadi ja mammadigä na, porque guehna bi nu manhogui 'nε bi 'yexqui ngue ga øtra 'bεfi bi 'daqui. ¹³ Bi 'yøt'e ngue drá mefigui madague'a xtá nu man'agä mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangä yø amhya co nuna, 'nε nmi sacá'u yø ja'i mi εc'ei na. Pε bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hindí padí te di øt'e ngue tobe hin mará 'yεc'ei. ¹⁴ Nuna ra Hmu, mathoguiho rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra

Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na di ndu ma nt'ec'ei, 'ne ot'e ngue man'na man'na gdá madj.

¹⁵ Nuna ra hya ga xi'i ya, majuanina, 'ne guehna ra hya jatho ngue da 'yec'ei gátho yø ja'i na: ngue ra Jesucristo bá ecua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i di mmangä ngue ja yø ts'oqui ya, pe man'na ma datho mi ja ma ts'oquigä. ¹⁶ Pe bi huégagui Oja n'namhma ngue da fadi ngue ra Jesucristo bi zeti te gä dá ørpe, conque nugui mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a gui nequi'a ya ngue gátho mi da yø ja'i xquet'a di punnbabi Oja 'mø bi 'yec'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Janangue nuyá, jatho ngue da t'espabi Oja para zantho. Porque nu te gä ja, go di manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hinjam'mø da du, 'ne hinjonni ja'i di sä da nu. Hinjom man'na tenguna. Guehna jase rá mfadi. Da ngut'atho.

¹⁸ Ague ma ts'unt'u'i Timoteo, nuna ra hya di xi'i gui 'yøt'e, di nthuina ra hya bi bennbabi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue di nja ni 'befi. Nuna ra hya dadi 'bep'a'i ya, dami hya ra ts'edi gui 'yøt'e gátho'a te ra 'befi bi 'da'i Oja ngue gui 'yøt'e. Di ndu ni nt'ec'ei. 'Yo di tap'a'i ra nts'o. ¹⁹ 'Bu i da yø ja'i padi xanho ndana ra hya hinni 'yup'u da 'yøt'e, pe gue'a øt'a. Gue'a gui ts'onyø nt'ec'ei'a p'aya. ²⁰ Nguna ra hya bi 'yøtra Himeneo 'nehra Alejandro. Nuya yo nc'ei ya, dá dápra zithu para ngue da badi hanja te øt'e. Porque hingui ho ngue da nømman'u Oja p'u ha ya.

2

¹ Rá mæditho di xi'i ngue gui xifi gátho yø 'yec'ei ngue da marpabi Oja gátho yø ja'i ndap'u bi zä. Da 'yápi ngue da mäxyø ja'i na Oja. 'Ne di ja mammaði Oja yø

ja'i ngue'a rá 'bäxte Oja da 'yøt'e. ² Da marpabi Oja yø dast'abi. Da marpabi Oja gátho yø ja'i ja yø cargo. Porque gáthogahä di nne ngue ga m'mamma pähäu, hin temma hya, n'namhma ngue co n'na ra pähätho gdá thannehu Oja 'ne da zäp'u ga n'yo manhohu. ³ Ma datho mahyonitho ngue ga mmarpahä Oja gátho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja ma Yantehu na. ⁴ Porque Oja, nnepe ngue xøgue gátho yø ja'i di nyanyø te. 'Ne nnepe ngue da dini xanho yø mmæi yø ja'i hanja na ra hya majuanini. ⁵ Nuna Oja, n'nahto i 'bæi. 'Ne xquet'a n'na nc'eihto na da zä da 'yøt'e ngue di nhojpau Oja yø ja'i, guehna ra Jesucristo na. ⁶ Ra Jesucristo bi n'unj bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gátho yø ja'i. Nu'mø mi zønna pa bi nja na ra hya na, ya bi nequi xandønho p'aya ngue Oja nnepe ngue gátho yø ja'i di nyanyø te. ⁷ Janangue bi 'yexcagui Oja ngue drá representategä ra Cristo. 'Ne penngagui ndap'u bi zä ya ngue ga ma xihra hya yø ja'i hingyø judio. Nuna ra hya majuanini di ec'eiui, guehna ga xännbabi yø ja'i na. Gui padi xanho ngue majuanini te di xi'i, 'ne gui padi ngue hini fehni porque di ec'ei ra Cristo. ⁸ Di nnegä ngue ndap'u bi zä da mat'Oja gátho yø n'yohu. Nu'mø ens'yø 'ye yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmæi Oja, di ja manho yø mmæi, hingue di danzø yø mmæi ngue dadi njunt'ui yø mmic'eiui.

⁹ A nu yø xisu, 'yo dadi 'yex'mø bi nhoqui. Hingra n'yets'i di hocyø ya. Hingra n'yets'i di hye ra ulu xammadi rá muui. Hingra n'yets'i di japyø oro oque yø perla da japyø he. Sinoque da hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hini 'yets'i. ¹⁰ Nu'a di nejmanho yø xisu, da gue'a ngue ra nho da 'yøt'e. Porque yø xisu ec'ei Oja, mahotho 'mø di

nequi ngue otra nho. ¹¹ Mente ra ora sambabi ra hya yø ja'i, yø xisu 'yo sä di ya ngue da zohyø ja'i, di nja yø ts'u. ¹² Porque hin dadi ungä ra nt'edi ngue di nxänbäte n'na ra xisu, sinoque ra xisu i ja ngue da 'yøxtho ra hya. Porque hingui sä di m'met'o p'u ha 'bahyø n'yohu ngue di manda. ¹³ Porque Oja, rá mäditho bi hocra Adán, m'mefa p'uya bi hocra Eva. ¹⁴ Pe ra Adán himbi hyätra zithu'a, sinoque ra xisu'a bi hyätra zithu. Mi thätra xisu p'uya, ya gue'a ra ts'oqui bi 'yøt'a. ¹⁵ Pe ra xisu di nyannä te 'mø da 'yøtra 'befi bi un'Oja, ngue di tehyø basi. Høntho ngue ra xisu jatho ngue di nja rá nt'ec'ei, di mahyø mmic'eiui, di n'yo xanho, hinda 'yepsi te ga 'yo.

3

¹ Nuna ra hya di mmangä, majuanä na. Ngue nu ra ja'i nne rá cargo ngue di m'met'o p'u ja ra nija ngue dra mamhya, xandønho ra 'befi nne da 'yøt'e. ² Janangue nu ra ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o ra hya, jatho ngue hin tema hya da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmäi. Di mfädi xanho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'äya p'u ja rá ngu. Da badi xanho ha di japra hya di nxänbäte. ³ 'Yo di iti. 'Yo dra nequisäi. Di nja rá yemmäi. Da badi ha di hojpabi yø ja'i di nsäi. 'Né hinga hønbra mēnyu di ma rá mmäi. ⁴ Da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Da 'yøt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basi, 'né di nja yø ts'u yø basi. ⁵ A nu'mø hingui padi di manda xanho p'u ja rá ngu, ya hinda badi ha di japi di m'met'o p'u ha di mpeti yø ja'i Oja 'mø. ⁶ A nu'a ra n'yohu da t'ets'i ngue di benträ cargo di m'met'o p'u ja ra nija, hinda gue'a n'na ra n'yohu ngue ts'udra pa xa 'yec'ei ra Jesucristo. Porque nthambēnitho di 'yets'i. Ya

da 'yøtra ts'oqui tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yets'i 'né 'da di mēp'u ja ra castigo. ⁷ Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei da nu mansu. Ya hinda zä ha di japyø ja'i da 'yēmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque ra zithu emmēi honi ha di ts'onnbj ha ya yø mamhya.

⁸ A nu'u yø ja'i ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yøt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hinda nhäte p'u ha ya. Jatho ngue hinda n'iti. Jatho ngue hinga hønbra mēnyu di ma yø mmäi. ⁹ Nuna ra hya n'youi yø nt'ec'ei i ja, guehna ra hya himmi fadi hanja na, guehna di nxänbäte na ra hya nä ç gätho yø mmäi. ¹⁰ Nuya yø n'yohu ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hin tema nts'o bi thinnbi, ya da zä di nja yø cargo ngue di mfäxte p'u ja ra nija. ¹¹ Ximmangu yø xisu fäxte p'u ja ra nija, xquet'a di nequi ngue dyø hoja'i. Hindyø zate. Da zamyø mmäi. 'Yo di hep'u'a rá 'befi pēfi. ¹² A nu yø n'yohu ngue ja yø cargo fäxte p'u ja ra nija, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pe da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Ngu yø basi, ngu'u hingyø basi, da badi di manda xanho. ¹³ Porque nuya yø n'yohu ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, nu'mø padi xanho ha di japi da 'yøtra 'befi pēfi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya säp'u da hya ra ts'edi da ma hanja ngue ec'ei ra Jesucristo.

¹⁴ Ague Timoteo, nugä di xønni ga mmap'u ga ma nu'i. ¹⁵ Pe nu'mø himbi zä dá magä p'u n'nahmantho, ya di otra carta ja ua ngue ga pen'a'i p'u. Porque di nnegä ngue guí padi xanho hanja ra hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'ye Oja. Nuna Oja

na, majuanı ngue 'bui. A nuya yø ja'i Oja ya, guehya färpabi rá hya 'nε tøxhma hyabi rá hya Oja. ¹⁶ Janjuani ngue mazihotho na ra hya dí εc'ei. Pe Oja bi 'yøt'e ngue bi dınma mmaih hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Nε ra Espıritu Santo bi 'yøt'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yøtra Cristo. Da guehyø anxε Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Nε t'εc'ei gä rá ngunı nxımhäi. 'Nε bi zix Oja ngue i ma mahets'i.

4

¹ Pe ra Espıritu Santo njuantho xicjı ngue nu'mø ni ma da gaxyø pa, di m'mahyø ja'i da hyep'u yø nt'εc'ei. Nu'u yø fehni xännbate ngue ra zithu di bennbabi ra hya xännbate, go gue'u da den'nı. ² Nuya yø xännbate ya, ra fehni na ra hya da ma ngue di hyätyø ja'i. Padi xanho ngue hınga gue'a te øt'e, pe 'be xıngui tär'man'u yø mmui'a te øt'e. ³ Nuya yø xännbate ya, xihyø ja'i ngue embi hin'ya ra nt'edi di nthatyø ja'i. 'Nε xihyø ja'i ngue embi hınga gätho yø cosa sä ngue da ts'i. Conque Oja bä sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuya yø 'yεc'ei di ja mammadi Oja 'mø bi zi'a te si. ⁴ Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hıngui sä ga εmhma ngue ja rá ts'oqui ra ja'i nu'a si te tını. Sinoque ma ga ja mammadihı Oja 'mø dí sihu'a te bá sänni ngue ga sihu. ⁵ Porque nu'mø t'äpra mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

⁶ Nu'mø ngue nguna ra hya gui xännbabi'u ma cuhu ya, majuanı ngue gue'e rá hoga mēfi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyani gui hyu'ni mmui na ra hoga xädi ya xcä bent'i. ⁷ Pe nu'u yø hya te säma

cuento ngue hınga gue'a rá hya Oja, 'yo gui ørpa masu'u yø hya'u, porque hınte di muui. Dami hyoni ha di ndı xanho ni nt'εc'ei i ja. ⁸ Porque nu ra ja'i ngue xährá do'yo, di 'yani, man'na xanzaqui cohi ngue'a gui 'yani. Pe ma datho man'na xanhotho ngue di zacrä nt'εc'ei ra ja'i. Porque nuna ma nt'εc'ei i ja, hınga høndra pa jap'u ga tınnbahı rá njapi Oja, sinoque 'nεhra pa di 'yεp'u. ⁹ Nuna ra hya na, guehna ngue majuanı na. 'Nε guehna mahyonıtho da 'yεc'ei gätho yø ja'i na. ¹⁰ Janangue nuyá, madague'a sacui yø ja'i ya, pe ma ga ho ma mmui ga øt'ui ra 'befi bi 'dacui Oja. Porque dí haxa njuani ngue nu'a ma Ojai i 'bu'a. 'Nε guehna ja ngue da yani gätho yø ja'i na. Pe nu'u yø ja'i di nyanyø te, guehya da 'yεc'ei ra Cristo ya.

¹¹ Nu'mø gui xännbabi ra hya yø ja'i, nuya yø hya dí xi'i, guehya gui xihyø ja'i ngue da 'yøtya yø hya ya. ¹² 'Yo gui nne ngue hınjonda 'yøt'a masu ngue grä ts'ant'atho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø 'yεc'ei. Dami 'yudi ngue gui yamanho p'u ha gui ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'eiui. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'εc'ei. Dami 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue gä ra nho gnı 'yo. ¹³ Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummı gui mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yø 'yεc'ei. Dami opan'yu hanja ra hya. Dami nxännbate xanho. ¹⁴ Nu'u yø n'yohı 'bet'o p'u ja ra nija bi japyø 'ye p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'be'a ma hya nne'e Oja gui 'yøt'e. Nuna ra 'befi bi 'da'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue te sätho gui 'yøt'e.

¹⁵ Nuya yø hya dí xi'i ya, dami ja ndummı ngue gui 'yøt'e te dí xi'i. Dí nne ngue da nu yø ja'i ngue man'na man'na gdı padi ha gdı japrä hya ngue da zä gui 'yørpe xanho rá 'befi Oja. ¹⁶ Dami

mfädi xanho, 'nε dami mfädi ngue gä dä gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxännbate. Nu'mø gui 'yøt'e te di xi'i, ya di nyanni te, dä guehyø ja'i dä 'yøxra hya gui mma, xquet'a di nyanyø te.

5

¹ Nu ra dac'ei ngue hinga gue'a te øt'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpañi te øt'e. Mahotho gdi zofo, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a ra dac'ei. A nu'u yø ts'ant'utho, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni 'yohu. ² A nu'u yø xisu ngue ya yø dac'ei, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni mamá. A nu'u yø hmute xisu, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue eni nju, pe gä ra nho gdi n'youi.

³ A nu'u yø 'danxu ngue hinjo'o to dä hyonnbi te dä zi, gue'u yø mmi'yεc'eiui dä mäts'i ngue di unni te honi. ⁴ Pe nu ra 'danxu ngue 'buhyø basi ogue 'buhyø 'bet'o, guehya yø basi na ra 'danxu høxyø xi ngue di unni te dä zi. Porque yø pa xa thogui, gue'a rá mamá yø basi bi ja mmansu gä i nte. Janangue ni 'yup'u ngue di ja mmansu yø mamá yø basi 'mø bi ndac'ei. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yø basi di ja mmansu to bi tede. ⁵ Pe nu ra 'danxu ngue 'buse, hinjo'o to dä hyonnbi te dä zi, guehna ja ngue dä mäxyø mmi'yεc'eiui na. Porque hinda hont'a Oja nnøts'e 'nε hingui säya ra pa ra xui nzo Oja. ⁶ Pe nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäse ga 'bui, ya hinda ma m'mäts'i. Porque nuná, emma 'bui pe tengutho 'mø ya xa ndu. ⁷ Guehna ra hya gui xifi dä 'yøtyø 'yεc'ei naya, n'namhma ngue ya hinjonda 'yembi ngue hinga gue'a te øt'e. ⁸ A nu ra 'yεc'ei ngue hinda unni te 'be'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá menj, guehna ra 'yεc'ei ngue hinga 'yo'a te ra hya rá nsäui ra nt'εc'ei na. Man'na nu'u

yø ja'i hingyø 'yεc'ei hingui njap'u'u, man'na di unni te honyø dac'ei'u.

⁹ A nu'u ja ra lista ngue yø 'danxu gui 'yεts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, dä gue'u yø 'danxu ngue tho'i hyate njeya 'bui. 'Nε n'nat'a rá ndø xa m'mahmi. ¹⁰ Dä gue'u yø xisu fadi ngue xa 'yøtra nho, xa tede xanho yø basi, xa unna ts'äya p'u ja rá ngu te'o hin'yü ha di nsäya ngue yap'u ni 'yεhe. 'Nε fadi ngue hinda 'yεts'i ha ya, di ja mmansu yø mmi'yεc'eiui. I fäts'i to sä ra n'u. Zant'a ngue høndra nho di ho dä 'yøt'e.

¹¹ Pe nu'u yø 'danxu ngue cohra jeya 'bui, 'yogui εts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija'u. Porque nthambenitho ngue dä dini to di nthatu mahøn'a, ya dä hyep'u'a rá 'befi ra Cristo ørpe. ¹² Ya cohi ngue fεstho'a ra hya xa nhyøxmaxi ngue di mfäxte p'u ja ra nija p'uya. ¹³ Ogue dä gohi ngue yø monni, ni yat'i ni bømp'u ja yø ngu. 'Nε hinga høntho ngue yø monni, sinoque di c'a yø mmic'eiui p'u ha 'yo. I mmanyø hya nu'u hinni 'yup'u dä ma. Nu'a te ga 'buhyø ja'i p'u ha søni, gä di nthint'i. ¹⁴ Janangue di nnegä ngue nu'u yø 'danxu ngue yø hmute xisutho di nthati mahøn'a, di m'mahyø basi, dä mähhyø ngu. Ya hinda zä ngue toni ja'i dä 'yembi hinga gue'a øt'e. ¹⁵ Porque 'bui da yø 'danxu ngue ya xa 'uegue, ya ørpabi rá pähä ra zithu.

¹⁶ Nu'mø n'na ra 'yohu ogue n'na ra xisu ngue ra 'yεc'ei, nu'mø bi n'nanxu n'na rá menj, dä mäts'i, di unni te honi. 'Yo di nnepe ngue gä go yø 'yεc'ei dä hyonnbab'i'a te rá gasto honi. Porque yø 'yεc'ei, gue'u yø 'danxu hinjo'o to dä hyonnbi te dä zi, gue'u ja ngue dä mäts'i, di unni te honi.

¹⁷ A nu'u yø 'yohu 'bet'o ngue øtra 'befi p'u di mpeti yø 'yεc'ei, jatho ngue emmei dä nu mansu yø ja'i. Dä gue'u yø mamhya ho yø mmi

dí mpefi ngue xännbabi rá hya Oja yø ja'i, ma datho nne ngue da nu mansu yø ja'i ya. ¹⁸ Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maça Libro ra hya ngue ena: "Damí japi ngue dí nsihmε ra ndani nuna nnehyo trigo ngue dí ntagui, 'yogui turpabi rá ne", i enna hya. Mahøn'a nt'ot'i ra hya ngue ena: "Nu ra mēfi øtra 'befi, ni 'yup'ua ngue di t'unnā nzābi".

¹⁹ A nu'mø ngue ma yapí n'na nc'ei'ua 'bet'o p'ua ja ra nija, nu'mø ngue hinjo'o yoho ogue hyu yø testigo di ja majuaní'a te gui nyapi, 'yo gui 'yørpa masu'a ra yapate. ²⁰ Pε nu'a ma yapí nε majuaní ngue ja rá ts'oqui, damí hejpabi. Da nu gátho yø ja'i p'ua gui hejpi n'namhma ngue nu'ua yø ja'i da nup'ua gui hejpi, ya da zu da 'yøtra ts'oqui. ²¹ Nuna ra hya dí xi'i ya, nuna Oja co 'nehna ma Hmuui Jesucristo co 'ne'ua yø maça anxe bí 'bu mahεts'i øde te dí xi'i ya. Nu'mø gadi n'amigoui n'na ra ja'i, ogue hin gadi n'amigoui n'na ra ja'i, pε nu'mø ja rá ts'oqui damí hej pahmabi. ²² Nu'mø ja ngue gui 'yεts'i to dí m'met'o p'ua ja ra nija, 'yo gui nne ngue ra sønitho'a te gui 'yøt'e. Damí tømí, 'be gui nnu te ga 'yo ra ja'i. Xi'mø gue gui 'yεx'a n'na nc'ei, nu'a fadi ngue ja rá ts'oqui, 'yo gui nne da 'yεn'a'i yø ja'i ngue gui nnu manho'a ra ts'oqui øt'a gui 'yεts'i. Pε nu'i, 'yo tema nts'o gui øt'e.

²³ Ague Timoteo, nu'mø ngue thojpatho gadi hyεnni ngue xan'ua ni mmái, 'yo høndra dehe gui si, damí si zits'ua ra vino.

²⁴ I 'bu i'da yø ja'i ya, hante ngue da thaspabi ra güenda, dí nequi xanho ngue ja yø ts'oqui. Pε ximmí 'bu mi'da p'uya ngue hīndi nequi ngue ja yø ts'oqui. Sinoque ja gue'mø bi thaspabi ra güenda dí nequi ngue ja yø ts'oqui. ²⁵ Xquet'a njarbatho yø ja'i ngue øtra nho ya, dí nequi xanho'a te ra nho øt'e. Madague'a ngue hīngui fadi

te gāma nho øt'e, pε m'mefatho fadi ngue xanho te øt'e.

6

¹ A nu'ua yø 'yεc'ei ngue yø hmiqúi, jatho ngue da nu mansu yø hmu. Porque nu'mø hīngui nnu mansu yø hmu yø hmiqúi, yø ja'i p'uya da 'yεmbi ngue hīngui ho ra hya nná 'yohu. Ya da nømman'ua Oja p'uya. ² A nu'ua yø hmiqúi ngue yø 'yεc'ei yø hmu, 'yo di ena ngue ts'atho ja ngue di nu mansu yø hmu, da 'yεna ngue ya 'da'igu yø nt'εc'ei i ja, ya di ncu. Sinoque man'natho ja ngue da hyumbi dí mpefi, porque ma madi'a ra 'yεc'ei t'ørpabi rá 'befi. Nguna ra hya gui xihyo ja'i 'mø gui xännbate ya.

³ Nuna ra hoga hya bi nxännbate ra Hmu Jesucristo, guehna rá n'youi ma nt'εc'ei jagüi naya. Pε nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya xännbate. ⁴ Guehya yø ja'i di 'yεx'mø ya, guehya hīnte pahya. Ma'bēdi yø mmái, gā ra njun'mahya ga 'yo. Guehya yø zeya, yø nequisai, yø nemhya. Hīngui εc'ei te sifi. ⁵ Hinha rá nzequi ra njunt'i øt'ui yø ja'i porque xants'o yø n'yomfeni. Nuna ra hya majuaní, hīngui padi hanja na. I ena ngue nuna ra hya ngue rá nt'εc'ei i ja, xangu rá muui, porque ena ngue guehna ra hya di daha xangu ra mēnyu. Pε nu'a'i, ogadi nsixui'ua njap'ua. ⁶ Majuaní ngue nuna ma nt'εc'ei jagüi, xandøngu rá muui na, porque xandøngu ra nho n'youi. Pε ra ja'i, ja ngue di johyahmaha hønt'a zihangu ts'ua tīni. ⁷ Porque nu'mø bi mihra ja'i ua ja ra ximhäi, hīnte bá hya. Ximmangu 'mø bi du, hīnte da hyats'i. ⁸ Janangue nu'mø ja te da zi ra ja'i, ogue ja te da hye, co nu'a p'uya, di johyahmaha.

⁹ Pε nu ra ja'i hontho nne ngue di mmemmēti, guehna ra ja'i hinguī hēnni ga hyātrā n'yomfēni ngue øtra ts'oqui ha di dinna mēnyu. Entho so ra 'dihi, porque hont'u yø pähā hinte di muui so rá mmāi, gue'a di m'mē'a. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue hōndra mēnyu di ja ndummāi honi ha di dīni, xangu ra ts'oqui øt'e ngue ha ga ndinna mēnyu. A nuyá, 'bū i'da yø ja'i, asta ya xa hyep'u yø nt'εc'ei ngue hōndra mēnyu di ja ndummāi honi ha di dīni. Pε nu'a te rá mēnyu ya xa ndīni, gue'a ra m'mū man'u i tho'a.

¹¹ Pε nu'i, ngue rá mēfi'i Oja, man'nān'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøt'e tengū ya yø hyā ja dí xi'i. A nu'a'i dami 'yøt'a te xanho. Di nequi ngue ja xanho ni nt'εc'ei. Ja ndummāi dami thanne Oja. Ja ndummāi dami mahni mmic'eiui. Dami seti te gāma hyā guī thogui. 'Nε ogadi 'yεx'mø guī ya. ¹² Dami ja ndummāi ngue ya gdi 'bū'a ngue gui 'yøt'a te rá nsāui ni nt'εc'ei i ja, n'namhma ngue gui nthēui ra te para zantho. Porque bi zon'na'i Oja ngue gue'a gui 'yøt'a. Nu'a ra pa bi zon'na'i Oja, xangu yø ja'i bi 'yøde te gā mā ngue ja ni nt'εc'ei. ¹³ A nuyá, nuna Oja di unná te gātho'u ja yø te, guehna øde gātho ya yø hyā dadi 'bep'a'i gui 'yøt'e. Da guehra Jesucristo, nuna bi dá xanho rá hyā p'u ha 'būhra Poncio Pilato, xquet'a øde gātho ya yø hyā dadi 'bep'a'i gui 'yøtya. ¹⁴ Gātho ya yø hyā dadi 'bep'a'i gui 'yøtya, dami 'yøt'e. 'Yo te dadi 'bēdi, n'namhma ngue hin tema hyā da thīn'na'i ngue hinda gue'a gui 'yøt'e asta guehra pa ngue da ep'u mahøn'a ra Hmu Jesucristo. ¹⁵ A nuyá, nu'mø bi zōnna pa xpá nzānbabi Oja ngue da ep'u, ya da εhe. Nuna mā maca Ojahū, guehna hōnse nā jase rá ts'edi nā. Guehna ra dast'abi nā ngue yø dast'abi. Guehna ra Hmu

nā ngue yø hmu. ¹⁶ Guehna Oja nā ngue hīnjam'mø da dū. Nup'u ja rá nyot'i 'būi, hīnjonda zā da guat'i. 'Nε hīnxa 'yεhra pa ngue toni ja'ixa mbōni ngue da nu, porque hinguī sā di hnu hapū 'būi. Nuna Oja nā, guehna mā datho hnu mansu nā. 'Nε guehna jase rá ts'edi para zantho nā. Da ngut'atho.

¹⁷ A nu yø ja'i ngue yø mmemmēti ua ja ra ximhāi, dami xifi ngue 'yo dadi 'yets'i ngue ja yø mēnyu. 'Yo sā di enā ngue gue'u yø mēnyu da māt's'i. Porque hīnga gue'a rá mēnyu ra ja'i da māt's'i. Dami xifi ngue da hyutho yø mmāi ngue gue'a Oja i fāt's'i. Nuna Oja i 'būi, guehna mathoguitho di jajpahū nā, porque nnepe ngue ga johyahū. ¹⁸ Nu'u yø ja'i ja xangu yø mēnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque man'natho xangu di muui ngue xta ngu ra nho da 'yøt'e, hinda gue'a ngue da mēstho rá mēnyu. Dami xifi ngue 'yo di yā yø mmāi ngue di unyø ja'i'a te tīni. ¹⁹ Nuna ra nho da 'yøt'e ngue da māxyø mmic'eiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa dí 'yep'u, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yøt'e.

²⁰ Ague Timoteo, nuna ra hyā bi ma mafāti'i ngue gui xānbabi yø ja'i, dami fādi xanho ngue da guehna ra hyā gui nxānbate nā. 'Yo gui ørpa masu'u yø hyā te sātho hinte di muui. Da guehyø ja'i nu'u enā ngue ja xangu yø mfadi, 'yo gui ørpa masu'u yø hyā mma, porque hīmma juāni ngue di nthē yø hyā i mma. ²¹ 'Nε nuyá, ya 'bū i'da yø ja'i ngue di xāhna ra hyā nā, ya mma ngue ja xangu yø mfadi, asta gue'mø da gohi ngue di pumbēni'a rá nt'εc'ei i ja. Ya dí xi'i ngue mamī njap'u.

Oja di jap'a'i. Da ngut'atho.

2 ra Timoteo

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba ra Timoteo.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yēxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Bi neque ngue ga xicá yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gä di unyø mmæi ngue da 'yēc'ei ra Jesucristo. ² Janjuani ngue dadi mā'i, ague mā ts'unt'u'i Timoteo. Dí nnegä ngue nunā Oja mā Papáui co 'nēhna mā Hmuui ra Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nē da hyut'a ni mmæi.

³ Tengutho manī danne Oja'u ma mboxitagä manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, dí thanne Oja co gátho mā mmæi. Ra pa ra xui dí mmat'Ojagä conná ngue'e. Nu'mø dá bēn'a'i, zant'a dadi ja mammadigä Oja. ⁴ Dí mbēngä ngue nu'mø dambá soc'a'i p'u, astá gá nzoni. A nuyá, janjuani ngue dí nne ga nnu'i, n'namhma ngue di nja ga mpähä. ⁵ Dí mbēn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'ēc'ei i ja. Nu'a ni su Loida 'nē'a ni mamá Eunice, rá mæditho bi 'yēc'ei ra hya'u. Dí pacä njuani ya ngue xquet'a 'nē'i majuani ja xanho ni nt'ēc'ei ya.

⁶ Nugä dí xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mē'a ra ts'edi bi 'da'i Oja 'mø mā japä mā 'ye p'u ja ni ya. ⁷ Porque nne'e Oja ngue hingui nsu. Janangue di 'da'i ra ts'edi ngue 'yoguí su yø ja'i. 'Nē di 'da'i rá ts'edi ngue guí mahyø ja'i. 'Nē di 'da'i rá ts'edi ngue guí sammī xanho ni n'yomfēni. ⁸ 'Yogui ēmbi ngue ra 'be'isä guí xihyø ja'i hanja rá hya na mā Hmuui Jesucristo. Ximmangugä p'uya, 'yogui pēs'ni sá guí mma ngue dadi mpahmi, a nugä madague'a dí ofädi ngue

dí mmambä rá hya ra Cristo. Tengutho dí øt'ä ya, dami njap'u, dami ne ngue di ha'i ra ts'edi Oja ngue guí mmanna hoga 'da'yo hya, madague'a guí sá ra n'u conná nguehna ra hya na. ⁹ Nunā Oja bi yanju, 'nē bi zonggahū ngue ga hehmu p'u ra nts'o. Madague'a ngue hinga gä ra nho xtá n'yohū, pē Oja bi 'yøtra mate bi zonggahū ngue da yanju. Porque hante ngue di nhohra ximhäi, Oja ya xi zänni ngue da pēhna Jesucristo ngue da yanju. ¹⁰ A nuyá, ya bi zøcua na mā Yantehū ra Jesucristo ya. Mī zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Ra Cristo bi daprá ts'edi rá ndate. Nunā ra hoga 'da'yo hya bi mā, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthēui rá 'da'yo te para zantho na.

¹¹ Nunā ra hya naya, go bá t'ēxcä ngue ga mmangä na. 'Nē bá t'ēxqui ngue drá representantegä ra Cristo ngue ga xännbabi ra hya yø ja'i 'bwi ndap'u bi zä. ¹² Janangue guehna nná sägä ra n'u naya. Pē nugä hindí pēs'ma sá ngue dí ofädi. Porque nunā Oja dí nnøxä, dí pacä njuani ngue xanho na. 'Nē dí haxa njuani ngue ja rá ts'edi Oja ngue da mäqui, 'nē da bømmanho te nná 'yo asta gue'mø rá nzequi yø pa.

¹³ Ague Timoteo, nunā ra hoga hya dá xän'na'i, da ngut'atho ra hya guí xännbabi yø ja'i ya. Dami 'yēc'ei ra Jesucristo hangū ra pa. Rāngue guí n'youi ra Jesucristo, dami mahyø ja'i hangū ra pa. ¹⁴ Di fāt'a'i rá hya Oja ngue guí xännbabi yø ja'i. Nunā ra Espíritu Santo dí n'yohū, dami 'yāpi ngue da māxai ngue guí padi ha gdí japra hya.

¹⁵ Ya guí padi ngue nu'u mā cuhū ngue yø mmēngu Asia, gä bi hyegagui p'u, tengutho bi jacra Figelo 'nēhra Hermógenes. ¹⁶ Pē nu'a ra Onesíforo, Oja di japi te'o gä 'bap'u ja rá ngu. Porque nunā, xangu yø nnidi bi hoga mā mmæi.

Himbj męstą rą sá ngue dí ofádi. ¹⁷ Nu'mø mi zocua Roma na ra n'yohu na, bi 'yęmmęi bi hyongui hapu dí ofádi asta gue'mø mi dįngui. ¹⁸ Da gue'e, ya gui nnuse ngue nuna ra Onesiforo xangu ra 'báxte bi 'yorcagui 'mø dambá m'mucá p'u ja ra hnįni Efeso. Da ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nze GUI ra pa.

2

¹ Ague ma ts'ant'u'i, dami hya ra ts'edi co nuna rá mate di 'da'i ra Jesucristo. ² Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja na ra hya dá xän'na'i. Nuya yø hya dá xi'i, dami xihyø ja'i nuya ya pađi ha di japra hya da ma, da ngu'a ra hya da xännbabi mi'da yø ja'i.

³ Dami 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i ra Jesucristo. Gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thogui. ⁴ Nu ra ja'i nnøpe ngue rá soldado ra Cristo, nu'a rá Hmu di manda, gue'a ørpabi rá pähä'a. Ya hįngui sänse'a rá 'befi ga 'yo. ⁵ Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa ra taħa ngue ra 'dihį. Nu'a hįnda 'yøt'e gátho'a te di manda'a to di marca ra 'dihį, ya hįnte da daħa. ⁶ Gui 'yøt'e tengutho ra męfi di mpep'u ja ra huahį. Nu ra męfi sá ra n'u ngue di mpefi, gue'a ra męfi ja xanho rá nzäbi'a. ⁷ Dami pađi hanja na ra hya dí xi'i. Nuna ma Ojauį, da 'yøt'e ngue da dįnni mmui xanho te gáma hya dí xi'i.

⁸ Hønna da zo ni mmui na ra Jesucristo. Nuna rá mbom'meto ra David, guehna ndast'abi naya, porque bi bęnnate 'mø mi tho na. Nuyá, guehna ra hoga 'da'yo hya dí xicá yø ja'i naya. ⁹ Conná guehna ra hoga 'da'yo hya dí mmangá, guehna ra n'u dí ságá naya. Į nthut'igá ua ja ra fadi conyø cadena tengutho 'mø ngue di ja te xca ts'onį. Pe nuna rá hya Oja dí mmangá, hįnga 'nehna nthut'i conyø cadena na, siempre dí

mmamhmagá ra hya. ¹⁰ Nugá, nu hangu ra n'u dí thogui, gátho dí seti. Porque dí nnegá ngue da 'yęc'ęi ra Jesucristo'yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyø te'a, 'ne da dįnna nho para zantho. ¹¹ Majuanį na ra hya na ngue ęna: "Nu'mø dá thoju conná guehra Cristo, ya 'dap'u ga m'mahmu na ra Cristo p'uya. ¹² Nu'mø ngue ga seti hangu ra n'u ga sáhu, xquet'a nup'u ha di manda ra Cristo 'nęcju di nja ma 'bęfihu. Pe nu'mø ngue ga hehmu p'u ra Cristo, xquet'a ra Cristo da hyęgahu p'u. ¹³ Xiya, xi'mø ngue hįndá jats'i te di mmamhmu, pe nu'a ra Cristo zant'a ngue di jats'i te ra hya mman'a. Porque ra Cristo, nuna ra hya i mma, hįnjam'mø ngue dađi pađi".

¹⁴ Dami bęnnbabi yø ja'i na ra hya dí xi'i. Rá hmi rá dá Oja p'u gui xifi ngue hįndi njun'mahya co nu'u yø hya hįngui ja ts'edi. Porque ra njunt'i hįngui pømmanho. Sinoque di ts'onnbá yø 'nyomfęni yø ja'i øxra hya. ¹⁵ Nuna Oja i hajta ra güenda te gui øt'e. Dami ja ndummuį gui pønį xanho ra 'befi bi 'da'i Oja, ya hįnyu te gdį pes'ni sá. Gui hyats'i xandønho na ra hya majuanį, da guehna gui xännbabi yø ja'i na. ¹⁶ Nu'u yø hya hįnte di muui ngue hįnga gue'a rá hya Oja, ogui xännbate'u, porque guehya yø hya di ts'onnbá yø nt'ęc'ęi yø ja'i ya. ¹⁷ Nuya yø hya xännbate ya yø ja'i njap'u, i 'yo yø hya asta gue'mø da 'yøtra nts'onį. Ngu'a ra nts'onį bi 'yøtra Himeneo, ximmangu ra Fileto. ¹⁸ Guehya bi hyep'u ra hya majuanį ya, xännbabi yø ja'i ngue ęmbi hįmma juani di bęnnate yø do'yo, sinoque ęmbi ngue nu'a ra mbęnnate ya bi nja'mø mi 'yęc'ęi ra hya'a. Co nuna ra hya na p'uya, di ts'onnbabi yø nt'ęc'ęi 'da yø ja'i. ¹⁹ Pe nuyá, hįnda zá ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja. Porque

nt'ot'i yoho yø hya ngue i da. Nuya yø hya ya, i ɛna: "Nuna Oja, ya padī te'o gātho ya o rá 'yé". Nu'a rá yoho ra hya p'uya i ɛna: "Nu ra ja'i ngue nne da denna Cristo, jatho ngue da hyep'u ra nts'o".

²⁰ Nup'u ja n'na ra ngu xannoho, hinga 'da'igu yø mohi jap'u. Jap'u yø mohi ngue yø oro, jap'u yø mohi ngue ra t'axi, jap'u yø mohsa, jap'u yø mohi ngue ra hai. Nuya yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upi. Ximmi ja 'da ngue hinga nts'upi. ²¹ Njarbatho p'u ja ra nija ya, hinga gātho yø ja'i hep'u ra nts'o. Pe nu ra ja'i nne ngue da hyep'u ra nts'o, guehna ra ja'i øt'e ngue rá mefi Oja na, i pēhra 'befi ngue nts'upi.

²² 'Yo guí øt'a te ra ts'oqui ør'mi'da yø ts'ant'u. Damī 'yøt'a te xanho. Dī nequi ngue ja nī nt'ɛc'ei. Damī mahyø ja'i. 'Yo to gadi njunt'ui. Da 'da'igu guí 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyep'u ra nts'o, ya nzo'a ra Hmu Jesucristo co gātho yø mm̄i. ²³ Pe nu'u hōndra njun'mahya nne, hinguī padī te mma, damī hyep'u'u. Ya guí padī ngue nu'a ra njunt'i, ja bi fap'u ngue dī nnu man'u yø ja'i. ²⁴ A nu ra ja'i ngue rá mefi Oja, hinguī ja ngue dī nnequisai. Sinoque ja ngue 'da dī matho gātho yø ja'i. Da badī ha di japi ngue dra hoga hya dī nxännbate. Da zeti te mmanyø ja'i. ²⁵ Dī nya manhuēhi ha di opan'yu ra hya'u to hinguī nnu manho ra hya. Xamhmatho da ne Oja di 'bārpabi yø mm̄i, da 'yɛc'ei ra hya majuanī. ²⁶ Nu'mø bi xohra n'yomfēni ra ja'i, ya da hyep'u ra zithu o rá 'yé. Porque gue'a ra zithu ørpabi rá pähä.

3

¹ Damī pahna ra hya ga xi'i ya. Nu'mø ya nī ma da gaxyø pa, ya man'na xta n'atho. ² Dī m'mahyø ja'i da ne ngue hōnse da dīnna nho. Hōndyø mēnyu da

ne di xandī. Di 'yɛxp̄u ha ya. Da 'yɛna ngue maguese. Dī nsate. Hinda 'yɛc'ei te da xihyø papá yø ja'i. Hinda bēnna mate t'ørpe. Nī xinga guehna Oja da 'yørpabi masu. ³ Hīndī nja yø yemm̄i. Hīndī nja yø nhuɛcate. Da nōmman'u yø mm̄ic'eiui. Hīnda zamyø mm̄i. Dyø nequisai. Porque yø nsaiui'a te gātho xanho. ⁴ Guehya dyø ngūmahyatho ya. Hīnha ga nja yø ts'u. Di 'yɛx'mø ya. Nu'a te yø pähä yø ja'i, gue'a nī ma yø mm̄i'a, hīnda gue'a Oja. ⁵ Nup'u guí nequi, ɛna xø majuanī ngue su Oja. Pe hīmma juani ɛc'ei ngue jase rá ts'edi Oja. Ogadī nsixui'u to njap'u. ⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onnbā yø nt'ɛc'ei yø ja'i. Rá māditho, nuya yø xisu tū yø mm̄i ngue ja yø ts'oqui, 'nɛ hinguī padī ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyät'i co nu'a te yø fehni xännbate. ⁷ Porque nuya yø xisu ya, i nne da badī tema 'da'yo xädi i ja. Pe nu'a ra hya di xädi, hīnjam'mø di tīnyø mm̄i ndana gue'a ra hya majuanī. ⁸ Nuya yø fehni xännbate, øt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nēhra Jambres ngue bi mes'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbatho ya dī mmangä ya. Nuna ra hya majuanī i festho. Guehya xants'o yø n'yomfēni ya. Hīmma juani ngue ten'na ra nt'ɛc'ei jaju. ⁹ Pe hīnda zä da hyät'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te yø m'memm̄i, sār'mø da badī gātho yø ja'i. Dī nja tengutho bi ja'u yo nc'ei bi mes'ra hya bi manna Moisés.

¹⁰ Pe ague Timoteo, ya guí padī xanho hanja na ra hya dī xännbategä. 'Nɛ guí padī te nnä 'yogä. Guí padī te dī øt'ä. Guí padī ngue nugä dī ɛc'ei xanho ra Jesucristo. 'Nɛ dī seti te ørcagui yø ja'i. Dadi maçä yø ja'i. Nu'mø dī sägä ra n'u, ɛna gue man'na dī ha

ra ts'edi. ¹¹ Guí padí hanja ngue nnu man'ugyø ja'i, hingui nne da nugui. 'Nε guí padí hangu ra n'u xtá ságá. Tengutho ra n'u dá ságá p'u ja ra hnini Antioquia, 'nεp'u ja ra hnini Iconio, 'nεp'u ja ra hnini Listra, dá sá ra n'u ngue hingui nne da nugyø ja'i. Pε nuna gá ra n'u naya, bi yangá Oja. ¹² A nuyá, nu to gátho nne da dena Jesucristo, gá da zä ra n'u ngue da ts'ui. ¹³ A nu yø ja'i ngue yø ts'oc'ei 'nε yø fehni xännbate, man'na man'na ni go mants'o te ga 'yo. Mente häte, ximmi thät'i.

¹⁴ Pε ague Timoteo, 'yogui hēhna ra hya bi sän'na'i. Ya guí haxa njuani ngue majuaní na ra hya na, porque guí padí ngue nu'u bi xän'na'i ra hya, hingyø fehni'u. ¹⁵ Asta gue'mø mará ngü'e'i, gá xähya yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. A nuna ra hya na, ja mmamp'u ngue di nyanna ja'i 'mø da 'yεc'ei ra Jesucristo. ¹⁶ Gätho'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, guesε Oja bi bēnnabáí ra hya bi 'yot'u to bi 'yot'a te nt'ot'i. Guehna mahyonitho ga xähma naya. Gue'a gdá pahma ndana gue'a ra hya ja ngue ga εc'eiha'a, ndana gue'a hinga εc'eiha. Gue'a gdá pahma ndana gue'a ra hya hinga gue'a dí øth, gue'a gdá pahma'a te gá ra nho ja ngue ga øth'a. ¹⁷ Janangue nu ra ja'i ørpabi rá 'befi Oja, nu'a di xädi, gue'a di dinna mmui'a te gá ra nho ja ngue da 'yøt'e, hinte di 'bedi.

4

¹ Rá hmi rá dá Oja, 'nε rá hmi rá dá ra Hmu Jesucristo, go guehya øhna ra hya dadi 'bep'a'i guí 'yøt'e. Porque ra Jesucristo da εp'u mahøn'a ngue di manda ua. Nu'mø bá εhε, ya da hyaspabi ra güenda'u i te, 'nε'u xandu. ² Gui ja ts'edi ngue guí 'yø'ná ra hya dí xi'i. Damí ja ndummui guí mmana hoga 'da'yo hya. Ogui säya guí

xihra hya yø ja'i, madague'a hingui nne da 'yøde. Gui hyoni ha gdi tapyø mmui yø ja'i. Nu'u hinga gue'a te ga 'yo, damí hejpabi. Gui japa nts'edi ngue da gue'a te nnu manho Oja da 'yøt'e. Gui serpabi te xi'i yø ja'i. Ogui säya damí xännbabi rá hya Oja. ³ Porque da 'yεhra pa ngue yø ja'i hinda ne da 'yøhna ra hoga xädi. Sinoque da hyonyø xännbate yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya da xännbabi, gue'a ra hya da ne da 'yøhyø ja'i'a. 'Nε nuya yø xännbate ya, yø mmundotho di m'mui ngue di nxännbate ra fehni xädi. ⁴ Porque yø ja'i hinda ne da 'yøhra hya majuaní. Nu'u yø hya xa nzänse yø fehni xännbate, gue'u da 'yøt'u. ⁵ Pε nu'i, damí samsε ni n'yomfeni. Nu'mø guí sä ra n'u, damí seti. Ja ndummui guí 'yonna hoga 'da'yo hya. Damí 'yøt'e xanho na ni 'befi bi 'da'i Oja.

⁶ Ya ni ma da zønna pa ga pøngä ua ja ra ximhäi. Pε nugui dadi n'uní da thogui ngue rá 'befi Oja dí ørpe. ⁷ Nugä xtá ho ma mmui dí honi ha di nthahra hya. Nu te ra hya bi 'bejpagui Oja ga øt'e, dá øt'e asta guep'u rá nze'gui. Nuna ma nt'εc'ei ja, dá fädi xanho. ⁸ Nuyá, dí tømí ngue nuna ma Hmu mahεts'i hasca ra güenda xanho. Dí pacä ngue di 'dajma njut'i, nuna da ma ma t'unni te'o gá øtra nho. 'Nε hinga hønghogui di 'daqui, sinoque di unni te'o gá di ma'a ra Hmu Jesús, 'nε tømí ngue da zønna pa da εp'u.

⁹ Ague Timoteo, guí ja ndummui guá εhε n'nahmantho ua dí 'bücä ngue ga nyauí. ¹⁰ Porque nuna ra Demas bi ho ra pähä ja ua ja ra ximhäi na, bi zogagui ua, bi ma i mpa p'u ja ra hnini Tesalónica. Nuna ra Crescente i ma Galacia na. Ra Tito p'uya, i ma Dalma-cia na. ¹¹ Høndra Lucas bi gocua ya. Dí nnegä ngue guá sip'u ra

Marco 'mø guá ehé. Porque nuna ra Marco dí hongä ua na ngue di mpefi. ¹² Nuna ra Tíquico dá penhnä na ngue i map'u ja ra hnini Efeso. ¹³ Nu'mø guá ehé, guá cannguits'u ma tuhu dá socä p'u ja ra hnini Troas, ja rá ngu ra Carpo. 'Né guá ca yø libro dá socä p'u. Pε ma datho ja ts'edi guá cannguits'u ma sũcua nuya m'mänitho.

¹⁴ Nuna ra Alejandro ngue ra 'yøt'a t'egui, xants'o te bi 'yørcagui. Pε Oja dá gut'i te bi 'yøt'e. ¹⁵ Pε nu'i, dami mfädi xanho 'mø gá nu na. Porque janjuani ngue tácrä hoga 'da'yo hyä dí mmamhmu na.

¹⁶ Nu'mø rá mudi mi ma ma juannagui p'u ja ra ts'ut'abi, dá honi ha dá japi ngue da nyani. Pε hinjombi bõni ngue xtä mmäxqui. Hante gue gätho'u ma cu bi hyegagui p'u. Da ne Oja ngue hinda bennbatho ngue bi hyegagui p'u.

¹⁷ Pε nuna ra Hmu bi mäxqui, 'né bi hacrä ts'edi ngue dá mangä ra hoga 'da'yo hyä p'u 'bähyø ja'i hingyø judío. Oja bi yangui, porque ena yø zate yø ja'i pets'i dá dujthogui.

¹⁸ Pε Oja di sigue dá yangä p'u ha 'bähyø ja'i xants'o ga 'yo. 'Né dá mäqui xanho para ngue dá zixcagui p'u mahets'i bádi manda. A nuyá, ma ga espahũ Oja hangũ ra pa. Da ngut'atho.

¹⁹ Dami zenguagui ts'ap'u ra Prisca co 'nehna ra Aquila. Co 'né'u to gä 'bap'u ja rá ngu ra Onesiforo dami zenguagui ts'u. ²⁰ Nuna ra Erasto bá cop'u Corinto na. Nuna ra Trófimo dá socä p'u ja ra hnini Mileto na ngue mi'u. ²¹ A nu'i, gui ja ndummui guá ehé hante ngue dá cutyø pa xtä se.

Nuna ra Eubulo pen'na'i ra nɛngua na. 'Nehna ra Prudente di zengua'i. Dá guehra Lino co 'nehra Claudia, gätho ya mi'da ma cũhũ 'bũcua, gä di zengua'i.

²² Da mäxa'i ma Hmuui ra Jesucristo. Oja di japi gätho'ahũ. Da ngut'atho.

Ra Tito

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Tito.

¹ Nugä drá Pablo, rá mæfigä Oja, 'nɛ rá representantegä ra Jesucristo. Bi 'dacra 'bɛfi ngue ga japi dá 'yɛc'ɛi ra Cristo'u to ya xpá huan'Oja. Ga japi dá badi ngue majuaní nã mã nt'ɛc'ɛihũ i ja. ² Janangue dá bahyø ja'i ngue di n'nacjũ ra 'da'yo te para zantho. Hante ngue di nhohra ximhã, ya xi zãn'Oja ngue di 'dacjũ ra 'da'yo te. A nuna Oja, hingui fɛhni na. ³ A nuyá, ya bi zønna pa bá sãn'Oja ngue dá fadi hanja nã ra hoga 'da'yo hya. Nuna Oja mã Yantehũ bi 'yɛxqui ngue ga mmãbrá hya.

⁴ Dadi zengua'i, ague Tito. Nu'mø dá bɛn'i, xøgue ɛntho majuaní ngue mã ts'ant'u'i. Porque dá ja'i gã 'yɛc'ɛi nã ra nt'ɛc'ɛi jagüi. Dí nnegã ngue nuna Oja mã Papáhũ co 'nɛhna mã Hmũhũ Jesucristo di jap'a'i, di huɛc'a'i, dá hyut'a ni mmãi.

⁵ Nugä dá soc'a'i p'ũ ja ra häi Creta ngue gui juatyø hya di m'mɛp'ũ 'bahyø 'yɛc'ɛi. N'na ngu n'na yø hnini, nup'ũ di mpeti yø 'yɛc'ɛi, gui 'yɛxyø n'yohũ di m'mɛt'o. Ya xtã xi'i ndana gue'a'ũ gui 'yɛts'i.

⁶ Dã gue'ũ yø n'yohũ hin temã hya xã thinnbi gui 'yɛts'i. 'Nɛ n'na drã xisu di si. Nu yø basj di si, dyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ hinjonda zã dá 'yɛna ngue mathøguetho yø basj, øgue dyø mmejmãhya. ⁷ Jatho ngue nu to 'bet'o ngue yø 'yɛc'ɛi, hin temã hya dá thinnbi, porque nu'a 'bet'o, ørpabi rá 'bɛfi Oja. Janangue dá thanhni to hindi 'yɛts'i. Hindra cue. Hindra iti. Hindi mpate. Hinga høndra mɛnyu di mã rá mmãi. ⁸ Gue'a ra ja'i ngue di unna ts'ãya

p'ũ ja rá ngu. Di ho dá 'yøtra nho. Dã zamrá mmãi. Di nhoja'i. Dã nu mãnsu Oja. Di mfãse xanho. ⁹ Nu ra n'yohũ gui 'yɛts'i, jatho ngue tengutho ra hya bi sãnnbabi, dá gue'a ra hya di nxãnnbate'a. Porque gue'a ra hya majuaní'a. Co nuna ra hya naya, dá zã di hatra ts'edi mi'da yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ dá zã dá dap'ũ te'o hinga gue'a ra hya mã.

¹⁰ A nuyá, 'bui xangu yø mmejmãhya, hinte di muui yø hya xãnnbate, hãtyø ja'i. Pɛ mã datho'ũ yø judío njap'ũ. ¹¹ Jatho ngue dá thejpa yø hya'ũ. Porque hinga gue'a ra hya majuaní xãnnbate. Høntho nne ngue dá gɛjpbabi ra mɛnyu yø ja'i. Ya ja 'da yø ngu ya xã 'bãrpabi yø mmãi yø ja'i.

¹² Nuna n'na ra bamhya p'ũ ja ra häi Creta bi mã te ga 'yo'ũ yø mmɛnguũ. Bi 'yɛna: "Nu'ũ yø mmɛngu Creta ga 'yot'a yø fɛhni'ũ. 'Bui tengutho yø ts'o zu'ɛ. Hønt'a te dá zi honi, ɛmmɛi yø danhyɛi", bi 'yɛna. ¹³ Nuna ra hya bi mãna, gue'a ga 'yo yø mmɛngu p'ũ gui 'bui. Janangue 'yɛmmɛi dami hejpbabi'ũ yø hyãte, n'namhma ngue dá bømmanho yø nt'ɛc'ɛi yø ja'i. ¹⁴ Ya hinda 'yørpabi mã su'a te sãmahya mmanyø judío, ni xinga gue'ũ yø hya ngue ra ja'itho di mãnda, guehya yø ja'i hingui nnu manho ra hya majuaní ya.

¹⁵ Nu to xanho yø mmãi, hinga høntho di ntøt'ui n'na ra cosa, sã dá t'ɛmbi ngue ya bi nts'onnyø mmãi. Pɛ nu to hingui ho yø mmãi, ngue hingyø 'yɛc'ɛi, hin hapũ dá thinnba ra nho. Porque ya xants'o yø n'yomfɛni, ni xingui tãr'man'ũ yø mmãi 'mø xants'o te øt'e. ¹⁶ I mma ngue pa Oja, pɛ co nu'a te ga 'yo, di nɛqui ngue hingui pa Oja. Hingui hnu manho te ga 'yo, porque yø mmejmãhya, janangue hingui sã temã nho dá 'yøt'e.

2

¹ A nu'i ague Tito, nuna ra hya ra nc'at'iu i ma nt'ec'eiui i ja, da gue'a ra hya gui xannbabi yø ja'i'a. ² Gui xihyø daja'i ngue da zamyø mmui, di nhoja'i, di mfädi xanho. Nuna ra hya majuanj, guehna da 'yec'ei na. Di mahyø mmic'eiui. Da zeti te ra n'u i sä. ³ 'Nε'u yø xisu ngue yø daja'i, gui xifi ngue da 'yøt'e ngue da hnu mansu. Hindyø zate. Hindyø iti. Gä ra nho da 'yudi. ⁴ Da xannbabi yø hmute xisu ngue di mahyø damme conyø basi di mađi. ⁵ Da xannbi ngue di mfädi xanho, 'yo di øtra nts'o. Da mahyø ngu. Di nja yø yemmui. Da 'yøt'e te xihyø damme. Nu'mø da 'yøt'e tengu na ra hya naya, ya hinjonda zannbabi rä hya Oja.

⁶ Nu'u yø ts'ant'u, xquet'a gui xifi ngue di mfädi xanho.

⁷ A nu'i, dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø ja'i. Nu'mø gui xannbate, dra hya njuantho gui mma. 'Nε di nja ni ts'u. ⁸ Dra hya xtä nho gui mma, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hinda gue'a gui mma. Janangue nu'u mbøcuc da mes'yø sä. Porque hinda dini ha di japi da nømma'n'ahä.

⁹ Dami xi'u 'bui ngue yø hmiqiu ngue da 'yec'ei yø hmu 'mø nzofu. 'Yo di thatho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. ¹⁰ 'Yo tema cosa di haqui. Zant'a da 'yøtra nho n'namhma ngue di nejmanho rä hya na Oja ma Yantehä.

¹¹ Ya fađi hangu gangu rä mate Oja bi 'dacju. I nnepe ngue di nyanj gätho yø ja'i 'bucua nximhäi. ¹² Rängue bi 'dacju rä mate, ya nne ngue ga hehmu p'u ra nts'o, da gue'u yø pähä ja ua ja ra ximhäi ngue hingui ho, ma ga hehmu p'u. Ya jatho ngue mente di 'buhmu ua ja ra ximhäi, ga mfähmu xanho. Ga n'yo manhohu. Ga ørpa hu masu Oja. ¹³ A nuyá, co n'na ra pätho

nná tømhmua ra pa da ecua ra Jesucristo. Ga nnuh ngue i tate na, porque nuná, guehna Oja ma Yantehä na. ¹⁴ Guehna bi däse rä te conná nguecju na. Bi dü ngue da yanju ngue ra nts'o. Bi hoga ma mmuihu. I nne ngue ga sohä rä 'ye. 'Nε i nne ngue ga hahä rä ts'edi ga øthu ra nho.

¹⁵ Guehna ra hya gui xannba yø ja'i naya. Dami hatra ts'edi yø ja'i ngue di n'yo xanho. Dami hejpabi 'mø hinga gue'a øt'e. Gue'a ni 'befi bi 'da'i Oja'a. 'Yo gui nne ngue hinda t'øt'a'i ma su.

3

¹ Dami xihyø ja'i ngue da 'yørpa ma su ra dast'abi, gätho'u mi'da ja yø cargo xanhets'i. Da 'yec'ei te di 'bepi. Co n'na ra pätho da 'yøtra hoga 'befi sifi da 'yøt'e. ² Gui xifi ngue 'yo to di nnømma'u. 'Yo dyø nequisui. Di nya manho p'u ha ya. Da hnu ngue di m'mu mmanhuēhi p'u ha 'buhyø ja'i.

³ Ma ga mmbemhmu 'mø man'na ra pa ngue 'nεcju nma yø m'memmuihu, dyø mmejmahyahä, hinga gue'a te nmi øthu. Xi bennga ma mmuihu yø pähä xants'o. Xtä m'mu mantsohu, 'nε dyø zeyahä. 'Da xi nu man'ujthogahä yø ja'i. 'Nε dađi nnu man'uhu n'na ngu n'najä. ⁴ Pε bi 'yøhra pa ngue nuna Oja ma Yantehä, bi fađi hanja na ra mate bi 'yøt'e ngue bi mađi gätho yø ja'i. ⁵ Nuna Oja bi yanju. Hin tema nho dá øthu ngue'a i yanju. Sinoque bi huegahu, janangue bi yanju. Bi hoga ma ts'oquihu. Bi 'dacju ra 'da'yo te ngue ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'muhmu. ⁶ Ngue ya bi yanju ra Jesucristo, Oja bá penngahu ra Espiritu Santo ngue da mäxcahu xandønho. ⁷ Bi 'yøtra mate Oja ngue bi hoga ma ts'oquihu, bi nepe ngue nup'u 'bu Oja di tocagahu ngue ja ga

m'məhmə p'u para zantho. A nuyá, gue'a dí tømhmə'a ya.

⁸ Nuna ra hya ja ua, gä majuanī na. Janangue damī haṭra ts'edi yø ja'i ngue guehna ra hya da 'yεc'ei na. Nu to gä εc'ei Oja, di ja ndummai da 'yøtra nho. Nuya yø hya ya, xanho 'nε da 'yørpabi ra nho yø ja'i. ⁹ Pε 'yo guí nnehə ngue di nja yø njunt'i hingui ja te rāngue'a. 'Yo gadi njunthə co nu'a te xi n'yo yø ndiua manjam'mø. 'Nε 'yo gadi njunthə ngue connə ley gə 'yo yø judío. Porque ra njunt'i, hin tema nho øt'e.

¹⁰ Nu'mø 'bui to øtra sui ngue di 'uecyø 'yεc'ei, damī hejpi. Rá 'dandi ogue rá yondi guí hejpi. Pε nu'mø hingui nne da 'yøde te guí xifi, o nimantho gadi nsixui. ¹¹ Porque nu to hingui nne da 'yøde te sifi, ma'bēdi rá mmāi. Ya di nεqui ngue nne rá mmāi øtra ts'oqui.

¹² Dí sānni ngue ga pēn'na'i p'u ra Artemas, ogue ra Tíquico. Nu'mø bi zømp'ə, 'yørquts'ə ra mate guá ε'a n'nihi, ga nc'atui p'u ja ra hnini Nicópolis. Porque dí nne ngue ja ganī nthocä p'u ra se'ye. ¹³ Nuna ra Zenas ra pøngahya ngue ra ley, damī fäts'i te honi. Da guehra Apolos damī fäts'i te honi. Güi unni te da n'yo, 'yo te dadi 'bēdi. ¹⁴ Gätho yø 'yεc'ei da badi ngue jatho da 'yørpə ra 'bäxte'ə ja te hēmbi. Porque nu'mø hin tema nho ørpabi rá mmic'eiui ra ja'i, ya hinte di muui te ga 'yo ra ja'i.

¹⁵ Gätho ya 'daua dí 'bēcähe di zengua'i. Guí xi'ə ma zi cühə p'u guí 'bui ngue dadi zenguağähe. Oja di japi gätho'ahə. Da ngut'atho.

Rā Filemón

Ja ua rā carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba rā Filemón.

¹ Ague mā zimmadi mmimmefihū Filemón. Nugui, conma zi cuii rā Timoteo, dadi zengua'a'be. A nuguí, drá Pablo, dí ofadigā ua ngue dí mmambā rā hyā rā Jesucristo. ² Dí pennbabi rā nzengua'u yō 'yεc'ei di mpeti p'u ja ni ngu. Co 'nehna mā cū rā Apia, 'nehra Arquipo, nuna fāxqui ngue dí 'yonna hyā, gā dadi zengua'be. ³ Dí nnegā ngue nuna Oja mā Papáhu, co 'nehna mā Hmuhū Jesucristo di jap'ahu 'ne dā hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nu'mō dí mmat'Ojagā, zant'a dadi ja mammadi Oja connā ngue'e. ⁵ Porque dí ocā ngue janjuani gadi mađi to gātho yō ja'i ya o rā 'ye Oja, 'ne guí hahni mmui guí εc'ei nā rā Hmu Jesús. ⁶ Nu'u yō ja'i gā japi bi 'yεc'ei nā rā hyā guí εc'ei, dí āpā Oja ngue dā xojpa yō mmui ngue dā badi xanho hanja'a te gā rá njapi Oja di 'dacjū connā nguehra Jesucristo. ⁷ A nuyá, janjuani ngue dadi johya, ya hu mā mmui tengue guí øt'e, ngue gadi mā'u mā zi cūhu. Porque nu'a te rā nho guí øt'e mā zi cū'i, di haŕa ts'edi yō n'yomfeni'u mā zi cūhu'a.

⁸ Janangue nugā, n'na rā mate dí nne gā ā'i. Hingrá ngue'mø ngue bi 'dacrā ts'edi rā Cristo ngue gā xi'i te ja ngue guí 'yøt'e. ⁹ Pe dí ā'i rā mate, porque dadi mā'i. Nugā drá Pablo, ya drá dac'ei gā 'ne dí ofadigā ngue dí mmambā hyā rā Jesucristo. ¹⁰ Nuna rā mate dí ā'i, dami huεcra Onésimo. Nuna, 'bui tengutho 'mø ngue mā basigā nā.

Nuna rā hyā dá xicā ua ja rā fādi, bi 'yεc'ei te dá xifi. ¹¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna rā Onésimo manī hmiqūi nā. Himmī pōnna güenda te mī øt'a'i. A nuyá, mente dí yohmi ya, dí hommi nā rā Onésimo ya.

¹² Ya gā εt'ā ya ngue dā map'u guí 'bui. Pe nugā hinha nnā pumbeni, porque εmmei dadi mađi. ¹³ Dí pačā ngue guí nne guí fāxqui te dí honi. Janangue nmi nne xcā sammā ua nā ngue dā māxqui mente dí ofādi, ma'uqui ngue dí mmangā rā hoga 'da'yo hyā. ¹⁴ Pe hindā sammī, porque hīndi nne gā øt'a'i rā ts'edi guí fāxqui. A nu'mø guí nne guí fāxcagui, nu te dā mī'a mpāhā ni mmui, gue'a di nja'a.

¹⁵ Rā nzequi mī jatho ngue dā zoc'a'i p'u ni hmiqūi njammī pa. Porque nu'mø bā pengui, ya dra 'yεc'ei, 'ne ya hīnni mantho dā hyc'a'i p'u. ¹⁶ Nuna ni hmiqūi, 'yo ni mantho guí ørpe tengutho ørpa yø hmiqūi yø ja'i. Sinoque nuna ni hmiqūi, guí mbeni ngue bi gohi tengutho 'mø ngue eni cū nā. Nugā εmmei dadi mačā nā rā Onésimo, pe dā gue'e mā dātho ja ngue guí mađi. Porque nuyá, hinga hontho ngue ni hmiqūi ya, sinoque ni cū ya ngue n'nat'a rā Hmu guí εc'eiui ya.

¹⁷ Janangue nu'mø guí 'bui ngue dadi n'amigoui ya, dami unna ts'āya nā rā Onésimo tengutho 'mø ngue go gadi 'dacrā ts'āya. ¹⁸ Nu'mø ngue bi 'yøt'a'i rā nts'onī, oque tu'i rā mēnyu, go dami juεbagui. ¹⁹ Gā cuatā ua ja rā sūcua nā rā hyā ja ua: "Nugā drá Pablo, go gā jut'a'i". Pe hīndi nne gā bēn'a'i ngue 'ne'i guí tuqūi. Porque go dá xi'i rā hyā ngue ha di nyanni te. ²⁰ Ague mā zi cū'i, ngue n'nat'a rā Hmu dí εc'eiui, 'yørcagui rā mate nā rā hyā dí xi'i. Dami hyurcagui mā mmui ngue dadi ncūui ngue rā Cristo.

²¹ Dí pen'na'i rā hyā ja ua, porque dí pačā xanho ngue guí 'yøt'a te dí xi'i. 'Ne dí pađi ngue man'na xangu

gui 'yøt'e ngue'a te dí xi'i ya. ²² A nuyá, dami nsä hapu ga nsäya 'mø dá magä p'u. Ya dí ena ngue ga mma p'uya, porque gue'a gui äphu Oja ngue di nja'a.

²³ 'Nehna ra Epafra, 'daua dí ofädigä'be, pen'na'i ra nzengua. Xquet'a bi n'upi ngue i mmambrá hya ra Jesucristo. ²⁴ Nuna ra Marco, 'nehra Aristarco, 'nehra Demas, 'nehra Lucas, guehya di mpefi fäxqui ngue mmanna hya ya, xquet'a di zengua'i.

²⁵ A nuyá, nuna ma Hmuhu Jesucristo di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

Hebreos
Ja ua ra carta bi
'bennbabi yø 'yεc'εi, ca
ra nyogui testamento,
nt'o't'i ra hya ngue ra
ebreo.

1 Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofø. Xandøngu yø nnidi bi zohyø ja'i, pε 'dama' dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i. 2 A nuyá, nuyá ya rá nze GUI yø pa ya, Oja bá penhná Ts'unt'u ngue bi zoc'segahu. Nuna rá Ts'unt'u Oja bá penhua, guehna bi dápi gátho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná guehna rá Ts'unt'u Oja bi nhogui te gáma cosa ja nximhäi, da gue'a te bí ja mahets'i bi hoqui. 3 Tengutho Oja ngue maguesε, njarbutho rá Ts'unt'u ya ngue maguesε, porque 'da'iguui. 'Nε høntho da má tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhäi, da guεp'u mahets'i di siguetho te bí jap'u. Guehna bi hoga má ts'oquihá na. M'mεfa p'uya bi ma mahets'i ha bádi manda, i mmip'u bí ja rá n'yεi Oja rá Papá. 4 Guehna tate ja rá ts'edi na ngue'a ra ts'edi ja yø anxε. Porque má datho xanhets'i rá 'bεfi bi tocabi ngue'a te rá 'bεfi pεhyø anxε.

 5 Nuna rá Ts'unt'u Oja i tate na ngue gátho yø anxε. Porque Oja bi 'yεmbrá Ts'unt'u: "Gue'e má Ts'unt'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecá ni Papágui", bi 'yεmbi. Pε Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxε ngue da 'yεmbi rá ts'unt'u. Mahømbi 'yεn'Oja: "Go gueque rá Papágá'a. Nu'a p'uya, gue'a má Ts'unt'u'a", bi 'yεna. 6 Nuna rá Ts'unt'u Oja, guehna tate na ngue gátho. Janangue nu'mø mambá

penhná Ts'unt'u Oja ua ja ra ximhäi, Oja bi 'yεna: "Gátho yø anxε, da danne na má Ts'unt'u", bi 'yεna.

7 Pε nu'mø mi man'Oja ngue te pεhyø anxε bi 'yεna: "Nuyá yø anxε, guehya yø m'mεnhni Oja ya. 'Nε 'yo yø anxε tengutho ga n'yo ra ndahj. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda dáqui", bi 'yεna.

8 Nuna Oja, bi 'yεmbrá Ts'unt'u: "Nuyá, gue'e grá Oja ya, 'nε gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gá 'yøtra ts'at'abi, gá ra nho gui 'yøt'e. 9 Gá gue'a ra nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, má datho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathoguitho gui jøhya ngue gátho mi'da ni n'youi". 10 Mahømbi 'yεmbrá Ts'unt'u Oja: "Nu'i, gue'e grá Hmu, ngue nup'u bá fadi bá nja ra ximhäi go gá hoqui. 'Nε conni 'yε gui hoqui te bí ja maya rá c'amahets'i. 11 Pε nu te gátho ja ya, da 'yεhra pa ngue da guadi. Pε nu'i, gui 'bwi para zantho. Gátho ya yø cosa gá hoqui, da thogui. Tengutho ra zεbazø 'mø ya hñte pεfi, 12 da jaqui, da ma má ponj. Di njarbutho'a te ja ya. Pε nu'i di siguetho gui 'bwi para zantho", bi 'yεn'Oja. 13 Nuna Oja, hinjonni anxε bi xifi tengutho bi xihrá Ts'unt'u ngue bi 'yεmbi: "Dami micua ja má 'yεi mεnte ga øt'a ngue gui manda gátho'u ni nsaiui", bi 'yεmbi. 14 Gátho yø anxε, i ja yø te pε hin'yu yø do'yo. 'Nε guehya 'bwi ngue ørpabi rá 'bεfi Oja ya. Guehya yø m'mεnhni Oja ya, ngue pa ndap'u bi zä ngue bí fáhyø ja'i nuyá tø'mi ngue da nu ra nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yanj.

2

 1 Janangue nuyá, ngue ya dá pahma ngue tate na rá Ts'unt'u Oja, mathoguitho nne ngue ga ørpa hu masu na ra hoga 'da'yo hya bi xicju.

Ma gá ja ndummái ngue hinga hehmá na rá hya ná. ² Conque rá hya bi manyò anxé Oja 'mò yò pa xa thogui, di nja'a te ra hya bi ma. Pè nu'á yò ja'i himbi 'yòrpá masu ná rá hya ná, sinoque bi mæstho rá hya, guehya bi nthéui rá castigo ya yò mmejmahya. ³ Janangue nuyá, çhague ngu rá castigo gá thohmá 'mò hinga òrpahá masu ná rá hoga 'da'yo hya sicjá ngue ha di nyanma tehá? Porque guesé rá Hmu Jesucristo bi má ngue ha di nyanma tehá. A nu'á yò ja'i bi 'yé'ç'ei ná rá hya bi ma, i haxá njuani ngue majuaní ná rá hya bi sifi, janangue bi thogahá ná rá hya ná. ⁴ Nuna rá hya bi ma, nuna Oja bi japyò ja'i ngue dá dinyò mmái ngue majuaní ná rá hya bi sifi. Porque bi mfáxte Oja ngue di japyò mæfi ngue dá zä dá 'yòtyò milagro p'á ha 'báhyò ja'i, 'nè bá pænnbabi rá Espíritu Santo yò mæfi ngue dá mäts'i dá 'yòtyò mæfi'a te gá nnepe dá 'yòt'e.

⁵ Pè nuna rá 'da'yo ximhäi di mmangá ngue di nja, hinte mman'Oja ngue dá gue'á yò anxé di manda ná. ⁶ Sinoque nt'ot'i p'á ja rá Macá Libro te'o bi zän'Oja ngue di manda ná rá 'da'yo häi. I enná hya nt'ot'i: "Ague má Oja'i, çte 'bé'a exá gui mbænnbabi yò ja'i? Çhanja ngue mathoguitho gui ho ni mmái conná ngue'á? ⁷ Má Oja'i, m'met'o gá japi ngue bi gohyò ts'edi yò ja'i ngue'a rá ts'edi ja yò anxé. Pè m'mefa p'áya, gá japi ngue má datho dá hnu mansu. Porque gá unná cargo ngue di manda gátho yò cosa gá hoqui. ⁸ Nu hangü yò cosa i ja, gá gá japi ngue di manda", i enná hya. Ngue nguna rá hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'i di manda gátho yò cosa i ja, gue'a gui nçqui'a ya ngue nu hangü yò cosa i ja, gá bi fäti. Pè astá guehya, tobe hindí nnuhá ngue gátho yò cosa i ja, dadí manda rá ja'i. ⁹ A nuyá,

ma gá umhmá xanho rá güenda te bi thohrá Jesús. Oja bi japi ngue bi gohrá ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yò anxé. Pè Oja bi 'dacjá rá mate ngue bi dü rá Jesús, bi hoga má ts'oquihá. A nuyá ngue bi dü rá Jesús conná nguecjá, Oja bi 'yòt'e ngue mathoguitho hnu mansu ná rá Jesucristo.

¹⁰ Nu te gáma cosa bá sän'Oja ngue i ja, gá nja yò cosa ngue dá 'yòrpabi rá 'béfi. Pè nne Oja ngue nu hangü yò ja'i dá gohi ngue yò basi, guehya dá zixpá ha 'bui. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yò ts'oqui yò ja'i, bi japi ngue bi dü rá Jesús ngue dá yani. ¹¹ A nuyá, nuna rá Jesús bi hoga má ts'oquihá. Nu'a rá Papá naya, gue'a má Papáhu'a ya. Janangue rá Jesús ya hingü pæsrá sä dá manya ngue dadí ncúhá. ¹² Rá Jesús bi xihrá Papá'á yò hya nt'ot'i p'á ja rá Macá Libro, bi 'yembí: "Nup'á 'báhyò ja'i dadí ncú'be, ja gá mmangá p'á te'o'i. Nup'á hapá mandøngu dyò ja'i di mpeti, ja gá tut'a'i p'á yò alabansa", bi 'yembí. ¹³ Rá Jesús máhombí 'yèná: "Nugá hinda hont'a Oja di nnøxá ya". Máhøn'a emp'áya: "A nuyá, nuyá yò basi Oja bi dáqui ngue gá fäts'i, 'daua di 'bé'be", bi 'yèná.

¹⁴ Nuyá mma ngue yò basi ya, guehya yò ja'i ya. Janangue rá Jesús bi nja'i para ngue dá gohi tenguthojá. Bi ne ngue dá záp'á dá dü, n'namhmá ngue di ts'onnbá rá ts'edi rá zithu nuna rá ts'oqui p'á bá nja rá ndate ngue bi dü yò ja'i. ¹⁵ Nuyá yò ja'i mi 'bá ndummái hangü rá pa ngue mi sü dá dü, a nuyá bi japi ngue ya hinni mantho dá zü dá dü yò ja'i ya. ¹⁶ Nuna rá Jesús himbi 'yéhé ngue yò anxé dá mäts'i. Sinoque guehya yò ja'i bi dænnbabi rá nt'ç'ç'ei rá Abraham bi 'yéhé dá mäts'i. ¹⁷ Para ngue dá zä dá máxyò ja'i ná rá Jesús, mi jatho ngue bi nja'i, bi tho'a te gáma n'á

thohyø cū. Nu'mø ngue mī tho'a te gā mī thohyø cū p'uya, ya bi nja rá yemmūi di huεcyø ja'i. A nuyá, ya da zāp'u da gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, da 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpabi yø ts'oqui yø ja'i. ¹⁸ Nu'mø majapi da 'yøtra ts'oqui yø ja'i, pε ra Jesús padī ha di japi ngue di zajpabi yø mmūi yø ja'i. Porque nūua ja ra ximhāi xangu ra n'u bi thogui, 'nε xquet'a 'nεε ra Jesús bi njapi ngue xtā 'yøtra ts'oqui.

3

¹ Ague mā zi cū'ahū, bi zon'nahū Oja ngue dyø ja'i'ahū. A nuyá, damī hyacjū xandønho ra güenda ngue te rá 'bēfi ra Jesucristo i ja. Guehna rá representante Oja ua ja ra ximhāi na, 'nε guehna nnøpe ngue rá 'bet'o mmäcja Oja p'u ha bi 'būi ngue fāxçahū nā. Porque nūna ra hya dí εc'εihū, guehna gui nεqui nā ngue ja te pēfi. ² Nūna ra Jesucristo, guehna bi 'yεx Oja ngue da 'yørpabi rá 'bēfi. Pε bi 'yøt'e tengutho bi 'yøtra Moisés, ngue bi 'yøt'e xanho ra 'bēfi bi xi Oja ngue da 'yørbū ha 'būhyø ja'i Oja. ³ Pε nūna ra Jesús, mā datho nī 'yup'u da hnu mansu nā ngue ra Moisés. Tengutho n'na ra ja'i di hoca n'na ra ngu ngue di manda. Nu'a ra ja'i di manda rá ngu, gue'a mā datho hnu mansu'a ngue gātho mī da yø ja'i 'būp'u ja rá ngu. ⁴ Porque gātho yø ngu i ja, i 'būi to bi hoqui. A nuyá, nū te gāma cosa i ja, gā gue'a Oja bá zānni ngue bi nja. ⁵ Ra Moisés bi gohi ngue ra mēfitho ngue bi mpεp'u ha 'būhyø ja'i Oja. Pε bi 'yøt'e xanho ra 'bēfi bi xi Oja da 'yøt'e. Porque bi xihyø ja'i te ja ngue di nja m'mēfa. ⁶ Pε nūna ra Cristo ngue rá Ts'ant'u Oja nā, bi 'yøt'e xanho te ra 'bēfi bi un'na Oja ngue di mandabi yø ja'i ya o rá 'yε. A nujū ya, guecju yø ja'igahū Oja ngue'mø gā hāhū ra ts'edi gā tēhnū ra Cristo asta guεp'u rá nzequi, 'nε

gā hāhū ra ts'edi co n'na ra pähä gā tømhmū'a te ra nho di 'dacju Oja m'mēfa.

⁷ Janangue nuyá, damī 'yørpahū masu nā ra hya mmanna Espiritu Santo p'u ja ra Maça Libro ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya, damī 'yøhmū nā ra hya xi'ahū Oja. ⁸ Ogui fεsthohū ra hya mman'Oja. Mami 'yøthū tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja ra dapo ngue bi mεstho ra hya bi man'Oja, asta gue'mø mī unna cue Oja te ørpe. ⁹ Janangue Oja bi 'yεna: Nup'u ja ra dapo, mathoguitho ngue bi 'dacrā cue'u yø nyogui ja'i. Mente gue'a nyote njeya, ngūna ra hya bi 'yøtyø ja'i, madague'a bi nū yø ja'i yø milagro dí øt'e. ¹⁰ Janangue nugā dá sūi. Porque nūya yø ja'i ya, xoxçā nzāntho ngue da hyεgagui p'u. Hinguī nne da hyaxra hya dí xifi ngue da n'yo. ¹¹ Janangue nu'mø mī 'dacrā cue yø ja'i, dá xi p'uya dá εmbi: Nuyá, ya hinga cū'ahū p'u ja ra häi xtā sānni ngue xcāni nsāyahū ya", εn'Oja.

¹² A nūya mā zi cū'ahū, damī mfāhmū ya, man'nan'yo mī 'yøthū ngue to da 'yεnnā mmūi ngue da hyεp'u Oja, da 'yεna ngue ya hinguī εc'εi Oja. Porque Oja majuanī ngue 'būi. ¹³ Mente tobe nzocju Oja ya, n'na pa ngu n'na pa damī nhyathū ra ts'edi n'na ngu n'na'ahū. Man'nan'yo mī 'yøt'e ngue sāgui hyā'ni mmūi gui 'yøthū ra ts'oqui ngue gui fεsthohū ra hya mman'Oja. ¹⁴ Nu to gātho ya dí εc'εihū ra hya ya, nu'mø gā hāhū ra ts'edi ngue hīnha gdā hēhmū ra hya asta guεp'u rá nzequi, gue'mø di tocagahū ngue mā n'yohū ra Cristo p'u ha di manda 'mø.

¹⁵ Nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ra hya ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya, damī 'yøhmū nā ra hya xi'ahū Oja. Ogui fεsthohū ra hya mman'Oja

ya. Mami 'yøth_u tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'_u ja ra dapo ngue bi mestho ra hya bi man'Oja", i ena. ¹⁶ Ya gui pahm_u te'o ya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja. Guehya yø ja'i bá juca Egipto ra Moisés. ¹⁷ N_E ya gui pahm_u ngue guehya yø ja'i bi za Oja ngue bi 'yøtyø ts'oqui mente nyote n_Eya. Janangue bi dup'_u ja ra dapo gátho ya yø ja'i ya. ¹⁸ N_E gui pahm_u ngue guehya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyø ja'i ngue bi 'y_Embi: "Nuyá, ya hinga cu'ah_u p'_u ja ra hái xtá sänni ngue xcáni nsáyahu ya", bi 'y_Embi. ¹⁹ Ja di nequi ua ya ngue himbi ma macut'i p'_u ja ra hái mi ja ngue xtáni nsáya porque himbi 'y_Ec'ei ra hya mman'Oja.

4

¹ A nuyá, nuna Oja nzongahu ngue dí cucj_u p'_u ja rá ts'áya mma ngue dí säyagahu. Pe tobe nimantho nzongahu. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambenitho ngue di m'm_u i'da ngue hinda ma macut'i p'_u ja rá ts'áya Oja. ² Porque tengutho na ra hya bi sicj_u ya, ngue nne Oja da yanj_u, xquet'a guehna ra hya bi si'_u yø ja'i bi mestho ra hya manjam'mø naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pe hinte ni bontho ngue bi 'yøde, porque himbi 'y_Ec'ei ra hya bi sifi. ³ Pe nuj_u, ngue ya dá ec'ei_hu ra hya bi man'Oja, ya di cucj_u p'_u ja rá ts'áya Oja. Pe nuyá yø ja'i himbi 'y_Ec'ei ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi za Oja ya. Janangue nguna bi man'Oja mam'met'o: "Janangue nu'mø mi 'daca cue yø ja'i, dá xi p'_uya, di embi: Nuyá, ya hinga cu'ah_u p'_u ja ra hái xtá sänni ngue xcáni nsáyahu ya", bi 'y_Embi. Pe nuna ra ts'áya bi man'Oja ngue di uni, ya ja na asta gue'mø mi hocrá ximhäi Oja. ⁴ Nup'_u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'_u ra hya ngue mma te bi 'yøt'Oja'a rá

yoto ma pa. I mma ngue bi nsáya Oja'a rá yoto ma pa ngue bi jua'a te rá 'befi bi 'yøt'e. ⁵ Ya mahøn'a guehna ra ts'áya bi man'Oja 'mø yø pa mi 'yembyø ja'i naya: "Ya hinda zá ga cu'ah_u p'_u hap_u mi ja ngue xcáni nsáyahu", bi 'y_Embi. ⁶ A nuyá yø ja'i rá madi bi 'yøhna ra hoga hya na, nuna Oja, himbi säyabi ya yø ja'i p'_u ja rá ts'áya, porque himbi 'y_Ec'ei yø ja'i te xifi. Pe nuyá, tobe nimantho nthø'mitho mi'da yø ja'i ngue da 'y_Ec'ei te mman'Oja ngue di unna ts'áya yø ja'i p'_u ja rá ts'áya. ⁷ Asta guehyø pa dí 'buhm_u ya, hingui thohna ra hya bi xi Oja yø ja'i ngue ena: "Nu ra pa ja p'_uya", i ena. Nu'mø yø pa xa thogui, mi nzo Oja yø ja'i p'_u ja ra dapo. Mi ma ndø ya'atho yø pa m'mefa p'_uya, mahømbi bennbabi Oja ra David hanja ra hya bi cuarp_u ja ra Maca Libro ngue bi 'y_Ena: "Nu ra pa ja p'_uya, dami 'yøhm_u na ra hya xi'ah_u Oja. Ogui festhoh_u ra hya mman'Oja ya", bi 'y_Ena.

⁸ Ja di nequi ua ya ngue nu'a ra ts'áya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guerp'_u ja ra hái mani zixyø ja'i ra Josué bi xi Oja. Porque nu'mø ra pa mi zixyø ja'i ra Josué, mi thogui ya'atho yø pa p'_uya, mahømbi 'y_En'Oja ngue jap'_u man'na ra pa ngue da yatyø ja'i p'_u ja rá tsáya. ⁹ Janangue nuyá, jap'_u ra ts'áya xa nzänni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsáya'a rá yoto ma pa. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue da yerb_u ha 'bu Oja ngue 'dap'_u di nsáyau, guehna ra ja'i ya bi zep'_u rá 'befi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mi jua'a te rá 'befi bi hoqui, bi nsáya. ¹¹ A nuyá, gáthogahu, dami hyahu ra ts'edi ya, ma ga ja ndummai ngue ga cuth_u p'_u ja rá ts'áya Oja. Man'nan'yo mi 'yøth_u ngue gui 'yøth_u tengutho bi 'yøt'_u yø ja'i himbi 'y_Ec'ei ra hya bi xi Oja. Janangue Oja himbi carp_u ja rá ts'áya.

12 Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mpep'u ja rá n'yomfeni rá ja'i. Tengutho n'na ra juai xandø nts'a 'ne ja yoho yø het'i, njarbatho na ra hya mman'Oja ya. Porque thohra hya asta mbo rá mmái ra ja'i, bí 'uespabi rá n'yomfeni rá ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfeni rá ja'i di nequitho 'mø ngue xanho ogue hinguí ho. 13 A nuyá, nu te gáma hya ja mbo ma n'yomfenihya ya, hinda zá ngue tema hya ga ajpahya Oja, ga ena ngue hinguí padi te dí mbemhmu. Porque ma n'yomfenihya, hinte jutí, gá pa Oja te dí mbemhmu. Porque nuyá, guesε Oja ga dápnu ra güenda tengue nná 'yohu.

14 Nuna rá Jesús rá Ts'ant'u Oja, bi yarbua mahets'i, 'ne guehna di nnøpa mmácjaha p'u ha 'bu Oja naya. Janangue nuyá, nneto ngue di ndu xandøno ma nt'εc'εihya. 15 Nuna ma mmácjaha na, guehna di huegaha 'mø nnu ngue dí 'bu ndummai ngue hinguí nzaquigaha. Ya padi te dí thohma 'mø dí 'bu ndummaiha, porque 'ne'a bí njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui'a. Pe nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. 16 A nuyá, ma ga hahya ra ts'edi ga nzohma Oja ya. Ga áphu ra mate ngue da máxcha. Porque Oja ja rá nhuεcate. Nu'mø ga xihma ngue da máxcha, di mfáxte.

5

1 Nu gátho yø mmácja pøni ngue yø 'bet'o mmácja yø judío, yø ja'itho tengutho yø mmijudioui. Guehya t'εts'i ngue dyø representante yø ja'i p'u 'bu Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi rá 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. 2 Guehna di huecyø mmic'εiui hinguí padi te øt'e, guehya tapthobi rá ts'oqui ngue hinguí nzaqui. Nu'a gui huegui ngue 'neε nā ra mmácja hinguí nzaqui. 3 A nuna rá 'bet'o

mmácja, ngue 'neε nā hinguí nzaqui nā, rá mudi ørpa rá 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'uya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. 4 Nuna rá 'bet'o mmácja, hinguí sänse rá 'befi pefi ngue rá 'bet'o mmácja. Tengutho rá Aarón, himbi zänse rá 'befi ngue rá 'bet'o mmácja Oja, sinoque Oja bi 'yεts'i.

5 A nuyá, nuna rá Jesucristo nnøpa 'bet'o mmácja Oja p'u ha 'bui. Himbi zänse nā ngue dra 'bet'o mmácja, sinoque Oja bi 'yεts'i tengue pehya. Porque Oja bi 'yεmbi: “Gue'e ma Ts'ant'u'i. Da bahyø ja'i ya ngue guecā ni Papágui”, bi 'yεmbi. 6 A nuyá, mahøn'a nt'ot'i rá hya p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuyá, gue'e grá mmácja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmácja Melquisedec”.

7 Nu'mø mi m'macua ja ra ximhäi rá Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mø bí mat'Oja, asta zoni. Porque Oja xta nzā xta nyani ngue hinxta ndu. Pe Oja ørpabi masu 'mø bi zofu, porque mathoguitho nnu mansu Oja. 8 Madague'a ngue rá Ts'ant'u Oja nā ra Cristo, pe para ngue da zá da 'yørpabi rá páhä Oja, bí n'uni ngue bi zá ra n'u. 9 A nuyá ngue hinte di 'bedi, gá bi 'yøt'e te bi zännbabi Oja ngue da thogui, janangue ya sä da yani para zantho yø ja'i nuya da 'yøt'e te xifi. 10 Ra Cristo, Oja bi 'yεts'i ngue da gohi ngue rá 'bet'o mmácja, di thocra 'befi mi pehra mmácja Melquisedec.

11 Dí nne ga xi'aha hanja na ra hya dí mma. Pe xanhennitho ha di zá ga mma, porque hinguí tinni mmai te dí xi'aha. 12 Ya manjam'møtho gui εc'εihya rá Jesucristo ya. Nu'mø gdí hahya rá ts'edi ya, ya gdi xännbaha ra hya mi'da yø ja'i ya 'mø. Pe asta guetya ngue hinguí tinni mmaihya hanja ra hya

guí εc'eiħu ya. Tobe nimantho guí nnehu ngue nu'mø sän'nahü rá hya Oja, da gue'u yø hya hingui henni guí nne da si'ahü. Mahøngüí nne guí cohmü tengutho yø basi ngue sidra xi'ba, conque ya ja ngue ra hmε da zi. ¹³ A nu'u sidra xi'ba, gue'u yø basi satho 'nε hingui padi ndana ra hya njuantho, ndana hin'na. ¹⁴ Pε nu'u ya si ra hmε, gue'u yø daja'i. Porque ya padi da hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mø ngue xanho te ga 'yo ogue hin'na.

6

¹ A nuyá, ma ga xähmu yø hya rá nsäui di xä yø daja'i ya. A nu'u yø hya hingui henni güí xähmu p'u bá fudi güá pahmu ra Cristo, 'yo guí nne ngue hønt'u guí 'yøhmü'u yø hya'u. Ya hinní mantho ja ga xi'ahü ngue hingui 'yøthü'u yø nts'o bá n'youi ra castigo, ogue ja ga xi'ahü ngue guí 'yεc'eiħu Oja. ² Ya hinní mantho ja ga xi'ahü ngue guí nxixyahü, ogue ja ga xi'ahü ngue guí japni 'yehü p'u ja yø ya yø 'yεc'ei. Ya hinní mantho ja ga xän'nahü ngue di bennate yø ánima. Hinga ja ga xän'nahü ngue jatho ngue da thaspabi ra güenda yø ja'i, ngue ja da zänbabi Oja te da thogui para zantho n'na ngu n'na yø ja'i. ³ Da ne Oja ngue da zä ga sigue ga xähmu mi'da yø hya.

⁴ Porque nuya yø ja'i ya xa hyep'u ra Cristo, ya hinte ni bøntho ngue mahøndi xänbabi ra hya. Guehya bi xoipahma Oja yø mmüi ya, bi nthehmaui rá njapi Oja. Ya bi nthehmaui ra Espiritu Santo. ⁵ Ya bi dindhma yø mmüi ngue xanho rá hya Oja. Madague'a tobe hingui søhra Jesucristo ngue di manda ra ximhäi yø pa bá ep'u, pε bi badi xanho ya yø ja'i ya ngue ja rá ts'edi. ⁶ Pε bi hyep'u ra Cristo m'mefa ya yø ja'i ya. Ya hingui sä ngue xøgue ra ts'editho ga ørpe ngue høndi 'bätyø mmüi, porque nuya yø ja'i njap'u, tengutho 'mø mahøn

dadi cuarpabi ra pont'i rá Ts'unt'u Oja. Di japi ngue thenni gätho yø ja'i mahøn'a.

⁷ Nuya yø ja'i ya, øt'e tengutho yø huahü 'mø bi n'ye, ngue sinna häi ra 'ye. Nu ra huahü bi zinni xanho ra 'ye häi, nu'mø bi nja ra huahü i pø mmanho, ya da 'yørpabi ra nho'a to bi mpefi. I n'youi rá njapi Oja. ⁸ Pε nu ra huahü ngue bi zinni xanho ra 'ye häi, 'nε høndyø 'uini bi nja, ya di nzø, porque hinte di muui. Guehya yø ja'i da japra castigo Oja ya.

⁹ Ague ma zi cu'ahü, dá mangä na ra hya na, pε händi mmangä ngue gdí en'ahü ngue ya xcä hyεhmü p'u ra Cristo. Porque dí pacä ngue ya bi nyanni tehü, janangue ya guí øthu ra nho. ¹⁰ Nuna Oja, ga gue'a te ni 'yup'u øt'e. Janangue nuna rá 'bafi Oja guí ørpahü, händi pumbeni na. Da gue'a ra 'bäxte njandyatho guí ørpabi ni mmi'yεc'eiħu, xquet'a händi pumbeni Oja. Nuna te ga ra nho guí ørpa ni mmic'eiħu, gue'a guí nεqui ngue majuaní gadi mahmu Oja'a. ¹¹ A nuyá, di nnegä ya ngue nuna ra 'bäxte mi'a mpähä ni mmüi guí ørpabi ni mmi'yεc'eiħu, dami sigue ngue hangu ra pa da gue'a guí 'yøthü'a. Janangue nu te ra nho guí tømí di 'da'ahü Oja, ya ra seguro di 'da'ahü. ¹² Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hingui 'yøthü ya yø hya di xi'ahü ya. Dami hyahü rá ts'edi guí 'yøthü tengutho øtyø 'yεc'ei nu'u di nεqui ngue ja xanho yø nt'εc'ei. Nu hangu ra n'u thogui, ga seti, 'nε guehya yø ja'i ya ngue di tocabi'a ra nho di yat'Oja ngue di uni.

¹³⁻¹⁶ A nu'mø ena ngue majuaní te nne da manyø ja'i, i exa ntestigo Oja. Nu'mø ya bi 'yεxa ntestigo Oja ra ja'i p'uya, nu rá amigo yauí, ya hingui sä da 'yembí ngue himma juaní te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham, pε nuna Oja hinjongui tate ngue

nuna. Janangue rá thuhuse bi nōni, bi xihra Abraham ngue da jase Oja na ra hya bi ma. Bi 'yēmbi: “Nugā, majuani te di xi'i, mathoguitho ga jap'a'i. Ga ot'e ngue emmei di nxanni basi di m'mui”, bi 'yēmbi. Pe ra Abraham, himbi xōtra mmui na ra hya bi xi Oja. Sinoque tō'mi, tō'mi ngue di nja, asta gue'mō mi 'yehra pa ngue bi nja na te ra hya xi yarpababi Oja ngue di nja. ¹⁷ Oja bi nepe ngue da badī xanho yō ja'i ngue majuani gā di nja na te bi ma, hīnte di m'mēdi. Pe comma ngue hīnjo'o to da 'yēxa ntestigo Oja, rá thuhuse bi nōni para ngue da fadi ngue majuani te mma. ¹⁸ Nu te gāma hya xicju Oja ngue di nja, i du xanho ra hya, porque Oja hīngui fehni. A nuyá, ya dá āphu Oja ngue da yanju. Nu te ra hya xa mman'Oja, ya di haxu njuani ngue ra seguro di nja. ¹⁹ Ya hīndi yobēni ngue di tocagahu na ra nho di un'Oja. Porque nuna di nnōxu ngue di darcā ma n'yomfēnihu ya, guehna ra Jesucristo bí 'bu mahēts'i na. ²⁰ Nuna ra Jesús bi yērbu mahēts'i bí 'bui. Guehna fāxcahu na ngue da zā ganī m'māhmu p'u bí 'bui. I cohi ngue rá mmācja Oja para zantho. Di thocra 'bēfi mī pe ra Melquisedec.

7

¹ Nuna ra Melquisedec mará dast'abi p'u ja ra hīnī Salem. 'Nē guehna Oja maguse rá mmācja na. Guehna ra Melquisedec bi ma bi c'at'ui ra Abraham 'mō mambá pengui ngue bá tapra tūnhni yō dast'abi mađi nsuhmī. Mī the p'uya, ra Melquisedec bi 'yāp'Oja ngue di japra Abraham. ² Pe ra Abraham, nu'a te gāma cosa bá hap'u ja ra tūnhni bá taħa, bi hyacra diezmo ngue bi dāpra mmācja Melquisedec. Nuna rá thuhū ra Melquisedec i nne da ma ngue ra dast'abi ngue oħra nho.

Ngue bi ndast'abi p'u ja ra hīnī Salem, janangue i hutyō ja'i ngue ra dast'abi di hojpabi yō ja'i di nsui. ³ Pe nuna ra Melquisedec hīnha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, ogue te'o rá mamá. Nī xīngui fadi te'o rá mboxita. Nī xīngui fadi tema pa bá mī, nī xīngui fadi tema pa bi du. Hōntho nt'ot'i ngue mará mmācja. Janangue nuyá, guī nhyējpabi rá Ts'ant'u Oja ya, porque nuna guehna ra mmācja para zantho na.

⁴ A nuyá, dami hyacju xandōnho ra güenda hanja ya ngue mathoguitho bi hnu mansu ra Melquisedec. Porque ra Abraham guehna ra 'yu na ngue yō judío, pe nu te gāma cosa bá hannbabi yō dast'abi bi dapra tūnhni, bi hyacra diezmo ngue bi dāpra Melquisedec. ⁵ A nuya yō mmācja ngue yō mbom'meto ra Leví, di manda ra ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gāma cosa tīnyō ja'i, da gūmbabi ra diezmo. Madague'a yō mēni p'u bá fadi bá m'māhra Abraham, pe da gūmbahma ra diezmo. ⁶ Conque ra Leví hīngrá mēni ra Melquisedec, pe ra Melquisedec bi gūmbabi ra diezmo ra Abraham nuna ya xi yarpabi Oja ngue di japi. Pe ra Melquisedec mahōn'a bi 'yāp'Oja ngue di japra Abraham. ⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu ra ja'i mathoguitho hnu mansu, gue'a āp'Oja ngue di japra ja'i ngue co'a ga hnu mansu. ⁸ A nuya yō mmācja 'buhya, nu te gāma cosa tīnyō ja'i, jūmbabi ra diezmo yō ja'i. Nu'mō bi du p'uya, n'nan'yo ra mmācja di thojpabi rá 'bēfi pēfi. Pe nuna ra Melquisedec hīndi nēqui ngue bi guahrá 'bēfi na. Sinoque nt'ot'i p'u ja ra Mača Libro tengutho 'mō ngue di 'būtho. ⁹ Nu'u yō mmācja ngue yō judío 'buhya, jūmbabi ra diezmo yō ja'i. Pe gātho ya yō mmācja ya, gue'a ra Leví ra 'yu p'u bá fadi ngue bá

m'mahya. A nuna ra Leví, gue'a ra Abraham rá 'y_u p'_u bá fudi ngue bá m'mahna. Janangue nu'mø mi hyacra diezmo ra Abraham ngue bi dāpra Melquisedec, a nuna ra Leví co gātho mi'da yø mmäcja 'b_uhya, entho go ma däpi ra diezmo ra Melquisedec. ¹⁰ Porque nu'mø mambá hacra diezmo ra Abraham ngue bi dāpra mmäcja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'ua yø mbom'meto bi m'ma'a m'mefa.

¹¹ Nuya yø mmäcja ya, di japa nts'edi yø judío ngue da denña ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá øtra mmäcja Aarón. Pe nuna ra ley sihyø judío ngue di cumple ya, ya hin'y_u rá ts'edi na ngue da zä di nhojpauí Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmäcja di m'mai, pe hinda denho'a te mi øtra mmäcja Aarón. Sinoque di thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec. ¹² A nuyá, ngue ya bi ma mapädi yø mmäcja ya, xquet'a jatho ngue 'nehra ley di mpähya. ¹³ Nuna ra 'da'yo mmäcja mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue di m'mahya, guehna ra Jesucristo na. Pe nuna ra Jesús, hingrá mení ra Leví, sinoque rá mení ra Judá. 'Ne nuya yø mení ra Judá, hinjam'mø to xi bøní ngue dra mmäcja ya. ¹⁴ Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra mení na ngue ra Judá. Pe nu'mø mambá exyø mmäcja ra Moisés, nuya yø mení ra Judá hinte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmäcja ya.

¹⁵ Ja di nequi ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmäcja di m'mai ngue di tocrá 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec. ¹⁶ Nuna ra ley ga 'yo yø judío ngue i mma to di mmäcja, hinga guehna ra ley bi 'yexra Jesucristo na ngue di mmäcja na. Sinoque bi mmäcja

na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mai para zantho. ¹⁷ Porque guese Oja bi 'yexna ra mmäcja na ngue bi 'yembi: "Gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec", bi 'yembi. ¹⁸ Porque ya bi zep'ua rá ts'edi na ra ley ma'di manda yø hya maní n'yo yø ja'i m'met'o ya. Ya hin'y_u rá ts'edi ra ley ngue da yanyø ja'i. ¹⁹ Nuna ra ley bi 'yotra Moisés, hinjonni ja'i xtā nzā xti hojpabi. Pe ja man'na ra hya ya ngue man'na tate ja rá ts'edi, porque guehna di nhojpauí Oja yø ja'i na.

²⁰ Guese Oja bi yat'i ngue di mmäcja na ra Jesucristo. ²¹ Gātho mi'da yø mmäcja da thotyø 'befi pefi ngue yø mmäcja. Pe nuna ra Jesucristo hønse na ngue Oja ya xi yat'i te gāma hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yembi: "Guecā drá Ojagā, majuaní te dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, hinjonda zä di pädi. A nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec", bi 'yembi. ²² Janangue nuna ra Jesús, ma datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

²³ Nu mi'da yø mmäcja xa m'mai, gā xa ndu. Nu'mø bi du p'ua, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyá, mandønngu dyø mmäcja xa m'mai, pe gā xa thogui. ²⁴ Pe nuna ra Jesús, ya hinda du na. Nu'a te rá 'befi pefi ngue ra mmäcja, ya hinjam'mø da thogui, porque ya hinjondi ponnbi. ²⁵ Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja ya ngue bi 'yec'ei ra Jesús, ya hinda m'mehyø te. Porque nuna ra Jesús ya rá 'befitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'ua ha 'bu Oja ngue da mäxyø ja'i nuya ec'ei.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja ma datho ngue nmi homhmu na. Hangu ra pa gā ra nho

øt'e. H̄in'y_u rá ts'oqui. H̄injam'mø
ngue d̄i nnu manho yø ts'oqui øtyø
ja'í. A nup'_u mah̄ets'í bí 'bahya,
mā datho ngue bi hnu mansu ya.
27 A nuya yø judío ngue yø 'bet'o
mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi
ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquise.
M'mefa p'uya, ja da 'yøtra 'bøt'e
ngue d̄i nhohyø ts'oqui m̄i'da yø
ja'í. Pē nuna ra Jesús hōnda n'na ndi
b̄i ndäse ngue bi tho, para zantho
b̄i nōpa 'bøt'e yø ja'í. 28 A nuna ra
ley bi 'yotra Moisés, nuya yø ja'í
ets'í ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø
ts'oqui yø ja'í. M'mefa nguehna ra
ley na, gueſe Oja cohi ntestigo na
ra hya bi mā ngue rá Ts'unt'usē bi
'yets'í ngue para zantho ra m'met'o
mmäcja. Madits'u te dadi 'bedi,
para zantho øt'e xanho'a te rá 'befi.

8

1 Nuna ra hya mā datho ja ts'edi
ngue guí pahm_u ya, guehna ra hya
ngue ra Jesucristo d̄i nnōpa 'bet'o
mmäcjah_u naya. 'Nē ya bí hup'_u
mah̄ets'í ha bí ja rá n'yēi Oja na.
2 Nup'_u mah̄ets'í bí 'b_u Oja, bí ja rá
'befi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hinga
gucua ja yø nija bi hocyø ja'í øtra
'befi ngue ra 'bet'o mmäcja na.

3 Nu'a rá 'befi ja yø 'bet'o mmäcja,
t'ets'í ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja.
Janangue ra Jesucristo xquet'a m̄i
jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja.

4 Pē hinga gucua ja ra ximhái
'bhra Jesús. Nu'mø ra ja di
'bucua, ya hinguí sä da t'embí ngue
ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø
'bet'o mmäcja 'bucua ja ra ximhái,
di sigue øtho yø 'bøt'e d̄i manda ra
ley bi 'yotra Moisés. 5 Pē nu'a te yø
'befi yø mmäcja 'bucua ja ra ximhái,
hōntho øt'e tengutho ra forma bi ja
mah̄ets'í. Porque nu'mø m̄i nyau
Oja ra Moisés, bi 'yēmbi: “Dami
bēni xanho te ra forma dá ut'a'í
p'ua ja ra t'øhø dá nyau, da ngu'a
ra forma ra nija guí hocya”, bi

'yēmbi. 6 A nu_u ya, ngue mā 'bet'o
mmäcjah_u na rá Jesucristo, tate
xandø nzaqui rá 'befi pefi ngue'a
ra 'befi pehyø mmäcja ua ja ra hāi.
Porque xandønho ra 'da'yo cohi bi
hoqui ngue'a ra nyogui cohi m̄i ja
m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi b̄i nja
ya, mathoguitho xandønho ra hya
di yat'Oja ngue d̄i nja.

7 Nu'a ra cohi m̄i ja m'met'o,
h̄injonn̄i ja'í bi bōni ngue xta 'yøt'e
te b̄i manda Oja. Janangue Oja
bi hyon̄i ha di japi ngue ma'da'yo
man'na ra cohi b̄i nja. 8 I nnu
Oja ngue hinguí øtyø ja'í'a ra hya
d̄i manda. Janangue mmanna
Macá Libro ngue Oja bi 'yēna: “Da
'yēhra pa ngue nuya yø judío ngue
yø mmēngu Israel conyø mmēngu
Judea, ma'da'yo man'na ra cohi ga
cohme. 9 N'nan'yo man'na ra cohi
d̄i nja. Ya h̄inda ngu'a tengutho
ra cohi dá co'be'u yø nyogui ja'í
'mø yø pa dambá jajp_u ja ra hāi
Egipto. Porque nuna ra hya dá
co'be yø ja'í ngue xta 'yøt'e, h̄imbi
'yøt'e. Janangue dá hecäp'ua yø ja'í.
10 Bá ep'ua ra pa d̄i nja na ra cohi
d̄i mma ngue ga co'be yø ja'í Is-
rael. Nu'mø ya b̄i nja na ra hya
na, ga japyø ja'í ngue da d̄inyø
mm̄i hanja na ra hya dadi manda,
d̄i nja mpähä yø ja'í da 'yøtya yø
hya dadi 'bēpi da 'yøt'e. Nugä
p'uya, gueque drá Ojagä ya yø ja'í
ya. Nuya p'uya, guehya mā ja'í ya.
11 D̄i ngüē d̄i nnoho, gä da badi
te'ogui. Ya h̄imma hyon̄i ngue ja da
xännbabi yø mm̄ic'ēiui ogue yø cu
ja da xännbi te'ogui. Porque 'da d̄i
batyø ja'í te'ogui. 12 Nu'a ra nts'o xa
'yøtyø ja'í, ga punnbabi. Ya h̄inn̄i
mantho ga mbēnnbabi yø ts'oqui
xa 'yøtyø ja'í”, bi 'yēn'Oja. 13 A nuyä,
Oja i mma ngue ma'da'yo man'na
ra cohi d̄i nja. Nu'a ra nyogui
cohi m̄i ja m'met'o, d̄i nēqui xanho
ngue ya bi thogui, porque ma'da'yo
man'na ra cohi d̄i nja. Nuna ra
nyogui cohi m̄i ja, ya bi zep'ua na.

9

1 Nu'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o, xandøngu yø hya nt'ot'i ngue ha di danne Oja yø ja'i. Pe nup'u mi øtyø ndanne yø ja'i, gue'a ra nija ja ua ja ra ximhäi. 2 Nu'a ra nija mi ja ua ja ra ximhäi, mi ja yoho yø cuarto. Nu'a rá mædi rá cuarto gui nhuti ngue rá xequi xa ndæxqui. Nup'u mbo ra cuarto, jap'u ra mfoxiyo. 'Nε jap'u ra mæxa hapu t'æspabi yø thuhmε Oja ngue da nu. 3 Nu'a man'na ra cuarto brá ja mbo, nup'u ja ra goxthi, zup'u ra ulu ngue nnøpa jut'i ra goxthi. Nup'u mbo p'uya, gue'a rá xequi mathoguitho xa ndæxqui. 4 Brá jap'u n'na ra altar ngue ra oro, ja zøp'u rá bopo. 'Nε jap'u n'na ra huada ngue gä rá oro maxøts'e, guehna rá huada m'mets'i ra nyogui cohi mi ja m'met'o naya. Nup'u mbo rá huada, op'u n'na rá ts'øye ngue gä rá oro, ja op'u rá thuhmε ni hu ngue rá maná. Da guehrá tøhø rá Aarón nuna bi 'doqui, ja op'u ja rá huada na. 'Nε ja cæp'u ja rá huada'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue rá nyogui cohi mi ja m'met'o. 5 Nup'u maxøts'e rá huada, 'da'a n'na nguadi yø hyo rá huada mahøqui yoho yø anxε di nzøtyø zahua p'u maxøts'e rá huada. Porque nup'u maxøts'e rá huada ja m'møt'e p'u rá ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Pe nuyá, hingui ja ngue 'bexcä xi'ahü hanja na rá hya naya.

6 Guehna rá forma mi jap'u ja rá nija m'met'o naya. A nu'a rá mædi rá cuarto, n'na pa ngu n'na pa cætyø mmäcja ngue øt'a te yø 'bæfi i ja. 7 Pe nu'a rá yoho rá cuarto brá ja mbo ngue mathoguitho xa ndæxqui, høndra 'bet'o mmäcja ja rá nt'edi ngue cærbu. 'Nε høndä n'na ndi n'na jeya i sä ngue da yut'ambo. Nu'mø bi yut'ambo p'uya, ni de rá ji da pøt'e ngue di hocε rá

ts'oqui, nε xquet'a ni de rá ji da pøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i. 8 Nuyá yø hya ja uaya, rá Espiritu Santo nnepe ngue ga pahmu hanja na rá hya ngue rá yogui cohi mi ja m'met'o. Mente yø tiempo ngue øtyø ndanne yø mmäcja p'u rá mædi rá cuarto, ya hin'yu rá nt'edi to da tho'ambo rá cuarto nuna mathoguitho xa ndæxqui. 9 Nuyá yø hya ya, di nεqui xanho ngue nuyá yø 'bøt'e ørpabi Oja yø mmäcja, hin'yu rá ts'edi ngue da hyät'i da hyajpa rá nts'o ja yø mmui yø ja'i. 10 Nuyá yø hya mi ja m'met'o, gue'a ngue da huantho yø cosa da zi yø ja'i, i xihyø ja'i tema forma di mpet'e para ngue da zä da danne Oja. Pe gätho ya yø hya ya, bi nja rá ts'edi te mi øtyø ja'i mente tobe hinmani nja rá 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i.

11 Pe nuyá, ya bá εhra Cristo nuna bi gohi ngue má 'bet'o mmäcjahü ya. 'Nε guehna bá hangahü rá nho mi ja ngue di nja naya. Nup'u ja rá nija di mpehra Cristo ngue rá 'bet'o mmäcja ya, tate ngue xandønho. Hinga ngu rá nija ja ua ja rá häi ngue rá ja'i bi hoqui. 12 Rá Cristo bi yærbu ja rá xequi mathoguitho xa ndæxqui. Pe rá jise rá Cristo ní hya ngue da pøt'e. Ya hingrá ji rá ndani ogue rá ji rá chivo ní hya ngue da pøt'e, tengutho øtyø mmäcja ua ja rá häi. 'Nε ya hinga xøxti yatho ya, sinoque n'na nditho bi yut'i para zantho ngue bi yanju. 13 Nu'a rá ji rá ndani, ogue rá ji rá chivo, ogue rá 'bospi rá ngøndani zøp'u ja rá altar, nu'mø bi njapyø ja'i nuyá t'æmbi ngue n'youi rá ts'oqui yø do'yo, ya di nhohrá do'yo rá ja'i. 14 Goma guehrá ji rá Cristo ngue má datho ja rá ts'edi ya. Porque guesε rá Espiritu Santo nuna 'bui para zantho bi hatra ts'edi rá Cristo bi ndäse ngue da tho ngue bi nøpa 'bøt'e Oja. Conque rá Cristo, hin'yu rá ts'oqui. Pe bi männá ji ngue bi

hoga mā ts'oquih_u, m_i ja ngue xcá mähä rä castigo. P_e nuyá, nuna majuan_i ngue Oja i 'bui, ya säp'u ga hä rä ts'edi ga thanneh_u naya.

15 Gue'a rä hya'a ya, ngue rä Jesucristo go bi hocra 'da'yo cohi ja naya. Janangue nuya yø ja'i nzon'na Oja ya ngue dä 'yεc'εi rä Cristo, nu'a rä nho xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di unni para zantho, go di tocabi ya to nzofu. Porque rä Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga mā ts'oquih_u xa nja mente bi nja rä ts'edi rä ley m_i ja m'met'o.

16 Ya guí nnuh_u ngue nu'mø bi nanga n'na rä sacua hap_u di consta'a te ja ngue di nja m'mefa, nu'mø bi du'a to bi hocra sacua, nu'a rä sacua bi xots'i. Nuna rä hya bi zohra du, i ja rä ts'edi rä hya m'mefa. 17 P_e mente ngue 'bura ja'i bi xoxra sacua, tobe hin'ya rä ts'edi rä sacua. A nu'mø bi du'a to bi xoxra sacua, gue'mø ja rä ts'edi rä sacua 'mø. 18 I njarbutho na rä nyogui cohi m_i ja m'met'o ya. Nu'mø bi tho yø mbo'oni ngue dä 'bøt'e, ya ja rä ts'edi rä ley. 19 Nu rä Moisés, m_i juadi bi xihyø ja'i na te gäma hya di manda rä ley, bi gaca n'na nt'o rä isopo, i n'youi rä xide'yo xa ntheni. Nup'u ja rä ji yø ndani 'nehyo chivo, bi japa dehe, ja bi dimbu rä t'o. Nu'a rä ji p'uya, bi naspabi p'u ja rä Libro ngue rä ley, xquet'a bi japa ji gätho yø ja'i. 20 Bi 'yεmbyø ja'i p'uya: "Nuyá, gá cohmu rä cohi Oja ya, ya bi xi'ah_u tema hya ja ngue gdí n'yoh_u. Nuna rä ji jaua ya, guehna di hatra ts'edi rä hya bi xi'ah_u Oja naya", bi 'yεmbi. 21 Rä Moisés bi naspabi rä ji p'u ja rä nija 'ne bi naspabi rä ji te gäma cosa ja mbonnija. 22 Nt'ot'i p'u ja rä ley ngue rä ji yø zu'ε i tho, nup'u ha p_e rä j_i, ya co mmanho. P_e mente hinte ho ra ja'i ngue da 'yøtra 'bøt'e, hin'ya rä mpunnbi rä ts'oqui.

23 Nuya ja rä ximhäi, para ngue dä gommanho yø cosa i ja, mama hyonitho rä ji yø zu'ε m_i tho ngue rä 'bøt'e, ngue majapi yø cosa. P_e nup'u mahets'i ya, xquet'a bí jap'u rä 'bøt'e ngue mā datho ja rä ts'edi. 24 Janangue rä Cristo ya hinga guehra nija ja ua ja rä häi bi hocyø ja'i ja rä 'befi ngue rä mmäcja ya. Porque rä nija ja ua ja rä ximhäi, hontho uhra forma te bí ja mahets'i. Rä Cristo p'uya, ya bi yarb_u mahets'i bí 'bu Oja ngue dä mäxçah_u. 25 A nuna rä 'bet'o mmäcja ua ja rä häi, nup'u ja rä cuarto mathoguito xa ndaxqui, njeya njeya cat'ambo ra mmäcja ngue bi pörpabi rä ji yø zu'ε i tho, ya hingrá jise bi pøt'e. P_e rä Cristo hinga xøxti dutho ngue hõnda gohi ngue rä 'bøt'e. 26 Nu'mø da ngu'a ngue xøxti dutho, asta gue'mø mamba fa'a nximhäi xtabá ts'annbi ngue xøxti dutho 'mø. P_e nuna te bi nja ya, nu'mø ni ma da gaxyø pa, rä Cristo bi zocua, 'ne bi ndäse ngue da tho. P_e n'na nditho bi du para zantho, da gohi ngue rä 'bøt'e. Bi gurpi gätho yø ts'oqui yø ja'i. 27 A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bui, gätho ja ngue da du, p_e hõnda n'na ndi da du. M'mefa p'uya da hyaspabi rä güenda Oja te xa n'yo yø ja'i. 28 Njarbutho rä Cristo ya, n'na nditho bi du, bi gohi ngue rä 'bøt'e. Mandøngu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. A nuyá, mahõnda ep'u ya, p_e ya hinda 'yεhe ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yεhe ngue da yanyø ja'i nuya tøm_i ngue da ep'u.

10

1 Nuna rä Moisés bi 'yotra ley da n'yo yø judío. P_e nuna rä ley bi 'yot'i, tengutho 'mø ngue drá xatho na te rä nho ja ngue di nja m'mefa. Porque cona ley, himbi nequi xanho hanja na rä hya di nja m'mefa. Nuya yø ja'i m_i thanne Oja, m_i øtyø 'bøt'e di manda rä ley.

Pe nuna ra 'bøt'e øtyø ja'i, hinxma ma hajpabi yø ts'oqui yø ja'i na, porque njeya njeya øtho ra 'bøt'e yø ja'i mahøn'a. ² Nu'mø ngue da gue'a di nhohrá ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley, ya hinni mantho ngue da 'yøtyø 'bøt'e yø ja'i 'mø. Porque nu ra ja'i øtra 'bøt'e, n'na nditho 'mø ena ngue di hocrá ts'oqui, ya hingui nne ngue nimantho da du rá mmái ra ja'i da 'yena ngue ja rá ts'oqui. ³ Ja di nequi p'uya ngue nuya yø ja'i njeya njeya øtho yø 'bøt'e, i sodyø mmái ngue jadyø ts'oqui. ⁴ Nu rá ji ra ndani ogue ra chivo 'mø bi tho, hinxam'mø da zä da hyajpa yø ts'oqui yø ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mø ya ja ngue da ecua ja ra ximhäi, enna hya bi xi Oja: "Nu'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue pøt'e, hingui nnu manho ngue gue'a di hocyø ts'oqui yø ja'i'a. Sinoque guá sänni ngue bá nja ma do'yo ngue guehna da gohi ngue ra 'bøt'e na. ⁶ Nu'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue øt'a'i ra 'bøt'e, 'ne uhyø ngø, zøp'u ja ra altar ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i, ya hinga gue'a gui nnu manho'a ya. ⁷ Janangue di engä p'uya: Di 'bucä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te gui nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yena.

⁸ Rá madi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yembj ngue i pautho ngue Oja hingui nnu manho'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue ørpabi ra 'bøt'e ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i. Ni xinga gue'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue uhyø ngø p'u ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'u ja ra ley'a te gä øtyø ja'i, pe ngutho hingui nnu manho Oja te øtyø ja'i. ⁹ Pe ra Cristo mahømbi xi Oja, bi 'yembj: "Di 'bucä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te gui nnu manho", bi 'yembj. Ja di nequi ua ya ngue ya bi zep'u'u yø 'bøt'e mi øtyø ja'i, go da zε'a te bi

'yøtra Cristo bi gohi ngue ra 'bøt'e. ¹⁰ Porque ra Jesucristo bi 'yøt'e te nnu manho Oja. Pe n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹¹ Pe nu'u yø mmäcja ngue yø judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja. Pe nuya yø 'bøt'e øtyø ja'i, hinxam'mø da zä ngue da hyacra ts'oqui ya. ¹² A nuna ra Jesucristo, hønada n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e. 'Ne ya bi hup'u ja rá 'nyei Oja ya. ¹³ A nup'u bi 'bahya, tømtho ngue da dapi gätho yø nsaiui. ¹⁴ Ja di nequi ua ya ngue n'na nditho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e ngue di punnbabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁵ Ya di pahmu ngue majuanj na ra hya na, porque ngu'a mmanña Espiritu Santo p'u ja ra Maca Libro ngue ena: ¹⁶ "Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi di mma ngue ga cocä'be yø ja'i Israel. Nugä p'uya, ga japyø ja'i ngue da dinyø mmái hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e", en'Oja. ¹⁷ Mahøn'a emp'uya: "Ya hinni mantho ga mbennbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yena. ¹⁸ Janangue nuyä, Oja ya bi punnga ma ts'oquiha. Ya himmä hyoni ngue ra 'bøt'e ga ørpahø Oja ya ngue di hoga ma ts'oquiha.

¹⁹ A nuua ja ra ximhäi, nup'u ja ra xequi mathoguiho xa nduxqui, hønðra 'bet'o mmäcja mi sä da yut'i. Pe nuya ma zi cu'ahø, gä da zä ga thohmu p'u ja rá hmi rá dä Oja ya. Porque guesε ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquiha. ²⁰ Mi zä mi du ra Jesucristo, bi xocra jut'i nu'a mi jurpu ha 'bu Oja. Bi xogahø ra 'yu ngue da zä ga thohmu p'u 'bu Oja. ²¹ Nuna ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjahø ya, guehna fäxcahø p'u ha 'bu Oja naya. ²² Janangue ma ga cuathø p'u ha

'b_u Oja ya. Ga thanne co gátho ma mm_uih_u, hinjam'm_o ga nyob_{en}ih_u na ma nt'ec'ei_hu i ja. Nu'a ma ts'o n'yomf_{en}ih_u m_i ja, ya bi 'beque. Da gueh_{ma} do'yoh_u, bi meque para ngue da z_a ga thoh_mu p'_u 'b_u Oja. ²³ Ma ga ha ra ts'edi ga ec'ei_hu ngue di nja ya y_o hya di tomhm_u di nja. Porque nuya y_o hya xa yat'Oja ngue di nja, di njah_{ma}. ²⁴ Xquet'a ma ga honi ha gdá nhyath_u ra ts'edi ngue man'na gdá mah_{ma} mmic'ei n'na ngu n'naj_u. 'N_e ga ha ra ts'edi ga oth_u ra nho. ²⁵ I 'b_uhy_o 'y_{ec}'ei ngue ya hingui pap'_u ha di mpeti y_o mmi'y_{ec}'eiui ya. P_e hingui ja ngue ga tenthoh_u'a te ot'_u, sinoque ma ga mmäh_a p'_u ha di mpeti y_o 'y_{ec}'ei, ga nhyatr_a ts'edi n'na ngu n'naj_u. I ja ts'edit_ho ngue gue'a ga oth_u'a, porque ya gui nnuh_u, man'na ni guaty_o pa ngue da ep'_u ma Hmu_hu Jesucristo.

²⁶ P_e nu ra ja'i ngue ya pad_i ndana ra hya majuan_i, 'n_e s_{am}ni ngue ya di m'm_u'a ngue ra nts'o da 'y_{ot}'e, m'm_efa ya hin'y_u ra 'b_{ot}'e di nhohr_a ts'oqui da 'y_{ot}'e. ²⁷ Sinoque hondr_a ndate sibi di danz_o da japy_o nsaiui Oja 'm_o bi hyasp_a ra güenda, gue'a t_o'mi di nth_{eu}'a. ²⁸ Conque ra ley bi 'yotr_a Moisés, nu'm_o to mi festho'a te ra hya mmamp'_u ja ra ley, co yoho hyu y_o testigo da hy_{or}pa ra hya, ya hinjond_i hu_equi, sinoque da tho. ²⁹ A xiya 'm_o, zhague ngu gangu ra castigo da thogui te'o f_{es}patho te mmanná Ts'ant'_u Oja, da 'y_{em}bi ngue hinte ni b_{on}tho ngue bi du rá Ts'ant'_u Oja? Conque gue'a i du'a ngue bi hocr_a 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o y_o ja'i. P_e y_o ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di un_i, i thenma hyathobi. ³⁰ P_e ya di pah_mu te da 'y_{ot}'Oja. Porque bi 'y_{en}a: "Nug_a go ni 'y_{eh}ma xi ga jag_a ra castigo. Go ga jut'_a'a te oty_o ja'i", bi 'y_{en}a. 'N_e bi man'Oja ngue da hyasp_a ra güenda' u y_o ja'i ya o rá 'y_e. ³¹ Nuna

Oja majuan_i ngue 'b_ui, nu te'o da japa castigo, ra ndussutho te da thogui.

³² Dam_i b_{em}hm_u y_o pa xa thogui, nu'm_o rá ts'utho xqui 'y_{ec}'ei_hu ra hya ya. Mathoguitho gá s_{ah}u ra n'_u ngue bi z_u'ah_u y_o ja'i. P_e gá hyät'i gá seti te bi 'y_{ot}'ah_u y_o ja'i. ³³ Bi nja y_o pa ngue bi mpeti y_o ja'i ngue thenma hya'ah_u, 'n_e bi un'ah_u. M_i'da ni mmi'y_{ec}'ei_hu p'_uya gui h_{eth}oh_u ha gui uny_o ja'i, p_e hingá sutho gui 'y_{ot}'e ngue ni amigoh_u'u to ma'ani. ³⁴ Nu' u y_o 'y_{ec}'ei bi ma f_{adi}, gá f_{ats}'i ngue gá unhn_u te honi. Nu'm_o bi f_e'a te gui p_{esh}u, ast_a ja'ah_u mpäh_a, porque gui pah_mu ngue ma datho di mu_i na ra nho gui nth_{eh}u p'_u mah_{ets}'i, 'n_e para zantho i ja na. ³⁵ Dam_i hyah_u zamm_ui ngue gui sigue da ngut'a gui 'y_{oth}u y_o pa di map'_u. Porque xand_ongu ra njut'_i bi ja mah_{ets}'i. ³⁶ H_{ont}'a ja ngue gui 'y_{oth}u ya, dam_i seti te gá ra n'_u gui thoh_mu. Dam_i ja ndumm_ui gui 'y_{or}pah_u rá päh_a Oja, n'namhm_a ngue di toca'ah_u na ra hya xa yat'Oja ngue di nja. ³⁷ Porque nt'ot'i p'_u ja ra Maca Libro na ra hya bi man'Oja ngue ena: "Ya himma 'ya'atho y_o pa ya, ngue da ep'_u'a ja ngue da eh_e. Ya hinni mantho da hm_{anya} ngue di 'b_{ety}o pa. ³⁸ Nu ra ja'i bi nhohr_a ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'y_{ec}'ei_gui. P_e nu ra ja'i h_{ep}'u ma hya, ya h_{in}d_i nnu manho te ot'e". ³⁹ Ague ma zi cu'ah_u, hing_a h_{eh}mu p'_u Oja, porque y_o ja'i h_{ep}'u Oja, gue' u di m'm_e'u. P_e nuj_u, ngue dá ec'ei_hu Oja, ya di nyanma teh_u.

11

¹ Nu ra ja'i ec'ei ngue majuan_i te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuan_i ngue di nja'a te t_o'mi di nja. P_e di segura ngue majuan_i di nja, madague'a ngue tobe hingui nnu

te 'be'a ja ngue dī nja. ² Nuna Oja, bi nu manho 'da yø nyogui ja'i xa m'mähma njam'mø porque bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja.

³ A nuyá, ngue dí εc'eiha ngue majuanī te mman'Oja ya, ya dí pahma xanho ya ngue Oja høntho bī mā ngue dī nja ra ximhäi, 'bexpi nja. Nu'a te gä dí nnuha ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque mā m'met'o hīn tema cosa mī ja.

⁴ Nu ra Abel bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Janangue nu'a rá 'bøt'e bi 'yøt'e bī nu manho Oja. Pe nuna rá 'bøt'e ra Caín, hīmbi nu manho Oja. Janangue dī nequi ngue Oja bi hojpabi rá ts'oqui ra Abel ngue bi 'yεc'ei. A nuyá, madague'a ngue ya xā ndu ra Abel, pe di sigue xāngathoha ngue gā øthā tengutho bi 'yøt'e ngue bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja.

⁵ Nu ra Enoc bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bī ma mahets'i. 'Beximbī du na, ya hīnha mambī thīngua ja ra ximhäi, porque Oja bi zits'i. 'Nε mmamp'u ja ra Maca Libro ngue Oja mī nnu manho te manī n'yo ra Enoc, m'mεfa p'uya bi zits'i. ⁶ Pe nu ra ja'i hīngui εc'ei ngue majuanī te mman'Oja, ya hīngui sä da 'yεnna ja'i ngue nnu manho Oja te gā 'yo. A nuyá, nu ra ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue da 'yεc'ei ra ja'i ngue majuanī 'bu Oja, 'nε da 'yεc'ei ngue nu'u yø ja'i hon'Oja, gue'u dī nsixui Oja'u.

⁷ Nu ra Noé bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Bi 'yεc'ei 'mø mī xi Oja ngue dī nja ra ndate, madague'a tobe di 'betra pa dī nja'a te bi sifi. Pe bi hocra barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja dī nyamp'u ra Noé co 'nε'u to 'bap'u ja rá ngu. Rāngue bi 'yεc'ei ra Noé na ra hya na, ya dī nequi ngue ra ts'oqui øtyø ja'i nu'u hīngui εc'ei te mman'Oja. 'Nε bī ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yεc'ei ngue majuanī'a te bi xifi.

⁸ Nu ra Abraham bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Janangue nu'mø mī zon'na Oja, bi xifi ngue da bømp'u mī 'bui, dī map'u ja ra häi xi xifi ngue da gohmi, 'nε bi 'yøt'e te bi xifi. Bi bømp'u ja ra häi mī 'bui, bī ma. Nī xīngui padī hapu danī mpa. ⁹ Mī zømp'u ja ra häi xi yarpabi Oja ngue drá mmeti, bi dīmp'uya ngue 'bap'u yø ja'i yø mmeti ra häi. Pe ra Abraham bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja, bī mīhī hap'u dī m'mui. Bi hocyø ngun'ulu, ja bī m'map'u. Mī m'mähra Isaac, ngut'a bi 'yøt'e. Mī m'mähra Jacob, ngut'a bi 'yøt'e, guehya bi tocabi ra hya xi yat'Oja m'met'o ya p'uya. ¹⁰ Porque ra Abraham bi dø'mi ngue danī m'map'u ja ra danīhni bī ja mahets'i. Guehna ra danīhni ngue guesε Oja bi hoqui 'nε i ja para zantho na.

¹¹ Xquet'a ra Sara bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Janangue madague'a ya ra bødac'ei, pe bī m'mähra ts'ant'u bi xi Oja ngue dī m'mui. ¹² Da guehra Abraham xquet'a ya ra bødac'ei, ya bi tho ra ora p'u ngue dī m'mahyø basi. Pe madague'a, siempre bī m'mähra ts'ant'u. Guehna bī nxandi, mandøngutho yø mbom'meto bī m'mui. Nu'a gangu tengutho yø sø bī ja maya ogue tengutho yø 'bomu dehe jap'u ja rá nnengui ra jathe, hīngui sä di 'bede hangu gangu.

¹³ Gätho ya yø ja'i ya, bī m'mui, pe bi du. 'Nε hīmbi nu'a te ra hya xi yarpabi Oja. Pe comma ngue εc'ei ngue majuanī te mman'Oja, janjuanī ngue di johya porque padī xanho ngue dī nja'a ra hya dī yat'Oja ngue dī nja. Janangue mēnte ra pa bī m'macua ja ra ximhäi, bī mā ngue hīngyø ngungua, sinoque da ma, danī mpa mahets'i. ¹⁴ A nuyá yø ja'i ngue nguna ra hya i mma, ya dī nequi xanho ngue guehya yø ja'i honna häi hapu danī m'mui para

zantho. ¹⁵ Pɛ hinga guep'u ja ra häi bá pøni honi ngue daní m'mui. Porque nu'mø da gue'a, mi ja ra tiempo nu'mø xta mmengui ha bi 'yɛhɛ. ¹⁶ Nu'a ra häi honyø ja'i ngue daní m'mui, gue'a ra häi ma datho xandønho bí ja mahɛts'i. Janangue nuna Oja ya, ya hingu pɛsrá sã 'mø mmanyø ja'i ngue embi: "Ma Oja'i". A nuna Oja, ya xa hojpabi n'na ra danihni hapu daní m'mahya yø ja'i.

¹⁷ Nuna Oja, bi ne ngue da ba'a njuani 'mø ngue ɛc'ɛi'a te bi xihra Abraham ogue hin'na. Bi xihra Abraham ngue da zixrá ts'ant'u Isaac ngue da hyo, da 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Pɛ ra Abraham bi 'yɛc'ɛi te xi Oja, bi n'uni ngue xta hyo ra Isaac, xta 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te xi xi Oja ngue xi 'yɛmbi: ¹⁸ "Nu'mø bi m'mahni ts'ant'u Isaac, di nxandi, di m'mui xandøngu ni 'beto", xi 'yɛmbi. ¹⁹ Janangue ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní ja rá ts'edi Oja ngue nu'mø xta ndu ra Isaac, ma'da'yo xti m'mui. Pɛ mi zã ngue himbi du ra Isaac, ɛntho ja ma'da'yo bi m'mui, porque ra Abraham ya xi zãnni ngue xta hyo.

²⁰ Nuna ra Isaac bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue ra Isaac bi zojpa ra hya yø ts'ant'u, bi xifi ngue da dinnbabi rá njapi Oja m'mɛfa. Guehna ra Jacob 'nɛhra Esau.

²¹ Ra Jacob xquet'a bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ni ma da du, bi xi'ya yoho yø ts'ant'u ra José ngue da dinnbabi rá njapi Oja. Nguna ra hya bi ma mɛnte tosrá tøhø ngue bi danne Oja.

²² Ra José xquet'a bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ya ni ma da du, bi xihyø judío ngue da 'yɛhra pa da bømp'u ja ra häi Egipto. 'Nɛ bi zohra hya ra José ngue nup'u Egipto hinda cop'u

rá do'yo, sinoque da hyax'mø bi bømp'u Egipto.

²³ Rá papá 'nɛhra mamá ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ra pa mi m'mahra Moisés himbi zudra hya bi manda ra dast'abi, ngue nu'mø bi m'mahyø ts'ant'u yø judío, da thopi. Mi nu ngue ra Moisés mazihotho 'mø mi m'mui. Nhyushna bi 'yagui.

²⁴ Ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø mi ndan'yohu himbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede na rá t'ixu ra dast'abi p'u ja ra häi Egipto. ²⁵ Sinoque bi ne ngue 'dap'u da zãui ra n'u yø ja'i Oja. Himbi ne xta 'yøtra ts'oqui ngue xta hyep'u Oja ngue xta ngop'u mi 'bui, nup'u zits'udyø pa xti nja mpähä. ²⁶ Nuna ra Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da zã ra n'u tengutho ra n'u ja ngue da zã ra Cristo. Janangue nup'u Egipto himbi ne xtabá ngop'u ngue drá mmeti gätho ra mɛnyu mi jap'u. Porque padí xanho ngue xandøngu rá njut'i Oja di nja m'mɛfa.

²⁷ Ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Bi bømp'u ja ra häi Egipto, himbi zutho ngue mbøcue ra dast'abi. Himbi gohra mmui, porque padí ngue n'youi Oja, madague'a hingu hɛti. ²⁸ Ra Moisés bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja, bi 'bepi gätho yø judío ngue da hyo yø dɛ'yo, da zã ra ngo ngue ra pascua. Nu rá ji yø dɛ'yo da hyo, da gospabi p'u ja yø goxthi, n'namhma ngue nu'mø bi thohra anxɛ ngue da hyo yø ts'ant'u maða, ya hinda hyopyø ts'ant'u yø judío.

²⁹ Yø judío bi 'yɛc'ɛi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue bi zã bi thop'u ja ra Thenga Jathe, tengutho 'mø ngue dra 'yonhäi p'u ni 'yo. Yø mmɛngu Egipto p'uya, xquet'a bi ne ngue xta thop'u ja ra jathe, pɛ bi go'mra jathe.

³⁰ Yø judío bi 'yεc'εi ngue majuaní te mman'Oja. Nyoto ma pa bi thesra hnini Jericó. M'mεfa p'uya bi xotyø jado mađi thesra hnini. ³¹ Nuna n'na ra xisu ni hu ngue ra Rahab ra mmεngu Jericó, mará 'yots'om'mái na, xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i duui yø mmεngu Jericó, porque nuna ra xisu na, bi unna ts'aya'u yø judío bi ma bi axra hai m'met'o.

³² ¿Te 'be'a ga øt'e? ¿Ua xøgue mahyonitho ngue ga xi'ahu mi'da yø hya di 'bedi? Pε ya hinga mbongui ra ora ga xi'ahu te bi 'yøtra Gedeón, ra Barac, ra Sansón, ra Jefe, ra David, ra Samuel, co gátho yø pøngahya Oja. ³³ Nuya yø ja'i ya, gátho bi 'yεc'εi ngue majuaní te mman'Oja. Janangue 'bu i'da bi 'yøtra tunhni, bi dapyø dast'abi mi nzaqui te mi mma. I 'bu i'da ngue bi 'yøtra ts'ut'abi xanho, bi nthui rá njapi Oja xi yarpí. I 'bu i'da ngue bi t'ennbu 'buhyo zate, pε himbi za yø zate. ³⁴ I 'bu i'da ngue bi thørbu ja ra sibi, pε himbi nzø. I 'bu i'da, ya ja ngue da tho conna juai, pε pongui. Nu'u yø ja'i t'εmbi ngue hinga njuaní, gue'u bi hya ra ts'edi ngue bi ma ra tunhni 'nε bi dapyø nsaiui. ³⁵ I 'bu i'da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'mai.

I 'bu i'da p'uya, i nthut'i ngue ma'ani, sifi ngue nu'mø da hyep'u Oja, ya di mpommi ra ndate. Pε bi n'uní ngue da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø dani nja ra mbεnnate m'mεfa. ³⁶ Mi'da p'uya, bi zä ra n'u ngue bi 'bei. 'Nε bi zä ra n'u ngue rá n'yemma hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyo cadena, bi ma fadi. ³⁷ Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bando. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pε hingui nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu.

Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'u bi zä ngue hin'yu ha di nsäya. Bi nøpa he yø xide'yo ogue yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zä ra n'u ngue hyoya. 'Nε bi ma ma'ani, gä ra dummai ga 'bai. ³⁸ Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin haru da hyannbabi yø ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhai. Pε bi zä ra n'u ngue bi n'yo dapo, ni xingui padi haru dani mpa. Bi n'yop'u ja yø daxant'øhø. Bi m'map'u ja yø 'bido. Bi m'map'u ja yø hyado brá ja mbo hai.

³⁹ Gätho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yεc'εi ngue majuaní te mman'Oja. Pε tobe himma t'unitho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni. ⁴⁰ Porque Oja bi zänni ngue himbi nequi xanho hanja ra hya, asta guehyø pa dí 'buhmu ya. Ya xa nzän'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i 'da gdá nuthohu na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dacu.

12

¹ Ya dí nnuhu ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'u bi thogui, porque bi 'yεc'εi ngue majuaní te mman'Oja. Da guεcju ya, ma ga seti hangu ra n'u ja ngue ga thohmu. Nu'a dí padi ngue da 'yørcahu ra nts'oni, ma ga εnhmu n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'oqui di ts'onga ma nt'εc'εhu, ma ga hehmu p'u'a. Ma ga ja ndummai hu yø pa di map'u ya, ngue nu te nneju Oja gdá n'yohu, gue'a ga øth'u'a. ² Zant'a da zo ma mmaih ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue dá εc'εihu ngue majuaní te mman'Oja na. 'Nε go guehna da 'yøt'e ngue para zantho ga εc'εihu xandønho. Nuna ra Jesús, mađague'a ngue ra 'be'isä ngue to tup'u ja ra pont'i, pε nuna himbi 'besrá sä. Bi zeti hangu ra n'u bi thop'u ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mø mi tho'a te ra n'u bi zä, ma datho ja mpähä ngue dani mmip'u ja rá n'yai Oja. ³ Nu'mø mi anyø ts'oc'ei na ra Jesús,

damí bɛmhm̄ hangú r̄a n'ɛ bi z̄a. Janangue nuyá, 'yo di cohn̄i mm̄ih̄ 'm̄o dí s̄ah̄ r̄a n'ɛ. ⁴ M̄ente guí hon̄i ha gdi hyeh̄m̄ p'ɛ r̄a ts'oc̄ui ja ua ja r̄a x̄imh̄ai, tobe h̄ingui s̄a d̄a hyo'ah̄ ȳo ts'oc'ɛi.

⁵ M̄ami pumb̄en̄ih̄ n̄a r̄a hya xi'ah̄ Oja ngue ya ȳo bas̄i'ah̄. Nup'ɛ ja r̄a Mac̄a Libro, nt'ot'i p'ɛ r̄a hya ngue bi 'yɛn'Oja: "Ague ma bas̄i'ah̄, damí hyac̄j̄ r̄a güenda x̄anho hanja ngue fep'ah̄ Oja. 'Yo di cohn̄i mm̄ih̄ 'm̄o di h̄ec'ah̄ Oja te guí ̄oth̄. ⁶ Porque Oja, nu'a r̄a ja'i di mad̄i, nu'm̄o h̄inga gue'a ̄otra ja'i, di hejpi. Nu ȳo ja'i ngue ya ȳo bas̄i Oja, nu'm̄o h̄inga gue'a ̄t'e, i fei". ⁷ Nu'm̄o ngue guí s̄ah̄ r̄a n'ɛ, damí bɛmhm̄ ngue nuna Oja ̄t'e ngue ȳo bas̄i'ah̄, gueh̄na fep'ah̄ n̄a. Porque ḡatho ȳo bas̄i, nu'm̄o h̄inga gue'a ̄t'e, i fehȳo papá. ⁸ Ḡatho'ɛ ȳo bas̄i Oja, ḡa i fei, p̄e nu'm̄o h̄ingui nne ngue d̄a m̄ep'ah̄ Oja, ̄ha di z̄a guí 'yɛmb̄i ngue n̄i Papá Oja 'm̄o? ⁹ Conque nu'm̄o mará ngüej̄, nu'a ma papá bi tecj̄. Nu'm̄o h̄inga gue'a dí ̄oth̄, i fegbah̄. P̄e xquet'a dí nnu mansuh̄. Janangue nuyá, goma gue'a ma Papá bi 'bu mah̄ets'i ga ɛna ngue h̄inga ̄orpahu ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomf̄en̄ih̄. ¹⁰ Conque ma papá n̄a 'b̄acua ja r̄a x̄imh̄ai m̄ente r̄a pa bi tecj̄, i fegbah̄ 'm̄o ɛna ngue ̄orçah̄ r̄a n̄ho. P̄e nuna Oja 'm̄o ngue i fegbah̄, m̄ajuani ngue n̄i 'yup'ɛ te ̄orçah̄, porque ḡa r̄a n̄ho ̄t'e. I nnepe ngue ḡa r̄a n̄ho gdá n'yoh̄, tengutho Oja ngue ḡa r̄a n̄ho ̄t'e. ¹¹ Nu'm̄o ngue bi m̄egbah̄ Oja, di s̄ah̄ r̄a n'ɛ, h̄ind̄i nnu manhoh̄ r̄a m̄fei di jacj̄. P̄e nu'm̄o bi d̄inma mm̄ih̄ ngue d̄a ȳorçah̄ r̄a n̄ho'a te ̄t'e, ya hu ma mm̄ih̄ p'ɛya. Ya man'natho ḡa ja ndum̄m̄i ḡa n'yo manhoh̄.

¹² Janangue nuyá, damí hyah̄ r̄a ts'edi ya, di nd̄a x̄and̄onho n̄i n'yomf̄en̄ih̄. ¹³ Damí hyaxh̄ n'na r̄a hoga n'yomf̄en̄i ngue guí n'yoh̄ x̄anho, n'namh̄ma ngue nu'ɛ ȳo ja'i h̄ingui pad̄i di n'yo x̄anho, d̄a d̄inȳo mm̄i ndana r̄a 'ȳu njuantho.

¹⁴ Damí ja ndum̄m̄i ngue 'yo gad̄i njunth̄. Damí hyeh̄m̄ p'ɛ'a te ḡama nts'o i ja. Porque h̄inda nu Oja ȳo ja'i h̄ingui nne d̄a hyep'ɛ r̄a nts'o. ¹⁵ Damí hyamhm̄ n̄a rá mate Oja nne di 'da'ah̄, 'yo gad̄i costhoh̄. Damí mf̄ah̄m̄ x̄and̄onho, man'nan'yo mi 'ȳoth̄ ngue to d̄a b̄oni di ts'onnbabi rá nt'ɛc'ɛi ja mi'da ȳo ja'i. ¹⁶ 'Yo gȳo 'yots'om'm̄aih̄. 'Yo guí ̄oth̄ tengutho bi 'ȳotra Esaú ngue bi m̄espatho rá njapi Oja. Porque nuna r̄a Esaú, mi z̄a mi ntu manthuh̄, h̄onda n'na r̄a nts'ih̄m̄e i pá'a rá erensia mad̄i tocabi porque gueh̄na ma dana. ¹⁷ Guí pah̄m̄ te bi 'ȳotra Esaú. Januani ngue hangú r̄a mb̄en'a m'm̄efa ngue x̄ta nzo rá 'yɛ'a te mi ja xti unná papá. P̄e ya h̄imb̄i z̄a ha xti japr̄a hya. Madagüe'a ngue januani ja r̄a zon'a m'm̄efa, p̄e ya h̄imb̄i d̄ini ha xti xotra hya xi 'ȳot'e.

¹⁸ Ague ma zi cu'ah̄, nuna r̄a cohi bi 'dacj̄ Oja ngue gdá n'yoh̄ ya, ma'da'yo n̄a, h̄inga 'da'iguui'a r̄a nyogui cohi bi t'unna m'm̄et'o ȳo judío ngue d̄a n'yo. Nu'm̄o m̄ambi t'unna nyogui cohi ȳo judío ya, nu'a r̄a t'oh̄o ja ua ja r̄a x̄imh̄ai bá nya Oja, ja bi map'ɛ. Bi nu ȳo ja'i ngue di yoxni ȳo sibi. Bi nu ȳo ja'i ngue ja r̄a ts'a'bexui. Bi nu ȳo ja'i ngue 'yo r̄a ndate ndah̄i. ¹⁹ Bi 'ȳohȳo ja'i ngue ya ȳo corneta. Bi 'ȳohȳo ja'i ngue bá nya Oja ngue nzof̄o. Nuya ȳo ja'i bi 'ȳode ngue ts'of̄o, bi nsu. Janangue bi 'ȳadi ngue ya h̄inni mantho d̄a 'ȳode tema hya mman'Oja. ²⁰ Porque ̄ode te bi man'Oja ngue ma da

n'na ra mbo'õni^{tho} da guarb^u ja ra nexant'õhø, da tho ngue da 'b^undo, õgue da tho conyø lansa. ²¹Janjuani ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'n^εε ra Moisés bi 'y^εna: "Nugui, astã dí huaqui ngue dí su".

²²A nu^u ja, nup'^u nnã mãhã, gue'a ra t'õhø Siõn bí ja mah^εts'i ja ra hnini bí 'b^u Oja, ja nnã mãhã p'^uya. Guehna ra Jerusalén bí ja mah^εts'i naya. Nup'^u, xinga m'medetho yø mahua^hi yø an^ε i 'b^ui. ²³Nu'mø gã bi mpeti yø an^ε ngue da 'y^εspabi Oja, 'dap'^u gã m'mãm^u ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuh^u p'^u mah^εts'i. A nuna mã Ojah^u guehna ra ts'ut'abi na ngue gãtho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'n^ε xa hoj^upabi Oja yø ts'oqui, gã dadi ncu^u ya. ²⁴Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi mãni, i ja rá ts'edi ngue di hoga mã ts'oquih^u, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'ast'abitho.

²⁵Janangue nuyá, dami mfãhm^u xandõnho ya, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui f^εspathoh^u rá hya na Oja nzocj^u. Ya gui nnuh^u ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi m^εspatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhãi. Goma guehya ngue gui 'y^εna gã mpomhm^u ra castigo 'mø gã f^εspathoh^u te mman'Oja nuna bi nzocsegah^u astã mah^εts'i. ²⁶Nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø bá nya Oja ngue nzohyø ja'i ua ja ra hãi, astã di 'yan'ahãi. A nuyá, mahøn'a ^εn'Oja: "Nu'mø ngue hõndã nyagã ya, gã øt'e ngue di 'yan'ahãi 'n^ε gã øt'e ngue di 'yan'a te bí ja maya", bi 'y^εna. ²⁷Ngue nguna ra hya mman'Oja da yør'mø hõmbã nya ya, ya di n^εqui ngue Oja da hyajpabi yø 'b^εfi te gã bi hoqui. Nu te da bõni ngue hĩndi 'yani, gue'a di nja para zantho'a. ²⁸Nuna ra x^εqui hĩndi 'yani, guerp'^u ha di manda

Oja ja gã m'mãm^u p'^u. Janangue nuyá, ma gã ja mammadih^u Oja ya. Ma gã thanneh^u Oja tengutho nnu manho ngue gã ørpah^u. Porque Oja ní 'yup'^u ngue gã mathogutho gã nnu mansuh^u. ²⁹Porque Oja ra ndussutho, tengutho ra sibi ngue di juadi udi ha sudi.

13

¹Hangu ra pa, dami mma^udi n'na ngu n'na'ah^u, tengutho 'mø ngue ^εga di ncu^u. ²Mami pumb^εni^uh^u ya, ngue nu'mø to bi zøp'^u ja ni ngu^u, dami unhn^u ra ts'ãya. Porque 'b^u i'da yø ja'i di unna ts'ãya p'^u ja yø ngu, p^ε hingu^u pad^ui ngue'mø yø an^ε Oja'ã di unna ts'ãya.

³Nu'mø to bi n'ofãdi, dami fãxh^u te honi. Dami fãxh^u gui 'yø'ni güendah^u tengutho 'mø ngue go gdi ofãdih^u. Gui fãxh^u'ã sã ra n'^u ngue ma'uni. Gui 'yø'ni güendah^u ^εntho go gui thohmã'a te ra n'^u thogui.

⁴Nu gãtho yø ja'i ya xa nthati, da zupyø nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mãm^umi. Porque Oja da hyaspabi ra güenda yø 'yots'om'mãi.

⁵'Yo sã gui ^εmhm^u ngue gue'a ra m^εnyu mã datho di muui. Dami conformahã'a te ts'ã macosa di 'da'ah^u Oja. Porque Oja i ^εna: "Nugã, hĩn dadi pumb^εni'i". 'N^ε hinga hec'atho'i". ⁶Janangue nuya mã mmui gdã mamhm^u na ra hya ja ua ya ngue ^εna: "Nuna mã Oja, guehna fãxcagui na. Ya hĩndi sugã 'mø ja temã hya mb^εngagui yø ja'i".

⁷Dami b^εmhm^u te man^ui n'yo'ã yø mamhya bi xi'ah^u rá hya Oja. Dami m^εpyahã'a te ra nho bi 'yøt'e m^εnte bi m'mãi, da ngu'a gui yøth^u. A nuya yø mamhya mi d^u xanho yø nt'εc'εi ya, dami njath^u p'^uya, di nd^u xanho ni nt'εc'εih^u.

8 Nunā rā Jesucristo, ngu'mō yō pa xā thogui, xī mmangūdyā, xūetho para zantho nā, hīnjām'mōe ngue dādī mpādi. 9 Janāngue mamī n'unī da thā'ahū ngue hōnt'o bi zā mā xādi gui tēnhnū ngue hīnda 'da'iguui nā rā hyā guī εc'ēihū ya. Dāmī hyānnbahū rā mātē Ojā di 'da'ahū, gue'a di zajnī nt'εc'ēihū'a. 'Yo di hā'ahū ya yō ja'ī hajtho te si, porque hīngā gue'a di zacrá nt'εc'ēi rā ja'ī'a ngue dā hyajtho te dā zi.

10 A nuju, guehna rā Jesucristo dī nnōpā 'bōt'e ngue dī nhohmā ts'oquihū. A nuyā yō 'bet'o mmācja ngue yō judío, 'be ho yō zū'ε ngue ōrpābī rā 'bōt'e Ojā ya, 'nε ja rā 'bōt'e ngue hīn'yū rā nt'ēdī dā za rā ngō pōtyō ja'ī. 11 Nū rā ji rā zū'ε i tho, hāxra mmācja nī ma mbonnija, ja rā xēqui mathoguitho xā ndūxqui ja bi porbū rā ji gui nhohyō ts'oqui yō ja'ī. Rā ngō p'ūya bi nt'ūdi māxōts'e rā hnīnī. 12 Njarbūtho rā Jesús, bi zā rā n'ū ngue bā tho māxōts'e rā hnīnī. Nū'a rā ji bi mām'mō mī dū, guehna nnōpā 'bōt'e yō ja'ī ngue i nhohmā ts'oquihū nā. 13 I ēmbyō ja'ī ngue rā 'be'isā te t'ōrpā rā Jesús ngue bā tho māxōts'e rā hnīnī. Pē ma gā tēnhmahū rā Jesús, madague'a t'ēmbi ngue rā 'be'isā ngue dī εc'ēihū rā Jesús. 14 Porque nūa ja rā xīmhāi, hīn'yū gāhū ua n'na rā hnīnī ngue di ja para zantho. Sinoque dī tōmhmū mān'na rā hnīnī, nūnā ja ngue dī nja m'mēfa. 15 Janāngue nuyā, ma gā ja māmādihū Ojā para zantho, porque nūnā rā Jesucristo mā 'bet'o mmācjahū p'ū 'bū Ojā, go guehna hāxprū 'bū Ojā'a te nnā ja māmādihū Ojā nā. 16 Mamī pūmbēnīhū, zant'a dāmī 'yōthū rā nho, guī fāxnī mmīc'ēihū co nū'a te guī pēshū. Porque gue'a dī nēqui ngue gādī ja māmādihū Ojā'a. A nū'mō ngu'a guī 'yōthū, da

nūmanho Ojā te guī ōthū. 17 Nū'ū yō n'yōhū dī manda p'ū ja rā nija, dāmī 'yōt'e te dā xi'ahū. Guī 'yōrpahū masū xanho, porque gue'ū fāt'a nī tehū'ū. I padī ngue nū'a rā 'bēfi ōt'e, bā εp'ū rā pa di dāpra gūēnda Ojā. Janāngue dāmī 'yōt'e ngue di johyatho nī mādihū, 'yo guī honnbahū ngue ha di dū yō mmūi. Porque nū'mō hīngui 'yēc'ēi te xi'ahū, ya hīngui sāp'ū dā mā'ahū xanho.

18 Dāmī marchāhū Ojā, porque nugui dī εnā ngue ya xanho te nnā 'yo, 'nε dī nne gā sigue ngue nīmantho gā n'yo xanho. 19 Nū'mō gā marchāhū Ojā, dāmī 'yāhmū ngue dā yōt'Ojā ngue n'nahmantho gā mmagā p'ū gā ma nū'ahū.

20 Nunā Ojā bi 'yōt'e ngue bi bēnnate rā Hmū Jesucristo 'mō mī dū. Nū'a rā ji bi mām'mō mī dū, gue'a rā ji dī ja ts'ēdi para zantho ngue dī nja rā 'da'yo cohi i ja. I ōt'e ngue nūnā rā Cristo, guehna mā Macā Mādihū nā. 'Nε ōt'Ojā ngue yō 'yēc'ēi dī mmađi n'na ngu n'na. 21 Dī nnegā ya ngue dā 'yōt'Ojā ngue dā zāp'ū guī 'yōrpahū'a te gā rá pāhā, hīnte dī m'mēdi. Dā ne Ojā ngue connā ts'ēdi rā Jesucristo guī cohū tengutho nnepe ngue guī cohū. A nuyā, ma gā εspahū rā Cristo para zantho. Dā ngu't'atho.

22 Ague mā zi cū'ahū, dāmī 'yōde xanho nā rā hyā ja ua dī xi'ahū. Ya dá xi'ī ha gdi japi te guī 'yōthū, pē hīngā yap'ūtho pa rā hyā. 23 Dī pēn'nahū rā hyā ngue nūnā mā cūhū rā Timoteo mī ofādi, ya bi bōts'e. A nuyā, nū'mō ngue hīmma ya'atho dā zōcua ya, 'da gdā mē'be p'ū ngue gā ma zēngua'ahū.

24 Dādī zēngua gāthō'ū yō māmhyā 'būp'ū. Dā gue'ū mī'da mā cūhū, gā dādī zēngua. A nuyā mā cūhū ngue yō mmēngu Italia xquet'a di zēngua'ahū.

²⁵ Oja di japi gätho'ahu. Da
ngut'atho.

Ra Santiago

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Santiago.

¹ Nügä drá Santiago, rá mēfigä Oja, 'nē rá mēfigä mā Hmuh̄u Jesu-cristo. Dādi zēnguagā'ū mā cūngue yø mbom'mētoju ra Israel, nu'ū 'būi ndap'ū bi zā gā rá nguñi nximhāi.

² Ague mā zi cū'ah̄u, dami johyah̄u ngue'mø 'damā 'dan'yo māñ'ū guí säh̄u. ³ Porque guí pah̄m̄u ngue nu'mø guí säh̄u ra n'ū, 'nē h̄imbi nts'onni nt'ēc'ēih̄u i ja, ya māñ'natho guí seti te guí thohm̄u 'mø. ⁴ Dami seti xandønho te guí thohm̄u, n'namhm̄a ngue māñ'na di nd̄u ni nt'ēc'ēih̄u p'ūya, h̄inte da t'emb̄i ngue di 'bedi. ⁵ Nu ra ja'i ngue h̄ingui pađi ha di japi te thogui, da 'yāp'a Oja ngue da māt's'i. A nuna Oja da xānbi ha di japi. Nuna Oja emm̄ei di ho di mfāxte, h̄ingui enā ngue h̄in'na. ⁶ Pē nne da 'yēc'ēi ra ja'i ngue Oja da māt's'i, 'yo di yobēni. Porque nu ra ja'i ngue h̄inga n'nat'a mbeni, ni maua, ni man̄u rá n'yomfēni, øt'e tengutho ra jathe 'mø enna ndah̄i. ⁷ Nu ra ja'i ngue yobēni, nuna Oja h̄inte di unni. ⁸ Nu ra ja'i ngue n'na ra hya da zānni, 'nē yobēni, h̄injam'mø di tinnā mm̄ai ndana gue'a eda 'yøt'e.

⁹ A nu ra 'yēc'ēi ngue hyoya, t'emb̄i ngue h̄inte di muui, pē di johya hm̄ah̄a. Porque Oja emb̄i ngue di muui ra hyoya. ¹⁰ Pē nu ra 'yēc'ēi ngue ra mm̄em̄eti, di johya hm̄ah̄a 'mø bi dinnā mm̄ai ngue nu'a rá menyu i ja, h̄inte di muui p'ū ja rá hm̄i rá dā Oja. Porque gātho yø mm̄em̄eti da thotho. Ya guí nnuh̄u yø paxi 'mø bi ndøni, h̄inga ya'a ra pa hāt'i. ¹¹ Nu'a gā mpa ra hyadi 'mø mā pa, ra paxi da 'yot'i, ya da dāhrā døni, ya di

m'mē'a te ganho. Njarbatho ra mm̄em̄eti 'mø di xandra menyu ya ngue nnepe xangu di nja, pē nu'mø bi du, da zotrā menyu xa xandi.

¹² Ra mm̄en̄thi di nthēui ra ja'i da zet̄i hangū ra n'ū da thogui. Porque nu'a da zet̄i te thogui, mm̄an'Oja ngue para zantho 'dap'ū di m'māhm̄i. Gueh̄na di yarpabi Oja ya yø ja'i di mā Oja co gātho yø mm̄ai naya. ¹³ Nu'mø te'o so rá mm̄ai ngue da 'yøtra nts'o, 'yo sã di enā ngue Oja di bēnnbabi'a ra nts'o nne da 'yøt'e. Porque Oja h̄ingui so rá mm̄ai'a ngue temā nts'o da 'yøt'a, 'nē h̄indi bēnnbabi yø ja'i ngue da 'yøtra nts'o. ¹⁴ N'na ngu n'na yø ja'i, i sōsē rá mm̄ai'a ra nts'o nne da 'yøt'e. ¹⁵ Nu'mø ngue ya bi nja'a ra nts'o so rá mm̄ai ra ja'i da 'yøt'e, ya ra ts'oqui bi 'yøtra ja'i. Nuna ra ja'i ngue ra 'yøt'its'oqui, ya ndø'mate dra castigo 'mø ngue di sigue.

¹⁶ Ague mā zi cū'ah̄u, nu'a ra nts'o so ni mm̄ai guí 'yøth̄u, 'yo sã guí emhm̄u ngue Oja di bēn'nah̄u'a. ¹⁷ Porque nu'a di 'dac̄u Oja, gātho gue'a tate xanho'a. Nuna Oja bádi un'a ra nho p'ūya, gue'a bi 'yøtyø nyot'i bí ja maya. Nuya yø nyot'i ya, di pāhyø hm̄i ya, pē Oja h̄inha guí pā'a te mman'a, nu'a mma, i mma. ¹⁸ Nu'mø mā ēc'ēih̄u na ra hya majuan̄i, nuna Oja bá sänni ngue bi 'dac̄u ra 'da'yo te. Bi zigah̄u p'ū 'bahyø ja'i para ngue dyø mādi 'yēc'ēih̄u na. M'mēfa p'ūya, xangu m̄i'da yø ja'i da 'yēc'ēi ra hya.

¹⁹ Ague mā zi cū'ah̄u, nu'mø toni ja'i da zo'ah̄u, dami 'yørpah̄u maşu. Hante ngue guí nyah̄u, 'be hyacra güenda 'mø xanho te guí nne guí mm̄amhm̄u, ogue h̄in'na. Nu'mø guí mbøcueh̄u, hyacra güenda ngue'mø ni 'yup'ū guí mbøcueh̄u, ogue h̄in'na. ²⁰ Porque nu ra ja'i mbøcue, h̄ingui øt'a te ra nho

nnep'a Oja da 'yøt'e. ²¹ Janangue nuyá, dami hyehma p'u'a te gá xants'o. 'Yo nimantho guí øth'u'a te hinga njuani. Dami hyahni mmái guí 'yεc'εihú na ra hya bi manthuhú p'u'ja ni mmáihú. Anuna ra hya ná, ja rá ts'edi ngue da yan'na ni tehú.

²² Pe dami 'yøth'u'a te xán'nahú na ra hoga 'da'yo hya. 'Yo sä guí há'ni mmáihú ngue guí 'yεna ngue høntho guí 'yøxthohú ra hya. Nu'á, hin'na'a. ²³ Nu'a te'o høntho nne ngue da 'yøde te mmanna hoga 'da'yo hya, 'ne hingui øt'a te mmanna hya, i øt'e tengutho n'na ra ja'i hεtrá hmi conná hyε. ²⁴ Nu'mø hεtra hyε, i nnu rá hmi, pe nu'mø bi gú ra hyε p'u'ya, ya di pumbεni tengu rá hmi. ²⁵ Nu ra ja'i bi 'yεt'a mmái xandønho'a te ra hya di manda Oja, himbi pumbεni, nu te øde i hma, i øt'e, guehna ra ja'i di jap'a Oja te ga 'yo ná. Porque ra hya di manda Oja, tate ngue xandønho, 'ne nuyá yø ja'i εc'εi te mmanna ra hya ná, guehya ho yø mmái ngue nne da 'yøt'e te di manda Oja ya.

²⁶ Nu te'o gátho hingui sammrá jani ngue xants'o gá ya, 'yo sä di hátrá mmái, da 'yεna ngue ra 'yεc'εi. Nuna ra ja'i ná, ya säditho ngue thanne Oja ná. ²⁷ Nuna Oja má Papáhu, i nne ná ngue nu ra ja'i majuaní ngue ra 'yεc'εi, da 'yøt'e te rá nsäui rá nt'εc'εi. Da 'yørpabi ra 'báxte yø basi hinjongui 'búi. 'Nε da 'yørpabi ra 'báxte yø 'danxu 'mø hin'yú te da hyoni. 'Nε hinda 'yøtra nts'o gá 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi.

2

¹ Ague má zi cu'ahú, ngue guí εc'εihú na ma Hmuhú Jesucristo maguesε, ya hingui ho ngue'mø guí huanthohú to guí nne guí mahma. ² Xi'mø da yərbú ha gadi mpεtihú n'na ra mmεmmeti di há n'na ra mfo'yε ngue ra oro, di he ra ulu xanho. Xquet'a da 'yat'a n'na ra

hyoya hinga njuani rá he. ³ 'Nε go guí nnu mansuhú na ra n'yohú xanho rá he p'u'ya, guí 'yεmphú p'u'ya: "Dami micua ja ra nthuts'i xanho", guí 'yεmphú. Pe nuna ra hyoya p'u'ya, guí 'yεmphú ná: "Nu'a'i gá 'bähna, ogue dami micua häi". ⁴ Xi'mø ngue ngu'a guí 'yøthú, ya guí huantho to gadi mahma 'mø. Ëntho go guí nts'at'abihú ngue go guí sänhnú ndana gue'a ra ja'i di muui, ndana hinte di muui. Ya hinga hoga n'yomfεni'a p'u'ya.

⁵ Ague má zi cu'ahú, nuna Oja, ya xpá huan'nú yø hyoya ua ja ra ximhäi, ngue nu'mø bi 'yεc'εi Oja, Ëntho di mmεmmeti, hinda gue'a ja xangu rá mεnyu. Porque nuyá yø hyoya, nu'a ra nho di un'Oja p'u ha di manda, go di tocabi ya. Guehna ra nho má yat'ibi ya yø ja'i di má Oja co gátho yø mmái ya. ⁶ Pe nu'ahú gadi 'berpahú rá sä yø hyoya. Go guí nnu mansuhú ya yø mmεmmeti, conque guehya yø ja'i di puc'ahú ya. Nu'mø hinga 'yøth'u'a te di manda ya, da ma mabent'i'ahú, da ts'ixahú p'u ja ra ts'at'abi. ⁷ Ya fadi ngue guí εc'εihú ra Cristo. ¿Hanja ngue go guí nnu manhohú ya yø mmεmmeti i ya mants'o 'mø i hnøn'a rá maca thuhú na ra Cristo?

⁸ Nup'u ja ra Macá Libro i nt'ot'i p'u ra Ley i tate ngue mi'da yø ley, i εna: "Dami mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamma'di'". Nu'mø ngue majuaní guí øth'u'a te mmanna ra ley ná, ya xanho te guí øthú 'mø. ⁹ Pe nu'mø guí huantho yø ja'i gadi mahma, ya ra ts'oqui guí øthú 'mø. Ya guí fεsthohú'a te mmamp'u ja rá ley Oja. ¹⁰ Xi'mø ngue n'na ra ja'i da 'yøt'e gátho'a te nt'ot'i p'u ja ra ley, pe con n'na parte di 'bedi hinda 'yøt'e, ya fεstho ra ley. Ya satho 'mø hinte bi 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley. ¹¹ Porque guesε Oja bi 'yεna: "Yo grá 'yots'om'mäi". Mahøn'a εna:

“Yo grá hyote”. A nuyá, nu'mø hingat 'yots'om'mäi ra ja'i, pe ra hyote, ya festho'a te mmamp'u ja ra ley. ¹² Gä ra hya manho gdi nyahu. Nu'a te guí øthu, dague'a te nnu manho Oja gui 'yøthu. Porque guí pahmu ngue da thats'ahu ra güenda conna 'da'yo ley bi zän'Oja ngue di n'yo yø ja'i nuya bi nyani. ¹³ A nuyá, nu ra ja'i ngue hinda huercá mmic'eiui, hinda ma mahuequi 'mø bi thaspabi ra güenda. Pe nu ra ja'i ngue ja rá nhuçate, nu'mø bi thaxra güenda, hinte di njapi.

¹⁴ Ague ma zi cu'ahu, nu ra ja'i ena ngue ra 'yec'ei 'ne hin tema nho di nne da 'yøt'e, ya säditho ngue ena ra 'yec'ei ra ja'i. ¿Ua da zä di nyanna ja'i ngue hontho da 'yena ngue ja rá nt'ec'ei? ¹⁵ Xi'mø ngue di 'bähma cu ngue ra n'yohu ogue ra xisu, hin'yü ra ulu da hye, ogue hin'yü te da zi. ¹⁶ Nu n'na'ahu p'uya da 'yembj: “Da hyu ni mmui ya. Nuya hinda se'i ya, 'ne hingui tu ra thuhu ya”, da 'yembj. Pe nu'mø hinda unna ulu da hye 'ne hinda unni te da zi, ¿dana ra nho ena ør'mø? ¹⁷ Njarbatho ra ja'i ena ngue ja rá nt'ec'ei ya. Nu'mø hingui nne ngue tema nho da 'yøt'e, ya himma juani ngue ra 'yec'ei ra ja'i.

¹⁸ Xi'mø di 'bui to da 'yena: “Nuya 'bui to ja rá nt'ec'ei, ximmi 'bui to øtra nho”, da 'yena. Ga embaya: “¿Ha di zä di nequi ngue ja ni nt'ec'ei 'ne hin tema nho di fadi ngue gui øt'e? A nugä, ya da zä guí padi ngue ja ma nt'ec'ei co nu'a te ra nho dí øt'e”, ga embj. ¹⁹ A nu'i, guí ec'ei ngue n'natho Oja. Xanho ngue guí ec'ei ngue honda n'na Oja i 'bui. Pe xquet'a nehyø ts'onthi i ec'ei ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'u yø ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thogui. ²⁰ Nu'i, di 'be'a'i ra n'yomfeni. ¿Ua hingui padi ngue ra nt'ec'ei hin tema nho n'youi,

himma juani ngue ra 'yec'ei ra ja'i? ²¹ Nu ma mboxitahu ra Abraham bi 'yøt'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpbabi yø ts'oqui. Porque bi n'unj ngue xta hyo rá ts'ant'u ngue xta 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. ²² Ya guí nnuhu ngue hinga hontho bi nja rá nt'ec'ei ra Abraham, sinoque bi 'yøt'e te rá nsäui rá nt'ec'ei. Co nu'a te bi 'yøt'e, di nequi ngue majuanj ja rá nt'ec'ei. ²³ Ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Ra Abraham bi 'yec'ei ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yec'ei p'uya, Oja bi hojpbabi”. 'Ne Oja bi 'yøt'e ngue rá amigo ra Abraham.

²⁴ Ya guí nnuhu ngue nuna Oja, di hojpa yø ts'oqui yø ja'i ngue øtra nho. Pe ngue da 'yenna ja'i ngue hontho ec'ei, ya di punnbabi, nu'a, hin'na'a. ²⁵ Nu ra Rahab, mará 'yots'om'mäi na, pe Oja bi hojpbabi yø ts'oqui ngue'a ra nho bi 'yøt'e. Porque nu'u yø m'menhni ra Josué bi ma di axra häi, bi zømp'u mi 'bähna ra xisu. Nu'mø mi thon'u yø m'menhni, bi 'yagui 'ne bi xifi ngue n'nannj man'na ra 'yu di mengui, n'namhma ngue hinda mbent'i. ²⁶ Xi ra ja'i ngue ya xandu, ya hinte pefi. Njarbatho ra ja'i ngue himma juani ra 'yec'ei ya, hin tema nho di nequi ngue di øt'e.

3

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'ahu ya, hingui sä ngue to bi zä da 'yena ngue di nxänbäte rá hya Oja. Porque ya guí pahmu ngue nugähe ngue dí xänbätehe rá hya Oja, ma datho ngue hascahe ra güenda Oja, a nu'u hingui xänbäte nzäni'u. ² Gäthogahu ya, xangu yø nnidi hinga gue'a te dí øthu. Nu ra ja'i da 'yena ngue gä gue'a ra hya mmänya, rá nzeGui gä ra nho ga 'yo na ra ja'i na. Porque nu ra ja'i majuanj ngue padi da zamrá jani, guehna da zä da zamrá mmui ngue'a te rá pähä rá do'yo

na. ³ Nu'mø majapi ra freno p'u ja rá ne yø ndøfani, ya sã di ts'ammi p'uya, hĩte di ja. Nup'u go da t'embj di ma, ja di map'u. ⁴ Nu yø barco, xanno'ho'u. Nu'mø bi nthēui ra ndahĩ i tønħni, pē hĩngui ani. Porque nu'a di 'yoni, høntho da 'yannba rá nt'annbi ngue di n'yo, ya da ma ra barco nup'u go da nepe di ma. ⁵ A nu ma janĩhũ ya, gue'a n'na ra parte n'youi ma do'yohũ ngue zitchũ. Pē nu'mø dá nyahũ, nu'a n'na ne pøm̃ma nehũ, xangu nja'a.

Nu ra sibi ya, nu'mø ja bi mudi bi nzø, ra t'uspi. Pē da zã di juadi da 'yu'a n'na ra daxant'øhø 'mø bi ndaspi. ⁶ Njarbũtho ma janĩhũ ya, entho ra sibi na. Di ts'onna ja'i porque nu'a ra nts'o ja ua ja ra ximhãi, gã go mmañna ma janĩhũ. Brã thep'u ja ra nĩdu'a ra sibi udi. Porque mente ra pa 'bahra ja'i, 'b̃mman'u ra ja'i ngue ra ts'omhya pøñná ne. ⁷ A nu ra ja'i, i sã ngue di maxubi yø zu'ε 'b̃ui, yø zate, yø ts'int's'u, yø c'εya, 'nεhyø zu'ε 'b̃up'u ja ra jathe di maxubi yø ja'i. ⁸ Pē nu rá janĩ ra ja'i, hĩnjongui pøni ngue da hyãti da zammi. Porque gue'a n'na ra nts'o'a ngue hĩngui sã di ts'ammi. Nu ra c'εya 'mø bi za ra ja'i, i tu ra ja'i. Njarbũtho ma janĩhũ ya, mman'i'da yø hyã ngue n'youi ra ndate. ⁹ A nuyã, nuna ma janĩhũ nnã εspahũ Oja nuna ma Papãhũ. Guehna ma janĩhũ nnã samhũ yø ja'i na. Conque Oja go øt'a ngue ra ja'i ja rá te tengutho Oja. ¹⁰ Nuna ma nehũ εspa Oja, guehna ma nehũ sate na. Ague ma zi cu'ahũ, hĩngui ho ngue ngu'a ga øthũ. ¹¹ Xip'u pøhra hojtehe, hĩngui sã ngue ja da bøp'u ra ts'othe. ¹² Ague ma zi cu'ahũ, hĩngui sã ngue nup'u ja ra za ngue ra igo ja di nzup'u ra ndãt'ã ni hu ngue ra aceituna. Hĩngui sã ngue nup'u ja rá 'yu ra uva ja di nzup'u ra igo. Hĩngui sã ngue nup'u pø ra ts'othe, 'dap'u da bøhmĩ ra

hojtehe.

¹³ Nu'mø to pøni ngue ra njammãi ya, εt'ammãi ra hyã øde, ya da hnu ndana ra ja'i da 'yøtra nho. Nu'a ra hyã padi, gue'a øt'a, 'nε hĩngui εspasε'a te øt'e. ¹⁴ I ja man'na ra hyã ya, nu ra ja'i ngue ra zεya, ra nequisũ, honĩ ha di nu manhose yø ja'i, guehna ra ja'i hĩmma juani ngue ra njammãi na. ¹⁵ A nuna ra hyã pahya yø ja'i njap'u, hĩmma juani ngue Oja di b̃ennbabi ra hyã mma. Gue'a ra hyã pahyø ja'i 'b̃acua ja ra ximhãi padi. Di thēui tengutho rá n'yomfēni ra zithu na ra hyã na. ¹⁶ Porque nup'u ja ra nts'εya, ya høndra sũ ja. N'na ngu n'na yø ja'i honĩ ha di hnu mansuse, ya hĩn tema ntho ja'p'u. ¹⁷ Pē nu ra ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammãi, rá m̃ditho di nεqui ngue gã ra nho ga 'yo ra ja'i. 'Nε hĩngra nequisũ, hĩjondĩ njunt'ui, di jammansu rá mmic'εiui. I ja rá yemmãi. I øtra nho. Hĩngui huantho'a fãts'i. Co gã rá mmãi ga 'yøt'a te øt'e. ¹⁸ Nu ra ja'i di ja ndummãi ngue honĩ ha di nhojpau'i di njunt'ui, ya da zã di m'mũ mmanho m'mefa.

4

¹ ¿Ua hĩngui pahmũ hanja ngue gadi njunthũ, xøgue høndra nnemhya gui pēfi n'na ngu n'na'ahũ? Nu'a ra ts'on'yomfēni ja'ahũ, gue'a tap'ahũ'a, hĩngui sã gui 'yøthũ ra nho. ² Guĩ nnehũ n'na ra cosa, pē hĩngui sã gui tĩmhũ, gui nhotehũ p'uya. Nu'mø te ga nupabi ni mmic'εihũ, gadi εyabahũ. Guĩ fahmũ ra njunt'i p'uya, guĩ nemhya n'na ngu n'na'ahũ. Pē nu te guĩ nnehũ, hĩndĩ n'na'ahũ, porque hĩnga gue'a Oja guĩ ãphũ. ³ A nu'mø ja te guĩ ãphũ Oja, hĩndĩ 'da'ahũ, porque hĩnga gue'a ni 'yup'u di un'a te guĩ ãphũ

Oja. Hontho guí nne ngue di ja te gui umhm p'u ha guí o'ni páhäh. ⁴ ¿Hanja ngue guí hehm p'u Oja? ¿Ua hingui pahma ngue nuya yø ja'i øt'a te ga 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gue'u yø nsaiui Oja'u? Janangue nu to bi zä ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi, gue'a cohi ngue rá nsaiui Oja'a. ⁵ ¿Ua guí emhm ngue hinte ni bontho'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna Oja, bá penhna Espiritu Santo ngue da macjua. Guehna hingui nne naya ngue ga hehm p'u Oja”? ⁶ Nuna Oja, øtra mate ngue emmei faxcah. Porque nup'u ja ra Maca Libro, i ena: “Nuna Oja, hingui nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyá, nu'u hinda 'yets'i, gue'u fax'u”, i ena. ⁷ Dami nehua ya ngue gui 'yørpahú rá páhä Oja. 'Yo guí ørpahú rá páhä ra zithu, n'namhma ngue da hyc'ah p'u. ⁸ Dami 'yøt'e ngue man'na gdi pahma Oja. A nuna Oja, da 'yøt'e ngue man'na di dinni mmaih hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquih, dami hychma p'u ra nts'o gni 'yohu. A nu yø ja'i ngue di ho ra páha ja ua ja ra ximhäi 'ne ximmi nne Oja, da hyahyø mmái da hyc'p'u ra nts'o ja yø mmái yø ja'i, da den'na Oja. ⁹ Da du ni mmaih, dami m'mu ndummái ngue ja ni ts'oquih. Nu'mø to thede ngue ja mpähä, da gohi ngue ra ts'oní'a rá thede. Nu'mø gadi johyahu, da gohi ngue ra dummái'a gui johya. ¹⁰ Nu'mø gui thannehua Oja, dami m'mamma nhuçihh. Oja da 'yets'ah m'ø ngu'a gui 'yøthü.

¹¹ Ague ma zi cu'ahu, oqadi n'yembahäi te gni 'yo n'na ngu n'na'ahu. Nu te'o ngue en'a häi te ga 'yo rá mmic'eiui, oque haspa ra güenda te ga 'yo, guehna ra ja'i hingui nnu manho te mmanná ley Oja na, embi ngue hinga gue'a i mma. Pe xi'mø gui haxhu ra güenda

te mmanna ley, 'ne hingui øthü'a te ra hya mmanna ley, ya gui sänse te gdi n'yohu tengutho ra ts'ut'abi ngue di mmandase. ¹² Pe hont'a Oja 'bui ngue bi unna ley, 'ne nu'á, gue'a ra ts'ut'abi'a. Nu'á, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pe nu'ahu, ¿te go mangu'ahu ngue gui haspa ra güenda mi da yø ja'i te ga 'yo?

¹³ I 'bu i'da ngue di n'yembj: “Nuya, oque nixudi, ga mmähä p'u ja n'na ra danihni. Ga ma m'muhma p'u n'na jeya, ga honi te ga pehma, ga tahma ra menyü”, di n'yembj. Pe nu to mmanna tengu na, da 'yøhna ra hya ja ua. ¹⁴ Nu'i, hingui padi te ja ngue di nja nixudi. Hingui padi tema pa gui tu. Gui nnu 'mø ngue ja n'na ra gui, ja gui nnu ngue jap'u, ja gui nnu ya hin'yu p'u, n'na zihmantho di m'medi. Gui njarbutho ya, gui thotho. ¹⁵ Nguna ra hya ja ngue gui mma, gui 'yena: “Nu'mø da ne Oja ngue ga m'muhma njammj pa, ga øthü'a te ra 'befi da zä ga øthü”, gui 'yena. ¹⁶ Pe nu'i, ya gni 'bu'a ngue gadi 'yex'mø gui ya. 'Ne nu'a ra n'yets'i gui øt'e, hingui ho'a. ¹⁷ Nu ra ja'i padi ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pe hingui øt'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hingui nne da 'yøtra nho i padi.

5

¹ Ague gyø mmemmetih, dami 'yøhm na ra hya jaua. Ga ma'a ts'oní ngue'a ra n'u ja ngue gui thohma. ² Nu'a te gui peshu, ya xa 'ya. Nu yø hoga ulu xcá peshu, ya xa nzi yø zu'ε. ³ Xa mboxjuatho ni menyuh ngue ra oro 'ne ra t'axi. Pe ngue xa mboxjuatho ni menyuh, ya di nequi ngue nu'u yø ja'i hin'yu ra menyü, hinga 'yørpahú ra 'bäxte. Janangue guehna ra castigo gui thohma na. Porque

xoque xa petitho ni mēnyu gadi xanthu asta guehyo pa ja p'uya. ⁴ Nu'u yō mēfi bi mpep'u ja ni huahihū, hīngá unhnū yō nzābi. Di yap'ahū ngue hīngá juthū. Nuna Oja di mandas'e'a te gāma cosa i ja, øde te mmanya yō mēfi di yapate. ⁵ Nūua ja ra ximhāi, janjuani ngue gá m'mamma pāhāhū. Xogue xa noc'athohū tengutho ra ts'udi manōqui ngue dā tho. ⁶ Nu'ahū, nuya yō ja'i hīnte ndupate, go guí sāhnū ngue dā tho ya. Nuya p'uya, hīnguī tāqui te guí sāhnū.

⁷ Janangue nuya mā zi cu'ahū, ogadi xōhni mmāihū, dami tōmhū'a mā Hmūhū Jesucristo mēnte dā zōnna pa dā ēhē. Conque nu'mø bi duhrá huahī n'na ra ja'i, hīndi xōtrā mmāi, tō'mi asta gue'mø bi nja'a rá mēdi thogui ra 'ye. A nu'mø bi n'ye'a rá yondi p'uya, ya padī ngue di nxofo. ⁸ Xquet'a dami njathū p'uya, 'yo gadi xōhni mmāihū. Porque ra pa dā ep'u ra Hmū Jesucristo ya ni map'u.

⁹ Ague mā zi cu'ahū, 'yo gadi nyapi n'na ngu n'na'ahū, n'namhūa ngue hīnda that's'ahū ra güenda. Porque nuna ra ts'at'abi ja ngue dā hyaxra güenda, guehna Oja nā. Pe ya ni ma dā ep'u nā. ¹⁰ Nu'u yō pōngahya Oja hīmbi xōhyō mmāi, madague'a ja ra ora ngue bi zā ra n'u. Dami njathū p'uya, 'yo gadi xōhni mmāihū. ¹¹ Porque di pahmū ngue ra mmenthi bi nthēui ya yō pōngahya bi zeti hangū ra n'u bi thogui. Gá 'yōhmū te ra n'u bi thohra Job, 'nē bi zeti. Xquet'a guí pahmū'a te ra nho bi 'yōrpabi Oja 'mø rá nzēgui. Pe nuna Oja emmēi ja rá nhuēcate, 'nē ja rá yemmāi.

¹² A nuya mā zi cu'ahū, ja ua man'na ra hya ja ts'editho ga xi'ahū. 'Yo te guí ēxhū ntestigo 'mø guí yahū, ni xīngra c'amahets'i, ni

xīngra hāi, hīn temā man'na mā cosa guí 'yēxhū ntestigo. Nu'mø guí yahū, dami 'yēmhmū: "ahá", ya hōnt'a guí mmāmhū'a. Nu'mø guí 'yēmhmū ngue hīn'na, ya hōnt'a. Oguí nnehū ngue dā men'nahū ra castigo Oja co nuna te ra hya guí mmāmhū.

¹³ Nu'mø 'bui to sā ra n'u, dā mat'Oja. Nu'mø to di johya, dā dutyō alabansa. ¹⁴ Nu'mø to di hyēnni, dā zon'u to 'bet'o p'u ja ra nija ngue dā marpabi Oja. Dā gospa rá aceite ra dārquehi mēnte tāprá 'bāxte mā Hmūhū Jesucristo. ¹⁵ Nu'mø dā 'yēc'ei yō ja'i ngue ra Jesucristo dā 'yōt'e ngue dā yanna dārquehi 'mø aprá 'bāxte, rá dārquehi dā zā. Nu'mø sā ra n'u ra dārquehi ngue yō ts'oqui xá 'yōt'e, Oja ja rá mpunnbate. ¹⁶ Janangue nu'mø ja rá ts'oqui ra dārquehi, dā mā, n'namhūa guí mmarpahū Oja. Rá dārquehi dā zā ha hēmbi. A nu ra hoja'i 'mø ngue janjuani rá mmāi ga mmat'Oja, Oja i fāts'i. ¹⁷ Nu ra pōngahya Elías xquet'a ra ja'itho'a tenguthojū. Pe janjuani ngue rá mmāi i mat'Oja, bi 'yāpi ngue hīndi n'ye. 'Nē hīmbi n'ye nhyu jeya mādē. ¹⁸ Nu'mø mi mat'Oja mahōn'a p'uya, ngue bi 'yāhra 'ye, mahōmbi n'ye p'uya. Bi nja yō huahī yō ja'i bi uahī.

¹⁹ Ague mā zi cu'ahū, nu'mø 'bui te'o xa hyep'u nā ra hya majuanī, nu'a n'na'ahū p'uya, dā japi ngue dā pengui mahōn'a. ²⁰ Dami pahmū ya ngue nu to di 'bārpā rá mmāi rá mmic'ēiui ngue dā hyep'u ra nts'o ga 'yo, ya bi yanna ja'i mi ja ngue dā ma ra castigo. Nu te gā rá ts'oqui xa 'yōt'e, gā bi mpunnbabi.

1 ra Bɛdu

Ja ua rá mɛdi rá carta bi 'yo'tra Bɛdu.

¹ Nugä drá Bɛdu, rá representantegä rá Jesucristo. Dädi zenguagä'ɥ to bá sohyø häi, 'bɥp'ɥ ja yø 'dan'yo häi. 'Bɥ i'da p'ɥ Ponto, 'nɛp'ɥ Galacia, 'nɛp'ɥ Capadocia, 'nɛp'ɥ Asia, 'nɛp'ɥ Bitinia. ² Bá huan'nahɥ Oja ma Papáhɥ, porque nuná, ya padí te ja ngue dí nja m'mɛfa. Rá Espírítu Santo bi 'yøt'e ngue guí cohmu ngue yø ja'í Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthɥ'a te di 'bɛp'ahɥ rá Jesucristo, gue'a di hoc'a ní ts'oquihɥ'a conná nguehrá ji bí mǎni. Dí nnegä ngue ɛmmɛi di 'da'ahɥ rá njapi Oja 'nɛ da hyut'a ní mmɥihɥ.

³ Ma ga ɛspahɥ Oja, nuna rá Oja 'nɛ rá Papá ma Hmuhɥ Jesucristo. Guehna ɛmmɛi bi 'dəcɥ rá mate na, porque bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mahmu. Ma'da'yo dá m'mahmu ngue bi bennate rá Jesucristo p'ɥ ha bi t'ägui. Janangue zant'a dí tømhmɥ'a te di 'dəcɥ Oja ya. ⁴ Nu te di n'nacɥ, hingyø cosa ngue dí m'medi, ogue dí nts'oní, ogue dí m'manhni. Sinoque dí tømhmɥ'a rá nho bí ja mahɛts'i xa nzän'Oja di 'dəcɥ. ⁵ Rángue guí ɛc'ɛihɥ Oja, nuya m'mädi'ahɥ conná ts'edi Oja asta gue'mø rá pa rá nzequi. Nu'mø bi zonna pa p'ɥya, guí pahmu xandønho te gä rá nho dí n'na'ahɥ rángue bi yan'ahɥ.

⁶ Janangue damí johyahɥ ya, madague'a dí nja'mø da du ní mmɥihɥ ngue 'dama 'dan'yo man'ɥ guí thohmu. ⁷ Porque guí thohmu rá n'ɥ ngue di ts'ä ní nt'ɛc'ɛihɥ. Guí pahmu ngue rá oro, xangu rá muui, pɛ dí m'medi. Pɛ nuna rá oro, guɛp'ɥ ja rá sibi ts'ä ná ngue'mø 'datho ogue hin'na. A nuyá, nup'ɥ ja rá hmí rá dä Oja, man'natho dí

muui ná ní nt'ɛc'ɛihɥ i ja, ngue rá muui rá oro. Nu'mø guí thohmu rá n'ɥ, 'nɛ majuaní guí ɛc'ɛihɥ Oja, Oja da nu manho'ahɥ 'nɛ da 'yɛts'ahɥ 'mø rá pa da ɛp'ɥ rá Jesucristo. ⁸ Nu'a rá Jesucristo gadi mahmu ya, madague'a hingá nuhu. Nu'á, guí ɛc'ɛihɥ ya, madague'a hinguí hɛthɥ. Pɛ gadi johyahɥ co n'na rá pähá hinguí sä di hma te ganho. ⁹ Rángue guí ɛc'ɛihɥ ya, dí nyanni tehu.

¹⁰ Yø pøngahya Oja, bi 'bet'o rá hya ngue'a rá mate Oja di 'da'ahɥ. Nuya yø pøngahya ya, bi ja ndummu bi hyoní te 'be'a nne da 'yøt'Oja ha di nyanyø ja'í. ¹¹ Porque rá Cristo bi 'yøt'e ngue n'youí rá Espírítu Santo ya yø pøngahya. Nuna rá Espírítu Santo, bi japi da 'yotra hya ngue rá Cristo i ja ngue da zä rá n'ɥ, m'mɛfa p'ɥya, dí mmandasc. Pɛ nuya yø pøngahya ya, bí ne extá mbadí te'o ma ja'í na da bøní ngue rá Cristo, ogue tema pa dí m'mai. ɛmmɛi bi hyoní ha dí diní hanja rá hya. ¹² Nuya p'ɥya, bi t'ut'í ngue hinda fadi te ga mbønna hya bi 'yot'í, asta ja guehyø pa dí 'buhmu ya da fadi. A nuyá, nu te bi 'yot'ɥ yø pøngahya'ɥ, ya gá timhmu te ga mbønna hya 'mø mí si'ahɥ rá hoga 'da'yo hya ya. Porque nu to bi xi'ahɥ rá hya, gue'a rá Espírítu Santo bá 'bennbabi mahɛts'i bí hatra ts'edi. Ya gá pahmu ya yø hya ya, guehya ɛmmɛi nne da bahyø anxɛ Oja ya.

¹³ Janangue damí tanni n'yomfɛnihɥ, 'nɛ damí samɛ ní n'yomfɛnihɥ. Guí cãmfɛni guí tømhmɥ'a rá mate Oja di 'da'ahɥ 'mø bá ɛhra Jesucristo. ¹⁴ Nu te di 'bɛp'ahɥ ná Oja ma Papáhɥ, gue'a guí 'yøthɥ'a. Nu'a rá nts'o xca 'yøthɥ m'met'o 'mø hingmani pahmu Oja, 'yo nimantho guí øthɥ'a ya. ¹⁵ Nuna Oja bí zo'ahɥ ngue dyø basi'ahɥ. Nuyá, tengutho Oja

ngue tate xanho, xquet'a guí njathu p'uya ngue tate xanho te gdí n'yohu. ¹⁶ Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: "Dami 'yothu'a tate xanho, porque nugä tate xanhogä", en'Oja. ¹⁷ Nu'mø guí mmat'Ojahu, guí emhmu p'uya: "Ma Papá'i Oja", guí emhmu. Pe nuna Oja, hinda huantho ndana ra ja'i da hyaspa ra güenda te nnä 'yo n'na ngu n'naju na. Janangue jatho guí n'yo mansuhu mente ra pa guí 'yohu ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Nu'mø mam'met'o säditho te gmani m'mahmu tengutho bi 'yut'a ni mboxitahu. A nuyá, ya guí pahmu'a te ra njut'i bi nja ngue bi ma mapøhø'ahu. Nu'ahu, hingra oro ogue ra t'axi bi njut'i ngue guí mpøhmu. ¹⁹ Sinoque gá mpøhmu conná maca ji bi männa Cristo 'mø mi du. Bi tho ra Cristo tengutho 'mø bi tho n'na ra de'yo ngue da t'øtra 'bøt'e 'ne hinte mants'o di ja, sinoque di tate xanho. ²⁰ Nuna ra Cristo, hante ngue di nhohra ximhäi, ya bá ts'änbi ngue da du. Pe bi zønna pa bi m'macua ja ra ximhäi 'ne bi du conná nguecju. ²¹ A nuyá, rángue gá pahmu ra Cristo, ya guí ec'eihu Oja ya. Nuna Oja bi xoxpu ha bi t'ähra Cristo 'ne bi 'yεspabi. Janangue nuna guí ec'eihu ya, guehna Oja na. A nu'a ra nho bi ja mahets'i guí tømhmü, guehna Oja di 'da'ahu na.

²² Nu'a te mmanna ra hya majuaní gue'a guí øthu'a, nu'a ra nts'o mi ja ni mmaihü m'met'o, bi hyacra Espíritu Santo'a. A nuyá, ya majuaní gadi mahni cuhu ya. Janangue dami ja ndummái guí sigue guí mahni cu n'na ngu n'na'ahu. ²³ Nuna rá hoga 'da'yo hya Oja, i ja para zantho na. Rángue gá 'yεc'eihu na ra hya ya, ya ja'ahu ra 'da'yo te. Himbi n'na'ahu ra te ngue di njap'u rá nzeGui, sinoque guehna ra te i ja para zantho bi n'na'ahu. ²⁴ Nt'ot'i p'u

ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu gätho yø ja'i 'bui, tengutho yø paxi ngue da thotho. Nu'a ra nho ga 'buhyo ja'i, tengutho yø døni yø paxi ngue da thotho. Ra paxi da 'yot'i, da dährá døni p'uya. ²⁵ Pe nuna rá hya Oja, ja para zantho na". Nuná, guehna ra hya na ngue ra hoga 'da'yo hya bi ma ma øte'ahu.

2

¹ A nuyá, dami hyehmü p'u'a te gäma nts'o i ja. O guí nnehü ngue maxøts'etho di nequi ngue xtä nho ni mmaihü, sinoque dami nehü ngue da gue'a te majuaní guí mmamhmü. O guí seyahu. O to guí nnømman'uhu. ² Nu yø 'uene ngue ts'adra pa xa mmi, i nne dra xi'ba ngue di zacyo do'yo. Guí njathu p'uya, dami nehü na rá hya Oja ngue n'nat'a, para ngue di zajni 'da'yo tehu. Man'na man'na gdí timhmü ra hya, asta gue'mø da zädi guí mpøhmu. ³ Nguna guí 'yøthu ya, porque ya bi dinni mmaihü ngue xanho rá mate Oja.

⁴ Man'na gdí hyomhmü hanja na ra Cristo. Nuná, tengutho n'na ra do ngue rá müdi bi thømba rá ngu Oja. Yø ja'i bi ne bi 'yenna ra do na, pe Oja bá huanhni ngue da hyømba rá ngu. ⁵ Dami ne ngue da nøpa do'ahu Oja p'u ha nthøe n'na ra ngu ngamhmat'Oja. 'Ne gue'ahu da nøpa mmäcja'ahu para ngue guí mmat'Ojahu. I nnu manho'ahu Oja, porque guí ec'eihu ra Jesucristo. ⁶ Nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue Oja i ena: "Nup'u Sión, ga peçä p'u n'na ra do ngue da nøpa ts'at'i ma ngu. Gue'a n'na ra do ngue ra thanhni, ngue tate di müui. Nu to da 'yεc'ei na ra do na, hinjam'mø da zønna pa da 'yenna ja'i ngue himma juani'a te ec'ei".

⁷ A nuyá ngue guí ec'eihu ra Cristo, ya guí pahmu ngue tate di

mũui na. Pe nt'ot'i te da thohya yø ja'i hingui ɛc'ei, i ɛna: "Nuna ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bepe p'u brá fahra jado na".⁸ Xquet'a nt'ot'i ra hya ngue ɛna: "Guehna ra do da 'yøt'e ngue di fesyo ja'i na. Guehna ra mɛdo da 'yøt'e ngue da dähyo ja'i na". Nuya yø ja'i di fes'na ra do na, tengutho xpá ts'ännbi da thogui to hingui ɛc'ei bi rá hya Oja.

⁹ Pe gue'ahya ya yø ja'i yø thanhni Oja. Gue'ahya ya yø mmácja thanne na Oja ma dast'abihya. Nu'ahya, ya gá hyehma p'u ra nts'o ngue ya yø ja'i'ahya Oja. Janangue gui tansu ra hya ngue tate xanho Oja. Guehna bi zo'ahya 'mø gmí 'yohu p'u ja ra 'bexui ngue ra nts'o, ngue gdi máhä p'u ja rá nyot'i Oja.¹⁰ Nu'mø man'na ra pa, himmayø ja'i'ahya Oja 'mø. Pe nuyá, ya yø ja'i'ahya Oja ya. Nu'mø man'na ra pa, himmi tinni mmũihya hanja na rá mate Oja 'mø. Pe nuyá, ya bi 'da'ahya rá mate Oja ya.

¹¹ Ague ma zi cu'ahya, gue'ahya hingyø mmɛnguhya ua ja ra ximhäi, porque gyø mmɛnguhya mahets'i. A nuua, gui säyathohya ua. Dí xi'ahya ngue 'yo di tap'ahya ra nts'o so ni mmũihya. Jatho ngue gui samsɛ ni mmũihya.¹² Dami n'yo manho p'u ha 'bahyo ja'i hingui ɛc'ei ra Cristo. Nuyá, guehya nnømmān'u'ahya ya, ɛmbi ngue gyø ts'oc'ei. Pe da zønna pa da badí ngue majuaní xanho te gui øthya. Janangue da 'yɛspabi Oja 'mø ra pa da zøcua.

¹³ A nuyá, rángue gui nne gui yørpahya rá páhä Oja, dami 'yøthya'a te di manda yø n'yohya xa t'ets'i ngue ja yø cargo. Nu'a ra dast'abi di manda p'u ja ni häi gui 'buhma, dami 'yɛc'ei. ¹⁴ Dami 'yɛc'ei ra gobierno xa 'yɛxra dast'abi ngue da gotyø ts'oc'ei 'nɛ da nu manho'u yø ja'i øtra' nho. ¹⁵ I nne Oja ngue gui

'yøthya ra nho n'namhma da gatyø hya'u yø m'mɛmmui ja'i hingui padí hanja ra hya. ¹⁶ A nuyá, ngue bi thøgahya p'u ra ley nuna madí ja ts'edi ngue ga mmähä ra castigo ya, ya hĩndi mandagahya naya. Pe 'yo sä gui ɛmhya ngue sätho mahønga øthya ra nts'o. Nu'á, ya hĩn'na'a. Dami nehya ngue ya gui øhya rá 'yɛ Oja. Nu te di 'bep'ahya Oja gui 'yøthya, dami 'yøthya. ¹⁷ Dami nu mansuhya gätho yø ja'i. Dami mahni mmi'yɛc'ei. Ma datho gui suhya Oja. Dami 'yørpahya masu ra dast'abi 'bet'o ngue di manda p'u ja ni häihya.

¹⁸ Ague gyø hmiquihya, dami 'yɛc'ei ni hmuhya, 'nɛ dami nu mansuhya. Hinga hønt'u yø hoja'i ya mantudi gui 'yɛc'ei, sinoque xquet'a 'nɛ'u ya manzaqui gui 'yɛc'ei. ¹⁹ Nuna Oja, i nnu manho to sä ra n'u hingui ja te rángue'a, di n'uni sä ra n'u ngue nne da 'yøra rá páhä Oja. ²⁰ Pe nu'mø gui øthya rá ts'oqui 'nɛ gue'a ga 'bep'ahya'a, madague'a gui seti te t'øt'ahya, pe ya hĩn'ya te di nu manho'ahya Oja 'mø. A nu'mø ngue ra nho gui øthya, 'nɛ bi ma ma'ni'ahya, 'nɛ gá sethya, ya gue'a di nu manho'ahya Oja'a. ²¹ Porque guehna i ts'o'ahya na ngue gui njahya p'u. Nu ra Cristo bi zä ra n'u conná nguecya. Tengu bi 'yøtra Cristo, da ngu'a gui 'yøthya ya. ²² Porque ra Cristo himbi 'yøtra ts'oqui, 'nɛ hĩn tema fɛhni bi thinnbi. ²³ Nu'mø mi ts'ani, hĩn madí cots'a te gá ts'ani. Nu'mø mi zä ra n'u, himbi pihyo ja'i. Sinoque di dädra güenda te t'ørpe co nuna Oja haxra güenda xanho. ²⁴ Ra Cristo bi 'dømba rá do'yo p'u ja ra pont'i, bi tho conná nguehma ts'oquihya. Bi ne ngue ya da zɛp'u ra ts'oqui dí øthya, nnepe ngue gä ra nho gdá m'mahma. Bi n'uni ngue bi zetrá do'yo, go bi tho'a ra ndate mi ja ngue xca thohma. ²⁵ Ya xqui

hyehma ra 'yu tengutho yø de'yo mø bi n'ueni. Pe nuya gá penja p'ua bahní mádi fát'a ní tehá.

3

¹ Ague gyø xisuhá, damí 'yεc'ei ní dammehá. Nu ra xisu 'mø bahrá damme ngue hingui εc'ei rá hya Oja, da zonna pa da 'yεc'ei 'mø da nu'a te ra nho gní 'báhma. Hímma hyoni te guí xihma ngue di 'yεc'ei rá hya. ² Porque ra n'yohá da hyacra güenda hanja ngue guí 'bá mmanhohá, 'ne ja ní ts'uhá. ³ Nu'a te gdí nhocjá, hinga hontho guí xø ní yahá ngue mahotho di nequi, ogue guí sarpahá yø oro, ogue guí hyehá ra ulu tate xanho. ⁴ Nu'a te gdí nhocjá, gue'a te di nzai ngue dra doni mbo ní mmaihá. Nu'mø guí yahá, mazihotho gdí nyahá. Nuná, guehna emmei di ho Oja ná. ⁵ Manjam'mø ngu'a maní nhocyø xisu ngue mí nnu mansu Oja. Mí nnoxa Oja 'ne mí εc'ei yø damme. ⁶ Tengu ra Sara bi 'yεc'ei ra Abraham, 'ne i hutí ngue rá hmu. Nuná ra Sara hinte bi zu, bi 'yøt'a te xanho. A nu'ahá, ya gue'ahá yø t'ixu'ahá naya, ngue'mø guí 'yøthá tengutho bi 'yø'na.

⁷ Yø n'yohá xquet'a dí xifi, damí m'máhma xanho ní xisuhá. Guí 'yørpahá masu, porque yø xisu hingui nzaqui tengutho ga nzaqui'ahá. Damí sühá porque xquet'a 'nehya 'da'in'da'a thohá ra mate ngue ra 'da'yo te. Guehna guí 'yøthá naya, n'namhma ngue nu'mø guí mmat'Ojahá, da 'yø Oja te guí xihma.

⁸ Ja ua ná ra hya guí 'yøt'e gátho'ahá. Guí 'yøt'e ngue xøgue da 'da'igu ní n'yomfēnihá. Damí 'yøt'e tengutho 'mø εgadi ncuhá. Di nja ní yemmaihá. Ogadi 'yεx'mø guí yahá. ⁹ Nu'mø xants'o te øt'ahá n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahá te øt'e. Nu'mø ts'an'ahá, 'yo guí satehá.

Hante damí 'yápha Oja ngue di japi to san'ahá. Ya guí pahma ngue gue'a i zo'ahá Oja'a, n'namhma di jap'ahá Oja. ¹⁰ Ngu'a nt'ot'i p'ua ja ra Macá Libro ngue εna: "Nu'mø guí nne guí ho'a te gní 'báhma, ogue guí nne guí nnuhá yø pa xanho, damí samni jani 'mø guí yahá, 'yo guí ya mants'ohá. 'Ne 'yo guí mmaná fehni p'ua ha guí yahá. ¹¹ Damí hyehma p'ua ra nts'o, damí 'yøthá ra nho. Damí ja ndummaí guí hyoni ha gdí hojpa yø mmui'ua sá'ahá. ¹² Porque Oja i nnu manho 'mø hetyø hoja'i. A nu'mø bi mat'Oja p'uya, Oja ørpa masu te xifi. Pe nu yø ja'i xants'o te øt'e, hingui nnu manho Oja 'mø hēti'".

¹³ ¿Te'o guí εna di an'ahá 'mø guí øthá ra nho? ¹⁴ A nu'mø guí sáha ra n'ua ngue ra nho guí øthá, ra mmenthi gá nthéha 'mø. Nu'mø bi pi'ahá yø ja'i, osá guí sühá, 'yo dadi fetni mmaihá. ¹⁵ Damí nu mansuhá ra Cristo, porque gue'a ní Hmuhá'a. Nu'mø to da 'yänni hanja'a ní nt'εc'eihá i ja, zant'a ya gdí padi te gdí tháhma. Nu to nzo'ahá, 'yørpahá masu, pe guí nya manhuchi ha gdí nyahá. ¹⁶ Nu'a guí pahma ngue xanho, gue'a guí 'yøthá'a. Janangue da mes'yø sá'u nømman'ua áha ngue guí εc'eihá ra Cristo. ¹⁷ Xi'mø nne Oja ngue guí sáha ra n'ua, man'na xanho guí sáha ra n'ua ngue guí nne guí 'yøthá ra nho, hinda gue'a guí sáha ra n'ua ngue di ja ní ts'oquihá. ¹⁸ Ra Cristo bi zä ra n'ua ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gá ma ts'oquihá'a. Nuná ra Cristo ngue ra hoja'i, bi du rángue ma ts'oquihá, para ngue ga nhøjpahá Oja. Majuaní bi du rá do'yo ra Cristo, pe himbi du rá te. ¹⁹ Hante di bennate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hyá'ua yø ánima ofádi. ²⁰ Guehya yø ja'i himbi 'yεc'ei ra hya 'mø ra tiempo bi m'máhra Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé, bi

zerpabi yø ja'i Oja. Høndi hyato nja'i bi nyani ngue bi 'yo ra barco gä nja ra ndate 'ye. ²¹ Njarbutho na ra nya si'ahua ya, gui nyamhmu 'mø guí nxixyahua rängeue bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Nu'mø guí nxixyahua, hinga hontho ngue da bo ni do'yohua, sinoque gue'a ra hmeyaa ngue guí äphua Oja ngue di hoc'a ni ts'oquihua. ²² A nuyá, bi ma mahets'i ra Cristo, bi 'bap'ua bi ja rá n'yei Oja. Gä di manda yø anxé, gätho'ua bi ja yø 'befi mahets'i, gä di manda.

4

¹ Bi zä ra n'ua ra Cristo 'mø mi m'macua ja ra ximhäi. Da gue'ahua ya, 'yo guí su guí sähua ra n'ua, porque nu to sä ra n'ua, gue'a hep'ua ra ts'oqui'a. ² A nuyá, mente ra pa guí 'bahmu ua, 'yo guí øthua ra nts'o nnøpa pähä yø ja'i, sinoque gue'a rá pähä Oja guí 'yøthua. ³ Da zep'ua ra nts'o xcá 'yøthua yø pa xa thogui ngue gmí øthua tengutho øtyø ja'i hingui ec'ei Oja. Guehya yø ja'i hingui nne di ts'ammj, øt'a te yø pähäse. I iti, di hi yø ja'i p'ua øt'a ngo, hinha rá nzequi si sei. A nu'mø thanne yø dahmu, xants'o te øt'e. ⁴ Nuyá yø ja'i ya, hingui 'yo yø mmui hanja, ngue ya hingui nne guí 'yøthua te ra nts'o øt'e. Janangue nnømman'ua ähua. ⁵ Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya xa nzämi ngue da hyaspa ra güenda'ua i te, 'ne'ua xandu. ⁶ A nuyá yø ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'mø manjam'mø. Nu to gä bi 'yec'ei na ra hya na, tengutho Oja ngue 'bui para zantho, njarbutho ya yø ja'i ya, 'bahyø te, madague'a ya xandu yø do'yo. Porque Oja bá sänmbi ngue da du gätho yø ja'i.

⁷ N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gua'ua nximhäi. Janangue dami samni n'yomfenihua, dami padi xanho

ha gdi mat'Ojahua. ⁸ Nu'a ma datho ja ngue guí 'yøthua ya, jatho ngue emmei guí mmadi n'na ngu n'na'ahua. Porque ra ja'i di mahra mmic'eiu, madague'a thojpatho hingui ho te ørpabi, pe di punnbi. ⁹ Co n'na ra pähä, dami n'unna ts'äya n'na ngu n'na'ahua p'ua ja ni ngumhmu. ¹⁰ N'na ngu n'na'ahua di 'da'ahua ra ts'edi Oja ngue da zä guí 'yøthua 'dama 'dan'yo ma'befi, n'namhma ngue guí faxni cuhua. Dami 'yøt'e xanho ra 'befi bi n'na'ahua. ¹¹ Nu to bá ts'änmbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a rá hya Oja da ma. Nu to bá ts'änmbi ngue da 'yøtra 'bäxte, da 'yørhma ra 'bäxte nnep'a Oja da 'yøt'e. Nu te gä guí øthua, dami 'yøthua ngue nu to ec'ei ra Jesucristo da 'yespabi Oja. Nuná, guehna Tate na, 'ne ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ague ma zi cu'ahua, ogadi 'yøthohua 'mø bi ts'ua'ahua. Porque jatho ngue da ts'ua'ahua, n'namhma di nequi ngue'mø da ni nt'ec'eihua oque hin'na. ¹³ Dami johyahua 'mø guí sähua ra n'ua tengutho bi zä ra Cristo. A nu'mø bi zøcua'a, ma datho guí johyahua p'uya. Porque di nequi ngue maguesé. ¹⁴ Nu'mø nnømman'ua ähua yø ja'i ngue guí ec'eihua ra Cristo, ra mmenthj gä nthehua 'mø. Gue'a guí nequi'a ngue guí n'yohua na ra Espiritu Santo maguesé. A nuyá yø ja'i nnømman'ua Oja, pe nu'ahua p'uya, guí nnu mansuhua Oja. ¹⁵ Nu to øtra ts'oqui, jatho ngue da zä ra n'ua. Tengu yø hyote, yø be, yø ts'oc'ei, 'ne'ua di nthintyø asunto ja yø mmic'eiu. Pe nu'ahua mami njahua p'ua. ¹⁶ A nu'mø to sä ra n'ua ngue tenna Cristo, 'yo di pesrá sä, sinoque di ja mammadi Oja ngue ec'ei ra Cristo. ¹⁷ Ya bi zønna pa da madi da hyaspa ra güenda Oja yø ja'i. Pe rá mæditho da thasahua ra güenda ngue ya yø basigahua Oja.

¿Pe Hague ngu ra castigo da nu'u to hingui ec'ei na rá hoga 'da'yo hya Oja 'mø? 18 Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngu ena: "Xi'mø ra hoja'i, xanhennitho ha di nyani, çhapu go di nequi'a ja rá ts'oqui 'ne hingui su Oja 'mø?" 19 A nuyá, nu'mø ya xpa nzän'Oja ngue da zä ra n'u to øtra nho, di siguehma yø ja'i da 'yøtra nho, 'ne di däpyø te Oja. Nuna Oja bá zänni ngue bá m'mahyø ja'i, hingui hegaha na.

5

1 Nuya yø n'yohu 'bet'o p'u gadi mpetihu, xquet'a 'necä 'da'igu ma 'befigä'be'u, ngue dadi japä majuaní yø ja'i ha bi nja ngue bi du ra Cristo. Nuna ra ts'edi di unna Cristo 'mø bá ehē, 'da dí tocathogähe na. Jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'ahu ya. 2 Ague n'yø'ahu, dami fähmu ya yø ja'i xá pet'a Oja p'u ha guí 'buhmu. Pe hingrá ts'editho gdi fähmu, sinoque mpähä gdi fähmu. 'Ne 'yo guí ørpahu rá 'befi Oja ngue ra mēnyu guí nnehu, sinoque guí fähmu yø ja'i co n'na ra pähätho. 3 'Yo guí nne ngue guí mandahu yø ja'i guí fähmu. Nuya yø ja'i xa pet'a Oja, dami cambahu ra 'yu te da m'mai. 4 A nu'mø bi zøcua rá Hmu yø mädi, nu'a rá njapi Oja di 'da'ahu hinjam'mø da thogui.

5 Xquet'a yø ts'unt'u dí xifi, nuya yø n'yohu 'bet'o p'u ha gadi mpetihu, dami 'yec'ei te xi'ahu. A nuyá, gätho'ahu, 'yo gadi 'yex'mø guí yahu. Porque Oja hingui nnu manho'u di 'yets'i, pe di unná mate ya yø ja'i hindi 'yets'i. 6 Janangue ogadi 'yexhu, porque guí pahmu ngue hønse Oja ja rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue da 'yets'ahu Oja. 7 Nu'a te guí hemphu, dami xihmu Oja, porque guehna fá'ahu na.

8 Dami samni n'yomfenihu, dami mfähmu xanho. Porque nu'a ni nsaihu gue'a ra zithu'a, øt'e tengutho n'na ra zate i gue, di thet'i

ngue honi to da za. 9 Nu'a ra zithu dami tønneu. Dami zajni mmaihü conná nguehni nt'ec'ei hu. Ya guí padí ngue nu'a ra n'u guí sähu, xquet'a ngut'a thohni cuhu 'bui Gä ra ximhäi. 10 Guesē Oja badi uni gätho rá mate, bi zon'nahu ngue para zantho di toca'ahu rá ts'edi di unna Cristo. Nu'mø ya bi tho'a ra n'u guí sähu, ya mits'adyø pa da 'yøt'Oja ngue ya hin tema nts'o nma thin'nahu, da 'yøt'e ngue guí ndahu, ya ra seguro ngue hinte guí jahu. 11 Nuna Oja, tate ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

12 Ja ua ra carta dí pen'nahu, da gaxma cuhu ra Silvano. Dami 'yec'ei te da xi'ahu na. Himmä ya'møtho dá ot'ahu na ra sçcua jaua. Dí nne ngue ga hä'ahu ra ts'edi, dadi ja'ahu majuaní ngue nuna ra hya dá ot'i, ja mmangua ha di njap'u di jap'ahu Oja. Co nuna ra hya naya, gä dahu.

13 I pen'nahu ra nzengua ya ni cuhu 'bucua Babilonia, nuya yø thanhni Oja tengutho'ahu. Nuna ra Marco, entho ma ts'unt'ugä na, xquet'a di zengua'ahu. 14 Dami nzengua n'na ngu n'na'ahu, co n'na ra beso tengutho guí nnu mansu'u exa di ncu. Dí nne ngue da hyu ni mmui gätho'ahu ngue guí n'yohu ra Jesucristo.

2 ra Bedu

Ja ua ra yoho ra carta bi 'yo'tra Bedu.

¹ Nugä drá Simu, 'ne drá Bedu, rá mefigä rá Jesucristo, 'ne rá representantegä'a. Dadi zengua'a to gä ja ra hoga nt'ec'ei jagähe ua. Porque nuna mä Yantehu Jesucristo, guehna mä Ojahü i nne na ngue to bi zä mä ja'i dá 'yec'ei. ² Dí nne ngue man'na gdí pahmü Oja co 'nehna mä Hmuü Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'ahü 'ne man'na di hyut'a ni mmüihü.

³ Ya 'yo mä mmüihü ngue nzongahü rá Jesucristo, porque ya timma mmüihü ngue maguesé na. Rángue di pahmü rá Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja dá 'yot'e ngue nuna rá hya rá n'youi mä nt'ec'eiü, guehna gdá 'yohü na. ⁴ Janangue tate mazihotho rá hya mayat'i ngue di n'nacju. 'Necju dá zä ga othü rá nho ya, tengutho Oja ngue gä rá nho ot'e. Ya hinni mantho ga nne ga othü rá nts'o ja ua ja ra ximhäi ya.

⁵ Janangue hinga hont'a di nja ni nt'ec'eiü, dami ja ndümmüi ngue man'na gdí n'yo manhohü. Hinga hont'a gdí n'yo manhohü, dami 'yot'e ngue man'na di xohni n'yomfenihü. ⁶ Hinga hont'a di xohni n'yomfenihü, dami samse ni mmüihü. Hinga hont'a gdí samse ni mmüihü, dami seti te guí thohmü. Hinga hont'a gdí seti te guí thohmü, dami 'yörpahü rá pähä Oja. ⁷ Hinga hont'a gdí 'yörpahü rá pähä Oja, dami mahni cühü. Hinga hont'a gdí mahni cühü, dami mahmü gätho mi'da yø ja'i. ⁸ A nu'mø ngue guí othü ya yø hya dí xi'ahü ya, 'ne gadi ja ndümmüihü ngue hinte di m'medi, ya hinjonda 'yembj ngue hinga gue'a guí othü p'üya. Ya hinga särbatho gä pahmü na mä

Hmuü Jesucristo p'üya. ⁹ Pe nu te'o hingui otya yø hya dí xi'ahü ya, guehya njot'i yø n'yomfeni ya, tengutho 'mø di xädä, hingui tinyø mmüi ngue Oja bi punnbabi yø ts'oqui xa 'yot'a m'met'o.

¹⁰ Janangue nuya mä zi cu'ahü, dami ja ndümmüi guí n'yo manhohü, n'namhma ngue di nequi ngue bá huan'nahü Oja, janangue bi zon'nahü. Nu'mø guí 'yothü na rá hya naya, ya hinha gni nhyehmü Oja p'üya. ¹¹ Gue'a gdí segurahü'a ngue nup'ü ha di manda para zantho na mä Yantehu rá Hmuü Jesucristo, di n'na'ahü rá nt'edi guí thohmü.

¹² Janangue thojpatho dí nne ga ben'nahü ya yø hya ya, madague'a ya guí pahmü hanja, 'ne hingui yobeniü ngue majuaní te mmanna rá hya bi sän'nahü. ¹³ Mente dí 'bui, dí ena ngue xanho te dí ot'e ngue di nzop'a ni nzaquihü ngue guí 'yohmü ya yø hya ya. ¹⁴ Porque mä Hmuü Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tü. ¹⁵ Janangue di hogä mä mmüi ngue dí xi'ahü na rá hya na, n'namhma ngue nu'mø ya xcä tugä, zant'a dá zo ni mmüihü ya yø hya ya xtä xi'ahü.

¹⁶ Ya dá xän'nahü rá hya ngue jase rá ts'edi na mä Hmuü Jesucristo, 'ne mahönda ecua na. Nuna rá hya na, hingra cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dá dá nuhe ngue maguesé na rá Jesucristo. ¹⁷ A nuna Oja rá Papá na, bá nya maya ngue espabi, bi 'yena: "Nuna 'bucua ya, guehna mä Ts'ant'ü dadi madi. A nuyá, janjuaní ngue ja gampähä conná guehna", bi 'yena. ¹⁸ Nu'a rá ora ngue nmi 'bucähe p'ü ja rá nduxca nyuni na mä Hmuü Jesucristo, nguna rá hya dá ocähe ngue bá man'Oja bá nya maya.

19 Ya dí haxh_u njuani, ngue majuaní na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja. Mahyonitho gui xáhm_u na ra hya na, asta gue'mø bi xoc'a ní mm_uih_u xandønho ra Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'ua ja ra 'bexui asta gue'mø bá pøxra haxasø 'mø ní ma da hyats'i. 20 I jatho gui pahm_u ngue nuna ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro, hingyø n'yomf_uni_u yø pøngahya ya yø hya bi 'yot'i. 21 P_e nuna ra hya bi manyø pøngahya Oja, hinjam'mø ngue yø hyas_e bi ma, sinoque gue'a ra Espíritu Santo di bennbabi ra hya mmam'mø bi xihyø ja'i rá hya Oja.

2

1 Nu'mø yø pa xathogui, mi pøn'i'da yø judío ngue yø fehni pøngahya. P_e xquet'a di njarb_u p'ua gui 'báhm_u ya, da bømp'ua yø fehni xännbate. Nt'aguitho gui cätyø hya, porque himma juani na ra hya xännbate. Di ts'on_{yø} ja'i _uεc'ei te mma. Nuya yø fehni xännbate, da gøn'a ra Hmu Jesucristo yø Yante. P_e ya ra castigo xøn_uni da thogui guehna ra hya da ma. 2 Xangu yø ja'i da den'na ra nts'o ga 'yo ya yø fehni xännbate. Go yø ts'oqui ya ngue nuya yø ja'i hingyø 'yεc'ei nnømman'ua na majuaní ngue ra hoga nt'εc'ei jaj_u. 3 Nuya yø fehni xännbate, i nne da gac'ah_u ra meny_u co nu'ua yø fehni i mma. P_e Oja, ya manjam'møtho xpá nzänni ngue da ma ra castigo ya yø ja'i njar'ua. Bá εp'ua ra pa ngue ra castigo da thogui.

4 Porque Oja, himbi punnba'ua yø anx_e bi 'yøtra ts'oqui, sinoque bi hyørb_u ja ra nid_u, bi dut'i conyø cadena, bi gorb_u ja ra 'bexui. I njot'i asta gue'mø ra pa daní thasp_a ra güenda. 5 Ní xinga gue'ua nyogui ja'i bi m'm_u 'mø manjam'mø xti punnbabi Oja.

Sinoque bi go'mra dehe 'mø mi nja ra ndate 'ye bi jua'ua yø ts'oc'ei. Høndi hyato nja'i cona Noé'ua bi bongui ngue gátho. Guehna ra Noé bi xihyø ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho. 6 Xquet'a bi jua Oja ra danihni Sodoma 'nεhra danihni Gomorra. Bi 'yudi asta gue'mø mi gohi bi m'mospi. Bi 'yøt'a Oja na ra ndate na, n'namhma ngue nuya yø ja'i xants'o te ga 'yo, da badí ngue ja ra castigo da thogui. 7 A nuna ra Lot ngue mará hoga n'yoh_u na, bi yan'Oja na. Nuna ra Lot ma_u anná n'yomf_uni ngue nnu_utho te ga 'báhyø ja'i xants'o ga 'yo. 8 Nuna ra hoga n'yoh_u, nu'ua mi 'báhyø ts'oc'ei, ja mi 'bøp'ua. N'na pa ngu n'na pa tár'man'ua rá mm_u ngue øde te mmanyø ja'i, 'nε i nnu_uε te gäma nts'o ga 'báhyø ja'i. 9 A nu yø ja'i ya thanne Oja, nu'mø ja'a man'ua thogui, da zä da yan'Oja. P_e yø ts'oc'ei εjpatho ra castigo da tho 'mø ra pa daní thaxra güenda. 10 Nuna Oja, ma datho da japra castigo gátho yø ja'i xants'o ga 'yo, guehya øt'a te yø páhase, nu'a ra hya di manda Oja, 'be xingui ørpatho ra güenda'a.

Nuya yø fehni xännbate hingui hant'a ga ya, εna ngue pase. Hingui su da zan'ua tate ja yø ts'edi. 11 Conque yø anx_e, man'na tate ja yø ts'edi, p_e nu'mø 'bøp'ua ja rá hmi rá dá Oja, hingui sänni da zan'ua cohyø ts'edi. 12 P_e nuya yø n'yoh_u ya, hingui tinyø mm_u ngue tate ja yø ts'edi ya sani. 'Bai tengutho yø zu'ε, nu'a te so yø mm_u, gue'a øt'a. Nu ra zu'ε nu'a ja rá danyu, i tho'mø bi zo. Njarbutho ya yø ja'i ya, ngue da du. 13 Da ma ra castigo ya yø ja'i ya, ngue di annba yø mm_u yø mmic'eiui. Porque di ho da 'yøtra nts'o so yø mm_u, madague'a fadi. Nuya yø ja'i ya, nu'mø pap'ua ja ra ngo gui øth_u, p_es'yø sä yø 'yεc'ei 'mø bi nu ngue 'bøp'ua. P_e 'be xingui tár'man'ua yø mm_ua te ra nts'o

øt'e. ¹⁴ N'na rā xisu dā nu, n'na di ho. Hīnha rá nzeḡui'a rā ts'oqui øt'e. Di ts'onnbā yø mm̄i yø ja'j hīngui nzaqui yø nt'ɛc'ɛi. Nu te gā sahyø dā, i nne ngue gā dyø mm̄eti. Guehya yø ja'j dā ma rā castigo ya. ¹⁵ Gā rā m'mēdi gā 'yo, nu'a rā hya njuantho, i hep'u'a. I øt'e tengutho bi 'yøtra fehni pōngahya Balaam nuna rá ts'ant'u rā Beor. Rā ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi ne xta ndahra mēnyu. ¹⁶ Nuna rá burru rā Balaam bi nya tengutho rā ja'j, bi hejpa'bi'a rā ts'oqui mi nne xta 'yøt'e. Bi zambabi rá mm̄i rā pōngahya, ɛna mi loco.

¹⁷ Nuya yø n'yohu ya, hīnte manho dā 'yøt'ahu. Guí nnuhu n'na rā poso 'mø xā xā rā dehe, ogue n'na rā jogui 'mø hīngui 'ye, njarbutho yø hya ya. Guehya dā map'u ja rā castigo, ja rā ts'a'bexui para zantho ya. ¹⁸ Porque ɛspabi yø hya i mma, pē hīnte di muui te mma. Nja ngue nuya yø ja'j ya xā hyep'u rā nts'o man' n'yo, i orpabi ngue di unna nt'ɛdi hōnda 'yøtra nts'o tengutho gā 'yo mi'da yø ja'j. ¹⁹ I xihyø ja'j ngue dā 'yøt'a te dā nepyø mm̄i dā 'yøt'e. Pē 'nɛɛɛ ya hīngui sã dā hyep'u rā nts'o gā 'yo ya. N'na ngu n'na rā ja'j, nu'a te rā 'yu xā bent'i, ya hīngui nne dā hyegui. ²⁰ Nu rā ja'j ya bi hyep'u rā nts'o jaua ja rā ximhai ngue bi ba'a mā Yanteha rā Hmu Jesucristo, 'nɛ hōndi 'bātrā mm̄i ngue dā 'yøtra nts'o, ya man'na xanhets'i rā ts'oqui bi 'yøt'e ngue'a te rá ts'oqui mi ja m'met'o. ²¹ Man'na xanho ngue hīnxta mba'a rā 'yu njuantho ya yø ja'j ya, ngue nu'mø mi bad'i hanja rā hya, m'mefa bi hyep'u'a rā maça hya bi 'bep'a Oja xt'i n'yo. ²² Go bi 'yøtya yø ja'j ya yø hya mahyēqui, ngue ɛna: "Rā fo'yo, mahømbi zi rā ts'odi xi zogui. Nu rā ts'udi ja bi ma m'met'e, mahømbi yarbu ja rā xabøhāi".

3

¹ Ague mā zi cu'ahu, ya rá yoho na rā carta dá ot'ã ya ngue ga pen'nahu. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuani dadi ben'nahu na te rā hya ya xā si'ahu, porque di nnegã ngue gui hyaxu n'na rā hoga n'yomfeni. ² Dami bēmhmua te rā hya bi manyø maça pōngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Dā gue'a ma Yanteha rā Hmu Jesucristo dami bēmhmua te rā hya bi manda. Nu'u yø representante rā Cristo, ya bi xān'nahu hanja rā hya. ³ Dami 'yørpahā rā güenda na rā hya jaua ya. Nu'mø hante dā gua'a nximhai, di m'mahyø ja'j dā denthonā mā nt'ɛc'ɛihu i ja, guehya dā 'yøtho'a te gā yø pähäɛ xants'o. ⁴ Dā 'yɛna: "Guí mmamhmu ngue rā Cristo bi mā ngue dā ɛhe. Xiya, çhapu 'buhya? Ua ngut'a mpa xā thogui gue'mø xā ndu yø ndiua, 'nɛ xquetho te di nnuhu ngue ja, asta gue'mø mambá fu'a nximhai", dā 'yɛna. ⁵ Nuya yø ja'j ya, nnerbu ɛna ngue hīngui padi hanja rā hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nɛhra häi. 'Nɛ bi zänni ngue bi nc'a rā häi made rā dehe, 'nɛ gue'a rā dehe gui mpepra häi 'mø bi n'ye ya. ⁶ 'Nɛ xquet'a gue'a rā dehe bi go'mā häi 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'j mi 'bu'a nximhai ngue bi nja rā ndate 'ye. ⁷ Pē nuya te di nnuhu bi ja maya, daguecua ja rā häi, nuna Oja, ya xā nzänni ngue di nzø conna sibi. I nt'ɛjpitho ngue di nzø 'mø rā pa dan'i nja rā ts'at'abi. A nuya yø ts'oc'ɛi dā ma rā castigo ya.

⁸ Hōnda n'na rā hya ja ya mā zi cu'ahu. O gadi pumbɛnihu. Nup'u gā mbɛn'a mā Hmuhu Jesucristo, nu'a n'na pa, tengutho 'mø dā n'na mahuahī njeya'a. Nu'a n'na mahuahī njeya p'uya, tengutho 'mø dā n'na patho p'u gā mbɛn'a. ⁹ Nuna mā Hmuhu Jesucristo bi mā ngue dā ep'u. Pē nuyá, 'buhyø

ja'i embi ngue ya bi thohra pa p'u da εηε. Pε hingu'i thohra pa p'u da εηε, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'i, hingu'i nnepe da ma ra castigo yø ja'i, i nnepe ngue gätho yø ja'i di 'bät'yø mmui da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

¹⁰ Nu ra pa da ep'u ra Hmu, da gue'mø ra ora ngue hingu'i fadi, tengutho ra be'mø da zøhø ngue ra xui hingu'i fadi. Nu'a ra ora'a, asta dadi thoni ra c'amahets'i. Nu te di nequi bi ja maya, ga da guadi di nzø. Nuua häi p'uya, nu te ga jaua, ga di nzø. ¹¹ Guehna ja ngue di ma majuadi te ga ja naya. Janangue ma datho i nne ngue gui nsuphu ha gdi thannehu Oja mente ra pa gui m'mahmu ua. ¹² A nuyá, ya gui tømhmü ngue da zønna pa da ε Oja. Dami ja ndummuihu ngue di nja rá 'befi Oja, n'namhma ngue n'nahmantho da ep'u. Nu'a ra pa'a, nu te bi ja maya di nzø conna sibi. Nu te ga bi ja maya da migui conna sibi. ¹³ Pε Oja, ya xa yarcahu ngue di nja ra 'da'yo c'amahets'i, 'ne di nja ra 'da'yo häi. Nuná ra 'da'yo häi na, ga ra nho da m'mahyø ja'i. Guehna nthø'mitho di nja naya.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahu, mente gui tømhmü ya yø cosa ma'da'yo di nja ya, dami ja ndummu ngue hin tema nts'o da din'nahu Oja. Nu'a te hinda z'ahu Oja, gue'a gui 'yøthu'a. ¹⁵ Dami pahmu ngue nu'a hinguá 'ye'a ma Hmuhu Jesucristo, porque nnepe da dinyø mmui mi'da yø ja'i ha di nyanyø te. Nuná ra hya dí xi'ahu ya, xquet'a ngut'atho ra hya bi cuarpü ja ra carta bi men'nahu ma cuhu ra Pablo. Gue'a Oja bi bennbabi na ra hya bi men'nahu. ¹⁶ Gätho'u mi'da yø carta bi 'yot'i, bi cuarpü ya yø hya dí xi'ahu ya, madague'a ja 'da yø carta xanheni ha ga thini te ga mbøni. Nu'u yø ja'i hingu'i padi xanho ra sucuá p'uya, hingu'i nzaqui yø nt'ec'ei, i nne da

ma te ga mbøn'a te mmamp'u ja ra sucuá, pε hinga guerp'u ga mma. Njarbatho mi'da yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ya, nu te ga mbøni, hinga guerp'u ga mmanyø ja'i. Ya di jase ra ja'i p'u da ma ra castigo.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahu, ya gui pahmu ya yø hya bi si'ahu m'met'o ngue di m'mahyø fehni xänbante. Janangue dami mfähmu ya, 'yo gui nnehu ngue nuya yø hyäte, da ja'i gui 'yøthu'a ra nts'o ga 'yo ya. Mami ts'onni nt'ec'ei hu i ja ngue go gdi mahä'u. ¹⁸ Hante gue dami nehü ngue nu'a rá mate na ra Hmu Jesucristo bi yanju, man'na gdi tømhmü hanja. Dami 'yøt'e ngue man'na di dinni mmuihu xanho te'o na. A nuná, guehna t'espabi na hangü ra pa para zantho. Da ngut'atho.

1 ra Xuua Ja ua rá m̄di rá carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nuna ra Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'ahua ua ja ra carta te'o na. Guehna ya mi 'bui hangu ra pa na, hante ngue di nhohyø cosa i ja. Dá øhme te bi mamp'u ha bi nya. Di 'bähme p'u di hēthe. Majuaní dá nuhe, 'nē dá thädi conma 'yehe. ² Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yøt'e ngue da fadi te'o na. Dá nuhe, janangue nuya dadi jahe majuaní ngue dá nuhe. Nuyá, dí xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'yua ha bá fadi 'nē hinha rá nze'gi ngue 'bui. Nuna, mambi 'bep'u bi 'bahrá Papá, pē bi zøcua ngue dá nnuhe. ³ Dí xi'ahua ngue dá nugähe na, 'nē dá øsche te bi ma, n'namhma ngue 'nē'ahua 'da gdá n'amigohua na Oja ma Papáhua, conná Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. ⁴ Nuya dí ot'ahua ya yø hya jaua, n'namhma ngue man'na mathoguiho gui johyahua.

⁵ Nuna ra hya bi xänngahe ra Jesucristo, guehna dí xi'ahua naya, ngue nuna Oja xandønho, hin tema hya dadi nequi ngue hinga njuani. ⁶ Nu'mø dí ena ngue dadi n'amigohua Oja, 'nē hinga njuani te dí øthu, ya di nequi ngue himma juani te dí mmamhma. 'Nē himma juani ngue dí padi ga øthu ra nho. ⁷ A nu'mø dí 'yo manhohua tengutho Oja ngue gä ra nho øt'e, majuaní ngue dadi n'amigo n'na ngu n'najua 'mø. 'Nē di nhogui gätho ma ts'oquihua conná guehrá ji bi mäna Jesucristo.

⁸ A nu'mø ga ena ngue hin'yua ma ts'oquihua, dadi nhyäsehua 'mø, himma juani te dí mmamhma. ⁹ Pē nu'mø ga xihma Oja ngue ja ma ts'oquihua, di punnga ma

ts'oquihua, di hogahua te gäma nts'ohua i ja. Porque Oja da 'yøt'a te ni 'yup'u, di punngahua tengutho bi ma. ¹⁰ Pē nu'mø ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá øthu, nu'mø ya dí nnu bethanihua Oja 'mø. Nuna rá hya Oja p'uya, ya hinga edi ec'eiha.

2

¹ Ague ma basi'ahua, dí ot'ahua ya yø hya jaua n'namhma ngue hinguí 'yøthu ra ts'oqui. Pē nu'mø to bi 'yøtra ts'oqui, i 'bua ma hojpatehua p'u bi 'bähma Papáhua. Nuna guehna ra Jesucristo na, 'nē guehna hin'yua rá ts'oqui na. ² Nuna ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquihua, 'nē hinga hængtho gahua, sinoque bi du ngue di hojpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i 'bua nximhäi.

³ Nu'mø dí øthu te di manda Oja, ya dí haxhua njuani ngue dí pahma Oja 'mø. ⁴ Pē nu te'o ngue ena: "Nugä dí pacä Oja", i ena, pē hinguí øt'e te di manda Oja, nuna, guehna ra ja'i fēhni na, himma juani ngue rá mpadiui Oja. ⁵ Nu ra ja'i ngue øt'e te di manda Oja, guehna majuaní ngue padi xanho ha di ma Oja na. Gue'a gui nequi ngue n'youi Oja ra ja'i'a. ⁶ A nu ra ja'i ena ngue n'youi Oja, i ja ngue di n'yo tengutho i n'yo ra Jesucristo 'mø mi m'mæcua.

⁷ Ague ma zi cu'ahua, nuna ra hya dá ot'a ua ja ra carta dadi 'bep'ahua gui 'yøthu ya, himma 'da'yo na. Guehna ra hya bi m'mep'i gui 'yøthu 'mø gamba ec'eiha ra hoga 'da'yo hya ma m'met'o na. ⁸ A nuyá, entho ma 'da'yo na ra hya dadi 'bep'i gui 'yøthu ya, porque majuaní ngue nuna ra hya na, ja di 'uecra 'bexui yucua ja ra ximhäi na. A nuya ngue ndap'u bi zä ma'yoní ra hya ya, entho di dayot'a n'na ra nyot'i p'u ni ma ra hya. Nuna ra Jesucristo, nu te gä mmana ra hya jaua, gä bi

'yot'e. A nuyá, xquet'a 'nɛ'ahɯ guí ɔthá'a te mmaná ra hya naya.

⁹ Nu ra ja'i ɛna ngue ya xanho te ga 'yo, pɛ nnu man'ɯ drá cu, guehna ra ja'i di siguetho ngue xants'o ga 'yo na. ¹⁰ Nu ra ja'i di mahrá cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'yɯ p'ɯ di t'ɛmbi ngue go rá ts'oqui p'ɯ ɔtra ts'oqui mi'da yø ja'i. ¹¹ Pɛ nu ra ja'i ngue nnu man'ɯ drá cu, ɛmma 'bui, pɛ ra nts'o ga 'yo. Hingui padí te da n'yo, porque nu'a ra nts'o ja rá mmái, gue'a corpa rá n'yomfɛni'a.

¹² Ague ma basi'ahɯ, nguna ra hya dí ot'ahɯ ua ja ra carta jaua, porque ya bi punnga ma ts'oquihɯ Oja ngue bi du ra Jesucristo conná nguecɯ. ¹³ A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ahɯ ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahmɯ te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'ant'ɯ, nguna ra hya dí ot'ahɯ ua ja ra carta, porque ya gá taphɯ ra zithu.

Ague ma basi'ahɯ, nguna ra hya dí ot'ahɯ ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahmɯ Oja ma Papáɯ. ¹⁴ A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ahɯ ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahmɯ te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'ant'ɯ, nguna ra hya dí ot'ahɯ ua ja ra carta, porque guí dɯɯ ngue gá 'yɛc'ɛihɯ rá hya Oja p'ɯ ja ni mmáihɯ. Ya gá taphɯ ra zithu.

¹⁵ Yo gadi hohɯ ra nts'o jaua ja ra ximhái. Nu to di ho ra nts'o jaua ja ra ximhái, guehna ra ja'i hingui padí di ma'a ma Papáɯ na. ¹⁶ Porque nu'a te gá ra nts'o jaua ja ra ximhái, hingrá ts'anni Oja, sinoque rá ts'annise yø ja'i. Nu yø ja'i ɔt'a te yø páhãse. Nu te gá hɛti, gá nne ngue dyø mmeti, di 'yets'i ngue'a te ga 'bui. ¹⁷ Pɛ yø ja'i da thogui, da gue'a te yø páhã yø ja'i da thogui. Pɛ nu ra ja'i ɔrpabi rá páhã Oja i 'bui para zantho.

¹⁸ Ague ma basi'ahɯ, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ahɯ, ya xcá 'yøhmɯ ngue rá nsaiui ra Cristo i ja ngue di m'mái. A nuyá, ya 'bui xangu yø ja'i sá'a ra Cristo ya. Janangue dí pahmɯ ngue ya ni ma da gaxra pa. ¹⁹ Nu ra ja'i ngue rá nsaiui ra Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yɛc'ɛihɯ na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yɛc'ɛihɯ, 'daua gdi n'yohɯ 'mø. Pɛ i 'uegue para ngue di nɛqui xanho ngue himma juani ma mmi'yɛc'ɛihɯ.

²⁰ Pɛ nu'ahɯ, ya bá pen'nahɯ ra Espiritu Santo ra Cristo. Guehna ra Espiritu Santo ɔt'e ngue guí pahmɯ ndana ra hya majuaní, ndana himma juani. ²¹ Hindá ot'á ua ja ra carta 'da yø hya hingui pahmɯ, sinoque ya guí pahmɯ ngue majuaní ya yø hya dí xi'ahɯ. 'Nɛ guí pahmɯ ngue nuna ra hya majuaní, hin tema fehni n'youi.

²² Ma ga pahmɯ ndana ra ja'i fehni ya. Nuna ra fehni ya, guehna ra ja'i i mma ngue ra Jesús hinga guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na. Nuna p'ɯya, guehna rá nsaiui ra Cristo na, porque cøn'a ra Papá, 'nɛ cønababi rá Ts'ant'ɯ Oja. ²³ Nu ra ja'i ɛmbi ngue hinga guehna ra Jesús rá Ts'ant'ɯ Oja, guehna hingui n'youi ra Papá na. Pɛ nu ra ja'i i mma ngue ra Jesucristo, guehna rá Ts'ant'ɯ Oja na, guehna ra ja'i n'youi ra Papá na.

²⁴ Janangue dami 'yɛt'ammáihɯ na ra hya rá madi gá 'yøhmɯ. Nu'mø ngue guí ɛt'ammáihɯ na ra hya rá madi gá 'yøhmɯ, ya guí n'yohɯ rá Ts'ant'ɯ Oja 'mø, xquet'a 'nɛ'a ra Papá guí n'yohɯ p'ɯya. ²⁵ 'Nɛ xquet'a ra Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacɯ ra 'da'yo te para zantho.

²⁶ Dí ot'ahɯ na ra hya na, n'namhma guí pahmɯ ngue 'yop'ɯ 'da ngue nne da hyá'ahɯ. ²⁷ Ra Jesucristo bá penhna Espiritu Santo da má'ahɯ. Janangue nuyá, ya

himmā hyoniŋ gue to da xān'nahū te'o ya yø fēhni dí xi'ahū ya. Porque guesē'a ra Espíritu Santo da xān'nahū gātho, ndana majuanī, ndana himmā juanī. A nu'a te da xān'nahū nā ra Espíritu Santo, gā gue'a majuanī, hīngra fēhni. Janāngue nuyá, hōnt'a ra Cristo da 'yo nī mmāihū ya, porque gue'a xān'nahū ra Espíritu Santo'a.

²⁸ Ague mā basi'ahū, hōnt'a ra Cristo da 'yo mā mmāihū ya, n'namhmā gā hahū nzammāi 'mø dá nuhū'a, ya hīngā pēs'mā sāhū 'mø bá ēhē. ²⁹ Ya guí pahmū ngue ra Jesucristo, gā ra nho ī n'yo'a. Xquet'a jatho ngue guí pahmū ya ngue nu to gā 'yo manho, gue'ū yø basi Oja'ū.

3

¹ Ma ga pahmū ya ngue majuanī dī macjū nā Oja mā Papáhū, porque nuyá, ya yø basi gahū Oja ya. 'Nē majuanī ngue guēcjū yø basi gahū Oja. Pē mī'da yø ja'ī, hīngui padī ngue yø basi gahū Oja'ū, porque yø ja'ī hīngui pā Oja. ² Ague mā zi cū'ahū, ya yø basi gahū Oja ya, 'nē tobe hīndī pahmū xānho tengū gā cohū 'mø rá nēguī. Pē dí pahmū ngue nu'mø bá ēhra Jesucristo, ya gā cohū tengūtho'a, porque ya gā nnurpahū rá hmī tengū. ³ Nu te'o gā tō'mī ngue da gohi tengūtho ra Jesucristo, ya hēp'ū ra nts'o, ī nne dī n'yo xānho ra ja'ī tengūtho ī n'yo ra Jesucristo.

⁴ Nu to gā øtra ts'oqui, guehya nuispābi rá ley Oja ya. Porque ra ts'oqui, gue'a ngue nhuits'ī ra ley'a. ⁵ Ya guí pahmū ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra xīmhai ngue di hoga mā ts'oquihū. Pē nuná, hīn temā ts'oqui bi 'yø'na. ⁶ Nu to gātho n'youi ra Jesucristo, ya hīndī siguetho øtra ts'oqui. Pē nu to gā øtra ts'oqui, guehya hīngui tīmp'ū

ja yø mmāi hanja nā ra Jesucristo ya, 'nē hīngui padī te'o nā ra Cristo.

⁷ Ague mā basi'ahū, 'yo to di hā'ahū ngue guí 'yøthū ra ts'oqui. Nu ra ja'ī 'yo manho, ya xānho tengūtho ra Jesucristo xānho'a. ⁸ Pē nu'ū gā 'yot'a ngue ra ts'oqui øt'e, ra zithū n'youi'ū. Porque ra zithū di siguetho øtra ts'oqui'a, asta gue'mø mām̄bi dū'mī bá øtra ts'oqui. Janāngue bá εcua rá Ts'ant'ū Oja ngue di ts'onnbā rá 'bēfi ra zithū.

⁹ Nu'ū yø basi Oja, ya hīngui øtra ts'oqui, porque ya bī nthēui ra 'da'yo te di un'Oja. Ya hīngui nne dī sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø basi Oja. ¹⁰ Ja dī nēquī ua ya, ndana gue'a yø basi Oja, ndana gue'a yø basi ra zithū. Nu to gā hīngui nne da 'yøtra nho, ogue hīngui nne dī mahrá mmīc'ēiui, guehya hīngyø basi Oja ya.

¹¹ Nunā ra hyā rá mūdi gā 'yøhmū, guehna mmānna ngue n'na ngu n'najū, jatho gā mađī gātho mā mmī'yēc'ēihū. ¹² Hīngā øthū tengūtho ra Caín ngue mará n'youi ra zithū, janāngue bi hyo rá n'yohū. ¿Ha bī nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque ra Caín xants'o te mī øt'e, janāngue bi seyabi rá n'yohū nunā mī øtra nho.

¹³ Ague mā zi cū'ahū, nu'mø bī nu man'ū'ahū yø ja'ī ua ja ra xīmhai, 'yo gādī 'yøthohū hanja. ¹⁴ Porque mām'met'o emma dí 'būhmū, pē εntho ya xtáda tuhū. A nuyá, ya dá nthēhū ra 'da'yo te ya. Dí pahmū ngue dá nthēhū ra 'da'yo te, porque dađī mahmā cūhū. Nu to hīndī mahyø cū, emma 'būi, pē εntho ya xa ndū. ¹⁵ Nu to gā nnu man'ū rá cū, satho ngue ra hyote. 'Nē guí pahmū ngue nu'a ya gā 'bū'a ngue ra hyote, hīngā n'na dī nthēui ra 'da'yo te. ¹⁶ Ra Cristo bi 'yurcahū te gā mbøn'a ngue dī mahrá mmīc'ēiui n'na, ngue bi

n'unj bi du conná nguecj. Xquet'a ga njath p'uya, nu'mø ja ngue da thoja conná ngehma cuha, ya da zã. ¹⁷ Xi n'na ra ja'i ngue xangu te pets'i, 'ne da nu rá cu ngue hin'ya te da hyoni, nu'mø hĩndi huɛqui ngue di unni te honi, çhague da nzã da 'yena ngue di ma Oja p'u ja rá mmái 'mø? ¹⁸ Ague ma basi'aha, hinga hontho da bõmma neh ngue dadi mahma mmic'eiha, sinoque di nequi ngue majuanĩ dadi mahma, ma ga faxha ma mmic'eiha.

¹⁹ Nu'mø majuanĩ dadi mahma mmic'eiha, ya dí pahma njuani ngue dí øthua te mmanna hya Oja 'mø. Ya majuanĩ ngue hu ma mmaih ngue ya hinda zucju Oja p'uya. ²⁰ Xi'mø ngue su ma mmaih ngue hĩndi øthu xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mmahma. Porque pase Oja te øt'e. ²¹ A nuya ma zi cu'aha, nu'mø ya hingui su ma mmaih ya, ya sãp'u ga hãhã ra ts'edi ga nzohma Oja 'mø. ²² Nu'mø te gãma cosa ga ãphã Oja, di 'dadjã Oja te dí nnehã, porque nuya yø hya di manda, dí ɛc'eiha, nu te nnu manho Oja, gue'a dí øthua'a. ²³ Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga ɛc'eiha ra Jesucristo rá Ts'ant'u. 'Ne ga øthu te di manda na p'uya ngue n'na ngu n'najã ga madĩ gãtho ma mmi'yɛc'eiha. ²⁴ Nu to gã øt'a te ra hya di manda Oja, ya yø n'youi Oja. Nu'a nnã pahma ngue dí n'yohã Oja, ngue bá penngaha ra Espĩritu Santo.

4

¹ Ague ma zi cu'aha, nu to bi zã ma ja'i da 'yena ngue ra Espĩritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sã 'bexque'a guĩ ɛc'eiha te mma. 'Be dami hyacju ra gãenda xandõho te ra hya mma, n'namhã guĩ pahma ngue'mø majuanĩ rá hya Oja mma,

ogue hin'na. Porque xangu yø fehni pøngahya ya 'yo ndap'u bi zã. ² Nuyã, ga xi'aha ha gdĩ pahma ngue'mø majuanĩ ra Espĩritu Santo di bennba ra hya mmanna ja'i ogue hin'na. Nu to gãtho mmãnya ngue ra Jesucristo majuanĩ bi nja'i, guehna rá hya Oja mmanna. ³ Pe nu to gãtho mmãnya ngue hĩmbi nja'i ra Jesucristo, guehna hingui n'youi ra Espĩritu Santo na, sinoque guehna ra hya ngue rá nsaiui ra Cristo na. Pe ya xcã 'yøhma ngue ja ngue di n'yo ua ja ra ximhã'i'a ra hya ngue ra fehni. 'Ne ya 'yo'a ra hya'a ya.

⁴ Ague ma basi'aha, ya yø ja'i'aha Oja ya. Janangue ya gã taphã yø fehni pøngahya. Porque nuna ra Espĩritu Santo guĩ n'yohã, man'na xanzaqui na ngue'a ra zithu n'youi yø ja'i ua ja ra ximhãi. ⁵ Nu'u yø fehni pøngahya, yø n'yohã yø ja'i 'bucua ja ra ximhãi'u, janangue mman'a te ja ua ja ra ximhãi. Yø ja'i 'bucua ja ra ximhãi p'uya, nnu manho ra hya mmãnya yø fehni. ⁶ Pe nuju, ya yø ja'igaha Oja. Nu te'o ya rá mpadiui Oja ya, di ho da 'yøhya yø hya dí xãnnbahe yø ja'i. Pe nu to hingrá mpadiui Oja, hingui nne da 'yøhya yø hya dí xãnnbahe yø ja'i. Guehna gdã pahma naya ndana ra ja'i majuanĩ ra hya mma, ndana ra ja'i hĩmma juani te mma.

⁷ Ague ma zi cu'aha, nu'u ma mmi'yɛc'eiha ya, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najã'u ya. Porque nu'a di mahrá mmic'eiui, guehna øt'a te rá ts'ãnni Oja na. Nu'a di mahrá mmic'eiui, gue'a rá basi Oja'a. Gue'a rá mpadiui Oja'a. ⁸ A nu'a hĩndi mahrá mmic'eiui, hingrá mpadiui Oja'a, porque Oja di madĩ gãtho yø ja'i. ⁹ Ja di nequi p'uya ngue di macju Oja, porque bá penhnã 'dants'ant'u ua ja ra ximhãi, para ngue da zãp'u ga nthẽhã ra 'da'yo te connã ngue'a.

10 Xinda hangu gadi mahmu Oja, pe hinjam'mø da za ga ørpahu tengutho gui macju. Pe bi 'yurcahu Oja ha gui macju, ngue bá penhua rá Ts'ant'u ngue da du ngue di hoga ma ts'oquihu.

11 Ague ma zi cu'ahu, nu'mø ngu'a bi 'yøt'Oja ngue i macju, nu'u ma mmi'yec'eihu, jatho ngue ga mmahmu n'na ngu n'najuh ya. 12 Nuna Oja, hinjam'mø to di nnu na. Pe nu'mø dadi mma di n'na ngu n'najuh, ya di n'yohu Oja 'mø. 'Ne majuaní dadi mahmu Oja 'mø.

13 Nuna Oja bá penngahu ra Espiritu Santo, guehna øt'e ngue ga pahmu ngue di n'yohu Oja. 14 Nuna rá Ts'ant'u Oja, dá nusegähe na, janangue dadi jahé majuaní ngue ra Papá bá penhná Ts'ant'u ua ja ra ximhai ngue da yanyø ja'i. 15 Nu ra ja'i mma ngue ec'ei ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesús, guehna ra ja'i rá n'youi Oja na, ngu Oja, ngu ra ja'i hinha gui nhyegui. 16 Ya di pahmu ngue di macju Oja, nu'a di ec'eihu ngue majuaní'a.

Nuna Oja di madi gätho yø ja'i. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmi'c'eiu, ya rá n'youi Oja ra ja'i, n'na ngu n'na hinha gui nhyegui. 17 Jatho ga mahmu Oja co gätho ma mmahmu, n'namhma ngue ya hinte ga suhu 'mø ra pa daní hyaxra güenda. A nua ja ra ximhai ya, nuna Oja rá Papá na ra Jesucristo, guehna ma Papáhu na. 18 Nu ra ja'i ngue rá mmui gui ma Oja ya, ya hingui su da zu Oja ra ja'i. ¿Tení mantho da zu ra ja'i 'mø ya rá mmui gui madi? Su ra ja'i da zu Oja, pe gue'mø hingrá mmui gui madi.

19 A nuju dadi mahmu Oja ya, porque bi dimma mmahmu ngue rá madi go bi macju Oja. 20 A nu ra ja'i da 'yena ngue di ma Oja, pe nnu man'u drá cu, guehna ra ja'i fehni na. Porque ra ja'i hinda mahrá cu nuna i nnu, ¿hague da nzá di ma Oja nuna hingui nnu 'mø? 21 Guehna

ra hya di manda Oja naya ngue nu ra ja'i ena ngue di ma Oja, jatho di mahrá cu.

5

1 Nu to gätho ec'ei ngue ra Jesús guehna ra Cristo na, guehna ra ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu ra ja'i di mahrá mmin'yohui, co 'ne'u yø basi na ra n'yohu ma madi jatho ngue da ma ma madi. 2 Janangue nu'mø dadi mahmu Oja, 'ne dí øthu'a ra hya di manda, ya dí pahmu ngue nu'u yø basi Oja jatho da ma ma madi. 3 Porque ra ja'i di ma Oja, gue'a øt'e te di manda Oja'a. Nu'a te gä di manda Oja, gä øt'e, hingui nnu manhennitho da 'yøt'e. 4 Porque nu to gätho ya 'bui ngue rá basi Oja, ya hep'u ra nts'o jaua ja ra ximhai. Nuna ma nt'ec'eihu i ja, guehna ga thapra nts'o jaua ja ra ximhai na. 5 Hingongi sä da hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhai, hondya yø ja'i ec'ei ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesús, guehya yø ja'i hep'u ra nts'o ya.

6 Mambá ecua ra Jesucristo, bi fadi ngue rá Ts'ant'u Oja 'mø mi nxixya p'u ja ra dehe 'ne'mø mi männá ji p'u bi du. Pe hinga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'ne bi tho. Guesé ra Espiritu Santo di ja majuaní te'o na ra Jesucristo. A nuna ra Espiritu Santo gä majuaní te mma. 7 Pe nuya hyu ya, badi ja majuaní p'u mahets'i ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'a rá madi, gue'a rá Papá. Rá yoho, gue'a rá Ts'ant'u Oja, nuna øt'e ngue fadi hanja Oja. Rá hyu p'uya, gue'a ra Espiritu Santo. Nuya hyu ya, 'da'igu mma. 8 'Necua ja ra ximhai, guehya di ja majuaní ya hyu yø hya ya, ja dí haxhu p'u njuani ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesucristo. Nu'a rá madi, ra Espiritu Santo øt'e ngue timma

mm̄ih̄a hanja ra hya. A nu'a rá yoho, bi nequi xanho 'mø mi nja ra nxixya. A nu'a rá hyu, bi fadi xanho 'mø mi tho ra Jesucristo. Gätho ya hyu ya, 'da'igu mma ngue guehna rá Ts'unt'u Oja na. ⁹ Xi'mø bi man'a n'na ra hya yø ja'i 'ne dá εc'εih̄a te bi ma, goma gue Oja hinga εc'εih̄a te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuan̄i te'o na rá Ts'unt'u na. ¹⁰ Nu'a εc'εibi rá Ts'unt'u Oja, pase p'u ja rá mm̄i ra ja'i ngue majuan̄i te εc'εi. Nu'a hingūi εc'εi'a te mman̄i Oja, guehna ra ja'i nnu bethani Oja na, porque hingūi εc'εi'a ra hya bi man' Oja ngue te'o na rá Ts'unt'u. ¹¹ Guesε Oja di jacju majuan̄i ngue di 'dacju ra 'da'yo te para zantho. 'Ne nuna ra 'da'yo te na, di n'nacju 'mø ga εc'εih̄a rá Ts'unt'u Oja. ¹² Nu'a to n'youi rá Ts'unt'u Oja, ya ja ra 'da'yo te. Pe nu to hingūi n'youi rá Ts'unt'u Oja, ya hin'yua ra 'da'yo te.

¹³ Nuya to εc'εibi rá Ts'unt'u Oja, dá cuarpabi ra carta ya yø hya jaua, di nnepe da badi ngue ja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁴ Nu'mø dá mat'Ojah̄a, di hah̄a nzamm̄i, porque di hax̄a njuani ngue nu'mø dí äph̄a Oja n'na ra cosa nu'a da ne di 'dacju, nuna Oja ørpa masu te di xih̄ma. ¹⁵ Nu'mø dí pah̄ma ngue ørcah̄a masu Oja 'mø tema cosa dí äph̄a, nu'mø dá mat'Ojah̄a p'uya, di pah̄ma ngue di 'dacju Oja te dí äph̄a.

¹⁶ Nu'mø to pad̄i ngue bi 'yøt'a n'na ra ts'oqui rá cu, 'ne da zä di mpunn̄bi, da marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mø ngue sä di mpunn̄babi rá ts'oqui. Porque ja ra ts'oqui ngue hin'yua rá punn̄bi, ya ra castigotho tømra ja'i. Nuna ra ts'oqui na, hinte dí xi'ah̄a ngue da zä gūi marpah̄a Oja ra ja'i ngue di mpunn̄bi. ¹⁷ Nu'a te xants'o, Gä ra ts'oqui'a. Pe ja ra ts'oqui ngue sä di mpunn̄babi ra ja'i. ¹⁸ Dí pah̄ma ngue ra ja'i nnøpa Papá Oja,

ya hinga 'yot'a ngue ra ts'oqui da 'yøt'e. Porque rá Ts'unt'u Oja fähra ja'i ha ni ma, ya himma japi ra zithu di ts'onnb̄a rá mm̄i ra ja'i.

¹⁹ A nuyá, dí pah̄ma ngue yø basigah̄a Oja ya. A nuya gätho mi'da yø ja'i 'bui rá ngun̄i nximhäi, Gä o rá 'ye ra zithu.

²⁰ A nuyá, ya dí pah̄ma ngue rá Ts'unt'u Oja bá εcua, 'ne ya bi xoga ma n'yomfēñih̄a ngue dá pah̄ma ndana gue'a majuan̄i Oja. A nuyá, ya dí n'yohua majuan̄i Oja ya, guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'u Oja na. Guehna majuan̄i ngue Oja na, 'ne di unna 'da'yo te para zantho.

²¹ Ague ma basi'ah̄a, 'yo gui thanneh̄a yø dah̄ma. Da ngut'atho.

2 ra Xuua

Ja ua ra yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zenguağä nã cü ngue rá xisu rá thanhñi Oja. Xquet'a 'nɛ'ũñi basi dadi zengua. A nugä, majuani ngue gä dadi ma'ahũ. 'Nɛ hinga hõngthogä, sinoque di ma'ahũ gätho ya to pahna ra hya majuani. ² Porque gäthogahũ ya, 'da'igu ma nt'ɛc'ɛihũ i ja. 'Nɛ dí pahmũ njuani ngue guehna majuani na. Guehna gä ɛc'ɛihũ para zantho naya.

³ Nunã Oja mã Papáhũ, da guehna rá Jesucristo rá Ts'unt'ũ, di huɛgahũ, di 'dacjũ rá njapi, da hyurca mã mmũihũ. Da 'yõt'e ngue gä haxhũ nã ra hya majuani 'nɛ da 'yõt'e ngue gä mahma mmĩ'yɛc'ɛihũ.

⁴ Emmɛi dadi johya, porque di haxã njuani ngue nu 'da ni ts'unt'ũ ya haxra hya majuani tengutho di 'bejpahũ Oja mã Papáhũ ngue gä ɔthũ. ⁵ A nuya mã zi cü'i, di nne gä xi'i n'na rá hya ya. A nunã rá hya gä xi'i, himma 'da'yo nã, sinoque 'da'iguui nã rá hya bi m'mejpahũ m'met'o gä ɔthũ. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'najũ, jatho gä madi gätho mã mmĩ'yɛc'ɛihũ. ⁶ Nu'mø dadi mahmũ Oja, gue'mø dí ɔthũ'a te di manda Oja 'mø. A nunã rá hya di manda Oja p'ũya, guehna rá hya ya xcá 'yõhmũ m'met'o nã, gue'a ngue di mahrá mmĩc'ɛiui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nua ja rá ximhäi, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fɛhñi. Nuya p'ũya, i mã ngue rá Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu rá ja'i ngue nguna rá hya mmanya, guehna rá hyãte nã, 'nɛ rá nsũiui rá Cristo. ⁸ Dami mfãhmũ n'namhma

ngue hĩndi m'mɛ'a rá 'bɛfi guí ɔthũ. Dami nehũ ngue da mã mã juati xanho rá njut'i di n'na'ahũ.

⁹ Nu rá ja'i ngue hinga hõnt'a te rá hya bi nxãnbate rá Cristo nne da mã, sinoque mmammĩ'da yø hya ngue himbi nxãnbate rá Cristo, guehna rá ja'i hinguĩ n'youi Oja nã. Pɛ nu rá ja'i ngue hõnt'a te rá hya bi nxãnbate rá Cristo i mã, nunã, guehna n'youi rá Papá nã, da gue'a rá Ts'unt'ũ Oja n'youi. ¹⁰ Nu'mø to da zõp'ũ guí 'bãhmũ, da 'yɛnã ngue da xãn'nahũ rá hya Oja, pɛ hinguĩ xãnbate'a rá hya bi nxãnbate rá Cristo, 'yo gadi unna ts'ãya p'ũ ja ni ngumhmũ, 'nɛ 'yo gadi zenguahũ. ¹¹ Porque nu'a di zengua nã rá ja'i nã, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxãnbate'a rá hya hinga gue'a.

¹² Xangu mi'da yø hya di nne gä xi'ahũ. Pɛ hĩndi nne gä cuati gätho yø hya ua ja rá carta gä pɛn'nahũ. Porque dí tømĩ gä mmap'ũ gä mã nu'ahũ, n'namhma gä nyaschũ, man'natho di njajũ mpähã p'ũya. ¹³ Dí zengua'i ya yø ts'unt'ũ ni juhũe, xquet'a rá thanhñi Oja nã.

3 ra Xuua

Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua'i, ague ma ndo'amigo Gayo. Janjuani dadi ma'i.

² Ague ma zi cu'i, dí äpä Oja ngue da mäxa'i te guí øt'e. 'Né dí äpi ngue xta nzaqui'i, tengutho ga nzaqui ni nt'ec'ei i ja. ³ Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cuha bá sømp'u guí 'bui. Mí zä mī zøcua, bi xiqui ngue gue'a ra hya majuanī guí hats'i. ⁴ Hin'yugui man'na ra johya jag'mø dí øde ngue nuya ma basi ya haxhna ra hya majuanī.

⁵ Ague ma zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi rá 'bäxte'u ma cuha, madaque'a n'nanni ni 'yehē, pe guí fäts'i. ⁶ Mambá pengya ma cuha, bá sømp'u guí 'bui. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue emmei gadi mađi. A nuyá, nu'mø bi mapu mahøn'a, dami 'yøtra mate ngue guí fäts'i te honi n'namhma da zä di sigue'a te ga 'yo. Gui 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e. ⁷ Porque nu'u 'yo ngue ørpabi rá 'bēfi rá Jesucristo. Nuya yø mefi ya, hingui tømī ngue gue'u yø ja'i hingui ec'ei Oja da mäts'i. ⁸ Janangue jatho ga fäxhu'u to mmanna ra hya majuanī, n'namhma ngue gätho gahu ga mfäxhu'a te ga 'yo ra hya.

⁹ Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pennbabi yø ja'i di mpeti p'u ja ra nija. Pe nuna ra Diótfes ngue nne di m'met'o p'u 'bahyø 'yec'ei, hingui ørpatho masu te dí xifi. ¹⁰ Janangue nu'mø ga mmagä p'uya, ga xi'ahu hanja ngue hingui säya mmanyø fehni conná ngueque. 'Né hinga hønt'a øt'a p'uya, sinoque hīndi unna ts'äya'u ma cuha sømp'u 'bui.

Nu'u te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'né høn'athi p'u ha di mpeti yø 'yec'ei.

¹¹ Ague ma zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basi Oja'a. Pe nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrá mpadiui Oja'a.

¹² Gätho yø ja'i i nnømmanho na ra Demetrio, 'né majuanī'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dadi jahe majuanī ngue xanho te ga 'yo na, 'né guí pahma ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hya, majuanī'a te dí mmam'me.

¹³ I ja mi'da yø hya dí nne ga xi'i, pe hīndi nne gä ga cuatä ua ja ra carta yø hya. ¹⁴ Porque dí tømī ngue himma ya'atho ga mmap'u, ya da zä ga nyaseui p'uya.

¹⁵ Da hyut'a ni mmui Oja. Di zengua'i ni amigo 'bucua. 'Yorca ra mate dami zengua quits'u n'na ngu n'na'u ma amigogähe 'bup'u guí 'buhmu.

Ra Judas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nugä drá Judas, rá mēfigä ra Jesucristo, dadi n'yohugä'be ra Jacobo. Dadi zengua to gä bi zon'na Oja. Emmēi di mā'ahū Oja. Ra Jesucristo p'uya, fā'ahū. ² Dī nne ngue man'na di dinnī mmāihū ngue di huēc'ahū Oja. Dī nne ngue emmēi di mā'ahū Oja 'nē dā hyūt'a nī mmāihū.

³ Ague mā zi cu'ahū, janjuani dá ne ngue xca ot'ahū ra carta ya yø hyä n'youi nā ra nho dá nthēhū ngue ya dá nyamhū. Pē jap'ū man'na ra hyä ja ts'editho ga otra carta ga pēn'nahū p'ū. 'Yo guí nnehū ngue to di ts'onna ra hyä dí ēc'ēihū, guehna ra hyä i ja para zantho nā. Pē n'na ndītho bi un'Oja te'o gä o rá 'ye. ⁴ A nuyá, 'bū i'da yø ja'ī ngue hingyø hoga 'yēc'ēi. I hāte, guehya mmanya ngue sã ga siguetho ga øthū ra nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i ēna. Pē ngue ngunā ra hyä mma, ya cōn'a mā Ojahū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo cōni. A nuyā p'uya, ya manjam'møtho nt'ot'i p'ū ja ra Macā Libro ngue guehya yø ja'ī dā ma ra castigo ya.

⁵ Madague'a ya guí pahmū nā ra hyä ga xi'ahū ya, pē dī nne ga bēn'nahū te xā 'yøt'Oja yø pa xā thogui. Porque nu'mø mambá jupū ja ra häi Egipto ya yø ja'ī Israel, m'mēfa p'uya, bi hyo'ū to himbi 'yēc'ēi te bi mā. ⁶ Damī bēmhū te bi tho'ū yø anxē himbi zupra 'bēfi mī pēfi, sinoque bi zop'ū'a te mī pēp'ū mahēts'i. Nuna Oja, xā ndūt'i conyø cadena p'ū ja ra 'bexui mēnte dā zōnna pa dī nja ra ts'ut'abi. ⁷ 'Nē damī bēmhū te bi jap'a Oja'ū yø mmēngu

p'ū ja ra hnini Sodoma 'nēhra hnini Gomorra conmi'da yø hnini guerp'utho mambí ja. Mī njap'ū yø ja'ī mī 'bap'ū ngue 'yots'om'mäi tengutho øtyø ja'ī 'bap'ū guí 'bāhmū ya ngue 'yots'om'mäi. 'Bū i'da ngue yø mmīn'yohūse mādi 'berpa rá sã tengutho 'mø dra xisu. Pē bi nzø ya yø hnini ya n'namhū ngue nū to gātho øtyø ts'oqui dā badi ngue dī njapra castigo m'mēfa conna sibi para zantho.

⁸ Tengutho dí xi'ahū ya, xquet'a njarbutho'a te øtyø fēhni xānmbate p'ū guí 'bāhmū. Nu'ū, di ts'antyø dā, ēna ngue bi t'uti ngue dā zä dā 'yøt'a xants'o ngue di ts'onnyø do'yo. Embi ngue hingui ja ts'edi ga øthū ya yø hyä di 'bejpahū Oja ga øthū. 'Nē nnōmman'ū tate ja yø ts'edi. ⁹ Nu'mø mī dū ra Moisés, nu'a ra 'bet'o anxē Miguel bi njun'mā hyāui ra zithū ngue dī nuēnbbābi rá do'yo. Pē nu'a ra Miguel himbi hyä ra ts'edi xta nnōmman'ū ra zithū, xta 'yēmbi ngue dā ma ra castigo. Sinoque hōntho embi: "Dī hēc'a'ī Oja", bi 'yēmbi. ¹⁰ Pē nuyā yø n'yohū dí xi'ahū ya, nnōmman'ū ja yø ts'edi 'nē hingui padī hanja. Tengutho yø zu'ē ngue hin'yū yø n'yomfēni, nu'a ra nts'o so yø mmāi gue'a øt'a, njarbutho ya dí xi'ahū ya, guehya dī m'mēhya.

¹¹ Nuyā yø ja'ī ya, hague ngu ra n'ū dā zä ya. Porque tenthō ra nts'o bi 'yøtra Caín. A nuyā p'uya, øtra ts'oqui ngue dā dahra mēnyū, tengutho bi 'yøtra Balaam. Pē dī m'mēdi tengutho ra Coré, dī m'mēdi ngue himbi ne xta 'yøde te mman'Oja. ¹² Nu'mø pap'ū ja ra ngo guí øthū ya yø ja'ī dí xi'ahū ya, di 'berpabi yø sã'ū yø ja'ī njuantho yø 'yēc'ēi. Porque nuyā yø ja'ī ya di ho dī nsihmē, pē hingui nnu mansu mī'da yø ja'ī 'bap'ū ja ra ngo. Hōntho nne ngue dī nniyase. A nuyá, hin tema nho dā 'yøt'ahū ya. Ya guí nnuhū n'na ra jogui

'mø bá hā rā ndahj, 'nē himbi n'ye, njarbatho ya. Nuyá, guehya tengutho yø za hinguí zə'mø bi zonna pa di nzədi. Ya xandu, janangue hinguí zədi, 'nē majuanj ngue xandu ngue nu'mø mi sat'i, bi c'ats'i. ¹³ Nuyá yø ja'i ngue hōndrā nts'o gā 'yo, guehya yø ja'i guj nhyejpā yø fanthe jap'ə ja rā jathe ya, nup'ə ni gohrā ts'othē xants'o rá fəgui hōts'e, njarbatho ya. Guehya tengutho yø sø 'mø dadi pomp'ə thogui. Guehya dā ma rā castigo para zantho ya, dā map'ə ja rā ts'a'bxui.

¹⁴ Dato yø papá bi m'məi bá fədi asta ra Adán, mi m'mə'a rá yoto, ya rā Enoc. Guehna rā Enoc bi mā te di nja, bi 'yēnā: "Nu'mø bá εcua Oja, yø mahuañitho yø maçā anxe dā n'youi. ¹⁵ Dá εhε ngue dā 'yørpā rā ts'ut'abi gātho yø ja'i. Gātho yø ts'oc'εi hinguí εc'εi Oja dā ma rā castigo ngue'a te gāma nts'o xā 'yøt'e, dā gue'a te gāma ts'omhya xā xi Oja p'ə ha yā", bi 'yēnā. ¹⁶ Nuyá yø nemhya, hñjonguj pøni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyø mməi dā 'yøt'e, gue'a di nja'a. Nu'mø ya, εnā ngue pasc. Di hoqui te xihyø ja'i, para ngue dā zāp'ə dā gujpabi te honi.

¹⁷ Ague mā zi cu'ahə, dami bεmhmə nā rā hyā bi xi'ahə m'met'o ya yø representante mā Hmuhə Jesucristo. ¹⁸ Nuyá, bi mā ngue hante dā gaxyø pa di 'yεp'ə, di m'məhyø ja'i ngue dā dentho'ə yø hyā xandəxqui. Guehya yø ja'i dā 'yøtho'a rā nts'o so yø mməi ya. ¹⁹ Guehya yø n'yohə 'uεnyø ja'i ya. Gue'a rā 'yu cāmbasc yø n'yomfēni dā 'yøt'e. Hinga gue'a rā 'yu di unna Espíritu Santo gā 'yo. ²⁰ Pε ague mā zi cu'ahə, dami 'yøt'e ngue man'na di ndə ni maçā nt'εc'εihə i ja. Nu'mø guj mmat'Ojahə, dami unna 'yu rā Espíritu Santo ngue di bεn'nahə te guj mməmhmə. ²¹ Yo gadi unthohə

rá mate Oja. Nuna mā Hmuhə Jesucristo ja rá nhuεcate na. Ma gā tømhmə ngue di 'dacjə rā te para zantho.

²² Nu to yobēni, dami hathə rā ts'edi ngue 'yo di thāt'i. ²³ Pε nu'ə ya xā thāt'i, dami yanj, tengutho 'mø gui hyā'a n'na rā nzunza di o sibi ngue hinguí nnepe dā guadi di nzø, gui jarbə. Di nja ni nhuεcatehə ngue mi'da yø ja'i, pε dami mfāhmə, mamj njahə p'ə tengū øt'ə. Nup'ə gdi bεmhmə ya yø ja'i ya, tengutho 'mø xanguahyø ulu ngue'a rā nts'o gā 'yo, hinguí sá ha di mbēnnbi.

²⁴ Hønsε Oja ja rá mfadi, 'nē ja rá ts'edi ngue fā'ahə hinguí 'yøthə rā ts'oqui. Oja dā 'yøt'e ngue hinte mants'o dā dñ'nahə 'mø rā pa guj m'māhmə p'ə ja rá hmi rá dā. Nu'a rā ora'a p'əya, ya dā zā guj johyahə. ²⁵ Nuna Oja bi yanjə connā nguehə Jesucristo. Maguesε Oja ngue jasc rá ts'edi, 'nē guehna tate hangū rā pa para zantho nā. Dā ngut'atho.

Apocalipsis

Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badi te ja ngue di nja m'mefa.

¹ Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'u yø mēfi Oja, da badi hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho di nja. Nugä drá Xuua, ra Jesucristo bá penngagui rá anxε, bi jaqui dá padī hanja na ra hya na. ² Ma ga xi'ahua te gä dá nu. Ga xi'ahua hanja na te gäma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

³ Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmēnthi di nthēui te'ø da manna hya p'u ha di mpeti yø 'yεc'ei. 'Nε xquet'a ra mmēnthi di nthēui yø ja'i da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho di nja ya.

⁴ Nugä drá Xuua dadi zenguagä'u yø 'yεc'ei rá m'map'u yoto yø hnini rá njap'u ja ra häi Asia. Oja di jap'ahua 'nε da hyut'a ni mmēihua. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'u, hangū yø pa di sigue di m'mui. Di jap'ahua na ra Espiritu Santo, nuna εntho yoto yø nyot'i i nεqui p'u ni hyandrá nthuts'i Oja. ⁵ Di jap'ahua na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'i hanja Oja na. Go rá mēditho bi bennate 'mø mi du na, 'nε guehna ja rá ts'edi ngue di manda gätho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi na. Guehna ra Cristo di macja 'nε bi du. Nu'a rá ji bi mäni, gue'a i hoga ma ts'oquihua'a. ⁶ Nuna ra Cristo øt'e ngue ma 'nyohua p'u ha di manda ngue ndast'abi. Bi 'daczua ra 'bēfi

ngue dyø mmäcjhua, para ngue da zäp'u ga thannehua na Oja rá Papá. A nuyá, ma ga εspahua na ra Cristo maguese, ngue ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

⁷ A nuyá, nuna ra Cristo, nu'mø bi zøhø di 'yε mahets'i, da n'youi ra gui. Gätho yø ja'i da nu. Nuya yø ja'i bi cuarpua ja ra pont'i da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gä di nya dummui. Da ngut'atho.

⁸ Nuna ma Hmuhua Oja jase rá ts'edi, nguna ra hya xicja, i εna: "A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzeGui, pe nugä ga sigue ga m'mui para zantho", i εna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'u, hangū yø pa di sigue di m'mui.

⁹ Nugä drá Xuua, gä dadi ncuhua, gäthogahua, ya ma 'nyohua ra Jesucristo. A nuyá, di tocagahua ngue di sähua ra n'u ya. Pe gä dí ohua rá 'yε ra Cristo nuna di hacja ra ts'edi ngue ga seti hangū ra n'u ja ngue ga thohmua. A nu'mø ma m'mucä p'u Patmos, ja n'na ra t'uhäi ja made ra jathe, ja dá op'u ra fadi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicä yø ja'i te'ø na ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna n'na ra pa ngue mi thanne yø ja'i ra Hmu Jesús, ra Espiritu Santo bi pärcagui ma nthandi, 'da ma'dan'yo dá nu. Dá øcua ja ma xatha ngue nts'edi ga nzoca n'na n'cēi. Nup'u dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtra corneta. ¹¹ Nu'a bi zoqui bi 'yεngui:

—A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzeGui, pe nugä ga sigue ga m'mui para zantho. Ague Xuua, dami cuatra sacua te gä gui nnu ya. Gui pennbá ra sacua yø

'yɛc'ɛi 'bɸ'u yoto yɔ hnɪni rá njap'u ja rá hãi Asia. Nuya yoto yɔ hnɪni ya, guehna rá hnɪni Efeso, rá hnɪni Esmirna, rá hnɪni Pérgamo, rá hnɪni Tiatora, rá hnɪni Sardis, rá hnɪni Filadelfia, rá hnɪni Laodicea.

¹² Nugä drá Xuua, dá 'bärbuya ngue dá het'a nzoqui. Pɛ nu'mø má 'bät'i, dá nu yoto yɔ mfoxiyo ngue rá oro. ¹³ Nup'u ja'u yoto yɔ mfoxiyo p'uya, dá het'i ngue et'inde n'na rá n'yohu. He rá he sət'e asta yɔ gua. Rá tɪya p'uya, gä rá oro dɪ ngut'i. ¹⁴ Yø xta p'uya, gä rá t'axi, ɛna rá t'axca xidɛ'yo ogue rá t'axca sɛ. Yø dá p'uya, di yoxni tengutho rá thai rá sibi. ¹⁵ Yø gua p'uya, di yoxni tengutho rá t'ɛgui 'mø bá pømp'u ja ra orno ngue xa mma mats'axt'i xandønho. Nu'a gä nt'øde 'mø bi nya p'uya, tengutho gui hɪ rá ndate dehe. ¹⁶ Nup'u ja rá 'yɛ ngue rá n'yɛi, i hã yoto yɔ sø. I pømp'u ja rá ne n'na rá ts'anjuai ja yoho yø het'i. Rá hmɪ p'uya, di yoxni tengutho gui yotra hyadi 'mø hɪnte jutɪ.

¹⁷ Ma hɛrpɸ 'bãi, dá tãgui tengutho n'na rá du, dá sop'u ja yø gua. Bi macrá 'yɛ ngue rá n'yɛi, bi doscagui, bi 'yɛngui:

—'Yo guí su. Go guecã dí 'bãi para zantho, porque ya nmɪ 'bucã p'u bá fãdi bá nja yø cosa i ja ya. Dã guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugã gä sigue gä m'muɪ para zantho. ¹⁸ Guecã dí 'bãi hangü rá pa. 'Nɛ bi hnu ngue dá tu, pɛ nuya dí 'bãi para zantho ya. Go dí hagã rá nsogui ngue rá ndate, go dí hagã rá nsogui p'u 'buhyo ánima. ¹⁹ A nuyá, damɪ cuatro sɸcua te gãma hyã guí nnu ya. Cuatrá sɸcua'a te bɪ nja ya, dá gue'a te dɪ nja m'mɛfa. ²⁰ Nuyá, gä xi'i te gä mbønya yoto yø sø gá nuua ja má n'yɛigã ya. Co 'nɛhya yoto yø mfoxiyo ngue rá oro di mãsqui, gä xi'i te gä mbøni. Nuya yoto yø sø gá nu, guehya gä mbøni ngue yoto yø mɛfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'u dɪ mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue

yoto yø hnɪni ya. A nuya yoto yø mfoxiyo gá nu, guehya gä mbøni ngue yoto 'bãi yø 'yɛc'ɛi ya.

2

¹ Damɪ 'yotra carta, gui pɛnnbãbi rá mɛfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yɛc'ɛi'a rá hnɪni Efeso. Ja ua ya yø hyã gui 'yot'i, gui 'yɛmbi: “Nguna rá hyã mmanna ja yoto yø sø p'u ja rá n'yɛi, nuna di thərbu made ha ja yoto yø mfoxiyo ngue rá oro. I ɛna: ² Dí pacã te gä guí øthu. Dí padɪ ngue guí hã rá ts'edi guí ørpahũ rá 'bɛfi Oja. 'Nɛ guí sɛti hangü rá n'u guí thohmu. Dí pacã ngue hɪn gadɪ nsixu yø ts'oc'ɛi. 'Nɛ dí padɪ ngue pønyø ja'i ngue nne dá hyã'ahũ, i ɛna ngue má representante. Pɛ gã hyaspahũ rá güenda te gã 'yo ya yø ja'i ya, 'nɛ gã tinnbãhu ngue guehya fehni ya. ³ Guí sɛti hangü rá n'u guí thohmu, 'nɛ 'bũ i'da ngue ɛmmɛi ørcagui má 'bɛfi, hɪnha gã ngohyo mmuɪ. ⁴ Pɛ nugã jap'u n'na rá hyã nnã sũ'ahũ. Nuna rá hyã nã ngue zits'atho gadɪ macju, ya hɪnnɪ mantho gadɪ macju tengutho p'u bá fãdi, ngue janjuanɪ gã hyo ni mmuɪ gã macju. ⁵ Damɪ bɛni ha bɪ njap'u guã ɛts'i ngue gadɪ macju. A nuyá, damɪ 'bã'ni mmuɪhu n'na zihmantho, damɪ macju tengutho gmi øthu m'mɛt'o. A nu'mø ngue hɪnguɪ nne guí macju, gã mmagã p'u ngue gä hacã ni mfoxiyohu p'u ha ja. ⁶ A nuna n'na rá hyã jap'u guí øthu, dí nnu manhogã nã, ngue madits'u guí nnu manhohu'u yø hyã xãnnbãbi yø ja'i rá Nicolás. A nugã p'uya, xquet'a 'nɛqui madits'u dí nnu manhogã nã rá hyã nã. ⁷ Nu rá ja'i ja rá gu, dá 'yøhya yø hyã ja ua xihyo 'yɛc'ɛi rá Espiritu Santo, i ɛna: Nu rá ja'i dá bøni ngue dá daprá nts'o i ja, gä unna nt'ɛdi ngue dá zaprá ndät'ã rá za 'bãp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za rá ndät'ã

ra ja'i, ra ja'i p'uya di m'mai para zantho, i ena".

 8 Dami 'yotra carta, gui pennbabi ra mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hniini Esmirna. Ja ua ya yo hya gui 'yot'i, gui 'yembi: "Nguna ra hya mmanna ya mi 'bu 'mo mambá fadi bá nja yo cosa i ja ya, 'ne di sigue di m'mai para zantho. Guehna bi du na, pe mahombi m'mai. I ena: 9 Dí pacá te gá gui othu. Dí padi ngue xangu ra n'nu gui sahu. 'ne di padi ngue gui hyoyahu, ngue hin'yu ra menyu. Pe madague'a, tate di muui na ra nho di 'da'ahu Oja. Dí padi ngue nnømman'uhu yo ja'i nuya ena ngue yo judío. Pe nuya yo ja'i ya, guehya hingyo ja'i Oja ya, sinoque guehya yo ja'i ra zithu ya. 10 'Yo gui suha'a te ra n'u ja ngue gui thohmu ya. Porque ra zithu di nja ra pa da 'yot'e ngue gui n'ofadihu. Ja da fap'u p'uya ngue'mo majuani gui ec'eigahu xanho, ogue hin'na. Di sa'ahu ra n'u n'net'a ma pa, pe 'yogui hegahu madague'a gui tuhu. Cabo ga jut'ahu conna 'da'yo te para zantho. 11 Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yo hya ja ua xihyo 'yec'ei ra Espiritu Santo, i ena: Nu ra ja'i da bõni ngue da dapra nts'o i ja, ya hinda tho'a rá yondi ra ndate, i ena".

 12 Dami 'yotra carta, gui pennbabi ra mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hniini Pérgamo. Ja ua ya yo hya gui 'yot'i, gui 'yembi: "Nguna ra hya mmanna ponna ne n'na ra juai mandø nts'atho, ja yoho yo heti, i ena: 13 Dí pacá te gá gui othu. Dí padi ngue gui 'buhmu p'u ha 'buhyo ja'i di manda ra zithu. Pe di padi ngue gui ec'eigahu xandønho. Nu'mo ra pa mi hatra ts'edi ra zithu'u ni mmenguhu ya, ngue bi bentra Antipas bi hyo, bi api ngue xifi xanho yo ja'i hanja'a ma hya, pe hingá hyegahu. 14 A

nuyá, jap'u 'da yo hya gui othu ngue hinda nnu manhogá. Porque nuna ra hya bi nxänbäte manjam'mo ra Balaam, 'bap'u 'da ni amigohu ngue tenna ra hya na. Guehna bi xänbabi ra Balac, bi xifi ngue da japyo judío da 'yotra ts'oqui, ngue da zi'a te porpabi yo dahmu, m'mefa p'uya di n'yots'om'mai. 15 Nuna man'na ra hya p'uya, xquet'a 'bap'u 'da ni amigohu ngue tenna hya bi nxänbäte ra Nicolás. Conque nuna ra hya xänbäte na, madits'u ngue di nnu manhogá na. 16 Pe nuyá, 'yo gadi unna 'yu yo ja'i ngue di xähya yo hya bi nxänbäte na di xi'ahu ya. Dami xihyo ja'i ngue nuna ra hya xänbi, da hyep'u. Porque nu'mo himbi ne yo ja'i da hyep'u na ra hya di xädi, ga mmasägá p'u. Nuya yo ja'i hingui nne da hyep'u ya yo hya di xädi, ga säsegá'be conna juai pømma ne. 17 Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yo hya ja ua xihyo 'yec'ei ra Espiritu Santo, i ena: Nu to da bõni ngue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi ra hme bí ja mahets'i, guehna ra hme hingui facua ja ra ximhäi na. 'Ne ga unna n'na ra t'ado xa nt'axi. Nuna ra t'ado ga unni, nt'ot'i n'na ra thuhu ma'da'yo, hinjongui padi hanja. Sinoque ja ngue da base hanja'a to da hyanna do, i ena".

 18 Dami 'yotra carta, gui pennbabi ra mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hniini Tiatira. Ja ua ya yo hya gui 'yot'i, gui 'yembi: "Nguna ra hya mmanna Ts'ant'u Oja, nuna di yoxni yo da tengutho gui 'yotra thai ra sibi. Yo gua p'uya, di yoxni tengutho ra t'egui mats'uxt'i xandønho. I ena: 19 Dí pacá te gá gui othu. Dí padi ngue gadi macju 'ne di padi ngue n'na ngu n'na gadi mmahmu. Dí padi ngue gui ec'eigahu xandønho. Dí padi ngue gui orpahu rá 'befi Oja. Dí padi ngue nu'a te ra n'u gui

thohm̄, gā guí sēth̄. Dí p̄adī ngue nu'a te ra n̄ho guí ōth̄, man'na t̄ate xan̄ho te guí ōth̄, ya, ngue'm̄o rá m̄adi. ²⁰ P̄e nugā, jap'̄u n'na ra hya n̄na su'ah̄. Porque nuna ra hya x̄ännb̄ate ra Jezabel, gadī unthoh̄ ra 'yu. Nuna ra xisu n̄, i ɛna ngue Oja di b̄ennb̄abī ra hya x̄ännb̄ate, p̄e him̄ma juanī. Porque dí p̄adī ngue h̄ät'̄u ȳo ja'ī x̄ännbi. ɛmbi ngue sätho dī n'yots'om'm̄ai ra ja'ī, 'n̄e ɛmbi ngue sätho da za ra nḡo p̄orp̄abī ȳo dahmu. ²¹ Nugā dí t̄o'm̄a n̄a ra Jezabel, x̄amh̄matho da hyep'̄u'a rá n'yots'om'm̄ai ga 'yo, p̄e h̄ingui nne da hyep'̄u. ²² Jan̄angue nuyá, ga japi di hyennī da 'yoxr̄á t'ots'i. Ga japi da z̄a ra n'̄u. Nu to gā x̄a hyät'i ngue n'yots'om'm̄aiui, nu'm̄o h̄indi 'b̄ätȳo mm̄ui ya h̄ät'i ngue da hyep'̄u ra nts'o ōt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguiho da z̄a ra n'̄u. ²³ Nuna ra Jezabel, ga hogā ȳo ja'ī nuyá x̄a hyät'i, i nn̄ope ngue ȳo basī. Ja da bap'̄u ȳo 'ȳe'c'ɛi 'b̄ai ndap'̄u bi z̄a p'̄uya ngue dí parb̄abī ȳo n'yomf̄eni ȳo ja'ī, nu te gāma hya mb̄emp'̄u ja ȳo mm̄ui n'na ngu n'na, gā dí p̄adī. N'na ngu n'na'ah̄, nu te gā guí ōth̄ gue'a ra n̄jut'ī dī nja'a.

²⁴ P̄e nuna ra Jezabel x̄ännb̄ate ra hya p'̄u ja ra hn̄ini Tiatira, x̄angu h̄ingui nne guí t̄enhn̄u n̄a ra hya n̄a. Porque nuyá ȳo hya ɛx̄a di x̄ahȳo ja'ī ngue nne da b̄adi x̄and̄onho te ɛgā 'yo rá hya ra zithu, ya h̄ingui nne guí x̄ahm̄u ya ȳo hya ya. P̄e connī parte, ya h̄in'yu te gd̄á su'ah̄. ²⁵ Nuna ra hya ya xc̄á b̄enth̄u, damī sigue ngue gue'a gd̄i n'yoh̄u'a ya, ast̄a gue'm̄o dá ɛc̄á mah̄on'a. ²⁶ A nuyá, nu to da b̄oni ngue da dapra nts'o i ja, 'n̄e da 'ȳot'e te d̄adi 'bepi, 'n̄e di sigue da 'ȳot'e ast̄a guerp'̄u rá nz̄egui, gueh̄na ra ja'ī ga unn̄a cargo ngue dī m̄anda ȳo nacīon. ²⁷ M̄a Papá bi 'dajm̄a cargo, ga ja'ah̄u p'̄uya ga 'da'a n̄i cargōh̄. P̄e m̄and̄o nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ah̄u. Nu'm̄o h̄imbī 'ȳotȳo ja'ī

n̄a ra hya guí xihm̄u da 'ȳot'e, guí japh̄u ȳo ja'ī tengutho 'm̄o bi th̄espa ra t'ɛgui n'na ra ts'oye, ngue 'bexti mp̄ode. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ah̄u ra das̄o bi p̄ox'm̄o x̄udi. ²⁹ Nu ra ja'ī ja rá gu, da 'ȳoh̄na ra hya xihȳo 'ȳe'c'ɛi ra Esp̄iritu Santo”.

3

¹ Damī 'yot̄ra carta, guí p̄ennb̄abī rá m̄efi Oja 'bet'o p'̄u 'b̄ahȳo 'ȳe'c'ɛi'a ra hn̄ini Sardis. Ja ua ya ȳo hya guí 'yot'i, guí 'ȳɛmbi: “Nguna ra hya mm̄anna to p̄ennb̄abī ra Esp̄iritu Santo ya yoto ȳo hn̄ini, nuna h̄a yoto ȳo s̄o. I ɛna: Dí pac̄a te gā guí ōth̄. Dí p̄adī ngue nup'̄u ha guí yah̄u, guí ɛna ngue ya guí ōth̄ x̄and̄onho rá 'b̄efi Oja. Dí pac̄a p'̄uya ngue him̄ma juanī guí n'yoh̄u rá ts'edi Oja. ² Yo n̄imantho guí säyathoh̄u, damī mp̄efi ngue guí h̄ath̄u ra ts'edi ȳo ja'ī. 'Yo guí nnehu ngue n̄imantho da hyep'̄u Oja m̄i'da ȳo ja'ī. Porque dí nnugā ngue guí säyathoh̄u, gueh̄na h̄ingui nn̄u manho m̄a Ojagā naya. ³ Man'nan'yo m̄i 'ȳot'e ngue guí pumb̄eni ya ȳo hya bi s̄an'nah̄u. Nu te gāma hya bi si'ī guí 'ȳoth̄u, da gue'a guí 'ȳoth̄u'a. 'Yo n̄imantho guí säyathoh̄u. Nu'm̄o h̄ingā ja ndumm̄ui guí 'ȳoth̄u ya ȳo hya dí xi'ah̄u ya, jagui thamb̄enih̄u ya ga s̄oc̄a p'̄u guí 'b̄ahm̄u, tengutho 'm̄o bi z̄oh̄ra b̄e, porque h̄ingui pah̄mu tem̄a ora ga s̄oh̄o. ⁴ P̄e dí p̄adī ngue nup'̄u ja ra hn̄ini Sardis, 'b̄ap'̄u 'da ȳo 'ȳe'c'ɛi ngue h̄indi ts'on̄ȳo he bi un'Oja. Guehya 'dap'̄u ga n'yo'be ya, da h̄ye ȳo t'axc̄a he. Gue'a ȳo n̄jut'ī'a ngue h̄imbī ts'on̄ȳo he bi t'unnī. ⁵ A nuyá, nu to da b̄oni ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da h̄ye rá t'axc̄a he'a, 'n̄e h̄inga thujp̄abī rá thuh̄u p'̄u ja ra libro nt'ot'iȳo thuh̄u ya ȳo ja'ī ja ra 'da'yo te. Nup'̄u 'b̄ah̄ma Papá, conȳo anxe 'dap'̄u 'b̄ah̄m̄i, ja ga mm̄angā p'̄u ngue

guehya ma ja'i ya. ⁶ Nu ra ja'i ja ra gu, da 'yohna ra hya xihyø 'yεc'εi ra Espiritu Santo”.

¹³ Nu ra ja'i ja ra gu, da 'yohna ra hya xihyø 'yεc'εi ra Espiritu Santo”.

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi ra mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yεc'εi'a ra hnini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: “Nguna ra hya mmana majuanī ngue gā ra nho øt'e, 'ne nu'a ra hya mma gā majuanī. Guehna hannbabi ra nsogui ra dast'abi David. Nu'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nøt'e. Nu'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I εna: ⁸ Dí pacā te gā guí øthū. Dí padī ngue nuna mā 'bēfi, mađi zits'u guí ha ra ts'edi guí 'yøthū nā ra 'bēfi nā. A nu'a gñi 'yøpaha masu nā ra hya dī mma, hñguí cønngahū mā thuhū, janangue dá xoc'ahū n'na ra goxthi ngue hñjongui sä da nøt'e. ⁹ A nuya yø ja'i o rá 'ye ra zithū, guehya εxā εna ngue yø judío ya, pε hñmma juani ngue guehya ma ja'igā ya, sinoque fēhñi. A nuya yø ja'i ya, ga japā ngue dī ndantyoħmu p'u ha guí 'būhmū. Ja da bap'u p'uya ngue dadī ma'ahū. ¹⁰ Nugā dí xi'ahū ngue guí sēti hangū ra n'u ja ngue guí thohmū. Nuna ra hya dá 'bep'i guí 'yøthū, gue'a gā 'yøthū'a. Janangue nuyá, ga faxahū 'mø gā sähū ra n'u da thogui gätho yø ja'i 'bui ra ngani nximhäi. Ja da fap'u ndana ra ja'i da bønī ngue xanho rá nt'εc'εi. ¹¹ N'na zihmantho ga ma εcā. 'Yo gadi thøhmū nā ra hya ya xca benthū, n'namhmā ngue hñga n'nan'yo to di tocabi ra njut'i ja ngue dī n'na'ahū. ¹² A nuyá, nu to da bønī ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drá døts'e rá ngu mā Oja'a. 'Nε hñjam'mø da 'uemp'u dī m'mäi. Nu'a rá thuhū mā Oja, ga cuarpabi ra ja'i. 'Nε ga cuarpabi ra ja'i rá thuhū nā ra 'da'yo Jerusalén bi ja mahets'i, gue'a rá hnini mā Oja'a. 'Nε xquet'a ga cuarpabi ra ja'i mā 'da'yo thuhū.

¹⁴ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yεc'εi'a ra hnini Laodicea. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: “Nguna ra hya mmana zant'a majuanī te mma. Nuna xifi xandønho yø ja'i hanja nā ra hya majuanī. Connā guehna bi nhogui te gāma cosa bi zān'Oja ngue bi nja. I εna: ¹⁵ Dí pacā te gā guí øthū. Dí padī ngue nī xinga gue'a guí hyεgagui p'u, nī xinga gue'a gđi ha ra ts'edi guí tēngagui mā hya. A nuyá, i nne guí sänni te guí 'yøt'e. O bien ngue guí hyεgagui p'u, oque xingui hya ra ts'edi guí tēngagui mā hya. ¹⁶ Pε commā ngue xøgue zi juat'atho guí εc'εigui, nuya njuantho guí mma thi ya. ¹⁷ Guí εna ngue ya gyø mmεmmetihū, ya hñte gadi 'bēhmū. Ya gā gue'a te guí øt'e guí εmhū ya. ¿Ua hñ gadi umhmū ra güenda ngue ra 'yanthi gā nthεhū? Porque mađi zits'u te di ja'ahū. Guí hyoyahū nup'u go bi zā. Gyø xādāhū nup'u go bi zā. Conque nī xingra ulu di ja ngue guí hyehū. ¹⁸ Janangue dí xi'ahū ngue guí tanngbahū ra oro mā datho xandønho, ya xpā thop'u ja ra sibi. Nu'mø ngue da guehna di ja'ahū nā, ya majuanī ngue guí mmεmmetihū 'mø. 'Nε guí tångbahū ra ulu tate mandø nt'axitho guí hyehū, n'namhmø ngue ya hñni mantho guí pes'nī sä ngue da hñ'yu te guí hyehū. Dami tångbahū ra 'yεthi nī hu ngue ra colirio, di coxñi dāhū, n'namhmā ngue da zā nī nxädā guí thohmū. ¹⁹ A nugui, nu'u gā dadī mađi, nu'mø hñga gue'a ga 'yo, nugā dí fei ngue dadi hejpi te øt'e. Janangue nuyá, ga fεp'ahū 'mø ngue hñgui hya ra ts'edi guí 'bā'nī mmaihū ya. ²⁰ Dí 'bācā p'u ja ra goxthi dī nzonhnategā. Nu ra ja'i da 'yøde te dí xifi, da xogagui

rá mmái gá cút'i. Gá nsäya p'u ja rá mmái ra ja'i. Gá n'amigo'be, 'dap'u gá nsihmë'be. ²¹ A nuyá, nu ra ja'i dá bõni ngue dá dapra nts'o i ja, gá unna nt'edi ngue 'dap'u gá mmí'be p'u dadí manda. Tenguthogá ngue dá dapra nts'o, janangue nup'u di manda má Papá 'dap'u dí hu'be. ²² Nu ra ja'i ja rá gu, dá 'yõhna ra hya xihyõ 'yëc'ëi ra Espíritu Santo”.

4

¹ Mí tho'a te gäma hya dá nugá p'uya, mahõndá nnõts'e ngue dá hanmahets'i. Dá handa n'na ra goxthi ngue nsoqui. Nu'a nmí ya'be p'uya, nu'mõ nzoqui, ena gue'mõ m'mixt'i ra corneta'a ga ya. Bi'yëngui:

—Bi'yëcua ya. Ga ut'a'i te ja ngue di nja m'mëfa —bi'yëngui.

² Nu'a ra ora'a p'uya, bi pärcagui má nthandi ra Espíritu Santo. Dá handa n'na ra nthuts'i bí ja mahets'i. Nup'u ja ra nthuts'i p'uya, ja hup'u Oja. ³ Nuna dá handi ngue huxpü ja rá nthuts'i, dá nu ngue di yoxni p'u hudí, tengutho gui yoxni ra dospí ngue ra jaspe, n'youi ra cüha xa nthëni ngue ra cornalina. Nup'u hudí, jap'u n'na ra nyot'i ngue ra sano, gá ra juxhmu.

⁴ Xá 'yët'inde 'däte magoho yõ nthuts'i p'u hudí. N'na ngu n'na'u yõ nthuts'i hup'u n'na nc'ëi, gá he yõ t'axcá he. 'Da'a n'na ra corona ngue ra oro oxyõ ya. ⁵ Nup'u hu Oja, ja põp'u yõ hüëi, ja nëxpü yõ ngäni 'mõ bi'nyá. Nup'u ni hyandrá nthuts'i Oja, jap'u yoto yõ nyot'i ngue danzõ. Gue'u nnõpa ts'edi ra Espíritu Santo'u yõ nyot'i. ⁶ Nup'u ja ra xëqui socra nthuts'i p'uya, titho tengutho ra jathe p'u gui nëqui. Pë thotrá nthandi ra ja'i tengutho ra xito.

Nup'u ja ra nthuts'i, gá goho yõ ts'at'i 'bái 'da'a n'na'u ja yõ te. Ngu rá hmí, ngu rá xütha, gá ja yõ dá. ⁷ Nu'a rá müdi, di nëqui tengutho

n'na ra dafanzate. Nu'a rá yoho, di nëqui tengutho n'na ra ndõtoro. Nu'a rá hyu, ja rá hmí tengutho ra ja'i. Nu'a rá goho, di nëqui tengutho ra dátäni di hmahyõ zahua. ⁸ Gá goho, i ja 'dato yõ zahua n'na ngu n'na. Nup'u ja yõ zahua, ngu yõ 'bizahua, ngu maxõts'e, gá má zinni ja yõ dá. Ra pa, ra xui hinguí säya ngue ena:

—Nuna Oja na, guehna má datho di nsupí. Guehna má datho di nsupí. Guehna má datho di nsupí. Guehna Oja ra hmu na ngue jase rá ts'edi, guehna 'bahna ya, 'nëhyõ pa xa thogui ya mi 'bái, 'nëhyõ pa di map'u, hangu yõ pa di sigue di m'müi —i ena.

⁹ Nguna ra hya ga 'yëspabi Oja 'në di ja mammadi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi dá 'yëspabi Oja, ¹⁰ nu'u 'däte magoho huxyõ nthuts'i di mäspü hu Oja, gá ndantyõhmu ngue thanne Oja nuna 'bái para zantho. N'na ngu n'na enyõ corona ngue sop'u ni hyant'Oja. I ena:

¹¹ —Ague má Oja'i, gue'e má Hmu'ähe. Gue'e ni 'yup'u mathoguitho dá hnu mansu'i. 'Në ni 'yup'u dá t'ëts'a'i, porque jase ni ts'edi ngue gá hoqui tanto yõ cosa i ja. Nu'i, bi nja'i mpähä guá sänni te bi nja, gue'a ja'a ya.

5

¹ Nuna Oja huxpü ja rá nthuts'i, dá hëti ngue fo rá n'yëi n'na ra säcua ngue m'mäni. Nt'ot'i mbo ra säcua 'në nt'ot'i maxõts'e. Nup'u ja rá nyaní ra säcua n'youi yoto yõ seyo sammí ngue händi nxüdi. ² Dá nu n'na ra anxë ngue mandõ nzaquitho gá ya, ra ndõts'edi gá 'yõtra nt'änni, i ena:

—¿To dá bõni di ntate ya ngue dá zä dá xõjpa yõ seyo samra säcua, para ngue di nxüdi? —bi'yëna.

³ Pë hñjombi bõni ngue xtä nzä dá xüdi, ni xinga guëp'u mahets'i, ni xinga guecua ja ra häi, ni xinga

güep'u 'b'ahyø ánima. Hijnjombi bønì ngue xta nzä xta xøjpa yø seyo ra s'ucua ngue xta nnu te nt'ot'i. ⁴ Nugä p'uya janjuani ngue di zoni, porque hijnjombi bønì ngue xta xocyø seyo ngue xta nnu yø letra nt'ot'i ra s'ucua. ⁵ Nu'u 'däte magoho nja'i, bi 'y'enga n'na:

—'Yo nimantho guí zoni, porque nuna ni hu ngue ra dafanzate, rá mēni ra Judá 'nē rá mēni ra dast'abi David, go bi dahna ya. Go da zä da xocya yoto yø seyo samra s'ucua naya.

⁶ Dá nugä n'na ra De'yo ngue 'bäp'u 'b' Oja p'uya. Di nequi ngue n'yodui yø medi bi nja 'mø mi tho. Xa 'y'et'inde'u di mäspu 'b' Oja. Ja yoto yø dani, ja yoto yø dä. Nuya yø dä p'uya, guehya nne da ma ngue ra Espiritu Santo handi gä rá ngani nximhäi. ⁷ Nuna ra De'yo, bi ganna s'ucua mi ca rá n'y'ei Oja p'u hudi. ⁸ Mi ganna s'ucua p'uya, nuya goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, co 'nēhya 'däte mā goho hup'u ja yø nthuts'i, gä bi ndantyøhmu p'u 'bära De'yo. I ha 'da'a n'na ra 'bida ni hu ngue ra arpa. Nē the 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro, yup'u ra hoga bopo. Nuna ra bopo, guehna rá mhmat'Oja øtyø ja'i ya o rá 'y'e Oja na. ⁹ 'Nē tuta n'na ra thuhu ngue mā'da'yo, i enna thuhu: "Nu'i, gue'e ni 'yup'u ngue gui canna s'ucua, gui xøjpa yø seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'nē conni ji gä jurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya o rá 'y'e Oja. Guehya yø ja'i 'b'ai ndap'u bi zä yø häi, 'nē 'dama 'dan'yo yø hya gä nya n'na ngu n'na. ¹⁰ Gä unyø 'b'efi yø ja'i ngue dyø mmäcja, para ngue da dānnesē Oja. 'Nē gä unyø 'b'efi yø ja'i ngue di ndast'abi, ngue di māda gä ra ximhäi".

¹¹ Mā nu mahøn'a p'uya, dá nu ngue mandøngu dyø anxē xä 'y'et'inde'u 'däte magoho di mäts'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i.

Pe nu'a gāngu yø anxē dá nugä, yø mahuahì ngue yø mahuahì'a gandøngu yø mahuahì yø anxē dá nugä ngue tuhu. ¹² Janjuani ngue ra ndøts'edi gä 'y'ena:

—Nuna ra De'yo bi tho, guehna ni 'yup'u ngue da 'y'espabi yø ja'i na. Da manyø ja'i ngue guehna jase rá ts'edi na, 'nē di māda'a te gāma cosa i ja, go guehna jase rá mfadi na. Janangue ni 'yup'u da hnu mansu 'nē da t'espì.

¹³ Dá øcä p'uya ngue mandøngutho i tuhu. Gätho'a te bá sän'Oja ngue ja yø te, gä tuhu, ngup'u mahets'i, nguua ja ra ximhäi, ngup'u 'b'ahyø ánima, ngup'u ja yø jathe. Gä 'da ga 'y'entho:

—Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nēhra De'yo, guehya mā dātho nne ngue da hnu mansu ya. 'Nē da hma ngue maguesē ja yø ts'edi. Guehya jatho ngue da t'espì hangu ra pa ya —i ena.

¹⁴ A nu'u goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, 'da ga 'y'entho: —Xandønho ngue ngu'a di nja —bi 'y'ena.

A nuya mi 'däte magoho di mäspu hu Oja p'uya, gä bi ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'b'ai para zantho.

6

¹ Dá nugä ra De'yo p'uya, ngue bi xøts'a rá mudi'u yoto yø seyo. Nu'a n'na'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i p'uya, ra ndø ts'edi ga ya, ena ra ngani p'u dá øde ngue engui: —Bí 'y'ecua, n'namhma gui hyeti xanho —bi 'y'engui.

² Mā nhannigä p'uya, dá nu n'na ra t'axa ndøfani. Nu'a ra tøgue, fo rá 'y'e n'na ra nsa. Bi t'unna n'na ra corona. Bi ma p'uya ngue da øtra tjunhni. Pe himbä thapi. Nuna, ndap'u bi zä ni ma bí tåhra tjunhni.

³ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá yoho ra seyo. Bi 'y'engä'a rá yoho 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

⁴ Ma nugā p'uya, bá εp'u n'na ra thenga ndofani. Nu'a ra togue, bi t'unná ts'edi ngue da japi di ndunhyo ja'i 'bucua ja ra ximhai. N'na ngu n'na di nhyo. Bi t'unna n'na ra majuai.

⁵ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xots'a rá hyu ra seyo. Bi 'yεngā'a rá hyu 'báp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

Ma nhannigā p'uya, dá nu n'na ra 'bondofani. Nu'a ra togue p'uya ha n'na ra pesa. ⁶ Dá ócā p'uya ngue bá nya'a hup'u made hapu 'bá'u goho 'báp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Bi 'yεna:

—Nu'a n'na kilo ra trigo, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Nu'a hyu kilo ra cebada, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Pe ra aceite 'nεhra vino hinda nexrá muui'a —bi 'yεna.

⁷ Ra De'yo p'uya, mi xots'a rá goho ra seyo. Bi 'yεngā'a rá goho i 'báp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

⁸ Ma nhannigā p'uya, dá nu n'na ra nduhmi ndofani. Nu'a ra togue p'uya ni hu ngue ra Ndate. Nup'u ja rá xutha ra togue, bá 'befa p'u'a ra xequi 'buhyo ánima. Guehna bi t'unná ts'edi ngue da hyo n'na cuarto yø ja'i 'bu'a nximhai na. Da japi ngue di nhyo yø ja'i p'u ja yø tunhni di nja, da du yø ja'i ngue ra thuhu. Da du yø ja'i ngue ra guchi. Da du yø ja'i ngue da za yø zate.

⁹ Ra De'yo p'uya, mi xots'a rá cut'a ra seyo. Dá nugā yø te yø ánima xa tho ngue mmambrá hya Oja. Guehya hinguí säya'a maní manna hya, janangue bi tho. Nuya p'uya, gā 'báp'u ja ra altar. ¹⁰ Yø ánima p'uya, nts'edi gá 'yεna:

—Ague grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuaní ngue gá ra nho guí øt'e. 'Nε

dí pacāhe ngue di nja'a te ra hya xcá ma ngue di nja. Xiya, ¿asta njam'mø gui hyaspabi ra güenda ya yø ja'i 'bu'a nximhai bi hyogāhe ya? —i εna.

¹¹ Bi t'unyø t'axca he ya yø ánima n'äst'abi, pe bi sifi ngue di nsáyahma mits'u ra pa. Da dø'mits'u, asta gue'mø da zudi ngue da thopya yø cu ørpa rá 'befi ra Cristo, tengutho i du ya yø ánima.

¹² Ra De'yo p'uya, mi xots'a rá 'dato ra seyo. Dá nu ngue mathoguitho bi 'yan'ahai. Ra hyadi bi gohi ngue ra pothi tengu ra 'bo'ulu. Ra zana bi gohi tengu ra ji ngue xa ntheni. ¹³ Bá høhyø sø maya bi zo hai. Guí nnu 'mø ngue huatra ndahi yø 'ya'igo, 'da guá hyømtho ngue so hai, bi njarbutho.

¹⁴ Ra c'ammahets'i p'uya, bi m'medi tengutho 'mø m'mani n'na xit'o ra xucua. Yø t'øhø 'nεhyø t'uhai ja made ra jathe, gā bi damp'u ha ja.

¹⁵ Yø dast'abi 'bu'a nximhai p'uya, gātho yø hmu, gātho yø mmεmmeti, gātho yø general, gātho mi'da yø ja'i ja yø ts'edi, gue'u 'buhyo hmu, gue'u hinjo'o yø hmu, gā bi 'dagui, bi n'yamp'u ja yø 'bido. Bi yarbua ja yø hyado ja mbo ra hai. ¹⁶ Yø ja'i bi 'yεmbyø t'øhø, bi 'yεmbyø nyuni:

—Bá tåhmu ya, n'namhma guí cogbahe, hinda dingāhe na hup'u ja rá nthuts'i. Porque ra ndussutho ra castigo da ja ra De'yo, hīndi nne gā thocāhe'a ra castigo'a. ¹⁷ Nuya mfadi ngue bi zøhra pa di nja ra castigo ya. Ya hinjonda zā da dāqui te di nja ya —i εnyø ja'i.

7

¹ Mi tho'a te dá nugā p'uya, mahøndá handi goho yø anxε 'bāi ngoho mats'at'i nximhai, ngue samra ndahi n'na ngu n'na. Hīndi japi temā ndahi di n'yo maxøts'e ra hai, ni xinga guep'u ja ra jathe di japi di n'yo ra ndahi. Hīndi japra ndahi ngue temā za da 'yani. ² Dá

nugá man'na ra anxε p'uya, ngue bí 'yεp'u ni bōxyadi. Hannbabi rá seyo na majuaní ngue Oja i 'bwi. Nuná ra anxε, ra ndōts'edi i matya goho yō anxε xi t'unyō ts'edi ngue dá 'yōtra ndate p'u ja ra hái 'nεp'u ja ra jathe. ³ Bi 'yεmbi:

—'Yo sá temá ndate guí øthü p'u ja ra hái, ni xinga guerp'u ja ra jathe, ni xingyō za, 'be ga mmεpyagähe ya yō ja'í yō mεfi Oja, dá ma mā seyobi yō dε yō ja'í —bi 'yεmbi.

⁴ Dá øcä hangü gangü ya yō ja'í bi mε rá seyo Oja p'u ja yō dε. Nuya 'de'má yoho yō ts'ant'u ra Israel, nü hangü yō mēni 'bwi, n'na ciento 'nε yote magoho māhuahí bi zadi. ⁵ Nuná ra Judá, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Rubén, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Gad, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. ⁶ Nuná ra Aser, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Neftalí, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Manasés, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. ⁷ Nuná ra Simeón, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Leví, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Isacar, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. ⁸ Nuná ra Zabulón, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra José, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo. Nuná ra Benjamín, nuya yō mēni bi m'm'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo māhuahí bi ma mā seyo.

⁹ Mí tho'a te gá dá nugá p'uya, māhōndá nhanni, pe mandōngu dyō ja'í dá nü ngue xpí 'yεhε 'dama 'dan'yo yō häi, ndap'u bi zä yō xεqui, ndō yap'atho yō mmεngu 'da. 'Nε 'dama 'dan'yo yō hya ga ya n'na ngu n'na. Gä 'bäp'u ni hyant'a huxrá nthuts'í ha 'bähra Dε'yo. Pe mandōngu dyō ja'í 'bap'u, hingui sá di 'bede. Pe gá he yō t'axca he, 'nε gá ca yō palma. ¹⁰ Gätho yō ja'í, gá mafi, pe ra ndōts'edi ga 'yεna:

—Nuná mā Ojahü hühü ja rá nthuts'í ya, guehna bi yanja na, co 'nεhra Dε'yo mā Yantehü —i εnyō ja'í.

¹¹ Gätho yō anxε, xa 'yεt'inde ya 'däte magoho εt'inde ya goho 'bähýō ts'at'í ra nthuts'í, gá bi ndantyøhmü p'uya ngue thanne Oja. ¹² I εna:

—Majuaní ngue ngu'a bi nja ya. Pe nuyá, ma ga ja mā mmađihü Oja hangü ra pa ya. Porque nuná guehna jatho ngue ga εspahü na. Guehna jase rá mfadi na. Guehna mā datho ja ngue dá hnu mansu na. 'Nε jase rá ts'edi. Nü te sänni ngue di nja, gue'a nja'a. Da ngut'atho.

¹³ Nü'a n'na'ü 'däte magoho p'uya bi 'yänngui, i εna:

—¿Te'o ya he yō t'axca he? ¿Harü gue xpí 'yεhε? —bi 'yεngui.

¹⁴ Nugá p'uya dí εmbi:

—Ague grá hmu, nü'í go guí padi te'o.

Ya εngbaya:

—Nuyá, guehyü mathoguitho xa nzä rá ndate yü. 'Nε guehyü bi menyō he, bi bo yō he conná jí ra Dε'yo. ¹⁵ Janangue ja 'bähü ni hyandrä nhudi Oja ya. Ra pa ra xui thanne Oja nü hudi. Nuná Oja ya, guehna fädi ngue hñte dá ja. ¹⁶ A nuyá, ya hñni mantho di ntü manthuhu. Ya hñni mantho di ntüthe. Ya hñni mantho dá zä ra n'ü'a gampa ra hyadi. ¹⁷ Porque nuná ra Dε'yo 'bähü ja rá nhudi

Oja ya, guehna rá mádi yø ja'i na. 'Nε dá zixpə pøhra dehe ngue ra 'da'yo te. Nu'ə yø guidä i ja ngue xa nzonj, dá dujpaɓi Oja.

8

¹ Nuna ra De'yo, mi xøts'a rá yoto ra seyo n'youi ra sɛcuə. Nup'ə mahets'i comma maden'ora hĩte bi 'yanj. ² Mi tho'a ra ora'a p'əya, dá nugä yoto yø anxe 'bäp'ə ni hyan-drá nthuts'i Oja. Nuya yø anxe bi t'unni 'da'a n'na ra corneta.

³ Hombä ɛp'ə man'na ra anxe p'əya, bá den'na ra t'uts'i Gä ra oro. Bi m'mäp'ə ja ra altar. Pε xandøngu yø bopo bi t'unni ngue dá yəspa ra t'uts'i, dá japra bopo p'ə ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'ə yø mhmatoja yø ja'i nuya o rá 'yε Oja. ⁴ Nu'a rá 'bifi ra bopo bi japra anxe p'ə hu Oja p'əya, ja n'youi p'ə yø mhmatoja yø ja'i nuya o rá 'yε Oja. ⁵ Ra anxe p'əya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yatyø despi mi cəxpə ja ra altar. Bi 'yembə ja ra ximhäi p'əya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huei. Bi 'yan'ähäi. Janjuanj ngue ra ndihj.

⁶ Nuya yoto yø anxe ha 'da'a n'na yø corneta p'əya, bi nsä ngue dá mixt'i.

⁷ Nu'a rá mádi ra anxe bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi ra ji. Gä bi 'yembə ja ra ximhäi. Bi nzø n'na xεqui ra häi p'əya, pε himbi zə hmäde bi nzø. Nup'ə ja ra häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'amdapo.

⁸ Nu'a rá yoho ra anxe p'əya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embə ja ra jathe p'əya, tengutho n'na ra daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'ə ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pε himbi zə hmäde ra jathe bi nji. ⁹ Nup'ə ha bi nji ra dehe p'əya, Gä bi du yø zu'ε mi 'bap'ə. Yø barco mi 'yo maxøts'e ra dehe, Gä bi m'medi.

¹⁰ Nu'a rá hyu ra anxe p'əya, bi mixtrá corneta. Bá tá'a n'na ra dasø mahets'i p'əya, bá danzø. Bi zo ra sø p'ə ja yø dathe 'nəp'ə pøhyø t'əthe bi zo. Pε himbi zə hmäde yø dehe ja nximhäi bi zo. ¹¹ Nuna ra dasø, ni hu ngue ra ndate gandønju. Nup'ə ja yø dehe bi zo, Gä bi juhyø dehe. Mandøngu dyø ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

¹² Nu'a rá goho ra anxe p'əya, bi mixtrá corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pε himbi zə hmäde ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Nε bi boca n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mεxui ua ja ra ximhäi. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hin tema sø di nεqui.

¹³ Dä handä man'na ra anxe p'əya, ngue bi 'yo mahets'i. Ra ndø ts'edi Gä 'yεna:

—Huεcate. Huεcate. Huεcate yø ja'i 'bə'a nximhäi 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyu yø anxe di 'bɛhya —bi 'yεna.

9

¹ Nuna rá cat'a ra anxe p'əya, bi mixtrá corneta. Dä handä n'na ra sø bá tá mahets'i. Mi zøcua ja ra ximhäi, bi nεqui ngue ra anxe, bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hinha rá nzequi ganhe. ² Mi xospa rá njo'mi ra ots'i, bá pøxrä 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi bá pøts'e, bi go'ma häi, bi 'berpaɓi rá thai ra hyadi. ³ Nup'ə ja ra 'bifi p'əya, n'youi p'ə yø mmäcja t'axi, so häi. Nu'ə yø mmäcja t'axi p'əya bi t'unyø ts'edi ngue dá za yø ja'i tengutho ga sate yø ixtehe ua ja ra häi. ⁴ Bi si p'əya ngue hĩndi ts'onnyø c'amdapo ja ua ja ra häi. Ni xingyø za di ts'onj. Sinoque bi sifi ngue dá za yø ja'i nuya hingui n'youi rá seyo Oja p'ə ja yø dε. ⁵ Nuya yø ja'i dá za, bi sifi ngue hĩnda hyo, sinoque ncat'a zana bi t'unna nt'edi ngue di

sätra n'u yø ja'i. Pɛ nu'a gā n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa rā ixtehe 'mø bi za rā ja'i. ⁶ Nu'u yø ja'i da za p'uya, da ne ngue da du ngue'a gan'u 'mø bi za, pɛ hinda zā da du. Mada ne yø ja'i da du, pɛ hinda nthēui rā ndate ya yø ja'i di sā rā n'u.

⁷ Nuya yø mmäcja t'axi, nup'u gui nɛqūi, ɛnā yø ndøfani ya xā nsā ngue da ma rā tunhni. Nup'u ja yø ya, oxa n'na rā corona ngue rā oro. Yø hmi p'uya, rā hmi rā ja'i gui nɛqūi. ⁸ Ja yø xta tengutho n'na rā xisu. Yø ts'i p'uya, ɛnā yø ts'i yø dafanzate. ⁹ Gā rā t'ɛgui yø njudi ja yø tiya. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jatyø ndøfani ni tih ngue ni ma rā tunhni. ¹⁰ Ja yø ts'u, tengutho yø ts'u yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sätra ndate yø ja'i 'mø bi mihi. Pɛ ncāt'a zanatho mā t'unni rā nt'edi ngue da mihyø ja'i. ¹¹ Nuya yø mmäcja t'axi, 'būhyø hmū di manda, guehna n'na rā anxɛ di manda p'u ja rā ots'i hinha rā nɛgui ganhe. Nunā rā anxɛ nā, nu'a rā hyā ngue rā ebreo gui hutī ngue rā Abadón. Nu rā hyā ngue rā griego p'uya gui hutī ngue rā Apolión, i nne da manna rā hyā nā ngue rā Hyote.

¹² Ya rá māditho rā ndate na p'uya. Pɛ tobe di 'berhmi yoho di nja.

¹³ Mj mixtrá corneta'a rá 'dato ra anxɛ p'uya. Dā øde ngue bá nya n'na nc'ɛi p'u made ha maqui goho yø danī rā altar ngue rā oro, ha ni hyant'a Oja. ¹⁴ Nunā bá nya p'uya, bi zo'a rá 'dato rā anxɛ mī hā rā corneta, bi 'yɛmbi:

—Damī xoqui goho yø anxɛ nthat'i p'u jonna dathe Eufates.

¹⁵ Bi ma mathøgue'u goho yø anxɛ p'uya ngue da hyo n'na parte yø ja'i 'bū'a nximhāi. Pɛ hinda zū hmāde da hyo. Ya yø 'bɛfitho'a, gue'a bá ts'ännbi ngue da 'yør'mø bi zønna ora, bi zønna pa, bi zønna jɛya ngue

da 'yøt'a te ja ngue da 'yøt'e. ¹⁶ Dā øcā p'uya, ngue mma hangū gangū yø tøgue ngue yø ts'edi ni n'youi'u goho yø anxɛ. Bi mā ngue yo ciento miyones yø ts'edi ni n'youi.

¹⁷ Guehna bi zūhma dā naya, dā nu yø ndøfani, dā nu yø tøgue. Nup'u ja yø tiya yø tøgue, gā rā t'ɛgui yø njudi. N'youi yø cūhu ngue rā theni, rā c'angui, rā c'axt'i, n'youi p'u ja yø njudi. Yø ndøfani p'uya, ɛnā yø ya yø dafanzate yø ya. Yø ne yø ndøfani p'uya, pønyø sibi, pønyø 'bifi yūni ngue rā asufre. ¹⁸ Bi hyo yø ja'i ya hyu yø ndate pønyø ne yø ndøfani. Pɛ nu hangū gangū yø ja'i 'būi, hīmbi zū hmāde bi hyo. ¹⁹ A nuya yø ndøfani, n'youi rā ndate yø ne, n'youi rā ndate yø ts'u. Porque yø ts'u yø ndøfani, ja yø ya ngue sate tengutho rā c'ɛyā 'mø sa yø ja'i.

²⁰ Pɛ nuya yø ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yø ndate ya, hīmbi ne bi 'bātyø mmūi ngue xta hyɛp'u yø dāhmū. Sinoque bi siguetho ngue thanne yø ts'onthi. Bi siguetho thanne yø dāhmū ngue rā oro, oque rā t'axi, oque rā bronce, oque rā do, oque rā za. Conque nuya yø dāhmū thanne yø ja'i, hīngui 'yo, hīngui zø yø dā, hīngui øhra hyā 'mø nzohyø ja'i. ²¹ Hīmbi ne xta hyɛp'u'a te manī n'yo yø ja'i. Bi siguetho bi nhote, bi siguetho bi n'ɛte, bi siguetho bi n'yots'om'māi, bi siguetho bi mpɛ.

10

¹ Mandø nzaquitho man'na rā anxɛ dá nugā ngue bi 'yɛ mahɛts'i bá o rā gui. Rā ya rā anxɛ, n'youi rā sano ngue rā 'bɛcjanī. Rā hmi p'uya, di yoxni tengu rā hyadi. Yø gua, gā rā sibi. ² Ca rá 'yɛ n'na rā sūcuā. Nu'a rá gua ngue rā n'yɛi, brā nnerbū ja rā jathe. Nu rá gua ngue rā gāhā, brā nnerbū ja rā hāi. ³ Dā øde ngue rā ndøts'edi gā ya, tengu 'mø guɛ rā ndøzate ngue nne

dí mmafi, njarbũtho. Mĩ juadi bi mmafi, yoto yø ngãni dá øde ngue bi thoni. ⁴ Mĩ thoni'ũ yoto yø ngãni bá nya p'ũya, dá ne xca cuarta sũcua'ũ yø hya bi ma. Pe dá ø p'ũya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yengui:

—Nuna ra hya bi man'ũ yoto yø ngãni bi nya ya, 'yo gadi cuarta sũcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yengui.

⁵ A nuna ra anxε dá nugã ngue brá nnerbũ ja ra jathe, man'na rá gua p'ũya brá nnerbũ ja ra häi, bi 'yemaya rá 'ye ngue ra n'yei p'ũya. ⁶ I exa ntestigo Oja nuna 'bui para zantho, bi hoqui te bí ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gãma cosa i ja. Bi 'yena:

—A nuyá, ya dá guehra ora ja p'ũya. Ya hinni mantho dá thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mø bi zonna ora dá mixtrá corneta'a rá yoto ra anxε, ya bi nja gãtho'a te xpá nzãn'Oja di nja p'ũya. Nuna rá hya Oja xa japyø pøngahya xa xihyø ja'i, ya gã bi nja'a te xa hmamp'ũya.

⁸ Nu'a xtadá øde ngue bá nya mahets'i p'ũya, mahømbi zoqui, bi 'yengui:

—Nĩ ma ya. Damĩ cannbabi ra sũcua ca rá 'ye ra anxε brá nnerbũ ja ra jathe, man'na rá gua p'ũya brá nnerbũ ja ra häi —bi 'yengui.

⁹ Dá magã p'ũ 'bãhra anxε p'ũya, ngue dá apra sũcua ca rá 'ye. Nuna ra anxε bi 'yengui:

—Ja ua ra sũcua. Damĩ sa. Nup'ũ ja ni ne xta n'ũ ra sũcua tengutho ra t'afi. Pe nu'mø bi zøt'a mbo ni mmaĩ, ya xta nju —bi 'yengui.

¹⁰ Dá cangã ra sũcua mĩ ca rá 'ye ra anxε p'ũya ngue dá sa. Nu'mø ma yafi, xan'u tengutho ra t'afi. Pe nu'mø ma tut'i, ya mandø njutho.

¹¹ Ya bi t'engã p'ũya:

—A nuyá, nuna te ra hya ja ngue dá thogui gãtho yø ja'i nuya 'dama 'dan'yo yø hya gã ya ya, conyø dast'abi, gui mma te ja ngue dá thohya yø ja'i ya.

11

¹ Bi n'naca n'na ra t'o ngue ra t'eni p'ũya. Bi t'engui:

—Gã 'yo ya, damĩ 'yennbabi rá nija Oja, 'nε damĩ 'yenna altar. Damĩ pede hangũ yø ja'i ndanne p'ũ ja ra nija. ² Pe nu'a ra thinnija, 'yogui eni. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nuya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote ma yoshna dá nepa häi rá macã danihni Oja ya. ³ Gã pønhã yoho ma m'menhni dá mangbagui ma hya, mēnte gue'a n'na mahuahĩ 'nε yociento 'nε hyate ma pa. A nuya p'ũya dá hye yø he ngue di m'mũ ndummaĩ —bi 'yena.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya gã nnøpe ngue yonza yø olivo ya. 'Nε guehya gã nnøpe ngue yoho yø mfoxiyo jap'ũ ni hyant'Oja di manda nximhäi. ⁵ Nu'mø toni ja'i dá ne dá hyo ya yonc'ei ya, hinda zã dá hyo. Porque pønna sibi yø ne, di juadi dá 'yuhyø nsaiui. Janangue nu to dá ne dá hyo, go dá dũε ra ja'i nne di nhote. ⁶ Nuya p'ũya, ja yø ts'edi ngue dá zã dá 'yøt'e ngue hĩndi n'ye mēnte ra pa dá mambrã hya Oja. 'Nε xquet'a ja yø ts'edi ngue dá zã dá 'yøt'e ngue dá gohi di nji ra dehe. 'Nε ja yø ts'edi ngue nuua ja ra ximhäi, dá 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'ũ, hønt'a goma ora dá nepe di nja. ⁷ Nu'mø bi juahyø 'befi ngue dá manã hya, nu'a ra ndate zu'ε bi pøxpũ ja ra ots'i hĩnha rá nεgui ganhe, guehna dá 'yørpabi ra tũnhni na, dá dapi 'nε dá hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yø ánima bí tho, nu yø do'yo bomp'ũ ja yø caye ja ra danihni bi ma maçuati ra pont'i ra Hmu Jesús. Nuna ra hñini na, gui nhyejpabi ra hñini Sodoma 'nε gui nhyejpabi ra häi Egipto. ⁹ Nhyu pa made bi m'momp'ũ yø ánima. Hĩmbi ma nt'ãgui, porque bi hnepe ngue dá nu yø ja'i nuya 'bui ndap'ũ bi zã

ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ¹⁰ Nuya yø ja'i 'bua nximhai 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpennbi. Porque nuna ra hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuanì ngue maði unnba yø mmui yø ja'i. ¹¹ Pe nu'mø mi gua'a nhyu pa made ngue bomp'u yø ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahombi m'mui. Nu to gá bi nu ngue ya 'bui mahøn'a, janjuanì ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mi mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahets'i, bi t'embì:

—Bí 'yehmì ua ya —t'embì.

Bi ma mahets'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui. Nu'u yø nsuiui p'uya bi nutho ha i ma maya. ¹³ Nu'a ra ora'a p'uya, janjuanì ngue bi 'yan'ahai. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'u ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a yø ngu bi xot'i. Ne yoto mahuahì nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahai. A nu'u yø ja'i himbi du p'uya, janjuanì ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuanì ja rá ts'edi Oja bí 'bu mahets'i.

¹⁴ Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pe mahombá erpu'a rá hyu ra ndate di nja.

¹⁵ Bi mixtrá corneta'a rá yoto ra anxe p'uya. Nu'u bá nya mahets'i p'uya ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue ena:

—A nuyá, nuna Oja co 'nehra Cristo, ya da 'yuhrá ts'edi ya, ngue para zantho di manda gá ra ximhai.

¹⁶ A nu'u 'däte magoho di mäspu ja rá nhudì Oja, gá bi m'memfo hai ngue bi danne Oja. ¹⁷ Gá 'da ga 'yenthø:

—Dadi ja mammaði'ahe ya grá Hmu. Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e gui 'buhya, 'ne ya gmi 'bui mente yø pa xa thogui, 'ne gui sigue gui m'mui mente yø pa di map'u. Jammaðigahe ya ma Oja'i

ngue ya gá du'mi guì manda te gá ja ya. ¹⁸ A nuya yø ja'i 'bua nximhai mi mbøcue, xa mmestho ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánima xandu, ya bi nzønna ora gui hyaspa ra güenda ya. Gui unyø nzäbi ni mefi xa mmamp'a ni hya. Gátho yø ja'i ya o ni 'ye di ngüe di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, gá gui unyø nzäbi. Ya bi zønna ora gui jua'u yø ja'i øtra nts'onì ua ja ra ximhai ya, ngue'a te gäma nts'o øt'e.

¹⁹ Dá nugä p'uya ngue bi xohrá nija Oja bí ja mahets'i. Nup'u mbonnija, di nequi ngue jap'u ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuanì di hi yø ngäni. Bi 'yan'a hai, bi nja yø ndate ndo.

12

¹ Bi nequi p'u mahets'i n'na ra hmeya ngue n'na ra xisu di mpäxa n'na ra ulu ja rá hmi tengu gui yotra hyadi. Nup'u tøgue di nequi ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxá n'na ra corona n'youi 'de'ma yoho yø sø. ² Nuna ra xisu p'uya, ya ha rá basi, pe mafi ngue sä ra n'u ngue ya di m'meni.

³ Mahøndá handä mahets'i p'uya, dá nu man'na ra hmeya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ε xa ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø danì. 'Da'a n'na ra corona oxyø ya. ⁴ Di fatrá ts'u ngue bi hømyø sø bí ja maya, so ua ja ra hai. Pe himbi zu hmäde'a gangu yø sø bá hømme. Ra ndate zu'ε p'uya, bi m'mäp'u ni hyandra xisu ha rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi. ⁵ Nuna ra xisu mi ha ra basi, bi m'muhrá ts'unt'u nuna ja ngue da zedi di manda ua ja ra ximhai. Pe nuna ra ts'unt'u bi zixpu bí 'bu Oja ngue 'dap'u danì mmihmi. ⁶ Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'u bí ja ra dapo, ya xi zänbabì Oja n'na ra xequi di m'mui. Ja di t'unnbu te da

zi mēnte n'na māhuahī 'nε yociento 'nε hyate mā pa.

⁷ Mī tho'a p'uya, bī nja n'na ra datunhni p'ua mahets'i. Bi 'yotra tunhni'a rā hmu yō anxε nī hu ngue ra Miguel. Bi mfāxui mī'da yō anxε dī mānda. Bī ndunhui nā rā ndate zū'ε, 'nε xquet'a bī mfāxui yō anxε nā p'uya. ⁸ Pε nūnā rā ndate zū'ε, bī 'behra tunhni p'ua mahets'i. Ya hin'yua ha dī m'mai. ⁹ Nūnā rā ndate zū'ε bā t'engua ja rā ximhāi, gā bā n'yoi yō anxε dī mānda. Nūnā, guehna rā nyogui c'εya nī hu ngue rā zithu 'nε rā Satanás. Guehna hātyō ja'i 'bui gā rā ngani nximhāi naya.

¹⁰ Mahōndā øde ngue bā nya maya man'na, pε rā ndots'edi gā 'yēna:

—Ya bi zōnna ora da yan'Oja yō ja'i ya. Oja ya udi ngue ja rā ts'edi, da guehra Cristo ya udi ngue ja rā ts'edi. Porque nūnā rā pa rā xui mādi yahma cūh p'ua ha 'bū Oja, ya bā thōn'athi naya. ¹¹ Guehya mā cūh bi dapra zithu ya, porque nu'a i dū rā Dε'yo, ja rā ts'edi ngue bi hojpa yō ts'oqui. Guehya himbi zū bī mā ngue εc'ei rā Dε'yo ya. Himbi zū bī manna hya, maɖague'a bi tho. ¹² Bī ja rā johya mahets'i. Di johya to gā bī 'bup'ua. Pε huεcate yō ja'i 'bup'ua ja rā hāi, da gue'ua 'bup'ua ja rā jathe, huεcate. Porque nup'ua ja rā ximhāi ya, ja 'bup'ua rā zithu. Janjuani ngue mbōcue ya, porque paɖi ngue ya mits'ua dra pa da thaspa rā güenda —bi 'yēna.

¹³ Nūnā rā ndate zū'ε 'mø mambā t'engua ja rā ximhāi, bi hyoni ha 'būhra xisu nūnā xi m'māhrā ts'ant'ua, porque sui. ¹⁴ Pε nūnā rā xisu, Oja bi japi ngue bī nja yō zahua tengutho n'na rā pents'ua, ngue bi zā bi 'dagui. Bi zop'ua rā ndate zū'ε, bī map'ua ja n'na rā dapo xi zānba Oja ngue dī m'mai. Nup'ua ja rā xequi bi zōni, ja bi t'unnba te bi zi mēnte nhyu jeya made. ¹⁵ Nu'a

rā ndate zū'ε, bi bōnna dehe p'ua ja rā ne, bi gohi ngue rā ndate dehe. Bī nepe ngue xta nduxra xisu 'mø xti nthēui. ¹⁶ Pε rā xisu, bī māxra hāi ngue bi dutra dehe bā pōmp'ua ja rā ne rā ndate zū'ε. ¹⁷ Janangue nūnā rā ndate zū'ε mathoguiho bī mbōcue ngue sahna rā xisu himbi zadi. Bī mā p'uya ngue bi 'yōrpabi rā tunhni'ua yō basi rā xisu. Nuyā, guehya yō ja'i øt'e te dī mānda Oja ya, hingui nne da hye'a rā hya bi zohra Jesucristo.

13

¹ Dā m'mäcā p'ua ja rā nenga jathe p'uya. Dā handi ngue bā pōxma xōts'e rā dehe man'na rā ndate ts'ozu'ε ja yoto yō ya, ja 'det'a yō danī, 'da'a n'na rā corona oxyō danī. Yō ya p'uya, nt'ot'i p'ua yō thūhu ngue hingui nnu manho Oja. ² Nūnā rā ndate ts'ozu'ε, dī nequi tengu rā tigre. Ja yō gua tengutho yō gua rā oso. Rā ne p'uya, tengutho rā ne rā dafanzate. Nūnā man'na rā ts'ozu'ε ngue rā theni p'uya, guehna rā zithu nā, bi japi bī nja rā ts'edi nā rā ndate ts'ozu'ε bā pōxpu ja rā jathe. Bi unna nthuts'i ngue da mī, dī mānda'ua to dī mānda rā zithu. ³ Nūnā rā ts'ozu'ε p'uya, dī nequi ngue xī ts'ennbabi n'na rā ya, ya ja ngue da dū. Pε bi zā rā ts'et'i mī ja. Mī nu yō ja'i ngue bi zā rā ts'et'i, bī nsu gātho yō ja'i 'bui rā ngani nximhāi p'uya, ya i mähā yō ja'i nā rā ndate zū'ε p'uya. ⁴ Bi danne yō ja'i rā zithu p'uya, porque bi bahyō ja'i ngue gue'a rā zithu xī unna ts'edi rā ndate ts'ozu'ε. 'Nεs'e'a rā ndate ts'ozu'ε bi danne yō ja'i p'uya. I εnyō ja'i:

—¿Hapu gue 'būhman'na ngue tate tengu nā rā ndate zū'ε? ¿Te'o da bōni ngue da zā dī ndunhui nā? —εnyō ja'i.

⁵ Bī t'unnā ts'edi nā rā ndate ts'ozu'ε p'uya ngue bi xohra ne, bī

nya. Bi manyø hya ngue di 'yets'i, 'nɛ bi manyø hya ngue nnømman'u Oja. 'Nɛ yote ma yoshna bi ts'ännbi ngue di nja rá ts'edi. ⁶ Bi nømman'u Oja p'uya. Bí nømman'ubi rá thúhu. Bi nømman'ubi rá nija Oja, co gátho'u bí 'bu mahɛts'i bi nømman'u. ⁷ Bi t'unná nt'edi p'uya ngue da 'yørpabi rá tunhni yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, 'nɛ da dapi. 'Nɛ bi t'unná nt'edi ngue di manda gátho yø ja'i 'bui ndap'u bi zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuná ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya, gátho yø ja'i 'bui rá ngüni nximhäi, gä bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thúhu p'u ja ra libro ca ra Dɛ'yo nuna bi tho. Nuná ra libro na, hante di nhohra ximhäi ya bá nt'ot'ibi yø thúhu te'o gátho ja ngue di nthɛui rá 'da'yo te.

⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu ra ja'i sixrá mmic'ɛiui ngue da got'i, xquet'a 'nɛɛ rá gote da jot'i. Nu ra ja'i da hyo rá mmic'ɛiui conná juai, xquet'a rá hyote jatho ngue di du conná juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, jatho ngue da zɛti hangü rá n'u ja ngue da thogui, 'nɛ da 'yɛc'ɛi xanho ngue di nja'a te ra hya bi man'Oja ngue di nja.

¹¹ Mahøndá nugä man'na ra ts'ozu'ɛ p'uya ngue bá pøxma xøts'e rá häi. Nuná p'uya, ja yoho yø daní tengutho rá Dɛ'yo. A nu'mø mi nya, bi nya tengutho ga ya ra zithu nuna ra thenga zu'ɛ. ¹² Nu'a te gä rá ts'edi mi ja m'met'o na rá ndate ts'ozu'ɛ rá mædi, gue'a rá ts'edi bi japi bi nja'a, i nnutho te gä bi 'yøt'e. Nuná rá yoho rá ts'ozu'ɛ bá pøxpä ja rá häi, bi japyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue da danne na rá ndate ts'ozu'ɛ xpí bøxpä ja rá dehe, nuna xi zä rá ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuná rá yoho rá ndate ts'ozu'ɛ p'uya bi 'yøtyø milagro, yø hmí yø dá yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahɛts'i, so ua ja rá ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue

da 'yøtyø milagro mente n'youi na rá mmits'o zu'ɛui rá mædi. Bi nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue di mähä. Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi hoca n'na ra dahmu di nɛqui tengutho rá hmí na rá ndate ts'ozu'ɛ xi ts'eni conná juai 'nɛ xi zä rá ts'et'i. ¹⁵ Mi hocra dahmu yø ja'i p'uya, nu'a rá yoho rá ndate ts'ozu'ɛ xpí bøxa häi, bi t'unná ts'edi ngue bi japi bi nja rá te rá dahmu ngue di nya. 'Nɛ di manda na rá dahmu, ngue da tho'u yø ja'i hinda ne da danne. ¹⁶ Nuná ra ts'ozu'ɛ p'uya, bi ja ts'edi ngue gátho yø ja'i da ma mamarcabi yø 'yɛ ngue yø n'yɛi ogue yø dɛ. Gä bi ma mamarca yø ja'i, dingüɛ dinnoho, yø mmɛmmɛti, yø hyoya, gue'u 'bahyø hmü, gue'u hinjo'o yø hmü, gä bi ma mamarca. ¹⁷ Ya hinjonda zä da däi 'nɛ hinjonda zä da mä ngue'mø hingui n'youi rá marca ngue rá thúhu rá ndate ts'ozu'ɛ, ogue gue'u hangü yø número n'youi rá thúhu. ¹⁸ I nne ngue di 'yomfɛni xanho rá ja'i, para ngue da dinya yø hya ja ua. Da zännbi hangü yø número pøts'e ngue n'youi rá thúhu rá ndate ts'ozu'ɛ. Gue'a rá número n'youi rá thúhu rá ja'i'a. Nuná ra número na, guehna ngue 'dato ciento 'nɛ hyäte ma'dato.

14

¹ Ma nhannigä mahøn'a p'uya, dá nugä rá Dɛ'yo 'bäp'u ja rá nyuni Sión. 'Dap'u 'bähmi'u n'na ciento 'nɛ yote magoho mahuañi nja'i. Guehya nt'ot'ibi rá thúhu rá Dɛ'yo p'u ja yø dɛ ya, conná thúhu rá Papá. ² Mahøndá øcä mi'da yø hya bí ja mahɛts'i. Pɛ rá ndøts'edi ga nt'øde yø hya. Nup'u dá øde ngue gui hi yø hya, tengutho gui hi yø dehe, ogue tengutho p'u gui thoni rá ngäni p'u dá øde. Yø mɛ'bida ngue yø arpa p'uya xandøngu dá øde. ³ Guehya tuta n'na rá 'da'yo

thuhu p'ua ni hyandrá nhudi Oja ya, hapu huya 'däte magoho di mäspu hu Oja, hapu 'bä'u goho 'bäp'ua ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Nuna ra thuhu tuti, hinjongui padi tema thuhu, sinoque pase'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuañi, guehya yø ja'i bi nyanyø te ua ja ra ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hye Oja, bi nsupi hangu ra pa. 'Ne n'youi ra De'yo hapu ni ma. Guehya yø ja'i rá mæditho bi ma mapøhø p'ua 'buhyo ja'i nximhäi ya, para ngue da zo rá 'ye Oja co 'nehra De'yo da zo rá 'ye. ⁵ Guehya yø ja'i hinjam'mø bi manna fehni ya. Nuna Oja, hin tema nts'o bi dinnbi ngue di zui.

⁶ Dá handä man'na ra anxε bí 'yo maya p'uya. I mmanña hoga 'da'yo hya nuna ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hya yø ja'i 'bui gä rá ngani nximhäi, nuya yø ja'i 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁷ Pe ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma, bi 'yembyø ja'i:

—Damí suha Oja. Damí 'yεspaha, porque nuna Oja, ya bi zønna ora da hyaspa ra güenda yø ja'i ya. Damí thanneha na Oja bi hoqui te gä bí ja maya, 'ne bi hoqui te jaua ja ra häi. 'Ne bi hoqui te gä jap'ua ja ra jathe. 'Ne bi xityø dehe hapu gä pøhø —bi 'yembyø ja'i.

⁸ Mahømbá erpætho man'na ra anxε p'uya. Bi 'yεna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Porque guehya yø ja'i Babilonia bi gutra 'yu na ra nts'o øtyø ja'i 'bu'a nximhäi. I tentho'a te ra nts'o øtyø ja'i Babilonia.

⁹ Nuna rá hyu ra anxε bá nya maya p'uya, ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Nu to gä thanne ra ndate ts'ozu'ε 'ne thannebi rá dahmu, oque di n'uni da ma mamarcabi rá dε oque rá 'ye, ¹⁰ guehya yø ja'i di nthui ra castigo xa nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'i su Oja, ya xa nzänni ngue di sãra ndate p'ua ja ra sibi di danzø conna asufre. Da

nudyø anxε Oja, da guehra De'yo da nutho te da thohya yø ja'i ya. ¹¹ Nu'a ra 'bifi da pøxpæ ha da zã ra ndate yø ja'i, para zantho di nja ra 'bifi. Ra pa ra xui da zã ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'ε oque thannebi rá dahmu, oque ma marca ra ja'i conná thuhu ra ndate zu'ε. ¹² Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja, jatho ngue da zeti hangu ra n'ua ja ngue da thogui. Da 'yøt'e te di manda Oja, 'ne 'yo di he'a ga 'yεc'ei ra Jesús.

¹³ Dá øcã man'na bá nya mahets'i p'uya, bi 'yεngui:

—Damí cuatro sacua ya yø hya jaua ya. Rã mmenthi di nthui yø 'yεc'ei di du'a ngue ørpa rá 'befi ra Jesús. Porque guehna ra hya mmanña Espiritu Santo na ngue εna: “Ya bi zep'ua te gä ra n'ua xa thogui. Nu'a rá 'befi Oja xa 'yørpe, bí ja rá njut'i p'ua mahets'i”.

¹⁴ Mahøndá handä maya p'uya, dá nu n'na ra t'axca gui, huxpu n'na nc'ei, oxrá ya n'na ra corona ngue ra oro. I ha rá t'exu het'i xandønho. ¹⁵ Nup'ua ja ra nija bí ja mahets'i p'uya, bá pømp'ua n'na ra anxε ngue ra ndøts'edi ga mmat'a huxma xøts'e ra gui. Bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyo hmudá ja gä ra ximhäi. Ya bi zønna ora gui hyets'i —bi 'yεmbi.

¹⁶ Nuna huxpu ja ra gui p'uya, bi hyexyo hmudá mi jap'ua ja ra häi. Gä bi peti.

¹⁷ Bá pøm man'na ra anxε p'ua bí ja ra nija mahets'i p'uya. Bá hya man'na ra t'exu ngue het'i xandønho. ¹⁸ Nup'ua ja ra altar, bá nexpæ man'na ra anxε ngue ja rá ts'edi ngue da ja ra sibi. Ra ndøts'edi ga mmat'a ha ra t'exu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyo uva jap'ua ja ra ximhäi. Damí hyequi —bi 'yεmbi.

¹⁹ Nuna ra anxε ts'o p'uya, bi hyecyo uva mi jap'ua ja ra ximhäi, gä

bi peti. N'narbu bi gatyø uva ngue da the'mi. Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue ra ndate castigo da ja Oja. ²⁰ Nu'u yø uva bi ma nthem'i p'u maxøts'e ra danihni. Nup'u bi ma nthem'i yø uva, nu'a rá ngui bi bøni, gá ra ji. Nu'a gá 'yensyø ya yø ndøfani 'mø njumbi rá freno, nup'u ha pøxrá ne, gue'a ganhε ra ji'a. Nu'a ganzant'i p'u ha ja yø ji, bi ma asta hyu ciento kilómetro.

15

¹ Dá handä mahets'i man'na ra hmeya ngue mathoguiho ra ndussutho. Dá nu yoto yø anxε. N'na ngu n'na ya yø anxε, i ha ra n'u ja ngue da ja. Nu'mø bi nja ya yoto yø ndate n'u, ya bi nja gátho'a te ra castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

² Dá nugä n'na ra xequi ngue titho, tengutho ra jathe p'u gui nequi, di nequi tengutho ra xito 'mø brá o ra sibi mbo. Ja tøp'u gátho ya yø ja'i xi dapra ndate ts'ozu'ε p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Nε himbi ne yø ja'i xta mma mamarca conna número n'youi rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε. Gä ha yø 'bida xi un'Oja. ³ I tutra thuhu mi tutra Moisés rá mafi Oja. Guehna ra thuhu turpabi ra De'yo p'u ha 'bäi. I εna:

—Mathoguiho mazihotho te gui øt'e grá Hmu, ma Oja'i. I jase ni ts'edi. Majuani ngue ga xanho te gui øt'e. Grá dast'abi ngue yø ja'i 'bwi rá ngani nximhäi. ⁴ ¿Te'o da bønya grá Hmu ngue da 'yεna hinda nu mansu'i? ¿Te'o da bøni ngue da 'yεna hinda zä da 'yets'a'i? Porque høn'atho'i ngue gä ra nho gui øt'e. A nuyá, da εhe gátho yø ja'i 'b'a nximhäi ya ngue da danne'i. Porque ya bi nu yø ja'i te gui øt'e, gä gue'a ni 'yup'u gui øt'e —bi 'yεna.

⁵ Mi tho'a p'uya, dá nugä ngue bi xohra nija bi ja mahets'i. Nup'u mbonnija, ja dá nugä p'u ra xequi mathoguiho xa ndaxqui,

ja m'mets'i p'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. ⁶ Nup'u ja ra nija p'uya, bá pømp'u yoto yø anxε ya xta nu m'met'o ngue bá hya ra ndate n'u ja ngue da ja. Gä di t'axca he, 'nε gä di ngätra oro yø tiya. ⁷ Nu'a n'na 'bäp'u ja rá nhudi Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro'u yoto yø anxε. Nup'u ja yø mohi bi unni, ja yup'u ra ndate castigo da ja Oja nuna 'bwi para zantho. ⁸ Nup'u mbonnija p'uya, yup'u ra 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguesε. Pε hinjongui sä da yat'ambo nija. Da zä, pε asta gue'mø gä bi nja'u yoto yø ndate n'u ja ngue da ja ya yoto yø anxε.

16

¹ Mahøndä øcä man'na ra hya bá nya p'u ja ra nija mahets'i p'uya. Pε ra ndøts'edi ga xi'u yoto yø anxε, bi 'yεmbi:

—Ni mähä ya. Nu'u yoto yø mohi gui thehu ngue n'youi ra castigo da ja Oja, dami 'yømmi p'u ja ra ximhäi ya —bi 'yεmbi.

² Nu'a rá mudi ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra häi. A nuyá gátho yø ja'i mi n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ε p'uya, 'nε xi dannebi rá dahmu, bi nja yø ndate sasi ngue mandø n'atho.

³ Rá yoho ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue ra ji, εna bi ts'enna ánima. Gátho'u mi ja yø te p'u ja ra jathe, gä bi du.

⁴ Rá hyu ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja yø dathe, gátho p'u ha pøhyø dehe. A nuyá, gátho yø dehe, gä bi gohi ngue ra ji.

⁵ Dá øde ngue bá nya ra anxε nu'a bi ts'onyo dehe, bi 'yεna:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e gui 'buhya. Mente yø pa xa thogui xcä m'mai. Pε gä ra nho gni 'bwi. A nuyá, nu'a ra castigo gui øtya, ya ni 'yup'u'a ya. ⁶ Porque nuyá ga di japra castigo ya, guehya bi hyo

yø ja'i o ni 'yε ya, 'nɛhyø pøngahya xa mmamp'a'i ni hya, gá xa hyo. Janangue guí unyø njut'i ya, gá japi ngue bi zi ra dehe bi nji.

⁷ Dá øcá mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'u ja ra altar. Bi 'yεna:

—Nu'i grá Hmu mā Oja'i, gue'e majuaní ngue jase ni ts'edi. Nu'a te ra castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya —bi 'yεna.

⁸ Rá goho ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra hyadi. Ra hyadi p'uya man'na mandø mpatho. Mathoguitho uhyø ja'i'a ga ndømpa. ⁹ Mathoguitho bi nzø yø ja'i ngue'a te ga ndømpa ra hyadi. Pε hinguí nne yø ja'i di 'bátyø mmui ngue di n'uní da 'yεspabi Oja. Sinoque man'na nnømmān'u na Oja ja rá ts'edi ngue bí pεnnbabi ra n'u thogui.

¹⁰ Rá cut'a ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yønnbabi p'u ja ra nthuts'i ra ndate ts'ozu'ε. Nup'u ha gá di manda na p'uya, gá bi gohi ngue ra 'bexui. Asta sa yø janí yø ja'i ngue sä ra ndate. ¹¹ Pε madague'a bi sä ra ndate yø ja'i ngue yø ndate sasi, himbi ne xti 'bátyø mmui ngue xta hyep'u ra nts'o ga 'yo. Sinoque εna man'na bi nømmān'u na Oja bi 'bu mahεts'i.

¹² Rá 'dato ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra dathe Eufrates. Ra dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue da zä da tho'u yø ts'edi yø dast'abi mambá ep'u, ni 'yep'u ni bøxyadi.

¹³ Dá nugä p'u ja rá ne ra ndate ts'ozu'ε xa nthení, 'nep'u ja rá ne'a rá mmits'o zu'eui, 'nep'u ja rá ne'a ra fehni pøngahya, 'da'a n'na ra ts'onthi bá pømp'u ja yø ne, di nequi tengutho ra 'ue. ¹⁴ Guehya yø ts'onthi da zä da 'yøtyø milagro. Bi bøní ngue dí peti gátho yø dast'abi 'bu'a nximhäi. Nu'mø ra pa da ep'u na Oja jase rá ts'edi ngue da hyaspa ra güenda gátho yø ja'i,

guehya da nangui ngue da 'yørpabi ra datunhni Oja ya.

¹⁵ Gátho ya yø ja'i øhya yø hya nt'ot'i ua, damí 'yøhmü xänho na ra hya mmanna Cristo, bi 'yεna:

—Nu ra pa ga ma εε, n'na zihmantho ga søhø, tengutho 'mø ha bi zønna bε, hinguí fadi tema pa da zøhø, di njarbutho. Pε rá mmεnthi di nthēui to hinguí aha, i fährá t'axca he n'namhma ngue hīndi n'yo mangøtho, 'nε hīnda mεsrá sä ngue da hīn'yü rá t'axca he da hye —i εna.

¹⁶ Nu'u yø dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'u ja ra xequi gui hutyo ja'i ga ya ra hya ngue ra ebreo, ngue ra Armagedón.

¹⁷ Rá yoto ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra ndahí. Nu'a ra nija bi ja mahεts'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'u man'na, pε ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Ja bi zep'u'a te ja ngue di nja ya —bi 'yεna.

¹⁸ Bi nja yø huei p'uya, bi nja yø ngäni. Janjuani ngue ra ndihí. Bi 'yan'ahäi, mathoguitho ra ndøts'edi i 'yaní. Mente yø pa xa m'mahyø ja'i ua ja ra ximhäi, hīnjam'mø xi nja'a te bi nja. ¹⁹ Nuna ra danihni Babilonia, hyü xequi bi bøní ngue bi t'i'ahäi. A nuya gátho yø hnini ja rá ngani nximhäi, gá bi xot'i. Oja bi unná njut'i'a ra hnini Babilonia, bi mēnnbabi ra castigo ngue sui. ²⁰ Gátho yø t'uhäi ja made yø jathe, 'nε yø t'øhø, ya hīnha mambi nequi. ²¹ Bi zoxyø ja'i yø ndate ndo bi nja. Pε mandø nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pε yø ja'i p'uya, nu'a ga nzä ra ndate ngue yø ndo bi nja, εna gue gue'a man'na ga nnømmān'u Oja'a.

17

¹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi the yø mohi p'uya. Bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Gá ut'a'i ra castigo da thohnä xisu mathoguitho

ra 'yots'om'mäi, huxmä xøts'e ra jathe. ² Yø dast'abi 'bæi gä rá ngani nximhäi, gä xa n'yots'om'mäiui na ra xisu na. Da guehyø ja'i 'bæi gä rá ngani ra ximhäi, gä xa itibi ngue di sitra sei ngue rá 'yots'om'mäi —bi 'yengui.

³ Ra Espíritu Santo bi pārca ma nthandi. Ra anxε bi zixcagui p'ua bi ja ra dapo. Ja dá nugä p'ua n'na ra xisu huxmä xøts'e ra ndate ts'ozu'ε xantheni, xpí bøxpua ja ra dehe. Nup'ua ja rá do'yo na ra ts'ozu'ε p'uya, ma zinni p'ua yø thuhu nu'mma ngue hingui nnu manho Oja. Nunä ra ts'ozu'ε ja yoto yø ya 'ne ja 'det'a yø dani. ⁴ Nunä ra xisu p'uya, ra 'bojapoi rá he conna theni. N'youi yø dani ngue ra oro rá he, n'youi yø ts'udo mazitho gui nequí, n'youi yø do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gä rá nts'o xa 'yøt'e, gue'a pop'ua ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhu p'ua ja rá dε ra xisu ngue hingui fadi te ga mbøni. Pe nu'a ga mbønna ra hya na ngue εna: “Nunä ra danihni Babilonia, guehna ra mamä na ngue gätho yø 'yots'om'mäi 'bæ'a nximhäi, 'ne'a te gäma nts'o i ja”. ⁶ Nunä ra xisu, dá nu ngue iti. Porque xa nzipyø ji ya yø ja'i Oja xa thopi ngue hingui nsäya mma hanja na ra Jesús. A nugä p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxε p'uya bi 'yengui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugä ga xi'i te ga mbøn'a te gä nu ya, ngue ra xisu, huxrá xatha ra ndate ts'ozu'ε, nunä ja yoto yø ya, 'ne ja 'det'a yø dani. ⁸ Nunä ra ndate ts'ozu'ε gä nu ya, guehna ya fadi ngue mi'bæ'a m'met'o naya, 'ne nuya hinha madi nequí ngue di 'bæhya. Pe honda pøxpua ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhe. Rá nzequi p'uya dá ma ra castigo. Asta gue'mø mambá fæ'a nximhäi, ya bá

nt'ot'i p'ua ja ra libro yø thuhu ya yø ja'i ja ngue di nthεui ra 'da'yo te. Pe nuya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ua ja ra libro, nu'mø bi nu ngue di 'bæi mahøn'a ra ndate ts'ozu'ε, dadi 'yøtho.

⁹ Nuya yø hya jaua, i nne ngue da dani xanho rá n'yomfεni ra ja'i, para ngue da dini xanho hanja ra hya. Nuya yoto yø ya ra ndate ts'ozu'ε, guehya ga mbøni ngue yoto yø nyuni nnøpa nthuts'i ra xisu ya. ¹⁰ 'Ne xquet'a nuya yoto yø ya i ja, ga mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'ua cat'a yø dast'abi. A nu'a n'na p'uya, i nts'at'abitho ya. A nu man'na p'uya, tobe hendi bentrá cargo. Pe nu'mø ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'atho di nts'at'abi. ¹¹ Nunä ra ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'bæ'a m'met'o, 'ne hinha madi nequí ngue di 'bæhya, guehna rá hyato ra dast'abi di m'mahna. Mayø n'youi'ua yoto yø dast'abi m'met'o. Rá nzequi ya, ya dá ma ra castigo.

¹² A nu'ua 'det'a yø dani gä nurpi, gue'ua ga mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'ua. A nuyá, tobe hendi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pe nu'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiui na ra ndate ts'ozu'ε p'uya. Pe honda n'na ora di ndast'abi. ¹³ Nuya 'det'a yø dast'abi 'da'igu dá ma. Di nhecahya, ngue nu te dá manä ra ndate ts'ozu'ε, gue'a dá 'yøt'a. ¹⁴ Guehya da 'yøpua ra tunhni ra De'yo ya. Pe ra De'yo di ntatetho, porque guehna ra Hmu na ngue yø hmu. Guehna ra dast'abi na ngue yø dast'abi. A nuya yø ja'i hinha ni hychra De'yo p'uya, ya yø n'yohæ, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangue bi zonhni ngue dá 'yεc'ei ra De'yo.

¹⁵ Ra anxε p'uya mahømbi 'yengui:

—Nunä ra jathe gä nu ngue huxra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya,

gā mbøni ngue guehya yø naciõn i ja gā rā ximhäi ya. Guehya yø ja'i 'bap'ua ja yø hnini, 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'ua 'det'a yø danī gā nurpabi rā ndate ts'ozu'ε, guehya dā nū man'ua rā xisu ngue rā 'yots'om'mäi ya. Guehya di sätra n'ua rā xisu, astā dā möjpa rā xisu ngue dā za. Nu te di pongui dā 'yudi. ¹⁷ Nuya 'det'a yø dast'abi bi nhēcahya ngue 'da'igu dā 'yøt'e. Di n'unī ngue rā ts'ozu'ε bi unyø ts'edi, ya gā 'yørpa Oja'a ngue ngu'a dā 'yøt'e n'namhma ngue di nja'a te xpa nzān'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nuna rā xisu gā nū p'uya, gā mbøni ngue guehna rā danihni di manda gātho yø dast'abi 'bua' nximhäi na.

18

¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahøndä nugä man'na rā anxε bi 'yε mahets'i. Di nequi ngue xandø nzaqui, astā gā rā ximhäi di yot'a te gui yoxni. ² Pe rā ndøts'edi gā mafi, i ena:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yø ngu yø ts'onthi ya. Ja bi 'yørba yø 'bafi yø ts'int'sua xandønts'o. ³ Porque gātho yø ja'i 'bua' nximhäi xā itibi rā vino jap'ua ngue'a rá 'yots'om'mäi gā 'yo. Nu'ua yø dast'abi 'bui rá nguñi nximhäi, gā yø 'yots'om'mäi, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'bap'ua ja rā hnini. Gātho yø pøhø 'bua' nximhäi, gātho xā mmεmμεti ngue mathoguiho manī unyø mēnyu ya yø ja'i ya.

⁴ Dá øcä man'na rā hya bi 'yε mahets'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague mā ja'i'ahua, dami pømhma p'ua ja rā danihni. 'Yogui øthua rā ts'oqui øtyø mmεngu p'ua, n'namhma ngue hingui thohma'a rā castigo dā tho'ua. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'ua, i søni astā mahets'i. Nuna Oja p'uya, ya hingui hāt'i dā zeti hangū rā nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxε p'uya, bi t'εmbi:

—Dami jahua rā castigo ya. Nu te xā 'yørpabi yø ja'i xā unī, ndoble rā n'unī gui japhua ya. Nu'a te gā nzaqui rā vino xā unyø ja'i ngue xā nzi ya, ndoble drā nzaqui rā vino gui unhnua dā zi ya. ⁷ Mathoguiho xanja mpähä yø ja'i, xā 'yets'i ngue mi ja yø mēnyu. Gue'a mathoguiho rā n'ua gui säthua ya. Porque mi emp'ua ja yø mmui: “enthō di ndast'abihua ua dí 'bøhma, hñte dadi 'bøhma, 'nε hñjam'mø dā 'yehra pa gā nnuhua rā dummui”, mi ena. ⁸ Janangue nuyá, n'na patho di nja rā ndate dā thohya. Di nzoni, di ntu manthuhū, dā dū yø ja'i, di nzø rā hnini. Porque jase rá ts'edi na rā Hmu Oja, ngue dā japra castigo na rā hnini na.

⁹ Nu'ua yø dast'abi 'bua' nximhäi ngue 'da'igu xā 'yøt'ui ngue 'yots'om'mäi 'nε xā 'yets'i ngue ja yø mēnyu, guehya di nya dummui ya, 'nε di nzom'mø bi nū bi nangra 'bifi ngue di nzø rā hnini. ¹⁰ Yap'atho dā 'bähyø ja'i ngue dā hyandi te di nja. Porque dā zū yø ja'i'a rā castigo di nja. Dā 'yembrā hnini p'uya: “Huεcate rā danihni Babilonia. Mi ja rá ts'edi, pe nuya n'na ts'uquits'atho i nja rā castigo bi thohya”, dā 'yēnyø ja'i.

¹¹ Nu'ua yø pøhø 'bui gā rá nguñi nximhäi, di nya dummui 'nε di nzoni ngue te dā thohra danihni. Porque ya hñjo'o to dā dämbyø 'bēni bá dū ngue dā mä. ¹² Ya hñjo'o to dā dämbyø 'bēni ngue rā oro, ogue rā t'axi, ogue yø ts'udo mazihotho, ogue yø perla. Ya hñda thānyø hoga ulu ni hū ngue rā lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojapoi, ogue yø theni. Ya hñda thānyø za 'dama 'dan'yo gā yuni, ni xinga gue'ua yø danī mahotho gui nequi 'mø bi ma mahoqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronze, ogue yø t'εgui, ogue yø do ngue rā mármol. ¹³ Ya hñjonda dämbyø 'bēni ngue

yø canela, ogue yø cosa mañoqui ngue mañotho ga yani, ra bopo t'uts'i, ra mirra, ra perfume, ra vino, ra aceite, ra hojani ngue ra trigo. Ya hinjonda danyø ndani, ogue yø de'yo, ogue yø ndofani. Ya hinjonda danyø carro. Ya hinjonda dambya yø ja'i pä ngue otra 'befi hingui taha. ¹⁴ Yø pøhø p'uya da 'yembra hñini: "Nu'u yø cosa mathoguiho madi ho'a ni mmui gui si ya, ya hin'yü p'u'a ya. Para zantho gá 'behni mentyu co gátho'a tema cosa mi øt'a'i ra nho", da 'yembi.

¹⁵ Nu'u yø pøhø madi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xa mmemmetitho ngue'a te mi päp'u ja ra hñini. Pe nuya yø ja'i ya, yapatho da 'bäi ngue su'a ra castigo di njap'u ja ra hñini. Di nya dummui p'uya, asta dara zoni. ¹⁶ Da 'yena: "Hucate ra danihni. Mi 'bai tengutho n'na ra xisu ngue mi he yø ndøhoga ulu. Mi he yø ulu ngue ra 'bojupoi. Mi he yø ulu ngue yø theni, n'youi yø døni ngue ra oro, n'youi yø ts'udo mazihotho, n'youi yø perla. ¹⁷ Pe nuyá, n'na ts'uquits'utho i guadi te mi pesya", da 'yena.

Yø barco 'yop'u ja yø jathe, op'u yø ja'i ngue yø hmu, conyo pasajero, gátho'u to ja yø 'befi, yap'utho da nsäya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mø bi hyandi ngue ya di nzø ra danihni p'uya, asta dara mahyø ja'i. Da 'yena: "¿Нарæ gue ja man'na ra danihni tengü næ ra hñini næ?" ¹⁹ Da 'yaxyø fonthäi yø ya yø ja'i p'uya, di nzoní. Di nya dummui, da 'yena: "Hucate ra danihni. Gátho'u to di 'yonyø barco p'u ja yø jathe, xa mmemmetitho ngue ja mi mpäp'u ja ra hñini, ngue mayøndø mmemmeti yø mehnini. Pe nuya, n'na ts'uquits'utho i guadi te mi pets'i", da 'yena.

²⁰ Gä di johya'u bí 'bu mahets'i

conná ngue'a te bi thohra danihni. Di johya yø representante ra Cristo, co gátho yø pøngahya Oja. Gátho mi'da yø ja'i ya o rá 'ye Oja, gä di johya, Nu'a ra castigo bi njapra hñini, bi hyaspa ra güenda Oja'a te xa ja'ahü yø ja'i ya.

²¹ Man'na ra anxë p'uya, mandø nzaquitho, bi hyaxa n'na ra ndødo ngue hingma nets'i'a ganhyu, entho ra molino. Bi 'yennbu ja ra jathe p'uya. Bi 'yembi:

—Tengutho ra do jaua ya ngue hin hapu nma hnu, di njarbatho na ra danihni Babilonia ya. Ya hin hapu nmi nequi mahøn'a. ²² Nup'u ja yø caye ra hñini, ya hinjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'mahyø me'bida ngue yø arpa. Ya hinma t'øde ngue di m'mahyø mixt'a corneta ogue yø flauta. Ya hinma hnu ngue di m'mahyø mefi 'dama 'dan'yo ma'befi da 'yøt'e. Ya hinma t'øde ngue dadi hi yø njani. ²³ Ya hinni mantho da hnu ngue høndi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya hinni mantho da hnu ngue høn dadi hi yø ja'i p'u di nja ra ntha'i. Da guahra danihni, madague'a entho mayø hmu'u madi mpøp'u ja ra danihni. Nu'a te yø nt'ete maní n'yo, mi hä't'i gátho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

²⁴ Ra danihni Babilonia bi njapra castigo, porque xa hyopyø pøngahya Oja, 'ne xa hyo mi'da yø ja'i ngue o rá 'ye Oja. Go yø ts'oqui p'u tho yø ja'i ya o rá 'ye Oja ya gä rá ngani nximhäi.

19

¹ Mi tho'a p'uya, mahøndá øcä mi'da yø hya p'u mahets'i ngue mandøngu dyø ja'i ra ndøts'edi ga 'yena:

—Ma ga espahü Oja ya. Porque guehna mä Yantehü na. 'Ne guehna maguesë ja rá ts'edi na. ² Porque nuna Oja haspabi ra güenda yø ja'i, gä majuaní ngue gue'a ni 'yup'u

øt'e. A nuyá, bi japrā castigo yø ja'i Babilonia ya. Nunā rā hnīni nā, ɛntho n'na rā xisu ngue rā 'yots'om'māi. Xā ts'onī gā rā ximhāi ngue'a te rā n'yots'om'māi gā 'yo. Nunā Oja p'uya, di cots'i te xā njapyø mɛfi xā thopi.

³ Mahømbi 'yɛnyø ja'i p'uya:

—Ma ga ɛspahū Oja. Porque nunū rā 'bifi rā danīhni bi nzø, hīnha dī nsāya nū, dī mfūnī para zantho —bi 'yɛnā.

⁴ Nuyā 'dāte magoho dī māspū ja rā nhūdī Oja p'uya, co 'nɛ'ū goho 'bāp'ū ja yø ts'ant'i rā nthuts'i, gā bi m'memfo hāi ngue bi danne Oja p'ū hūdī. Bi 'yɛmbūya:

—Janjuanī ngue nī 'yup'ū te bi hma. A nuyá, ma ga ɛspahū Oja ya —bi 'yɛnā.

⁵ Nup'ū hū Oja p'uya, bi t'ø hman'na rā hyā ngue bi 'yɛnā:

—Nu to gā suprá xudī Oja ya, dā danne, dā 'yɛspabi Oja dī ngüɛ dī nnoho —bi 'yɛnā.

⁶ Nu'ū yø hyā dā øde, mandøngu dyø ja'i di hī yø hyā, tengutho p'ū gui hī yø ndøthe, tengutho p'ū gā nt'øde rā ngāni. Bi 'yɛnna hyā:

—Nunā Oja mā Hmuhū ya, ma ga ɛspahū. Porque guehna jase rá ts'edi ngue ndap'ū bi zā dī manda nā. ⁷ Ma ga johyahū ya, dī nja'ahū mpähā ngue gā ɛspahū Oja. Porque ya bi zønna ora dī nthatrá Dɛ'yo. Nunā rá xisu dā mɛ, ya xā nsä. ⁸ Porque bi n'unī bi ma mahete rā hoga ulu xā nt'axi, di yoxni.

Nunā rā t'axcā he, guehna gā mbøni ngue gā rā nho gā 'yo yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja nā. ⁹ Nunā rā anxɛ p'uya bi 'yɛngui:

—Damī cuarta sɛcua ya yø hyā ja ua ya. Rā mmɛnthī bi nthɛui to bi t'ørpa rā invitación ngue dā nu rā ngo p'ū dī nthatrá Dɛ'yo.

Mahømbi 'yɛngui:

—Nuyā yø hyā gā cuarta sɛcua ya, guehya majuanī ngue rá hyā Oja ya.

¹⁰ Nugā p'uya, dā ndatyøhmu p'ū 'bāhra anxɛ ngue dī nne xca thanne. Pɛ rā anxɛ bi 'yɛngui:

—Hīn'na, 'yo gui thannegui. Nugā xquet'a rá mɛfigui Oja tengutho'i ngue rá mɛfi'i Oja, tengutho'ū mī'da nī cū ngue hā rā ts'edi mmambrá hyā rā Jesús. Hønsɛ Oja i ja ngue dā ma nthanne —bi 'yɛngui.

Nu'ū dī mpɛfi ngue mmambrá hyā rā Jesús, gue'ū yø pøngahya Oja'ū.

¹¹ Dā nu p'uya ngue bá xohra c'amahɛts'i. Bi nɛqui n'na rā t'axā ndøfani, huxpū n'na nc'ɛi. Nunā rā tøgue p'uya, guehna fadi ngue hīnha gā hyɛ Oja, gā majuanī te mma. Gā gue'a te øt'e. Porque nu'a rā tunhni øt'e, gā majuanī ngue gue'a rā ts'at'abi nī 'yup'ū øt'e.

¹² Yø dā p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrá thai rā sibi. 'Nɛ xangu yø corona jap'ū ja rá yā. Nt'ot'i n'na rā thūhū p'ū ja rá dɛ ngue hīngui fadi te gā mbøni. I pase tenī bøni. ¹³ Nu rá he, njots'i rā ji. Nunā gui hū rá thūhū, guehna nī hū ngue rá Hyā Oja. ¹⁴ Gā nī den'ū yø ts'edi bí 'bū mahɛts'i, pɛ gā di tøgue huxyø t'axā ndøfani. 'Nɛ gā he yø hoga ulu ngue yø t'axcā he. ¹⁵ Nup'ū ja rá ne rā tøgue nī 'bet'o p'uya, pømp'ū rā juai ngue het'i xandønho. Gue'a dī ndunhui yø ja'i 'bū'a nximhāi'a. 'Nɛ dā zedi ngue dī manda yø ja'i. Nu'mø bi hyaspa rā güenda yø ja'i, dā nɛhī conyø gua tengutho 'mø tɛm'yø uva rā ja'i conyø gua. Dā japi dā zi rā vino nu'a n'youi rā ndate castigo dā ja nā Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'ū ja rá pahni 'nɛhrá guxendehe nt'ot'i p'ū n'na rā thūhū ngue ɛna: “Guehna rá dast'abi naya ngue yø dast'abi

'bwi. Guehna rá hmu naya ngue yø hmu. 'bwi", bi 'yena.

¹⁷Dá handä man'na ra anxε ngue 'bäp'u ja ra hyadi p'uya. I mmatyø ts'int's'u 'yo maya. Pe ra ndøts'edi ga nzofø, bi 'yembj:

—Dami mpetihya ya. Porque da 'yøt'ahya n'na ra dants'ihme Oja. ¹⁸Nuya gui saphya yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphya yø ngø yø general, gätho yø ja'i ngue yø nexhmitε. Gui saphya yø ngø yø ndøfanj. Gui saphya yø ngø yø tøgue. Gui saphya yø ngø yø ja'i 'buhyo hmu, dague'u hinjo'o yø hmu, di ngüε di nnoho, gä gui saphya yø ngø.

¹⁹Dá nugä ra ndate ts'ozu'ε p'uya, gätho yø dast'abi 'b'u'a nximhäi, gä n'youi yø ts'edi. Ya xi mpeti ngue da 'yørpabi ra tunhni'a ra tøgue huxrä ndøfanj co gätho'u yø ts'edi na p'uya. ²⁰Nuna ra ndate ts'ozu'ε p'uya, bi ma mabent'i ngue da jot'i, 'da i mbent'ui na ra fehni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unnä ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε. Porque gue'u yø milagro bi 'yøtra fehni pøngahya i hyäp'a yø mmui yø ja'i nuya bi n'unj bi mε rá marca ra ndate ts'ozu'ε, 'ne bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna ra ndate ts'ozu'ε ya, co 'nehna ra fehni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja ra zabi danzø conna sibi ngue ra asufre ya. ²¹A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'a tunhni p'uya, i du conna juai pønna ne ra tøgue. Nu'u yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

20

¹Mi tho'a te dá nugä p'uya, dá nu man'na ra anxε bi 'yε mahets'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nze GUI ganhe. Ba ca rá 'yε n'na ra ndø cadena. ²Nuna ra anxε p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ε, nuna rá nyogui c'eya, ga mbøni ngue ra zithu ni hu ngue ra Satanás. N'na

mahuahj njeya bi dut'i. ³Bi hyørbu ja rá ots'i hinha rá nze GUI ganhe p'uya. Ja bi gorbä rá zithu. Bi japra seyo maxøts'e ra ots'i para ngue hinni mantho dá hyätyø ja'i 'b'u'a nximhäi, astä gue'mø bi zøn'a n'na mahuahj njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuahj njeya p'uya, mahønda ma mathøgue njammj pa.

⁴Mi tho'a te dá nugä p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'u'u xi bentyø cargo ngue di nts'ut'abi da hyaxrä güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bi n'upi ngue hingui säya mma hanja na rá hya Oja, hingui säya mma hanja na ra hya bi nxännbate rá Jesús. Guehya yø ja'i himbi n'unj xtä ndanne ra ndate ts'ozu'ε ya. 'Ne himbi dannebi rá dahmu. Xquet'a himbi n'unj ngue xtä ma mamarcabi yø dε, ogue yø 'yε. Dá nugä ya yø ja'i p'uya ngue mahømbi m'mui, 'ne 'dap'u bi nts'ut'abiui rá Cristo n'na mahuahj njeya. ⁵Guehya yø ja'i rá mudi bi bennate ya. Pe nu'u mi'da yø ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mø mj gua'a n'na mahuahj njeya. ⁶Ra mmenthi bi nthui yø ja'i di nthui rá njapi Oja ngue rá mudi di bennate. Guehya da gohi ngue yø mmäcja da danne Oja co 'nehra Cristo dá danne. 'Ne 'dap'u di nts'ut'abiui rá Cristo n'na mahuahj njeya. Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondj ra ndate di nja ya.

⁷Nu'mø mj gua'a n'na mahuahj njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'u ofädi. ⁸Mahømbi ma da hyätyø ja'i 'bwi gä rá nguni nximhäi. Gue'u yø ja'i gui nhuti ngue ra Gog 'nehra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue da 'yørpabi ra tunhni Oja. Pe mandøngu dyø ja'i bi peti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe. ⁹Bá nangyø ja'i gä rá nguni nximhäi. Bi mäsrä danihni 'buhyo ja'i Oja. Guehna rá hnini di ma Oja na. Pe bi 'yøt'Oja p'uya ngue

bá tähyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gätho yø nsuiui. ¹⁰ Nuna ra zithu xi hyätyø ja'i p'uya, bi thørbu ja ra zabi danzø connä sibi ngue ra asufre. Guehna ra zabi xi thøtra ndate ts'ozu'ε nā p'uya co 'nε'a ra fehni pøngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa ra xui ja da ma ma'ani p'u para zantho.

¹¹ Dä nugä n'na ra t'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pe nup'u hu Oja p'uya, ra häi 'nehra c'amahets'i, Gä bi m'merpatho, ya hinha mambi nεqui. ¹² Dä nugä yø ánima p'uya ngue 'bup'u 'bu Oja, di ngüe di nnoho, Gä 'bup'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'nε'a man'na ra libro bi ma nsots'i, gue'a ra libro ngue mma to Gä bi nthëui ra 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi ra güenda te xi n'yo. Porque nu te Gä xa 'yøtyø ja'i, Gä nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bup'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, Gä 'bup'u. Gä bi thaspabi ra güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'map'u ja ra castigo entho ra zabi di nc'uats'i connä sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to Gä himbi thinnabi yø thuhu ngue da nt'ot'i p'u ja ra libro ngue mma to di nthëui ra 'da'yo te, Gä bi thørbu ja ra zabi di danzø.

21

¹ M'mefa p'uya, dá nugä ra 'da'yo c'amahets'i 'nehra 'da'yo häi. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'met'o 'nehra häi mi ja m'met'o, bi m'merpatho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a Gä bi m'merpu. ² Nugä drá Xuua, dá nugä ra maça danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na ra novia m'no xa nhoqui ngue da mε rá ndø. ³ Dä øcä n'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, pe ra ndøts'edi ga 'yεna:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'buhmi yø ja'i naya. 'Nε gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, da dujpabi yø guidä yø ja'i mi ja m'met'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hinda nzonj, ya hinda nya dummäi. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu ra n'u mi ja m'met'o, Gä bi zep'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuyá, ya dá øt'ä ngue Gä bi gom'dan'yo te mi ja m'met'o ya —bi 'yεna.

Mahømbi nya p'uya, bi 'yεngui:

—Damj cuatra sacua ya yø hya ga mmangä ya. Porque nuya yø hya di mmangä, Gä majuanj. Guehya sä ngue gui 'yεc'ei ya yø hya di xi'i ya —bi 'yεngui.

⁶ Mahømbi 'yεngbua:

—Ya bi nja'a te Gä mi ja ngue di nja ya. A nugä di 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bacä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pe nugä Gä sigue Gä m'mai para zantho. A nuyá, nu to tuthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, Gä japi da zitho, hinde da gut'i. ⁷ Nguna Gä ørpe to da bønj ngue da dapra nts'o i ja. Gue'a da gohi ngue ma basi'a. Nugä p'uya, gueque drä Oja gra ja'i. ⁸ Pe yø ja'i ngue su da zä ra n'u connä gueque, da gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ei, yø hyote, yø 'yots'om'mäi, yø 'yεte, 'nε'u thanne yø dahmu, Gätho yø mambethanj, guehya di tocabi da map'u ja ra zabi di nc'uats'i ngue di danzø connä asufre ya. Gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

⁹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i ra novia, rá xisu ra De'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi pärcä ma nthandi. Dä nu ngue ra

anxe bi zixcagui p'ua bí ja n'na ra danyuni xandønhets'i. Ja dá nugä p'ua ra maça danihni Jerusalén ngue bí 'ye mahets'i bí 'bu Oja. ¹¹ Nuna ra danihni p'uya di yoxni, porque ja 'bup'ua Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazihotho, tengu yø do ngue ra jaspe. Nthanditho asta mbo ra hñini, porque ra hñini, ja tengutho ra xito ngue thotrá nthandi ra ja'i. ¹² Nuna ra hñini p'uya, Gä ra jado rá nyani. 'Ne xanhets'i ra jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bäi 'da'a n'na ra anxe. Nup'ua ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'ua yø thuhu'ua 'de'ma yoho yø ts'ant'ua ra Israel. ¹³ Nup'ua ja rá hyo ra hñini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'ua ja rá hyo ra hñini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'ua ja rá hyo ra hñini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'ua ja rá hyo ra hñini ni hyu ra hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a ra jado di thesra hñini p'uya, nup'ua bá fädi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brä bebo. N'na ngu n'na yø do, nt'ot'i p'ua yø thuhu'ua 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna ra anxe bi zocä p'uya, ha n'na ra t'o ngue ra oro ngue di 'yenna danihni. Co nehyø goxthi da 'yennbi, conna jado di thesra hñini da 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja goho yø ts'at'i, Gä 'da'igu ga njanni Gä goho yø hyo. Ra anxe p'uya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zahra t'eni 'mø mi 'yeni, yo mahuañi 'ne yo ciento kilómetro ga njanni ra hñini. Gä 'da'igu ga njanni Gä goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhets'i yø ngu, Gä 'da'igu. ¹⁷ Mi 'yenna jado di thesra danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yoni, njarbutho ra t'eni bi 'yøtra anxe. Bi za'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuna ra jado di thesra hñini p'uya, Gä gue'ua yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hñini

p'uya Gä ra oro, pømhyats'i ra hñini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu'ua yø do brä n'youi ra ndæcjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cuhu yø døni n'youi. Nu'a rá müdi ra do, ra dospi ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho ra do, ra c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu ra do, ra 'boc'angui ni hu ngue ra ágata. Nu rá goho ra do, ra jaxhmu ni hu ngue ra esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cat'a ra do, ra mego ra do, ma uants'i ra t'axi ni hu ngue ra ónice. Nu'a rá 'dato ra do, ra thenga do ni hu ngue ra cornalina. Nu'a rá yoto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra crisólito. Nu'a rá hyato ra do, ra jaxhmu ni hu ngue ra berilo. Nu'a rá guto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra topacio. Nu'a rá 'det'a ra do, xa nc'ammj ni hu ngue ra crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma da ra do, ra c'angui ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho ra do, ra 'bojpoi ni hu ngue ra amatista. ²¹ A nu'ua 'de'ma yoho yø goxthi p'uya, Gä ra perla'ua 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu'ua yø caye ra danihni Gä ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup'ua ja ra hñini, hñinte ni nija dá nugä p'ua. Porque nuna Oja ma Hmuha jase rá ts'edi, guehna 'bui Gä rá nguni ra hñini na. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bui Gä rá nguni ra hñini. ²³ Nup'ua ja ra hñini, ya himma hyoni p'ua rá nyot'i ra hyadi, oge rá nyot'i ra zana di yorbu. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue'ua di yot'i Gä rá nguni ra hñini'ua. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi nexpu ja ra danihni, gue'a nnøpa nyot'i yø ja'i 'bup'ua ja yø nación. Nu'ua yø dast'abi 'bui Gä rá nguni nximhäi, nu te gäma cosa pets'i, Gä penhni, ni map'ua ja ra hñini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unni Oja, gue'a Gä ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu'ua yø goxthi jap'ua ja ra hñini, hang'u ra pa nsoqui. Porque ya hin'yu p'ua

ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'bap'u ja yø nación, nu te gä pets'i, gä haxp'u ja ra danihni ngue madäpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup'u ja ra hnini, ya hin tema nts'o da ma macat'i p'u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yurbu'a. Ni xinga gue'u yø ja'i mmanna fehni da yurbu. Nu'u yø ja'i da ma macat'i p'u, gue'u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro ca ra De'yo. Porque nuna ra libro na, ja nt'ot'i p'u yø thuhu ya yø ja'i di nthui ra 'da'yo te.

22

¹ M'mefa p'uya, mahombi 'yurcagui ra anxe p'u ja ra nhudi Oja co 'nehra De'yo, ja bi pöp'u n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxni ra dehe tengu gui yotra xito. ² Nuna ra dacaye jap'u ja ra hnini, made ra caye o ra 'yu ra dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo ra dehe p'uya, 'bap'u yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma yondi zädi ngue n'na jeya. Porque n'nashna ngu n'nashna zädi. Nu'u yø xi ra za p'uya, gue'a ra nt'øthe ua ja ra ximhäi'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'u ngue di nja ra castigo. Porque Oja co 'nehra De'yo, nup'u ja ra hnini ja ra nhudi p'u. Nu'u yø ja'i Oja p'uya, ja 'bap'u ngue thanne. ⁴ Nuya yø ja'i ya, dá nurpa rá hmi Oja, 'ne nt'ot'ibi rá thuhu Oja p'u ja yø de yø ja'i. ⁵ Ya hin'yu ra xui p'u ja ra hnini. Yø ja'i 'bap'u, ya hinguji honyø lámpara di nyot'i. Ni xingra hyadi di honi ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'u yø ja'i 'bap'u ja ra hnini, gue'u di ndast'abi hangu ra pa'u.

⁶ Nuna ra anxe p'uya bi 'yengui:

—Nuya yø hya ja ua, gä majuani ya. Da zä gui 'yec'ei gätho ya yø hya ya. Nuna ra Hmu ma Ojahu, nu'mø yø pa xathogui, xa beñnbabi yø pøngahya ya yø hya bi ma. Pe nu

ra ora ja p'uya, nuna ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, guesé rá anxe Oja bá penhya ngue da xipyø mefi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nuna ra Jesús bi 'yena:

—N'na zihmantho 'mø dá ecä —bi 'yena.

Ra mmenthi di nthui yø ja'i da 'yec'ei na ra hya ja ua, 'ne da 'yot'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugä drá Xuua, go dá ocä ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a ra hya nt'ot'i'a. Hontho dá øde 'ne da nu'a te ja ngue ga nnu, dá ndantyøhmu p'uya ngue di nne xa thanne ra anxe bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pe ra anxe bi 'yengui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mefithogä Oja tengutho'i ngue rá mefi'i Oja. Co 'ne'u ni cu mmambrá hya Oja, co 'ne'u yø ja'i ec'ei na ra hya na 'ne di ho da 'yot'e te gäma hya nt'ot'i ra libro ja ua, gä yø mefitho Oja. A nu'i, dami thanne Oja —bi 'yengui.

¹⁰ Pe mahombi 'yengui:

—'Yogui co'mra hya nt'ot'i ra libro ja ua. Porque man'na ni gua-tra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'ei, ya di siguehma rá nts'oc'ei 'mø —ena—. Nu ra ja'i di ho da 'yotra nts'o, ya di siguehma da 'yotra nts'o 'mø —ena—. Pe nu ra ja'i di ho da 'yotra nho, di siguehma da 'yotra nho. A nu ra ja'i ya xa unna mmäi Oja, di siguehma da den'Oja, 'yonjam'mø di hegi.

¹² Ra Jesús mahombi 'yena:

—A nuyá, n'na zihmantho 'mø dá ecä. Ga ma hannbabi yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i ngue ga jut'i. Ogue xanho, oque xants'o te xa 'yot'e, gue'a yø nzäbi da hyan'a. ¹³ A nugä di 'bæi para zantho, porque ya nmi 'bæcä p'u bá fädi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa ja ya, jap'u rá nezegui, pe nugä ga sigu ga m'mäi para zantho.

14 Rá mmēnthi bī nthēui rā jā'i dā menyø he ngue hangū rā pa xta nt'axi. Porque guehya yø jā'i dī njapi dā zaprā ndāt'ā rā za di unna 'da'yo te ya. 'Nē dī njapi dā yarbū ja rā danīhni. 15 Pē nu'ū yø jā'i hīmbi 'yēc'ēi ya yø hya ja ua, dā gop'ū thi'ū. Yø 'yēte, yø 'yots'om'māi, yø hyote, dā guehyø jā'i thanne yø dahmū, 'nēhyø mambethani, gā dā go'ā thi.

16 Rā Jesús mahømbi 'yēna:

—Nugā drā Jesús, dā pēnhnā mā anxē bī mānya yø hya ja ua, n'namhma dā sifi gātho yø 'yēc'ēi dī mpeti ndap'ū bi zā. Go guecā rā mbom'metogā rā David, 'nē go guecā'ā rā dāsø bí pøx'mø xudī di dayot'i rā thai —bi 'yēna.

17 Nu'ā rā Espiritu Santo co 'nēhrā xisu rā De'yo, i ēnā n'na ngu n'na:

—Bá ēhē.

A nu to gātho øhya yø hya ja ua, xquet'a jatho dā 'yēna:

—Bá ēhē —dā 'yēna.

Nu rā jā'i tūtthe, dá ēhē dā zidra dehe nuna di unna 'da'yo te. Hīnte dā gut'i.

18 Nu to gā øde hanja nā rá hya Oja nt'ot'i rā libro ja ua, dami 'yøhmū xanho hanja nā rā hya nā. Nu to dā hyuts'i zits'ū rā hya ja ua, xquet'a Oja dā hyuspabi'a rā ndate nt'ot'i rā libro ja ua. 19 Nu rā jā'i dā hyaquī zits'ū ya yø hya nt'ot'i rā libro ja ua, xquet'a dā hyajpabi Oja rá thuhū rā jā'i p'ū ja rā libro nt'ot'i yø thuhū yø jā'i dī nthēui rā 'da'yo te. Ya hīndi njapra jā'i dī m'map'ū ja rā maça danīhni mmanna libro ja ua.

20 Nu'ā mmanya yø hya ja ua, i ēnā:

—N'na zihmantho 'mø dá ēcā —i ēnā.

Xanho ngue ngu'a dī nja. Bá ēhē grā Hmū Jesús.

21 A nuyá, nuna mā Hmūhū Je-sucristo, di japi gātho'ahū. Dā ngut'atho.